

کتاب دهم

روزشمار انقلاب اسلامی

سند شماره ۱

ژانویه ۱۹۷۹ - دی و بهمن ۱۳۵۷

موضوع: [اوضاع ایران]

الف- اغتشاشات شهری در تمام ایران افزایش یافته است. عملاً در تمام شهرهای مهم ایران درگیری‌هایی روزمره بین سربازان و تظاهرکنندگان به وقوع می‌پیوندد. در نتیجه تهران به کشوری پادگان مانند بدل شده که سربازان و تسلیحاتشان در جای جای آن به چشم می‌خورد. ماهیت نفرت از اجنبی در این ناآرامیها اینک به ضدآمریکایی‌گرایی خالص بدل شده است. آمریکاییهای فراوانی، از جمله کارکنان نمایندگی در معرض ارسال نامه‌های تهدیدآمیز، و پرتاب بمب به منازل و اتومبیل‌هایشان و همچنین تهاجمات جسمی قرار گرفته‌اند. در اهواز جرج لینک مدیر آمریکایی اسکو که اتومبیلش را با بمب آتش‌زا مورد حمله قرار داده بودند به زحمت از مرگ حتمی گریخت. ۶ هفته بعد یکی از کارکنان آمریکایی تحت امر او به نام پاول گریم در روز ۲۳ دسامبر در اهواز به قتل رسید. روز بعد به سفارت آمریکا در تهران حمله شد و تظاهرکنندگان یک اتومبیل سفارت را که در خارج آن پارک شده بود به آتش کشیدند و با پرتاب سنگ به داخل محوطه تعداد بسیاری از پنجره‌ها را شکستند و به بسیاری از اتومبیل‌ها خساراتی وارد آوردند. شعارهای «یانکی به کشورت برو» مشخص می‌ساخت که ما نقطه مرکزی نارضایتی آنها شده‌ایم. گروه بسیاری از تظاهرکنندگان در تبریز به کنسولگری ما حمله کرده و برای دست یافتن به محوطه داخلی کنسولگری درب ورودی را به طور کامل ویران کردند. برخلاف تظاهرات آرام و عظیم تهران در روزهای ۱۱ و ۱۲ دسامبر، اصفهان در این دو روز شاهد درگیری‌هایی خشونت‌بار بین تظاهرکنندگان و سربازان بود. تلفات سنگین و خسارات مالی فراوانی به وجود آمد و از جمله ساختمان سه طبقه شرکت هلی‌کوپترسازی بل در آتش سوخت. طبعاً ماهیت ضدآمریکایی این خطرها و تظاهرات، نگرانی شدیدی در بین جامعه آمریکایی مقیم ایران به وجود آورده است. در تهران، برای پاسخگویی به سیل تلفن آمریکاییهای نگران یک مرکز خبری نمایندگی به صورت هفت روز در هفته و ۲۴ ساعت در روز به کار مشغول شده است. در طول ماه دسامبر فقط در تهران ۵۰۰ مورد حوادث نگران‌کننده مورد تأیید قرار گرفته از قبیل تظاهرات، تیراندازی، تهدید به بمب‌گذاری، پرتاب بمب‌های آتش‌زا، و غیره گزارش شده است. بدون نظر دادن درباره صحت عمل، بسیاری از آمریکاییهای مقیم ایران به خاطر احساس برپایی قیامت در ایران ترسیده و همه روزه تعداد بیشتری از آنها به سیل فراریان از ایران می‌پیوندند. شاید بهترین نمودار این باور جامعه آمریکایی در رابطه با بدل شدن ایران به مکانی غیرقابل اقامت برای زندگی و کار آمار تعداد آمریکاییها، موجود در بخش کنسولی باشد:

تعداد تقریبی ۷۸/۱۱/۳

۴۱۹۱۲

تعداد تقریبی ۷۹/۱/۷

۸۵۲۶

شهر

تهران

۱۱۸۱۴	۵۰۵۲	اصفهان
۴۴۲۱	۱۴۶۹	شیراز
۱۰۴۱	۳۰۶	تبریز
۵۹/۱۸۸	۱۵/۳۶۳	جمع

کارکنان FSN ما نیز در معرض تهدید، خشونت و بمب‌گذاری بوده‌اند. رانندگان ما جرأت نمی‌کنند اتومبیل‌های سفارت را که به خاطر نمره سیاسی‌شان به راحتی قابل شناسایی هستند، برانند. مجبور شده‌ایم نمره‌های سیاسی ماشین‌ها را با نمرات عادی عوض کنیم.

ب- وابستگان نمایندگی همگی در روز ۹ دسامبر محل کار خود را ترک کردند و تاریخ بازگشتشان هم مشخص نیست، ولی آشکار است که به این زودیها نخواهد بود. به خاطر خانواده‌هایی که در مدرسه آمریکاییهای تهران بچه‌های مدرسه‌ای داشته‌اند اعلام شده که امسال به خاطر رفتن آن دسته خانواده‌های آمریکایی زودتر تعطیل شده و تا سپتامبر آینده باز نخواهد شد، حال وضعیت سیاسی هر چه می‌خواهد باشد. این امر تقریباً ۰.۰۰۰٪* از کارکنان ما را تحت تأثیر قرار خواهد داد. این کارکنان مجبورند غیر از چند دیدار کوتاه حداقل ۶ ماه را از خانواده‌های خود دور بمانند. قبلاً خواسته‌ایم که تورها و مرخصی‌ها را کوتاه کنند. در این رابطه مطالب بیشتری خواهیم داشت.

ج- در تاریخ ... ** (فاز اول نقشه E&E سفارت اعلام شد. این مرحله زمانی از سوی رئیس نمایندگی اعلام می‌شود که رئیس نمایندگی تشخیص دهد که شرایط حکم می‌کند برکناری کارکنان غیر ضرور را مورد لحاظ جدی قرار دهد. این مرحله زمانی فعال می‌شود که حوادثی خطرناک جان اتباع آمریکا و یا گروه بزرگی از جامعه آمریکایی را تهدید کند.

د- کارکنان اعتصابی صنعت نفت میزان تولید نفت را به پایین‌ترین سطح آن در طول بیست و پنج سال گذشته رسانده و این صنعت را فلج کرده‌اند. متأسفانه این سطح حتی نیاز داخلی را نیز تأمین نمی‌کند. در نتیجه کمبود سوخت خیلی جدی شده است. کمبود نفت حرارتی به حدی شده که سفارت دیگر به منازل خصوصی خود نفت نمی‌دهد. وقتی ذخیره نفت فردی تمام شد، او باید یا در سرما به سر برد یا با کسی زندگی کند که هنوز نفت دارد. گروه فزاینده‌ای از کارکنان ما اینک در منازل سرد و بدون آب گرم زندگی می‌کنند. بعضی دیگر هم طی توافقاتی که خود داشته‌اند به منزل سایر کارکنان رفته‌اند. گیر آوردن بنزین هم به همین دشواری است. صفهایی به طول یک کیلومتر در پمپ بنزینها تشکیل می‌شود و تضمینی نیست پس از ۵ یا ۶ ساعت که نوبت شخص می‌رسد، بنزینی باقی مانده باشد. سفارت با دقت به

* در اصل سند میزان درصد نیامده است. م.

** در اصل سند تاریخ نیامده است. م.

ذخیره بنزین پرداخته و از سرویس عمومی استفاده می‌کند و اتومبیل‌های خود را به خدمت خرید بنزین برای افراد خصوصی اختصاص داده است. نفت چراغ و گازهای سیلندری هم بسیار کم است و سفارت می‌کوشد تا منابع محدود خود را ذخیره کند. متأسفانه این مسایل روی کارمندان محلی ما تأثیر بیشتری گذارده زیرا سفارت می‌تواند کمک‌های محدودی بکند. منظره فراسوی ما در کوتاه‌مدت مبهم است و پایانی برای آن متصور نیست، مگر اینکه وضعیت سیاسی تغییر کند.

هـ- قطع برق‌های نامنظم که مدت آن از ۲ تا ۱۲ ساعت است همه روزه در سراسر ایران اتفاق می‌افتد. فقط روز کریسمس و شب سال نو برق‌ها قطع نشدند. آنچه این قطع برق‌ها را ناراحت کننده می‌سازد این است که بدون تغییر از ساعت ۲۰۰۰ تا ۲۲۳۰ برق قطع می‌شود، و چون متوسط شاغلین به طور معمول ساعت ۱۷۰۰ به خانه باز می‌گردند فقط سه ساعت وقت دور هم نشستن، غذا خوردن، خواندن مطالب و غیره را دارند. اثر فرسایشی این اوضاع بر روان افراد را پس از دو ماه نمی‌توان دست کم گرفت.

و- بیش از دو ماه است که گمرکات نیز اعتصاب کرده است. تعدادی از کارکنان ما بیش از پنج ماه به کار مشغول بوده، ولی نتوانسته‌اند کالاهای خود را دریافت کنند. بعضی از آنها شدیداً به لباسهای زمستانی خود احتیاج دارند، ولی تلاشهای سفارت جهت ترخیص این کالاها به جایی نرسیده است. وضعیت مراسلات رسمی نیز مخدوش شده است.

ز- حکومت نظامی همچنان ادامه دارد، ولی از تاریخ ۷ ژانویه ساعت آن از ۲۱ تا ۵ به ساعات بین ۲۳۰۰ تا ۰۵۰۰ تغییر کرده‌اند. با این وجود، با توجه به وضعیت موجود این ساعات اضافی، وقت بیشتری به مخالفین می‌دهد تا دست به تبهکاری بزنند.

سند شماره ۲

۱ ژانویه ۱۹۷۹ - ۱۱ دی ۱۳۵۷

موضوع: ترتیبات پان آمریکن

به: سفارت آمریکا، تهران

از: وزارت امور خارجه

۱- امروز صبح در تماسی که با پان‌آمریکن داشتیم، سفیر مکالمه زیر را داشته است. نماینده پان‌آمریکن می‌گفت که پروازهای ۲ ژانویه به طور آزمایشی، برای پاسخ به سه سؤال لغو شده است:

الف- در جواب این سؤال که چرا هواپیمای C-5 امروز به تهران پرواز نداشت ما به او اطمینان دادیم که عدم پرواز امروز صرفاً ناشی از خرابی موتور بوده و هیچ مسئله خاص سیاسی در بین نیست.

ب- مسئله قابلیت برجهای کنترل ایران (اعم از نظامی و یا غیرنظامی) برای حفظ و کنترل فضای مورد استفاده هواپیماهایی که به تهران وارد شده و یا از آن خارج می‌شوند چگونه

است. پان آمریکن گفت که بورتون رئیس سازمان هوانوردی فدرال (آمریکا) در مورد این مسئله تا اندازه‌ای شک دارد. پان آمریکن در جستجوی دستیابی به اطلاعات بیشتری می‌باشد. ج- مسئله امنیت کارمندان شرکت پان آمریکن در تهران. ما برای آنان نقطه‌نظرات سفیر سولیوان را کلمه به کلمه تکرار نمودیم. پان آمریکن به نظر می‌رسید که حصول اطمینان کرده است.

۲- تصمیم در مورد از سرگیری پروازهای فردا بعد از ظهر پان آمریکن، بستگی به تجربه فرماندهی ترابری هوایی (آمریکا) و پروازهای امروز صبح دیگر خطوط هوایی خواهد داشت. اگر فرماندهی ترابری هوایی (آمریکا) و شرکتهای هوایی دیگر بر پروازهایشان به تهران موفق شوند، احتمالاً پان آمریکن هم حداقل یک پرواز در بعد از ظهر خواهد داشت. شرکت پان آمریکن به همراه بورتون رئیس سازمان هوانوردی فدرال (آمریکا) متنی را که مربوط به فاصله زمانی بین پرواز هواپیماها می‌باشد را چک خواهد نمود.

۳- تاکنون هواپیمای پان آمریکن در قبال ۶ تقاضایی که برای هواپیمای دربست صورت گرفته به عمد تقبل نکرده است و همه تقاضاها را موقوف به حل مسایل فرودگاه تهران می‌کند. به خاطر عدم وجود امکانات زمینی و همچنین سوخت در فرودگاه اصفهان، پان آمریکن به موفقیت پروازهای خود به خارج از اصفهان بسیار مشکوک است. پان آمریکن قویاً تهران را برای انجام پروازهای بین‌المللی خود ترجیح می‌دهد. به هر حال نماینده پان آمریکن گفت اگر آنها اطلاعات جامع‌تر و بهتری از سفارت راجع به رضایت بخش بودن اوضاع فرودگاه خاتمی اصفهان داشته باشند، آنها مسئله پرواز از فرودگاه اصفهان را مورد ملاحظه قرار خواهند داد. لطفاً در مورد مسایل فوق‌الذکر به ما اطلاعات لازم را بدهید تا آنها را به پان آمریکن منتقل نمایم.

۴- ما همچنین با شرکتهای هواپیمایی «ورلد ایروی» و «تی. آی. ای» در مورد پرواز هواپیماهای آنان به تهران و اصفهان در تماس هستیم. نیوسام

سند شماره ۳

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۰۰۲۲ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری
از طرف کاردار برای میز کار ایران

موضوع: وضعیت فرودگاه

- ۱- پرواز ۷۴۷ پان آمریکن تقریباً در ساعت ۱۰:۳۰ در تهران فرود آمد. وابسته نیروی هوایی از فرودگاه گزارش می‌دهد که اوضاع امنیتی رضایتبخش است. پرواز لوفت‌هانزا نیز به زمین نشست و برای خروج سریع مشغول سوار کردن مسافر است.
- ۲- سردرگمی در مورد فرود هواپیمای C-5 هنوز به طور کامل تشریح نشده است. با این

حال ما مطمئن هستیم که کنترل‌کنندگان ارتشی در حال حاضر امور مربوط به مجوزهای منطقه‌ای و محلی را در دست دارند. سولیوان

سند شماره ۴

۳ ژانویه ۷۹ - ۱۴ دی ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۲۱ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: تلاشهایی به جانبداری از شاه و رهبران مذهبی

خلاصه: چندین واسطه وجود دارند که به طرفداری از شاه با رهبران مذهبی سر و کار دارند. یکی از آنها به ما گفت که این رهبران قطعاً خواهان ماندن شاه هستند. با این حال بر اساس سوابقی که تاکنون در چنین مواردی داشته‌ایم نمی‌توان چندان خوشبین بود. پایان خلاصه.

۱- عضو جوان یکی از خانواده‌های سرشناس اینجا در طول چند ماه گذشته به صورت گاه به گاه با رایزن سیاسی در تماس بوده است. چند روز قبل وی پنهانی اظهار داشت که یک ملاقات طولانی با شهبانو داشته است. روز گذشته او اعلام نمود که به گروه زاهدی پیوسته است و در خارج از منزل فعالیت می‌کند. پدر (عقب‌مانده) وی یکی از متولیان معبد اصلی قم است.

۲- نقش وی غلبه بر رهبران اصلی مذهبی به خصوص در قم می‌باشد. وی از تأیید اظهارات رایزن سیاسی امتناع نمود. رایزن سیاسی گفته بود که چندین میانجی دیگر نیز وجود دارند که ظاهراً با رهبران مذهبی کار می‌کنند. وی در جواب رایزن گفته بود که سخنان قاطعانه‌ای توسط دکتر حجازی (یکی از رهبران تهرانی که به قرار اطلاع ما در پاریس با گروه خمینی بوده و با رهبران مذهبی محلی نیز ارتباط دارد) به زاهدی گفته شده است مبنی بر اینکه این میانجی تنها نماینده شناخته شده آنها می‌باشد که با دربار نیز مراوده دارد. این واسطه به تلاش خود برای انجام مشورت‌های متعدد با رهبران مختلف ادامه می‌دهد تا هر از چند گاه به شهبانو گزارش دهد.

۳- این واسطه اصرار داشت که رهبران داخل کشور می‌خواهند شاه بماند اما در شکل قانون اساسی آن زیرا از این بیم دارند که حتی یک غیبت «موقت» به یک خروج همیشگی منجر شود که در پی آن یک کودتای نظامی یک کودتای کمونیستی خواهد بود. وی این عقیده را ابراز داشت که شاه با اعلام اینکه پس از روی کار آمدن بختیار به عنوان نخست‌وزیر کشور را ترک خواهد کرد اشتباه بزرگی مرتکب شده است.

(نظریه: به نظر می‌رسد که این نتیجه‌گیری یا الهام به زاهدی و شاه رسیده باشد و ممکن است سبب شود شاه در اجرای قولی که علناً داده بود کمی دست نگهدارد.) با این حال وی قبول داشت که اگر ارتشبد جم به فرماندهی نیروهای مسلح منصوب شود مخالفین آرامش

بیشتری احساس می‌کنند.

(به تلگرام جداگانه‌ای در مورد جم مراجعه کنید).

۴- این واسطه گفت از طریق شهبانو یک لیست کتبی از درخواستهای رهبران مذهبی برای شاه ارسال نموده است. رایزن سیاسی اظهار داشت که می‌توان به این صورت نتیجه‌گیری نمود: الف- «کمیته‌ای» قدرت حکومتی را به دست خواهد گرفت که منتصبین رهبران مذهبی در آن عضویت خواهند داشت. این کمیته تحت نظارت شاه کار خواهد کرد اما اعضای آن توسط شاه منصوب نخواهند شد. این واسطه در مورد اینکه چه کسی اعضای کمیته را منصوب خواهد کرد اطلاعی نداشت ولی گفت یکی از ایرادات اصلی مخالفین از بختیار این است که بختیار فرمانی را به جای اینکه از جانب مجلس فعلی بپذیرد از شاه گرفته است.

ب- مجلس منحل خواهد شد و انتخابات آزادی برای تشکیل مجلس بعدی برپا می‌شود که تحت نظارت این کمیته خواهد بود.

ج- تنبیهات شدیدی برای عاملین اصلی نظیر هویدا و ارتشبد نصیری در نظر گرفته شده است از قبیل زندان ابد و مصادره اموال.

د- نوعی «رفراندوم». هنگامی که رایزن سیاسی گفت به نظر می‌رسد این مورد با سایر نتایج در تناقض است واسطه چنین اظهار داشت که رهبران مذهبی مایلند در این مورد مذاکرات بیشتری داشته باشند. در واقع آنها حاضرند در مورد هر چیزی مذاکره نمایند اما بر حفظ شاه اصرار دارند.

۵- در همین حال مشاور سیاسی سفارت از منابع خود در مجلس سنا کسب اطلاع نموده است که یکی از آیت‌الله‌های برجسته قم (مرعشی نجفی) آماده است تا به نیروهای طرفدار شاه به منظور اصرار بر میانه‌روی شریعتمداری و سایر همکاران وی مساعدت نماید.

۶- یک واسطه دیگر از مکالمه روز گذشته خود با ملاحسن داماد خمینی گزارش می‌دهد. وی تصور می‌کند که ملاحسن را متقاعد کرده است که میانه‌روی بیشتری نیاز داریم و امیدوار است مجوزی کسب نماید مبنی بر اینکه تا پایان هفته در پاریس به ملاقات خمینی برود و تلاش نماید تا با وی گفتگو نماید. (همین منبع گزارشاتی را که از سایر کانالها کسب کرده‌ایم مورد تأیید قرار داد. بر اساس این گزارشات خمینی از صحبت با سلطان حسین در پاریس امتناع کرده و با ارسال پیامی وی را در مورد احترام شخصی خود مطمئن ساخته و اظهار داشته است که از گفتگو درباره هر موضوعی که به شاه مربوط شود پرهیز دارد.)

۷- با این حال واسطه دیگری به کارمند سفارت گفته است که دولت (به عقیده ما از طریق مقدم رئیس ساواک) آیت‌الله شیرازی در مشهد را خریده است اما به دلیل بی‌کفایتی دولت هنوز نتوانسته پول را به وی برساند و هنگامی که چند روز قبل منزل آیت‌الله توسط واحدهای حکومت نظامی مورد حمله قرار گرفت کل این معامله بر هم خورد.

۸- نظریه: ما می‌دانیم که زاهدی، مقدم، سناتور موسوی و سایرین سرگرم تماس با

مذهبی‌ها یا بازاری‌ها هستند و تلاش می‌کنند آنها را خریداری کرده یا حمایت آنها را از یک راه حل معتدل جلب نمایند مبنی بر اینکه شاه به عنوان یک حاکم در چهارچوب قانون اساسی باقی بماند. اما چنین فعالیت‌هایی را نیز قبلاً شاهد بوده‌ایم. یعنی در بهار و تابستان گذشته هنگامی که شریعتمداری به طور مخفیانه با نمایندگان دربار مذاکره می‌کرد. علیرغم خوشبینی‌های مداومی که غالباً توسط میانجی‌های درگیر ابراز می‌شود با مشاهده تسلیم شدن شریعتمداری به فشارهای خمینی و در تنگنا قرار گرفتن وی تمامی اینها را غیرواقعی تلقی می‌کنیم. البته شاه در حال حاضر آماده است تا نسبت به گذشته امتیازات بیشتری واگذار نماید، اما مخالفین انتظارات بیش از حدی از وی دارند. از طرف دیگر رهبران مذهبی داخل کشور از درخواست‌های تظاهرکنندگان که به نظر می‌رسد هیچ درخواستی به جز کناره‌گیری فوری شاه نداشته باشند احساس ترس می‌کنند. بنابراین ما نمی‌توانیم نسبت به اینکه تمامی تلاش‌های فعلی شانس موفقیت دارند چندان خوشبین باشیم.

سولیوان

سند شماره ۵

۵ ژانویه ۱۹۷۹ - ۱۵ دی ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، پاریس - ۵۰۴ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری
رونوشت: سفارت آمریکا، تهران

موضوع: گزارش تماس یکی از اتباع آمریکایی با خمینی

خلاصه: یکی از اتباع آمریکایی ۵ ژانویه ما را از یک مذاکره ۱/۵ - ۱ ساعته‌ای که غروب گذشته با آیت‌الله خمینی داشته بود مطلع کرد. خمینی گفت که او خواستار روابط خوب با آمریکا است اما مادامی که دولت ایالات متحده از شاه حمایت می‌کند در جنایات او شریک است. خمینی از یک کودتای نظامی با حمایت آمریکا نگران بود. (وی گفت) اگر چنین اتفاقی بیفتد مردم ایران با تمام وسایلی که در دسترس دارند مقاومت می‌کنند و دیگر هیچ امیدی به بهبود روابط میان دو کشور نخواهد بود. خمینی همچنین گفت هیچ دلیلی ندارد که ایالات متحده درباره منابع نفتی نگران باشد، و اینکه حرکت او ضدکمونیستی است و بعد از ترک شاه این جنبش ایران را به سوی یک خلأ قدرت سوق نمی‌دهد. شهروند آمریکایی (که تحت‌تأثیر خمینی قرار گرفته بود) پس از خاتمه جلسه معتقد بود که فرصت این مصاحبه طولانی به خاطر آن به وی داده شده بود تا به طریقی به ایالات متحده نشان داده شود که خمینی عمیقاً نسبت به احتمال کودتا نگران است و به دنبال بعضی تضمینات آمریکا در این رابطه می‌باشد. پایان خلاصه.

۱- صبح روز ۵ ژانویه یک تبعه آمریکایی که خود را لئونارد فریمن رئیس صنایع «جی. ال. تی»، نورثویل، نیوجرسی معرفی کرد با سفارت تماس گرفت و گفت که می‌خواهد گزارش مذاکره یک ساعت و نیمه خود را با آیت‌الله خمینی که غروب گذشته صورت گرفت، بدهد.

وی بعداً در همان روز به همراه م. نوربخش به سفارت آمد. نوربخش یک تبعه ایرانی است که کارتش وابستگی او را با صنایع «آمترون»، جریکو، نیویورک نشان می‌دهد. نوربخش (که در گفتگوی بعدی مشخص شد از حامیان خمینی است.) شریک تجاری فریمن است و ملاقات او را با خمینی ترتیب داده است. فریمن گفت که او بنا به دستور نوربخش فقط برای گفتگو با خمینی به پاریس رفت.

سند شماره ۶

محرمانه

۳۰ ژانویه ۱۹۷۹ - ۱۰ بهمن ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۴۷۷ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - با اولویت
موضوع: مطبوعات خارجی ارتش را نامنظم و تشنه خون توصیف می‌کند

۱- (محرمانه - تمام متن).

۲- خلاصه (آغاز خلاصه). مطبوعاتی‌های آمریکایی و خارجی به رؤیت ناآرامیهای ایران از دید تظاهرکنندگان ایران می‌پردازند که همین امر می‌تواند موجب پیدایش انتقاد از سیاست دولت آمریکا به عنوان حامی ارتش گردد. پایان خلاصه.

۳- صبح روز ۹ بهمن ماه خبرنگاران ای. بی. سی از سرپرست دفتر روابط عمومی آژانس ارتباط بین‌الملل و مشاور سیاسی دعوت کردند تا پیرامون مقاومت روز قبل توأم با برخورد تظاهرکنندگان با ارتش در میدان ۲۴ اسفند در نزدیکی دانشگاه تهران تبادل نظر نمایند. این برخورد (که احتمالاً به صورت تحریف شده در آمریکا نشان داده شده) شامل موارد ذیل بوده است:

- نیم دو جین سرباز دائماً به هر طرف شلیک می‌کردند و بسیاری از گلوله‌هایشان به هدف اصابت می‌کرد و بسیاری دیگر از روی سر تظاهرکنندگان می‌گذشت.

- یک سرباز یک فرد غیرنظامی را که در اتومبیلی به انتظار نشسته کتک می‌زد. یک سرباز دیگر گلوله‌ای به پای سرباز اولی زد و به طرف تظاهرکنندگان دوید. تظاهرکنندگان این سرباز را مورد ضرب و شتم قرار دادند تا اینکه متوجه شدند او به آنها پناه آورده است و پس از آن او را در آغوش گرفتند. در همین حال غیرنظامی کتک خورده تفنگ سرباز مجروح را برداشت و به طرف تظاهرکنندگان دوید، غیرنظامیان دیگر به کمک سرباز مجروح شتافتند و با وجود مقاومت وی در برابر کمک آنها، غیرنظامیان او را با آمبولانس به بیمارستان بردند.

- زخمیان وارد بیمارستان می‌شدند، و بعضی از آنها در همان حال شعار می‌دادند. احساسات تند تماشاچیان پس از ۲۰ دقیقه متوجه فیلمبرداران شد، که آنها نیز مجبور به ترک صحنه شدند.

- تظاهرکنندگان به طرف نظامیان سنگ پرتاب می‌کردند ولی به جایی نمی‌رسیدند، لیکن این کار عزم راسخ آنها را در ادامه مقاومت نشان می‌داد.

۴- خبرنگاران که عبارت بودند از مخبرین انگلیسی و دیگر ملیت‌ها و نیز آمریکاییها، به گزارش مطالب دیگر و شواهد علنی در مورد خشونت نظامیان پرداختند. این خشونت‌ها عبارت بود از تیراندازی به طرف تظاهرکنندگان که بدون اسلحه و با دست خالی وارد میدان شده بودند. چند تن از آمریکاییان و دیگران حاضر در صحنه، به خصوص تولیدکننده برنامه، اظهارداشتند که نظامیان در حالت «جنون» به سر برده و تشنه خون بودند.

۵- خبرنگاران توضیح دادند که چگونه آتش نظامیان از چند طرف به سوی آنها گشوده شده بود. آنها دیده بودند که یک غیرنظامی ناشناس از بالای یکی از بامها به طرف یک عکاس ایتالیایی توسط هفت تیر تیراندازی و او را زخمی کرده بود و سپس با ادامه تیراندازی به دیگران اجازه نمی‌داد که او را به بیمارستان برسانند. آنها شنیده بودند که به نظامیان «دستور تیراندازی» به طرف فیلمبرداران نیز داده شده است.

۶- گزارشگران تحت تأثیر احساسات شدید ضدآمریکایی و ضدخارجی تظاهرکنندگان قرار گرفته بودند. تظاهرکنندگان در شعارهای خود بر رئیس‌جمهور کارتر تکیه می‌کردند و او را مسئول تمام جریان‌های کنونی می‌دانستند. گزارشگران نیز به وضوح تظاهرکنندگان را به خاطر اتخاذ این موضع سرزنش نمی‌کردند.

۷- نظریه: واضح است که خبرنگاران ناآرامیهای امروزی تهران از تظاهرکنندگان هواداری می‌کنند. این هواداری نیز احتمالاً ناشی از بعد عاطفی تیراندازی به سوی آنهاست. آنها از مقاومت در این اوضاع بسیار مغرور هستند. یکی از خبرنگاران انگلیسی معتقد است که ای. بی. سی به خاطر این کار پاداش می‌گیرد. و می‌خواهند که مقامات دولت آمریکا این صحنه‌ها را مشاهده کرده و آن را به واشنگتن گزارش دهند. به نظر ما باید این عامل را در نحوه انتقال اوضاع برای بینندگان آمریکایی به رسمیت شناخت. همین امر می‌تواند موجب پیدایش انتقاد از سیاست آمریکا توسط مطبوعات گردد.

سولیوان

سند شماره ۷

۱ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۲ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۶۱۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش سیاسی - امنیتی، ورود خمینی، ۱ فوریه (قبل از ظهر)

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- آیت‌الله خمینی طبق برنامه در رأس ساعت نه صبح با هواپیمای اجاره‌ای ایرباس به فرودگاه مهرآباد وارد شد. بسیار بیشتر از پنجاه نفری که مقامات امنیتی در نظر گرفته بودند، از وی استقبال به عمل آوردند. ولی این افراد آرام و منظم بودند. تلویزیون برنامه زنده فرود را نشان داد، ولی صدایی نداشت. گوینده اعلام کرد که مجموعاً هزار نفر داخل فرودگاه هستند. رادیوی تهران کلمه‌ای گزارش نداد و طبق معمول موسیقی ساعت یازده صبح خود را پخش

می کرد.*

۲- چند لحظه قبل از ورود آیت الله، پرده تلویزیون با آرم: «رادیو تلویزیون ملی ایران» روشن شد و طولی نکشید که جمله «بهار شکوفای ایران» جای آن را گرفت، گوینده برنامه اطلاع داد که گزارشگران رادیو و تلویزیون ملی ایران در فرودگاه، مقابل دانشگاه تهران و بهشت زهرا مستقر گشته اند. به محض اینکه خمینی از هواپیما پایین آمد و پا به ترمینال گذاشت، برنامه قطع شد و گوینده اعلام کرد که به علت نواقص فنی پخش برنامه زنده امکان پذیر نیست، ولی تمام برنامه ضبط و بعداً پخش می شود (زمانی تعیین نگردید). بعد از آن عکس شاه پرده تلویزیون را پوشاند و سرود ملی که پایان برنامه تلویزیون را اعلام می دارد، به صدا درآمد. منابع نزدیک ما در رسانه ها در تحقیقی سریع گزارش دادند که بخشی از نواقص فنی مربوط به درگیری گروه های مخالف درون رادیو و تلویزیون ملی ایران یعنی هواداران «بهار شکوفای ایران» در مقابل طرفداران شاه می باشد. ما اطلاع داریم که سرلشگر قره باغی و دیگر فرماندهان ارشد نظامی از آنچه که روی داده، عصبانی هستند و از اخلال در ترتیباتی که بین ارتش و بختیار با هواداران خمینی مورد توافق قرار گرفته بودند، دچار سوءظن شده اند.

۳- علاوه بر برنامه تلویزیون مشاهدات جالب افراد سفارت، پنج دقیقه بعد از قطع برنامه تلویزیون است. در خیابانهای شمالی و جنوبی سفارت، رفت و آمد ماشینها در جهت مسیر رژه روندگان شدت یافت، چراغهای خود را خاموش و روشن می کردند و مرتب بوق می زدند.

۴- تا ساعت یازده صبح به وقت تهران، گزارشی از خشونت دریافت نشده است. ایستگاه بین المللی رادیو و تلویزیون ملی ایران طبق معمول برنامه خود را پس از پخش اخبار صبحگاهی با موسیقی پاپ آغاز کرد.

سولیوان

سند شماره ۸

۱ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۲ بهمن ۱۳۵۷

بدون طبقه بندی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۶۴۱

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری - اقدام شبانه
رونوشت به: سفارتخانه های آمریکا در ابوظبی، آنکارا، بغداد، بن، قاهره، ظهران، دوحه، فرانکفورت، اسلام آباد، جده، کابل، خارطوم، کویت، لندن، مناره، مسکو، مسقط، دهلی نو، پاریس، پکن، رباط، ریاض، رم، توکیو

موضوع: ورود خمینی

۱- (بدون طبقه بندی - تمام متن)

۲- اخبار ساعت ۲ بعد از ظهر به وقت محلی از رادیو تلویزیون بین المللی ایران گزارش

* در اصل سند شماره (۲) دو بار تکرار شده است. م.

داد که جملات ابتدایی سخنرانی خمینی عبارتند از: «دوران سلطنت به پایان رسیده است.» بر اساس این گزارش وی هیچ اشاره مستقیمی به شورای انقلاب اسلامی نکرد ولی یکی از دستیاران (شاید قطب‌زاده در پاریس) گفته بود ظرف دو روز یک دولت موقت معرفی خواهد شد و انتخابات مجلس مؤسسان بعداً فراخواهد رسید. با این حال بخش فارسی زبان خبر در همان ساعت فقط گزارش داد که خمینی به دلیل ازدحام مردم برنامه سخنرانی کوتاه خود را در مقابل دانشگاه لغو کرده و به سمت گورستان حرکت نموده تا ابتدا نماز ظهر را بجا آورد و سپس سخنرانی نماید.

۳- اخبار محلی همچون با برزین مدیر رادیو تلویزیون ملی ایران مصاحبه کرد. وی در این مصاحبه گفت برای کسب مجوز پخش تلویزیونی مراسم گفتگوهای صورت گرفته بود ولی کارمندان رادیو تلویزیون «تسلیم چنین مذاکراتی نشده بودند.» وی گفت مشکلات تکنیکی که دلیل ذکر شده برای عدم پخش زنده مراسم عنوان شده بود مسایل عمده‌ای نبودند. وی با پنهان‌کاری گفت «چپگرایان افراطی نیز فعال بوده‌اند.»

سولیوان

سند شماره ۹

۱ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۲ بهمن ۱۳۵۷

سری

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۲۶۲۹۹

به: نمایندگیهای دیپلماتیک

موضوع: گزارش وضعیت ایران، شماره ۱۲۶، ۳۱ ژانویه ۷۹

۱- (سری - تمام متن).

امنیت آمریکاییان

۲- با وجود از هم پاشیدگی زیاد در فرودگاه بین‌المللی تهران، پان آمریکن امروز دو هواپیمای ۷۰۷ را با ۸۰۰ مسافر به پرواز درآورد. ۱۸۳ نفر با هواپیمای دربستی ۷۰۷ پان آمریکن اصفهان را ترک گفتند. پرواز فرماندهی هواپرد نظامی، ۳۵۰ مسافر را در خود جا داد و دیگر هواپیماهای باربری خارجی با ظرفیت کامل پرواز داشتند.

۳- فرودگاه مهرآباد، امروز در هنگام غروب بسته و ظهر اول فوریه باز خواهد شد و به علت کاهش ساعات کار روزانه و وضع نامطمئن امنیتی، پان آمریکن فردا پروازی ندارد ولی امید است دوم فوریه دو پرواز ۷۴۷ داشته باشد.

۴- ایران در انتظار خمینی است. انقلابی ریشه‌دار بعد از پانزده سال تبعید فردا در ساعت نه به وقت محلی پا بر خاک ایران خواهد گذارد. فقط پنجاه نفر که قبلاً انتخاب شده‌اند اجازه دارند در فرودگاه به او خیرمقدم بگویند.

۵- گفتگوهای محرمانه بین حامیان خمینی و نظامیان، در مورد نظم و ترتیب ورود آیت‌الله منجر به توافقات شکننده‌ای شده است. مطابق نظر کمیته ویژه‌ای که روی جزئیات کار می‌کند،

ارتش امنیت فرودگاه را به عهده دارد و خودروی حامل خمینی را در میدان شهید تحویل پلیس مذهبی و سیاسی خواهد داد.

۶- برنامه خمینی چنین است که ابتدا برای ایراد سخنرانی به منظور ادای احترام رهسپار گورستان بهشت زهرا می‌شود. و بعد موقتاً در مرکز تهران، نزدیک ساختمان مجلس، در ستاد خودش اقامت خواهد گزید. شاید در آینده نزدیک دو روزی به قم، به خانه قدیمی‌اش که از جنوب تهران تا آنجا چهار ساعت راه است، برود.

۷- در جبهه سیاسی معلوم نیست چه پیش خواهد آمد. اگر خمینی دولت رقیبی به شکل شورای اسلامی تشکیل دهد، بختیار و ارتش ناگزیرند تصمیمی اتخاذ نمایند.

۸- در شب بازگشت خمینی، اعتراضات مردمی گسترده ادامه داشت. در تهران احساسات شرکت‌کنندگان در راهپیمائیه‌ها بسیار پرشور و آتشین بود. روز به روز گزارشات بیشتری از بی‌نظمی در میان نظامیان می‌رسد.

۹- ژاندارمری، ارتشبد قره‌باغی، رئیس ستاد ارتش، به بازرگان، حامی خمینی اطمینان داده است که نظامیان با تغییر، حتی تغییر «در کابینه» به شرط اینکه در راستای قانون اساسی کشور باشد، مخالفتی نخواهند داشت. حتی اگر تغییر در قانون اساسی مطابق قانون اساسی باشد، آن را تحمل خواهند کرد.

۱۰- یکی از سخنگویان نزدیک به خمینی، نظریات وی را در مورد دولت آینده ایران مشخص کرده است. صادق قطب‌زاده، یکی از مربوطین خمینی، به روزنامه لوموند گفته که دولت اسلامی در ایران به همه بر اساس اسلام آزادی می‌دهد، ارتش را کوچک‌تر نمی‌کند، و از منابع کشور به نفع فقرا بهره‌برداری می‌نماید. به نقل از قطب‌زاده، ایران از چنگال دو ابرقدرت آزاد می‌شود، مستشاران آمریکایی ایران را ترک خواهند گفت و بدین طریق ایران بر فرهنگ تحمیلی جامعه مصرفی چیره می‌گردد.

ونس

سند شماره ۱۰

۱ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۲ بهمن ۱۳۵۷

سری

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۲۶۹۱۶

موضوع: گزارش وضعیت ایران، شماره ۱۲۷، ۱ فوریه ۷۹

۱- (سری - تمام متن)

۲- خمینی، طبق برنامه تنظیم شده، امروز رأس ساعت ۹ صبح به وقت محلی وارد شد. افراد عالی‌مقامی که برای خوش‌آمدگویی به فرودگاه آمده بودند، خیلی بیشتر از رقم تعیین شده، یعنی ۵۰ نفر، بودند، ولی همه آرام و منظم بودند.

تلویزیون ملی، پخش مراسم ورود را پوشش داد، ولی متأسفانه صدا نداشت. نقص فنی، نیم

ساعت کامل از پخش برنامه را دچار اشکال نمود، و درست در لحظه‌ای که خمینی پا بر ترمینال گذارد، برنامه قطع شد. سپس تصویری از شاه ظاهر گشت و سرود ملی که معمولاً نشانگر پایان برنامه‌هاست، نواخته شد. روشن است که نیروهای نظامی، به حضور خود در رادیو تلویزیون ملی ایران ادامه می‌دهند.

۳- جمعیت عظیمی در دو سوی مسیر عبور خمینی، از فرودگاه تا گورستان اصلی شهر، صف کشیده بود. ولی به طور کلی منظم بودند و تاکنون خشونتی گزارش نشده است. «پلیس اسلامی» در میدان شهید، خودروی حامل خمینی را، طبق توافق، از ارتش تحویل گرفت، و ارتش محتاطانه از صحنه کناره گرفت.

۴- خیابانهای تهران مملو از بوق ماشین‌ها و هلهله مردم است. دقایقی پس از قطع برنامه تلویزیون، صدای ولوله و غوغا در منطقه اطراف سفارت بلند شد، ولی به جز این، اقدام ویژه دیگری علیه سفارت صورت نگرفت.

۵- جلسه امروز مجلس که قرار بود انحلال ساواک را به تصویب برساند، با اعلام رئیس مجلس لغو شد. وی گفت که مجلس تا اطلاع ثانوی تعطیل خواهد بود.

۶- لایحه تأسیس دادگاههای ویژه، توسط کمیته قضایی با اعمال تغییرات اساسی در آن، در جهت اعطاء اختیارات بیشتر به دادگاهها و مقامات قضایی، تهیه و آماده گردیده است.

۷- در سی و یکم ژانویه، دولت ۳۵۵ زندانی را آزاد کرد. این افراد، توسط دادگاههای نظامی، به جرائمی غیر از جرائم ضدامنیتی محکوم شده بودند.

۸- دیشب و مجدداً امروز، فرماندار حکومت نظامی تهران اعلام کرد که تظاهرات مسالمت‌آمیز، در طول سه روز آینده مجاز خواهد بود. البته این اعلان، برخلاف مقررات حکومت نظامی است که اکیداً انجام هرگونه تظاهرات را قذغن می‌کند.

ونس

سند شماره ۱۱

۱ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۲ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۶۴۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش سیاسی - امنیتی، ۱ فوریه ۷۹

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: خودروی حامل خمینی به کندی به سوی گورستان تهران رهسپار است. هواپیمای نظامی ۱۲-C آمریکا نزدیک اصفهان سقوط کرد و تحقیقات ادامه دارد. تظاهرات در سه روز آینده مجاز است. حملات تروریستی در سنندج و کرمان. سازمان کماندویی طرفداران قانون اساسی، دفتر خبرگزاری آسوشیتدپرس را از اخطارهای ترسناک خود، از طریق تلفن،

مطلع ساخت. مجلس جلسات خود را به حال تعلیق درآورد. کمیته قضایی، لایحه دادگاههای رسیدگی به فساد را اصلاح می‌نماید. دولت ایران ۳۵۵ زندانی را که قبلاً از طرف دادگاههای نظامی محکوم شده بودند، آزاد کرد. هیأت نمایندگی آیت‌الله طالقانی گزارش مربوط به هفدهم ژانویه خود را در مورد حوادث خشونت‌بار دزفول، اندیمشک و اهواز کامل کردند.

۳- رادیوی بین‌المللی رادیو و تلویزیون ملی ایران، در برنامه ظهر خود گزارش حرکت خودروی حامل خمینی را به سوی گورستان بهشت‌زهرا، در حالی که در هر دو سوی خیابانها مملو از جمعیت بود، پخش کرد (بخش فارسی رادیو و تلویزیون بعد از برخورد بین یاران خمینی که تلاش می‌کردند صدا و سیما را در تصرف خویش درآورند، و نظامیان حکومت نظامی که مانع آن شدند، هنوز برنامه‌ای پخش نمی‌کند).

۴- دیروز بعد از ظهر هواپیمای ۱۲-C نظامی آمریکا در راه اصفهان به تهران سقوط کرد. از هشت نفر پرسنل آن تنها دو نفر زنده ماندند. تحقیقات در مورد علل سقوط در دست انجام است.

۵- فرمانده حکومت نظامی تهران اعلام کرد که در سه روز آینده برگزاری تظاهرات آرام مجاز خواهد بود.

۶- دیروز تروریست‌ها به کلانتری سنندج حمله کردند و دو نفر را مجروح نمودند. در کرمان مردان مسلح، با مسلسل به ماشین رئیس پلیس، سرهنگ رضا معتمدی، حمله کردند، راننده و محافظ او را به قتل رساندند و خود وی را به سختی مجروح ساختند. سازمان کماندویی مبارزان طرفدار قانون اساسی از طریق تلفن به دفتر خبرگزاری آسوشیتدپرس اطلاع داد که به مخالفان قانون اساسی اخطار کرده است که دست به کشتار بی‌سابقه و انهدام هواپیمای دربستی حامل خمینی خواهد زد. شخص تلفن کننده ادعا کرد که توانایی آغاز جنگ از هوا و جنگ پارتیزانی را دارند. ما این ادعاها را بی‌پایه می‌دانیم.

۷- امروز جلسه مجلس تعطیل شد و رئیس مجلس اعلام کرد که تا اطلاع بعدی جلسه‌ای تشکیل نخواهد شد. کمیته قضایی در لایحه پیگرد قانونی وزراء سابق اصلاحاتی وارد کرده است:

الف- مشخصات جرائمی که به خاطر آن قرار بود افراد محاکمه شوند حذف گردید (که ظاهراً پیگرد قانونی برای اثبات تخلف از قوانین جنایی عادی را مجبور می‌سازد)

ب- تعداد نمایندگان بعضی از سازمانها را در هیأت منصفه کم کرد و سازمانهای جدیدی بر آن افزود که در مجموع تعداد کل هیأت منصفه کاهش یافت.

ج- حدنصاب هیأت منصفه را از دو سوم به نصف تقلیل داد.

د- به رئیس دیوانعالی کشور اختیار قانونی داد تا به جای اعضای که در هیأت منصفه از نمایندگی سازمانهای خود استنکاف ورزیدند، به جای اینکه سازمانها را مجبور به انتخاب نمایندگان جدید نماید، اعضاء جدیدی برگزینند.

هـ- دامنه تحقیقات را تا دوره حکومت‌های شریف‌امامی و ازهاری گسترش داد.
و- بویژه هیأت منصفه را محدود نمود تا تنها متهم را مقصر یا بی‌گناه تشخیص دهد و دادگاه عالی را آزاد گذارد تا در مورد تخفیف حکم قضاوت و تصمیمات لازم را اتخاذ نماید.
۸- دیروز دولت ایران ۳۵۵ نفر از زندانیانی را که در دادگاه‌های نظامی آنان را به خاطر اقداماتی به غیر از حمله به امنیت دولت محکوم کرده بودند، آزاد نمود.
۹- هیأتی که آیت‌الله طالقانی جهت تحقیق از حوادث هفدهم ژانویه به شهرهای دزفول، اندیمشک و اهواز فرستاده بود، گزارش خود را کامل کرد. خلاصه گزارش منتشر شده در روزنامه‌ها، مطلبی را روشن نمی‌کرد.
۱۰- جمعیت پشت سر هم از جلوی سفارت عبور می‌کنند و صدای بوق ماشینها و فریاد مردم بر آسمان بلند است. ظاهراً از استقبال بازگشته‌اند و رهسپار خانه‌های خویش‌اند. خودروی خمینی که توسط دانشجویان همراهی می‌شود خیلی کند و سخت راه خود را از میان جمعیت بسیار انبوهی که در دو طرف خیابان ازدحام کرده‌اند می‌گشاید.

سولیوان

سند شماره ۱۲

بدون طبقه‌بندی - فقط برای استفاده اداری
۱ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۲ بهمن ۱۳۵۷
از: اداره تحقیقات ویژه نیروی هوایی، منطقه ۷۲ - تهران - ایران
به: اداره تحقیقات ویژه نیروی هوایی، منطقه ۷۱ - آتن - یونان
رونوشت: ستاد فرماندهی اداره تحقیقات ویژه نیروی هوایی، واشنگتن دی. سی

موضوع: دیدار فرماندهان دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی آمریکا و CMS

۱- اگرچه تا زمانی که بین بختیار نخست‌وزیر و جناح آیت‌الله خمینی تفاهمی به وجود نیاید، امکان ادامه وقوع خشونت‌های عمده وجود دارد، ولی در چند روز گذشته وضع نسبتاً آرام بوده است. در تهران و دیگر شهرهای عمده تظاهرات گسترده و آرامی برگزار شد و برخورد جدی بین دو طرف پیش نیامد.

به علت اعتصاب کارمندان هواپیمایی ایران، کارمندان مرکز کنترل و ادعای چندین شرکت هواپیمایی بین‌المللی مبنی بر ایمن نبودن عملیات کنترل هوایی، در فرودگاه مهرآباد هنوز اغتشاش قابل توجهی وجود دارد. فرماندهی هواپرد نظامی در حد سایر خطوط هوایی فعال است. چندین شرکت هواپیمایی مانند پان‌آمریکن، کی ال ام، جی ای ال و اس آ اس موقتاً به این یا آن دلیل پروازهای خود را متوقف ساخته‌اند. من نتوانستم وضعیت پرواز ۳۵۸ شرکت هواپیمایی ایریران از آتن را برای روز دوازدهم فوریه ۱۹۷۹، تأیید کنم، ولی باید تا قبل از دهم فوریه ۷۹، وضع آن معلوم گردد.

۲- افراد غیرنظامی آمریکایی، کارمندان قبلی پیمانکاران [وزارت] دفاع و وابستگان آنان با

هوایمای فرماندهی هوابرد نظامی مشغول ترک ایران هستند. ۲۸۰۰ نفر در هشت روز گذشته به همین وسیله از ایران خارج شده‌اند و روزانه چهار تا شش فروند هوایمای فرماندهی هوابرد نظامی از تهران عبور کرده‌اند. اکثراً از اینجا به آتن یا فرانکفورت پرواز می‌کنند. اگر شما نتوانستید با هوایمهای تجارتي بیائید (شرکت هوایمهای ایبریان یا شرکت‌های دیگر) ممکن است از ترمینال فرماندهی هوابرد نظامی در آتن پروازی به اینجا داشته باشند.

۳- ما چشم‌انتظار ورود شما هستیم و به دقت وضع امنیتی محل و وضع فرودگاه را زیرنظر داریم و شما را از آن مطلع خواهیم ساخت، برای خروج شما از ایران مشکلی نمی‌بینیم مگر اینکه عملیات پروازی فرودگاههای محلی تعطیل شود و احتمال چنین چیزی در حال حاضر وجود ندارد.

سند شماره ۱۳

۱ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۲ بهمن ۱۳۵۷

سری

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۲۷۴۳۱

به: نمایندگیهای دیپلماتیک

موضوع: گزارش وضعیت ایران، شماره ۱۲۸، ۱ فوریه ۷۹

۱- (سری - تمام متن)

سیاسی - امنیتی

تا اواخر بعد از ظهر به وقت محلی تهران، ورود خمینی مسالمت‌آمیز بوده است. آیت‌الله هر کجا می‌رود انبوه کثیری از مردم را جلب می‌نماید. بعد از اینکه فرودگاه را با خودرو ترک کرد، با هلی‌کوپتر به اطراف تهران منتقل شد.

۲- ظاهراً خمینی اعلان «شورای اسلامی» خود را به خاطر مشورت‌های بیشتر با پیروانش در داخل کشور، به تأخیر خواهد انداخت. در این مورد که «شورا» باید بر طبق قانون اساسی و یا با دستور ساده و مستقیم خمینی تشکیل گردد، اختلافاتی وجود دارد.

امنیت آمریکاییان

۳- پان‌آمریکن، برای دوم فوریه در تهران دو پرواز هوایمهای ۷۴۷ (۸۰۰ صندلی) را برنامه‌ریزی کرده است. هوایمهای ۱۴۱-C، فرماندهی هوابرد نظامی - (۲۱۰ صندلی) و دو هوایمهای باربری ۱۳۰-C نیز پرواز خواهند داشت.

نفت - مالی

۴- امروز تولید نفت خام به ۶۳۵/۰۰۰ بشکه رسید. کنسرسیوم نفت پذیرفته است پرداخت‌های نفتی ماهانه خود را و مالیات‌های مربوطه تا بیست و یکم دسامبر را بپردازد. این رقم که به ۵۰۰ میلیون دلار بالغ می‌شود، به نظر می‌رسد آخرین پرداخت عمده به شرکت ملی نفت ایران باشد تا وقتی که صادرات نفتی مجدداً از سر گرفته شود.

ونس

سند شماره ۱۴

محرمانه

۱ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۲ بهمن ۱۳۵۷

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۷۴۱۵ به: سفارت آمریکا در تهران

موضوع: مشکلات موجود برای کشتی‌های حامل پرچم ایالات متحده در بنادر ایران
نظریه شما در مورد مشکلاتی که ممکن است کشتی‌های حامل پرچم ایالات متحده در بنادر ایران با آنها مواجه شوند، در اول وقت اداری فردا صبح مورد نیاز است. ممکن است لازم باشد یک اطلاعیه اعلام خطر برای دریانوردان در این مورد منتشر گردد. تنها کشتی آمریکایی که ما نگران آن هستیم و در حال حاضر با پرچم ایالات متحده در بنادر ایران است، کشتی ترانس کلمبیا می‌باشد.

خواهشمند است در صورت امکان در مورد وضعیت جاری کشتی مزبور تحقیقات لازم به عمل آید و مشخص شود که آیا واقعاً کشتی مزبور در یکی از بنادر ایران پهلو گرفته است یا خیر.

ونس

[دست‌نویس زیر متن اصلی]

یادداشت: شرکت کشتیرانی سی‌لند یک کشتی در حال حال حاضر در بندرعباس دارد که کالای مواد غذایی خود را تخلیه نموده، محموله میوه خشک را بارگیری و پس از آن بندر را ترک خواهد نمود.

سند شماره ۱۵

محرمانه

۲ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۳ بهمن ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۶۸۰ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

مرجع: ۷۴۱۵ وزارت امور خارجه

موضوع: مشکلات موجود برای کشتی‌های حامل پرچم ایالات متحده

۱- (محرمانه - تمام متن).

۲- برای سفارتخانه امکان ندارد، آنگونه که در تلگراف بازگشتی فوق خواسته شده به طور دقیق مشخص نماید که آیا کشتی‌هایش با پرچم ایالات متحده در بنادر ایران پهلو گرفته‌اند یا خیر. زیرا به طور معمول شرکت‌های کشتی‌رانی در روزهای جمعه تعطیل می‌باشند. اما در حال حاضر، همه کشتی‌های موجود در بنادر ایران از هر ملیتی که باشند، توسط کمیته‌های اعتصابات از خدمات بندری محروم می‌باشند، به استثناء کشتی‌هایی که حامل مواد غذایی هستند.

ظاهراً کمیته اعتصاب بندر پاره‌ای استثنائات نیز برای صدور پاره‌ای محصولات غذایی، نظیر پسته، آجیل و خشکبار قائل شده‌اند. سفارت عدم تخلیه بار بعضی از کشتی‌های باربری را به

استثناء مواد فوق مورد تأیید قرار می‌دهد. ولی نمی‌دانیم که آیا صادراتی صورت گرفته است یا خیر.

۳- کارگران گمرک اعلام نموده‌اند که کالاهای مربوط به ایالات متحده، انگلستان و اسرائیل را تخلیه و انبارداری نخواهند کرد. این تهدید در حال حاضر کمی ممانعتی است، زیرا فقط کالاهای غذایی اجازه ترخیص دارند. اما اگر بنادر و گمرکات باز شوند ممکن است کارگران، از بارگیری و تخلیه کشتی‌هایی با پرچم ایالات متحده، خودداری نمایند.

۴- سفارت پس از تماس با آژانس‌های کشتی‌رانی اطلاعات بیشتری ارائه خواهد نمود.

سولیوان

سند شماره ۱۶

۲ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۳ بهمن ۱۳۵۷

استفاده محدود اداری

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، قاهره - ۲۴۳۳

رونوشت: سفارت آمریکا، تهران

موضوع: نظرات مصریها درباره خمینی

۱- (بدون طبقه‌بندی) بازگشت خمینی به ایران در مطبوعات ۲ فوریه مصر بازتاب گسترده‌ای داشت، و داستانهایی در تأیید حمایت شورویها از آیت‌الله خمینی، سوژه مطالب آنها بود. به عنوان مثال در گزارش خبرگزاری فرانسه از مسکو ادعا شده است شورویها سیاست اخیر توأم با احتیاط خود را کنار گذاشته و اکنون آشکارا از خمینی حمایت می‌کنند. گزارش خبرگزاری فرانسه تأکید می‌کند که انتشار سریع بیانات خمینی به وسیله خبرگزاری تاس در آستانه بازگشت وی به تهران سندی دال بر حمایت شورویهاست.

در سرمقاله یکی از شماره‌های روزنامه الاخبار درباره این داستان گفته شده «مسکو خمینی را، مرد خود در ایران می‌داند».

۲- (استفاده محدود اداری) نظریه: اکثر مصریهایی که با آنها صحبت کرده‌ایم درباره خمینی برخوردهای دوگانه‌ای دارند. پرواضح است که دیدگاه بنیادگرای اسلامی درباره او مثبت‌تر از روشنفکران غیرمذهبی‌تر است. اکثر طبقات متوسط مصری به نظر می‌رسد طرفدار تأکیدات خمینی در خصوص ناسیونالیسم و استقلال هستند اما نگران دیدگاه او مبنی بر تداخل مذهب و سیاست بوده و نیز نسبت به توانایی او در اداره یک کشور مدرن و تکنوکرات تردید دارند. به عنوان مثال سامی منصور (که در پاریس با خمینی مصاحبه‌ای را انجام داد) به کنسول سیاسی سفارت اظهار داشت که به عقیده او خمینی نسبت به مسایل مذهبی و اجتماعی حساسیت داشت اما به نظر می‌رسید علاقه و یا تسلطی بر امور اقتصادی یا مشکلات واقعی اداره یک حکومت ندارد. نتیجه‌گیری خود منصور این بود که خمینی درصدد است تا سمت‌گیری واقعی اداره حکومت را به متخصصین واگذار کند. علاوه بر مذهبی‌های راستگرا،

دانشجویان طرفدار ناصر و چپگراها بیشترین گرایش را به خمینی دارند. اساتید قاهره به وابسته مطبوعاتی گفته‌اند که برخی دانشجویان می‌گویند خمینی شاه را برکنار کرد و این سؤال برایشان مطرح است که چرا مصر مورد بعدی نباشد.

الیتز

سند شماره ۱۷

محرمانه

۲ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۳ بهمن ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۶۸۲ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری
موضوع: خلاصه مطبوعاتی وزارت امور خارجه

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- ممکن است نظریات زیر در مورد تعداد آمریکاییانی که به طور روزانه ایران را ترک می‌کنند برایتان سودمند باشد. خلاصه مطبوعاتی ۳۱ ژانویه حاوی خطاهایی بود و ما نگران این هستیم که مطبوعات بار دیگر شما را به «بازی اعداد» بکشانند. همانطور که مطلع هستید، آمار تقریبی آمریکاییان ساکن ایران در گذشته با توجه به شرکتهای تجاری آمریکایی تا حد معقولی دقیق بوده است.

با این حال با توجه به اینکه آمریکاییها به هنگام امور عادی تجاری در کنسولگری ثبت‌نام نمی‌کنند، ما فقط می‌توانیم در مورد تعداد آمریکاییهایی که اینجا در تجارت خصوصی شاغل هستند تخمین بزنیم.

به همین ترتیب در مورد تعداد آمریکاییانی که با افراد ایرانی ازدواج کرده‌اند و در مورد تعداد بچه‌هایی که در آمریکا به دنیا آمده‌اند فقط می‌توان تخمین زد. بنابراین اگر هر روز یک آمار تقریبی از تعداد آنهایی که روز گذشته اینجا را ترک کرده‌اند ارائه دهید در پایان چنین روندی تعداد قابل توجهی کمبود نفرات خواهید داشت.

۳- شما متذکر شدید که «احتمالاً اکثر آنها (هزاران مسافری که با سه پرواز پان آمریکن اینجا را ترک کردند) آمریکایی می‌باشند.» در واقع حدس ما این است که تعداد نسبتاً کمی از آنها آمریکایی بوده‌اند. ما اطلاع داریم که گروه زیادی از کارمندان بل هلی کوپتر نتوانستند خود را از میان جمعیت به پیشخوان رزرو بلیط برسانند. ناظرین بازار سیاه گزارش می‌دهند که قسمت اعظم این جمعیت را ایرانیان تشکیل می‌دادند. (کارمندان بل هلی کوپتر بعداً عزیمت نمودند.) ما آمار دقیق پروازهای مک را برای وزارت خارجه ارسال خواهیم نمود اما در موقعیتی قرار نداریم که بتوانیم به طور روزانه تعداد آمریکاییانی را که با پروازهای تجاری عزیمت می‌کنند در اختیار داشته باشیم. البته اکثر آمریکاییانی که به طور خصوصی در ایران هستند «مجبور نیستند به عنوان آمریکایی سفر کنند»

۴- در حال حاضر به نظر می‌رسد چند هواپیمای اجاره‌ای در طول هفته وارد خواهند شد

تا تعداد قابل توجهی از آمریکاییان را منتقل نمایند. در اوایل هفته آینده قادر خواهیم بود آمار نسبتاً دقیقی در مورد تعداد آمریکاییان باقیمانده و تمایل آنها [به خروج یا ماندن] را در اختیار شما و سایرین قرار دهیم.

سولیوان

سند شماره ۱۸

سری
از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۲۸۱۰۳
موضوع: گزارش وضعیت ایران، شماره ۱۲۹، ۲ فوریه ۷۹
به: نمایندگان دیپلماتیک
۱- (سری - تمام متن)

سیاسی - امنیتی

۲- خشونت‌های دیروز به علت ورود خمینی بود، و امروز روز شلوغی برای وی نبود. به هر حال او برای گروهی از مردان، امروز ظهر در مسجدی واقع در جنوب تهران، سخنرانی کرد، و انتظار می‌رود که اواخر بعداز ظهر برای گروهی از زنان سخنرانی نماید. انتظار می‌رود که خمینی فردا بحث‌های سیاسی تندی را مطرح نماید.

۳- نهضت آزادی، امشب با دولت بختیار به بحث خواهد پرداخت. تمرکز بحث بر روی نقش یک شورای اسلامی و مسئله نقش بختیار در یک دولت انتقالی می‌باشد. البته بحث کلیدی، این است که چه کسی کنترل انتخابات را به عهده بگیرد.

۴- یک منبع از مخالفین میانه‌رو، پیش‌بینی کرد چهار تا هفت روز طول خواهد کشید تا راه‌حل سیاسی پیدا شود. طبق گزارش، مخالفین از حلقه امنیتی تشکیل شده به دور خمینی، در روز اول ورود، بسیار خوشحال و راضی بودند، گرچه توده‌های مردم کلاً طرحها و برنامه‌ها را در آن روز به هم ریختند.*

۴- امروز صبح در اصفهان تظاهرات عظیمی برگزار شد، که در آن مردم به سمت گورستان شهر می‌رفتند. اگرچه کامیونهای زیادی پر از مردم از مقابل سفارت عبور می‌کردند و شعارهای ضدآمریکایی و ضدبختیار سر می‌دادند، ولی شعارها و فریادها کلاً در حمایت از خمینی بود. دیروز خیابانهای اصفهان اکثراً شاهد پایکوبی و شادی مردم بودند. شب گذشته، سه عدد سه راهی به سمت ساختمان بل هلی کوپتر پرتاب شد که دو تای آن منفجر شد. مجروحی گزارش نشد.

کنسول ما در حال حاضر مشغول جمع‌آوری اتباع، برای انتقال به موقع از اصفهان می‌باشد، ولی حدود پانصد نفر باقی می‌مانند.

* در اصل سند شماره (۴) دو بار تکرار شده است. م.

۵- به طور کلی تهران امروز صبح خیلی آرام بود، بدون ترافیک و سر و صدا. انتقال آمریکاییان به طور منظم انجام شد، زیرا دور از ترمینال اصلی انجام گرفت. به نظر می‌رسد پان‌آمریکن قادر است بدون استفاده از امکانات اضافی فرماندهی هوابرد نظامی بارگیری کند.

ونس

سند شماره ۱۹

محرمانه ۲ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۳ بهمن ۱۳۵۷

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۲۸۷۰۴

موضوع: گزارش وضعیت ایران، شماره ۱۳۰، ۲ فوریه ۷۹

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- سیاسی امنیتی: تا اواخر بعد از ظهر به افق تهران، رویداد مهمی گزارش نشد. مردم به تجمع ادامه می‌دهند ولی آرامند. در خیابانهای تهران امروز نظامیان بیشتری حضور داشتند ولی فعال نبودند.*

۲- خمینی فردا کنفرانس مطبوعاتی خواهد داشت. شایع است که او ممکن است تصمیمات سیاسی مهمی را اعلان نماید. با وجود این، در این لحظه حساس، ما هیچ نشانه‌ای در دست نداریم که گفتگوهای سیاسی پشت پرده بین مخالفان و دولت بختیار، نتایجی دربر داشته باشد.

۳- شاهزاده رضا، ولیعهد و زاهدی سفیرکبیر، در ساعت یک بعد از ظهر به وقت شرق آمریکا، در راه خود به لاباک برای سوخت‌گیری وارد پایگاه هوایی آندروز شدند. گزارش می‌دهند که زاهدی چندین مقام ارشد را، از آن جمله وزیرمختار همایون را به «مرخصی سالانه» فرستاده است.

در این لحظه، دانشجویان ایرانی آنان را محاصره کرده‌اند و شعار می‌دهند. تعدادی از آنان در شرف دستگیری توسط پلیس هستند.

۴- امروز دو پرواز پان‌آمریکن نزدیک به ۸۰۰ مسافر داشت. یکی از هواپیماهای ۷۴۷ پان‌آمریکن در آخرین دقیقه پروازش ۱۲۰ مسافر لوفت‌هانزا را که پروازشان لغو گشته بود و قبلاً بلیط رزرو نکرده بودند، سوار کرد. سه پرواز فرماندهی هوابرد نظامی، ۱۶۰ مسافر را حمل کرد و در حدود ۵۰ جای دیگر هم داشت.

روز سوم فوریه، یک پرواز با هواپیمای ۷۴۷ پان‌آمریکن و سه پرواز فرماندهی هوابرد نظامی با C-۱۴ خواهیم داشت.

ونس

* در اصل سند شماره (۲) دوبار تکرار شده است. م.

سند شماره ۲۰

۲ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۳ بهمن ۱۳۵۷

سری

از: دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی

به: ستاد فرماندهی تحقیقات ویژه نیروی هوایی آمریکا، واشنگتن

موضوع: به روز کردن اطلاعات نظامی

۱۵- (بدون طبقه‌بندی)

الف- (بدون طبقه‌بندی) محدودیت‌هایی که برای حفظ منابع حساس و روش‌های اطلاعاتی به کار می‌روند. این گزارش نباید به کشورهای خارجی ارائه شود.
۲۲- جزییات:

الف- (بدون طبقه‌بندی) این گزارش حاوی اخبار پرورش نیافته است. طرح‌ها یا تدابیر (سیاست‌ها) نباید بر اساس مفاد این گزارش تهیه شوند یا تصحیح یا تغییر یابند.
ب- (سری - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) منبع یک افسر ارتش ایالات متحده قابل اطمینان است که به شرح زیر گزارش نموده است:

۱. (سری - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) منبع ثانوی که برای اولین بار گزارش داده است، یک افسر ارشد ارتش ایران است و تصور می‌رود به اطلاعاتی در مورد مسایل جاری ایران دسترسی داشته باشد. وی توصیه نموده که کلیه آمریکاییان در کشور، در مدت تعطیلات پایان هفته ۸-۹ فوریه، بایستی کاملاً مراقب خود باشند زیرا ممکن است ارتش ایران بر علیه عوامل ناراضی وارد عمل شود.

۲. (سری - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) صحبت‌هایی که از افسران ارشد ارتش ایران شنیده شده حاکی از آن است که بین نخست‌وزیر بختیار و آیت‌الله خمینی ممکن است توافق سیاسی به عمل آید. این افسران و سایر فرماندهان ارتش ایران متوجه هستند که ممکن است ارتش ایران نتواند به طور مؤثر و با موفقیت از دولت فعلی یا یک کودتای نظامی پشتیبانی نماید زیرا وضعیت سلسله مراتب ارتش و درجه و نظم و انضباط مسئله‌انگیز آن چنین امکانی را متصور نمی‌کند. این بدین معنا نیست که اگر به نوعی عملیات تروریستی بر علیه افسران ارشد ارتش انجام شود، یا فرماندهان رده بالای ارتش احساس خطر نمایند، کوششی در این مورد توسط هرگونه نیروهایی که بتوانند تحت امر قرار گیرند، انجام نشود. منبع همچنین اشاره نموده که بسیاری از افسران ارتش ایران به وی گفته‌اند آرزو دارند ایران را ترک نمایند ولی قادر به این کار نیستند.

نظریه تهیه‌کننده: (سری - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) مذاکرات سیاسی و نظامی برای مدتی در حال انجام بوده است و همزمان سعی شده اقدامات مختلفی انجام شود تا توان و قدرت پشتیبانی لازم برقرار گردد. زمان به سرعت به سوی لزوم ابتکار بیشتر و عکس‌العمل پیش می‌رود و حداقل در تهران، در مدت تعطیلات پایان هفته (پنجشنبه - جمعه) گرایش به

لزوم اعمال خشونت، افزایش یافته است. اقدامات جدی ضدآمریکایی به موازات سطح آشوب‌های مردم نضج گرفته و عملیات تروریستی بیشتری برعلیه آمریکاییان هنوز تهدید درجه اول محسوب می‌شود. عده‌ای دست چپی، شامل گروه‌های تندرویی که حداقل یک صفحه اعلامیه منتشر کرده‌اند از افزایش درگیری بین دولت و خمینی سود می‌برند و ممکن است برای رسیدن به این هدف ابتکاراتی به خرج دهند.

سند شماره ۲۱

محرمانه

۲ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۳ بهمن ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۶۸۸ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش سیاسی - امنیتی، ۲ فوریه ۱۹۷۹

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: برنامه دید و بازدیدهای خمینی امروز بسیار سبک است، زیرا او بسیار خسته شده است. مذاکرات نهضت آزادی و بختیار قرار است آغاز شود. تظاهرات بزرگی در گورستان اصفهان صورت گرفت. فریدون زند مشت‌زن سابق در تهران از سوی یک گروه چریکی اعدام شد. شعار عمده اجتماعی که امروز در جنوب تهران در جریان بود عبارت بود از «مرگ بر هائیزر». تهران روی هم رفته آرام است. پایان خلاصه.

۳- یک منبع نهضت آزادی می‌گوید خمینی امروز بسیار خسته است و کم کار خواهد کرد. او فردا بحث‌های سیاسی فشرده‌ای خواهد داشت. به نظر نهضت آزادی بختیار نخست‌وزیر همچنان سماجت دارد ولی مذاکرات نهضت آزادی بختیار قرار است امشب آغاز شود. نهضت آزادی انتظار دارد این مذاکرات در اطراف شورای اسلامی و نقش بختیار در حکومت انتقالی باشد. یک مسئله حساس این است که چه کسی انتخابات قریب‌الوقوع را کنترل کند.

۴- میناچی به استمپل مأمور سیاسی گفت دیروز نیروی امنیتی روی هم رفته بسیار خوب کار کرده است هر چند در چند نقطه جمعیت چنان با شور و هیجان به سوی خمینی روی آورده بود که بیم آن می‌رفت او از هر سو در محاصره قرار گیرد. میناچی پیش‌بینی می‌کند که برای یافتن راه‌حل ۴ تا ۷ روز بحث و مذاکره لازم خواهد بود.

۵- تهران روی هم رفته آرام به نظر می‌رسد و رفت و آمد بسیار سبک است و سر و صدای ناهنجار شنیده نمی‌شود.

۶- ما همچنان می‌کوشیم تا آنچه را که خمینی روز گذشته در بهشت‌زهرا در نطق خود گفته است تجزیه و تحلیل کنیم. گزارش‌ها ضد و نقیض است ولی این به نظر می‌رسد به شدت ضدخارجی و ضدآمریکایی بوده است. با وجود این ۲ منبع ایرانی این موضوع را تکذیب می‌کنند.

۷- یک منبع مطبوعاتی آمریکا به ما می‌گوید خمینی از نطقی که قرار بود در حضور

گروهی از اشخاص در یک مدرسه در جنوب تهران در نزدیک مقر فرماندهی اش ایراد کند خودداری کرد. این منبع گفت هزارها نفر در آنجا جمع بودند و از شعارهای عمده آن «مرگ بر هائزر» بود. این منبع اظهار نظر کرد که نسبت به ژنرال هائزر که به عنوان یک «دستیار سفیر» تصور می شود و از دفتر سولیوان سفیر آمریکا عمل می کند خصومت شدیدی نشان داده می شود. این منبع گفت که رادیوهای شوروی، هائزر را مورد حمله قرار می دهند. خمینی را قرار است بعد از ظهر امروز در اجتماعی از زنان سخنرانی کند.

۸- از اصفهان گزارش هایی درباره تظاهرات بزرگ می رسد و هزاران نفر به سوی گورستان راهپیمایی می کنند. عده زیادی از راهپیمایی کنندگان سوار بر کامیون ها از کنار کنسول گری آمریکا گذشته و شعارهای ضد آمریکایی و ضد بختیاری می دادند.

معذک راهپیمایان روی هم رفته شعارهای طرفداری از خمینی فریاد می زدند و هنگامی که در میان جمعیت تماشا کننده یک خارجی به چشم می خورد شعار آنها به «مرگ بر بیگانگان» تبدیل می شد. کارمند شرکت بل که به سوی یک راننده تاکسی شلیک کرده بود همچنان در پناه آیت الله خادمی قرار گرفته است.

۹- خبرگزاری آسوشیتدپرس گزارش می دهد که شخصی به نام فریدون زند ۲۸ ساله مشت زن سابق به قتل رسیده است. از قرار معلوم زند را از خانه اش بیرون کشیده اند و شب گذشته به وسیله ۵ مرد مسلح اعدام شده است. آسوشیتدپرس گزارش می دهد که گروهی که خود را «مجاهدین موحد خلق» می نامد مسئولیت قتل او را به عهده گرفته و زند را به داشتن ارتباط های کمونیستی و ساواکی متهم کرده است.

سند شماره ۲۲

محرمانه

۳ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۴ بهمن ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۶۹۸ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی - سی

موضوع: قانون اساسی جدید و زندانیان سیاسی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- طبق نظر متین دفتری، حقوق دان برجسته، قانون اساسی جدیدی که خمینی از آن حرف می زند، برخلاف برخی گزارشات، هنوز مراحل نهایی خود را طی نکرده است. متین دفتری معتقد است که تنها اصولی را گرد آورده اند و امیدوار است که بیشتر مورد بحث قرار گیرند. او گفت، رئیس کانون وکلا، نزیه که هنوز در پاریس است پیشنهاداتی داده است. با وجود این، نه نزیه، و نه متین دفتری هیچ کدام در مرکز این جریان قرار ندارند (هر دو از نزدیک به جنبش مذهبی وابسته نیستند).

۳- متین دفتری از طرف کمیته آزادی زندانیان سیاسی، انجمن حقوق دانان ایرانی آزادیخواه، و کانون وکلا سخت مشغول کار است و ادعا می کند که دست کم نام بیست زندانی نسبتاً کم

اهمیت را که هنوز آزاد نشده‌اند در اختیار دارد. می‌گوید یکی از دلایل آزاد نشدنشان این است که وضعشان کاملاً با زندانی سیاسی تطبیق ندارد، ولی شبیه بسیاری از کسانی هستند که آزاد شده‌اند. در حقیقت، بعضی از افرادی که آزاد شده‌اند به دلایل تکنیکی بوده و برخی دیگر که در زندان مانده‌اند، به دلایل تکنیکی است. می‌گوید زندانیان باقیمانده محکومیت‌های سبک دو، پنج و ده سال دارند، بنابراین محتمل نیست که اعضاء هسته مرکزی تروریست‌ها و یا آدم‌کشان (نامی که بختیار نخست‌وزیر به باقیمانده زندانیان سیاسی داده است) باشند.

۴- متین‌دفتری گفت که جدیدترین برنامه کوشش در راه کسب اطلاعاتی از وضع همافران نیروی هوایی است که در سراسر کشور بازداشت شده‌اند. وی اطلاعی ندارد که آیا از آنان کسی هم اعدام شده است یا نه (مخالفان چنین ادعا می‌کنند) و با رایزن سیاسی که این عمل را محتمل نمی‌داند، موافق است. با وجود این، خانواده‌هایشان بسیار مشتاقند که بدانند تکلیف آنها چه می‌شود. متین‌دفتری از طرف همین خانواده‌ها پرس و جو می‌نماید.

سولیوان

سند شماره ۲۳

۳ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۴ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۷۰۰ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی سی

موضوع: گزارش سیاسی - امنیتی ۳ فوریه

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- به طور کلی وضع آرام است، گزارشی از تظاهرات مهم نرسیده است. کنسول اصفهان گزارش می‌دهد، گروه‌های کوچکی پیاده‌روی می‌کنند ولی در تهران کم‌ترین فعالیتی به چشم نمی‌خورد. ترافیک چه در تهران و چه در اصفهان نسبتاً سنگین و جو آرام است. با وجود این، روزنامه‌ها گزارش می‌دهند دیروز در سمنان (مرکز استان در نزدیکی تهران) در پی تیراندازی مأموران امنیتی، بعد از حادثه انفجاری، دو نفر جان خود را از دست داده‌اند.

۳- امروز صبح، آیت‌الله خمینی برای روزنامه‌نگاران خارجی کنفرانس مطبوعاتی تشکیل داد. همان سخنان قبلی خود را تکرار نمود و در انتقال دولت به نظام جمهوری اسلامی سازشی نشان نداد. گفت که شورای انقلاب اسلامی، که قبلاً اعلام می‌گردد (او هنوز از کسی نام نبرده) به زودی دولت موقتی تعیین خواهد کرد. بعد برای به تصویب رساندن قانون اساسی جمهوری اسلامی که قبلاً تهیه شده، همه‌پرسی برگزار خواهد شد. صدای خمینی خوب به گوش نمی‌رسید و حتی خبرنگارانی که فارسی حرف می‌زنند، مجبور بودند به ترجمه آن متکی باشند. معلوم است که جناح خمینی ایده قبلی یعنی تشکیل مجلس مؤسسان را کنار گذاشته‌اند. ظاهراً یک قانون اساسی نوشته‌اند (یا حداقل اصول آن را) و به همه‌پرسی خواهند گذاشت. اگر چنین شود، جایی برای مصالحه و یا نفوذ متعادل‌کننده دیگران باقی نمی‌ماند. خمینی

همچنین از جهاد حرف زد ولی لحن ملایمی داشت: «ما می‌کشیم مسئله را بدون خشونت حل کنیم، ولی اگر دولت غیرقانونی بختیار که آمریکاییها از او حمایت می‌کنند، به مخالفت خود با اراده مردم ادامه دهد و از اسرائیل نیرو وارد کند، آنگاه برای به زیر کشاندن آن دست به اقدامات دیگری می‌زنیم». او گفت با نظامیان تماس گرفته و آنان را دعوت به حمایت از جمهوری اسلامی نموده است.

۴- ما خبر داریم که آیت‌الله‌های قم، از سخنرانی پنج‌شنبه خمینی در بهشت زهرا، بویژه در مورد خارجی‌ها و لحن تند علیه دولت بختیار، خشنود نیستند.

۵- امروز بختیار، نخست‌وزیر، نمایندگان مجلس را نزد خود فراخواند. از موضوع خبری نداریم ولی احتمالاً روی فشار زیاد نیروهای خمینی برای استعفا دادن نمایندگان دور می‌زند. همه تهدید به مرگ شده‌اند و همانطور که قبلاً گزارش شده یکی از آنان ترور شده است. ما می‌دانیم که گروهی چهل نفری از نمایندگان دسته‌جمعی دارند استعفاء می‌دهند و باید کسان دیگری هم باشند. روزنامه‌اش گزارش می‌دهد که علی‌آبادی عضو شورای سلطنت روز چهاردهم ژانویه استعفا داد. در آن موقع اطلاع داشتیم که او به همراه تهرانی قصد استعفا دارد، ولی تا آنجا که می‌دانیم فقط تهرانی عملاً استعفا داده است. گزارش آخری را تا از جای دیگری تأیید نشود، موثق نمی‌دانیم.

۵- روزنامه‌ها خبر می‌دهند که خانه رئیس سابق ساواک، نصیری، را شب پنج‌شنبه آتش زده‌اند.*

سولیوان

سند شماره ۲۴

سری
از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۰۲۹۶۰۴
به: نمایندگیهای دیپلماتیک
موضوع: گزارش وضعیت ایران، شماره ۱۳۱، ۳ فوریه ۷۹
۱- (سری - تمام متن)

۲- سیاسی امنیتی: امروز آیت‌الله خمینی مصاحبه مطبوعاتی داشت و گفت که به زودی شورای اسلامی خود را اعلان خواهد کرد و پس از آن دولت موقت تشکیل می‌شود.

۳- خمینی فاش ساخت که قانون اساسی جدید که ظاهراً پیش‌نویس آن تهیه شده، توسط دولت موقت تصویب و به همه‌پرسی مردم گزارده خواهد شد.

۴- خمینی بار دیگر دولت بختیار را غیرقانونی اعلام کرد و برای تشکیل دولتی کاملاً اسلامی، ارتش را به یاری خود فراخواند. دعوت خمینی برای اعلان جهاد با لحن ملایمی همراه بود:

* در اصل سند، شماره (۵) دو بار آمده است. م.

«اگر دولت به مقاومت خود ادامه دهد، اگر آمریکا از او یاری نماید و از اسرائیل نیرو وارد کند، در آن صورت جهاد اعلان خواهد شد.»

۵- خمینی با این اظهارنظر که: «متخصصان خارجی آزادند به کار خویش ادامه دهند و در ایران زندگی نمایند ولی متخصصانی که کار و فعالیتشان به حال مملکت مضر بوده از این قاعده مستثنی هستند»، موضع خود را نسبت به متخصصان خارجی نرم ساخت.

۶- ضمناً امروز بختیار نخست‌وزیر نمایندگان مجلس را به ملاقات فوری خویش فراخواند. نمایندگان پارلمان برای تسلیم شدن در برابر خمینی زیر فشار شدیدی قرار دارند. گزارش می‌دهند که گروهی چهل نفری از نمایندگان به حمایت از آیت‌الله قصد دارند استعفا دهند.

۷- تا اواسط بعد از ظهر، تهران آرام گزارش شده است. در خیابانها نظامیان حضور دارند ولی فعال نیستند. صفهای خرید بنزین کوتاه‌ترند ولی مغازه‌ها و کارخانجات تقریباً همه بسته‌اند. خانه رئیس قلی ساواک، نصیری، را آتش زدند. اصفهان آرام است.

۸- امنیت آمریکاییان: یکی از هواپیماهای پان‌آمریکن که به تهران نزدیک می‌شد، ظاهراً به علت اشتباه ترافیک هوایی خدمات مرکز کنترل، نزدیک بود با هواپیمای دیگری تصادف نماید. پان‌آمریکن امروز تمام پروازهای خود را لغو کرد و امکان دارد تمام عملیاتش در ایران تعطیل گردد. با سه پرواز فرماندهی هواپرد نظامی مسافرانی وارد تهران شدند.

۹- سپهبد ربیعی، فرمانده نیروی هوایی ایران، موافقت کرده است تا ترخیص اشخاص غیرنظامی که ۷۲ ساعت به طول می‌انجامد، حذف گردد. سپهبد ربیعی گفت همافران (تکنسین‌های نظامی) کنترل کامل پایگاه هوایی خاتمی را در اصفهان به دست گرفته‌اند و در حال حاضر به امور گمرکی و مهاجرت نظارت می‌نمایند. تاکنون نظم و ترتیب جدید حادثه‌ای دربر نداشته است.

ونس

سند شماره ۲۵

سری
از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۰۳۰۱۷۶
به: نمایندگیهای دیپلماتیک
موضوع: گزارش وضعیت ایران، شماره ۱۳۲، ۳ فوریه ۷۹
۱- (سری - تمام متن)

۲- سیاسی امنیتی: تا اواخر امشب، ممکن است آیت‌الله خمینی در کنفرانس مطبوعاتی «دولت اسلامی موقت» را به نخست‌وزیری مهدی بازرگان، یکی از حامیان عمده خمینی و متحد جبهه ملی، اعلان نماید. معرفی سایر اعضای کابینه تا مشورت بازرگان با همکارانش به تأخیر می‌افتد. تصمیم آشکار خمینی بعد از انتشار گزارشتی است که به موجب آنها، وی هرگونه راه‌حل سازشکارانه و مصالحه‌جویانه را رد کرده است. یکی از این راه‌حلها این بود که

بختیار استعفاء دهد و به عنوان سرپرست همه‌پرسی ملی در مورد تداوم سلطنت باقی بماند.*
 ۲- نگرانی از سرسختی خمینی که ممکن است کشور را دچار برخورد سیاسی بزرگی نماید که سریعاً به جنگ داخلی تبدیل شود روز به روز بالا می‌گیرد. بختیار اخیراً در گزارشات مطبوعاتی خود تلویحاً گفته است که ارتش کسانی را که خمینی در شورای اسلامی منصوب می‌نماید، بازداشت خواهد کرد. تا ساعت ۱۰ شب به وقت تهران، هیچ گزارشی در مورد اعلامیه خمینی دریافت نداشته‌ایم.

امنیت آمریکاییان: برآورد سفارت آمریکا در تهران این است که ۸۸۴۷ تبعه آمریکایی در ایران باقی می‌مانند تا در موقع لازم ایران را ترک نمایند. اگر پان‌آمریکن عملیات پروازی خود را متوقف ساخت، تلاش می‌کنیم جاننشینی از پروازهای فرماندهی هواپرد نظامی برای آن بیابیم. چند لحظه پیش پان‌آمریکن به ما اطلاع داد که تا هفتم فوریه تمام پروازهایش را لغو کرده است. چند شرکت هوایی دیگر پروازهای خود را به تهران متوقف ساخته‌اند. هلی‌کوپترسازی بل گزارش می‌دهد که پایگاه هوایی خاتمی در اصفهان، به روی پروازهای درستی ویژه کارمندانش کاملاً بسته است. شرکت بل کارمندانش را برای پروازهای آتی با اتوبوس رهسپار تهران می‌سازد.

ونس

نظریات تهیه‌کننده:

این حادثه دقیقاً پس از تیراندازی تحریک‌آمیزی از طرف کارمندان شرکت بل هلی‌کوپتر اصفهان صورت گرفت، که باعث شد مردم سر به طغیان بردارند و هتلی را که پر از آمریکایی است محاصره کنند و به کنسول آمریکا و کارمند آن شرکت شدیداً توهین نمایند و کارمندی را بازداشت کنند که ما از محل و وضع او هیچ اطلاعی در دست نداریم (گزارشات پراکنده اطلاعاتی به شماره ۱۶۶۹۰۰۶۶۷۹). این حادثه جز اینکه جو دشمنانه سابق را در اصفهان علیه آمریکاییان تشدید نماید، کار دیگری انجام نمی‌دهد. مانند حادثه قبلی، روزنامه‌های تهران، آن را منتشر ساختند. بنابراین ابداً غیر منطقی نیست که در یکی دو روز آینده، در اصفهان به خانه یک آمریکایی سه راهی یا بمب آتش‌زایی پرتاب گردد.

ونس

سند شماره ۲۶

۳ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۴ بهمن ۱۳۵۷

سری - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان

از: اداره تحقیقات ویژه نیروی هوایی، منطقه ۷۲، تهران

به: ستاد فرماندهی اداره تحقیقات ویژه نیروی هوایی، واشنگتن دی. سی

موضوع: تحلیل موقعیت

۱۵- (بدون طبقه‌بندی) دستورات ویژه: الف- این گزارشات پراکنده اطلاعاتی نباید خارج

* در اصل سند، شماره (۲) دوبار آمده است. م.

از نیروی هوایی آمریکا پخش گردد. ب- به دلیل حفظ اطلاعات، ارتباطات و فعالیت‌های ویژه کسب خبر، این اطلاعات نباید در اختیار بیگانگان قرار گیرد.

۲۲- (بدون طبقه‌بندی) [الف]- این گزارش حاوی اطلاعات تجزیه و تحلیل نشده می‌باشد. هیچ‌گونه طرح و سیاستی نمی‌بایست به تنهایی بر اساس این گزارش استنتاج و یا اصلاح شود. ب (سری- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) منبع یکی از مقامات بانفوذ آمریکایی در ایران است که اطلاعات زیر را در گفتگوهایش با مقامات عالی‌رتبه نظامی، سیاسی و مذهبی به دست آورده است:

۱- (سری- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) در جناح آیت‌الله خمینی درگیری‌های داخلی آغاز گشته و بین عناصری که در پاریس بوده‌اند و عناصری که در ایران بوده‌اند اختلافاتی وجود دارد که ممکن است تا حدودی در چند و چون برنامه آیت‌الله تأثیر داشته باشد.

۲- (سری- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) منبع برای شاه ایران در این کشور هیچ آینده‌ای نمی‌بیند. ارتش که خود دچار ناآرامیهای داخلی شدیدی است، اساساً به این علت که ممکن است در غیاب پادشاه، نیروهای مسلح مطیع نخست‌وزیر باشند، ممکن است از ولیعهد پشتیبانی نماید و نیز به این دلیل که ممکن است شورای سلطنت مورد قبول سران ارشد نظامی نباشد. منبع نتوانست در مورد امکان بازگشت ولیعهد برای ایفاء نوعی نقش رهبری نظری ارائه دهد.

۳- (سری- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) نظامیان ایران برای کاهش کارمندان نظامی آمریکا فشار می‌آورند و اخیراً در سوم فوریه اظهار داشته‌اند که نظامیان ضروری آمریکا نباید از ۲۵۰ نفر تجاوز نمایند.

۴- (سری- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) منبع معتقد است که تعداد نیروهای نظامی آمریکا در ایران بسیار زیاد است و او با مقامات بالای دولت آمریکا برای کاهش آن گفتگو خواهد کرد. منبع شدیداً نگران امنیت آمریکاییان و اموال آنهاست و معتقد است که در آینده نزدیک وضع روشن و حل نخواهد شد.

نظریات تهیه‌کننده: (بدون طبقه‌بندی) با توجه به حساسیت اطلاعات و منبع، ما شدیداً خواستار آن هستیم که اطلاعات بالا با دقت زیاد محدود به دریافت‌کنندگان نیروی هوایی گردد. علاوه بر آن، رقمی که در بند ب ۲۲ (شماره ۳) وجود دارد، تقاضای برخی از مقامات ارشد نظامی ایران است و پیشنهاد رسمی به ما نیست. با وجود این رقم در حد کلی مورد انتظار و پیش‌بینی توان نیروی آمریکا که حضور نظامی‌اش را در ایران کاهش می‌دهد، می‌گنجد.

ما شدیداً خواستار آن هستیم که بند ب ۲۲ (شماره ۳) تا آنجا که امکان دارد به بیرون از اداره بازرسی‌های ویژه نیروی هوایی درز نکند. منبع هر روز با بالاترین رهبران دولت آمریکا در تماس است و اطلاعات این گزارش به مقامات مناسب منتقل شده است.

سند شماره ۲۷

فقط برای استفاده اداری

شماره گزارش: ۷۹ ۰۰۷۴ ۶۶۹ ۱

۳ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۴ بهمن ۱۳۵۷

از: اداره تحقیقات ویژه نیروی هوایی، منطقه ۷۲- تهران- ایران

به: ستاد فرماندهی اداره تحقیقات ویژه نیروی هوایی، واشنگتن دی. سی

موضوع: حوادث ضدآمریکایی در تهران و اصفهان

۱۶- خلاصه: احتمالاً گلوله‌ای، افسر بازنشسته‌ای را در بیرون و از مرکز هیأت مستشاری نظامی آمریکا مجروح ساخت. زیر نظر گرفتن‌های مشکوک گزارش می‌شود. به محل زندگی کارمندان شرکت هلی کوپترسازی بین‌المللی بل سه راهی پرتاب شد. تلفاتی نداشت. کارمند شرکت هلی کوپترسازی بل هنوز در اصفهان نگهداری می‌شود.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات:

الف- این گزارش حاوی اطلاعات تجزیه و تحلیل نشده می‌باشد. هیچ‌گونه طرح و سیاستی نمی‌بایستی به تنهایی بر اساس این گزارش استنتاج و یا اصلاح شود.

ب- منابع که اعضاء نظامی آمریکا هستند، زیر نظر گرفتن‌های مشکوک، یا فعالیت‌های مظنون در نزدیکی محل سکونتشان را بین سی‌ام ژانویه تا دوم فوریه ۷۹ گزارش می‌دهند.

۱- سرهنگ دانیل موسی، رئیس ستاد، بخش ارتش، سلطنت‌آباد، گلستان هشتم، پلاک ۴۳ گزارش می‌دهد که پیکان سفیدی با دو مرد ایرانی نزدیک منطقه مسکونی پارک شده بود.

۲- سرهنگ دوم چارلز فیلیپس عضو هیأت مستشاری نظامی ساکن جلفا، کوچه سیمرغ گزارش می‌دهد پیکان سفیدی با سه سرنشین مرد ایرانی منزل مسکونی او را زیر نظر داشتند.

۳- گروهان، دانی ایست، عضو هیأت مستشاری نظامی، ساکن کامرانیه، بن‌بست شریفی گزارش می‌دهد، پاسبان نگهبان خانه‌اش از ساکنان محلی درخواست مبلغ کمی پول می‌کند. همچنین همین منبع خبر می‌دهد که صبح ماشین بدون شماره‌ای با دو نفر پاسبان در خیابانش پارک شده است. به محض اینکه منبع سر کار می‌رود، ماشین منطقه را ترک می‌کند.

ج- منبع خبر نظامی بازنشسته آمریکاست و شرکت لاکهید او را استخدام کرده و اولین بار است که گزارش می‌دهد. وی مطالب زیر را در اختیار ما گذاشت:

در ساعت یک و ربع بعد از ظهر اول فوریه ۷۹، منبع در بیرون از مرکز هیأت مستشاری نظامی آمریکا منتظر تاکسی بود که دید پیکان مدل بالایی به رنگ روشن در ده قدمی او ایستاد و راننده‌اش طپانچه‌ای بیرون آورد و او را نشانه گرفت. منبع فوراً دستهایش را روی صورتش قرار داد و احساس کرد که پشت دست چپش می‌سوزد. می‌گوید نه صدای تیراندازی شنید و نه برقی به چشمش خورد. او معتقد است که طپانچه باید از نوع ساچمه‌ای باشد. زخم پشت دستش را نشان داد که می‌تواند هم ساچمه‌ای و هم گلوله کوچک کالیبری چنین زخمی را

ایجاد کند. منبع در فکر مداوای پزشکی نبود و توضیحی نداد که چرا زودتر موضوع را گزارش نداده است.

د- منبع افسر امنیتی شرکت هلی کوپترسازی بین‌المللی بل در اصفهان می‌باشد و به قرار زیر گزارش داد:

در عصر اول فوریه ۷۹ در خیابان تگزاس در جنوب اصفهان به منزل مسکونی پنج تن از کارمندان شرکت هلی کوپترسازی بین‌المللی بل دو عدد سه راهی پرتاب شد. یکی از آنها منفجر شد و یکی نشد. در ورودی سوراخ شد و مدتی بعد سه راهی سومی از سوراخ ایجاد شده پرتاب و منفجر شد. کارمندان بل هلی کوپتر آسیبی ندیدند و اکنون در هتلی اقامت گزیده‌اند.

ه- منبع کنسول آمریکا در اصفهان است، او اطلاع می‌دهد که محل نگهداری و وضعیت فرد آمریکایی که در ۲۹ ژانویه یک ایرانی را با تیر مجروح ساخته و در حمایت عناصر مذهبی در اصفهان قرار دارد، هنوز معلوم نیست. تقاضای ۱۰۰۰۰ دلار غرامت توسط فرد مجروح و خانواده‌اش بر پیچیدگی وضع افزوده است. اگر آمریکایی به خاطر پول در بازداشت بماند، آزادی تعدادی از همافران ایرانی دستگیر شده با ترکیبی از هر دو، تا حدودی نامعلوم باقی می‌ماند.

نظریات تهیه‌کنندگان:

از چند ماه گذشته تاکنون گزارشات مربوط به زیر نظر گرفتن‌های مشکوک به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش یافته است. دو عاملی که در این افزایش سهم‌اند عبارتند از:

۱- افزایش آگاهی امنیتی جماعت نظامیان آمریکایی

۲- افزایش گشت‌زنی مأموران امنیتی ایران در مناطقی که آمریکاییان اقامت دارند. بسیاری از ماشین‌هایی که در ماه‌های اخیر گزارش شده‌اند، ماشین‌های گشت پلیس بوده‌اند. مثلاً ماشینی که نزدیک منزل ایست، گروه‌بان ارتش آمریکا دیده شد، نمونه خوبی است. حادثه‌ای که در مقابل درب هیأت مستشاری نظامی اتفاق افتاد، خلاف انتظار نیست زیرا معمولاً تعدادی در این محل منتظر تاکسی هستند. در زمان وقوع حادثه، نگهبانان ارتش شاهنشاهی، دم در ورودی کشیک می‌دادند.

شرکت هلی کوپترسازی بین‌المللی بل دارد افراد باقیمانده خود در اصفهان را به منطقه مسکونی در خارج از شهر منتقل می‌سازد و وقتی این نقل مکان کامل گردد، فرصت برای حمله به منازل آمریکایی به مقدار قابل ملاحظه‌ای کاهش خواهد یافت.

این واقعه منجر به تیراندازی در اصفهان گردید؛ این تیراندازی تا مرز یک شورش پیش رفت و باعث شد که یک گروه پرجمعیت اقدام به محاصره هتلی نمودند که مملو از اتباع آمریکایی بود. این جماعت شعارهای تندی نسبت به کنسول ایالات متحده و کارمندان شرکت هلی کوپترسازی بل سر دادند و از دستگیری کارمند شرکت هلی کوپترسازی بل حمایت کردند.

(شایان ذکر است که از آخرین وضعیت این فرد دستگیر شده، از کارمندان شرکت یادشده، اطلاعی در دست نیست.) قدر مسلم این واقعه نیز نشأت گرفته از جوّ ضدآمریکایی حاکم بر شهر اصفهان است و مطمئناً، مانند دیگر وقایع مشابه، اخبار آن در مطبوعات تهران نیز منتشر خواهد شد. در سایه همین جوّ ضدآمریکایی این احتمال متصور است که حتی ظرف ۲۴ الی ۴۸ ساعت آینده بمبهای آتش‌زا و بمبهای دست‌ساز به سمت اتباع آمریکایی پرتاب گردد.

سند شماره ۲۸

سری

۳ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۴ بهمن ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۷۰۱ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: خمینی مصالحه را نمی‌پذیرد. رویارویی امشب صورت خواهد گرفت

۱- (سری - تمام متن)

۲- خلاصه: آیت‌الله خمینی در جلسه فشرده مورخ ۲ فوریه دو راه‌حل مصالحه‌آمیز را رد کرده و گفت که در تاریخ ۳ فوریه تشکیل دولت «موقت» اسلامی به سرپرستی نخست‌وزیر بازرگان را اعلام خواهد کرد. نهضت آزادی با انجام آخرین تلاش خویش سعی دارد بختیار را متقاعد کند تا سمت وزارت جنگ را بپذیرد و از ارتش نیز بخواهد که به همراهی تن دهد. در این میان اگر یکی از طرفین موضع خود را تعدیل نکند، آینده اسف‌باری در پیش رو خواهد بود. پایان خلاصه.

۳- امیرانتظام، مقام برجسته نهضت آزادی در بعدازظهر ۳ فوریه خواستار ملاقات فوری با مقام سیاسی استمپل گردید. انتظام در آغاز ملاقات گفت که در تاریخ ۲ فوریه طی یک ملاقات دو ساعته با بختیار توانسته است موافقت وی را در رابطه با دو پیشنهاد مصالحه‌گرانه جلب نماید تا بن بست کنونی بین دولت ایران و خمینی از میان برداشته شود. طبق یکی از این پیشنهادات بختیار می‌باید به عنوان نخست‌وزیر ابقاء گردیده و فوراً رفراندومی را برگزار کند تا مشخص شود که آیا کشور ایران خواستار سلطنت است یا جمهوری اسلامی. بر اساس راه‌حل دوم بختیار باید از سمت خویش استعفا داده و در حین برگزاری رفراندوم موردنظر تنها به ایفای نقش ناظر بر جریانات اکتفا کند.

۴- در ملاقات بعدی که در ساعت ۱۰ شب همان‌روز با خمینی و حامیان مهم وی برگزار شد، مهندس بازرگان به عنوان رهبر نهضت آزادی خواستار پذیرش یکی از این دو راه‌حل پیشنهادی گردید. پس از ملاقاتی طولانی و طاقت‌فرسا (که انتظام نیز در آن حضور داشت) خمینی اعلام نمود که نمی‌تواند هیچ‌یک از آن دو راه را بپذیرد. از آنجا که بختیار توسط شاه به سمت کنونی منصوب شده نمی‌تواند به عنوان نخست‌وزیر قابل قبول واقع شود. دولت ایران باید به همراه شورای نایب‌السلطنه از صحنه کنار شود زیرا «نامشروع و غیرقانونی» می‌باشند. بنابراین تنها راه‌حل موجود اعلام دولت «موقت» اسلامی برای نظارت بر رفراندوم می‌باشد.

تشکیل این دولت در عصر روز ۳ فوریه اعلام و بازرگان نخست‌وزیر آن خواهد بود، اعلام اسامی دیگر اعضای کابینه تا زمان «مشورت» بازرگان با دیگر همکاران خویش به تعویق خواهد افتاد. ارتش نیز چاره‌ای جز همراهی نخواهد داشت.

۵- مقام سفارت در عین آرامش به تندی عکس‌العمل نشان داد و یادآور شد که در این صورت یا جنگ داخلی رخ خواهد داد و یا اینکه حداقل ارتش علیه خمینی حرکت می‌کند. انتظام در پاسخ گفت «درست است اما از دست ما چه کاری برمی‌آید؟» در پاسخ به همین سؤال شخص انتظام اظهار داشت «در این جا تنها خمینی است که می‌تواند تصمیم بگیرد، او می‌داند که حداقل یکی از مشاورانش (یعنی یزدی) خواستار مصالحه است. دیگر رهبران مذهبی حاضر در جلسه سخنرانی مخالف مصاف و درگیری بودند، اما نیروی شخصیت خمینی و «لجاجت صرف» وی در نهایت بر نظریات دیگران غالب گردید. (نظریه: خمینی مهم‌ترین چهره مذهبی حاکم بر نهضت اسلامی است و با وجود مخالفان بسیار، تاکنون هیچ‌یک در برابر وی نایستاده‌اند.)

۶- انتظام سؤال کرد که چه باید کرد. مقام سفارت در پاسخ اظهار داشت که تنها راه حل این قضیه ظاهراً در این نهفته است که باید به طریقی خمینی را از ماهیت نیرویی که این حرکت در برابر وی خواهد داد و او را به مصالحه خواهد کشاند، آگاه گردانید. این امکان همیشه وجود دارد که بختیار و ژنرال‌ها به قبول این امر رضایت دهند، ولی مقام سفارت با صراحت به انتظام گفت که این کار نمی‌تواند آغاز خوبی باشد، زیرا استعفای نخست‌وزیر به معنی پایان حیات قانون اساسی و گشوده شدن راه برای اقدام مستقل نظامی خواهد بود. در پاسخ به این سؤال که آیا نهضت آزادی با قره‌باغی رئیس ستاد ملاقات‌های دیگری داشته یا نه، انتظام گفت نهضت آزادی سعی دارد این کار را امروز یا فردا انجام دهد. مقام سفارت گفت اگر امشب قرار به اعلام (دولت موقت اسلامی - م) باشد، برای ملاقات مزبور فردا خیلی دیر است. انتظام گفت که در اواخر بعد از ظهر امروز با بختیار ملاقات خواهد کرد و بین ارتش و بازرگان نیز تماسی برقرار خواهد ساخت. ارتش و نخست‌وزیر تن به همکاری دهند. انتظام قول داد که همگام با پیشرفت اوضاع با ما تماس بیشتری داشته باشد.

۷- نظریه و تجزیه و تحلیل: آنچه در بالا گفته شد کاملاً با این پیش‌بینی که سرانجام مصالحه به طرز موفقیت‌آمیزی روی خواهد داد، مغایر است و چنین می‌نماید که یا مشورت‌های خمینی با ملاحی به اصطلاح میانه‌رو نمی‌توانسته است وی را در زمینه ضرورت استفاده از یک راه حل مطابق با قانون اساسی متقاعد سازد و یا اینکه صرفاً او حرف و نظر خویش را به کرسی نشانداده است (که از شخصیتی چون او بعید نیست). انتظام چنین می‌نمود که توسل بیشتر به خمینی بی‌فایده است. البته یک احتمال هست که از نظر مقام گزارشگر بسیار کم‌اهمیت و ناچیز است و آن این است که انتظام سعی کرده برای پی بردن به عکس‌العمل ما این راه حل را با دولت آمریکا در میان بگذارد. اگر چنین بوده باشد، که هیچ، چون او نیز چنین

تصور می‌کند که در صورت اعلام تشکیل دولت جدید ارتش دست به اقداماتی خواهد زد. انتظام از ظاهری افسرده و خسته برخوردار بود. مقام سفارت شدیداً از وی خواست که بررسی کرده و ببیند که آیا اعلام دولت «موقت» اسلامی نمی‌تواند قدری به تأخیر افکنده شود و مذاکرات بیشتری انجام شود. وی پیشنهاد را رد یا قبول نکرد ولی بدبینی و یأس در او هویدا بود. ما نیز در این بدبینی با او شریک هستیم. اگر تشکیل دولت موقت اعلام شود و ارتش با دستگیری اشخاص دخیل در دولت موقت عکس‌العمل نشان دهد، سناریوی خشونت و جنگ داخلی به سرعت تحقق خواهد یافت. در صورتی که بختیار اعلام دولت موقت را نادیده بگیرد، باز هم به احتمالی سناریور درگیری و رویارویی در نتیجه با تلاش دولت موقت اسلامی برای به دست گرفتن کنترل تأسیسات مهم و اعمال قدرت به اوضاع چیره خواهد شد.

سولیوان

سند شماره ۲۹

۴ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۵ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۷۴۸ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: سنجابی رهبر مخالفین در مورد وضعیت جاری نظر می‌دهد

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: در یک مکالمه زیرکانه سنجابی این عقیده را ابراز نمود که خمینی از ایده یک شورای انقلاب اسلامی یا یک مجمع بزرگ قانون اساسی صرفنظر کرده است. به نظر می‌رسد که او به موضع رقابتی با خمینی بازگشته است، هر چند که این را برای ما آشکار نمی‌کند. او اظهار داشت جمهوری جدید رئیس‌جمهوری قوی و پارلمانی مطابق آئین و قاعده (نه شورای اسلامی ویژه) خواهد داشت. پایان خلاصه.

۳- در ملاقاتی بنا به درخواست سنجابی در ۳ فوریه با کنسول سیاسی، سنجابی نظرات خود را به روشی حفاظت شده در مورد اوضاع جاری ارائه داد. او گفت که فکر می‌کرد خمینی وی را در شورای انقلاب اسلامی اش می‌خواست است. سنجابی هرگز به طور قطعی این دعوت را رد نکرده است. ولی فکر می‌کند احتیاجی به یک شورا نیست. ظاهراً خمینی این مشورت را مورد توجه قرار داده و هیچ‌گونه شورای انقلاب اسلامی را اعلام نخواهد کرد. سنجابی گفت نمی‌داند چه کسی ممکن است در دولت اسلامی که توسط خمینی اعلام خواهد شد، باشد.

۴- فروهر در پاریس ملاقات‌های زیادی با خمینی داشت که برخی از آنها تنها و بدون حضور مشاورین بود. خمینی راجع به یک تمایل به دعوت برای نوعی از انجمن قانون اساسی (مجلس مؤسسان) از نمایندگان تمام قسمتهای کشور و تمام حرفه‌ها و مشاغل صحبت کرده بود ولی فروهر مشکلاتی را که در این کار درگیر بودند تشریح نموده بود و فکر می‌کرد که خمینی از این ایده صرفنظر کرده باشد.

۵- در اظهارنظر راجع به قانون اساسی سنجابی گفت که فکر می‌کند نزیه که یک وکیل است در پاریس مشغول نوشتن آن است. او از گفته کنسول سیاسی که دوست نزیه اظهار داشته نقش نزیه ثانوی است نه مرکزی مبهوت و ناراحت نشد (متین دفتری، رجوع شود به تهران ۱۶۹۸). وقتی از او سؤال شد که آیا خمینی نوعی از جمهوری را در نظر دارد که رئیس‌جمهور در آن قدرت دارد و یا جمهوری که نخست‌وزیر آن قدرت را در دست دارد، سنجابی گفت او فکر می‌کند که نوعی که رئیس‌جمهور قدرت دارد باشد به عنوان مثال او سیستم ایالات متحده را ذکر کرد. هر چند که کنسول سیاسی راجع به سیستم جمهوری پنجم فرانسه فکر می‌کرد.

۶- سنجابی راجع به پارلمان آینده گفت کاملاً مشابه با پارلمان‌های گذشته خواهد بود. در حقیقت او اظهار داشت که پارلمان فعلی خیلی متفاوت از پارلمان‌هایی که در دوران مصدق به قدرت رسیدند نمی‌باشد. در اولین پارلمان پس از به وجود آمدن جمهوری احتمالاً درصد زیادی ملا انتخاب خواهند شد ولی در غیر این صورت او فکر می‌کرد که انتخابات با گذشته خیلی فرق نخواهد داشت. سنجابی گفت چند ماه قبل در ملاقاتش با خمینی در پاریس به خمینی یادآوری کرده بود که از ۱۹۶۳ تا به حال خمینی درخواست رفتن شاه را نمی‌کرده است و فقط از شاه می‌خواسته که یک پادشاه مطابق با قانون اساسی باشد. این چیزی بود که مصدق نیز می‌خواسته. او همچنین یادآوری نموده بود که رهبران مذهبی دوران قانون اساسی ۱۹۰۷-۱۹۰۶ خیلی برجسته بودند. این کار تعویض قانون اساسی و بقیه را تماماً غیرقانونی خواندن از طرف خمینی نسبتاً جدید است. (نظریه: سنجابی در مورد عکس‌العمل خمینی ساکت بود.)

۷- سنجابی چیزی را که قبلاً به ما گفته بود تصریح نمود که تا آنجایی که به جبهه ملی و خود او مربوط می‌شود، وی همیشه طرفدار عقیده مصدق بوده که یک رژیم سلطنتی از نظر زمینه جغرافیایی و تاریخی برای ایران مناسب‌تر از یک جمهوری است. وقتی سؤال شد، او گفت هنوز این شانس را نداشته که با آیت‌الله صحبت کند. (نظریه: مراجعه شود به زیر) در جواب به سئوالی دیگر او گفت آیت‌الله به نظر می‌رسد که در شرایط مزاجی خوبی باشد که برای مردی در سنی حدود ۷۸ خوب باقی مانده است. او وقتی که کنسول سیاسی گفت وی نیز در سن ۷۴ سالگی خوب باقی مانده است خندید.

۸- سنجابی توجه را به محبوبیت ایده جبهه ملی در میان روشنفکران، معلمین و غیره که خیلی ایده یک جمهوری اسلامی را قبول نکرده‌اند، معطوف نمود. او گفت روزی که خمینی وارد شد وی روی شانه بعضی تظاهرکنندگان حمل شد. او در مورد تماس‌هایش با بازرگان و گروه نهضت آزادی مبهم و سر بسته بود ولی گفت این (تماسها) ادامه دارند.

۹- نظریه: ما اطلاعات نسبتاً خوبی از منبع دیگری داریم که سنجابی در مشورت‌های محرمانه و سری با خمینی و همراه با بازرگان و چند رهبر دیگر از گروه خمینی شرکت داشته

است. او متمایل به فاش نمودن این موضوع برای ما نبود. شاید او اکنون که در محفل داخلی خمینی، هر چند به عنوان یک عضو جدید، قبول شده به نظر می‌آید، هنوز دست به عصا حرکت می‌کند. اگر حقیقتاً این دلیل رفتار زیرکانه او با ما باشد می‌توان چنین نتیجه گرفت که عقاید او درباره شکل نهادهایی که در جمهوری جدید اسلامی به وجود می‌آید نسبتاً قابل استناد است. در عین حال او به روشنی می‌خواهد بازی جداگانه‌ای با سفارت داشته باشد و تأکید او بر ترجیح سلطنت مشروطه نسبت به جمهوری یکی از شواهد آن است.

سولیوان

سند شماره ۳۰

سری
از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۳۰۲۲۲
موضوع: گزارش وضعیت ایران، شماره ۱۳۳، ۴ فوریه ۷۹، همه نمایندگیهای دیپلماتیک سیاسی در آسیای نزدیک و جنوب آسیا، اقدام فوری به عمل آورند
۱- (سری - تمام متن)

۲- سیاسی - امنیتی: امروز خیابانهای تهران، بار دیگر مملو از تظاهرکنندگان ولی بدون اعمال خشونت بود. به ویژه برای جلب توجه خبرنگاران خارجی در مقابل هتل ایترکتینانتال تظاهراتی برپا شد.

۳- بختیار، نخست‌وزیر، در مصاحبه با خبرگزاری فرانسه لحن تندی داشت. او گفت که اجازه نمی‌دهد خمینی دولت موقتی تشکیل دهد و با پافشاری خمینی وی هرگز استعفا نخواهد داد. تظاهرات آرام قابل تحمل است، در غیر این صورت به نظامیان دستور داده شده به روی تظاهرکنندگانی که مسلح‌اند و یا کوکتل مولوتف دارند، آتش بکشایند. اگر بخواهند دست به جنگ مسلحانه شهری بزنند، دستور می‌دهد تمام سران مخالفان را بازداشت نمایند. بختیار اظهار داشت که دولت وی اهداف و مقاصد مخالفان و برنامه خمینی را به جز برقراری جمهوری اسلامی که آن را شکل دیگری از استبداد و خودکامگی می‌داند، پیاده و تأمین خواهد ساخت.

۴- آیت‌الله منتظری یکی از نزدیک‌ترین رهبران مذهبی به خمینی از ارتش خواست حقوق‌های گزاف مستشاران آمریکایی را که در میان افراد نظامی ارزشهای غیراسلامی را رسوخ می‌دهند و مجبور می‌سازند تا ارتش از افسران فاسد متابعت نمایند، نپردازد.

۵- به رغم این سخن تند، مذاکرات فعالی در حال انجام است. در تهران خوش‌بینی‌هایی هست که راه‌حل صلح‌آمیز، از طریق مذاکره، قابل حصول است. دیرکرد خمینی در معرفی دولت موقتش نشانه مثبتی است که وی راه‌حل صلح‌آمیز خروج از بحران را ترجیح می‌دهد. با وجود این معلوم است که خمینی با در دست داشتن سرنخ اعتصابات و تظاهرات و با

اظهارنظرهای فراوان و تند خود می‌تواند فشار زیادی را وارد نماید.

۶- شایعاتی رواج دارد که استعفاء نمایندگان مجلس بیشتر از حد انتظار است. شهردار تهران استعفای خود را تقدیم خمینی کرد. او بعد از ظهر به دفترکارش بازگشت و دولت به او دستور داد چون مظنون به فساد است از کشور خارج نشود. دولت دو تن از وزراء سابق، نهبانندی و مجیدی را دستگیر کرده است. هیچکدام چهره‌های محبوب نیستند ولی معمولاً بویژه در زمینه فساد در میان مقامات دولتی، هیچکدام بدنام نبوده‌اند.

۷- امنیت آمریکاییان: اطلاع داریم که فردا یک هواپیمای C-5 و سه یا چهار هواپیمای C141S که هرکدام ظرفیت هفتاد مسافر را دارند، فردا به تهران وارد و از آن خارج خواهند شد. امروز ۲۶۸ آمریکایی با پروازهای فرماندهی هواپرد نظامی ایران را ترک کردند.

کریستوفر

سند شماره ۳۱

بدون طبقه‌بندی - فقط برای استفاده اداری

۴ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۵ بهمن ۱۳۵۷

شماره گزارش: ۷۹ ۰۰۷۶ ۶۶۹ ۱

از: اداره تحقیقات ویژه نیروی هوایی، منطقه ۷۲، تهران، ایران

به: ستاد فرماندهی اداره تحقیقات ویژه نیروی هوایی، واشنگتن دی. سی

موضوع: تیراندازی آمریکایی دیگری در اصفهان

۱۶- خلاصه: آمریکایی مستی متهم است چند تیر به اتوبوس حامل کارگران ایرانی شلیک کرده است. کسی مجروح نشده است.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات:

الف- این گزارش حاوی اطلاعات تجزیه و تحلیل نشده می‌باشد. هیچ‌گونه طرح و سیاستی نمی‌بایست به تنهایی بر اساس این گزارش استنتاج و یا اصلاح شود.

ب- منابع اطلاعاتی متعاقب حوادث مربوط به حادثه شب سوم فوریه ۷۹ در اصفهان، مطالبی را گرد آورده‌اند:

۱- مک گافی منبع ما اطلاع داد که در حدود ساعت ۶/۵ شب سوم فوریه، آیت‌الله خادمی از طریق تلفن با او تماس گرفت و گفت یک آمریکایی که با پیکان سفیدی به شماره ۳۵۲۴۴ اصفهان رانندگی می‌کرده، موازی مینی‌بوس حامل کارگران ایرانی قرار می‌گیرد و با اسلحه‌اش چندین تیر به اتوبوس شلیک می‌کند. به کسی آسیب نمی‌رسد ولی چند شیشه اتوبوس خرد می‌شود. آیت‌الله خادمی تذکر داد که در صورت ادامه چنین حوادثی امکان دارد حمام خون به راه افتد. (منبع مک گافی)

۲- منبع ما، با ماشینی به دو منطقه آمریکایی نشین خارج از شهر اصفهان سر می‌زند و

متعاقباً می‌بیند ماشینی به مشخصات یاد شده در شاهین‌شهر است، که کارمندان شرکت بین‌المللی هلی‌کوپترسازی بل از آن استفاده می‌کنند.

۳- هندریکس، منبع ما، اطلاع داد که ماشین مذکور به یکی از کارمندان شرکت بل هلی‌کوپتر تعلق دارد و در شاهین‌شهر زندگی می‌کند. تحقیقات بعدی معلوم ساخت که صاحب آن مرد بسیار تنومند مستی بوده و در خانه‌اش دو مرد تنومند مست دیگر و دو سگ بزرگ به سر می‌برند. منبع اشخاصی را می‌گمارد تا آن خانه را زیر نظر بگیرند و خود تصمیم می‌گیرد صبح روز چهارم ژانویه، موقعی که برخوردشان کمتر خصمانه باشد، به ملاقاتشان برود.

نظریات سازمان تهیه‌کننده: این حادثه در پی حادثه تحریک‌کننده دیگری توسط یکی از کارکنان شرکت هلی‌کوپترسازی بل، انجام می‌شود که پس از آن حمله‌ای به اطراف هتل پر از آمریکاییان صورت گرفت، اعتراضات شدیدی به کنسول ایالات متحده و کارکنان شرکت هلی‌کوپترسازی بل شد و منجر به بازداشت عضو این شرکت شد که موقعیت و عمل آن نامعلوم است. (HIR ۱۶۶۹۰۰۶۶۷۹) مطبوعات تهران گزارش کردند که مانند حادثه قبل، انتظار می‌رود این حادثه، فضای ضدآمریکایی را در اصفهان تشدید کند.

غیرمنتظره نخواهد بود، اگر در ۲۴ تا ۴۸ ساعت آینده حملاتی با بمب‌های آتش‌زا و کوکتل مولوتف به محل اقامت آمریکاییان در اصفهان صورت گیرد.

سند شماره ۳۲

۴ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۵ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۷۴۹ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش سیاسی - امنیتی ۴ فوریه ۷۹

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: عوامل درگیری‌ها هنوز وجود دارند. خیابانها آرام هستند. حزب توده دعوت به جنگ مسلحانه نموده است. شهردار تهران در ملاقات با خمینی استعفا داده است. بختیار با نمایندگان مجلس تماس گرفته تا خواسته خود مبنی بر بازماندن ادارات را حفظ کنند. بنی‌صدر به عنوان سخنگوی اقتصادی خمینی مطرح می‌شود. اعتراضات نشسته نسبت به دستگیری همافزهای ناراضی سازمان جدید تروریستی. پایان خلاصه.

۳- ایران دیروز و امروز صبح را در آرامش گذرانند. تنها گزارش ما در مورد اعمال خشونت، تهاجم نیروهای ارتش به یک تعاونی اسلامی در بندرعباس بوده است، برابر این گزارش نیز هیچگونه جراحاتی به پرسنل وارد نشده است. روز گذشته تظاهرات نشسته‌ای در مقابل کاخ دادگستری انجام شد. خانواده و طرفداران همافران دستگیر شده نیروی هوایی خواستار آزادی آنان گردیدند. یکی از فعالان حقوق بشر «متین دفتری» برای آنها صحبت نمود

و قول داد که قانون وکلای ایران از همافران متهم دفاع خواهد نمود. فرماندار با اشاره به رفتار خوب مردمی که از خمینی استقبال کردند مدت زمان انجام تظاهرات را افزایش داد.

۴- وضعیت سیاسی، هنوز کلیه عوامل درگیری را فراهم می‌آورد. بعد از کنفرانس خبری دیروز خمینی، آیت‌الله منتظری مستقیماً اعلامیه‌ای خطاب به ارتشیان ایران منتشر نموده، آنها را تشویق نموده که مستشاران نظامی آمریکایی را طرد نمایند، زیرا آنها کسانی هستند که «فرهنگ شاهنشاهی ضداسلامی را به وجود آورده و شما را به طور کورکورانه تحت فرماندهی افسران خدانشناس و فاسد قرار دادند. آیا نمی‌دانید این به اصطلاح مستشاران، حقوقی برابر یک میلیون ریال دریافت می‌کنند در حالیکه شما باید با درآمد ناچیزی زندگی کنید؟»

او از آنها دعوت نمود: «برادران ارتشی به نهضت بپیوندید و به عنوان سلاح مقدس در خدمت اسلام درآیید.» او همچنین اشاره نمود که مستشاران نظامی آمریکایی به قدری وحشت‌زده شده‌اند که می‌ترسند از خانه‌های خود خارج شوند. دیروز نخست‌وزیر بختیار نظریه مشخص خود را در مصاحبه‌ای با خبرنگار فرانسوی اعلام نمود. او گفت به خمینی اجازه نخواهد داد دولت موقت تشکیل دهد. «اگر او از مرحله حرف به عمل پا بگذارد مشکلاتی به وجود خواهد آمد». تظاهرکنندگان آزادند که هر روز راهپیمایی نمایند. به نیروهای ارتشی دستور داده است تیراندازی نکنند. «ولی اگر آنها با اسلحه و کونکول مولوتف رژه بروند ما به روی آنها آتش خواهیم گشود و آقای خمینی مسئولیت آن را به عهده خواهد داشت. اگر آنها جنگ داخلی اعلام کنند و دست به اسلحه ببرند، من آنها را دستگیر و در صورت لزوم تیرباران خواهم کرد.» او با عصبانیت عجیبی اظهار داشت اگر خمینی بخواهد در شهر مقدس قم حکومت اسلامی برقرار سازد، جالب توجه خواهد بود «ما نیز واتیکان کوچک خود را خواهیم داشت». وی تسلیم نخواهد شد و اگر خمینی مجدداً خواستار استعفای بختیار بشود جواب او شدید خواهد بود. (روزنامه فرانسه زبان این قسمت از مصاحبه را حذف نموده است). بختیار گفت من همه درخواست‌های آیت‌الله را، به استثناء برقراری جمهوری اسلامی، انجام داده‌ام، زیرا چنین حکومتی، یک دیدگاه موهومی است.

«اگر کسی به تجربیات گذشته مراجعه کند مشمئز خواهد شد. وی نه وحدت سیاسی را قبول دارد و نه دموکراسی را. او می‌خواهد روحانیت قوانین را وضع نماید و این آغاز و پایان اوست.» (نظریه: مذاکرات بین دو اردوگاه ادامه دارد، ولی این بدین معنی نیست که نظریات سرسختانه‌ای که توسط خمینی و بختیار ارائه شده به طور صادقانه‌ای حفظ شده‌اند. بختیار با لحن منصفانه قابل توجهی می‌گوید اگر اجازه دهد خمینی به قدرت برسد، امید به یک رژیم آزاد و دارای مجلس از بین خواهد رفت. از سوی دیگر، واقعاً این احتمال وجود دارد که خمینی دولت موقت خود را به سادگی اعلام نماید و حساب نماید که ارتش یا کنار خواهد کشید و یا اگر بخواهد مداخله نماید از هم پاشیده خواهد شد.

۵- دیروز بختیار با ۱۰۰ نفر از نمایندگان مجلس ملاقات نمود تا آنها را مصمم نماید که

علیرغم تهدید به مرگ، در محل کار خود باقی بمانند. برابر گزارشات وی به آنها گفته است که شواهدی در دست دارد که کمونیست‌ها برنامه‌ریزی نموده‌اند تا ناآرامی‌های مسلحانه ایجاد نمایند. او از آنها درخواست نمود تا وی را برای گذراندن بحران کمک نمایند. کل تعداد استعفاها تاکنون در حد ۳۲ نفر است که نگران کننده نیست. اما برابر شایعات منعکس شده در جراید حدود ۴۰ نفر دیگر استعفا خواهند داد. ما همچنین از طریق دربار شاهنشاهی مطلع شدیم که علی‌آبادی عضو شورای نیابت در واقع استعفاء نداده است. علاوه بر این جواد شهرستانی شهردار تهران دیروز به هنگام ملاقات با آیت‌الله خمینی کتباً استعفای خود را به ایشان ارائه نموده است. در عین حال امروز، به محل کار خود بازگشته است. تصور می‌شود انتصاب مجدد وی توسط آیت‌الله صورت گرفته است. دولت امروز بعد از ظهر اعلام نمود که شهرستانی به علت فعالیت‌های فسادانگیز خود (بخصوص در زمان تصدی وزارت راه) از کشور ممنوع‌الخروج شده است. به شورای شهر دستور داده شده که شهردار دیگری انتخاب نمایند.

۶- دو نفر از مقامات عالی‌رتبه سیستم مخابرات راه دور از شرکت ارتباط بی‌سیم ایران توسط مقامات حکومت نظامی دستگیر شده‌اند. برابر گزارشات ادریسی، مدیرکل و فرخندار معاون مدیرکل، درگیر مذاکرات غیررسمی بر علیه خواسته‌های دولت هستند. ولی مقامات حکومت اتهامی به آنها وارد نکرده‌اند و حتی دستگیری آنها را تأیید ننموده‌اند.

۷- حزب توده با صدور اعلامیه شدیداللحنی در خارج از پاریس دعوت به «مبارزه مسلحانه» بر علیه رژیم نموده است. تنها اعتصاب غذا کافی نیست. به «تهاجمات مسلحانه، با اشغال یگانهای نظامی و پایگاههای مهم دشمن، باید ماشین نظامی دشمن را از کار بیاندازید». در همین حال روز گذشته محمدجواد خاتمی یکی از اعضای چپگرای کمیته کارگران صنعت نفت در اعتراض به «جو نامساعد در اهواز و اخلال در مسئولیت‌های رسمی نمایندگان کارگران اعتصابی صنعت نفت توسط نمایندگان آیت‌الله خمینی به ریاست بازرگان» استعفا داده است. این اولین درگیری علنی بین چپی‌ها - اسلامی‌ها در اجتماع است که در بین کارگران مناطق نفتی بروز کرده است. این مورد قبلاً توسط سفارت و سایر ناظرین پیش‌بینی شده بود.

۸- اگر کارگران گمرک کالاها را وارداتی را ترخیص نکنند، کشور با کمبود بعضی مواد دارویی مواجه خواهد شد. در حالیکه قرار است داروها مانند سایر اقلام ضروری ترخیص شوند. به نظر می‌رسد بعضی اقلام مانند «باند» در این استثناء منظور نشده‌اند. در اقداماتی مشابه کمیته نظارت عالی بر اعتصابات، خمینی دیروز به کارگران اسکله‌ها دستور داد که به منظور جلوگیری از ضررهای جبران‌ناپذیر به کشور اعتصاب خود را پایان دهند. این تصمیم‌گیری به این علت اتخاذ شد که متوجه شدند این‌گونه کالاها پس از دو ماه در بنادر غیرایرانی حراج خواهند شد. کمیته نظارت عالی بر اعتصابات همچنین به اعتصابیون گمرک دستور داد که فرآورده‌های کشاورزان، به خصوص گندم را ترخیص نمایند و بویژه به مأمورین دستور داده‌اند که حدود ۱۰۰۰ کامیون را که در مرز ترکیه معطل شده‌اند ترخیص نمایند. برای ما مشخص

نیست که آیا این دستورات توسط اعتصابیون انجام می‌شود یا نه.

۹- ظاهراً ابوالحسن بنی‌صدر به عنوان سخنگوی اقتصادی خمینی مطرح شده است. برنامه او برای ملی کردن بانکها، تأکید بر صنایع پتروشیمی، لغو وامهای خارجی، مالیات‌های سنگین بر قطعات یدکی وارداتی، و خط‌مشی‌های دیگر در آخرین مصاحبه با مجله فرانسوی مطرح شده است که با نظریات ناموافق سردبیر آن به دست ما رسیده است. امروز بنی‌صدر در گردهمایی دانشگاه صنعتی سخنرانی خواهد نمود.

۱۰- یک گروه تئورسین جدید که خود را «چریک‌های فدایی قانون اساسی ایران» نامیده‌اند، در اعلامیه‌ای که دیروز منتشر شده اعدام نموده‌اند کسانی را که از «مسکو حقوق می‌گیرند» اعلام خواهند کرد. اولین شخص مورد نظر آنها کریم سنجابی است. آمریکا با ادعای اینکه ۱۵۰۰۰ نفر عضو در ایران و خیلی بیش از آن در خارج دارند اعلام کردند با هرگونه دیکتاتوری خواهند جنگید حتی اگر این دیکتاتوری از دولت بختیار باشد. در مورد جمهوری اسلامی نیز اشخاص با خمینی طرف مشورت هستند که در جهت منافع بازار فعالیت کرده و از مسکو دستور می‌گیرند. این گروه با بیش از ۱۵۰۰۰ نفر عضو تاکنون تهدیدات خود را عملی نکرده است.

۱۱- رادیو ایران دیشب خبر دستگیری دو نفر از وزرای سابق: هوشنگ نهاوندی (وزیر علوم و آموزش عالی) و عبدالمجید مجیدی (سازمان برنامه و بودجه) را اعلام نمود. آنها متهم به سوءاستفاده از قدرت و فساد شده‌اند.

۱۲- حدود ظهر امروز کارمند سفارت شاهد برگزاری تظاهرات حدود ۳۰۰ نفری علیه بختیار در مقابل هتل اینترنشنال (که به طور معمول محل اقامت خبرنگاران خارجی است) بود.

۱۳- کنسولگری تبریز گزارش می‌دهد زد و خوردهایی بین گروه‌های مسلمان و چپ‌گرا در نزدیکی دانشگاه روی داده است. مقامات مسئول از قبل اطلاعیه‌هایی درمورد این درگیری‌ها دریافت کرده‌اند و انتظار وضع بدتری را نسبت به آنچه که عملاً روی داد، داشتند. کنسول گزارش می‌دهد که مارکسیست‌ها به طور روزافزونی احساس می‌کنند که کنار گذاشته شده هستند، و سرخوردگی آنها احتمالاً مشکلات بیشتری در آینده به وجود خواهد آورد.

سولیوان

سند شماره ۳۳

۴ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۵ بهمن ۱۳۵۷

استفاده محدود اداری

از: دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی، ناحیه ۷۲ - تهران

به: ستاد فرماندهی تحقیقات ویژه نیروی هوایی، واشنگتن دی. سی

موضوع: فعالیتهای ضدآمریکایی

۱۶- خلاصه اقدامات: منزل یکی از اعضای ارتش ایالات متحده در تهران که خالی از سکنه

بوده مورد اصابت بمب آتش‌زا واقع شده و خسارت جزئی دیده است؛ دزدی در منزل پرسنل خدماتی؛ مخالفان در جراید محلی به مستشاران نظامی آمریکا حمله می‌کنند.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزییات:

الف- این گزارش شامل اخبار خام است.

طرح‌ها و یا سیاست‌ها نیاستی تنها بر اساس این گزارش تهیه شوند یا تغییر یابند.

ب- منبع که یک عضو نظامی است که به قسمت نیروی دریایی ایالات متحده، تهران- ایران مأمور شده است، اظهار داشته که در خانه شماره ۳، خیابان بهارستان اول، در شمال تهران زندگی می‌کند. منبع به تنهایی در این خانه سکنی دارد، زیرا خانواده وی به منطقه مطمئن دیگری نقل مکان نموده‌اند. منبع روز ۳ فوریه ۱۹۷۹ از ساعت ۱۵۳۰ الی ۲۱۴۵ در منزل حضور نداشته است. در این مدت شخص (با اشخاص) ناشناس با شکستن پنجره وارد خانه شده‌اند. منبع متوجه شده که یک قالی به بهای ۱۱۲/۵ تا ۱۵۰ دلار آمریکایی از منزل وی ربوده شده است.

(تاریخ حادثه ۳ فوریه ۷۹ - تاریخ و محل حادثه ۳ فوریه ۷۹، تهران ارزیابی B-۲)

منبع: استوار پاتریک. سی. ناش. با جیمی. ال. استود. قسمت ۷۲)

ج- منبع یک عضو ارتش ایالات متحده است و اطلاعات زیر را گزارش نموده است: (۱) او در خانه شماره ۵۳ خیابان کیوان، در شمال شرقی تهران زندگی می‌کند ولی حدود سه هفته است که با چند نفر از دوستانش به محل دیگری رفته‌اند. او تقریباً یک روز در میان به منزل خود سرکشی می‌کند. در تاریخ دوم فوریه او متوجه می‌شود که شخصی چهار سنگ به شیشه پنجره جلوی خانه وی زده است، خسارت دیگری جز شکسته شدن شیشه پنجره به منزل وارد نیامده است.

در ۴ فوریه متوجه می‌شود که دو کوکتل مولوتف و یک سنگ به داخل منزل وی پرتاب شده است. یک بمب آتش‌زا و یک سنگ از پنجره به داخل اتاق نشیمن پرتاب شده است. آتش‌سوزی ناشی از آن خسارت کمی به وجود آورده است. دومین کوکتل مولوتف تقریباً در نزدیکی درب ورودی فرود آمده منفجر شده و پرده جلوی درب را سوزانده است.

(۲) منبع از اواسط سپتامبر ۷۸ در این منزل اقامت داشته است و قبلاً با حادثه ضدآمریکایی مواجه نشده است.

(تاریخ ۲ فوریه ۷۹ و ۴ فوریه ۷۹ با تاریخ و محل حادثه، ۴ فوریه ۷۹، ارزیابی F-۲ منبع:

لاری ای دو ج - بیمارستان نظامی ایالات متحده؛ سولیوان)

د- منبع: از شاهد، از دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی در مورد حوادث فوق می‌باشد.

(۱) منزل مورد نظر، یک ویلای یک طبقه است که با دیواری به ارتفاع حدود هشت پا

محصور شده است.

به هر حال، دیوار حدود ۲ تا ۳ پا از سطح زمین بالاتر است و بدین ترتیب به هر کسی این امکان را می‌دهد که روی قسمت کم ارتفاع بایستد و به قسمت مرتفع‌تر برسد. مهاجمان با استفاده از چنین موقعیتی به راحتی می‌توانستند گلوله‌های خود را به داخل پنجره اطاق که حدود ۱۰ تا ۲۵ پا تا دیوار فاصله دارد، پرتاب نمایند.

(۲) هر دو کوکتل مولوتف‌ها با شیشه آبجو ساخته شده بودند که محتوی نفت و حداقل یکی از آنها دارای طناب بوده است. گزارش خسارتی که توسط منبع ارائه شده در اصول صحیح بوده است، بطری آتش‌زایی که وارد منزل شده نزدیک کرکره‌های «ونیزی» روی کف اطاق افتاده و سپس آتش گرفته، قسمتی از پرده نایلونی را سوزانده و به کف اطاق خسارتی وارد کرده و قسمت کوچکی از قالیچه‌اش که در نزدیکی آن بوده را سوزانده است. دومی وارد خانه نشده بلکه در فاصله حدود یک پا از درب جلویی خانه افتاده است. کلیه دیوارهای اطراف خانه مجاور خیابان با شعارهای ضد شاه و طرفداری از خمینی پوشیده شده‌اند. هیچ شعاری با طبیعت ضدآمریکایی بر دیوارها نوشته نشده بود.

تاریخ اطلاع ۴ فوریه ۷۹، تاریخ و محل حادثه ۴ فوریه ۷۹، تهران، ارزیابی A-۹

منبع: مشاهدات دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی؛ سولیوان و یاشوها را، قسمت ۷۲)

هـ- منبع انگلیسی زبان نشریه کیهان اینترنت‌نشال مورخ ۴ فوریه است که در مورد مذاکرات آیت‌الله حسینعلی منتظری با پرسنل نیروهای مسلح ایران گزارش زیر را منتشر نموده است: او گفته است که مستشاران ایالات متحده در ایران «آیا آنها سعی نکرده‌اند که در فرهنگ ضداسلامی شاهنشاهی، خدانشناسی قرار دهند؟ آیا نمی‌دانید که این به اصطلاح مشاورین حقوقی، حقوقی معادل یک میلیون ریال دریافت می‌کنند در حالیکه شما باید با حقوق ناچیزی زندگی کنید؟ اکنون مردم ما انتظار دارند که برادران نظامی آنها، به آنها بپیوندند و به صورت یک سلاح مقدس در خدمت به اسلام قرار گیرند.»

تاریخ حادثه ۳ فوریه ۷۹؛ تاریخ و محل کسب خبر ۴ فوریه ۷۹، ارزیابی: وقایع منبع کیهان اینترنت‌نشال به سولیوان)

نظریات تهیه‌کننده: منطقه بخصوص که منزل دوج در آن واقع شده، منطقه‌ای است که قبلاً نیز حوادث ضدآمریکایی در آن اتفاق افتاده است، از جمله آتش زدن، و ارسال نامه‌های تهدیدآمیز، این اولین حادثه بمب‌اندازی در تهران پس از گذشت زمان زیادی بوده است و احتمالاً خالی از سکنه بودن منزل مزبور در آن تأثیر داشته است. بسیاری از پرسنل نظامی ایالات متحده در تهران نباید به دلایل امنیتی با یکدیگر حرکت کنند و به هر حال، این مسئله به طور بالقوه، دزدی و تهاجم فیزیکی به منازل خالی آنها را، بیشتر می‌کند.

رهبران مذهبی برای تضعیف ارتش از داخل آن فعالیت‌های گسترده‌ای به عمل آورده‌اند. با توجه به گزارشات اخیر در مورد فعالیت‌های خرابکاری توسط عوامل نظامی و قرارهای متعدد، گروه‌های مخالف در این جهت به موفقیت‌هایی دست یافته‌اند.

سند شماره ۳۴

محرمانه

۵ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۶ بهمن ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۸۰۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری
موضوع: ایران، گزارش اوضاع پولی تا ۵ فوریه

۱- (محرمانه) خلاصه: هیأت اعزامی وزارت اقتصاد و دارایی ایران به بانکهای خارجی به سرپرستی اشرفی معاون این وزارتخانه در حال عزیمت است. ظاهراً به دلیل اوضاع سیاسی هیچ تلاشی در جهت مشخص نمودن تعهدات بانک مرکزی به عمل نخواهد آمد. قوانین انجمن بانکداران در مورد خارج نمودن پول در مطبوعات درج شده است. بانکها بر مبنای تصمیم کمیته هماهنگی اعتصابات خمینی از امروز برنامه هفته‌ای سه روز کار خود را از سر گرفتند. کمبود ریال و ارزهای خارجی همچنان سیستم را فلج کرده است. یکی از شعب بانک عمران گزارش می‌دهد که پدیده درماندن در مقابل درخواست‌های خروج در این بانکهای خارجی از جمع سندیکای وام‌دهندگان خود را تجربه می‌کند. بانک آمریکا هنوز هم یکی از کارمندان آمریکایی خود را در اینجا نگهداشته است و سیتی بانک ۶ کارمند ایرانی دارد. سایر دفاتر نمایندگی کاملاً بسته هستند. پایان خلاصه.

۲- (محرمانه) دکتر جمشید اشرفی معاون وزارت اقتصاد و دارایی در اعتبارات و سرمایه‌گذاریهای بین‌المللی در هشتم فوریه همراه با یک هیأت حسن‌نیت عازم بانکهای خارجی خواهد شد. وی در طول مسافرت دو یا سه هفته‌ای خود به فرانکفورت، بن، پاریس، لندن، نیویورک و احتمالاً واشنگتن خواهد رفت. تفاهم به عمل آمده با مخالفین به وی اجازه می‌دهد که فقط «حسن‌نیت دولت ایران» را عرضه نماید و هیچ قولی ندهد. وی البته می‌تواند توضیح دهد که دولت ایران ذخایر ارزی خارجی به قدر کافی دارد تا تعهدات قبلی (سررسیده)، بعدی خود را عملی نماید و اینکه پس‌افت بدهی‌ها به دلیل بروز اعتصابات در سیستم بانکداری و ارتباطات راه دور پیش آمده است. بازدید وی از نیویورک شامل مراجعه به دفتر تابعه وزارت اقتصاد و دارایی یعنی یک شرکت سرمایه‌گذاری که توسط سیروس انصاری برادر انصاری وزیر سابق اداره می‌شود خواهد بود. جهت اطلاع شما، عزیمت اشرفی تا زمانی که توانست از وزارت دادگستری مجوز سفر بگیرد به تعویق افتاده بود. وی از افراد غیرمشهور لیستی بود از اشخاصی که در اکتبر - نوامبر گذشته پول از ایران خارج کرده بودند. وی در یک لحظه بی‌دقتی خود نزد کارمند سفارت تأیید کرد که ۵ میلیون دلار منتقل کرده است اما در تحقیقات به عمل آمده توسط وزارت دادگستری وی از اتهامات وارده حتی در مورد انتقال پول مبرا شناخته شد. اشرفی در رابطه با سرمایه‌گذاریهای خارجی وزارت اقتصاد و دارایی به طور محرمانه به کارمند سفارت گفت علی‌رغم اینکه در حوزه مسئولیتهای وی می‌باشد مدتی است در مورد وضعیت این نوع عملکرد وزارتخانه هیچ مطلبی نشنیده است.

۳- تلاشها و تمایلات در جهت ایجاد راه چاره‌ای در مورد راکد ماندن مبادلات ارز

خارجی دولت توسط اعتصابیون بانک مرکزی به نحوی که پرداخت‌های ضروری تعهدات خارجی ایران را تأمین نماید به دلیل واقعیت‌های سیاسی ایران با شکست مواجه شده است. پتانسیل تهدید اشخاصی که در عملیات پرداخت بدهی‌های خارجی بانک مرکزی مشارکت نمایند به مذاکره بین دولت ایران (مهری سامی و پیراسته وزیر اقتصاد و دارایی) با کمیته هماهنگی اعتصابات خمینی به رهبری سبحانی منجر شده است. ظاهراً این عقیده اگر چه به طور بی‌ضرر مطرح شده است ولی مانع از اجرای آن شده‌اند و پرداخت‌های خارجی ناچاراً تا ایجاد راه‌حلی برای شرایط سیاسی متوقف خواهند بود. ما تأیید نموده‌ایم که شورای وزیران معمارزاده را در ۳۱ ژانویه به عنوان مدیرکل بانک مرکزی منصوب کرده است ولی وی تاکنون نامه انتصاب خود را بررسی نکرده است.

۴- قوانین حاکم بر خارج نمودن سرمایه‌ها از بانک که توسط انجمن بانکداران ایران پذیرفته شده و در تلگرام مرجع گزارش گردید (تقریباً به طور کامل) در مطبوعات امروز منتشر شد. خارج کردن سپرده‌های مطالبه‌ای تا حد منابع بانک مجاز شمرده می‌شود. در مورد حسابهای پس‌انداز شخص می‌تواند تا ۲۰ درصد سرمایه خود یا تا ۱۰۰۰۰۰۰ ریال در ماه برداشت نماید اما نه بیش از یک میلیون ریال در ماه. (مثلاً می‌توان ماهانه ۱۰۰۰۰۰۰ ریال را از موجودی ۱۵۰۰۰۰۰ برداشت نمود ولی نمی‌توان بیش از ماهی یک میلیون ریال از موجودی ۱۵ میلیون ریالی برداشت نمود) کمبود ریال کارایی چنین قوانینی را محدود خواهد نمود و ظهور اخیر بانک‌زنی (سه مورد در هفته گذشته) به خصوص با در نظر گرفتن اخراج پرسنل محافظ از بسیاری از شعب بانک‌های ایرانی بانکها را نسبت به نگهداری پول نقد زیاد بی‌میل کرده است.

۵- امروز بانک‌های تجارت باز بودند که منعکس کننده تصمیم کمیته هماهنگی اعتصابات و بی‌اعتبار نمودن درخواست برای اعتصاب تا روز ۷ فوریه می‌باشد. با توجه به پیش‌بینی‌ها به خصوص کمبود ریال و ارزش خارجی بانکها باید با حداقل خدمات خود در روزهای شنبه، دوشنبه و چهارشنبه باز باشند. امروز شاهد فعالیت دلالت‌های ارزش خارجی در سطحی بیشتر از هفته‌های اخیر بودیم ولی اکثر آنها در بیرون از ماشین‌های خود و با همراه داشتن محافظ شخصی فعالیت می‌کنند. بازار «خاکستری» نرخ تبدیل ریال و دلار بیش از گذشته ضعیف شده و نرخ فعلی ۸۸ ریال برای خرید و ۹۱-۹۰ ریال برای فروش است.

۶- بانکهای عمران حتی در سطح بانکهای مخصوص سپرده‌های تجاری کار نمی‌کنند ولی بانک توسعه و سرمایه‌گذاری ایران مستثنی می‌باشد. بانک توسعه و سرمایه‌گذاری ایران که ترتیب آخرین قرضه سندیکای بانکداران را داده بود (۶۰ میلیون دلار) با خارج کردن ۳۰ میلیون دلار از آن که به منظور تأمین بدهی‌های کوتاه مدتی که خود را از قبل برای آن آماده کرده بود دچار مشکلاتی شده است. بانک‌های قرض‌دهنده که در رأس آنها چیس و عمدتاً بانکهای آمریکایی می‌باشند. قبل از اعطای این قرض سئوالاتی برای بانک توسعه و

سرمایه‌گذاری مطرح کردند. این بانک ادعا می‌کند با این ۶۰ میلیون دلار می‌تواند این شرایط را برای مدت دو سال به خوبی سپری کند. در این صورت این مسئله یک استثناء در نظام بانکداری ورشکسته ایران می‌باشد. این بانک حتی برای یک روز هم درهای خود را نبسته است و کارکنان آن که با احتمال کاهش تعداد پرسنل مواجه هستند اخیراً توافق کرده‌اند که ساعات کاری روز را کوتاه‌تر کرده و از تعطیلات سالانه استفاده کنند. (هنگامی که کارکنان بحث می‌کردند که بایستی همبستگی خود را با دیگران نشان دهند و در طول هفته گذشته در منزل بمانند مدیریت بانک گفت در خانه نشستن به آنهایی که در زجر و محرومیت هستند کمک نمی‌کند اما اگر کارکنان قبول کنند که حقوق این روزهایی را که سر کار می‌روند برای کمک به خانواده قربانیان اختصاص یابد با چنین کاری موافقت خواهد کرد. تهدید به اعتصاب بدین ترتیب خاتمه یافت.)

۷- اکثر دفاتر نمایندگی بانکهای آمریکایی همچنان تعطیل هستند و از ۱۵ دفتر نمایندگی فقط ۵ عدد از آنها سه روز در هفته باز هستند (بانک آمریکا و سیتی بانک). جیم ویتز نماینده باتجربه بانک آمریکا در روز ۶ فوریه اینجا را ترک می‌کند اما مارلین ناروگی یکی از کارمندان بانک هم‌اکنون بازگشته است. سیتی بانک ۶ کارمند ایرانی در حال کار دارد ولی چند روزی است که هیچ ارتباطی با دفتر مرکزی خود در آتن نداشته‌اند.

سولیوان

سند شماره ۳۵

۵ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۶ بهمن ۱۳۵۷

بدون طبقه‌بندی

از: دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی، تهران - ایران

به: فرماندهی دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: آخرین اوضاع اصفهان

۱۶- خلاصه: اقدامات یک آمریکایی که به تیراندازی از داخل یک تاکسی متهم شده بود تحویل شهربانی گردید، وی در یکی از کلابتری‌های محلی مورد حمله قرار گرفت و به کلابتری مرکز منتقل گردید. رهبران مسلمان از پاسخ آمریکا به دومین مورد تیراندازی خوشنود شدند و تنها خواستار خروج آمریکاییان مهاجم گردیدند.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات:

الف- این گزارش حاوی اطلاعات تجزیه و تحلیل نشده می‌باشد. هیچ طرح یا سیاستی نباید به تنهایی بر اساس این گزارش استنتاج و یا اصلاح شود.

ب- منبع کنسول ایالات متحده در اصفهان می‌باشد و آخرین اطلاعات را در رابطه با حوادث اخیر اصفهان تا ۴ فوریه فراهم کرده است.

۱- ۲۹ ژانویه ۷۹- تیراندازی به سوی ایرانیان توسط کارمند بل هلی کوپتر. در ۴ فوریه ۷۹ پس از اینکه بل هلی کوپتر مبلغ قابل توجهی به ایرانی مجروح پرداخت نمود آمریکایی مذکور توسط عناصر مذهبی تحویل یکی از کلانتری‌های محلی گردید. منبع به مجرد شنیدن این واقعه و اینکه در نزدیکی آن کلانتری دو بمب منفجر شده بود شخصاً به آنجا رفته و مجوز انتقال زندانی را به کلانتری مرکزی اصفهان دریافت نمود.

فرد آمریکایی در طول انتقال خود اظهار داشت که نگهبانان وی در منزلی که او را حبس کرده بودند از ایرانیان مختلفی تشکیل شده بود: با ملاحظه، بی تفاوت و افراطی. منبع ایرانیان که تصور می‌شود از مقوله آخرین دسته افراد باشد به هنگام محبوس بودن وی مطالبی از این قبیل ایراد کرده بود: «ما خانه مسکونی تیم مساعدتهای فنی صحرائی را که در حومه شیراز واقع است به آتش خواهیم کشید، اگر آمریکاییان ظرف چند روز آینده ایران را ترک نکنند مجبور خواهند شد به طور اضطراری تخلیه شوند، ما نام فرماندهان تیم مساعدتهای فنی صحرائی را می‌دانیم.» مهاجمین در کلانتری گفتند که «ما ژنرال گست (فرمانده مستشاری نظامی)، ژنرال هایزر (معاون فرماندهی نیروهای آمریکا در اروپا)، آقای مک کینون (رئیس شرکت بل هلی کوپتر در ایران) و آقای ویلیامز (مدیر بل هلی کوپتر) را خواهیم گشت.» ظاهراً با این آمریکایی توسط زندانبانان خود رفتار بدی نشده بود. یک بمب نیز به داخل هتل کورش که محل این حادثه بود پرتاب گردید اما چون این هتل یک روز قبل تعطیل شده هیچ جراحاتی به وجود نیامد.

۲- گفته می‌شود که در ۳ فوریه یک راننده ایرانی مینی‌بوس توسط یکی از کارمندان بل هلی کوپتر هدف گلوله قرار گرفته است: مقامات بل هلی کوپتر صبح روز چهارم فوریه با این آمریکایی برخورد کردند اما وی و دوستانش مشارکت خود در آن حادثه را تکذیب کردند. علاوه بر این ادعا کردند که برای محل حضور خود در طول بعد از ظهر سوم فوریه شهودی دارند و در بازرسی بعدی توسط نمایندگان امنیتی بل هلی کوپتر مشخص شد که چندین آمریکایی اظهارات فرد مظنون را تأیید کرده‌اند.

در پی این حادثه توسط آیت‌الله خادمی به منبع تلفن شد و توسط این رهبر مذهبی به او گفته شد از این که آمریکاییان به سرعت با این مسئله برخورد کرده‌اند راضی است و با در نظر گرفتن اینکه تاکنون هیچ شکایت رسمی در کلانتری عنوان نشده و هیچ فردی زخمی نشده و این مسئله در سطح عموم توسعه نیافته، رهبری مسلمانان از اینکه فرد آمریکایی درگیر شدیداً توییح شده و از ایران خارج شود راضی خواهد شد. منبع نمی‌داند که آیا بل هلی کوپتر اقدامات دیگری در رابطه با این موضوع به عمل خواهد آورد یا خیر.

۳- در چهارم فوریه سرلشگر گوهری فرمانده پایگاه هوایی خاتمی یکی از نمایندگان کنسولگری را به دفتر اصلی خود فراخوانده و به وی اطلاع داده که در مطبوعات ایران خوانده است که اموالی که توسط آمریکاییان قبل از خروج خود از ایران به فروش می‌رسد در واقع

متعلق به دولت ایران است و درخواست نمود که کلیه این خرید و فروشها متوقف شود. علاوه بر این سرلشگر خسرو داد فرمانده هوانیروز ارتش ایران گفته است از اینکه آمریکاییان اموال شخصی خود را از کشور خارج کنند ممانعت خواهد شد زیرا در صورت انجام این کار توسط ایرانیان مصادره می‌شود. با این حال خسارات آمریکاییان پرداخت خواهد شد.

ج- منبع اظهار داشت که استاندار اصفهان در ۵ فوریه ۷۹ به او گفته است که در روز ۴ فوریه جمعاً ۷ بمب در اصفهان منفجر شده است. علاوه بر دو بمب در کلانتری و یک بمب در هتل کورش سایر بمبها نیز در حومه شیراز، ورودی بازار و در دو محل دیگر (نامشخص) منفجر شده‌اند. سپس منبع اظهار داشت که شب قبل از انتقال فرد آمریکایی به کلانتری مرکزی و هنگامی که به کلانتری محل رفته بود پشت بامهای اطراف مملو از افرادی بود که علیه شرکت بل هلی کوپتر شعار می‌دادند.

منبع اظهار داشت که مقامات حکومت نظامی اصفهان به وی گفته‌اند در نظر دارند این فرد آمریکایی را از شهر خارج کنند و امیدوارند اوضاع به طور نسبی بهبود یابد. نظریه تهیه‌کننده: به نظر می‌رسد که احساسات شدید ضدآمریکایی که ناشی از حادثه اولین تیراندازی بود به طور کلی فروکش کرده است. این مسئله به همراه کاهش چشمگیر آمریکاییان در شهر که به کاهش حضور در بین مردم منجر می‌شود و در واقع تأمین بعضی از خواسته‌های مخالفین ممکن است به کاهش فعالیتهای خشونت‌آمیز علیه آمریکاییهایی که در شهر مانده‌اند منجر شود.

اظهارات مهاجمین و ایرانیان افراطی که از کارمند بل هلی کوپتر نگهداری می‌کردند ظاهراً لافی بیش نبوده است. ممانعت از فروش وسایل منزل و سوءتعبیر عمومی از احساسات ضدآمریکایی و تصور مصادره شدن اموال غیرواقعی بوده و اجرای آن مشکل است.

سند شماره ۳۶

۵ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۶ بهمن ۱۳۵۷

سری

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۳۰۲۳۶ به: کلیه نمایندگیهای دیپلماتیک

موضوع: گزارش وضعیت ایران، شماره ۱۳۴، ۵ فوریه ۷۹، نمایندگیهای

سیاسی آمریکا در آسیای نزدیک و جنوب آسیا، فوراً اقدام کنند

[۱]- (سری - تمام متن)

۲- سیاسی - امنیتی: فعالیتهای پشت پرده با حرارت هرچه بیشتر ادامه دارد. چه اتفاقی خواهد افتاد، چه وقت، و واشنگتن چه خواهد کرد، هیچ معلوم نیست. تصور می‌شود خمینی در ساعت ۸/۵ صبح به وقت شرق آمریکا دولت موقت اسلامی خود را اعلان کند. بختیار نخست‌وزیر گفته است وجود چنین دولتی را ندیده خواهد گرفت. ارتش هم چنین حرفی زده ولی از مؤسسات و نهادهای کلیدی مواظبت خواهد کرد.

۳- آیت‌الله شریعتمداری علناً اظهار کرده که جمهوری اسلامی بد تعبیر می‌شود. این جمهوری افراطی نیست و مانند همه جمهوریهای دیگر است. «پلیس اسلامی» چهار مرد را در مشهد دستگیر کرد و توسط آنان به سی ضربه شلاق محکوم شدند. در طی سالهای گذشته، این اولین تنبیهات اسلامی است که عمل می‌شود.

۴- کارمندان دفتر نخست‌وزیری در پشتیبانی از خمینی اعتصاب کرده‌اند. گروه کماندویی محافظین قانون اساسی به دفتر خبرگزاری آسوشیتدپرس تلفن زد و گفت که هر کس به دولت خمینی بپیوندد، به قتل خواهد رسید.

۵- نفت: انتظار می‌رود تولید نفت، امروز اندکی از ۶۰۰۰۰ بشکه بالاتر رود. مشاور اقتصادی خمینی در سخنرانی گفت که در جمهوری اسلامی روزانه ۲/۴ میلیون بشکه نفت استخراج خواهد شد (چهل درصد تولید زمان شاه) و قیمت نفت باید افزایش یابد.

سند شماره ۳۷

۵ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۶ بهمن ۱۳۵۷

سری

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی. - ۳۰۸۵۷ به: نمایندگان دیپلماتیک

موضوع: گزارش وضعیت ایران، شماره ۱۳۵، ۵ فوریه ۷۹

۱- (سری - تمام متن)

۲- سیاسی - امنیتی: آیت‌الله خمینی در کنفرانس مطبوعاتی عصر روز پنجم فوریه، مهدی بازرگان سیاستمدار کهنه‌کار جبهه ملی با اعتبار عالی مذهبی و با شهرت خوبی در کارآئی را به عنوان نخست‌وزیر دولت موقت منصوب کرد. گزارشی از دیگر اعضای کابینه (در سایه) خمینی نرسیده است. می‌گویند خمینی گفته است: «همه باید از این دولت اطاعت نمایند. مخالفت با آن به منزله مخالفت با انقلاب اسلامی است.»

۳- قرار است مجلس در ششم فوریه تشکیل جلسه دهد و نمایندگان مخالف تقاضای رأی عدم اعتماد برای کابینه بختیار نمایند. بعد از این رأی‌گیری، نسبت به دولت بازرگان هم مجلس رأی خواهد داد.

۴- اگر بازرگان و وزرای جدیدش بکوشند مهار دستگاه دولت را در دست بگیرند، فردا اولین آزمایش دو اراده انجام خواهد گرفت. تا این لحظه از واکنش بختیار، نخست‌وزیر یا ارتش نسبت به این اعلان، گزارش نداریم. مخالفان که از واکنش نظامیان ترسانند آرام و باثبات برای یک رشته برخورد با دولت نظامی بختیار قدم برمی‌دارند.

۵- مالی - نفت: دکتر جمشید اشرفی، معاون وزیر اقتصاد به عنوان مأمور حسن‌نیت ایران با بانکهای اروپا و آمریکا، هشتم فوریه تهران را ترک خواهد گفت. مأموریت او تنها اطمینان بخشیدن و اظهار حسن‌نیت است. گزارش کوتاهی که از کمیته اعتصاب‌کنندگان مخالف، در دست دارد، به وی اجازه نمی‌دهد در زمینه پرداختها هیچ قولی بدهد.

۶- بانک‌ها با برنامه سه روز در هفته فعالیت خود را از سر گرفتند. خدمات فوق‌العاده اندک است و کمبود ریال و ارز خارجی نظام را دارد فلج می‌سازد. ابوالحسن بنی‌صدر که ظاهراً مشاور اقتصادی خمینی است، روز شنبه با خبرنگاران ملاقاتی داشت تا عقاید خویش را در زمینه اقتصاد ایران بیان کند. بنی‌صدر سیستم اقتصادی جدید و مورد علاقه‌اش را نه سرمایه‌داری و نه مارکیستی توصیف کرد. شرکت‌های خصوصی محترم خواهند بود ولی بعضی صنایع، از آن جمله تولید نفت در اختیار دولت قرار می‌گیرد و کارگران در اداره و کنترل آن سهم خواهند بود.

۷- این اظهار بنی‌صدر که در جمهوری اسلامی تولید نفت به ۲/۴ میلیون بشکه در روز محدود خواهد بود، این واقعیت را که پرداخت‌های دولت (که بار بخشش‌های اخیر برای خواباندن اعتصابات صورت گرفته و حجم پرداخت‌های دولت را متورم ساخته است) نسبت به سال ۱۹۷۷ در سال ۱۹۷۹ شش میلیارد دلار افزایش خواهد داشت، ندیده انگاشته است. بازگرداندن تولید نفت (حداقل تا چهار یا پنج میلیون بشکه در روز) و استقراض از بیگانگان تنها طرق قابل‌تصور تأمین مالی سریع این اضافه پرداخت‌هاست.

۸- امنیت آمریکاییان: پروازهای فرماندهی هواپرد نظامی امروز ۲۱۰ مسافر را از تهران خارج کرد. سفارت برای ۲۲۰ نفر برای پروازهای فرماندهی هواپرد نظامی فردا بلیط رزرو کرده است.*

سند شماره ۳۸

۶ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۷ بهمن ۱۳۵۷

سری

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۳۱۴۱۹

به: نمایندگیهای دیپلماتیک

موضوع: گزارش وضعیت ایران، شماره ۱۳۶، ۶ فوریه ۱۹۷۹

۱- (سری - تمام متن)

۲- با فراخوانی دیروز خمینی، و تعیین بازرگان به عنوان نخست‌وزیر دولت جدید، امروز صبح خیابانهای تهران از جمعیت موج می‌زند. تا این لحظه برخوردی پیش نیامده است. عده‌ای نزدیک مجلس که جلسه علنی دارد، جمع شده‌اند. بختیار امیدوار است لایحه انحلال ساواک و لایحه تشکیل دادگاههای ویژه برای رسیدگی به فساد را در این جلسه از تصویب نمایندگان بگذرانند.

۳- ارتش هنوز درباره انتصاب دیروز اظهارنظری نکرده ولی نزدیک به یک ساعت تمام هواپیماهای اف-۴ و هلی‌کوپترها برای نشان دادن خود، بر فراز شهر تهران پروازهای نمایشی داشتند.

* در اصل سند جمله آخر دستنویس است. م.

۴- بختیار، نخست‌وزیر، برای هشتم فوریه ترتیب کنفرانس مطبوعاتی را داده است. انتظار می‌رود در این کنفرانس مطبوعاتی ایستادگی خود در سنگر قانون اساسی و ادامه اجراء آن را مورد تأکید قرار دهد.

۵- چپگرایان تصمیم دارند روز ششم فوریه در تهران، به مناسبت و یادبود نهمین سال قیامی که در استان گیلان در شمال غربی ایران برپا شده و شوری قبلاً آنجا را اشغال کرده بود، راهپیمایی کنند.

۶- زایش و رشد گروه‌های تروریستی ادامه دارد. در اصفهان گروه سربازان شهید امام خمینی سربرآورده. یکی از کارهایشان این است که به کنسولگری ما تلفن می‌زنند و وقتی ما گوشی را برمی‌داریم قسمتی از نوار خمینی را که مربوط به ضرورت رهایی ایران از چنگ اجانب است، به صدا در می‌آورند. بعد از آن درخواستشان این است که آمریکاییان ایران را ترک کنند، و الا کشته می‌شوند.

۷- امروز صبح تبریز، شیراز و اصفهان آرام است و چند تظاهرات کوچک در این سه شهر برپا شده است. دیروز در اواخر بعد از ظهر یک حادثه جدی در اصفهان اتفاق افتاد. موتورسیکلتی در موازی ماشینی که سه کارمند هلی‌کوپترسازی بین‌المللی بل سوار بر آن بودند قرار گرفت به داخل آن شلیک کرد. فرماندار حکومت نظامی تقاضا کرده آمریکاییان، حتی در ماشینها جمع نشوند، و دو آیت‌الله هر یک جداگانه اطلاعیه‌ای داده‌اند که مردم به آمریکاییان آسیبی نرسانند: «مهمان‌نوازی اسلامی باید نشان داده شود.»

ونس

سند شماره ۳۹

۶ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۷ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۸۷۱

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی. - اقدام شبانه فوری

موضوع: گزارش سیاسی - امنیتی، ۶ فوریه ۱۹۷۹

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: بازرگان نخست‌وزیر دولت موقت شد، بختیار هنوز محکم ایستاده است. مجلس انحلال ساواک و لایحه دادگاههای رسیدگی به فسادهای مالی را تصویب نمود. مجلس سنا فردا رأی خواهد داد. تعداد زیادی در تظاهرات شرکت کردند و انتظار می‌رود فردا تعداد بیشتری در تظاهرات شرکت کنند. نمایش نیروی هوایی. برنامه تظاهرات گسترده مارکسیست‌ها برای روز سه‌شنبه. گروه جدید تروریستی. دو حزب جداگانه کمونیستی. گشت‌های شبانه مسلمانان. جوادی نویسنده قدیمی، زندانی شده یا نشده. اقدام به قتل در اصفهان. پایان خلاصه.

۳- آیت‌الله خمینی دیروز مهدی بازرگان را به عنوان نخست‌وزیر دولت موقت منصوب نمود. او روز دیگری را نام نبرد، و اشاره‌ای به شورای انقلاب اسلامی نکرد. (او احتمالاً هیچ‌وقت این کار را نمی‌کند)، و در واقع روش مشخصی که او مایل است بازرگان پیاده نماید هنوز مبهم است. سخنان وی، حکم کتبی وی، و ترجمه آنها توسط ابراهیم یزدی، کاملاً منطبق نیستند. بازرگان باید یک دولت تشکیل دهد، رفراندومی در مورد جمهوری اسلامی دهد، مجلس تعیین قانون اساسی را تشکیل دهد. و سپس انتخابات مجلس ملی جدید بر اساس قانون اساسی را انجام دهد. به هر حال، تاکنون نامشخص است که فرم ورقه رأی رفراندوم به چه شکل خواهد بود، و محل قانون اساسی چه کار خواهد کرد. دیروز یزدی بار دیگر تکرار کرد که هم‌اکنون یک قانون اساسی جدید وجود دارد. هم‌اکنون قانون اساسی جدید تهیه شده و نوشته شده است. آنچه مشخص است طبیعت مقابله با بختیار است. خمینی اعلام نمود: علاوه بر تشکیل یک دولت «من نخست‌وزیر را بر اساس مأموریتی که طبق شرع مقدس توسط حق تعالی به من واگذار شده تعیین کرده‌ام. اطاعت از مهندس بازرگان تکلیف است. ملت باید از وی اطاعت نماید. این یک دولت معمولی نیست، این یک دولت محکم و بسیار قوی است. شورش علیه این دولت محاربه با دین است. جرمی که اسلام برای آن مجازات خشنی قائل است. من باید به همه کسانی که ممکن است سعی کنند این دولت را تضعیف نمایند، هشدار دهم، که مجازات آنها واقعاً سخت خواهد بود». تهدیدات وی به قدری مهلک و ترسناک بود که یکی از دستیاران وی، آیت‌الله رفسنجانی با شتاب به مطبوعات خاطر نشان نمود که جمهوری اسلامی، آزادی بیان عقاید و انتقادات از دولت را تضمین می‌کند. در عین حال، بختیار اراده خود را مبنی بر ادامه حکومت به عنوان تنها دولت قانونی ابراز نمود.

۴- مدیر مدرسه مذهبی حسینیه ارشاد در تهران به ما گفت تأکید آیت‌الله خمینی مبنی بر اینکه مخالفت با دولت بازرگان اهانت به مقدسات است، به سادگی اشاره به این حقیقت دارد که خداوند به کسانی که از دولت اطاعت نکنند با رحمت نظاره نخواهد نمود. به هر حال که این فتوا، مشروعیت قابل ملاحظه‌ای برای مردم به وجود می‌آورد و عکس‌العمل عمومی آن قابل توجه خواهد بود.

۵- دیروز عصر، تظاهرات خیابانی پس از خروج مردم از مساجد انجام شده است. چرا که مطبوعات اعلام نموده‌اند که سر یک نفر پاسبان در کاشان بریده شده است ولی زمان آن مشخص نشده است. یک گروه جدید تروریستی «منصورون» (معنی آن را نمی‌دانیم) مسئولیت قتل اخیر رئیس پلیس کرمان را به عهده گرفته است. گروه دست راستی فداییان قانون اساسی ایران (که تاکنون اقدامی جز انتشار اعلامیه انجام نداده‌اند) بمب‌گذاری اخیر در دفاتر UPI را محکوم نموده و خواستار مجازات عاملین آن شده است. یک گروه دیگر که خود را سربازان فدائی امام خمینی نامیده‌اند هنوز، به طور مرتب به کنسولگری در اصفهان تلفن‌های تهدیدآمیز می‌کنند. کنسول گزارش می‌دهد که سعی نموده نوار سخنرانی خمینی را که به مردم سفارش

نموده مزاحم خارجیان نشوند برای آنها پخش نماید، ولی سربازان فدائی خمینی از شنیدن آن امتناع نموده‌اند.

۶- امروز مجلس به دو برنامه کلیدی بختیار رأی مثبت داده است: انحلال ساواک و تشکیل دادگاه برای رسیدگی به جرائم وزرای زمان قبل. استعفای اولین گروه ۲۲ نفره از نمایندگان مجلس، امروز قطعی نخواهد شد، مگر این که نظر خود را عوض کنند. امروز جلسه رأی اعتماد برگزار نشد ولی هزاران نفر به مجلس تلفن کردند «بختیار باید برود»!

۷- مارکسیست‌ها بار دیگر به دنبال اجرای نمایشی از نوع «لایرلایت» هستند. جراید مصاحبه نیوزویک را با نورالدین کیانپور [کیانوری] دبیر حزب توده منتشر کرده‌اند که همبستگی خود را با نهضت اسلامی اعلام نموده است. حزب جداگانه دیگری به نام حزب کمونیست ایران که ادعا می‌کند تنها حزب مارکسیست-لنینیست واقعی در ایران است، سه هفته قبل تشکیل شده و دبیر کل آن، با نام «آذریون» به یکی از خبرنگاران گفت، حزب توده به علت خدمتگزاری به مسکو اعتبار خود را از دست داده است. جوهره گروه‌های (نظریه: به نظر می‌رسد این حزب مائوئیست می‌باشد) دست‌چپی صبح روز ۸ فوریه، که قرار است چریک‌های فدایی خلق در خیابان شاهرضا رژه بزرگی برقرار نمایند، مشخص خواهد شد. این تظاهرات برای بزرگداشت سالروز قیام ۹ سال قبل در گیلان است که در آن بیژن جزنی رهبر چریک‌ها دستگیر شد. وی بعدها در زندان مرد.

۸- اعلام نموده‌اند هر شهردار جدیدی که توسط شورای شهر انتخاب شود نخواهند پذیرفت. در یک اقدام مشابهی، انجمن کارمندان انقلابی وزارت امور خارجه که هنوز به تحصن خود ادامه می‌دهند خواستار برکناری زاهدی (سفیر ایران در آمریکا) شدند.

۹- غلامرضا کیانپور وزیر دادگستری سابق ظاهراً به اتهام فساد و ارتشاء بازداشت شده است. پس از اولین گزارش در مورد دستگیری وی، نامبرده طی مکالمه تلفنی با یکی از جراید، گزارش مزبور را تکذیب نموده است. مقامات حکومت نظامی مجدداً اعلام نموده‌اند که وی بازداشت شده و از آن تاریخ تاکنون خبری از وی به دست نیامده است. انتظار می‌رود بازداشت‌های خیلی بیشتری صورت پذیرد و بیش از ۳۰۰۰ نفر از ایران ممنوع‌الخروج شده‌اند تا به موارد آنها رسیدگی شود.

۱۰- برابر اطلاع علی‌اصغر حاج سیدجوادی که اخیراً بار دیگر مشهور شده بود، روز گذشته به علت درج مقاله انتقادآمیزی در جراید بر علیه ارتش، بازداشت شده است. دفتر ریاست ستاد ارتش نیز با صدور اعلامیه‌ای هشدار داده است که هر کسی روحیه پرسنل ارتش را تهدید یا تضعیف نماید در دادگاه نظامی محاکمه خواهد شد. به هر حال دستگیری جوادی، تأیید نشده است. ممکن است او قبل از دستگیری فرار کرده باشد و رابط، با مخالفین هم‌عقیده است که جوادی بجای زندان در مخفیگاه به سر می‌برد.

۱۱- بعد از ساعات منع عبور و مرور، گشتی‌ها در مناطق جنوبی تهران فعالیت می‌کنند تا از

وحشی‌گری‌ها و غارت و چپاول جلوگیری به عمل آورند. با وجود اینکه به نظر می‌رسد مقامات حکومت نظامی تا حدی نرمش نشان می‌دهند معهذاً گشتی‌ها تعداد زیادی از افراد متخلف را دستگیر نموده‌اند.

۱۲- امروز در جنوب تهران جمعیت انبوهی گرد هم آمده و حداقل در مقابل ساختمان مجلس تجمع نموده‌اند با وجود اینکه جو بالقوه درگیری وجود داشت، تاکنون گزارشی در مورد زد و خورد احتمالی دریافت نکرده‌ایم. انتظار می‌رود فردا تظاهرات گسترده‌تری انجام شود. تمامی این تظاهرات در پاسخ به دعوت آیت‌الله خمینی مبنی بر انجام تظاهرات مسالمت‌آمیز در پشتیبانی از دولت بازرگان انجام می‌شود. ارتش صبح امروز با یک مانور به دولت موقت پاسخ داد. برای مدت بیش از ۳۰ دقیقه هواپیماهای اف-۴ در ارتفاع کم روی شهر تهران پرواز نمودند. تعداد زیادی هلی‌کوپتر با پرواز خود قدرت ارتش را به نمایش گذاشتند.

کنسولگریهای تبریز، اصفهان و شیراز تظاهرات کوچکی را گزارش نموده‌اند ولی اوضاع آرام بود. با این حال کنسول اصفهان گزارش می‌دهد که دیروز هنگامی که سه نفر از کارمندان شرکت هلی‌کوپترسازی بل در حال عبور با خودروی خود بودند مورد سوء قصد قرار گرفتند. یک موتورسیکلت در کنار آنها حرکت کرد و سرنشین آن سه بار با اسلحه کمربندی کالیبر بزرگ به آنها شلیک نمود. دو گلوله بدون برخورد با کسی از داخل خودرو عبور نموده و گلوله سومی که پس از جلو زدن موتورسیکلت از خودرو شلیک شده به طور کلی به هدف اصابت نکرده است. مقامات حکومت نظامی در اصفهان به آمریکاییان توصیه نموده‌اند که از تجمع با هم اجتناب نمایند و خود را در موقعیتی قرار ندهند که مورد هدف واقع شوند. به منظور سعی در احتراز از موقعیت‌های ناگوار، آیت‌الله خامنه‌ای و آیت‌الله طاهری که بیانیه‌های آنها موجب ایجاد تشنج گردیده با صدور اعلامیه‌ای از مسلمانان خواسته‌اند که آمریکاییان را حفاظت نموده و هرگونه اقدامی علیه آنها را گزارش کنند. در این بیانیه آمده است که بر اساس قوانین مهمان‌نوازی اسلامی، این افراد مهمان ما هستند و بایستی از آنها محافظت به عمل آید.

سولیوان

سند شماره ۴۰

۶ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۷ بهمن ۱۳۵۷

سری

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۳۲۰۳۴ به: نمایندگان دیپلماتیک

موضوع: گزارش وضعیت ایران، شماره ۱۳۷

۱- (سری - تمام متن)

۲- به نظر می‌رسد، ایران اولین روز را با داشتن دو دولت رقیب که هر یک می‌کوشد کنترل را در دست خود بگیرد، بدون حادثه‌ای جدید سپری کرده باشد. در تهران و شهرهای بزرگ

دیگر درگیری و برخوردی روی نداد ولی اوضاع متشنج بود. در حرکت‌های اخیر خمینی گنجی و احساس عدم اطمینان وجود دارد.

۳- بعداً چه اتفاقی خواهد افتاد روشن نیست. امیدی هست که برقراری دولت «موقت» خمینی احتمالاً پیش‌درآمد دوره‌ای از مذاکرات جدی بین نیروهای مذهبی و نخست‌وزیر باشد. دولت ایران و نه جنبش اسلامی علاقه‌ای به برخورد عجولانه ندارند. زمانی ممکن است برخورد روی دهد که خمینی وزرا را معرفی نماید و آنان به نوبه خود بکوشند در وزارتخانه‌ها اعمال قدرت کنند. این نگرانی نیز هست که نیروهای رادیکال (در میان مخالفان و در میان ارتش) که با راه‌حل مسالمت‌جویانه مخالفند، توازن صلح‌آمیز ولی شکننده کنونی را که برقرار است، برهم زنند.

۴- امروز مجلس به دو لایحه مورد حمایت بختیار، لایحه انحلال ساواک و تأسیس دادگاههایی برای محاکمه وزرای سابق، رأی مثبت داد و آنها را به تصویب رساند. در زمان رأی‌گیری هزاران نفر دور ساختمان مجلس جمع بودند و شعار می‌دادند: «بختیار باید برود»

۵- منبع که در جای حساسی در وزارت امور خارجه ایران کار می‌کند، می‌گوید که دوره سفیری زاهدی در واشنگتن روز هفدهم فوریه پایان می‌پذیرد. اسد همایون که در غیبت اخیر زاهدی سرپرستی سفارت را به عهده داشته از طرف دولت به عنوان سرپرست دائمی برگزیده خواهد شد.

[۶]- وزیر امور خارجه ایران در یک کنفرانس مطبوعاتی اظهار داشته که ایران پیمان سنتو را ترک خواهد کرد. انتظار می‌رود این تصمیم برای تصویب رسمی تقدیم کابینه گردد. خروج از پیمان مطابق مواد آن صورت خواهد گرفت.

اقتصادی - نفت

۷- تولید نفت تا ۶۸۰۰۰۰ بشکه در روز بالا می‌رود. میزان ذخیره و تقاضای همه فرآورده‌های نفتی به جز نفت سفید و گازوئیل در وضع متعادلی قرار دارد. کاهش کمی که در تولید نفت سفید و گازوئیل به وجود آمده آن قدر وسیع نیست که مشکلات جدی ایجاد کند.

۸- نامه‌ای که توسط کمیته انقلابی صنعت نفت نوشته و امضاء شده، این هفته در شرکت ملی نفت ایران دست به دست می‌گشت. نامه، ۳۱ مقام عالی‌رتبه شرکت ملی نفت ایران را متهم به فساد می‌نماید. در این لحظه معلوم نیست اگر آخرین مقام باقیمانده مدیریت اخراج گردد، شرکت ملی نفت ایران به کار خود ادامه خواهد داد یا خیر.

۹- در تمام پنج ماهی که اعتصابات ایران را فلج کرده حقوق کارمندان اعتصابی قطع نشده است. بر پایه پرداخت نقدی، دولت ایران نمی‌تواند حقوق نوزدهم فوریه کارمندان را پرداخت نماید. با وجود این ممکن است با قرض گرفتن از بانک مرکزی، که ناچاراً به چاپ اسکناس مبادرت خواهد ورزید، کمبود پولی خود را جبران نماید.

امنیت آمریکاییان

۱۰- امروز در حدود ۲۰۰ آمریکایی با پروازهای فرماندهی هوابرد نظامی ایران را ترک گفتند. و بقیه آمریکاییان که با پروازهای خارجی دیگر رفته‌اند تعدادشان معلوم نیست) انتظار می‌رود فردا صبح هواپیمای ۲۰۱۴۱ پرواز داشته باشد. به علت نگرانی از فقدان خدمات کنترل هوایی در برج تهران پان‌آمریکن همچنان پروازی نخواهد داشت. همه شرکتهای هواپیمایی عمده دیگر پرواز دارند.

ونس

سند شماره ۴۱

۶ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۷ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی، منطقه ۷۲ - تهران

به: ستاد فرماندهی تحقیقات ویژه نیروی هوایی، واشنگتن دی. سی

موضوع: عملیات تروریستی ادامه دارد

۱۶- (بدون طبقه‌بندی) خلاصه: اقدامات مسئولیت انجام فعالیت‌های خشونت‌آمیز متعددی توسط مجاهدین خلق و گروه توحید [توحیدی صف] به عهده گرفته شده است. تاکنون موجودیت توحید به عنوان یک سازمان تروریستی شناخته شده نبود. احتمالاً بیشترین فعالیت‌های اخیر توسط گروهها و افراد مستقل صورت گرفته است.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات:

الف- (بدون طبقه‌بندی) این گزارش حاوی اطلاعات پرورش نیافته است. سیاستگذاری‌ها نباید به تنهایی بر اساس این گزارش انجام یا اصلاح شوند.

ب- (بدون طبقه‌بندی) منابع، شماره‌های اخیر جرایم انگلیسی زبان ایرانی هستند که مطالب زیر را در مورد فعالیت گروههای تروریستی در ایران درج نموده‌اند.

۱- (بدون طبقه‌بندی)- گروه توحید که ظاهراً وابسته به مجاهدین است، مسئولیت ترور منجر به قتل یک عضو ساواک را در تاریخ ۲ فوریه ۷۹، در تهران به عهده گرفت.

۲- (بدون طبقه‌بندی)- سازمان چریکی رزمندگان راه قانون اساسی «هشدار داد هر کسی را که به دولت موقت خمینی بپیوندد ترور کرده و اعضاء مجلس را که به پشتیبانی آیت‌الله استعفا داده‌اند به قتل می‌رساند.

۳- (بدون طبقه‌بندی)- چریکهای گروه توحید طی مکالمه تلفنی با دفتر یونایتدپرس مسئولیت بمب‌گذاری دفتر خبرگزاری یونایتدپرس را در ۴ فوریه به عهده گرفته است.

۴- (بدون طبقه‌بندی) - فداییان خلق (چریکهای فدایی خلق) از گروههای چپگرا دعوت به عمل آورده است تا در ۸ فوریه ۷۹ به یادبود سالگرد قیام سیاهکل در سال ۱۹۷۰ راهپیمایی کنند. سیاهکل در استان گیلان واقع شده است.

پیش‌بینی می‌شود بیش از ۸۰۰۰۰ نفر در این راهپیمایی شرکت کنند.
(تاریخ کسب خبر: برای ۴ فوریه ۷۹- زمان و مکان حادثه ۳ تا ۵ فوریه تهران، ارزیابی سند ردیف S)

منبع: تهران ژورنال و کیهان اینترنشنال- (جمع‌آوری کننده سولیوان، قسمت ۷۲).
ج- (بدون طبقه‌بندی) منبع افسر روابط عمومی مستشاری نظامی است که قابلیت اعتماد به وی تعیین شده است. گزارش به شرح زیر است: سعید رضوی نماینده خبرگزاری یونایتدپرس در تهران به منبع اطلاع داده است که محل سکونت وی بعد از ظهر ۴ فوریه ۷۹ با بمب آتش‌زا مورد حمله قرار گرفته است.

منبع فرعی توضیح داده است که بمب مزبور نسبتاً پیچیده از یک محفظه فلزی با چاشنی آتش‌زنه تشکیل شده بود. آتش به داخل خانه نفوذ نکرده اما با اصابت به دیوار نزدیک به یک پنجره آتش گرفته و خسارت کمی به قسمت خارجی ساختمان وارد آورده است. منبع فرعی گفت چند دقیقه پس از انفجار به وی تلفن شده و یک مرد ایرانی مسئولیت این حادثه را از جانب گروه توحید به عهده گرفته و اظهار داشته که گروه وی همچون پاول گریم، کارمند شرکت خدماتی نفت، و لاری دیویس سرگرد نیروی هوایی ایالات متحده را به قتل رسانده است. او گفته یک هفته قبل از این حادثه تلفن‌های متعددی به وی شده است و خود را نماینده گروه‌های مختلفی معرفی می‌کردند ولی نظر هم این بود که کلیه تلفن‌ها توسط یک نفر بوده است. هدف از تلفن‌ها این بود که منبع فرعی مطالبی به نفع گروه‌های تروریستی و مخالف منتشر نماید.

د- (بدون طبقه‌بندی) منبع یکی از پرسنل مأمور به دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی بخش ۷۲ بوده و موارد زیر را گزارش نموده است: منبع در ۲ فوریه ۷۹ یک برگ اعلامیه را که به ماشین شخصی وی الصاق شده بود پیدا کرده است. ماشین وی در منطقه کوی تخت در شمال تهران پارک شده بود. منبع تشخیص داده که آرم روی برگه به یکی از گروه‌های بزرگ تروریستی در ایران تعلق دارد.

(تاریخ خبر: ۲ فوریه ۷۹ تاریخ و محل کسب خبر ۲ فوریه ۷۹ تهران- ارزیابی A-۱؛ منبع ستوان لاری نیلی؛ اولیس).

ه- (بدون طبقه‌بندی) منبع بررسی برگه اعلامیه این است که در خودرو شخصی نیلی پیدا شده است. روی برگه آرم و اسم مجاهدین خلق ایران چاپ شده است. اطراف آن عکس‌هایی از اعضای گروه که در گذشته توسط نیروهای دولتی به قتل رسیده‌اند، چاپ شده است. این اعلامیه همچنین حاوی عکسی از آیت‌الله خمینی با جملات عربی از قرآن در کنار آن می‌باشد. در پایین صفحه با دستنویس فارسی نوشته شده است «مرگ بر هائیزر آمریکایی». در پشت صفحه نیز با دستنویس فارسی نوشته شده است «شرم بر فرماندهانی که مردم را می‌کشند، سربازان، هشیار باشید، آنها شما را گول زده‌اند. مردم مسلمان هستند نه خیانتکار. روز شنبه

(۲۸ ژانویه ۱۹۷۹) ۱۴۵۵ نفر در تهران کشته شده‌اند. مرگ بر هائیزر، مرگ بر آمریکاییان، با سلاح‌های خود به مردم بیوندید.» به نظر می‌رسد دستنویس‌های هر دو روی صفحه توسط توزیع‌کننده نهایی نوشته شده است، نه در زمان چاپ آن. نوشته‌های اعلامیه توسط روان‌نویس مورد تأکید قرار گرفته است. (تاریخ حادثه ۳ فوریه ۷۹- تاریخ و محل کسب خبر ۳ فوریه ۷۹؛ تهران. ارزیابی ۱- A منبع مشاهدات دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی؛ اولیس).

و- (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) منبع یک مقام قابل اعتماد ایالات متحده است و گزارش می‌دهد که در بحث با سایر نمایندگان ایالات متحده که در مورد گروه‌های تروریستی و عملیات آنها مطلع هستند به این نتیجه رسیده است که هیچ‌گونه اطلاعی از گروه‌های جدید تروریستی که اخیراً با تبلیغات زیاد مسئولیت انجام فعالیت‌های خشونت‌بار را به عهده گرفته‌اند در دست نیست. او اضافه نموده که اطلاعات جمع‌آوری شده در مورد این گروه‌ها از گزارشات جراید استخراج شده‌اند. (زمان خبر ۲ فوریه ۷۹- تاریخ و محل کسب خبر ۵ فوریه ۷۹. تهران؛ ارزیابی ۲- B منبع OC-1 ۷۲۰۰؛ سولیوان).

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) مجاهدین خلق ایران همان گروه تروریستی هستند که مسئولیت قتل سه نفر از پرسنل نظامی ایالات متحده آمریکا و سه نفر از کارمندان شرکت بین‌المللی راکول را به عهده گرفته است، به صورت قهرمانان ملی در بین بسیاری از جوانان طرفدار انقلاب در ایران، درآمده‌اند. گروه توحید، از زمانهای بسیار قبل به صورت غیرفعال وجود داشتند و طرفدارانش بیشتر از دانشجویان بسیار محافظه‌کار و به صورت گروه‌های ۵ تا ده نفری هستند که در بسیاری از دانشگاه‌ها حضور دارند ولی هیچ‌گونه سابقه تروریستی نداشته‌اند. مسئولیت بسیاری از اقدامات خونبار اخیر را افرادی یا گروهی به نام توحید به عهده گرفته است ولی هیچ‌گونه نشانه‌ای دال بر اینکه چنین گروه تروریستی واقعاً وجود دارد در دست نیست. در این شرایط، احتمال می‌رود که بسیاری از اجراءکنندگان عملیات موفقیت‌آمیز خشونت‌بار، سعی می‌کنند خود را تحت نام «توحید» یا «مجاهدین» قرار دهند. با ادامه این وضع، تشخیص فعالیت‌های مجاهدین و گروه بزرگ دیگر یعنی چریک‌های فدایی خلق، از اقدامات افراد منفرد، بسیار مشکل‌تر خواهد شد. در حال حاضر در مورد «سازمان چریکی رزمندگان راه قانون اساسی ایران» به جز اعلامیه آنها که اخیراً در جراید ایران منتشر شده است در دست نیست. اعلامیه‌ای که از مجاهدین خلق به دست آمده اگرچه کمی دیر است اما چیز غیرعادی نیست اما نکته قابل تذکر وجود تصویر آیت‌الله خمینی بر روی آن می‌باشد.

بعضی از (مقامات) افسران آگاه در این مسایل مجاهدین خلق را از مدت‌ها قبل وابسته به خمینی می‌دانسته‌اند. گزارشات قبلی، حاکی از اعلام فعالیت توسط گروه‌های تروریستی متعددی می‌باشد. مطلب جالب توجه این است که گروه «موحدین» با ترور گریم و گروه «توحید» با ترور «دیویس» برای خود کسب اعتبار نموده‌اند.

سند شماره ۴۲

۶ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۷ بهمن ۱۳۵۷

سری

از: کنسولگری آمریکا، اشتوتگارت - ۲۴۶

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی - فوری

رونوشت: سفارتخانه‌های آمریکا در بن، لندن، پاریس، تهران، توکیو

ستاد مشترک ارتش و وزارت دفاع آمریکا

موضوع: همکاری با ژاپنی‌ها در طرح خروج کارکنان

۱- (سری، تمام متن).

۲- کوروکاووا از سفارت ژاپن در بن روز ۵ فوریه در اشتوتگارت بود و ابتدا به دیدار سرکنسول رفته و سپس به همراه من به ستاد فرماندهی ارتش در اروپا رفته و در آنجا مورد استقبال دریاسالار کارول (از رکن ۳) و ارتشبد کریست که فرماندهی تیم اقدامات بحرانی نیروهای اروپایی مخصوص ایران را به عهده دارد قرار گرفت. در پی این دیدار جلسه‌ای با حضور ارتشبد کریست و اعضای تیم اقدامات بحرانی نیروهای اروپا برگزار گردید.

۳- کوروکاووا اطلاعات مربوط به تعداد و موقعیت ۳۹۷۴ تبعه ژاپنی در ایران را تا ۲۰ ژانویه ارائه نمود. وی اظهار داشت این اطلاعات هم‌اکنون در اختیار سفارت آمریکا در تهران و همچنین در اختیار دولتهای فرانسه، انگلیس و آلمان قرار گرفته است. کوروکاووا تأکید کرد که دولت ژاپن نگران کسب تضمین حتمی دولت آمریکا می‌باشد مبنی بر اینکه اگر دولت ژاپن نتواند خودش اقدام کند دولت آمریکا با تخلیه اتباع ژاپنی موافقت نماید. دولت ژاپن تاکنون به اتباع خود توصیه کرده است که ایران را ترک نمایند اما خروج آنها هنوز داوطلبانه بوده و از طریق خطوط تجاری صورت می‌گیرد. کوروکاووا شخصاً در مورد اینکه اگر خطوط تجاری در دسترس نباشند و یا سایر محدودیتها در مورد تجهیزات خودشان وجود داشته باشد، دولت ژاپن بتواند به تنهایی اقدامی جهت تخلیه افراد انجام دهد اظهار تردید نمود. قانون اساسی ژاپن به دولت این کشور اجازه استفاده از هواپیماهای نظامی یا اعزام نیروهای ارتشی به خارج را نمی‌دهد و علاوه بر این ارتش ژاپن در طرح دولت ژاپن جهت تخلیه اتباع ژاپن از ایران مشارکت ندارد.

برنامه‌ریزی این کار فقط به عهده وزارت خارجه ژاپن و از طریق سفارت ژاپن در بن بوده و توسط اداره سیاسی صورت می‌گیرد. این موضوع مسئله‌ای را پیش می‌کشد مبنی بر اینکه آیا نماینده سفارت ژاپن باید یک نظامی باشد یا غیرنظامی تا در جلسات بعدی فرماندهی نیروها شرکت کند و کوروکاووا مجبور است در این مورد بلافاصله با ژاپن مشورت نماید.

۴- به همان ترتیبی که نماینده فرماندهی اروپا توضیح داده بود، مجدداً نقش ELG و مقرر مرکزی و نیز کارکردهای کلی طرح E و طراحی خاص عملیات تخلیه اتباع ژاپنی از ایران با

حمایت نیروهای نظامی را برای کوروکاوا تشریح نمودم. نماینده فرماندهی اروپا نیز نسخه‌ای از دستورالعمل مورد توافق افسران رابط نیروهای مسلح فرانسه، انگلیس و آلمان در خصوص مدیریت فعالیتها و تلاشهای مشترک را در اختیار وی قرار داد و خاطرنشان کرد که تلاشهای مشترک شامل مشارکت در طرح‌های ملی و تدوین دستورالعمل مزبور بوده است؛ وی تأکید کرد که این اسناد، اسنادی تماماً داخلی هستند که در اختیار ستاد مشترک فرماندهی و سفارت [احتمالاً سفارت آمریکا] در تهران نیز قرار گرفته‌اند. (در صورتی که وزارت امور خارجه تاکنون موفق نشده که این دستورالعمل را دریافت نماید، پیشنهاد می‌شود که نسخه مرکز فرماندهی نیروهای آمریکا مستقر در اروپا ژانویه ۷۹ که برای ستاد مشترک فرماندهی ارسال شده است را درخواست نماید.)

۵- بر اساس پراکندگی جغرافیایی اتباع ژاپن در ایران، محرز گردید که مهمترین مشکل فرارو، مربوط به بندر شاهپور است؛ چرا که تا تاریخ ۲۰ ژانویه، تعداد ۱۷۲ تبعه ژاپن در این بندر ساکن بوده‌اند. با عنایت به فقدان امکان تخلیه به وسیله هواپیما، تنها مسیر ممکن برای خروج اتباع، مسیر آبی خواهد بود. البته بهتر است مشخص نمایم که آیا از آن منطقه کشتی‌های دولتی ژاپن عبور می‌کنند یا خیر؛ چرا که در صورت عبور کشتیهای دولتی، خروج اتباع آسانتر و بی‌دردس‌تر خواهد بود. کوروکاوا متعهد شد که در خصوص این موضوع تحقیقات لازم را به عمل آورد.

۶- علاوه بر موارد فوق، بر این نکته نیز تأکید شد که دولت ژاپن بایست در فرایند ارزیابی و بازرسی اتباع تخلیه شده مشارکت نماید. کوروکاوا اظهار داشت که دولت ژاپن هیچ‌گونه دفتر و یا نمایندگی کنسولی در بندر شاهپور ندارد اما این امکان وجود دارد که در صورت نیاز، افسر کنسولی [سفارت] ژاپن امروز در آن بندر استقرار یابد. افزون بر این موارد، دو نکته دیگر نیز مطرح شد: اول این که دولت ژاپن بایست در فرایند بازرسی و ارزیابی و سپس انتقال اتباع خود از ایران به یک نقطه امن و مراحل بعدی مشارکت داشته باشد؛ و دوم این که هزینه‌های انتقال اتباع ژاپن تحت حمایت نیروهای نظامی که از ناحیه ایالات متحده آمریکا پرداخت می‌شود، بایست توسط دولت ژاپن [به ایالات متحده] مسترد گردد. موضع دولت ژاپن این است که اتباع خارج شده شخصاً بایست هزینه‌های مربوطه را پرداخت نمایند. اما در صورتی که این امر محقق نگردد، دولت ژاپن رأساً اقدام به پرداخت هزینه‌ها به دولت ایالات متحده آمریکا خواهد کرد. این حقیقت برای کوروکاوا تشریح شد که در فرایند تخلیه اتباع با حمایت نیروهای نظامی، زمان از اهمیتی حیاتی برخوردار است و در نتیجه امکان اخذ هزینه از افراد وجود ندارد و به همین دلیل صورت هزینه‌ها بعداً تقدیم دولت ژاپن خواهد شد.

۷- در جریان گفتگو با کوروکاوا بر این نکته تأکید شد که تمامی این عملیات - تخلیه اتباع ژاپن از ایران با استفاده از هواپیماهای نظامی ایالات متحده آمریکا و تحت حمایت نیروهای نظامی این کشور - از یک سو منوط به توافق دولتهای ایالات متحده آمریکا و ژاپن و از سویی

دیگر منوط به موافقت دولتهای انگلیس، فرانسه و آلمان با تخلیه اتباع خود از ایران می‌باشد که البته تا این لحظه موافقت غیررسمی صورت گرفته است. نمایندگان فرماندهی اروپا خاطر نشان کرده‌اند که تا این لحظه مجوز خروج اتباعی به غیر از اتباع آمریکایی دریافت نکرده‌اند.

۸- کوروکاوا تصریح کرد که دولت ژاپن در خصوص خروج اتباع خود از ایران، علاوه بر مذاکره با دولت ایالات متحده آمریکا، نیز گفتگوهای ترتیب داده است. دولتهای آلمان و انگلیس با اصل موضوع موافقت کرده‌اند اما دولت فرانسه از این عملیات حمایت نکرده است؛ پاریس به تکیه اعلام کرده است که ترجیح می‌دهد این عملیات در فضایی دوجانبه و بین فرانسه و ژاپن صورت پذیرد تا این که از طریق فرماندهی اروپا و با مشارکت آلمان، انگلیس و آمریکا سازماندهی شود. بنا به گفته کوروکاوا، سفارت [آمریکا] در تهران به سفارت ژاپن توصیه کرده است که تعیین تکلیف نهایی موضوع را به وی و مذاکرات سفارت ژاپن در واشنگتن واگذار نماید. ضمناً از سفارت ژاپن در تهران خواسته شده بود که نظر ELG اشتوتگارت را نیز در این خصوص جویا شوند. من مجدداً اظهارات قبلی خود به کوروکاوا درباره نقش خاص ELG، فرماندهی اروپا و دستورالعمل طراحی شده در هدایت و رهبری عملیات را تکرار کردم؛ که البته نمایندگان فرماندهی اروپا نیز از این مقوله حمایت کردند. تنها نکته‌ای که می‌بایست به اشتوتگارت ارجاع داده شود طراحی عملیاتی فرماندهی اروپا به منظور اسکان افراد مازاد یعنی همان اتباع ژاپنی، است. (نماینده فرماندهی اروپا بر این باور بود که هیچ‌گونه مشکل غیرقابل رفعی وجود ندارد و تنها مشکل فرارو امکانات مناسب حمل و نقل دریایی - کشتی - جهت انتقال افراد از بندر شاهپور خواهد بود.) البته این موضوع منوط به موافقت دولت ایالات متحده آمریکا با خروج اتباع ژاپن و تعهد آن دولت دال بر انجام این عملیات می‌باشد که پاسخ نهایی آن از واشنگتن خواهد آمد.

۹- هم کوروکاوا و هم نماینده ایالات متحده آمریکا تأکید کردند که این گفتگو مفید فایده بوده است. اهداف اولیه مورد نظر محقق گردید از جمله این که ژاپن در زمینه طراحی عملیات مستقیماً با فرماندهی اروپا ارتباط برقرار کرد. ضمناً از کوروکاوا دعوت به عمل آمد که به عنوان نماینده ژاپن، در نشست با حضور نمایندگان انگلیس، آلمان، فرانسه و فرماندهی اروپا شرکت نماید. این جلسه در تاریخ ۸ فوریه در مقر مرکزی فرماندهی اروپا برگزار خواهد شد و من نیز در آن شرکت خواهم نمود.

۱۰- با عنایت به مطالب یاد شده، نکات ذیل نیازمند تمرکز و تصمیم‌گیری آنی است:

الف) مشارکت ژاپن در عملیاتی که ما آن را «گروه اشتوتگارت» نامیده‌ایم، صرفاً زمانی منطقی و قابل توجیه خواهد بود که مسئولیت خروج اتباع ژاپن را نیز برعهده گیریم. دولت ژاپن در این خصوص با وزارت [وزارت امور خارجه ایالات متحده آمریکا] مذاکره کرده‌اند اما ادعا می‌کنند که هنوز به آنها پاسخ قاطعی داده نشده است. (در صورتی که دستور وزارت خارجه به سفارت آمریکا در تهران به نحوی است که به صورت تلویحی، اتباع ژاپنی را نیز

مشمول این عملیات کرده، باید مراتب صراحتاً مشخص گردد). بنابراین، توصیه می‌شود که وزارت امور خارجه با سفارت ژاپن در واشنگتن تماس برقرار کرده و پاسخ نهایی و شرایط لازم برای خروج اتباع ژاپن، البته در صورت مثبت بودن پاسخ، را اعلام نماید.

ب) چنانچه ما مسئولیت خروج اتباع ژاپنی از ایران را از طریق یک عملیات مشترک با دولت‌های انگلیس، آلمان و احتمالاً فرانسه برعهده بگیریم، مشخص نیست که چگونه می‌توانیم موافقت دولت‌های انگلیس، آلمان و فرانسه با خروج اتباع ژاپن به همراه اتباع انگلیس، آلمان، فرانسه و آمریکا را تضمین نماییم در حالی که نیروهای نظامی این کشورها در منطقه حضور داشته و مسئولیت اولیه تخلیه اتباع را برعهده دارند اما نیروهای نظامی ژاپن در منطقه حضور ندارند.

ج) این در حالی است که نمی‌توانیم قبل از این که، حداقل از بعد سیاسی، به طور قطع به یقین خروج اتباع انگلیسی، آلمانی و فرانسوی به همراه اتباع آمریکایی را تضمین نماییم، بحث خروج اتباع ژاپنی را مطرح کنیم. بنابراین، در چه شرایطی بایست موضوع را مطرح کنیم؟ [د] با توجه به مباحث صورت گرفته بین سفارتخانه‌های کشورهای فوق در تهران و مذاکرات افسران رابط انگلیس، آلمان و فرانسه با مقرر مرکزی فرماندهی اروپا می‌توان خاطر نشان کرد که مباحث تاکنون جنبه غیر رسمی داشته و هنوز دولت‌ها هیچ‌گونه تعهد رسمی اعلام نکرده‌اند.

۱۱- البته ممکن است ملاحظاتی وجود داشته باشد که ما در اشتوتگارت از آن بی‌اطلاع هستیم. لیکن با عنایت به بندهای ب و ج فوق‌الذکر پیشنهاد می‌شود که وزارت امور خارجه به سفارت‌های آمریکا در بن، لندن و پاریس دستور دهد که در سطحی مناسب با دولت‌های میزبان وارد مذاکره شده و تعهدات اجرایی لازم را دریافت نمایند تا از این رهگذر طرح اشتوتگارت ابعاد عملیاتی کاملتری به خود گیرد.

سند شماره ۴۳

استفاده اداری محدود ۶ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۷ بهمن ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، کویت به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی. - ۰۶۳۷

موضوع: نظرات خمینی در مورد آینده آپک

۱- روزنامه‌های عربی زبان «السیاسه» و انگلیسی زبان «عرب تایم» مقاله‌ای تحلیلی بر اساس گفتگو با افرادی به چاپ رسانده‌اند که مدعی‌اند با نظرات اقتصادی آیت‌الله خمینی کاملاً آشنا هستند. بر اساس این مقاله، که خمینی را رهبر آینده ایران فرض کرده است، در اواخر سال جاری ایران اعضای آپک را به جلسه‌ای فوق‌العاده دعوت می‌کند تا برنامه‌هایش را به منظور «رهایی بخشیدن آپک از سلطه‌ی آمریکا» به آنها آشکار نماید. ابعاد این برنامه شامل بازنگری در اولویت‌های آپک با توجه به قوانین اقتصادی اسلام، تلاش برای برآوردن نیازهای جهان

اسلام و تأمین منافع تولیدکنندگان نفت خواهد بود. قیمت نفت و سایر ترتیبات برای هر کشور متفاوت خواهد بود و احتمالاً کشورهای اسلامی نسبت به دیگران ارجحیت خواهند داشت. نهایتاً اینکه روابط تولیدکنندگان نفت با شرکت‌های نفتی بین‌المللی قطع خواهد شد. قوانین و مقررات آپک به نحوی اصلاح خواهد شد که قابلیت انعطاف بیشتری در معاملات، قیمت‌گذاری و تولید به اعضا ببخشد و اصل اتفاق‌نظر را که عالی‌ترین اصل در تصمیم‌گیری‌های آپک محسوب می‌شود، کنار بزند. اگر اعضای آپک این پیشنهادها را نپذیرند، ایران دست به دامان اعضای مسلمان آپک خواهد شد و تلاش خواهد کرد تا یک سازمان نفتی اسلامی به وجود آورد.

۲- بر اساس سیاست جدید ایران، همه توافقات گذشته با شرکت‌های نفتی آمریکایی و اروپایی و سایر دولت‌ها از جمله اتحاد شوروی باطل تلقی شده و در پرتوی «ملاحظات جدید» بازنگری خواهد شد. سطح تولید نفت بسیار پایین‌تر از سطح کنونی آن خواهد بود و از حربه نفت به منظور تغییر ساختار اقتصاد بین‌المللی استفاده خواهد شد.

۳- نظریات: بسیار بعید است که حتی کشورهای مسلمان عضو آپک نیز تمایلی به حمایت از چنین طرحی از خود نشان بدهند. اگر خمینی واقعاً چنین نظراتی داشته باشد، مسلماً در آپک منزوی خواهد شد. در کویت، مقامات دولت تأکید دارند که سازمان آپک یک سازمان عربی نیست، تکرار می‌کنیم، یک سازمان عربی نیست چه رسد به اینکه یک سازمان اسلامی باشد. میسترون

سند شماره ۴۴

۷ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۸ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۹۱۷ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

مرجع: الف - تهران ۱۶۹۰، ب - وزارت امور خارجه ۲۷۴۱۵

موضوع: توقف کار در بندر و گمرکات و اثرات اقتصادی آنها

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: ما به اطلاعاتی درباره مالکین و آژانس‌های ترانس- کلمبیا نیاز داریم تا درباره تلگرام مرجع ب گزارش دهند. وضعیت بنادر ایران به سمت فلج شدن کارها پیش می‌رود. مواد غذایی فاسد شدنی، گندم و مواد دارویی تفکیک و معمولاً پس از تأخیر طولانی ترخیص می‌شوند. برخی محصولات کشاورزی صادر شده‌اند. اعتصاب در گمرک، به علاوه باعث بروز مشکلات بزرگ اقتصادی عموماً برای ایران خصوصاً برای هزاران تاجر شده است. حتی به دنبال ازسرگیری کار، مدت زمان طولانی لازم خواهد بود تا انبوه کالاها در انبار گمرکات ترخیص شوند. کشتی‌های با پرچم آمریکا مورد تبعیض قرار نگرفته‌اند (یک کشتی در حال تخلیه محموله مواد غذایی است و پس از آن محصولات کشاورزی ایران را بارگیری خواهد

کرد). بنابراین ما تصور نمی‌کنیم که این امر لزوماً هشدار به دریانوردان باشد (تلگرام مرجع ب)، بویژه آنکه چنین هشدار در شرایط حساس سیاسی کنونی می‌تواند منجر به سوءتعبیرهایی شود. پایان خلاصه.

۳- ما با بسیاری از شرکت‌های کشتیرانی آمریکایی و غیر آن تماس گرفته‌ایم و هیچیک از آنها قادر به شناسایی مالکین یا آژانس‌های کشتی‌های ترانس و کلمبیا، تحت پرچم آمریکا، نبودند (تلگرام مرجع ب). در صورت تهیه اطلاعات بیشتر از سوی وزارت متبوع، ما دست به تحقیقات بیشتری خواهیم زد.

۴- مقامات بندر دیگر فهرست کشتی‌های ورودی و خروجی را منتشر نمی‌کنند. در حالیکه جزئیات موثقی در دست نیست، ما معتقدیم تعداد کمی از کشتی‌های تحت پرچم آمریکا فعلاً در بنادر ایران حضور دارند. تخمین زده می‌شود ۲۰ کشتی در بندر شاپور، ۱۰ تا ۱۵ کشتی در بندرعباس و حداقل ۱۰۰ کشتی در خرمشهر هستند.

۵- برخلاف اعلامیه‌های مندرج در روزنامه‌ها هیچ حرکتی برای کاهش اعتصاب در گمرکات صورت نگرفته است. مواد غذایی و دارویی و دیگر ملزومات ضروری ترخیص می‌شوند اما حتی این کارها به صورت پراکنده و با تأخیر زیادتر از حد معمول انجام می‌گیرند. به علاوه گمرک، عملیات بندری به واسطه اعتصاب کارگران بندر و «اقدامات تند چپ‌گراها» به شدت مختل شده است. این مطلب را یک منبع قابل اطمینان می‌گوید که معمولاً مانع بارگیری یا تخلیه بار کشتی‌ها حتی در صورت دریافت مجوز گمرکی برای بارها، می‌شود. گزارش می‌شود گروه‌های صادر کننده کالاها در تاریخ ۲ و ۵ فوریه از خمینی درخواست کرده‌اند تا با دخالت خود اجازه صادرات محصولات کشاورزی ایران مثل پسته، خشکبار و پوست را صادر نماید. نتیجه این مسئله هنوز روشن نگشته است. با این وجود برخی صادرات انجام گردید و در حال حاضر اسکله‌های زمینی در حال تخلیه بار در بندرعباس بوده و قرار است محصولات کشاورزی ایران را بارگیری نمایند.

۶- کشتی حامل کانتینر حدود ۱۲۰۰ کانتینر در ایران دارد که ۲۰۰ عدد آنها در منطقه انبار گمرک در حوالی تهران بوده و در انتظار ترخیص به سر می‌برند. موازنه در بنادر جنوب وجود دارد. ۴۰۰ کانتینر در شارجه واقع در امارات متحده عربی تخلیه شده است. حدود ۳۵ تا ۴۰ درصد کالاها، اقلام مصرفی، کالاهای صنعتی و مواد شیمیایی صنعتی هستند.

۷- شرکت سی‌لند، ۵۰۰ کانتینر در کشور دارد. دیگران در شرکت پایپ لاین رقم کلی ۱۰۰۰ عدد را آورده‌اند. در حالیکه شرکت سی‌لند هیچ تخلیه باری در خارج ایران نداشته اما در نظر دارد در آینده نزدیک این کار را انجام بدهد.

۸- شرکت واترمن ۹ دویبه پر از بار در بندر شاهپور دارد. آنها شناور بوده و به هزینه شرکت واترمن نگهبانان محافظت از آن را انجام می‌دهند. هیچ مورد دزدی گزارش نشده است.

۹- تخمین زده می‌شود اکنون ۱۲۰۰۰ کانتینر در بندر شاپور وجود داشته باشد، در

بندرعباس تعداد آنها نامعلوم و در خرمشهر حدود ۷۰۰/۰۰۰ تن بار بر روی زمین مانده است. ۱۰- گزارشات روزنامه‌ها حاکی است حدود ۱۰۰۰ کامیون در مرز بازرگان در بخش ترکیه در حالت انتظار بسر می‌برند. بیشتر حمل و نقل زمینی بار از مدتی قبل متوقف شده و در مراحل اولیه اعتصاب، بارها و بنادر ترکیه متوقف ماندند. ظاهراً کشتی‌رانان اکنون به اندازه دردمرخی که در ایران دارند نگران مشکلات در ترکیه هستند. حداقل بخشی از کالاهای نگهداری شده در ترکیه جابجا شده و به اروپا بازپس فرستاده شده‌اند. برخی تحرکات در مرز شوروی با ایران در جلفا وجود دارد، اما به دلیل تعداد زیاد کانتینرهای از دست رفته این انتخاب خوبی نیست. ظاهراً به واسطه تخصیص شورویها.

۱۱- به نظر نمی‌رسد برای شرکت‌های کانتینر مسئله دزدی مشکلی ایجاد کند. اکثر آنها برای خودشان ترمینالهایی دارند. و به علاوه نیروهای حفاظتی اضطراری خویش را افزایش داده‌اند. در عین حال بارهای عمومی به نحو قابل توجهی آسیب‌پذیرند و گزارش می‌شود در خرمشهر دله‌دزدی زیاد است. همچنین گزارشاتی مبنی بر توقف کامیونها در مسیر خلیج فارس و تهران و خالی کردن بارهای آنها توسط راهزنان دریافت شده است.

۱۲- صادرات کمی از سوی اداره گمرک صورت گرفته است. دارندگان کشتی موفقیت‌هایی در زمینه اخذ مجوز ترخیص کالا به جهت نفوذ شخصی‌شان به دست آورده‌اند اما همین امر نیز به دلیل اعتصاب باراندازان و نبود کشتی آماده برای بارگیری عملی نشده است. تقاضا برای کانتینرها زیاد است، بویژه از سوی گاراژداران اموال خصوصی به تقاضاها نمی‌توان پاسخ داد زیرا کانتینرها هنوز پر از بارهای ترخیص نشده‌ای است که در حال آمدن است.

۱۳- نیمه دوم سال محصولی به دلیل اعتصاب متوقف مانده است. در سال دو فصل محصول وجود دارد. محصول فصل اول در اکتبر به مقصد ایالات متحده بارگیری و ارسال شد و دومی که بسته‌بندی و در انبار است قرار است به مقصد اروپا صادر شود. از آنجا که محصول خرما به شدت فاسدشدنی است خطر آن وجود دارد که تمامی محصول از بین برود. ارزش خرده‌فروشی محصول بین ۱ تا ۱/۲۵ میلیون دلار است. اگرچه ارزش این محصول چندان زیاد نیست اما اثرات محلی بر روستاها در خوزستان که به تولید خرما مشغولند بدون تردید شدید خواهد بود.

۱۴- به مرور زمان اثرات کلی اعتصاب در گمرکات فقط می‌تواند بدتر شود. درخواستهای برخی رهبران مذهبی و سندیکای کشتی‌رانان مؤثر واقع نشده است. اداره گمرک قطع‌نظر از میزان کارایی آن با مشکلات بزرگی در ترخیص کالاهای موجود در انبارها مواجه می‌باشد. گمرک خرمشهر در شرایط عادی هر روز بین ۱۰ تا ۱۲۰۰۰ تن کالا را ترخیص می‌کند. همانگونه که در بالا اشاره شد در این بندر حدود ۷۰۰/۰۰۰ تن کالا بر روی زمین مانده با حدود ۱۰۰ فروند کشتی که در انتظار تخلیه بار هستند.

۱۵- طبق گزارش، گاراژداران به طور آزمایشی در حال آماده شدن برای صادرات، مزایده و فروش کالاها هستند [البته] نه مانند ادعای اعلام شده یک دوره ۹۰ روزه [قبل]. در کشورهای عرب حوزه خلیج فارس بازار آماده برای بیشتر بارهای کشتی وجود دارد و بدین ترتیب بیشتر هزینه حمل با کشتی که اخیراً توسط ایرانیها پرداخت شده، ممکن است به هدر رود. این امر می‌تواند باعث افزایش ورشکستگی در میان واردکنندگان ایرانی شده و روند بهبود اقتصادی را بیش از پیش به تأخیر اندازد. طرح تقاضاهای قانونی به عنوان پی‌آمدهای اعتصاب، مورد انتظار می‌باشد.

۱۶- به نظر نمی‌رسد تعداد زیادی از واردکنندگان به دلایل متنوعی نگران ترخیص کالاها باشند. (در پاسخ به آگهی‌های روزنامه مبنی بر تقاضا از مردم برای کمک به ترخیص بارهای کشتی‌ها، تنها ۶ کانتینر ترخیص شدند). برخی از آنها حتی در ایران نیستند و نمی‌توانند توسط گاراژداران بار کشتی‌ها، تعیین محل شوند. دیگران متوجه شده‌اند که هزینه تأخیر کمتر از هزینه‌های انبارداری است و لذا ترجیح می‌دهند کالاها را به شناورهای روی آب منتقل سازند. بیشتر اشخاص قادر به تأمین هزینه‌های کشتیرانی، انبارداری و گمرکات نیستند. برخی مایل به تلاش جهت ترخیص کالاهایشان نیستند اگرچه پول این کار را دارند، زیرا مشتریان آنها در وضعیت مالی سختی به سر می‌برند و یا با تقاضای بسیار کمی مواجه هستند. بیشترشان بیش از حد دست خالی بوده و دچار عوارض کلی ناشی از کاهش قیمت‌ها در اقتصاد کشور شده‌اند. به خاطر وجود مشکلات در بخش بانکداری آنها قادر به کسب اعتبار یا جابجا کردن پولها نیستند. مورد مربوط به یک وارد کننده به عنوان نمونه مطرح شده است. او در بندر محموله‌ای از ژنراتور دارد که سفارش آن متعلق به دولت ایران است. او قادر به دریافت اعتباری که با آن بتواند هزینه‌های ترخیص کالا را پرداخت کند نیست. همچنین نمی‌تواند دستمزد خویش را از دولت بگیرد مگر آنکه ژنراتورها را ترخیص کرده و تحویل دولت نماید.

۱۷- تا آنجا که ما می‌دانیم اعتصاب به همه کشتی‌داران و کیفیت کشتی‌رانی لطمه زده است. هیچ‌یک از شرکت‌های سی‌ترین و سی‌لند گزارشی در مورد اقدام علیه کشتی‌های آمریکایی یا شرکت‌های کشتیرانی نداده‌اند. از آنجا که هیچ کالایی غیر از مواد غذایی و سایر اقلام حیاتی ترخیص نشده‌اند، تعیین این مطلب که با کشتی‌های آمریکایی تبعیض‌آمیز برخورد خواهد شد یا نه، میسر نیست. مقامات گمرک اعلام کردند که تنها اموال شخصی وارده متعلق به شهروندان ایرانی و فرانسوی ترخیص خواهند شد. کشتی‌های آمریکایی که در حال حمل کالاهای ضروری هستند بدون آنکه به مشکلات عادی چیزی اضافه شده باشد، ترخیص شده‌اند.

۱۸- شرکت سی‌ترین با شرکت زیملاینز در اسکله‌ای در بندر شاهپور شریک می‌باشد. شرکت زیمل در اواخر دسامبر هنگامی که بندر به مدت ۵ روز باز شد، یک کشتی را ترخیص کرد. اما در حال حاضر کلیه پرسنل آن خارج از ایران هستند و در صورت از سرگیری کارها

انتظار بروز مشکلاتی می‌رود. زیم حدود ۱۰۰۰ کانیتیر در ایران دارد که تصور می‌رود ۲۵ درصد آنها حامل کالاهای نظامی باشند.

۱۹- ما معتقدیم که کلیه شرکتهای کشتیرانی که سرگرم کار با ایران هستند از وضعیت بد در بنادر آگاهی دارند. بنابراین فکر نمی‌کنیم اعلام هشدار به دریانوردان که به عنوان یک احتمال در تلگرام مرجع ب مورد اشاره قرار گرفته، ضرورتی داشته باشد. در شرایط حساس سیاسی کنونی و شرایط اجتماعی در ایران چنین هشدار با سوءتعبیر مواجه خواهد شد و بدان معنا و مفهومی گسترده از آنچه که هست داده خواهد شد.

سولیوان

سند شماره ۴۵

۷ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۸ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۹۱۸ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری
موضوع: ملاقات اطاق بازرگانی ایران با خمینی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- الف- م. بنکدارپور دبیرکل اطاق بازرگانی صنایع و معادن روز ۷ فوریه به رایزن اقتصادی و بازرگانی سفارت گفت که قرار است روز ۸ فوریه یک هیأت ۱۲ نفره از اعضای اطاق بازرگانی به ملاقات خمینی بروند تا در مورد مشکلات تجار بخش خصوصی و تأثیر مخرب این مشکلات بر اقتصاد ایران با وی گفتگو کنند. این هیأت شامل صنعتکاران، بانکداران و بازرگانان خواهند بود و تلاش می‌کنند آیت‌الله را در مورد شدت وخامت اوضاع تحت تأثیر قرار داده و توصیه نمایند که تأمین منافع کشور به عنوان یک ضرورت کلی راه‌حلی فوری می‌طلبد.

۳- بنکدارپور گفت ناخوشایندترین وضعیت تاخت و تازی است که توسط صحنه‌گردانهای کمونیست در بخش نیروی کارگری صورت می‌گیرد. وی گفت کمونیستهایی که این کارها را سازماندهی می‌کنند از دانشگاهها اعزام شده‌اند. بسیاری از کارگران صنعتی بی‌کار هستند و حقوق بسیاری از آنها پرداخت نشده است. حتی صنایعی که هم‌اکنون به کارگران بی‌کار خود حقوق می‌پردازند پس از چند هفته ناچار به تعطیل خواهند شد. اطاق بازرگانی از این بیم دارد که اوضاع ناامیدکننده کارگران سبب شود آنها به صورت دستجات بزرگ به رهبری کمونیستها گرایش پیدا کنند.

۴- بنکدارپور گفت معتقد است که خمینی پس از گذشت دو یا سه هفته، دیگر قادر نخواهد بود بر کارگران نفوذ نماید. وی معتقد است در واقع نفوذ خمینی ممکن است قبلاً از نقطه اوج خود افول کرده باشد. بنکدارپور گفت هدف اصلی هیأت اطاق بازرگانی بیشتر تشریح اوضاع می‌باشد تا اینکه بخواهد راه‌حل خاصی را توصیه نماید. با این حال مشخص

است که هر روشی جهت کاهش بحران مستلزم ایجاد تسهیلات در ترخیص حدود ۱۰ میلیارد دلار از داراییهای تجاری می‌باشد که هم‌اکنون در گمرکات قرار داشته و یا در حال انتقال به ایران است. همچنین ضرورت دارد که نظام بانکی مجدداً کار خود را شروع کند. بنکدارپور گفت وضعیت بدهی‌های بازرگانان که تعداد آنها فقط در تهران بالغ بر ۲۰۰۰۰۰۰ صاحب مغازه می‌باشد ناامیدکننده‌تر می‌شود.

۵- پرسیده شد که مشاوران اصلی خمینی در زمینه‌های اقتصادی چه کسانی هستند. بنکدارپور گفت ابراهیم یزدی، ابوالحسن بنی‌صدر و صادق قطب‌زاده که اسامی آنها به طور کلی در مطبوعات ذکر شده است. بنکدارپور حدس می‌زند که یدالله سحابی هماهنگ‌کننده اعتصابات خمینی نیز فرد بانفوذه باشد.

۶- نظریه: تلاشهای اطاق بازرگانی برای نفوذ بر خمینی در پاریس (تلگرام عطف) هیچ موفقیتی دربر نداشت. نمایندگان اطاق بازرگانی معتقدند که خمینی تقریباً به هیچ‌وجه اعتنایی به مسایل اقتصادی ندارد و در مورد اینکه اوضاع اقتصادی ایران در حال حاضر تا چه حد وخیم شده هیچ اطلاعاتی ندارد. آنها مشخصاً می‌خواهند تأکید نمایند که بهبود وضع نه فقط برای منافع بازرگانان بخش خصوصی بلکه به عنوان یک راه‌حل مشکلات برای کشور ضرورت دارد.

۷- گرایشات آیت‌الله خمینی و مشاوران اصلی وی در مورد تجارت بخش خصوصی هنوز مشخص نشده است. انتقادات قابل توجهی از رهبران تجار به دلیل همکاری با شاه و به وجود آوردن یک ساختار تجاری مصنوعی کاملاً وابسته به حفاظت و ورود موادخام و کالاهای واسطه به عمل می‌آید.

۸- یکی از مشکلات در دسرافین اطاق بازرگانی غیبت رئیس آن یعنی سناتور طاهر ضیایی است. ضیایی که قائم‌مقام مدیر بنیاد پهلوی می‌باشد به شدت در معاملات بازرگانی خاندان سلطنتی درگیر بوده است. ضیایی دیگر در امور مربوط به اطاق بازرگانی فعالیت ندارد و شایع شده که کشور را ترک نموده است.

سند شماره ۴۶

محرمانه

۸ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۹ بهمن ۱۳۵۷

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۲۶۷۱ به: سفارت آمریکا، تهران

موضوع: متوقف شدن کار در بنادر و گمرکات و اثرات اقتصادی ناشی از آن

۱- کشتی ترانس - کلمبیا متعلق به شرکت کشتیرانی هودسن. شهر نیوجرسی (آقای کرگان، تلفن ۳۴۰۰-۶۹۴-۲۱۲). آدرس نماینده آنها در ایران، آژانس نفتکش آمستر، ساختمان جاده ساحلی آبادان، صندوق پستی ۹۵ است. این آژانس همچنین دفتری در بندر شاپور دارد (تلفن ۲۹۲-۵۵۸؛ تلکس ۶۵۴۰۲۶).

۲- ترانس- کلمبیا، در چارتر (اجاره کامل) فرماندهی ترابری دریایی (هم‌طراز فرماندهی هوابرد نظامی، تحت امر فرماندهی نیروی دریایی) است. ریاست مستشاری کمک‌های نظامی با ستاد مشترک و MSC تماس حاصل نموده تا هماهنگی‌های لازم به منظور صدور دستورات لازم به کشتی مزبور انجام شود.

۳- خواهشمند است مطمئن شوید در کلیه موارد ارتباطات و مخابرات، مربوط به تحریک ترانس- کلمبیا، وزارت امور خارجه در جریان امر قرار گیرد. ونس

سند شماره ۴۷

۸ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۹ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۹۳۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: تفسیری بر بیانیه خمینی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- یکی از روشنفکران برجسته مذهبی که کارمند سفارت در ۶ فوریه نظرش را پرسید چنین اظهار نظر کرد که بیانیه خمینی مبنی بر اینکه «دولت بازرگان» شرعی است و مخالفت با آن معصیت می‌باشد عمدتاً یک تاکتیک سیاسی- روانشناسی می‌باشد. این بیانیه برای اینکه به شدت سربازان منفرد، غیرفرماندهان و حتی افسران را تحریک نماید به خوبی محاسبه شده بود. منبع مؤکداً [این موضوع را] تکذیب می‌کند که خمینی با داشتن اختیار «تفیذ حکم خدا» برای برقراری یک حکومت خدایی، ادعای جانشینی امام علی را کرده است (که این یک بدعت خواهد بود). منبع اظهار داشت معنی آنچه که خمینی گفت این است که «با تأییدات خداوند افراد معتقد به او، اراده خود را در تبعیت از من نشان داده‌اند: بنابراین من مسئولیت بزرگی به عهده دارم، هم نسبت به آنها و هم نسبت به خدا، که یک دولت خوب برای آنها انتخاب کنم. لذا من و چنین حکومتی از یک اعتماد و ایمان مقدس برخوردار هستیم و از آن طریق این مسئولیت عظیم را داریم که علیه این اعتماد و ایمان اقدامی انجام ندهیم».

۳- یک رابطه خوب اما مستحکم بین این تأکید در مورد مسئولیت دوگانه و ادعای اینکه باید بدون چون و چرا از دولت تبعیت کرد وجود دارد. اطاعت مطلق از دولت در تناقض صریح با ایدئولوژی تشیع علوی می‌باشد زیرا حکومت فقط به متقی‌ترین و پرهیزگارترین فرد تعلق دارد. منبع همچنین تکذیب کرد که چنین حکومتی را بتوان به هر نحوی تهدیدی مبنی بر تکفیر (ایده‌ای که به تشیع مربوط می‌شود) دانست و این مطلب را نیز تکذیب نمود که «مجازات اهانت به مقدسات» که به آن اشاره شده «مربوط به این دنیا نبوده بلکه در جهان بعد اجرا خواهد شد.» منبع گفت اعلامیه خمینی در نهایت مربوط به این دولت می‌شود نه دولت‌های بعدی که در واقع از جانب آیت‌الله شریعتمداری روی کار خواهند آمد و توسط افراد معمولی برگزیده خواهند شد.»

۴- نظریه: به نظر ما این مطالب به این معنی نیست که حکومت اسلامی جدید در این جهان از تعقیب و تنبیه فرماندهان نظامی و مسئولین غیرنظامی که با آنها مخالفت کرده‌اند خودداری خواهد کرد. ما تصور می‌کنیم این کار یکی از مقاصد آنها بوده و همچنان خواهد بود.

سولیوان

سند شماره ۴۸

استفاده محدود اداری ۸ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۹ بهمن ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۹۸۷ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

موضوع: اعتراض خلبانان به وضعیت ایمنی هوایی در ایران

۱- (استفاده محدود اداری - تمام متن)

۲- ما معتقدیم که درگیر شدن با مدیر آلپا (ALPA) در مسایل تکنیکی در یک جنجال عمومی، که برداشت‌های مختلفی از آن خواهد شد، موردی ندارد. خطوط اصلی مذکور در نامه (وزارت خارجه - ۰۳۲۷۳۶) جهت ارائه به خبرگزاری‌ها لحن صحیحی دارد. به هر حال، نامه آقای اودانل دارای مواد غیردقیقی نیست. رادار تبریز کار می‌کند و عملیات راداری را تا شعاع ۱۰۰ مایلی امکان‌پذیر می‌سازد. در شعاع مهرآباد رادار کنترل مثبت وجود ندارد؛ به هر حال، کمک راداری در مرحله تقریب هواپیماها، تأمین شده است. در واقع تماس مخابراتی خوبی با کنترل تقریب وجود دارد که از طریق رادیو تلفنی تفکیک هواپیماها را انجام می‌دهد. همینطور تماس مخابراتی خوبی با برج برقرار است. مخابرات کنترل زمینی وجود ندارد به استثناء تماس از طریق کانال‌های جداگانه بین دفاتر خطوط هوایی، ترمینال مستشاری و هواپیماهای مربوطه. در صورت لزوم خودروها یا خودروهای فرماندهی هواپرد نظامی هواپیماها را به منطقه پارکینگ مربوطه هدایت می‌نمایند.

۳- وابسته دفاعی ما دو بار در مورد روش نزدیک شدن، نشستن و پرواز به طور کامل توضیح داده است و شخصاً در مورد این روش‌ها با مستشاران کشورهایی که ترابری هوایی زیادی دارند بحث نموده است. این افراد در تمام دنیا قابل دسترسی هستند.

۴- در مورد تعداد «نزدیک به گم شدن‌ها» (منظور گم شدن هواپیما برای برج مراقبت و کنترل نزدیک کننده هواپیما به فرودگاه - م) سوء تفاهم و مقداری نیز اغراق وجود دارد. چندین روز قبل «برخوردی» به وجود آمد زیرا هواپیمای ال‌عال از باند پرواز خروجی خطوط هوایی استفاده نمود. در حالیکه این باند مخصوص پروازهای ورودی بود. نماینده پن ام در اینجا به ما گفته که جنجال «نزدیک به گم شدن‌ها» خیلی بزرگ‌نمایی شده است.

۵- در واقع پروازهای نیروی هوایی ایران در هفته‌های اخیر نسبت به گذشته بسیار کم شده است. با در نظر گرفتن اینکه مهرآباد برای یک مدت طولانی توسط هواپیماهای نظامی و غیرنظامی به طور مشترک مورد استفاده قرار می‌گیرد، هواپیماهای نظامی از رادیوی UHF و

هوایماهای غیرنظامی از VHF استفاده کرده‌اند، به هر حال هم برج مراقبت و هم کنترل تقرب، دارای UHF و VHF هستند و قادر به کنترل وضعیت هستند. در انتها به نظر می‌رسد هوایمایی که آقای دانیل مطرح نموده یک هوایمایی ۷۴۷ بسیار بزرگ بوده است. ما بیش از ۳۰۰۰ نفر خواهیم داشت که انتظار دارند تهران را، برابر برنامه و با زمان‌بندی مرحله‌ای، ترک نمایند. همان‌گونه که می‌دانید روزانه حدود ۴۰۰ نفر با هوایمایی مستشاری مهرآباد را ترک می‌نمایند و ما انتظار خواهیم داشت که این روند در چندین روز آینده حفظ گردد.

سولیوان

سند شماره ۴۹

محرمانه

۸ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۹ بهمن ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۹۹۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - با الویت

موضوع: گفتگو در مورد مسایل اسلامی با آمریکاییهایی

که مدت مدیدی در ایران اقامت داشته‌اند

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: اظهارات کشیش عضو کلیسای جامعه (پروتستانها - م) در مورد آیت‌الله طالقانی، ایده شهادت از دیدگاه تشیع، مسایل اعتقادی و عملی تشیع در رابطه با رهبری مذهبی، و تئوری‌های «توطئه فراماسونها» که فعلاً در بعضی محافل رواج دارد. پایان خلاصه.

۳- رابرت پرایور کشیش عضو کلیسای کامیونیتی که به مدت ۲۰ سال در ایران اقامت داشته به عنوان یکی از چند مترجم در دیدار ۲۲ ژانویه مخبرین خارجی با آیت‌الله طالقانی حضور داشت. پرایور، طالقانی را به عنوان فردی هوشمند و زیرک توصیف نمود اما گفت «از سؤال توهین‌آمیز و خصمانه» جانانان راندل نماینده واشنگتن پست خشمگین شده بود زیرا وی به مترجم خود دستور داده بود تا بپرسد: «ممکن است از آیت‌الله پرسید که آیا ایشان دیوانه نشده‌اند؟» طالقانی در جای خود مستقیم نشسته پاسخ داد. «اگر در برابر من بی‌ادبی به خرج دهد با وی تندی خواهم کرد.» مشکل شما آمریکاییها این است که احمق هستید. شما تشیع در اسلام و روشی که ما مسلمانان ایران رهبران خود را انتخاب می‌کنیم درک نمی‌کنید. خمینی ممکن است در این ماه رهبر باشد و در ماه بعد شخص دیگری رهبر شود. کتابهایی که در غرب در مورد اسلام منتشر شده‌اند غالباً در رابطه با سنی‌ها بوده و اکثر آنها کفرآمیز است. طالقانی در پاسخ به سئوالی این ادعا را نیز تکرار کرد که نهضت اسلامی سلاح در اختیار دارد و در صورت نیاز توزیع و مورد استفاده قرار خواهد داد.

۴- در طول این کنفرانس مطبوعاتی یک زن ایرانی وارد شده و کنار آیت‌الله نشست و در ترجمه مطالب کمک نمود. کشیش پرایور پس از کنفرانس مطبوعاتی با آن زن گفتگو نمود. معلوم شد که وی زن جوانی است که دارای مدرک فوق‌لیسانس ریاضیات از دانشگاه کالیفرنیا

بوده و انگلیس را عالی صحبت می‌کند. پرایور ترتیبی داد تا وی بتواند با ری‌ویکرز همسر خبرنگار وال‌استریت جورنال به طور خصوصی گفتگو نماید. به قرار اطلاع خانم ویکرز در پایان این ملاقات از اینکه این زن تحصیلکرده غرب خود را وقف نهضت اسلامی کرده و مشتاق است تا نقش زن در فرهنگ اسلامی را بپذیرد بسیار شگفت‌زده شد. (اظهارنظر: لازم به ذکر است که در نهضت اسلامی مشارکت عظیمی هم از لحاظ تعداد و هم از لحاظ اشتیاق به زنان وارد شده است. پایان اظهارنظر).

۵- پرایور خاطر نشان کرد که آیت‌الله طالقانی به دلیل اینکه تنها آیت‌اللهی است که به شکنجه ساواک محکوم شده و یک استاد دانشگاه است که توانست فلسفه سیاسی و اجتماعی اسلام را برای بسیاری از دانشجویان از احترام روشنفکرانه‌ای برخوردار نماید دارای ارزش و اعتبار خاصی می‌باشد. شکنجه‌های طالقانی (که ما معتقدیم گزارش شده‌اند اما بایستی به این نکته نیز توجه داشت که شیوع دائمی چنین اخباری در مورد ایشان و بسیاری از افراد دیگر عمدتاً به این علت است که جوّ مربوط به آنها همچنان گرم نگهداشته شود) ظاهراً عبارت بودند از: اجبار در مشاهده شکنجه شدن دخترش، ادرار کردن مأموران ساواک بر روی وی در هنگام نماز خواندن (یکی از منابع گفت شخص ثابتی این کار را می‌کرد)، اجبار به شنیدن ناله‌های جوانانی که در سلولهای مجاور ایشان شکنجه می‌شدند. یک منبع دیگر (دکتر صاحب‌الزمانی) می‌گوید طالقانی از اوایل سالهای ۱۹۴۰ یعنی قبل از سایر رهبران امروز نهضت اسلامی از جمله خمینی با کمونیستها در حال مبارزه بوده است.

۶- پرایور در مورد تفاوت‌های بین دیدگاه‌های مسیحیت و اسلام (حداقل تشیع) در مورد شهادت توضیح داد: شهید مسیحی بدون هیچ مقاومتی به دست دشمنان عقیدتی خود و به دلیل عقیده‌اش کشته می‌شود. مسلمان می‌تواند به دست مسلمان دیگری هم شهید شود مشروط بر اینکه تقریباً هر دلیلی که برای جنگیدن دارد توسط رهبر مذهبی خود به عنوان دفاع از عقیده پذیرفته شود و اعتقادات اسلامی به عنوان یک روش کامل (اخلاقی - اجتماعی، سیاسی) برای نوعی از زندگی پذیرفته شده است. (نظریه: ما در مورد اینکه این نظریه ممکن است تا اندازه‌ای برداشت معامله‌گرانه تشیع از شهادت در اسلام باشد تردید داریم) پرایور برای نشان دادن انعطاف‌پذیری در این نوع طرز تفکر، قضیه مربوط به دکتر نجات‌اللهی را بازگو نمود. وی یک استاد دانشگاه بود که چند ماه قبل هنگامی که از بالکن وزارت علوم و آموزش عالی بیرون آمده بود مورد هدف قرار گرفته و کشته شد. آنچه که برای بسیاری از افرادی که به وی احترام می‌گذارند نمی‌دانند این است که او یک یهودی بوده است. اولیای این استاد پس از غلبه بر ترس خود سراغ آیت‌الله طالقانی رفته و توضیح دادند که این استاد یک یهودی بوده و درخواست نمودند که در صورت امکان جسد وی را تحویل گیرند. طالقانی بلادرنگ موافقت کرده و گماشتگان خود را برای یافتن محلی که جسد نگهداری می‌شود اعزام کرد و سپس نماینده‌ای نزد خاخام اعظم فرستاد تا مقدمات بازگرداندن جنازه را فراهم کنند. خاخام پاسخ

داده بود که «نه شما آن را بگیرید. وی هدیه ما به اهداف (انقلاب - م) می‌باشد.» طالقانی موضوع را به خمینی اطلاع می‌دهد و وی عمیقاً تحت تأثیر قرار گرفته و «دسته گل بزرگی» برای خانواده نجات‌اللهی ارسال نمودند. بدین ترتیب نجات‌اللهی یک شهید ماند و نهضت در نظر دارد پس از کسب پیروزی دانشگاه فنی آریامهر را به نام ایشان کند. (ما تاکنون تأیید این خبر را از طریق منابع خود در نهضت مذهبی ایران به دست آورده‌ایم.) پرایور افزود که حداقل دو ارمنی «[به قول مسلمانان] شهید» نیز می‌شناسد و خاطر نشان نمود که نشریات روزانه‌ای که توسط روزنامه‌های اصلی منتشر می‌شود با چاپ دهها آگهی پرشور و حرارت تسلیت نیز به حفظ پویایی روحیه نهضت اسلامی کمک می‌کنند. در بسیاری از قسمتهای شهر دیوارها با پوسترهایی به عنوان احترام به شهدای مختلف پر شده است.

۷- پرایور دریافته است که کیفیتهای لازم برای یک آیت‌الله عبارتند از: زهد، تیزهوشی و روحانیت شخصی. اینها خصوصیتی هستند که برای یک رهبر مذهبی احترام می‌آورند و به مردم نشان می‌دهد که مشکلاتشان را نزد او ببرند. (تذکر: یک بازاری سرشناس در گفتگوی جداگانه‌ای به کارمند سفارت گفت هنگامی که یک رهبر مذهبی به داشتن چنین ویژگی‌هایی مشهور شود تجار بیشتر و بیشتری و همچنین «مردم» وی را به عنوان رهبر خود قبول می‌کنند و اعانات خود را به او می‌دهند. رهبر مذهبی این پولها را در راههای خوب و به منظور تأمین طلاب مدارس علمی خود مصرف می‌کند. هنگامی که درآمدهای وی از راه این اعانات به اندازه‌ای زیاد شود که وی بتواند تعداد قابل توجهی طلبه را تأمین نماید احتمالاً یک آیت‌الله خواهد شد. بازاری‌ها این روش را «تنها شیوه رأی‌گیری صادقانه در ایران» می‌دانند. شخص ممکن است در مورد رابطه آزادی و صداقت مسئله‌دار شود با این حال اخبار متعددی دریافت کرده‌ایم مبنی بر اینکه «جمع‌کنندگان» اعانات برای خمینی در طول چند سال گذشته مبالغ فوق‌العاده زیادی پول از بازارهای مهم گرفته و به خمینی داده‌اند. آنها به افرادی که پولشان را جمع می‌کنند رسید می‌دهند و گفته می‌شود که این رسیده‌ها از نظر دارندگان آن بسیار محترم می‌باشد. آیا چنین کاری می‌تواند نظام مالیاتی در اسلام را به صورت تقریبی نشان دهد؟)

۸- پرایور متوجه شده که اکثر یا تقریباً تمامی آیت‌الله‌ها مصداق بارز چنین خصوصیت‌هایی بوده‌اند اما در عین حال ملاحی معمولی چنین خصوصیتی ندارند. بر عکس افکار عمومی به طور کلی این افراد را رفاه‌طلب، کوتاه‌فکر و مسلماً مادی‌گرا می‌دانند. البته در گذشته درصد عمده‌ای از کدخداهای روستاها ملا بوده و این کدخداها از لحاظ سنتی اختیار قضاوت در مناقشات معمولی روستائیان را داشته‌اند. بر اساس دیدگاه پرایور یکی از مهم‌ترین و محبوب‌ترین اصلاحات شاهانه ایجاد دادگاههای محلی («خانه عدل») بود تا وظایف ملاحی را به عهده بگیرند (ملاحی می‌گویند وظایف را غصب کرده‌اند.) (وکلائی مخالف نیز به این اصلاحات حمله می‌کنند.)

۹- تئوریهای توطئه فراماسونها: کارمندان سفارت حجم تعجب‌آوری از این نوع اخبار را از

رابطینی که در اینجا از ارتباطات نسبتاً قدرتمند برخوردارند و از مسئولین نسبتاً روشنفکر می‌شنوند. افراطی‌ترین تئوری در این زمینه به شرح زیر است: فراماسونها عوامل انگلیسی هستند که از زمان خاتمه جنگ جهانی دوم تاکنون دولتهای ایران را به طور کلی اداره می‌کرده‌اند. آنها شامل افرادی نظیر هویدا، شریف امامی، علم و اکثر «سیاستمداران» برجسته ایران طی ۲۵ سال اخیر می‌باشند. بعضی می‌گویند شاه فراماسون اعظم است و سایرین وی را به طور مؤکد مستثنی می‌دانند. آنهایی که شاه را از فراماسونها جدا می‌دانند بحران فعلی را به صورت توطئه فراماسونهای عامل انگلیس و توده‌ای‌های عامل شوروی به منظور حذف نفوذ آمریکا در ایران تجسم می‌کنند. وحی منزل این فیلسوفهای سیاسی سه جلد کتاب چاپ شده برادر پرویز راین در آسوشیتدپرس تحت عنوان فراماسونها در ایران، می‌باشد. کارمند سفارت در مقابل سخنان پرایور و سایر رابطین با اظهار تعجب گفت ممکن است چنین ایده‌هایی جدی تلقی شوند. پرایور خاطرنشان نمود در حالی که این تئوری‌های توطئه‌گرانه ممکن است نامعقول باشد ولی مبانی آنها این است که نهضت ماسیونهای قابل توجهی وجود دارد که بسیاری از افراد سرشناس را به عنوان عضو در خود پذیرفته‌اند. یک ماسیونر آمریکایی نقش مهمی در احیای فراماسیون در طی سالهای ۱۹۳۰ داشته است اما پس از جنگ جهانی دوم انگلیسی‌های مقیم ایران در برپایی مجدد آن نقش داشته‌اند. وی گفت یک دیدگاه مشترک این است که شاه و انورسادات رئیس‌جمهور مصر هر دو فراماسیون هستند و مبنای دوستی گرم و نامقدس آنها همین موضوع است. منابع ایرانی نزدیک به شریف امامی تأیید می‌کنند که شریف امامی در واقع رهبر فراموسیون در ایران بوده و هفت لژ فراماسیونی بزرگ در تهران وجود که بسیاری از افراد سرشناس در آن عضو هستند. وی گفت کتاب راین بسیاری را از قلم انداخته و نام افراد بسیاری را نیز اشتبهاً به عنوان فراماسیون ذکر کرده است. منبع گفت ایده‌ای که در بین فراماسیونها رواج دارد این است که بحران فعلی توسط آمریکاییها طراحی شده تا از شر شاه خلاصی یافته و نهضت اسلامی را به عنوان سدی در مقابل کمونیسم جایگزین آن نماید. این یادداشت پایانی در مورد فراماسونها به این دلیل گزارش گردید که رابطه افکار بعضی از مخالفین را با ایده مداخله خارجی از طریق گروههای مذهبی یا نیمه‌مذهبی (که ممکن است فراماسونها باشند) نشان می‌دهد.

سولیوان

سند شماره ۵۰

۱۱ فوریه ۱۹۷۹ - ۲۲ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

تبریز - ایران

موضوع: نامه کنسول ایالات متحده در تبریز به سفارت

مسیر امور در این جا به سمتی می‌روند که دیگر تبریزی وجود نخواهد داشت که من در آنجا کنسول باشم. زد و خورد در این جا از عصر دیروز به طور مداوم در جریان بوده و این

بدان معنی است که همه آن چیزی که کسی می‌تواند از خارج بشنود تیراندازی و فریادهای گاه و بیگاه و صدای دویدن مردم است. تانکها به آنچه که صداهای عادی به شمار می‌روند گاهگاهی قطع و وصل موقتی می‌دهند، ولی علیرغم انطباق سمعی با جنگی که در شهر جریان دارد ۲۴ ساعت جنگ بدون وقفه حتی برای من نیز کافی است. شهر بار دیگر در آتش می‌سوزد که شاید تا اندازه‌ای شگفت‌آور باشد زیرا در واقع به نظر می‌رسید که پس از آتش‌سوزی بار قبل چیزی برای سوختن باقی نمانده باشد. آیا آن آتش‌سوزی، چند روز قبل بود یا چند هفته قبل؟ دیگر نمی‌توانم چیزی را به خاطر بیاورم.

هنگامی که من حدود نیم ساعت قبل از داخل ساختمان به باغ پشت ساختمان آمدم، شش فقره آتش‌سوزی را شمردم. از جایی که من الآن نشسته‌ام و به طرف جلوی کنسولگری نگاه می‌کنم هاله‌ای از دود همه جا را فرا گرفته است. لازم به گفتن نیست که مردم در اینجا وضعیت روحی خوبی ندارند. آخرین نفری که تلفنی صحبت کرد (حدود نیم ساعت قبل) بغض‌گلویش را گرفت و گویی تلفن را زمین گذاشت. من در حال حاضر حالم خوب است، زیرا سی سرباز در اطراف ساختمان هستند، ولی هنوز روشن نیست که اینها چه مدت در اینجا خواهند ماند.

در تهران ارتش به سمت نیروی هوایی روی آورده است و آنها سرگرم کشتن یکدیگر هستند. اکنون وقت مناسبی نیست که هر کس هر یونیفورمی که می‌خواهد بپوشد و من کاملاً درک می‌کنم اگر همه آنها یونیفورم خود را به یک سو پرتاب کنند و به جستجوی خانواده‌هایشان بروند. وقتی که آن حادثه قابل پیش‌بینی رخ دهد، شما باور خواهید کرد من آن کسی نیستم که بخواهم نامم به عنوان فردی با افکار بزرگ، با مرمر در سرسرای وزارت امور خارجه ثبت شود.

روز گذشته فرمانده محل به دیدن من در خانه آمد و هنگام صرف فنجان چای (او به علت زخم معده مشروب نمی‌نوشد) به من گفت که رولور را به کمرم ببندم، زیرا او نمی‌تواند همه چیز را تضمین کند. دانش من درباره سلاحها به طور اعم و رولورم به طور اخص، از دانستن طرز به کار بردن آنها و یا آن فراتر نمی‌رود، بنابراین یک نوع حالت مکث و درنگی به من دست داد. یکی از این روزها تصور می‌کنم ناگزیر خواهم بود با این رولور تیراندازی کنم. فقط به این علت که بینم گلوله‌ها چگونه خارج می‌شوند، ولی ترجیح می‌دهم شانس خود را با فرار آزمایش کنم.

امید است که اوضاع به چنین مرحله‌ای نکشد زیرا دویدن هرگز بهترین ورزش من نبوده است.

در ضمن در حالی که این اوضاع مغشوش در اطراف ما در جریان است، بعضی از کارگران ما مرتکب اشتباه آمدن به کنسولگری شده‌اند، بنابراین من هم از آنها خواستم تا لوازم روشنایی جدید را در سرسرای اصلی نصب کنند. اگر این لوازم خرد شود لااقل من چند روزی از آنها

برخوردار خواهم بود.

یک روز و اندی بعد...

من نمی‌دانم امروز چه روزی است و کسی هم نیست که از او بپرسم هر چند تفاوت چندانی ندارد زیرا ایران و تبریز در چنان وضعی هستند که دانستن زمان مطلقاً اهمیت ندارد. روز گذشته چند هزار نفر به کنسولگری آمده و خواستار آن شدند که آرم ایالات متحده بر سر اصلی (که در حدود یک تن وزن دارد) برچیده شود. سپس موقعی که این کار مختصر انجام گرفت (این کار توسط جمعی از کارگران انجام شد که بدون شک کارهای مشابهی را نیز انجام داده‌اند؟ زیرا مهارت حرفه‌ای در انجام آن را نشان دادند.) آنها خواستند که نشان روی در اصلی دفتر برچیده شود. از این دستور هم متابعت شد. آن‌گاه خواستار شدند که کنسول به آنها تحویل داده شود. سربازان در این مرحله تقاضای آنها را رد کردند. لازم به گفتن نیست که تأسف من از این که این دو آرم را از دست داده بودم به علت این امر که خودم به جمعیت تحویل داده نشدم، تسکین یافت.

سربازان این جا (حدود ۳۰ نفر) اوایل بامداد امروز از سوی ژنرال محلی، که به حکومت خمینی روی آورده است، دستور گرفتند که بروند و فرمانده آنها خیلی هم دلش می‌خواست بدون کلمه‌ای فرار کند، ولی گروهی از سربازان که من با آنها دوست شده بودم از اطاعت فرمان او، تا زمانی که در وضع امنی قرار گرفتم و لوازم شخصی و اسناد اداری را جمع‌آوری کردم، سرپیچی کردند. در واقع یک مسابقه داد و فریاد بین فرمانده و سربازان صورت گرفت و سرانجام تعدادی از آنها مرا در یک جیب گذاشتند و ما به پایگاه به سراخ ژنرال مسئول امور رفتیم. من تصور می‌کنم ژنرال نیز از شور و هیجان سربازان نسبت به من مانند هر چیز دیگری تحت تأثیر قرار گرفته بود. (لازم به گفتن نیست که آنها بیشتر کرد بودند) و او به سربازان گفت که می‌توانند تا زمانی که بستن بارم را تمام کنم، با من بمانند.

ما از میان یک صحنه کاملاً وحشیانه به کنسولگری بازگشتیم. شهر پس از این همه روز جنگ خیابانی در وضع وحشتناکی است، و زمان تصفیه حسابهای خصوصی پیش روی ما است. دو مقام سابق دولت در این جا در یک خیابان اصلی، بامداد امروز به درخت آویزان شده بودند و دیگران نیز سرگرم سوزاندن خانه‌های آنها بودند. زمانی که من همه چیز را بسته‌بندی کردم، «سربازانی» از کمیته تبریز (یعنی غیرنظامیان بسیار جوان با ادعای مأمور پلیس بودن) فرا رسیدند.

کنسولگری به عنوان محلی که نباید غارت یا سوزانده شود، تحت قرق مذهبی قرار گرفت و این امری است که من دلم می‌خواست در اداره تشریفات مورد بحث قرار دهند. غارتگران سرخورده و ولگردها از آن زمان به بعد به دروازه اصلی می‌آمدند و اعلامیه را می‌خواندند و راه خودشان را کشیده و می‌رفتند، شاید به این تصور که روز دیگری بازگردند. در ضمن بعضی از دوستان من در این جا برای رفاه من فعالانه سرگرم چانه زدن هستند شاید چیزهای

مهمتر دیگری نیز برای من فراهم کنند، و ظرف چند دقیقه قرار است من تلفنی با کمیته روحانیون در شهر تماس بگیرم تا ببینم چه تصمیمی گرفته شده است.

در هیچ جایی در آئین نامه امور خارجه یک چنین پیام تلفنی تشریح نشده است. «هلو من کنسول آمریکا هستم، ببخشید از این که مزاحم می شوم ولی می خواستم بدانم که آیا تصمیم بر این گرفته اید که من دشمن مردم هستم و یا این که ترجیح می دهید که من کنسولگری را باز کنم و امور چند هزار تیریزی را که میل دارند موقتاً برای تسکین اعصابشان به لاس وگاس عزیمت کنند سر و سامان دهم». من در انتظار تلفن نیستم و دلم می خواست که در حال حاضر خودم نیز در لاس وگاس یا دیسنی لند بودم.

(توجه: مراتب فوق از یک یادداشت روزانه حوادث که من شروع به نگهداشتن آن کرده بودم اقتباس شده است ولی همه صفحات قبل و بعد هنگامی که کنسولگری به تاراج رفت ناپدید شد.)

هنگامی که به گذشته نگاه می کنم پی می برم که حوادث تشریح شده بایستی در روز ۱۳ فوریه روی داده باشند زیرا «پاسداران اسلامی» تازه چند ساعتی بود که در محوطه اقامت داشتند که در تلویزیون اعلام شد زندان شهر آتش گرفته و داوطلبان فوق العاده «برای نجات جان زندانیان» مورد نیاز هستند.

چهار آمریکایی در زندان بودند که من از اوایل تابستان آنها را ملاقات می کردم (جان بورچیل، پت تیار، لروی کولیر و تام اسمیت) و با رؤیاهای وحشتناکی که در مخیله من می گذشت، کتی به تن کردم و از دروازه اصلی بیرون جستم که در آن لحظه یک اتومبیل متوقف شد و دو نفر از آنها از اتومبیل خارج شدند. این دو شهروند آمریکایی که همچنان پیژامه های زندان را به تن داشتند همراه با دو زندانی سابق آلمان غربی بودند. آنها به من اطمینان دادند که دو آمریکایی دیگر (همراه با یک استرالیایی و یک اتریشی) به زودی خواهند رسید. نتیجه این شد که آنها بعداً تلفن کردند و روز بعد با یک عضو «کمیته» که در خانه او اقامت داشتند در محل کنسولگری حاضر شدند. با توجه به بوروکراسی ایرانی از من تقاضا شد که برای هر هشت نفر آنها «قبض رسیدی» امضاء کرده و مهر بزنم.

زندانیان در جریان حمله و آتش سوزی از خارج و شورش از داخل زندان سرگذشت وحشتناکی داشته و پس از چند ساعت تیراندازی و هرج و مرج عمومی سرانجام از روی دیوار به خارج راه یافته بودند. لازم به گفتن نیست که عده زیادی از مردم خارج از زندان در انتظار بودند تا به آنها کمک کنند. معذالک ورود آنها به کنسولگری هم زمان با افزایش شدت زد و خوردهای خیابانی بود و آنها به جای آن که در یک خانه آسوده با تختخواب بخوابند، ناگزیر بر روی کف یک زیرزمین خوابیدند (زیرا اتاقهای خواب در معرض تیراندازی قرار گرفته بود).

شب دوم اقامت آنها، شهر در یک وضعیت جنگی علنی قرار گرفته بود. فرمانده ارتش

حکومت نظامی سابق تبریز، یعنی ژنرال بیدآبادی، رسماً رژیم بازرگان را پذیرفته بود، ولی پس از دو یا سه روز هرج و مرج وسیع در شهر، توده‌ای از جمعیت پایگاه را مورد هجوم قرار دادند و زرادخانه را به تاراج بردند به طوری که چندین هزار تفنگ به دست یک جمعیت مملو از احساسات افتاد.

اگر هرج و مرج را بتوان اندازه گرفت باید گفت که این هرج و مرج پس از انحلال ارتش و پراکنده شدن سربازان به بالاترین اوج خود رسید. عصر روزی که پایگاه سقوط کرد، شماره شلیکها را در دقیقه می‌شمردیم. ۴۷ شلیک در یک زمان شصت ثانیه‌ای و این طور که معلوم شد، آن دقیقه یک دقیقه نسبتاً عادی در شهر بود.

ظهور قارچ مانند گروههای رقیب هشیار که از لحاظ نظری مسئول حفظ نظم بودند به فروریختن نظم در تبریز کمک کردند. مأمورین پلیس و ساواک تحت تعقیب قرار می‌گرفتند. دشمنان قدیمی می‌کوشیدند انتقام بگیرند. دو گروه «کمیته» (یکی تحت ریاست آیت‌الله قاضی طباطبایی و دیگری تحت رهبری ملائی بنام بنابی) می‌کوشیدند هر یک بر دیگری تفوق یابند، چندین نبرد حاد در کلاترهای مختلف و بیمارستان و دانشگاه و ایستگاه تلویزیون در جریان بود و همچنین توده‌های انتقام جوی مجازاتگر به مقیاس کامل سرگرم عملیات بودند (۱۲) مأمور پلیس و ساواک و دیگران در یک دوران دوازده روز از درختها بدار آویزان شده بودند.

همچنین سیستم مخابراتی از هم پاشیده شده بود، مأمورین سابق و گروه کثیری از دیگران از خانه‌ای به خانه دیگر حرکت می‌کردند و در جستجوی یک محل «امن» برای گذراندن شب بودند. تلفنها را یا جواب نمی‌دادند و یا خطوط قطع می‌شدند و تماس گرفتن با هر کسی که حداقل برای آن روز مسئول امنیت بود، را تقریباً غیرممکن می‌ساختند. پاسداران غیرنظامی (کمیته) کنسولگری گاه ظاهر می‌شدند و پس از آن ناپدید می‌گردیدند و صراحتاً مدعی بودند که از ماندن در آنجا هراسناکند.

در جریان شب ۱۵ فوریه هیچ‌کدام از پاسداران کمیته در محل کنسولگری حاضر نشدند و پاسداران نیروی هوایی ایران که در محوطه کنسولگری حاضر نشدند و پاسداران نیروی هوایی ایران که در محوطه خارج کنسولگری سرگرم گشت بودند نیز ناپدید شدند. من کوشیدم که به ستاد کمیته و منزل آیت‌الله قاضی طباطبایی و دفتر ژنرال ایمانیان تلفن کنم ولی علی‌رغم وعده‌ها و اطمینان دادن آنها از همه جوانب، موفقیتی برای به دست آوردن یک نیروی پاسدار کسب نکردم. نگهبانان پست شب خودم که دو نفر بودند (دو مستخدم قراردادی غیرمسلح) سرکار آمدند و با توجه به وضع خیابانها و موقعیت خانه (که در گوشه دور افتاده محوطه بود) هشت زندانی و من بر روی کف ساختمان اداری خوابیدیم.

بامداد روز بعد نگهبانان پست بعد سر کار حاضر نشدند ولی من نگهبانان پست شب را مرخص کردم و بار دیگر کوشیدم تا یک نیروی پاسدار کمیته به دست آورم که باز هم بدون نتیجه ماند. در ساعت ۱۰/۱۵ بامداد در حالی که «زندانیان» سرگرم آماده کردن صبحانه

دیروقت در خانه بودند و من در سرسرای دفتر نشسته بودم (و سرانجام با تهران تماس گرفته و بامداد بی‌حادثه تبریز را تشریح کردم) متوجه شدم چهار یا پنج نفر از بالای دیوار عقبی محوطه خالی «اصل چهار» به داخل محوطه گاراژ پریدند. آنها بلافاصله آتش گشودند و گلوله‌های آنها گاه و بیگاه به دفتر اصابت می‌کرد.

من بلافاصله به طرف سرسرای تحت حفاظت دویدم و از تنها شماره تلفنی که اتفاقاً در جیب داشتم و متعلق به یک دوست «انقلابی» بود که تمامی اعضای خانواده او عضو کمیته بودند، استفاده کردم. مادر او به تلفن پاسخ داده و من توضیح دادم که گروه ناشناسی به کنسولگری حمله کرده‌اند. او وعده داد که کمک بفرستد و من گوشی را گذاشته و به سرسرا بازگشتم. تیراندازی حدود ۱۵ دقیقه ادامه داشت و ناگهان گروه به ساختمان اداری حمله‌ور شد. من فریاد زدم که من تنها هستم و غیرمسلح و به محض آن که گروه متوجه شدند که من کنسول هستم (با پرسیدن و آنگاه با خواندن فارسی ورقه هویت وزارت امور خارجه ایران که همراه داشتم)، دستهای مرا بسته و در حالی که دو نفر از آنها عکسها را خرد می‌کردند و بر روی اثاثیه لگد می‌زدند و غیره و غیره... دیگران طنابی به دست آورده و حلقه‌ای به دور گردن من انداختند (فحش می‌دادند، فریاد می‌زدند و در عین حال هل داده و سیلی می‌زدند).

آنها در جستجوی محلی بودند که سر دیگر طناب را از آن آویزان کنند که در این هنگام گروه بزرگتری از «میلیشیا» از طریق در محوطه هجوم آورده وارد سرسرای دفتر شدند. دو گروه ظاهراً به خوبی با یکدیگر آشنا بودند و رهبر گروه دوم (که یا در نتیجه پیام تلفنی من برای کمک آمده بود، یا جزئی از یک جریان قبلاً طرح‌ریزی شده برای نجات زندگی من بود؟ که من هنوز نمی‌دانم) بلافاصله مراسم «دار زدن» را متوقف کرد. گروه دوم به گروه اول ملحق شده، شروع به غارت دفتر کردند و مرا به تهدید اسلحه وادار نمودند درهای محوطه طاق‌داری را که مربوط به قسمت «امنیتی» است باز کنم.

پس از ریختن کلیه کپسولهای گاز اشک‌آور و تفنگ و رولور و گلوله‌ها و رادیوها در کیسه‌ها، آنها همچنین مهرهای کنسولگری و استامپهای رواید را بردند. آنها قبلاً کیف مرا با گذرنامه سیاسی و کارت هویت وزارت امور خارجه گرفته بودند. پس از یک بازرسی طولانی از همه اتاقها در ساختمان، گروه مرا به طرف خانه هدایت کرد و هشت زندانی سابق را تحت محاصره درآورد. یک اتوبوس ویژه از سوی کمیته به محوطه کنسولگری فرستاده شده بود و پس از این که ما را وادار کردند (البته تمامی جریان به تهدید اسلحه صورت می‌گرفت) تا کف اتوبوس دراز بکشیم، ما نه نفر را به ستاد کمیته بردند (کاخ جوانان سابق در مرکز شهر). در آنجا ما را در اتاقی قرار دادند که توسط دو نفر که به عنوان مأمورین دستگیر شده ساواک معرفی شدند، و نگهبانانی که تفنگهای خود را به سوی ما نشانه رفته بودند، قبلاً اشغال شده بود.

شاید دو ساعت بعد بود که یک بازپرس سرانجام وارد شد. او شرح حوادث روز را از

سوی من یادداشت کرد و آن‌گاه یک به یک «زندانیان» را وادار کرد که سرگذشت خود از روزی که وارد ایران شده‌اند تا ورودشان به زندان کمیته را، شرح دهند. داستانها به زبان فارسی نوشته می‌شد (ظاهراً طبق سبکی که هر یک از آنها داستان خود را تعریف می‌کرد) و هر یک از ما را وادار کردند تا این «داستان اعتراف‌نامه» را امضاء کنیم. تمامی این فرآیند، تا حدی به دلیل هرج و مرجی که در ساختمان و در اطراف آن حکمفرما بود، چند ساعت طول کشید. در خارج غوغا و آشوب عجیبی حکمفرما بود و میلشایی انقلابی مرتب «اسیر» به داخل وارد می‌کرد و جماعت زیادی در نزدیکی سر در کاخ جوانان اجتماع کرده و در اطراف هر اتوبوس تازه‌واردی جمع می‌شدند. در خود ساختمان راهروها از گروههای پرجنب و جوش که دستور می‌دادند و سؤال می‌کردند و میلشایی کنجکاو (اغلب جوانان کم سن و سال با سلاحهای اتوماتیک همیشه حاضر) که مرتب در را باز کرده و در سلول ساختگی ما پرسه می‌زدند، لبریز بود. صدای تیراندازی تقریباً لاینقطع بود. پس از چندین ساعت یعقوب برق لامع و علیرضا کیمیا که من به خانواده‌های آنها در جریان حمله تلفن کرده بودم، سرانجام مرا پیدا کردند. آنها گفتند که به کنسولگری رفته بودند ولی آن زمان مرا از آنجا برده بودند و آن‌گاه به سرکشی به ستاد کمیته‌ها پرداخته بودند که موفق نشدند و سپس به بیمارستانهای محلی مراجعه کرده و سرانجام به بازپرسی بازداشتگاهها یک به یک پرداخته بودند. ورود آنها بلافاصله تغییری در جو ایجاد کرد و چندین نفر از اعضای کمیته همچنین در وضع ناهنجاری سر رسیدند و از پاسداران پرسیدند که چرا مرا بازداشت کرده‌اند، حکم استخلاص من بلافاصله صادر شد، ولی آنها توضیح دادند که هشت زندانی خارجی باید در بازداشت بمانند زیرا پرونده آنها هرگز برای محاکمه ارجاع نشده است. من از ترک ساختمان خودداری کردم مگر این که آنها نیز با من بتوانند ساختمان را ترک کنند و با تأکید بر ناخوشایندی شدید از اعضای کمیته از حضور من، گفتم که هرگز این اشخاص که فارسی صحبت نمی‌کنند و در تکفل من هستند را در یک وضعیت هرج و مرج و بی‌قانونی رها نخواهم کرد. اگر آنها بمانند من هم در زندان با آنها خواهم ماند.

پس از حدود یک ساعت جر و بحث و با توجه به این که برق لامع احساس می‌کرد که اوضاع به طور کلی وضع نامطلوبی پیدا می‌کند، اظهار داشت که بلافاصله یک محاکمه برای این ۸ نفر ترتیب خواهد داد و اتاق زندانی را ترک کرد. پس از گذشت حدود ۲ ساعت او بازگشت. اتفاقاً گروهی از قضات با دادستان کل جلسه داشتند و دوست من ترتیبی داد که پرونده این ۸ نفر مورد رسیدگی قرار گیرد. سرانجام ما اجازه یافتیم در ساعت ۸ بعد از ظهر به اتفاق حرکت کنیم و به خانه یعقوب برق لامع برویم و از آنجا بود که من به سفارت تلفن کردم.

یعقوب برق لامع پیشنهاد کرد که شب را در خانه او بمانیم ولی پس از این که او توضیح داد که یک دسته کامل از پاسداران نیروی هوایی از کنسولگری دفاع می‌کنند، من تصمیم گرفتم

که به آنجا بازگردم. ما ساعت ۱۰ بعد از ظهر به کنسولگری بازگشتیم و متوجه شدیم که یک عضو نیروی هوایی با چند عکس متعلق به کنسولگری که در زیر بغل دارد از در خارج می‌شود... تاراج نیروی هوایی از مدتی پیش آغاز شده بود. این شاید هشدار برای من بود، ولی من به طور ناخودآگاه گذاشتم که اوضاع به حال خود باقی بماند و به سادگی از «حامی» کمیته‌ای خودم خداحافظی کردم. به محض این که برق لامع رفت، حوادث ۱۸۰ درجه چرخش پیدا کرد و من به زودی متوجه شدم که ما به جای این که تحت حمایت قرار گرفته باشیم، بار دیگر زندانی بودیم. از لحظه ورود دوباره من به کنسولگری در آن شب تا بعد از ظهر روز بعد پاسداران نیروی هوایی از حدود نزاکت خارج شده و ما را تا حداکثر ممکن تحقیر می‌کردند. ما را به تهدید اسلحه و اداری کرده بودند که بنشینیم و آن‌گاه به ما فحش داده و تهدیدمان می‌کردند، و به من اجازه نمی‌دادند که از تلفن استفاده کنم و یا به اتاق دیگری در این خانه، غیر از اتاقی که در آن نگهداشته می‌شدیم، بروم یا این که به طور کلی حرکت دیگری بدون اجازه (که اغلب هم اجازه نمی‌دادند) یکی از گاردهای تفنگ به دست انجام بدهم. در جریان چند ساعت بی‌انتهای این رفتار، وضع روانی من در نتیجه استراق‌سمع صحبت‌های گروه‌هایی از اسیرکنندگان جدید درباره امکانات مختلف «محاكمه خلقی» ما یا پیشنهاد این که ما را به سادگی تیرباران کنند، و یا این که مدعی شوند که ما می‌خواستیم تفنگ‌های آنها را از دستشان بگیریم و بنابراین نزاعی به راه انداختیم، بدتر می‌شد (بیشتر گاردها متوجه نبودند که من فارسی صحبت می‌کنم و هیچ‌کدام از آنها نمی‌دانستند که من ترکی می‌فهمم).

هنگامی که بحث و جدلها درباره حفظ و یا پایان دادن به زندگی ۹ نفر به اوج خود رسید، تقریباً ظهر بود (من آنچه را که می‌شنیدم به ۸ نفر دیگر نمی‌گفتم زیرا نمی‌خواستم که پاسداران نیروی هوایی به طور کلی پی ببرند که من حرف‌های آنها را می‌فهمم و بویژه نمی‌خواستم که یک عکس‌العمل هراس‌آلود بی‌جهت، از جانب هشت زندانی همراه من صورت بگیرد)، که در این هنگام یک افسر نیروی هوایی سر رسید تا محوطه را بازرسی کند. به بهانه آن که این افسر را به اتاقی دیگر ببرم، من آنچه را که می‌گذشت توضیح دادم و او بلافاصله پیشنهاد کمک کرد. این افسر در حالی که در اتاق خواب من کشیک می‌کشید و مانع مداخله می‌شد به من اجازه داد به سفارت تلفن کنم و من این وضع را توضیح دادم. او همچنین قول داد تا زمانی که گروه دیگری بیاید که جای گروه اول را بگیرد، در آن جا خواهد ماند. ظرف مدت کوتاه حیرت‌انگیزی (شاید ۲ یا ۳ ساعت بعد) یک نفر به نام دکتر رجایی از ستاد کمیته آمد و توضیح داد که او از تهران مأموریت یافته است تا به اوضاع رسیدگی کند. او بلافاصله اقدام کرد و نگاهبانان را تغییر داد و برای نگاهبانان جدید سخنرانی مفصلی در مورد دستورات خمینی نسبت به بیگانگان و دیپلماتها و غیره و عواقب اتفاقاتی که ممکن است نسبت به آنها صورت بگیرد، ایراد کرد. نتیجه این سخنرانی تغییر محسوسی در اوضاع بود. دکتر رجایی چند ساعت بعد به کنسولگری بازگشت و توضیح داد که ترتیباتی فراهم شده است که یک هواپیما ما را

روز بعد به تهران ببرد.

شب آخر در تبریز نمونه شبهای هفته‌های قبل از آن بود: تیراندازی در سراسر شب و بار دیگر آسودگیهای مشکوک در زیرزمین، ولی لااقل وضع اسیرکنندگان و حامیان ما رو به بهبود رفته بود. تا بامداد روز بعد آنها حتی به آن مرحله رسیده بودند که به ۸ زندانی سابق و من اجازه دادند بیشتر مایملک شخصی خود را جمع‌آوری کنیم و آنها را به سرسرای ساختمان اداری ببریم، هر چند به من دستور داده شده بود چیزی همراه خود نبرم. حدود ساعت ۱۰ بامداد اتوبوسی که قرار بود ما را به فرودگاه ببرد وارد شد و اندکی قبل از عزیمت من بود که دکتر رجایی نماینده کمیته به هر یک از ما اجازه داد که یک دست لباس اضافی همراهمان ببریم (۸ زندانی سابق همه مایملک خود را در آتش‌سوزی زندان از دست داده بودند، و من به هر یک از آنها یک دست لباس از خودم به جای یونیفورم‌های زندان داده بودم). بدین ترتیب ما توانستیم دو چمدان و چند ساک دستی با خود ببریم. در آخرین لحظه ممکن، دکتر رجایی همچنین به من گفت که من می‌توانم عکسهای خانوادگی و چند قلم نقره‌آلات همراه ببرم، بنابراین من به اتاق زیرشیروانی بازگشتم تا یک کیسه‌ای را پیدا کنم که چند روز قبل آماده کرده بودم. چون چند لحظه‌ای در ساختمان تنها بودم به سرعت فرصت آن را یافتم تا رادیوهای کنسولگری را خرد کنم و ساختمان را با کیسه‌ای در دست ترک کردم. پس از هرج و مرج و خطر در تمامی طول هفته سفر به تهران تقریباً ضد جو قبلی محسوب می‌شد. یک هواپیمای نیروی هوایی در فرودگاه تبریز در انتظار ما بود و پس از این که برای بار چندم مورد بازرسی قرار گرفت، ما ساعت یک بعد از ظهر رهسپار شدیم و یک ساعت بعد به فرودگاه مهرآباد رسیدیم. کارمندان نیروی هوایی ترتیب حمل و نقل ما را به سفارت دادند (در یک آمبولانس به طوری که هیچ‌کس در خیابانها جلوی اتومبیل ما را نگیرد) و ما در اوایل عصر ۱۸ فوریه به سفارت رسیدیم. زندانیان اتریشی و استرالیایی و دو زندانی آلمان غربی به زودی به سفارتخانه‌های خودشان رفتند و چهار زندانی آمریکایی بلافاصله کارشان از طریق خروج دنبال گردید. (روز بعد ایران را ترک کردند) و من از آن پس در تهران باقی ماندم.

سند شماره ۵۱

۱۱ فوریه ۱۹۷۹ - ۲۲ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۰۳۰ به: وزارت امور خارجه، در واشنگتن دی.سی.

موضوع: ملاقات با یکی از نزدیکان خمینی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- غلامحسین روغنی، بازرگان برجسته ایرانی (که ۲۷ سال نماینده شرکت فورد موتور در ایران بود) و ظاهراً به خمینی خیلی نزدیک است، امروز ۱۱ فوریه با مشاور سیاسی سفارت دیدار و گفتگو کرد. در این دیدار، پسرش مهدی روغنی وظیفه ترجمه را بر عهده داشت.

روغنی گفت که پانزده سال پیش، خمینی بعد از آزادی‌اش از زندان و قبل از تبعید به خارج از کشور چهار یا پنج ماه در خانه‌ی او زندگی کرده بود. در عکس اخیری از خمینی که در حال تکان دادن دست به مردم است، روغنی نیز شانه به شانه او ایستاده است. با وجود این، روغنی خودش مایل به گفتگو با سفارت بود و ابتدا این پیشنهاد را مطرح کرد.

۳- پیام اصلی آقای آقاي روغنی این بود که دولت آمریکا از خمینی حمایت کند. او بر اساس اطلاعات دست اولی که داشت به ما اطمینان داد که خمینی «نه یک سیاستمدار است و نه یک دروغگو.» او یک مسلمان واقعی است. او از رژیم پهلوی جریحه‌دار است و بهتر از هر کس دیگری در ایران وسعت فساد را که در دوره پهلوی رواج داشت، می‌دانست. او نمایندگی مخلص در میان همه اقشار جامعه دارد و قاطعانه در پی ریشه‌کن کردن مظاهر نفوذ‌خاندان پهلوی در کشور است.

۴- بخش اعظمی از سخنان روغنی به توصیف تقوی و فضایل خمینی اختصاص داشت که مشاور سیاسی سفارت نیز به همه‌ی آنها اذعان کرد. مشاور سیاسی به انحاء مختلف به روغنی یادآور شد که یک جنگ همه‌جانبه آشتی‌ناپذیر ممکن است موجب وخامت اوضاع شود و تأثیر ماندگار این مقابله را به مخاطره بیندازد. مشاور سیاسی گفت شاید بهتر باشد که خمینی کار سیاست را به سیاستمداران بسپارد؛ یعنی اشخاصی همانند بازرگان که همگی نسبت به شخص خمینی میانه‌روتر هستند. روغنی که ظاهراً با این بُعد از شخصیت خمینی آشنا بود نهایتاً این نکته را پذیرفت.

۵- روغنی به این نکته اشاره کرد (همانگونه که دیگران نیز اشاره کرده بودند) که روسیه با چشمانی حریص به ایران نظر افکنده است. در حال حاضر نهضت اسلامی آنقدر قدرت دارد که بتواند کمونیست‌ها را خفه کند، ولی خدا می‌داند که در درازمدت چه اتفاقی خواهد افتاد؟ در حال حاضر، کمک دولت آمریکا به خمینی بسیار ضروری است. روغنی گفت که روس‌ها دارند از آب گل‌آلود ماهی می‌گیرند و تبلیغات ضد آمریکایی‌شان گوش شنوا پیدا کرده است، و هیچ مدافعی هم پیدا نمی‌شود. ولی مشاور سیاسی سفارت این ادعای روغنی را رد کرد و گفت هر چند رهبران ایران ماهیت اصلی نقش آمریکا را می‌دانند، ولی خمینی شخصاً سیاست‌های ضدآمریکایی دارد. مثلاً، آنها از نقش سیاست‌های حقوق بشر کارتر در رساندنشان به قدرت آگاه هستند. آنها نقش واقعی ژنرال هایزر را در ارتش می‌دانند ولی اجازه می‌دهند که طرفدارانشان تعبیری بسیار غلط از این مسئله ارائه بدهند و حتی آن را تشویق می‌کنند. شاید اینها همه فقط یک تاکتیک سیاسی باشد، ولی مثل این می‌ماند که در عین حالی که از آمریکا کمک می‌خواهید، آن را زیر مشت و لگد هم بگیرید. علاوه بر این، خمینی باید بداند که اگر او و همدستانش به قدرت برسند به آمریکا نیاز خواهند داشت؛ مگر اینکه بخواهند با اتحاد شوروی نزدیک‌تر شوند.

۶- روغنی با بیشتر این استدلال‌ها موافق بود و اذعان داشت که تعبیر درستی از نقش

آمریکا نشده است، ولی سعی داشت شخص خمینی را از مسئولیت چنین چیزی مبری کند. او گفت یادش می‌آید که یک روز کنار خمینی نشسته بود و مردم شعارهای ضدآمریکایی می‌دادند، و او به خمینی گفته بود که چنین کاری درست نیست، و خمینی هم هیچ عکس‌العملی از خود نشان نداده بود.

۷- روغنی پذیرفت که در این باره با خمینی صحبت کند و هر زمان که مناسب دید برای دیداری مجدد به سفارت بیاید.

سولیوان

سند شماره ۵۲

پیش نویس

۹ ژانویه ۱۹۷۸ - ۱۹ دی ۱۳۵۶

موضوع: فهرستی از وقایع انقلاب

تظاهرات طلاب قم در اعتراض چاپ اجباری مقاله‌ای توهین‌آمیز به امام خمینی در روزنامه اطلاعات. تعدادی از تظاهرکنندگان به دست نیروهای دولتی به شهادت رسیدند.

شنبه ۱۸ فوریه ۱۹۷۸ - ۲۹ بهمن ۱۳۵۶

برپایی تظاهرات گسترده در تبریز به مناسبت چهلمین روز شهادت طلاب قم. تظاهرکنندگان با نیروهای دولتی درگیر می‌شوند، به بانک‌ها و سینماها و ساختمان‌های دولتی حمله می‌کنند. تعدادی از تظاهرکنندگان کشته می‌شوند.

پنج‌شنبه ۳۰ مارس ۱۹۷۸ - ۱۰ فروردین ۱۳۵۷

برپایی تظاهرات در چندین شهر قم، جهرم، کازرون، شیراز، یزد، اصفهان، و کرمان به مناسبت چهلمین روز شهادت تبریز. تعدادی از تظاهرکنندگان در قم به شهادت می‌رسند.

سه‌شنبه ۹ می ۱۹۷۸ - ۱۹ اردیبهشت ۱۳۵۷

برپایی تظاهرات گسترده در ۲۱ شهر ایران به مناسبت چهلمین روز شهادت قم. در یزد، کازرون، و جهرم تعدادی از تظاهرکنندگان به شهادت می‌رسند.

یکشنبه ۱۸ ژوئن ۱۹۷۸ - ۲۸ خرداد ۱۳۵۷

برپایی تظاهرات ضد رژیم در بیشتر شهرهای ایران به مناسبت چهلمین روز شهادت یزد، قم و جهرم. تظاهرکنندگان قتل‌عام می‌شوند.

جمعه ۲۱ ژوئیه ۱۹۷۸ - ۳۰ تیر ۱۳۵۷

(تولد امام دوازدهم) احیای حزب جبهه ملی ایران با تشکیل یک شورای مدیریت موقت.

جمعه ۲۸ ژوئیه ۱۹۷۸ - ۶ مرداد ۱۳۵۷

برپایی تظاهرات گسترده در کشور به مناسبت چهلمین روز شهادت ۱۸ ژوئن

جمعه ۱۱ اوت ۱۹۷۸ - ۲۰ مرداد ۱۳۵۷

برپایی تظاهراتی در اصفهان با شرکت ۵۰ هزار نفر. تظاهرکنندگان به ساختمان‌های دولتی و

آمریکایی حمله می‌کنند. در شهر و حومه‌ی آن حکومت نظامی اعلام می‌شود.
یکشنبه ۲۰ اوت ۱۹۷۸ - ۲۹ مرداد ۱۳۵۷
آتش‌سوزی فاجعه‌بار سینما رکس آبادان.
پنج‌شنبه ۲۴ اوت ۱۹۷۸ - ۲ شهریور ۱۳۵۷
برپایی تظاهرات بر ضد رژیم پهلوی در بسیاری از شهرهای ایران.
شنبه ۲۶ اوت ۱۹۷۸ - ۴ شهریور ۱۳۵۷
دولت آموزگار استعفاء می‌دهد و دولت شریف‌امامی بر سر کار می‌آید.
دوشنبه ۴ سپتامبر ۱۹۷۸ - ۱۳ شهریور ۱۳۵۷
(عید فطر) برپایی تظاهرات گسترده در تهران پس از اتمام نماز عید فطر در تپه‌های قیطریه
به سوی مرکز شهر.
پنج‌شنبه ۷ سپتامبر ۱۹۷۸ - ۱۶ شهریور ۱۳۵۷
راهپیمایی عظیم تهرانی‌ها از نقاط مختلف شهر به سوی میدان آزادی (شهید سابق).
جمعه ۸ سپتامبر ۱۹۷۸ - ۱۷ شهریور ۱۳۵۷
(جمعه سیاه) قتل عام بی‌رحمانه و ددمشانه‌ی تظاهرکنندگان جوان در میدان شهدا (ژاله
سابق). در تهران و ۱۰ شهر دیگر حکومت نظامی اعلام می‌شود.
شنبه ۱۶ سپتامبر ۱۹۷۸ - ۲۵ شهریور ۱۳۵۷
زلزله‌ی فاجعه‌بار طبس که طی آن کل شهر ویران شد و نزدیک به ۲۰ هزار نفر در طبس و
روستاهای اطراف آن جان خود را از دست دادند.
پنج‌شنبه ۵ اکتبر ۱۹۷۸ - ۱۳ مهر ۱۳۵۷
خمینی به قصد کویت از شهر مقدس نجف خارج می‌شود. سپس از فرودگاه بغداد به
پاریس پرواز می‌کند. امام خمینی آخرین مراحل انقلاب را قاطعانه از پاریس رهبری می‌کند.
چهارشنبه ۱۱ اکتبر ۱۹۷۸ - ۱۹ مهر ۱۳۵۷
روزنامه‌های پرتیراژ تهران در اعتراض به سانسور دست به اعتصاب می‌زنند.
شنبه ۱۴ اکتبر ۱۹۷۸ - ۲۲ مهر ۱۳۵۷
اعتصاب با پیروزی روزنامه‌ها پایان می‌پذیرد.
پنج‌شنبه ۲۶ اکتبر ۱۹۷۸ - ۴ آبان ۱۳۵۷
آزادی نزدیک به ۱۰۰۰ زندانی سیاسی از جمله آیت‌الله طالقانی و منتظری
دوشنبه ۳۰ اکتبر - ۸ آبان ۱۳۵۷
کارمندان شرکت نفت به کارمندان اعتصابی دولت می‌پیوندند.
شنبه ۴ نوامبر ۱۹۷۸ - ۱۳ آبان ۱۳۵۷
نیروهای دولتی با گروههای سیاسی که در دانشگاه تهران تجمع کرده‌اند درگیر می‌شوند و
تعدادی از مردم کشته می‌شوند.

یکشنبه ۵ نوامبر ۱۹۷۸ - ۱۴ آبان ۱۳۵۷

برپایی تظاهرات گسترده در ایران در اعتراض به کشتار دانشگاه. عوامل رژیم با حمله به بانک‌ها، سینماها، و هتل‌های تهران در شهر هراس می‌افکنند و راه را برای روی کار آمدن دولت نظامی از هاری هموار می‌کنند. دولت شریف‌امامی استعفا می‌دهد.

جمعه ۱ دسامبر ۱۹۷۸ - ۱۰ آذر ۱۳۵۷

(اولین شب ماه عزاداری محرم) مردم شروع به تظاهرات در بالای پشت‌بام‌ها و خیابان‌ها می‌کنند. بسیاری از مردم در میدان سرچشمه کشته می‌شوند.

یکشنبه ۹ دسامبر ۱۹۷۸ - ۱۸ آذر ۱۳۵۷

(تاسوعا) راهپیمایی گسترده مردم تهران (و شهرستان‌ها) در حمایت از امام خمینی.

دوشنبه ۱۰ دسامبر ۱۹۷۸ - ۱۹ آذر ۱۳۵۷

(عاشورا) برپایی یک راهپیمایی عظیم دیگر که در آن یک میلیون تهرانی از خیابان انقلاب (شاهرضای سابق) به سمت میدان آزادی حرکت کردند.

جمعه ۲۹ دسامبر ۱۹۷۸ - ۸ دی ۱۳۵۷

امام خمینی آقای مهدی بازرگان را مأمور می‌کند تا به جنوب برود و با کارمندان اعتصابی شرکت نفت به منظور تأمین نیازهای داخلی مذاکره کند.

شنبه ۶ ژانویه ۱۹۷۹ - ۱۶ دی ۱۳۵۷

دولت از هاری استعفا می‌دهد و بختیار مأمور تشکیل کابینه جدید می‌شود.

چهارشنبه ۲۰ دسامبر ۱۹۷۸ - ۲۹ آذر ۱۳۵۷

شصت و پنج استاد دانشگاه در اعتراض به بسته‌شدن دانشگاه‌ها دست به تحصن در دانشگاه می‌زنند.

سه‌شنبه ۱۶ ژانویه ۱۹۷۹ - ۲۶ دی ۱۳۵۷

محمد رضا شاه پهلوی به مقصد مصر و مراکش، ایران را ترک می‌کند.

چهارشنبه ۱۷ ژانویه ۱۹۷۹ - ۲۷ دی ۱۳۵۷

تعدادی از تکنسین‌های نیروی هوایی در حمایت از نهضت اسلامی خمینی دست به اعتصاب غذا می‌زنند.

جمعه ۱۹ ژانویه ۱۹۷۹ - ۲۹ دی ۱۳۵۷

(اربعین) راهپیمایی گسترده مردم تهران (و شهرستان‌ها) در پاسخ به دعوت روحانیان برای اثبات حمایتشان از رهبر انقلاب.

پنج‌شنبه ۱ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۲ بهمن ۱۳۵۷

بازگشت پیروزمندانه‌ی امام خمینی به ایران بعد از ۱۵ سال تبعید در ترکیه، عراق و فرانسه.

دوشنبه ۵ فوریه ۱۹۷۹ - ۱۶ بهمن ۱۳۵۷

امام خمینی، رهبر انقلاب ایران، مهدی بازرگان را نخست‌وزیر دولت اسلامی موقت

منصوب می‌کند.

شنبه ۱۰ فوریه ۱۹۷۹ - ۲۱ بهمن ۱۳۵۷

گارد شاهنشاهی در اواخر شبانگاه جمعه به پایگاه نیروی هوایی در شرق تهران حمله‌ور می‌شود. این مسئله موجب حمایت گسترده‌ی مردم از تکنسین‌های نیروی هوایی، شورش مسلحانه، و سقوط پادگان‌ها در تهران و شهرستان‌ها می‌شود.

یکشنبه ۱۱ فوریه ۱۹۷۹ - ۲۲ بهمن ۱۳۵۷

ارتش عقب‌نشینی می‌کند، رژیم پهلوی سقوط می‌کند و انقلاب اسلامی ایران پیروز می‌شود.

سند شماره ۵۳

۱۲ فوریه ۱۹۷۹ - ۲۳ بهمن ۱۳۵۷

سری

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۶۵۳۲ به: کلیه نمایندگان دیپلماتیک

موضوع: گزارش وضعیت ایران تا ساعت ۵ روز ۱۲ نوامبر ۷۹

تمامی مخاطبین به صورت فوری اقدام نمایند

۱- (سری - تمام متن)

۲- بازرگان عصر روز گذشته در یک مصاحبه تلویزیونی کوتاه‌مدت خواستار حفظ آرامش شده و به مردم اطمینان داد که دولت جدید به صورت عادی امور را در اختیار خواهد گرفت. همچنین تصویری از خمینی در تلویزیون به نمایش گذاشته و در بیانیه‌ای خواستار حفظ آرامش، برقراری مجدد نظم و عدم حمله به سفارتخانه‌ها شد.

۳- بسیاری از غیرنظامیان سلاحهایی را حمل می‌کنند که از پادگانهای مورد تهاجم قرار گرفته بدست آورده‌اند ولی «پلیس» خمینی در برقراری یک نوع نظم ظاهری در تهران موفق بوده است. کنسولگریهای آمریکا در اصفهان، شیراز و تبریز همگی گزارش می‌دهند که سالم هستند.

۴- بر اساس گزارشات، فرماندهان گارد شاهنشاهی ایران تسلیم نهضت خمینی شده‌اند. یکی از منابع خمینی به سفارت اطلاع داده است که تمامی رهبران نظامی اصلی در محل استقرار خمینی بوده و ظاهراً سرگرم مباحث سنگینی هستند. هیچ خبری در مورد بختیار یا محل اختفای وی به گوش نمی‌رسد و همگی تصور می‌کنند که استعفا داده است. مجلس دیگر در مصدر کار نمی‌باشد. هنوز معلوم نیست که آیا همگی استعفا داده‌اند و یا از کار برکنار شده‌اند، در شرایط فعلی هیچ اهمیتی هم ندارد.

۵- ساختمان آژانس بین‌المللی ارتباطات به تصرف مردم درآمد ولی در آن زمان هیچ آمریکایی در آن محل نبود. اوضاع آنجا مشخص نیست زیرا یک مقام محلی که در آنجا بود محل را ترک کرده است. کارمندان آمریکایی فرماندهی هواپرد نظامی و یکی از کارمندان

سفارت که در آن موقع آنجا بودند دستگیر شده‌اند و تصور می‌شود توسط «پلیس» خمینی صورت گرفته است. سفارت بطور فعال با افراد خمینی در تماس است ولی تاکنون هیچ تأییدیه‌ای به دست نیاورده است.

۶- در یک گفتگو در ساعت ۶:۳۰ با سفارت به ما اطلاع داد که تعدادی از شهروندان غیرنظامی آمریکایی نیز دستگیر شده‌اند که احتمالاً جهت پرس و جو می‌باشد. اخبار ساعت ۱۴:۳۰ با بیانیه‌ای شروع شد که از مردم می‌خواست آرام بوده و فردا به سر کارهای خود بروند و از اذیت کردن خارجیها پرهیز کنند و اعلام کرد که فرودگاهها فردا باز خواهند شد.

ونس

سند شماره ۵۴

۱۲ فوریه ۱۹۷۹ - ۲۳ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۰۳۷

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی. - خیلی فوری

موضوع: گزارش سیاسی - امنیتی، ۱۲ فوریه ۱۹۷۹

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- دو روز پس از پیروزی موفقیت‌آمیز نیروهای انقلابی به رهبری آیت‌الله خمینی بر دولت، تیراندازی و مقداری ناامنی در تهران ادامه داشت. از ساعت ۱۱ بامداد بعد از گزارش آخر که گارد شاهنشاهی در حال حرکت به طرف پایگاه هوایی، برای شروع دوباره درگیری بوده، خبری از اتفاقات در پایگاه هوایی دوشان‌تپه در دست نیست. به هر حال اوضاع آرام به نظر می‌رسد و مناطق مهم درگیری در اطراف پادگان گارد شاهنشاهی در لویزان است. مقدار زیادی اسلحه بدون تبعیض به مردم غیرنظامی داده شده است و اکثر آنها به طرف شمال می‌روند که کمک به تسخیر گارد شاهنشاهی نمایند. سفارت موفق شد رادیو تلویزیون ملی را وادارد که خبر قبلی که تعدادی مشاورین آمریکایی هنوز در لویزان با گاردهای شاهنشاهی هستند را تکذیب کند. باقیمانده شهر ظاهراً در دست دولت انقلابی است و موانع خیابانی در اکثر جاها به وسیله پلیسهای «مردمی» که ظاهراً مجاهدین وابسته به نهضت اسلامی هستند محافظت می‌شوند.

۳- دیروز اداره‌ها و زندانهای ساواک «با اعمال زور آزاد شدند» و این وضع شاید هنوز ادامه داشته باشد. مطبوعات گزارش می‌دهند که مسئولان ساواک و دیگران به جای اعدام دستگیر و زندانی شده‌اند. کارمند سفارت در نزدیکی مرکز عالی فرماندهی گزارش می‌دهند که مردان مسلح اسم اشخاص را صدا می‌زنند و اگر آنها بیرون نیایند به خانه تیراندازی می‌کنند. معلوم نیست که با آنها چه می‌شود. منابع مخالف به ما گفته‌اند که رئیس کمیته اعاده نظم، معاون قبلی رئیس ستاد مشترک، سپهبد قرنی است. ظاهراً تمام آمریکاییها ایمن هستند و یک

گروه بیست نفری از مرکز فرماندهی ستاد مشترک هنگام شب در محیط سفارت پناه گرفته بودند.

۴- در رادیو تلویزیون ملی علائم نفوذ بیشتر چپی‌ها به چشم می‌خورد و اخبار توده‌ای و چریکی نسبتاً به دفعات و شعارهای ضدآمریکایی گاه گاهی پخش می‌شود. ما اطلاع داریم که وقتی یک ایستگاه رادیویی شخصی شروع به دادن شعارهای ضدآمریکایی کرد، رادیو تلویزیون ملی به سرعت آن را دروغ نامید و گفت که دولت هیچ قصد حمله به آمریکاییها را ندارد و مردم باید از خارجیه‌ها حفاظت کنند. این با پیام شب گذشته خمینی به مردم که درخواست هشیاری در مقابل دردرسازان می‌کرد و خصوصاً خواستار شد که به سفارت حمله نشود، تناسب دارد. او گفت که پیروزی بسیار نزدیک است ولی مردم باید تا تحقق پیروزی، هوشیار باشند. رادیو تلویزیون ملی گزارش داد که گارد شاهنشاهی امروز صبح خود را تسلیم کرد.

۵- هر سه کنسولگری اطلاع می‌دهند که اوضاع آرام و آمریکاییها ایمن هستند. تبریز به وسیله پلیسهای انقلابی حفاظت می‌شود و بعد از ظهر در انتظار بازدید آیت‌الله محل به همراه فرمانده ارتش است. اصفهان همچنان در اختیار مرکز فرماندهی آیت‌الله خادمی است. سربازان در پادگانهای خود منتظر فرمان دولت جدید می‌باشند. برخلاف گزارشهای گذشته، کنسولگری اصفهان به ما گفته است که درگیری در پایگاه هوایی و دیگر جاها تمام شده است. تیمهای (TAFT) سالم هستند. پلیس مردمی مانند جاهای دیگر کنترل را در دست دارد.

۶- نقطه عطف انقلاب دیروز بعد از ظهر ۱۱ فوریه زمانی روی داد که رئیس ستاد مشترک ارتشبد قره‌باغی در ملاقات خود با بختیار نخست‌وزیر و بازرگان نخست‌وزیر آینده موافقت نمود که ارتش را از شهر تهران فراخواند و کنترل شهر را به دست نهضت انقلابی بسپارد. این باعث شد که رئیس مجلس فوراً اعلام کند که پارلمان استعفاء داده و شب آن بازرگان در رادیو تعهدات خود برای (استقرار) دولت مسئول را تجدید کند. از بختیار خبری در دست نیست، بعضی شایعات حکایت می‌کند که او استعفا داده و بعضی دیگر نیز می‌گویند که خودکشی کرده است. استعفای او به عنوان یک واقعیت در حال جا افتادن است، اگرچه هیچ جا متنی منتشر نشده است. ما خبر داریم که کابینه بازرگان ممکن است امروز یا فردا اعلام گردد. در مطبوعات امروز عکسی از رئیس فرمانداری نظامی تیمسار مهدی رحیمی به چشم می‌خورد که توسط ارتش انقلاب دستگیر شده بود و بر طبق گزارشها تحت محاکمه قرار خواهد گرفت.

۷- به ما گزارش رسیده که زندان جمشیدیه در هم شکسته شده بود و هویدا و نصیری و نیک‌پی همراه با دیگران به چنگ افتاده بودند. همچنین مطبوعات گزارش می‌دهند که مردم ترغیب می‌شوند به اینکه اسلحه را به ستاد دولت انقلاب مستقر در ناحیه ستاد خمینی واقع در محل ذکر شده در تلگرام مرجع الف و مدارس عمومی تحویل دهند. گفته می‌شود که حیاط آنجا مملو از اسلحه و تجهیزات دیگر ارتش و پلیس است.

۸- قبل از ظهر به ساختمان آژانس بین‌المللی ارتباطات وارد شدند و آن را جستجو کردند.

هتل ایترکتینانتال نیز تصرف شد و روزنامه‌نگاران داخل آن از اتاقهایشان بیرون و در یک جا گرد آورده شدند. گزارش شده که به هیلتون نیز راه یافته‌اند. کارمندان محلی (سفارتخانه) با مذاکره گروه‌های غارتگر غیرنظامیان را از تمنای خود به «بازرسی» محوطه سفارت منصرف کردند. تمام دستیاران عالی بازرگانان در ستاد انقلاب هستند و توسط صدها فرد مسلح که بدون کلمه عبور به هیچ‌کس اجازه نزدیک شدن را نمی‌دهند، محافظت می‌شوند. از آنجایی که شماره‌های تلفن مداوماً اشغالند، تمام مراکز فرماندهی عالی عملاً خارج از دسترسند. منبع (سفارت در) جناح مخالف (که خودش به سبب نداشتن کلمه عبور قادر نبوده راه یابد) به ما می‌گوید که تیمسارهای عالی‌رتبه نیز از جمله بدره‌ای فرمانده گارد شاهنشاهی که امروز صبح خود را تسلیم نمود همگی در ستاد انقلابند.

۹-۲۵ تن از کارمندان آمریکایی فرماندهی ترابری هوایی (که یک کارمند سفارت در بین آنها است) توسط پلیس اسلامی جلب شده‌اند و سعی داریم که از طریق یک واسطه از اطرافیان خمینی به آنها دسترسی یابیم. تعداد بیشتری از آمریکاییهای شخصی جمع‌آوری شده و به یک مکان مرکزی، احتمالاً ستاد خمینی و بازرگان برده شده‌اند که تصور می‌کنیم این برای بازپرسی از ایشان باشد. ظاهراً این یک جریان عمومی است.

۱۰- تبریز در ساعت ۲ پس از نیمه شب گزارش می‌دهد که تیراندازی بسیار در محل اتفاق می‌افتد که شاید برای شادمانی است. گزارش شده که حداقل دو عضو ساواک اوایل صبح امروز توسط مردم خیابانی بدون دادرسی در خیابان اصلی تبریز از درخت حلق‌آویز شدند. این گزارش را یک شاهد عینی داده است. سولیوان

سند شماره ۵۵

۱۲ فوریه ۱۹۷۹-۲۳ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۰۳۸ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: وضعیت کنونی تهران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- از شنیدن اخباری که نیمی از آن حقیقت و نیم دیگرش شایعه است واقعاً گیج و مبهوت شده‌ایم و گزارش زیر را باید در پرتو این وضعیت خواند. در حال حاضر چندین گروه متخاصم در شهر تلاش دارند که از لحاظ سیاسی دست بالاتر را داشته باشند و یا از فرصت کنونی استفاده کنند و دست به غارت اموال بزنند و اسلحه بیشتری به دست آورند. به طور کلی سه گروه بزرگ در خیابان‌ها فعالیت دارند: نیروهای طرفدار خمینی متشکل از عناصر میانه‌رویی که از لحاظ سیاسی به جبهه ملی نزدیک هستند و مبارزان؛ چریک‌ها و هم‌پیمانان چپ افراطی آنها؛ و شمار زیادی از مردم مسلحی که شور، اگر نگویی سرمستی، هرج و مرج و فرصت غارت اموال وجودشان را فرا گرفته است.

۳- طبیعی است که «دولت بازرگان» در این مرحله از پیروزی انقلاب نمی‌تواند تمامی مسایلی را که به وجود می‌آید، حل کند. در ارتباط با آمریکایی‌ها، عناصر میانه‌روی طرفدار خمینی، مثل ابراهیم یزدی نقش بسیار مفیدی در حفاظت از جان آمریکایی‌ها و تأمین امنیت سفارت داشته‌اند. کل پرسنل فرماندهی هواپرد نظامی را «بازداشت کردند» و پس از بازجویی خیلی کوتاه در مقر خمینی آنها را به سفارت بازگرداندند. عده‌ای دیگر را نیز دستگیر کردند، رفتار خوبی با آنها داشتند، و سپس آزادشان کردند. با وجود این، نیروهای مختلفی طرفدار خمینی هستند که احتمالاً یزدی و گروهش آنها را تحت کنترل ندارند، علاوه بر اینکه هم اینک نوعی رقابت بین چریک‌ها و نیروهای طرفدار خمینی دارد شکل می‌گیرد. نحوه حل و فصل این موضوع در روزهای آتی اهمیتی اساسی دارد.

۴- مجدانه تلاش داریم با به اصطلاح «نیروهای امنیتی» گروه طرفدار خمینی تماس برقرار کنیم و بر آنها فشار آوریم تا به رفتار مناسبشان با آمریکایی‌ها ادامه بدهند، و به همین منظور از کانال‌های زیادی وارد عمل شده‌ایم.

۵- این گزارش در حال حاضر قطعی نیست و با توجه به عدم اثبات بخش اعظمی از اخبار مندرج در آن، باید با احتیاط کامل آن را در نظر گرفت.

سولیوان

سند شماره ۵۶

استفاده اداری محدود ۱۲ فوریه ۱۹۷۹- ۲۳ بهمن ۱۳۵۷

از: کنسولگری آمریکا، لنینگراد - ۲۸۲۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: بحث با محوریت ایران در لنینگراد

۱- سالن اصلی سخنرانی در روز بسیار سرد یکشنبه مورخ (۱۱ فوریه- ۲۲ بهمن) مملو از جمعیت بود و قرار بود سخنران درباره مسایل بین‌المللی با محوریت روابط آمریکا و شوروی، ایران و چین صحبت کند. سئوالات حضار در سالن بیشتر به ایران مربوط می‌شد و سخنران نیز بر این نکته تأکید داشت که «در این مرحله» از انقلاب حزب کمونیست از خمینی حمایت می‌کند. در ذیل نظراتی که جالب توجه‌تر بود، آمده است.

۲- ایران. سخنران با تأکید بر نفوذ گسترده آمریکا در ایران و روابط نزدیکش با ارتش این کشور، تشکیل «زودهنگام» یک جمهوری اسلامی را در ایران محتمل نمی‌دانست. ولی اظهار داشت موفقیت کودتا برای سرنگونی انقلاب مستلزم این است که ارتش «بیشتر مردم» را که نود درصدشان شیعه و طرفدار خمینی هستند، قتل‌عام کند. سخنران مزبور نیز آیت‌الله خمینی را عملگراتر از آنچه تصور می‌شود، معرفی کرد (مثلاً در ارتباط با حقوق زنان، زنا)، و به تمایل خمینی برای تحمل فعالیت همه احزاب، از جمله حزب کمونیست اشاره کرد، که حاضر بود از جمهوری اسلامی‌اش حمایت کند. البته سخنران تأکید کرد حزب توده فعلاً «در این مرحله» از خمینی حمایت می‌کند. او سپس این مرحله را با ریشه‌کن کردن نظام ارباب و رعیتی و انقلاب

بورژوازی در روسیه‌ی قبل از انقلاب مقایسه کرد. او خاطرنشان ساخت که غالباً تحولات اجتماعی عظیم از حوزه‌های مذهبی شروع می‌شود و سپس به حوزه‌های اجتماعی سرایت می‌کند. سخنران در ارتباط با احتمال مداخله شوروی در ایران یادآور شد که برژنف هشدار داده است که «آقایان، مراقب رفتارتان باشید» و گفت که پیمان سال ۱۹۲۱ [۱۳۰۰] بین ایران و شوروی حق اعزام نیرو را به ایران به منظور بازداشتن آمریکا از انجام فعالیت‌های خصمانه به شوروی می‌دهد. البته سخنران مزبور توضیح داد که تحت هیچ شرایطی اعزام نیروی نظامی به ایران از «اولویت‌های» شوروی نیست؛ و شوروی تنها زمانی به این امر مبادرت خواهد کرد که کشور سومی آن را تهدید کند، ولی اگر مسئله‌ی فعالیت‌های ضدانقلابی در میان باشد، شوروی حق مداخله نخواهد داشت. (توضیح: احتمالاً بیانگر این امیدواری اتحاد که رویدادهای ایران تأثیری موج‌گونه در جهان اسلام داشته باشد) سخنران یادآور شد که خمینی ظرف ۱۵ سال گذشته آمریکا را تهدید اصلی برای نهادهای اسلامی و تلویحاً آن را خطرناکتر از کمونیسم دانسته است.

۳- روابط آمریکا- شوروی. سخنران خیلی محتاطانه درباره‌ی چشم‌انداز مذاکرات کنترل تسلیحاتی در حوزه‌های مختلف ابراز امیدواری کرد. او طبق معمول خوش‌بینی خود را به تغییر نگرش آمریکا نسبت داد. او گفت: «به نظر می‌رسد که آمریکا دارد با واقع بینی بیشتری به مسئله صلح نگاه می‌کند.» با وجود این، او هشدار داد که حرکت به سمت جناح راست در آمریکا همچنان ادامه دارد و محافل با نفوذی در این کشور سعی دارند بین کشورها و احزاب کمونیست در درون و بیرون بلوک مشترک‌المنافع سوسیالیستی تفرقه بیندازند. اظهارات دوستانه رئیس‌جمهور [آمریکا] درباره لهستان و رومانی بیانگر امیدواری او برای سردشدن روابط این دو کشور با اتحاد شوروی است. استراتژی اخیر کمیسیون سه جانبه در وادار کردن شوروی به نشان دادن واکنش نسبت به طرح‌های آمریکا، از جمله مسابقه‌ی تسلیحاتی، مورد حمایت مقاماتی چون برژینسکی و معاون رئیس‌جمهور، موندال، و دیگران است. حتی اگر پیمان سالت امضا شود، به معنای کاهش بودجه نظامی و یا توقف ساخت تسلیحات جدید نخواهد بود. تصویب پیمان سالت از سوی سنای [آمریکا] نیز چندان قطعی نیست زیرا ۳۰ سناتوری که می‌گویند به آن رأی مثبت خواهند داد شرط گذاشته‌اند که تنها در صورتی این کار را خواهند کرد که پیمان «خوبی» باشد، و بسیاری از سناتورها از جمله آنهایی که اخیراً از اتحاد شوروی دیدار کرده‌اند، گفته‌اند که به پیمان رأی نخواهند داد.

۴- چین. سخنران طبق معمول با لحن خصمانه‌ای درباره‌ی چین و دیدار اخیر معاون نخست‌وزیر آن کشور، تنگ شیانو پنگ، از آمریکا صحبت کرد ولی نکات نسبتاً تازه‌ای را نیز بیان کرد. (توضیح: احتمالاً بیانگر امیدواری اتحاد شوروی از اینکه ایالات متحده و چین نتوانند در بین کشورهای اروپای شرقی شکاف و تفرقه بیندازند.) سخنران اختلاف‌نظر اتحاد شوروی با رومانی و یوگسلاوی را بر سر روابطشان با چین چندان مهم ندانست و گفت که قصد

بخارست و بلغراد گذاشتن تأثیر مثبت بر چین است. سخنران مزبور زمان دعوت از تنگ شیائو پنگ به آمریکا را که دقیقاً قبل از امضای احتمالی پیمان سالت صورت گرفته است (و انتقاد کیسینجر در این ارتباط)، و اینکه برژینسکی توصیه کرده بود که برخی اطلاعات سری در مورد توان نظامی آمریکا را در اختیار چین بگذارند، و قبول بند آنتی-هژمونی در اعلامیه طرفین را نمونه‌ای از بداخلاقی‌های آمریکا دانست. می‌توان پیش‌بینی کرد که از نظر آنها نگرش آمریکا با نگرش صدراعظم اشمیت که به هم‌پیمانان خود در کنفرانس گوادلوپ اطلاع داد که اتحاد شوروی در روابط با دولت‌های آزاد از چین پیشی گرفته است، متفاوت است. سخنران (با اشاره به مطبوعات غربی) پرسید مگر آمریکا تا کجا می‌تواند بدون برهم زدن توازن روابطش با اتحاد شوروی و چین، سیاست طرفداری از پکن را دنبال کند؟

[۵]- سخنران درباره فعالیت‌های نظامی چین به تشکیل یک حوزه نظامی غربی جدید اشاره کرد و مدعی شد که چین دارای موشک‌هایی با بُرد ۱۰ هزار کیلومتر [عیناً] است. در عین حال، او جنگ با چین را بسیار بعید دانست و (با اشاره به گزارش‌های ژاپن) گفت که حتی اگر چین به هانوی حمله کند، این حمله چندان گسترده نخواهد بود. سخنران در پاسخ به این سؤال که موازنه نسبی قوا بین چین و ویتنام را چگونه ارزیابی می‌کند گفت که ویتنامی‌ها، نیروی نظامی قوی، با تجربه، و مجهزی دارند، و علاوه بر آن از جنگده‌های فانتوم آمریکایی نیز بهره می‌گیرند. (توضیح: نوع صحبت‌های سخنران درباره جنگ احتمالی بین چین و ویتنام مطابق با پیش‌بینی‌های گزارش سفارت آمریکا در مسکو شماره ۳۳۵۵ است، و احتمالاً جنبه تبلیغاتی دارد- یعنی کم اهمیت جلوه دادن شدت بحران، گفتن این مسئله که هانوی آنقدر قوی هست که به تنهایی از عهده چین بریاید، و پرهیز از ذکر روابط ویتنام و شوروی و یا درگیری آمریکا و چین بر سر ویتنام، که ممکن بود مسئله مسئولیت شوروی در صورت وقوع جنگ را مطرح کند.)

سند شماره ۵۷

۱۳ فوریه ۱۹۷۹- ۲۴ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: دفتر حفاظت منافع آمریکا، بغداد- ۰۳۴۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.
موضوع: عراق، تشیع و ایران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- با سقوط دولت بختیار و عملاً حاکم شدن آیت‌الله خمینی در ایران، ظاهراً یکی از عواقب هرج و مرج در این کشور (البته از نظر عراقی‌ها) رخ نموده است. اگر آنگونه که تصور می‌شود عراقی‌ها واقعاً دلایل قانع‌کننده‌ای برای نگرانی از تأثیر بالقوه ظهور یک جمهوری اسلامی در ایران بر جمعیت شیعه عراق دارند، مسلماً این نگرانی‌ها حالا توجیه پیدا کرده است.

۳- به موازات تلاش ناظران سیاسی برای یافتن شواهد و مدارکی جهت تأیید نظراتی که دفتر حفاظت منافع آمریکا نیز با آنها موافق است، احتمال می‌دهیم که شایعه نارضایتی شیعیان همین روزها رواج پیدا کند. در همین ارتباط، اقداماتی که انتظار می‌رفت دولت عراق تحت هر شرایطی انجام دهد، حالا با حاکم شدن خمینی در ایران معنا و مفهوم تازه‌ای پیدا کرده است؛ مثلاً سفر صدام حسین به بصره (که در گزارش جداگانه ارسال شده است) که احتمالاً به منظور جلوگیری از بروز مشکل در این استان صورت گرفته است.

۴- به همین دلایل است که قدری نسبت به گزارش‌هایی که در مورد انتشار عکس‌های خمینی در نجف و کربلا مخابره شده است، شک و تردید داریم. بخش سیاسی می‌گوید که عکس‌های مزبور چند روز پیش از سقوط دولت بختیار در این دو شهر پخش شده بود. مقامات عراقی خواستار جمع‌آوری عکس‌ها شده بودند، و طبق خواست آنها عکس‌ها جمع‌آوری شد، ولی بعد از رفتن آنها از محل عکس‌های مزبور دوباره پخش شد. البته جزئیات بیشتری را به این رویداد نسبت می‌دهند که از نظر ما بعید به نظر می‌رسد، مثلاً گزارش تظاهرات مردم و تیراندازی.

۵- ما همچنین مطلع شده‌ایم که دولت عراق اجازه توزیع چند مجله خبری غیرعرب‌زبان را داده است که عکس خمینی را بر روی جلد خود چاپ کرده بودند. این امر می‌تواند یکی از دلایل رواج شایعه‌ی مربوط به عکس‌های خمینی باشد. علاوه بر این، معلوم است که عراق نمی‌خواهد از مردی که آن سوی مرزهایش حاکم است و احتمالاً در آینده به راحتی نمی‌تواند او را ندیده بگیرد، غافل بماند. با وجود این، رژیم عراق تا زمانی که این گزارش تهیه می‌شود، هنوز جمهوری اسلامی خمینی را به رسمیت نشناخته است.

۶- در جامعه نیز راهی برای تأیید صحت این شایعات وجود ندارد مگر اینکه این حرف‌ها را از یک شاهد عینی و یا منبع خبری دسته‌دوم موثق بشنویم. هر چند دلایل نگرانی عراقی‌ها از مسئله شیعه برای ما کاملاً قابل درک است، ولی واقعاً نمی‌توانیم باور کنیم که رویدادها اینقدر سریع و عمیق در نجف و کربلا اتفاق افتاده باشد. با وجود این، نباید فراموش کرد که این دو شهر احتمالاً پذیرای بیشترین تعداد پناهندگان ایرانی است (به نظر فرانسوی‌ها نزدیک به ۱۰۰ هزار نفر) که در طول سالهای تبعید خمینی به عراق نقل مکان کردند. چون دو شهر فوق از مقدس‌ترین شهرهای شیعه هستند و بروز مشکل در آنها، اگر مشکلی بروز کند، کاملاً منطقی به نظر می‌رسد.

۷- مشاهدات عینی دو هفته پیش مأموران دفتر حفاظت منافع آمریکا از دو شهر کربلا و نجف حاکی از این بود که هیچ نشانه‌ای از نارضایتی شهروندان، چه مذهبی و چه غیرمذهبی، در این دو شهر وجود ندارد. البته آنها طی دیدار بعدی‌شان از این ناحیه که سه روز دیگر انجام می‌شود، شاید علایمی از نارضایتی ببینند.

سند شماره ۵۸

محرمانه

۱۳ فوریه ۱۹۷۹ - ۲۴ بهمن ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، آنکارا - ۱۳۰۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: روابط ترکیه و ایران

۱- (بدون طبقه‌بندی) این سند فقط ارائه‌دهنده یک گزارش است و هیچ اقدام خاصی لازم نیست.

۲- (بدون طبقه‌بندی) خلاصه: موضع ترکیه این است که با کشورها رابطه دارد و نه دولت‌ها، بنابراین مسئله به رسمیت شناختن رژیم ایران اصلاً مطرح نیست. اجویت با انتشار بیانیه‌ای برای دولت جدید ایران آرزوی موفقیت کرد. کارمندان سفارت ایران، به استثنای سفیر، وفاداری خود را به دولت جدید ابراز کردند. پایان خلاصه.

۳- (محرمانه) یکی از مسئولان سفارت روز ۱۳ فوریه با مدیر اجرایی سنتو و رئیس بخش ایران، مدحت بالکان، دیدار کرد تا رویکرد دولت آمریکا را در مورد روابط با رژیم جدید ایران به اطلاع او برساند. بالکان گفت که سیاست ترکیه در چنین مواقعی مشابه سیاست آمریکاست: ترکیه کشورها را به رسمیت می‌شناسد و نه دولت‌ها، و به همین دلیل اصلاً مسئله شناسایی دولت جدید ایران مطرح نیست. بالکان نمی‌دانست که آیا سفارت ترکیه با دولت بازرگان تماس گرفته است یا خیر، و اینکه آیا ترکیه بیانیه‌ای رسمی درباره سیاستش در قبال شناسایی [دولت جدید ایران] صادر خواهد کرد یا خیر.

۴- نخست‌وزیر اجویت طی انتشار بیانیه‌ای برای «دولت جدید» ایران آرزوی موفقیت کرد. او خاطرنشان ساخت که عصر جدیدی در ایران آغاز شده و ماهیت دموکراتیک نهضت مردمی ایران مشخصه این عصر خواهد بود. ترکیه تا بحال سیاست عدم مداخله را در امور داخلی ایران دنبال کرده و به کشورهای دیگر نیز توصیه کرده است که همین سیاست را پیشه کنند. رویدادهای اخیر ثابت کرد که مردم ایران توان حل مشکلات خود را دارند و سطح بلوغ سیاسی آنها این مسئله را تضمین می‌کند.

ترکیه بر اساس دوستی تاریخی و دیرینه‌اش با ایران برای گسترش روابط بین دو کشور تلاش خواهد کرد.

۵- در همین حال، کارمندان سفارت ایران روز ۱۲ فوریه وفاداری خود را به دولت جدید ایران اعلام کردند و در تخریب مظاهر رژیم گذشته به جمع دانشجویان پیوستند. با وجود این، سفیر ایران، باتمانقلیچ، به دانشجویان نپیوست و مسئولیت‌هایش را به کنسول ایران، پرویز منصور مؤید واگذار کرد.

کنسول ایران نیز با خواندن بیانیه‌ای به نمایندگی از کارمندان سفارت حمایت خود را از انقلاب ایران به رهبری خمینی ابراز داشت.

اسپیرز

سند شماره ۵۹

محرمانه

۱۳ فوریه ۱۹۷۹ - ۲۴ بهمن ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۰۶۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: گزارش وضعیت امنیتی - سیاسی، ۱۳ فوریه

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: تهران دارد آرامش خود را باز می‌یابد و نشانه‌هایی از بازگشت وضعیت عادی به آن مشهود است که گاه با درگیری گروههای مسلح به هم می‌خورد. گروههای سازمان نیافته به خانه‌ی آمریکاییان در اصفهان حمله کردند و بی‌سیم‌ها را به سرقت بردند. آیت‌الله خادمی که همکاری خوبی با کنسول دارد، به آرام کردن اوضاع بسیار کمک کرد. «پاسدارانی» که در ایست‌های بازرسی خیابان‌های اصفهان هستند، چندین آمریکایی را مورد بازرسی قرار دادند. مردم امروز ساعت ۱۳:۰۵ (به وقت محلی) به خانه‌های تیمی «تافت» حمله کردند و دستگاههای بی‌سیم SSB را به سرقت بردند. با حمله گروههای مسلح به خانه مقامات سابق دولت و پلیس در تبریز، صدای تیراندازی‌های شدیدی در اطراف کنسول‌گری آمریکا شنیده می‌شود، ولی کنسول آمریکا همچنان تماس خود را با مقامات مذهبی و نظامی شهر که با یکدیگر همکاری دارند، حفظ کرده است. دولت ایران همچنان تلاش دارد کنترل کشور را به دست بگیرد و اعلام کرده است که کابینه دولت را به زودی معرفی خواهد کرد. منابع دولتی گزارشی از مصاحبه‌ی مطبوعاتی رئیس‌جمهور کارتر منتشر کرده‌اند که در اینجا مورد استقبال قرار گرفته و مثبت تلقی شده است. پایان خلاصه.

۳- امروز تهران عمدتاً آرام و مغازه‌های نسبتاً زیادی باز بود، مردان مسلح کمتری در خیابان‌ها بودند، و ظاهراً وضعیت عادی دارد به شهر باز می‌گردد. با وجود این، کاملاً مشخص است که دولت جدید در کنترل گروههای سازمان‌نیافته متشکل از شهروندان مسلح که شور انقلابی وجودشان را تسخیر کرده است، مشکل دارد. گزارش‌هایی از درگیری گروههای غیرنظامی رقیب به دستمان رسیده است. کارمند سفارت می‌گوید که میدان تجریش امروز وضعیتی عادی داشت و مردم در حال انجام امور روزانه‌شان بودند.

۴- ساختمان سازمان ارتباطات بین‌المللی هم اینک در دست گروه مسلحی است که منابع نزدیک به دولت آنها را چریک‌های فدایی خلق (چپ‌گرا) معرفی کرده‌اند. عکاس سازمان ارتباطات بین‌المللی که از ماجرا بی‌خبر بود امروز صبح طبق معمول به محل کارش رفت و بازداشت شد و به مدت سه ساعت شدیداً مورد بازجویی قرار گرفت. وقتی بازداشت‌کنندگان برای تماس تلفنی از ساختمان خارج شدند، او را نیز رها کردند (از قرار معلوم تلفن‌های ساختمان کار نمی‌کند). از اواسط روز، شمار زیادی از غیرنظامیان مسلح در اطراف زندان اوین تجمع کرده‌اند و مبادرت به تیراندازی هوایی می‌کنند، ولی گاهی نیز اسلحه‌ی خود را به سوی هتل‌های آن ساکن هستند، نشانه می‌روند.

۵- تا جایی که می‌دانیم هیچ یک از اتباع آمریکا (به غیر از موریس، خبرنگار گس آنجلس تایمز) صدمه ندیده‌اند، و ظاهراً همه در امن و امان هستند.

۶- بیشترین خطرات امنیتی فعلاً در شهرستان‌ها که هنوز هیچ مقام رسمی‌ای کنترل را در آنها به دست نگرفته است، وجود دارد. کنسول آمریکا در تبریز می‌گوید که تیراندازی‌های اطراف کنسولگری تبریز ساعت ۱۳:۳۰ شروع شد، و ظاهراً به این دلیل بود که مردم مسلح به خانه‌های مقامات سابق دولت و پلیس ریخته‌اند. مدیر و معاون سازمان آب امروز صبح «دستگیر» شدند. تیراندازی‌ها امروز کمی بعد از آن شروع شد که محافظان اسلامی کنسولگری پُست خود را ترک کردند (و به مترینکو گفتند خیلی زود برمی‌گردند) تا جلوی آتش زدن خانه‌ی یک افسر پلیس را که نزدیک کنسولگری بود، بگیرند. مترینکو می‌گوید که یک فرمانده ارتش (که با رهبر مذهبی محل متحد شده) به او اطلاع داده است که ارتش دارد برای برقراری نظم از پادگانها به شهر می‌آید. او همچنین می‌گوید که مسئول اسلامی یکی از مناطق (شهر به چند منطقه تقسیم شده و سعی بر این است که یک ساختار رهبری ایجاد شود) به ملاقاتش آمده و از طرف آیت‌الله قاضی طباطبایی نیز نامه‌ای کتبی حاوی سلام‌های گرم دریافت کرده است. آیت‌الله طباطبایی از او خواسته است تا در تبریز بماند و کنسولگری را بازگشایی کند و همچنین به خاطر مساعدت‌هایش در اعزام دانشجویان تبریزی به آمریکا از او تشکر کرده است. به دلیل ادامه تیراندازی‌ها، مترینکو مجبور شد تلفن را قطع کند و به یک مکان امن‌تر برود.

۷- گزارش‌هایی مبنی بر ایجاد مشکلات امنیتی از سوی گروه‌های غیرنظامی سازمان‌نیافته و مسلح در شهر اصفهان دریافت کرده‌ایم. یکی از این گروه‌ها ساعت ۱۱:۳۰ امروز به شهرک مسکونی آمریکایی‌ها به نام خانه اصفهان یورش برد، بعد از خلع سلاح نگهبانان به تیراندازی هوایی در محوطه‌ی آن پرداخت. آنها همچنین پنج بی‌سیم دستی دو طرفه و یک دستگاه SSB نظامی را به سرقت بردند. گفته می‌شود که جمعیت مزبور به دنبال تیمسار خسروداد (که دستگیر شده است) و تیمسار شهناز (که او نیز طبق گزارش‌ها دستگیر شده است) بودند. بیشتر تیراندازی‌ها هوایی بود. ولی کنسول آمریکا در اصفهان، مک‌گافی، حداقل یک گزارش تأیید شده از تیراندازی مردم به سوی ۲ سرنشین آمریکایی یک خودرو (که به خطا رفت) و تیراندازی به یک آمریکایی دیگر مخابره کرده است. کنسول آمریکا توانست با آیت‌الله خادمی تماس بگیرد و از او بخواهد تا نمایندگانی را به منطقه اعزام کند. نمایندگان فوق توانستند یک بی‌سیم دستی را از مردم پس بگیرند، اوضاع را آرام کنند، و جمعیت را متفرق سازند. نمایندگان مزبور همچنین قول دادند که بقیه بی‌سیم‌ها را برگردانند. با وجود این، مردم هنوز بی‌سیم‌ها را در اختیار دارند و هر وقت کسی بخواهد با بی‌سیم صحبت کند با سر دادن شعارهای ضدآمریکایی کل شبکه گرومن را مختل می‌کنند. در مورد وضعیت آمریکایی‌ها گزارش شده است که آنها قدری آرام گرفته‌اند ولی بسیار مضطرب هستند. کنسول هنوز تلاش

می‌کند با آزاد کردن کامیون‌های شرکت هلی‌کوپترسازی بل بتواند اسباب اثاثیه اتباع آمریکایی را به شهرک اقماری شاهین‌شهر انتقال دهد. ظاهراً هنوز وضعیت به دلیل جنگ قدرت بین آیت‌الله خادمی و یک روحانی دیگر به نام آیت‌الله طاهری که دستگیری‌اش موجب شورش‌های ماه اوت در اصفهان شد، پیچیده است.

۸- کنسول می‌گوید که حدود ۱۶۰۰ آمریکایی (که در حدود ۷۰۰ نفرشان از بستگان آمریکایی ایرانی و بالعکس هستند) در اصفهان مانده‌اند.

۹- شب گذشته مردم به زندان اصفهان حمله کردند و آن را به آتش کشیدند. در این حمله ۲ زندانبان کشته و ۱۴۰۰ زندانی آزاد شدند. دو زندانی آمریکایی نیز هم اکنون در منزل کنسول آمریکا، مک‌گافی، هستند که یکی از آنها خودش به منزل او آمده ولی یکی دیگر را نمایندگان آیت‌الله خادمی به آنجا آورده‌اند. آیت‌الله به او گفته است که دو آمریکایی مزبور می‌توانند بروند، ولی کنسول هنوز نمی‌داند با آنها چه بکند.

کنسول می‌گوید که عده‌ای سرباز یونیفورم‌پوش غیرمسلح شعار می‌دهند «ما همه سرباز توایم خمینی» و غیرنظامیان مسلح نیز در ایست‌های بازرسی خیابانی عابران را بازرسی می‌کنند، که طی این بازرسی‌ها لوازم شخصی چند آمریکایی، از جمله بی‌سیم، از آنها «ضبط» شده است. کنسول می‌گوید ظاهراً آیت‌الله خادمی نسبت به دیگران قدرت بیشتری در اصفهان دارد، ولی گویا فقط نمایندگان و مردم تا جایی که صدایش می‌رسد حرفش را گوش می‌دهند. از قرار معلوم هنوز هیچ نماینده‌ای از سوی دولت در تبریز معرفی نشده است.

۱۰- کنسول آمریکا در اصفهان می‌گوید که امروز ساعت ۱۳:۰۵ به وقت محلی داشتم با دستگاه SSB با ساختمان تافت در شیراز صحبت می‌کردم که یک گروه مسلح وارد ساختمان تافت شد و بی‌سیم را ضبط کرد. کنسول آمریکا در شیراز از آن زمان به بعد با ساختمان تافت تماس گرفته است (آنها هنوز یک بی‌سیم دارند) و دریافته است که آنها آرام هستند و قصد دارند همانجا بمانند.

۱۱- کنسول آمریکا در شیراز می‌گوید که شهر آرام بوده است. مشکل پایگاه هوایی این است که هیچ مقام مسئولی آنجا نیست. کنسول به طور غیرمستقیم با آیت‌الله محلاتی تماس داشته و «سر و صداهای دوستانه‌ای» شنیده است، ولی آیت‌الله محلاتی هنوز تمایلی به تماس مستقیم با کنسول نشان نداده است.

۱۲- اخبار متفرقه: رادیو و تلویزیون ایران با هیجان زیاد خبر «شناسایی» دولت بازرگان را از سوی سازمان آزادیبخش فلسطین و برخی کشورهای دیگر، از جمله اتحاد جماهیر شوروی پخش کردند. اظهارات رئیس‌جمهور کارتر درباره‌ی ایران که در یک مصاحبه‌ی مطبوعاتی ایراد کرده بود، نیز پخش می‌شود. منابع دولتی می‌گویند که استقبال زیادی از سخنان کارتر شده است. خبر موثق داریم که نخست‌وزیر پیشین ایران، بختیار، در دست نیروهای خمینی است و رفتار خوبی با او می‌شود. بر اساس گزارش‌ها، همه زندانی‌ها به غیر از ۴ شخصیت معروف از

زندان جمشیدیه گریخته‌اند. ارتشبد نصیری، نخست وزیر سابق هویدا، شهردار تهران نیک‌پی، و شهردار یک منطقه‌ی دیگر در بازداشت به سر می‌برند. نصیری کتک زیادی خورده بود، ولی می‌گویند وقتی که او را سوار خودرو می‌کردند تا به زندان منتقل کنند مردم به جانش افتاده بودند. می‌گویند جسد فرماندهی گارد شاهنشاهی، تیمسار بدره‌ای، معاونش تیمسار بیگلری، و تیمسار جعفریان در وزارت دادگستری است. سرلشگر احمدعلی محقق‌ی موقتاً فرماندهی ژاندارمری، و تیمسار نوروزی رئیس شهربانی و سپهبد سیدسجاد[سعید] مهدیون، فرمانده سابق فرماندهی پدافند هوایی، موقتاً فرماندهی نیروی هوایی معرفی شده‌اند. اخبار ساعت ۲ رادیو اعلام کرد که سپهبد قرنی از همه افسران خواسته است که امروز خود را به مقر ستاد ارتش معرفی کنند (یونیفورم اختیاری است) و فردا نیز با یونیفورم‌هایشان به سر کارهایشان بازگردند. اخبار همچنین اعلام کرد که «کمیته دانشگاهها» از کلیه کارمندان دانشگاهها خواسته است که فردا با در دست داشتن کارت‌ها شناسایی‌شان سر کار بیایند. و نیز رادیو اعلام کرد همچنان افسران ارتش را به مقر خمینی بیاورند و بعد از بازجویی رها کنند.

۱۳- رادیو و تلویزیون ملی ایران اخیراً گزارش داد که تیمسار رفعت و تیمسار ضرغامی سعی دارند با یک هواپیمای ویژه کشور را ترک کنند، و با دادن شماره پلاک هواپیما از غیرنظامیان مسلح خواستند تا به فرودگاه رفته و هواپیمای مزبور را متوقف سازند. کمی بعد از آن تیمسار رفعت با رادیو و تلویزیون ایران تماس گرفت و گفت که در دفتر کارش نشسته است، و اینکه هم اکنون بازنشسته شده و رئیس شرکت هواپیمایی پارس است، و چندی پیش وفاداری خود را نسبت به خمینی ابراز داشته است.

سولیوان

سند شماره ۶۰

۱۳ فوریه ۱۹۷۹ - ۲۴ بهمن ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، بن - ۲۶۷۷ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری
رونوشت: سفارت آمریکا، تهران - فوری

موضوع: اوضاع ایران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در طی یک توجیه مختصر در مورد اوضاع ایران در سر یک میز ناهار چهار نفره (که در تلگرام جداگانه گزارش شده) وان ول کارمند وزارت خارجه آلمان اظهار داشت که انگلیس توصیه کرده است که جامعه اروپا در مورد روابط با دولت جدید ایران بیانیه‌ای صادر کند. با این حال طرف انگلیسی ما در سر میز ناهار با چنین مطلبی مخالفت نمود و این مطلب به کناری گذاشته شد. وان ول در ادامه گفت موضع دولت آلمان در قبال دولت جدید ایران این است که آلمان ملتها را به رسمیت می‌شناسد نه دولتها را لذا به اقدام خاصی جهت شناسایی مجدد نیاز نیست. دولت آلمان به انجام مراودات عادی با دولت جدید ادامه می‌دهد و به

برقراری روابط خوب امیدوار است.

۳- هم وان ول و هم سفیر انگلیس تصور می کردند که دولت جدید به تأمین نفت برای غرب ادامه خواهد داد ولی مقدار آن را کاهش می دهد. وان ول همچنین گفت که دولت آلمان نیز تصور می کند می تواند حداقل بعضی از پروژه های صنعتی خود در ایران را ادامه دهند. استوسل

سند شماره ۶۱

۱۳ فوریه ۱۹۷۹ - ۲۴ بهمن ۱۳۵۷

مقاله توجیهی دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی

I - مقدمه - توجیه کوتاه، آشنایی با عمیات بخش ۷۲

مورد بحث ۴ زمینه عمومی هستند:

(۱) آشنایی با منطقه ایران.

(۲) آشنایی با بخش ۷۲، مأموریت و مسئولیتهای خدماتی؛ (قبلاً چگونه بود و در ماههای

اخیر چگونه توسعه یافته است).

(۳) خلاصه ای از بازده بخش با تکیه بر ضداطلاعات و زمینه های حفاظتی؛ و

(۴) زمینه های محدودیت ها و مسایل مختصه آن.

- یکی از زمینه هایی که خیلی کم تاکنون در جهان شناخته شده است. (و به طور کلی در

وزارت دفاع سوء برداشت بوده است).

- کشوری که در آن استثناء جزو قوانین است.

- کشوری که کنار گذاشته شده است.

II - آشنایی با منطقه ایران

ایران ۶۳۶۰۰۰ میل مربع وسعت دارد. تقریباً برابر وسعت ایالات متحده در قسمت شرق

رودخانه می. سی. سی. پی است. از شمال با اتحاد جماهیر روسیه شوروی و دریای خزر

هم مرز است (۱۲۵۰ مایل مرز مشترک با اتحاد جماهیر روسیه شوروی)، در شرق افغانستان و

پاکستان، خلیج فارس در جنوب و ترکیه و عراق در غرب آن است. دارای ۲۲۰۰ مایل مرز

مشترک در شرق و غرب با کشورهای عراق و افغانستان است، که هر دو کشور از اعمار اتحاد

جماهیر روسیه شوروی می باشند. ایران و عراق به طور تاریخی با یکدیگر مقابله و اختلافاتی

داشته اند. روابط ترکیه با ایالات متحده در سالهای اخیر نزدیک تر شده است.

- از نظر جغرافیایی سرزمینی سخت و خشن است. اساساً فلات مرتفعی است که از چهار

طرف به سلسله جبالهای سخت و بلند محدود شده است. در قسمت مرکزی آن دو کویر

بزرگ وجود دارند. بیشترین شهرهای بزرگ در قسمت فلات مرکزی ولی در حاشیه آن و

نزدیک کوهها قرار دارند که آب لازم را برای آنها تأمین می‌نمایند.

- جمعیت. جمعیت ایران ۳۲/۵ میلیون نفر است که ۱۵/۷ میلیون آن در مناطق شهری سکنی دارند. جمعیت تهران حدود ۴/۵ میلیون نفر است (از سال ۱۹۶۶ تاکنون حدود ۵۰٪ رشد داشته است. در آن زمان ۳ میلیون نفر بوده‌اند). سایر شهرهای بزرگ عبارتند از: اصفهان، مشهد، تبریز و شیراز، همگی دارای جمعیتی بیش از ۴۰۰/۰۰۰ نفر هستند.

- گروههای نژادی. حدود ۷۲٪ از مردم ایرانی و ۲۲٪ ترکمنی هستند و مابقی عرب‌های سامی و سایر اقلیت‌ها را تشکیل می‌دهند. حدود ۹۸٪ آنها مسلمان هستند. برآورد مردم بی‌سواد آن به طور تخمینی بین ۶۵٪ تا ۸۰٪ است.

- اقتصاد. ۲۳٪ از تولید ناخالص ملی حاصل از فرآورده‌های نفتی است. تورم سالانه بین

۱۴٪ - ۷٪ در نوسان است. کمبود محسوس نیروی انسانی متخصص وجود دارد.

- دولت. قبلاً حکومت سلطنتی بوده است. در ثوری، ایران یک کشور مشروطه سلطنتی بود، ولی در حال حاضر شاه قدرت سیاسی انحصاری خود را بر تمام امپراتوری اعمال می‌نماید. در ۶ نوامبر ۷۸، پس از ناآرامیهای گسترده و خرابی‌های مردمی در سطح کشور، او به طور موقت یک دولت نظامی تشکیل داد. در اوایل ژانویه ۷۹، شاه برای استراحت از ایران خارج شد. (توبی سولیوان شرح مفصلی در مورد تحولات و وضعیت کنونی ارائه خواهد نمود.)

- قدرت نیروهای نظامی. نیروی زمینی ۲۰۰۰۰۰ نفر، گارد شاهنشاهی ۱۸۰۰۰، نیروی دریایی ۱۵۴۰۰، نیروی هوایی ۵۸۵۰۰، ستاد مشترک ۷۰۰۰ نفر.

نیروهای مسلح شاهنشاهی قدرتمند و با نفوذ هستند زیرا فرماندهی مستقیم آنها با شاه است و دوم اینکه شاه از آنها به عنوان وسیله قدرت سیاسی خود استفاده می‌نماید. من قبلاً باید متذکر می‌شدم که تقریباً از انضباط خوبی برخوردار هستند، وفادار به تاج و تخت سلطنت و عموماً طرفدار غرب هستند. این تجزیه و تحلیل در مدت چند هفته اخیر تغییر کرده است.

- گروه‌های تروریستی. با وجود اینکه معمولاً جرایم ایران از آنها کلاً به عنوان گروه‌های

مارکسیست - اسلامی یاد می‌کنند، در واقع گروه‌های اصلی عبارتند از:

- مجاهدین خلق ایران مسئول حملات به آمریکاییان در ایران. در سال ۱۹۶۱ بر پایه مذهبی تشکیل شد. در حال حاضر، کادر رهبری این گروه عمدتاً مارکسیست هستند ولی اکثریت اعضاء رده پایین و متوسط آن مسلمان و مذهبی می‌باشند.

- چریک‌های فدایی خلق با شروع کار در سال ۱۹۷۰ این گروه مارکسیست تندرو و انقلابی هستند. تاکنون آمریکاییان مقیم ایران اهداف مستقیم آنان نبوده‌اند.

III - سازمان بخش ۷۲ - مأموریت و مسئولیت‌های خدماتی

- محدوده اختیارات عملیاتی و قدرت آن در سراسر کشور است. قسمت انشعابی از آن

یعنی ناحیه ۷۲۰۱ مسئول استانهای اصفهان و فارس می باشد. (شامل دو شهر اصفهان و شیراز می گردد که بیشترین تعداد آمریکاییان در این دو شهر خدمت می نمایند). گستره مسئولیتهای بخش ۵۷۲ منطقه‌ای به وسعت مجموعه تمام دیگر قسمت‌های تحت فرماندهی نیروی هوایی ایالات متحده در اروپا به استثناء ترکیه می باشد.

- دایره تحقیق ویژه تنها آژانس کارآگاهی، حفاظتی و ضداطلاعاتی وزارت دفاع در سطح کشور است و خدمات لازم را برای کلیه پرسنل وزارت دفاع را تأمین می نماید.
- با وجود اینکه تعداد ۱۳ نفر کارآگاه سازمانی رسمی دارد، در حال حاضر فقط ۹ کارآگاه در آنجا مأمور شده‌اند (۲ نفر در بخش ۷۲۰۱). این رقم قابل مقایسه با جمع ۶ نفر کارآگاه در سال ۷۶ است.

- در واقع، این قسمت از اول اکتبر ۷۸ دارای ۱۸ نفر پرسنل رسمی متشکل از ۱۳ مأمور، ۳ نفر متخصص اداری، یک نفر سکرتر و یک نفر مترجم، مصاحبه کننده، است. این افزایش پرسنل متعاقب بررسی‌های تیم بررسی نیروهای انسانی اعزامی از وزارت دفاع در ژانویه ۷۸ به تصویب رسیده است. ۶ تا ۷ نفر مأمور موقت برای ۳۰ تا ۶۰ روز از حدود اول اکتبر ۷۸ نیز گمارده شده‌اند.

- جدول استاندارد سازمانی این واحد شامل قسمت فرماندهی، دبیرخانه، سه بخش و یک واحد تابعه می باشد. بخش‌ها شامل بخش اداری به ریاست استوار یکم وان و یک متخصص پشتیبانی (سرپرستی کلی یک مترجم، مصاحبه کننده محلی) به ریاست DCO، بخش عملیات را سرگرد مسیگ به عهده دارد.

ریاست DCO، بخش عملیات فعالیت‌های تخصصی ضداطلاعات را نیز به عهده دارد. IVOA (دو نفر مأمور)، IVOA (۲ نفر مأمور). سرگرد مسیگ سرپرستی ستاد را در کلیه موارد تحقیقاتی و کارآگاهی انجام می دهد. سومین واحد، بخش کارآگاهی (تحقیقاتی) است، که توسط باب وارک اداره می شد. (در ۸ دسامبر ۷۸ رفته است).

این واحد جرائم روزانه، دزدی‌ها و بررسی سوابق پرسنلی ما به عهده دارد. فعالیت‌های حفاظت امنیتی (تحقیقات ضدتروریستی) توسط پرسنل بخش کارآگاهی به سرپرستی جیم موراسکی انجام می شوند.

پشتیبانی PSO توسط سایر پرسنل قسمت در صورت لزوم انجام می شود. در نظر است بخش پشتیبانی با ۲ نفر پرسنل متخصص IVOS برقرار گردد.

- پرسنل وزارت دفاع ایالات متحده در ایران. در تاریخ ۳۰ نوامبر ۷۸ جمعاً ۱۱۶۵ نفر، ۹۱۰ نفر نظامی، ۲۲۵ نفر غیرنظامی، همچنین ۶۶۵ نفر FLS'S و ۱۵۲۰ نفر وابستگان به وزارت دفاع هستند.

- مستشاری، کمک‌های نظامی، در ماههای اخیر بر برنامه‌های مدیریت متمرکز شده بود که بیش از همه سیستم‌های فرماندهی، کنترل و پدافند هوایی بودند.

- زمان ترخیص قابل ملاحظه‌ای دارد: از زمان امضاء LOA، ۴ سال به طول می‌انجامد تا تجهیزات وارد کشور شوند.

- دولت ایران سالیانه یک صد و ده هزار دلار ۱۱۰۰۰۰ دلار به هر نفر نظامی آمریکایی در ایران می‌پردازد.

- بیشترین پرسنل نظامی ایالات متحده در ایران به مستشاری، کمک‌های نظامی، به عنوان مشاور یا عضو تیم‌های کمک‌های آموزشی عملی تافت اعزام می‌شوند. (مأموریت آنها در داخل ایران به تافت یا فعالیت‌های کمک‌های امنیتی تقسیم می‌شود). (به یادداشت مراجعه کنید)*
- فعالیت‌ها و عوامل وزارت دفاع در ایران عبارتند از:

۱- گروه کمک‌ها و مشاوره نظامی - پرسنل ستاد (۵۵) قسمت زمینی (۵۵) قسمت دریایی (۱۹)، قسمت هوایی (۵۵)، جمع ۱۸۴ نفر.

۲- تیم مشاورت‌های آموزش عملی تافت - سه قسمت به علاوه اف ۱۴ و آی - هاوک - اصلاح شده - جمع ۳۱۵ نفر.

۳- نیروهای آمریکا: (۱۲۴ نفر نظامی) پشتیبانی عمده را تأمین می‌نماید نظیر فعالیت‌های اداره امور داخلی شامل پرسنل، امور مالی، پشتیبانی لجستیکی و تدارکات. سرهنگ بارلو، فرمانده نیروهای آمریکا نزدیک‌ترین فرماندهی ما در حد یک فرمانده پایگاه است.

۴- کمیسری، خدمات پزشکی فرماندهی ترابری نظامی ایالات متحده آمریکا، و سایر بخش‌ها.

- پرسنل نظامی ایالات متحده، به ۲۸ واحد تیم تافت، فعالیت‌های کمک‌های امنیتی، در بیش از ۱۵ نقطه دور افتاده کشور مأمور شده‌اند. (۲۱۴ نفر پرسنل)، بیشترین تمرکز خارج از تهران عبارتند از اصفهان (۴۹ نفر) شیراز (۳۰ نفر)، بوشهر (۳۷ نفر)، بندرعباس (۳۶ نفر)، وحدتی (۲۲) و شاهرخی (۱۶ نفر). (به یادداشت مراجعه شود).

- قسمت ۷۲ با آژانس‌های متعدد ایالات متحده از جمله، افسر امنیتی منطقه‌ای و دفتر وابسته دفاعی در سفارت آمریکا ارتباط و تبادل دارد. همچنین رابطه با مشاور اطلاعاتی مستشاری، کمک‌های نظامی، را برقرار نموده است، نمایندگان امنیتی سه قسمت نظامی، و رئیس ستاد نیروهای آمریکا.

- ارتباط با کشور میزبان ابتدائاً از طریق مأمور سیا با ساواک برقرار می‌شد. تماس‌های برنامه‌ای در موارد امنیتی نظامی و فعالیت‌های تروریستی بر علیه جامعه وزارت دفاع در ایران با کمیته مشترک برقرار بود.

ارتباطات در موارد جنایی و کنترل حفاظتی یا LAC با شهربانی کل کشور ایران یا از طریق افسر رابط شهربانی کل یا از طریق دفاتر سرکلانتری‌ها یا مستقیماً با ستاد شهربانی کل کشور

* ظاهراً یادداشت اشاره شده، جزوه جداگانه‌ای بوده است که یافت نشد - م.

برقرار گردیده است.

IV - خلاصه تولیدات:

- قسمت از اول ژوئن ۷۶ آغاز به کار کرده است.

- به علت تغییرات سریع وضعیت، موانع بیشتر فرماندهی و محدودیت‌های مدیریت، لازم بود که ارجحیت‌های کاری مشخص گردند که این فعالیتها از اوایل اکتبر ۷۸ به شرح زیر بوده‌اند:

(۱) جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل (IVOA).

(۲) ۵۰ مورد پژوهش برای نقاط آسیب‌پذیر امنیتی محل زیست، راه‌ها و تسهیلات (گسترده‌ترین، قابل درک‌ترین تجزیه و تحلیل در مورد آسیب‌پذیری‌های امنیتی که تاکنون توسط دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی آمریکا تهیه شده است).

(۳) عملیات حفاظت امنیتی.

(۴) موارد (IVOA) (موردهای فعال به طور اصولی به مرحله سکون رسیده‌اند. ناشی از

ناآرامیهای مردمی مسئله‌ای بوجود آورده که [نامفهوم].

(۵) بررسی‌های جنایی، دزدی و سوابق پرسنلی. از آنجا که پی‌گیری بررسی‌های جنایی،

دزدی و سوابق پرسنلی، به طور مؤثر از اواسط اکتبر متوقف شده‌اند، من آمار دوره زمانی از اول ژوئن ۷۶ تا اول نوامبر ۷۸ (دو سال و ۵ ماه) را انتخاب کرده‌ام.

- کل آمار در زمان اول ژوئن ۷۶ تا اول نوامبر ۷۸ (دو سال و ۵ ماه). ۲۰۴ مورد (ave 7) -

جنایی ۱۲۰ مورد (۵۸/۸٪) (ave 4) - دزدی - ۶۹ مورد (۳۳/۸٪) (ave 2.5)، ضداطلاعات ۱۵

مورد (۷/۴٪) (ave 0.5)، به علاوه ۳۳۳ مورد بایگانی مختومه.

با بیان دیگر، از فعالیت‌های سنتی (Traditional) جمع‌آوری اطلاعات، دزدی و موارد

ضداطلاعاتی، حدود ۵۰٪ جنایی، ۳/ آن دزدی و درصد خیلی از آن فعالیت‌های سنتی

ضداطلاعاتی بوده‌اند.

- ۴۵۶S (در حالیکه هنوز وجود دارند و ۵۵۶S به ترتیب ۱۵ و ۹۳ شماره‌گذاری شده‌اند).

- به هر حال بسیاری افراد این قسمت را اساساً یک قسمت IVO می‌دانند. در مدت این ۲۹

ماه، پرسنل این قسمت ۸۳۰ مورد بررسی سوابق پرسنلی انجام داده‌اند (۲۹/م) (بسیاری SIC)،

۸۳۳ مورد LAC (۲۹/م)، آنها ۵۶۹ عملیات خدمات حفاظتی (۳۷۸مورد) مورد (۲۹/م) انجام

داده‌اند، ۲۶ مورد تحقیقات تروریستی (۹۰مورد) (۱/م) به عمل آورده‌اند، ۶۸ بار توجیه

تشریحی ضدتروریسم انجام داده‌اند (۳۳۶مورد پرونده) (۲۰۳/م) که بسیاری از آنها بین ۲ تا ۳

ساعت به طول انجامیده. پرسنل IVOA در سال ۱۹۷۷ تعداد ۱۸۱ گزارش اطلاعاتی شامل ۴۶۵

مورد منتشر نموده‌اند.

در سال ۱۹۷۸ این رقم به ۳۵۸ گزارش (بیش از ۲۰۰٪) و ۱۷۵۳ مورد (۳۷۵٪) صعود

نموده است.

- در این مدت پرسنل ضداطلاعات - توجیه برای جمع - نفر پرسنل انجام داده‌اند.
- در این مدت مأمورین، حدوداً ماهیانه ۲۲۵ ساعت اضافه‌کاری داشته‌اند (بر اساس ۵ روز کار، روزی ۸ ساعت در هفته). این اضافه‌کاری‌ها به وضوح در ۲ تا سه ماه اخیر افزایش یافته است.

- در حالیکه ما سعی کرده‌ایم که یک برنامه تهاجمی داشته باشیم، با وضعیت اداری مصوبه خودمان، انجام چنین کاری بی‌نهایت مشکل بوده است زیرا هنوز نمی‌توانیم بیش از معادل یک نفر به طور تمام وقت به موارد جنایی و دزدی اختصاص دهیم.
در خلال موجودیت این قسمت، من هیچ‌گاه قادر نبوده‌ام که بیش از ۲ نفر را به انجام امور اساسی اختصاص دهم. توانسته‌ام یک نفر را به طور تمام وقت به PSI بگمارم. وضعیت امنیتی، برنامه‌های جنایی و دزدی را متوقف کرده است.

تولید بخش ۷۲۰۱

- ابتدائاً یک بخش ضداطلاعاتی برای پشتیبانی از ۵۰±۴۵ نفر به طور جدا شده (مجزا) تشکیل شد.

- فعالیت‌های جنایی در حداقل تا ژانویه ۷۷ آنها ۹ مورد جنایی را انجام دادند. بیشترین این موارد قاچاق یا مواد مخدر بوده و از اجرای کمک‌های پشتیبانی به سایر قسمت‌ها.

۷- زمینه‌های مسئله‌ساز و محدودیت‌های تحقیقات (کارآگاهی).

- زمینه‌های مسئله‌ساز و مشکل‌آفرین را می‌توان به بهترین صورت بدین شرح خلاصه نمود.

برنامه‌های توسعه و مسایل و مشکلات ناشی از محدودیت فضای اداری، کمبود نیروی انسانی، وجود استثنایی غیرمعمول عملیاتی و مسئولیت‌ها است.

- در ژانویه ۷۶ با برقرار نمودن قسمت جدید، با مسایل بنیادی مواجه شدیم. قسمت ۶۹۰۴ برای انجام مأموریت خود فاقد پرسنل و مدیریت کافی بود لذا زمینه‌های جنایی و دزدی را اصولاً نادیده گرفت.

- مشکلات مشابه در اکتبر ۷۶ با تشکیل قسمت ۷۲۰۱ به وجود آمدند.

- در ژوئیه ۷۶، مسئولیت پشتیبانی دفاعی ضداطلاعاتی غیرنظامیان ایالات متحده وابسته به شرکت‌های دفاعی به مسئولیت‌های قبلی اضافه شد. تصویب واگذاری این مأموریت استثنایی، توسط دفتر برنامه تحقیقات دفاعی انجام شد.

- سپتامبر ۷۶، متعاقب قتل راکول مسئولیت ما به زمینه‌های کمک‌های ضدتروریستی برای شرکت‌های مزبور، گسترش یافت. با افزایش حضور شرکت‌ها بار تحقیقات سوابق پرسنلی نیز افزوده شده و انتظار می‌رود که بیشتر شود.

- فضای محدود اداری، وضعیت بسیار ضعیف نقشه فیزیکی اداره، در مارس ۱۹۷۸ به فضای گسترده‌تری انتقال یافت.
- مسایل لجستیکی اصولی به علت پشتیبانی نیروی زمینی و پراکندگی فیزیکی نظامیان ایالات متحده. تعداد پایگاههای ایالات متحده و حضور ایالات متحده متمرکز نیست.
- تأخیر نامرتب پست (۵÷۱۴ روز به واشنگتن).
- نارسائی‌های تلفن‌های داخل کشور و خطوط هوایی.
- عدم تعهد تهران.
- تعداد زیاد جمعیت بازنشسته گان وزارت دفاع.
- دولت ایران برابر مقررات هرگونه تماس با خارجیان را ممنوع نموده، که شامل آمریکاییان نیز می‌شود.
- مسایل مربوط به پشتیبانی فرماندهی و هماهنگی.
- ادامه آموزش مجدد فرماندهان (سه نیرو) و تعداد زیادی یگانها که باید به آنها پشتیبانی و خدمات ارائه شود.
- تأخیر و قطع متعدد ارتباطات.
- مسایل ترافیک، خطرناک و مهلک است؛ ۴۵ دقیقه تا یک ساعت به سفارت ایالات متحده (فاصله ۶ مایل).
- محدودیت‌ها و نیازمندی‌های عمومی.
- فرماندهی کل درگیر کارهای روز به روز بیشتر از سایر قسمت‌ها است.
- در بسیاری موارد ارزش‌یابی اولیه مورد برای گسترش فعالیت‌ها نقص داشته.
- لزوم سندبرداری از همه چیز کارهای نوشتنی را مشکل و پیچیده کرده است.
- قطع برق.
- مسایل و مشکلات مربوط به گرمای شدید، کولر و توالت.
- تصادف وسایل نقلیه به طور محدود.
- ریختن سقف و دیوار.
- مسایل پزشکی وابستگان.
- یک نفر آمریکایی در ایران حداکثر ۶۰ تا ۷۰٪ فعال است.
- موارد هزینه پرسنل نظامی که باید در نظر گرفته شوند - تنظیم هزینه‌های افراد تازه‌وارد.
- عوامل کلیدی که بر مؤثر بودن فعالیت‌های کارآگاهی لطمه می‌زنند.
- مسایل حقوقی (قضایی) خارج اداره و محدودیت‌هایی که از سوی سفارت ایالات متحده اعمال می‌شوند.
- متأسفانه مرزها و مسئولیت‌های حقوقی (قانونی) دایره تحقیق ویژه از بدو تشکیل قسمت بخش دفاعی منطقه ۷۲ تاکنون هرگز به صورت واضح تعیین نشده‌اند. این مسئله زمانی

مشخص می‌شود که عملیات کارآگاهی جنائی را به صورت تهاجمی آغاز می‌کنیم (به خصوص تحقیقات خارج از اداره در مورد مواد مخدر در اوایل سال ۱۹۷۷).

در ایران ما هیچ پایگاهی نداریم، تنها سرزمین ایالات متحده زمینهایی است که در اختیار سفارت ایالات متحده و کنسولگری‌های آن قرار دارند. SOFA و هیچ نوع توافق‌نامه اجرایی یا یادداشت تفاهم در مورد فعالیتهای پلیسی بین سفارت ایالات متحده و دولت ایران وجود ندارد.

برابر دستورالعمل‌های جاری فرماندهی نیروهای ایالات متحده در اروپا، فرماندهی محلی نیروهای ایالات متحده در ایران، در غیاب SOFA یا توافق‌نامه‌های اجرایی، می‌تواند به طور قانونی دستور بازرسی محل را در خارج از اماکن سفارت صادر نماید، در صورتی که آژانس دایره تحقیق ویژه مراتب را با مقامات رسمی محلی هماهنگ نموده باشد. (سطح دقیق هماهنگی مشخص نشده است.) این دستورالعمل به دایره تحقیق ویژه اجازه می‌دهد که پرسنل وزارت دفاع ایالات متحده را در خانه‌های مسکونی تیمی آنها (نظیر BOQ و BEQ) (باشگاه افراد مجرد - مهمانسراهای افراد مجرد) به طور قانونی دستگیر نماید و حتی در صورت لزوم «بزور» آنها را بازداشت نماید.

اینگونه اماکن مسکونی دارای ساکنین آمریکایی هستند ولی کنترل آن با عوامل ایرانی است؛ همچنین هر منزلی که ساکن آن اعضاء وزارت دفاع ایالات متحده باشد، شامل این قانون می‌گردد.

افسران شهربانی کل کشور ایران (INP) تمایل زیادی دارند که براساس این توافقنامه عمل نمایند، به خصوص که کلیه پرسنل ایالات متحده که با مأموریت رسمی آمده‌اند دارای مصونیت سیاسی هستند (شامل پرسنل وزارت دفاع و وابستگان به وزارت دفاع)* علی‌رغم مذاکرات و بحث‌های مفصل با سفیر ایالات متحده، نماینده ستاد مشترک و ریاست مستشاری کمک‌های نظامی، سفیر سولیوان، نکته موردنظر وزارت دفاع از این توافقنامه را درک نکرده است که معاون سفیر بتواند تصمیم بگیرد و اجازه جستجو، بازداشت و غیره را صادر نماید.

سفارت نگران یک درگیری و حادثه احتمالی است که ممکن است آمریکاییان و ایرانیان را با یکدیگر درگیر نماید؛ با وجود اینکه تاکنون چنین موردی سابقه نداشته است. اگر معاون سفیر تصمیم مثبت بگیرد، لازم است دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی ایالات متحده آمریکا با شهربانی کل کشور ایران تماس بگیرد تا مجوز قانونی جستجو و بازداشت صادر شود یا مأمور ایرانی مجاز برای تحقیقات معرفی گردد.

اگر شهربانی کل کشور ایران اقدامی نکند، کار دیگری نمی‌شود کرد. برعکس، اگر مأمور شهربانی با مأمور کارآگاه ما همراه شود، کلیه مدارک و اسناد در اختیار آنها قرار خواهد گرفت؛

---

* قابل توجه است که حتی کارگرانی که از طریق پیمانکاران آمریکایی به ایران آمده‌اند دارای مصونیت سیاسی بوده‌اند.

افسر متهم آمریکایی (مأمورین نظامی یا غیرنظامی وزارت دفاع یا خانواده‌های آنها) توسط افسران پلیس محلی بازداشت شده‌اند.

در این صورت افسران متهم بازداشت شده بلافاصله توسط پلیس محلی آزاد می‌شوند زیرا مصونیت سیاسی دارند. اعلام جرم و عملیات قانونی تحت *UCMJ مشکل هستند زیرا دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی کنترل مستقیم بر مدارک و قرائن به علاوه شهادت افسر بازداشت کننده نخواهد داشت. ماده ۱۵ یک مرحله معمولی اجرای این گونه موارد است که هرگونه اقدام قانونی امکان‌پذیر است. وابستگان به آمریکا فرستاده شده‌اند.

- دولت ایران مانع ایجاد یک دادگاه عمومی یا ویژه در ایران است. عملاً دادگاه نظامی آلمان وجود ندارد. زیرا مخارج ترابری کلیه اشخاص درگیر در پرونده به آلمان غربی بسیار زیاد است. نظریه‌ای وجود دارد که مظنونین ایرانی را به همکاری داوطلبانه راضی کنیم. در این صورت همانگونه که در ماده ۱۵ آمده تعداد مواردی که قسمت ۷۱ انجام داده، ذکر شده‌اند.

- حتی اگر دادگاه نظامی در ایران تشکیل شود، اختلاف زیادی در برداشت فرماندهان از محدوده اختیارات این دادگاهها وجود دارد.

هر نیرو با سایر نیروها فرق دارد. پاره‌ای توضیحات و تغییرات داده شده‌اند؛ به هر حال، هنوز مسئله مبهم است، به خصوص در مواردی که متهمین درگیر در یک مسئله از چند نیرو یا یگان مختلف باشند. (به لیست مربوطه مراجعه شود.)

- بیشترین موارد جنایی، ۱۹، ۱۷، ۴۷ هستند، با وجود اینکه تجربیات کلی در جوّ موارد جنایی داشته‌اند.

برنامه‌های ضداطلاعاتی

- حضور اطلاعاتی دشمن.

- توان بالقوه در ضداطلاعات وجود دارد؛ من معتقدم محدودیت موجود ناشی از عدم دسترسی به پرسنل آموزش دیده است.

- کلیه کشورهای کمونیستی به استثناء کوبا و آلبانی در اینجا حضور دارند.

- ۶۵۰۰ نفر از ملیت‌های کمونیستی در اینجا هستند که بین ۶۰ تا ۷۰ نفر آنها به عنوان افسران اطلاعاتی شناخته شده یا مشکوک هستند.

- دو افسر ارشد ایرانی در سپتامبر ۷۷ به علت جاسوسی برای روسها دستگیر شده‌اند. یک سرلشگر معاون اداره پنجم ستاد ارتش نیروهای مسلح شاهنشاهی از اوایل دهه ۱۹۶۰ در این مورد جاسوسی درگیر بوده است.

- ما سعی می‌کنیم که با همین پرسنل موجود جنبه تهاجمی به فعالیت‌های خود بدهیم، در فعالیت‌های پشتیبانی نیروی زمینی ایالات متحده هستند.

---

* احتمالاً قوانین دادگاه نظامی آمریکا.

– آمار موارد، ارقام چندان دقیقی برای بیان آنچه در اینجا انجام شده نیستند. باید به اهداف تشکیل این قسمت و مقایسه آن با کارهای انجام شده نگریست. وقتی من به فرماندهی اینجا منصوب شدم سه هدف اصلی داشتیم؛ (۱) درخواست، استخدام منشی واجد شرایط تمام وقت، (۲) دریافت پشتیبانی مترجم و مصاحبه‌کننده تمام وقت؛ و (۳) در اختیار گرفتن و درخواست برای فضای بیشتر اداری. به هر سه هدف فوق رسیده‌ایم.

سند شماره ۶۲

محرمانه

۱۴ فوریه ۱۹۷۹ – ۲۵ بهمن ۱۳۵۷

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی – ۳۸۰۰۵ به: سفارت آمریکا، تهران – فوری

موضوع: بانک فدرال رزرو و ایران

(محرمانه – تمام متن)

۱- بانک فدرال رزرو نیویورک امروز تلکس زیر را از جانب بانک مرکزی ایران که توسط «شورای عالی نظارت موقت» امضا شده دریافت نموده است.

۲- شروع متن.

آقایان محترم: همانطور که می‌دانید انقلاب ملت ایران امور مملکت را به دست گرفته است و منافع ملت ایران در چنین شرایط بحرانی بایستی از این طریق حفظ شود. که تمام مبادلات و نقل و انتقالات ارزی خارجی از هر نوع منجمله معاملات نقدی و اعتباری بانک مرکزی ایران و غیره فقط با مجوز و اختیارات رهبری انقلاب صورت پذیرد. در این رابطه یک شورای عالی نظارت موقت در بانک مرکزی ایران تشکیل شده است و لذا از بانک شما درخواست می‌شود تمام مبادلات ارزی و اعتباری از حسابهای بانک مرکزی ایران را فقط با کسب مجوز قبلی از شورای مذکور انجام دهد – کاملاً واضح است که مساعدت شما با چنین درخواستی تداوم همکاریهای بانک مرکزی ایران را با بانک شما تسهیل می‌کند.

پایان متن
شورای عالی نظارت موقت

۳- فدرال رزرو آماده است تا بر اساس چنین دستورالعملی اقدام نماید اما مایل است تأیید سفارت را در این مورد کسب کند که آیا شورای عالی نظارت موقت در واقع از جانب دولت جدید ایران چنین اختیاراتی دارد یا خیر.

درخواست می‌شود سفارت در سطح مناسبی با دولت موقت ایران تماس بگیرد و این مطلب را مشخص نماید. فدرال رزرو هیچ نتیجه‌گیری سیاسی ندارد اما مایل است بدانند که حسابهای ایران در بانک فدرال رزرو را چگونه اداره نماید. ما معتقدیم که این حسابها در حال حاضر بالغ بر حدود ۹۰۰ میلیون دلار می‌باشد. فدرال رزرو از انجام هرگونه مبادلات دیگر در مورد این حسابها خودداری می‌کند تا توصیه سفارت را که تا ۸ صبح ۱۴ فوریه ضروری است کسب نماید.

ونس

سند شماره ۶۳

محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۱۲۷۹

۲۵ فوریه ۱۹۷۹ - ۶ اسفند ۱۳۵۷

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت ایران در ۲۴ فوریه ۷۹

۱۶- خلاصه (محرمانه): گزارش اطلاعاتی درباره همه‌پرسی و انتخابات آینده، تولید نفت، بازنشستگی ژنرالهای متهم، اولین رئیس‌جمهور احتمالی ایران، شرایط محلی تهران و وضع دیگر شهرها.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) روزنامه‌ها گزارش می‌دهند قبل از نوروز، همه پرسی درباره شکل آینده دولت، برگزار خواهد شد. احتمالاً اولین رأی فقط این است: «آیا با یک جمهوری اسلامی موافقید؟» بعد از آن انتخاب نمایندگان مجلس مؤسسان برای تهیه قانون اساسی جدید، صورت خواهد گرفت. با انتخابات سوم، نمایندگان مجلس جدید برگزیده می‌شوند.

ب- تولید نفت: در حال حاضر، ایران روزانه ۷۰۰۰۰۰ بشکه نفت تولید می‌نماید. پیش‌بینی می‌شود این مقدار تا سه میلیون بشکه در روز بالا خواهد رفت که ۲/۴ میلیون آن صادر خواهد شد. معاون نخست‌وزیر امیرانتظام گفت به محض این که تصمیمی اتخاذ گردد، اولین محموله‌ها تا پانزده روز دیگر صادر خواهد شد. در چند روز آینده ارقام دقیق‌تری اعلام خواهد شد. اکثر ۶۵۰۰۰ کارگر صنعت نفت کشور به سر کار خود بازگشته‌اند.

ج- بازنشستگی‌ها: ستاد مشترک ارتش ملی اسلامی ایران روز بیست و چهارم فوریه بازنشستگی ۳۲ سرلشگر ایران را اعلان کرد. اسامی آنها منتشر نشد.

د- رئیس‌جمهور جدید ایران: نوشته روزنامه‌ها و گفتگو با دکترهای ایرانی نشان می‌دهد که علی شایگان، به احتمال زیاد اولین رئیس‌جمهور ایران خواهد بود. شایگان گفت که این کشور باید ملت نوینی با دولتی که مورد قبول همه دنیاست، دادگاههای آزاد، نظام دولتی پارلمانی که قدرت عالی در دست مجلس ملی متمرکز باشد، داشته باشد. او افزود که کشور باید نسبت به آمریکا و شوروی از سیاست عدم تعهد پیروی نماید. شایگان برای خمینی در دولت جدید، نقشی رسمی نمی‌بیند.

ه- شرایط محلی: در ساعات اولیه صبح، نزدیک سفارت و بیشتر ساعات شب، در شمال تهران صدای تیراندازی به گوش می‌رسید. علل آن معلوم نیست. در هنگام روز در طول مسیر شمال به مرکز تهران، پست بازرسی دیده نمی‌شود ولی شب هنگام پست‌های بازرسی زیادی وجود دارد. پلیس خمینی و نزدیک به ۲۵ گارد نیروی هوایی ایران از سفارت محافظت به عمل می‌آورند. ورود و خروج به سفارت شدیداً توسط پلیس خمینی و وابسته نیروی زمینی

کنترل می‌شود. در ساعت دوازده و هشت دقیقه، در حالی که کارمندان ایرانی سفارت و پلیس خمینی نظاره می‌کنند، سربازان نیروی دریایی آمریکا پرچم آمریکا را بر فراز سفارت به اهتزاز درمی‌آورند. ترافیک در مرکز شهر تهران تقریباً دارد به وضع سابق خود که بسیار سنگین بود و حرکت قدم به قدم صورت می‌گرفت باز می‌گردد.

و- خارج از تهران: گزارش کمی موجود است. ولی تبریز مجدداً آرام گزارش می‌شود. آبادان و خرمشهر به وضع عادی برمی‌گردد و آثار کمی از انفجارات اخیر باقی مانده است. دانشگاه اصفهان باز شده و طبق گزارش همه دانشجویان و استادان بازگشته‌اند.

ز- پراکنده: (۱) خمینی به زودی عازم قم خواهد شد ولی تاریخ آن هنوز معلوم نیست. (۲) یزدی اظهار می‌کند که نیروی امنیتی انقلابی اسلامی به زودی تشکیل می‌شود تا نظم و قانون را در سراسر کشور، در شهرها در محافظت از اموال عمومی و شخصی تأمین و با اقدامات ضدانقلابی مقابله نماید.

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان)

تیراندازیهای فزاینده و مهار نشده شبانه ما را مطمئن می‌سازد که عادی بودن زندگی در روز را نباید واقعاً دلیل بازگشت صبح به ایران تلقی کرد. نیروهای چپگرا خواسته‌هایشان را اعلان کرده‌اند و مخالفت خود با دولت خمینی - بازرگان را وسیعاً به نمایش گذاشته‌اند. سر بزرگ هنوز زیر لحاف است. تا تماسهای اولیه را برقرار ننماییم نمی‌توانیم درباره سرهنگ‌های جدید ستاد نظری بدهیم. هیچ‌یک از وابسته‌های نظامی نتوانسته است با رکن دوم یا پروتکل تماسی برقرار نماید. گزارشات پراکنده اطلاعاتی از شماره ۶۸۴۶۰۱۰۱۷۹ تا ۶۸۴۶۰۱۱۰۷۹ به شکل پیام آماده گشته و برای به حداقل رساندن سنگینی بار ایستگاه از طریق پست سفارشی و بسته‌بندی شده ارسال خواهد شد.

سند شماره ۶۴

۲۵ فوریه ۱۹۷۹ - ۶ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۵۱۹ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: مجموعه اخبار سیاسی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: مجاهدین [خلق] از خواسته‌های چپگرایان حمایت می‌کنند. آیت‌الله خمینی روز بیست و هفتم فوریه به قم خواهد رفت. با تسلط احتمالی دولت بر امور، کمیته امام منحل می‌شود. فهرست جاری انتصاب مقامات بالا توسط دولت جدید ایران. چپگرایان ادعا می‌کنند که فهرست اعضای آژانس ارتباطات بین‌المللی همان فهرست اعضای سازمان سیا می‌باشد. هنوز وضع دانشگاهها بحرانی و آشوبزده است. اقلیت‌های مذهبی هنوز می‌ترسند. پایان خلاصه.

۳- به تبع گردهمایی بیست و سوم فوریه فداییان خلق در دانشگاه تهران، مجاهدین خلق

هم در گردهمایی بیست و چهارم فوریه خود در دانشگاه تهران از دولت جدید ایران تقاضاهای مشابهی داشتند. مسعود رجوی، رهبر مجاهدین تقاضا داشت: «ارتش خلق» تشکیل شود و هیچ محدودیتی علیه «مبارزان راه آزادی» به کار گرفته نشود. محاکمه حامیان شاه در دادگاه علنی انجام گیرد. برای اداره کارخانجات، دانشگاه‌ها، صنایع و بازرگانی، ادارات دولتی و پادگانهای نظامی خواستار تشکیل «شوراهای خلق» بود. رجوی در سخنرانی خود از رئیس انقلابی ستاد ارتش، سرهنگ نصرالله توکلی انتقاد کرد. وی در بیست و یکم فوریه، بعد از اینکه رالف شون من آمریکایی افراطی، او را متهم ساخت که به شیوه سازمان سیا برای در دست گرفتن زمان امور، توطئه می‌کند، استعفاء داده بود. در حالی که ممکن است موضع ذکر شده مجاهدین [خلق] خطری برای قدرت دولت بازرگان فراهم نسازد، ولی قابل توجه است که نیروی عمده نظامی دولت مجاهدین [خلق] هستند. (گزارش می‌دهند که چهار گارد سابق شاهنشاهی در شب بیست و سوم فوریه به خانه نخست‌وزیر حمله می‌کنند ولی چریکهای انقلابی که از این خانه محافظت می‌کرده‌اند، آنان را دستگیر می‌نمایند.) این حوادث و حوادث دیگر نشان می‌دهد که تجدید ساختمان ارتش پلیس به اندازه کافی پیش نرفته تا بر میزان امنیت بیفزاید و با یورشهای مسلحانه مقابله کند.

۴- منبع نزدیک به خمینی در ملاقات شب بیست و چهارم فوریه با مقام سیاسی ما، تأیید کرد که خمینی روز ۲۷ فوریه به قم عزیمت خواهد کرد. روزنامه‌های صبح ۲۵ فوریه خبر می‌دهند که وی «زود» بازخواهد گشت. در پاسخ سؤال، منبع گفت که فعالیت‌های کمیته خمینی [انقلاب] دارد پایان می‌گیرد.

نظریه: ممکن است برخی از فعالیتهای کمیته مرکزی مورد حرف قرار گیرد، ولی کمیته‌های محلی کمافی‌السابق به کار خود ادامه خواهند داد با توجه به تهدیدات مداوم چپ، اگر کمیته‌ها یک سره برچیده شوند، برای ما مایه تعجب بسیار است. ولی برنامه این است که دولت بر آنها کنترل بیشتری داشته باشد.

۵- از جمع‌بندی اطلاعاتی که منابع در اختیارمان قرار داده‌اند، لیست کامل انتصابات جدید دولت ایران به قرار ذیل گزارش می‌شود:

مهدی بازرگان	نخست‌وزیر:
ابراهیم یزدی	معاونان نخست‌وزیر:
امیرانتظام	
و هاشم صباغیان	
کریم سنجابی	وزیر امور خارجه:
احمد صدر حاج سیدجوادی	وزیر کشور:
داریوش فروهر	وزیر کار و رفاه اجتماعی:

(امور انقلاب)
(روابط عمومی)

وزیر امور اقتصاد و دارایی:	علی اردلان
وزیر دفاع:	ناخدا محمدحسین [احمد] مدنی
وزیر دادگستری:	دکتر اسدالله مبشری
وزیر انرژی:	عباس تاج
وزیر کشاورزی:	دکتر محمد ایزدی
وزیر بازرگانی:	دکتر رضا صدر
وزیر آموزش و پرورش:	غلامحسین شکوهی
وزیر اطلاعات و تبلیغات و اوقاف	ناصر میناچی (این وزارتخانه در حال حاضر سازمان اوقاف را هم دربر می‌گیرد)
وزیر علوم و فرهنگ و هنر:	دکتر علی شریعتمداری
وزیر پست و تلگراف:	حسن اسلامی
استاندار خوزستان:	سیدمحمد کیاوش
استاندار گیلان:	دکتر حبیب داوران
استاندار آذربایجان شرقی:	دکتر رحمت‌الله مقدم مراغه‌ای
شهردار تهران:	خسرو ارداقی

۶- انتصابات مهم دیگر عبارتند از:

رئیس موقت هواپیمایی ایران:	هوشنگ تجدد
رئیس ستاد:	سپهبد محمدولی [ولی‌الله] قرنی
رئیس کل شرکت ملی نفت ایران:	حسن نزیه (رئیس کانون وکلا)
مدیرکل رادیو و تلویزیون ملی ایران:	صادق قطب‌زاده
فرمانده ژاندارمری:	سرهنگ عزت‌الله ممتاز
رئیس شهربانی کل:	تیمسار نوروزی
رئیس صنایع دفاع:	سرهنگ سیدمجتبی طاهرزاده (بجای طوفانیان)

انتصابات نظامی سطح پائین‌تر از طریق کانالهای افسر وابسته دفاعی گزارش می‌شوند. وقتی که وضع کابینه روشن‌تر گردد، می‌کوشیم ببینیم در مورد انتصابات بالا چه اطلاعات حیاتی می‌توانیم به دست آوریم. با وجود این، از آنجا که ممکن است شرکت نفت نسبت به ما حداقل اطلاعات جدیدی در مورد این انتصابات در دست داشته باشد، ممکن است گزارشات مقدماتی تهیه نماید.

۷- تعدادی از منابع دانشگاهی ما، مستقیم و غیرمستقیم می‌گویند فداییان خلق، فهرست اعضا آژانس ارتباطات بین‌المللی را، از طریق اشغال ساختمان آن محل به دست آورده‌اند و در گردهمایی‌ها و در کمیته‌های محلی خمینی از این فهرست استفاده می‌کنند و می‌کوشند

نیروهای انقلابی را متقاعد سازند که افراد این فهرست، همکاران سازمان جاسوسی سیا هستند. این کار بسیاری از تماسهای عادی دانشگاهی ما را تا اندازه‌ای دچار اشکال ساخته و حساس نموده است ولی تاکنون به ما گزارشی از دستگیری افراد بر پایه این فهرست نرسیده است. با وجود این، جو سیاسی به گونه‌ای است که هر دو طرف این نوع اقدامات را جدی می‌گیرند.

۸- دو دوست نزدیک و صمیمی مقام سیاسی سفارت گفته‌اند سرشماری که دو سه روز است انجام می‌گیرد توسط کمیته‌های خمینی [محل] برگزار می‌شود و هدف از آن این است که دریابند مردم هر منطقه چه کمکهایی می‌توانند به امر انقلاب نمایند. سئوالات از پرسش‌های معمولی «تاریخ تولد» شروع می‌شود و سئوالات حیاتی و مهم دیگری مانند «کجا تحصیل کردید»، «چند بار به کشورهای خارجی سفر کرده‌اید؟» را دربر می‌گیرد و سئوالات دیگری هست که منابع را مشتاق کرده تا بدانند آیا همه این تلاشها برای این نیست که زندگی عادی در قالب رژیم بر پایه اسلام قرار بگیرد.

۱۰- قطع نظر از کشتن کشیش ایرانی به خاطر اجتماع اسقفی ایرانیان شیراز در نوزدهم فوریه، رویداد دیگری از خشونت نسبت به اقلیت‌های مذهبی، اتفاق نیفتاده است. گزارشاتی داریم که کمیته‌های محلی خمینی دست به آزارهایی می‌زنند و اکثر کلیساها یا دفاتر خارجی زیرنظرند و بازرسی می‌شوند و به ویژه دفاتر و یادداشتهای آنها از دست‌برد در امان نیست. اسقف ارمنیان آرناک مانوکیان روز بیست و سوم فوریه با بازرگان ملاقاتی به عمل آورد و بازرگان وی را مطمئن ساخت که حقوق اقلیتها مورد احترام خواهد بود. این امر موجب گشت تا ارمنیان با نظام جدید در صلح بسر برند ولی اکثر اقلیت‌های مذهبی، از آن جمله خود ارمنیان از نظام جدید بسیار نگران هستند و بیشتر ترس آنها از دولت ایران نیست، بلکه از کمیته‌های خمینی [محل] است که مزاحمتهایی را برای آنان فراهم می‌آورند.

۱۱- اعضاء هیأت علمی دانشگاه به ما اطلاع می‌دهند که گردهمایی‌های چند دانشکده در دو هفته گذشته به آشوب کشیده شده است. همه با هم بحث و جدل می‌کنند. برنامه ثابتی در پیش نیست. فرد کارکننده‌ای با ۲۵ سال سابقه نظامی - دانشگاهی معتقد بود که قبل از اینکه وضع تحصیلی منطقی به وجود آید عمر فعالیت‌های دانشگاهی به سر خواهد آمد و سپس استفاده از نیرو ممکن است ضروری باشد.

سولیوان

سند شماره ۶۵

۲۶ فوریه ۱۹۷۹ - ۷ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۴۶۸۴۲

به: سفارت آمریکا، تهران

موضوع: شهروندان آمریکایی و انگلیسی در پازانان در حوالی آغاچاری توسط

کمیته‌های اسلامی برای تحقیقات بازداشت شدند.

۱- شرکت فلور طی گزارشی به وسیله تلکس از دفتر هلند با وزارت خارجه تماس گرفت

و اعلام کرد که جان کاسیبا (شهروند آمریکایی) و سه شهروند انگلیسی (به اسامی دبلیو. دبلیو. والش؛ پی. دیترز؛ و کی. تامپسون) تلاش کردند به همراه ۶ نفر کارمند فیلیپینی شرکت فلور در تاریخ ۲۶ فوریه توسط هواپیما، آبادان را به مقصد تهران ترک کنند. این تخلیه به دستور دفتر فلور صورت می‌گرفت. افراد فیلیپینی، آبادان را ترک کردند اما شهروندان آمریکایی و انگلیسی توسط کمیته اسلامی جهت انجام تحقیقات بازداشت شده و به پازانان عودت داده شدند. گزارش تلکس در عصر روز ۲۶ فوریه از طریق دفتر هلند و به امضای کاسیبا و والش دریافت شد که در آن عنوان شد که حال گروه خوب و سالم هستند اما جهت تحقیقات در بازداشت به سر می‌برند.

۲- برای اطلاع شما: ما می‌دانیم که گروه در حال حمل مقادیر زیادی پول شخصی و پول شرکت به صورت حواله بوده‌اند. پایان برای اطلاع شما.

۳- سفارت احتمالاً می‌تواند با گروه در محل مجتمع فلور در پازانان از طریق شماره تلفن ۰۵۴۰-۲۳-۵۶۱ یا ۰۵-۲۰۷-۰۶۱ تماس بگیرد. تماس‌های تلفنی به پازانان به وسیله ایستگاه محل ژاندارمری صورت می‌گیرد.

۴- لطفاً نتایج تلاش‌هایتان برای دسترسی به گروه و تماس با دولت ایران را به ما گزارش کنید.
ونس

سند شماره ۶۶

سری
از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۵۴۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری
موضوع: گزارش وضعیت ماهانه، تهران - فوریه ۷۹

۱- (سری - تمام متن)

۲- ذیلاً فشرده‌ای از حوادث امنیتی ایران در طول فوریه ۷۹ ذکر شده است. در ۵ فوریه ۷۹ افسر حفاظت منطقه وارد سفارت گردید. در ۵ فوریه ۷۹ افسر حفاظت منطقه توانست با سفیر و رایزنهای کنسولی ملاقات نماید. افسر حفاظت در ۶ فوریه به دیدار کاردار رفت. ارزیابی سریع محوطه نشان داد که ما در قسمتهای بسیاری نقطه ضعف داریم. افسر حفاظت منطقه راهنمایی‌هایی در اختیار سفیر، کاردار و رایزن سیاسی قرار داد. حداقل یک گروهان تفنگدار از ارتش یا تفنگداران دریایی لازم است تا به نحو معقولی محوطه را اداره و از آن حفاظت نمایند. با توجه به اوضاع ناپایدار تهران و تهدید حمله به محوطه سفارت، افرادی از ارتش ایران که استعداد آنها بین ۱۵ تا ۶۰ نفر در تغییر است برای حفاظت از محوطه سفارت آمریکا گماشته شده‌اند تا نیروی ۶۰ نفری شهربانی را که در محل مستقر هستند تقویت نمایند. افراد ارتش ایران تحت کنترل سرهنگ هالند از نیروی هوایی آمریکا و مأمور به دفتر وابسته نظامی سفارت قرار دارند.

تمام طول مدت زمانی ۵ الی ۱۴ فوریه ۷۹ شهر در ناآرامی کامل همراه با شلیک مرتب تفنگ، انفجار و حملات گروه‌های مختلف به پادگانهای ارتش و پاسگاههای شهربانی به سر برد. شلیک‌های مخفیانه متفاوتی نیز علیه سفارت صورت گرفته است.

در ۱۲ فوریه ارتش و شهربانی ایران سقوط کرد. ارتش و شهربانی ایران از محوطه سفارت خارج شدند. افراد شهربانی قبل از خروج خود سلاحهای خود را به افسر حفاظت منطقه تسلیم کردند.

سفیر دستور داد تا تمامی اسناد طبقه‌بندی‌دار باقیمانده به طور کامل نابود گردد. این کار در ۱۲، ۱۳ و ۱۴ فوریه صورت گرفت.

افسر حفاظت منطقه در ۱۲ فوریه تمام سلاحهای موجود را در اختیار پرسنل نیروهای مسلح آمریکا که در محوطه مانده بودند قرار داد. این کار به منظور تقویت تفنگداران دریایی آمریکا که از شدت کار مداوم و پرمشغله خسته شده بودند صورت پذیرفت.

در ۱۳ و ۱۴ فوریه ۷۹ افسر حفاظت منطقه دستور داد تا تمام سلاحهای اتوماتیک از جمله تفنگهای ام-۱۶، یوزی و کلت‌های کمری کالیبر ۴۵ و غیره جمع‌آوری شود و ۱۲ تفنگ شکاری به همراه ۹ تیر مشقی و نارنجکهای گاز اشک‌آور ۱۰۰-MPG به همراه کارت‌ریج پرتاب آن را در اختیار پرسنل قرار داد. این کار در اواخر روز ۱۳ و اوایل صبح ۱۴ فوریه به انجام رسید.

جالب توجه است که حوادث زیر قبل از حمله ساعت ۱۱ روز ۱۴ فوریه به محوطه سفارت مشاهده شدند:

(۱) یکی از منابع مورد اعتماد سفارت اطلاع داد که از طریق شنود بی‌سیم‌های شبکه امنیتی صحبت‌هایی در مورد استقرار سلاح که احتمالاً بر پشت‌بامهای پشت محوطه سفارت باشد شنیده است. بعدها این مواضع توسط اکثر پرسنل امنیتی سفارت مشاهده شدند.

(۲) تقریباً در حدود ساعت ۱۰ تفنگدار مشغول خدمت در نزدیکی درب روزولت متوجه شد که تردد شلوغ معمولی در تقاطع تخت جمشید و روزولت به طور ناگهانی مرتفع شده است. وی مطمئن بود که مسیر عبور در خیابان روزولت به سمت جنوب توسط موانعی مسدود شده بود و افراد پیاده در خیابان ناپدید شده بودند.

(۳) دو نفر که به طور ابتدا به ساکن و با توسل به زور وارد آپارتمان افراد مأمور به خدمت شده بودند (واقع در پشت محوطه سفارت که افسر حفاظت منطقه نیز در آن مستقر است) ملاهای مذهبی بودند که لباس معمولی خود را به تن داشتند اما تفنگهای ژ-۳ اتوماتیک از نوع شکاری آن را همراه داشتند. مزاحم دیگر صورت خود را با نوعی پارچه پوشانده بود.

حدود ساعت ۱۱ روز ۱۴ فوریه محوطه سفارت آمریکا توسط گروه‌های بزرگی که به تفنگ و سلاحهای اتوماتیک مسلح بودند مورد حمله قرار گرفت، تمام مواضع بیرونی سقوط کرد و کلیه پرسنل یا دستگیر شدند و یا بنا به دستور سفیر تسلیم گشتند. حدود ساعت ۱۲

ساختمان اداری سفارت از تمام جهات مورد حمله قرار گرفت و به تصرف مهاجمین درآمد. به افراد دستور داده شد به زیرزمین بروند و در آنجا سلاحها، بیسیمها و سایر تجهیزات امنیتی خود را تسلیم کنند. مهاجمین تمام آنچه را که می توانستند به آن در دسترسی داشته باشند برداشتند، تمام افراد به محوطه بین دفتر سفیر و دفتر منشی کاردار منتقل شدند. هنگامی که «نیروهای مخالف برای نجات ما آمدند» تمام پرسنل را مورد تفتیش بدنی قرار دادند. این افراد بد تمام زندانیان آمریکایی را در قبال تأمین جانی خود مبادله کردند. تمامی افراد آمریکایی از جمله پرسنل C&R و ارتباطات راه دور مورد جستجوی بدنی قرار گرفته و پس از آن به سمت بیرون ساختمان و در جهت پارکینگ رانده شدند. سپس ما را تا محل اقامت سفیر همراهی کردند و در آنجا برای مدتی بین ۲ تا ۳ ساعت تحت نظر بودیم. می و توماس افسران حفاظت منطقه به ساختمان اداری برگردانده شدند و در آنجا به ما اجازه دادند از بیسیمهای رادیویی ماشینها استفاده کرده و به همه پرسنل آمریکایی اطلاع دهیم که محوطه تسلیم (مهاجمین-م) شده است. چندین نفر در طبقه هم کف ساختمان انبار سنگر گرفتند. حدود ساعت ۱۷ به تمام پرسنل اجازه دادند به اقامتگاههای مختلف خود در داخل یا خارج محوطه سفارت بروند. توجه: ساختمان اداری شامل قسمت‌های C&R از قسمت ارتباطات راه دور از حدود ساعت ۱۳ روز ۱۴ فوریه ۷۹ الی صبح ۱۵ فوریه ۷۹ خالی ماند. تمام تجهیزات ارتباطی طبقه بندی دار قبل از تصرف ساختمان اداری نابود شده بودند.

در ساعت ۱۰ روز ۱۵ فوریه ۷۹ سفیر دستور داد تا تفنگداران دریایی آمریکا بدون حمل سلاح به همراه ایرانیان مسلح در مواضع کلیدی مستقر شوند. این شیوه تا امروز نیز به مورد اجرا گذاشته شده است.

از ۱۶ تا ۲۰ فوریه ۷۹ کارمندان سفارت همگی مأمور شده بودند تا از طریق پروازهای اجاره‌ای که توسط وزارت خارجه آمریکا سازمان داده شده بود نسبت به خروج آمریکاییان از ایران اقدام نمایند.

در طول مدت ۱۵ فوریه ۷۹ تاکنون پرسنل حفاظت منطقه تعداد محدودی از سلاحها را در گاو صندوقها و صندوقها گذاشته‌اند تا محفوظ بماند. (به تلگرام تهران ۲۵۰۰ رجوع کنید).

در حال حاضر محوطه سفارت توسط سه گروه از جانب خمینی «محافظت» می‌شود. (۱) افراد کمیته‌های انقلاب که در محل اقامت سفیر مستقر شده‌اند. (۲) افرادی از یک کمیته انقلاب دیگر که در محل درب اصلی و درب پارکینگ مستقر هستند. (۳) محوطه پست و سایر قسمت‌های سفارت توسط پرسنل سابق نیروی هوایی ایران که بعضی از آنها نیز یونیفورم به تن دارند حفاظت می‌شود.

در روز ۱۴ فوریه ۷۹ ساختمانهای سفارت مورد چپاول قرار گرفته و به صورت زباله‌دانی درآمد. محلی که بیش از همه دچار خسارت و غارت شده دفتر تفنگداران دریایی و افسران حفاظت منطقه در ساختمان اداری می‌باشد. علاوه بر این خانه‌های تفنگداران و افسران

حفاظت منطقه در داخل محوطه و آپارتمان آنها در خارج از محوطه سفارت نیز مورد تاراج و تخریب قرار گرفت. تا به حال تمام آپارتمانها و خانه‌های داخل و خارج سفارت با توسل به زور باز شده و اموال آن دزدیده شده است. اکثر پرسنل بسیاری از اشیاء کوچک ولی بهادار خود را گم کرده‌اند. (در حال حاضر هیچ دلاری در دسترس نداریم). جدیدترین مورد در روز ۲۴ فوریه اتفاق افتاد. درب خانه‌ای که سه تن از اپراتورهای ارتباطات راه دور در آن اقامت دارند باز شده و یک رادیو و چند وسیله دیگر برده شده است. لازم به تذکر است که این خانه در داخل محوطه و در چند متری ساختمان اداری قرار دارد.

در شرایط کنونی قدم زدن در اطراف محوطه در طول شب ایمن نیست مگر اینکه یک اسکورت از جانب یکی از سه گروه امنیتی فوق‌الذکر با انسان همراه باشد. حدود ظهر روز ۲۵ فوریه ۷۹ تنگداران دریایی پرچم آمریکا را در محوطه سفارت افراشتند. این پرچم از ۱۴ فوریه تا این تاریخ در اهتزاز نبود.

سولیوان

سند شماره ۶۷

۲۶ فوریه ۱۹۷۹ - ۷ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۵۴۷ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: خلاصه سیاسی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: اول ماه مارس خمینی در قم گفت: سفیر شوروی نباید در امور داخلی ایران دخالت نماید. منبع نزدیک خمینی به سفارت می‌گوید که اواخر هفته آینده زندانیان زیادی آزاد خواهند گشت. کمیته اصلی خمینی کارش را متوقف ساخته است. کمیته‌های محلی در شرف تبدیل به پلیس اصلاح شده است. فرمانده جدید نیروی هوایی معرفی شد. پایان خلاصه.

۳- روزنامه‌های صبح بیست و ششم فوریه اعلام کردند که خمینی عزیمت خود را به قم تا اول ماه مارس به تأخیر انداخته است. (یکی از همکاران نزدیک، این خبر را تأیید کرد). روزنامه‌ها همچنین خبر ملاقات سفیر شوروی با خمینی را منتشر ساختند. در این ملاقات روز ۲۴ فوریه خمینی به وینوگرادوف، سفیر شوروی گفت که ایران هیچ نوع دخالتی در امور داخلی خویش را تحمل نمی‌کند. روزنامه‌ها این را اختطاری به شوروی می‌دانند. در تماسهای سیاسی دیگر، خمینی به نمایندگان لبنان گفت که از تعقیب بختیار، نخست‌وزیر سابق، که مدعی است ایران را ترک گفته، دست نخواهد کشید.

۴- منبع نزدیک به خمینی روز ۲۶ فوریه به سفارت گفت که کمیته خمینی بی سر و صدا ۳۰۳ زندانی را آزاد کرد و در نظر دارد سوم مارس ۹۰۰ نفر دیگر را آزاد نماید. این زندانیان کسانی هستند که صاحب نام بوده‌اند و به همان علت به زندان افتاده‌اند و هیچ مدرکی دال بر

ارتکاب جرمی ندارند.

همان منبع خبر می‌دهد که دو یا سه اعدام دیگر احتمالاً انجام می‌گیرد. او مدعی بود که از اعدامهای سطح پایین‌تر که منابع دیگر به ما گزارش داده‌اند هیچ اطلاع مشخصی ندارد.

۵- همان منبع خبر داد که سرانجام کمیته خمینی واقعاً منحل شده است. از عناصر انقلابی آن در رسیدگی به مسایل امنیتی استفاده می‌شود. این کمیته از پایگاه سابق نظامی باغشاه در جنوب غربی تهران، عمل می‌کرد. کمیته‌های محلی هنوز برای ایجاد امنیت مشغول کارند، ولی دولت ایران چندین کلانتری را فعال ساخته است و اعضاء کمیته محلی مساجد در آنها ادغام شده‌اند و در اداره محل زیر نظارت دولت سهیم هستند.

(نظریه: بدون شک بین افسران شهربانی و انقلابیون جدید اصطکاک وجود دارد ولی منبع دیگری خبر داد که شهرداریها کاملاً زیر کنترل دولت قرار گرفته‌اند تا راهی برای متمدن ساختن انقلاب باشد.

۶- نظریه: اگر بتوان از شکاف آشکار بین عناصر نیروهای امنیتی اجتناب ورزید، در چند روز یا چند هفته آتی، احتمالاً ما شاهد این هستیم که دولت واحدهای اداری بسیار بیشتر و کارهای سازمانی بیشتری را در سطح شهر و کشور در چنگ و مهار خود خواهد گرفت. البته، همانطور که در ده روز پیش دیدیم، احتمالاً گاهگاهی تیراندازی و یا سرقت واقع خواهد شد.

۷- آخرین خبر: اخبار بعد از ظهر سرتیپ امامی را فرمانده نیروی هوایی اعلام کرد. (نظریه: این تعویض به دنبال انتقاداتی از سرلشگر آذربایجان به عمل آمد که پرسنل سطح پایین‌تر نیروی هوایی او را به اندازه کافی انقلابی نمی‌دانستند. تغییر انتصاب اول دولت، نشان می‌دهد که در حال حاضر نیروهای مسلح خط دولت را زیاد نمی‌خوانند.

سولیوان

سند شماره ۶۸

۲۶ فوریه ۱۹۷۹ - ۷ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۲۵۵۴

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت برای دوره زمانی ۲۶ - ۲۵ فوریه ۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) این گزارش شامل وضع دفتر وابسته دفاعی آمریکا ۱۲-C، شب پر سر و صدایی در سفارت، وضع مسافرت در ایران، اخطار مجاهدین به بازرگان، وضع حزب توده، عملیات هوایی مهرآباد، و بازنشستگی تعداد بیشتر سرلشگرها می‌باشد.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان)

الف- دفتر وابسته نظامی آمریکا، ۱۲-۱۲. برای آخرین بار هواپیمای ما توسط سروان جانسون و خلبان هیکت مستشاری نظامی به پرواز درآمد و در فرودگاه مهرآباد پارک و قفل شد. هنوز نتوانسته‌ایم به هواپیما دسترسی پیدا کنیم. ولی می‌کوشیم تا ۲۷ فوریه وضع آن را مشخص و تعیین نماییم.

ب- شب پر سر و صدا در محوطه سفارت. دیشب تقریباً نیمه‌های شب صدای تیراندازی زیادی در محوطه سفارت به گوش رسید. به نظر می‌رسد بعد از ساعت منع عبور و مرور کسی عبور می‌کند و نگهبانان برای ایست دادن تیراندازی هوایی می‌کنند. نگهبانان عصبی دیگر به آنان می‌پیوندند و نتیجه تیراندازی زیادی است. با نگهبانان مجاهد گفتگو کردیم، آنان از اینکه چپی‌ها در ورزشگاه نزدیک سفارت جمع شده‌اند، خیلی نگران بودند. نگهبانان گفتند که شب خطرناکی در پیش دارند و ممکن است مجبور باشند به سوی چپی‌ها تیراندازی کنند.

ج- سفر ایرانیان، دولت موقت انقلابی اعلان کرد که زنان، کودکان کمتر از ۱۸ سال، دانشجویان با گذرنامه‌ها و پذیرش معتبر و بیمارانی که مداوای پزشکی لازم دارند می‌توانند از ایران خارج شوند. با وجود این، ظاهراً این محدودیتها مانع از آن نگشته است که شاهپور بختیار، نخست‌وزیر سابق، که به قول خمینی از کشور گریخته است، از ایران خارج شود. روزنامه‌ها گزارش می‌دهند که خمینی قصد دارد روز پنج‌شنبه به قم بازگردد و در آنجا به اندازه تهران فعال خواهد بود.

د- اخطار و هشدار مجاهدین [خلق]: بنابر گزارش روزنامه‌ها، مبارزان آزاد اسلامی (مجاهدین)، به بازرگان هشدار سختی داده‌اند که اگر خواسته‌هایشان تأمین نگردد انقلاب با مسایل جدی روبرو خواهد شد. خواسته عمده مسعود رجوی (عضو بالای گروه) انحلال فوری ارتش شاه است. از آنجا که این خواسته با خواسته فداییان یکی است، آینده ارتشی متمرکز در دست دولت در خطر قرار می‌گیرد. این دو سازمان نه تنها خواستار یک «ارتش خلق» چپگرا هستند، بلکه برای اداره امور مردمی و تشکیل دادگاههای عمومی از تشکیل «شوراهای خلق» هواداری می‌کنند. به علاوه آنان خواهان این هستند که مقامات دولتی، مدیران کارخانجات و بازرگانی و نیروهای ارتشی از طریق این «شوراهای خلق» برگزیده شوند. معاون نخست‌وزیر، امیرانتظام ایده شوراهای خلق را رد کرد و اظهار داشت که همه باید از افراد انتصابی خمینی اطاعت نمایند تا زمانی که انتخابات برگزار گردد. بدین طریق، سازمان کنونی ارتش و انتخاب مقامات ارشد ارتش (سرهنگان) ممکن است فقط راه‌حل موقتی باشد. شایگان آب را بیشتر گل‌آلود ساخته و گفته است که ارتش کاملاً منحل گردد و پاسداران ملی و دموکراتیک جانشین آن گردند.

ه- حزب توده: آینده حزب توده روشن نیست. شایگان می‌گوید حزب کمونیست توده ایران باید غیرقانونی باقی بماند (اگر باز برای شوروی کار می‌کند). بازرگان گفته است که اعضاء حزب توده و فداییان چپگرا در انقلاب فراموش نخواهند گشت و افزوده است که از

نقطه نظر آزادی عقیده، آنان نیز مثل سایر احزاب و سازمانها خواهند بود و می‌توانند فعالیتهای تبلیغاتی خود را انجام دهند.

و- عملیات هوایی مهرآباد: هواپیمایی ایران پروازهای داخلی و خارجی خود را ادامه می‌دهد. هوشنگ تجدد، مدیرکل جدید می‌گوید که برنامه‌های آموزشی جدید در بخش نگهداری، فنی و فعالیتهای پروازی شروع می‌گردد تا رفته رفته در هواپیمایی ایران، افراد ایرانی جای کارمندان خارجی را بگیرند. شرکت هواپیمایی لوفت‌هانزا، از دولت اجازه از سرگیری عملیات عادی خود را دریافت کرده است.

ز- سرلشگرهای بیشتری بازنشست می‌شوند: ۳۴ سرلشگر دیگر و ۱۷ سرتیپ ارتش و شهربانی بازنشسته شدند. این بازنشستگی‌ها که توسط سپهبد قرنی اعلام می‌گردد، بخشی از تلاش مداومی است که در زمینه تصفیه ارتش از سرلشگران نظام گذشته صورت می‌گیرد.

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان)

برقراری جمهوری اسلامی و سازماندهی یک نیروی امنیتی ملی هنوز موانع و مشکلات عمده در جریان انقلاب است. امنیت داخلی محوطه سفارت کافی ولی حساس است. در ساعت دو و سی و پنج دقیقه بعد از ظهر به وقت محلی صدای دومین تیراندازی به گوش رسید.

سند شماره ۶۹

استفاده محدود اداری ۲۷ فوریه ۱۹۷۹ - ۸ اسفند ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۵۸۱ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

موضوع: تلفات وارده در حمله چهاردهم فوریه

۱- افراد زیر در حمله ۱۴ فوریه به سفارت کشته و یا مجروح شدند:

الف- غلامعلی کرد، پیشخدمت رستوران سفارت با تیر کشته شد.

ب- محمدعلی صیرفی در طبقه اول ساختمان آپارتمان محل سابق و موقت سفارت با تیر کشته شد. وی کارمند سفارت نبود. او پسر هفده ساله خانم نوروزی کارمند سفارت که در حمله خود وی نیز حضور داشت، بود.

ج- سرگروه‌بان کنت کراوس از ناحیه سر با شلیک تیری آسیب دید. نه روز اسیر بود بعد از آزادی، از وضع تندرستی خوبی برخوردار بود.

د- یعقوب آقاخان تپه‌وری راننده سفارت هنگامی که در رستوران سفارت بود، از پشت تیر خورد. چهار روز در بیمارستان بود و بعد آزاد شد.

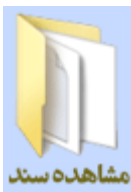
ه- مشهدی محمدعلی، راننده سفارت، از فرق سر او بر اثر گلوله خراش برداشت و روز یازدهم فوریه بار دیگر تیر خورد. تیری شانه چپ او را زخمی کرد و به مداوای کمی نیاز بود. او در حال حاضر به سر کار برگشته است.

و- حبیب‌الله افتخار، راننده سفارت. یکی از حمله‌کنندگان با کارت پشت پای او را در اطاق مخابره، زخمی کرد. زخم انتحاری در بیمارستانی پانسمان شد و سر کار برگشت.
 ز- سرگروهان نیروی دریایی، لاری. ا. پنامون. پای چپش با ضربات مداوم قنداق تفنگ و لگد کوفته شده و خراش برداشته است.
 ح- سرگروهان ارتش ریچارد نوبل. بازوی دست راستش در رستوران سفارت اندکی زخم برداشت.
 سولیوان

سند شماره ۷۰

محرمانه
 ۲۷ فوریه ۱۹۷۹- ۸ اسفند ۱۳۵۷
 از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۵۸۲
 به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی
 موضوع: گزارش وضعیت سیاسی - اقتصادی، ۲۷ فوریه
 ۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: رئیس شرکت ملی نفت ایران به قرارداد کنسرسیوم نفت به عنوان قراردادی استعماری حمله می‌کند و می‌گوید شرکت ملی نفت ایران با کنسرسیوم قرارداد جدیدی منعقد نمی‌سازد و علاقمند است خود رأساً دست به فروش نفت بزند. بختیار احتمالاً از ایران خارج شده و در فرانسه است. سرباز سابق جنبش آزادیبخش فلسطین فرمانده جدید سپاه پاسداران انقلاب که جانشین ارتش خواهد گشت، برگزیده شد. مولوی رئیس بانک مرکزی شد. هنوز شش تن از وزراء سابق فراری‌اند و برای محاکمه در تعقیب آنان هستند. خمینی خواستار اصلاح دادگاههاست. خمینی با هیأت‌های خارجی ملاقات می‌نماید. پایان خلاصه.

۳- روزنامه‌های صبح ۲۷ فوریه، جملاتی از سخنرانی رئیس جدید شرکت ملی نفت ایران را برای کارگران نفت آبادان تیتراژ کرده‌اند. او می‌گوید سیاست جدید ایران تماماً بر پایه منافع ملی قرار دارد و هیچ‌گونه قرارداد تحمیلی استعماری را نخواهد پذیرفت. تفسیر روزنامه حاکی از آن است که شرکت ملی نفت ایران در فکر قرارداد جدیدی با کنسرسیوم نیست و علاقمند است خود مستقیماً به فروش نفت بپردازد. نزیه همچنین گفت که ناگزیر است ۴۰۰ نفر را که شغلی ندارند و حقوق دریافت می‌کنند اخراج نماید. بلکه فرح هر ماه ۴/۲۸ میلیون دلار حقوق از شرکت ملی نفت دریافت می‌کرده است. او تکرار کرد قصد دولت تولید سه میلیون بشکه نفت در روز و صدور ۲/۴ میلیون آن است.

۴- مطالب روزنامه منکر آن است که نخست‌وزیر سابق بختیار در فرانسه می‌باشد. ولی خانواده منبع نزدیکی به مقام سفارت در ۲۷ فوریه اطلاع داد که بختیار مطمئناً در آنجا پنهان شده است و وی این خبر را قطعی می‌داند. (این فقره را حفظ کنید).

۵- روزنامه صبح، تهران ژورنال، در ۲۷ فوریه خبری را عنوان کرد که جلال‌الدین فارسی شخصی که همراه سازمان آزادیبخش فلسطین علیه اسرائیل جنگیده است، فرمانده سپاه

پاسداران انقلاب می‌شود. یکی دیگر از رهبران مجاهدین، مهدی تقوی، در سخنرانی در دانشگاه تربیت معلم گفت که نیروهای مسلح نمی‌توانند مورد اعتماد باشند. تقوی مطالب چند روز اخیر چپگرایان را تکرار کرد و گفت که نیروهای مسلح هنوز سلطنت طلب هستند و برای انقلاب تهدید محسوب می‌شوند. (روزنامه‌ها همچنین نام کامل با املاء صحیح انگلیسی فرمانده جدید نیروی هوایی را منتشر کرد. سرتیپ اصغر ایمانیان [ایمانیان] که در گزارش دیروز به غلط امانی ذکر شده بود.

۶- روز ۲۶ فوریه دولت ایران، محمدعلی مولوی، اقتصاددان با تجربه را رئیس بانک مرکزی معرفی کرد. مولوی سفیر سابق ایران در جامعه اقتصادی اروپا، معاون سابق وزیر تجارت و سالها استاد اقتصاد دانشگاه ملی و نویسنده مقالات اقتصادی بوده است.

۷- روزنامه‌ها در رابطه با تعقیب پانزده تن از مقامات رژیم سابق که از حبس گریخته‌اند مطالبی را منتشر می‌کنند. شش نفر آنان وزیر سابق هستند: منوچهر تسلیمی، فریدون مهدوی، عبدالعظیم ویان، رضا صدقیانی، هوشنگ نهاوندی و عبدالمجید مجیدی، تجار معروف هژبر یزدانی، رحیم‌علی خرم و علی رضایی هم تحت تعقیب قرار دارند. همچنین در یک آزاد کردن بعد از آزادی زندانیان در دهم فوریه، معاونان سابق وزارت بهداری، نقابت و نیلی آرام آزاد شدند. همسر آرام که آمریکایی است در ژانویه ایران را به سوی آمریکا ترک گفت.

۸- آیت‌الله خمینی در گفتگو با وزیر دادگستری اظهار داشت که شیوه نظام دادگاههای اروپایی باید از بین برود و قوانین اسلام حاکم گردد. او مشخصاً از رویه دادرسیهای چند مرحله‌ای انتقاد کرد و گفت که هر دادرسی باید طی یک مرحله و به صورت قاطع و نهایی انجام گیرد. دولت همچنین اعلام کرد که به دستور خمینی، قانون حمایت خانواده لغو شده است. این قانون زنان طلاق گرفته را تحت حمایت قرار می‌داد و وضع طلاق را روشن می‌ساخت. این قانون به عنوان قانونی ضداسلام کنار گذاشته شد.

۹- آیت‌الله خمینی با هیأت نمایندگی پولیساریو ملاقات کرد و حمایت خود را از مبارزه آن در راه استقلال صحرای غربی اعلام نمود. شایعه‌ای رواج دارد که قذافی رهبر کشور لیبی به تهران خواهد آمد. منبع وزارت خارجه در ۲۶ فوریه این خبر را انکار کرد و گفت که نه دعوت‌نامه‌ای فرستاده شده و نه تاریخی برای ملاقات تعیین شده است.

سولیوان

سند شماره ۷۱

۲۷ فوریه ۱۹۷۹ - ۸ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۵۸۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی. - فوری

موضوع: دسته‌بندی سیاسی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- احساس گسترده اتحاد نیروها علیه رژیم پهلوی گرایش به پوشانیدن واقعیت جامعه سیاسی ایران را پیدا کرد. با سقوط رژیم پهلوی این واقعیت یعنی تمایل به تجزیه سیاسی به سرعت ظهور پیدا کرده است. این جدایی‌ها صرفاً در سطوح اجتماعی نیست که مثلاً یک جدایی بین مارکسیست‌های چپ و مسلمان‌های راست باشد، بلکه در همه جهات است. این مسئله در مورد ائتلاف‌های عجیب از قبیل آنچه میان عده‌ای از اعضای سازمان اسلامی مجاهدین خلق و سازمان مارکسیستی فداییان خلق در مورد انحلال ارتش رسمی و جایگزینی آن به وسیله ارتش مردمی روی داد و همچنین در مورد غیرعادی بودن پیشرفت آهسته دولت موقت در اعمال اقتدار خویش به دنبال پیروزی برق‌آسا بر رژیم قبلی صادق است.

۳- نمونه‌های جدایی که در دو هفته اخیر صورت گرفته شامل موارد زیر است:

الف) اختلافات ایدئولوژیک که مهمترین گروه‌های این گروه‌بندی، مارکسیست‌های ضد‌مذهب و طرفداران حکومت بر اساس تفسیر بنیادگرایانه تعالیم اسلامی است لکن اندکی قبل از سقوط بختیار، غیرمارکسیست‌های ضد‌مذهب شروع به ائتلاف با تجددگرایان سیاسی در قالب یک نیروی سیاسی مهم کردند. ناگهانی بودن و همچنین غیرمنتظره بودن جهانی سقوط رژیم سابق اجرای این گروه میانه‌رو سیاسی را دچار بی‌نظمی و هرج و مرج کرد.

«اکثریت» در جو جاری بی‌شکلی که عدم اطمینان از آینده سیاسی می‌تواند منجر به تفسیر سریع در اظهار وفاداری شود چندان معنی ندارد. اما این لغت کاملاً برای ایرانیان که فعلاً ساکت هستند و از لغزش در دامان چپ افراطی و راست افراطی خود را حفظ می‌کنند اهمیت بالقوه‌ای دارد.

ب) اختلاف زمانی، که بین بینش خمینی و بازرگان، که در سن ۷۰ سالگی هستند، و مبارزان چریک جوان وجود دارد.

در بهترین شرایط، برای این نسلها ارتباط با یکدیگر مشکل است. در این مورد علائمی در دست است که نارضایتی بین جوانان جنگنده خیابانی بروز کرده است که چرا اعضای مسن‌تر دولت موقت میل به استفاده از کمک فنی افرادی در نیروهای مسلح و دیوانسالاران رژیم سابق در جهت روی پا ایستادن ایران دارند.

آنها خودشان را به عنوان عامل پیروزی انقلاب و کسانی که حاضر بودند جانشان را در جهت نهضت فدا کنند می‌بینند و در نتیجه سهم بیشتری در استحکام بخشیدن به دستاوردهای انقلاب می‌خواهند. برای اعضای دولت که سی و یا چهل ساله بوده و در حال بازگردانیدن و احیای نظم و قانون و ساختمان اداری مملکت، و احیای اقتصاد هستند مشکل است که نسبت به دگماتیسم و انعطاف ناپذیری رهبری ارشد و از طرف دیگر نسبت به سادگی و بی‌نظمی جوانان مغرور، بی‌تفاوت باشند.

ج) اختلاف جامعه‌شناسانه، که یا بر اساس احساسات تجددگرایانه در مقابل احساسات سنتی است و یا بر اساس طبقات اقتصادی. سفارت از تاریخ حمله ۱۴ فوریه تاکنون فرصت

داشته که حتی بدون ترک محوطه اینگونه اختلافات جهان کوچک را مطالعه کند. محوطه سفارت به وسیله مخلوطی از مجاهدین و پرسنل نیروی هوایی که همافر خوانده می‌شوند محافظت می‌شود.

گروه اول از دو بخش که یکی بازاری است و دیگری از متجددین طبقه متوسط تشکیل شده است.

گروه دوم که اعضایش از طبقات پایین هستند بر طبق استانداردهای ایران از نظر تکنیکی سطح بالا بوده (اغلب در آمریکا تعلیم دیده‌اند) و توسط عوامل بازاری، مجاهدین برای محافظت بیشتر سفارت استخدام شده‌اند، رقابت بین این سه گروه در کمتر از دو هفته افزایش یافته است. مجاهدین طبقه متوسط، ماتریالیسم ناخالص مجاهدین بازاری و همافران را به عنوان خائن به اصول انقلاب می‌نگرند. در حالیکه همافران به اعمال هر دو گروه مجاهدین با دیده تحقیر می‌نگرند. این احساس آنها در رابطه با داشتن مهارت‌های مدرن و از جمله توانایی انگلیسی صحبت کردن ما می‌باشد.

د) اختلاف نژادی - فوری‌ترین نشانه این امر تقاضا برای کسب خودمختاری در کردستان است. گروه‌های مختلفی وجود دارند که یا بر اساس زبان مانند ترک زبانان آذربایجان و عرب زبانان خوزستان و یا بر اساس اختلافاتی نظیر سنی‌های کرد و بلوچ که خود را جزء فرهنگ ایرانی می‌دانند اما در مواقع بروز ضعف در پایتخت تقاضای خودمختاری در درجات مختلف نموده‌اند، ناتوانی خمینی و دولت موقت در مناطقی چون کردستان به احساسات جدایی‌طلبی بار دیگر فرصت بروز داده است. تا موقعی که دولت موقت این چنین بی‌خاصیت باشد، این پدیده احتمالاً رشد سریع خواهد داشت.

ه) اختلافات در اداره امور - که به صورت سیستم حکومتی دوگانه دولت موقت و کمیته‌های انقلاب بروز کرده است. یک منبع سفارت در روز ۲۶ فوریه گفت: در مورد انحلال دومی و انتقال قدرت به اولی پیشرفتهایی شده است. همان منبع گفت که بعضی از افراد کمیته‌ها جزء افراد دوایر حکومتی قلمداد می‌شوند. بدین ترتیب گرچه یک منبع تجزیه کم خواهد شد ولی این امر ممکن است رقابت را بین اعضای کمیته و کارمندان دولت به خصوص آنهایی که قبلاً در خدمت رژیم قبلی بودند و اکنون به رژیم فعلی پیوسته‌اند، افزایش دهد.

این چشم و هم‌چشمی‌ها عامل مهمی در اختلافات جاری امور در دو هفته اخیر بوده است.

۴- این تجزیه خطرات جدی برای حکومت به بار می‌آورد. اما پدیده‌ای است که دولت فقط به طور حاشیه‌ای بر آن کنترل دارد.

البته اعمالی که دولت برای اعمال اقتدار خویش باید انجام دهد در جهت بدتر کردن جدایی‌ها که در حال حاضر، بدنه سیاست ایران را شکافته است عمل می‌کند.

مارکسیستها که از اکثر موقعیت‌ها در دولت موقت محروم بوده‌اند از فشارها که در حال آشکار شدن هستند استفاده خواهند کرد. آنها هنوز از نداشتن مسئولیت در دولت برخوردار بوده و بدین ترتیب آزاد هستند، که حمایت کامل خود را از مسایل مورد علاقه و تقاضاهای مخصوص متنوعی که ممکن است متناقض هم باشند اظهار نمایند. در مجموع آنها می‌توانند از ناتوانی دولت در راضی نگه داشتن همه مردم در تمام اوقات استفاده ببرند.

سولیوان

سند شماره ۷۲

۲۷ فوریه ۱۹۷۹ - ۸ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۲۵۸۴

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش نوبه‌ای ۲۶ و ۲۷ فوریه

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش، اخبار دوره زمانی ساعت ۱۲، ۲۶ تا ساعت ۱۲، ۲۷ فوریه ۷۹ به وقت محلی را دربر دارد. گزارشات دریافتی مبنی بر ادامه اعدام؟، انتصاب افسر سازمان آزادیبخش فلسطین به فرماندهی سپاه انقلاب؛ گشتی‌های جوان داوطلب در شهر، بازگشایی دانشگاهها، فرماندهی جدید نیروی هوایی، رأی دادن افراد نظامی، به غیر از نیروی دریایی شاهنشاهی می‌باشد.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- اعدامها در تهران ادامه دارند و آخرین کسی که اعدام شده محمدحسن نادری مسئول شکنجه ساواک اصفهان بوده است. همچنین گزارش شده است که دو افسر پلیس اعدام شده‌اند ولی اسم آنان مشخص نشده است.

ب- سرمقاله‌های امروز روزنامه تهران ژورنال گزارش می‌دهد که یک افسر سازمان آزادیبخش فلسطین فرماندهی سپاه انقلاب را به عهده می‌گیرد. جلال‌الدین فارسی که بنا به گزارش منابع خبری یک ایرانی تحصیلکرده مترقی است، چندین سال فرماندهی یک گردان رزمی را در سازمان آزادیبخش فلسطین به عهده داشته است. این نظریه به شدت قوت گرفته که او به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب موردنظر برگزیده خواهد شد.

دولت موقت مهدی بازرگان تحت فشار بسیاری قرار دارد که یک سپاه معتقد انقلابی به وجود آورد، این فشار به خصوص از سوی مجاهدین، فداییان، چپی‌ها و سایر نیروهای انقلابی وارد می‌آید. ممکن است جلال‌الدین فارسی رهبر این سپاه باشد.

ج- تهران در این مدت آرام بود و فقط چند صدای تیر در طول شب شنیده شده است. در حال حاضر هزاران جوان داوطلب مسلح به مسلسل دستی، تفنگ، سرنیزه یا با دست خالی، در مدت شب در خیابانها گشت می‌زنند و سعی می‌کنند آرامش شهر را پس از ماهها اغتشاش

حفظ نمایند. آنها نگهبانی خود را از ساعت ۲۲۰۰ با ایجاد نقاط کنترل در سراسر شهر آغاز می‌کنند.

آنها بدون استثناء همه را از وزیر گرفته تا خارجیان متوقف می‌کنند. هر شخصی که بازداشت شود، وی را به مسجد می‌برند که به عنوان وزارت دادگستری، دادگاه حقوقی، ستاد پلیس و ژاندارمری، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

د- وزارت علوم و آموزش عالی و فرهنگ اعلام نمود که دانشگاهها در ایران در سه‌شنبه ۳ مارس ۷۹ بازگشایی خواهند شد. وزارتخانه رؤسای جدید دانشگاهها را نیز تعیین نموده است. ه- توسط دولت موقت چهارمین فرمانده نیروی هوایی منصوب گردید و نیروهای مسلح اسم جدیدی دریافت داشتند. «نیروهای مسلح ملی اسلامی ایران» فرمانده جدید نیروی هوایی سرلشگر اصغر ایمانیان است. فرماندهان قبلی نیروی هوایی که به دلایل مختلف تعویض شده‌اند عبارتند از: (سپهد) ژنرال ربیعی، سپهد سعید مهدیون، سپهد شاهپور آذربیزین، این اداره تاکنون بیوگرافی فرمانده جدید نیروی هوایی را دریافت نکرده است.

و- دریادار احمد مدنی وزیر دفاع ملی اعلام نمود، اعضاء ارتش آزاد خواهند بود که به احزاب مختلف بپیوندند و در انتخابات آینده رأی دهند. دریادار مدنی همچنین گفت وزارت جنگ قبلی با نام جدید «وزارت دفاع ملی» نام‌گذاری خواهد شد زیرا قدرت نظامی در این کشور برای دفاع از حاکمیت ملی به کار خواهد رفت نه به منظور تجاوز.

ز- نیروی دریایی ایران. دریادار مدنی که فرمانده نیروی دریایی نیز می‌باشد اظهار داشت که او هرگونه گسترش بیشتر نیروی دریایی را متوقف خواهد ساخت و حتی ممکن است ابعاد آن را کوچک‌تر نیز بنماید.

او گفت «زیرا ما دیگر به عنوان ژاندارم خلیج فارس عمل نمی‌کنیم و نیاز به نیروی دریایی در این ابعاد نداریم. از این پس تنها مأموریت نیروی دریایی ما حراست از آبهای داخلی است و دیگر در پشتیبانی از منافع استعماری عمل نخواهیم کرد.» دریادار مدنی همچنین مشخص نمود که دیگر اطلاعات دریایی وجود نخواهد داشت و بنابراین دیگر بررسی و تحقیقات و تجسس در مورد پرسنل نیروی دریایی انجام نخواهد شد.

او گفت مشاورین تکنیکی همچنان باقی خواهند ماند ولی نقش سیاسی نخواهند داشت. مشاورین فقط در موارد تکنیکی مساعدت خواهند کرد.

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه): در مورد نیروی هوایی شاهنشاهی، تغییرات سریع و متعدد فرماندهان نشانگر ناآرامی‌های سیاسی در نیروی مزبور است. نیروی هوایی نقش سرنوشت‌سازی در قیامی داشت که منجر به سرنگونی رژیم قبل شد و به نظر می‌رسد هنوز راه طولانی در پیش دارد تا به وضعیت طبیعی خود بازگردد. نام جدید «نیروهای مسلح ملی اسلامی ایران» به نظر می‌رسد نشان‌دهنده علاقه دولت به وارد نمودن دستاوردهای انقلاب اسلامی به داخل نیروهای مسلح باشد.

سند شماره ۷۳

۲۸ فوریه ۱۹۷۹ - ۹ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۶۰۰ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۲۸ فوریه

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: رئیس شرکت ملی نفت ایران اعلام می کند پنجم مارس صادرات نفت با افزایش تقریبی قیمت از سر گرفته خواهد شد. خمینی با آیت الله طالقانی ملاقات می کند. بعد از عزیمت خمینی به قم، آیت الله طالقانی سخنگوی انقلاب در تهران خواهد بود. صادق قطب زاده، رئیس رادیو و تلویزیون ملی ایران تحت فشار فزاینده مردم و کارمندان قرار دارد. اعدامها و دستگیریها ادامه دارد. پایان خلاصه.

۳- روزنامه های صبح ۲۸ فوریه از سخنرانی ۲۸ فوریه نزیه، رئیس شرکت ملی نفت ایران تیتیر زده اند. او در جمع کارگران نفت در اهواز گفت، در روز ۵ مارس دوازدهمین سالگرد فوت دکتر مصدق «صادرات نفت از سر گرفته می شود. قیمت نفت مستقیماً به مزایده گذاشته می شود و روزانه و نقد خواهد بود». میانگین قیمت نفت ۱۸ تا ۲۰ دلار برای هر بشکه خواهد بود. «نزیه مجدداً تأکید کرد که قرارداد با کنسرسیوم در حال تجدیدنظر است و نظام تنزیلی موجود دیگر به کار نمی رود. با پول نفت اسلحه معامله نمی کنند بلکه وسایل مورد نیاز کشاورزی خریداری خواهد شد. فروش نفت نقداً صورت می گیرد.

۴- روزنامه کیهان صفحه اول خود را به ملاقات روز دوشنبه بین خمینی و آیت الله طالقانی، مقیم تهران، اختصاص داد. به نظر می رسد بعد از اینکه خمینی اول ماه مارس به قم عزیمت کند، آیت الله طالقانی مطمئناً سخنگوی انقلاب خواهد بود. گفتگوی خصوصی دو آیت الله دو ساعت و نیم طول کشید ولی بیانیه ای منتشر نشده است. منابع نزدیک به خمینی این نظر روزنامه ها را که میان آن دو اختلاف وجود دارد، رد می کنند.

۵- روزنامه ها همچنین گزارش می دهند که کارمندان رادیو و تلویزیون ملی ایران خواستار استعفاء سرپرست جدید، صادق قطب زاده هستند. کارمندان مدعی هستند که صادق قطب زاده، مستبدانه رفتار می کند. مردم در رابطه با تأکید زیاد روی حوادث فلسطین، موسیقی انقلابی (تکراری) و اسلاید، و به طور کلی فقدان برنامه های تفریحی تلویزیون روز به روز بیشتر شکایت می کنند.

۶- روزنامه تهران ژورنال خبر داد که محمد توکلی شهردار تهران شده است. توکلی که قبلاً عضو کمیته فنی شهرداری بود، کار خود را از روز ۲۷ فوریه آغاز کرد.

۷- از زمان انقلاب فرمانده ژاندارمری خوانسار (منطقه اصفهان) یازدهمین مقام دولت قبلی است که در تاریخ ۲۷ فوریه در برابر جوخه اعدام قرار گرفت. روزنامه تهران ژورنال مدعی است که بنا بر گزارش مقامات غیررسمی نزدیک به ۳۰۰۰ نفر از رؤسا و صاحبان مشاغل نظام

قبلی هنوز در بازداشت و بازجویی بسر می‌برند.* گزارش می‌شود که فرمانده سابق ژاندارمری سیستان و بلوچستان دستگیر شده است.

۸- روزنامه تهران ژورنال خبر می‌دهد که دیدار قذافی به تأخیر افتاده است.

سولیوان

سند شماره ۷۴

۲۸ فوریه ۱۹۷۹ - ۹ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۶۰۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: نظریه در مورد وضعیت سیاسی: همافران**

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در طی آخرین روزهایی که منجر به انقلاب ایران شد نیروی هوایی، بالاخص شاخه «همافران»، برخلاف سایر نیروهای سنتی ارتش که شدیداً دچار بی‌انضباطی و سرخوردگی شده بودند، به طور مشخص به صورت یک نیروی نسبتاً منظم و کارآ، ظاهر شد. نیروی هوایی ایران بسیاری از فعالیتهایی که معمولاً توسط پلیس انجام می‌شوند، به عهده گرفته است، که از بین آنها، قسمتی از مسئولیت نگهبانی از سفارت و کنسولگری تبریز است. علیرغم تغییرات مداوم رده بالای سلسله مراتب نیروی هوایی، به نظر می‌رسد رده‌های میانی و پایین به مقدار زیادی همبستگی و هماهنگی بین خودشان را حفظ کرده‌اند. نقشی که همافران نیروی هوایی ایفاء می‌نمایند به نحو خاصی قابل توجه می‌باشد.

۳- کارمند سفارت، در مدت هفته گذشته، موقعیتی به دست آورده و با گروههای مختلفی از همافران مذاکرات مفصلی انجام داده است که در طی آن نظریات زیر ابراز شده است.

۴- در مورد آیت‌الله خمینی: حتی مذهبی‌ترین همافران، شامل بعضی از کسانی که نوارهای سخنرانی وی و نامه‌هایش را سالهای متمادی جمع‌آوری نموده‌اند، اظهار می‌دارند که تا زمانی رهبری (امام) خمینی را پیروی خواهند نمود که تشخیص می‌دهند او برای ایران به عنوان یک کشور مستقل خدمت می‌نماید.

به نظر می‌رسد که به هیچ‌وجه این تصور که ممکن است (امام) خمینی اشتباه کند، در بین آنان وجود ندارد، و در عوض بحث آزاد در مورد جایگزینی خمینی انجام شد. در یک گفتگوی طولانی با تعداد زیادی از همافران پایگاه تهران، این نظریه از سوی سخنگوی جمع مطرح شد که تا یک یا دو سال دیگر، زمانی که شرایط و وضعیت استقرار و آرامش یابد، نوع دولتی که به نظر می‌رسد بهترین حکومت برای ایران باشد، از کمونیستی گرفته تا دموکراسی و

* در اصل سند، از این جمله به بعد، به صورت دستنویس اضافه شده است. م.

** در اصل سند، کلمه «همافران» به صورت دستنویس اضافه شده است. م.

حتی بازگشت شاهنشاهی، توسط همافران پشتیبانی خواهد شد. پشتیبانی فعلی آنان از حکومت منصوب شده از سوی (امام) خمینی موقتی است و بر اساس درک آنان از اولین گام‌های مملکت به سوی پیشرفت و آزادی از یوق شاه است.

۵- در مورد آمریکا: مانند بسیاری از ایرانیان، همافران رئیس‌جمهور کارتر را مهم‌ترین شخصی که باعث کلیه مشکلات و مسایل چند ساله اخیر ایران بوده می‌دانند و مورد انتقاد قرار می‌دهند، ولی علاقه و احترام خود را نسبت به آمریکاییان اظهار می‌دارند. درست یا غلط آنها با دقت و تأکید این مطلب را بیان می‌کنند، تماس آنها با ایالات متحده آمریکا در مدت دوره‌های آموزشی در ایران و در آمریکا مسلماً اثر جدی بر سیستم ارزش‌های فکری آنها داشته است. همافران علی‌رغم بی‌میلی به دیدن سیستم تیم‌های نیروی هوایی ایالات متحده که در پایگاه‌های خود در ایران مشاهده می‌کنند و معترفند که برای بازگشت آمریکاییان باید برای سنگینی پردازند، معتقدند که مشاورین نظامی ایالات متحده احتمالاً باید به ایران بازگردند، البته تحت محدودیت‌های بیشتر و برنامه‌های کنترل شده توسط ایرانیان. نظریه آنها در مورد رودرویی ایالات متحده با ایران، و به خصوص، نتیجه‌گیری آنها در نیاز به ادامه همکاری‌های تکنیکی و تجاری، به نظر می‌رسد که به خوبی راجع به آن فکر کرده‌اند. علاقه آنان به وابستگی‌های شخصی به ایالات متحده (برای مثال، تحصیلات، فامیل و دوستان، که در حال حاضر در ایالات متحده هستند) کاملاً مشخص است، اگر گروه همافران، به خودی خود، به صورت یک قشر در سیستم نظامی ایران، ادامه حیات دهد در آینده عامل امیدوارکننده‌ای خواهد بود.

۶- خلاصه: در زمانی که گروه‌های نیروهای مسلح سنتی ایران (پلیس، ژاندارمری، گارد شاهنشاهی و نیروی زمینی) کاملاً روحیه و وحدت خود را از دست داده‌اند، نیروی هوایی به طور کلی و به خصوص گروه همافران، اهمیت خوبی به نسبت نقشی که اخیراً در نیروهای مسلح داشته‌اند، به دست آورده‌اند. همبستگی فعلی آنان و نقشی که در حال حاضر ایفا می‌نمایند، ممکن است در آینده‌ای نه چندان دور بر علیه آنها عمل کند، به هر حال، بسیاری از ایرانیان و به خصوص آنان که عضو نیروهای ارتش و پلیس قبلی بوده‌اند، به خاطر می‌آورند که نیروی هوایی و همافرها گروهی بودند که در زمان رژیم پهلوی بیش از همه مورد عنایت و توجه بوده‌اند.

در حالیکه گروه‌های دیگر مواجه با خشونت‌های داخلی ایران بودند، نیروی هوایی موفق شد کنار بکشد و درگیر نشود، و فقط در آخرین روزها بود که آنها با تبلیغات زیاد وارد تحرکات انقلابی در کنار (امام) خمینی شدند، رهبری بسیاری از غیرنظامیان را که سالها مبارزه کرده بودند، به دست گرفتند، همینطور سایر گروهها، مانند ارتشی‌ها، آنها را فرصت‌طلبانی می‌دانند که وفاداری آنان در حقیقت زیر سؤال است.

۱ مارس ۱۹۷۹ - ۱۰ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۲۶۲۵

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی.سی.

منابع: روزنامه‌های انگلیسی زبان تهران ژورنال و کیهان اینترنتی، وابسته‌های نظامی خارجی

مرکز تهیه گزارش: دفتر وابسته دفاعی آمریکا (وابسته دفاعی)، تهران

تهیه کننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

مقام تأیید کننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۲۷ فوریه تا ۱ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان - به ویژه برای اعضاء ناتو) این گزارش وقایع ۴۸ ساعت گذشته را، از ساعت ۱۲:۰۰ به وقت محلی روز ۲۷ فوریه تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۱ مارس ۱۹۷۹ پوشش می‌دهد، شامل: وضعیت سفارتخانه. گزارش روزنامه‌ها درباره تخلیه آمریکایی‌ها از کبکان. اولین رفراندوم در ایران. نطق بازرگان. عزیمت خمینی به قم. خلع ید کنسرسیونم. محدودیت سفر. قانون اساسی جدید. و گزارش تلویزیون از بهشهر. ۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان)

الف) وضعیت سفارتخانه: پاکسازی دفاتر و حمل اثاثیه کارمندی که قصد خروج از ایران را دارند، در حال انجام است. تیراندازی به طرف سفارت و اطراف آن ادامه دارد. شب گذشته در حدود ساعت ۰۲:۳۰ صبح سه تن از محافظان کمیته سوار بر خودروی ضد گلوله سفارت در حال گشت‌زنی روزمره خود در خارج از مجتمع بودند که از استادیوم روبروی سفارتخانه نزدیک کوچه اردلان هدف رگبار گلوله قرار گرفتند. تعدادی گلوله به داخل خودرو نفوذ کرد و یکی از آنها به بازوی محافظی که در صندلی عقب نشسته بود، اصابت نمود. محافظان نیز با شلیک گلوله پاسخ دادند و خود را به بیمارستان رساندند. جراحی سطحی بود. همچنین، در طول شب، یک تیرانداز که در ساختمان روبروی سفارت موضع گرفته بود پنجره جلوی (ضلع جنوبی) ساختمان کنسولی را هدف رگبار گلوله قرار داد. در طول شب صدای تیراندازی در سرتاسر تهران شنیده می‌شد.

یکی از کارمندان سفارت استرالیا گزارش داد که شب گذشته هنگام مراجعت از هتل ایترکتینانتال به خانه‌اش در شمال کاخ نیاوران در ساعت ۲۳:۳۰، بیست بار مورد بازرسی قرار گرفت. در یک ایستگاه بازرسی، یک نگهبان گلوله‌ای شلیک کرده بود، ولی هدف او خودروی حامل کارمند سفارت نبود.

ب) گزارش روزنامه‌ها از تخلیه کبکان: هر دو روزنامه انگلیسی‌زبان مقالاتی در مورد تخلیه آمریکایی‌ها از کبکان در صفحه اول خود درج کردند. عنوان مقالات «ایستگاه جاسوسی

آمریکا» و «پایگاه جاسوسی آمریکا» بود. در هر دو مقاله آمده بود که «نیروهای نظامی» و «پرسنل وزارت دفاع» آمریکا «۲۰ آمریکایی» را از محل تخلیه کرده‌اند. گزارش جداگانه مأموریت وابسته نظامی و وابسته نیروی هوایی به کبکان به همراه جزئیات تخلیه آمریکایی‌ها امروز مخابره شد. بیست و دو آمریکایی امروز سوار بر هواپیمای ایرفرانس فرودگاه مهرآباد را ترک کردند.

ج) رفراندوم: طبق گزارش روزنامه‌ها، حاج سید جوادی، وزیر کشور، رسماً اعلام کرد که ایرانی‌ها برای رأی‌گیری درباره نظام جمهوری اسلامی در روز ۳۰ مارس به پای صندوق‌های رأی خواهند رفت. در رفراندوم، از برگه‌های قرمز (به معنای نه) و سبز (به معنای آری) برای پاسخ به این سؤال استفاده خواهد شد که «آیا با تغییر رژیم گذشته به نظام جمهوری اسلامی که قانون اساسی آن بعداً به رأی‌گیری عمومی گذاشته خواهد شد، موافقید؟» کلیه ایرانی‌های ۱۶ سال به بالا شامل «کلیه گروه‌های اجتماعی و حرفه‌ای و اعضای نیروهای مسلح» می‌توانند در این رفراندوم شرکت کنند. بر اساس گزارش‌ها، حمید آذریون، دبیرکل حزب مارکسیست-لنینیستی «حزب کمونیست ایران» از اعضای حزب خواسته است تا برگه آری را به صندوق بیندازند.

د) نطقی بازرگان: شب گذشته، نخست‌وزیر نطقی بسیار «واقع‌بینانه و صمیمی» در رادیو و تلویزیون سراسری ایراد کرد. او ابراز داشت که دولتش با دو مشکل عمده مواجه است: «بازی کمیته‌ها» و «انتظار نامعقول برای دستاوردهای یک شبه». اشاره او به «بازی» به سوءاستفاده‌ها و تصمیمات ضددولتی «کمیته‌ها» در سرتاسر کشور مربوط می‌شد. بازرگان به چند نمونه از دخالت کمیته‌ها در امور دولت اشاره کرد. نخست‌وزیر به چپ‌گرایانی که خواهان انحلال ارتش بودند شدیداً تاخت و طبق گزارش‌ها ابراز داشت که «باید هر چه سریعتر ارتش را سامان دهیم تا به مسئولیت خود برای صیانت از مرزهای ایران و خنثی کردن تهدید دشمنان عمل کند».

ه) عزیمت خمینی به قم: امروز خمینی به قم باز می‌گردد، که بازگشتی با شکوه برای این آیت‌الله عالی‌رتبه مملکت به شهر مقدس قم است. روزنامه‌ها نوشته‌اند که: «این واقعه فقط یکبار در طول عمر بسیاری از آدمها اتفاق می‌افتد، و برای برخی دیگر بازگشت امام عصر است.»

و) حسن نزیه، مدیر عامل جدید شرکت ملی نفت ایران، اعلام کرد که تمامی معاملات فروش نفت با کنسرسیوم لغو می‌شود، و از این به بعد شرکت ملی نفت ایران به هر یک از شرکت‌های خارجی رأساً نفت می‌فروشد. طبق گزارش‌های خبری، قرار است اولین نفت‌کش در روز دوشنبه در جزیره خارک بارگیری کند، و نزیه می‌گوید که نفت به شرکت‌هایی که بالاترین قیمت را پیشنهاد کنند، فروخته خواهد شد. سطح تولید نفت روز دوشنبه ۵ مارس ۱۹۷۹ اعلام خواهد شد.

ز) محدودیت سفر برای ایرانی‌ها: لیست سیاهی از اسامی تقریباً ۱۶ هزار نفر در حال تهیه

است تا از خروج افرادی که متهم به ارتکاب جرم هستند از کشور جلوگیری شود. قرار است بعد از تسلیم این لیست به اداره گذرنامه، خروج از ایران برای همه به استثنای افرادی که نامشان در لیست است، بدون هیچ محدودیتی آزاد باشد. لیست سیاهی نیز از اسامی خانم‌ها به اداره گذرنامه تسلیم شده است و طبق گزارش‌ها کلیه خانم‌هایی که قصد خروج از ایران را داشتند و نامشان در آن لیست نبود، دیروز اجازه یافتند از ایران خارج شوند.

ح) ناصر میناچی، وزیر اطلاعات، دیروز اظهار داشت که جزئیات قانون اساسی پیشنهادی به زودی اعلام خواهد شد. در حال حاضر، خمینی در حال مطالعه متن قانون اساسی است. براساس گزارش‌ها، منابع مطلع می‌گویند که در رأس نظام جمهوری یک رئیس‌جمهور منتخب قرار خواهد داشت که فقط دارای اختیارات اجرایی است و نخست‌وزیری منصوب می‌کند که باید از سوی مجلس (که از قرار معلوم تنها مجلس پارلمانی در نظام جمهوری اسلامی خواهد بود) رأی اعتماد بگیرد.

ط) گزارش تلویزیونی از پایگاه بهشهر: وابسته نیروی هوایی بریتانیا گزارش می‌دهد که خبرنگاران شبکه تلویزیونی آی.تی.ان بریتانیا به سرپرستی جان اسنو و خبرنگاران شبکه تلویزیونی ای.بی.سی از پایگاه بهشهر دیدار کردند و نسبتاً آزادانه از این پایگاه تصویر گرفتند. یکی از مأموران سفارت استرالیا که شب گذشته این تصاویر تلویزیونی را رؤیت کرده بود، مراتب فوق را تأیید می‌کند.

آقای اسنو به وابسته نیروی هوایی بریتانیا گفت که پایگاه دست نخورده است، و هیچ آثاری از غارت اثنایه منازل در آن دیده نمی‌شود، و درب ساختمان‌های پایگاه قفل و زنجیر شده و کسی نمی‌تواند وارد آنها شود. او همچنین گفت کارگران بهشهر که حقوق خود را دریافت نکرده‌اند، ناآرامی‌هایی ایجاد کرده بودند. در حال حاضر، مقامات سفارت دارند برای حل مشکل پرداخت حقوق‌ها تدبیری می‌اندیشند.

نظریات مرکز تهیه گزارش: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان- ویژه اعضاء ناتو) تیراندازی شبهای گذشته به سوی سفارتخانه حکایت از آن دارد که مسئله تأمین امنیت در تهران به این زودی‌ها حل نخواهد شد و معلوم نیست چه کسی و چه سازمانی باید این امنیت را برقرار کند.

تیراندازی و درگیری بین چریک‌های فدایی، مجاهدین، و دژبان نیروی هوایی و سایر گروهک‌ها تا چند هفته دیگر، شاید هم چند ماه دیگر، ادامه خواهد یافت. مسافرت‌های شبانه در تهران، حتی با محافظ، همچنان بسیار خطرناک خواهد بود. برخی از ایرانی‌ها می‌گویند که با خروج خمینی از پایتخت، وضعیت تهران بدتر خواهد شد. بازرگان نمی‌تواند به این زودی‌ها یک نیروی امنیت مرکزی که توانایی کنترل شهرها و شهرستانها را داشته باشد، تشکیل دهد. تصمیم سفیر به نگاه داشتن حداقل کارمند مورد نیاز سفارت احتمالاً در آینده نزدیک تغییر نخواهد کرد.

سند شماره ۷۶

۳ مارس ۱۹۷۹ - ۱۲ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۶۵۱ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: وقایع ۱ مارس ۱۹۷۹

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: دولت ایران اعلام می کند که فراندومی در ۳۰ مارس برگزار خواهد شد. بازرگان در تلویزیون سراسری از فعالیت برخی کمیته‌ها و گروه‌های سیاسی شدیداً انتقاد می کند. خمینی پیش از عزیمت به قم به ملت پیام می دهد. تصفیه وزارتخانه‌ها همچنان ادامه دارد. روزنامه‌ها از تخلیه پرسنل نیروی هوایی آمریکا از کبکان گزارش می دهند. کمیته حقیقت یاب در مورد وضعیت کردستان گزارش می دهد. انتصاب‌های جدید. پایان خلاصه

۳- دولت ایران اعلام کرده است که فراندومی در ۳۰ مارس برگزار خواهد شد که در آن مردم فقط به تغییر رژیم سابق به نظام جمهوری اسلامی رأی آری یا نه خواهند داد. مجلس مؤسسان بعداً قانون اساسی جمهوری را به تصویب خواهد رساند. کلیه ایرانی‌های بالای شانزده سال حق شرکت در این فراندوم را دارند. خمینی از همه خواسته است تا رأی «آری» را به صندوق بیندازند. با توجه به سازوکار رأی گیری، انتظار می رود که رأی «آری» چشمگیر باشد.

۴- نطق بازرگان قبلاً گزارش شد.

۵- خمینی پیش از عزیمت به قم در پیامی ۱۴ ماده‌ای خطاب به ملت، بر ضد «استعمار» در ایران سخن گفت و از ایرانی‌ها خواست تا «هرچه زودتر» تمامی مظاهر نفوذ نظامی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی آمریکا را از ایران پاک کنند. خمینی پس از آنکه اظهارات نیشدار خود را متوجه اتحاد شوروی، بریتانیا، صهیونیسم، و عناصر چپگرا کرد، بار دیگر از مردم خواست تا به کلاتری‌ها و پادگان‌های ارتش، منازل و مکان‌های دیگر حمله نکنند، و توصیه کرد که دولت جدید آب و برق را رایگان در اختیار اقشار فقیر قرار دهد.

۶- وزارت امور اقتصاد و دارایی اعلام کرده است که قصد دارد تغییراتی سازمانی در این وزارتخانه اعمال کند که موجب حذف ۲۳۷ پست سازمانی، شامل کارمندان ۱۰ مرکز خارجی، خواهد شد. قطب‌زاده، رئیس رادیو و تلویزیون ملی ایران، خبر از اخراج ۵۰ «مدیر بلندپایه» داده است.

۷- هر دو روزنامه کیهان [اینترنشنال] و تهران ژورنال در تاریخ ۲۷ فوریه گزارشی از تخلیه پرسنل آمریکایی از کبکان که آن را پایگاه جاسوسی آمریکا توصیف کرده‌اند، در صفحه اول خود به چاپ رساندند. گزارش‌های ضدونقیضی منتشر شده است، و روزنامه‌ها مدعی‌اند که تخلیه نیروهای آمریکایی پس از چند روز درگیری مسلحانه صورت گرفته است، که طی آن ابتدا شبه‌نظامیان به پایگاه مذکور حمله و دستگاه‌های فوق سری آنجا را تصرف کردند و سپس

پرسنل نیروی هوایی ایران ایستگاه فوق را از دست شبه‌نظامیان آزاد ساختند.
۸- فروهر، وزیر کار و امور اجتماعی، که در رأس یک هیأت حقیقت‌یاب به کردستان سفر کرده بود، طی گزارشی ناآرامی‌های کردستان را «وخیم، ولی غیر بحرانی» خواند. سخنگویان دولت می‌گویند که کردها خواهان خودمختاری هستند، ولی قصد جدایی از ایران را ندارند.
۹- طبق گزارش مطبوعات ایران، نصرت‌الله امینی به سمت استاندار فارس، و نصرت‌الله گرجی به سمت استاندار هرمزگان منصوب شده‌اند.

سولیوان

سند شماره ۷۷

۳ مارس ۱۹۷۹ - ۱۲ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۲۶۶۸
به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی.سی.

منابع: روزنامه‌های ایران، مقامات سفارت

مرکز تهیه گزارش: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

تهیه‌کننده گزارش: ای.بی.گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای.شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۳ - ۲ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۲ مارس تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۳ مارس ۱۹۷۹ را پوشش می‌دهد، شامل: درگیری‌های مسلحانه پراکنده در شهر. ورود خمینی به قم. گزارش‌های خبری درباره پایگاه «استراق سمع». ممنوعیت گوشت منجمد. سفر وزیر دفاع. بازنشستگی‌های بیشتر. اعدام‌های بیشتر. فعالیت کمیته‌های انقلابی. بیانیه حزب توده و وضعیت هواپیمای C-12 دفتر وابسته نظامی آمریکا.
۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- جناح‌های متخاصم متشکل از انقلابیون جوان روز گذشته بر سر کنترل خیابان‌های اطراف محوطه اصلی دانشگاه تهران با اسلحه با یکدیگر درگیر شدند، و این درگیری‌ها به صورت پراکنده ادامه یافت. همچنین در شرق و جنوب شهر نیز درگیری برای به دست گرفتن کنترل این مناطق بین اعضای سازمان‌های فداییان و مجاهدین و همچنین بین آنها و نیروهای دولت بازرگان ادامه دارد.

منابع سیاسی مطلع می‌گویند که این درگیری‌ها پس از آن رخ داد که افراد مسلح ناشناس قصد غارت منازل متروکه را داشتند. علاوه بر این، شب گذشته بین ساعت ۲۰:۳۰ تا حدود ۲۳:۰۰ تهیه‌کننده گزارش و سایر اعضای سفارتخانه صدای تیراندازی‌هایی را در اطراف

سفارتخانه شنیدند که علت آن معلوم نبود.

ب- آیت‌الله خمینی روز ۱ مارس وارد قم شد و اعلام کرد که از آنجا همچنان انقلاب را هدایت خواهد کرد. او همچنین اظهار داشت که «فساد غرب باید از ایران زدوده شود. من به غرب‌گرایی پایان می‌دهم ولی تمدن را می‌پذیرم. با وجود این، مظاهر فاسد غرب باید برچیده شود.»

ج- آیت‌الله طالقانی خواستار آن است که پیش‌نویس قانون اساسی پیش از برگزاری رفراندوم منتشر شود. آیت‌الله طالقانی در یک مصاحبه تلویزیونی طولانی پیشنهاد کرد که پیش‌نویس قانون اساسی پیش از برگزاری رفراندوم ۳۰ مارس منتشر شود تا مردم بدانند باید به چه چیزی رأی بدهند. طالقانی تقریباً از ایده تشکیل یک ارتش مردمی متشکل از سربازان و وظیفه که در مواقع اضطراری سلاح به دست خواهند گرفت، حمایت کرد؛ با وجود این، تأکید کرد که ارتش باید بازسازی شود.

د- تیتراصفحه اول روزنامه‌های ایران «انهدام پایگاه استراق سمع آمریکا بر ضد شوروی» بود. طبق گزارش‌ها، روز گذشته ۲۲ متخصص آمریکایی با هواپیمای ایرفرانس خاک ایران را ترک کردند. این متخصصان الکترونیک در ایستگاه محرمانه «استراق سمع» کبکان کار می‌کردند. همچنین در این گزارش آمده بود مسافرانی که در طول مرز شمالی ایران با روسیه سفر می‌کنند می‌توانند بشقاب‌های ماهواره و تجهیزات دیگری را در ۵ پایگاه مختلف ببینند، و اینکه آنها تصور می‌کنند که این تجهیزات بخشی از سیستم نظارت بر حسن انجام موافقت‌نامه‌های محدودسازی سلاح‌های استراتژیک از سوی روسیه است. رادیوی انقلابی گزارش می‌دهد که یک ایستگاه استراق سمع دیگر آمریکا در کلارآباد، در شمال تهران، به دست نیروهای انقلابی افتاده است. رادیو همچنین اعلام کرد که ایستگاه استراق سمع دیگری که ظاهراً نیروهای آمریکایی سراسیمه آن را ترک کرده‌اند در بهشهر، واقع در شرق ساری، قرار دارد. طبق گزارش رادیو، هنوز پرسنل نیروی هوایی ایران و غیرنظامیان این ایستگاهها را در تصرف خود دارند.

ه- گوشت منجمد ممنوع شد. گوشت منجمد از لحاظ شرعی نجس و مصرف آن حرام اعلام شده است. واردات گوشت منجمد قطع و گوشت‌های منجمد موجود در انبارها معدوم خواهد شد. آیت‌الله خمینی بعد از ورود به قم این مطلب را اعلام کرد. خمینی به نخست‌وزیر بازرگان دستور داده است تا دولت واردات گوشت منجمد را قطع کند «زیرا گوشت منجمد نجس و حرام است، و مردم حق ندارند آن را مصرف کنند.»

و- دریادار احمد مدنی (این آخرین درجه نظامی مشارالیه است)، وزیر دفاع و فرمانده نیروی دریایی، روز گذشته از استان سیستان و بلوچستان دیدار کرد. او با روحانیان سنی و اقشار مختلف مردم دیدار و گفتگو، و از تأسیسات نظامی این استان، که هم‌مرز پاکستان است، بازدید کرد. دریادار مدنی ابراز داشت که هیچ افسر و یا سرباز ارتش ایران دیگر به روی مردم

آتش نخواهد گشود. مشارالیه همچنین اعلام کرد که طبق لایحه‌ای که در دست تهیه است، مدت خدمت نظام وظیفه برای مردان فقط یک سال خواهد بود و زنان دیگر به سربازی نخواهند رفت. او گفت که «ارتش ما یک ارتش ملی و اسلامی است و برادران سرباز ما در کنار شما هستند و درهای تمامی اداره‌ها و پادگان‌های ارتش بر روی همه ایرانی‌ها باز خواهد بود.»

ز- دفتر فرماندهی ستاد نیروهای مسلح ملی اسلامی ایران اعلام کرده است که ۵۱ سرتیپ و ۲۰ سرهنگ دیگر بازنشسته شده‌اند. هنوز نام هیچیک از این افسران اعلام نشده است.

ح- شرکت هواپیمایی ملی ایران اعلام کرده است که پروازهای روزانه به نیویورک از طریق پاریس و لندن بزودی از سرگرفته خواهد شد. این شرکت همچنین اعلام کرده است که قصد دارد دفاتر نمایندگی خود را در سنگاپور، مانیل، بانکوک، شیکاگو، راولپندی، سانفرانسیسکو، دهلی نو، شارجه، و مسقط تعطیل کند. گزارش شده است که این دفاتر نمایندگی فقط برای مطامع سیاسی رژیم گذشته تأسیس شده بودند، و فعالیت تجاری نداشتند.

ط- اعدام‌های بیشتری صورت گرفته است. سه افسر پلیس که تحت محافظت شبه‌نظامیان انقلابی به یک زندان محلی در نجف‌آباد (نزدیک اصفهان) منتقل می‌شدند، با ضربات چاقو از پای درآمدند. سه افسر دیگر نیز در آبادان و قزوین به جرم قتل مردم بی‌گناه تیرباران شدند. با احتساب این اعدامها، تعداد اعدام‌شدگان از زمان پیروزی انقلاب تا کنون به ۱۴ نفر بالغ می‌شود.

ی- فعالیت کمیته‌های انقلاب هماهنگ می‌شود. مهدوی کنی وظیفه یافته است تا فعالیت تمام کمیته‌های انقلاب را هماهنگ سازد. مهدوی کنی از طرف آیت‌الله خمینی به این سمت منصوب شده است و در دفتر نخست‌وزیری به کار مشغول خواهد شد. کنی ابراز داشت که کمیته‌های تحت نظارت در تمامی استان‌ها شعبه خواهند داشت و در رأس آنها یک روحانی انجام وظیفه خواهد کرد، ولی مقر اصلی کمیته‌ها در تهران باقی خواهد ماند. انتظام، معاون نخست‌وزیر، اعلام کرد تا زمانی که پلیس و ژاندارمری آماده انجام وظیفه اجرای قانون و اعمال نظم شوند، موقتاً سپاهی از پاسداران انقلاب به منظور انجام این وظایف تشکیل خواهد شد.

ک- حزب توده. ده تن از اعضای برجسته حزب (کمونیست) توده با صدور بیانیه‌ای به ادعای اخیر نخست‌وزیر بازرگان مبنی بر غیرقانونی بودن حزب توده اعتراض کرده‌اند. آنها اعلام کردند که همچنان به فعالیت‌های خود تحت لوای حزبشان که هرگز از مبارزه بر ضد امپریالیسم در کشور از پاننشسته است، ادامه خواهند داد.

ل- وضعیت هواپیمای C-12 دفتر وابسته نظامی. وابسته نظام و وابسته نیروی هوایی امروز از هواپیمای C-12 بازدید کردند. لاستیک چرخ‌های هواپیما پاره شده و پنجره بود. هیچکس وارد هواپیما نشده و ظاهراً هیچ خسارت دیگری به آن وارد نشده بود. گزارشی جداگانه در

همین باره ارسال خواهد شد.

م- نظریات مرکز تهیه گزارش: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) سفرهای شبانه هنوز بسیار خطرناک است و کارمندان سفارت و دفتر وابسته نظامی فقط در صورت ضرورت شبها در سطح شهر تردد می کنند. از آنجایی که شمار زیادی سلاح در دست جناح های مختلف است، تهیه کننده گزارش اعتقاد دارد که درگیری های مسلحانه از نوع درگیری های شب گذشته تا زمانی که مهمات آنها تمام شود، که البته قدری طول خواهد کشید، ادامه خواهد داشت. حال که آیت الله خمینی به قم رفته است، آیت الله طالقانی بار دیگر والامقام ترین روحانی تهران است. این دو روحانی اختلاف نظرهایی با یکدیگر دارند، ولی منابع می گویند که بین آنها دودستگی نیست.

درباره ممنوعیت مصرف گوشت منجمد نیز هنوز نمی دانیم که آیا این ممنوعیت شامل محموله گوشت منجمدی که به مقصد سفارت آمریکا ارسال شده نیز می شود، و اینکه آیا گوشت منجمد موجود در انبار آذوقه ارتش آمریکا (که هم اینک در دست نیروهای انقلابی است) معدوم می شود و یا به سفارت تحویل داده خواهد شد. برای اطلاع بیشتر از مسئله «پایگاه استراق سمع» به گزارش ۶۸۴۶۰۱۱۶۷۹ که امروز صبح از طریق تلگرام ارسال شد، نگاه کنید.

اعدام های جدیدی که هم اکنون انجام می شود ظاهراً بیشتر به دست مردم خشمگین صورت می گیرد تا نیروهای انقلابی. نخست وزیر بازرگان برای تشکیل کمیته های جدید و متوقف کردن «بازی کمیته ها» (بازی هایی که جناح راست به اسم انقلاب انجام می دهد) با مشکل مواجه خواهد شد، زیرا چنانکه تهیه کننده گزارش مشاهده کرده است، کمیته های مختلف در بعضی قسمت های شهر عملاً مستقل عمل می کنند و هیچ اعتنایی به دولت ندارند، و دولت نیز از تصمیمات آنها بی خبر است.

سند شماره ۷۸

۴ مارس ۱۹۷۹ - ۱۳ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۶۸۲ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.
مرجع: گزارش های (الف) تهران ۲۶۸۱، (ب) تهران ۲۵۸۷، (ج) تهران ۲۵۸۳، (د) تهران ۲۶۲۴.

موضوع: مسایل سیاسی، جمهوری اسلامی و ارتش

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: مهمترین مسئله سیاسی در یک ماه و یا شش هفته آینده مشخص شدن نوع جمهوری در ایران است. چپی ها و بسیاری از میانه روها از بیانات خمینی در مورد اسلامی بودن کامل جمهوری ناراحت هستند. برخی آیت الله ها و بسیاری از سیاستمداران نهضت های

اسلامی نیز بیانات خمینی را نمی‌پسندند. وضعیت نهایی نیروهای مسلح و رابطه سپاه پاسداران انقلاب با ارتش دومین مسئله مهم لاینحلی است که حاکمان جدید ایران و آنهایی که قصد دارند انقلاب را به پیش ببرند، با آن مواجهند. پایان خلاصه.

۳- طی چند روز گذشته، تعدادی از گروهها در ایران اعتراض کرده‌اند که قانون اساسی پیش‌بینی شده برای جمهوری جدید ایران بیشتر بر مبنای شریعت اسلامی است و «آزادی» نظام دموکراسی را فراهم نمی‌آورد. اظهارات خمینی مبنی بر اینکه پیش‌نویس قانون اساسی پس از برگزاری فراندوم جمهوری اسلامی منتشر خواهد شد، خشم بسیاری از محافظان را برانگیخته است.

چریک‌های فدایی خلق که بزرگترین و مبارزترین گروه کمونیستی در ایران است، این مسئله را همچون گروههای دیگر در سرلوحه اعتراضات خود قرار داده است (نگاه کنید به ارجاع الف) برخی حامیان رژیم گذشته نیز به این امر اعتراض کرده‌اند. آیت‌الله طالقانی قرار است به ملت هشدار دهد که «هفت یا هشت هزار مأمور سابق ساواک (مطبوعات روز بعد اضافه کردند «و سیا») قصد براندازی انقلاب را دارند».

۴- تماس‌های سفارت در طول چند روز گذشته فاش ساخت که ایرانی‌های متعددی که از انقلاب اسلامی حمایت کرده بودند (نگاه کنید به ارجاع ب) و قلباً باور نداشتند که خمینی به اسلام ناب سختگیرانه روی خواهد آورد نیز از این امر نگران هستند. آنها هم اینک نگرانند که خمینی واقعاً خواهان این امر باشد.

۵- نگرانی و ناراحتی رهبران سیاسی میانه‌رو در نهضت اسلامی، نظیر بازرگان و زیردستانش، از همه بیشتر است زیرا آنها در طول چند ماه گذشته در گفتگو با سفارت اصرار داشتند که جمهوری اسلامی در واقع چیزی بسیار شبیه به یک دموکراسی مدرن غربی خواهد بود. حتی آیت‌الله میانه‌رو آقای شریعتمداری روز ۲ مارس با صدور بیانیه‌ای علناً اعلام کرد که جمهوری اسلامی به معنای ۱۰۰۰ سال عقب‌گرد نیست.

از آنجایی که رژیم باید از مبنای اسلامی خود در مقابل حملات چپی‌ها دفاع کند و در عین حال نظر روحانیان سنتی و دیگران را نیز جلب نماید، مسئله پیچیده‌تر شده است. این واضح‌ترین تصویر از مشکلی است که خمینی و بازرگان در تلاش برای استقرار یک نظام سیاسی جدید بر مبنایی چنین از هم گسیخته با آن مواجهند (نگاه کنید به ارجاع ث). فعلاً بحث بر سر این است که آیا قانون اساسی باید پس از آنکه خمینی آن را بازنگری کرد، منتشر شود یا خیر (رئوس مواد پیش‌نویس قانون اساسی در ارجاع ت مذکور است). ارزیابی‌های اولیه ما حکایت از آن دارد که حتی اگر متن کامل پیش‌نویس قانون اساسی منتشر نشود، حداقل مورد بحث قرار خواهد گرفت، و مبارزات سیاسی اصلی به هنگام انتخاب مجلس مؤسسان که قرار است قانون اساسی مذکور را بازنگری و تصویب کند، رخ خواهد داد.

۶- زمانی که اصل جمهوری اسلامی مورد قبول قرار گرفت (حتی چریک‌های فدایی نیز

برای سرنگونی نظام سلطنتی از رأی «آری» حمایت کرده‌اند)، دولت ایران با همان مشکلی مواجه خواهد شد که نیروهای اسلامی پس از «پیروزی» ۱۲-۱۱ فوریه بر دولت گذشته با آن مواجه شدند، یعنی چگونگی حفظ ائتلاف انقلابیون. هر گروه کوچکی که خود را در مورد قانون اساسی صاحب نظر می‌داند سعی می‌کند با اعمال فشار نماینده‌ای به مجلس مؤسسان بفرستد و همین امر موجب تشنگی و از هم گیسختگی صحنه سیاست ایران خواهد شد. انتظام، معاون رئیس‌جمهور علناً می‌گوید که اکثریت «قاطع» نمایندگان (طبق برآورد میناچی، وزیر اطلاعات، ۸۵ تا ۹۰ درصد) از نهضت اسلامی خواهند بود، ولی این حرف را با اطمینان چند هفته پیش نمی‌زند. شکی نیست که مسئله قانون اساسی در آینده قابل پیش‌بینی محور اصلی بحث‌های سیاسی در ایران خواهد بود.

۷- دومین مسئله سیاسی عمده به آینده نیروهای مسلح و رابطه آنها با سپاه پاسداران انقلاب مربوط می‌شود که به دستور یزدی، معاون نخست‌وزیر، شکل گرفته است. عناصر تندرو در هر دو گروه چریک‌های فدایی و مجاهدین، سپاه پاسداران انقلاب را نیروی مسلح اصلی کشور و تنها راه تضمین خلوص انقلاب تلقی می‌کنند. حتی خود یزدی نیز با این امر موافق نیست، و بسیاری از سیاستمداران، از جمله افسران سابق ارتش، سازماندهی و جان بخشیدن به نیروهای مسلح را برای امنیت انقلاب و ملت ضروری می‌دانند. فعلاً بحث این است که پاکسازی ارتش تا چه اندازه باید پیش برود و در صورت استفاده از افسران سابق ارتش، نیروهای مسلح را چگونه باید بر اساس مبانی انقلابی سازماندهی کرد. نتیجه پاکسازی‌ها تا کنون اعدام هشت افسر عالی‌رتبه ارتش، بازنشست کردن کلیه ژنرال‌های سه و چهار ستاره، و همچنین دستگیری موردی افسران دیگر تا درجه سرهنگ دومی بوده است. تغییر سریع فرماندهان عالی‌رتبه در نیروی هوایی، عدم انتصاب فرماندهان جدید در پُست‌های عالی، و همچنین اصرار بسیاری از سربازان به انتخاب فرمانده خود روند اقدامات دولت جدید ایران را کندتر از آنچه انتظار می‌رفت، کرده است.

همین مسئله موجب شده است تا دولت ایران تصمیم‌گیری درباره میزان حضور نظامی آینده آمریکا، اگر اصلاً قرار باشد آمریکا حضوری در ایران داشته باشد را به تعویق بیندازد، زیرا حداقل یکی از دلایل کسانی که خواهان اصلاح کامل ارتش هستند حذف کامل باقیمانده نفوذ قوی آمریکا در نیروهای مسلح است (چنانکه یزدی در اظهارات خود به خبرنگاران و دیگران گفته است).

۸- درگیری در درون ارتش و درباره بقای آن حکایت از آن دارد که مسئله مرجعیت و استفاده از زور (این مسئله بر آینده ژاندارمری و شهربانی نیز تأثیر خواهد گذاشت، ولی قدری خفیف‌تر) خیلی بیشتر از آنکه دولت ایران تمایل دارد، لاینحل باقی خواهد ماند. نتیجه، حداقل در کوتاه‌مدت، احتمالاً تداوم وضعیت امنیتی متزلزل در ایران خواهد بود.

۲- خلاصه: خمینی خواستار اسلامی شدن کامل ایران می‌شود. روند خشونت‌ها و اعدام‌ها ادامه می‌یابد. سنجابی در مورد اعطای پناهندگی به شاه هشدار می‌دهد. قرنی می‌گوید که ایران یک «دولت ضداسرائیل» است، و نقش نظامی ایران در خلیج فارس باید کمتر باشد. دولت موقت هنوز تلاش دارد کمیته‌های خودسر را مهار کند. پایان خلاصه.

۳- خمینی طی نطقی که در روز ۱ مارس در قم ایراد کرد، خواستار آن شد که ایران کاملاً اسلامی و از تمامی مظاهر نفوذ فساد غرب پاک شود. او گفت که دستگاه دولت، نظام قضایی، آموزش و پرورش، فرهنگ و رسانه‌های ارتباط جمعی باید کاملاً متحول و اسلامی شوند. او خواستار ایجاد وزارتخانه‌ای به نام «امر به معروف و نهی از منکر» برای نظارت بر تحقق این هدف شد. او همچنین حمله به دولت بازرگان را تضعیف اسلام توصیف کرد، و گفت وارثان انقلاب نباید آنهایی باشند که در حاشیه (معمولاً خارج از کشور) ماندند، بلکه انقلاب به آنهایی تعلق دارد که فرزندان و یا عزیزانشان را در مبارزه با شاه از دست داده‌اند. طبق معمول، خمینی کلی‌گویی کرد، و قول داد که در نظام جمهوری اسلامی آزادی کامل برقرار باشد، ولی فحواً کلامش این بود که مردم ایران هیچ گزینه‌ای جز پذیرش نظامی که او به آنها حکم کرده است، ندارند.

۴- رخدادهای خشونت‌بار به طور پراکنده در تهران و شهرهای دیگر ایران ادامه دارد. بر اساس گزارش کیهان اینترنتی، طی درگیری‌های مسلحانه‌ای که در روز جمعه و شنبه در تهران رخ داد، ۳ نفر کشته و ۶ نفر مجروح شدند. دانشگاه تهران مدام صحنه درگیری بین گروه‌های رقیبی است که برای کنترل دانشگاه با یکدیگر مبارزه می‌کنند، و همچنین با نیروهایی که حداقل ظاهراً با دولت موقت متحدند، درگیر هستند. افراد مسلح مسلمان و «ضدانقلابیون» بار دیگر در روز ۳ مارس در تبریز با یکدیگر درگیر شدند، و در همان روز چریک‌های فدایی خلق رهبران مذهبی را متهم ساختند که از حمله صدها تن افراد مسلح با تفنگ و چماق به نمایشگاهی که سازمان فداییان خلق در شهر شمالی لنگرود بر پا کرده بود، جلوگیری نکرده‌اند.

۵- یک جوخه اعدام متشکل از شبه نظامیان انقلابی دو درجه‌دار پلیس را در روز ۱ مارس در آبادان تیرباران کرد، و در همان روز یک گروه‌بان ارتش به همین شیوه در قزوین اعدام شد. در روز ۳ مارس یک درجه‌دار دیگر پلیس در رفسنجان اعدام شد. با احتساب این چهار تن، کل تعداد اعدام شدگان تا به حال به ۱۵ نفر بالغ می‌شود. در یک حادثه دیگر، سه درجه‌داری

که از مقر انقلابیون در نجف‌آباد به زندانی محلی منتقل می‌شدند، مورد حمله جمعیت خشمگین قرار گرفتند و با ضربات چاقو به قتل رسیدند.

۶- تماس سفیر مصر در روز ۱ مارس موجب صدور هشدار جدی از سوی سنجابی، وزیر امور خارجه، شد مبنی بر اینکه «دولت ایران اعطای پناهندگی به شاه از سوی هر دولتی و به هر بهانه‌ای را محکوم می‌کند و این امر تأثیری منفی بر روابط آتی ایران با آن کشورها خواهد گذاشت.» سنجابی گفت که دلیل سادات را برای پناه دادن به شاه پس از خروجش از ایران در تاریخ ۱۶ ژانویه نمی‌پذیرد. سادات علت پذیرفتن شاه را «دوستی شخصی» طرفین ذکر کرده بود.

۷- طبق گزارش روزنامه الوطن، چاپ کویت، در روز ۳ مارس، قرنی رئیس ستاد ارتش گفت که ایران یک «دولت ضداسرائیلی» است و به همین دلیل تصمیم گرفته است نیروهای خود را از جمع صلح‌بانان سازمان ملل در جنوب لبنان فرا بخواند. طبق گزارش همین روزنامه، قرنی افزوده است که ایران مابقی نیروهای خود را از عمان بیرون می‌کشد، و دیگر نقش «ژاندارم» منطقه خلیج فارس را ایفا نخواهد کرد.

۸- دولت موقت همچنان تلاش می‌کند تا کمیته‌های انقلاب را که غالباً مستقل از دولت عمل می‌کنند، تحت کنترل خود درآورد. نخست‌وزیر بازرگان اعلام کرد که کمیته‌های مذکور در ارگان‌های مختلف دولت ادغام خواهند شد، و خمینی نیز محمدرضا مهدوی کنی را مأمور هماهنگ ساختن وظایف کمیته‌ها کرد. با وجود این، هنوز معلوم نیست که اظهارات بازرگان و یا انتصاب مهدوی کنی عملاً تأثیری بر عملکرد کمیته‌ها خواهد داشت یا خیر.

۹- خبرهای جالب توجه دیگر: سفیر شوروی در روز ۳ مارس به مدت دو ساعت با نماینده سازمان آزادیبخش فلسطین در ایران دیدار و گفتگو کرد. گروهی از دانشجویان مسلمان دانشگاه تهران شدیداً از دانشجویان مارکسیست انتقاد کردند. خمینی مهدی هادوی را به سمت دادستان کل منصوب کرده ولی وظایف مشخصی برای او تعیین نکرده است. سولیوان

سند شماره ۸۰

۴ مارس ۱۹۷۹ - ۱۳ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۲۷۰۱

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی.سی.

منابع: روزنامه‌های فارسی زبان، مقامات سفارت، منبع ۶۸۴۶۰۰۰۸

تهیه‌کننده گزارش: ای. بی. گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی. ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۴ - ۳ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته از ساعت ۱۲:۰۰ روز

۳ مارس تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۴ مارس ۱۹۷۹ را پوشش می‌دهد، شامل: درگیری‌های بیشتر در تهران. درگیری‌های مسلحانه در تبریز. وزارت دفاع غیرنظامی در ایران. اعدام‌های بیشتر. ایران دولتی ضداسرائیلی. گردش تهیه‌کننده گزارش در شهر به همراه فرمانده محافظان سفارت. احتمال معرفی فرمانده کل جدید نیروی دریایی اسلامی ایران و احتمال جایگزینی ارتشبد طوفانیان، معاون وزیر جنگ.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان)

الف- در طول ۲۴ ساعت گذشته درگیری‌ها در تهران همچنان ادامه داشت. طبق گزارش‌ها در جریان درگیری‌های شدید خیابانی بین جناح‌های انقلابی رقیب بر سر کنترل خیابان‌های شهر، سه نفر کشته و ۶ نفر مجروح شدند. نیروهای انقلابی که از یک مقر ژاندارمری در شهر محافظت می‌کردند مورد حمله عناصر ناشناس قرار گرفتند ولی توانستند آنها را متواری سازند و یک قبضه سلاح خودکار از آنها به دست آورند.

ب- جمعه شب درگیری مسلحانه شدیدی بین مسلمانان مسلح و «ضدانقلابیون» در شهر همیشه پرآشوب تبریز رخ داد. گزارشی از تعداد تلفات مخاברה نشده است. بر اساس گزارش منابع خبری، بیش از ۱۰۰۰ سربازی که در جریان انقلاب از پادگانهای تبریز فرار کرده بودند، آماده بازگشت به سربازخانه‌ها هستند. یک هفته به آنها مهلت داده‌اند تا خود را معرفی کنند و مورد عفو قرار بگیرند.

ج- وزارت دفاع غیرنظامی خبر از اخراج چندین تن از افسران داد و اعلام کرده است که ایرج عامری به ریاست این سازمان منصوب شده است. عامری متخصص امور دفاع غیرنظامی شناخته می‌شود.

د- اعدام نیروهای پلیس هنوز ادامه دارد و آخرین مورد در این ارتباط یک ستونیار بود که در شهر جنوبی رفسنجان به دست یک جوخه اعدام انقلابی تیرباران شد. او به اتهام قتل دو پسر دانش آموز و یک روستایی در جریان آشوب‌های آن شهر، مجرم شناخته شده بود. بر اساس گزارش‌ها، او پیش از اعدام مراحل کامل دادرسی را در دادگاه طی کرده بود.

ه- طبق گزارش روزنامه‌های امروز، رئیس ستاد ارتش ایران سپهبد علی محمد [ولی‌الله] قرنی، اعلام کرده است که «کشورش را یک دولت ضداسرائیلی می‌داند». او ایران را «یک دولت ضداسرائیلی» می‌داند و همین امر در تصمیم ایران برای فراخواندن نیروهایش از جمع صلح‌بانان سازمان ملل در جنوب لبنان دخیل بوده است. او ابراز داشت وقتی ما خودمان یک دولت ضداسرائیلی هستیم، درست و منطقی نیست که حایلی بین اعراب و اسرائیل باشیم. روابط ایران با کشورهای عرب تولیدکننده نفت در منطقه به جای «چماق»، «آغوشی باز» خواهد بود. او همچنین به خبرنگاران گفت که ایران ظرف چهار روز آینده باقیمانده نیروهای خود را از عمان خارج می‌کند و دیگر نقش «ژاندارم منطقه خلیج فارس» را بازی نخواهد کرد.

و- تهیه‌کننده گزارش بیشتر روز را به همراه فرمانده مأموران شبه‌نظامی کمیته اسلامی که از سفارتخانه محافظت می‌کنند در شهر گردش کرد. از دو ساختمان که قبلاً منازل نیروهای آمریکایی بود ولی حالا شبه‌نظامیان کمیته در آن سکنی داشتند، بازدید کردیم. هر دو ساختمان و محتویات آنها دست نخورده بود و ظاهراً هیچ خسارتی به آنها وارد نشده بود. ما همچنین از «منطقه خلیج» دیدن کردیم (منطقه‌ای که در آن باشگاههای نظامی، سینما، دفتر پست، دفتر اداره مطبوعات، دفتر حسابداری مرکزی، منازل پرسنل نظامی، و واحدهای اداری دیگر قرار دارد). تهیه‌کننده گزارش با خودرو از اطراف مجتمع دیدن کرد ولی اجازه نیافت به همراه محافظان وارد ساختمان‌ها شود. ظواهر امر از آن حکایت داشت که به جز چند جای گلوله در بعضی پنجره‌ها و بر روی خودروهایی که در پارکینگ قرار داشتند خسارتی به مجتمع وارد نشده است. تهیه‌کننده گزارش فردا نیز به همراه فرمانده محافظان به آنجا خواهد رفت و سعی خواهد کرد در صورت امکان وارد برخی از ساختمان‌ها بشود.

ز- تهیه‌کننده گزارش از منبع ۶۸۴۶۰۰۸ خبردار شد که آقای ام‌ای. قهرمانپور، رئیس یک شرکت فیلیپینی به نام پندیکس، به او (منبع) خبر داده است که نیروی دریایی ایران از شرکت آنها خواسته تا دوباره از تاریخ ۷ مارس قرارداد خود را اجرا کنند. آقای قهرمانپور همچنین اظهار داشته است که طبق شایعات (در نیروی دریایی ایران) به جای جانشین فعلی فرمانده کل که در رسانه‌ها از او صحبت می‌شود، قرار است دریادار بازنشسته، علوی، فرمانده کل نیروی دریایی ایران شود. او همچنین اطلاع داد که دریادار بازنشسته آریانپور به جای ارتشبد طوفانیان معاون وزیر جنگ خواهد شد. منبع ۶۸۴۶۰۰۸ اظهار داشت که آخرین پست دریادار آریانپور در نیروی دریایی اسلامی ایران، فرماندهی مرکز پشتیبانی آن بوده است.

نظریات مرکز تهیه گزارش: (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) منبع ۶۸۴۶۰۰۸ در حال حاضر منبع زیر دست خود را F-6 ارزشیابی می‌کند، ولی همچنان با او تماس خواهد داشت و جدیدترین تحولات در نیروی دریایی ایران را به تهیه‌کننده گزارش اطلاع خواهد داد. وابسته نیروی زمینی می‌گوید که شخصاً مدیر جدید واحد دفاع غیر نظامی را می‌شناسد و شاید بتواند با او تماس بگیرد و اطلاعات تازه‌ای به دست آورد. تهیه‌کننده گزارش در طول دیدارش از منطقه خلیج متوجه یک آمبولانس ارتش آمریکا شد که در آنجا پارک بود و از محافظ پرسید آیا می‌تواند خودروی مذکور را به سفارت آمریکا برگرداند. محافظ به تهیه‌کننده اطلاع داد که این امر به دلیل خطرات احتمالی مقدور نیست زیرا هر دو طرف درگیر در انقلاب از این آمبولانس‌ها به منظور انتقال مهمات برای جناح خود استفاده می‌کند و او می‌ترسد مبادا به هنگام برگرداندن آمبولانس کشته شود. پزشک سفارت سعی دارد آمبولانس را به سفارتخانه برگرداند زیرا این امر در صورت وقوع وضعیت اورژانس هم به نفع محافظان ایرانی و هم به نفع کارمندان سفارت است، چرا که ترافیک تهران در طول روز به حالت عادی قفل شده‌اش بازگشته است، و سفر با خودروهای عادی در سطح شهر بسیار وقت‌گیر است.

سند شماره ۸۱

محرمانه

۵ مارس ۱۹۷۹ - ۱۴ اسفند ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۷۱۲ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی ۵ مارس*

خلاصه: راهپیمایی یادبود مصدق. قطع روابط ایران و آفریقای جنوبی. ادامه ناآرامی‌ها در کردستان. ادامه درگیری‌های تبریز. اعدام‌های بیشتر. اعلام برنامه‌های جدید شهرداری از سوی توسلی شهردار تهران. خمینی از مطبوعات دفاع می‌کند، فلسفی به مطبوعات می‌تازد.

۱- مطبوعات تهران بیشترین صفحات خود را به راهپیمایی‌ای که قرار است به مناسبت یادبود مصدق در محل دفن او در ۱۰۰ کیلومتری تهران برگزار شود، اختصاص دادند. شرکت‌کنندگان در این راهپیمایی که متین‌دفتری، نوه مصدق آن را ترتیب داده است، شامل آیت‌الله طالقانی، مجاهدین، فداییان، و هزاران نفر دیگر خواهد بود.

۲- ایران رسماً روابط خود را با آفریقای جنوبی قطع کرده و از آلن فریزر، سر کنسول آفریقای جنوبی، خواسته است تا فوراً از ایران خارج شود.

۳- فشار کردها برای خودمختاری ادامه دارد، و یکی از رهبران کرد در مهاباد مدعی شده است که برخی مشاوران خمینی به درستی اخبار را به او اطلاع نمی‌دهند. (تلگرام جداگانه)

۴- روغنی (محفوظ) به کارمند سیاسی استمپل خبر داده است که خشونت‌ها در تبریز شدت یافته و هر روز بیش از ده نفر در درگیری‌ها کشته می‌شوند. روغنی گفته است که هیأت ویژه‌ای به تبریز اعزام خواهد شد تا مشکلات انتقال قدرت از کمیته به دولت را بررسی کند.

۵- در خبرهای دیگر مربوط به تبریز، رادیو ایران اعلام کرد که سرلشگر احمد بیدآبادی، فرماندار نظامی سابق تبریز، و شش تن دیگر اعدام شدند. سرلشگر عبدالله خواجه‌نوری و تیمسار فخر مدرس (که قبلاً متصل به دربار سلطنتی بود)، سرتیپ علی اکبر یزدجردی از مشهد، سرهنگ منصور زمانی رئیس سابق زندان قصر، جهانگیر تاریخ (معروف به جهانگیر) که طبق شایعات سرشکنجه‌گر ساواک بوده، و سالار جاف نماینده سابق کردستان در مجلس از جمله اعدام شدگان هستند.

۶- محمد توسلی (که حالا معلوم شده است همان طرف تماس کارمند سیاسی استمپل به نام توکلی بوده و پرونده اطلاعات شخصی او در اداره موجود است) برنامه‌های جدیدی برای شهرداری اعلام کرده است، از جمله تأکید بر عدم اخذ برخی مالیات‌ها از ساکنان جنوب شهر تهران، توسعه جنوب شهر، توقف پروژه شهر اقماری عباس‌آباد و لغو قرارداد کنونی ساخت مترو و مذاکره برای عقد قرارداد جدید. استمپل از انتظام (محفوظ)، معاون نخست‌وزیر، شنیده است که توسلی (معروف به توکلی) پستی کمتر از آنچه انتظار داشته، یعنی شهرداری تهران، به

* در اصل سند، موضوع، به صورت دستنویس اضافه شده است. م.

دست آورده است زیرا از چپی‌ترین عناصر کمیته رهبری انقلاب است، و بازرگان قصد دارد او را از جریان اصلی سیاست در ایران دور نگاه دارد.

۷- خمینی در پاسخ به حمله یزدی، معاون نخست‌وزیر، به مطبوعات از روزنامه‌های فارسی زبان دفاع کرده است. مبارزه ضدمطبوعات (یزدی مطبوعات را به ضداسلامی و ضدانقلابی بودن متهم ساخته بود) منجر به حملاتی به بعضی از دفاتر روزنامه‌ها در شهرستانها شده بود. در حمله لفظی دیگری، محمدتقی فلسفی، که از «روحانیون برجسته» توصیف می‌شود، طی نطقی در قم به رادیو و تلویزیون ملی ایران و مطبوعات تاخت و مدعی شد که آنها رسالت خود را مبنی بر انعکاس درست خبرهای جمهوری اسلامی به مردم انجام نمی‌دهند. در عین حال، پوشش خبری مطبوعات انگلیسی‌زبان و فارسی‌زبان همچنان با یکدیگر متفاوت است و در مطبوعات فارسی‌زبان تأکید بیشتری بر گزارش‌های ضدآمریکایی است.

سولیوان

سند شماره ۸۲

۵ مارس ۱۹۷۹ - ۱۴ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۷۱۴ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: حمله به سفارت

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: در این تلگرام کوشش شده است تا وقایع ۱۴ فوریه ۱۹۷۹ که طی آن تعداد زیادی از چریک‌های کاملاً مسلح ایرانی به سفارت حمله کردند و به آن خسارت زدند، گزارش شود. این گزارش براساس مصاحبه تهیه‌کننده گزارش با تفنگداران دریایی، کارمندان آمریکایی، کارمندان ایرانی، و اعضای مختلف کمیته و دولت موقت ایران تهیه شده است. در گزارش حاضر به این سؤال که چه کسی و چرا حمله را طرح و اجرا کرده است، نمی‌پردازیم، بلکه صرفاً تلاش داریم وقایع را آنگونه که اتفاق افتاد گزارش کنیم تا سندی رسمی برای تحلیل‌های آینده از این نوع به دست داده باشیم. پایان خلاصه.

۳- پیش زمینه

الف) بعداز ظهر روز ۱۱ فوریه، پس از آنکه ارتش ایران تصمیم گرفت نیروهای خود را به پادگان‌ها فرابخواند، سفارت از نیروهای محافظ ارتشی ایران محروم شد. سفیر سولیوان همان روز با حضور معاون سفیر، کنسول اداری، وابسته نظامی و کارکنان دفتر امنیتی جلسه‌ای برگزار کرد تا در مورد امکان دفاع در مقابل یک حمله مسلحانه بحث و گفتگو کنند. نتیجه بحث این بود که تعداد ۲۰ تفنگدار دریایی برای دفاع از سفارت در مقابل یک حمله بزرگ کافی نیست و بنابراین در صورت بروز چنین حمله‌ای باید تسلیم شد تا میزان تلفات جانی به حداقل برسد. مأموریت یافت تمام تفنگ‌های ام-۱۶ را از دست تفنگداران دریایی جمع‌آوری کند و به

آنها دستور دهد که تفنگ‌های ساچمه‌ای شماره ۹ خود را که کشنده نیست، برای بازداشتن کسانی که ممکن است قصد نفوذ به محوطه سفارت را داشته باشند، به کار ببرند. علاوه بر این، تفنگداران دریایی اجازه یافتند اسلحه کمری‌شان را به منظور دفاع شخصی نگاه دارند. در صورت یک حمله بزرگ، آنها اجازه تیراندازی نداشتند، بلکه فقط باید از گاز اشک‌آور، و در صورت فرمان سفیر، از تفنگ‌های ساچمه‌ایشان استفاده می‌کردند.

(ب) روز بعد، مورخ ۱۲ فوریه، چریک‌های مجاهد پایگاه نظامی پشت ساختمان سفارت را تسخیر کردند. پس از آن، خیلی زود چریک‌های مسلح مسلمان در نقاط مختلفی در بیرون از دیوارهای سفارت مستقر شدند. مقامات سفارت از گفتگوهایی که با برخی عناصر نزدیک به کمیته‌های انقلاب داشتند دریافتند که حداقل برخی از این مجاهدین دستور دارند از سفارت محافظت کنند.

(ج) این نگهبانان در روز ۱۳ فوریه محل را ترک کردند. همان شب، جان استمپل با امیرانتظام تماس گرفت تا از او بخواهد که محافظان را بازگرداند. انتظام قول داد که محافظان روز بعد بازخواهند گشت.

۴- نفوذ اولیه به محوطه سفارت

(الف) حمله به سفارت در روز چهارشنبه، ۱۴ فوریه، ساعت ۱۰:۳۰ دقیقه صبح شروع شد. دو مرد مسلح با یونیفورم جنگی از دیوار نگهبانی درب خیابان روزولت بالا آمدند. در آن زمان سه تفنگدار دریایی مشغول نگهبانی بودند: گروهان دوفرز، گروهان داونی، و گروهان نوبل. یکی از این نگهبان‌ها از طریق بی‌سیم تجاوز به حریم سفارت را گزارش داد. در همان حال چهار چریک دیگر از دیوار نگهبانی درب اصلی بالا آمدند و شروع به تیراندازی به سوی ساختمان سفارت کردند. سپس دوفرز را بلافاصله خلع سلاح کردند، او را از دیوار بالا کشیدند و در خودرویی نشانند که بیرون از سفارت منتظر ایستاده بود، و مستقیماً به مقر کمیته مرکزی در خیابان ایران نزدیک مدرسه علوی بردند. داونی و نوبل در حال عقب‌نشینی به سوی محل اقامت سفیر شروع به پرتاب گاز اشک‌آور کردند. یک گلوله به گاز اشک‌آوری که در دست داونی بود اصابت کرد و او شدیداً در معرض گاز اشک‌آور قرار گرفت. در همین اثنا، یک چریک با شلیک گلوله قفل دروازه خیابان روزولت را شکست و چریک‌های بیشتری وارد محوطه سفارت شدند. پس از احتمالاً ۱۰ یا ۱۵ دقیقه، کامیون‌هایی در مقابل درب ایستادند و مردان مسلح بیشتری از آن پیاده شدند. چند چریک اول یونیفورم جنگی به تن داشتند، ولی گروه‌هایی که بعد از آنها در مقابل سفارت پیاده شدند یونیفورم‌های مختلف و یا قسمتی از یونیفورم و یا حتی بعضی از آنها لباس شخصی پوشیده بودند. همه آنها مسلح بودند و بعضی‌ها هم ماسک ضدگاز داشتند. ظرف ۱۵ دقیقه، نزدیک به ۴۰ تا ۱۰۰ مرد مسلح در اطراف دروازه خیابان روزولت جمع شدند. این مردان مسلح ظاهراً قصد داشتند به سوی محل اقامت سفیر بروند، هر چند برخی از آنها از پشت درختها و بوته‌ها مدام به طرف ضلع شرقی

ساختمان کنسولی تیراندازی می کردند.

(ب) تقریباً در همان زمان، عده‌ای از بالای دیوار مقابل ساختمان کنسولی به محوطه پارک موتوری حمله‌ور شدند. چند دقیقه بعد به محوطه تعاونی و سپس به دروازه خیابان بیژن نیز حمله شد. از همان ابتدا، تیراندازی که در بالای پشت بام‌های اطراف سفارت موضع گرفته بودند، مدام به سوی سفارت تیراندازی می کردند.

(ج) گروه‌بان پنمن و استوار دوم کوتس در حیاط مجاور به خیابان تخت جمشید که مستقیماً روبروی ساختمان کنسولی بود، نگهبانی می دادند. پنمن گزارش داد که ۵۰ تا ۶۰ نفر با استفاده از نردبان از بالای دیوار مقابل ساختمان به داخل حیاط آمده‌اند. به خاطر تیراندازی شدید، او در پایین ساختمان کنسولی گیر افتاده بود و با تفنگ ساچمه‌ایش به سوی مهاجمان شلیک می کرد. کوتس به داخل اتاق نگهبانی بخش مراجعان دوید و پنمن را پوشش داد تا او بتواند به داخل ساختمان بدود.

(د) پنمن و کوتس درب اتاق نگهبانی را قفل کردند و از پشت شیشه ضدگلوله مهاجمان را زیر نظر نگرفتند. مهاجمان ابتدا سعی کردند از درب اصلی ساختمان کنسولی وارد ساختمان شوند، سپس یک کوکتل مولوتوف به سوی پنجره لابی پرتاب کردند، و سپس به سوی دیواری که حیاط را از پارکینگ کوچک دروازه شرقی جدا می کرد، رفتند. آنها با استفاده از نردبان از دیوار بالا رفتند و ظاهراً به طرف دروازه خیابان روزولت حرکت کردند تا به هم‌زمانشان بپیوندند. در همین اثنا، دو نفر یک مسلسل کالیبر ۳۰ را در مقابل درب اتاق نگهبانی دروازه مستقر و به سوی آن تیراندازی کردند.

(ه) در دروازه پارک موتوری، مهاجمان با مشکل مواجه شدند. گروه‌بان هیل، سرجوخه موتن و سرجوخه آوری در اتاق نگهبانی دروازه پارک موتوری مشغول نگهبانی بودند که تعدادی از مردان مسلح از پشت دروازه به درون محوطه پارک موتوری شروع به تیراندازی کردند. تفنگداران دریایی گاز اشک‌آور به خارج از دروازه و به درون محوطه پرتاب کردند. شاید گاز اشک‌آور و شاید هم دیوارهای بلند، و شاید هم به احتمال بیشتر ترکیب این دو ورود مهاجمان به محوطه پارک موتوری را به تأخیر انداخت. ولی نهایتاً تفنگداران دریایی مجبور به عقب‌نشینی به سوی ساختمان کنسولی شدند. آنها به محض رسیدن به ساختمان کنسولی موقتاً در پارکینگ ضلع شمالی ساختمان توقف کردند تا جلوی ورود مهاجمان از محوطه پارک موتوری را بگیرند. بعد از گذشت چند دقیقه که هیچ مهاجمی دیده نشد، آنها به طرف در شرقی رفتند و وارد ساختمان کنسولی شدند. وقتی چریک‌ها بالاخره وارد محوطه پارک موتوری شدند، دفاتری را که آنجا قرار داشت تفتیش و چند آمریکایی را دستگیر کردند. این گروه ۱۲ نفری را ابتدا به دانشگاه تهران و سپس به کمیته انتقال دادند و روز بعد آزاد کردند.

(و) در محوطه تعاونی، سرجوخه لوجکوک و سیبی میتی پُست نگهبانی را از گروه‌بان

هینوجوس که در غذاخوری مشغول صرف صبحانه بود، تحویل گرفته بودند. وقتی تیراندازی در مقابل سفارت شروع شد، هینوجوس و گروهبان کراوس که ساعت ۰۹:۰۰ پُست خود را ترک کرده بود تا بخوابد، به آنها پیوستند. آنها به دفتر سفیر رفتند، درها و گاوصندوق‌ها و همچنین درب اصلی که مقابل پارکینگ پشتی سفارت بود را قفل کردند. در حدود ۱۵ دقیقه بعد از شروع حمله، به سوی آنها نیز تیراندازی شد. آنها ابتدا مطمئن شدند که خطری متوجه افراد داخل غذاخوری نیست، سپس هینوجوس و کراوس به سوی درب کوچه آمریکا که کلیدش را پیدا کرده بودند، رفتند تا آن را قفل کنند. از ساختمان اتاق بازرگانی شدیداً به سوی آنها تیراندازی می‌شد، و آنها مجبور شدند به سوی درب اصلی غذاخوری که لوجکوک و میدی در آنجا منتظرشان بودند، عقب‌نشینی کنند. هینوجوس، گروهبان ارشد جمع، از لوجکوک که متخصص شناسایی بود، پرسید چه باید بکنند. لوجکوک نیز گفت که بهتر است به غذاخوری بروند و از داخل سنگر بگیرند. افرادی که در داخل غذاخوری بودند، تقریباً ۲۵ آمریکایی و ایرانی، به داخل آشپزخانه رفته بودند.

۵- تسلیم تفنگداران دریایی

(الف) داوونی و نوبل سریعاً از درب خیابان روزولت عقب‌نشینی کردند و پشت گلدان‌های پاسیوی محل اقامت سفیر سنگر گرفتند. سرجوخه اندرسن که به هنگام شروع تیراندازی در آسایشگاه تفنگداران بود نیز به آنها پیوست. اندرسن پشت اتاقک آجری نگهبانی در کنار دیوار خیابان روزولت سنگر گرفت. تفنگداران دریایی از این موضع به آتش مهاجمان پاسخ می‌دادند. ولی مهاجمان به تدریج به داوونی و نوبل که از ساختمان‌های مجاور سفارت در معرض تیراندازی قرار داشتند، نزدیک شدند. یک گلوله به بازوی نوبل اصابت کرد. آنها تصمیم گرفتند از یکدیگر جدا شوند. نوبل از ضلع غربی محل اقامت سفیر دوید، از آشپزخانه گذشت و به سمت اتاق تفنگداران دریایی رفت. داوونی نیز به اندرسن ملحق شد.

(ب) سپس داوونی و اندرسن در طول دیوار عقب‌نشینی کردند تا اینکه به پنجره شمالی اتاق مطالعه سفیر رسیدند. آنها با بی‌سیم اجازه خواستند که پنجره را بشکنند و وارد اتاق مطالعه شوند، سپس وارد محل اقامت سفیر شدند و به آشپزخانه رفتند. چهار نفر از خدمتکاران سفیر در آشپزخانه پناه گرفته بودند.

(ج) در همین اثنا، نوبل با عبور از درب به حیاطی رفت که روبروی درب اتاق تفنگداران قرار داشت، و به سوی ورودی غربی زیرزمین انبار دوید. وقتی به انبار رسید، تفنگدارانی که در کنار درب خیابان بیژن نگهبانی می‌دادند، و همچنین بسیاری از تفنگدارانی که در آسایشگاه بودند و نگهبانان دیوار خیابان روزولت- اردلان پُست خود را ترک کرده و به زیر زمین پناه آورده بودند.

(د) داوونی و اندرسن چهار خدمتکار را به حیاط کوچک کنار آشپزخانه محل اقامت سفیر بردند. ظرف چند لحظه، مهاجمان وارد خانه شدند و تفنگداران دریایی خود را تسلیم کردند و

به آشپزخانه انتقال یافتند.

(ه) مهاجمان درباره اینکه باید با اسرا چکار بکنند حرفشان شد، ولی بالاخره یکی از آنها، که ظاهراً دکتر بود، حرفش را بر کرسی نشاند و گروگانها را به اتاق نشیمن بردند. جالب است که یک گروه فیلمبرداری از تلویزیون ایران هم در آنجا حاضر بود. چریک‌ها سه بار آنها را تفتیش کردند ولی نتوانستند اسلحه مگنوم ۳۵۷ اندرسن را پیدا کنند. بار چهارم، اسلحه را پیدا کردند، که این مسئله ایرانی‌ها را به خشم آورد. لباس نظامی دو تفنگدار را روی سرشان کشیدند و آنها را روی مبل‌های روبروی هال نشانند. برای تفنگداران مسجل بود که می‌خواهند اعدامشان کنند، ولی یک آمبولانس به درون سفارت آمد و تفنگداران و چهار خدمتکار را به مقر کمیته بردند. در طول راه، یکی از مهاجمان با فریاد به مردمی که در خیابان بودند می‌گفت که آمریکایی‌ها را دستگیر کرده‌اند.

(و) پنمن و کوتس در داخل اتاق کوچک نگهبانی مجاور خیابان تخت جمشید که یک مسلسل کالیبر ۳۰ به سوی درش تیراندازی می‌کرد، حبس شده بودند. تعدادی از مهاجمان که از طرف پارک موتوری به محوطه وارد شده بودند آنها را دیدند و به طرف در غربی نگهبانی شروع به تیراندازی کردند. پنمن دید که گلوله یکی از مهاجمان که از چند متری به سوی شیشه ضدگلوله اتاق نگهبانی تیراندازی کرده بود، کمانه کرد و به خودش خورد. چند دقیقه بعد، پنمن و کوتس تسلیم شدند و بلافاصله به کمیته انتقال یافتند.

(ز) در قسمت تعاونی، چریک‌ها وارد محوطه کوچک پارکینگ شده بودند و به سوی ساختمان تعاونی و غذاخوری تیراندازی می‌کردند. غیرنظامیان داخل غذاخوری در آشپزخانه پناه گرفته بودند و تفنگداران دریایی پشت پیشخوان بودند. آنها تعدادی از سلاح‌های خود را پنهان کردند تا در موقع تسلیم آنها را به همراه نداشته باشند. هینوجوس از ایرانی‌ها پرسید برای تسلیم شدن چه کلمه‌ای باید به کار ببرند و سپس با بی‌سیم از سفیر اجازه گرفت که خود را تسلیم کنند. در این موقع، مردان مسلح سعی داشتند با شکستن درب کناری غذاخوری از طریق کفاشی وارد غذاخوری شوند. هینوجوس فریاد زد «تسلیم» ولی تیراندازی شدیدتر شد، به طوری که هینوجوس فکر کرد کلمه را اشتباه می‌گوید. او از ایرانی‌ها کمک خواست و یک زن از میان آنها بیرون آمد و به سوی مهاجمان فریاد کشید. آنها از پشت در گفتند که باید یک نفر پشت پنجره بایستاد تا آنها بتوانند او را ببینند. هینوجوس داشت از پشت پیشخوان بیرون می‌آمد تا پشت پنجره برود که یکی از پیشخدمتان غذاخوری از آشپزخانه بیرون دوید و فریاد زد «تسلیم». ناگهان به داخل رستوران تیراندازی شد، و گلوله‌ای به سینه او اصابت کرد و او را کشت. هینوجوس فکر می‌کند که یک گلوله سرگردان موجب مرگ پیشخدمت شد، زیرا گلوله یکی از شیشه‌های سالم پنجره را شکست و وارد شد، در حالیکه چریک‌ها بیشتر شیشه‌ها را شکسته بودند.

(ح) سپس چریک‌ها وارد غذاخوری شدند و همه را به اسارت گرفتند و آنها را مقابل

تعاونی بردند. بعد از آنکه تفنگداران دریایی را خلع سلاح کردند، اُسرا به دو گروه ایرانی و آمریکایی تقسیم شدند. مهاجمان بسیار هیجان زده بودند و مثل اتفاقی که در محل اقامت سفیر افتاد، درباره اینکه باید با اُسرا چکار بکنند، شدیداً حرفشان شد. این بار پیش از آنکه تصمیم بگیرند اُسرا را به محوطه پارک موتوری ببرند یکی از چریک‌ها برای ساکت و تهدید کردن هم‌رزم خود مجبور شد تیراندازی هوایی کند.

(ط) نزدیک به ۴۰ تا ۴۵ نفر از مردان مسلح در محوطه پارکینگ کارمندان سفارت را به اسارت گرفته بودند. آنها نیز لباس‌های مختلفی به تن داشتند، از لباس‌های چریک‌های سازمان آزادیبخش فلسطین گرفته تا یونیفورم‌های نیروی هوایی و لباس‌های شخصی. آنها طوری عمل می‌کردند که گویی اعضای یک گروه هستند. (توضیح: اُسرا در مورد اینکه در اینجا چه اتفاقی افتاد با یکدیگر اختلاف نظر دارند. هینوجوس و کراوس می‌گویند که تمام مدت فقط یک گروه در آنجا بود. ولی کارمندان ایرانی سفارت می‌گویند بعد از آنکه آنها را در مقابل تعاونی به صف کردند یک گروه دیگر نیز به آنجا آمد. نظر دوم با آمدن دکتر یزدی و «آدم‌های خوب» به سفارت که در پایین شرح داده‌ایم، مطابقت دارد.)

(ی) چریک‌ها از تفنگداران دریایی پرسیدند که آیا سلاح دیگری دارند، هینوجوس می‌خواست بگوید نه که کراوس گفت بله. کراوس به همراه تعدادی از چریک‌ها به داخل ساختمان رفت و محل سلاح‌هایی را که پنهان کرده بودند به آنها نشان داد. یک چریک یکی از تفنگ‌های ساچمه‌ای سفارت را برداشت و با آن ور رفت، و ساچمه آن را کف زمین شلیک کرد، ساچمه کمانه کرد و به بالای چشم کراوس خورد و او را بیهوش به زمین انداخت.

(ک) پیش از این، پس از آنکه اُسرا را از ساختمان غذاخوری بیرون آورده بودند، چند نفر برای انتقال جسد پیشخدمت با برانکارد از آمبولانسی که آنجا بود به داخل ساختمان رفتند. حالا چند نفر دیگر برای آوردن کراوس به داخل ساختمان رفتند. پس از آن اُسرای ایرانی را آزاد کردند. اُسرای آمریکایی را نیز سوار بر خودرویی کردند که در محوطه سفارت پارک شده بود. (توضیح: اُسرای ایرانی می‌گویند که در همین اثنا بود که یک ملا به همراه «گروه دوم» به آنجا آمد، و تعدادی از نفرات گروه اول با دیدن آن ملا پنهان شدند و دیگر سر و کله‌شان پیدا نشد.)

(ل) پس از آن اُسرای تعاونی را به پارک موتوری بردند و آنها را به اُسرای ساختمان کنسولی ملحق کردند، که شرح آن در زیر آمده است.

۶- اشغال ساختمان کنسولی

(الف) پس از تسلیم نگهبانان در محل اقامت سفیر، اتاق نگهبانی و تعاونی، و نبود مقاومت در نقاط دیگر، مهاجمان توجه خود را کاملاً به ساختمان کنسولی معطوف کردند.

(ب) وقتی اولین گلوله‌ها شلیک شد، نزدیک به ۶۰ نفر در ساختمان بودند. در ابتدا، اکثر آنها صرفاً خود را روی زمین انداختند و از پنجره‌ها دور شدند. به موازات شدت گرفتن

تیراندازی، اکثر آنها به گنبد مخابرات و سپس به منتهی‌الیه CRU و TCU رفتند. تعدادی از آنها خود را به تلفن‌ها رساندند و درخواست کمک کردند. با شدت گرفتن حملات، بیشتر آنها به گنبد مخابرات آمدند و در چند مرحله تجهیزات مخابراتی را معدوم کردند.

(ج) در دفتر جلویی، سفیر و معاون زیر میز دراز کشیده بودند، و سفیر با بی‌سیم دستورات لازم را به تفنگداران دریایی می‌داد. تا زمانی که همه تفنگداران دریایی تسلیم شوند، آنها همانجا ماندند و سپس به گنبد مخابرات آمدند.

(د) در طبقه پایین، در ضلع شرقی، ریک تامس، هری جانسون و جیم رابرتز پشت درها را مسدود کردند و میزها را پشت پنجره‌ها گذاشتند، و آماده دفاع از آن قسمت شدند. وقتی هیل، موتن و آوری به درب شرقی رسیدند، داخل ساختمان شدند و به آنها پیوستند. زمانی که مهاجمان از فاصله نزدیک شروع به تیراندازی به سوی درب شرقی کردند، رابرتز با بی‌سیم از سفیر کسب تکلیف کرد و سفیر گفت اگر می‌توانند، خود را تسلیم کنند. آنها سپس اجازه خواستند از گاز اشک‌آور استفاده کنند. سفیر به آنها اجازه این کار را داد، و آنها قسمت هال را پر از گاز اشک‌آور کردند و به طبقه بالا درون گنبد مخابرات رفتند.

(ه) مهاجمین از بال غربی و در، وارد بال شرقی مرکز اطلاعات شدند و بال غربی به راحتی با هل دادن پانل چوبی باز شد و داخل شدن و دسترسی به بار امکان‌پذیر گردید.

(و) در طبقه دوم همه جمع بودند به غیر از سرهنگ هالند و ال جردن که یک کارمند ایرانی و مترجم هالند بود. ریک تامس که یک کپسول گاز اشک‌آور اتفاقاً به گردنش اصابت کرده و او را شدیداً دچار سوختگی کرده بود، در حال افتاده بود و از درد به خود می‌پیچید.

(ز) در درون گنبد، تلفن‌ها و برق اصلی قطع بود (و از برق اضطراری استفاده می‌شد)، و گاز اشک‌آور داشت به تدریج وارد گنبد می‌شد. تمامی تجهیزات رمزگذاری پیام‌ها معدوم شد. (توضیح: سفارت دارای یک ژنراتور برق مستقل است. در طول حمله یک نفر که از کارکرد ژنراتور اطلاع کافی داشت آن را از کار انداخت).

(ح) در همین اثنا، ژنرال استون که در کنار سفیر بود از لبه پنجره مشرف به شمال نگاهی به بیرون انداخت و تعدادی از خبرنگاران آمریکایی را در محوطه پارکینگ دید. خیلی زود شایع شد که آدم‌های خوب به پارک موتوری رسیده‌اند. هیچکس نمی‌دانست معنی این حرف چیست، ولی تقریباً در همان حدود بود که تیراندازی‌ها هم متوقف شد.

(ط) در همین حال، هالند یک عرقگیر و دستمال سفید را روی بالکن طبقه دوم انداخت و به پشت در فولادی برگشت. او و جردن صدای پای مردان مسلح را شنیدند که داشتند از پله‌ها بالا می‌آمدند، و فریاد زدند «تسلیم». سپس آنها درب‌ها را باز کردند و وارد هال شدند و راه پله مملو از مردان مسلح شد.

(ی) این مردان مسلح وارد گنبد شدند و دستور دادند که همه دست‌هایشان را روی سرشان بگذارند و از گنبد خارج شوند. حدود پنجاه نفر آمریکایی را در راهرو تاریک به صف کردند

و به طرف دفتر جلویی حرکت دادند. چریک‌ها خیلی عصبی بودند و به یکدیگر فریاد می‌زدند که مواظب باشید چون می‌ترسیدند بعضی از آمریکایی‌ها مسلح باشند.

(ک) وقتی که همه را در دفتر جلویی جمع کردند، اُسرا چند لحظه پراشتهاب را پشت سر گذاشتند زیرا چریک‌ها با فریاد به یکدیگر دستوراتی می‌دادند. برخی از آنها آمریکایی‌ها را دست می‌انداختند، و برخی دیگر توضیح می‌دادند که با مردم آمریکا هیچ دشمنی ندارند و فقط دشمن دولت آمریکا هستند که امپریالیست است. سه نفر هم لوله تفنگ خود را به سوی گردن سفیر گرفته بودند.

(ل) ناگهان افرادی که بیرون ساختمان بودند شروع به تیراندازی به درون ساختمان کردند. همه، هم چریک‌ها و هم اُسرا، خود را روی زمین انداختند و تیراندازی چند لحظه ادامه داشت. سپس یکی از چریک‌ها به افراد بیرون ساختمان فریاد زد که تیراندازی نکنند، و یکی از آنها که خیلی خشمگین بود سر پا ایستاد و مسلسلش را به سوی آمریکایی‌هایی که روی زمین دراز کشیده بودند، گرفت و فریاد زد «چه کسی اسلحه دارد؟» سپس قدری آرام شد و مهاجمان تصمیم گرفتند که اُسرا را از ساختمان بیرون ببرند. آمریکایی‌هایی که فارسی بلد بودند شروع به صحبت با مردان مسلح کردند، و به آنها توصیه کردند که چشمانشان را به خاطر سوزش با گاز اشک‌آور با دست نمالند و سپس در طول بقیه ماجرا نقش مترجم را بازی کردند. چریک‌ها هر آمریکایی را که از اتاق خارج می‌شد تفتیش می‌کردند.

(م) سفیر سولیوان و اسکپ بویس که نقش مترجم او را ایفا می‌کرد در اتاق ماندند. چریک‌ها برای آنکه مطمئن شوند او واقعاً سفیر است از سولیوان خواستند که کارت شناسایی‌اش را نشان بدهد. پس از آنکه از این مسئله اطمینان یافتند، آنها را از ساختمان سفارت خارج کردند و به محوطه پارک موتوری بردند. آمریکایی‌های دیگر را نیز از ساختمان کنسولی و غذاخوری به آنجا آورده بودند.

۷- بعد از ماجرا

(الف) دکتر یزدی، سرهنگ توکلی و حداقل یک ملا با گروهی از مأموران کمیته به سفارت آمده بودند. وقتی سفیر سولیوان را به پارک موتوری آوردند، یزدی روی یک خودرو ایستاده بود و داشت با بلندگو چیزهایی می‌گفت. محوطه پارک موتوری مملو از چریک‌های مسلح بود. چریک‌های مسلح بر روی دیوارهای اطراف پارک موتوری ایستاده بودند، و می‌شد سایه روشن چریک‌هایی را که بالای ساختمان مشرف به خیابان تخت جمشید ایستاده بودند را دید. خیابان‌های اطراف سفارت مملو از جمعیت بود، و به خاطر ازدحام جمعیت، ترافیک گره خورده بود.

(ب) یزدی از حمله‌ای که صورت گرفته بود بسیار عذرخواهی کرد و گفت که در هر انقلابی، گروه‌های تندرو روند انقلاب را مختل می‌کنند. یکبار یک ملا با بلندگو اعلام کرد مردان مسلحی که کارت کمیته ندارند، می‌توانند آنجا را ترک کنند. تقریباً ۱۲ نفر از چریک‌ها

به طرف دروازه پارک موتوری به راه افتادند. یکی از آنها برگشت و با فریاد به مأموران کمیته گفت که آنها را از پشت نزنند. بعد از آن تصمیم گرفتند که آمریکایی‌ها را از درون محوطه سفارت به محل اقامت سفیر ببرند. ابتدا گفتند که آمریکایی‌ها را با اتوبوس به آن محل ببرند (یک اتوبوس در کنار سفارت پارک بود) ولی نهایتاً همه پای پیاده راه افتادند. وقتی که این گروه از پشت سفارت حرکت می‌کرد، گروه دیگری از آمریکایی‌ها را دیدند که به سمت مخالف اسکورت می‌شوند. این گروه در تمام مدت حمله در محل دفتر وابسته نظامی در ضلع شرقی سفارت مستقر بودند، و فقط وقتی چریک‌ها از در شرقی وارد شدند، از محل خود بیرون آمده بودند. حالا همگی به هم ملحق شدند و به سمت محل اقامت سفیر حرکت کردند. (ج) بیرون از محل اقامت سفیر همگی منتظر ماندند تا جیم کایننگهام تعدادی از «آدم‌های خوب» را به داخل ساختمان هدایت کند تا مطمئن شوند هیچ «آدم بدی» درون ساختمان نیست. در همین اثنا، بویس با بلندگو در اطراف ساختمان کنسولی قدم زد و اعلام کرد که اگر کسی هنوز در ساختمان است، از آن خارج شود، ولی ظاهراً ساختمان کاملاً خالی بود. (د) سپس همه را به داخل اتاق نشیمن سفیر بردند و یزدی از همه عذرخواهی کرد و توضیح داد که از این به بعد مأموران او از سفارت محافظت خواهند کرد. کایننگهام و بویس دو گروه از محافظان را در اطراف سفارت چرخاندند تا اگر کسی هنوز در آنجا پنهان شده است، پیدا کنند. تعداد کمی در ساختمان‌های فرعی پنهان شده بودند، و عده زیادی نیز در زیر زمین انبار بودند.

(ه) اوضاع آرام‌تر شد، و مردم به تدریج به پاسیوی محل اقامت سفیر رفتند. تنش‌ها به قدری کاهش یافت که گویی جمعیت حاضر در سفارت در یک میهمانی فضای باز شرکت کرده‌اند. همه در آفتاب ایستاده بودند و با یکدیگر صحبت می‌کردند. درست در همین موقع، گلوله‌ای از تفنگ یکی از مجاهدین شلیک شد و به بالکن طبقه دوم ساختمان در بالای سر جمعیت اصابت کرد، و همه خود را روی زمین انداختند، تا آنکه مشخص شد چه اتفاقی افتاده است. بعد از آن تذکر دادند که جمعیت حاضر هدف آسانی برای تیراندازان است و تصمیم گرفتند که آنها را به غذاخوری ببرند. همه به غیر از سفیر، ژنرال گست، هوراس فلدمن، اسکپ بویس و یک محافظ از محل اقامت سفیر خارج شدند.

(و) یک ساعت گذشته بود که سه ملا، که از شاگردان خمینی در قم بودند، وارد محل اقامت سفیر شدند. آنها آمده بودند تا به خاطر حمله‌ای که صورت گرفته بود عذرخواهی کنند و قول دادند که متخلفین را دستگیر خواهند کرد.

(ز) تا اواخر بعداز ظهر، اکثر آنهایی که در غذاخوری بودند اجازه یافتند به خانه‌هایشان بروند، و سفارت اولین شب خود را در حفاظت نیروهای مجاهد آرام گرفت.

۸- در کمیته

(الف) باید چند نکته را در مورد کمیته مرکزی انقلاب که تفنگداران دریایی به آنجا انتقال

یافته بودند، توضیح بدهم. داخل ساختمان یک زرادخانه واقعی بود. مقدار زیادی آر.پ.جی. تفنگ، سلاح کمربندی، و نارنجک در آنجا دیده می‌شد. ساختمان کمیته احتمالاً متعلق به یک مسجد قدیمی بود. زندانی‌ها را در یک اتاق کوچک حبس کرده بودند، رفتار خوبی با آنها داشتند و پیش از آزاد کردنشان، دوباره به آنها غذا داده بودند. در خارج از ساختمان حداقل یک خبرنگار غربی و یک تیم فیلمبرداری را می‌شد دید.

(ب) مقامات کمیته خیلی مایل بودند که تفنگداران دریایی با مطبوعات مصاحبه کنند، ولی تفنگداران از این کار خودداری کردند. ظاهراً مأموران کمیته می‌خواستند به مطبوعات نشان بدهند که کارمندان سفارت را نجات داده‌اند.

(ج) این گروه را همان شب ساعت ۰۹:۰۰ با اتوبوس به سفارت برگرداندند. مأموران کمیته از مقام سفارت که به استقبال آزادشدگان رفته بود، خواستند تا رسیدی را مبنی بر تحویل گرفتن تفنگداران امضا کند.

(د) گروهی را که به دانشگاه تهران انتقال یافته بودند، و شرح ماجرای آنها در قسمت ۸ آمد، نیز صبح روز بعد به سفارت برگرداندند و بعد از گرفتن رسید آنها را به مقامات سفارت تحویل دادند.

سند شماره ۸۳

محرمانه

۵ مارس ۱۹۷۹ - ۱۴ اسفند ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۷۱۷ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: ادعای گروگانگیری یک خانواده آمریکایی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- یک مرد ایرانی در ساعت ۰۴:۱۰ دقیقه بعد از ظهر به وقت محلی با بخش سیاسی سفارت تماس گرفت و به یکی از مسئولان این بخش به نام پترسن گفت که گروه او به تلافی دستگیری گروهی از دانشجویان ایرانی در نیویورک، یک خانواده آمریکایی را به گروگان گرفته است. این شخص گفت اگر دانشجویان ایرانی تا فردا آزاد نشوند خانواده آمریکایی را خواهد کشت. فرد مزبور در پاسخ به سؤال پترسن مدعی شد که یکی از اعضای سازمان چریک‌های فدایی خلق است. وقتی پترسن از او پرسید که چرا فکر می‌کند ایرانی‌ها را در آمریکا دستگیر کرده‌اند، گفت که «چون برادرم یکی از آنهاست.» او از ذکر نام خانواده آمریکایی خودداری کرد و فقط گفت که بهتر است سفارت خودش بررسی کند و ببیند از کدام خانواده خبری نیست. مسئول بخش سیاسی توضیح داد که تا نام خانواده را ندانیم نمی‌توانیم مطمئن شویم که او راست می‌گوید علاوه بر اینکه هیچ راهی برای فهمیدن اینکه کدام خانواده گم شده است، نداریم. در این زمان شخص مزبور تماس را قطع کرد.

۲- این حقیقت که شخص مزبور تا زمانی که از او سؤال نشد نام گروه خود را فاش نکرد

و همچنین از افشای نام خانواده آمریکایی و یا حتی ترتیب دادن تماس‌های بعدی خودداری کرد ما را در مورد صدق گفته‌هایش به شک انداخته است. گمان می‌کنیم دانشجویانی که این شخص می‌گوید در نیویورک دستگیر شده‌اند همان‌هایی باشند که از آنها خواسته شده مدارک لازم را جهت ادامه اقامت خود در آمریکا ارائه دهند. لطفاً هرگونه اطلاعاتی مربوط به این دانشجویان دارید برایمان ارسال کنید.*

سند شماره ۸۴

۵ مارس ۱۹۷۹ - ۱۴ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۲۷۲۹

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی.سی.

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، منبع ۶۸۴۶۰۰۰۸

تهیه‌کننده گزارش: ای.بی.گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأییدکننده گزارش: تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۵ - ۴ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته را، از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۴ مارس تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۵ مارس ۱۹۷۹، پوشش می‌دهد، شامل: ادامه تیراندازی‌ها در تهران از جمله تیراندازی به سفارت. بازنشستگی‌های بیشتر، اولین صادرات نفت و نام نفت‌کش، آموزش نظامی دانش‌آموزان، تشکیل سپاه پاسداران انقلاب، خروج آخرین پیمانکاران نظامی بریتانیا از ایران، نطق انتظام، معاون نخست‌وزیر، درباره ارتش.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

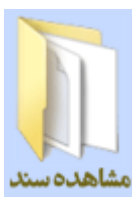
۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- تهیه‌کننده گزارش و سایر کارمندان سفارت شب گذشته نیز صدای تیراندازی‌هایی را در تهران شنیدند. در حدود ساعت ۲۳:۴۵ تفنگداری که در ورودی پشت مجتمع نگهبانی می‌داد به دلیل تیراندازی به آن نقطه از محافظان کمیته‌ای سفارت کمک خواست. هیچ مجروحی گزارش نشده است.

ب- طبق گزارش‌های خبری، پاکسازی ارتش و پلیس ادامه دارد و ۵۲ نفر دیگر از افسران بازنشست شده‌اند. هنوز نام آنها فاش نشده است.

ج- اولین محموله نفت صادراتی پس از انقلاب و ملی شدن مجدد صنعت نفت ایران با قیمت «بالای ۲۰ دلار در هر بشکه» به ژاپن ارسال خواهد شد. نفت‌کش «ورلد کمندر» امروز بارگیری تقریباً ۱/۵ میلیون بشکه نفت را در ترمینال دریایی خارک در خلیج فارس شروع

* در اصل سند، شماره (۲) دوبار آمده است. م.

می‌کند. نفت مذکور را شرکت میتسوبی که مشتری دائم شرکت ملی نفت ایران است، خریداری کرده است. دومین محموله روز چهارشنبه (۷ مارس) به شرکت نفت اشلند در ایالات متحده فروخته خواهد شد. میزان نفت و نام نفت‌کش ذکر نشده است.

د- دانش‌آموزان تعلیمات نظامی می‌بینند. دانش‌آموزان عادی و دبیرستانی آموزش نظامی خواهند دید. هیأت نظام وظیفه عمومی اخیراً این طرح را تهیه کرده است. این دانش‌آموزان پاسداران ارتش انقلابی را تشکیل می‌دهند و به مدت یک تا دو ماه آموزش استفاده از اسلحه و غیره را خواهند دید و بعد از تکمیل دوره به کلانتری‌های محل مأمور خواهند شد. طرح جدید برای تصویب به وزیر دفاع ملی تسلیم شده است.

ه) آیت‌الله لاهوتی مأمور تشکیل سپاه پاسداران انقلاب شده است. او در یک مصاحبه خبری اظهار داشت که «سازمان جدید به منظور دفاع از انقلاب در برابر ضد انقلابیون تشکیل می‌شود. این سازمان ستون فقرات و حافظ انقلاب اسلامی خواهد بود. تمامی گروه‌های سیاسی که به اسلام و رهبری بلامنازع امام خمینی اعتقاد دارند، می‌توانند به این سپاه بپیوندند.» وقتی از او سؤال شد که آیا می‌توان ارتش را که به مدت چندین سال متأثر از ایدئولوژی فاشیستی بوده است، بدون مشکل به یک ارتش انقلابی تبدیل کرد یا خیر، آیت‌الله لاهوتی اظهار داشت «کشور به ارتش نیاز دارد و در عین حال کسانی که در طول انقلاب به ارتش حمله کردند، گناهی مرتکب نشده‌اند.»

و- تمامی بریتانیایی‌هایی که در چارچوب قراردادهای دفاعی در ایران مشغول به کار بودند، از ایران خارج شده‌اند، و بدین ترتیب بزرگترین بازار صادرات نظامی بریتانیا بسته شده است. آخرین بریتانیایی‌هایی که برای وزارت دفاع بریتانیا کار می‌کردند نیز هفته گذشته ایران را ترک کردند. طبق گزارش منبع اطلاعاتی (۶۸۴۶۰۰۸)، تعداد کارکنان بریتانیایی در ایران نزدیک به چند صد نفر بود.

ز- امیرانظام، معاون نخست‌وزیر، فهرست دیگری از نام افرادی که حق خروج از ایران را ندارند به اداره گذرنامه و پاسگاه‌های مرزی تسلیم خواهد کرد. نخست‌وزیر اعلام کرد که زنان ایرانی دیگر به سربازی نخواهند رفت و مدت خدمت اجباری نظام وظیفه برای مردان از دو سال به یک سال کاهش یافته است. شورای انقلاب این تصمیم را اتخاذ کرده است. نخست‌وزیر در مصاحبه‌ای، با اشاره به این مطلب که بازنشستگی فرماندهان با تجربه ارتش و جایگزینی آنها با فرماندهان جوان ممکن است به ارتش لطمه بزند، اظهار داشت «بازنشستگی فرماندهان ارتش به خواست مردم صورت می‌گیرد. بدیهی است که تعدادی از آنها واقعاً به انقلاب اسلامی ایمان دارند، که بعد از تحقیقات لازم دوباره به خدمت فراخوانده خواهند شد.» نظریات مرکز تهیه گزارش: (محرمانه) تهیه‌کننده گزارش معتقد است که تصمیم ایران برای کاهش مدت خدمت نظام وظیفه برای مردان و معافیت زنان از خدمت اجباری از اقداماتی است که ایران در جهت کاهش نقش ژاندارمی‌اش در منطقه خلیج فارس بر می‌دارد. اطلاعات

بیشتری حاکی از خروج نیروهای ایرانی از عمان، که روز گذشته در گزارش وضعیت ایران ذکر شد، به دست نیآورده‌ایم. در مقاله‌ای کوچک ذکر شده بود که دولت انقلابی ایران روابط دیپلماتیک خود را با آفریقای جنوبی قطع کرده است. آفریقای جنوبی بعد از اسرائیل دومین کشوری است که ایران روابط خود را با آن قطع می‌کند. تهیه‌کننده گزارش تنها نام نفت‌کش «ورلد کمندر» را در گزارش‌های خبری دیده است. اگر نام نفت‌کش دیگری ذکر شد حتماً به اطلاع خواهد رسید.

سند شماره ۸۵

۶ مارس ۱۹۷۹ - ۱۵ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۷۴۸ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری
موضوع: تحصیلات و ناآرامی‌ها

۱- (محرمانه - تمام متن).

۲- خلاصه: صحنه تحصیلات در ایران از ناآرامی‌های عمیق و شدید متأثر شده است. دبیرستانها سریع‌تر از دانشگاهها شکل می‌پذیرند. خطابه‌های انقلابی به وفور ایراد می‌شوند. پایان خلاصه.

۳- تعدادی از اساتیدی که همچنان مایلند با کارمندان سفارت (که تا حد قابل ملاحظه‌ای کاهش یافته‌اند) گفتگو نمایند در مورد ناآرامی‌هایی که در حال حاضر بر صحنه دانشگاههای ایران مسئول شده است اظهارنظر نموده‌اند. تا صبح ۶ مارس تا جایی که ما خبر داریم تنها هیأت‌های علمی که سر کار حاضر بوده و به تدریس پرداخته‌اند دانشکده امور اداری دانشگاه تهران، دانشکده داروسازی دانشگاه پهلوی شیراز و کالج آر. سی. دی. در تهران (که نیمی از دانشجویان آن ترک و پاکستانی هستند) می‌باشند. هیأت‌های علمی دیگر تا حدی مشغول هستند، بعضی‌ها تدریس می‌کنند ولی اکثریت آنها از چنین موقعیتی برای ایراد سخنانی‌های سیاسی استفاده می‌کنند.

۴- جنگ برای تحت کنترل درآوردن دانشگاهها و جلب هواداری دانشجویان بین فداپیان و گروههای مارکسیست کوچک در یک طرف و مجاهدین متحدین آنها در نهضت اسلامی از طرف دیگر همچنان ادامه دارد. اکثر احزاب به نوعی سازمان فعالی در محوطه دانشگاه تهران که سنگر انقلاب محسوب می‌شود دارند. در سایر مراکز تحصیلی مانند دانشکده فنی تهران، دانشکده علوم و تکنولوژی و دانشگاه ملی شاهد گروههایی هستند که فقط برای چند روزی بر صحنه دانشگاه ظاهر شده و سپس جای خود را به دیگری می‌دهند.

۵- یکی از جناحهای دانشگاهی یعنی سازمان ملی اساتید دانشگاه خواستار مداخله بیشتر دانشگاهیان در انتخاب رؤسا و مقامات عالی‌رتبه دانشگاهی شده است. این گروه خواستار آن است که یک شورای خاص به انجام این انتخابات بپردازد و از بازرگان به دلیل معرفی محمد

ملکی به عنوان رئیس دانشگاه تهران در ۲۲ فوریه که بدون مشورت با این شورا صورت گرفت انتقاد کرده است.

چند تن از اعضای هیأت‌های علمی اظهار می‌کنند که مباحثات هیأت‌های علمی به بروز ناآرامی‌هایی منجر شده است. ظاهراً به نظر می‌رسد این اساتید کمتر از دانشجویان بالغ شده‌اند. اجلاس‌ها به ندرت به نتیجه می‌رسد و انشعاب کردن به صورت یک قانون روزمره درآمده است. یکی از این اساتید گفت که در گردهمایی اعضای هیأت علمی دانشگاه ملی بیشتر از ۵ گروه اصلی حضور داشتند که به شدت بر اظهار عقاید کاملاً مختلف خود در مورد موضوعات کوچکی در زمینه ترتیبات اداری دانشگاه تأکید می‌کردند.

۶- اکثریت اعضای هیأت علمی معتقدند که باید در امور دولتی به کار گرفته شوند اما به ندرت روحیه سازش از خود نشان می‌دهند. دو تن از اساتید زیرک‌تر که در مورد مشکلات دانشگاهی اظهار نظر می‌کردند گفتند تحصیلات دانشگاهی تا فرا رسیدن تعطیلات سال جدید ایرانی (۲۱ مارس) به صورت نیم‌بند ادامه خواهد داشت و در طول تعطیلات افراد سازمان‌یافته‌تر در بین اعضای هیأت علمی این موقعیت را خواهند داشت تا نظامی که به وجود خواهد آمد یا حداقل همین نظام آموزشی را نسبتاً فعال کنند.

۷- در طول این مدت بسیاری از اعضای هیأت علمی تدریس نخواهند کرد بلکه از تشکیل کلاسهای دوره‌ای (اگر کلاسی تشکیل شود) برای انجام سخنرانی در مورد فلسفه انقلاب و اشاعه دیدگاه‌های خود استفاده خواهند کرد. آنچه که قابل توجه است از دست رفتن کامل تخصص‌گرایی می‌باشد، مباحثات در مورد ایدئولوژی انقلاب صورت می‌گیرد نه اعاده مجدد استانداردهای علمی مناسب. اساتید قدیمی‌تر که می‌توانند قوام روحیه شورانگیز جوان فعلی باشند به دلیل همکاری با رژیم گذشته اعتبار خود را از دست داده‌اند. بسیاری از اساتید جوان‌تر که تحصیلات آمریکایی دارند و مایلند در سطوح تخصصی خود مشغول باشند به اتهام ارتباط با سازمان سیا سرگردان هستند و سایرین که شاهد شعارنویسی بر روی دیوارها بودند بیش از انقلابیون، انقلابی شده‌اند. نمونه خوب این مدعا احمد داوران استاد ادبیات انگلیسی در دانشگاه تهران می‌باشد که در دانشگاه برکلی کالیفرنیا تحصیل و چند سالی تدریس کرده است. داوران حدود چهار سال قبل به ایران مراجعت کرد. در طول ۸ تا ۱۰ ماه گذشته وی از یک روشنفکر نسبتاً میانه‌رو که سرگرم امور دانشگاهی است به یکی از اعضای پیشرو سازمان ملی اساتید دانشگاهی تبدیل شده است و ارتباطات گسترده‌ای با فداییان دارد. افراد دیگری نیز مانند وی هستند.

۸- یکی از ویژگی‌های برجسته نظام جدید آموزش ایران منع عملی اساتید خارجی از تدریس در دانشگاه‌ها می‌باشد. به تعدادی از اساتید آمریکایی منجمله اساتید برنامه دولتی فولبرایت گفته شده است که دیگر نیازی به خدمات آنها وجود ندارد. حتی در دانشکده‌های کوچکتر همسران اتباع آمریکایی که چهارچوب اصلی بخش تدریس زبان انگلیس در پنج یا

شش مدرسه تهران را تشکیل می‌دادند از کار اخراج شده‌اند. دو تن از کارمندان سفارت که به صورت نیمه وقت در مدرسه آر. سی. دی تدریس می‌کردند بدون هیچ‌گونه توضیحی توسط ایرانیان جایگزین شده‌اند. همکاران دیپلمات آلمانی و فرانسوی ما در اینجا نیز گزارش می‌دهند که تأثیرات زنجیره‌ای این حالت بسیاری از اتباع آنها را که در اینجا تدریس می‌کردند فرا گرفته است. فردی گفت «به نظر می‌رسد که تصفیه انقلابی به جای رقابت یکی از ویژگیهای مهم استخدام اعضای هیأت علمی شده است.»

۹- ظاهراً دبیرستانها سریعتر به حالت معمولی باز می‌گردند. با اینکه در طول تدریس بر عقاید انقلابی تأکید می‌شود و بحث در مورد چگونگی «تلخیص» متون کتابها به منظور جبران زمان از دست رفته همچنان ادامه دارد اکثریت قریب به اتفاق مدارس حداقل کار تحصیلی را شروع کرده‌اند و ساختار مدرسین آنها تقریباً سالم مانده است. دلیل اصلی این است که اتحادیه معلمین که تحت کنترل درخشش می‌باشد عملاً تمام معلمین را تحت پوشش دارد و اقلیت کوچکی از چیگرایان هم نخواستند در شرایط فعلی با آنها مبارزه کنند. دبیرستانها و محصلین مدارس ابتدایی در حالی که نسبت به برگشتن به مدرسه تمایل چندانی ندارند از «تعطیلات» طولانی خسته شده‌اند و در انتظار هستند تا آنچه که در مورد کارهای مدارس صورت می‌گیرد تا حد قابل توجهی خوب باشد.

سولیوان

سند شماره ۸۶

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۲۰۷۹
 ۶ مارس ۱۹۷۹ - ۱۶ اسفند ۱۳۵۷
 از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی
 موضوع: گزارش وضعیت

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش اطلاعات مربوط به فاصله زمانی بین ساعت ۱۲ پنج‌م مارس تا ساعت ۱۲ ششم مارس ۷۹ به وقت محلی را ارائه می‌دهد. اطلاعات ارائه شده شامل موارد زیر است: اعدام‌های بیشتر، تک‌تیراندازیهای به طرف محوطه سفارت، پایگاه دریایی «چابهار»، سربازان وظیفه، بیرون راندن چیگرایان، اطلاعاتی در مورد نفتکشها و آموزش و پرورش ایران.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزییات: (محرمانه) الف- هفت تن دیگر به جوخه اعدام سپرده شدند. جوخه‌های اعدام اسلامی، دیروز در محوطه زندان قصر هفت تن دیگر از «مفسدین فی الارض را به خاطر همکاری با رژیم ساقط شده در کشتن مردم» اعدام نمودند. اعدام‌شدگان عبارت بودند از: یک گروهبان ارتش در آبادان به اتهام کشتار تظاهرکنندگان بر علیه شاه در این شهر، سرتیپ «علی اکبر یزدجردی»، فرماندار نظامی سابق مشهد؛ تیمسار «عبدالله خواجه‌نوری»، رئیس سابق

دادگاه مخوف نظامی شاه؛ تیمسار «فخر مدرس»، دادستان نظامی سابق؛ تیمسار «سیداحمد بیدآبادی»، فرمانده سابق حکومت نظامی تبریز؛ «سالار جاف» نماینده کردستان در مجلس سابق؛ سرهنگ «منصور زمانی» رئیس سابق زندان قصر و «جهانگیر تارخ» ملقب به «گوریل»، شکنجه‌گر با ارزش شاه. با اعدام‌های دیروز، تعداد اعدام‌های مقامات رژیم سابق به نوزده تن رسید.

همچنین چهار تن از شهروندان ایرانی نیز به جرم تجاوز به یک پسر نوجوان اعدام گردیدند. این اولین بار است که شهروندان عادی توسط شورای انقلاب اعدام می‌شوند. ب- شب گذشته دوباره تک‌تیراندازان ناشناس اقدام به تیراندازی نمودند. دو گلوله از بیرون سفارت شلیک و به جاده واقع در محوطه پارک موتور اصابت نمود. همچنین سه گلوله نیز به سوی محوطه فروشگاه سفارت شلیک شد که به نقاط مختلف اصابت کرد. طبق گزارش، کسی مجروح نشده است. تقریباً در ساعت پنج و نیم بعد از ظهر یک تاکسی در حال عبور از کنار درب اصلی سفارت از سرعت خود کاسته و سرنشینان آن اسلحه‌هایشان را از پنجره تاکسی بیرون آوردند. در آن موقع وابسته نیروی زمینی جلوی در بود لکن به سرعت خود را به کنار کشید. تاکسی بدون شلیک گلوله‌ای به مسیرش ادامه داد. مثل همیشه، در سرتاسر شب صدای شلیک گلوله در شهر شنیده می‌شد.

ج- پایگاه دریایی «چابهار» به عنوان یک مجتمع ماهیگیری مورد استفاده قرار خواهد گرفت. دریادار «احمد مدنی» وزیر دفاع کشور، دیروز گفت که پایگاه دریایی ۴ میلیارد دلاری «چابهار» واقع در گوشه جنوب شرقی ایران تکمیل نخواهد شد و تأسیسات فعلی آن به عنوان مجتمع ماهیگیری مورد استفاده قرار خواهد گرفت. مدنی گفت: اگر دفاع ملی مورد نظر باشد، موجودیت پایگاه هوایی «چابهار» کافی است.

د- اخبار امروز بیانگر این است که ۳۳ سرتیپ دیگر ژاندارمری بازنشسته شده‌اند. این مطلب توسط فرمانده جدید ژاندارمری، سرهنگ «عزت‌الله ممتاز» اظهار شده است. در گزارش مطبوعات اسامی ذکر نشده است.

ه- تقاضای سربازان وظیفه جهت یاری: گروهی از سربازان وظیفه ارتش از وزیر دفاع تقاضا کرده‌اند که به تمامی سربازان وظیفه اجازه دهد که در باقیمانده خدمتشان کمک نمایند تا کشور روی پای خود بایستد. آنان پیشنهاد نمودند که مشمولین جهت کار به کارخانه‌ها و سازمانهای هر دو بخش دولتی و خصوصی اعزام گردند.

این گروه که شامل فارغ‌التحصیلان دانشگاه و دارندگان مدارج عالییه بودند، اظهار کردند که می‌بایستی حدود ۵۰۰ سرباز وظیفه از پادگان «فرح‌آباد» و هزاران نفر دیگر در سراسر کشور جهت حفظ ثمرات انقلاب و به راه‌اندازی دوباره چرخهای اقتصادی مملکت به کار گرفته شوند.

و- بیرون راندن چپگرایان. چریکهای چپگرای مدعی وفاداری به حزب (کمونیست) توده

توسط مردان مسلح مجبور به تخلیه ستاد جدید خویش در تهران شدند. چریکها (که در آغاز قبل از بازگشایی دانشکده فنی در آنجا پایگاه زده بودند)، اظهار داشتند که هفته پیش چند مرد مسلح به ستاد آنها در خیابان «وصال شیرازی» تهران یورش برده و آنان را مجبور به تخلیه آنجا نمودند.

ز- رویال داچ- شل، یکی از اعضای برجسته کنسرسیوم سابق، وقتی که دیروز صادرات از سر گرفته شد، دومین محموله نفت ایران را دریافت نمود. در آخرین ساعات روز گذشته، یعنی چند ساعت پس از اینکه اولین محموله بعد از انقلاب به سوپر نفتکش «ورلد آمباسادور» بارگیری شده و کشتی مذکور عازم ژاپن شد، نفتکش ۳۲۰۰۰۰ تنی دانمارکی موسوم به «کریستین میرسک» نیز بارگیری و عازم «روتردام» گردید. نفتکش «الریاض» اولین محموله نفت در نظر گرفته شده برای ایالات متحده آمریکا را روز چهارشنبه جهت تحویل به شرکت نفتی «اشلند» بارگیری خواهد کرد.

ح- رسانه‌های خبری ایران اعلام کرده‌اند که از شروع ترم بعدی دیگر آموزش مختلط در کشور وجود نخواهد داشت. قانون اسلام این نوع آموزش را جایز نمی‌داند. نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) مأمور گزارشگر معتقد است که در آینده نزدیک اعدامهای دیگر صورت خواهد گرفت. زیرا هنوز تعداد زیادی از تیمسارها بدون محاکمه در بازداشت کمپته به سر می‌برند. وابسته نیروی زمینی به مأمور گزارشگر خبر داد که در چند روز آتی مجاهدین محافظ سفارت این محل را ترک می‌کنند و جایشان را پرسنل نیروی هوایی اسلامی ایران خواهند گرفت.

جالب است که ببینیم، آنان چه نوع کنترلی بر ما اعمال خواهند کرد. امکان دارد که آنان افراد را از ساعت ۱۰ شب تا ۵ صبح در ساختمانهایشان محبوس نمایند و یا ممکن است که آزادی بیشتری جهت تردد به ما بدهند. اطلاعیه دولت مبنی بر برچیدن کلاسهای مختلط ممکن است موجب شورش توسط دانشجویانی گردد که به سیستم مدرن آموزش مختلط عادت کرده بودند. دانشجویی که جهت ترجمه، خارج از سفارت با ما همکاری می‌کند، اظهار می‌دارد که دانشجویان برای برقرار ماندن سیستم آموزشی مختلط شدیداً مبارزه خواهند کرد. او شخصاً به سیستم مدرن معتقد است.

سند شماره ۸۷

۶ مارس ۱۹۷۹ - ۱۵ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۷۵۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۶ مارس ۱۹۷۹

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: یک میلیون نفر مراسمی را به یاد سال مرگ مصدق برگزار کردند، اعدام‌ها

ادامه می‌یابد، شایگان داشتن جاه‌طلبیهای سیاسی را رد می‌کند. خمینی بر روی برپایی حکومت اسلامی پافشاری می‌کند و می‌گوید حقوق زنان تحت لوای آن تضمین خواهد شد. پایان خلاصه.

۳- تقریباً یک میلیون نفر در گردهمایی در احمدآباد محل دفن مصدق، سالروز دوازدهمین سال درگذشت او را برگزار کردند. در این مراسم از اعضای مجاهدین خلق اسلامی تا نمایندگان حزب توده کمونیست، (که عملاً هنوز غیرقانونی هستند) و نیز عناصر پراکنده همچون اعضای حکومت موقت بازرگان، گروههایی از جبهه ملی، پیروان آیت‌الله طالقانی و گروه مارکسیستی فداییان خلق شرکت داشتند. مسئول این گردهمایی نوه بزرگ مصدق، هدایت‌الله متین‌دفتری بود، که فرصت یافت تشکل سازمان سیاسی جدید، موسوم به جبهه دموکراتیک ملی و یازده بند برنامه آن را اعلام کند. (گزارش در تلکس جداگانه) یکی دیگر از سخنرانان طالقانی بود که به دو جناح افراطیون راست و چپ حمله کرد و از این جهت که مبدا عوامل امپریالیسم از اختلافی که در همه انقلابات وجود داشته سود ببرند، بر لزوم وحدت پافشاری کرد.

۴- هفت تن از شخصیت‌های عالی‌رتبه نظامی، اطلاعاتی و سیاسی، روز ۵ مارس اعدام شده‌اند (گزارش در تلگرام جداگانه).

علاوه بر این، سه نفر با رتبه پایین‌تر که متهم به جنایاتی بر علیه مردم ایران بودند در آبادان و رشت به ترتیب روز ۵ و ۶ مارس اعدام شدند. بالاخره همینطور در جرائد ۶ مارس گزارش شده بود که چهار مرد متهم به عمل لواط اعدام شده‌اند. در هر صورت سخنگوی کمیته انقلاب این را نتوانست تأیید کند.

۵- در بین گزارشهای خبری آمده است به دکتر علی شایگان که اخیراً به تهران بازگشته پیشنهاد اولین ریاست جمهوری ایران شده است (احتمالاً شایگان خودش این شایعات را ساخته باشد). او از قدیمی‌ترین شخصیت‌های سیاسی ایرانی می‌باشد که خمینی را به عنوان رهبری انقلاب تأیید کرده، او همچنین آرزوی رئیس‌جمهوری ایران را رد کرده است.

۶- خمینی در اعلامیه رسمی اخیرش در قم از رهبران مذهبی خواسته که از نفوذشان در مردم نسبت به حقوق زنان استفاده نمایند و تأکید کنند که حقوق آنها تحت لوای جمهوری تضمین خواهد شد. او در مدرسه دینی فیضیه به گروهی از دوشیزگان دم‌بخت گفت، که آنها تحت لوای اسلام حق طلاق دارند و اینکه آنها به راستی از مقام بالاتری نسبت به مردان برخوردار هستند.

او اضافه کرد حق طلاق برای ایشان «در شرایط معین» لازم می‌باشد. در تهران اعلام اینکه تحت ساختار اسلامی جدید آموزش مختلط نهایتاً ملغی خواهد شد تردیدهایی را در مورد آینده نامعلوم زنان برانگیخت. هر چند خبر اینکه ظاهراً قرص ضدحاملگی از طرف «آقا» تأیید شده است خبر خوبی بود.

سند شماره ۸۸

۶ مارس ۱۹۷۹ - ۱۵ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۲۷۵۷

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی آمریکا، ایران

تهیه‌کننده گزارش: ای. بی. گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأییدکننده گزارش: تی. ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۶-۵ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته را، از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۵ مارس تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۶ مارس ۱۹۷۹، پوشش می‌دهد، شامل اعدام‌های بیشتر. تیراندازی به محوطه سفارت. پایگاه دریایی چاه‌بهار. سربازان وظیفه. بیرون راندن چپی‌ها. اطلاعات مربوط به نفتکشها. نظام آموزش ایران.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- هفت نفر دیگر توسط جوخه‌های اعدام تیرباران شدند. جوخه‌های اعدام اسلامی روز گذشته هفت نفر دیگر از «مفسدین فی الارض را که با رژیم سابق برای کشتار مردم همکاری کرده بودند» در زندان قصر تهران تیرباران کردند. اعدامی‌ها عبارت بودند از یک گروه‌بان ارتش در آبادان به اتهام کشتن تظاهرکنندگان ضد رژیم در این شهر؛ تیمسار عبدالله خواجه‌نوری، رئیس سابق دادگاههای مخوف نظامی شاه؛ تیمسار فخر مدرس، دادستان نظامی سابق؛ تیمسار احمد بیدآبادی، فرماندار نظامی سابق تبریز؛ سالار جاف نماینده سابق کردستان در مجلس؛ سرهنگ منصور زمانی، رئیس سابق زندان قصر؛ و شکنجه‌گر معروف دستگاه شاه به نام جهانگیر «گوریل» تاریخ. با احتساب اعدامی‌های دیروز، تعداد مقامات رژیم سابق که اعدام شده‌اند به ۱۹ نفر بالغ می‌شود. علاوه بر این، دیروز چهار غیرنظامی نیز به جرم لواط با یک پسر نوجوان اعدام شدند. اعدام اخیر اولین مورد از اعدام غیرنظامیان به دستور شورای انقلاب بود.

ب- تیراندازان شب گذشته نیز بیکار نشستند. دو گلوله از خارج سفارتخانه شلیک شد و به محوطه پارک موتور اصابت کرد. علاوه بر این، سه گلوله دیگر نیز به محوطه تعاونی ساختمان شلیک شد که به قسمت‌های مختلف آن اصابت کرد. هیچ مجروحی گزارش نشده است. در حدود ساعت ۱۷:۳۰ یک تاکسی به درب اصلی سفارتخانه نزدیک شد، سرعتش را کم کرد، و سرنشینان آن اسلحه‌های خود را از شیشه تاکسی بیرون آوردند. وابسته نیروی زمینی در آن زمان جلوی درب بود ولی سریعاً خود را کنار کشید. ولی آنها تیراندازی نکردند، و تاکسی از محل دور شد. طبق معمول، در طول شب در شهر صدای تیراندازی شنیده می‌شد.

ج- قرار است از پایگاه دریایی چابهار برای شیلات استفاده شود. دریادار احمد مدنی، وزیر دفاع ملی روز گذشته گفت که پروژه ۴۰۰۰ دلاری پایگاه دریایی چابهار در جنوب شرقی ایران متوقف و از تأسیسات آن برای شیلات استفاده خواهد شد. مدنی گفت از حیث دفاع ملی، پایگاه هوایی موجود در چابهار کفایت می‌کند.

د- طبق گزارش‌های خبری امروز سی و سه (۳۳) سرتیپ دیگر ژاندارمری بازنشست شدند. این خبر را سرهنگ عزت‌الله ممتاز، فرمانده جدید ژاندارمری، اعلام کرد. در این گزارش نام افسران مذکور فاش نشده است.

ه- سربازان وظیفه می‌خواهند به انقلاب کمک کنند. گروهی از سربازان وظیفه از وزیر دفاع ملی خواسته‌اند تا به آنها اجازه بدهد در مدت باقیمانده از دوره خدمتشان، چرخ‌های اقتصاد کشور را به حرکت درآورند. آنها پیشنهاد کردند که سربازان وظیفه برای کار به کارخانه‌ها و سازمان‌های دولتی و خصوصی فرستاده شوند. این گروه، که شامل فارغ‌التحصیلان دانشکده‌ها و مؤسسات عالی هستند، می‌گویند که نیروی کار ۵۰۰ سرباز وظیفه در پادگان فرح‌آباد و هزاران سرباز وظیفه دیگر در سرتاسر کشور باید برای حفظ ثمرات انقلاب و به حرکت درآوردن دوباره چرخ‌های اقتصاد کشور به خدمت گرفته شوند.

و- چپی‌ها از مقرر خود بیرون رانده شدند. مردان مسلح چریک‌های چپی وفادار به حزب (کمونیست) توده را از مقرر جدید خود در تهران بیرون راندند. این چریک‌ها که پیش از بازگشایی دانشگاه فنی ابتدا در آن مستقر بودند گفتند که روز جمعه گذشته تعدادی از مردان مسلح به داخل ساختمان مقرر آنها در خیابان وصال شیرازی هجوم آوردند و آنها را مجبور به ترک محل کردند.

ز- شرکت رویال داچ - شل، که از اعضای اصلی کنسرسیوم بود، دومین محموله نفت صادراتی ایران را پس از آغاز صادرات مجدد نفت در روز گذشته، دریافت کرد. نفتکش ۳۲۰ هزار تنی دانمارکی به نام «کریستین مارسک» که قصد عزیمت به روتردام را دارد، اواخر روز گذشته چند ساعت پس از آنکه اولین محموله نفت صادراتی ایران بعد از انقلاب توسط سوپرتانکر «ورلد امبسدور» راهی ژاپن شد، بارگیری نفت را شروع کرد. نفتکش «الریاض» اولین محموله نفت صادراتی را به مقصد آمریکا برای تحویل به شرکت نفتی اشلند در روز چهارشنبه بارگیری خواهد کرد.

ح- رسانه‌های خبری فارسی زبان اعلام کردند که با شروع نیمسال جدید تحصیلی آموزش مختلط پسران و دختران در کشور برچیده خواهد شد. شریعت اسلامی این نوع آموزش را منع می‌کند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): تهیه‌کننده گزارش معتقد است که اعدام‌ها در آینده نزدیک ادامه خواهد یافت زیرا هنوز ژنرال‌های زیادی تحت بازداشت هستند که محاکمه نشده‌اند. وابسته نیروی زمینی آمریکا به تهیه‌کننده گزارش خبر داده است که محافظان کمیته‌ای

که هم‌اینک در محوطه سفارت هستند، جای خود را به افسران نیروی هوایی اسلامی ایران خواهند داد. هنوز نمی‌دانیم چه نوع کنترلی بر ما اعمال خواهند کرد. آنها ممکن است ما را از ساعت ۲۲:۰۰ تا ۰۵:۰۰ بدون محافظ در ساختمان سفارت حبس کنند و یا اجازه بدهند آزادانه‌تر تردد کنیم. تصمیم دولت برای حذف آموزش مختلط ممکن است موجب آشوب دانشجویانی شود که به این نوع نظام آموزشی مدرن عادت کرده‌اند. دانشجویی که در سفارت به ترجمه مطالب کمک می‌کند، می‌گوید که احتمالاً دانشجویان با این تصمیم دولت سخت مخالفت می‌کنند تا نظام آموزش مختلط حذف نشود. او شخصاً طرفدار نظام مدرن است.

سند شماره ۸۹

۷ مارس ۱۹۷۹ - ۱۶ اسفند ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۷۷۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: وضعیت نیروهای پلیس در ایران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: برخی نیروهای پلیس انجام وظایف معمول خود را از سرگرفته‌اند ولی هنوز مشکلات جدی و درازمدت سازمان‌های انتظامی به قوت خود باقی است. پایان خلاصه.

۳- حضور افسران راهنمایی و رانندگی در خیابان‌های تهران به تدریج به وضعیت نیمه عادی خود باز گشته است، ولی افسران راهنمایی و رانندگی دیگر اسلحه به کمر ندارند. از تاریخ گزارش قبلی تا بحال دانشکده پلیس هنوز آموزش نیروهای خود را از سر نگرفته است، و ساختمان دانشکده تحت «حفاظت» پاسداران انقلاب قرار دارد. در روزهای آخر سقوط رژیم گذشته بسیاری از کلاتری‌ها مورد حمله قرار گرفتند و غارت شدند. بخش تحقیقات جنایی در کلاتری‌ها ظاهراً ناپدید شده و تلاش شهروندان برای گزارش دزدی‌ها، سرقت‌ها و موارد دیگر به کلاتری‌ها بی‌نتیجه است و تحقیقات عادی را نیز «کمیته‌های» انقلاب انجام می‌دهند.

۳- هرچند کنترل ترافیک (یا بهتر است بگوییم عدم کنترل ترافیک) در تهران تدریجاً به دست نیروهای یونیفورم پوش پلیس افتاده است ولی تا بحال هیچ شواهدی دال بر اینکه سایر فعالیت‌های انتظامی نیز از سوی نیروهای پلیس قبل از انقلاب از سر گرفته شده باشد، وجود ندارد. کمیته مرکزی انقلاب اسلامی در بیانیه اخیر خود اعلام کرد که حفظ نظم و قانون هنوز بر عهده «کمیته‌هاست» ولی این مسئولیت‌ها موقت است و به محض آنکه دوایر انتظامی بار دیگر مستقر گردند، مسئولیت فوق به آژانس‌های دولتی واگذار خواهد شد.*

۵- هنوز «پاسداران انقلاب» در بسیاری از ساختمان‌های دولتی، از جمله منازل دولتی مقامات رژیم گذشته مستقر هستند. وضعیت سفارت که تحت محافظت مشترک پاسداران و

* در اصل سند، شماره (۳)، دو بار آمده است. م.

پرسنل نیروی هوایی است نیز تغییری نکرده است. کلاتری‌هایی نیز که بازگشایی شده‌اند در اشغال مأموران کمیته هستند، و کارمند سفارت، استمپل، که اخیراً به کلاتری شماره هفت رفته بود می‌گوید هیچ اثری از نیروهای پلیس در کنار مأموران کمیته ندیده است.

۶- مترینکو، کارمند سفارت، هفته گذشته فرصت یافت تا مفصلاً با تعدادی افسر پلیس صحبت کند و می‌گوید که آنها کاملاً روحیه خود را از دست داده‌اند. بر اساس گفته یک سرهنگ پلیس که در سمینار افسران ارشد در دانشکده پلیس تهران شرکت کرده بود، ساختمان مزبور کاملاً غارت شده و حضور پلیس در آن فقط محدود به چند افسری می‌شود که به آنجا می‌روند، چای می‌نوشند و تا آنجا که بتوانند خیلی زود از آنجا خارج می‌شوند. وضعیت روحی دو ستوان (افسر راهنمایی و رانندگی) نیز که در جلسه حضور داشتند را نیز فقط می‌شد با اصطلاح افسردگی شدید توصیف کرد. البته این وضعیت کاملاً قابل درک است، زیرا در روزهای آخر سقوط رژیم گذشته نیروهای پلیس و گشتی‌های محلی در سرتاسر کشور ترور می‌شدند و یا مورد حملات شدید مردم قرار می‌گرفتند. مثلاً همین سرهنگ مدعی است که در زادگاهش (سنقر در استان کرمانشاه) مردم در هرج و مرجی که بلافاصله بعد از سقوط دولت بختیار بر کشور حاکم شد، کلیه نیروهای پلیس شهر را قتل‌عام کردند. این سه افسر لیست بلندی از دوستان و همکارانشان را که در پلیس‌کشی‌ها کشته شده، دستگیر شده و یا ناپدید شده بودند نام بردند.

با توجه به نفرتی که کلاً نیروهای انقلابی از پلیس در دل دارند، ادامه اعدام افسران سابق پلیس و در بوق و کرنا کردن آن (امروز عکس بزرگی از یک ستوان پلیس که در برابر جوخه‌های مرگ دادگاههای انقلاب در قم جان می‌داد صفحه‌ی اول روزنامه کیهان را مزین کرده بود)، فقدان ساختمان‌های اداری و امکانات و تجهیزات اولیه (بی‌سیم، اسلحه و غیره که پس از سرنگونی دولت بختیار از کلاتری‌ها به سرقت رفت) و تخریب و ویرانی بسیاری از کلاتری‌ها در سرتاسر کشور، تصور می‌کنیم که زمان زیادی طول خواهد کشید تا نیروهای پلیس ایران اعتماد به نفس خود را باز یابند و یا بتوانند به نحو احسن وظایفی را که قبل از انقلاب بر عهده داشتند، انجام دهند.

سولیوان

سند شماره ۹۰

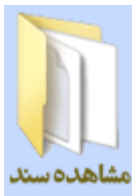
۷ مارس ۱۹۷۹ - ۱۶ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: فرماندهی نیروهای آمریکا، اروپا - وینگن - آلمان
به: ستاد فرماندهی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: خلاصه گزارش جایجایی اسناد

الف - سفارت آمریکا در تهران، فوریه ۷۹، موضوع: تخریب اضطراری پرونده‌ها (بدون طبقه‌بندی).

- ب- FONCON، آقای اُلداکر، دفتر شما و آقای لین، این ستادها، ۲۲ فوریه ۷۹ (بدون طبقه‌بندی).
- ۱- (بدون طبقه‌بندی) از ماه اکتبر ۷۸، فعالیت‌هایی در ایران به صورت کوشش‌های هماهنگ برای یکی کردن و محو کردن پرونده‌ها از گزارشات غیرضروری که در دست اشخاص بود، به خصوص گزارشات طبقه‌بندی شده، آغاز شد.
- ۲- (محرمانه) مرجع A نشان می‌دهد که هیأت مستشاری نظامی عملیات تخریب اضطراری را در ۱۱ فوریه ۷۹ انجام داد. حجم زیادی از پرونده‌های بدون طبقه‌بندی در دفترها در سرتاسر تهران به جا مانده است.
- بیشتر پرونده‌های معمولی فعالیت کمکی ایالات متحده که از آن جمله گزارشات امور مالی است هنوز در محل است. به پرسنل ایالات متحده که در ایران مانده‌اند تاکنون اجازه دسترسی به این پرونده‌ها داده نشده است.
- ۳- (محرمانه) پرونده‌های شخصی به طول دو فوت که در دفتر رئیس ستاد مستشار نظامی (ژنرال گست) بود از بین رفت.
- ۴- (بدون طبقه‌بندی) پرونده‌هایی از SJS به طول ۴ فوت به وسیله کشتی به این ستاد حمل شد تا به طور موقت نگهداری شود.
- ۵- (بدون طبقه‌بندی) پرونده‌های گروه کمک‌های تکنیکی تافت مجزا شده و گزارشات اساسی با پرونده‌های بخش مربوط به خود، یکی شده است.
- ۶- (بدون طبقه‌بندی) نوزده جعبه بارگیری شده شامل گزارشات مربوط به اسناد معاملات فروش نظامی خارجی به ایران (مربوط به سال مالی ۷۶، سال مالی ۷۷ و سال مالی ۷۸) به وسیله کشتی به مرکز مالی و حسابداری نیروی هوایی پایگاه نیروی هوایی، معاونت مخصوص کنترل نظامی، فرستاده شد.
- ۷- (محرمانه) بخش نیروی هوایی، هیأت مستشار نظامی، ۱۶ جعبه پرونده (که بیشتر شامل گزارشات هفتگی، فرمانده‌های تکنیکی و پرونده‌های مربوط به فروش نظامی خارجی است) را برای نگهداری موقت به وسیله کشتی به ستاد نیروی هوایی ایالات متحده در اروپا، بخش نظامی (DA) فرستاد.
- به اندازه ۶۰ فوت از پرونده‌ها از بین رفت. اعتقاد بر این است که دسترسی به پرونده‌هایی که به جا مانده و موازنه و هماهنگ کردن آنها برای همیشه غیرممکن است.
- ۸- (بدون طبقه‌بندی) سی و پنج جعبه از پرونده‌های حسابداری مرکزی به وسیله کشتی به ستاد ارتش ایالات متحده در اروپا حمل شد.
- ۹- (بدون طبقه‌بندی) گزارشات پزشکی هنوز در تهران هستند. به جز آن گزارشات شخصی که در زمینه پزشکی و دندانپزشکی بود و در هنگام تخلیه به وسیله افراد خارج شد، اما مقداری پرونده در مرکز اقتصادی باقی ماند. چونکه بعضی از افراد قادر نبودند قبل از تخلیه

به داخل مرکز برگردند.

۱۰- (محرمانه) پانزده تا بیست قفسه پرونده از گزارشات مربوط به پرسنل نظامی باقی ماند. چهار قفسه از گزارشات بخش‌های مجزای جغرافیایی مربوط به پرسنل نیروی هوایی که به وسیله DET8 نگهداری می‌شد در گروه نظامی فعالیت مخصوص نیروی هوایی ایالات متحده 1141ST جا مانده بود.

گزارشات آزمایشی از بین رفت. (گزارشات مربوط به پرسنل نیروی هوایی در سازمان اصلی در اشتوتگارت - وینگن در آلمان نگهداری می‌شود) اعتقاد بر این است که مقداری از گزارشات به جا مانده جزو طبقه‌بندی محرمانه است.

۱۱- فرماندهی روابط نظامی ایالات متحده: بنا به فرمان ابلاغیه ارتش آمریکا یک قفسه پرونده از پرونده‌های طبقه‌بندی شده نابود شدند. چهار قفسه از پرونده‌های بدون طبقه‌بندی نابود شدند. چند بسته از اسناد حسابداری به، دفتر پست نیروی هوایی حمل شد (دستی). چند بسته به دفتر وابسته دفاعی سفارت آمریکا در تهران برگردانده شد.

۱۲- (محرمانه) دفتر پست نیروی هوایی تحت فرماندهی اسکادران هوایی، آلمان مورد جستجو قرار گرفت. اعتقاد بر این است که گزارشات و نامه‌ها گم شده است.

۱۳- (بدون طبقه‌بندی) اداره دفاع، خدمات ممیزی. یک قفسه از پرونده‌ها نابود شد. کپی گزارش‌های اصلی در پرونده در واحد اصلی در اشتوتگارت - وینگن است.

۱۴- (بدون طبقه‌بندی) اعتقاد بر این است که دو جعبه پستی از گزارشات پرونده‌های خدمات محیط دسته یک به ستاد تقسیم سیستم‌های الکترونیکی میدان هانس کام، ماساچوست فرستاده شده باشد.

۱۵- (محرمانه) سرویس رادیو و تلویزیون نیروهای آمریکا.

اعتقاد بر این است که کاستهای برنامه‌های کوتاه تلویزیونی در جایی بیرون شهر نابود یا رها شده‌اند. سی کاست به سفارت آمریکا برگشته است.

۱۶- (بدون طبقه‌بندی) گزارشات مدرسه بچه‌های متکی به خانواده. گزارشات مربوط به مدرسه قراردادی (بچه‌های ۱ تا ۱۲ ساله) که به وسیله شرکت AIDES اداره می‌شود و بچه‌های متکی به خانواده، سازمان دفاع و دیگر بچه‌های انگلیسی زبان در تهران به آنجا می‌روند، (گزارشات محل‌های مذکور) و گزارشات مدرسه به ستادهايش منتقل شد (به وسیله کشتی) و همچنین به شرکت، الکساندریا، ویرجینیا.

۱۷- (بدون طبقه‌بندی) این گزارش مختصر شامل اطلاعاتی است که از مصاحبه‌های کارمندی که اخیراً ایران را به خاطر شایعات ترک کرده‌اند به دست آمده است.

اوضاع در ایران و تقدم نسبی «وضعیت گزارشات». اعتقاد بر این است که در حال حاضر به دست آوردن اطلاعات بیشتر از کارمندان باقیمانده در ایران غیرممکن به نظر می‌رسد. اطلاعات بیشتر در این زمینه به مجرد دسترسی این ستاد آماده خواهد شد.

سند شماره ۹۱

محرمانه

۷ مارس ۱۹۷۹ - ۱۶ اسفند ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۷۷۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۷ مارس ۱۹۷۹

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: شایعات پیرامون استعفای بازرگان، توسط دفتر نخست‌وزیری تکذیب شد. شاه غیباً محاکمه می‌شود. اعدامها و محاکمات دادگاه انقلاب ادامه دارد. مدنی می‌گوید آمریکا کودتایی را به طرفداری از شاه تدارک دیده. شریعتمداری حمله به جراید را محکوم می‌کند، اما بر سانسور «نامحسوسی» که تاکنون در صدا و سیما اجرا شده، صحنه می‌گذارد. پایان خلاصه.

۳- در هفتم مارس، تهران ژورنال شایعاتی را گزارش کرد که به موجب آن بازرگان نخست‌وزیر به خاطر ناتوانی دولتش در کنترل دستگاه کمیته انقلاب، حتی به صورت ظاهر، به ستوده آمده و جهت تسلیم استعفانامه‌اش به خمینی، به قم مسافرت کرده است. دفتر نخست‌وزیر، این شایعات را کاملاً بی‌اساس دانسته و تکذیب نموده است. بازرگان قبلاً تهدید کرده بود چنانچه سیستم دو دولت موازی از بین نرود، استعفا می‌دهد. در همین حال سنجابی وزیر امور خارجه به سفیر گفت، بازرگان فی‌الواقع قصد استعفا نداشته، حقیقت این است که کمیته‌ها به مثابه یک موجودیت مستقل به اقدامات خود ادامه می‌دهند. بویژه نحوه محاکمات در دادگاه انقلاب به صورت یک گرفتاری حاد برای بازرگان درآمده است و هنوز نشانه‌ای در این مورد که دولت بخواهد کنترل این وظیفه مهم (یا هر کار دیگر، در رابطه با موضوع) را به زور از دست کمیته‌ها بگیرد، وجود ندارد.

۴- انتظام معاون نخست‌وزیر روز ششم مارس، در یک گزارش مطبوعاتی مختصراً اعلام کرد که شاه و خانواده او غیباً محاکمه خواهند شد. او اتهامات موردنظر را مشخص نکرد، ولی به نظر می‌رسد که هدف اصلی این محاکمه متقاعد کردن دولتهای خارجی برای همکاری در استرداد اموال پهلوی می‌باشد. دولت موقت مدعی است این اموال به ایران تعلق دارد. انتظام گفت که امیدوار است به محض اثبات اتهامات وارده در دادگاه، سوئیس ثروت شاه را که در حسابهای بانکی آن کشور اندوخته شده، بلوکه نماید. او گفت: «چنانچه شخصی به خاطر جنایاتی که در کشورش مرتکب شده محکوم شود، همه کشورها به حکم دادگاه احترام گذاشته و طبق آن عمل خواهند کرد.»

۵- اعدام چهار نفر در تاریخ چهارم مارس در تهران، که به خاطر ارتکاب عمل لواط مقصر شناخته شده بودند، تأیید شده است (در گزارش وضعیت ۶ مارس آمده است). به علاوه در چهارم مارس در شیراز، سه نفر افغانی به خاطر عمل لواط اعدام شدند. در ششم مارس، یک ستوان شهربانی، به نام یدالله مفتی‌زاده به اتهام قتل پنج نفر و زخمی کردن صد و سه نفر در قم اعدام شد. محاکمه مفتی‌زاده که دو روز به طول انجامید اولین محاکمه‌ای بود که در انتظار عموم

توسط دادگاه انقلاب انجام می‌شد. مفتی‌زاده یک وکیل غیرروحانی داشت ولی قضات دادگاه شش روحانی مسلمان بودند. طبق فتوای اخیر خمینی حکم اسلامی سریع‌الاجرا است و نباید با مراحل دادگاه استیناف که موجب اتلاف وقت است، قید و بندی بر آن گذاشته شود. طبق این فتوا حکم دادگاه نهایی بوده و مفتی‌زاده، تقریباً بلافاصله پس از صدور حکم اعدام گردید. در جای دیگر یک زن شوهردار و معشوقه‌اش حین عمل زنا دستگیر شده و در کلارآباد در ملاءعام شلاق خوردند. انتظام در مصاحبه مطبوعاتی پنجم مارس به طور اختصار تصدیق کرد که دادگاههای انقلاب، در اجرای احکام اسلامی، به طور کلی مستقل از دولت عمل می‌کنند. روزنامه تهران ژورنال، در شماره ۶ مارس خاطرنشان کرد که ممکن است تا این تاریخ حکم محکومیت به مرگ بالغ بر ۲۰۰ نفر صادر شده باشد و بیش از ۲۵ مورد حکم اعدام اجرا گردیده است. رقم غیررسمی ما به ۲۹ نفر رسیده است.

۶- احمد مدنی وزیر دفاع، در یک مصاحبه تلویزیونی آمریکا را به طرح یک کودتا، در اوایل سال جاری متهم کرد. وی گفت دیدار ژنرال هایزر در ماه ژانویه (از ایران-م) به منظور «سازماندهی یک کودتا به طرفداری از شاه و غرب بوده است.» چنانچه در این مورد سئوالی شود تصمیم داریم سکوت کنیم.

۷- از طرف دیگر، شریعتمداری در صحبت با دست‌اندرکاران مطبوعات، حمله به مطبوعات را محکوم کرد. او گفت مطبوعات وظیفه دارند تا اهداف ملی را به تفصیل بیان کنند، و افزود، البته اهداف اسلامی بهترین است. او گفت که روزنامه‌نگاران باید از طرح موضوعاتی که موجب ضعف یا هدم اصول اساسی اسلام می‌شود، برحذر باشند. او چنین محدودیتهایی را یک نوع سانسور دانست که قابل قبول بوده و در جهت منافع ملت است. شاید، در انعکاس نقطه‌نظر شریعتمداری، نورالدین غروی رئیس بخش خبر رادیو و تلویزیون ملی ایران، در ششم مارس اظهار داشت که شکل برنامه‌های صدا و سیما تغییر می‌کند و هر چیزی که در تضاد با عقاید اسلامی باشد حذف می‌شود. بنابراین هنرمندان مشهوری چون گوگوش، مهستی و هایده بدین خاطر که به رژیم فاسد سابق وابسته‌اند دیگر در صحنه حاضر نخواهند شد. همچنین غروی گفت اگر چه او شخصاً دوستدار (صدای-م) عبدالوهاب شهیدی، خواننده است، ولی به خاطر ارتباطاتش با ساواک، از این پس در رادیو و تلویزیون ملی ایران جایی ندارد. به عنوان نمونه‌ای از خودسانسوری در رسانه‌ها در جهت مصالح اسلام، در شب ششم مارس، رادیو و تلویزیون ملی ایران بیانات کامل آیت‌الله طالقانی و سخنگوی مجاهدین که روز گذشته در احمدآباد انجام شده بود را پخش کرد، ولی سخنرانی هدایت‌الله متین‌دفتری را که از فرصت استفاده کرده و تأسیس تشکیلات سیاسی و غیرمذهبی جدید خود را اعلام کرده بود، پخش نکرد. رادیو تلویزیون ملی ایران علت قطع برنامه را دیری وقت اعلام کرد و قول داد که بقیه برنامه بعداً پخش شود، ولی زمان آن را مشخص نکرد.

سند شماره ۹۲

۷ مارس ۱۹۷۹ - ۱۶ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۲۷۷۷

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی.سی.

منابع: اخبار داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه کننده گزارش: ای.بی.گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأیید کننده گزارش: تی.ای.شافر، وابسته دفاعی

گزارش وضعیت ایران، ۷ - ۶ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته را، از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۶ مارس تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۷ مارس ۱۹۷۹، پوشش می دهد، شامل: گزارش روزنامه ها درباره استعفای بازرگان. محاکمه غیابی شاه. اعدام های بیشتر. برنامه هسته ای ایران با آلمان غربی. خرید هلی کوپترهای ایتالیایی. فروش نفت خام. صدای تیراندازی در اطراف سفارت. و احتمال تظاهرات دانشجویی.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- هر دو روزنامه (انگلیسی زبان) گزارش هایی درباره استعفای مهدی بازرگان به چاپ رسانده اند. منابع خبری گزارش می دهند که دستگیری احمد بنی احمد، نماینده سابق تبریز در مجلس، بازرگان را وادار به اتخاذ این تصمیم کرده است. بازرگان به بنی احمد وقت ملاقات داده بود، ولی محافظان بازرگان، بنی احمد را دستگیر کرده و به زندان بردند. علیرغم اعتراض بازرگان، بنی احمد هنوز در زندان به سر می برد. روزنامه های فارسی زبان دلایل بیشتری برای استعفای بازرگان ذکر کرده اند. هنوز هیچ گزارش رسمی از استعفای نخست وزیر به دستمان نرسیده است.

ب- هر دو روزنامه (انگلیسی زبان) «محاکمه غیابی شاه» را تیتیر صفحه اول خود قرار داده اند. طبق گزارش این روزنامه ها، دولت موقت انقلاب اعلام کرده است که شاه سابق، محمدرضا پهلوی، و اعضای خانواده اش در یک دادگاه انقلاب به اتهام جنایت بر ضد ملت ایران به طور غیابی محاکمه خواهند شد. اتهامات شاه خیانت، فساد و انتقال غیرقانونی پول به خارج از کشور عنوان شده است.

عباس امیرانتظام، معاون نخست وزیر، به هنگام اعلام این مطلب نوع دادگاهی را که قرار است شاه و خانواده اش در آن محاکمه شوند مشخص نکرد، ولی احتمالاً این دادگاه یکی از دادگاههای انقلاب اسلامی خواهد بود که تا به حال ۲۰۰ نفر از مقامات سابق رژیم شاه را به مرگ محکوم کرده است. مقالات دیگری که درباره این محاکمه به چاپ رسیده است، به نحوه بازگرداندن شاه به ایران، بیشتر از طریق ربودن او، پرداخته اند.

ج- اعدام‌های بیشتری این بار در قم صورت گرفت (که اولین اعدام در این شهر بود). یک افسر پلیس به نام ستوان یدالله متقی‌زاده در کنار قبور شهدای قم تیرباران شد. او به قتل، جرح، و شکنجه متهم شده بود. در رشت، یک غیرنظامی به اتهام جنایات متعدد، و یک استوار به نام مهدی محمدی صفت به اتهام قتل دو مبارز جوان اعدام شدند. طبق گزارش روزنامه‌ها، نزدیک به ۲۰۰ نفر از مقامات لشکری و کشوری سابق در انتظار اجرای حکم اعدام در تهران هستند، ولی نام آنها فاش نشده است.

د- متخصصان امور انرژی در ایران خواستار ارزیابی مستقل پروژه ۸ میلیارد دلاری نیروگاه هسته‌ای با آلمان غربی شدند. این پروژه به تکمیل دو رآکتور ۱۲۰۰ مگاواتی در نزدیکی بوشهر مربوط می‌شود. اگر چه سازمان انرژی اتمی ایران تا به حال نزدیک به ۲/۷ میلیارد دلار صرف این رآکتورها کرده، ولی فقط ۶۰ درصد پروژه تکمیل شده است. کارشناسان ایرانی می‌گویند شاید برچیدن این پروژه در نهایت به نفع ایران باشد زیرا هزینه‌های عملیاتی و سوخت رآکتورها بیشتر از هزینه کل نیروگاههای گازسوز خواهد بود. دولت قصد دارد در آینده نزدیک در مورد این معامله رایزنی کند. ایران همچنین قرارداد ۶ میلیارد دلاری ساخت رآکتور سوم و چهارم را با فرانسوی‌ها لغو کرده است.

ه- طبق گزارش‌ها، شرکت ایتالیایی آگوستاسپا قرارداد ۴۲۵ میلیون دلاری خود برای فروش ۵۰ هلی‌کوپتر را اجرا خواهد کرد. پیترو فاشونه، مدیرعامل شرکت، اعلام کرده است که تا به حال ۱۲ هلی‌کوپتر شینوک به همراه قطعات یدکی به ایران تحویل شده است، و مابقی نیز تحویل خواهد شد.

و- پنج شرکت بین‌المللی مستقیماً در حال خرید نفت خام از شرکت ملی نفت ایران به قیمت روز هستند. تا به حال، پنج قرارداد صدور نفت خام به امضا رسیده است که هر دو روز یکبار بارگیری خواهد شد. در حال حاضر، پنج نفت‌کش در اسکله خارک پهلو گرفته و منتظر بارگیری نفت خام هستند. نام هیچ نفت‌کشی در روزنامه‌ها ذکر نشده است. روز گذشته تولید نفت به ۱/۷ میلیون بشکه رسید و احتمالاً در طول چند روز آینده در همین سطح باقی خواهد ماند.

ز- تفنگداران دریایی و پرسنل نیروی هوایی آمریکا که در محوطه سفارت نگهبانی می‌دادند، شب گذشته نیز خبر از شنیدن صدای تیراندازی در سطح شهر دادند.

ح- یک منبع سابق خبری، که استاد دانشگاه تهران است، گزارش کرده است که دانشجویان در حال سازمان دادن گروههایی به منظور تظاهرات علیه نظام دانشگاهی هستند. آنها خواستار حق انتخاب استادان خود هستند. او نگفت که تظاهرات در چه تاریخی انجام خواهد شد. این تظاهرات می‌تواند برای اعتراض به ممنوعیت برگزاری کلاس‌های مختلط در نیمسال آینده که از سوی دولت اعلام شد نیز باشد. این استاد دانشگاه هیچ اطلاعاتی درباره موضوع فوق ارائه نداد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه):

(الف) شایعات فراوانی در مطبوعات و حتی در بین محافظان ایرانی سفارت جریان دارد مبنی بر اینکه بازرگان استعفا داده است و یا اینکه می‌خواهد استعفا دهد. شاید بازرگان قصد دارد از این گزارش‌ها برای تحکیم موقعیت خود استفاده کند، زیرا بسیاری خواهان ماندن او هستند.

(ب) در حدود ساعت ۱۷:۳۰ شب صدای تیراندازی خیلی زودتر از معمول در اطراف سفارت به گوش رسید. در حدود ساعت ۱۷:۴۵ کارکنان ایرانی محل اقامت سفیر به تفنگداران دریایی سفارت اطلاع دادند که شایعاتی را درباره حمله به سفارت در همین امشب شنیده‌اند، ولی بجز اظهارات این کارمندان، هیچ خبر دیگری در تأیید این شایعات به دستمان نرسیده است.

سند شماره ۹۳

۸ مارس ۱۹۷۹ - ۱۸ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۲۸۰۰

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی.سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۸ - ۷ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته را، از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۷ مارس تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۸ مارس ۱۹۷۹، پوشش می‌دهد، شامل تولید نفت خام. نطق آیت‌الله خمینی بر ضد دولت کنونی نخست‌وزیر بازرگان. واکنش دولت بازرگان به نطق خمینی. اعدام‌های بیشتر. تعطیلات رسمی جدید. انضباط نیروی هوایی از بین می‌رود. اعتراض سربازان وظیفه. فعالیت در سفارت. توانایی پزشکی ایران.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- تولید نفت خام هم اینک ۲ میلیون بشکه در روز است. پالایشگاه آبادان هم اینک ۴۵۰ هزار بشکه در روز نفت تولید می‌کند. بارگیری فرآورده‌های نفتی در بندر ماهشهر آغاز شده است. حسن نزیه، مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران اعلام کرد که شخصاً بر فعالیت کلیه شرکت‌های وابسته به شرکت ملی نفت ایران نظارت خواهد داشت. شرکت ملی گاز ایران و شرکت ملی پتروشیمی ایران از جمله شرکت‌های وابسته به شرکت ملی نفت ایران هستند. نزیه همچنین روز گذشته اعلام کرد که جریان گاز طبیعی از طریق خط لوله اصلی ایران به اتحاد شوروی به محض افزایش کافی تولید نفت در میدان‌های جنوبی و بهره‌برداری کامل از میدان گازی عظیم «بید بلند» آغاز خواهد شد. پیش از اعتصاب صنعت نفت، اتحاد شوروی نزدیک به روزانه یک میلیارد فوت مکعب گاز را که محصول فرعی تولید نفت خام بود از ایران

دریافت می‌کرد.

ب- آیت‌الله خمینی، رهبر انقلاب، روز گذشته به دولت موقت نخست‌وزیر مهدی بازرگان تاخت و ضربه سیاسی جدیدی به آن وارد کرد. او دولت جدید را ضعیف و هنوز تحت نفوذ قدرتمندان خواند. او به دولت و طرفداران «دموکراسی» حمله کرد و خاطر نشان ساخت که آنها تحت نفوذ ایده‌های غرب هستند. او ابراز داشت که «قانون ما شریعت اسلامی است، شریعت غنی اسلام. همه چیز باید تغییر کند- درست همانگونه که ملت تغییر کرد.» خمینی همچنین زنان را به دلیل حاضر شدن با لباس نامناسب بر سر کار و نقض اخلاق اسلامی ملامت کرد. او گفت «نباید در وزارتخانه‌های اسلامی گناه شود، زنان نباید برهنه بر سر کار بروند.» او وزارتخانه‌های مختلف را به دلیل تجملات و ساختمان‌های پرهزینه‌شان ملامت کرد و گفت که باید از تجملات پرهیز و پول آن خرج فقرا شود. او همچنین نحوه پذیرایی تجملاتی پرسنل دولت از میهمانان خارجی را مورد انتقاد قرار داد. خمینی نطق خود را با این جمله به پایان رساند که «بروید و روزهای طلایی اسلام را مطالعه کنید و خودتان ببینید که مردمی که یک روز بر جهان حکمفرما بودند چه زندگی و رفتاری داشتند.»

ج- واکنش دولت بازرگان به نطق خمینی در واقع اظهار بی‌اطلاعی بود. عباس امیرانتظام، سخنگوی دولت، ابراز داشت که «دولت حتی از انتقاد خمینی خبر ندارد» و بار دیگر شایعه استعفای نخست‌وزیر را تکذیب کرد.

د- اعدام‌های بیشتر. روز گذشته شش تن دیگر از اراذل پس از محاکمه در یک دادگاه انقلاب به جرم لواط در تهران اعدام شدند. دادگاه اعلام کرد این شش نفر اعدام شدند تا درس عبرتی باشد برای آنهایی که شاید قصد تضعیف بنیان جامعه اسلامی را داشته باشند. منابع خبری همچنین گزارش دادند که دو ورزشکار معروف صبح امروز در زندان قصر اعدام خواهند شد. شعبان جعفری، پهلوان زورخانه، و پرویز بادپا، قهرمان سنگین‌وزن بوکس آسیا روز گذشته به مرگ محکوم شدند. جعفری به اتهام داشتن دار و دسته جنایتکار و فعالیت‌هایش برای شاه سابق که معروفترین زورخانه جنوب تهران را به او بخشیده بود، و بادپا به اتهام تجاوز به عنف، سرقت و معرفی خود به جای یک مأمور محکوم شدند.

ه- تعطیلات رسمی جدید. تمامی رویدادهای مهم انقلاب در تعطیلات رسمی تقویم سال آینده کشور گنجانده شده‌اند. طبق گزارش یک منبع، سال آینده دارای ۶۵ روز تعطیل رسمی خواهد بود که شامل روزهای جمعه و ۱۳ روز دیگر است، که دو تعطیل رسمی نسبت به سال جاری ایرانی به آن اضافه شده است. تعطیلی رسمی روز تولد شاه از تقویم حذف خواهد شد.

و- نظم و انضباط در نیروی هوایی از بین رفته است. طبق یک گزارش خبری «نیروی هوایی هم‌اینک در بی‌نظمی به سر می‌برد.» این گفته یک کارمند زن بخش فرماندهی پشتیبانی است. او می‌گوید که پادگان فرح‌آباد هیچ نظم و انضباطی ندارد. «نظام قدیم معلق شده است، ولی تا به حال نظام جدید نتوانسته است هیچ روش و یا مسئولیتی برای کارکنان تعریف کند.»

این زن ایرانی است و مدیریت یک برنامه آموزشی در پادگان فرح‌آباد را بر عهده دارد. او گزارش می‌دهد که از تاریخ ۱۱ فوریه که پادگان به دست مردم افتاد و کلیه تدابیر امنیتی از بین رفت، وضعیت قدری بهتر شده است. نگهبانان، متشکل از نیروهای قدیمی و مأموران کمیته در جلوی درب پادگان مستقر هستند و ورود و خروج را کنترل می‌کنند، ولی در داخل پادگان بازرسی‌ها خیلی سطحی و شتابزده است. فضای حاکم بر پادگان به ادعای این کارمند بی‌نظمی و بلا تکلیفی است. افراد بدون لباس‌های فرم در پادگان پرسه می‌زنند و افسر یونیفورم‌پوش خیلی کم دیده می‌شود، «حتی سرهنگ‌ها و سروان‌ها نیز لباس شخصی می‌پوشند.» از آنجایی که یونیفورم‌ها متعلق به رژیم گذشته است، تعداد کمی از افسران یونیفورم می‌پوشند اگر چه هنوز هیچ دستوری مبنی بر تغییر یونیفورم‌ها صادر نشده است. او می‌گوید که احساس ناامنی بر پادگان سایه افکنده است و اگر چه هنوز حقوق‌ها پرداخت می‌شود، ولی کارکنان در مورد آینده شغلی‌شان و حتی آینده خود پادگان مطمئن نیستند. «روحیه‌ها بسیار ضعیف است و هیچ‌کس نمی‌داند چه چیزی اتفاق خواهد افتاد.»

ز- سربازان وظیفه اعتراض می‌کنند. بیش از ۴۰۰ سرباز وظیفه با درجه‌های مختلف که در واحدهای مختلف نیروهای مسلح خدمت می‌کنند روز گذشته بیرون از دفتر نخست‌وزیری تجمع کردند و خواستار کاهش دوره خدمت خود به یک سال شدند. درخواست آنها بعد از آن مطرح می‌شود که وزارت دفاع اخیراً اعلام کرد سربازان وظیفه‌ای که هم‌اینک دوره خدمت خود را می‌گذرانند مشمول طرح کاهش دوره خدمت نخواهند شد. اگر چه وزارت دفاع کاهش دوره خدمت نظام وظیفه را شامل سربازانی که مشغول خدمت هستند، نمی‌داند ولی گفته می‌شود که دولت در حال اندیشیدن تدابیری برای کاهش دوره خدمت این دسته از سربازان نیز هست. سربازان وظیفه با صدور قطعنامه‌ای گفتند که انتصاب افسران در هر سربازخانه باید تحت نظارت یک شورا صورت گیرد و یک شورای ویژه نیز باید بحث آزاد در مورد مسایل سیاسی و عقیدتی را تصویب نماید. در همین حال، سربازان وظیفه پیاده‌نظام شیراز با ارسال تلگرامی به آیت‌الله خمینی و نخست‌وزیر مهدی بازرگان خواستار کاهش دوره سربازی‌شان شده‌اند.

ح- فعالیت در سفارت. شایعه حمله همه جانبه به سفارت در شب گذشته تأیید نشد. صدای تیراندازی در درون و اطراف مجتمع شنیده می‌شد ولی هیچ اتفاق خاصی گزارش نشد. تنها اتفاقی که افتاد این بود که طبق گزارش یکی از افراد نیروی هوایی آمریکا که در محل تعاونی و کارپردازی نگهبانی می‌داد، یک محافظ نیروی هوایی ایران گلوله‌ای به بالای سر او شلیک کرد و باعث شد گچ و خاک روی سرش بریزد. محافظ ایرانی فکر کرده بود با این کار شوخی خنده‌داری کرده است. وقتی فرمانده تفنگداران دریایی در اوایل صبح به درب سفارت نزدیک شد، محافظ نیروی هوایی ایران تیراندازی هوایی کرد که ظاهراً برای ترساندن فرمانده بود. طبق گزارش‌ها هر دو اتفاق عمدی و برای ترساندن آمریکایی بوده است. در ساعات

گذشته هیچ گزارشی از تیراندازی به درون سفارت ارسال نشده است. ط- توانایی پزشکی ایران. ایران تا زمانی که پزشکان ایرانی بیشتری را به خدمت بگیرد همچنان ۲۵۰۰ پزشک را که ۲۰۰۰ تن آنها هندی هستند در استخدام خود خواهد داشت. دولت موقت سه راه برای جذب پزشکان ایرانی اندیشیده است: جذب برخی از تقریباً ۱۰ هزار پزشک ایرانی که در آمریکا و اروپا مشغول به کارند، انتقال پزشکان از پست‌های اجرایی به کارهای پزشکی، و جذب دانشجویان پزشکی بیشتر. سپاه بهداشت شاه، یعنی جوانانی که تعلیمات اولیه بهداشتی را به منظور کار در مناطق دور دست دیده بودند همچنان به فعالیت خود ادامه خواهند داد و قرارداد ساخت بیمارستان با شرکت‌های خارجی تجدید خواهد شد. نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): تهیه‌کننده گزارش نمی‌تواند صحت گزارش مربوط به پادگان فرح‌آباد را تأیید کند، ولی مسئله مربوط به یونیفورم‌ها قطعاً صحت ندارد. وابسته نظامی طی دیداری که از پادگان مزبور داشت، شاهد افسران یونیفورم‌پوش در آنجا بود. تهیه‌کننده گزارش همچنین شاهد است که اکثر محافظان سفارت که از نیروی هوایی ایران هستند یونیفورم به تن دارند. مقاله‌ای که در مورد حقوق برابر زنان چاپ شده است نشان می‌دهد که زنان هیچ چیزی به جز بازگشت به سنت‌های اسلامی گذشته در این انقلاب نصیب‌شان نشده است، بدین ترتیب که آموزش مختلط برچیده خواهد شد، زنان باید در محل کار حجاب داشته باشند، سقط جنین مجاز نیست، و زنان در زمین‌های تنیس باید شلوار و پیراهن بلند بپوشند و در برخی موارد باید در زمین‌های جداگانه بازی کنند. از آنجایی که زنان در این انقلاب بسیار فعال بودند، تهیه‌کننده گزارش معتقد است که احتمالاً بر ضد این روند ارتجاعی تظاهرات خواهند کرد.

سند شماره ۹۴

۸ مارس ۱۹۷۹ - ۱۷ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۸۰۱ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۸ مارس

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: حمله خمینی به دولت بازرگان، شکاف در جبهه ملی، ادامه اعدامها و دستگیریها، اعلام انتصاب استانداران بیشتر، انحلال شورای شهر تهران، آزادی بنی‌احمد نماینده قبلی تبریز، ورود وزیر امور خارجه پاکستان به تهران در آینده نزدیک. پایان خلاصه.

۳- خمینی در طی یک سخنرانی خطاب به روحانیون و طلبه‌های مدرسه علوم دینی، دولت بازرگان را به واسطه ضعفی که در تحت‌تأثیر قرار گرفتن از ایده‌های «غربی» از خود نشان می‌دهد و به خصوص به دلیل درک غربی دولت از دموکراسی مورد حمله قرار داد. وی با تأکید بر تضاد ماهیت «اسلامی» با ماهیت «غربی» جمهوری دموکراتیک پیشنهاد شده از سوی

دولت بازرگان از طلبه‌ها و دیگر روحانیون قم خواست که قبل از رفراندوم به ترویج و نشر نظراتش در سرتاسر ایران بپردازند. خمینی که هر چه بیشتر به ساوونارولا مشابهت پیدا می‌کرد زنان ایران را به خاطر لباسهایشان مورد ملامت قرار داد و پیشنهاد کرد که کارمندان زن در ادارات چادر به سر کنند. (توجه: مطبوعات اخیر فارسی زبان ادعا دارند که تعدادی از زنان «بی حجاب» در خیابانهای تهران مورد ضرب و شتم قرار گرفته‌اند و کلپ‌های تنیس نیز در مورد رعایت پوشش کامل زنان در زمین اصرار می‌ورزند و غیره) وی هم‌چنین به اثاثیه گران‌قیمت و ولخرجی و سبک تجملی زندگی وزرای دولت حمله نمود.

۴- گروهی موسوم به «سوسیالیست» که شماری از اعضای ناشناس جبهه ملی هستند این جبهه را ترک کردند و به جبهه دموکراتیک ملی جدیدالتأسیس متین‌دفتری پیوستند.

۵- طبق گزارش مطبوعات شعبان جعفری رئیس سابق زورخانه تهران و هم‌چنین پرویز بادپا قهرمان مشت‌زنی بازیهای آسیایی اعدام شده‌اند. جرائم جعفری عضویت در باندهای تبهکاری در رژیم سابق و جرائم بادپا ارتکاب جنایاتی در لباس مبدل شبه‌نظامیان انقلابی بوده است.

در هفتم مارس شش تن دیگر به اتهام جرائم جنسی (لواط) تیرباران شدند. و به این ترتیب تعداد رسمی مرتکبین جرائم جنسی که اعدام شده‌اند به سیزده تن رسید. گزارش مطبوعات هم‌چنین حاکی از آن است که یک پلیس در آذرشهر (نزدیک تبریز) توسط جمعیت خشمگین محلی به قتل رسیده است. و نشانه‌هایی دال بر ادامه دستگیری‌ها و اعدام‌های گسترده و اعلام نشده در سرتاسر ایران وجود دارد. (رجوع شود به تلگراف جداگانه)

۶- وزیر کشور انتصاب طاهر احمدزاده را به سمت استاندار خراسان و ناصر اخوان ملایری را به سمت استاندار استان مرکزی، باقر شاهپور را به سمت استاندار بوشهر و هادی مؤتمنی را به سمت استاندار سیستان و بلوچستان اعلام کرده است. هم‌چنین محمود هاشمی، صدرالدین رحیمی اردستانی و محمدحسن صادقیان، به ترتیب به سمت فرماندار قم، دماوند و امام‌شهر (شاهرود سابق) منصوب شدند.

۷- مطبوعات فارسی زبان هم‌چنین گزارش می‌دهند که شورای شهر تهران بر طبق دستور وزارت کشور منحل شده است.

۸- بنی‌احمد نماینده سابق تبریز بعد از پنج روز تلاش بازرگان برای آزادی وی که انعکاس وسیع خبری داشت بالاخره از بازداشت آزاد شد. جریان دستگیری بنی‌احمد بر ماهیت خودسرانه و اختیاری دستگیریهای فعلی توسط کمیته‌ها صحه گذارد. (او بلافاصله بعد از مکالمه تلفنی با بازرگان دستگیر شد. به او حکم امضا نشده‌ای نشان دادند و اجازه ندادند به کسی اطلاع دهد.

۹- مطبوعات هم‌چنین اعلام کرده‌اند که وزیر امور خارجه پاکستان آقاشاهی فردا برای یک دیدار سه روزه عازم تهران خواهد شد.

سولیوان

۸ مارس ۱۹۷۹ - ۱۷ اسفند ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۷۹۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: وضعیت کنونی سفارت آمریکا در تهران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در تاریخ هشتم مارس ۱۹۷۹، بیست و دو روز بعد از حمله مسلحانه، که خساراتی را به سفارت وارد آورد، سفارت آمریکا در تهران فعالیت دوباره خود را در ساختمان مرکزی که هنوز بقایای آزاردهنده گاز اشک‌آور را در خود دارد، شروع کرده است. با ارتباطات کمی که داریم انجام این امر کار سخت و طاقت‌فرسایی است. به منظور کم کردن آثار اشک‌آور بعضی از وسایل که گاز را در خود نگه می‌دارند از قبیل کلیه قالیچه‌ها، پرده‌ها و اشیای اضافی دیگر به محل دیگری منتقل خواهند شد. امروز به اقتضای فصل به شدت برف می‌بارد.

۳- در هر صورت تمام شیشه‌های شکسته پنجره‌ها تعویض شده‌اند و درب‌های ساختمان یا با سیم‌خاردار بسته و یا سنگ‌بندی شده‌اند و به جز اثرات گلوله‌ها و کرکره‌های جلوی پنجره‌ها که از بین رفته‌اند نمای بیرونی ساختمان کم و بیش عادی به نظر می‌رسد. در داخل ساختمان، مبلمان اتاقها که صدمه ندیده و نشکسته است از آلودگی‌ها پاک شده و در قسمت اداری جای داده شده‌اند اما تقریباً هر چیزی که صدمه‌پذیر بوده از قبیل تابلوهای نقاشی، عکس‌ها و نقشه‌ها و غیره از بین رفته است.

۴- چون تعداد کارکنان و مقدار کار سفارت خیلی کم شده است، ما بی‌معطلی از ساختمان مرکزی و محوطه سفارت استفاده می‌کنیم. در اثر این اقدام، کلیه فعالیت‌ها و کارهایمان به جز فعالیتهای مربوط به «سازمان ارتباطات بین‌المللی» و بیمارستان را به محوطه سفارت آورده‌ایم. این بدین معنی است که باقیمانده افراد گروه مستشاری کمک‌های نظامی به اضافه قسمت کنسولی، هر دو در این قسمت کار خود را انجام می‌دهند. وضعیت حاضر نیاز به کنترل آسان‌تری دارد ولی در همان حال می‌تواند هدف تمرکز یافته‌ای (جهت اقدامات خرابکارانه - م) باشد.

۵- کارمندان ایرانی ما، کم و بیش دست نخورده‌اند و به طور تقریب داریم حساب می‌کنیم که چه تعداد از کارمندان ایرانی خود را از دست داده‌ایم، اگر داده باشیم. و می‌کشیم که بعد از سپری شدن تعطیلات آخر هفته - جمعه و شنبه - با راه‌انداختن برخی کارهای اساسی، از سفارت یک چهره عادی داشته باشیم. بنابراین از روز یکشنبه یازدهم مارس تنها با محروم بودن از ارتباطات سریع، قادر خواهیم بود نسبتاً به صورت عادی فعالیت کنیم. به محض اینکه ارتباط هوایی ما برقرار و تجهیزات ارسال سریع ما به دستمان برسد و نصب گردد انتظار داریم که بتوانیم محدودیتهای مخابراتی خود را برطرف سازیم.

۶- امروز زمان مناسبی است که آنچه را در خلال سه هفته گذشته انجام داده‌ایم مرور کنیم

و بررسی نماییم که چه وظایف فوری در پیش رو داریم. تمام این مسایل باید با توجه به شرایط و موقعیت انقلابی ایران، یعنی جایی که هیچ‌گونه قدرت ثابتی وجود ندارد و صفیر گلوله‌ها رویداد ثابت و روزمره است مورد بررسی و مطالعه قرار گیرند.

۷- در بازمینی و مرور فعالیت‌های گذشته‌مان، مهم‌ترین و قطعاً وقت‌گیرترین کار، تخلیه آمریکاییان بوده است. این کار و انتقال این گروه تنها بخشی از تلاش ما را شامل می‌شود. بعد از ترک آنها مجبور شدیم در مورد جماعت آمریکاییان رسمی و اداری وقت زیادی صرف جمع و جور کردن اموال و اسباب و اثاثیه آنها، بسته‌بندی کردن، موقتاً انبار کردن و فرستادن آنها به فرودگاه برای حمل به خارج با هواپیمای کرایه‌ای کنیم و این کارها هنوز هم ادامه دارد. گرفتاری خاص ما در مورد اتومبیل‌هایی است که به جا گذاشته‌اند و حفاظت از آنها، کلیدها و مدارکشان در مقابل دزدی‌های تهدیدکننده، باعث شده که محوطه چمن‌کاری سفارت به پارکینگ ماشین‌های مستعمل تبدیل شود.

۸- موضوع بسته‌بندی، حمل و نقل و جور کردن این اثاثیه خصوصاً برای گروه مستشاری کمک‌های نظامی کاری دست و پا گیر بوده است. بعضی از اموال خانه‌های گروه مستشاری کمک‌های نظامی متعلق به دولت ایران است. تعدادی از این اتومبیل‌هایی که مورد استفاده خصوصی پرسنل این گروه قرار گرفته بود از خدمات نیروهای مسلح ایران قرض گرفته شده بود. تعدادی از مجوزهای عبور اتومبیل‌ها منقضی شده و تعدادی دیگر هنوز به قوت خود باقی‌اند و دریافت اسناد و مدارک در دفتر مهندسی خلیج غیرقابل دسترسی است. مأموران گروه مستشاری کمک‌های نظامی که این کار را دنبال می‌کنند، هر از گاهی (تقریباً به طور روزانه) توسط کمیته‌های محلی دستگیر می‌شوند که باید با وساطت مقام‌های بالاتر آزاد شوند.

۹- در اثر این تخلیه و انتقال، هم‌اکنون تعداد آمریکاییان رسمی مستقر در ایران کم‌تر از صد نفر است. کل آمریکاییان دور از وطن در ایران تخمیناً کم‌تر از ۱۰۰۰ نفر می‌باشد. رقم آخر شامل ۲۵۰۰ تا ۳۰۰۰ نفری که ادعای قانونی مبنی بر تابعیت کشور ما را دارند، (افراد دوملیتی، فرزندان زوج‌های مختلط و یا ایرانیان متولد شده در آمریکا) نمی‌شود. از این گروه که به طور دائم ساکن شده‌اند انتظار نمی‌رود که در صدد ترک اینجا برآیند اما آنها گاه به گاه از کنسولگری خواسته‌ها و از این هیأت توجهاتی را انتظار دارند.

۱۰- کار دوم مرمت ساختمان خود سفارت بوده است. قبلاً وضع ساختمان اصلی را گزارش کرده‌ایم. منزل سفیرکبیر را که تقریباً تمام شیشه‌های پنجره آن در اثر تیراندازی مثل بقیه جاها خرد شده بود دوباره شیشه انداخته‌ایم و قفل‌ها و درب‌ها را مرمت کرده‌ایم. خسارات داخلی وارده به روکش سقف‌ها و دیوارها، آینه‌ها و درب‌هایی که قفل و دستگیره‌های آن در اثر تیراندازی از بین رفته است در مرحله بعد تعمیر خواهد شد. تعمیرات موقت و سطحی در مورد ساختمان‌های دیگر نیز انجام شده است. ما درگیر مقابله مستمری بر علیه دست‌اندازی‌های نیروهای حفاظتی ایرانی‌مان به چندین تأسیسات خصوصاً شرکت تعاونی

پراز جنس مان هستیم و در این زمینه کاری از دست ما برنیامده است. تغییر محل بعضی از فعالیتها و خدمات به علت همین قضیه صورت گرفته است.

۱۱- کار سوم، اقدام خسته کننده و ملال آور بازپس گیری ساختمان سازمان ارتباطات بین المللی، سازمان ارتباطات بین المللی که در مالکیت ما قرار دارد- از فداییان خلق بوده است. ظاهراً با اعتقاد به این که این ساختمان متعلق به «سیا» است، فداییان خلق به مدت دو هفته آن را اشغال کردند. (در نام گذاری اینجا، آدمهای خشک و احمق و کم توجهی که اسم سرویس اطلاعات و ارتباطات آمریکا، سرویس اطلاعات و ارتباطات آمریکا، را عوض کردند، درسهای عبرت آموزی گرفتند). ساختمان فعلی تنها یک چهاردیواری محض است که کلیه تجهیزات آن به سرقت رفته و یا تخریب شده است. در این لحظه ابتدایی ترین کار این است که چگونه امنیت این ساختمان را که بتواند فعالیت آتی خود را شروع کند، فراهم سازیم.

۱۲- چهارمین کاری که انجام داده ایم ادای مطالبات کارمندان ایرانی است که در گروه مستشاری کمک های نظامی آمریکا، در پستهای اطلاعاتی شمال و در گروه های پشتیبانی پستهای مذکور کار می کردند. این پرداخت مدتی کارمندان را ساکت و آرام خواهد کرد اما هنوز لازم است در پی راه حل های بلندمدت تری باشیم.

۱۳- وظیفه مستمر دیگر مسئله امنیت محوطه سفارت است. هم اکنون محوطه سفارت توسط سه گروه جداگانه حفاظت می شود. گروه اول دسته ای از مجاهدین اند که توسط کمیته به این کار گماشته شده اند و مسئولیت کلی به عهده آنانست. گروه دوم دسته کوچکی است که «دکتر یزدی» برای حفاظت از سفیر و خانه اش تعیین کرده است و گروه سوم دسته مختلطی از نیروی هوایی اند که در اطراف دیوارهای شرقی و جنوبی سفارت گشت می زنند. علاوه بر اینها مأمورین نگهبان تمام وقت ایرانی و یک نفر مأمور امنیتی از نیروی دریایی خودمان است که جلوی درب ورودی نگهبانی می کنند. همچنین ما سه افسر امنیتی داشتیم. ما به محافظین ایرانی برای مقابله به مثل با تیراندازان ناشناس و تروریستهایی که از داخل اتومبیلهایشان تیراندازی می کنند و آرامش شبهای تهران را به هم می زنند نیاز داریم. بنابراین نمی خواهیم همه آنان را کنار بگذاریم. بازداشتن آنها از دعوای با یکدیگر، از چاییدن اموالمان و تیراندازی کردن به ساختمانها وقت زیادی از ما می گیرد.

۱۴- مشکلات و مسایل زیاد دیگری در ارتباط با رویه و طرز عمل گذشته ما وجود دارد. داستانهای زیادی راجع به گماشتگان و مأمورین ما، تسهیلات پستخانه نظامی، داروخانه های ما و تجهیزات و دستگاههای ما در بخش ارتباطات و ترمینال حمل و نقل هوایی نظامی، منطقه گلف واقع در خانه های سازمانی آمریکاییان بر سر زبانهاست. در حالی که کمیته های مختلف، شخصیت های اسلامی و عناصر رقیب در دولت هر کدام مشکلات و مسایلی دارند. این موضوعات نیز در چنین جوی همیشه مورد حمله و انتقاد قرار می گیرند. ما همیشه به نگهبانان و گماشتگان دسترسی نداریم و قادر نیستیم حملات مداوم را دفع کنیم و هر روز با

تاکتیک‌های جدید و ماهرانه بر ما فشار وارد می‌آورند.

۱۵- همچنین مشکل خاص نقد کردن اجناس شرکت تعاونی بزرگ ما است. سعی ما آن است که محموله‌های موجود در بنادر را به منظور بازپرداخت پول طلبکارهایمان به فروش برسانیم. سعی داریم که اقلام باارزش را برای فروش‌های بعدی صورت‌برداری و نگه‌داری کنیم تا مطمئن شویم که از فروش آنها پول کافی برای پرداخت حقوق به کارمندان به دست می‌آوریم. سعی داریم شرکت تعاونی کوچک و مناسب‌تری (که به جای دادن خدمات به ۸۰۰۰ نفر تنها یک صد نفر را تحت پوشش خدماتی داشته باشد) ایجاد کنیم. موجودیهای لیکور (نوعی شراب) ما که در جمهوری اسلامی قابل فروش نیست سهم سرانه «لیکور» هر یک از ما را در دنیا به بالاترین رقم خواهد رساند.

۱۶- در میان همه این مسایل ما باید بر پایه اولویت‌ها، ضرورت‌های اساسی و بنیادی را نظم داده و تعیین کنیم. مثلاً گفتگوی دائمی با مقامات فرودگاه جهت امکان مراسلات سیاسی، با مسئولین عبور و مرور جهت کسب اجازه عبور آزاد، با فروشندگان جهت به دست آوردن مواد غذایی و با شرکت‌های خصوصی جهت گرفتن خدمات داشته باشیم.

۱۷- در ضمن همه مسایل فوق سعی ما بر آن است که به عنوان یک سفارت انجام وظیفه کنیم. این به معنای حفظ ارتباطات سیاسی، جستجو برای تماس‌های تازه، جمع‌آوری اطلاعات و نظرات و اخبار است. سعی ما بر آن است که وضعیت‌های دشوار و پیچیده‌تر را تجزیه و تحلیل کنیم و به درخواست‌هایی که گاه‌به‌گاه واشنگتن از ما دارد جواب بدهیم.

۱۸- با توجه به آینده، وظایف فوری و مبرم روشن است. باید حضور فیزیکی خود را مجدداً سر و سامانی بدهیم. این امر مستلزم تعمیر ساختمانها، جایگزین کردن اقلام از بین رفته، برقراری ارتباطات کافی، و تعیین کارمندان ثابت برای اداره کارهای محدودتر از گذشته می‌باشد. اگر قصد تجدید فعالیت‌های کنسولی را در سطح وسیع و معقول داشته باشیم برای مبلمان و رنگ ساختمان «ایران گالری» که در مقابل ساختمان مرکزی سفارت قرار دارد نیازمند بودجه فوری هستیم، چون اجاره‌نامه محل سابق دارد منقضی می‌شود و در حال واگذاری آن هستیم.

۱۹- مسئله امنیت در آینده موضوع مهمی است. امیدواریم که گارد حفاظت ۲۴ نفره‌ای از نیروی دریایی داشته باشیم، اما با عدم برقراری امنیت بیرون از ساختمان توسط ایرانیان، آنها نخواهند توانست از محوطه سفارت، در مقابل حمله‌ای از نوع حمله‌ای که در روز چهاردهم فوریه متحمل شدیم، محافظت نمایند. پیش‌بینی اینکه چه زمانی، در این شهر، شرایط امنیتی برای وقوع حملات مشابه فراهم می‌شود ممکن نیست، اما می‌توان گفت بعضی حوادث، مثل دیدار شاه از ایالات متحده آمریکا می‌تواند بهانه و باعث حمله دیگری گردد.

۲۰- چیزی که باقی می‌ماند حوزه فعالیت آینده ماست که باید مشخص شود. ما نمی‌دانیم چه موقع مشخص خواهد شد که می‌توانیم به فعالیت کنسولی کامل مبادرت ورزیم و نمی‌دانیم

آیا در آینده روابط لجستیکی نظامی خواهیم داشت یا خیر؟ در مورد اینکه هرگونه ارتباط اطلاعاتی داشته باشیم، شک داریم ولی آنهم باید همواره مدنظر قرار گیرد.

۲۱- حل و فصل تمام این موضوعات احتیاج به زمان دارد. حل آنها تا اندازه‌ای در ارتباط با رفع کشمکشهای مختلف سیاسی که هم‌اکنون ایران را دربرگرفته است، می‌باشد. اگر قرار باشد دولت بازرگان با آرمانهای انسان‌گرایانه و دولت دموکراتیکش بر سرکار باقی بماند، ما از جو نسبتاً مساعدی برای کار و فعالیت برخوردار خواهیم بود. اگر در این مبارزه برای کسب قدرت، افراطیون مذهبی و یا مارکسیستها غالب شوند، احتمالاً چشم‌انداز فعالیت‌های آینده سیاسی ما در اینجا فوق‌العاده محدود خواهد شد. هفته‌ها و ماهها طول خواهد کشید تا به کُنه امور پی ببریم.

سولیوان

سند شماره ۹۶

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۲۵۷۹
از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران
به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.
موضوع: گزارش وضعیت، ۱۱-۱۰ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه گزارش: گزارش زیر حاوی اطلاعاتی راجع به فاصله زمانی ساعت ۱۲ روز دهم مارس تا ساعت ۱۲ روز یازدهم مارس به وقت محلی و در ارتباط با موضوعات زیر است: نظم و قانون- اظهارات وزیر دفاع کشور- تیراندازی به طرف روس‌ها- حقوق زنان- پایگاه دریایی خرمشهر- بیکاران ایران- اطلاعاتی راجع به هواپیمایی ملی ایران «ایران ایر».

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان)

الف- نظم و قانون در تهران: در خلال دوران انقلاب فعالیت ارگانهای (چون شهربانی و ارتش) که به طور معمول مجری قانونند متوقف شده است. اکثریت بیست و دو کلانتری تهران بسته شده‌اند و به استثنای حضور اتفاقی و گاه‌گاه افسران راهنمایی و رانندگی، افراد پلیس به ندرت در خیابانها دیده می‌شوند. برقراری نظم و اجرای قانون بر عهده کمیته‌هاست و به نظر می‌رسد که گاهی بر اساس هوی و هوس تصمیم می‌گیرند. به هر حال لازم است که جای خالی پلیس و ارتش را پر کنند. در هر صورت به زودی اقتدار کمیته‌ها از حدی که دولت «بازرگان» اجازه می‌دهد فراتر خواهد رفت و در حقیقت به منزله دولت سایه‌ای هستند که «بازرگان» کنترلی روی آنها ندارد. گفتگوهای اخیر بین بازرگان و خمینی زمینه مورد نیاز برای سازماندهی کمیته مرکزی و کمیته‌های فرعی را ایجاد کرده است. بخشی از نکات عمده این اساسنامه اولیه به شرح زیر است:

۱- مهدوی کنی به سرپرستی کل کمیته‌ها انتخاب شده است.

- ۲- شهر تهران به ۱۴ منطقه تحت حفاظت کمیته‌ها تقسیم شده که تحت سرپرستی یک روحانی قرار دارد و به طور معمول در یکی از مساجد مستقر شده است.
- ۳- هیچ‌کس به کمیته احضار نمی‌شود مگر با حکم کتبی.
- ۴- پاسداران یک کمیته حق اختیار قانونی در منطقه تحت نفوذ کمیته دیگر را ندارند.
- ۵- تنها حالتی که نیاز به حکم کتبی ندارد در مورد جلوگیری از ارتکاب اعمال جنایتکارانه است.

جزئیات و شرح مفصل‌تر این نکات منتشر شده است. طبق این اساسنامه امیدواریم که شروع کار کمیته‌ها را در ارتباط و هماهنگی با دولت در مناطق تحت حفاظت‌شان ببینیم. در صورتی که کلاتری‌ها بازگشایی شوند، در مسئولیت برقراری نظم و اجرای قانون با کمیته‌ها سهیم خواهند شد.

ب- اظهارات وزیر دفاع ملی: دریادار احمد مدنی، وزیر دفاع ملی اعلام کرد که نام صنایع نظامی به صنایع دفاع ملی تغییر خواهد یافت. وی اضافه کرد که مجتمع صنعتی ارتش دیگر تنها محصولاتی را برای نیروهای مسلح تولید نخواهد کرد بلکه تولیداتش را در جهت ترقی و پیشبرد اقتصاد کشور نیز به کار خواهد گرفت.

ج- تیراندازی به طرف روس‌ها: گزارشات روزنامه‌ها حاکی از آن است که صبح روز جمعه در یکی از پستهای بازرسی کمیته‌ها یک مهندس روسی کشته و یک نفر دیگر مجروح شد. پاسداران کمیته گفتند که آنها قبل از تیراندازی به سمت اتومبیل به آن ایست دادند ولی آنها توقف نکردند. اما فرد مجروح روسی گفت که آنها تنها تیراندازی می‌کردند، بدون آنکه ایست بدهند. این اولین گزارش در مورد تلفات افراد روسی در زمان انقلاب است.

د- حقوق زنان: آیت‌الله طالقانی در مورد درخواست امام خمینی از بانوان جهت پوشیدن حجاب اسلامی توضیحاتی داده و مسئله را روشن کرده است. او گفت که این موضوع به معنی بازگشت به پوشیدن چادر نیست. آیت‌الله طالقانی در تلاشی آشکار به بانوان اطمینان داد که نقش تعیین‌کننده آنها در پیروزی انقلاب فراموش نشده است. وی همچنین گفت «اعتقاد بر این است که زنان ایرانی سهم عمده‌ای در انقلاب دارند.» وی اضافه کرد که حکومت اسلامی نسبت به زنان به چشم شهروندان دست دوم نگاه نمی‌کند.

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): برانگیختن زنان ایرانی یکی از اشتباهاتی بوده است که هر کدام از افراد حکومت و مجامع مذهبی به نوبه خود در فرونشاندن آن تلاش می‌کنند.

ه- پایگاه دریایی خرمشهر: گزارشات روزنامه‌ها خبر می‌دهند که پایگاه دریایی خرمشهر تبدیل به بزرگترین پایگاه ایران خواهد شد. دریادار مدنی گفت که موقعیت سیاسی و جغرافیایی خرمشهر چنین اقدامی را طلب می‌کند. در نتیجه تمام کشتی‌های مین‌روب و شناورهای محافظ دریایی مستقر در خلیج فارس به خرمشهر مراجعت خواهند کرد.

و- بیکاران: طبق گزارشات، تعداد بیکاران در ایران به مرز سه میلیون نفر رسیده است. بیشتر این بیکاران جدید کارگران ساختمانی‌اند که از اوایل شروع انقلاب بی‌کار شده‌اند.
ز- هواپیمایی ایران:
۱- از تعداد ۴۰ پرواز معمول روزانه، هم‌اکنون «ایران‌ایر» تنها ۱۳ یا ۱۴ پرواز در روز انجام می‌دهد.

۲- قبل از انقلاب تقریباً ۴۰۰ نفر از خارجیان در استخدام «ایران‌ایر» بودند که به خدمت یکصد و سی نفر پایان داده شده است و منبعی اظهار کرد که بیشتر آنها نهایتاً از کار برکنار خواهند شد. منبع موردنظر یکی از خارجیان است که مدیریت لجستیکی هواپیمایی ایران را برعهده دارد. وی و دو نفر از معاونین ارشدش در استخدام هواپیمایی ایران خواهند ماند. نظریات تهیه‌کننده (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): امروز روز آرامی بوده است. اولین حادثه تیراندازی امروز در محوطه سفارت در ساعت ۸ به وقت محلی شنیده شد.

سند شماره ۹۷

محرمانه

۱۲ مارس ۱۹۷۹- ۲۱ اسفند ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۸۷۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۱۲ مارس

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: شریعتمداری خواستار گسترده‌تر شدن نوع همه‌پرسی شد. ادامه تظاهرات بانوان. هشدار فداییان نسبت به خطراتی که ضعف دولت در پی خواهد داشت. ترکمانها خواهان به رسمیت شناختن زبانشان هستند. عدالت در ایران امروز: ادامه دستگیری‌ها و اعدامها. اظهارات جیم سیل درباره دستیاران طرفدار آمریکا در دولت بازرگان. پایان خلاصه.

۳- شریعتمداری در مصاحبه با کیهان اظهار داشت که در طرح سئوالات مربوط به رأی‌گیری همه‌پرسی آینده بایستی با تعیین عبارات بهتر به مردم آزادی بیشتری در انتخاب نوع حکومت داده شود. به هر حال وی ادعا می‌کند که نتیجه قطعی انتخابات همچنان جمهوری اسلامی خواهد بود. لکن این آزادی بیشتر شک و تردید در مورد آزادی انتخاب را از بین خواهد برد. در سایر اخبار و همه‌پرسی، مطبوعات فارسی بحث‌های گسترده‌ای درباره اظهارات دکتر مفتاح (به عنوان عضو شورای انقلاب) انجام داده‌اند، طبق اظهارات وی در رأی‌گیری آینده امکان انتخاب نوع حکومت از میان فرمهای حکومتی متنوع میسر می‌باشد. بنا بر اظهارات امیرانتظام معاون نخست‌وزیر، به هر حال دولت همچنان در نظر دارد که از ورقه‌های رأی‌گیری تک‌سئوالی قرمز و سبز استفاده کند.

۴- تظاهرات بانوان امروز نیز ادامه خواهد داشت و مطبوعات بحث گسترده‌ای درباره موضوع «چادر یا بی‌چادری» به عنوان تجلی وضعیت کلی بانوان در نظام پیشنهادی جمهوری

اسلامی مطرح کرده‌اند. راهپیمایی امروز از دانشگاه به سمت میدان آزادی (میدان شهید سابق) انجام خواهد شد و انتظار می‌رود مردان گروه‌های چپ در این تظاهرات، بانوان را همراهی کنند. همچنین از تبریز و آبادان تظاهرات و اعتراضاتی علیه تحمیل پوشش اسلامی گزارش شده است.

۵- سازمان فداییان خلق نسبت به همکاری با دولت بازرگان ابراز علاقه کرده است ولی در عین حال هشدار داد که اگر چنانچه دولت هر چه زودتر اعمال قدرت نکند خطر افزایش درگیری‌های خشونت‌بار و جنگ ناخواسته داخلی وجود دارد.

۶- زد و خوردهایی در بندر شاه [ترکمن] که منطقه‌ای از دریای خزر است رخ داد. و طبق گزارشات دوازده نفر از یک گروه پانزده‌هزار نفری مجروح شده‌اند. این گروه که از اقوام ترکمن می‌باشند سعی بر تغییر نام شهر به بندر ترکمن داشتند و با یک گروه رقیب دیگر که آنها نیز برای تغییر نام شهر به بندر اسلام تلاش می‌کردند درگیر شدند. علاوه بر احتمال تغییر نام شهر گروه‌های ترکمن (که عمدتاً سنی مذهب هستند) خواستار خودمختاری بیشتر و همچنین به رسمیت شناختن زبان ترکمنی در مدارس ترکمن صحرا می‌باشند.

۷- دستگیریه‌ها و اعدام‌ها همچنان در سراسر ایران ادامه دارد. طبق آمار رسمی، دیروز شش نفر به جوخه‌های آتش سپرده شدند. علاوه بر این شش نفر، افراد دیگری از قبیل پلیس، افراد ژاندارمری، و دیگر مقامات مسئول به جرم اقدامات «ضدانقلابی» محکوم به اعدام شدند (یعنی که اقدام به تیراندازی به سوی تظاهرکنندگان در طول اعتراضات اولیه بر ضد شاه) و تعداد دیگری به جرم داشتن روابط جنسی نامشروع محکوم به مرگ شدند. با توجه به شرایط فعلی، که افراد کمیته همچنان با قدرت مشغول دستگیر کردن مردم هستند و آنها بر اساس ادعاهای واهی، مردم غیرمتجاوز و غیرمجرم را بدون دلیل محاکمه می‌کنند، جایی که اداره پلیس شهربانی هنوز در قربانگاه است و بالاخره جایی که وزارت دادگستری کلاً در جریان تجدید سازماندهی است، هیچگونه ثبات و قوامی در تحمیل مجازات‌ها وجود ندارد. مناطقی هستند که امور و احکامشان بر اساس قوانین «اسلامی» صادر می‌شود و به نظر می‌رسد احکام صادره بر اساس تعصبات محلی استوار است. در آستارا دو جوان به جرم تجاوز به دختر جوانی محکوم به مرگ شدند که حکم اعدام یکی از آنها از طریق سنگسار شدن انجام شد. در شهرکرد یک نفر مجبور شد که با یک روسپی که در اختیارش بود ازدواج نماید و هفت نفر دیگر که متهم به قماربازی بودند در ملاءعام شلاق خوردند. شلاق‌زدنها در ملاءعام به جرم نوشیدن مشروبات الکلی از نقاط مختلف کشور گزارش شده است. همچنین گزارشاتی از امتناع مقامات نسبت به دادن اجازه ملاقات به اعضای خانواده‌هایی که بستگان‌شان متهم به جنایت هستند دریافت شده است. در میان بسیاری از مردم نظراتی وجود دارد که اعدام‌ها حقیقتاً گسترده‌تر از آنچه که روزنامه‌ها گزارش می‌کنند انجام می‌شود.

۸- در مطبوعات فارسی و در مطبوعات انگلیسی درباره نظرات جیمز بیل در مجله تایم

گزارشاتی درج شده است. این گزارشات حاکی از آن است که در دولت فعلی (ایران-م) چندین دستیار وزیر «طرفدار آمریکا» وجود دارد. هم‌اکنون ارتباط آشکار یا با سفارت آمریکا و یا با حکومت آمریکا در نظر عده‌ای از ایرانیان شبیه به بیماری مزمن جذام است. در این اوضاع و احوال که از یزدی به عنوان «طرفدار آمریکا» و «انتظام» به عنوان شخصی که تا حد ممکن آمریکایی شده است یاد می‌شود، انتظار نمی‌رود که هیچگونه کمکی به آن دو بشود.

سند شماره ۹۸

۱۳ مارس ۱۹۷۹ - ۲۲ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۹۱۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۱۳ مارس

۱- محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: ادامه تظاهرات زنان- اعلام دولت مبنی بر عدم هرگونه تغییر در فراندوم - مشکلات ایرانیان در فرودگاه «هیترو»- اقدامات اعتراض آمیز «دیوان بین‌المللی دادگستری» دادگاههای انقلاب - تظاهرات بر علیه کارتر. پایان خلاصه.

۳- روزنامه‌ها گزارش می‌دهند که در تاریخ دوازدهم به بیش از ده هزار زن و مرد جهت استماع صحبتها و سخنرانی‌هایی در مورد حقوق زنان، از دانشگاه به سمت میدان آزادی (شهید سابق) راهپیمایی کردند. اگر چه گروههایی از بنیادگرایان اسلامی زنان را مسخره می‌کردند، اما اجتماع دیروز در مقایسه با تظاهرات گذشته از وضعیت آرام‌تری برخوردار بود. همچنین «کیت میلت» از رهبران جنبش زنان در آمریکا در این تظاهرات شرکت کرد. در ارتباط با این موضوع، طی تظاهراتی، گروه دیگری از زنان موقعی که «قطب‌زاده» مدیرعامل رادیو تلویزیون ملی ایران وارد مرکز رادیو تلویزیون شد، به اتومبیل او حمله کردند. یکی از زنان مسلح گلوله‌ای به سمت قطب‌زاده شلیک کرد. بالاخره پاسداران تجمع زنان را که نسبت به پخش مغرضانه گزارشات رادیو تلویزیون در مورد تظاهرات آزادی زنان معترض بودند، متفرق کرد.

۴- احمد حاج سیدجوادی، وزیر کشور هرگونه تغییر در شکل فراندوم سی‌ام مارس را انکار کرد. «میناچی» وزیر اطلاعات نیز اظهارات دکتر «مفتح» را در مورد فراندوم پیشنهاد شده رد کرد و دکتر «مفتح» تصدیق نمود که وی نه دیدگاه رسمی دولت، بلکه نظر شخصی خود را ابراز داشته است.

۵- روزنامه‌های فارسی و انگلیسی زبان، هر دو مقالاتی در مورد اذیت و آزارها و بازپرسی ایرانیان توسط اداره مهاجرت بریتانیا درج کرده‌اند و در همین حال سفارت انگلیس در تهران ادعا می‌کند که تنها یک درصد از ایرانیانی که از اول ماه ژانویه وارد فرودگاه «هیترو»ی لندن شده‌اند، (۳۳۴ نفر از ۳۰ تا ۴۰ هزار نفر) چون نتوانسته‌اند ثابت کنند که غیرمهاجرند روادید ورود دریافت نکرده‌اند. «امیرانتظام» معاون نخست‌وزیر گفت که دولت ایران با این توضیحات

قانع نشده است.

۶- طبق گزارشات خبرگزاری «یونایتدپرس» که در روزنامه‌های محلی درج شده است، دیروز «دیوان بین‌المللی دادگستری» نسبت به شرایط زندان و نحوه صدور احکام اعدام که توسط دادگاههای انقلاب ایران به اجراء درمی‌آید اعتراض کرد. امروز اعدام یازده نفر اعلام شد.

۷- امروز دانشجویان ایرانی در دانشگاه تهران، تظاهرات اعتراض‌آمیزی نسبت به سیاستهای خلیج فارس و خاورمیانه‌ای «کارتر» ترتیب داده‌اند. این اولین تظاهرات خاص ضدآمریکایی و ضدکارتر بعد از انقلاب است.

سولیوان

سند شماره ۹۹

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶ ۰۱۲۷ ۷۹

۱۳ مارس ۱۹۷۹ - ۲۲ اسفند ۱۳۵۷

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: این گزارش حاوی اطلاعاتی از ساعت ۱۲ روز ۱۱ لغایت ساعت ۱۲ روز ۱۲ مارس ۷۹ است. اطلاعات ارائه شده در مورد سازمان فداییان خلق، وضعیت نفت ایران، فرزندوم قریب‌الوقوع، اعدام‌ها، فعالیت در تهران، حوادث اطراف ایران و انتصاب رئیس جدید ستاد نیروی زمینی ایران می‌باشد.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان)

الف- طبق گزارش مطبوعات، سازمان فداییان خلق ایران به دولت بازرگان هشدار داد چنانچه دولت وی گامهای سریعی در جهت جلوگیری از تضعیف قدرتش بر ندارد، «خطر غوطه‌ور شدن کشور در یک جنگ داخلی ناخواسته» وجود خواهد داشت. فداییان با اشاره به کمیته‌های انقلاب بیان داشتند: «آنها باور ندارند که کلیه کسانی که خود را از مدافعین انقلاب می‌دانند، بخواهند که تمام قدرت و اختیارات در دست دولت باشد».

در چند هفته گذشته فداییان هم به مجاهدین که خواهان سهمی از انقلاب می‌باشند ملحق شده‌اند. گزارش مطبوعاتی دیگری حاکی است که فداییان تمایل خود جهت همکاری با دولت موقت نخست‌وزیر بازرگان را اعلام کرده‌اند.

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): به دنبال گفتگوهای هفته گذشته خمینی با بازرگان، همچنین حمایت خمینی از بازرگان، ممکن است بعضی از گروههای سیاسی که در اقلیت‌اند به حمایت و پشتیبانی از مواضع دولت گرایش پیدا کنند. در صورت اتحاد گروههای فوق‌الذکر با نخست‌وزیر روشن است که موضع، قدرت و عزت و

احترام نخست‌وزیر تحکیم می‌یابد. اوضاع چندان هم پایدار نیست ولی هرگونه قول و تعهد همکاری، برای دولت نشانه خوبی است.

ب- وضعیت نفت: گزارش مطبوعاتی شرکت ملی نفت ایران حاکی است که کمبود بنزین در سطح کشور وجود ندارد. صفهایی که در چند روز گذشته مشاهده شده به خاطر نگرانیهایی است که بعد از برف سنگین هفته گذشته پدید آمده است. توزیع بنزین توسط شرکت ملی نفت ایران در تهران روزانه ۴/۲ میلیون لیتر است و حدود ۶۰ میلیون لیتر ذخیره اضافی وجود دارد. نفت سفید و سوخت خانگی هنوز از کمبود ناشی از اعتصاب نفتی نجات پیدا نکرده است.

چهار پالایشگاه داخلی با ظرفیت کامل روزانه ۲۱ میلیون لیتر سوخت تولید می‌کنند. از آنجایی که بسیاری از کارخانجات کار نمی‌کنند، فعلاً مازاد تولید سوخت وجود دارد. پر شدن مخازن و انبارها، کاهش تولید به سطح ۱۲/۵ میلیون بشکه در روز را ایجاب می‌کند.

ج- اخبار فراندوم: نخست‌وزیر بازرگان دستور نهایی برای همه‌پرسی ۳۰ مارس را صادر کرده است. موضوع رأی‌گیری یک رأی‌بله ساده (برگ سبز) یا نه (برگ قرمز) درباره تغییر سیستم شاهنشاهی به یک سیستم جمهوری اسلامی می‌باشد. این رأی را اکثر اқشار ملت پذیرفته‌اند.

با این حال، شریعتمداری (یکی از ۳ نفر قدرتمندترین رهبران مذهبی ایران) امروز اظهار داشت: به جای اینکه از مردم بپرسیم آیا جمهوری اسلامی را می‌خواهید یا نه؟ باید بپرسیم چه نوع حکومتی می‌خواهید؟

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): این مخالفت آشکار با مسئله مطروحه در همه‌پرسی، اولین حمله‌ای است که از طرف یکی از اعضای عالیرتبه جامعه مذهبی در رابطه با فراندوم مطرح می‌شود. عواقب این حمله نامشخص است ولی مطمئناً آقای بازرگان یا خمینی به آن پاسخ خواهند داد.

د- اعدام‌ها: ۶ نفر به لیست کسانی که در سراسر کشور اعدام شدند افزوده شد. این ۶ نفر را افراد نسبتاً ناشناس و دون‌پایه پلیس و سربازانی که در کشتار مردم طی میتینگ‌های ضدشاه مجرم شناخته شده بودند و همچنین دو نفر غیرنظامی به جرم اعمال منافی عفت تشکیل می‌دادند.

ه- تهران:

۱- در شب ۱۱ مارس یک پاسدار انقلاب توسط مردان مسلح ناشناس، که سوار یک اتومبیل در حال حرکت بودند، به قتل رسید.

۲- در حدود ساعت یک اتومبیلی که از برابر درب غربی سفارت عبور می‌کرد، با سلاحهای اتوماتیک تیراندازی کرد. محافظین ایرانی سفارت به آتش آنها پاسخ گفتند، در مجموع خسارت جانی وارد نشد. در ساعت ۲/۵۵ محافظین سفارت ۲ گلوله به سمت یک

اتومبیل ناشناس مشابهی که از کنار محوطه سفارت عبور می‌کرد شلیک کردند. راننده اتومبیل از ناحیه پا زخمی شد.

مشخص شد که او در حمله ساعت ۱ دخالت نداشته و با داروهایی که برای همسرش می‌برد از داروخانه بازمی‌گشته است.

علاوه بر حوادث ذکر شده در بالا چهار حادثه دیگر از تیراندازی در درون یا اطراف محوطه سفارت در طی شب گزارش شده است.

۳- مأمورین سفارت گزارش کرده‌اند که در بعضی از قسمتهای شهر گروههای «کشیک شبانه که متشکل از خود صاحبخانه‌ها می‌باشند» در حال شکل‌گیری است. این عده از گروههای مسلح که متشکل از صاحبخانه‌ها می‌باشند، جهت مراقبت از خانه‌ها و اموال تشکیل شده‌اند.

۴- مشخصات نیروهای محافظ سفارت تغییر کرده است. در حال حاضر علاوه بر تشریفات معمول که از طرف مجاهدین انجام می‌گیرد، ما از سه شیفت هشت ساعته نگهبانی متشکل از پرسنل نیروی هوایی ایران با ۳۸ نفر در هر شیفت برخوردار هستیم. و- حوادث در سراسر کشور:

۱- زد و خورد فرقه‌های مذهبی مخالف در بندر شاه: گروههای مسلمانان شیعه و سنی بر سر نامگذاری مجدد شهرشان به زد و خورد پرداختند. قبل از آنکه رهبران مذهبی بتوانند جنگ را کنترل کنند، ۳ نفر کشته و ۱۳ نفر زخمی شدند. برای کمک به رفع مشاجرات، نماینده خمینی به آنجا اعزام شد.

۲- تبریز، در طی شب ۱۱ مارس صحنه تیراندازی‌های بی‌هدف از پشت‌بامها بود. طبق گزارشات این تیراندازها کار اشنخاص ناشناخته‌ای است که در طی انقلاب سلاح به دست آورده‌اند.

ز- سرلشگر ولی فلاحی به سمت رئیس جدید ستاد نیروی زمینی ایران منصوب شد. نظریات تهیه‌کننده (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): با گذشت یک ماه از انقلاب حداقل ۱۳ گروه یا شخصیت برای کسب قدرت تلاش می‌کنند. در حال حاضر بخش عمده قدرت در دست پیروان مذهبی سرسخت خمینی است.

با این حال کنترل مرکزی وجود ندارد و در بعضی مواقع سلاح قدرت حرف اول را خواهد زد. اگر فراندومی در ماه مارس برگزار شود، بی‌شک جمهوری اسلامی خمینی آن را خواهد برد.

با این حال، احساس می‌کنیم که تنها جمهوری که اکثریت گروههای فعال سیاسی را راضی کند، یک جمهوری دموکراتیک بر اساس مفاهیم نوینی از اسلام خواهد بود. دستگاه پیچیده ماکروویو، سینما و تلویزیون در اسلام زمان محمد (ص- م) پیش‌بینی نشده بودند ولی آنها بخشی از مسایلی است که در اسلام دوره خمینی مطرح است.

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۲۸۷۹
از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.
موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش حاوی اطلاعاتی از ساعت ۱۲ روز دوازدهم تا ۱۲ روز سیزدهم مارس ۷۹ می‌باشد. این اطلاعات مربوط است به بودجه سال ۸۰-۱۹۷۹، تحریم گوشت یخی، جبهه ملی، کمونیسم، حقوق زنان، رفراندوم، اخبار نفت، تظاهرات ضدآمریکایی و پیمان سنتو.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه) الف- بودجه سال ۸۰-۱۹۷۹: لایحه بودجه تا تاریخ بیست و یکم مارس تکمیل نخواهد شد. بنابراین سهمیه خواروبار برج دوازدهم بودجه سال جاری به اولین ماه سال آینده تخصیص خواهد یافت. پس، بر اساس حساب ماهانه لایحه بودجه تا زمانی که بررسیهای لازم جهت تعیین بودجه مناسب برای سال ۸۰-۷۹ تکمیل شود، آماده خواهد شد. وزیر سازمان برنامه و بودجه اظهار داشته است که بخشهای دولتی بر اساس میزان خدماتی که به مردم ارائه می‌کنند بودجه دریافت خواهند کرد.

ب- خمینی از نظرش در مورد تحریم گوشت یخی صرف نظر کرد. برای دومین بار در مدت یک هفته حکمی که از جانب وی اظهار شده بود اصلاح یا لغو شده است. اولین آن نرم شدن موضع خمینی در مورد لباس زنان بود. دومین اظهار نظر وی در مورد تحریم گوشت یخزده بود، که به نظر می‌رسد اینک از ترس کمبود گوشت در ایران مصرف آن ممنوع نباشد. نخست‌وزیر بازرگان گفته است که چنانچه گوشت یخی طبق اصول اسلامی ذبح شود خوردن آن مجاز خواهد بود.

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): مسئله لباس زنان مسئله عمده‌ای شده است. تحریم گوشت مسئله کوچکی است اما باعث شده است که خمینی در برابر مخالفین عقب‌نشینی نماید. در فرهنگ مردم ایران به محض اینکه ضعفی دیده شود فوراً از طرف مخالفین مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد.

ج- جبهه ملی: جبهه ملی که طی چند سال گذشته نیروی سیاسی رهبری‌کننده مخالف شاه به حساب می‌آمد، اعلام کرده است که این حزب نقش قاطع‌تری را در سیاست مملکت در آینده ایفا خواهد کرد. این جبهه که معمولاً کارش حرف زدن است در اوایل سال ۱۹۷۹ به آرامی شروع به پیروی از نیروهای مذهبی کرد. به همین دلیل این حرف‌مانند گروه‌های کوچک ورشکسته‌ای که در جستجوی ژست سیاسی فعال‌تری هستند مقام سیاسی‌اش را از دست داده است. کوشش جهت سازماندهی و ایفای قدرت جبهه برای اینکه در امور سیاسی

ایران نیرویی بشود در بیستم ماه مارس به اوج خود خواهد رسید. جبهه برای این روز مردم را برای برپایی راهپیمایی عظیمی دعوت کرده است و آینده سیاسی آن می‌تواند به انجام این گردهمایی بستگی داشته باشد.

د- کمونیسم: کمیته تبلیغات شورای انقلاب دیروز گفت که تمام مسلمانان باید از رأی دادن برای استقرار یک حکومت کمونیستی خودداری کنند. این کمیته سپس می‌افزاید که تنها یک رژیم اسلامی قادر است دموکراسی و آزادی حقیقی را تأمین نماید.

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): وابسته آمریکا در ایران هنگام راندگی کاغذی دریافت کرد که روی آن نوشته شده بود «فقط جمهوری اسلامی». آن یک پوستر «تبلیغاتی» سیاسی مبهم بود. اما اولین پوستری است که او در رابطه با فراندوم دیده است.

ه- حقوق زنان: علیرغم این که گروه زنان که از جانب سازمان فداییان و دیگر گروههای مسلح محافظت می‌شدند و به سمت میدان [نامعلوم] راهپیمایی کردند، توسط یک گروه از متعصبین مسلمان مورد حمله واقع شدند. گروه قبلی زنان قانون صیغه (در ایران قانونی است) و لغو قانون حمایت از خانواده را محکوم کردند و خواستار حقوق مساوی با مردان شدند. در اقدام دیگر گروهی از زنان به اتومبیل صادق قطب‌زاده، مدیرعامل سازمان رادیو و تلویزیون ایران، حمله کردند. این حمله به واسطه نمایش یک برنامه مغرضانه تلویزیونی راجع به تظاهرات آزادی زنان شدت گرفت. در خلال این حمله زنی به طرف آقای قطب‌زاده شلیک کرد و خانم دیگری با چاقو به یکی از مخاطبین وی حمله کرد. مدیر رادیو تلویزیون و محافظ امنیتی وی آسیبی ندیدند.

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه): تظاهرات زنان ادامه خواهد داشت. آنها مانند بسیاری گروهها دریافته‌اند که در تظاهراتشان کسب قدرت می‌کنند. آنها از موضوع عقیده صرف برابری زن و مرد به صحنه سیاست برگشته‌اند.

یک گزارش مطبوعاتی در تاریخ سیزدهم مارس اظهار می‌کند که جنبش زنان خواستار این است که قبل از فراندوم قانون اساسی از محتوای آن آگاه شوند. بخشهای زیادی از جامعه فعال سیاسی مشتاق این آگاهی هستند. زنان می‌توانند نوک پیکان نیرویی باشند که دولت را وادار نمایند تا محتوای قانون اساسی جدید خود را برملا سازد.

و- فراندوم: دکتر محمد مفتاح روحانی برجسته تهران اظهار کرده است که فراندوم باید به مردم اجازه دهد تا حکومت دلخواهشان را انتخاب نمایند. وی گفت مردم باید حق انتخاب هر یک از حکومتهای زیر را داشته باشند: جمهوری اسلامی، جمهوری دموکراتیک، جمهوری دموکراتیک خلق و مشروطه سلطنتی، در پاسخ به اظهار نظر دکتر مفتاح، منابع دولتی موضع تهدیدی گرفته‌اند و اظهار داشته‌اند که تنها پاسخ به سؤال فراندوم «آری» یا «نه» خواهد بود.

ز- اخبار نفت: شرکت ملی نفت ایران اعلام داشته است که این شرکت از اول ماه آوریل

تحت قراردادهای مشروطی به شرکتهای آمریکایی، ژاپنی و اروپایی نفت خام خواهد فروخت. به هر حال شرکت ملی نفت ایران برای مدت باقیمانده ماه مارس نفت خام خود را به قیمت روز و نقداً در بازار خواهد فروخت.

تولید روزانه نفت به حدود ۲/۵ میلیون بشکه افزایش یافته است. با این مقدار تولید می‌توان صادراتی به میزان ۱/۶ تا ۱/۸ میلیون بشکه در روز داشت.

ح- تظاهرات ضدآمریکایی: روزنامه‌ها و مقامات رسمی سفارت گزارش کرده‌اند که دانشجویان ایران تظاهرات ضدآمریکایی گسترده‌ای را در روز سیزدهم مارس برنامه‌ریزی کرده‌اند تا به سیاستهای جیمی کارتر در خاورمیانه اعتراض نمایند. اجتماع تظاهرکنندگان تقریباً ساعت ۳ بعد از ظهر در دانشگاه تهران انجام خواهد شد.

همچنین گزارش شده است که تظاهرکنندگان به سمت سفارت آمریکا راهپیمایی خواهند کرد. در ساعت یازده صبح یک اتوبوس که حامل جوانان بود و فریاد می‌زدند «یانکی به خانهات برگرد» از مقابل سفارت عبور کرد. مدیر رسمی محوطه سفارت در ساعت دو و چهل و پنج دقیقه بعد از ظهر در محل حضور یافت و نظرات خود را مبنی بر ترک محوطه سفارت از طرف کلیه کارکنان ایرانی ابراز کرد.

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): گاوصندوقها قفل هستند، ما باز هم منتظر دستور هستیم. ساعت سه و شش دقیقه بعد از ظهر.

ط- پیمان سنتو: ایران کناره‌گیری خود را از پیمان سنتو رسماً اعلام کرده است.

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): سئوالات در رابطه با رفراندوم به کرات بیشتر می‌شود. مسایلی نیز در رابطه با محتوای قانون اساسی به تدریج مطرح می‌شود. امروز بعد از یک زمان سه هفته‌ای اولین تظاهرات ضدآمریکایی را مشاهده می‌کنیم. برای دولت کنونی (وقت دارد از دست می‌رود) رفراندوم باید انجام شود.

سند شماره ۱۰۱

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۳۰۷۹ ۱۴ مارس ۱۹۷۹ - ۲۴ اسفند ۱۳۵۷

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش اطلاعات مربوط به ساعت ۱۲ چهاردهم مارس تا ۱۲ پانزدهم مارس ۱۹۷۹ به وقت محلی را ارائه می‌دهد. اطلاعات ارائه شده شامل موارد ذیل است:

اعتراض بازرگان به محاکمات، رفراندوم، جبهه دموکراتیک ملی، محاکمه هویدا، ادامه تیراندازها در محوطه سفارت، سخنرانی‌های متداول خمینی، خردمندی اسلامی طالقانی،

پیشنهادات میانه‌روانه شریعتمداری، تظاهرات در مقابل سفارت انگلستان، اعدامها، شایعه استعفای سنجابی و استاندارد غذایی نیروهای مسلح.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه) الف- اعتراض بازرگان به اعدامها: شب گذشته نخست‌وزیر «مهدی بازرگان» در تلویزیون، محاکمات پشت درهای بسته و شیوه انجام اعدامها را محکوم کرد. او همچنین اظهار داشت که دولت از داخل کشور تهدید می‌شود و نه از خارج. او از دانشجویان خواست که سر کلاسهایشان برگشته و از پرسه زدن در اطراف شهر پرهیز نمایند. او گفت که کارگران نیاستی مدیریتهای را از طرف خویش نصب نموده و موجب مشکلات بیشتری گردند. او از اینکه زنان بر سر حجاب این‌چنین هیاهویی به راه انداخته‌اند، اظهار تأسف کرد. نخست‌وزیر افزود موقعی که من زمام امور کشور را به دست گرفتم، ذخایر ملی ۵ میلیارد تومان بود در حالیکه اکنون بالغ بر ۲۰ میلیارد تومان شده است. پخش برنامه او با تلاوت آیات قرآنی که بر ایمان، حاجات، شکیبایی، کوشش، کار و مهربانی و صمیمیت تأکید داشت، پایان یافت.

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): اگرچه بازرگان در برابر عموم با سروصدا از خود دفاع می‌نماید، ولی شاید از دوران صدارتش چند روزی باقی نمانده باشد. مخالفت او با محاکمات، ناتوانی آشکار او از گرداندن چرخ اقتصاد، (پیداست که ایرانیان نمی‌توانند این مطلب را درک کنند که ماههای زیادی وقت لازم است تا اقتصاد روال طبیعی خود را پیدا کند) و پاسخ ساده او به زنان «جماعت زن این‌چنین هیاهوی بزرگ به راه انداخته‌اند» موجب خواهد شد که نخست‌وزیری او دیری نپاید.

ب- رفراندوم: محدودیت سنی برای رأی دادن از ۱۶ سال به ۱۸ سال افزایش یافت. وزیر کشور به کلیه نواحی انتخاباتی دستور داد تا «سریعاً هیأت‌های نظارت بر انتخابات را تشکیل بدهند». هیأت‌ها متشکل از ۵ نفر از «معمدین مقیم محل» به اضافه اعضای علی‌البدل خواهند بود.

ج- جبهه دموکراتیک ملی: جبهه دموکراتیک ملی کوششهای همه‌جانبه‌ای برای جلب حمایت مردم، کارگران، معلمان و نویسندگان به طرف خود می‌کند. گزارش شده که گروههای فداییان و مجاهدین خلق نامه‌های تشکرآمیزی برای «هدایت‌الله متین دفتری» رهبر جبهه دموکراتیک ملی فرستاده‌اند.

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): با پشتیبانی این دو گروه، جبهه دموکراتیک ملی احتمالاً به یکی از قوی‌ترین احزاب در دولت ایران تبدیل خواهد شد. د- محاکمه هویدا: روزنامه‌ها گزارش می‌دهند که یک دادگاه انقلاب محاکمه «هویدا» را شروع کرده است. او نیز با تأسی جستن به دیگر متهمین، با اظهار بی‌گناهی اعلام کرد که تنها از اوامر شاه پیروی می‌کرده است.

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): چه کسی محاکمه‌ها را هدایت می‌کند و یا تحت چه قانونی این محاکم عمل می‌شد. احتمالاً او نیز از همان نتایج و آزادیهایی که در دادگاه برای رهبران سیاسی سابق وجود داشت، برخوردار خواهد شد. ه- تیراندازی در منطقه سفارت ادامه دارد: شب قبل نیز بیش از شبهای گذشته، محافظین ایرانی عدم کنترل و آموزش نظامی خویش را به نمایش گذاشتند. مابین ساعت ۱۱ شب الی ۳ صبح تیراندازی شدیدی در منطقه سفارت در گرفت.

یک مقام سفارت هنگامی که از اقامتگاه سفارت به سوی درب شمالی می‌رفت توسط یک گارد نیروی هوایی مسلح آماده تیراندازی اسکورت می‌شد، شاید او فکر می‌کرد که مشغول انجام وظیفه حفاظت از یک آمریکایی است. اما برعکس در اقامتگاه وابسته دفاعی واقع در منطقه «نیاوران» شب نسبتاً آرام بود؛ و تنها صدای تیراندازیهای گاه به گاهی در طول شب شنیده می‌شد.

و- سخنرانی متداول خمینی، خردمندی اسلامی طالقانی و پیشنهادات معتدل شریعتمداری: سخنرانی اخیر خمینی به مردمش شامل هشدارهایی بود که خطاب به گروهی از کارمندان مخابرات که در قم با ایشان دیدار می‌کردند، ایراد شد. آیت‌الله‌العظمی گفت: «ما هنوز در نیمه راه هستیم، و هنوز در بین ما جنایتکاران و خائنان زندگی می‌کنند. جنایتکاران خارجی و نفت‌خواران هنوز دست از سر ما برنداشته‌اند. شما باید هوشیار بمانید و توطئه‌های آنان را خنثی کنید.» طالقانی طی یک مصاحبه رایویی و در یک گفتگوی بسیار خردمندانه و با انکای به نفس از تمامی ایرانیان خواست که عید نوروز را همراه با تلاش سراسری برای خانه‌تکانی جشن بگیرند. او اظهار داشت «تمام ایرانیانی که در شهر زندگی می‌کنند باید آستینهایشان را بالا بزنند» و شهرها را تمیز نمایند چون که «اسلام طهارت و پاکیزگی کامل و پاکیزگی درون و بیرون خانه را مطالبه می‌نماید.» او همچنین در دفاع از دولت وقت اظهار کرد که «ایرانیها می‌بایستی جهت تقویت و پیشبرد امور دولت تلاش نمایند. شریعتمداری از مردم دعوت نمود که در امور سیاسی شرکت نمایند. او مجدداً اظهار داشت که مردم می‌بایستی حق داشته باشند که یک حزب سیاسی را به عنوان «بهترین نماینده افکارشان» انتخاب نمایند. آیت‌الله میانه‌رو گفت که «او کلیه احزابی را که افکار دموکراتیک اسلامی را منعکس می‌نمایند، تأیید می‌کند» و سپس به حزب جدید جمهوری اسلامی اشاره نمود. دیروز اصول این حزب جدید اعلام شد. در میان متدهای آشفته بکارگیری اسلام و اهداف اصلی آن، سخنانی مبنی بر این وجود دارد که می‌بایستی یک ارتش ملی برای حفظ مرزهای ایران در مقابل تهدید بیگانگان تشکیل شود. نظریات تهیه‌کننده (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): ما مرتباً شاهدیم که نظریات خردمندانه و عملی طالقانی و شریعتمداری در صفحات اول و بر جلد نشریات درج می‌گردد. و با افول آرام آرام خمینی در «قم»، رهبران مسلمان آگاه‌تر و کارا تر نفوذ خویش را بر توده‌های مذهبی گسترش می‌دهند.

ز- تظاهرات در برابر سفارت انگلیس: وابسته هوایی سفارت انگلیس و روزنامه‌های انگلیسی زبان از یک تظاهرات نسبتاً آرام و مسالمت‌آمیز در برابر سفارت انگلیس گزارش می‌دهند. وابسته هوایی انگلستان اظهار داشت که تقریباً تعداد ۱۵۰۰ نفر متشکل از دو یا سه گروه به مدت دو الی سه ساعت جهت اعتراض به رفتار با ایرانیان در نقاط ورودی انگلستان، دست به تظاهرات زدند. او احساس نموده که تظاهرات ساختگی بوده و بدین وسیله می‌خواهند موجبات سرشکستگی انگلستان را فراهم نمایند.

در حدود ۱۰ ایرانی وارد سفارت شده و با «گراهام» سفیر انگلستان بیش از یک ساعت در مورد شکایاتشان صحبت کردند. از ۱۵۰۰ نفر تنها یک نفر اظهار داشت که از ورود او به انگلستان ممانعت شده و او را بازگردانده‌اند. پاسداران انقلاب جمعیت را کنترل کرده و در مذاکرات نیز نقش میانجی را ایفا نمودند.

[ح]- اعدامها: با اینکه خبر اعدامها از صفحه اول به صفحه دوم روزنامه کیهان منتقل شده و دیگر از عکس اعدامیان که معمولاً در سابق درج می‌شد خبری نیست، گزارش شد که پنج ایرانی توسط جوخه‌های مرگ به دیار عدم شتافتند. نام سرتیپ «اکبر غفاریان» فرمانده تیپ زرهی دزفول در اول لیست قرار داشت و سه تن از چهار نفر باقیمانده افسران شهربانی دزفول و نفر آخر گروهبان گارد سلطنتی از «نهادند» بود.

ط- شایعه استعفای سنجابی: وزارت امور خارجه شایعات مبنی بر استعفای سنجابی را به شدت تکذیب کرد. بیماری به عنوان علت عدم حضور سه روزه او در سر کار ذکر شد.

ی- استاندارد غذایی نیروهای مسلح: بنا به دستور سپهبد قرنی «به تمامی پرسنل نیروهای مسلح، از ژنرال گرفته تا سرباز وظیفه، در حین مدت خدمت یک نوع غذا داده می‌شود.» دیدار وابسته دفاعی و وابسته نیروی هوایی از «دوشان‌تپه» و فرودگاه مهرآباد مؤید این نظر است که حتی دیپلماتها نیز می‌بایستی با برنج و لوبیای سربازان بسازند. هزینه هر نظامی در ماه ۳۰۰ تومان (در حدود ۴۰ دلار) خواهد بود.

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): مقدمات قبل از فراندوم و زندگی نوروژی در ایران با آرامش پیش می‌رود. بسیاری از کارکنان دولت که شامل پرسنل نظامی هم می‌شود هنوز بر سر کار بازنگشته‌اند. قواعد آزاردهنده‌ای که توسط کمیته‌ها اعمال می‌گردد، موجب پیشگیری از نقل و انتقال منظم ائاثیه منازل آمریکاییان و حمل آنها به ایالات متحده می‌شود.

در طول هفته گذشته سفارت مشغول نقل و انتقال اموال شخصی از اقامتگاهها بود اما این اقدام به میزان کمتر از ۴۰ درصد برنامه تعیین شده پیش رفت. از زمانی که اعضای کمیته خواستار بازرسی کامل کانتینرها شدند، حمل و نقل هوایی مستشاری نظامی تا اطلاع ثانوی لغو شده است. احساس دوگانه درباره آمریکاییان مقیم ایران ادامه دارد. به عبارت دیگر، آنها می‌گویند ما نمی‌خواهیم شما آمریکاییان اینجا باشید، اما حمایت دولت و کمک شما برای

دوباره جان بخشیدن به اقتصاد در حال سقوطمان را لازم داریم. ارتباطات وابسته جدید سفارت عملاً کند است و موقعی هم که ارتباط برقرار می‌کند، اگر اعضای کمیته به همراه باشند، مرتب‌ترین از بحث واقعی سر باز می‌زنند. از زمانی که گردهمایی‌های رسمی برگزار نمی‌شود، از میزان ارتباطات وابسته سفارت کاسته شده است. ناهارها و شامهای سرشب با حداقل حضور و بدون ایرانیان امری طبیعی شده است. شکیبایی و تحمل، به طوری که در قرآن بر آن تأکید شده در نظر ایرانیان دارد به یک ارزش فضیلتی تبدیل می‌شود.

سند شماره ۱۰۲

۱۴ مارس ۱۹۷۹ - ۲۳ اسفند ۱۳۵۹

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۲۹۴۴

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی.سی.

منابع: رسانه‌های خبری محلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته نظامی، ۶۸۴۶۰۰۰۸

تهیه‌کننده گزارش: سروان اچ. اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی آمریکا

مقام تأیید کننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۱۴ - ۱۳ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی): این گزارش اطلاعاتی درباره وضعیت ایران از ساعت ۱۲ روز ۱۳ مارس تا ساعت ۱۲ روز ۱۴ مارس ۱۹۷۹ ارائه می‌دهد، شامل: تظاهرات ضدآمریکایی. ادامه اعدام‌ها شامل شخصیت‌های سیاسی. قراردادهای دفاعی. اطلاعات مربوط به نفت. فعالیت‌های سازمان آزادیبخش فلسطین. جبهه ملی. تظاهرات ضد روزنامه کیهان اینترنت‌نشال. اجازه مسلح شدن وابسته نیروی زمینی آمریکا. تظاهرات در مقابل سفارت انگلستان.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) الف- تظاهرات ضدآمریکایی. هزاران جوان ایرانی روز گذشته (۱۳ مارس - ۲۳ اسفند) در اعتراض به سفر رئیس‌جمهور کارتر به خاورمیانه و اعزام ناوهای آمریکایی به دریای عرب در دانشگاه تهران دست به تظاهرات زدند. پس از پایان تظاهرات جمعیتی نزدیک به ۳ تا ۵ هزار نفر به سمت دفتر سازمان آزادیبخش فلسطین و سپس سفارت آمریکا راه افتادند. اولین گروه در ساعت ۱۷:۰۰ از مقابل سفارت عبور کرد، در حالی که شعار می‌داد «مرگ بر کارتر»، «کارتر در خانهات بمان» و «مرگ بر کارتر کثیف».

اولین گروه بدون هیچ حادثه‌ای از مقابل سفارت عبور کرد. دومین گروه که تعداد آنها از گروه اول بسیار بیشتر بود ساعت ۱۸:۰۰ به مقابل سفارت رسید. این گروه در خیابان تخت‌جمشید در مقابل سفارت توقف کرد. تظاهرکنندگان به مدت یک و ساعت نیم شعار دادند و سرود خواندند. ترجمه «دقیق» یکی از مترجمان پاسدار محافظ سفارت از ناسزاهایی که

تظاهرکنندگان به سفارت می‌دادند از نوع همان شعارهای تبلیغاتی فداییان و سازمان آزادیبخش فلسطین بود. تظاهرکنندگان پوسترهایی را به دیوار سفارت چسبانده بودند. نقطه اوج تظاهرات فوق سوزاندن پرچم اسرائیل و آمریکا بود.

نظریات مرکز تهیه گزارش: به نظر می‌رسید که پاسداران و پرسنل نیروی هوایی محافظ سفارت برای دفاع از سفارت آماده بودند. شایان ذکر است که در تمام طول تظاهرات که جمعیت در مقابل سفارت تجمع کرده بود، حتی یک بار هم شعار «یانکی برگرد به خانه» نیز از تظاهرکنندگان شنیده نشد. یکی از مترجمان پاسدار گفت که تظاهرکنندگان ضدآمریکایی نیستند بلکه فقط به سیاست‌های آمریکا اعتراض دارند. او گفت که تعدادی از تظاهرکنندگان گفته‌اند که به هیچ‌وجه قصد صدمه زدن به پرسنل سفارت را ندارند. ساختمان سفارت تنها نماد مشهود آمریکا در ایران است. هر وقت که بخواهند به سیاست‌ها یا حضور آمریکا حمله کنند هیچ جا بهتر از ساختمان عظیم و قدیمی سفارت آمریکا برای لجن مال کردن وجهه آمریکا نیست.

ب- ادامه اعدام‌ها: روز گذشته دادگاههای انقلاب در ایران ۱۳ مرد را محاکمه و اعدام کردند. بعضی از آنها به اتهام همکاری با رژیم شاه در سانسور مطالب اعدام شدند، و برخی نیز از پرسنل پلیس مخفی و یا از جلادان رژیم بودند. برای اولین بار شهروندان غیرنظامی به اتهام همکاری سیاسی با رژیم سابق مورد محاکمه قرار گرفتند و یک ملای طرفدار شاه نیز به دلیل اینکه در هنگام قتل عام مردم توسط ارتش در حوزه انتخابیه‌اش، یعنی آبادان، هیچ اعتراضی نکرده بود، تیرباران شد. شخصیت‌های مهم سیاسی یا نظامی که دیروز اعدام شدند، به ترتیب زیر هستند:

- ۱- محمود جعفریان: رئیس سابق خبرگزاری ملی (خبرگزاری پارس نیوز)
- ۲- سپهبد نادر جهانبانی: قائم‌مقام سابق فرمانده نیروی هوایی و رئیس سازمان تربیت بدنی ایران

- ۳- پرویز نیکخواه: مدیر سابق خبر رادیو و تلویزیون ملی ایران
- ۴- تیمسار محمد زند کریمی: رئیس سابق زندان‌ها در ایران
- ۵- غلامحسین دانشی: یک روحانی و نماینده سابق آبادان در مجلس. او به حمایت از رژیم شاه و عدم اعتراض به آن رژیم اعدام شد.
- ۶- سرگرد منوچهر قشقایی: فرمانده نیروهای ضدشورش

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): با توجه به گسترش دامنه اعدام‌ها از نظامیان به غیرنظامیانی که به اتهام اعمال غیراخلاقی تیرباران شده‌اند، دیروز شاهد اعدام اولین غیرنظامیان در ایران بودیم. شکی نیست که غیرنظامیان بیشتری اعدام خواهند شد. با وجود این، وزیر دفاع داخلی روز گذشته گفت که دولت از آیت‌الله خمینی خواسته است تا برای تمامی آنهایی که با رژیم گذشته همکاری داشته ولی مرتکب قتل، شکنجه یا غارت اموال عمومی نشده‌اند، عفو

عمومی صادر کند. این اقدام از آن جهت اتخاذ شده است که هراس مردم خاتمه یابد و با اطمینان خاطر بر سر کارهایشان باز گردند.

ج- قراردادهای دفاعی: وزیر دفاع، مدنی، گفته است که دستوراتی برای بازبینی کلیه قراردادهای کلان دفاعی صادر شده است. او همچنین گفته است که طرح احداث پایگاه نیروی دریایی در چابهار با اختصاص ۵۰ میلیون دلار دیگر به یک مجتمع ماهیگیری تبدیل خواهد شد.

د- نفت: تولید نفت خام ایران هم اینک ۲/۵ میلیون بشکه در روز است که از این مقدار ۱/۸ میلیون بشکه به صادرات اختصاص دارد.

افزایش استخراج نفت خام با افزایش تولید گاز طبیعی همراه بوده است. شرکت ملی نفت ایران اعلام کرده است که شرکت ملی گاز ایران به زودی قادر خواهد بود تا نیازهای داخلی کشور را، یعنی تقریباً ۶۰۰ میلیون فوت مکعب در روز، تأمین کند.

ه- فعالیتهای سازمان آزادیبخش فلسطین: طبق گزارش روزنامه‌ها، مرکز سازمان آزادیبخش فلسطین اعلام کرده است که به زودی دفتری در شهر نفت‌خیز اهواز افتتاح خواهد کرد.

و- جبهه ملی: کریم سنجابی، وزیر امور خارجه و رهبر جبهه ملی به خبرنگاران گفته است که جبهه ملی به جمهوری اسلامی رأی خواهد داد و از طرفداران جبهه ملی خواسته است که آنها هم به جمهوری اسلامی رأی بدهند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): این شایعه بر سر زبانهاست که کریم سنجابی، وزیر امور خارجه، قصد استعفا دارد، ولی شواهد بیشتری از این در دست نیست. در حال حاضر این مسئله صرفاً یک شایعه است.

ز- تظاهرات بر ضد روزنامه کیهان اینترنتی: یک هزار طلبه روز گذشته در مقابل ساختمان روزنامه کیهان اینترنتی تجمع کردند و خواستار روشن شدن موضع این روزنامه در قبال انقلاب اسلامی شدند. نمایندگان تظاهرکنندگان از روزنامه خواستند که تا روز ۱۵ مارس سیاست‌های سردبیری‌اش را تغییر دهد وگرنه انجمن اسلامی کیهان روز شنبه ۱۶ مارس در این ارتباط اقدام خواهد کرد.

- نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): در اینجا نیز شاهدیم که یک گروه دیگر قدرت سیاسی خود را با استفاده از تظاهرات مردمی و تهدید به رخ دیگران می‌کشد.

ح- پاسداران محافظ سفارت به وابسته نیروی زمینی اجازه داده‌اند که بار دیگر مسلح شود. وابسته نیروی زمینی به همراه پاسداران دربهای ورودی و خروجی سفارت را کنترل می‌کند. با توجه به مشکلاتی که دیروز پیش آمد، ایرانی‌ها موافقت کردند که وابسته نیروی زمینی به سلاح مجهز شود. این اولین گام در راه مسلح شدن تفنگداران آمریکایی به حساب می‌آید.

ط- تظاهرات در سفارت انگلستان حدود ساعت ۱۰:۳۰ به وقت محلی، یک گروه ۳۰۰ -

۲۰۰ نفره از تظاهرکنندگان جوان به نزدیک سفارت انگلستان رسیدند تا اعتراض خود را به تهدید علیه ایرانیان در فرودگاه هیترو اعلام کنند. جمعیت شعار می‌دادند که خواهان ایجاد یک حکومت اسلامی به رهبری خمینی بوده‌اند. وابسته هوایی آلمان گزارش داد که رفتار تظاهرکنندگان آرام بود و سرود می‌خواندند. تا ساعت ۱۱:۴۵ هیچ تلاشی برای ورود به محوطه سفارت انگلستان دیده نشده است.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) به نظر می‌رسد منحنی فعالیت‌ها در تهران، امروز رو به کاهش است. این کار همیشگی ما در آرام کردن ایرانی‌ها در تعطیلات آخر هفته است. تعطیلات آخر هفته، به یقین افزایش اقدامات را در پی خواهد داشت، سؤال این است که چه اقداماتی و در کدام مسیر؟

سند شماره ۱۰۳

۱۴ مارس ۱۹۷۹ - ۲۳ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۹۴۹ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: تظاهرات ضدآمریکایی - ضدکارتر دیروز تهران، تظاهرات ضدانگلیسی امروز در تهران، اعدام ۱۲ نفر، معاون نخست‌وزیر به مجله «تایم» حمله می‌کند، درخواست عفو عمومی برای مقامات رژیم شاه، ۷۵ نفر دیگر از کارکنان رادیو تلویزیون ملی ایران اخراج شدند، تظاهرات بر علیه روزنامه کیهان، بازرسی زندانها، روند دستگیریها ادامه دارد، برنامه رادیو به زبان کردی متوقف شد، هیأت اعزامی هند از ایران بازدید می‌کند، سازمان آزادیبخش فلسطین به دنبال افتتاح دفتری در اهواز، نظریات و سخنرانی متین دفتری در راهپیمایی زنان.* (پایان خلاصه).

۳- یک جمعیت چند هزار نفری در یک میتینگ در ۱۳ مارس در دانشگاه تهران اجتماع نمودند تا به سیاست خاورمیانه‌ای کارتر اعتراض نمایند.

تظاهرات شامل سخنرانی‌های هانی‌الحسن نماینده سازمان آزادیبخش فلسطین در ایران و یک راهپیمایی اعلام پشتیبانی در برابر دفتر سازمان آزادیبخش فلسطین بود که این راهپیمایی به یک راهپیمایی اعتراض‌آمیز در برابر سفارت آمریکا مبدل گردید. جمعیت که به تخمین شاهدان عینی بین ۷ الی ۱۰ هزار نفر (و تا ۲۰ هزار نفر طبق گزارش و اخبار روزنامه‌ها) بود و با خود پلاکاردهایی حمل و شعارهای «مرگ بر کارتر»، «سرنگون باد کارتر کثیف» و «کارتر در خانه بمان» را سر می‌داد، حدود یک ساعت طول کشید تا از برابر سفارت رد شدند که متناوباً

* در اصل سند، جمله آخر، دستنویس است. م.

توقف می نمودند تا مشتتها را بلند کرده و شعارهای ضدآمریکا- ضدکارتری خود را سر دهند. میتینگ و راهپیمایی با نظم برگزار شد و هیچ گزارشی از درگیری نرسیده است. طبق نظر بعضی از منابع این تظاهرات توسط سازمان آزادیبخش فلسطین هدایت می شد. ما فقط می توانیم حمایت احتمالی شوروی در پشت صحنه را حدس بزنیم.

۴- صبح روز ۱۴ مارس یک تظاهرات دو هزار نفری که عمدتاً از دانشجویان تشکیل می شد، مجموعه سفارت انگلیس را محاصره و شعارهای ضدامپریالیستی سر دادند که این شعارها به اعتراض علیه سیاست مهاجرتی انگلیس، که بنا به ادعای دانشجویان در مورد ایرانیان تبعیض آمیز است، مبدل گردید. تظاهرکنندگان وارد املاک سفارت نشدند و پس از آنکه سفیر با تنی چند از نمایندگان آنها صحبت کرد، به آرامی متفرق شدند.

۵- روزنامه‌ها اعدام دوازده نفر که نخستین نفرانش در رابطه با جرایم «صرفاً سیاسی» بودند، را در تیرهای مورخه ۱۳ مارس خود اعلام کرده‌اند. در میان آنهايي که به دلایل سیاسی در مقابل جوخه آتش قرار گرفتند، عبارت بودند از محمود جعفریان رئیس سابق خبرگزاری پارس و معاون رادیو تلویزیون ملی ایران؛ پرویز نیکخواه مدیر خبری سابق رادیو تلویزیون ملی ایران؛ غلامحسین دانشی نماینده آبادان در آخرین دوره مجلس سابق و سپهد نادر جهانبانی رئیس سابق سازمان تربیت بدنی ایران و معاون سابق ستاد طرح و برنامه نیروی هوایی. دیگر افراد اعدامی نیز عبارت بودند از: تیمسار ولی الله زند کریمی رئیس سابق زندانها و رئیس سابق ساواک تهران؛ ستوان منوچهر وثوقی افسر گارد سابق شاهنشاهی؛ محمد نوید که از او به عنوان «شکنجه گر» ساواک نامبرده شد؛ امیراحمد کوچصفهانی بازجوی ساواک؛ ستوان دوم حسین شاه کمان افسر ضدشورش؛ سرگرد منوچهر قشقایی فرمانده نیروی ضدشورش؛ حسین فرزین سردسته «چماقداران»؛ آقاحسینی گروهبان پلیس قم. بر طبق یک گزارش، با اعدام‌های دیروز مجموع احکام اعدامی که تاکنون توسط دادگاههای انقلاب اعلام و اجرا گردیده به ۶۳ مورد می رسد. احتمالاً رقم واقعی بیشتر است.

۵- در یک مصاحبه مطبوعاتی در روز ۱۳ مارس، انتظام معاون نخست وزیر به مجله تایم که طبق اظهار او مرتباً از شاه به طور مخفیانه پول دریافت می نمود، حمله کرد. انتظام مدعی شد که مدارکی مبنی بر واریز چکهایی به حساب «شرکت تایم» در دست دارد و «تایم» را به انتشار گزارش‌های مغرضانه در طی انقلاب متهم نمود.*

آنچه موجب حمله انتظام به «تایم» گردیده، مقاله‌ای است که اخیراً جیمز بیل نوشته و در آن مدعی است که انتظام «تا حدی که بتواند آمریکایی است» و چندین مقام عالی‌رتبه ایرانی پیوندهای نزدیکی با آمریکا دارند. انتظام توضیحات نقل شده از «تایم» را تکذیب کرد. گزارشگر تایم در کنفرانس مطبوعاتی به مقابله با انتظام برخاست و از او خواست تا اتهام

* در اصل سند، شماره (۵)، دوبار آمده است. م.

رشوه‌گیری او و «تایم» را اثبات نماید. سخنگوی «تایم» دان. ام. ویلسون دیروز بیانیه‌ای انتشار داد و اتهامات انتظام مبنی بر رشوه‌دهی پهلوی به «تایم» را تماماً نادرست نامید.

۶- دولت تصمیم گرفته است که از خمینی درخواست نماید تا برای کلیه مربوطین به رژیم سابق که علیه آنها مدرک جرمی وجود ندارد، عفو عمومی اعلام نماید. با ارائه دلایلی مشابه آنچه که بازرگان در دفاع خود از ارتش در سخنرانی تلویزیونی دو هفته قبل خود به کار برد، مدنی وزیری دفاع تصمیم کابینه مبنی بر درخواست عفو عمومی برای کسانی که در دوره پهلوی در خدمت ارتش یا کارهای دولتی بوده‌اند را اعلام کرد.

۷- هفتاد و پنج نفر دیگر از کارکنان رادیو تلویزیون ملی ایران به عنوان ادامه پاکسازی کسانی که «در خدمت رژیم سابق بوده‌اند یا درحیف و میل اموال عمومی شرکت داشته‌اند» اخراج شدند و مجموع کارکنان اخراجی از رادیو و تلویزیون ملی ایران به ۱۲۵ نفر رسید. رادیو تلویزیون ملی ایران همچنین لغو یکصد و شصت بورس اهدایی برای تحصیل در خارج را اعلام کرد.

۸- دیروز بیش از یک هزار نفر که «دانشجوی مذهبی» توصیف می‌شدند، بر علیه روزنامه کیهان اعتراض کرده و از روزنامه خواستند که مواضع خود را در مقابل انقلاب مشخص نماید. این جمعیت بویژه به تجدید چاپ آن بخش از مقاله جیمز بیل در مجله تایم مبنی بر «آمریکایی بودن» اعضای دولت جدید، معترض بودند.

۹- طبق گزارش مطبوعات فارسی زبان، دیروز سه نفر بازرس صلیب سرخ که از سوئیس آمده‌اند از زندان قصر بازدید کردند و در حدود دویست نامه از زندانیان آنجا دریافت داشتند تا به خانواده‌های آنها تحویل دهند. این تیم بازرسی از زندانهای دیگر در تهران بازدید خواهد کرد و سپس به شهرستانها خواهد رفت. انتظار می‌رود که کریم لاهیجی حقوقدان برجسته و عضو «کمیته دفاع از آزادی و حقوق بشر» امروز از زندان قصر بازدید نماید.

۱۰- علی اصغر امیرانی سردبیر مشهور مجله خواندنیها دیروز دستگیر شد. هنوز اتهامات او افشا نشده است.

۱۱- به دستور قطب‌زاده رئیس رادیو تلویزیون ملی ایران، کلیه برنامه‌های کردی زبان ایستگاههای رادیویی کرمانشاه و قصرشیرین قطع شده است. برنامه‌های رادیویی فوق قریب یک سال قبل شروع شد و معمولاً نه ساعت در روز پخش می‌شد.

۱۲- یک هیأت سه نفره هندی به ریاست آشوک مه‌تا، دیروز وارد تهران شد و طی دیداری با بازرگان رسماً حسن‌نیت دولت خویش را به وی اعلام کرد. انتظار می‌رود که این هیأت امروز در قم با خمینی دیدار کند.

۱۳- طبق گفته ابوجعفر نماینده سازمان آزادیبخش فلسطین که در حال حاضر از اهواز دیدار می‌کند، سازمان آزادیبخش فلسطین به زودی دفتری در اهواز افتتاح خواهد کرد.

۱۳- گزارش مطبوعات در مورد سخنرانی ۱۱ مارس متین دفتری در میتینگ زنان در

دانشگاه تهران از قول او نقل می‌کند که ادعا کرده است جنبش مشروطه‌خواهی ۱۹۰۶ به علت اینکه حامیان آن فوراً خلع سلاح شدند و ارتجاعیون کنترل آن را به دست گرفتند، یک شکست بوده است. رهبر «جبهه دموکراتیک ملی» در سخنان دیگری، نسبت به پیشنهادهای جدا کردن زنان و مردان در میادین ورزشی و بی‌عدالتی رادیو تلویزیون ملی ایران به خاطر ندادن فرصت به مخالفین برای ابراز نظراتشان، اعتراض کرد.*

سولیوان

سند شماره ۱۰۴

محرمانه

۱۵ مارس ۱۹۷۹ - ۲۴ اسفند ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۹۷۸ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: اتهام ارتباط مجله تایم با خاندان پهلوی

۱- یک روز پس از انتشار گزارش اظهارات جیمز بیل در مورد یزدی و انتظام در سمیناری که به دعوت مجله تایم برگزار شده بود، انتظام در یک مصاحبه‌ی مطبوعاتی مجله تایم را به گرفتن رشوه از شاه متهم ساخت. انتظام سمیناری را نیز که جیمز بیل در آن صحبت کرده بود، از همین قماش خواند. خبرنگار تایم که در مصاحبه حضور داشت بلافاصله این اتهام را بی‌پایه و اساس خواند. دان ویلسون، معاون شرکت تایم، تکذیب نامه رسمی آن شرکت را مبنی بر اینکه تایم هیچ پولی از شاه یا دولت ایران دریافت نکرده است روز بعد منتشر ساخت.

۲- هر چند ممکن است مجله تایم هیچ پول «سری» از شاه یا دولت ایران دریافت نکرده باشد، بخش تدوین زندگی‌نامه‌های تایم در اینجا فعال بوده و در انتشار چندین کتاب در مورد شاه و خاندان پهلوی مشارکت داشته (که احتمالاً از بابت آن پولی هم دریافت کرده است) و با انتشارات «دانش‌نو» که از حمایت خاندان پهلوی برخوردار بود نیز همکاری می‌کرد. شاید واقعاً چک‌های باطل شده‌ای باشد که نشان می‌دهد تایم از این بابت از خاندان پهلوی پولی دریافت کرده است.

سولیوان

سند شماره ۱۰۵

محرمانه

۱۵ مارس ۱۹۷۹ - ۲۴ اسفند ۱۳۵۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۲۹۹۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۱۵ مارس ۱۹۷۹

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: بازرگان در پیام ویژه‌ای که به مناسبت فرا رسیدن عید نوروز به مردم می‌دهد،

* در اصل سند، شماره (۱۳)، دوبار آمده است. م.

به منتقدان از جمله خمینی اخطار می‌کند که دست از سر دولتش بردارند. او همچنین از نحوه کار دادگاههای انقلاب انتقاد می‌کند. شریعتمداری از مردم می‌خواهد که به حزب سیاسی مورد علاقه و انتخاب خود بپیوندند. خمینی شدیداً به شیاطین خارجی حمله می‌کند. پنج نفر دیگر روی روی جوخه‌های اعدام قرار گرفتند. دادگاه هویدا آغاز می‌شود و فعالان حقوق بشر در زندان با او ملاقات می‌کنند. تشکیل گارد ملی شبه‌نظامی ادامه می‌یابد. فداییان با صدور بیانیه‌ای از دولت موقت حمایت می‌کنند. وزارت کشور برنامه‌های خود را برای برگزاری رفراندوم اعلام می‌کند. داشتن حجاب همچنان مسئله‌ای بحث‌انگیز است. پایان خلاصه.

۳- نخست‌وزیر بازرگان در پیام ویژه‌ای که به مناسبت فرا رسیدن عید نوروز به مردم داد، مشکلاتی را که دولتش در طول یک ماه تصدی امور مملکت با آن مواجه بود، بر شمرد. او حتی رهبر معظم انقلاب، آیت‌الله خمینی، را نیز از نیش انتقادات خود مصون نداشت و گفت که هر چند «او انسان با احساس، مهربان و خوش‌قلبی است و می‌خواهد به پابرهنگان کمک کند» ولی غالباً «مجبور می‌شود بیانیه‌ها و یا دستوراتی صادر کند که دولت را به مشکل می‌اندازد.» بازرگان گفت «مردم به او حرف‌هایی می‌زنند و او هم به دولت دستور می‌دهد که از فروش گوشت یخی جلوگیری کند و یا به آب و برق و اتوبوس اقشار محروم برسد.» بازرگان گفت هفته گذشته که با تعدادی از اعضای هیئت دولت به دیدار خمینی در قم رفته بودم به او گفتم که اگر می‌خواهد دولت موقت مؤثر و کارآمد باشد باید پیش از اینکه دستوری صادر کند ابتدا با دولت مشورت نماید. بازرگان گفت که انتقاد از دولت هم هیچ دردی را دوا نمی‌کند. بازرگان گفت که مردم به خمینی می‌گویند که نخست‌وزیر مرسدس بنز سوار می‌شود و طوری جلوه می‌دهند که انگار مقامات دولت طلا می‌خورند و هر کدام یک زن لخت کنارش دارد، «ولی با این حرف‌ها فقط عرض خود می‌برند و زحمت ما می‌دارند.»

۴- بازرگان از دادگاههای انقلاب نیز شدیداً انتقاد کرد و گفت اعدام‌های بدون محاکمه «شکوه انقلاب را لکه‌دار کرده است.» او گفت که سفیر یکی از کشورهای خارجی به درستی به او گفته است که وقتی یک نهضت انقلابی که ادعای احیای آرمان‌های مذهبی را دارد محاکمات را پشت درهای بسته انجام می‌دهد این شبهه به وجود می‌آید که این نوع عدالت نیز ملهم از مذهب است. بازرگان خاطرنشان ساخت که نهادهای بین‌المللی حمایت از حقوق بشر که در زمان رژیم گذشته موارد نقض حقوق بشر را گزارش می‌کردند نقش مهمی در سرنگونی نهایی رژیم شاه داشتند، و حالا همان نهادها از نحوه شرم‌آور اجرای عدالت در ایران به دولت او شکایت کرده‌اند.

۵- نکات دیگری که بازرگان در نطق خود به آنها اشاره کرد: وضعیت اقتصاد (او گفت که کشور ورشکسته است) و مطالبات غیرمعقول گروه‌های مختلف از اقشار محروم روستایی تا کارگران. او خاطرنشان کرد که دولتش صرفاً یک دولت موقت است، و حتی اگر هم یک دولت موقت نبود نمی‌توانست یک شبه مطالبات همه مردم را برآورده سازد. او از هموطنان

خود به دلیل اینکه هر اتفاقی را حمل بر وجود توطئه خارجی می‌کنند شدیداً انتقاد کرد. بازرگان گفت: «در حال حاضر، هیچ خطر خارجی ما را تهدید نمی‌کند.» کشورهای دیگر آنقدر سرشان به پاییدن یکدیگر گرم است که دیگر فرصت نمی‌کنند در امور ایران دخالت کنند. او گفت: «اگر چیزی هم باشد از همین داخل مملکت است، چون عده‌ای هستند که می‌خواهند نظام قدیمی را باز گردانند.» بازرگان برای حفظ یکپارچگی و تمامیت کشور بر وحدت ملی تأکید کرد. او گفت که نشانه‌های امیدوارکننده‌ای می‌بیند از جمله تمایل سازمان مجاهدین خلق اسلامی به تعدیل برخی مطالبات افراطی‌اش و ابراز حمایت سازمان مارکسیستی فداییان خلق از دولت.

۶- توضیح: صداقت و عقلانیتی که بازرگان در پیامش بروز داد نوعی حس آشنا را در انسان به وجود می‌آورد. همین چند هفته پیش بود که بختیار همین صفات را از خود بروز داد. و نهایتاً هم هیچ فایده‌ای نداشت. پایان.

۷- شریعتمداری نیز خیلی معقول سخن می‌گوید، هر چند در ارتباط با او هم این سؤال مطرح است که این همه چه فایده‌ای دارد. او در روز ۱۴ مارس گفت که همه ایرانی‌ها باید با پیوستن به احزاب سیاسی مورد علاقه خود نقش فعالی در امور مملکت ایفا کنند. او به مطبوعات گفت که «وظیفه ملی و دینی» ایرانی‌هاست که در سیاست مشارکت داشته باشند، و باید از آزادی نویافته خود برای بررسی برنامه‌های احزاب مختلف استفاده و حزبی را انتخاب کنند که نماینده نظرات آنهاست.

۸- اما خمینی به کارگران شرکت مخبرات هشدار داد که «هنوز سایه‌ی خیانتکاران و آدم‌کشان از سر ملت کوتاه نشده است و جنایتکاران خارجی و انگل‌های نفتی دست از تلاش برنداشته‌اند.» او گفت که «امپریالیست‌ها با از دست دادن ایران زخم برداشته‌اند و خطرناکتر از قبل شده‌اند.» خمینی گفت که «هم اکنون استراتژی آنها این است که گروه‌های مختلف را به جان یکدیگر بیندازند» و به مخاطبانش هشدار داد که «هوشیار باشند و قربانی دسیسه‌های دشمن نشوند. آنها می‌خواهند یک جمهوری ایجاد کنند که اسلامی نیست، یک جمهوری دموکراتیک، یا یک جمهوری دموکراتیک اسلامی با آب و رنگ غربی.»

۹- در جبهه دادگاه‌های انقلاب نیز ۵ اعدام دیگر صورت گرفت. اعدام‌شدگان از پرسنل پلیس بودند که در میان آنها یک تیمسار نیز دیده می‌شد که در روز ۱۴ مارس در استان خوزستان در برابر جوخه‌های اعدام قرار گرفت. مطبوعات همچنین گزارش دادند که «محاکمه‌ی مقدماتی» هویدا، نخست‌وزیر پیشین، از روز ۱۳ مارس در برابر «دادگاه انقلاب اسلامی» در محلی مخفی آغاز شده است. کریم لاهیجی، وکیل و عضو کمیته دفاع از حقوق بشر و آزادی، روز ۱۴ مارس از زندان قصر بازدید و با هویدا و چند زندانی دیگر از جمله یک تاجر به نام رحیم علی خرم، وزیر سابق بهداشت شجاع‌الدین شیخ‌الاسلام‌زاده، و حسن پاکروان که زمانی رئیس ساواک بود و اخیراً نیز معاون وزیر دربار شده بود، دیدار کرد.

بر اساس گزارش کیهان اینترنتشنال همه زندانی‌ها به کریم لاهیجی گفته‌اند که در زندان با آنها بدرفتاری نشده است. گفته می‌شود که هویدا رضایت خود را از جریان محاکمات ابراز داشته است، هر چند ظاهراً هنوز اجازه داشتن وکیل و مشاور را به او نداده‌اند.

۱۰- به نظر می‌رسد که در تشکیل یک «گارد ملی» شبه‌نظامی پیشرفت‌هایی حاصل شده باشد. صدور کارت‌های شناسایی برای این افراد از روز ۱۴ مارس آغاز شده است. بر اساس گزارش‌ها، شورایی متشکل از نمایندگان وزارت کشور و دادگستری، ارتش و روحانیان نظارت بر این نیرو را بر عهده خواهد داشت. وظایف فرماندهی نیز بر عهده ستادی است که تحت نظر ابراهیم یزدی، معاون نخست‌وزیر، انجام وظیفه می‌کند. تصور می‌شود که یزدی که تقریباً به قدرتمندترین شخصیت دولت موقت مبدل شده است قصد دارد از گارد فوق به عنوان نیروهای شبه‌نظامی تحت امر خویش استفاده کند.

۱۱- سازمان فداییان خلق در نامه‌ی سرگشاده و مفصلی که روز ۱۴ مارس خطاب به نخست‌وزیر منتشر ساخت بر حمایت خود از دولت موقت تأکید کرد ولی هشدار داد که اختیارات کمیته‌های انقلاب باید محدود شود. در این نامه آمده است: «فداییان به خوبی آگاه هستند که ... تضعیف حکومت مرکزی و دادن کنترل به کمیته‌های مختلف فقط به رویارویی نهضت‌های ملی و جنگ داخلی ناخواسته منجر خواهد شد و همین امر فقط بر غلبه جناح راست خواهد افزود.» هر چند بازرگان در پیام نوروزی خود در روز ۱۴ مارس از این ابراز حمایت استقبال کرد ولی احتمالاً نامه فوق بیشتر از آن جهت اهمیت دارد که ارزیابی فداییان خلق را انعکاس می‌دهد؛ بدین معنی که فداییان از کمیته‌های قوی انقلابی بیشتر از یک دولت موقت ضعیف و بی‌خاصیت می‌ترسند.

۱۲- وزارت کشور اعلام کرده است که حداقل سن رأی‌دهندگان در فراندوم ۳۰ مارس ۱۸ سال خواهد بود و نه ۱۶ سال. وزارت کشور همچنین اعلام کرد که به استانداران و فرمانداران سراسر کشور دستور داده است تا برای نظارت بر مراحل رأی‌گیری با همکاری کمیته‌های انقلاب دست به تشکیل شوراهای محلی بزنند. با توجه به اینکه فقط دو هفته به تاریخ برگزاری فراندوم باقی مانده و بیشتر این وقت در تعطیلات نوروز هدر می‌رود، واقعاً بعید است که دولت بتواند بر مشکلات لجستیکی موجود فایق بیاید. بنابراین، چشم‌انداز فراندوم را اینگونه ارزیابی می‌کنیم: یا برگزاری این فراندوم در آخرین لحظات به تعویق می‌افتد و یا چنان ضعیف برگزار می‌شود که بسیار بحث‌انگیز خواهد بود.

۱۳- صحبت‌های خمینی در مورد لزوم پوشیدن چادر همچنان بحث‌انگیز است. مجاهدین با انتشار بیانیه‌ای گفته‌اند که در حال حاضر مسایل بسیار مهمتر دیگری در مملکت وجود دارد و مطرح ساختن مسئله حجاب فقط به نفع ضدانقلابیونی تمام می‌شود که قصد ایجاد هرج و مرج را دارند. صادق قطب‌زاده، رئیس سازمان رادیو و تلویزیون ملی ایران نیز تقریباً همین حرف را زده و مدعی شده است که گفته‌های خمینی را بد تفسیر کرده‌اند. در عین حال، زنانی

که طرفدار پوشیدن چادر هستند قرار است در روز ۱۶ مارس در مقابل ساختمان رادیو و تلویزیون ملی ایران تظاهرات کنند.

سولیوان

سند شماره ۱۰۶

۱۷ مارس ۱۹۷۹ - ۲۶ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۰۱۷ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی ۱۷ مارس

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: هویدا محاکمه می‌شود. بازرگان خمینی را متقاعد می‌کند که دادگاههای انقلاب باید تحت کنترل درآیند. سخنگویان دولت موقت اظهارات ضد و نقیضی درباره سانسور مطبوعات ایراد می‌کنند. حمایت حزب توده از استقرار جمهوری اسلامی. تظاهرکنندگان از قطب‌زاده رئیس رادیو و تلویزیون ملی ایران حمایت می‌کنند. پایان خلاصه.

۳- چنانکه قبلاً گزارش شد، محاکمه نخست‌وزیر سابق، هویدا، روز ۱۵ مارس در «دادگاه انقلاب» در تهران آغاز شد. بر اساس گزارش روزنامه‌ها، در همان روز ۱۷ اتهام به او وارد شد: الف- مفسد فی الارض.

ب- محارب با خدا و خلق خدا.

ج- توطئه بر ضد امنیت و استقلال ایران با تشکیل کابینه‌ای تحت نفوذ آمریکا و بریتانیا و حامی منافع امپریالیسم در ایران.

د- توطئه بر ضد حاکمیت ملی با دخالت در روند انتخابات مجلس و انتصاب و عزل وزرا به دستور سفارتخانه‌های خارجی در ایران.

ه- بذل و بخشش منابع معدنی کشور از قبیل مس و اورانیوم.

و- کمک به گسترش فعالیت‌های امپریالیستی در ایران، به ویژه فعالیت ایالات متحده و متحدان اروپایی‌اش، و تبدیل کشور به بازاری برای این قدرت‌ها.

ز- دادن درآمدهای نفتی به شاه، فرح و کشورهای مرتبط با غرب و سپس تقاضای وام از آنها و پرداخت بهره‌های سنگین بابت همان وام‌ها.

ح- نابودی کشاورزی و جنگل‌های کشور.

ط- مشارکت مستقیم در فعالیت‌های جاسوسی برای غرب و صهیونیسم.

ی- مشارکت در سازمان‌های توطئه‌گری نظیر سنتو و ناتو به منظور محو کردن مردم ویتنام، فلسطین و ایران از روی زمین.

ک- عضویت در سازمان فراماسونری ایران.

ل- مشارکت در سیاست‌های ظالمانه نظیر کشتن و مجروح کردن، و توطئه برای محدود ساختن آزادی‌ها با سانسور روزنامه‌ها، مجلات و کتاب‌ها.

- م- تأسیس و سپس احراز پست دبیرکلی حزب رستاخیز.
- ن- گسترش فساد فرهنگی و اخلاقی، مشارکت در تحکیم پایه‌های استعمار، از جمله مشارکت در احیای «کاپیتولاسیون» که حق محاکمه اتباع آمریکایی را به آمریکا می‌داد.
- س- همدستی مستقیم در قاچاق هروئین به همکاری نخست‌وزیر سابق، منصور، در فرانسه.
- ع- تهیه گزارش‌های کذب، نشر اکاذیب از طریق انتشار روزنامه‌های سرسپرده، و انتصاب سردبیران حلقه به گوش، و اعمال سانسور شدید، همگی با هدف نگاه داشتن شاه که تحت حمایت دولت‌های خارجی بود در قدرت. طبق گزارش ۱۷ مارس روزنامه‌هایی که ظاهراً خبرنگاران‌شان در جلسه دادگاه حاضر بودند، هویدا به محدودیت‌هایی که در تهیه دفاعیه خود داشت، و همچنین کلی بودن اتهامات اعتراض کرده است.
- ۴- محاکمه هویدا، که جدیدترین مایه شرمندگی قضایی دولت موقت را فراهم آورده است، نخست‌وزیر بازرگان را بر آن داشت تا اواخر همین روز شتابزده به قم سفر کند و در آنجا خمینی را متقاعد سازد که فعالیت دادگاه‌های انقلاب باید تا حدودی تحت کنترل درآید. خمینی نیز بیانه زیر را صادر کرده است: «محاکمات و اجرای احکامی که به متهمان ابلاغ شده بسیار شتابزده بوده است. بنابراین، از این پس تمامی محاکمات کان لم یکن تلقی می‌گردد. شورای انقلاب موظف به تهیه و تصویب آیین‌نامه جدیدی شده است.» اگر دولت موقت واقعاً بتواند کنترل دادگستری را از دست کمیته انقلاب خارج کند، پیروزی بزرگی برای بازرگان رقم خواهد خورد. اگر چه به نظر می‌رسد که بیانیه خمینی فعلاً صدور شتابزده حکم اعدام برای هویدا را متوقف ساخته است، ولی باید دید که آیا به اجرای عدالت از سوی دادگاه‌های انقلاب نیز پایان داده است یا خیر. نمونه‌ای از مشکلات دولت موقت در این ارتباط اظهارات انتظام، معاون نخست‌وزیر در روز ۱۵ مارس بود. او اذعان داشت که از تعداد دقیق زندانیان زندان قصر اطلاعی ندارد زیرا نمایندگان دولت به این زندان دسترسی نداشته‌اند.
- ۵- سخنگویان دولت موقت سخنان ضد و نقیضی درباره سانسور اخبار ایراد کرده‌اند. ناصر میناچی، وزیر اطلاعات، در روز ۱۵ مارس به خبرنگاران خارجی گفت که آنها مورد هیچگونه سانسوری قرار نخواهند گرفت، و تقریباً در همان زمان انتظام، معاون نخست‌وزیر، تأیید کرد که عکس‌ها و فیلم‌ها پیش از خروج از ایران بازرسی می‌شوند.
- ۶- حزب توده از اعضایش خواست تا در فروردین ماه مارس با انداختن رأی «آری» در صندوق به استقرار جمهوری اسلامی کمک کنند.
- ۷- عده زیادی از مردم، که اکثراً زنان چادرپوش بودند، روز ۱۶ مارس در مقابل ساختمان رادیو و تلویزیون ملی ایران و در حمایت از رئیس این سازمان، صادق قطب‌زاده، تظاهرات کردند. قطب‌زاده، در نطق خود خطاب به جمعیت از مطبوعات خارجی انتقاد کرد و گفت آنها فقط از دانشگاه تهران بازدید کرده و توده‌های واقعی ملت را ملاقات نکرده‌اند و به همین دلیل تصویر مخدوشی از انقلاب ایران ارائه داده‌اند.

بنی صدر نیز در یک نطق تلویزیونی طولانی در شب ۱۶ مارس مسئله پوشیدن چادر را مورد بحث قرار داد و کلاً از آن دفاع کرد.
سولیوان

سند شماره ۱۰۷

۱۸ مارس ۱۹۷۹ - ۲۷ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۰۳۰ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: گزارش وضعیت امنیتی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- فضای امنیتی سفارت از زمان حمله ۱۴ فوریه بهبود یافته است. گروههای مختلفی که وظیفه حفاظت از سفارت را دارند اصولاً مانعی برای تردد در درون محوطه سفارت ایجاد نمی‌کنند، هر چند طبق قانون منع آمد و شد در ساعت ۲۲:۰۰ هرگونه تردد باید با همراهی یک نیروی محافظ ایرانی انجام شود. خصومتی که پس از حمله ۱۴ فوریه بر ضد کارکنان سفارت ایجاد شده بود جای خود را به نوعی کنجکاوی خجالت‌آمیز داده است. با وجود این، نکات منفی عبارتند از تیراندازی‌های پراکنده که پس از ساعت‌ها متوجه سفارت می‌شود، دسترسی محدود مراجعان به داخل سفارت، و تمایل سه گروه بی‌انضباط که مشترکاً وظیفه حفاظت از سفارت را دارند برای نشان دادن تفنگ‌هایشان. نکات مثبت عبارتند از اقدام قطعی برای خلع ید نیروهای غیرمنظم به فرماندهی ماشاءالله قصاب و بدین ترتیب ایجاد یک ساختار فرماندهی واقعی که با کمک آنها بتوانیم به اقدامات امنیتی نظم بیشتری بدهیم. محافظان ایرانی توانستند تظاهرات بزرگی را که در روز ۱۲ مارس در مقابل سفارت برگزار شد کنترل کنند، هر چند تحریکاتی از سوی برخی تظاهرکنندگان صورت گرفت.

۳- امنیت فیزیکی: طبق توافق سفیر قراردادی برای نصب نرده و توری فلزی برای پنجره‌هایی که در معرض آسیب قرار دارند، نوشته شد. تهیه‌کننده گزارش همچنین با توجه به تجربه‌ای که از حمله ۱۴ فوریه به سفارت کسب شد، قصد نصب درب‌های فولادی و اجرای برنامه آمد و شد جدیدی را برای سفارت دارد. در حال حاضر، امنیت ما بیشتر در دست محافظان ایرانی است ولی گارد محافظان تفنگدار آمریکایی به تدریج دارد کنترل دسترسی به ساختمان کنسولی را به دست می‌گیرد و موانع فیزیکی نیز دوباره مستقر شده‌اند.

۴- امنیت روال کار: بر خلاف گزارش‌های اولیه، سفارت توانست پیش از حمله تمامی مدارک طبقه‌بندی شده‌اش را نابود کند. در حال حاضر مدارک هر روز سوزانده می‌شوند و مدارک طبقه‌بندی شده بسیار محدود شده است. تجهیزات ارتباط اضطراری هم اینک نصب شده است، و امنیت این تجهیزات بسیار بالاست.

۵- امنیت فنی: بر اساس تماس تلفنی با SY/T احساس می‌کنیم که چهار سیستم تلویزیون مدار بسته از راه دور را بتوانیم بخوبی استفاده کنیم. همچنین در نظر داریم دو دوربین ثابت را

نصب، و برای آنها محل‌هایی را تجهیز کنیم. افسر امنیتی منطقه‌ای همچنین از پاسخ بموقع‌تان به درخواست تجهیزات حفاظتی بیشتر بسیار سپاسگزار است.

۶- پرسنل: در پیامی تکراری درخواستمان برای محافظان تفنگدار را به ۱۳ نگهبان بعلاوه ۲ TAD برای شش هفته آینده کاهش داده‌ایم. سیبی میتی سفارت را در روز ۷ آوریل ترک می‌کند، و قویاً توصیه می‌کنیم فردی برای جانشینی او انتخاب شود. افسر امنیتی منطقه‌ای تامس برای خروج از ایران در ۲۸ مارس بلیط رزرو کرده است.

سولیوان

سند شماره ۱۰۸

۱۸ مارس ۱۹۷۹ - ۲۷ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۰۴۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۱۸ مارس

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: خمینی مصرانه از مردم می‌خواهد تا به دولت و اقتصاد یاری برسانند. بازرگان نیز درخواست مشابهی از مردم می‌کند. طالقانی در یک مصاحبه مطبوعاتی درباره جمهوری اسلامی و عدالت اسلامی توضیح می‌دهد. سازمان آزادیبخش فلسطین در اهواز دفتر باز می‌کند. قرار است استاندار جدید کردستان با رأی مردم انتخاب شود. لاهیجی در مورد بازدیدش از زندان قصر توضیح می‌دهد. اعلام راهپیمایی. آخرین اعدام بعد از محاکمات بدون تشریفات قانونی. پایان خلاصه.

۳- کیهان آنچه را اولین نطق جدی خمینی درباره آینده اقتصاد ایران تلقی می‌شود، و همچنین سخنان او خطاب به اعضای سازمان‌های اطلاعاتی [SCOUTING] در قم در روز ۱۵ مارس را تیترو اول خود قرار داد. خمینی در نطقی خطاب به ملت، که یادآور سخنان پیشین بازرگان بود، از مردم خواست تا با دولت همکاری کنند و «اقتصاد ورشکسته» کشور را نجات دهند.

بازرگان در روز ۱۷ مارس درخواست مشابهی از مردم کرده و از کلیه کارکنان دولت و کارگران بخش صنعت خواسته بود تا کار خود را با جدیت از سر بگیرند. علت اصلی کار نکردن کارکنان دولت و کارگران کارخانه‌ها را انقلابیون دوآتشه‌ای می‌دانند که همچنان سلیقه‌های خاص خود را در نحوه اداره ادارات و کارخانه دیکته می‌کنند. کارمندان سفارت با تعداد زیادی از کارآفرینان بخش خصوصی و کارکنان دولت صحبت کرده‌اند. آنها می‌گویند روال کارشان شده است دیرآمدن سر کار، نوشیدن چای، کشیدن چند نخ سیگار و رفتن به منزل. می‌توان دلایل مختلفی برای رخوت کاری در کارخانه‌ها و ادارات دولتی، که ظاهراً تضاد کاملی با جنب و جوش دفتر نخست‌وزیری و مراکز کمیته انقلاب دارد، شمرد. گروه‌های

انقلابی در بسیاری از کارخانه‌ها همچنان قدرت تصمیم‌گیری درباره روال کار را از مدیران و صاحبان آنها سلب کرده‌اند و اصرار دارند که مدیران جدید باید با رأی کارگران انتخاب شوند، و غالباً ادعا می‌کنند که مالکیت کارخانه‌ها به مردم منتقل شده است. کارمندان ادارات نیز بلا تکلیف هستند، و پاکسازی مدیران قبلی تأثیری منفی بر روحیه آنها گذاشته است. اظهارات غیر رسمی رهبران انقلابی و مذهبی در مورد مسایل مختلف، بعلاوه بلا تکلیفی در سیاست‌های دولت همچنان به هرج و مرج در ادارات و کارخانه‌ها دامن می‌زند، و ادامه بازداشت‌ها و بازجویی‌ها، که طی آنها گاه افراد مستقیماً از محل کارشان بیرون کشیده می‌شوند، مسلماً هیچ روحیه‌ای برای قبول انضباط کاری که بازرگان سعی در ایجاد آن دارد، باقی نگذاشته است.

۴- آیت‌الله طالقانی روز گذشته در یک کنفرانس خبری به انتقادات از اعدام اخیر مقامات سابق رژیم پهلوی پاسخ داد و گفت که این اعدام‌ها بر اساس موازین اسلامی صورت گرفته است. آیت‌الله طالقانی با تکذیب این مسئله که محاکمات مخفیانه صورت گرفته است، گفت که مردم اجازه حضور در جلسات دادگاه را داشته‌اند و روزنامه‌ها نیز نکات مهم را منتشر کرده‌اند، اگر چه گزارش کامل جلسات دادگاه به خاطر مسایل امنیتی فاش نشده است. طالقانی در توضیح این مسئله که چرا مقامات رژیم سابق اعدام می‌شوند، گفت شریعت اسلام همانند قوانین کیفری غرب برای افراد گناهکار حبس مقرر نکرده است، زیرا قاتلان و «مفسدان» اصلاح‌پذیر نیستند و بنابراین فقط باید کشته شوند. او درباره فراندوم پیشنهادی توضیح داد که جمهوری جدید ضرورتاً یک جمهوری اسلامی خواهد بود، که در آن قانون اسلامی حاکم است، حتی بر آراء یک مجلس منتخب.

۵- وزیر دادگستری، مبشری روز گذشته اعلام کرد که به محض تهیه آیین‌نامه جدید دادرسی برای دادگاههای انقلاب و نحوه اجرای احکام طبق دستور ۱۶ مارس، خمینی برای توقف تمامی محاکمات و اعدام‌های بدون تشریفات قانونی، محاکمه هویدا ممکن است یا در محل مجلس سنا و یا در کاخ دادگستری ادامه یابد. قرار است دولت بازرگان و شورای انقلاب آیین‌نامه جدید حاکم بر چنین محاکماتی را تهیه کنند. هفده اتهام از قتل عام گرفته تا خیانت و جاسوسی به هویدا وارد شده و ظاهراً او هنوز به وکیل مدافع دسترسی ندارد. پیش از دستور خمینی، دادستان خواستار صدور حکم اعدام برای هویدا شده بود.

۶- سازمان آزادیبخش فلسطین با افتتاح دفتری در اهواز دومین دفتر خود را در ایران راه‌اندازی کرد. برخی می‌گویند که افتتاح این دفتر در استان نفت‌خیز خوزستان بدان معناست که بزودی فلسطینی‌ها جایگزین خارجیان دیگری می‌شوند که طی چند ماه گذشته میدان‌های نفتی را ترک کرده‌اند.

۷- طبق گزارش کیهان، بازرگان با انتخاب استاندار کردستان با رأی مردم موافقت کرده است. اگر این گزارش حقیقت داشته باشد، نخست‌وزیر گام اول را در تحقق بخشیدن به خواست کردها برای داشتن نوعی خودمختاری برداشته است. این مسئله، روال گذشته را که

طبق آن وزیر کشور استناداران را منصوب می‌کرد، نقض می‌کند.

۸- لاهیجی، سخنگوی کمیته محافظت از حقوق بشر، از زندان قصر بازدید کرد، و می‌گوید که هر چند برخی زندانیان به وضعیت کلی زندان اعتراض داشتند، ولی همه آنها مدعی بودند که به وکیل مدافع دسترسی ندارند و هنوز اجازه تماس با خانواده‌هایشان را نیافته‌اند. هویدا، نخست‌وزیر سابق، نیز از نداشتن وکیل مدافع شکایت داشت که این مسئله در بخشی از گزارش بازجویی‌های او که در روزنامه‌ها به چاپ رسیده بود، انعکاس یافته است.

۹- نیروهای ژاندارمری و پلیس قصد دارند روز ۱۹ مارس در تمامی شهرهای ایران به راهپیمایی بپردازند.

شرکت‌کنندگان در این راهپیمایی در ساعت ۱۰ صبح تجمع می‌کنند و از محل تجمع به سمت نقاط تعیین شده راهپیمایی می‌کنند، که در آنجا تعدادی از روحانیان برایشان سخنرانی خواهند کرد.

۱۰- جبهه ملی نیز اعلام کرده است که روز ۲۰ مارس یک راهپیمایی ترتیب داده است. حزب تازه تأسیس جبهه دموکراتیک ملی نیز قبلاً روز ۲۰ مارس را برای راهپیمایی مشخص کرده بود.

۱۱- طی آنچه که امیدواریم آخرین اعدام پس از محاکمات بدون تشریفات قانونی باشد، علی‌اصغر حدادی، راننده معاون رئیس پلیس قم، در روز ۱۶ مارس روبروی جوخه اعدام قرار گرفت و تیرباران شد.

۱۲- طبق گزارش روزنامه‌ها ۸۵۰ متخصص و کارمند شرکت بین‌المللی تلفن بل آمریکا بیشتر از ۲۵۵۰۰ کارمند ایرانی شرکت ملی مخابرات ایران حقوق گرفته‌اند. روزنامه‌ها با این ادعا که در قرارداد این شرکت حقوقی برابر با ۲۲۴۰۰۰ دلار برای هر یک از کارمندان آمریکایی تعیین شده بود، گزارش دادند که پروژه پرهزینه فوق‌عمدتاً به منظور بهبود سیستم ارتباطات نیروهای مسلح در حال اجرا بوده است.

سولیوان

سند شماره ۱۰۹

۱۹ مارس ۱۹۷۹ - ۲۸ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۳۰۸۵

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، پرسنل دفتر وابسته دفاعی، مقامات سفارت، منبع ۶۸۴۶۰۰۰۸

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۱۹ - ۱۸ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته را، از ساعت ۱۲:۰۰

روز ۱۸ مارس تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۱۹ مارس ۱۹۷۹ پوشش می‌دهد، شامل: نیروی هوایی

ایران. ارتش ایران و افغانستان. سنجابی. نفت و گاز. و آزادی مطبوعات.
۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان):

الف - (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) نیروی هوایی زمین گیر شده است. عباس امیرانتظام، سخنگوی دولت، در روز ۱۸ مارس ابراز داشت که بخش عمده نیروی هوایی ایران به علت عدم تعمیرات و نگهداری لازم زمین گیر شده است. او گفت که ۹۵ درصد ناوگان هوایی ایران متشکل از ۹۰۰ هلیکوپتر در حال حاضر زمین گیر شده است، و سیستم‌های هواپیمایی دیگر کشور نیز همین شرایط را دارند.

نظریات مرکز تهیه گزارش: (محرمانه) در طول دو سال گذشته شاهد بودیم و گزارش دادیم که نیروی هوایی ایران در زمینه نگهداری، قطعات، و تأمین و تهیه قطعات کمبودهایی دارد. ظاهراً با نزدیک شدن پیروزی انقلاب و خروج کارکنان خارجی از ایران، نیروی هوایی ایران در زمینه تعمیر و نگهداری از برنامه خود عقب افتاد. به نظر می‌رسد پس از فروپاشی نظام ارتش و در جریان پاکسازی بسیاری از پرسنل با تجربه آن، مشکل تشدید شده و نتیجه آن ایجاد پرخرج‌ترین نمایشگاه هواپیماهای بی‌مصرف در جهان بوده است.

ب- ایران- افغانستان (محرمانه): بر اساس گزارش‌ها، مرز ایران و افغانستان برای جلوگیری از ورود سیل پناهندگان افغان به کشور در روز ۱۸ مارس بسته شد. پناهندگان افغان برای فرار از جنگ‌های خونینی که در هرات گزارش شده است، در حال ترک کشور خود هستند. در طول دو هفته گذشته دو تن از آیت‌الله‌های سرشناس ایرانی کشتار مسلمانان در این منطقه عمدتاً شیعه‌نشین را محکوم کرده‌اند. طبق گزارش‌های خبری، دولت تره‌کی ابراز کرده است که ایران نزدیک به ۷۰۰۰ نیروی نظامی را با لباس مبدل به این استان مرزی اعزام داشته تا برای دولت او ایجاد مشکل کنند.

از ساعت ۲۱:۳۰ روز ۱۸ مارس، دولت ایران «هیچ اظهار نظری» در مورد اتهامات وارده از سوی دولت افغانستان مبنی بر تجاوز به خاکش نکرده است.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): اگر چه شور و شوق انقلاب در ایران هنوز بالاست، ولی بعید به نظر می‌رسد که نیروهای مسلح ایران بتوانند اصلاً نیرویی به درون خاک افغانستان بفرستند، چه رسد به ۷۰۰۰ نفر. بر اساس گزارش روزنامه‌ها که احتمالاً صحت دارد، مرز بسته است. ولی ما احساس می‌کنیم که دلیل اصلی بستن مرزها تلاش دولت ایران برای اخراج و جلوگیری از ورود سیل پناهندگان افغان باشد.

ج- مجاهدین، فداییان، و کانون وکلا در مورد رفتارندوم ابراز نظر می‌کنند (محرمانه): سازمان مجاهدین روز گذشته با صدور بیانیه‌ای حمایت خود را از استقرار جمهوری اسلامی ابراز کرد. با وجود این، در این بیانیه آمده بود که جمهوری اسلامی نباید به مردم تحمیل شود. آنها باید بتوانند نظرات خود را در مورد انواع مختلف جمهوری ابراز کنند. در عین حال یکی

از سخنگویان سازمان فداییان خلق اظهار داشته است که «اجبار مردم به انتخاب بین دو نوع حکومت توهین به ملت است.» طبق یک گزارش خبری دیگر، کانون وکلا ضمن ابراز حمایت از دولت بازرگان از او خواسته است تا جمله‌بندی سؤال فراندوم آتی را تغییر دهد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): سه گروه دیگر نیز به جمع مخالفان با فراندوم «تک سئوالی» پیوسته‌اند که یازده روز بیشتر به برگزاری آن نمانده است. اگر قرار باشد سؤال فوق تغییر کند، فراندوم در ماه مارس برگزار نخواهد شد. علاوه بر این، اگر دولت نتواند شرایط برگزاری فراندوم را مهیا سازد، کسی رأی نخواهد داد، و اگر فراندوم برگزار نشود، مردم بیشتری به توانایی دولت برای اداره کشور شک خواهند کرد. به نظر دفتر وابسته نظامی حتماً رأی‌گیری انجام خواهد شد. حتی اگر بسیاری از گروه‌ها با فراندوم مخالفت کنند، این فراندوم مشروعیت بیشتری به دولت بازرگان و فرصت بیشتری در اختیار ملت جدید قرار خواهد داد.

د- رژه همبستگی نظامی (طبقه بندی نشده): مطبوعات گزارش داده‌اند که قرار است نیروهای مسلح، پلیس و ژاندارمری برای نشان دادن «همبستگی» خود در روز ۱۹ مارس در تمام شهرهای ایران رژه برونند. دلیل برگزاری این رژه ظاهراً نشان دادن همبستگی با دولت بازرگان است. در تهران، رژه از پادگان‌ها شروع و به برخی میدان‌ها ختم می‌شود و در آنجا روحانیان برجسته شیعه برای سربازان سخنرانی خواهند کرد.

محمدعلی [ولی‌الله] قرنی، رئیس ستاد نیروهای مسلح از عموم مردم خواسته است تا به این راهپیمایی سراسری ملحق شوند.

ه- سنجابی (طبقه بندی نشده): سنجابی، وزیر امور خارجه، روز گذشته به سرکارش بازگشت. بازگشت او شایعاتی را که در مورد استعفایش بر سر زبان‌ها بود، فرو نشاند.

و- نفت و گاز (طبقه بندی نشده): بر اساس گزارش‌ها، تأسیسات «بیدبُلند» در میدان‌های نفتی جنوب ایران روزانه بین ۷ تا ۸ میلیون فوت مکعب گاز تولید می‌کند. این حجم گاز برای برآوردن نیاز روزانه ایران کافی است. با وجود این، تولید نفت باید به تقریباً ۵ میلیون بشکه در روز برسد تا گاز کافی برای صدور و اجرای تعهداتی که ایران در قبال اتحاد شوروی دارد، به دست آید.

ز- آزادی مطبوعات (بدون طبقه‌بندی): وزارت اطلاعات، تبلیغات و امور خیریه با صدور بیانیه‌ای اعلام کرده است که انتشار هرگونه مجله یا روزنامه بدون مجوز این وزارتخانه جرم بزرگی محسوب خواهد شد.

سخنگوی این وزارتخانه با اشاره به روزنامه‌های بدون مجوزی که در خیابان‌های تهران دیده می‌شود، گفت که دولت قصد جلوگیری از انتشار این روزنامه‌ها را ندارد بلکه می‌خواهد انتشار آنها را قانونمند کند.

نظریات مرکز تهیه گزارش: (محرمانه) این اقدام کوچک که انتشار آزاد را به «جرم» مبدل

ساخته، علاوه بر اظهارات هفته گذشته مبنی بر بازرسی فیلم‌هایی که به خارج از ایران مخابره می‌شوند، چیزی شبیه به سانسور است.

سند شماره ۱۱۰

استفاده محدود اداری
از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۰۸۶
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.
مرجع: گزارش لندن ۱۸۱۳۲۴ از مارس ۷۹

موضوع: دولت موقت ممنوعیت سفر را لغو می‌کند

۱- (بدون طبقه‌بندی): انتظام، معاون نخست‌وزیر، در یک مصاحبه مطبوعاتی در روز ۱۸ مارس اعلام کرد که دولت موقت فهرست ایرانی‌هایی را که اجازه خروج از کشور را ندارند تکمیل کرده است، و به همین دلیل تمامی شهروندان دیگر می‌توانند از ۱۹ مارس به خارج از کشور سفر کنند.

طبق گزارش روز ۱۸ مارس (تلگرام جداگانه) سرویس داخلی تهران، کسانی که می‌خواهند از کشور خارج شوند باید مراحل زیر را طی کنند:

- متقاضیان باید شناسنامه، گذرنامه و عکس خود را به اداره گذرنامه در تهران تحویل دهند.

- متقاضیان باید یک فرم پرسشنامه را پر کنند.

- تمامی کارکنان دولت، اعم از کشوری و لشکری، و همچنین تمامی کارکنان سابق که در طول سه سال گذشته بازنشست و یا اخراج شده‌اند، باید اجازه‌نامه کتبی از سازمان‌هایشان مبنی بر بلامانع بودن خروج آنها از کشور ارائه دهند.

- دانشجویان باید گواهی پذیرش در یک مؤسسه آموزشی خارج از کشور و مدارک مربوطه دیگر را ارائه دهند.

متقاضیان باید پس از ۷۲ ساعت به اداره گذرنامه مراجعه کنند، و اگر نامشان در فهرست افراد ممنوع‌الخروج از کشور نبود، گذرنامه و اجازه خروج از کشور به آنها داده خواهد شد.

۲- (استفاده محدود اداری) پیش‌بینی می‌کنیم که این تحول موجب افزایش فشار بر سفارت برای از سرگیری روند عادی صدور ویزا بشود. با وجود این، در حال حاضر، شرایط امنیتی برای از سرگیری این روند مناسب نیست. سفیر قصد دارد این مسئله را در تماسی که روز ۱۹ مارس با بازرگان خواهد داشت، به او خاطر نشان سازد و تذکر بدهد که ما حتی از دست «محافظانی» که دولت موقت برای نگرانی از سفارت گماشته است، در امان نیستیم. در آخر هفته، تعدادی از این افراد به ساختمانی که موقتاً بخش کنسولی در آن فعالیت می‌کند، وارد شدند و سیم‌های تلفن را قطع کردند. این اقدام ظاهراً برای تلافی آن بود که چند روز پیش به آنها گفته بودیم نباید در آن ساختمان بخوابند.

۳- (استفاده محدود اداری) انتظام اشاره‌ای به تعداد افراد ممنوع‌الخروج از ایران نکرد، ولی شنیده‌ایم که تقریباً نام ۲۰۰۰۰ نفر در این فهرست قید شده‌است.

سولیوان

سند شماره ۱۱۱

۱۹ مارس ۱۹۷۹- ۲۸ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۰۹۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی ۱۹ مارس

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: نحوه برگزاری رفراندوم هنوز مایه اختلاف نظر است. قصد ایران برای پیوستن به جنبش غیر متعهدها. فیلم‌ها و عکس‌های مطبوعاتی سانسور نمی‌شود. دستگیری ریاضی، رئیس سابق مجلس. کردهای عراق در امور داخلی ایران دخالت نخواهند کرد، ولی اقلیت‌های قومی هنوز ناراضی هستند. نیروهای ارتش، پلیس و ژاندارمری در حمایت از انقلاب راهپیمایی می‌کنند. پایان خلاصه.

۳- سازمان اسلامی مجاهدین خلق با صدور بیانیه‌ای در روز ۱۸ مارس از دولت موقت خواست تا با محدود نکردن سؤال رفراندوم به «آری» و «نه» به نظام جمهوری اسلامی، از لطمه زدن به رفراندوم و انتخاب نوع حکومت در کشور خودداری کند. در این بیانیه ضمن ابراز اطمینان از رأی اکثریت قاطع مردم به نظام پیشنهادی جمهوری، گفته شده بود که جمله‌بندی سؤال مطرح شده در رفراندوم نهضت اسلامی را در داخل و خارج کشور نزد افکار عمومی بی‌جهت جنبشی دیکتاتوری و انحصارطلبانه جلوه خواهد داد.

۴- درباره همین موضوع، معاون نخست‌وزیر اعلام کرد که وزارت کشور تصمیم گرفته است که احتیاجی به نوشتن نام و آدرس رأی‌دهندگان بر روی برگه‌های رأی نباشد. این تصمیم متعاقب انتقاد مردم به نحوه رأی‌گیری اتخاذ شده است. انتظام گفت که برای جلوگیری از تقلب در انتخابات، شناسنامه رأی‌دهندگان مهر می‌خورد و انگشتشان با جوهر پاک نشدنی آغشته می‌شود. حتی انتظار می‌رود که این نحوه رأی‌گیری نیز موجب بروز اختلاف نظر شود. علاوه بر این، از همین حالا شایعاتی بر سر زبانهاست که افرادی که شناسنامه‌شان مهر نخورده باشد بعد از رفراندوم حق خروج از کشور را نخواهند داشت.

۵- انتظام همچنین در مصاحبه مطبوعاتی روز ۱۸ مارس خود اعلام کرد که ایران رسماً تقاضای عضویت در جنبش کشورهای غیرمتعهد را تسلیم این جنبش کرده است. او گفت که تصمیم برای اینکار متعاقب تصمیم برای خروج از پیمان سنتو اتخاذ شده است.

۶- بالاخره اینکه انتظام از موضع قبلی خود عقب نشست و گفت که عکس‌ها و فیلم‌های خبری که به خارج از کشور مخابره می‌شود مشمول طرح بازرسی دولت موقت نخواهند شد.

او گفت خبرگزاری‌هایی که نمایندگی دائمی در ایران دارند می‌توانند با پذیرش کتبی مسئولیت گزارش‌های خود از این مسئله پرهیز کنند. او نگفت اگر مطلب گزارش شده بعداً غیرقابل قبول تشخیص داده شود، چه پیامدهایی خواهد داشت.

۷- عبدالله ریاضی، رئیس سابق مجلس در روز ۱۷ مارس دستگیر شد و هم‌اینک در زندان قصر در حبس است. دستگیری او به همراه دو تن از بازرگانان سرشناس کشور دو روز پس از آن صورت می‌گیرد که ظاهراً خمینی در مورد دادگاه‌های انقلاب تسلیم نظر نخست‌وزیر بازرگان شد. این مسئله حاکی از آن است که علیرغم بیانیه آیت‌الله و حمایت رسمی مجاهدین از مهار دادگاه‌ها انقلاب، کمیته انقلاب هنوز اختیارات خود در اجرای قانون را به دولت موقت واگذار نکرده است. از سوی دیگر، از یک منبع نزدیک به خمینی شنیده‌ایم که تمامی دستگیرشدگان به جز ۱۲ نفر به مناسبت شروع سال جدید مورد عفو قرار خواهند گرفت.

۸- حزب دموکرات کردستان عراق ضمن ارسال پیام تبریک به دولت موقت گفته است که علیرغم ادامه مبارزه کردها در عراق برای خودمختاری در درون مرزهای یک عراق آزاد و دموکراتیک، کردهای عراق در امور داخلی ایران دخالت نخواهند کرد. در عین حال، یک کرد ایرانی به نام مجید وثوقی شدیداً به اسماعیل اردلان که از طرف دولت موقت برای تحقیق و تفحص در مورد ناآرامی‌های کردستان مأموریت یافته است، تاخت. وثوقی معتقد است که اردلان به هنگام انحلال حزب رستاخیز در سال گذشته از حامیان بلندپایه این حزب بوده است.

۹- نهایتاً اینکه در ارتباط با اقلیت‌های قومی، هیأتی که از سوی خمینی و دولت موقت برای تحقیق و تفحص درباره ناآرامی ترکمن‌های استان گرگان به این منطقه اعزام شده بود، مورد ضرب و شتم ترکمن‌های خشمگین قرار گرفت.

۱۰- طبق گزارش‌ها واحدهای ارتش، پلیس و ژاندارمری در روز ۱۹ مارس در تهران، و شهرهای دیگر ایران به راهپیمایی پرداختند. راهپیمایی فوق برای نشان دادن حمایت این سازمان‌ها از انقلاب ایران و ایجاد یک جمهوری اسلامی ترتیب داده شده بود. رژه یک واحد ارتشی در نزدیکی شهرک‌های جمشیدیه که یکی از کارکنان سفارت شاهد آن بود، حکایت از آن داشت که ارتش هنوز نتوانسته است به نیروی مؤثری تبدیل شود. افسران اندکی در این رژه حضور داشتند، و در واقع ظاهراً رهبری رژه را ترکیبی از پرسنل غیرنظامی، و احتمالاً مجاهدین، بر عهده داشتند.

نیروهای رژه رونده یونیفورم‌های مختلفی به تن داشتند، ظاهراً موهای خود را از زمان پیروزی انقلاب در یک ماه پیش اصلاح نکرده بودند، و چند روز متوالی نیز صورت خود را تراشیده بودند. بیشتر پرچم‌هایی که با خود حمل می‌کردند حامل شعارهای غیر توهین‌آمیز درباره همبستگی اسلامی بود، ولی یک جوان که پشت بلندگو در خودروبی نشسته بود، شعارهای شدیداً ضدآمریکایی می‌داد.

سند شماره ۱۱۲

محرمانه

۱۹ مارس ۱۹۷۹ - ۲۸ اسفند ۱۳۵۷

به: وزارت امور خارجه

از: جی.بی. لمبراکیس - [؟] ۳۱۰*

موضوع: ملاقات با یکی از رهبران مذهبی به نام محمد بهشتی

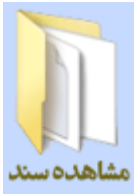
۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: در دیداری یک ساعته بین نمایندگان سفارت و یکی از دستیاران عالی رتبه خمینی، ایشان ابراز داشتند که ایرانی‌ها صبورانه سعی دارند آمریکایی‌ها را درک و با آنها همکاری کنند، هر چند که معتقدند آمریکایی‌ها موجب شدند شاه بیشتر از آنچه که باید بر سر کار بماند. او پیشنهاد کرد که آمریکا مناسبات خود را کاملاً با رژیم مخلوع شاه قطع کند. او همچنین پذیرفت که با خمینی در مورد امنیت اتباع آمریکایی در ایران و همچنین شرایط کاری بهتر برای آمریکایی‌ها صحبت کند. پایان خلاصه.

۳- روز ۱۹ مارس ۱۹۷۸، مسئول بخش سیاسی سفارت آمریکا، لمبراکیس به همراه تامست و مترینکو با دکتر محمد بهشتی در خانه‌اش دیدار و گفتگو کردند. این دیدار را مهدی روغنی ترتیب داده بود که خود نیز در جلسه حضور داشت. آقای بهشتی که یک روحانی است، علاوه بر اینکه از دستیاران عالی رتبه خمینی محسوب می‌شود رئیس حزب جمهوری اسلامی نیز هست که در حدود سه هفته پیش به منظور ساماندهی و شرکت در فراندوم، و همچنین انتخابات آتی مجلس به نمایندگی از نهضت اسلامی تشکیل شد. بهشتی با یادآوری دیدار دو ماه پیش خود با اسکودرو، مسئول بخش TDY، گفت که اسکودرو ظاهراً خیلی زودتر از دیگران ماهیت نهضت اسلامی را درک کرده است.

۴- بهشتی به پیشنهاد لمبراکیس با توضیح نظرات خود در مورد انقلاب و سیر آتی آن بحث را شروع کرد. او گفت که تلاش اصلی ما این است که به مردم بفهمانیم که دلیل بدبختی‌های گذشته آنها نفوذ خارجی‌ان نبوده است، بلکه خودشان مسئول بدبختی‌هایشان هستند. او گفت که هدف ما این بوده و خواهد بود که ایرانی بسازیم که حاضر است پس از شناسایی دشمن از سوی رهبری، بجنگد و از خود دفاع کند. بهشتی ادامه داد که نسل کنونی ایرانی‌ها بسیار منضبط است، که پیروزی انقلاب نیز شاهدهی بر این مدعاست. داریم به آنها همبستگی با یکدیگر را برای حفاظت از کشور در مقابل تهدیدهای خارجی ناشی از وضعیت جغرافیایی و تاریخ گذشته‌مان، می‌آموزیم.

۵- بهشتی گفت که داریم به مردم می‌آموزیم که شکیباً باشند و سعی کنند آنها را که تاریخ گذشته ایران لایق اعتماد نمی‌شناسد، درک کنند. بهشتی این صحبت‌ها را در پاسخ به سؤالی که درباره‌ی روابط ایران و آمریکا مطرح شد، کرد. او در پاسخ به سؤال لمبراکیس

گفت که مردم ایران از آمریکایی‌ها متنفر نیستند، بلکه برخی سیاست‌های آمریکا را دوست ندارند. بهشتی گفت که شاید مردم ایران مطالب زیادی نخوانده باشند، ولی بسیار شنیده‌اند و به خوبی می‌فهمند که آمریکا شاه را در همه این سالها بر سر قدرت نگاه داشت.

سیاست‌های آمریکا برای مخالفان اسلامی دسره‌های زیادی ایجاد کرده است (مثلاً در مراحل پایانی پیروزی انقلاب). او با این فرض که ایرانی‌ها از سیاست‌های نیکسون آگاه بودند، مدعی شد که همه مردم جهان از این سیاست‌ها متنفرند. با وجود این، به مبارزان اسلامی گفته‌اند که شکبیا باشند و اینکه آنها می‌توانند آمریکایی‌ها را درک و با آنها همکاری کنند، البته به شرطی که آنها نیز استقلال ایران را محترم بشمارند.

۶- لمبراکیس نیز نظرات خود را ابراز داشت و گفت که احترام به استقلال ایران از دیرباز یکی از سیاست‌های آمریکا بوده و خاطر نشان ساخت که اصل بنیادین دکترین نیکسون این بود که دولت‌های دوست با کمک‌های آمریکا به قدری قوی شوند که برای دفاع از خود دیگر نیازی به مداخله آن کشور نداشته باشند. ادامه بحث با مزاح و حتی برخی اوقات قهقهه همراه بود (که طبق گفته روغنی قبلاً چنین چیزی را از بهشتی ندیده بود). در مورد چند موضوع دیگر نیز بحث شد. بهشتی پرسید که نظر آمریکایی‌ها در مورد سیاست‌های نفتی حکومت جدید ایران چیست. لمبراکیس گفت که مبنای این سیاست‌ها را درک می‌کنیم و مشکل چندانی با آن نداریم، و به هر حال مایلیم مسایل سیاسی را از مسایل اقتصادی مجزا کنیم. ما می‌دانیم که ایران مایل است تولید و صادرات نفتش را بر اساس نیازهایش تنظیم کند، و نظرم آن است که قیمت‌های نفت در روندهای تصمیم‌گیری اوپک که ایران نیز عضوی از آن است تعیین خواهد شد.

[۷]- با وجود این، اعتقاد داریم که میزان تولید نفت ایران خیلی کمتر گذشته نخواهد بود، زیرا دولت کنونی ایران برای تحقق اهدافش در کشور به درآمد نفت نیاز دارد. لمبراکیس سپس به مشکلات اقتصادی عدیده کشور و ۴ میلیون بیکار آن اشاره کرد. بهشتی از دادن هرگونه پاسخ صریح به این سؤال و اینکه دولت چه برنامه‌هایی برای حل مشکل مزبور دارد، طفره رفت ولی بحث را در سطح تئوری ادامه داد.

۸- بهشتی در پاسخ به این سؤال که نفوذ کمونیست‌ها و چپ‌گرایان را چه اندازه ارزیابی می‌کند، گفت آنگونه که در اولین اساسنامه‌ی حزب جمهوری اسلامی آمده است، این گروه‌ها آزادی کامل خواهند داشت، و این آزادی‌ها فقط زمانی محدود می‌شود که معلوم گردد گروه‌های ایرانی وابسته به خارجیان هستند و یا به نفع آنها کار می‌کنند، فرقی نمی‌کند که جناح راستی باشند یا چپی.

۹- بهشتی در پاسخ به درخواست لمبراکیس در ارتباط با حفظ امنیت ساختمان سفارت و کلاً اتباع آمریکایی بلافاصله گفت که نگرانی او را درک می‌کند و در این ارتباط با آیت‌الله خمینی صحبت خواهد کرد. بهشتی در ارتباط با مسئله فلسطین و احتمال تظاهرات

ضد آمریکایی پس از هرگونه امضای احتمالی توافق صلح بین مصر و اسرائیل گفت چنانچه سخنگوی فلسطینی‌ها، که نفوذ قابل ملاحظه‌ای در بین دانشجویان دارد از مردم بخواهد که با آمریکایی‌هایی که در ایران میهمان هستند، کاری نداشته باشند احتمالاً این مسئله حل خواهد شد. مسئول بخش سیاسی سفارت اذعان داشت که اگر چنین کاری صورت بگیرد مسلماً رویکرد مؤثری خواهد بود. بهشتی همچنین قول داد که با آیت‌الله خمینی در مورد مسئله آزار و اذیت پرسنل سفارت و هیأت مستشاری در مراحل انتقال اسباب و اثاثیه و اموال دولت آمریکا با آیت‌الله [خمینی] صحبت کند.

۱۰- نظریات: بهشتی هیکل بزرگ و ریشی بلند و ردای گشادی دارد و حالت چهره و ذهن زیرکش انسان را تا حدودی به یاد اسقف اعظم ماکاریوس می‌اندازد. او که به وضوح سیاستمداری خیره است، می‌داند چگونه از بیان جزئیاتی که مایل نیست ذکر شود طفره برود و حرف خودش را بزند. زبان انگلیسی را خوب می‌داند و فقط گاه از واژه‌های آلمانی استفاده می‌کند (به دلیل آنکه ۷ سال امام جماعت مسجد هامبورگ بوده است).

بهشتی آشکارا یک متفکر قوی و روشمند و یک مدیر قوی است، برخلاف ملاحظاتی دیگر در صحبت‌هایش اصلاً از شاخه‌ای به شاخه‌ی دیگر نمی‌پرد. استقبال او از مذاکرات و آمادگی‌اش برای بحث و گفتگو و لبخند و پیشنهادش برای برگزاری یک مجلس دیگر ظرف دو یا سه هفته آینده بیانگر تمایلش به همکاری با ما بر سر منافع مشترک است. او به طور خاص پیشنهاد کرد که دولت آمریکا با قطع کلیه مناسبات خود با رژیم شاه دوستی‌اش را با حکومت اسلامی جدید ایران به اثبات برساند. او پیش‌بینی کرد که در این صورت روابط آمریکا با ایران سریعاً بهبود خواهد یافت.

سولیوان

سند شماره ۱۱۳

۲۰ مارس ۱۹۷۹ - ۲۹ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۳۱۲۵

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، پرسنل دفتر وابسته دفاعی، مقامات سفارت، منبع ۶۸۴۶۰۰۰۸

تهیه‌کننده گزارش: سروان هری اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأییدکننده گزارش: تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۲۰ - ۱۹ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته را، از ساعت ۱۲:۰۰

روز ۱۹ مارس تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۲۰ مارس ۱۹۷۹ پوشش می‌دهد.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان)

الف- (محرمانه) شورش کردها. شورش کردها در استان کردستان موقتاً با آتش‌بسی که رهبران مذهبی گرد، شیخ عزالدین حسینی و احمد مفتی‌زاده، ترتیب دادند، فرو نشسته است. طبق گزارش رادیو انقلاب، درگیری ظاهراً زمانی شروع شد که یک رهبر مذهبی که ریاست کمیته انقلاب در سنندج (۲۵۰ مایلی غرب تهران) را بر عهده داشت، از تحویل مهمات به یک گروه مسلح گرد خودداری کرد. کردها برای اعتراض به دفتر استاندار رفتند و تیراندازی از آنجا شروع شد. در طول ۲۴ ساعت پس از شروع درگیری‌ها، کردهای مبارز در سنندج ساختمان یک مقر نظامی، سربازخانه‌های پلیس، ایستگاه رادیو و تلویزیون محلی، را اشغال و یک پادگان ارتش را به محاصره درآوردند. بر اساس گزارش‌ها، دولت برای راندن مهاجمان از اطراف پادگان چهار هلی‌کوپتر توپدار را به خدمت گرفته است. تعداد کشته‌شدگان از چند ده نفر تا ۱۷۰ نفر گزارش شده، و بیمارستان‌های محل مملو از مجروحین است. آیت‌الله خمینی شخصاً خواستار توقف درگیری‌ها شده است. او گفت: «ما هیچ اختلافی با برادران سنی‌مان نداریم. همه ما اعضای یک امت واحد، و معتقد به یک قرآن واحد هستیم.» خمینی این بیانات را پس از آن ایراد کرد که از مردم خواسته بود این شورش را که حرکتی ضدانقلابی و کار عوامل خارجی توصیف کرده بود، سرکوب کنند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): هر چند رهبران کرد مدام همبستگی خود با جمهوری اسلامی جدید را ابراز کرده‌اند، ولی کردها قبیله‌ای بسیار مستقل هستند. آنها سالهاست که برای خودمختاری مبارزه کرده‌اند. اگر خواست آنها برای داشتن نماینده‌ای کرد در دولت، تأسیس مدارس کردزبان، و خودمختاری در اداره کردستان برآورده نشود، [نامفهوم] در مبارزه برای استقلال [نامفهوم] اگر دولت نخست‌وزیر بازرگان راهی برای آرام کردن کردها پیدا نکند، شاهد درگیری‌های بعدی در بلوچستان یا آذربایجان خواهیم بود.

ب- عفو عمومی (بدون طبقه‌بندی): سازمان فداییان اولین گروهی است که به طرح پیشنهادی دولت برای عفو عمومی علناً اعتراض کرده است. این طرح شامل حال کسانی می‌شود که به اقتضای شرایط مجبور به همکاری با رژیم گذشته بودند. فداییان با این طرح مخالفند و می‌گویند که عفو مجرمین «فعالیت‌های ضد انقلابی عوامل امپریالیسم را تسهیل می‌کند.» آنها همچنین اظهار کرده‌اند که اعدام‌شدگان و کسانی که در حال محاکمه‌اند، به خاطر اعمال گذشته‌شان مستحق مجازات هستند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): فداییان با تشکیل ارتشی که تحت کنترل دولت مرکزی باشد مخالفند. آنها معتقدند که بازسازی ارتش، ملی‌گرایی را نابود می‌کند. بنابراین، یک ارتش خلقی باید تشکیل شود.

ج- نظریات جبهه دموکراتیک ملی درباره فراندوم و وحدت ملی: جبهه دموکراتیک ملی اولین حزبی است که از مردم خواسته است تا در صورت برگزاری فراندوم در شکل پیشنهادی‌اش، در آن شرکت نکنند. جبهه دموکراتیک ملی خواسته است که فراندوم اول فقط

به مسئله جایگزینی نظام جمهوری به جای رژیم سلطنتی محدود شود. پس از آنکه این مسئله حل شد، مدت زمانی برای بحث و گفتگو مجال باشد، و سپس رفراندوم دومی برای تعیین نوع جمهوری برگزار شود. جبهه دموکراتیک ملی همچنین در بیانیه‌اش از دولت خواسته است تا به کردها خودمختاری ببخشد. این حزب معتقد است که اعطای خودگردانی به گروه‌های ملی بهترین راه حفظ وحدت ملی و تضمین تداوم دموکراسی در ایران است. جبهه دموکراتیک ملی تأکید کرده است که برای حفظ وحدت ملی از دولت بازرگان حمایت می‌کند. ولی حمایت آنها از دولت بستگی به رعایت اصول دموکراسی خواهد داشت، که ضامن حکومت مردم است.

نظریات مرکز تهیه گزارش (بدون طبقه‌بندی): اگر چه حزب جبهه دموکراتیک ملی با شکل پیشنهادی رفراندوم مخالف است، ولی تمامی شواهد و قرائن حکایت از آن دارد که رفراندوم ۳۰ مارس با برگه‌های «آری / نه» برگزار خواهد شد.

د- (بدون طبقه‌بندی) جبهه ملی: رهبر جبهه ملی و وزیر امور خارجه، کریم سنجابی، برای راهپیمایی که به فراخوان جبهه ملی امروز در میدان آزادی تجمع خواهند کرد، سخنرانی خواهد کرد. این راهپیمایی به مناسبت سالروز ملی شدن نفت برگزار می‌شود. با وجود این، حزب جبهه ملی سعی دارد با برگزاری این راهپیمایی قدرت و مقبولیت مردمی خود را به دولت نشان دهد.

ه- (بدون طبقه‌بندی) ممنوعیت سفر: ممنوعیت خروج تمامی مردان ایرانی بالای هجده سال از کشور اسماً لغو شده است. تنها افرادی که حق خروج از ایران را ندارند، کسانی هستند که نامشان در فهرست ۱۶۰۰۰ نفری کسانی است که مظنون به «اقدام بر ضد ملت» هستند. لغو ممنوعیت خروج موجب شد که جمعیت زیادی از ایرانی‌ها روز گذشته به اداره گذرنامه هجوم بیاورند. کسانی که قصد خروج از ایران را داشتند در اداره گذرنامه با این حقیقت مواجه شدند که هر چند دولت ممنوعیت سفرهای خارجی را لغو کرده است، ولی دستگاه بوروکراسی آماده قبول چنین دستوری نیست.

و- (بدون طبقه‌بندی) سرنوشت کارگران خارجی: وزیر کار و امور اجتماعی اعلام کرده است که تمامی کارگران خارجی مشغول در مشاغل غیرضروری طی دو مرحله از ایران اخراج خواهند شد:

۱- پروانه کار اتباع خارجی غیرماهر و آنهایی که در سطوح پایین سرپرستی مشغول به کار هستند، فقط تا ۲۱ آوریل ۱۹۷۹ اعتبار خواهد داشت.

۲- پروانه کار اتباع خارجی که در سطوح بالاتر سرپرستی مشغول به کار هستند، نظیر مهندسان، مدیران و معلمان تا ۲۱ ژوئن ۱۹۷۹ اعتبار خواهد داشت. وزیر کار گفت که اتباع خارجی بدون شک نقش بزرگی در مشکل بیکاری جوانان کشور داشته‌اند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): این مسئله مسلماً بر آینده عملیات شرکت‌های

خارجی در ایران تأثیر بسزایی خواهد گذاشت، زیرا آنها به اتباع خارجی تکیه داشتند که هم با نوع کار آشنا بودند و هم تمایل به کار داشتند.

ز- (بدون طبقه‌بندی) کنترل کمیته‌های انقلاب: طبق گزارش مطبوعات، تعداد مآوران کمیته‌های انقلاب شدیداً کاهش یافته و قرار است برای اعضای باقیمانده کارت مخصوص کامپیوتری صادر شود. ظاهراً این تصمیم به خاطر نارضایتی از اقدامات کمیته‌های محلی اتخاذ شده است. اگر این مسئله حقیقت داشته باشد، نقش کمیته‌های انقلاب کاهش یافته و پلیس و کارکنان دیگر دولت به تدریج وظیفه عادی حفظ قانون را ایفا خواهند کرد.

ح- (بدون طبقه‌بندی) رژه ارتش: هزاران سرباز به همراه واحدهای نیروی پلیس روز گذشته برای نشان دادن همبستگی خود با دولت در خیابان‌های تهران رژه رفتند. دانش‌آموزان، زنان و شهروندان دیگری که برای خرید از خانه خارج شده بودند، با ابراز احساسات برای نظامیان که روزی دشمن‌شان محسوب می‌شدند، به آنها پیوستند.

نظریات مرکز تهیه گزارش: ایران هم اینک ملتی بدون نیروی مسلح مؤثر است. این رژه و حمایت مردم از رژه روندگان علامت خوبی است. شاید ارتش بتواند با حمایت مردم بار دیگر غرور و حیثیت لازم را برای تبدیل شدن به یک نیروی ملی بازیابد. البته این روند کند خواهد بود زیرا مجاهدین و فداییان با تشکیل مجدد ارتش مخالفند. دولت باید مردم را متقاعد سازد که ارتش جدید متعلق به ملت است، به ملت خدمت می‌کند، و نیرویی است که مردم می‌توانند به آن افتخار کنند.

ط- (بدون طبقه‌بندی) افزایش هزینه خدمات فرودگاهی: کیهان گزارش داد که «قرار است هزینه‌های خدمات فرودگاه مهرآباد ۱۰ تا ۱۲ برابر شود». آقای مهندس ولی، رئیس کائو، روز گذشته گفت که: «تغییراتی اساسی و همه‌جانبه در هزینه‌های خدمات فرودگاهی خواهیم داد». این هزینه‌ها شامل هزینه ورود، جابجایی، نگهداری، ترانزیت و هزینه‌های مرتبط دیگر می‌شود. کمیته‌ای برای بررسی هزینه‌ها کنونی تشکیل شده است که تصمیمات خود را برای تصویب نهایی به دولت تسلیم خواهد کرد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): پرسنل دفتر وابسته نظامی امروز در فرودگاه حاضر می‌شوند تا اطلاعات بیشتری درباره این هزینه‌ها کسب کنند.

ی- (بدون طبقه‌بندی) خارج از تهران: در حمله ضد انقلابیون به یک پاسگاه زندانمیری در جزیره قشم، چهار نفر کشته و تعداد زیادی مجروح شدند. پس از آن، نیروهای انقلابی «بدون خشونت» پاسگاه را مجدداً به دست گرفتند. در شیراز، شورش زندانیان منجر به مجروح شدن ۵ زندانی شد. پاسداران انقلاب نقشه فرار زندانیان را عقیم گذاشتند.

نظریات مرکز تهیه گزارش: فعالیت‌های قبل از تعطیلات سال نو در تهران، راهپیمایی‌ها، تجمعات، سخنرانی‌ها و خریدهای نوروزی فضایی عادی را در شهر متجسم می‌کند. ولی هنوز مشکلات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و نظامی بزرگی وجود دارد. سرخوشی کاذبی که پس از

سرنگونی شاه سرتاسر ایران را فرا گرفت خیلی زود جای خود را به این حقیقت خواهد داد که کشور هیچ نظام سیاسی مستقری ندارد، اقتصاد توان برآوردن نیازهای روزمره و جاه‌طلبی‌های ملت را ندارد، و هیچ ارتش یا نیروی پلیس مؤثری نیست که امنیت کشور را تأمین کند.

سند شماره ۱۱۴

۲۰ مارس ۱۹۷۹ - ۲۹ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۱۳۴ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۲۰ مارس

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: درگیری کردها با نیروهای انقلاب. رژه ارتش و پلیس در حمایت از انقلاب. اعلام راهپیمایی‌ها و رژه‌های دیگر. ایران اتهام دخالت در امور داخلی دولت کابل را رد می‌کند. جبهه دموکراتیک ملی و فداییان با فرماندوم مخالفت می‌کنند. پان‌ایرانیست‌ها از نظام جمهوری اسلامی حمایت می‌کنند. ادامه آشوب‌ها در شهرهای ایران. انتصاب‌های جدید. اخراج کارگران خارجی. اداره گذرنامه علیرغم اعلام دولت همچنان بسته است. پایان خلاصه.

۳- درگیری‌ها در منطقه کردنشین ایران ادامه دارد و آتش‌بسی که ۲۴ ساعت بعد از شروع خشونت‌ها مورد توافق قرار گرفته بود، نقض شده است. (تلگرام جداگانه)

۴- در روز ۱۹ مارس نیروهای ارتش و پلیس در حمایت از انقلاب در خیابان‌های سرتاسر کشور راهپیمایی کردند و رژه رفتند. اگر چه روزنامه‌ها گزارش داده‌اند که مردم تهران «با شور و هیجان» از «هزاران» سرباز و پلیس استقبال کردند، ولی گزارش منابع دیگر حکایت از آن دارد که استقبال مردم از این راهپیمایی و رژه چندان هم «با شور و هیجان» نبوده است. کارمند سیاسی که خود شاهد عبور چند کامیون پر از سربازانی بود که به محل راهپیمایی می‌رفتند، می‌گوید به رغم تعداد زیاد پوسترهای خمینی و شاخه گل‌هایی که در دست سربازان بود، و همچنین شعارها و مشت‌گره کردن‌های پرشور سربازان، ظاهراً مردم کوچه و خیابان چندان توجهی به آنها نداشتند. این راهپیمایی و راهپیمایی‌های دیگر به خوبی «خردک موج‌های پس از موج بزرگ» توصیف شده‌اند. راهپیمایی‌های بزرگداشت دیگری را برای روز ۲۰ مارس در میدان شهدا (ژاله سابق) و ۲۱ مارس در بهشت‌زهرا ترتیب داده‌اند. در هر دو راهپیمایی آیت‌الله نوری سخنرانی خواهد کرد. آیت‌الله طالقانی، نخست‌وزیر بازرگان و اعضای کابینه‌اش برای گروه زیادی از مردم که در مراسم نوروز در استادیوم آریامهر (نام جدیدی برای آن انتخاب نشده است) جمع خواهند شد، سخنرانی می‌کنند. حزب جمهوری اسلامی نیز مردم را به راهپیمایی در روز ۲۲ مارس در سراسر ایران دعوت کرده است.

۵- دولت ایران به اتهام وارده از سوی افغانستان مبنی بر دخالت ارتش این کشور در درگیری‌های افغانستان، شدیداً اعتراض کرد. در همین حال، روحانیان قم در یک راهپیمایی با

شرکت ۱۰۰۰۰ دانش‌آموز و پناهنده افغان، کشتارهای افغانستان را محکوم کردند. راهپیمایی مشابهی در شهر ساحلی ساری برگزار شد. مطبوعات ایران همچنان پوشش خبری گسترده‌ای به درگیری‌های افغانستان می‌دهند، از جمله حمله لفظی پراودا به ایران و به ویژه آیت‌الله شریعتمداری. در عین حال، دفتر وزارت امور خارجه گزارشی از ایزوستیا (که از شبکه بی.بی.سی. پخش شد) را مشاهده کردند که در آن ایالات متحده و بریتانیا به دخالت در شورش‌های افغانستان متهم شده بودند. رایزن سیاسی به وزارت امور خارجه گفت که ظاهراً این گزارش ما و جمهوری اسلامی موقت را در یک گروه قرار داده است.

۶- بر اساس گزارش مطبوعات، حزب دموکراتیک ملی تصمیم گرفته است طی بیانیه‌ای که قرار است امروز از سوی متین دفتری صادر شود، رفراندوم آتی را تحریم کند. جبهه دموکراتیک ملی خواهان آن است که رفراندوم آتی به مسئله جایگزینی نظام جمهوری بجای نظام سلطنتی محدود شود، و سپس رفراندوم دیگری برای تعیین نوع جمهوری برگزار گردد. فداییان خلق نیز علناً با رفراندوم پیشنهادی مخالفت کرده و مدعی‌اند که فضای رأی‌گیری «جانبدارانه و غیردموکراتیک» است، قانون اساسی باید قبل از رأی‌گیری منتشر شود تا مردم از ماهیت جمهوری اسلامی مطلع شوند، و اینکه رأی‌دهندگان باید حق انتخاب بیشتری داشته باشند. فداییان همچنین مخالفت خود را با طرح دولت بازرگان برای عفو کسانی که در خدمت رژیم سابق بودند، ابراز داشته است. با وجود این، بازرگان قبلاً به ما گفته است که انتظار دارد رفراندوم طبق برنامه در روز ۳۰ مارس برگزار شود.

۷- محسن پزشکی‌پور، رهبر حزب پان‌ایرانیست، از اعضای حزب خواسته است تا در رفراندوم آتی به نظام جمهوری اسلامی رأی آری بدهند، و از همه ایرانی‌ها خواسته است تا در این همه‌پرسی شرکت کنند زیرا این امر یک وظیفه «ملی» است. پزشکی‌پور پس از «معالجات پزشکی» در خارج از کشور، تازه به کشور بازگشته است.

۸- طبق گزارش روزنامه‌ها، در درگیری بر سر کنترل یک پاسگاه ژاندرمیری در جزیره قشم در خلیج فارس (نزدیک بندرعباس) ۴ نفر کشته و تعداد زیادی مجروح شدند. نیروهای «ضدانقلاب» به این پاسگاه حمله و آن را اشغال کرده بودند، ولی شبه‌نظامیان انقلابی آن را از دست ضدانقلابیون آزاد کردند. روزنامه‌ها همچنین خبر از درگیری در بهبهان (بین شیراز و اهواز) دادند. درگیری کردستان نیز در تلگرام جداگانه گزارش شده است.

۹- وزارت کشور اعلام کرد که سید احمد طباطبایی به سمت استاندار استان مازندران، و علی‌اصغر معنوی به سمت استاندار لرستان منصوب شده‌اند.

۱۰- وزارت کار و امور اجتماعی اعلام کرد که پروانه کار کارگران خارجی غیرماهر (نظیر راننده‌ها و کارگران ساده) و آنهایی که در سطوح پایین سرپرستی مشغول به کار هستند فقط تا ۲۱ آوریل اعتبار دارد، و پروانه کار کارگران سطوح بالاتر سرپرستی (نظیر مهندسان، مدیران، و معلمان) نیز فقط تا ۲۱ ژوئن اعتبار خواهد داشت. اگر به نیروی کار خارجی نیاز مبرم باشد،

پس از این تاریخ‌ها درباره آن تصمیم‌گیری خواهد شد. هنوز نمی‌دانیم که این تصمیم چه تأثیری بر سرنوشت کارمندان و سرایداران کشور ثالث در سفارت خواهد داشت، ولی این مسئله را به محض بازگشایی وزارت کار از آنها خواهیم پرسید.

۱۱- علیرغم اطلاعیه دولت در رسانه‌های خبری مبنی بر آمادگی اداره گذرنامه برای رسیدگی به تقاضای صدور مجوز خروج از کشور برای مردان ایرانی بالای ۱۸ سال در روز ۱۹ مارس، روز گذشته جمعیتی زیادی که مقابل اداره گذرنامه جمع شده بودند به بهانه نبود فرم‌های لازم باز گردانده شدند.

۱۳- در طول تعطیلات نوروزی فقط در روزهایی گزارش مخابره می‌کنیم که حجم اخبار کافی باشد.*
سولیوان

سند شماره ۱۱۵

۲۰ مارس ۱۹۷۹- ۲۹ اسفند ۱۳۵۷

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۱۴۰ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: شب عید نوروز در تهران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- این روزها فضای عجیبی بر ایران حاکم است. فصل نوروز است و بهار با شکوه تمام به تهران قدم گذاشته است. آسمان آبی است و برف هنوز بر قله‌های رشته کوه البرز رخ می‌نماید، و درختان شکوفه داده‌اند. ترافیک در خیابان‌ها گره خورده است، بازار گرم است، و چهره شهر تقریباً عادی به نظر می‌رسد.

۳- در ستون‌های خبری مطبوعات، ظاهراً اخبار آزادانه انتشار می‌یابد و روزنامه‌های فارسی و غیر فارسی زبان بحث سیاسی داغی به راه انداخته‌اند. وزارتخانه‌های دولت اطلاعیه صادر می‌کنند و وانمود می‌کنند که دارند کشور را از لحاظ سیاسی و اقتصادی به پیش می‌برند. توجهات بیشتر معطوف رفراندومی است که قرار است در روز ۳۰ مارس برای انتخاب جمهوری اسلامی برگزار شود.

۴- رادیو و تلویزیون عامه مردم را زیر بمباران خطابه‌های بی‌پایان آیت‌الله‌ها و ملاها و شاعران و اهل جدلی گرفته‌اند که انقلاب و اصول اسلام را می‌ستایند. اگر چه خطابه‌هایشان با لحنی موقر ایراد می‌شود، ولی محتوای آن چیزی جز مسایل کلی و کسالت‌آور نیست.

۵- البته اتفاقاتی نیز می‌افتد که روال عادی را بر هم می‌زند، مثلاً جار و جنجال ۴ روزه بر سر چادر. به نظر می‌رسد که آیت‌الله‌ها فعلاً در مقابل زنان کوتاه آمده باشند، ولی هنوز آینده زنها در ابهام است. گاه درگیری مسلحانه ناگهان در یک گوشه شهر شروع می‌شود، مثل وقتی

* در اصل سند، شماره (۱۲) نیامده است. م.

که گروهی از زندانیان در روز ۱۸ مارس قصد فرار از زندانی در مرکز شهر را داشتند. شبها هنوز صدای تیراندازی‌های پراکنده می‌آید، و هوا که تاریک می‌شود ایست‌های بازرسی ترافیک را مختل می‌کند.

۶- با وجود این، مهمترین حقیقتی که زندگی بسیاری از ایرانی‌ها را متأثر ساخته، وجود «کمیته‌ها» است. هر محله‌ای، هر مسجدی، هر اداره‌ای، هر کارخانه‌ای یک کمیته دارد. هر چند درست معلوم نیست چه کسی و یا چه چیزی وجود این گروهها را مجاز ساخته است، ولی اعتبار کمیته‌ها بیشتر به سلاحهای کشنده آنهاست؛ معمولاً مسلسل ژ-۳ که دست هر کسی دیده می‌شود. این گروهها سعی دارند تمامی زوایای زندگی مردمی را که در حوزه فعالیت‌شان زندگی می‌کنند، تنظیم کنند.

۷- در وزارتخانه‌ها، این کمیته‌ها هستند که تصمیم می‌گیرند دولت چه کاری می‌تواند انجام دهد؛ البته اگر اصلاً کاری از دستش بر بیاید. از آنجایی که معمولاً با هم توافق نظر ندارند، معمولاً هم هیچ کاری انجام نمی‌شود. در نیروهای مسلح نیز آنها تصمیم می‌گیرند چه کسی باید فرمانده باشد و روال چیست. در محله‌ها هم تردد مردم را زیر نظر دارند، از بقایای رژیم گذشته بازجویی می‌کنند، و پلیس اخلاق هستند.

۸- اگر کسی زندگی آرام و مرفهی داشته باشد و به دنبال کارهای روزمره‌اش برود، به خصوص در حومه شمال تهران، شاید بتواند این حقیقت انقلاب را نادیده بگیرد. چیز زیادی نسبت به آن روزهای بد گذشته تغییر نکرده است. ولی اگر کسی بخواهد خانه‌اش را جابجا کند، کار بانکی داشته باشد، از کشور خارج شود، و یا به هر ترتیب روال عادی را نقض کند، آنوقت باید با یک عالمه کمیته طرف شود. اگر یک کمیته راضی شود، که معمولاً با نامه یک وزیر یا یک آیت‌الله ممکن است، یک کمیته دیگر با وظایفی مشترک پیدا می‌شود که دوباره مانع‌تراشی کند. در این هزار تو، هر تلاشی بی‌ثمر است.

۹- ولی از طرف دیگر، اگر یکی از این انقلابیون فکر کند که شخصی یا خانواده‌ای طاغوتی بوده است، آنوقت انقلاب می‌شود حکومت ترس و وحشت. کمیته شخصی را که فکر می‌کند مجرم است دستگیر می‌کند و به زندان انفرادی می‌اندازد، جایی که هیچ تماسی با دنیای خارج ندارد. هیچ تکرار می‌کنم، هیچ امکاناتی که شایسته یک انسان باشد غیر از آنچه کمیته در اختیار او می‌گذارد، ندارد، و اگر تا همین هفته پیش به زندان می‌افتاد ممکن بود از بد حادثه گیر یکی از «دادگاههای اسلامی» بیفتد و بدون تشریفات قانونی به دست جوخه‌های مرگ سپرده شود. به نظر می‌رسد که با توافق بازرگان و خمینی این رویه جابرانه دادگاهی متوقف شده باشد، ولی هیچ کس به یقین نمی‌داند.

۱۰- وقتی که این مجرم دارد در زندان می‌پوسد، کمیته‌های دیگر به خانه‌اش هجوم می‌برند و هر چه به دستشان بیاید غارت می‌کنند. شاید از خانواده‌اش بازجویی کنند، کسب و کار و دارایی‌های دیگرش را مصادره کنند و نهایتاً به خاک سپارند. به همین دلیل، بسیاری از

بازرگانان موفق در رژیم گذشته ترجیح داده‌اند در خارج کشور بمانند تا اینکه خطر بازگشتن را به جان بخرند.

۱۱- هرج و مرج حاکم بر کمیته‌ها بازتاب هرج و مرج گسترده‌تر حاکم بر کل ملت است. انقلابی که توانست طومار رژیم شاه را در هم بپیچد، برای این هدف منفی از حمایت قاطع مردم برخوردار بود، ولی هیچ‌گونه توافق نظر واقعی درباره آینده وجود ندارد. در بحبوحه این روند، خمینی در نقش رهبر واقعی انقلابیون ظهور کرد، ولی سلطه او بر گروه‌های مختلف با ایدئولوژی‌های متفاوتی که دارند به هیچ‌وجه تضمین شده نیست. بازرگان نیز که سعی دارد اراده انقلاب را اجرا کند، موفقیت کمتری در ابراز و یا کنترل مجموعه هماهنگی از سیاست‌ها داشته است.

۱۲- تقاضا برای انجام رفراندوم، به مثابه عامل سازماندهنده‌ای در تغییر خواست انقلابی، افزایش یافته است. برخی گروه‌ها اعلام کرده‌اند که رفراندوم را تحریم می‌کنند، و برخی دیگر خواهان تغییر شکل و محتوای آن هستند. با وجود این، به طور کلی، بیشتر مردم اذعان دارند که رفراندوم برگزار خواهد شد و نتیجه آن هم رأی قاطع به یک جمهوری اسلامی است. تنها پس از حل این مسئله است که شاید فعالیت سیاسی قدری جدی‌تر شود.

۱۳- مسئله دیگری که باید در آینده حل شود، مسئله قانون اساسی است، و اینکه آیا قانون اساسی جدید محصول یک فرایند شکل‌گیری تدریجی خواهد بود و یا اینکه مثل رفراندوم به خلق ملت فرو می‌شود. یک مسئله دیگر مسئله انتخابات عمومی است، اینکه اصلاً باید انتخاباتی صورت بگیرد و چه وقت. در این صحنه نبرد، نامعقول نیست اگر انتظار داشته باشیم که گروه‌های سیاسی متشکل‌تری ظهور کنند و به مبارزه با یکدیگر ادامه دهند. این تشکل‌ها، در کنار ارگانهای دیگری که قصد و نیت شوم‌تری دارند، از هم اینک در حال شکل‌گیری هستند.

۱۴- با وجود این، نباید توقع داشت که مبارزات سیاسی آتی به شیوه رایج در هاید پارک و انتخابات آمریکا انجام شود. گروه‌هایی که تعداد زیادی اسلحه در دست دارند و عادت کرده‌اند برای رسیدن به اهداف خود از آنها استفاده کنند، مسلماً تمایلی به بحث و استدلال‌های شیرین برای جلب نظر سیاسی دیگران نخواهند داشت. در عوض، این گروه‌های مسلح در مبارزات آتی خواهان بیشتری دارند، زیرا رهبران سیاسی به دنبال جلب حمایت آنهایی خواهند بود که بیشترین قدرت آتش و بی‌رحمترین رهبران را داشته باشد. می‌توان انتظار نوعی جنگ‌سالاری را داشت. از آنجایی که نیروهای امنیت ملی از هم پاشیده و ضعیف هستند، نمی‌توان توقع داشت که بتوانند این تمایل را مهار کنند.

۱۵- صحنه سیاست ایران در آینده نزدیک بسیار پر جنب و جوش خواهد بود، ولی لزوماً این جنب و جوش رضایت‌بخش نخواهد بود.

۲۲ مارس ۱۹۷۹ - ۲ فروردین ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۱۶۹ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: مسایل اجتماعی بعد از انقلاب در تهران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در روزهای ۲۰ و ۲۱ مارس، اولین دعوت‌های رسمی به دو مراسم پس از انقلاب در تهران را پذیرفتم. اولین مراسم در روز ۲۰ مارس و از طرف شرکت ملی نفت ایران به مناسبت سالروز ملی شدن صنعت نفت در سال ۱۹۵۱ برگزار می‌شد. دومین مراسم، در روز ۲۱ مارس، همان مراسم سنتی دیدار هیأت‌های دیپلماتیک با شاه در نوروز بود. به پیشنهاد سفیر بلغارستان، که مسن‌ترین سفیر در ایران بود، مراسم فوق برای نخست‌وزیر بازرگان اجرا شد، که در جشن شرکت نفت میهمان افتخاری مراسم بود.

۳- در مراسم شرکت نفت، از دیدن برخی چهره‌های آشنا نظیر برادر جوانتر فلاح و تعدادی از بازرگانان سرشناس رژیم گذشته تعجب کردم. همگی قدری عصبی بودند. تعداد زیادی از اعضای هیأت‌های دیپلماتیک در این مراسم شرکت کرده بودند.

۴- پذیرایی نسبتاً ساده بود، و شربت پرتقال، کوکا کولا و چای سرو می‌شد. بر روی میزها شیرینی‌های زیادی چیده بودند که هیچکس نخورد. چند نفر ریشو، از نوع انقلابیون، در اطراف سالن ایستاده بودند.

۵- چند دقیقه فرصت کردم با دکتر نزیه، مدیرعامل شرکت ملی نفت صحبت کنم. از او پرسیدم آیا حقیقت دارد که او پیش‌نویس قانون اساسی جدید را که قرار است در آینده نزدیک منتشر شود، تهیه کرده است. او گفت چون حقوقدان قانون اساسی هستم به پاریس دعوت شده بودم تا پیش از بازگشت خمینی به تهران، قانون اساسی جدید را «مرور» کنم. چند روزی را در هتل محل اقامتم ماندم تا نسخه‌ای از پیش‌نویس قانون اساسی به دستم برسد، ولی نهایتاً ناامید شدم و بدون اینکه سند را دیده باشم پاریس را ترک کردم. بنابراین اصلاً نمی‌دانم که در قانون اساسی جدید چه چیزی مطرح شده است.

۶- مهمترین بخش مراسم ورود بازرگان، انتظام، و یزدی بود. بعد از ورود آنها سه نطق ایراد شد. اول نزیه، دوم بازرگان، و سوم یک «کارگر» به ایراد نطق پرداختند. سخنان دو سخنران اول ملایم بود و یکی از مترجمان شرکت ملی نفت ایران آن را برای حضار به انگلیسی ترجمه می‌کرد. ولی سومی دکلمه‌ای آتشین بود که یک جوان ریشوی بدون کراوات که معلوم بود تحصیلکرده است، آن را با صدای بلند خواند. یک دوست ایرانی که کنارم بود سخنان پر شور او را اینگونه ترجمه کرد که او سوگند یاد می‌کند تا آخرین قطره خونش از تأسیسات نفتی در مقابل تمایل امپریالیسم برای تسخیر مجدد آنها دفاع کند. هیچ ترجمه رسمی از این خطابه ارائه نشد.

۷- در مراسم دیدار با نخست‌وزیر، بازرگان، سنجابی، سحابی و انتظام در یک صف به استقبال میهمانان می‌آمدند. رئیس تشریفات نیز در مراسم حضور داشت. یزدی دیرتر به مراسم آمد. مراسم نخست‌وزیری نیز همانند جشن شرکت نفت ساده بود و همان چیزها سرو می‌شد. به محض اینکه صف استقبال کنندگان از هم جدا شد، سنجابی مراسم را ترک کرد.

۸- سفیر بلغارستان خیلی کوتاه سال نو را از طرف هیأت‌های دیپلماتیک تبریک گفت. بازرگان مؤدبانه و با قدردانی به او پاسخ داد و یزدی سخنانش را برای حضار ترجمه کرد. پس از خاتمه این مراسم، بازرگان نزد سفرا رفت تا شخصاً با آنها صحبت کند، و این کار را با من شروع کرد که قدری عجیب بود. سپس با سفیر فرانسه شروع به صحبت کرد.

۹- جای سفیر شوروی بسیار خالی بود. او به قم رفته بود تا پیام تبریک سال نوی رهبر شوروی را شخصاً تسلیم خمینی کند، و بدین ترتیب نظرش را در مورد سلسله مراتب رهبری در ایران عملاً نشان بدهد. رئیس تشریفات به من گفت که این مراسم، از جمله فهرست میهمانان، را تماماً سفیر بلغارستان ترتیب داده و تهیه کرده است. در نتیجه، جالب بود که نماینده سازمان آزادیبخش فلسطین در مراسم حضور نداشت.

سولیوان

سند شماره ۱۱۷

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۲۱۸
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی
موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۲۵ مارس

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: کردستان همچنان آرام است. بختیار ایران را ترک می‌کند و سخن می‌گوید. نخست‌وزیر از خوزستان دیدار می‌کند. خمینی از همه می‌خواهد در فراندوم شرکت کنند. هیأت اعزامی سازمان آزادیبخش فلسطین از مشهد دیدار می‌کند. تظاهرات بر ضد پیمان صلح مصر و اسرائیل، که خمینی آن را «خیانت به اسلام» نامیده است. پایان خلاصه.

۳- آتش‌بس موقت در کردستان همچنان برقرار است. (تلگرام جداگانه).

۴- در روز ۲۴ مارس، پیامی که روی نوار ضبط شده بود و گفته می‌شود متعلق به بختیار، نخست‌وزیر سابق، باشد تحویل دفتر خبرگزاری فرانس پرس در تهران شد. نوار مذکور به همراه یادداشت دست‌نویسی که بر روی سربرگ هتل کلاریج لندن نوشته شده بود، به خبرگزاری مذکور تحویل شد. فرانس پرس می‌گوید که صدای ضبط شده واقعاً صدای بختیار است.

۵- بختیار در این پیام می‌گوید «آنچه هم اینک در افق می‌بینم به هیچوجه شباهتی به آزادی، دموکراسی، پیشرفت اقتصادی و گسترش فرهنگ ملی ندارد.» بلکه بالعکس «ما یک حکومت استبدادی پیر و فاسد را برداشتیم و یک دیکتاتوری همراه با هرج و مرج را جایگزین

آن کردیم - فقط به امید ایجاد یک جمهوری اسلامی.» بختیار گفت که به این جمهوری رأی نخواهد داد زیرا «آن را مانعی بر سر راه پیشرفت جامعه، عظمت ملت، شکوفایی اقتصاد، و حقوق بشر می‌دانم.» او مصرانه خواست تا قدرت از دست فاسدان گرفته شود، حقوق فردی و اجتماعی تضمین شود، قوانین ضداسلامی لغو شود، و سیاست مستقل ایران تداوم یابد. او گفت «این برنامه‌ایست که می‌توان بر مبنای آن وحدت ایجاد کرد، بر خلاف رفتار دولتی که خود را ناتوان حس می‌کند و حقیقتاً هم ناتوان است.»

۶- انتقاد بختیار از دولت موقت، و به طور ضمنی، از خمینی، مسلماً بر دل آنهایی که از وقایع بعد از انقلاب شدیداً مضطرب هستند، خواهد نشست. توده ملت هنوز به خمینی وفادار است، ولی در میان نخبگان تجددطلب بسیارند کسانی که نخست‌وزیری بختیار را صبح کوتاه و نویدبخش سیاسی پیش از حاکم شدن دوباره سیاهی استبداد، می‌دانند. البته سخنان بختیار برای همقطاران سابق او در جبهه ملی که هم اینک در دولت موقت خدمت می‌کنند و از لحاظ فنی مسئول استبداد آیت‌الله و افراط‌گرایی پیروانش هستند، طعنه‌آمیز بود.

۷- گویی دولت موقت به اندازه کافی مشکل نداشت که استقبال متفاوت از نخست‌وزیر بازرگان، معاونش عباس امیرانتظام، و وزیر دفاعش مدنی طی دیدار روز گذشته‌شان، ۲۴ مارس، از خوزستان نیز به آنها اضافه شد. در خرمشهر، جمعیت خشمگینی بیرون از خانه آیت‌الله طاهر خاقانی تجمع کرده بود، و برای اینکه بازرگان و همراهانش بتوانند وارد خانه شوند، مجبور شدند با تیراندازی هوایی مردم را متفرق کنند. بازرگان و انتظام هر دو در مصاحبه‌هایشان گفتند که خواست اقلیت‌های قومی، از جمله مردم عرب‌زبان خوزستان، را درک می‌کنند. در خرمشهر مردم از بازرگان و هیأت همراهش تقاضا داشتند که سهم بیشتری از درآمد نفت که عمدتاً از خوزستان استخراج می‌شود، برای توسعه این استان اختصاص یابد. بازرگان و هیأت همراهش امروز ۲۵ مارس در تبریز به سر می‌برند.

۸- خمینی با صدور بیانیه‌ای از تمام ایرانی‌ها، اعم از مرد و زن، خواسته است تا از حق رأی خود در فراندوم جمهوری اسلامی استفاده کنند. به نظر می‌رسد که دولت بدون اعتنا به اعتراضاتی که به شکل فراندوم و مسئله امکان برگزاری زودهنگام آن مطرح شده است، قصد دارد فراندوم را در زمان مقرر برگزار کند. اخبار شبانه ۲۵ مارس به رأی‌دهندگان احتمالی اطمینان داد که نباید نگران عضویت خود در حزب منحل رستاخیز باشند. نگرانی مردم از آنجا ناشی می‌شود که عضویت آنها در حزب رستاخیز در شناسنامه‌هایشان ثبت شده است و به هنگام رأی‌گیری باید شناسنامه خود را در محل رأی‌گیری ارائه دهند. همچنین اعلام شد که یک بار دیگر حداقل سن رأی‌دهندگان به ۱۶ سال تمام کاهش یافته است، که موجب بهم ریختن بیشتر اوضاع شد.

۹- برخلاف آن که انتظار می‌رفت به مناسبت نوروز زندانیان از جمله حداقل صدها نفر زندانی سیاسی که هم اینک در حبس به سر می‌برند، مورد عفو قرار بگیرند، در طول تعطیلات

نوروز چنین عفوی اعلام نشد. ظاهراً پیشنهاد عفو مورد اعتراض چندین محفل سیاسی قرار گرفته است. با وجود این، خمینی اجازه ملاقات ۲۵۰ زندانی را با خانواده‌هایشان صادر کرد (چنانکه مطلع شده‌ایم هر زندانی اجازه داشت فقط با یکی از اعضای خانواده‌اش آن هم فقط به مدت ۵ دقیقه ملاقات کند). کارمند سیاسی مترینکو در تعطیلات آخر هفته از مقابل زندان قصر عبور کرد و می‌گوید که منظره آنجا هیچ تغییری نسبت به گذشته نکرده است. هنوز زنان و کودکان زیادی مقابل در زندان منتظرند تا به داخل زندان بروند و شوهر، پدر، برادر و غیره را ملاقات کنند. تنها فرقی که وجود داشت این بود که مردم لباس‌های بهتری پوشیده بودند.

۱۰- سازمان آزادیبخش فلسطین همچنان فعال است. یک هیات فلسطینی به همراه تعدادی از اعضای کمیته مرکزی انقلاب روز ۲۲ مارس از مشهد دیدار کرد. در ارتباط با همین دیدار اعلام شد که سازمان آزادیبخش فلسطین نیروهای موسوم به سپاه پاسداران انقلاب را که یک نیروی شبه‌نظامی است، آموزش خواهد داد. سپاه پاسداران تحت نظر ابراهیم یزدی، معاون رئیس‌جمهور، در حال شکل‌گیری است.

۱۱- در بعد از ظهر روز ۲۵ مارس، گروه کوچکی از تظاهرکنندگان در اعتراض به امضای پیمان صلح بین مصر و اسرائیل از میدان آزادی (شهید سابق) به سمت سفارت مصر راهپیمایی کردند. خمینی این پیمان را «خیانت به اسلام» توصیف کرده است که مسلماً به خشم مردم دامن خواهد زد. گوش بزنک خواهیم ماند.

سند شماره ۱۱۸

استفاده اداری محدود
از: سفارت آمریکا، ایران - ۳۲۴۲
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: تلگرام انجمن خدمات خارجی آمریکا

۱- خلاصه: در این گزارش توصیفی از زندگی در تهران و برخی شکایات پرسنل باقی‌مانده در ایران از نظر تان خواهد گذشت. انجمن خدمات خارجی آمریکا در تهران معتقد است که شاید بخشی از این اطلاعات برای آنهایی که در سفارت مسئول بخش ایران هستند مفید یا جالب باشد. لازم به تأکید است که این تلگرام فقط به منظور اطلاع مسئولان وزارت امور خارجه ارسال می‌گردد و نباید بین سایر ارگانها توزیع گردد. پایان خلاصه.

۲- تعدادی از کارمندان سفارت که به منظور نظارت بر ارسال اسباب و اثاثیه منازل، لغو قول‌نامه‌ها، جابجایی اموال چه شخصی و چه دولتی، و حل مشکلات پرسنل و تلاش برای بازگرداندن وضعیتی عادی به سفارت در تهران مانده‌اند، احساس می‌کنند که در حق‌شان بی‌انصافی شده است، به ویژه در مقایسه با آنهایی که در هنگام تخلیه پرسنل از ایران خارج شدند. آنهایی که مسئول نقل و انتقالات مستقیم هستند غالباً باید بدون استراحت و تفریح از نقطه‌ای به نقطه دیگر سفر کنند. TDY یا دیدار با خانواده‌هایشان می‌تواند تأثیر زیادی بر روحیه

آنها بگذارد.

۳- این احساس در بین کارمندان وجود دارد که آنهایی که به اروپا پناه برده‌اند از مزایای بیشتری نسبت به آنهایی که در آمریکا مستقر شده‌اند، بهره‌مند هستند. کارمندانی که در اروپا ماندند به مدت یک ماه یا بیشتر از مرخصی اداری یا TDY استفاده کردند، ولی آنهایی که به آمریکا رفتند مجبور بودند از مرخصی‌های سالیانه‌شان استفاده کنند. فوق‌العاده مأموریتی که به کارمندان مستقر در اروپا تعلق می‌گیرد بسیار بیشتر است، و آنها از امکانات بیشتری برای دیدار با خانواده‌هایشان نیز برخوردارند. اکثر خانواده‌هایی که آمریکا را برگزیدند بیشتر به تحصیل فرزندانشان فکر می‌کردند، ولی از لحاظ مالی امتیازات زیادی را از دست دادند، و فقط در محدوده واشنگتن دی.سی. دستور دریافت می‌کنند ولی آنهایی که در اروپا مستقر شده‌اند معمولاً اصالتی غیرآمریکایی دارند و با خانواده‌هایشان آنجا زندگی می‌کنند، بنابراین از لحاظ مالی نیز به نفع آنها تمام می‌شود.

۴- هر تلاشی که با هدف تسریع در تفکیک نامه‌ها در سیستم پُست صورت بگیرد نیز می‌تواند به بهبود روحیه کارمندان کمک کند. بسیاری از بسته‌های متعلق به کارمندان گم شده، خیلی از آنها منتظر چک‌های خود بوده‌اند، و هنوز نمی‌دانند آیا چکی که در روز پیش از قوع اتفاقات پست شده بود، به مقصد رسیده است یا خیر. البته می‌دانیم که کار ساده‌ای نیست، ولی به هر حال اگر بدانیم که هنوز چیزی از اعتبارمان باقی مانده است، خوشحال می‌شویم.

۵- در زیر شرح کوتاهی در مورد شرایط زندگی در سفارت برایتان می‌فرستم. شاید بخشی از این اطلاعات قبلاً در تلگرام‌های ارسالی ذکر شده، و بخشی از آن نیز تازه باشد. به خاطر مسایل امنیتی و همچنین به دلیل اینکه تعداد کارمندان باقی مانده به قدری نیست که از سرگیری کار سرویس‌های سفارت را توجیه کند، اکثر پرسنل را به یک یا دو ساختمان واقع در پشت سفارت انتقال داده‌ایم. هنوز دو گروه مستقل از شبه‌نظامیان (سابق) و تعداد زیادی از پرسنل نیروی هوایی محافظت از ساختمان سفارت را بر عهده دارند. البته این سه گروه همیشه با یکدیگر کنار نمی‌آیند، هر چند هم اکنون تنش بین آنها خیلی کمتر از روزهای بعد از حمله به سفارت است. دسترسی به ساختمان سفارت برای آنهایی که مایل به ورود به سفارت هستند یک مشکل جدی است و تا بحال چندین بار اتفاق افتاده است که محافظان سفارت محتویات کیف کارمندان را بازرسی کرده‌اند.

۶- حضور این محافظان هیچ کمکی به کارمندانی که در سفارت مشغول به کار هستند، نمی‌کند، حال می‌خواهد این کارمندان آمریکایی باشند یا بیگانه و با توجه به گسترش احساسات ضدآمریکایی، باعث می‌شود که طرف‌های ایرانی تماس ما حتی دیگر تمایلی به نزدیک شدن به سفارت نداشته باشند.

۷- تلاش مدیران سفارت برای بهبود کیفیت محافظان بسیار نتیجه‌بخش بوده است. حالا متوسط سن پرسنل نیروی هوایی در مقایسه با قبل که ۱۸ سال بود، چیزی نزدیک به ۲۰ تا ۲۵

سال است. ظاهر آنها قابل قبول تر شده و مسئولیت پذیری بیشتری نسبت به گروه قبلی از خود نشان می دهند. با وجود این، محافظان سفارت از ما پتو، بخاری برای پُست های نگهبانی شان، اجاق برای درست کردن چای، فرش و ماشین لباس شویی برای شستن یونیفورم هایشان خواسته اند. البته رد خواسته آنها بسیار مشکل است، زیرا اینها را کسی از ما می خواهد که یک تفنگ ژ-۳ روی دوشش انداخته است، هر چند هر وقت یکی از خواسته هایشان را برآورده می کنیم، فردا توقعشان بیشتر می شود.

۸- تیراندازی های شبانه در محوطه سفارت دیگر امری عادی است، هر چند محافظان سفارت اکثر این تیراندازی ها را برای آن انجام می دهند که خوابشان نبرد و یا اینکه مطمئن شوند که تفنگ هایشان هنوز کار می کند. در روز ۲۱ مارس تیراندازی محافظان سفارت تمام کارمندان را سراسیمه کرد، البته این بار تیراندازی استثنائاً به خاطر شروع سال نوی ایرانی بود. هر چند اکثر این تیراندازی ها شخصاً تهدیدی برای کسی نیست، ولی اعصاب انسان را به هم می ریزد، البته اگر از بی خوابی ناشی از آزمایش تفنگ ها آن هم درست زیر پنجره ی اتاق تان در ساعت ۳ صبح بگذرید.

۹- از تعاونی سفارت تا بحال سه بار سرقت شده است. SY می گوید که این سرقت ها کار خودی هاست. احتمالاً محافظان سفارت که به آنها گفته بودیم نباید در بخش کنسولی بخوابند، از حرف ما ناراحت شده و چند روز پیش درب بخش کنسولی را که موقتاً به اتاق قبلی تفنگداران انتقال یافته، باز کرده و داخل آن شده بودند. سیم تلفن های قطع شده و خسارات جزئی دیگری نیز به آنجا وارد شده بود.

۱۰- با وجود این، چون احتمال حمله مجدد به سفارت بسیار زیاد است، گمان می کنیم که حضور یک نیروی محافظ محلی در سفارت ضروری باشد. سازمان آزادیبخش فلسطین دارد نفوذ زیادی در ایران پیدا می کند و مخالفت آن با پیمان صلح مصر و اسرائیل کاملاً آشکار است. در همین ارتباط، چندی پیش تظاهراتی عظیم، ولی خوشبختانه صلح آمیز، در مقابل سفارت انجام شد.

۱۱- هنوز بقایای گاز اشک آور در ساختمان کنسولی انسان را آزار می دهد، ولی اکثر پنجره ها را عوض کرده و دفاتر را رنگ زده ایم، و اکثر اوقات شرایط کاری قابل تحمل است.

۱۲- امکانات تفریحی عملاً صفر است. درخواست کرده ایم تعدادی از فیلم هایی را که ارتش آمریکا بین پرسنل توزیع می کند به دستمان برسانند، ولی هنوز چیزی دریافت نکرده ایم. البته بعضی رستوران ها باز هستند ولی باید ساعت ۱۰:۰۰ شب در سفارت باشیم زیرا از آن ساعت به بعد گشتی های غیرنظامی به خیابان ها می ریزند و به سوی خودروهایی که رانندگانشان احتمالاً فریاد ایست آنها را نشنیده و به راه خود ادامه داده اند، تیراندازی می کنند. در ماه اخیر هیچ یک از کارمندان آمریکایی جرأت خارج شدن از تهران را به خود نداده است، ولی گزارش روزنامه ها نشان می دهد که وضعیت امنیتی در شهرستان ها نیز بسیار متزلزل است.

غرب ایران، به ویژه کردستان، صحنه درگیری‌های مداوم است. اخباری از راهزنی در اتوبانها به دستمان رسیده است، و احتمالاً به خاطر وضعیت افغانستان بخش شمال شرقی ایران نیز باید پرتنش باشد. اگر ناآرامی‌های کردستان به مناطق قبیله‌نشین دیگر نیز سرایت کند، سفر زمینی در این کشور غیرممکن خواهد شد.

۱۳- اکثر ما هر روز بین ۳۰۰ تا ۶۰۰ یارد راه می‌رویم تا از خانه به سفارت بیاییم و خدا را شکر می‌کنیم که به قدر کافی کار هست که شش روز هفته سرمان را گرم کند چون واقعاً اینجا هیچ کار دیگری نیست که بتوانیم انجام دهیم.

۱۴- از سوی دیگر، وضعیت امنیتی تهران در ساعات روز عادی شده است. ترافیک واقعاً وحشتناک و گاهی اوقات حتی بدتر از روزهای قبل از انقلاب است (به این معنی که هیچ خودرویی از جایش تکان نمی‌خورد). اخبار سرقت از منازل کمتر شده است.

۱۵- کاهش شدید پرسنل ایرانی هیأت مستشاری و آژانس‌های دیگر فشار شدیدی بر روی آنهایی که باید پاسخ شکایت‌های پرسنل مزبور را بدهند وارد می‌کند. جلساتی برای رسیدگی به شکایات پرسنل بازخرید شده ایرانی برگزار شد، ولی آنها خواسته‌های بسیار نامعقولی دارند (خواسته‌های آنها را در گزارش جداگانه برایتان ارسال کرده‌ایم). از آنجایی که اکثر خواسته‌هایشان برآورده نخواهد شد، باید انتظار افزایش سطح خصومت‌ها را داشت.

۱۶- انتقال اسباب و اثاثیه به خارج از ایران امر بسیار دشواری است. بازرسان غالباً خواستار بازرسی کامیون‌ها هستند، که تازه این امر بعد از روزها مذاکره برای اخذ مجوز انتقال اسباب و اثاثیه صورت می‌گیرد. از آنجایی که دولت مرکزی هنوز کنترل کامل اوضاع را در دست ندارد، هیچ مقام واحدی نیست که بتوانیم چنین مشکلاتی را از طریق آنها حل کنیم.

۱۷- بخش کنسولی دارد خدمات مهاجرتی و صدور ویزا را در سطح بسیار محدودی انجام می‌دهد. صدور ویزا عملاً متوقف شده و احتمالاً در آینده نزدیک باید آن را از سر بگیریم. در دو مورد با زور اسلحه ما را مجبور کردند که ویزا صادر کنیم. قضاوت تحت چنین شرایطی بسیار دشوار است به ویژه با توجه به این حقیقت که اکثر ایرانی‌ها احتمالاً درباره مهاجرت به آمریکا راستش را نمی‌گویند. علاوه بر این، چون انتقال ارز لازم برای تأمین هزینه‌های تحصیل دانشجویان در آمریکا فعلاً بسیار مشکل است، متقاضیان احتمالی شرایط اخذ ویزای دانشجویی را نخواهند داشت.

۱۸- فعالیت در بخش سیاسی و اقتصادی- بازرگانی تقریباً به همان اندازه است، و تنها مانع موجود عدم تمایل مقامات ایرانی به ملاقات با آمریکایی‌ها و یا ارائه اطلاعات است. یک مشکل دیگر هم پیدا کردن شخص با اطلاع و ذیصلاحی است که بتواند به سئوالات ما پاسخ بدهد و یا خدماتی در اختیارمان بگذارد.

۱۹- حتی با فرض اینکه وضعیت از آن چیزی که هست وخیم‌تر نشود، احساس می‌کنیم که صلاح نیست خانواده‌ی کارمندان سفارت تا حداقل شش ماه دیگر به ایران برگردند. پیمان

صلح خاورمیانه، رفراندوم، انتخابات آتی مجلس مؤسسان و تهیه پیش‌نویس قانون اساسی همگی رویدادهایی است که می‌تواند موجب برانگیختن وقایع خشونت‌بار شود. نباید فراموش کرد که ایران هنوز ارتش قدرتمندی ندارد که بتواند از آن برای فرونشاندن خشونت‌ها استفاده کند. البته گمان می‌کنیم شاید در آینده نزدیک بتوان مجوز سفر بعضی از همسران کارمندان را به ایران صادر کرد، به ویژه اگر مهارت‌های مفیدی داشته و مایل به کار در سفارت باشند. در اینجا شدیداً به منشی و یا حتی کارمند بخش آرشیو که مهارت کار با اسناد طبقه‌بندی شده را داشته باشد، نیاز داریم و احتمالاً اگر بتوانید یک پانچ‌یست برای تهیه پیش‌نویس مکاتبات در بخش پرسنلی و کنسولی (ویزای مهاجرت) بفرستید، بسیار سپاسگزار خواهیم بود. اگر قرار است بستگان کارمندان سفارت به ایران سفر کنند باید در سلامت کامل باشند (زیرا امکانات پزشکی ما کاهش یافته است) و اسباب و اثاثیه زیادی با خود نیاورند.

۲۰- انجمن خدمات خارجی آمریکا در تهران از وزارت امور خارجه تقاضا دارد که وقت کافی برای توجه به مشکلات و نگرانی‌هایی که از بابت تخلیه آمریکایی‌ها از ایران ایجاد شده است، مبذول کند. البته مستحضر هستیم که در برخی موارد محدودیت‌های آیین‌نامه‌ای وجود دارد، ولی پیشنهاد می‌کنیم که این آیین‌نامه‌ها اصلاح شود تا آنهایی که در آینده از ایران تخلیه می‌شوند شرایط برابر با دیگران داشته باشند. با احترام
سولیوان

سند شماره ۱۱۹

۲۶ مارس ۱۹۷۹ - ۶ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۳۲۵۴

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، پرسنل دفتر وابسته دفاعی، وابستگان نظامی خارجی، منبع

۶۸۴۶۰۰۸

تهیه‌کننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۲۶ - ۲۵ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته را، از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۲۵ مارس تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۲۶ مارس ۱۹۷۹ پوشش می‌دهد، شامل: وضعیت داخلی. وضعیت مهرآباد. نطق بازرگان در تبریز. وضعیت دوشان تپه.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- وضعیت داخلی: تهران در طول پنج روز تعطیلات نوروزی نسبتاً آرام بود. بسیاری از واحدهای تجاری به استثنای مغازه‌های خرده‌فروشی تعطیل بودند. اداره‌های دولتی نیز تا امروز

صبح تعطیل بودند. صدای تیراندازی‌های پراکنده‌ای در طول شب در نزدیکی دفتر وابسته نظامی شنیده می‌شد. روز گذشته تهران به جز در خیابان‌های اصلی مرکز شهر، ترافیک سبکی داشت. روز گذشته تظاهرکنندگان (که تعداد آنها در بعد ظهر به چند هزار نفر می‌رسید) در مقابل سفارت مصر تجمع کردند. بی.جی. شمی، وابسته نظامی مصر، امروز ۲۶ مارس اظهار داشت که دانشجویان امروز صبح به داخل سفارت مصر نفوذ کردند. دانشجویان، امروز صبح با سفارت مصر تماس گرفته و به مقامات سفارت گفته بودند که قصد دارند در اعتراض به امضای پیمان صلح نزدیک به ۲۴ ساعت در سفارتخانه تحصن کنند. بی.جی. شمی گفت که تعدادی از تظاهرکنندگان از دانشجویان عرب‌زبان بودند، و افزود که فکر نمی‌کند هیچ مشکل عمده‌ای در سفارت و یا دفتر او ایجاد شده باشد. در حدود ساعت ۱۹:۰۰ روز ۲۵ مارس تعدادی تظاهرکننده (که تقریباً چند صد نفر بودند) بدون خشونت از ضلع شرقی سفارت در خیابان روزولت عبور کردند و به سمت تخت جمشید رفتند. آنها شعارهای ضد کارتر می‌دادند. امروز صبح در حدود ساعت ۱۰:۰۰ نزدیک به ۲۰۰ ایرانی مقابل درب اصلی سفارت تجمع کردند. اکثر آنها کارکنان سابق مرکز مستشاران نظامی آمریکا بودند که به عدم پرداخت حق سنوات خود اعتراض داشتند و گروه دیگر که تقریباً ۳۰ تا ۴۰ نفر می‌شدند، دانشجویانی بودند که قرار بود در آمریکا تحصیل کنند و درخواست ویزا داشتند. کارکنان سابق مرکز مستشاران نظامی به تدریج متفرق شدند ولی دانشجویان تصمیم گرفتند در مقابل درب تحصن کنند و موقتاً تردد خودروها را دچار مشکل کردند. احتمالاً تا چند هفته دیگر که بخش صدور ویزای دانشجویی تعمیر شود و کارکنان در آن مستقر شوند، این وضعیت ادامه خواهد داشت. روزنامه‌های اصلی فارسی‌زبان روز سه شنبه ۲۷ مارس کار خود را شروع خواهند کرد.

ب- وضعیت فرودگاه مهرآباد: طبق مشاهدات وابسته نظامی، فعالیت بخش غیرنظامی فرودگاه تقریباً عادی است. امنیت فرودگاه هم اینک تقریباً به طور کامل در دست پلیس غیرنظامی است که یونیفورم‌های آبی به تن دارند. در ترمینال اصلی تعدادی پلیس با یونیفورم نظامی دیده می‌شوند. وابسته نظامی با نشان دادن کارت شناسایی دیپلماتیک خود بدون محدودیت توانست در ترمینال اصلی تردد کند. کارمندان ترمینال برخوردی دوستانه داشتند و با وابسته نظامی گرم می‌گرفتند، به ویژه آنهایی که ویزای آمریکا می‌خواستند. تعداد مسافران اروپایی که با لوفت‌هانزا و بریتیش ایرویز به فرودگاه می‌آمدند مثل گذشته زیاد نبود، ولی تعدادی از خانواده‌های اروپایی (زن و کودک) داشتند به تهران بازمی‌گشتند. یک کارمند بخش گمرکات - مهاجرت به وابسته نظامی گفت که زنان و دانشجویان ایرانی می‌توانند از کشور خارج شوند، ولی مردان ایرانی هنوز اجازه خروج از کشور را ندارند. به عقیده او تا چهارم یا پنجم آوریل مردان ایرانی هم می‌توانند از ایران خارج شوند. مأموران گمرک بازرسی عادی چمدان‌ها را شروع کرده بودند. هیچ مشکلی برای ورود مجدد سی. دبلیو او بارتکو، (مأمور دفتر وابسته نظامی آمریکا) به ایران پیش نیامد.

ج- بازرگان در تبریز: روز گذشته بازرگان نطقی طولانی در تبریز ایراد کرد. بخش سیاسی سفارت محتوای سخنرانی را گزارش خواهد داد.

د- وضعیت دوشان تپه: وابسته نیروی هوایی آمریکا و نماینده شرکت بیچکرافت امروز صبح به پایگاه هوایی دوشان تپه رفتند تا جک، ابزار و تجهیزات موردنیاز برای تعویض لاستیک‌های هواپیمای C-۱۲ متعلق به دفتر وابسته نظامی در مهرآباد را تحویل بگیرند. مأموران کمیته آنها را همراهی کردند و اجازه دادند تجهیزات و چند کیسه نامه را که در انبار مانده بود با خود بیاورند. از نماینده بیچکرافت استقبال گرمی شد و ایرانی‌ها به او گفتند که احتمالاً موتور سه هواپیمای C-۱۲۶ به روغنکاری نیاز دارد. وابسته نیروی هوایی یک گروه ۳۰ نفره از نیروی هوایی ایران را دید که با لباس غیرنظامی آنجا نشسته بودند و یک گروه‌بان نیروی هوایی برایشان سخنرانی می‌کرد. وابسته نظامی شنید که گروه‌بان مزبور می‌گوید: «مصر باید با اسرائیل بجنگد، نه اینکه پیمان صلح امضا کند.» هر چند پرسنل زیادی در پایگاه هوایی بودند ولی هیچ کار مثبتی در آن انجام نشده بود. بسیاری از پرسنل بی‌هدف در پایگاه قدم می‌زدند. یک سرگرد نیروی هوایی سعی کرد از خروج تجهیزات از پایگاه جلوگیری کند، ولی سروان نیروی هوایی که عضو کمیته بود به او توضیح داد که تجهیزات برای چه کاری و به کجا برده می‌شود. هیچ مشکل دیگر پیش نیامد.

سند شماره ۱۲۰

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۲۵۵
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی
۲۶ مارس ۱۹۷۹ - ۶ فروردین ۱۳۵۸
موضوع: گزارش وضعیت امنیتی تهران

- ۱- (محرمانه - تمام متن)
- ۲- وضعیت امنیتی از زمان ارسال آخرین گزارش امنیتی تا به حال تغییر محسوس نکرده است. ادامه تیراندازی‌های کوتاه شبانه در اطراف سفارت قدری کارکنان را عصبی کرده است. هیچ پیشرفتی در جابجایی گروه ماشاءالله از درب اصلی سفارت صورت نگرفته ولی گروه نیروی هوایی و گروه رضا در محل اقامت با یکدیگر کاملاً هماهنگ هستند. روند ایجاد اعتماد بین کارکنان آمریکایی و نیروهای محافظ بسیار کند پیش می‌رود. به نظر می‌رسد که این بار موازنه به نفع ما باشد. عده‌ای با توسل به زور وارد تعاونی شدند و اقلام گرانقیمتی به ارزش ۱۰۰۰۰ دلار را با خود بردند. وجود مقادیر زیادی مشروب و کالاهای مصرفی در این محوطه‌ی اصولاً ناامن زمینه را برای بروز چنین اتفاقاتی مهیا می‌کند و سفارت دارد خود را از شر مازاد اقلام موجود خلاص می‌کند.
- ۳- امنیت فیزیکی در طول دوره گزارش: قوطی‌های نیترات سدیم را در دسترس قرار داده‌ایم تا در صورت لزوم تجهیزات ارتباطی و گزارش‌های حساس را سریعاً نابود کنیم.

فصل‌های موقتی در تمامی طبقات نصب کرده‌ایم که به ما اجازه می‌دهد دسترسی به بخش‌های مختلف را کنترل کنیم و طبقه دوم را مسدود کرده‌ایم. سیبی میتی سه دوربین مداربسته نصب کرده و تا به حال کسی به طرف این دوربین‌ها شلیک نکرده است. گیت حفاظت در ورودی به طور اضطراری از فرانکفورت برایمان ارسال شده است که بدین وسیله از مساعدت RTC در این ارتباط تشکر می‌کنیم. تعدادی جلیقه ضد گلوله نیز به دستمان رسیده است که اطمینان بیشتری به تفنگداران دریایی بخشیده است.

۴- امنیت روال کار: افسر امنیتی منطقه‌ای دو طرح دفاعی جداگانه برای سفارت نوشته است که طبق آنها کارکنان می‌توانند ساختمان را تخلیه کنند و به زیرزمین انبار بروند. کارکنانی که باید در ساختمان کنسولگری باشند و تفنگداران دریایی نیز طرح مکتوبی برای عقب‌نشینی به انبار دارند. هر چند طرح‌های فوق شاید شاید فایده چندانی نداشته باشد، ولی در صورت بروز یک حمله دیگر شانس بیشتری برای زنده ماندن به ما می‌دهد. همه کارکنان و تفنگداران دریایی در مورد این طرح‌ها توجیه شده‌اند.

۵- امنیت پرسنل: در حال حاضر هنوز نمی‌دانیم که آیا قرار است شخص دیگری جایگزین سیبی میتی بشود یا خیر. سیبی میتی در اینجا بسیار مفید بوده است و تعویض او باید بموقع انجام شود. افسر امنیتی منطقه‌ای، هالند قرار است روز ۲۶ مارس به اینجا بیاید و RSO تامس روز ۲۷ مارس ایران را ترک می‌کند.

۶- محافظان تفنگدار آمریکایی: در حال حاضر با توجه به نیروهای جایگزینی که بموقع از طرف شرکت A به سفارت اعزام می‌شوند، تقریباً تفنگدارانمان به اندازه کافی (۱۳) هستند. معلوم است که شرکت A بهترین افراد خود را برایمان فرستاده است، و آنها محافظان ایرانی را با پختگی و رفتارشان تحت تأثیر قرار داده‌اند. طرح انتقال تفنگداران دریایی به «انبار» ممکن نیست زیرا هوای این محوطه که قبلاً محل تجهیزات ارتباطی حساس بود خفه و بدون پنجره است. کار تعمیر چهار آپارتمان را در خیابان بیژن در پشت سفارت برای اسکان تفنگداران آغاز کرده‌ایم.

سند شماره ۱۲۱

۲۶ مارس ۱۹۷۹ - ۶ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۲۵۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۲۶ مارس

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: نطق بازرگان در تبریز. آرامش در کردستان. اعتراض تظاهرکنندگان به پیمان مصر و اسرائیل. پایان خلاصه.

نطق طولانی و بی سرو ته بازرگان در روز ۲۵ مارس در تبریز فقط یک نکته قابل توجه

داشت. رعایت انصاف در مورد شاه. اگر چه بازرگان شیوه‌های استبدادی او را موجه ندانست، ولی گفت تا جایی که می‌داند انگیزه شاه قصد و نیت خیر بوده است. بازرگان به مخاطبانش گفت: «او واقعاً می‌خواست که ملت ایران به یک قدرت جهانی تبدیل شود و تمدنی بزرگ داشته باشد.» او همچنین افزود که ایرانی‌های بسیاری این رویای ناممکن را پذیرفته بودند و در کنار شاه برای تحقق آن گام بر می‌داشتند. قبول منفعلانه حق شاه برای رهبری مردم به همان اندازه مهم بود که اعتقاد شاه به حق ادامه حکومت استبدادی در ایران.

۴- بازرگان هشدار داد: «اگر دولت انقلابی نیز همان راه را ادامه دهد، به ملت و انقلاب خیانت کرده است. ملتی که همه چیزش را گدایی می‌کند و همه چیزش را از دولت می‌خواهد، ناتوانی و بیچارگی‌اش را ثابت می‌کند، که به معنای اسارت و پذیرش فقر و فلاکت است، حال می‌خواهد تقصیر را به گردن دولت بیندازد، یا همسایگان و یا بیگانگان.» ... توانایی آنها برای رها شدن از عادت سلطه‌پذیری که در طول ۲۵۰۰ سال حکومت استبدادی و جابرانه شکل گرفته است، و اتکا به نفس بی‌سابقه‌ای که «منشاء و ضامن پیروزی و جاودانگی است.» باید شخصیت و صداقت بازرگان و درک صحیح او را از این مسئله که انقلاب روحی مردم ایران برای موفقیت واقعی انقلاب سیاسی امری ضروری است، واقعاً ستود. ولی باید دید که آیا مردم ایران می‌توانند واقعاً عادت‌های پیشین خود را به همان آسانی که بازرگان ظاهراً معتقد است، کنار بگذارند.

۵- کردستان همچنان آرام است. ما شایعاتی شنیده‌ایم مبنی بر اینکه رهبران سرشناس بلوچ با کردها تماس گرفته‌اند. هنوز معلوم نیست که آیا این تماس‌ها بیانگر یک ائتلاف احتمالی بین این دو جامعه مهم سنی ایران است یا خیر. در منطقه ترکمن صحرای استان گرگان، چند روز پیش جت‌های جنگنده نیروی هوایی برای نشان دادن قدرت بر فراز شهرها به پرواز درآمدند. ولی احتمالاً شکستن شیشه پنجره‌ها به خاطر صدای مهیب جت‌های جنگنده بیشتر مردم را خشمگین کرده است تا اینکه ترسانده باشد.

۶- روز ۲۵ مارس، سفارت مصر صحنه چندین تظاهرات جداگانه در اعتراض به پیمان صلح مصر و اسرائیل بود. بزرگترین تظاهرات بعد از ظهر روز گذشته برگزار شد (که شاید چندین هزار نفر در آن شرکت داشتند). تظاهرکنندگان به هنگام رفتن به سوی سفارت مصر از مقابل کانون ایران و آمریکا و به هنگام بازگشت از مقابل سفارت آمریکا عبور کردند. در هیچ یک از این محل‌ها اتفاقی نیفتاد ولی شعارهای ضد کارتر شنیده شد. سفارت مصر امروز، ۲۶ مارس، تعطیل بود، ولی اطلاع یافته‌ایم که عده‌ای که تعدادشان مشخص نیست ساختمان سفارت را اشغال کرده و هنوز در آنجا تحصن کرده‌اند. آنها دانشجویان عرب از ملیت‌های مختلف هستند. همسر سفیر مصر (که در محل اقامت محفوظ است) به رایزن سیاسی گفت که هیچیک از اتباع مصر در میان این دانشجویان نیستند. برخی از آنها قمه به همراه دارند ولی هیچ رویداد خشونت‌باری رخ نداده است. تعدادی از کارکنان مصری در ساختمان کنسولی

هستند که عملاً گروگان گرفته شده‌اند. هر چند که هیچ دیپلماتی بین آنها نیست. دولت ایران قول داده است که تحصن‌کنندگان را «به زودی» از سفارت خارج کند، ولی هنوز که ساعت ۱۶:۰۰ به وقت محلی است، هیچ کاری صورت نگرفته است.

۷- درست قبل از ظهر عده‌ای در مقابل درب اصلی سفارت تجمع کردند، که ما را نگران کرد. ولی آنها فقط خواهان از سرگیری روند صدور ویزا بودند. به هنگام تهیه این گزارش اطلاع یافتیم که تظاهرکنندگان با اتوبوس به سوی سفارت آمریکا می‌آیند. اگر گزارش دیگری ندادیم، خبر بدی برایتان نداشته‌ایم.
سولیوان

سند شماره ۱۲۲

۲۷ مارس ۱۹۷۹ - ۷ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۲۸۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۲۷ مارس

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: توقف انتشار سه روزنامه مهم غیر فارسی زبان در ایران. انتشار فهرستی از درخواست‌های دانشجویان عرب که سفارت مصر را اشغال کرده‌اند. ادامه دستگیری‌ها. اخراج کارکنان وزارت امور خارجه و دانشگاه تهران. تشکیل یک حزب جدید. مراحل خروج از کشور برای ایرانی‌ها. خمینی هیأت هندی را نمی‌پذیرد. پایان خلاصه.

۳- اولین شماره روزنامه‌های کیهان اینترنشنال و تهران ژورنال پس از تعطیلات شش روزه نوروزی، آخرین شماره آنها نیز خواهد بود. این دو روزنامه انگلیسی‌زبان به همراه روزنامه فرانسوی‌زبان دو تهران (DE TEHERAN) اعلام کرده‌اند که از ۲۷ مارس دیگر منتشر نخواهند شد. آنها دلیل توقف انتشار خود را مسایل اقتصادی و فنی ذکر کرده‌اند، از جمله نبود مواد خام، کارکنان بیش از حد، نبود درآمدهای تبلیغاتی، و کاهش تیراژ به دنبال خروج اتباع خارجی از ایران. تهران ژورنال که به موسسه اطلاعات وابسته است همچنین خبر داد که دو روزنامه دیگر وابسته به این مؤسسه، یعنی روزنامه عربی‌زبان الاخی و روزنامه فارسی‌زبان اطلاعات هوایی نیز بسته خواهند شد. همچنین خبرهایی به دست ما رسیده است مبنی بر اینکه شاید کیهان فارسی و آیندگان نیز تعطیل شوند.

۴- نزدیک به ۵۰ نفر دانشجوی عرب که سفارت مصر در تهران را در تاریخ ۲۶ مارس اشغال کردند (نک تلگرام جداگانه) بیانیه‌ای منتشر ساخته و مدعی شده‌اند که:

- سازمان آزادیبخش فلسطین تنها نماینده مشروع مردم فلسطین است و تنها این سازمان حق دارد برای فلسطینی‌ها تصمیم بگیرد.

- موافقت‌نامه صلح مصر و اسرائیل حق مالکیت اسرائیل بر سرزمین‌های اشغالی اعراب را به رسمیت می‌شناسد و به همین دلیل باید رد شود.

- مذاکرات دو جانبه صلح به معنای تسلط صهیونیست‌ها بر بیت‌المقدس و به تبع آن مسجداً الاقصی است.

- امپریالیسم آمریکا با همکاری مصر به منطقه وارد می‌شود و کشورهای مسلمان باید از سادات برای مهار نیروهای صهیونیست و امپریالیست استفاده کنند.

- موافقت‌نامه صلح بین اسرائیل و مصر یک موافقت‌نامه دو جانبه است که موجب تفرقه در جهان عرب می‌شود. وحدت برادران مسلمان در دفع تهدید صهیونیسم بسیار مهم است و متأسفانه سادات بقیه جهان عرب را نادیده گرفته است.

- سادات حقوق فلسطینی‌ها را نادیده گرفته است و به همین دلیل تمام کشورهای عرب باید با مصر قطع رابطه کنند.

طبق گزارش روزنامه‌ها، شبه‌نظامیانی که خارج از ساختمان سفارت بودند هیچ تلاشی برای بیرون راندن اشغالگران نکردند. رادیو تهران گزارش می‌دهد که دفتر سازمان آزادیبخش فلسطین هر گونه مسئولیتی را در قبال اشغال سفارت مصر از خود سلب کرده است، اگر چه مطبوعات گزارش می‌دهند که راهپیمایی ۱۰ هزار نفری قبل از اشغال سفارت با حمایت سازمان آزادیبخش فلسطین صورت گرفت. تظاهرکنندگان همانگونه که به مقامات وزارت امور خارجه ایران قول داده بودند، در ساعت ۸:۰۰ صبح امروز سفارتخانه را ترک کردند. سفیر مصر به ما خبر داده است که در جریان اشغال سفارت هیچکس مجروح نشده است.

۵- روزنامه‌ها گزارش می‌دهند که گروه‌های ظاهراً بسیار فعال کمیته‌های انقلاب در طول تعطیلات نوروزی بیش از ۹۰ تاجر و مقام سابق رژیم را دستگیر کرده‌اند. یک خارجی به نام فرانکونه وینچنزو، عضو حزب رادیکال ایتالیا، نیز در بین دستگیر شدگان است. وینچنزو که مدعی است برای دفاع از حقوق همجنس‌بازان ایرانی به ایران سفر کرده است، به هنگام مصاحبه با خبرنگاران در مقابل زندان قصر دستگیر شد.

۶- وزارت امور خارجه ایران ۲۴۱ کارمند، از جمله ۳۶ سفیر و ۱۴ کنسول خود را اخراج کرده است. یک سخنگوی وزارت امور خارجه گفت که این وزارت به پاکسازی پرسنل ادامه خواهد داد. کارمندان سفارت قبلاً شنیده بودند که تمام کارمندان زن وزارت امور خارجه که در تظاهرات «حمایت از حقوق زنان» شرکت کرده‌اند، اخراج خواهند شد، و احتمال دارد این اخراج‌ها در همین ارتباط انجام شده باشد. دانشگاه تهران نیز در شب نوروز به خدمت ۲۰ استاد دانشگاه خاتمه داد، و مدعی شد که آنها «در فعالیت‌های رژیم سابق مشارکت داشتند.» طبق گزارش تهران ژورنال، این استادان دانشگاه بدون دریافت ابلاغ خاتمه خدمت و پاداش سنوات خدمت گذشته‌شان اخراج شدند.

۷- حزب جمهوریخواه فدرالیست موجودیت خود را اعلام کرده است. این حزب در اولین مانیفست خود خواستار تحریم رفراندوم ۳۰ مارس شده است. این حزب مدعی حمایت از نظام جمهوری فدرال متشکل از دولت‌های ملی خودمختار است.

۸- دولت ایران شرایط جدید و پیچیده‌تری برای مقاضیان خروج از کشور اعلام کرده است، بدین ترتیب که تقاضای صدور گذرنامه و جواز خروج پس از برگزاری رفراندوم بررسی خواهد شد و مراحل آن پنج روز طول خواهد کشید. بررسی‌های قبلی فقط ۴۸ ساعت طول می‌کشید. به خاطر تقاضای بیش از حد مردم برای صدور گذرنامه، اداره گذرنامه به محل دایمی نمایشگاه بین‌المللی منتقل شده است.

۹- روزنامه‌ها خبر می‌دهند که خمینی، علی نصیر سعید ابقتی، رهبر شیعیان هند را که در روز ۱۴ مارس به همراه هیأت حُسن‌نیت به قم سفر کرده بود، به حضور نپذیرفت. خمینی او را رهبر شیعیان هند نمی‌شناسد. در گزارش‌های دیگری که درباره ملاقات‌های خمینی در تهران جریان دارد، گفته می‌شود حمله لفظی خمینی به پیمان صلح مصر و اسرائیل نتیجه تحریکات سفیر شوری بوده است. طبق گزارش‌ها، سفیر وینوگرادوف در طول تعطیلات نوروز دوبار در قم به دیدن خمینی رفته است، که دومین بار یک روز قبل از صدور بیانیه خمینی بود. (توضیح: این گزارش را رد نمی‌کنیم، ولی روابط خوب خمینی با سازمان آزادیبخش فلسطین نیاز به توضیح ندارد).
سولیوان

سند شماره ۱۲۳

۲۷ مارس ۱۹۷۹ - ۷ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۳۲۹۰

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: سروان اچ.اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۲۷ - ۲۶ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته را، از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۲۶ مارس تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۲۷ مارس ۱۹۷۹ پوشش می‌دهد، شامل: روزنامه‌های تهران. مسئله کردستان. رفراندوم. خروج ایرانی‌ها از کشور. اخراج کارمندان وزارت امور خارجه. کشته شدن شبه‌نظامیان. امنیت سفارت. سفارت مصر.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان):

الف- (بدون طبقه‌بندی) روزنامه‌های تهران: سه مورد از مظاهر باقیمانده نفوذ غرب و نفوذ احتمالی امپریالیسم نیز «غزل خداحافظی» را خواندند. در ایران، روزنامه‌های انگلیسی‌زبان کیهان، تهران ژورنال و همچنین روزنامه فرانسوی‌زبان دو تهران اعلام کرده‌اند از روز ۲۷ مارس دیگر منتشر نخواهند شد. هر سه روزنامه، ملاحظات اقتصادی و فنی را دلیل تعطیلی خود و

عمده‌ترین دلیل فنی را ناتوانی در تهیه مواد چاپ و مواد خام ضروری دیگر ذکر کرده‌اند. نظریات تهیه‌کننده گزارش: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): چندین ماه است که جامعه جهانی از پوشش خبری انقلاب توسط رادیو و تلویزیون چندزبانه محروم شده است - تنها اطلاع ما از «اخبار» از طریق روزنامه‌های صبح بوده است. بعد از انقلاب: روزنامه‌ها وقایع روز گذشته را خیلی عینی به همراه اطلاعات مفید گزارش داده‌اند. با خاتمه انتشار این روزنامه‌ها، حلقه ارتباطی ما با روند تحولات روزانه جمهوری اسلامی قطع خواهد شد. دفتر وابسته نظامی از یک مترجم خواهد خواست گزیده‌ای از اخبار روزنامه‌های فارسی‌زبان را برایشان ترجمه کند، ولی اینکار مسلماً نمی‌تواند جای خواندن اخبار و تفسیرهای خودمان را از وقایع بگیرد. معلوم نیست که دلایل مطرح شده (اقتصادی و فنی) واقعاً حقیقت داشته باشد. اگر این روزنامه‌ها به دلایل سیاسی بسته شده باشند، شاید دیگر منتشر نشوند.

ب- (بدون طبقه‌بندی) مشکل کردها: ابراهیم یونسی، که یک کرد است، به سمت استاندار کردستان منصوب شده است. اولین بار در تاریخ است که یک کرد استاندار کردستان می‌شود. طبق گزارش روزنامه‌ها، دولت موقت ایران طرحی هفت ماده‌ای برای اعطای خودگردانی محدود به کردستان تهیه کرده است. رهبران کرد پس از ۴ روز مذاکره با آیت‌الله طالقانی و حاج سید جوادی، وزیر کشور، با این طرح موافقت کردند. این طرح به کردها اجازه می‌دهد تا در تدوین قانون اساسی جدید کشور و تصمیم‌گیری‌های دولت شرکت کنند، به آنها آزادی فرهنگی از جمله استفاده از زبان کردی در کنار زبان فارسی در مدارس، حق پوشیدن لباس کردی، و آزادی گرداندن امور خود را می‌دهد، و در آن پیش‌بینی شده است که منابع کردستان صرف توسعه خود استان شود. علاوه بر این، دولت در این موافقت‌نامه قول داده است که گام‌های محکمی برای توسعه این استان برخواهد داشت.

نظریه (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): دیگر اقلیت‌های فعال ایران در بلوچستان، آذربایجان، و خوزستان اعطای این «خودگرانی محدود» را دقیقاً زیر نظر خواهند داشت. اگر برای انتخاب یک شورای اجرایی در کردستان انتخابات عمومی برگزار شود، مطمئن هستیم که اقلیت‌های دیگر نیز خیلی زود خواستار خودگردانی از دولت خواهند شد. اگر درخواست مسالمت‌آمیز به نتیجه‌ای نرسد، شاید اقلیت‌های دیگر تنها راه را مبارزه مسلحانه بدانند.

ج- رفراندوم: دولت قصد دارد همان رفراندوم آری یا نه را در روز ۳۰ مارس برگزار کند. خمینی شرکت در رفراندوم را یک وظیفه ملی خوانده است. سن قانونی رأی‌دهندگان که ابتدا ۱۸ سال بود، سپس به ۱۶ سال تغییر کرد و بعد از آن دوباره ۱۸ سال اعلام شد، بار دیگر به ۱۶ سال کاهش یافته است تا حداکثر مشارکت جوانان کشور در رفراندوم تضمین شود. در عین حال، برخی گروه‌ها و افراد همچنان به نحوه برگزاری رفراندوم اعتراض دارند. (۱) بختیار، نخست‌وزیر سابق ایران، در یکی از برنامه‌های شبکه بی.بی.سی. گفت که به نظام جمهوری اسلامی رأی نمی‌دهد.

(۲) یک حزب جدیدالتأسیس به نام حزب جمهوریخواه فدرالیست از ایرانی‌ها خواسته است تا رفتارندوم را تحریم کنند.

(۳) روزنامه‌نگار سرشناس، فریبرز عطاپور، از دولت بازرگان خواسته است که استعفا بدهد. طبق گزارش روزنامه‌ها، گفته است: «برای اعاده نظم در کشور، دولت بازرگان باید جای خود را به جبهه متحدی متشکل از فداییان مارکسیست، مجاهدین اسلامی و دموکرات‌ها بدهد.»

د- خروج ایرانی‌ها از کشور: مشکل مکرر گذرنامه و ویزا برای ایرانی‌هایی که می‌خواهند از کشور خارج شوند، پیچیده‌تر شده است. رئیس پلیس کشور، نصرالدین مجللی، گفته است مسافرانی که قصد خروج از کشور را دارند باید بعد از برگزاری رفتارندوم اقدام کنند.

ه- اخراج پرسنل وزارت امور خارجه: روزنامه‌ها بیانیه‌ای از وزارت امور خارجه منتشر کرده‌اند که طبق آن ۳۶ سفیر و ۱۴ سر کنسول در روز ۲۶ مارس از کار برکنار شده‌اند. یک سخنگوی وزارت امور خارجه تأکید کرد که پاکسازی عناصر نامطلوب ادامه خواهد داشت.

و- (بدون طبقه‌بندی) کشته شدن شبه‌نظامیان: گزارش روزنامه‌ها حاکی از آن است که در طول یک ماه گذشته ۷۰ شبه‌نظامی در حین انجام وظیفه به قتل رسیده‌اند. برخی از این موارد در نتیجه شلیک تصادفی تفنگ آنها بوده است.

نظریات: در سفارت نیز هر روز شاهد شلیک تصادفی تفنگ‌ها هستیم، ولی تا به حال فقط یک مجروح داشته‌ایم.

ز- (بدون طبقه‌بندی) امنیت سفارت:

(۱) در طول شب ۲۶ مارس صدای تیراندازی پراکنده‌ای در محوطه سفارت شنیده شد که تقریباً از ساعت ۲۰:۰۰ شب آغاز شد و به طور پراکنده تا ساعات اولیه صبح ادامه یافت.

(۲) اسلحه کمربندی و وابسته نیروی زمینی از اتاق خوابش در محل اقامت سفیر به سرقت رفت. اسلحه در کشوی تختخواب بود و تصور می‌شد در محل امنی باشد. محافظان مجاهدی که مسئولیت محافظت از محل اقامت سفیر را دارند مظنون اصلی هستند، زیرا به همه قسمت‌های خانه دسترسی دارند.

(۳) وابسته نیروی زمینی به وابسته نیروی هوایی گفت که اخیراً با گروهی که در محل اقامت سفیر مستقر هستند، مشکل پیدا کرده است. آنها شدیداً ضد یهودند و او را به یهودی بودن متهم کرده‌اند. وابسته نیروی زمینی هم در پاسخ به این اتهام گفت: «مادر بزرگ ایرلندی من از قبر در می‌آید و چشم‌هایشان را در می‌آورد.»

ح- سفارت مصر: دانشجویان عراقی و اردنی که سفارت مصر را در روز ۲۶ مارس اشغال کرده بودند، در ساعت ۷:۰۰ روز ۲۷ مارس سفارت را ترک کردند. دانشجویان مسلح نبودند و هیچ صدمه‌ای به ساختمان و زمین سفارت وارد نشده است. سفیر مصر و مقامات سفارت با دانشجویان تماس تلفنی داشتند. تمام مراحل کاملاً مسالمت‌آمیز بود.

ط- سرلشگر ناصر فرید، رئیس جدید ستاد ارتش ایران. سپهبد قرنی استعفا داده است.

جزئیات بیشتر بعداً ارسال خواهد شد.
 نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): منابع به مقامات سفارت و دفتر وابسته نظامی خبر داده‌اند که قرار است امروز تظاهراتی در اعتراض به پیمان صلح در مقابل سفارت برگزار شود.
 از ساعت ۱۴:۰۰ تا کنون دو خودرو که با بلندگو مردم را به شرکت در فراندوم دعوت می‌کرد، از مقابل سفارت عبور کردند. باران سنگین صبح بند آمده است. امیدواریم با فروکش کردن آب جوی‌ها و سبک‌تر شدن ترافیک، بعد از ظهر آرامی داشته باشیم.

سند شماره ۱۲۴

۲۷ مارس ۱۹۷۹ - ۷ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۲۹۲

موضوع: فراندوم جمهوری اسلامی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: وزارت کشور بالاخره برخی مراحل فراندومی را که قرار است در روز ۳۰ مارس برای انتخاب بین جمهوری اسلامی و یا ادامه نظام سلطنتی برگزار شود، اعلام کرد. برغم اختلاف نظرهای موجود، فراندوم پیشنهادی تثبیت شده است، و ظاهراً دولت مصمم به برگزاری فراندوم است.

۳- شکل واقعی برگه رأی هنوز مشخص نیست. شبکه سی.بی.اس چند روز پیش نمونه‌ای به دست آورد که سه قسمت دارد، و قسمت‌های آن از یکدیگر جدا می‌شود. قسمت اول برای ثبت نام و آدرس رأی‌دهنده است. قسمت دوم به رنگ سبز و حاوی این جمله است: «من به جمهوری اسلامی رأی می‌دهم.» قسمت سوم قرمز و حاوی این جمله است: «من به نظام سلطنتی رأی می‌دهم.» با وجود این، نمی‌توان مطمئن بود که این برگه رأی مورد استفاده قرار بگیرد، زیرا سخنگویان مختلف دولت، در مقابل انتقادهای شدید به شکل اولیه فراندوم، خاطرنشان کرده‌اند که احتیاجی به ثبت نام و آدرس رأی‌دهندگان نیست، و در استفاده نه چندان با ظرافت از رنگ‌های نمادین سبز و قرمز در برگه‌های رأی تجدیدنظر خواهد شد. آنها همچنین خاطرنشان کرده‌اند که آراء در فراندوم فقط به آری یا نه به جمهوری اسلامی خلاصه خواهد شد.

[۴]- طبق اطلاعیه وزارت کشور، مراحل رأی‌گیری در روز ۳۰ مارس به ترتیب زیر خواهد بود: شناسنامه رأی‌دهندگان مهر می‌خورد و انگشت شصت‌شان با جوهر رنگ ثابت رنگی می‌شود (تا کسی نتواند بیشتر از یکبار رأی بدهد). حداقل سن برای رأی دادن ۱۶ سال است. یک شورای شش نفره بر هر یک از صندوق‌های رأی نظارت خواهد داشت، که پنج نفر آنها را کمیته‌های محلی انتخاب می‌کنند و نفر ششم یک مأمور دولتی است. تقریباً ۱۸۰۰۰ صندوق

رأی در سرتاسر کشور مستقر خواهد شد. ایرانی‌های خارج از کشور می‌توانند برای رأی دادن به نزدیک‌ترین دفتر کنسولگری ایران در محل اقامت خود مراجعه کنند. هر کس اعتراضی به فراندوم دارد می‌تواند تا یک هفته پس از برگزاری فراندوم اعتراض خود را به مقامات تسلیم کند. نتیجه فراندوم ۱۵ روز پس از رأی‌گیری اعلام خواهد شد.

۵- واضح است که دولت قصد دارد علیرغم اختلاف نظرهایی که فراندوم پیشنهادی موجب شده است، آن را برگزار کند. جبهه ملی [احتمالاً: جبهه دموکراتیک ملی] و فداییان خلق مارکسیست هر دو گفته‌اند که فراندوم را تحریم خواهند کرد. هیچیک از این دو گروه طرفداران زیادی ندارند (و شاید به همین دلیل است که به جای آنکه از طرفداران خود بخواهند به نظام دیگری غیر از جمهوری اسلامی رأی بدهند و یا برگه رأی خود را پاره کنند، فراندوم را تحریم کرده‌اند)، ولی اعتراض رسای آنها مایه شرمساری دولت بوده است.

۶- علاوه بر این، فکر می‌کنیم که فراندوم به هیچوجه بدون مشکل برگزار نخواهد شد. دولت برای استقرار صندوق‌های رأی‌گیری خود، بخش را مبنا قرار داده است. کل ایران به ۳۵۰ بخش تقسیم می‌شود. اگر چه بیش از ۲۰۰۰ صندوق رأی در تهران مستقر خواهد شد، ولی بسیاری از ۶۶۰۰۰ منطقه مسکونی دیگری که جمعیتی کمتر از ۵۰۰۰ نفر دارد بدون صندوق خواهد ماند. اندازه متوسط هر بخش ۳۵۰۰ کیلومتر مربع است، ولی بسیاری از این بخش‌ها به قدری وسعت دارند که رسیدن از حاشیه آن به مرکز یک روز کامل وقت می‌برد. بنابراین، به احتمال بسیار قوی ۵۲ درصد جمعیت ایران که در روستاها زندگی می‌کنند خیلی دشوارتر از ساکنین شهرها و شهرستانها می‌توانند در فراندوم شرکت کنند. نکته طنز اینجاست که اکثر قریب به اتفاق روستائیان در صورت دسترسی به صندوق‌های رأی احتمالاً به جمهوری اسلامی موردنظر خمینی رأی خواهند داد، ولی اگر تعداد قابل ملاحظه‌ای از آنها موفق به دادن رأی نشوند، این مسئله مسلماً بهانه به دست کسانی خواهد داد که با فراندوم مخالف بوده‌اند.

سولیوان

سند شماره ۱۲۵

۲۸ مارس ۱۹۷۹ - ۸ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۳۳۲۰

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: پرسنل دفتر وابسته دفاعی، رسانه‌های خبری داخلی

تهیه‌کننده گزارش: سروان اچ.اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأییدکننده گزارش: تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۲۸ - ۲۷ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته را، از ساعت ۱۲:۰۰

روز ۲۷ مارس تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۲۸ مارس ۱۹۷۹ پوشش می‌دهد: شامل بازرسی کمیته از محل اقامت وابسته نیروی هوایی. درگیری در گنبد کاووس. وضعیت فرودگاه مهرآباد و وضعیت تهران.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان):

[الف]- (بدون طبقه‌بندی) بازرسی کمیته از محل اقامت وابسته نیروی: بعد از ظهر روز ۲۷ مارس، ۱۶ مرد مسلح به محل اقامت وابسته نیروی هوایی آمدند. وابسته نیروی هوایی در منزل نبود، ولی یک سرایدار افغان در منزل حضور داشت و مشغول به کار بود. مردان مسلح گفتند که از کمیته ظفر به آنجا آمده‌اند و شخصی به آنها خبر داده است که شش نفر در منزل این آمریکایی پنهان شده‌اند. سرایدار افغان این اتهام را رد کرد، ولی مأموران کمیته تقاضای ورود به ساختمان را کردند و سرایدار غیر مسلح به آنها اجازه ورود داد. آنها آپارتمان سروان جانسون را مورد بازرسی قرار دادند و چند قلم از اقلام نظامی را مصادره کردند. مأموران کمیته در مورد محل نگهداری اسلحه و تجهیزات ارتباطی از سرایدار افغان بازجویی کردند. او از محل آنها مطلع بود ولی به آنها گفت که اسلحه و تجهیزاتی در ساختمان نیست. مأموران کمیته تقاضای جستجوی سه آپارتمان دیگر را هم داشتند، ولی سرایدار افغان به آنها گفت که ایرانی‌ها در آنها ساکنند و کلیدی در اختیار او نیست. آنها تهدید کردند که درب آپارتمان‌ها را خواهند شکست. سرایدار سروان جانسون به آنها گفت که ایرادی ندارد، ولی هیچ چیزی در آن آپارتمان‌ها نیست. این حرف مأموران کمیته را متقاعد ساخت و آنها هیچ خساراتی به ساختمان وارد نکردند. آنها محل را ترک کردند، ولی گفتند که دوباره برای صحبت با مأموران آمریکایی برمی‌گردند.

نظریات (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): اگر چه رفتار مأموران کمیته خیلی مؤدبانه بود، ولی آنها مقرراتی را که دولت موقت در ارتباط با اقدامات کمیته‌ها وضع کرده است، نقض کردند. آنها هیچ حکمی برای تفتیش خانگی به همراه نداشتند، بجز تفنگ‌هایشان، و ضمناً چیزهایی را هم مصادره کردند. این نمونه‌ای از عدم کنترل مرکزی دولت بر کمیته‌ها و خودمختاری کمیته‌های محلی بود. هر کمیته هنوز به میل خود عمل می‌کند.

ب- درگیری در گنبد کاووس (بدون طبقه‌بندی): روزنامه‌های فارسی‌زبان گزارش داده‌اند که در روز ۲۵ و ۲۶ مارس بین ترکمن‌ها و نیروهای انقلاب درگیری رخ داده است. طبق گزارش روزنامه‌ها در روز ۲۵ مارس یک روحانی به همراه سربازان انقلاب قصد دستگیری یک قاچاقچی سیگار را داشتند که تعدادی از عابرین مانع از این اقدام شدند و درگیری سر گرفت. در خلال این درگیری یک دانش‌آموز کشته و یک نفر دیگر مجروح شد. جسد مقتول به بیمارستان شیر و خورشید انتقال یافت. در روز ۲۶ مارس جمعیتی تقریباً ۷ تا ۸ هزار نفری به سمت بیمارستان راهپیمایی کردند و جسد را تحویل گرفتند و سپس مراسم تشییع و تدفین

بدون خشونت انجام شد. کمیته مرکزی ترکمن صحرا از مردم خواست پس از مراسم تدفین اجتماع کنند. نزدیک به ۱۰ تا ۱۵ هزار نفر حاضر شدند که قرار بود نظر خود را درباره فرزندوم ابراز کنند و به کشتار یک هفته پیش در شهر کردنشین سمنج اعتراض نمایند. در جریان تجمع، تیراندازی بین نیروهای انقلاب و ترکمن‌ها شروع شد. جمعیت سعی داشت کلاتری پلیس و سربازخانه شهر را اشغال کند که عقب رانده شد. طبق گزارش روزنامه‌ها، نزدیک به ۱۵ تا ۳۰ نفر در این درگیری‌ها کشته و بین ۵۰ تا ۱۰۰ نفر مجروح شدند. روزنامه‌ها گزارش می‌دهند که درگیری‌ها پس از فراخواندن استاندار گرگان به تهران و اعزام نماینده نخست‌وزیر (آقای رادنیایا) به محل، خاتمه یافت.

نظریات (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): این رویداد می‌تواند شروع جنبش خودگردانی در منطقه ترکمن‌نشین ایران باشد. کردها در هفته‌های اخیر آزادی نسبی بیشتری برای اداره امور استان خود یافته‌اند. به نظر می‌رسد که ترکمن‌ها نیز خواهان حقوق یکسانی هستند.

ج- وضعیت مهرآباد (بدون طبقه‌بندی): وابسته نیروی هوایی صبح روز ۲۸ مارس به فرودگاه مهرآباد رفت. به نظر می‌رسد که فرودگاه مهرآباد تقریباً به حالت عادی بازگشته است. در طول ساعات پرازدحام صبح، چند هواپیمای خارجی در فرودگاه بود. علاوه بر این، به نظر می‌رسد که ایرانی‌ها در حال آزمایش بخشی از ناوگان هوایی خود هستند که قرار است پرواز کند. سه هواپیمای ۷۴۷، دو هواپیمای ۷۳۷ و دو هواپیمای ۷۲۷ در حال تمرین نشستن و بلند شدن از باند فرودگاه بودند. هواپیمای شاهین (که قبلاً متعلق به شاه بود) نیز در جدول پروازها قرار داشت.

د- وضعیت تهران و سفارت:

(۱) شهر تقریباً وضعیتی عادی دارد. در طول ۲۴ ساعت گذشته گزارشی از تظاهرات به دستمان نرسیده است. با وجود این، وابسته نیروی هوایی دیده بود که جمعیتی نزدیک به ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ نفر در ساعت ۱۱:۳۰ در مقابل درب اصلی دانشگاه تهران تجمع کرده‌اند. دلیل تجمع آنها مشخص نبود و وابسته نیروی هوایی نیز آنجا را ترک کرد.

(۲) محوطه سفارت تا امروز صبح زود آرام بود تا اینکه محافظان سفارت شروع به تیراندازی هوایی کردند. علت آن مشخص نبود - شاید از روی بی‌حوصلگی.

سند شماره ۱۲۶

۲۸ مارس ۱۹۷۹ - ۸ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۳۲۳

موضوع: وضعیت سیاسی، ۲۸ مارس

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: درگیری در گرگان بین ترکمن‌ها و دولت. اعراب خوزستان خواهان کنترل نفت استان هستند. یک رهبر میانه‌رو کردها را به رأی دادن به جمهوری اسلامی تشویق می‌کند، ولی هفت سازمان سیاسی گرد رفراندوم را تحریم کرده‌اند. علما از هیچ تلاشی برای تشویق مردم به رأی دادن فروگذار نمی‌کنند. تغییر نام اماکنی که یادآور روزهای بد گذشته است.

۳- ناآرامی‌های قومی در منطقه گنبدکاووس در استان گرگان (معروف به ترکمن صحرا)، که مدتی است آشکار شده است، منجر به درگیری‌های مسلحانه متعددی بین ترکمن‌ها و نیروهای دولت ایران ظرف چند روز گذشته شد. ظاهراً نقطه شروع این درگیری‌ها کشته شدن یک نوجوان ۱۷ ساله و بسته شدن مدارس و مغازه‌ها در روز ۲۵ مارس بود. جلسه‌ای که در روز ۲۶ مارس برای رسیدگی به شکایات مردم تشکیل شد نیز به خشونت گرایید. در روز ۲۷ مارس، ترکمن‌ها، که طبق گزارش‌ها اعضای سازمان مارکسیستی فداییان خلق به آنها کمک می‌کردند، چندین کلانتری و پاسگاه ژاندارمری را در نزدیک گنبدکاووس اشغال کردند. با وجود این، در اوایل روز ۲۸ مارس، رادیوی دولتی صدای انقلاب اسلامی ایران (صفت اسلامی ظرف چند روز گذشته اضافه شده است) مدعی شد که هیچ پاسگاه پلیس یا ژاندارمری در گنبدکاووس نیست که تحت کنترل دولت نباشد (جمله‌بندی پیچیده حاکی از آن است که برخی پاسگاه در کنترل دولت نیست). شدت درگیری‌ها هنوز دقیقاً مشخص نیست (تعداد تلفات بین ۷ تا ۵۰ نفر گزارش شده است).

۴- واکنش دولت به این وقایع فراخواندن استاندار گرگان و اعزام یک هیأت سه نفره از وزارت کشور به گنبدکاووس برای میانجیگری است. آیت‌الله طالقانی نیز با صدور بیانیه‌ای مسئولیت درگیری‌های قومی در ایران را بر عهده رژیم سابق «با حمایت اربابان استعماری‌اش» انداخته و به ترکمن‌ها قول داده است که چیزی کمتر از کردها نصیبشان نشود. طالقانی گفت «اداره امور داخلی استان‌ها باید حتی‌الامکان به دست خود مردم و با مشورت با شوراهای شهر و روستا صورت گیرد.»

۵- فداییان داشتن هر گونه نقشی را در وقایع گنبد کاووس تکذیب کرده‌اند، ولی احتمالاً نباید گزارش حمایت آنها از ترکمن‌ها را به سادگی رد کرد، به ویژه با توجه به گزارش‌های مشابهی که هفته پیش در ارتباط با وقایع سنندج منتشر شد. آنها که می‌دانند هنوز توان کافی برای رویارویی مستقیم با دولت موقت را ندارند، تا زمانی که توان بیشتری پیدا کنند، حمایت از اقلیت‌های قومی را راه مناسبی برای ضربه زدن به دولت موقت یافته‌اند.

۶- طبق گزارش‌ها، در نقطه دیگری از ایران، اعراب خوزستان نیز خواهان داشتن همان کنترلی بر ثروت‌های معدنی استان شده‌اند که به کردها اعطا شده است. (در واقع، در توافقی که هفته پیش با میانجیگری آیت‌الله طالقانی در سنندج حاصل شد، هیچ اشاره‌ای به مرجع کنترل‌کننده منابع طبیعی نشده است، اگر چه تعدادی از رهبران کرد در مناسبت‌های مختلف

خواهان داشتن این حق بوده‌اند). البته، اعراب خوزستان می‌گویند که حاضرند نفت خود را به بقیه کشور بفروشند.

۷- در کردستان، احمد مفتی‌زاده، کرد میانه‌رویی که نقش مهمی در مذاکرات سنندج با طالقانی داشت، از تمامی کردها خواست تا در رفراندوم ۳۰ مارس به نظام جمهوری اسلامی رأی بدهند. با وجود این، هفت سازمان سیاسی کُرد، که ظاهراً برخی از آنها چپگرا هستند، با صدور بیانیه‌ای گفته‌اند که رفراندوم را تحریم خواهند کرد و از تمام کردها نیز خواستند که از آنها تأسی کنند.

۸- در طول چند روز گذشته تعدادی از شخصیت‌های برجسته مذهبی، از جمله آیت‌الله شریعتمداری، روحانی، گلپایگانی، منتظری، و شیرازی از مردم ایران خواسته‌اند تا به جمهوری اسلامی رأی بدهند. تعداد زیادی روحانی و طلبه با عنایت به حرف‌های آیت‌الله خمینی برای رساندن پیام او در ارتباط با جمهوری اسلامی به شهرها و روستاها رفته‌اند. هنوز معلوم نیست که آیا این افراد فقط مردم را به استفاده از حق رأی خود تشویق می‌کنند یا وظایف اجرایی نیز دارند. شنیده‌ایم که علما (در کنار «پاسداران انقلاب» و جوانان دیگر) بر صندوق‌های رأی نظارت خواهند داشت. بر اساس گزارش‌ها، دولت ایران از هیأتی متشکل از حقوقدانان انجمن بین‌المللی حقوقدانان دعوت کرده است که بر مراحل رأی‌گیری نظارت کند، و این هیأت امروز از فرانسه وارد تهران می‌شود.

۹- سپهبد قرنی، رئیس ستاد عالی، یا استعفا داده و یا برکنار شده است، و بجای او سرلشگر ناصر فرُبُد انجام وظیفه می‌کند. فرُبُد ظاهراً به دلیل اختلاف نظرهایی که با رژیم پهلوی داشت در سال ۱۹۷۵ اجباراً بازنشسته شد.

۱۰- کمیته‌ای برای تغییر نام برخی خیابان‌ها و اماکن عمومی تشکیل شده است. طبق گزارش‌ها، خیابان پهلوی به خیابان مصدق، و خیابان شاه به خیابان جمهوری تغییر نام خواهد داد.

سند شماره ۱۲۷

۲۹ مارس ۱۹۷۹ - ۹ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۳۹۴ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۲۹ مارس

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: مشکل ترکمن‌ها ادامه دارد. دو روز برای برگزاری رفراندوم اعلام شده است. فعالیت موافقان و مخالفان رفراندوم شدیدتر می‌شود. قطع واردات مشروبات الکلی. منشور دادگاه‌های انقلاب به شورای انقلاب تسلیم می‌شود. صد و شش افسر عالی‌رتبه پلیس شهربانی بازنشست می‌شوند. استعفای سپهبد قرنی. انتشار نام «توطئه‌گران» ضدانقلاب. آزادی ۳۰۴ متهم

زندانی. پایان خلاصه.

۳- روزنامه‌ها گزارش می‌دهند که آیت‌الله طالقانی اکنون در گنبد کاووس در شمال شرق کشور است. گفته می‌شود که طالقانی با هدف برقراری صلح در منطقه آشوب‌زده ترکمن صحرا در روز ۲۸ مارس راهی این منطقه شد. رادیو مدعی است که در اوایل روز ۲۸ مارس در گنبد آتش‌بس اعلام شده است، ولی گزارش روزنامه‌ها حاکی از ادامه درگیری‌هاست. برآورد می‌شود که تا به حال بین ۲۰ تا ۸۰ نفر کشته و بیش از ۲۰۰ نفر مجروح شده باشند. گزارش‌ها همچنین از آن حکایت دارد که مأموران کمیته مشغول دستگیری تحریک‌کنندگان هستند و تا به حال بین ۵۰ تا ۷۰ نفر از اعضای کانون فرهنگی و سیاسی ترکمن را دستگیر کرده‌اند. از سوی دیگر گفته می‌شود که ترکمن‌ها نیز تعدادی از مأموران کمیته، دو کامیون نیروی کمکی ارتش، و رئیس پلیس محل را دستگیر کرده‌اند.

۴- برگزاری رفراندوم دو روز طول می‌کشد و احتمال تمدید آن برای روز سوم نیز وجود دارد. مدت زمان برگزاری رفراندوم که در ابتدا فقط یک روز اعلام شده بود، حالا به دو روز افزایش یافته و رأی‌دهندگان می‌توانند در روزهای ۳۰ و ۳۱ مارس رأی خود را به صندوق بیندازند. انتظار می‌رود که در حدود ۱۰ تا ۱۲ میلیون نفر در رفراندوم شرکت کنند. در عین حال، فعالیت موافقان و مخالفان رفراندوم ادامه دارد. بیشتر برنامه‌های تلویزیونی به لزوم شرکت در رفراندوم اختصاص یافته است. برنامه شب گذشته شامل مصاحبه‌های متعددی با «مردم» بود. اکثر آنها اظهار داشتند که خواهان جمهوری اسلامی هستند. تنها استثنا یک سخنگوی فداییان بود که گفت اگر چه فداییان به اسلام معتقد هستند، ولی با شکل رفراندوم مخالفند. شخصیت‌های برجسته‌گرد و ترکمن نیز با رفراندوم مخالفت کرده‌اند. شیخ عزالدین حسینی، امام جمعه مهاباد و از رهبران مذهبی سرشناس کرد گفته است که در رفراندوم شرکت نخواهد کرد. کمیته مرکزی شوراهای ترکمن (که کانون فرهنگی و سیاسی گنبدکاووس وابسته به آن است) نیز تصمیم گرفته است که رفراندوم را تحریم کند. شایعات و گزارش‌های زیادی از احتمال تقلب در رفراندوم وجود دارد. خمینی هشدار داده است که «عوامل رژیم سابق» قصد خرابکاری در صندوق‌های رأی را دارند و از جوانان ملت خواسته است تا از آنها حفاظت کنند. طباطبایی، معاون وزیر کشور در امور سیاسی، شب گذشته در یک مصاحبه تلویزیونی اظهار داشت که عده‌ای دست به پراکندن شایعات گمراه‌کننده در بین اقشار پایین جامعه زده‌اند. یکی از شایعات این است که چون انقلاب اخیر یک انقلاب «خونین» بوده است، روستاییان باید برای تضمین موفقیت انقلاب برگه «قرمز» را به صندوق بیندازند (دولت برگه سبز را می‌خواهد). همچنین هشدار داده‌اند که برخی گروه‌ها قصد دارند برای ممانعت از رأی‌گیری، شناسنامه روستاییان را جمع‌آوری کنند. کارکنان سفارت همچنین شنیده‌اند که اگر شناسنامه کسی مَهر شرکت در رفراندوم را نداشته باشد، در آینده اجازه خروج از کشور را نخواهد داشت. این شایعه می‌تواند بر روی آنهایی که قصد شرکت در رفراندوم را ندارند، تأثیر بگذارد.

دولت همچنین اعلام کرده است آنهایی که شناسنامه خود را گم کرده‌اند، می‌توانند از کارت شناسایی سازمانی به جای سبج استفاده کنند. در عین حال، پارچه‌نوشته‌های فراوانی در سطح شهر نصب شده و خودروهایی با بلندگو در سرتاسر تهران مردم را به شرکت در رفراندوم دعوت می‌کنند که حس و حال سیاست‌های قدیمی دوران جنگ را القا می‌کند.

۵- رضا صدر، وزیر بازرگانی، اعلام کرده است که واردات مشروبات الکلی به ایران کاملاً ممنوع خواهد شد. مشروباتی که هنوز در انبارهای گمرک نگهداری می‌شوند مرجوع می‌شود و خسارت واردکنندگانی که قبلاً هزینه مشروبات را پرداخته‌اند، جبران خواهد شد. به نظر می‌رسد کمبود ویسکی در بازار بسیاری از ایرانی‌ها را چنان نگران کرده که اغلب از شرایط سیاسی نیز برای آنها مهمتر است، و داستان مرگ کسانی که از عرق‌های دست‌ساز استفاده کرده‌اند، به روزنامه‌ها هم کشیده شده است. یک کارمند سفارت اخیراً در یک میهمانی ایرانی مزه و دکای دست‌ساز را چشیده و اثرات احتمالی آن را باور می‌کند. با توجه به عطش ایرانی‌ها برای مشروبات، به احتمال بسیار قوی ساخت غیر مجاز و قاچاق مشروبات الکلی علیرغم اعلام مجازات شلاق برای مصرف آن به زودی فعالیت بسیار سودآوری در ایران خواهد شد.

۶- به گزارش روزنامه اطلاعات، دادستان عمومی کل کشور، هادوی، آیین نامه‌ای برای دادگاههای انقلاب به شورای انقلاب تسلیم کرده است. به دستور خمینی دادگاههای انقلاب تا زمان تهیه و ابلاغ این آیین نامه کار خود را متوقف کرده‌اند، و به محض تصویب آن فعالیت خود را از سر خواهند گرفت.

۷- روزنامه‌ها گزارش دادند که ۱۰۶ تیمسار و سرهنگ پلیس شهربانی بازنشست شده‌اند. تمام افسران پلیسی که کارمند سفارت با آنها صحبت کرده است کلاً نسبت به آینده و حرفه‌شان نا امید هستند. در طول دو هفته گذشته کارمند سفارت توانست مفصلاً با هفت افسر پلیس با درجه ستوانی تا سرهنگی صحبت کند و شش نفر آنها خودشان گفتند که قصد دارند هر چه زودتر استعفا بدهند. محاکمه بسیاری از افسران پلیس به اتهام اقدامات ضد انقلابی و ادامه بی‌نظمی‌های سازمانی برای آینده نیروهای پلیس ایران نشانه خوبی نیست.

۸- کیهان دلایل احتمالی استعفای قرنی، رئیس ستاد ارتش، در اوایل هفته جاری را بررسی می‌کند. از میان شایعاتی که بر سر زبانهاست اتهام شکنجه، و داستان کودتا با همکاری ارتش انقلابی جدید نیز ذکر شده است. ولی روزنامه کیهان بیشتر بر این شایعات تأکید دارد که قرنی به دلیل مقصر بودن در سرکوب نظامی ناآرامی‌های سندج، و اینکه به قول مدنی، وزیر دفاع، «پایش را از گلیمش درازتر کرده بود» مجبور به استعفا شده است. کیهان مدعی است که قرنی فرمان اقدام نظامی علیه کردها را صادر کرده و نیروهای سابق گارد «جاوید» را به منطقه اعزام کرده بود. همچنین گفته می‌شود که قرنی از دستور وزیر کشور مبنی بر توقف پرواز جنگنده‌های فانتوم بر فراز محل مذاکرات کردها با هیأت اعزامی از سوی خمینی سرپیچی کرده بود. کیهان از قول برخی منابع در سندج گزارش داده است که بیانیه‌ها و دستورات قرنی

موجب طولانی‌تر شدن خونریزی‌ها در کردستان بوده است.

۹- روزنامه اطلاعات تیتراصلی شماره ۲۸ مارس خود به توطئه علیه انقلاب اختصاص داده بود. طبق این گزارش، شاه ۲ میلیارد دلار به گروهی از ایرانی‌های مستقر در لندن پول داده است تا صرف فعالیت‌های ضدانقلابی کنند. نام و عکس هفت توطئه‌گر اصلی نیز چاپ شده بود، که عبارتند از: اردشیر زاهدی، تیمسار هاشمی‌نژاد، نخست‌وزیر سابق شریف امامی، آقا خان بختیار، استاندار سابق آذربایجان شرقی، اسکندر آزموده، مدیر سابق پروژه جزیره کیش محمود منصف، علی عبده.

۱۰- رادیو تهران اواخر امروز اعلام کرد که پس از بررسی‌های دادگاههای انقلاب اسلامی ایران، ۳۰۴ متهم زندانی روز گذشته از زندان آزاد شدند. نام آنها بعداً در روزنامه‌ها منتشر خواهد شد.
سولیوان

سند شماره ۱۲۸

۳۰ مارس ۱۹۷۹- ۱۰ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۴۰۷ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: رأی‌گیری در ایران. ادامه درگیری‌ها در گنبد کاووس. حزب دموکرات کردستان فراندوم را تحریم می‌کند. تعدادی دستگیر و تعدادی آزاد می‌شوند. پایان خلاصه.

۳- رأی‌گیری فراندوم برای تعیین نوع حکومت آینده ایران در ساعت ۱۲:۰۰ امروز به وقت محلی مورخ ۳۰ مارس در جریان است. ظاهراً استقبال مردم از فراندوم در تهران نسبتاً زیاد بوده است. بررسی‌های تصادفی امروز صبح از سطح شهر حکایت از آن دارد که شبه‌نظامیان غیر ارتشی شدیداً از صندوق‌های رأی حفاظت می‌کنند و رأی‌دهندگان نیز با نظم و ترتیب رأی خود را در صندوق می‌اندازند. تغییرات ایجاد شده در مراحل رأی‌گیری تا دقیقه آخر از طریق رادیو به اطلاع مردم می‌رسد و خمینی در آخرین ساعات روز ۲۹ مارس اعلام کرد اگر کسی نمی‌خواهد به جمهوری اسلامی یا نظام سلطنتی رأی بدهد، می‌تواند نوع حکومت دلخواه خود را بر روی برگه قرمز (که در واقع برای رأی به نظام سلطنتی است) بنویسد. روند واقعی رأی‌گیری بر سر صندوق‌ها نشان می‌دهد که رأی‌گیری چندان هم آزاد نبوده است. در برخی حوزه‌های رأی‌گیری که امروز صبح مورد بررسی قرار گرفت، شخصی که مسئول دادن برگه‌های رأی به مردم بود از آنها سؤال می‌کرد که آیا قصد دارند به جمهوری اسلامی رأی بدهند (قسمت سبز) یا به نظام سلطنتی (برگه قرمز) و سپس فقط قسمت سبز را به دست آنها می‌داد. جدای از چند کلیسای متعلق به ارامنه که حوزه رأی‌گیری هستند و تعداد زیادی مرد و زن در آن مشاهده شده‌اند، به نظر می‌رسد که مشارکت مردان در فراندوم نسبت

به زنان بیشتر بوده است. گزارشی نیز در ارتباط با کشف یک حوزه رأی‌گیری تقلبی (غیرمجاز) شنیده‌ایم.

۴- دولت موقت بعد از ظهر روز گذشته مورخ ۲۹ مارس اعلام کرد که واحدهایی از ارتش را به گنبدکاووس اعزام خواهد کرد. ظرف چند روز گذشته درگیری بین ترکمن‌ها و نیروهای انقلابی در این شهر ادامه داشته است. رادیو صدای انقلاب اسلامی ایران اعلام کرد که با توجه به «خلع سلاح چند پاسگاه ژاندارمری، دستگیری رئیس پلیس محل، اشغال کلانتری‌ها و چندین پاسگاه دیگر، تصمیم گرفته شد که خلأ فقدان نیروهای امنیتی با اعزام نیروهای ارتش اسلامی کشور پر شود.» امیرانتظام، معاون نخست‌وزیر، در یک کنفرانس خبری گفت که نیروهای فوق «به منظور اعاده نظم عمومی به منطقه اعزام می‌شوند تا مردم بتوانند در فرآیند روزهای جمعه و شنبه شرکت کنند.»

۵- بر اساس گزارش منابع مستقل، نیروهای نظامی در روز ۲۸ مارس وارد گنبدکاووس شدند و شهر عملاً در حالت حکومت نظامی به سر می‌برد. مأموران کمیته انقلاب که ظاهراً یک ملای جوان شیعه فرمانده آنهاست با تیم خبرنگارانی که قصد تهیه گزارش از وقایع روز چهارشنبه را داشتند، بدرفتاری کردند. خبرنگارانی که به تهران بازمی‌گشتند وضعیت گنبدکاووس را اینگونه توصیف کردند که ترکمن‌ها قسمت شمال شهر را در کنترل دارند و بقیه شهر و همچنین جاده‌های مواصلاتی منتهی به آن در دست شبه‌نظامیان کمیته است، و تیراندازی بین آن دو جریان دارد. گزارش دیگر حاکی از آن است با ورود نیروهای ارتش درگیری شدت گرفته است، و جت‌های نیروی هوایی بر فراز شهر غرش می‌کنند و مواضع ترکمن‌ها زیر آتش نارنجک و خمپاره قرار گرفته است. گزارش‌هایی نیز از گسترش درگیری به مناطق خارج از گنبدکاووس مخابره شده است. در ساعات اولیه روز ۳۰ مارس، ظاهراً هنوز توافقی بر سر آتش‌بس نشده است.

۶- از سوی دیگر، طالقانی هم فرصتی برای میانجیگری نیافته است. بالگرد حامل او که در روز ۲۸ مارس به سوی گنبد پرواز کرده بود در نزدیکی شهر هدف گلوله قرار گرفت و نتوانست به زمین بنشیند. امیرانتظام در روز ۲۹ مارس اعلام کرد که شاید طالقانی بعداً تلاش خود را از سر بگیرد. نیروهای ترکمن هشت شرط را برای ترک مخاصمه تعیین کرده‌اند که شامل آزادی ترکمن‌های دستگیر شده، شناسایی شوراها، ترکمن از سوی دولت، و آزادی این شوراها برای انجام فعالیت است.

۷- امیرانتظام در اشاره به درگیری‌های گنبدکاووس ادعا کرد «آنهايي که منافع خود را به خاطر انقلاب از دست داده‌اند در قسمت‌های مختلف کشور در حال توطئه هستند...» بیانیه خمینی در روز ۲۹ مارس بر ادامه شورش‌های قومی در مناطق دیگر ایران صحه گذاشت، ولی خمینی بر خلاف امیرانتظام تقصیر را آشکارا بر گردن آمریکا انداخت. خمینی با اشاره به «گزارش‌های نگران‌کننده» از گنبدکاووس، زاهدان (مرکز استان سیستان و بلوچستان) و اردبیل

(در استان آذربایجان شرقی) گفت که «برخی جناح‌های منحن مشغول سمپاشی و تفرقه‌افکنی هستند» و اینکه «این جناح‌ها شایعه کرده‌اند که روحانیان برادران سنی را از حقوقشان محروم می‌کنند.» خمینی ادامه داد که «این آدم‌های گمراه، که از آمریکا الهام می‌گیرند و در لباس چپگراها ظاهر می‌شوند، قصد دارند دوره غارت و چپاول رژیم گذشته را به شکل دیگری به کشور عزیزمان برگردانند.» خبر سفر مدنی، وزیر دفاع، به بلوچستان به طور غیرمستقیم حکایت از آن دارد که این منطقه نیز آستان حوادثی است.

۸- در ارتباط با مسایل قومی، حزب دموکرات کردستان اعلام کرده است که فراندوم را تحریم خواهد کرد. عبدالرحمن قاسملو، دبیرکل حزب، فراندوم فوق را به دلیل آنکه هیچ حق انتخابی به رأی‌دهندگان نمی‌دهد، «غیردموکراتیک» نامیده است. او همچنین موافقت‌نامه‌ای را که با میانجیگری طالقانی در سنندج به دست آمد، یک مشت «حرف‌های تو خالی» توصیف کرد.

[۹]- طبق گزارش روزنامه فارسی‌زبان اطلاعات، مأموران کمیته پنج وزیر سابق کابینه، یک نماینده سابق مجلس، و یک ژنرال را دستگیر کرده‌اند. وزرای سابق عبارتند از احمد میرفندرسکی وزیر امور خارجه، و سیروس آموزگار وزیر اطلاعات کابینه شاپور بختیار، و کریم معتمدی وزیر پست، تلگراف و تلفن، همایون جابرانصاری وزیر مسکن، و مرتضی صالحی وزیر راه و ترابری در کابینه‌های قبلی. مهدی هادوی، دادستان عمومی کل کشور، اعلام کرد که علاوه بر ۳۰۴ زندانی آزاد شده در روز چهارشنبه، پرونده زندانیان دیگر نیز تحت بررسی است و تکلیف آنها نیز هر چه زودتر روشن خواهد شد. طبق گزارش خبرگزاری فرانس پرس برآوردهای تأیید نشده نشان می‌دهد که حدود ۸۰۰۰ نفر در زندان قصر و حدود ۵۰ هزار نفر در کل ایران در زندان به سر می‌برند. رادیو صدای انقلاب اسلامی ایران به نقل از نخست‌وزیر بازرگان در روز ۲۹ مارس گزارش داد که از اواسط ماه فوریه تا کنون ۶۲ نفر در ایران اعدام شده‌اند.

سند شماره ۱۲۹

۳۱ مارس ۱۹۷۹ - ۱۱ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۴۱۷

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۳۱ مارس

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: رأی‌گیری ادامه دارد. مشارکت زیاد است. مشکلات اجرایی در برخی شهرستان‌ها و تلاش برای مختل کردن روند رأی‌گیری در کردستان. ادامه درگیری‌ها در گنبدکاووس. اعزام هیأت‌هایی برای میانجیگری و برقراری آتش‌بس و تحقیق در مورد ناآرامی‌های قومی در بلوچستان و آذربایجان شرقی. برکناری مدنی، وزیر دفاع، و انتصاب یک

ژنرال بازنشسته سالخورده که با جبهه ملی ارتباط دارد. ایران خواهان استرداد شاه برای محاکمه در ایران شده است. پایان خلاصه.

۳- رفراندوم ایران امروز مورخ ۳۱ مارس نیز ادامه دارد. روز گذشته رأی‌گیری در تهران بدون هیچگونه مشکل عمده‌ای انجام شد و حضور مردم در حوزه‌های رأی‌گیری بسیار چشمگیر بود. طبق مشاهدات پرسنل سفارت، تعداد رأی‌دهندگان زن در بیشتر حوزه‌ها بسیار کم بوده است، هر چند تا آنجا که خبر داریم هیچ محدودیتی برای رأی‌دهندگان زن در نظر گرفته نشده است. در واقع، تعدادی از ایرانی‌هایی که کارمندان سفارت با آنها صحبت کردند گفتند که زنان خانواده همگی با هم به پای صندوق‌های رأی رفته‌اند. گزارش‌های تلویزیونی از چند حوزه رأی‌گیری این احساس را القا می‌کرد که بیشتر رأی‌دهندگان زن چادری هستند. مصاحبه‌هایی که در حوزه‌های رأی‌گیری با رأی‌دهندگان مرد و زن انجام شده بود نشان از [نامفهوم] درک بسیار ساده آنها از چیزی داشت که به آن رأی می‌دادند. بسیاری از آنها جمهوری اسلامی پیشنهادی را معادل [نامفهوم].

۴- روز گذشته مشکلاتی گزارش شد. در برخی از حوزه‌های رأی‌گیری، رأی‌دهندگان تحت فشار قابل توجهی بودند که به جمهوری اسلامی رأی بدهند. به نظر ما، این امر بیشتر ناشی از دوآتشه بودن برخی مسئولان برگزاری انتخابات در حوزه‌های رأی‌گیری است تا تلاش هماهنگ دولت مرکزی برای تضمین اکثریت قاطع آراء به نفع جمهوری اسلامی. علاوه بر این، قدری تقلب نیز در کار بود. معلوم شد جوهر به اصطلاح رنگ ثابتی که قرار بود تا ۲۴ ساعت پاک نشود و انگشت سبابه رأی‌دهندگان را با آن رنگی می‌کردند، همان جوهرهای معمولی استامپ است که به راحتی پاک می‌شود. یک کارمند سفارت با مردی صحبت کرد که مدعی بود دوبار رأی داده است. او گفت که بار اول مسئولان صندوق فراموش کرده بودند شناسنامه او را مهر کنند، و او جوهر انگشتش را پاک کرده بود.

۵- در خارج از تهران، مشکلات عدیده‌ای در ارتباط با پشتیبانی حوزه‌های رأی‌گیری پیش آمد. برگه‌های رأی در تعداد زیادی از حوزه‌های رأی‌گیری کافی نبود. طبق گزارش‌ها، هواپیماهای نیروی هوایی ایران در ساعات اولیه روز ۳۱ مارس مشغول رساندن تدارکات به اقصی نقاط کشور مانند چابهار و اردبیل بودند. علاوه بر این، به دلیل ادامه درگیری بین ترکمن‌ها و نیروهای دولتی، مردم گنبدکاووس اصلاً نتوانستند در رأی‌گیری شرکت کنند. در کردستان، گزارش‌های متعددی از تلاش برای مختل کردن روند رأی‌گیری مخابره شده است. در سقز، یک گروه غیرقانونی مدرسه‌ای را که به حوزه رأی‌گیری تبدیل شده بود، اشغال کرد و صندوق رأی را سوزاند. در نقاط دیگر استان، به رأی‌دهندگان گفته بودند که اگر برگه سبز (آری) را به صندوق بیندازند، به مصادره زمین‌هایشان رأی داده‌اند.

۶- گزارش دیگری بجز اینکه ظاهراً درگیری‌های گنبد ادامه دارد از این منطقه مخابره نشده است. طبق گزارش‌ها، از ساعت ۰۸:۰۰ صبح روز ۳۱ مارس تمامی ارتباطات با این شهر قطع

شده است. احتمالاً ناآرامی‌های قومی در بلوچستان جدی‌تر از آن است که قبلاً تصور می‌کردیم. علاوه بر سفر مدنی، وزیر دفاع، به زاهدان که قبلاً گزارش آن ارسال شد، هیأتی نیز از سوی خمینی به این استان اعزام شده است. هیأتی نیز برای تحقیق و تفحص درباره ناآرامی بین شیعیان و و سنی‌ها در اردبیل - زنجان به اردبیل اعزام شده است. نهایتاً اینکه وزارت کشور در آخرین تلاش برای برقراری آتش‌بس در گنبدکاووس، هیأتی به این شهر فرستاده است.

۷- سرلشگر (بازنشسته) تقی ریاحی بجای وزیر دفاع، دریادار مدنی، منصوب شد. ریاحی که ۷۰ ساله است روابط نزدیکی با جبهه ملی دارد، ولی از سال ۱۹۵۳ به این سو در امور نظامی دخالتی نداشته است. انتصاب او گام دیگری در تحکیم قدرت جبهه ملی در دولت موقت است، که قبلاً نیز به این مسئله اشاره کرده بودیم. در اطلاعیه‌ای که در همین ارتباط صادر شد آمده بود که مدنی از دولت خواسته است تا مسئولیت‌های وزارت دفاع را از دوش او بردارد. هنوز معلوم نیست که آیا مدنی فرمانده نیروی دریایی باقی خواهد ماند یا از این پست هم کناره‌گیری خواهد کرد. یک منبع خبری در نیروی دریایی می‌گوید که او از فرماندهی نیروی دریایی کناره‌گیری نمی‌کند.

۸- در بحبوحه گزارش‌هایی که در مورد سفر شاه از مراکش به باهاما مخابره شده است، یک سخنگوی وزارت امور خارجه در روز ۳۰ مارس گفت که ایران همچنان مصرانه خواستار استرداد شاه به ایران است تا او را به اتهام جنایت بر ضد مردم ایران محاکمه کند. رادیو صدای انقلاب اسلامی ایران در روز ۳۰ مارس این جمله سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا را نقل کرد که ایالات متحده دیگر شاه را رئیس دولت ایران نمی‌داند.

سولیوان

سند شماره ۱۳۰

۳۱ مارس ۱۹۷۹ - ۱۱ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۳۴۲۰

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: کارمند سفارت، روزنامه فارسی زبان آیندگان، وابستگان نظامی خارجی

تهیه کننده گزارش: تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

مقام تأیید کننده گزارش: تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۳۱ - ۲۹ مارس ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۴۸ ساعت گذشته را، از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۲۹ مارس تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۳۱ مارس ۱۹۷۹ پوشش می‌دهد، شامل: مشکلات در ترکمن صحرا. رفراندوم سراسری. وزیر جدید دفاع. از سرگیری ارتباط مجدد دفتر وابسته نظامی با رئیس تشریفات ارتش و دفتر رابط خارجی.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزییات: (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان):

الف- (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) مشکلات ترکمن صحرا. آخرین گزارش‌های روزنامه فارسی‌زبان آیندگان حکایت از ادامه درگیری‌ها بین مردم و نیروهای دولتی در گنبدکاووس دارد. در یک پادگان نیروی زمینی در شاه‌پسند ۵۰۰ نیروی دولتی مستقر هستند که شاید برای سرکوب شورش ترکمن‌ها از آنها استفاده شود. آیت‌الله طالقانی و مقامات دیگر دولتی سعی داشتند [با هلی‌کوپتر] در گنبد کاووس به زمین بنشینند که به سوی آنها تیراندازی شد و در نتیجه در گرگان فرود آمدند. این هیأت سعی خواهد کرد، و شاید هم تا به حال این کار انجام داده باشد، تا با اتومبیل به گنبد برود و با رهبران محلی به مذاکره بپردازد. تماس تلفنی با گنبد قطع و مسافرت به این منطقه متوقف شده است. تعدادی از مجروحین به بیمارستان‌های گرگان انتقال یافته‌اند. مثل همیشه، روزنامه‌ها کمونیست‌ها و ساواک را مقصر می‌دانند.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): یک گروه قومی بزرگ دیگر خواهان خودمختاری است و دولت در می‌یابد که نیروی نظامی قابل استفاده‌ای برای سرکوب این شورش‌ها ندارد. البته احتمالاً گفتگو و مذاکره به حل مسالمت‌آمیز مشکل منجر خواهد شد، ولی دولت از موضع ضعف وارد مذاکرات خواهد شد و نه از موضع قدرت. بلوچستان همچون میوه‌ای رسیده بر درخت، چشم به عاقبت وقایع گنبد دارد.

ب- (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) رفتارندوم سراسری: در حالی که ایرانی‌ها تشویق می‌شوند به جمهوری اسلامی رأی بدهند، رأی‌گیری امروز هم ادامه داشت. وابسته نظامی شاهد صف طولانی رأی‌دهندگان، عمدتاً مرد، در مسجد نیاوران بود. سه محافظ مسلح در بیرون مسجد امنیت آن را تأمین می‌کردند. طبق گزارش وابسته نیروی هوایی هند و راننده دفتر وابسته نظامی [آمریکا] رأی‌گیری به صورت مخفی انجام نمی‌شد. صاحبخانه وابسته نیروی هوایی هند قصد دادن رأی «نه» را داشت ولی وقتی دید او را نگاه می‌کنند، رأی «آری» را به صندوق انداخت. راننده دفتر وابسته نظامی گفت که او خانواده‌اش نیز رأی داده‌اند و اینکه مردم می‌توانستند هم آن قسمتی را که درون صندوق و هم آن قسمتی را که در سطل کاغذ باطله می‌اندازد، ببینند. شناسنامه تمامی رأی‌دهندگان مهر می‌خورد و انگشت سیبانه آنها جوهری می‌شود. شایعات زیادی بر سر زبانهاست که اگر کسی رأی ندهد، که از شناسنامه‌اش معلوم می‌شود، بعدها او را اذیت و یا محدودیت‌های دیگری برایش ایجاد می‌کنند مثلاً اجازه خروج از کشور به او نمی‌دهند، حق ندارد در رأی‌گیری بعدی شرکت کند و شایعاتی از این قبیل.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): مشتاقانه منتظریم ببینیم که آیا رأی نهایی به جمهوری اسلامی ۹۹/۸ درصد خواهد بود یا ۹۹/۹ درصد. جالب‌تر

از آن مسلماً تعداد دقیق رأی دهندگانی است که در این فرماندوم شرکت کرده‌اند، اگر دستیابی به آن ممکن باشد.

ج- (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) وزیر جدید دفاع: سرلشگر تقی ریاحی از سوی خمینی و بازرگان در روز ۳۰ مارس به سمت وزیر دفاع منصوب شد. طبق گزارش روزنامه‌های فارسی‌زبان در یادار مدنی گفته است که حجم کار در دو مقام (وزیر دفاع و فرمانده نیروی دریایی) برای او بیش از حد زیاد است. از این به بعد او فقط در مقام فرمانده تمام وقت نیروی دریایی انجام وظیفه خواهد کرد.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): وابسته نظامی آلمان غربی می‌گوید که در یادار مدنی به دلیل اظهارات ضدولتی‌اش در بلوچستان برکنار شده است. همانگونه که در گزارش قبلی نیز ذکر کرده بودیم، وابسته نظامی فکر نمی‌کند مدنی فرمانده نظامی قوی و مقتدری باشد. او برای فرماندهی نیروی دریایی کنونی مناسب است و احتمالاً در این مقام وظایفی را که پیش از بازنشستگی اجباری‌اش بر عهده داشت، انجام خواهد داد.

د- (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) از سرگیری تماس با رئیس تشریفات ارتش و دفتر رابط خارجی: امروز صبح وابسته نظامی و وابسته نیروی هوایی با رئیس جدید تشریفات، سرهنگ فکور (که قبلاً معاون رئیس تشریفات بود) ملاقات کردند. ملاقات بسیار صمیمی بود. فکور تأیید کرد که سرتیپ‌ها دانشور، وجدی، مسیح‌زاده و پرورش بازنشست شده‌اند. سرهنگ منتظمی (مترجم ارتش به هنگام دیدار تایت) بازنشسته نشده است و منتظر ابلاغ پست جدید است. سرهنگ دوم توفیقی معاون رئیس تشریفات شده است. توفیقی در گذشته دوست صمیمی دفتر وابسته دفاعی بوده و کمک به سزایی در برنامه‌ریزی و هماهنگی آخرین دیدار کرده است. سرهنگ خاتمی هنوز رئیس جی ۲ است و سرهنگ افرهی رئیس فرماندهی اطلاعات جی ۲ است. سرهنگ فکور که لباس غیرنظامی پوشیده بود و کمی سیبل و ریش بزی داشت، گفت که روابط ما تقریباً عادی خواهد بود، و هرگونه تقاضای پرواز، دیدار از سرویس‌های دیگر، و سفر و غیره باید از طریق او صورت بگیرد. با وجود این، برخی از تصمیمات او حالا باید به تصویب کمیته ستاد کل برسد. وقتی از او سؤال کردیم چه وقت می‌توانیم سرهنگ خاتمی را ببینیم، او گفت یک مدت دیگر، شاید یک یا دو هفته دیگر. وقتی از او پرسیدیم ستاد عالی چه اسمی دارد، او خندید و گفت ستاد کل اسلامی. همه پرسنل وظیفه و کادر لباس‌های غیر نظامی به تن داشتند و سرهنگ توفیقی یک بلوز یقه اسکی با کفش‌های کتانی پوشیده بود. ما صحبت کوتاهی در بیرون از ساختمان تشریفات داشتیم، ولی وقتی یک ماشین سرباز (که احتمالاً از مأموران کمیته بودند) به ما نزدیک شدند، او محرمانه صحبت را قطع کرد و گویی از آمدن آنها نگران باشد، گفت که باید برود.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): اگر چه ملاقات ما گرم و صمیمی بود، ولی فضا و گفتگوها مثل دوره قبل از انقلاب باز و صریح نبود. نظر ما این

است که افسران ارتش هنوز دقیقاً نمی‌دانند در آینده چه خواهد شد، و با توجه به فضایی که کمیته‌ها بر ارتش حاکم کرده‌اند، آنها چقدر می‌توانند همکاری کنند. سرهنگ فکور ابراز داشت که در آینده به انجام وظایف اجتماعی مشغول خواهد شد. بنابراین، وقتی از دفاترشان خارج شوند، می‌توانیم آزادانه‌تر و بی‌پرده‌تر با هم صحبت کنیم.

سند شماره ۱۳۱

آوریل ۱۹۷۹ - فروردین ۱۳۵۸

وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

محرمانه

سفارت آمریکا، تهران

موضوع: تهدیدات متوجه خبرنگار [خبرنگاران] از ناحیه اتحاد جماهیر شوروی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- مدیر ایرانی دفتر خبرگزاری آسوشیتدپرس، که تا همین اواخر مدیریت این شبکه را برعهده داشت، در تاریخ ۵ آوریل در ملاقات با کنسول، جزئیات ملاقات هفته‌های اخیر خود با سفارت شوروی را تشریح نمود. منابع آگاه از محتویات اظهارات ایشان در ملاقات با کنسول آمریکا خاطرنشان می‌کنند که وی در خصوص حمله مورخ ۱۴ فوریه به سفارت آمریکا معتقد است که هم کمیته و هم دفتر نخست‌وزیر، دستور حمله را از ناحیه «کمونیست‌ها» دریافت کرده بودند. وی این دیدگاه را به چاپ رسانده بود.

۳- روز بعد نماینده [خبرگزاری] تاس ما با نام کارول، با آقای راین تماس گرفته و در یک مکالمه طولانی و اهانت‌آمیز، وی را کاملاً طرفدار آمریکا و ضدکمونیست خطاب کرد؛ (نظریه: این موضوع صحت دارد.) و اظهار داشت که «ما» به زودی به دفتر آسوشیتدپرس حمله کرده و منبع را خواهیم کشت. نماینده خبرگزاری تاس، حتی پا را فراتر از این نهاد و آیت‌الله خمینی را «عامل سازمان سیا» خطاب کرد.

۴- منبع، از این ماجرا بسیار آشفته و ناراحت بود. وی یک دستگاه ضبط صوت به تلفن متصل کرد و سپس با کارول تماس گرفت و وی را به سمت و سویی هدایت کرد که مجدداً تهدیدات قبلی را مطرح نماید؛ تهدیداتی که در اثنای آن، کارول صراحتاً خود را منتسب به فعالیت‌های یک سلسله گروه‌های چپ‌گرا در ایران عنوان کرده بود. منبع اظهار داشت که در جریان مکالمه تلفنی مجدد، وی این نکته را فراموش کرد که در خصوص موضوع انتساب خمینی به سازمان سیا، بحث به میان آورد. شایان ذکر است که نوار این مکالمه هنوز در اختیار منبع قرار دارد. وی متن این مکالمه را پیاده کرده و آن را برای دفتر مرکزی خبرگزاری آسوشیتدپرس در نیویورک مخابره کرده است. منبع در ملاقات با کنسول خاطرنشان کرده است که تمایل دارد به مجرد حضور در نیویورک، نسخه‌ای از متن فوق را در اختیار وزارت امور خارجه قرار دهد.

۵- دفتر مرکزی آسوشیتدپرس در خصوص این تهدیدات به نمایندگان تاس اظهار انتقاد و

گله‌مندی نموده است. تاس) نیز از این ماجرا، عذرخواهی کرده است. اشرف احمد جانوف، خبرنگار ایزوستیا در تهران، با برقراری تماس با منبع، از وی در این خصوص عذرخواهی کرده است. اشرف احمد جانوف، که سابقاً به عنوان خبرنگار خبرگزاری تاس در تهران حضور و فعالیت داشته است، ظاهراً «فردی مطلوب و جذاب» است. وی به منبع اظهار داشت که کارول حق نداشته چنین مطالبی مطرح نماید و در نتیجه به شدت مورد مؤاخذه قرار گرفته است. وینوگراووف، سفیر شوروی، منبع را به سفارت شوروی دعوت کرده است که با وی ملاقات نماید.

۶- منبع تصریح کرد که به اعتقاد وی، کارول هرگز بدون مجوز دولت شوروی، چنین مطالبی ایراد نکرده است. البته، وی هرگز خواهان تنبیه کارول نیست. وی بر این باور است که ملاقات با وینوگراووف در سفارت، به صلاح نیست. البته منبع دعوتهای مکرر احمد جانوف به صرف ناهار یا نوشیدنی را مؤدبانانه رد کرده است. افزون بر این، احمد جانوف از منبع دعوت کرده است که در منزل احمد جانوف پناهنده شود تا شوروی از وی «حمایت» نماید؛ که البته با پاسخ منفی منبع مواجه شده است.

۷- نظریه: این اولین باری است که سفارت شوروی با اجبار و یا پرداخت رشوه به خبرگزاری‌های محلی، در مقابل ایالات متحده صف‌آرایی کرده است. اعتقاد ما بر این است که این موضوع در یک سطح گسترده و به مدتی طولانی در حال اجرا بوده است، البته حداقل در غالب پرداخت رشوه. کنسول به یاد دارد که یک خبرنگار ایرانی سال گذشته در جریان میهمانی سفارت هند خطاب به وی اظهار داشته است که چندین نفر از افسران سفارت شوروی در مراسم مختلف بارها با وی ملاقات کرده و تلاش کرده‌اند که وی را به سمت شوروی سوق دهند و صراحتاً به وی پیشنهاد کمکهای مالی داده‌اند. با عنایت به این که متعاقب پیروزی انقلاب، شرایط قانون و مقررات حاکم بر کشور دچار انسداد شده است، برخی افسران شوروی (افسران کا.گ.ب) صراحتاً به حربه اجبار متوسل شده و در راستای تعمیق و گسترش نفوذ گروههای چپگرا وارد عمل شده‌اند.

ناس

سند شماره ۱۳۲

آوریل ۱۹۷۹

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران

موضوع: اطلاعات سیاسی گوناگون

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- پرویز راثین، اولین و تنها رئیس نمایندگی خبرگزاری آسوشیتدپرس در ایران، قبل از خروج از ایران به مقصد اروپا و سپس نیویورک، ملاقاتی با کنسول داشت. وی در جریان این

ملاقات در خصوص موارد مختلفی از جمله موارد ذیل ابراز تمایل نمود:

۳- حجم گسترده‌ای سلاح به وسیله قایق به بوشهر قاچاق می‌شود. این سلاح‌ها به قیمت‌های بالا به قبایل قشقایی - مردان و دیگران - فروخته می‌شود.

۴- در تأیید رکود اقتصادی حاکم به اطلاع می‌رساند که تعداد ۴۲۳ باب کارخانه در شهر رشت (در حاشیه دریای خزر) یا کاملاً تعطیل شده‌اند و یا این که در مرز تعطیلی قرار دارند. شهر رشت به عنوان مرکز صنعتی برخی اقلام از قبیل کفش، سیم و غیره می‌باشد.

۵- از نظر وی طراحی مجله مورخ ۱۴ فوریه به سفارت آمریکا، برعهده کمیته مرکزی بوده است و دلیل اصلی این حمله، احتمال اختفای برخی افراد تحت تعقیب از جمله داریوش همایون، هوشنگ نهاوندی، مجید مجیدی [مجیدی] و غیره در ساختمان سفارت بوده است. (نظریه: ما نیز این موضوع را به عنوان یکی از سلسله دلایل احتمالی حمله به سفارت مدنظر قرار می‌دهیم).

ناس

سند شماره ۱۳۳

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۴۳۵
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی
موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۱ آوریل

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: رفراندوم در ایران با تمام بهم ریختگی‌اش خاتمه می‌یابد. انتظار می‌رود جمهوری اسلامی با رأی اکثریت قاطع مردم انتخاب شود. درگیری در منطقه ترکمن صحرا در استان گرگان ادامه دارد. تنش‌ها در تبریز بالا می‌گیرد و جوامع سنی حاشیه خلیج فارس ناآرام می‌شوند. ریاحی می‌گوید بازنشست کردن شتابزده تعداد زیادی افسر ارشد اشتباه بوده است. طبق گزارش آیندگان، سفر قذافی به ایران به خاطر برگزاری رفراندوم عقب افتاده است. دستگاه بوروکراسی ایران زنده و فعال است. پایان خلاصه.

۳- رأی‌گیری رفراندوم در ایران روز گذشته مورخ ۳۱ مارس خاتمه یافت، ولی در آخرین دقایق رأی‌گیری مهلت آن تا ساعت ۱۰:۰۰ شب تمدید شد تا آنهایی که هنوز موفق به دادن رأی نشده بودند، بتوانند رأی خود را به صندوق بیندازند. این مسئله به همراه دستور وزارت کشور در اواخر روز گذشته مبنی بر تکثیر برگه‌های رأی در آن دسته از حوزه‌های رأی‌گیری که برگه‌های آنها تمام شده بود، آخرین مجموعه اقدامات خلق‌الساعه‌ای بود که دولت در طول برگزاری رفراندوم اتخاذ کرد و به احتمال قوی شیوه برگزاری رفراندوم را شدیداً زیر سؤال خواهد برد. روز گذشته نیز، حداقل در تهران، استقبال مردم بسیار زیاد بود و طبق گزارش‌ها در شهرهای دیگر نیز استقبال مردم به همین اندازه بوده است. در عین حال، دولت در اوایل صبح امروز اعلام کرد که ظرف دو روز گذشته نزدیک به ۱۸ میلیون نفر به پای صندوق‌های رأی

رفته‌اند. به نظر می‌رسد که اکثریت قاطع آراء به نفع جمهوری اسلامی باشد. یک حوزه رأی‌گیری در تهران اواخر شب گذشته گزارش داد که از نزدیک به ۲۰۰۰ رأی مآخوذه در آن، فقط ۶ رأی منفی بوده است.

۴- ناآرامی‌ها در منطقه ترکمن صحرا در استان گرگان همچنان ادامه دارد، و خبرگزاری فرانس پرس گزارش داده است که نیروهای ترکمن کنترل تمامی منطقه از گنبدکاووس تا مرز شوروی را به دست گرفته‌اند. طبق گزارش فرانس پرس فقط دو پاسگاه مرزی در دست نیروهای دولتی است. تلاش دولت برای انتقال نیروهای نظامی تازه‌نفس، که ظاهراً از نیروهای ضربت گردان (سابق) ۵۵ هوآبرد هستند، ناکام مانده است زیرا هوآپیمای حامل آنها نتوانست در فرودگاه گنبدکاووس به زمین بنشیند. روزنامه‌های فارسی‌زبان لغو سفر آیت‌الله طالقانی به گنبدکاووس در اواخر هفته گذشته را که قرار بود برای میانجیگری بین دو طرف درگیر انجام شود، نبودن هیچیک از رهبران ترکمن برای مذاکره ذکر کردند. ظاهراً در گنبدکاووس هیچ کسی نیست که بتواند نقش میانجیگری مهمی را که رهبر میانه‌روی کُرد، احمد مفتی‌زاده، در سنج ایفا کرد، در اینجا بازی کند، ولی دولت ایران علت لغو سفر طالقانی را تیراندازی به سوی هلی‌کوپتر حامل او به هنگام نزدیک شدن به شهر ذکر کرده است. رادیوی دولتی صدای انقلاب اسلامی ایران همچنان در مورد وقایع ترکمن صحرا سکوت اختیار کرده است، و مدعی است که ارتباطات با این منطقه قطع شده است.

۵- پیام‌های رادیویی رمزی درباره برگزاری تظاهرات که در طول تعطیلات آخر هفته از تبریز پخش شد نشان می‌دهد که آرامش در این شهر بیشتر ظاهری است تا واقعی. یک تبریزی که کارمند سیاسی مترینکو در روز ۳۱ مارس با او صحبت کرد، گفت که تنش‌ها در تبریز بالاست. همچنین طبق گزارشی که دریافت کرده‌ایم ناآرامی‌ها در اطراف شهر لار در استان فارس، واقع در جنوب شرقی کشور، و مناطق شرقی آن به سمت بندرعباس رو به گسترش است. اکثر جمعیت این منطقه سنی هستند، و بسیاری از سکنه دلیل سکونت خود در این منطقه را به دوران حکومت شاه عباس و فرار نیاکان سنی‌شان از آزار و اذیت شیعیان ربط می‌دهند.

۶- روزنامه‌های فارسی‌زبان از قول ریاحی، وزیر جدید دفاع، نقل کرده‌اند که بازنشست کردن شتابزده آن همه افسر ارشد از ارتش اشتباه بوده است. احتمالاً حق با اوست، ولی دیگر دیر شده است. در حاضر، بازگرداندن افسران ارشد بر سر پست‌هایشان، حتی آنهایی که بدون شک خطایی مرتکب نشده‌اند، غیر ممکن است. با وجود این، جالب اینجاست که چنین فردی (یکی از یاران قدیمی مصدق) علناً چنین حرفی را زده است.

۷- روزنامه‌های فارسی‌زبان همچنین گزارش می‌دهند که از اواسط ماه فوریه تا کنون ۲۲ نماینده سابق مجلس و هفت سناتور دستگیر شده‌اند. تعدادی از آنها رابط قدیمی سفارت بودند.

۸- طبق گزارش روزنامه آیندگان، چپگراترین روزنامه در بین سه روزنامه اصلی فارسی زبان کشور، سرهنگ قذافی سفرش به ایران را به تعویق انداخت تا در برگزاری فراندوم دخالتی نکرده باشد. اطلاع یافته‌ایم تا زمانی که خبری از امام صدر، رهبر شیعیان لبنان، نشود کسی در ایران از او استقبال نخواهد کرد.

۹- نهایتاً آیا آن روزهای بد گذشته را به خاطر دارید که اگر یک شهروند ایرانی قصد خروج از کشور را داشت باید ۴۸ ساعت قبل از پرواز گذرنامه‌اش را به اداره مهاجرت تحویل می‌داد؟ همه می‌دانیم این کار صرفاً برای آن بود که ساواک بتواند سوابق او را بررسی کند. دولت جدید اخیراً اعلام کرده است که مسافران باید گذرنامه‌های خود را پنج روز قبل از پرواز تحویل دهند تا بررسی شود که نام آنها در فهرست جدید افراد ممنوع‌الخروج از کشور نیست. البته این تأخیر مضاف بر حداقل دو هفته‌ایست که اداره گذرنامه گفته است بررسی تقاضای مجوز خروج طول می‌کشد، که قبلاً حداکثر دو یا سه روز بیشتر طول نمی‌کشید. سولیوان

سند شماره ۱۳۴

۱ آوریل ۱۹۷۹ - ۱۲ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۳۴۴۰

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی.سی

منابع: پرسنل دفتر وابسته دفاعی، رسانه‌های خبری فارسی زبان، کارکنان سفارت

تهیه کننده گزارش: سروان اچ.اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأیید کننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۳۱ مارس تا ۱ آوریل ۱۹۷۹

[۱۶]- خلاصه: (بدون طبقه بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته از ساعت ۱۲:۰۰

روز ۳۱ مارس تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۱ آوریل ۱۹۷۹ را پوشش می‌دهد.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان):

[الف]- نظریات در مورد فراندوم (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): اگر چه روزنامه‌های فارسی زبان گزارش داده‌اند که ۸۹ درصد مردم به جمهوری اسلامی رأی داده‌اند، ولی استقبال مردم از رأی گیری در روز ۳۱ مارس ظاهراً بیشتر از روز اول رأی گیری بود. باید چند روز تا اعلام نتیجه قطعی منتظر بمانیم. استقبال مردم از رأی گیری شاید نتیجه این مسئله بود که گفته می‌شد شناسنامه رأی دهندگان مهر می‌خورد و انگشت سبابه آنها جوهری می‌شود. مهر کردن شناسنامه‌ها بسیاری از مردمی را که در غیر این صورت در رأی گیری شرکت نمی‌کردند، بر آن داشت تا پای صندوق‌های رأی حاضر شوند. خیلی از مردم می‌ترسیدند که اگر شناسنامه‌هایشان مهر نخورد، بعداً دچار عواقب آن شوند. هر چند نمی‌دانستند اگر قرار

باشد مهر نخوردن شناسنامه‌ها عواقبی داشته باشد، این عواقب دقیقاً چیست، ولی همین مسئله کافی بود که پای صندوق‌های رأی حاضر شوند. با وجود این، از حوزه‌های رأی‌گیری شدیداً محافظت می‌شد. در حوزه‌های مختلف رأی‌گیری افراد مسلح زیادی نگرهبانی می‌دادند. معلوم نیست که این افراد برای محافظت از صندوق‌های رأی در حوزه‌ها هستند یا برای اجبار کردن رأی‌دهندگان [به دادن رأی «آری»]. یک منبع اطلاعاتی (C-3) به تهیه‌کننده این گزارش گفت که یکی از دوستانش قصد داشت رأی «نه» را به صندوق بیندازد. یک محافظ مسلح برگه قرمز (نه) و سبز (آری) او را گرفت، سپس برگه قرمز را پاره کرد و برگه سبز را به او برگرداند و گفت «باید این را به صندوق بیندازی.»

ب- بازداشت راننده سفارت (بدون طبقه‌بندی): برای دومین بار در طول سه روز گذشته یکی از رانندگان سفارت به دست نیروهای انقلاب بازداشت شد. او را به یک کمیته بردند و در بازداشت نگاه داشتند تا با تماس تلفنی هویتش را با توجه به کارت شناسایی‌اش احراز کنند تا معلوم شود واقعاً برای سفارت کار می‌کند.

نظریه تهیه‌کننده گزارش (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): انتظار داریم موارد بیشتری از این نوع تکرار شود. سرقت خودروها مسلماً مشکل بزرگی است [که قدری این مسئله را توجیه می‌کند]، ولی توقف پرسنل سفارت دیگر از حد عادی خارج شده است و به نظر می‌رسد که نوعی آزار و اذیت بر اساس سوءظن به جامعه دیپلماتیک باشد.

ج- مشکلات ترکمن صحرا (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): روزنامه‌های فارسی‌زبان گزارش داده‌اند که درگیری‌های گنبد کاووس تا ساعت ۱۷:۳۰ روز ۳۱ مارس همچنان ادامه داشته است. نزدیک به ۳۳ تن از نیروهای انقلاب کشته و ۱۳۲ نفر از آنها مجروح شده‌اند. گزارشی از تلفات ترکمن‌ها در دست نیست. گزارش‌ها حکایت از آن دارد که دو طرف با مذاکرات صلح موافقت کرده‌اند ولی زمان آتش‌بس هنوز معلوم نیست.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): هر دو طرف، دیگری را به کج‌فهمی متهم می‌کنند و در عین حال، طبق معمول برخی گروه‌های اپوزیسیون مقصر شناخته شده‌اند: مارکسیست‌ها، فداییان، ساواک و زمین‌دارها. حداقل این است که بالاخره مذاکرات شروع شده و امید می‌رود که به صلح بیانجامد.

د- وزیر جدید دفاع، سرلشگر ریاحی (محرمانه): به گزارش روزنامه‌ها، سرلشگر ریاحی گفته است بازنشست کردن شتابزده بسیاری از افسران آزموده و با تجربه ارتش اشتباه بوده است.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای اتباع خارجی): شاید اظهارات کوتاه وزیر جدید دفاع به مذاق عامه مردم و تندروهای گروه‌های انقلابی چپ و راست چندان خوش نیاید. این اظهارات از اولین اظهارات مقتدرانه سرلشگر ریاحی است. ولی اگر بخواهد به گفتمن حقایق ناخوشایند در این جامعه انقلابی هنوز بی‌ثبات ادامه دهد، شاید نتواند در پست خود باقی بماند.

[ه] - امنیت سفارت (بدون طبقه‌بندی):

(۱) سفارت در شب ۳۱ مارس اصولاً آرام بود. یک گلوله در ساعات اولیه بعد از ظهر شلیک شد. محافظان نیروی هوایی نیز در ساعت ۰۲:۵۰ صبح دو گلوله شلیک کردند. آنها گزارش دادند که شیء متحرکی دیده‌اند و به طرف آن شلیک کرده‌اند. در محدوده زمانی گزارش هیچ تیری به سوی سفارتخانه شلیک نشد.

(۲) در حدود ساعت ۱۰:۳۰ گروهی متشکل از ۲۰۰ تا ۳۰۰ نفر تظاهرکننده به مقابل سفارت رسیدند. این گروه از کارکنان مرکز هیأت نظامی و مستشاران نظامی آمریکا بودند که خدمت آنها خاتمه یافته بود. دلیل تظاهرات این ایرانی‌ها ناراضی‌تبی از میزان پولی بود که بابت پاداش خاتمه خدمت دریافت کرده بودند. بعد از یک گفتگوی کوتاه، آنها در حالیکه شعار می‌دادند و سرود می‌خواندند به طور مسالمت‌آمیز متفرق شدند.

سند شماره ۱۳۵

۲ آوریل ۱۹۷۹ - ۱۳ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۴۸۱ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۲ آوریل

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: جنگ داخلی در گنبد کاووس ادامه دارد. معاون نخست‌وزیر می‌گوید شاید خوزستان استان بعدی باشد. بر اساس گزارش‌ها بلوچستان آرام و کاملاً تحت نظر است. احتمالاً برخلاف ادعای دولت، کمتر از ۹۸ درصد از رأی‌دهندگان در رفراندوم شرکت کرده‌اند. تلاش‌های دولت برای به دست گرفتن وظیفه اعمال قانون همچنان عقیم مانده است. قانون اساسی به زودی منتشر خواهد شد. انتظام رابطه بین سپاه پاسداران انقلاب با ساختار کنونی فرماندهی ارتش را توصیف می‌کند. دانشگاه تهران عناصر نامطلوب را پاکسازی می‌کند. شاید ایران روابط خود را با مصر قطع کند. کاپوچی به ایران سفر می‌کند. پایان خلاصه.

۳- علیرغم اینکه در اواخر روز گذشته ۱ آوریل اعلام شد که موافقت‌نامه آتش‌بسی بین دولت و نمایندگان ترکمن‌های گنبد کاووس به امضا رسیده است، ولی ظاهراً برخی شورشیان ترکمن آتش‌بس را رعایت نمی‌کنند. هم در ساعات پایانی دیشب و هم امروز رادیو و تلویزیون دولتی مکرراً از قول وزیر کشور گفته‌اند که «اگر تا ساعت ۱۵:۰۰ روز دوم آوریل تیراندازی‌ها، آشوب‌ها و شرارت‌های دیگر خاتمه نیابد... اقدامات ضروری قاطعی اتخاذ خواهد شد.» امیرانتظام، سخنگوی دولت، روز گذشته در یک مصاحبه مطبوعاتی مدعی شد که شهر گنبد کاووس در کنترل دولت است، ولی تعدادی تیرانداز به مردم کوچه و خیابان تیراندازی می‌کنند. او بار دیگر به ترکمن‌ها و سایر اقلیت‌های قومی اطمینان داد که حقوق مشروع آنها در قانون اساسی جدید ایران به رسمیت شناخته خواهد شد. او اظهار داشت که

اقلیت اندکی از ضدانقلابیون با این تفکر غلط که دولت و نیروهای مسلح تضعیف شده‌اند، سعی داشتند از تمایل ترکمن‌ها برای اداره بیشتر امور خود سوءاستفاده کنند.

۴- انتظام همچنین گفت که دولت احتمال می‌دهد خوزستان دومین منطقه‌ای باشد که ضدانقلابیون سعی خواهند کرد با سوءاستفاده از مسایل قومی در آن شرارت کنند. با وجود این، او مدعی شد که اقدامات احتیاطی لازم برای جلوگیری از خونریزی‌ها اتخاذ شده است. او گفت که احتمالاً ناآرامی در استان‌ها چند ماه دیگر ادامه خواهد یافت.

۵- ظاهراً بیشتر ترور نافرجام یک رهبر مذهبی در زاهدان، مرکز استان سیستان و بلوچستان، در روز ۲۸ مارس بود تا آشوب‌های قومی که خمینی را در اواخر هفته پیش واداشت که نماینده‌ای به زاهدان اعزام کند. با وجود این، اوضاع استان کاملاً تحت نظر است و برغم آرامش پر تنش در زاهدان، گزارش‌ها حکایت از ناآرامی بلوچ‌ها دارد.

۶- علیرغم ادعای وزیر کشور که گفته است ۹۸ درصد واجدین شرایط رأی در فراندوم روز ۳۰ و ۳۱ مارس شرکت کردند، ظاهراً تعداد قابل ملاحظه‌ای از مردم به دلایل مختلف در رأی‌گیری شرکت نکرده‌اند. گزارش‌ها حکایت از تلاش‌های متعدد برای مختل ساختن روند رأی‌گیری در کردستان داشت، و درگیری در ترکمن صحرای گنبد کاووس نیز مسلماً تعداد رأی‌دهندگان در این منطقه را محدود کرده است. علاوه بر این، گزارش‌هایی از تحریم فراندوم در برخی قسمت‌های بلوچستان و شرکت فقط ۶۰ درصد کل واجدین حق رأی استان در فراندوم مخابره شده است.

۷- دولت اعلام کرده است که دادستان کل نمایندگانی به ۱۴ دفتر کمیته انقلاب که ظاهراً مسئولیت گرداندن امور شهر تهران را بر عهده دارند، و همچنین دفتر مرکزی پاسداران شبه‌نظامی انقلاب و کمیته‌های انقلاب در استان‌ها مأمور کرده است. پیش از این اعلام شده بود که مأموران کمیته فقط با داشتن حکم کتبی حق بازداشت افراد، بازرسی اماکن، و مصادره اموال را دارند. بر اساس آخرین اطلاعیه، مأموران کمیته و اعضای سپاه پاسداران فقط با تأیید و حضور نماینده دادستان کل حق مبادرت به انجام چنین اعمالی را خواهند داشت. با وجود این، در اطلاعیه فوق آمده است که: «هر شهروندی که مجرم شناخته شده‌ای را ببیند و یا شاهد جنایتی باشد، می‌تواند فرد مجرم را دستگیر کند، ولی باید او را هر چه سریعتر به دادگاه‌های انقلاب تحویل دهد، و به خاطر داشته باشد که دستگیری افراد در خانه‌هایشان و بازرسی اماکن فقط با [حکم] دادستان عمومی انقلاب [مجاز] است...» چنانکه اطلاع یافته‌ایم، مأموران انتظامی در واقع بدون هیچ محدودیتی به دستگیری‌ها، بازرسی‌ها و مصادره خودسرانه اموال ادامه می‌دهند. بنابراین، تلاش دولت برای به دست گرفتن اجرای قانون تا به حال بی‌نتیجه بوده، و این امر از هشدارهای اخیر دولت، که در بالا ذکر شد، کاملاً پیداست.

۸- انتظام، سخنگوی دولت، در ارتباط با قانون اساسی جدید ایران گفت چنانکه اطلاع یافته است پیش‌نویس قانون اساسی بزودی منتشر خواهد شد و مردم ایران یک ماه وقت دارند

که آن را مطالعه کنند. معلوم نیست منظور انتظام چیست، یعنی اینکه آیا بعد از آن قانون اساسی، چنانکه دولت قبلاً اعلام کرده بود، برای بررسی بیشتر و احتمالاً برخی اصلاحات به مجلس مؤسسان خواهد رفت، و یا اینکه طبق بیانات اخیر مقامات به رفراندوم عمومی گذاشته خواهد شد. اگر چه نحوه صحبت انتظام نشان می‌داد که او شخصاً متن قانون اساسی جدید را ندیده است، ولی مدعی شد که قانون اساسی جدید آزادی کامل بیان و فعالیت سیاسی را تضمین می‌کند.

۹- انتظام در ارتباط با نیروهای مسلح گفت که سپاه شبه‌نظامی پاسداران انقلاب یک نیروی کمکی در کنار نیروهای منظم ارتش خواهند بود. انتظام گفت که وجود چنین نیرویی از بروز کودتا از نوعی که مصدق را در سال ۱۹۵۳ سرنگون ساخت، جلوگیری می‌کند. او گفت که عضویت در سپاه برای مرد و زن آزاد است. انتظام همچنین گفت که ساختار فرماندهی ارتش همچنان در دست یک شورای سه تا پنج نفره است که «تصمیم می‌گیرند، فرمان صادر می‌کنند، و آنها را به اجرا می‌گذارند.» این جملات آنچه را که خودمان از مشاهد محدود حتی واحدهای منظم ارتش در منطقه تهران فهمیده بودیم، تأیید می‌کند، بدین معنا که فرماندهان به تنهایی تقریباً هیچ اقتداری بر گروههایی که ظاهراً تحت فرمان آنها هستند، ندارند.

۱۰- شورای دانشگاه تهران، که اعضای خودگماشته چپ‌گرایش از استادان، دانشجویان و کارمندان غیر آموزشی هستند اعلام کرده است که هر کسی که در دانشگاه تهران هر نوع رابطه‌ای با رژیم گذشته داشته است، پاکسازی خواهد شد. رابطه با رژیم گذشته از تماس با ساواک تا عضویت در هر یک از احزاب سیاسی شاه تلقی می‌گردد. اگر در رعایت این معیارها سختگیری شود، تعداد کمی در دانشگاه باقی خواهند ماند و گویا شورای دانشگاه نیز این مسئله را فهمیده است. در این اطلاعیه آمده بود که شورا تصمیم گرفته است «به آنهایی که برخلاف اخلاقیات دانشگاه رفتار ضدانقلابی و ضد مردمی از خود بروز داده‌اند، اجازه ادامه کار بدهد، به شرطی که رفتار خود را اصلاح و تصحیح کنند.» با وجود این، آنها اجازه‌ی داشتن پست‌های اجرایی را نخواهند داشت. در اطلاعیه هیچ توضیحی در مورد پست اجرایی ذکر نشده بود.

۱۱- بر اساس گزارش کیهان، ایران در نظر دارد روابط دیپلماتیک خود را با مصر قطع کند. «یک منبع سیاسی مطلع» مدعی بود که پس از محکومیت پیمان صلح مصر- اسرائیل از طرف خمینی و تصمیم کشورهای عرب در اجلاس هفته پیش بغداد، نخست‌وزیر بازرگان و وزیر امور خارجه، سنجایی، در حال بررسی این مسئله هستند.

۱۲- اسقف اعظم، والرین کاپوچی، که بر اساس گزارش‌ها عضو الفتح است و زمانی را در زندان اسرائیلی‌ها گذرانده است، در تهران به سر می‌برد و به همراه هانی‌الحسن، نماینده سازمان آزادیبخش فلسطین، در جلسات متعددی حضور می‌یابد. او قرار است فردا برای ملاقات با خمینی به قم سفر کند.

سند شماره ۱۳۶

۳ آوریل ۱۹۷۹ - ۱۴ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۳۵۱۰

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: کارکنان سفارت، رسانه‌های خبری فارسی‌زبان، وابستگان نظامی سایر کشورها

تهیه کننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

مقام تأیید کننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۲ - ۱ آوریل ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته از ساعت ۱۲:۰۰ روز

۱ آوریل تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۲ آوریل ۱۹۷۹ را پوشش می‌دهد.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات:

[الف]- (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) آتش‌بس احتمالی در ترکمن صحرا: گزارش‌های ضدونقیضی از برقراری آتش‌بس در گنبد کاووس وجود دارد. آیندگان، روزنامه فارسی زبان صبح تهران، گزارش می‌دهد که ساعت ۱۶:۰۰ روز ۱۳ فروردین طرفین بر سر برقراری آتش‌بس به توافق رسیدند. این موافقت‌نامه چهار ماده دارد: (۱) مجروحین به بیمارستان انتقال خواهند یافت؛ (۲) دو گروهی که بر ضد نیروهای دولتی می‌جنگند، دست از جنگ خواهند کشید؛ (۳) اسرا باید آزاد شوند؛ (۴) ارتش ایران حافظ صلح در شهر خواهد بود. دو گروهی که در ماده «۲» به آنها اشاره شده است، ترکمن‌ها و یک گروه مسلح ناشناخته (برای دولت ایران) هستند. بر اساس گزارش‌ها ۱۳۲ نفر کشته و بیش از ۳۰۰ نفر مجروح شده‌اند، که اجساد برخی از کشته‌شدگان هنوز در خیابان‌های گنبد افتاده است. دولت ایران در روز ۲ آوریل به ترکمن‌ها ضرب‌الاجل داده بود که اگر تا ساعت ۱۵:۰۰ همان روز دست از جنگ نکشند، ارتش برای سرکوب شورش‌ها وارد عمل خواهد شد. بر اساس گزارش‌های خبری، در حال حاضر واحدهای ارتش در منطقه گنبد مستقر شده‌اند، ولی در درگیری‌ها دخالتی ندارند. وابسته نظامی آلمان (محفوظ) تأیید کرده است که تعدادی تانک از تهران به سمت شرق در حرکت هستند. او گفت که در روز ۱ و ۲ آوریل تعداد ۱۰۰ تانک سوار بر تریلی‌های حمل تانک در حال حرکت از تهران به سمت شرق دیده شده‌اند. در روز ۱ آوریل وابسته نظامی و وابسته نیروی هوایی شخصاً یک توپ ۱۵۵ میلیمتری هوویتزر را در خیابان نیاوران مشاهده کردند که به سمت شرق یدک می‌شد. سه پرسنل یونیفورم پوش ارتش نیز سوار بر توپ بودند. روزنامه‌ها گزارش داده‌اند که یک تیم مذاکره‌کننده دولت در گنبد به سر می‌برد. نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه): اگر حرکت تانکها به سوی گنبد صحت داشته باشد، دولت ایران بالاخره تصمیم گرفته است از موضع قدرت مذاکره کند. شاید این

شورش‌های قومی، بیشتر از هر دلیل دیگری، نظر بعضی از پیروان خمینی را که می‌گویند وجود ارتشی با فرماندهی مرکزی لازم و مطلوب نیست، عوض کند. نکته اصلی نطق اخیر آیت‌الله شریعتمداری نیز این بود که ایران باید یک ارتش قدرتمند داشته باشد. فکر می‌کنیم افکار شریعتمداری تأثیر بسزایی بر دولت بازرگان داشته باشد، هر چند نیروهای اپوزیسیون (یعنی فداییان و گروه‌های مارکسیستی) علاقه‌ای به وجود یک نیروی زمینی قدرتمند ملی در ایران اسلامی ندارند.

ب- (بدون طبقه‌بندی) نتایج اولیه رفراندوم: روزنامه‌های فارسی‌زبان صبح نتایج رأی‌گیری در بسیاری از شهرهای ایران را منتشر ساخته‌اند. شمارش آراء نشان می‌دهد که بیشتر از ۹۸ درصد رأی‌دهندگان رأی «آری» به صندوق‌ها انداخته‌اند. خمینی، با علم به اینکه اکثریت قاطع رأی‌دهندگان به جمهوری اسلامی رأی خواهند داد، در روز ۱ آوریل رسماً تشکیل یک جمهوری اسلامی را اعلام کرد. فحوای سخنان او در مورد حقوق بشر نیز عملاً این بود که هیچ فرقی بین حقوق زنان و مردان نیست، اقلیت‌های مذهبی به رسمیت شناخته می‌شوند، و با همه به عدالت رفتار می‌شود.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه): اگر قرار است روز تولدی برای «جمهوری اسلامی ملی» در ایران در تقویم‌ها ذکر شود، پیشنهاد می‌کنیم که فقط تقویم فارسی، یعنی همان ۱۲ فروردین، برای برگزاری جشن تولد آن ذکر شود، هر چند احتمالاً جشن سالانه احمق‌ها در تقویم مسیحی [که مقارن همین روز است] از نظر بسیاری از ایرانی‌ها (که نظر واقعی خود را پای صندوق‌های رأی ابراز نکردند، ولی آن را به وابسته نظامی بروز دادند) با مسما‌تر است، ولی این احساسات ضد جمهوری اسلامی مسلماً تا چندین ماه آینده بروز نخواهد کرد.

ج- (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) عملیات هواپیمای C-۱۲: دفتر وابسته نظامی امروز صبح مجوز پرواز آزمایشی هواپیمای فوق را در روز ۴ آوریل و مأموریت باربری آن به آتن را در روز ۶ آوریل دریافت کرد. مجوز کبکان و بهشهر هنوز دریافت نشده است. نظریات تهیه‌کننده گزارش: در حال حاضر، شاید کمیته‌ها با پرواز آزمایشی و مأموریت‌های باربری موافقت کنند، ولی با پرواز به مناطق حساس موافقت نخواهند کرد.

سند شماره ۱۳۷

۳ آوریل ۱۹۷۹- ۱۴ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

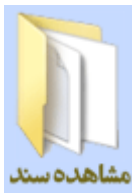
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۵۱۴

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۳ آوریل

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: دولت ادعا می‌کند که در ترکمن صحرا آتش‌بس برقرار شده است، هر چند تیراندازی‌های پراکنده ادامه دارد. بازدید از زندان قصر. بازرسی خانه‌ها و خمینی و حقوق

قانونی زندانیان. احتمال قطع رابطه ایران و مصر. توضیحاتی در مورد ریاحی، وزیر دفاع ایران. در دسرهای سفیر سولیوان ادامه دارد. شریعتمداری برای ملت پیام می‌فرستد. شایعات مجله اشپیگل. پایان خلاصه

۳- رادیو ایران اواخر روز گذشته مدعی شد که در گنبد کاووس آتش‌بس برقرار شده و اینکه دولت و نیروهای ترکمن به توافق رسیده‌اند. طبق این توافق: (۱) کلیه مجروحین به بیمارستان انتقال خواهند یافت؛ (۲) نیروهای تمامی طرف‌های درگیر کاملاً از سنگرها و مواضع دفاعی خود عقب‌نشینی خواهند کرد و شهر پاکسازی خواهد شد؛ (۳) مذاکره برای آزادی فوری اسرا آغاز خواهد شد؛ (۴) ارتش ملی تا اطلاع ثانوی عهده‌دار حفظ نظم و قانون در شهر خواهد بود. نخست‌وزیر بازرگان تهدید کرده بود که اگر تا ساعت ۰۳:۰۰ روز ۲ آوریل تیراندازی در شهر متوقف نشود، به نیروهای مسلح دستور می‌دهد تا «اقدامات قاطعی» اتخاذ کنند. دفتر وابسته نظامی گزارشی دریافت کرده است مبنی بر اینکه نزدیک به صد تانک از تهران خارج شده و به سمت «شرق» در حرکتند، که این امر احتمالاً در پی توافق اخیر بوده و یا به تهدیدهای بازرگان ربط دارد. رهبر سرشناس سنی‌های بلوچستان، مولوی عبدالعزیز، پیامی برای جمعیت (عمدتاً سنی) گنبدکاووس فرستاده و از آنها خواسته بود که از جنگ دست بکشند. او در این پیام گفته بود که در آینده نزدیک به گنبد سفر خواهد کرد. اگر چه نیروهای کمیته چند تن از اعضای سازمان فداییان خلق را در گنبد دستگیر کرده‌اند، ولی این سازمان دخالت اعضای خود را در درگیری‌های گنبد شدیداً تکذیب کرده است.

رادیو فارسی بی.بی.سی. شب گذشته مدعی شد که تا به حال ۲۰۰ نفر در گنبد کاووس کشته شده‌اند؛ ۵۰ نفر از نیروهای طرفدار خمینی و ۱۵۰ نفر از جنگجویان گنبد. آیندگان از قول سازمان فداییان این اتهام را مطرح ساخته است که درگیری‌های گنبد و سایر نقاط بخشی از توطئه سیا برای به راه انداختن جنگ داخلی در ایران است. طبق تلکس‌های خبری، از نیمه‌های امروز تیراندازی‌های پراکنده‌ای در گنبد صورت گرفته است. آسوشیتدپرس توانست تعدادی از خبرنگاران و عکاسانی را که چند روز در حبس خانگی بودند، آزاد کند، از جمله لیز هرگود، خبرنگار گاردین.

۴- هیأتی متشکل از حقوقدانان فرانسوی امروز از زندان قصر بازدید می‌کند. این هیأت گزارشی برای دولت و احتمالاً مطبوعات تهیه خواهد کرد، و همچنین هفته آینده کنفرانسی خبری در مورد یافته‌هایش در پاریس برگزار خواهد کرد. روزنامه‌ها خبر از دستگیری فروغی، وزیر سابق فرهنگ، و پسرش داده‌اند (چنانکه اطلاع یافته‌ایم فروغی پیش از این نیز یکبار دستگیر ولی آزاد شده بود). خمینی در روز ۱ آوریل در نطقی تلویزیونی (تلگرام جداگانه) به فعالان حقوق بشر که در مورد سرنوشت زندانیان ایرانی ابراز نگرانی کرده بودند، تاخت. آیت‌الله خمینی گفت که اصلاً با محاکمه زندانیان مخالف بوده و معتقد است که آنها باید فوراً اعدام می‌شدند.

او همچنین به سازمان‌های حقوق بشر تاخت و مدعی شد که آنها در ارتباط با حقوق بشر در طول سلطنت پهلوی «ساکت» بوده‌اند و به حمایت کارتر از شاه اعتراض نکرده‌اند. (توضیح: خمینی یا اطلاعی از این امر ندارد و یا حافظه‌اش خوب کار نمی‌کند.)

۵- بر اساس گزارش روزنامه‌ها، دولت در حال بررسی قطع احتمالی روابط با مصر است.
۶- وزیر جدید دفاع، تقی ریاحی، وجهه خوبی در میان ملت نداشته است. علاوه بر اظهارات گذشته‌اش مبنی بر اینکه بازنشست کردن افسران ارشد دوره پهلوی کار اشتباهی بود، روابط خانواده او نیز موجب بروز شایعاتی شده است. بر اساس شایعات، او وابسته به خانواده آتابای است که روابط اجتماعی و مالی نزدیکی با شاه داشتند، و برخی از شایعات نیز او را با اردشیر زاهدی ربط می‌دهد.

۷- کیهان با انتشار مقاله‌ای، سولیوان، سفیر آمریکا در ایران را به دست داشتن در کشتار میدان ژاله و وقایع دیگر انقلاب متهم ساخته است. کیهان مدعی است که سولیوان درست پیش از واقعه میدان ژاله با شاه دیدار کرد و بار دیگر پس از «آتش‌سوزی تهران» ۵ نوامبر پیش از انتصاب ازهارای در پست نخست‌وزیر نیز به دیدن او رفت.

۸- آیت‌الله شریعتمداری طی نقطه‌ای ۲۰ دقیقه‌ای خطاب به ملت در روز ۱ آوریل اولویت‌های جمهوری اسلامی جدید را برشمرد. او گفت که ابتدا باید ارتش، پلیس و ژاندارمری را تقویت کرد. او بار دیگر گفت که مردم باید از دولت حمایت و در بازسازی اقتصاد، به ویژه بخش کشاورزی، همکاری کنند.

۹- چند روزی است شایعاتی در مورد شماره اخیر مجله اشپیگل بر سر زبانهاست. بر اساس این شایعات، اشپیگل عکسی از یزدی، معاون نخست‌وزیر، بر روی جلد خود چاپ کرده است که او را در حال دست دادن با شاهپور غلامرضا نشان می‌دهد، و همچنین مقاله‌ای چاپ کرده است که در آن یزدی، قطب‌زاده رئیس رادیو و تلویزیون ملی ایران، و ابوالحسن بنی‌صدر دستیار خمینی را جاسوسان سیا معرفی کرده است. مأمور سفارت شایعه دیگری شنیده است که طبق آن عکس روی جلد اشپیگل بازرگان را در حال بوسیدن دست شاه نشان می‌دهد. این مطلب در کنفرانس مطبوعاتی بازرگان در ۱ آوریل مطرح شد، و حتی می‌گویند که خمینی دستور تحقیق در این مورد را صادر کرده است. چنانکه اطلاع یافته‌ایم، سفارت جمهوری فدرال آلمان چنین شایعاتی را تکذیب کرده است.
سولیوان

سند شماره ۱۳۸

۴ آوریل ۱۹۷۹ - ۱۵ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۵۶۳

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۴ آوریل

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: کنفرانس مطبوعاتی بازرگان. اعلام نتایج رأی‌گیری. درگیری مجدد در مهاباد. دستگیری فداییان در گنبد کاووس. تظاهرات در ساختمان شهرداری تهران. انتصاب دو سفیر جدید. استعفای قضات دادگاه انقلاب در تبریز. دیدار کاپوچی از ایران. شایعه پراکنی بر ضد دولت ادامه می‌یابد. پایان خلاصه.

۳- بازرگان در کنفرانس مطبوعاتی روز ۳ آوریل تأکید کرد که بسیاری از مسایل مربوط به برنامه‌ها و سیاستگذاری‌ها فقط بعد از تشکیل مجلس مؤسسان و تصویب قانون اساسی حل خواهد شد.

بازرگان در پاسخ به این سؤال که آیا برای ریاست جمهوری نامزد خواهد شد یا خیر گفت که نه چیزی را تکذیب می‌کند و نه از هم اینک نامزدی خود را اعلام می‌کند. بازرگان در ارتباط با حقوق اقلیت‌ها گفت که قانون اساسی جدید حتی حقوق بیشتری نسبت به قانون اساسی قبلی برای مشارکت اقلیت‌ها در امور کشور در نظر خواهد گرفت. بازرگان در پاسخ به این سؤال که دولت در مورد «هزاران» مستشار نظامی آمریکایی که هنوز در ایران به سر می‌برند چه تصمیمی گرفته است، گفت که مستشاران نظامی آمریکایی باقیمانده در ایران فقط چند نفرند، نه هزاران و یا حتی صدها نفر. او افزود که دولت ایران هنوز در مورد سرنوشت مشاوران نظامی و اقتصادی آمریکایی در ایران با دولت آمریکا صحبتی نکرده است. او گفت فقط صحبت‌هایی کلی با سولیوان، سفیر آمریکا در ایران، انجام شده است. با وجود این، برای تعیین سرنوشت پروژه‌ها و قراردادهای به وقت و بررسی‌های بیشتری نیاز است. از بازرگان پرسیده شد که آیا ایران در اجلاس سران کشورهای غیر متعهد در هاوانا شرکت خواهد کرد یا خیر و بازرگان پاسخ داد که هنوز هیچ توافق یا تعهدی صورت نگرفته و این مسئله در وزارت امور خارجه تحت بررسی است.

بازرگان در ارتباط با خودمختاری مناطق قومی گفت که اگر این امر به معنای جدایی‌طلبی و حذف رهبری ملی و حاکمیت ایران باشد، مسلماً قابل قبول نخواهد بود. دولت ایران منتظر دریافت نظرها و خواست‌های اقلیت‌های قومی است. مجلس مؤسسان تصمیم نهایی را در این ارتباط اتخاذ خواهد کرد.

۴- بر اساس گزارش یک روزنامه، وزیر کشور اعلام کرده است که در رفراندوم جمهوری اسلامی ۲۰،۱۴۷،۰۵۵ رأی «آری» و ۱۴۰،۹۶۶ رأی «نه» به صندوق‌ها انداخته شده است. هنوز تعداد آراء ماخوذه به تفکیک شهرها اعلام نشده است، ولی در آماری که برای شهر اهواز اعلام شده، تعداد آرای رأی‌دهندگان شانزده سال به بالا بیشتر از کل جمعیت شهر بوده است.

۵- مهاباد، واقع در کردستان، در روز ۲ آوریل مجدداً صحنه درگیری بود. روزنامه‌های تهران نیز این مسئله را امروز گزارش دادند. بر اساس گزارش روزنامه‌ها، در درگیری نزدیک یک پادگان ارتش ۲ نفر کشته و ۱۰ نفر مجروح شدند.

۶- روزنامه‌ها به نقل از منابع رسمی گزارش داده‌اند که نزدیک به ۷۰ نفر از فداییان در

جریان درگیری‌های گنبدکاووس دستگیر شده‌اند. اگر چه سازمان فداییان قبلاً دخالت اعضایش را در این درگیری‌ها تکذیب کرده بود، ولی هیأتی را برای بررسی این موضوع به گنبد اعزام کرده است.

۷- در روز ۳ آوریل تظاهراتی در ساختمان شهرداری تهران برگزار شد. تظاهرکنندگان که ادعا می‌کردند از کارکنان شهرداری هستند به روند استخدامها از سوی شهردار جدید اعتراض داشتند. آنها شهردار را متهم ساختند که کارکنان شهرداری را از میان دوستان و حامیان استفاده می‌کند.

۸- دو سفیر جدید برای خدمت در مسکو و پاریس منصوب شدند. شمس‌الدین امیرعلایی برای خدمت در پاریس و دکتر مکرری برای خدمت در مسکو. آنها سفرای حرفه‌ای نیستند و با حزب جبهه ملی ارتباط دارند.

۹- بر اساس گزارش روزنامه‌ها، تعدادی از قضات دادگاه انقلاب در تبریز به طور دسته جمعی استعفا داده‌اند. آنها مدعی بودند که دخالت‌های بیش از حدی در کارشان می‌شود. در واقعه دیگری که در تبریز اتفاق افتاد، روز گذشته اخبار تلویزیون به زبان آذری در این شهر پخش شد که اولین باری بود که از زبان محلی در برنامه‌های عادی تلویزیون استفاده می‌شد. کارمند سفارت شنیده است که یکی از معدود سینماهای تبریز که از آتش‌سوزی‌ها سالم مانده است، فیلم‌هایی به زبان آذری نمایش داده است. این فیلم‌ها از باکو آورده می‌شوند.

۱۰- بر اساس گزارش پاپال نانسو (محفوظ) اسقف کاپوچی تصمیم گرفته است که به تنهایی به خاورمیانه سفر کند. با وجود این، او از گذرنامه دیپلماتیک استفاده می‌کند. اسقف کاپوچی هنوز با نمایندگان پاپ در ایران تماس نگرفته است. اطلاع یافته‌ایم که احتمالاً پاپ شدیداً کاپوچی را مورد مؤاخذه قرار داده است. در اینجا، او یکی از اعضای افتخاری شورای حاکم سازمان آزادیبخش فلسطین به بینندگان تلویزیون معرفی شده است.

۱۱- خبرنگاران آمریکایی که تشنه خبر هستند دیروز و امروز این شایعه را شنیدند که «یزدی به اتهام همکاری با سیا» دستگیر شده است. به عقیده ما این یکی دیگر از موارد شایعه‌پراکنی هم‌هنگ گروه‌های چپ‌گرا علیه دولت فعلی است. مورد دیگر مربوط می‌شود به شایعه مجله اشپیگل (که در تلگرام دیروز ذکر شد).
سولیوان

سند شماره ۱۳۹

۵ آوریل ۱۹۷۹-۱۶ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۵۹۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۵ آوریل

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: بازرگان طی نطقی رادیو و تلویزیونی دلایل ناآرامی‌های سیاسی در ایران را

توضیح می‌دهد. دولت رویه قضایی جدیدی را اعلام می‌کند. شتاب دستگیری‌ها تندتر می‌شود. گنبد کاووس آرام است ولی گروه‌های مختلف به یکدیگر تهمت می‌زنند. کیهان توطئه ترور رهبران انقلاب را برملا می‌کند. دانشجویان به اعدام یک انقلابی اعتراض می‌کنند. پایان خلاصه.

۳- بازرگان در یک نطق رادیو و تلویزیونی در روز ۴ آوریل با اظهارات ضد و نقیض به بررسی دلایل ناآرامی‌های سیاسی در ایران پرداخت. او گفت که بهانه‌های متعددی از قبیل اختلاف شیعه و سنی، و عرب و فارس و ترکمن برای این ناآرامی‌ها ذکر شده است، ولی سپس افزود که در واقع این ناآرامی‌ها نتیجه نقشه‌های عامدانه برخی گروه‌هاست، «اعم از طرفداران تروتسکی، یا مائو و یا مارکسیست‌ها» که از نبود پاسگاه‌های مرزی کافی برای آوردن اسلحه به داخل خاک ایران سوءاستفاده می‌کنند. بازرگان مدعی شد که فرماندهی «این نیروهای ضد انقلابی و برانداز» در گنبد کاووس را برادر یکی از چریک‌های چپ‌گرایی بر عهده داشت که چند سال پیش در شورش نافرجام سیاهکل کشته شده بود. سپس گویی بازرگان نظرش را عوض کرد و ناآرامی‌های سیاسی را بر گردن نیروهای انداخت که در پی اعاده سلطنت شاه هستند. او در این ارتباط مشخصاً از اسرائیل نام برد. او ظاهراً هیچ تناقضی بین این اظهارات و گفته‌های چند دقیقه پیشش که در آن نیروهای چپ‌گرا را دشمن ایران نامیده بود، نمی‌دید. تنها نتیجه‌ای که از این اظهارات می‌توان گرفت این است که بازرگان نیز مثل خیلی از ایرانی‌ها دیگر نسبت به قبول تئوری توطئه مصون نیست و او نیز حاضر است در توضیح پدیده‌های سیاسی در کشورش از فرض‌های ضد و نقیض استفاده کند.

۴- دولت رویه قضایی جدیدی را برای انجام دادرسی‌ها در نظام دادگاه‌های انقلاب اسلامی اعلام کرده است. هنوز از جزئیات این طرح خبری نداریم، ولی از اطلاعات کمی که به دستمان رسیده است می‌توان فهمید که دولت مرکزی سعی دارد با اجرای طرح فوق‌قدری بر فعالیت کمیته‌های انقلابی که بسیار غیر متمرکز بوده و تا به حال سرسختانه اختیارات قضایی‌شان را حفظ کرده‌اند، اعمال نظارت کند. ابلاغ علنی این طرح سؤال جالبی در ذهن ایجاد می‌کند، و آن اینکه در ایران انقلابی قانون چگونه وضع می‌شود؟ تا آنجا که می‌توانیم حدس بزنیم، قانون پیشنهادی ابتدا به خمینی تسلیم می‌شود، و پس از بررسی و تأیید او، برای تصویب به شورای مرموز انقلاب و هیأت دولت انقلابی ارائه می‌شود. به نظر نمی‌رسد که هیچیک از این دو نهاد دارای حق وتو باشد.

۵- شاید تقارن اعلام رویه قضایی جدید با شتاب گرفتن روند دستگیری‌ها چندان هم اتفاقی نبوده است. شخصیت‌هایی که با رژیم پهلوی ارتباط داشته‌اند- از قبیل وزیر سابق اطلاعات و جهانگردی، رضا عاملی تهرانی، و وزیر سابق آموزش و پرورش، علی رنجبر، که اخیراً بازداشت شده‌اند- و یا پرسنل انتظامی و امنیتی ظاهراً اهداف اصلی هستند، ولی حیطه دستگیری‌ها گسترده‌تر از این افراد است. گزارش‌هایی نیز در بازداشت چندین بازرگان به

دستمان رسیده است، و روز گذشته ۴ آوریل کارمند ایرانی آژانس ارتباطات بین‌المللی ایالات متحده به نام دکتر رضا امینی بدون تفهیم اتهام بازداشت شد.

۶- ناآرامی‌ها در کردستان ادامه دارد. به دنبال واقعه روز گذشته مورخ ۴ آوریل در مهاباد که گزارش آن در تلگرام دیروز ارسال شد، گروهی از کردها در همان شهر یک پاسگاه پلیس را محاصره کردند و چند نفر از پرسنل آن را گروگان گرفتند. بر اساس گزارش‌ها، این واقعه بدون خشونت فیصله یافت. هیأتی از سوی حزب دموکرات کردستان در روز ۳ آوریل با نخست‌وزیر بازرگان ملاقات کرد و از او خواست اجازه دهد که به منظور تضمین حقوق و خواست‌های مردم کرد در قانون اساسی جدید، یک نماینده کرد نیز در تهیه پیش‌نویس این قانون مشارکت داشته باشد. نخست‌وزیر گفت که دولت این مسئله را بررسی خواهد کرد. در همین حال، روزنامه اطلاعات مدعی شد که توطئه‌ای با مشارکت اقوام سالارچاف، نماینده سابق مجلس که بعد از پیروزی انقلاب اعدام شد، تیمسار پالیزبان، استاندار سابق کرمانشاه، و مأموران سابق ساواک در کردستان جریان دارد. بر اساس گزارش‌ها، این افراد مزدوران عراقی را با هدف بازگرداندن شاه بر سر قدرت، به خدمت گرفته‌اند. یک نشریه دیگر به نام مجله سیاسی ایران، گزارش می‌دهد که کردستان عملاً تحت کنترل حزب دمکرات کردستان است، و کرد شیعه‌ای که ریاست کمیته انقلاب سنندج را بر عهده داشت و نماینده خمینی بود، از استان کردستان گریخته و رهبر میانه‌روی کرد، احمد مفتی‌زاده، نیز نفوذ خود را از دست داده است.

۷- آرامشی توأم با تنش بر گنبدکاووس حکمفرما شده است، ولی گروه‌های مختلف سخت مشغول وارد آوردن اتهام توطئه به یکدیگر هستند. مأموران کمیته، فداییان مارکسیست را متهم می‌کنند، ارتش مدعی است که شوروی‌ها از شورشیان حمایت می‌کردند، مسکو می‌گوید که سیا در درگیری‌های گنبدکاووس دست داشته است، و یک مقام وزارت کشور که نامش فاش نشده است در روزنامه چپ‌گرای آیندگان، بی.بی.سی. را به دامن زدن به ناآرامی‌های گنبد متهم ساخته است.

۸- کیهان مدعی است شواهدی به دست آورده است که نشان می‌دهد ساواک با کمک سازمان سیا و گارد سلطنتی سعی داشت در اوایل فوریه خانه چند تن از رهبران انقلاب را منفجر کند، و قرار بود که خود رهبران اعدام شوند. کیهان نگفته است چرا این طرح اجرا نشد. بسیاری از این رهبران با جبهه ملی ارتباط داشتند و یا از گروه‌های میانه‌روی دیگر بودند.

۹- بر اساس گزارش‌ها، نزدیک به ۵۰ دانشجو در روز ۴ آوریل در اعتراض به اعدام چند هفته پیش یکی از اعضای فداییان خلق به نام محمود رئیسی در رفسنجان، در وزارت دادگستری تحصن کردند. رئیسی پس از تلاش نافرجام برای سرقت از یک بانک، که در جریان آن یک کارمند بانک جان باخت، دستگیر شد. او در یک دادگاه انقلاب محاکمه و به اتهام قتل نفس مجرم شناخته شد و در روز ۲۷ فوریه، اعدام شد. جناح چپ اعدام رئیسی را در بوق و کرنا کرده و مدعی است که او در حال سرقت پول برای کمک به انقلاب بوده است.

(سرقت نافرجام از بانک درست قبل از سرنگونی دولت بختیار صورت گرفت) و اینکه او قربانی تندروهایی اسلامی شده است. سولیوان

سند شماره ۱۴۰

۶ آوریل ۱۹۷۹-۱۷ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۶۳۱ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۶ آوریل

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: سازمان فداییان هرگونه دخالت در درگیری‌های گنبدکاووس را تکذیب می‌کند، از خودمختاری اقلیت‌های قومی در چارچوب یک ایران متحد حمایت می‌کند. نخست‌وزیر از استخدام کارمندان کشوری و نیروهای ارتش رژیم گذشته دفاع می‌کند، و خواهان هماهنگی فعالیت کمیته‌های انقلاب می‌شود. قطب‌زاده از سیاست‌هایش در رادیو و تلویزیون ملی ایران دفاع می‌کند. انتظام در جریان یک مصاحبه خبری می‌گوید که مأمور سیا نیست، و در مورد مسایل دیگر نیز صحبت می‌کند. سنجابی اعدام بوتو را محکوم می‌کند. پایان خلاصه.

۳- به نظر می‌رسد که وضعیت گنبدکاووس دارد به حالت عادی باز می‌گردد. بر اساس گزارش‌ها، در اواخر روز ۴ آوریل تعداد ۱۶۰ اسیر مبادله شدند. مذاکره بر سر آزادی بقیه اسرا، از جمله عباس هاشمی، نماینده فداییان خلق که در مراحل اولیه درگیری در گنبدکاووس به دست نیروهای عمدتاً شیعه کمیته انقلاب در این شهر دستگیر شده بود، ادامه دارد. یک سخنگوی فداییان تأیید کرده است که هاشمی به همراه ۲۰ تا ۳۰ نفر از اعضای کانون فرهنگی و سیاسی ترکمن دستگیر شده‌اند، ولی هرگونه دخالت سازمان متبوعش را در درگیری‌های ترکمن صحراً شدیداً تکذیب کرد. دو نفر از نمایندگان ترکمن نیز سخنان او را تأیید کردند و همچنین اظهار داشتند که گزارش‌های مبنی بر کمک شوروی به نیروهای ترکمن صحت ندارد.

۴- همین سخنگوی فداییان گفت که سازمان متبوعش معتقد به حق خودمختاری اقلیت‌های قومی در چارچوب یک ایران متحد است، ولی تلاش برای دامن زدن به تمایلات جدایی طلبانه را که در صورت تحقق تنها به تضعیف ایران و قرار دادن آن در معرض استثمار امپریالیسم می‌انجامد، محکوم می‌کند. او گفت که همین امپریالیست‌ها هستند که سعی می‌کنند «احساسات پاک مذهبی» جوانان تحریک‌پذیر کمیته‌های انقلاب را بر ضد فداییان بشورانند. در همین ارتباط، او گفت که سازمان متبوعش به آزار و اذیت اعضا، از جمله دستگیری و ضرب و شتم یکی از اعضای آن به دست کمیته انقلاب در فرودگاه مهرآباد اعتراض کرده است. دولت نه به این اعتراض، و نه به اعتراض دیگری که به سازمان رادیو و تلویزیون ملی ایران شده بود، پاسخ نگفته است. سخنگوی فداییان مدعی بود که رادیو و تلویزیون ملی ایران از پخش بیانیه

فداییان خلق برای درخواست پایان درگیری در گنبد کاووس امتناع کرده است. ۵- سخنگوی فداییان گفت که پیش‌بینی می‌کند توطئه‌ها برای خدشه‌دار ساختن وجهه سازمان متبوعش نزد مردم در آینده نزدیک بیشتر خواهد شد. با وجود این، فداییان به تلاش خود برای توسعه روابط با طبقه کارگر به منظور تشکیل یک حزب سیاسی در آینده ادامه خواهند داد. این سخنگو در آخر اظهار داشت که سازمان فداییان هنوز با استخدام کارکنان عالی‌رتبه رژیم سابق، حتی آنهایی که ظاهراً سوءسابقه‌ای ندارند، از سوی دولت موقت مخالف است، زیرا «این آدم‌ها از شاه سرکوب را آموخته‌اند» و بنابراین «نمی‌توانند در خدمت منافع مردم باشند».

۶- این اظهارات آخر سخنگوی فداییان با موضع دولت، حداقل آنگونه که نخست‌وزیر بازرگان در نطق ۴ آوریل خود خطاب به ملت ایران تبیین کرد، تضاد داشت. بازرگان ضمن اینکه قول داد مقامات خاطی و مجرم مجازات خواهند شد، گفت که ایران به مهارت‌های فنی کارمندان [سابق] دولت و نیروهای ارتش شدیداً نیازمند است. او به مردم ایران و کمیته‌های انقلاب هشدار داد که «مراقب باشند مبدا کشور به وضعیتی شبیه به دوران حکومت احمد شاه و مظفّرالدین شاه دچار شود، که در هر محله، در هر گردنه، در هر گوشه از خیابان، و یا در هر شهری یک حاکم، یک تبهکار، یک ارباب و یا یک گردن‌کلفت بود- و هر کسی برای خودش قانون بود».

۷- بازرگان همچنین خواستار هماهنگی بیشتر کمیته‌های بیشمار انقلاب شد. او گفت وقتی دو هفته پیش در تبریز بودم مصرانه خواستم تا یک کمیته مرکزی در شهر تشکیل شود، حتی اگر لازم باشد رئیس آن با قرعه‌کشی مشخص شود. او گفت متأسفانه «حالا طوری شده که یک کمیته اینجاست و یک کمیته آنجا که آخر سر هم کارهای همدیگر را خنثی می‌کنند».

۸- صادق قطب‌زاده، امپراتور تبلیغات ایران، روز ۴ آوریل شخصاً جلوی دوربین تلویزیون قرار گرفت و از سیاست‌هایش در سازمان رادیو و تلویزیون ملی ایران دفاع کرد. او از «اقلیت» معترضی، از جمله برخی از اعضای سازمان متبوع خودش، که سعی دارند فعالیت‌های رادیو و تلویزیون ملی ایران را مختل کنند، ابراز انزجار کرد. او گفت «ما به خوبی از نظرات مردم آگاه هستیم» و رادیو و تلویزیون ملی ایران بحث در مورد «مسایل بشری و اسلامی» را متوقف نخواهد کرد. قطب‌زاده گفت که «هدف من آن است که برنامه‌های [رادیو و تلویزیون] کیفیتی ضدامپریالیستی و ضدصهیونیستی داشته باشد» و «از مستضعفان و پابره‌نه‌ها دفاع کند.» او مدعی شد که واکنش اکثر کارکنان رادیو و تلویزیون، به ویژه در رده‌های پایین، مثبت بوده است و فقط تعداد اندکی از کارکنان، بیشتر در بخش تولید، با سیاست‌های او مخالفت کرده‌اند. البته قطب‌زاده حتی برای این مشکل هم راه‌حلی داشت. با وجود این، او اعلام کرد که هیأت مدیره رادیو و تلویزیون ملی ایران تصمیم گرفت کل بخش تولید را تعطیل کند.

۹- عباس امیرانتظام، معاون نخست‌وزیر، نیز از کنفرانس خبری ۵ آوریل خود برای حمله

به دشمنانش استفاده کرد. این کنفرانس‌های خبری به صورت منظم برگزار می‌شود. او شایعه ارتباط خود (و قطب‌زاده و ابراهیم یزدی، معاون نخست‌وزیر) با سازمان سیا را کذب محض خواند. انتظام با اشاره به سابقه طولانی فعالیت‌هایش در اپوزیسیون سیاسی ایران، گفت بگذارید «بگویم اگر دانستن زبان انگلیسی و تحصیل کردن در آمریکا به معنای آمریکایی بودن است، پس در مورد ۴۰۰۰۰ (کذا) ایرانی که هم اکنون در آمریکا هستند چه باید گفت؟» او گفت من همیشه یک ایرانی بوده‌ام، و یک ایرانی باقی خواهم ماند. علاوه بر این، انتظام گفت که به «مبارزه برای تحقق اهداف انقلاب» و به «وظایف مذهبی، انسانی، و اجتماعی خود»، ادامه خواهم داد.

۱۰- انتظام در مورد مسایل دیگر گفت:

اقلیت‌های مذهبی کاملاً آزادند که از زبان خود استفاده کنند ولی زبان فارسی، زبان رسمی کشور باقی خواهد ماند.

- فقط حدود ۹۰۰ آمریکایی در ایران باقی مانده‌اند، از جمله ۴۰ مستشار نظامی که دولت از آنها خواسته است که در ایران بمانند.

- سپاه پاسداران حق ندارد بدون محاکمه آنهایی را که دستگیر کرده است، مجازات کند (این اظهارات ظاهراً اشاره به شلاق زدن یک پزشک سرشناس و همسرش در تهران دارد، که بر اساس گزارش‌ها طبق دستور یک ملای محل انجام شد. پاسداران انقلاب که آنها را در راه بازگشت از یک میهمانی متوقف کرده بودند، متوجه شدند که آن دو نفر مشروبات الکلی مصرف کرده‌اند). ولی دلیل ادامه چنین اتفاقاتی این است که ایران هنوز در وضعیت انقلاب به سر می‌برد.

- ایران به یک سازمان اطلاعات ملی نیاز دارد، ولی هنوز جایگزینی برای ساواک ایجاد نشده است. انتظام گفت که سازمان جدید تحت نظر دفتر نخست‌وزیر انجام وظیفه خواهد کرد. - انتظام از پاسخ به این سؤال که تعداد افراد ممنوع‌الخروج چند نفر است طفره رفت. او از تأیید یا تکذیب این مسئله که ۲۲۰۰۰ نفر ممنوع‌الخروج هستند، خودداری کرد.

۱۱- کریم سنجایی، وزیر امور خارجه، در روز ۵ آوریل به دار آویختن بوتو، نخست‌وزیر سابق پاکستان، را محکوم کرد و آن را «عملی شرم‌آور» خواند. ناس

سند شماره ۱۴۱

۸ آوریل ۱۹۷۹ - ۱۹ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۶۷۸ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت سیاسی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: محاکمه‌ها و اعدام‌ها از سر گرفته می‌شود. دستگیری افراد بیشتر و ادامه

جستجو برای یافتن دیگران. سنجابی می‌گوید که ایران خواهان داشتن مناسبات خوب با کلیه کشورهای جهان است، ولی خمینی مدعی است که ایران با شرق و غرب در جنگ است. علیرغم اعتراض مارکسیست‌ها سازمان شبه‌نظامی جدیدی تشکیل می‌شود. فداییان نیز هدف اعتراض شدید قرار می‌گیرند. حسینیه ارشاد، مرکز ترقی خواهان اسلامی بازگشایی می‌شود. تعیین ۱ ژوئن برای برگزاری انتخابات مجلس مؤسسان. دولت غضب زمین در ترکمن صحرا را تأیید ولی قانونی برای جلوگیری از غضب زمین از سوی دیگران پیشنهاد می‌کند. پاکستانی‌های ایران به اعدام بوتو اعتراض می‌کنند. پایان خلاصه.

۳- محاکمه‌ها و اعدام‌ها بلافاصله پس از ابلاغ عمومی آیین‌نامه دادرسی در دادگاه‌های انقلاب اسلامی در روز ۵ آوریل از سر گرفته شد. طبق یکی از مواد این آیین‌نامه، احکامی که قبل از ابلاغ آن صادر شده بود قابل اجراست و به همین دلیل دو نفر که ادعا می‌شد مأمور ساواک هستند و یک افسر پلیس که قبلاً در دادگاه انقلاب اصفهان محکوم به مرگ شده بودند، در روز ۶ آوریل اعدام شدند. این سه نفر محمود شهیدی، بازجوی ساواک، کمال ادیب، بازجو و شکنجه‌گر ساواک، و محمود اصغری‌زاده، افسر پلیس بودند. پس از آن در روز ۶ آوریل دادگاهی در تهران تشکیل شد که پس از ۱۵ ساعت جلسه ۶ پرسنل ارتش و پلیس را محکوم به مرگ کرد، و حکم آنها بلافاصله در اوایل روز ۷ آوریل اجرا شد. این شش نفر عبارت بودند از: سرلشگر محمد جواد مولوی طالقانی، فرمانده پلیس ضدشورش؛ سرتیپ غلامرضا ایرج امینی افشار، فرماندار نظامی سابق نجف‌آباد؛ سرهنگ دوم هادی گلستانی، فرمانده گردان ۱۴۰؛ سرهنگ دوم ماشاءالله افتخارمنش؛ ستوان یکم بهادر بهادری؛ و سرباز مصطفی صدری. چهار نفر آخر به مشارکت در وقایع جمعه سیاه، ۸ سپتامبر که در آن تعدادی از مردم پس از نقض مقررات حکومت نظامی مبنی بر عدم تجمع کشته شدند، متهم بودند. نهایتاً، محاکمه امیرعباس هویدا، نخست‌وزیر سابق، که چند هفته پیش در اوج تهدیدهای بازرگان به استعفا در صورت کنترل نشدن دادگاه‌های انقلاب متوقف شده بود، در روز ۷ آوریل از سر گرفته شد، و حکم اعدام او در ساعت ۱۹:۳۰ همان روز اجرا شد.

۴- چشم‌اندازهای آینده نویدبخش نیستند. بر اساس گزارش روزنامه‌ها در روز ۷ و ۸ آوریل علاوه بر اجازه محاکمه افراد دیگر، اجازه محاکمه ربیعی، فرمانده نیروی هوایی؛ مقدم، رئیس سابق ساواک؛ نیک‌پی، شهردار سابق تهران؛ و برنجیان، رئیس سابق بخش ضداطلاعات نیروی هوایی نیز صادر شده است. بر اساس اطلاعات سفارت بریتانیا، این محاکمه‌ها امروز ۸ آوریل در جریان است. روزنامه‌ها همچنین گزارش داده‌اند که ۳۵ فرد دیگر به اتهام فعالیت‌های ضدانقلابی دستگیر شده‌اند. علاوه بر رضا امینی، کارمند آژانس ارتباطات بین‌المللی ایالات متحده، افراد سرشناسی نیز در میان این افراد هستند، از جمله سردبیر سابق روزنامه رستاخیز، مهدی سمسار؛ آخرین رئیس رادیو و تلویزیون ملی ایران پیش از انقلاب، مسعود برزین؛ نمایندگان سابق مجلس سید علی‌اکبر فیروزآبادی، محمد دهقان‌نژاد، و محمدرضا

سادات فر؛ استاد دانشگاه، ابراهیم شیرازی؛ و وزیر سابق دادگستری، حسین نجفی. بر اساس گزارش‌ها، این افراد از جمله ۱۵۲ نفری هستند که کمیته‌های مختلف انقلاب در تعقیب آنها بوده‌اند. نام این افراد هنوز منتشر نشده است، ولی گفته می‌شود که ۲۷ خبرنگار نیز در میان آنها هستند.

۵- سنجابی، وزیر امور خارجه، در مصاحبه اخیر خود با یک خبرنگار مجارستانی گفت که ایران خواهان روابط دوستانه با کلیه کشورهای جهان، از جمله ابرقدرت‌ها، بر اساس احترام و تفاهم متقابل است. او گفت که ایالات متحده قبلاً سیاست‌های بسیار کوتاه‌بینانه‌ای در قبال ایران داشته است، ولی ابراز امیدواری کرد که واشنگتن به اشتباهات گذشته‌اش پی ببرد و سعی کند آنها را جبران نماید. سنجابی گفت که ایران به هیچ کشوری اجازه نخواهد داد از خاکش بر ضد اتحاد شوروی استفاده کند. او در مورد چین بدون اینکه موضعی در قبال روابط چین و شوروی اتخاذ کند، گفت که ایران امیدوار است روابط خوبی با چین داشته باشد.

۶- خمینی مکرراً نظرات دیگری درباره روابط ایران و دنیای خارج ابراز کرده است. او در روز ۶ آوریل خطاب به جمعیت عظیمی که در قم گردآمده بودند، گفت که ایران «هنوز با ابرقدرتها در جنگ است.» او گفت «در حال حاضر، هم غرب و هم شرق بر ضد ما هستند.» او مسئولیت ناآرامی‌های سیاسی اخیر در ایران را مشخصاً بر گردن آمریکا انداخت و گفت: «ایالات متحده آمریکا منافعی دارد که حاضر نیست از آنها دست بکشد.»

۷- گروهی از هفت سازمان ناشناخته که خود را پیرو اسلام می‌دانند در روز ۷ آوریل اعلام کردند که به منظور توسعه و حفاظت از انقلاب اسلامی با یکدیگر ادغام خواهند شد. بر اساس گزارش‌ها، ابوالحسن بنی‌صدر، دستیار نزدیک خمینی، و هانی‌الحسن، نماینده سازمان آزادیبخش فلسطین، برای اعضای این سازمان جدید سخنرانی کردند. گروه جدید نام سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی را بر روی خود گذاشته است. این سازمان که از ادغام حداقل هفت گروه کوچک تشکیل شده است (از جمله توحید صف و موحدین، که قبل از پیروزی انقلاب مسئولیت حمله به آمریکایی‌ها را بر عهده گرفته بود) ظاهراً هیچ رابطه‌ای با سازمان مجاهدین خلق ندارد ولی مانند آنها بیش از آنکه یک سازمان سیاسی باشد، اصولاً یک گروه شبه نظامی است. هنوز نمی‌دانیم که آیا این گروه با سپاه شبه نظامی پاسداران انقلاب، یزدی معاون نخست‌وزیر، چه رابطه‌ای خواهد داشت. حضور هانی‌الحسن، نماینده سازمان آزادیبخش فلسطین، وعده‌های قبلی سازمان آزادیبخش فلسطین برای آموزش نظامی پاسداران انقلاب، و شواهد و قرائنی که نشان می‌دهد منطقه خلیج (که قبلاً محل سکونت گروه مستشاران نظامی آمریکایی بود) به محل آموزش نظامی سازمان آزادیبخش فلسطین تبدیل خواهد شد، احتمالات جالبی را به ذهن می‌آورد.

۸- سازمان مارکسیستی فداییان خلق نیز شدیداً به سازمان جدید تاخته است. یک سخنگوی فداییان گفت که سازمان متبوعش مجاهدین انقلاب اسلامی را چیزی بیشتر از یک

تشکل تروریستی نمی‌شناسد. او همچنین گفت که یکی از هفت گروه تشکیل دهنده سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی به نام توحید، صرفاً «گروهی از جنایتکاران و تبهکاران است که برای رسیدن به اهداف خود از ارباب مردم استفاده می‌کند و هیچ بویی از اسلام نبرده است.»

۹- خود سازمان فداییان نیز در تعطیلات آخر هفته هدف حملات لفظی قرار گرفت. اجتماعی چند هزار نفری عمدتاً از جوانان محلات فقیرنشین جنوب شهر تهران، که در روزهای ۵ و ۶ آوریل در دانشگاه تهران تجمع کرده بودند، فداییان را «ریاکارانی فرصت‌طلب» خواندند. رهبران تظاهرکنندگان مدعی شدند که مدارک مستندی در دست دارند که نشان می‌دهد فداییان در ناآرامی‌های قومی اخیر در کردستان و گنبد کاووس دست داشته‌اند. بر اساس گزارش‌ها، تظاهرکنندگان، که بسیاری از آنها زنان چادرپوش بودند، در نزدیکی مسجد دانشگاه با اعضای فداییان درگیر شدند.

۱۰- در گوشه دیگر تهران، حسینیه ارشاد که قهرمان روشنفکر انقلاب، علی شریعتی، در آنجا سخنرانی می‌کرد، رسماً در روز ۵ آوریل بازگشایی شد. حسینیه ارشاد مرکز شناخته‌شده‌ای برای ترقی‌خواهان اسلامی است که طبق تعالیم شریعتی با قرائت تحت‌اللفظی از قرآن مخالفند. بر اساس گزارش‌ها، غیر از آیت‌الله طالقانی، فقط یک ملای دیگر در مراسم بازگشایی حضور داشت. یزدی، معاون نخست‌وزیر، نیز در این مراسم سخنرانی کرد.

۱۱- روزنامه‌ها به نقل از جوادی، وزیر کشور، گزارش داده‌اند که انتخابات مجلس مؤسسان در روز ۱ ژوئن برگزار خواهد شد. این مجلس احتمالاً بین ۳۳۰ تا ۳۶۰ نماینده خواهد داشت. بر اساس گزارش‌ها، جوادی گفته است که تمام احزاب یا گروه‌های سیاسی می‌توانند نامزد معرفی کنند و اینکه اقلیت‌ها نیز در این مجلس دارای نماینده خواهند بود. علاوه بر این، پیش‌نویس قانون اساسی بزودی منتشر خواهد شد و مجلس مؤسسان می‌تواند در آن اصلاحاتی انجام دهد.

۱۲- گزارش‌های روزافزونی از زمین‌خواری در مناطق مختلف ایران منتشر شده است. به نظر می‌رسد که تلاش ترکمن‌های گنبد کاووس برای غصب زمین‌های بزرگی که صاحبان آن غایب هستند، عامل مهمی در شورش‌های اخیر در این منطقه بوده است. جوادی، وزیر کشور، گفته است که زمین‌های متعلق به خاندان سلطنتی، «اربابان فئودال» و فرماندهان ارتش که از سوی ترکمن‌ها مصادره شده است، رسماً به آنها واگذار خواهد شد. در عین حال، ایزدی، وزیر کشاورزی، اعلام کرده است که لایحه‌ای به منظور توقف و جلوگیری از غصب زمین‌ها به هیأت دولت تسلیم شده است.

۱۳- پاکستانی‌های ساکن در ایران روز ۶ آوریل در اعتراض به اعدام بوتو، نخست‌وزیر سابق پاکستان، تظاهرات کردند. تظاهرکنندگان از محل سفارت پاکستان به سوی دانشگاه تهران حرکت کردند و در آنجا با قرائت قطعنامه‌ای خواستار سرنگونی دولت رئیس‌جمهور ضیاء‌الحق شدند.

سند شماره ۱۴۲

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۷۱۳
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی
موضوع: گزارش وضعیت سیاسی، ۸ آوریل

۱- (محرمانه - تمام متن)
۲- خلاصه: محاکمه‌ها و اعدام‌ها ادامه دارد. افزایش ناآرامی بین بیکاران. کمبودها و تورم قیمت‌ها به مسئله‌ای سیاسی مبدل می‌شود. حوادث و تیراندازی‌ها مشخصه بارز زندگی در ایران انقلابی است. تلاش رئیس دانشگاه تهران برای پایان دادن به تظاهرات در محوطه دانشگاه. مدنی استاندار خوزستان می‌شود. مصاحبه مطبوعاتی انتظام.
۳- نه حکم اعدام دیگر اجرا شد. یک دادگاه حکم اعدام امیرحسین ربیعی، فرمانده سابق نیروی هوایی؛ سپهبد علی محمد خواجه‌نوری؛ منوچهر آزمون، وزیر کابینه سابق و استاندار فارس؛ و یک مأمور پلیس به نام بلالی را در اوایل روز ۹ آوریل صادر کرد. نفر آخر به کشتن چند نفر در یک مسجد و حمام در تهران متهم بود، ولی اتهامات سه نفر دیگر مشخص نشده است.

بر اساس گزارش‌ها، ربیعی به دادگاه گفت متأسف است که ندانسته خدمت کسی را کرده که «پوشالی» بودنش موقعی برای او مشخص شد که دید یک آمریکایی، ژنرال هایزر، دُمش را گرفت و او را از ایران بیرون انداخت. در نقطه دیگری از ایران، دادگاه در قم یک مأمور پلیس به نام محمد باقر رستمی را به جرم کشتن تعدادی از مردم محکوم به اعدام کرد، و حکم در اواخر روز ۷ آوریل اجرا شد. در دزفول، سید کاظم اشرف‌زاده و یک پلیس به نام رحمان عبداللهی در روز ۸ آوریل اعدام شدند. اشرف‌زاده به زمین‌خواری، همکاری با رژیم پهلوی و تضییع حقوق دیگران متهم بود. جرم عبداللهی نیز کشتن یک جوان ۱۶ ساله در جریان تظاهرات ضد شاه بود. در شیراز، ستوان حسین مختاری اردکانی و یک مأمور پلیس به نام عبدالرسول شیخی در روز ۸ آوریل اعدام شدند. اتهام آنها مشخص نبود. نهایتاً، سرهنگ ناصرقلی هوشمند، که به گزارش روزنامه‌ها به مدت ۱۲ سال رئیس ساواک اصفهان بود و در روز ۸ آوریل به هنگام فرار از دست مأمورانی که او را از قم به اصفهان انتقال می‌دادند، به ضرب گلوله کشته شد.

۴- دولت سعی کرده است آغاز مجدد محاکمه‌ها و اعدام‌ها را به بهترین نحو ممکن توجیه کند ولی سخنگوی اصلی آن، امیرانتظام، در روز ۸ آوریل اذعان کرد که دادگاه‌های اسلامی مستقل هستند و دولت کتتری بر آنها ندارد. انتظام گفت که از شروع مجدد محاکمه نخست‌وزیر سابق، هویدا، خبر نداشته و شنبه شب که به خانه برگشته، از اعدام او اطلاع یافته است. با وجود این، او از اقدام دادگاه دفاع کرد و گفت که هویدا یک جنایتکار و مرگ حقش بود. او گفت که نخست‌وزیر بازرگان با اعدام‌هایی از این قبیل مخالف نیست، و قبلاً مخالفت

او با محاکمه‌ها به این دلیل بود که رویه دادگاهی مطابق با هیچ قاعده و قانون مشخصی نبود. حالا که رسماً آیین‌نامه دادرسی ابلاغ شده است، محاکمه‌ها نیز می‌تواند روند خود را آغاز کند. انتظام در پاسخ این سؤال که چرا محاکمه هویدا به صورت علنی صورت نگرفت، گفت که قاضی می‌تواند به تشخیص خود محاکمه را به صورت غیرعلنی برگزار کند. ولی وقتی یک نفر از او پرسید پس چرا یک خبرنگار روزنامه اطلاعات - که اتفاقاً کارت عضویت کمیته نیز به همراه داشته - در محاکمه هویدا حاضر بوده است، امیرانتظام جواب داد «پس می‌بینید که محاکمه غیرعلنی نبوده است.» انتظام اذعان داشت که دولت توصیه‌هایی در مورد هویدا از خارج دریافت کرده بود، ولی گفت که این آدم‌ها از جنایات هویدا رنج ندیده بودند، بلکه او به آنها فایده رسانده بود، به همین خاطر از هویدا حمایت می‌کردند.

۵- گزارش‌ها حاکی از تظاهرات روزافزون لشگر بیکاران در ایران است. دویست و پنجاه نفر از بیکاران در تبریز چندین روز است که دست به اعتصاب غذا زده‌اند و ۴۵ نفر آنها به بیمارستان انتقال یافته‌اند. چند صد نفر از بیکاران نیز در روزهای ۷ و ۸ آوریل به سوی دفتر آیت‌الله طالقانی در تهران راهپیمایی کردند و از دولت خواستند تا به وعده و وعیدهایش پایان دهد و عملاً کاری برای آنها ایجاد کند. تعدادی از این بیکاران که روز گذشته در راهپیمایی شرکت کردند قبلاً در خیابان سعدی تجمع کرده و این شعار را سر داده بودند که «مرگ بر تو و مرگ بر من که گفتیم مرگ بر شاه.» طالقانی در دفترش حضور نداشت، و سخنگوی دفتر او به تظاهرکنندگان گفت که شکایت خود را باید به وزارت کار ببرند. در اصفهان، یک مهاجم ناشناس به سوی کارگران بیکاری که در روز ۸ آوریل تجمع کرده بودند، تیراندازی کرد و یک نفر را کشت و چهار نفر دیگر را مجروح ساخت. گزارش‌هایی نیز از تظاهرات در شیراز و ساری مخابره شده است.

انتظام در مصاحبه مطبوعاتی ۸ آوریل اذعان کرد که سطح بیکاری بالاست. او گفت که رقم دقیق بیکاران را نمی‌داند، ولی حدس می‌زند که بیشتر از ۳ میلیون نفر باشند. انتظام گفت که دولت دارد تمامی سعی خود را مبذول می‌کند تا صنعت دوباره به راه بیفتد و مردم بتوانند بر سر کارهایشان بازگردند.

۶- کمبود فزاینده کالاهای مختلف نیز دارد به مسئله‌ای سیاسی مبدل می‌شود. انتظام در کنفرانس مطبوعاتی‌اش وجود این مشکل را قبول کرد ولی مدعی شد که دولت سخت تلاش دارد اقلامی نظیر سیگار، گوشت مرغ، میوه و کره را از خارج وارد کند و از مردم خواست که شکیبا باشند. انتظام ابراز امیدواری کرد که به محض ورود اقلام وارداتی به بازار، قیمت‌ها پایین بیاید. بالا رفتن قیمت‌ها نتیجه طبیعی کاهش عرضه اقلام مختلف است، که شخص خمینی نیز از آن اطلاع یافته است.

آیت‌الله در روز ۸ آوریل از تجار خواست که قیمت‌ها را بالا نبرند و اشاره کرد که این کار عواقب بدی برای آنها خواهد داشت.

۷- یکی از مشخصه‌های زندگی در ایران انقلابی پیامد مستقیم وجود مقادیر زیاد سلاح و مهماتی است که تقریباً در دسترس همگان قرار دارد و همچنین بی‌تجربگی اکثر ایرانی‌ها در استفاده از آنهاست. در اینجا ندرتاً روزی سپری می‌شود که حادثه تیراندازی و یا انفجار گزارش نشود. اسفبارترین حادثه در روز ۷ آوریل رخ داد که طی آن بر اثر انفجار بمبی که ظاهراً ختنی شده بود ۵ نفر کشته و ۴ نفر دیگر به شدت مجروح شدند. طبق گفته یکی از مجروحین، او و چند تن دیگر از پاسداران انقلاب که این وسیله را کشف کرده بودند، ابتدا سعی داشتند با تیراندازی آن را منفجر کنند. در سفارت نیز هر شب و حتی در طول ساعات روز هم تیراندازی صورت می‌گیرد، زیرا پرسنل بی‌انضباط و آموزش ندیده‌ای که برای حفاظت از ما مأمور کرده‌اند به طور اتفاقی و یا برای سرگرمی اسلحه خود را شلیک می‌کنند. البته به خاطر درگیری‌های مرگبار چریکی بین گروه‌های رقیب نیز مکرراً صدای تیراندازی در خارج از سفارت به گوش می‌رسد. در روز ۷ آوریل دو زن مسلح به مسلسل که سوار بر یک خودروی بی.ام.و بودند و با سرعت حرکت می‌کردند، یک مقر کمیته‌های انقلاب در شرق تهران را به گلوله بستند.

۸- ملکی، رئیس دانشگاه تهران دستور داده است که هیچکس حق ندارد بدون اخذ مجوز از مدیریت دانشگاه در محوطه دانشگاه تظاهرات کند. این دستور مسلماً تلاشی است برای کنترل کردن یکی از فعالترین و پرشورترین مراکز سیاسی که مکرراً محل بروز خشونت بوده است. در حال حاضر نمی‌توان گفت که آیا مدیریت دانشگاه توان عملی کردن حرف خود را دارد یا خیر.

۹- مدنی، فرمانده نیروی دریایی که اخیراً از پُست دیگرش در مقام وزیر دفاع استعفا کرد، یک پست جدیدی به دست آورده و استاندار خوزستان شده است. این مسئله احتمالاً به معنای مهمتر شدن نقش نیروی دریایی در مسایلی نظیر حفظ امنیت در این استان خواهد بود.

۱۰- مسایل دیگری که انتظام در مصاحبه مطبوعاتی‌اش به آنها اشاره کرد، عبارتند از:

- ایران بیش از ۱۰۰۰ قرارداد فقط با آمریکا دارد، که اکثر آنها نظامی هستند، که پیش از اتخاذ تصمیم نسبت به لغو و یا ادامه اجرای آنها، باید به دقت بررسی شوند.
- آمریکا سفیر جدیدی را به ایران معرفی نکرده است، ولی این مسئله از نظر ایران اهمیت چندانی ندارد. نه سفیر آمریکا و نه هیچ خارجی دیگری بر ایران نفوذ ندارد.
- از آنجایی که ایران هشیار است، حضور ناو کانستلیشن آمریکا در اقیانوس هند و یا هر ناو جنگی دیگری در خلیج فارس هیچ خطری را متوجه ایران نمی‌کند.
- ثبت نام عضویت در سپاه پاسداران انقلاب بدون توجه به ایده‌های سیاسی انجام می‌شود. سایر گروه‌های مسلح نباید سعی کنند مثل کردستان و ترکمن صحرا در دسر ایجاد کنند.
- مأموران کمیته‌های انقلاب که بدون مجوز اقدام به دستگیری افراد کنند، مجازات خواهند شد.

سند شماره ۱۴۳

محرمانه

۹ آوریل ۱۹۷۹ - ۲۰ فروردین ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۶۹۹ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: دستگیری نمایندگان ایرانی شرکت‌های آمریکایی

۱- (بدون طبقه‌بندی) کاردار طی دیداری با امیرانتظام، معاون نخست‌وزیر، دستگیری نمایندگان ایرانی [شرکت‌های آمریکایی] ای. آی. یو. و موتورولا را متذکر شد و همچنین مشکلات شرکت ریتون برای دسترسی به دفتر و محل سکونت کارمندان جهت انتقال اثاثیه را به اطلاع او رساند. او همچنین گفت که مأموران کمیته در حال انتقال اثاثیه منازل مسکونی هستند.

۲- (محرمانه) رایزن سیاسی، که کاردار را در این دیدار همراهی کرده بود، نیز دستگیری اخیر ایرج باقرزاده، رئیس بخش انتشارات تایم لایف در اروپا را به اطلاع او رساند. او گفت که باقرزاده با قید قرار آزاد است، و یکی از دوستان او سند خانه‌اش را گرو گذاشته است (این دوست در واقع رئیس سابق دفتر خبرگزاری آسوشیتدپرس و تایم - لایف در ایران، پرویز راثین است).

۳- (محرمانه) انتظام مراتب را یادداشت کرد ولی ما را به یزدی و یا صباغیان (یکی دیگر از معاونان نخست‌وزیر که مسئولیت انتقال قراردادهای و پروژه‌های دیگر را از رژیم سابق به رژیم کنونی دارد) ارجاع داد. ما قصد داریم با آنها دیدار کنیم.

ناس

سند شماره ۱۴۴

محرمانه

۹ آوریل ۱۹۷۹ - ۲۰ فروردین ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۳۷۰۱

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

منابع: رسانه‌های خبری فارسی‌زبان، کارکنان سفارت، وابستگان نظامی سایر کشورها، منبع

۶۸۴۶۰۰۰۸

تهیه‌کننده گزارش: سرهنگ تی. ای. شافر، وابسته دفاعی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی. ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۹ - ۸ آوریل ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۸ آوریل تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۹ آوریل ۱۹۷۹ را پوشش می‌دهد: اعدام سپهبد ربیعی و خواجه‌نوری. انتصاب دریادار مدنی به مقام استانداری خوزستان. تظاهرات بیکاران. کشته شدن چند نفر بر اثر انفجار بمب در تهران. و خبرهای دیگر.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- (بدون طبقه‌بندی) اعدام سپهبد ربیعی و خواجه‌نوری: در ساعت ۰۱:۳۰ بامداد امروز، دوشنبه ۹ آوریل، سپهبد امیرحسین ربیعی، فرمانده و رئیس سابق ستاد نیروی هوایی و سپهبد علی‌محمد خواجه‌نوری، رئیس سابق جی ۳ ستاد عالی فرماندهی در تهران تیرباران شدند. سپهبد ربیعی در جریان محاکمه‌اش در روز گذشته گفت که متأسف است که برای کسی (شاه) کار می‌کرده که او را نمی‌شناخته است. او گفت زمانی شاه را شناختم که ژنرال هایزر تصمیم گرفت او را از ایران بیرون بیندازد. بر اساس گزارش‌ها، سپهبد خواجه‌نوری گفت که چون اطلاعات سیاسی کافی نداشتم، نمی‌دانستم واقعاً چه خبر است. نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه): مرگ دو رهبر نظامی بزرگ نقطه آغاز دور دیگری از اعدام افسران ارشد ارتش است. محاکمه مجدد و اعدام ربیعی هم برای ما و هم برای تمامی افسران نیروی هوایی که اخیراً با آنها صحبت کرده بودیم، غیرمنتظره بود. ما دیگر امیدی به زنده ماندن سپهبد مقدم و سایر ژنرال‌های ارتش که احتمالاً سپهبد بخشی‌آذر نیز در میان آنهاست، نداریم. وابسته نظامی سعی دارد از طریق مقر نیروی هوایی ایران، محل اقامت خانم ربیعی را پیدا کند.

ب- (بدون طبقه‌بندی) انتصاب دریادار مدنی به مقام استانداری خوزستان: در روز ۸ آوریل دریادار مدنی به سمت استاندار خوزستان منصوب شد، ولی پُست خود در مقام رئیس ستاد نیروی دریایی را نیز حفظ خواهد کرد. مدنی ابراز داشت که خوزستان نه فقط به دلیل نفت بلکه در آینده به دلیل کشاورزی از مهمترین مناطق کشور است. او گفت که سالها در خوزستان بوده و با این منطقه کاملاً آشناست. مدنی افزود که سعی می‌کند کار و مسئولیتش را در استان از یکدیگر جدا کند و نهایت تلاشش را برای انجام وظیفه در این استان انجام خواهد داد. مدنی همچنین گفت که کارش موقت خواهد بود.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه): مدنی در این شغل دوشنبه نیز همچون زمانی که وزیر دفاع بود، چندان موفق عمل نمی‌کند و احتمالاً مدت زیادی در این پُست باقی نخواهد ماند. از آنجایی که مدنی با مشکلات زیادی در خوزستان مواجه خواهد شد، دریادار علوی، جانشین رئیس ستاد نیروی دریایی قدرت روز افزونی خواهد یافت که این مسئله به نفع نیروی دریایی خواهد بود.

ج- (بدون طبقه‌بندی) تظاهرات بیکاران: در طول چند روز گذشته بیکاران در سرتاسر ایران دست به تظاهرات و راهپیمایی زده‌اند. روزنامه‌های فارسی‌زبان گزارش می‌دهند که ۵۰۰۰ نفر (البته عدد ۱۰۰۰ به حقیقت نزدیک‌تر است) به سوی منزل آیت‌الله طالقانی راهپیمایی کردند. آنها گفتند که کار می‌خواهند، حقوق می‌خواهند، و نباید اخراج شوند. آنها گفتند که فقط حرف زدن کافی نیست، و دولت باید کاری بکند. این راهپیمایی خشونت‌آمیز

نبود. ولی تظاهرات کارگران در اصفهان منجر به مرگ یک دانشجو و چهار نفر دیگر شد. تظاهرکنندگان شکایت داشتند که ۵ یا ۶ ماه است که بیکارند.

در آبادان، ۵۰۰ دیپلمه بیکار در باشگاه شهرداری آبادان تجمع کردند و می‌خواستند بدانند که دولت قصد دارد برای آنها چه کاری انجام دهد. در شمال ایران در شهر تبریز بیکاران با اعتصاب غذا دست به اعتراض زده‌اند. گفتگوهایی که با آیت‌الله قاضی طباطبایی و پسر آیت‌الله شریعتمداری، که یک مهندس است، انجام شد موقتاً برخی مشکلات را حل کرد، ولی تظاهرکنندگان گفتند که یک هفته منتظر می‌مانند تا ببینند دولت برای آنها چه خواهد کرد. نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه): با فرونشستن سرخوشی انقلاب و به صدا درآمدن شکم‌های گرسنه، مشکلات اساسی یک جامعه را که نیز خود را نشان می‌دهد. اگر دولت جدید اسلامی یاد نگیرد که از طریق واردات مواد غذایی و یک برنامه کاملاً پیشرفته کشاورزی نیازهای اولیه مردم را برآورده کند، آنگاه ناآرامی‌های گسترده‌ای در میان توده‌های فقیر جامعه رخ خواهد داد.

د- (بدون طبقه‌بندی) کشته شدن چند نفر بر اثر انفجار بمب: بر اثر انفجار یک بمب ظاهراً خنثی شده در مقر فرماندهی مرکزی کمیته نیروی هوایی در میدان ونک پنج نفر کشته و چهار نفر دیگر مجروح شدند. این بمب در یک مسجد کشف شده و به کمیته نیروی هوایی انتقال یافته بود تا خنثی شود. تلاش یک «متخصص» برای خنثی کردن بمب ظاهراً کافی نبود و بمب چند ساعت بعد منفجر شد.

ه- سایر خبرها (محرمانه):

(۱) ژنرال گست در روز ۸ آوریل با وزیر جدید دفاع دیدار کردند. نگاه کنید به پیام محرمانه مرکز مستشاران نظامی آمریکا شماره ۳۶۷۷، مورخ ۸ آوریل ۱۹۷۹.

(۲) دو نفر از افسران مرکز مستشاران نظامی طی چند روز گذشته به کمیته‌های محل رفتند. مأموران کمیته از یک سرهنگ که داشت به خانه‌اش سر می‌زد، خواستند تا برای پاسخ دادن به برخی سئوالات به کمیته برود. سوء تفاهم در فضایی دوستانه حل شد و به او اجازه دادند بازگردند.

(۳) همسایگان یک وابسته سابق نیروی دریایی از بانکوک که هم اکنون شغلی غیرنظامی در ایران دارد به او هشدار داده‌اند که به ظن همکاری با سیا تحت مراقبت است. او حالا هر روز با سفارت تماس می‌گیرد.

(۴) محافظان ایرانی سفارت که از نیروی هوایی مأمور شده‌اند با تیراندازی در ساعت ۰۳:۰۰ صبح باز هم کارمندان آمریکایی سفارت را که در خواب بودند، بیدار کردند. بر اساس گزارش‌های تأیید نشده، ظرف ۳ تا ۴ هفته آینده مأموریت محافظان نیروی هوایی خاتمه می‌یابد و پلیس ایران وظیفه حفاظت از سفارت را بر عهده خواهد گرفت.

(۵) اولین محموله از اثاثیه منازل مرکز مستشاران نظامی امروز ساعت ۱۱:۳۰ به وقت

محلی، مورخ ۹ آوریل با پرواز شماره 70RCE هواپیمای ۷۴۷ از فرودگاه مهرآباد ارسال شد.

سند شماره ۱۴۵

سری ۹ آوریل ۱۹۷۹ - ۲۰ فروردین ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۷۱۱ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: نامه تهدیدآمیزی که احتمالاً به تحریک شوروی تهیه شده است

۱- (سری - تمام متن)

۲- در روز ۸ آوریل رایزن سیاسی نامه‌ای چاپی دریافت کرد که حامل هشدار در مورد دوستی چین و آمریکا بود و اینکه «مجازات سخت» و یکسانی در انتظار «متجاوزان آمریکایی» و «متجاوزان چینی» خواهد بود. نامه دارای حاشیه‌ای سیاه بود که نام ۳۶ پایتخت جهان در اروپا، آسیا، و آمریکای لاتین در آن ذکر، و سر برگ نامه نیز نام احتمالاً سازمان تهدید کننده به عنوان «سازمان سرّی جهانی مجازات» چاپ شده بود. این نامه به نام رایزن سیاسی (و نه پُست او) از وین ارسال شده بود. نامه در روز ۶ مارس پست شده و در روز ۶ آوریل وارد اداره پست [ایران] شده بود. از آنجایی که روابط چین و ایالات متحده به هیچوجه مورد توجه هیچیک از گروههای تروریستی ایران نیست، این نامه تنها می‌تواند به تحریک شوروی ارسال شده باشد. این نامه برای بررسی‌های بیشتر از طریق کانال‌های دیگر به واشنگتن ارسال شده است. علاوه بر مسایل دیگر، این مسئله که نامه به نام رایزن سیاسی ارسال شده است این ذهنیت را ایجاد می‌کند که شاید مأموران سفارت شوروی در تهران تمام ماجرا را هماهنگ کرده‌اند، و یا علاوه بر ارباب دیگران - که گزارش آن به طور جداگانه ارسال شده است - به مرور دست به ارباب گزینشی آمریکایی‌ها نیز زده‌اند.

ناس

سند شماره ۱۴۶

محرمانه ۱۱ آوریل ۱۹۷۹ - ۲۲ فروردین ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۳۸۱۳ به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: مشاهدات شخصی، رسانه‌های خبری فارسی‌زبان، کارکنان سفارت

تهیه‌کننده گزارش: سرهنگ ال. جی. هالند

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی. ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۱۱ - ۱۰ آوریل ۱۹۷۹

الف - (محرمانه): دولت اعلام کرد که ۱۲ نفر دیگر از مقامات عالی‌رتبه رژیم پهلوی اعدام شدند. نام آخرین اعدام‌شدگان به شرح زیر است (اعدام‌شدگان جمعاً ۱۲ نفر اعلام شدند ولی در حال حاضر نام همه آنها را در اختیار نداریم):

- سپهبد ناصر مقدم

- سرلشگر حسن پاکروان، رئیس سابق جی ۲ و ساواک
- سرلشگر محمد تقی مجیدی
- علی نشاط، فرمانده گارد
- عباسعلی خلعتبری، وزیر امور خارجه
- عبدالله ریاضی، رئیس مجلس نمایندگان
- سناتور علامه وحیدی
- علی حجت کاشانی
- تقی روحانی، وزیر کشاورزی
- نیک‌پی، شهردار تهران

ب- (بدون طبقه‌بندی) - منابع دولتی تأکید دارند که تولید نفت دیروز به ۴/۳ میلیون بشکه رسید. به احتمال قریب به یقین، حدود ۵۰٪ این تولید برای صادرات خواهد بود. وابسته اقتصادی سفارت این احتمال را مدنظر قرار می‌دهد که این افزایش تولید، خیلی کمتر از حداقل نیاز برای تنظیم بودجه سال آتی است.

ج- (بدون طبقه‌بندی) - هنوز مشکل بیکاری در بین مردم در حال افزایش است، میزان قابل توجهی بیکاری در منطقه آبادان، جایی که پیش از این ۱۳/۵۰۰ نیرو توسط پیمانکاران خارجی اداره می‌شدند و آنها در اعتراض به کاهش درآمدهایشان اعتصاب کردند، قابل توجه است. اینها [کارگران اعتصابی]، مستخدمین شرکت ملی نفت ایران نیستند، با این حال، این شرکت با اهداف اعتصاب‌کنندگان ابراز همدردی کرد. در تهران [نیز] ۲۰۰۰ نفر از وابستگان [اعتصاب‌کنندگان] اعتصاب مشابهی در مقابل وزارت دادگستری انجام دادند.

د- (بدون طبقه‌بندی) - منابع مطبوعاتی گزارش دادند که ۶۲۰ نفر از نیروهای زمینی ارتش ایران، از مأموریت در لبنان، به ایران بازگشتند. اینها شامل همه نیروهای رسمی ایران بودند که نقش حفظ صلح را برعهده داشتند.

سند شماره ۱۴۷

۱۲ آوریل ۱۹۷۹ - ۲۳ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۳۸۵۵

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: کارکنان سفارت، مشاهدات شخصی، رسانه‌های خبری فارسی‌زبان

تهیه‌کننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۱۲ - ۱۱ آوریل ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته از ساعت ۱۲:۰۰ روز

۱۱ آوریل تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۱۲ آوریل ۱۹۷۹ را پوشش می‌دهد: محاکمه سپهبد ربیعی. ناآرامی در سفارت. ادامه اعدام‌ها.
 ۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.
 ۲۲- جزئیات:

الف- (محرمانه) محاکمه سپهبد ربیعی: روزنامه فارسی‌زبان اطلاعات در روز ۱۰ آوریل یک صفحه کامل خود را به گزارش محاکمه سپهبد ربیعی اختصاص داد. گزارش مزبور در دست ترجمه است، ولی کلیات گزارش به اتهامات ربیعی و دفاعیات او در برابر دادگاه اختصاص دارد. بر اساس گزارش‌ها، سپهبد ربیعی وکیل نداشت و به او گفته شد که شخصاً از خودش دفاع کند، ولی وقت کافی برای آماده کردن دفاعیات، فراخواندن شاهدان، و دسترسی به اسناد و مدارک جهت اثبات بی‌گناهی‌اش به او داده نشد. اتهامات ربیعی نیز مشابه اتهامات هویدا بود، یعنی مفسد فی الارض، محارب با خدا و رسول خدا، اقدام برای تضعیف استقلال و امنیت کشور، و متزلزل ساختن ارکان استقلال و امنیت کشور. برخی از اتهامات خاص او به همان اندازه [نامفهوم] بود، حداقل برای اذهان غرب، از قبیل: تلاش برای تأثیر گذاشتن بر عقاید سربازان و همافرها، تلاش برای جلوگیری از تحقق اراده نیروی هوایی جهت پیوستن به ملت، و دستگیری پرسنل مخالف شاه در نیروی هوایی و تبعید آنها از خانه‌هایشان. بر اساس گزارش روزنامه‌ها، یکی از اظهارات ربیعی این بود که تا زمانی که ژنرال آمریکایی، رابرت هایزر، آمد و دم شاه را همچون موش مرده‌ای گرفت و بیرون انداخت، شاه را نشناخته بود.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه): محاکمه‌های شتابزده‌ای که بی‌طرفی، انصاف و قانونمندی کمی در آنها دیده می‌شود و اعدام فوری مجرمان حاکی از نیاز انقلابیون اسلامی تندرو به اثبات روزانه این مسئله به ملت است که مجرمان رژیم گذشته به مکافات اعمال خود می‌رسند. اختصاص تیر اول روزنامه‌ها به این مسئله به همراه عکس‌های وحشتناک مجرمان پس از اعدام بیشتر به مذاق انقلابیون خوش می‌آید تا حقایق مربوط به اقتصاد کمر شکسته، بیکاری زیاد، و قیمت‌های بالای مواد غذایی. یک دلیل اصلی دیگر برای این اعدام‌ها که نمی‌توان از آن چشم پوشید آن است که بسیاری از این رهبران انقلابی نمی‌خواهند گروهی از رهبران قدرتمند و با نفوذ رژیم سابق را چند سالی در زندان نگاه دارند مبادا آنها مترصد فرصتی برای به دست گرفتن دوباره قدرت باشند. با توجه به این دلایل، فکر نمی‌کنیم اعدام‌ها، حتی با وجود فشارهای بشردوستانه از سوی جهان غرب، به این زودی‌ها متوقف شود.

ب- (محرمانه) ناآرامی در سفارت: در ساعات اولیه صبح، بین ۱۲:۳۰ و ۰۲:۰۰، صدای تیراندازی شدیدی در سفارت پیچید. وابسته نیروی زمینی حدس می‌زند که بین ساعت ۱۵:۰۰ و ۲۰:۰۰ نیز محافظان ایرانی سفارت با اسلحه کمری و تفنگ تیراندازی هوایی کردند. محافظان سفارت مدعی بودند که تعدادی غیرنظامی از بیرون سفارت تیراندازی می‌کردند و

آنها نیز باید پاسخ می‌دادند، ولی به سوی غیرنظامیان شلیک نکردند. هیچ نشانه‌ای از اصابت گلوله به درون سفارت وجود ندارد و هیچ کس نیز مجروح نشده است. همچنین، در طول شب فرمانده محافظان کمیته (درب اصلی و محوطه) فرمانده گروه دیگر محافظان (مسئول حفاظت از محل سکونت سفیر) را بازداشت کرد. حسادت‌ها و نفرت‌های متقابل از این نوع بین این دو گروه انقلابی کله شق و خودرأی که اجازه خمینی را نیز برای حفاظت از سفارت دارند، وجود دارد.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): بخش اعظم وظایف خارج از برنامه وابسته نیروی زمینی به پا در میانی بین این دو فرمانده و اصرار به آنها برای بوسیدن روی یکدیگر و آشتی کردن، اختصاص دارد. تلاش برای حل این مشکلات در سطوح بالاتر جریان دارد.

ج- (بدون طبقه‌بندی) اعدام‌ها ادامه دارد: دولت ایران اعلام کرد که ۴ پلیس تهرانی اعدام شدند.

اسامی این چهار اعدامی عبارتست از:

- سرهنگ دوم داوودی، رئیس کلانتری شماره ۲

- خسرو ملک‌زاده، پلیس

- سید هاشم موسوی، پلیس

- اسدالله رفعت‌نیا، پلیس

طبق روال اعدام‌های قبلی، عکس قبل و بعد از اعدام این افراد در روزنامه‌های فارسی زبان به چاپ رسید.

سند شماره ۱۴۸

۱۲ آوریل ۱۹۷۹ - ۲۳ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۳۸۷۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: ملاقات با یزدی درباره امنیت سفارت

۱- (محرمانه - تمام متن - تلگرام گزارشی)

۲- در تاریخ ۱۲ آوریل در ملاقاتی که با یزدی روی داد، کاردار مسئله امنیت محوطه سفارت و همچنین کشمکشهای گاه به گاهی را که بین عناصر سه واحد حفاظت کننده روی می‌دهد، مطرح ساخت. یزدی که بلاشک از این مطالب اطلاع داشت گفت او در جریان تهیه ترتیبات جدیدی است که برای واحد حفاظت کننده (که شاید ارتشی باشد) یک سلسله مراتب فرماندهی فراهم کند. او گفت اولین گام این خواهد بود که خروج دو نیروی غیرمنظم را ترتیب دهد: او قصد داشت دستور دهد گروهی که در اقامتگاه سفیر مستقر شده‌اند هر چه زودتر محل را ترک کنند. در پاسخ به پیشنهاد کاردار مبنی بر اینکه یک افسر رابط مورد

اطمینان از دفتر یزدی مأمور شود، معاون نخست‌وزیر گفت او افسران رابطی ظرف چند روز آینده معرفی خواهد کرد و اینها درباره امور امنیتی و همچنین مسایل مربوط به بازیابی و بسته‌بندی و حمل و نقل لوازم شخصی با سفارت همکاری خواهند کرد.
۳- نظریه: امیدواریم که این راه‌حل عملی شود.
ناس

سند شماره ۱۴۹

۱۵ آوریل ۱۹۷۹ - ۲۶ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۳۹۳۲

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۱۵ - ۱۲ آوریل ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش حاوی اطلاعات حاصله در طول ۱۲ الی ۱۵ آوریل ۷۹ می‌باشد. این گزارش حاوی اطلاعاتی در این موارد می‌باشد: اعدام‌های آخر هفته، دستگیریها در طول تعطیلات آخر هفته، احتیاج ارتش به ۳۰۰۰۰ سرباز وظیفه، وضعیت نیروگاه اتمی، تغییر و تحولات در تهران، معرفی افراد برای ستاد مشترک ارتش، تغییراتی در اوضاع امنیتی محوطه سفارت و موضوعات متفرقه.
۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان)

الف: اعدام‌های آخر هفته: (بدون طبقه‌بندی) در طول آخر هفته گذشته ۱۷ ایرانی در شهرهای تهران، اهواز، شیراز، کرمان، خرمشهر و خرم‌آباد اعدام شدند. در صدر این لیست سپهبد هاشم برنجیان بازرس کل و رئیس اداره ضداطلاعات نیروی هوایی شاهنشاهی ایران بود که در سحرگاه جمعه ۱۳ آوریل تیرباران شد. سپهبد برنجیان به جرم جاسوسی، فساد مالی، شرکت در کودتای نظامی و همکاری با سازمان سیا محکوم شد. روزنامه‌های فارسی زبان گزارش می‌دهند که وی در مورد عملیات پایگاههای رادار در ایران آگاهی داشته است. سایر افسرانی که اعدام شده‌اند عبارتند از: سرتیپ کمالی، رئیس سابق ساواک در قم؛ سرلشگر اسفندیاری، فرمانده حکومت نظامی در آبادان؛ سرگرد طوطیان، رئیس کلانتری در شیراز؛ سرهنگ پرویز یغمایی معاون سرلشگر اسفندیاری؛ سرهنگ رحمانی، رئیس ساواک گچساران؛ و سه افسر شهربانی در خرمشهر؛ سایر اعدام‌شدگان شامل جنایتکاران خرم‌آباد و آبادان بودند.

ب: دستگیریهای تعطیلات آخر هفته (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان)

روزنامه‌های فارسی زبان اعلام کردند که در طول آخر هفته ۶۰ الی ۱۴۱ نفر شامل ساواکیها، معاونین وزرا؛ اساتید دانشگاه و افسران ارتش دستگیر شده‌اند. در صدر این لیست دستگیری چهارشنبه ۱۴ آوریل سرتیپ رضا پرورش وابسته سابق نظامی ایران در ایالات متحده بود. آخرین سمت او از اکتبر ۱۹۷۸ تاکنون ریاست اداره هفتم ساواک بوده است.

سرتیپ پرورش قبل از آن رئیس فرماندهی اطلاعات رکن دو ستاد مشترک ارتش بوده است. روزنامه‌ها از سرتیپ پرورش نقل می‌کنند که گفته است وی به دستور مستقیم از هاری ناچار شد به ساواک برود و کار او در ساواک به عنوان مترجم مطبوعات خارجی هیچ آسیبی به ایرانیان نمی‌رسانده است. همچنین در بین دستگیرشدگان می‌توان سرلشگر علی اشرف سعیدی مدیرکل سابق وزارت راه و ترابری، رئیس اطلاعات و ضداطلاعات ارتش و رئیس رکن دو ستاد مشترک ارتش را مشاهده کرد.

نظر افسر گزارشگر: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) سرتیپ پرورش یکی از دوستان شخصی مدیر تیم فنی نظامی و یکی از باهوش‌ترین افسران ایرانی می‌باشد. او یکی از افسران باهوش و تحصیل‌کرده بوده و یک ایرانی فداکار می‌باشد. از دست دادن او خلأ بزرگی در جامعه اطلاعاتی به وجود خواهد آورد زیرا قرار بود به عنوان رئیس رکن ۲ ستاد مشترک ارتش انجام وظیفه کند.

ج- احتیاج ارتش به ۳۰۰۰۰ سرباز وظیفه: (بدون طبقه‌بندی) روزنامه فارسی زبان اطلاعات مورخه ۱۴ آوریل طی خبری بیان می‌کند که ۷۰۰۰۰ جوان دیپلم برای پیوستن به ارتش واجد شرایط هستند. به هر حال ارتش اعلام کرده است که فقط به ۳۰۰۰۰ سرباز وظیفه نیاز دارد. به دانش‌آموزانی که رتبه تحصیلی بهتری دارند اجازه داده خواهد شد تا به تحصیلات بیشتر ادامه دهند.

د- وضعیت نیروگاه اتمی: (بدون طبقه‌بندی) بنا به گفته مطبوعات فارسی زبان، دکتر سبحانی، قائم‌مقام سازمان انرژی اتمی، در یک برنامه تلویزیونی پیشنهاد کرده است که پروژه نیروگاه اتمی در بوشهر به دلیل خطراتی که این طرح در بر دارد مانند مشکلات دفن زباله‌های اتمی، باید متوقف شود.*

سند شماره ۱۵۰

۱۶ آوریل ۱۹۷۹ - ۲۷ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۳۹۷۰

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: کارکنان سفارت، رسانه‌های خبری فارسی‌زبان، مشاهدات شخصی

تهیه کننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۱۶ - ۱۵ آوریل ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته از ساعت ۱۲:۰۰ روز

۱۵ آوریل تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۱۶ آوریل ۱۹۷۹ را پوشش می‌دهد: سنجابی استعفای خود را تسلیم دولت می‌کند. اعدام‌ها ادامه دارد. خروج خارجیان از ایران. اعتراض به نتیجه رأی‌گیری در سندج. دستگیری خواهر خسرو داد. وضعیت طالقانی. تولید نفت و اخبار متفرقه. ۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان)

الف- (بدون طبقه‌بندی) سنجابی استعفای خود را تسلیم دولت می‌کند: وزیر امور خارجه، سنجابی، در روز ۱۵ آوریل استعفای خود را به نخست‌وزیر بازرگان تسلیم کرد. سنجابی قبلاً نیز در ماه فوریه این کار را انجام داده بود ولی بازرگان با استعفای او موافقت نکرد. کارشناسان معتقدند که این بار با استعفای او موافقت می‌شود. بر اساس گزارش‌ها سنجابی گفت که با توجه به وضعیت کنونی که دولت به سرعت کافی به امور رسیدگی نمی‌کند، ادامه کار را غیرممکن می‌داند و به همین خاطر باید استعفا بدهد.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه): استعفای سنجابی ضربه سهمگین دیگری بر پیکر دولت بازرگان وارد می‌آورد و نظر آن عده از ایرانی‌هایی را که معتقدند بازرگان نمی‌تواند کشور را اداره کند، تقویت می‌کند. احتمالاً استعفای بازرگان چندان دور نخواهد بود.

ب- (بدون طبقه‌بندی) اعدام‌ها ادامه دارد: ظرف مدت ۲۴ ساعت گذشته هفت نفر دیگر در ایران اعدام شدند. در رأس فهرست اعدام‌شدگان امروز نام سرتیپ حمید آشتیانی، رئیس پلیس سابق کرمانشاه و شهرداری تهران دیده می‌شد. اتهام او کشتن مردم در کرمانشاه بود. همچنین یک افسر پلیس در تهران و سه پلیس دیگر در تبریز اعدام شدند. یک سرگرد ارتش نیز در آبادان و یک نفر دیگر در اردبیل اعدام شدند.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه): هنوز امیدی به خاتمه اعدام‌ها در آینده نزدیک نیست. تعدادی از ایرانی‌ها محاکمه و به حبس محکوم شده‌اند ولی اکثر آنها حکم شیپور صبحگاهی اعدام را دریافت می‌کنند.

ج- (بدون طبقه‌بندی) خروج خارجیان از ایران: دولت ایران از طریق رادیو، تلویزیون و روزنامه‌ها اعلام کرده است که خارجی‌ها باید ایران را ترک کنند. آخرین مهلت برای خروج کارگران ساده نظیر کارمندان دفتری، خدمتکاران، راننده‌ها و غیره روز ۲۱ آوریل و آخرین مهلت برای خروج کارگران سطح بالاتر نظیر مهندسان، مدیران و متخصصان روز ۲۱ ژوئن اعلام شده است. برخی کارشناسان بازار کار معتقدند که خروج نیروی کار ماهر خارجی از ایران ضربه شدیدی به صنایع این کشور وارد می‌آورد. بسیاری از کارخانه‌های ایران بعد از یک دوره تعطیلی ۵ ماهه تازه کار خود را از سر گرفته‌اند و [در صورت خروج نیروی کار ماهر خارجی از ایران] مهندسان خارجی برای تعمیر و نگهداری دستگاهها در دسترس نخواهند بود. بر اساس گزارش روزنامه‌ها دو مرکز صنعتی بزرگ کشور در کرج و قزوین بیشترین ضربه را خورده‌اند و اگر دولت نتواند به بخش ساخت و ساز رونق ببخشد، این بخش نیز به مخاطره

خواهد افتاد.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (بدون طبقه‌بندی): برخی کارشناسان بازار کار فکر می‌کنند که بخشی از ۲/۵ تا ۳ میلیون بیکار ایرانی را می‌توان در پُست‌های خالی کارگران خارجی مشغول به کار کرد. البته بدیهی است که نمی‌توان با پین گرد سوراخ چهارگوش را پر کرد، ولی غرور ایرانی‌ها و هدف آنها برای خودبسندگی بر حقایق زندگی سایه افکنده است. در درازمدت به کارشناسانی برای تعمیر و نگهداری، بازرسی و راه‌اندازی تجهیزات فنی نیاز خواهد بود. در برخی صنایع ایرانی‌ها با توسل به زور بازوی کارگران ساده قادر خواهند بود تولید را در سطح غیرکارآمد و بدون بازده نگاه دارند، ولی به هر حال در صنایع دیگر به مشاور و تکنسین نیاز خواهند داشت.

د- (بدون طبقه‌بندی) اعتراض به نتیجه رأی‌گیری در سندج: اگر چه کمتر کسی به نتیجه فروردوم ماه مارس اعتراض عمده‌ای کرده است، ولی رأی‌دهندگان سندجی به عدم بی‌طرفی در شمارش آراء این شهر اعتراض کرده‌اند. شورای ۵ نفره فروردوم در این شهر گفته است که اگر حداقل ۱۷۵۰۰ نفر عملاً به شمارش آراء اعتراض کنند، آنگاه شاید رأی‌گیری در این شهر تجدید شود. تعداد اعتراض‌کنندگان کمتر از میزان فوق بود، ولی مردم اعتراض کردند و [با مقامات دولتی] درگیر شدند که پیامد آن دستگیری تعدادی از آنها بود.

ه- (بدون طبقه‌بندی) دستگیری خواهر سپهبد خسروداد: روزنامه کیهان در شماره ۱۵ آوریل خود گزارش داد که خواهر سپهبد خسروداد به دلیل شرکت در فعالیت‌های ضدانقلابی دستگیر شده است. بر اساس گزارش‌ها، یک سخنگوی کمیته گفت که خواهر خسروداد به تعدادی از مأموران کمیته حمله کرده و گفته است تا جان در بدن دارد به آنها حمله می‌کند و تا بتواند از آنها می‌گُشد.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (بدون طبقه‌بندی): شایعات زیادی در مورد حمله انتقام‌جویانه اعضای فامیل اعدام‌شدگان به نیروهای انقلابی در تهران بر سر زبانهاست. آنطور که شنیده‌ایم تا به حال ۲۵ نفر از مأموران در جنوب تهران کشته شده‌اند و اینکه مأموران از ماندن بر سر پُست‌های خود در شب خودداری می‌کنند. البته بیشتر چیزهایی که می‌شنویم شایعه است، ولی اعضای فامیل اعدام‌شدگان واقعاً چند مأمور را در جنوب تهران کشته‌اند. هنوز معلوم نیست که این انتقام‌جویی‌ها چه تأثیری بر روند محاکمه‌ها خواهد گذاشت، ولی مسلماً قضات دادگاه با دانستن این مطلب که جان آنها نیز در خطر است، شبها خواب آشفته‌تری خواهند داشت.

و- (بدون طبقه‌بندی) وضعیت آیت‌الله طالقانی: محل اقامت طالقانی و خانواده‌اش هنوز برای خیلی‌ها مشخص نیست. آنچه مسلم است اینکه اختلاف بین طالقانی و خمینی برای ایرانی‌های آگاه چندان تعجبی ندارد. طالقانی مدتی است که به رفتار خودسرانه کمیته‌ها اعتراض کرده، ولی نتیجه‌ای نگرفته است. بر اساس گزارش خبرنگار ما، احتمالاً طالقانی وقتی دیده است که حتی نخست‌وزیر بازرگان نیز نتوانسته پسران و عروسش [دخترش] اعظم را آزاد

کند، بسیار ناراحت شده است. در نتیجه همین بازداشت‌ها، اعظم استعفای خود را از عضویت در هیأت مدیره سازمان زنان انقلاب اسلامی اعلام کرده است. اطلاعات در شماره ۱۵ آوریل خود گزارش داد که گروه‌های متعددی از مردم روز یکشنبه در تهران تظاهرات کرده و خواستار دستگیری و محاکمه افراد مسئول در این مسئله شده‌اند. روز گذشته نیز گروهی از جوانان که شعار می‌دادند از کنار سفارت عبور کردند و امروز صبح ۱۶ آوریل) تقریباً صد نفر تظاهرکننده در ساعت ۱۰:۱۵ دقیقه از کنار سفارت عبور کردند. این گروه کوچک دانش‌آموزان، که بین ۱۲ تا ۱۵ ساله بودند، و روپوش مدرسه به تن داشتند، بسیار سازمان‌یافته و ظاهراً تحت نظر معلمان تظاهرات می‌کردند. شاید در نتیجه همین اتفاق بود که دادستان کل انقلاب، مهدی هادوی، در روزنامه‌ها اعلام کرد که تا اطلاع ثانوی دستگیری مردم و تفتیش خانه‌ها متوقف می‌شود.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): آیت‌الله طالقانی احترام زیادی در بین اکثر ایرانی‌ها دارد. زمانی که خمینی زندگی راحتی در خارج از کشور داشت، طالقانی در ایران رنج کشید (که ۱۵ سال آن را در زندان بود). او فردی با ذکاوت، مورد احترام روشنفکران و اهل فن، نسبتاً جوان - ۶۲ ساله - و جانشین منطقی خمینی است که طبق گزارش‌ها وضعیت جسمانی خوبی در قم ندارد. هر گونه پرخاشگری به طالقانی موجب برانگیختن واکنشی شدید در سرتاسر ایران خواهد شد. بنابراین هر کسی (چپ‌گراها، مارکسیست‌ها) که تمایلی به بی‌ثباتی دولت کنونی داشته باشد، طالقانی را هدف اصلی خود می‌گیرد. در ارتباط با اعلام توقف دستگیری‌ها و تفتیش‌های خانگی از سوی هادوی نیز یک مأمور سفارت امروز صبح وقتی از خانه به محل کار می‌آمد با چشم خود دیده بود که گروهی از انقلابیون مسلح به شیوه «غرب وحشی» خانه‌ای را محاصره کردند. خلاصه: اتفاقی که اخیراً برای طالقانی افتاد خاری در چشم دولت ایران خواهد بود. از چهار هفته پیش تا کنون کنترل بازرگان بر زندگی روزمره در ایران به هیچوجه بیشتر نشده است.

ز - (بدون طبقه‌بندی) تولید نفت: روزنامه فارسی‌زبان صبح، آیندگان، در شماره روز ۱۵ آوریل خود گزارش داد که تولید نفت ایران در روز ۱۳ آوریل به ۴/۷ میلیون بشکه رسید. این روزنامه نوشت که سطح تولید فوق یک استثنا بوده و میزان تولید در آینده به وضعیت اقتصادی کشور بستگی خواهد داشت. این گزارش نشان می‌داد که تولید نفت به تدریج از ۲/۷ میلیون بشکه در روز در ۲۱ مارس به ۳/۲ میلیون بشکه در روز در ۱۲ آوریل افزایش یافته است.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (بدون طبقه‌بندی): تهیه‌کننده گزارش اظهارات بالا در مورد تولید آینده نفت را پوششی برای عدم موفقیت مقامات در نگاه داشتن میزان تولید بالاتر از سطح ۴/۸ میلیون بشکه در روز تفسیر می‌کند. دیر یا زود نبود قطعات یدکی و فقدان تعمیر و نگهداری پیشگیرانه فنی بر تولید نفت اثر خواهد گذاشت.

ح - اخبار متفرقه (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان):

- (۱) (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): امروز نیز مأموران کمیته از ورود افسران مرکز مستشاران نظامی آمریکا به مقرهای نظامی جلوگیری کردند.
- (۲) (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): بر اساس گزارش وابسته نیروی دریایی بریتانیا به وابسته نظامی آمریکا، شیراز از معدود شهرهایی است که روال زندگی در آن عادی، و تقریباً به شیوه قبل از انقلاب است. گزارش جداگانه ارسال خواهد شد.
- (۳) (بدون طبقه‌بندی): با توجه به انضباط و عملکرد حرفه‌ای محافظان کمیته‌ای، سفارت روز آرامی دیگری را پشت سر گذاشت.
- (۴) (بدون طبقه‌بندی): انقلابیون هیچ مزاحمتی برای برگزاری مراسم عید پاک در کلیسای انجیلی آلمان از سوی پدر روحانی پرایر که کارمندان سفارت نیز در آن شرکت داشتند، ایجاد نشد. در هنگام خواندن آخرین سرود برق قطع شد، ولی مراسم به خوبی برگزار شد.

سند شماره ۱۵۱

۱۷ آوریل ۱۹۷۹ - ۲۸ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۴۰۳۴

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

منابع: کارکنان سفارت، رسانه‌های خبری فارسی‌زبان، وابستگان و پرسنل نظامی خارجی

تهیه‌کننده گزارش: سرهنگ تی. ای. شافر، وابسته دفاعی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی. ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۱۷ - ۱۶ آوریل ۱۹۷۹

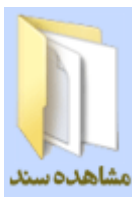
۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۱۶ آوریل تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۱۷ آوریل ۱۹۷۹ را پوشش می‌دهد: بازرگان با استعفای سنجابی موافقت می‌کند. اعدام‌ها. خودکشی‌ها. دکتر کیانوری، دبیر اول حزب توده به ایران باز می‌گردد. تظاهرات به طرفداری از طالقانی ادامه دارد. خمینی از ارتش حمایت می‌کند. تعیین سقف تولید نفت، و اخبار متفرقه.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- (بدون طبقه‌بندی) بازرگان با استعفای سنجابی موافقت می‌کند: نخست‌وزیر بازرگان با استعفای وزیر امور خارجه، دکتر کریم سنجابی، موافقت کرده است. بر اساس گزارش‌ها، دلیل استعفای سنجابی ناتوانی دولت در ادای وظایف، وضعیت به هم ریخته کشور، و فقدان احترام برای دولت بوده است. در حال حاضر، دکتر احمد سلامتیان، معاون وزیر امور خارجه در امور سیاسی، کفالت این وزارتخانه را بر عهده خواهد داشت.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (بدون طبقه‌بندی): دکتر سنجابی در حالی پُست خود را ترک

می‌کند که دولت ایران با مشکلات اقتصادی، سیاسی، و اجتماعی عدیده‌ای روبروست، تا بدین ترتیب زمانی که نامزد ریاست جمهوری می‌شود، مسایل باقیمانده از رژیم گذشته بر سابقه او خدشه‌ای وارد نساخته باشد. بعید می‌دانیم که سنجابی از صحنه سیاست خارج شده باشد. به احتمال قوی او در مقام نامزد اصلی حزب جبهه ملی تمام تلاشش را بر مبارزات ریاست جمهوری متمرکز خواهد ساخت.

ب- (بدون طبقه‌بندی) اعدام‌ها: در طول ۲۴ ساعت گذشته چهار ایرانی دیگر اعدام شدند. دو افسر پلیس از سبزوار (غرب مشهد)، یک گروهان ارتش از شیراز، و یک سرگرد ارتش از آبادان تیرباران شدند. جرم همه آنها کشتن مردم بی‌گناه بود.

ج- (بدون طبقه‌بندی) خودکشی‌ها: دو افسر پلیس ایران ظرف ۲۴ ساعت گذشته خودکشی کردند. سرتیپ بازنشسته، فتح‌الله مهاجر، رئیس پلیس سابق سنندج، در خانه یکی از اقوامش در کرج با خوردن سم خودکشی کرد و یک سروان پلیس به نام جعفری، که در بخش ضد اطلاعات همدان کار می‌کرد، در تهران دست به خودکشی زد.

د- (بدون طبقه‌بندی) بازگشت دکتر کیانوری به ایران: دکتر نورالدین کیانوری، دبیر اول حزب (کمونیست) توده پس از ۳۰ سال دوری از کشور به ایران بازگشت. کیهان فارسی در شماره روز ۱۶ آوریل خود گزارش داد که کیانوری روز گذشته در یک کنفرانس مطبوعاتی شرکت کرد. اظهارات کیانوری شامل جملات ضد و نقیضی در حمایت و ضدیت با دولت بود. کیانوری از دستگیری فرزندان طالقانی ابراز تأسف کرد و افزود که برخی مأموران کمیته آدم‌های خوبی نیستند. او گفت که دولت باید قراردادهای خود را با آمریکا لغو کند زیرا این قراردادها با توسل به زور منعقد شده‌اند. او گفت که بازرگان باید برای تقریباً ۳ میلیون کارگر بیکار کاری بکنند، و چون بازرگان هیچ کمکی نکرده است، حزب توده آماده است پیشنهادهایی در این مورد به دولت ارائه بدهد. او گفت که دولت باید کارخانه‌هایی را که صاحبانشان کشور را ترک کرده‌اند، و کارخانه‌هایی را که در مالکیت مشترک ایرانی‌ها و خارجی‌ها و یا ایرانی‌ها و خانواده شاهنشاه است، تصاحب کند. او در پاسخ به این سؤال که آیا حزب توده نامزدهایی را برای نمایندگی مجلس معرفی خواهد کرد یا خیر، گفت که ما مسلماً نامزدهایی را برای نمایندگی مجلس معرفی خواهیم کرد. کیانوری گفت که تعداد سازمان‌ها و گروه‌های وابسته به حزب توده در آینده بیشتر خواهد شد. او دادگاه‌های انقلاب را تحسین کرد و گفت که آنها بسیار خوب کارشان را انجام داده‌اند. او در خاتمه گفت که حزب توده آماده حمایت و همکاری با دولت ایران است و به هیچوجه قصد ندارد موجودیت آن را زیر سؤال ببرد.

ه- (بدون طبقه‌بندی) ادامه تظاهرات به طرفداری از طالقانی: در روزهای ۱۶ و ۱۷ آوریل راهپیمایی در حمایت از آیت‌الله طالقانی در سرتاسر تهران برگزار شد. روزنامه صبح، آیندگان، گزارش می‌دهد که بیش از ۵۰۰۰ دانشجو خواهان بازگشت سریع طالقانی و توضیح دلایل غیبت او شده‌اند. آنها همچنین خواستار «پاکسازی» مأموران کمیته و مجازات عاملان این واقعه

شدند. در صبح روز ۱۷ آوریل گروههای متعدد دانش‌آموزان در دسته‌های ۵۰ تا ۱۰۰ نفری و دامنه سنی ۱۲ تا ۱۶ سال به آرامی از کنار سفارت عبور کردند. معلمان یا مأموران کلانتری بر آنها نظارت می‌کردند.

و- (بدون طبقه‌بندی) خمینی از ارتش حمایت می‌کند: رادیو، تلویزیون و روزنامه‌ها خبر از حمایت خمینی از ارتش ملی داده‌اند. خمینی گفت ارتشی‌هایی را که گناه کمتری داشتند بخشیده است و مردم باید از ارتش حمایت کنند و در امور آن دخالت نکنند. او گفت اگر سربازان از فرامین مافوق خود اطاعت نکنند ضدانقلاب هستند. خمینی همچنین روز ۲۹ فروردین را روز ارتش اعلام کرد و نیروهای ارتش در این روز در تهران و شهرهای دیگر رژه خواهند رفت. ژاندارمری نیز اعلام کرد که واحدهایش در این رژه شرکت خواهند کرد.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (بدون طبقه‌بندی): اعلام روزی به نام روز ارتش و حمایت کامل خمینی از یک ارتش منظم موجب می‌شود تا افسران ارشد بتوانند گام‌های مثبتی برای کنترل زیردستانشان بردارند. چنانکه قبلاً گزارش شده بود، فقدان نظم و انضباط از مشکلات بزرگ نیروی زمینی و هوایی و تا حد کمتری نیروی دریایی است. چنانچه افسران جوان، همافرها، درجه‌داران، و سربازان وظیفه به توصیه خمینی عمل کنند و اگر کمیته‌های مستقر در ارتش منحل شوند، آنگاه شاهد بهبود قطعی و بجای مدیریت نیروهای مسلح ایران خواهیم بود. علاوه بر این، حمایت خمینی از ارتش ملی به معنای آن است که تمایل چپگراها به تشکیل یک سپاه ملی شبه‌نظامی تحقق نخواهد یافت.

ز- (محرمانه) تعیین سقف ۴ میلیون بشکه در روز برای تولید نفت: بر اساس گزارش‌ها، حسن نزیه، رئیس شرکت ملی نفت ایران اعلام کرد که سقف تولید نفت ۴ میلیون بشکه در روز خواهد بود. با وجود این، ناظران غربی معتقدند که بدون کمک تکنسین‌های خارجی رسیدن به چنین هدفی غیر واقعی است. آنها معتقدند که تولید ۲ تا ۲/۵ میلیون بشکه در روز به واقعیت و توانایی شرکت ملی نفت ایران نزدیکتر است. یک مهندس هندی صنایع و مدیر بازاریابی که ۵ سال در ایران کار کرده است شب گذشته به وابسته نظامی گفت که کیفیت نفت ایران بسیار تنزل کرده است. او گفت که تنزل کیفیت نفت و فراورده‌های نفتی در درجه اول موجب خرابی زودتر موتورها، توربین‌ها و پمپ‌ها می‌شود و خرابی زود هنگام دستگاهها دارد صنایع را فلج می‌کند.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه): وابسته نظامی نمی‌تواند دقیقاً اظهارات این مهندس هندی را ارزیابی کند، ولی کارمند بخش اقتصادی نیز به وابسته نظامی گفت که چیزهایی در مورد تنزل کیفیت تولید نفت در ایران شنیده است. اگر چنین چیزی صحت داشته باشد، شرایط را کد اقتصادی در ایران ممکن است وخیمتر شود.

ح- اخبار متفرقه (بدون طبقه‌بندی):

(۱) وزیر پست، تلگراف و تلفن، محمد حسن اسلامی، روز گذشته اعلام کرد که

قراردادهای امضاء شده با شرکت مخابراتی آمریکایی بل، لغو شده‌اند.
(۲) روزنامه اطلاعات در شماره روز ۱۶ آوریل خود گزارش داد که ۵۵ نفر دیگر از عوامل رژیم گذشته دستگیر شده‌اند. تیمسار فتحی امین، فرمانده سابق تیپ همدان، نیز در میان دستگیرشدگان است.

(۳) آقای حسن پور، رئیس پالایشگاه ماهشهر گفت که ظرفیت تولید گاز مایع در ماهشهر به ۳۰۰۰۰ بشکه در روز رسیده است و ابراز امیدواری کرد که این ظرفیت در آینده نزدیک به ۵۷۰۰۰ بشکه در روز برسد. او همچنین گفت که تولید گاز در تأسیسات گاز اهواز و آقاجان برای مصرف داخلی کافی است.

(۴) روزنامه‌ها گزارش می‌دهند که خمینی دو عضو هیأت منصفه دادگاه انقلاب اسلامی را به دلیل «تلاش برای غصب قدرت» و «اقدام برخلاف مصالح دادگاه» از کار برکنار کرده است.

سند شماره ۱۵۲

۱۸ آوریل ۱۹۷۹ - ۲۹ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۴۰۵۲

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی.سی.

منابع: مقام سفارت آمریکا

تهیه‌کننده گزارش: ای.بی. گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: اطلاعاتی درباره پلیس ملی ایران اسلامی و نیروهای نظامی

۱۶- خلاصه: (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) این گزارش مربوط به اطلاعاتی است که منبع خبری در روز ۳ آوریل در ضیافت شام مردانه یکی از دوستان که در وزارت دادگستری مشغول به کار است، به دست آورده است. موضوع گزارش عبارت است از اطلاعاتی در مورد نیروی پلیس ایران، قتل‌عام پلیس در سنقر، انضباط در نیروی دریایی ایران، نظر دیگران در مورد همافرها، و اثبات دست‌نشاندهی خمینی از سوی آمریکا.
۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): اطلاعات ذیل از سوی منبع خبری در اختیار تهیه‌کننده گزارش قرار گرفت و در ضیافت شام مردانه یکی از دوستان که در وزارت دادگستری مشغول به کار است، در روز ۳ آوریل به دست آمد. میهمانان دیگر این ضیافت مردانه، یک تاجر تهرانی، دو ستوان و یک سروان پلیس و یک سرگرد نیروی دریایی بودند. علاوه بر مسایل کلی و سیاسی، در مورد موضوعات زیر نیز صحبت شد:

الف- نیروی پلیس در ایران: به نظر می‌رسد که نظم و انضباط و سازمان پلیس هیچ بهبودی حاصل نکرده است. سه پلیس حاضر در میهمانی به اداره راهنمایی و رانندگی منتقل شده‌اند که

ظاهراً نسبت به اداره‌های دیگر پلیس وضعیت بهتری دارد. هنوز اسلحه‌ای به آنها تحویل نشده است و معلوم نیست که چه زمانی و آیا اصلاً دوباره رولوری به آنها تحویل خواهد شد یا خیر. یکی از ستوان‌های پلیس گفت «وقتی همه مردم در خیابان ژ ۳ دارند، داشتن رولور چه فایده‌ای دارد!» نظم و انضباط حتی در اداره آنها نیز چندان سفت و محکم نیست و هیچ کس در صدد کنترل واقعی اوضاع برنیامده است. به نظر می‌رسد که نیروی پلیس هنوز بلا تکلیف و در پی التیام زخم‌هایش است.

ب- قتل عام پلیس در سنقر (استان کرمانشاه): یکی از ستوان‌های پلیس تازه از تعطیلات نوروزی در زادگاهش برگشته بود و قتل عام نیروهای پلیس در این شهر را تأیید کرد. حادثه اینطور اتفاق افتاده بود: در طول دوره نخست‌وزیری بختیار، یک افسر ژاندارمری در پاسگاه جاده سنقر- کرمانشاه مسافران سنقر را با نحوه تفتیش، و فحاشی و گاه ضرب و شتم، و همچنین رفتارشان با مسافران زن بسیار ناراحت کرده بود. یکبار زنی را که سوار بر یک مینی‌بوس بود، مجبور کرد تا برای او و زیردستانش در جاده برقصد، و کلاً حضور او در آن پاسگاه ژاندارمری برای مردم سنقر عذاب‌آور بود. کمی بعد از تغییر دولت، همان افسر ژاندارمری به شهر سنقر آمد و چند نفر که مورد توهین او قرار گرفته بودند او را شناختند و به دنبالش افتادند. افسر مزبور پا به فرار گذاشت و به کلانتری محل پناه برد. خیلی زود جمعیتی خشمگین و مسلح در مقابل ساختمان کلانتری جمع شد و از کلانتری خواست تا او را تحویل مردم بدهد. رئیس کلانتری به جمعیت گفت که افسر ژاندارمری را به کمیته محل تحویل می‌دهد تا مجازات شود، ولی معاونش که آنجا ایستاده بود با او حرفش شد و جلوی چشم جمعیت با رولورش رئیس کلانتری را هدف قرار داد. جمعیت خشمگین با دیدن این واقعه از خود بی‌خود شد و به ساختمان کلانتری حمله برد و هر پلیسی را که در ساختمان بود به قتل رساند. مردم سپس برای یافتن پلیس‌های دیگر دست به جستجوی خانه به خانه زدند و حتی یک پلیس را که به خاطر جراحت گلوله در بیمارستان بستری بود، بیرون کشیدند. وقتی غائله خوابید، مردم همه پلیس‌های شهر را کشته و جسد اکثر آنها را تکه و پاره کرده بودند.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): منبع خبری ابراز داشت شرح ماجرای که این ستوان پلیس گفته است دقیقاً مشابه همان چیزی است که سه نفر دیگر از منابع خبریش، که دو نفرشان در زمان وقوع کشتار در سنقر حضور داشتند و یکی از آنها تازه از سنقر به تهران برگشته است، به او اطلاع داده بودند. منبع می‌گوید به همان ستوان پلیسی که این ماجرا را تعریف کرد دوبار پیشنهاد شده است که رئیس پلیس شهر شود، ولی او می‌گوید با اتفاقی که در شهر افتاده است، حتی فکر رئیس پلیس شدن را هم نمی‌کند.

ج- نظم و انضباط در نیروی دریایی: سرگرد نیروی هوایی به تفصیل در مورد مشکلات سازمانش صحبت کرد و مدعی شد که سلسله مراتب فرماندهی در نیروی دریایی تقریباً از بین

رفته است. او گفت که چندی پیش یک سرهنگ نیروی دریایی تعداد زیادی از نیروها را جمع کرد تا برای آنها سخنرانی کند و بگوید موقع آن رسیده است که آستین‌ها را بالا بزنیم و کار را شروع کنیم. در پایان سخنان پر شور سرهنگ در مورد لزوم نظم و انضباط و وطن‌پرستی، یک گروه‌بان فریاد زد: «قبول است سرهنگ، اگر می‌خواهی دستور بدهی، اول خودت یک جارو بردار و پادگان را جارو کن تا ما هم پشت سرت راه بیافتیم.» طبق گفته این سرگرد، همه آنها پراکنده شدند و تا به حال هیچ کاری انجام نشده است.

د- نظر دیگران در مورد «همافران»: همه میهمانان حاضر در ضیافت فرصت را غنیمت شمردند و از «همافران» نیروی هوایی بد گفتند، و آنها را به دلیل حقوق بالا و امتیازات بسیار زیادشان «لوس‌ترین» گروه نظامی در ایران توصیف کردند و توانایی و مهارت همافرها را زیر سؤال بردند. آنها مدعی بودند که همافرها فقط وانمود می‌کنند طرفدار انقلاب هستند ولی در واقع اصلاً انقلابی نیستند، و دلیل اصلی پیوستن آنها به جریان انقلاب عقب نماندن از قافله و گرفتن پُست و مقام و بهبود وضعیت و امنیت شخصی بعد از انقلاب بود. آنها می‌گفتند که همافرها به دلیل اینکه افسران نیروی هوایی اصلاً قبولشان نداشتند و هیچکس آنها را یک نظامی حرفه‌ای نمی‌دانست، دارای عقده روانی هستند. آنها مدعی بودند که همافری در آینده منحل خواهد شد، زیرا همافران نشان دادند که نه از لحاظ حرفه نظامی لیاقت دارند و نه از لحاظ سیاسی قابل اعتماد هستند. چون وفاداری همافرها فقط به خودشان است، هیچ دولتی در آینده آنها را نخواهد خواست.

ه- اثبات دست‌نشاندهی خمینی از سوی آمریکا: در میان داستان‌های متعددی که منبع خبری راجع به «مسئولیت آمریکا در قبال مشکلات ایران» شنیده است، این استدلال هم از دهان سرگرد پلیس بیرون آمد: او همیشه به این فکر می‌کرد که چطور سازمان سیا می‌تواند اقدامات جنایتکاران و یا تروریست‌ها را به این خوبی پیش‌بینی کند و تمامی اطلاعاتی که سیا به پلیس ایران می‌داد، صد در صد درست از آب در می‌آمد. با توجه به این مسئله و مهارت سیا در ترور شخصیت‌ها، سرگرد مزبور به این نتیجه رسیده بود که اگر دولت آمریکا واقعاً طرفدار شاه بود، حتماً خمینی را ترور می‌کرد. چون خمینی توانست انقلاب را از پاریس رهبری کند و هنوز هم زنده است، پس حتماً آمریکا به طور پنهانی از او حمایت می‌کند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): منبع خبری یکی از کارمندان با تجربه سرویس خارجی است که فارسی را عالی صحبت می‌کند و روابط نزدیکی با ایرانی‌ها دارد و تا همین اواخر سر کنسول آمریکا در تبریز بود. تهیه‌کننده گزارش اطلاعاتی را که در این گزارش در مورد نیروی دریایی ایران ذکر شده از طریق یک منبع دیگر نیز به دست آورده است.

همین منبع اخیراً به تهیه‌کننده گزارش گفت که نیروی دریایی اسلامی ملی ایران مسئولیت حفظ سپاه دریایی ایران را قبول نمی‌کند و به وزیر دفاع گفته است که هر چه سریعتر این سپاه

را منحل کند. تهیه‌کننده گزارش سعی می‌کند اطلاعات بیشتری در مورد این مسئله به دست آورد که به محض کسب اطلاعات جدید آن را گزارش خواهد داد. تهیه‌کننده گزارش این منبع را B3 تلقی می‌کند.

سند شماره ۱۵۳

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۴۰۶۹
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: سندرم آمریکاستیزی

۱- (محرمانه - تمام متن - تلگرام گزارشی - هیچ اقدامی نیاز نیست)

۲- خلاصه: در طول دو هفته گذشته «سندرم آمریکاستیزی» (البته با عرض معذرت از جین فوندا) هم در مطبوعات و هم در بیانیه‌های سیاسی نمایان‌تر شده است. ریشه این آمریکاستیزی، پارانوئای ضدغربی خمینی است و غرب‌ستیزی فداییان که تحت تأثیر سازمان آزادیبخش فلسطین هستند و گروه‌های دیگر نیز به آن شدت می‌بخشد. این ویروس «ضد» چیزی بیشتر از یک شعار معمولی انقلابی است، و هر چند اکثر ایرانی‌ها نسبت به آن بی‌اعتنا هستند، ولی تلاش‌های تبلیغاتی دارد به تدریج بر مردم، به ویژه بر جوان‌ها، تأثیر می‌گذارد. آمریکا باید فعلاً شکیبایی به خرج دهد. پایان خلاصه.

۳- سفارت قصد ندارد بی‌جهت بر این موضوع تأکید کند، بلکه هدفش آشنا ساختن مخاطبان با افزایش چشمگیر روند آمریکاستیزی است که از حدود ۱ آوریل آغاز شد و به تدریج، خصوصاً در طول چهار روز گذشته، افزایش یافت. افزایش این تلاش‌های ضد آمریکایی کیفیتی تقریباً جهان‌سومی دارد و مستقیماً از ایدئولوژی انقلاب اسلامی و حب و بغض‌های شخصی آیت‌الله خمینی و برخی از حامیان نزدیک او از یک طرف و گروه‌های متعدد چپگرا، از جمله فداییان که تحت تأثیر سازمان آزادیبخش فلسطین هستند، از طرف دیگر ریشه می‌گیرد.

۴- ظواهر نمایان این روند عبارتند از اظهارات ضدآمریکایی رو به رشد در روزنامه‌های فارسی‌زبان (که تنها رسانه چاپی بعد از تعطیلی تمام روزنامه‌های خارجی‌زبان در تاریخ ۲۷ مارس هستند)، استفاده از برنامه‌های متعلق به شوروی و بلوک‌های دیگر در تلویزیون، و اعترافات مقامات رژیم گذشته در محاکمه‌ها مبنی بر اینکه با سازمان سیا و یا ژنرال هایزر همکاری داشته‌اند نگاه کنید به گزارش ۱۴ تا ۱۷ آوریل ایران پول (IRAN POOL) که توسط پانچ ارسال شد). سپهبد ربیعی و برنجیان در جلسه محاکمه‌شان به مأموریت ژنرال هایزر و آنچه پایگاه جاسوسی آمریکا می‌خواندند، اشاره کردند. دفاعیات صادقانه آنها هم در روزنامه‌ها چاپ شد و هم در تلویزیون پخش شد. کارمند ارشد ایرانی بخش اقتصادی سفارت را به هنگام دیدار منظمش از بانک مرکزی در روز ۹ آوریل از بانک بیرون انداختند و بلافاصله

نوشتند «عامل امپریالیسم را بیرون انداختیم.» کارمند ارشد ایرانی سازمان ارتباطات بین‌المللی هنوز به دلیل اتهامات نامشخص که احتمالاً به کارش در سفارت مربوط می‌شود در کمیته خمینی تهران بازداشت است. شهروندان آمریکایی که برای بخش خصوصی کار می‌کنند و هنوز در ایران هستند، همینطور اروپایی‌ها، می‌گویند که مردم در خیابان‌ها خصمانه‌تر از یک ماه پیش به ما نگاه می‌کنند (و فریاد سرمان می‌کشند).

۵- شخص خمینی در روز ۱۶ آوریل خطاب به پاسداران انقلاب در قم خواستار «قطع دستان آمریکایی‌های شیطان‌صفت شد» (که اطلاعات نیز این عبارت را در تیتراژ خود چاپ کرد). آنهایی که خمینی را می‌شناسند، حتی دستیاران متجددترش، می‌گویند که او نسبت به آمریکا دچار پارانوئاست و اکثر مشکلات دوران شاه را به آمریکا نسبت می‌دهد. از سخنان و رفتار آیت‌الله خمینی چنین بر می‌آید که او قصد دارد آخرین مظاهر نفوذ آمریکا در ایران را نیز از بین ببرد. بازجویان و قضات دادگاههای انقلاب اسلامی مدام متهمان را وادار می‌کنند تا روابط خود را با آنچه آنها امپریالیسم غرب می‌نامند، توضیح دهند و یا به دنبال کشف رابطه رژیم گذشته و سازمان سیا و یا سازمان‌های دیگری (نظیر سازمان روتاری اینترنشنال، فراماسونری و غیره) می‌گردند که بتواند چهره آمریکا را خدشه‌دار سازد.

۶- چندین منبع دانشگاهی که تا پنج هفته پیش نسبتاً خیال راحتی داشتند حالا گزارش می‌دهند که تعدادی از همکارانشان را که در آمریکا تحصیل کرده بودند بدون اخطار قبلی در خیابان دستگیر کرده‌اند. در برخی موارد، آنها را به کمیته‌های انقلاب برده‌اند، و در یک مورد هم به اتهام «کمک به آمریکایی‌ها» در یک دادگاه پایین‌تر محاکمه کردند (ظاهراً این امر دارد در ایران انقلابی به یک جرم، حداقل یک اقدام مشکوک، تبدیل می‌شود). یک رابط و دوست صمیمی ریچارد کاتم به مقام سفارت گفت که تعدادی از دانشگاهیان در حال حاضر بدون هیچ‌گونه جرم مشخصی در زندان به سر می‌برند و مقامات سفارت بهتر است سعی نکنند، تکرار می‌کنم سعی نکنند، مستقیماً با دوستان دانشگاهی‌شان تماس بگیرند زیرا ممکن است این مسئله «بد تعبیر» شود. تعدادی از رابطان غیر دانشگاهی سفارت نیز «تا زمانی که اوضاع آرام نشود» تمایلی به ملاقات در اماکن عمومی ندارند و تعدادی از آنها اصلاً تمایلی به ملاقات با مقامات سفارت نشان نمی‌دهند. مسئول امور مطبوعاتی نیز مشکل مشابهی با تعداد زیادی از خبرنگاران پیدا کرده است. فضای حاکم بر روابط مطبوعاتی نیز از دو هفته گذشته سنگین‌تر شده است.

۷- افرادی که می‌شناسیم و به هر طریقی با فداپیان و سایر گروه‌های چپ‌گرا رابطه‌ای دارند به ما گفته‌اند که تلاش‌های ضدآمریکایی از حمایت و مساعدت کامل جناح چپ برخوردار است. نماینده سازمان آزادیبخش فلسطین در ایران علناً به تلاش‌های صلح‌خوارمیانه و ایالات متحده تاخته و استفاده از عباراتی نظیر امپریالیسم و استعمارستیزی را در سخنرانی‌ها و مطالب دیگر تشویق کرده است. اگر حرف برخی عناصر چپ‌گرا را باور کنیم باید انقلاب ایران را صرفاً

حرکتی برای رها شدن از بند امپریالیسم بدانیم که نقشه‌های شیطانی برای کل منطقه دارد. البته ایستگاه‌های رادیویی شوروی نیز چنین حرف‌هایی می‌زنند ولی به اعتقاد ما ایران بیشتر سبک و سیاق جهان سومی سازمان آزادیبخش فلسطین را می‌پسندد. تمایل شدید ایرانی‌ها برای پیدا کردن توطئه در هر وضعیت سیاسی نیز به این مسئله کمک کرده است: مثلاً یکی از شایعاتی که در محافل ایرانی‌های تحصیلکرده دهان به دهان می‌چرخد این است: آمریکا تصمیم گرفته است که از خمینی حمایت کند تا سدی در مقابل کمونیسم باشد. اگر اینطور نبود، پس چرا سازمان سیا وقتی می‌توانست خمینی را ترور نکرد؟ بنابراین نفوذ آمریکا در ایران هم قوی‌تر و هم ظریف‌تر از گذشته است. بسته به نظر شخصی افراد، نتیجه این است که یا باید الف) با تلاش ابرقدرت [آمریکا] برای ثبات بخشیدن به ایران همراهی کرد و یا ب) سخت‌تر از گذشته سعی کرد تا ارزش‌های شیطانی غرب و امپریالیسم آمریکا را ریشه‌کن کرد.

۸- مثال بالا نشان می‌دهد که حتی انقلابیون مسلمان نیز ممکن است گاه به خاطر باور نداشتن موفقیتی که خود به دست آورده‌اند چه حرف‌هایی بزنند. بنابراین، بخش اعظم جمعیت ایران، حداقل در تهران، تا به حال تحت‌تأثیر این نوع آمریکاستیزی قرار نگرفته‌اند، ولی نباید از تأثیر تدریجی تبلیغات غافل بود، به ویژه بر دانش‌آموزان دبیرستانی و دانشجویان که چیزی برای ارزیابی این تبلیغات و راهنمایی تاریخی برای آشنا شدن با وجهه مثبت [آمریکا] ندارند.

[۹]- پس چه باید کرد؟ سفارت در حالت بلا تکلیفی به سر می‌برد و تا حدود زیادی همه همینطور هستند، بنابراین، هر چه بی‌سر و صدا تر باشیم بهتر است، و شکیبایی ظاهراً بهترین کاری است که می‌توان انجام داد. البته دیپلماسی صبورانه و بی‌سر و صدا با رهبران می‌تواند به مرور زمان از سفت و سختی [آمریکاستیزی] بکاهد. معرفی سفیر جدید احتمالاً بهترین فرصتی است که می‌توان از آن برای ارائه یک وجهه مثبت جهت کاهش آمریکاستیزی بدون وخیم‌تر کردن اوضاع استفاده کرد.

ناس

سند شماره ۱۵۴

۱۹ آوریل ۱۹۷۹ - ۳۰ فروردین ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۴۱۲۹

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی.سی.

منابع: روزنامه‌های فارسی‌زبان، وابستگان نظامی خارجی، مقامات سفارت آمریکا، منبع

۶۸۴۶۰۰۸

تهیه‌کننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۱۹ - ۱۸ آوریل ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۱۸

آوریل تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۱۹ آوریل ۱۹۷۹ را پوشش می‌دهد: اعدام‌های بیشتر. ادامه مشکلات در سنندج. ادامه تظاهرات در حمایت از طالقانی. اولین بیانیه شورای انقلاب. پاسداران انقلاب باید تحت نظر طالقانی باشند. رژه بی‌نظم روز ارتش. معرفی رئیس پلیس تهران. گفتگوی سفیر شوروی با سلامتیان. معرفی نماینده وزارت دفاع در نیروی زمینی. و اخبار متفرقه.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه) الف- ادامه اعدام‌ها: شش نیروی گارد سلطنتی در اوایل صبح روز چهارشنبه ۱۸ آوریل اعدام شدند. سرهنگ پرویز شمیرانی، دو ستوان و سه گروهان که متهم به شرکت در کشتار میدان ژاله در ۸ سپتامبر بودند، تیرباران شدند. بر اساس گزارش کیهان، ۱۳۸ نفر دیگر از نیروهای گارد سلطنتی به اتهام شرکت در کشتار میدان ژاله در زندان به سر می‌برند.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه): هنوز اعدام‌ها خاتمه نیافته است، ولی اشخاصی که اخیراً اعدام شده‌اند مستقیماً در کشتار مردم دست داشته‌اند. شاید این مسئله نشانه خوبی برای بی‌گناهی نظیر سرتیپ پرورش و آنهای دیگری باشد که تنها جرمشان خدمت در رژیم گذشته است.

ب- ادامه مشکلات در سنندج: اگرچه شمارش نهایی آراء مربوط به انتخابات شورای شهر در سنندج پایان یافته است ولی نام برندگان هنوز اعلام نشده و تا بهبود یافتن اوضاع شهر اعلام نخواهد شد. گروهی که نماینده رهبر شیعه گرد، احمد مفتی‌زاده، هستند در مسجد شهر تحصن کرده و خواستار باطل شدن انتخابات شده‌اند. روزنامه آیندگان نیز گزارش داده است که فداییان محل که از یک جناح مذهبی رقیب مفتی‌زاده حمایت می‌کنند، اشغال ایستگاه رادیو به دست گروههای حامی مفتی‌زاده را محکوم کرده‌اند.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه): شوق کردها برای خودمختاری آتش جدایی‌طلبی را در ایران شعله‌ور می‌سازد. حل و فصل صلح‌آمیز این نوع مشکلات در آینده نزدیک بعید به نظر می‌رسد، زیرا هنوز پیش‌بینی می‌کنیم که تظاهرات و شورش‌های جدایی‌طلبانه بیشتری رخ خواهد داد.

ج- تظاهرات در حمایت از طالقانی: برای چهارمین روز پیاپی تظاهراتی در تهران و استان‌های دیگر در حمایت از آیت‌الله طالقانی برگزار شد. دانشجویان صبح زود کلاس‌ها را ترک کردند تا به تظاهرکنندگان بپیوندند و ترافیکی را که به خاطر رژه روز ارتش سنگین شده بود، سنگین‌تر کنند.

روز گذشته دفتر طالقانی در تهران بازگشایی شد و در همین حال طالقانی به قم سفر کرد و دیداری خصوصی با خمینی داشت. اگر چه خبری از گفتگوی آنها پخش نشده است، ولی روزنامه آیندگان گزارش می‌دهد که احتمالاً گفتگوی آنها در مورد تغییرات عمده در نحوه اداره

کشور بوده است.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): صرف همین مسئله که آیت‌الله شماره یک و دوی کشور با یکدیگر ملاقات کرده‌اند، نشانه خوبی است. شکاف عمده بین این دو رهبر با نفوذ شیعه فقط به طولانی‌تر شدن روند استقرار یک کشور اسلامی جدید خواهد انجامید. گفتگوهای جامع و جدی بین خمینی مصالحه‌کار و طالقانی با ذکاوت و میانه‌رو، که محبوبیتش در چند روز اخیر بسیار افزایش یافته است، می‌تواند موجب تحکیم دولت موقت ایران و کاهش تأثیر و نفوذ شوراها و کمیته‌های انقلاب شود که تا به حال مانع بزرگی بر سر راه دولت بوده‌اند.

د. انتشار اولین بیانیه شورای انقلاب: شورای انقلاب برای اولین بار بیانیه‌ای رسمی صادر کرد. این بیانیه طولانی شامل تمجید و تحسین طالقانی و دادن این اطمینان به ملت بود. شورای انقلاب دستور رسیدگی به این مسئله را صادر کرده است. همچنین در ادامه این بیانیه آمده بود که «شورای انقلاب نسبت به فعالیت‌های غیرقانونی بی‌اعتنا نخواهد بود» و اینکه «اجازه بازگشت رژیم گذشته را به کشور نخواهد داد».

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): محل استقرار شورای انقلاب و منشور آن برای سفارت و بسیاری از ایرانی‌ها یک راز است. آنها در واقع «گروهی» ناشناخته‌اند که تحقیق می‌کنند، متهم می‌کنند، مجوز صادر می‌کنند، لغو می‌کنند، و تصویب می‌کنند و کلاً مسئول بیشتر چیزهایی هستند که خارج از حیطه فعالیت دولت موقت اتفاق می‌افتند.

ه. پاسداران باید تحت کنترل طالقانی باشند. روزنامه اطلاعات در روز ۱۸ آوریل گزارش داد که چریک‌های سازمان مجاهدین خلق درخواست کرده است که پاسداران کمیته‌های انقلاب تحت کنترل طالقانی باشند. آنها گفته‌اند که تحت رهبری طالقانی، پاسداران انقلاب کارایی بیشتری در خدمت به خلق و جلوگیری از بازگشت استعمار و استبداد به کشور خواهند داشت. آنها همچنین درخواست کرده‌اند که وظایف و اختیارات شورای انقلاب علنی شود و رابطه آن با دولت کاملاً مشخص گردد. آنها گفته‌اند که نخست‌وزیر بازرگان باید دارای اختیارات کافی برای اداره دولت باشد و هیچ مرجع دیگری نباید در امور دولت دخالت کند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): دنبال کردن بازیگران اصلی و نقشی که در حمایت از جمهوری اسلامی ایفا می‌کنند هر روز مشکل‌تر می‌شود. هنوز نتوانسته‌ایم سر از این پازل جدید ایرانی در بیاوریم و یا دشوارتر از آن، معنای طیف وسیع رنگ‌های صورتی و قرمزی را که در زمینه آن است بفهمیم. حداقل آنچه مسلم است اینکه برخی مجاهدین شدیداً از طالقانی حمایت می‌کنند، برخی از فداییان مشغول فعالیت‌های زیرزمینی شده‌اند، حزب توده دوباره سر برآورده است، اتحادیه آزادی خود را حزب اعلام کرده است (آنها قبلاً یک کانون بودند)، سازمان آزادیبخش فلسطین در جبهه ملی نفوذ کرده است، جبهه دموکراتیک ملی با هشدار در مورد تهدیدهایی که متوجه آزادی‌های دموکراتیک است ابراز وجود کرده است، و خمینی بار

دیگر آمریکایی‌ها را تهدید کرده است. این پازل هر روز گیج‌کننده‌تر و بهت‌آورتر می‌شود. و- رژه روز ارتش: رژه روز ارتش که به فرمان خمینی اعلام شد برایمان ثابت کرد که نیروهای نظامی ایران همه چیز هستند غیر از نیرویی با انضباط، تعلیم‌دیده، و تحت فرمان. نمایش بی‌نظم و به هم ریخته‌ای که روز گذشته در تهران برگزار شد مورد استقبال پر شور ناظران داخلی قرار گرفت، ولی به هیچوجه رنگ و بویی از رژه عالی و نمایش سیستم‌های تسلیحاتی مدرن که قبلاً در ایران دیده بودیم، نبرده بود. راننده دفتر وابسته نظامی آمریکا و وابستگان نظامی سایر کشورها می‌گویند که تعدادی تانک چیفتن و APC را در این رژه دیده‌اند، ولی عمدتاً سخت‌افزار نظامی دیگری را به نمایش نگذاشته بودند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): همانگونه که پیش‌بینی می‌شد، توقع و انتظار ما غربی‌ها برای دیدن یک رژه نظامی پرابهت برآورده نشد. با وجود این، از نقطه‌نظر ایرانی‌ها، رژه ارتشی که مورد تحقیر قرار گرفته، نیروی ژاندارمری که استهزا شده، و پلیسی که به آن بی‌اعتنایی شده بود، یک موفقیت عظیم به حساب می‌آمد. علاوه بر این، همه تماشای رژه نظامی را دوست دارند؛ حتی اگر رژه گروهی به هم ریخته و بلند و کوتاه و نیمه یونیفورم پوشیده و یک گروه موسیقی بدنواز (و حیران) باشد.

ز- پلیس تهران: روزنامه فارسی زبان اطلاعات نام رؤسای جدید ادارات پلیس و کلانتری‌ها را منتشر ساخته است. در رأس این فهرست نام سرهنگ بنی‌پور، رئیس پلیس به چشم می‌خورد. رؤسای جدید ادارات پلیس که ۲۱ نفر و رؤسای جدید کلانتری‌ها که ۸ نفر هستند درجه‌هایی از سروان تا سرهنگ دارند. طبق گزارش اطلاعات کمیته‌ها طی دو مرحله بسته خواهند شد. در مرحله اول کمیته‌های اصلی، کمیته‌های فرعی را تعطیل می‌کنند و سلاح آنها را به اداره پلیس تحویل می‌دهند. در مرحله دوم و پس از تکمیل مرحله اول، کمیته‌های اصلی و وظایف خود را به اداره پلیس محول خواهند ساخت.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): اگر چه هیچ دوره زمانی و یا تاریخی برای تعطیلی کمیته‌های محلی اعلام نشده است، ولی برنامه تعطیلی تدریجی کمیته‌ها اقدامی بسیار بجا و ضروری است.

بدیهی است که همه داوطلبانه سلاح خود را به اداره پلیس تحویل نخواهند داد. در ایران، بزرگترین خطری که جان ایرانی‌ها و خارجی‌ها را به یک اندازه تهدید می‌کند تفنگ‌های ژ-۳ و سلاح‌های کوچک‌تر دیگری است که به دست غیرنظامیان گاه تعلیم‌دیده ولی عمدتاً بدون صلاحیت افتاده است.

ح- گفتگوی سفیر شوروی و سلامتیان، کفیل وزارت امور خارجه: سفیر شوروی در ایران، وینوگرافوف، روز گذشته با معاون سیاسی وزارت امور خارجه، احمد سلامتیان، دیدار و گفتگو کرد. سفیر شوروی «توجه دولت موقت ایران را به قدرت نیروهای آمریکایی حاضر در اقیانوس هند و خطر حاصل از پیمان صلح مصر و اسرائیل در شرق دریای مدیترانه» جلب

کرد. بر اساس گزارش‌ها، سلامتیان در پاسخ گفت که سیاست ایران در اقیانوس هند مخالفت با هر گونه دخالت قدرت‌های خارجی در این منطقه است. او در مورد وضعیت خاورمیانه نیز گفت که موضع ایران کاملاً مشخص است و ایران پیمان صلح مصر و اسرائیل را محکوم می‌کند.

نظریات مرکز تهیه گزارش: روس‌ها برای اشاعه احساسات ضدآمریکایی در خاورمیانه از هر فرصتی استفاده می‌کنند، و وینوگرادوف هم استثنا نیست. خیلی مایلیم بدانیم آیا سلامتیان در مورد نیروهای شوروی که آزادانه در اقیانوس هند جولان می‌دهند هم حرفی زده است یا خیر.

ط - معرفی نماینده وزیر دفاع در نیروی زمینی: وزیر دفاع سروان (ارتش) ایرج داورپناه را به عنوان نماینده خود در نیروی زمینی منصوب کرد. سروان داورپناه فرمانده محافظان نخست‌وزیر بازرگان بود. او قبلاً همین وظیفه را در زمان مصدق داشت و به مصدق کمک کرده بود تا از دست سرهنگ ناصری بگریزد. او سابقه بازداشت و حبس را دارد، ولی وظایفش در این پست جدید مشخص نیست.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): روزنامه‌های فارسی زبان پوشش خبری متوسطی به انتصاب سروان داورپناه در این پست جدید دادند. هنوز اهمیت این انتصاب برایمان مشخص نیست، ولی درصدد جمع‌آوری اطلاعات در این ارتباط هستیم.

ی - اخبار متفرقه:

(۱) یزدی، معاون نخست‌وزیر، گفت که هیچکس حق ندارد به صرف اتهام داشتن بطری مشروب و آمدن بوی مشروب از دهان کسی او را مجازات کند. او افزود که دولت موقت مستقیماً در بازداشت‌ها و مجازات‌ها دست ندارد. ما وابستگان نظامی امیدواریم که پاسداران انقلاب به گفته یزدی گوش کنند.

(۲) شرکت ملی نفت ایران اعلام کرد که در سال جاری قیمت بنزین افزایش نخواهد یافت. نخست‌وزیر لغو سیاست افزایش ۲۵ درصدی قیمت بنزین در هر سال را از کارهای خود می‌شمارد. بنزین معمولی ۱۰ ریال به ازای هر لیتر و بنزین سوپر ۱۲ ریال به ازای هر لیتر باقی خواهد ماند. بعضی از ایرانی‌ها توقع کاهش قیمت‌ها را داشتند.

(۳) هیأت مدیره شرکت ملی نفت ایران - آبادان اخیراً استعفا داد، زیرا کارگران خواهان استعفای آنها شده بودند. کارگران می‌گفتند که آنها آدم‌های خوبی نیستند و متعلق به رژیم گذشته هستند.

نظریه تهیه‌کنندگان: (محرمانه) ما از این دست کارگران که اصرار بر تغییر مدیریت دارند، هم در بخش عمومی و هم خصوصی، بسیار دیده‌ایم. پیش‌بینی می‌شود بسیار مدیران کم‌تجربه و ناکارآمد سر کار بیایند. ما پیش‌بینی می‌کنیم که شاهد ادامه مشکلات نه تنها در سطح پایین که در سطوح عالی مدیریت باشیم.

سند شماره ۱۵۵

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۶۵۷۹

۲۲ آوریل ۱۹۷۹ - ۲ اردیبهشت ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی سی - فوری

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۲۲ - ۲۱ آوریل ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش دربرگیرنده اطلاعاتی در دوره زمانی ساعت ۱۲ (به وقت محلی) روز ۲۱ تا ساعت ۱۲ روز ۲۲ آوریل ۷۹ می‌باشد. این اطلاعات مشتمل بر موارد ذیل است: اطلاعات مربوط به اعدامهای جدید، بازگشت به کار کارمندان شرکت نفت در آبادان، درخواست از گروههای مختلف برای توجه به روز کارگر، تداوم مناقشات و ناآرامی‌ها در شهر نقده، ملاقات اعضای ارشد کمیته‌های تهران با امام خمینی، رؤیت تجهیزات مربوط به سازمان ملل متحد و رژه‌های مربوط به روز ارتش در استانهای مختلف.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه) الف- اعدامهای جدید. ۱- سه‌شنبه شب اخیر، سرهنگ محمد طاقی جوان رئیس سابق سازمان ساواک شیراز، و سرهنگ فضل‌الله جعفری قائم‌مقام سابق پلیس به اتهام قتل عام، فساد و سرکوب آزادی مردم در تهران و شیراز اعدام شدند.

۲- سرهنگ مهدی اشرفی، فرمانده سابق نیروهای نظامی شهر خرمشهر، به اتهام قتل عام مردم بی‌دفاع خرمشهر، اعدام شد.

۳- در شهر همدان احمد علم‌زاده، از اعضای ساواک که خود را در نقش یک روحانی مجازده بود، به جرم شکنجه و قتل مردم بی‌گناه اعدام شد.

۴- در شهر ملایر، دادگاه انقلاب ستوان حسن شکری، رئیس سابق زندان محلی و ستوان محمد تاخی نجفی، رئیس اسبق پلیس ملایر را به اتهام فساد فی‌الارض، محارب شناخته و محکوم به اعدام نمود.

۵- در شهر دهقان، یکی از رؤسای سابق ژاندارمری به دار آویخته شد. از سویی دیگر، بهرام حسینی‌پور به جرم هدایت سربازان برای سرکوب تظاهرات ضدشاه در اصفهان که منجر به قتل عام «هزاران فرد بی‌گناه» گردید، مجرم شناخته شده و به اعدام محکوم شد.

۶- در خرمشهر، دادگاه پس از استماع شهادت ۵۰ نفر از مردم، سرهنگ محمد مهدی اشراقی را به جرم صدور حمله به مردم، که منجر به قتل ۳۴ نفر شد و ۱۳۴ مجروح نیز به دنبال داشت، را مجرم شناخته و به اعدام محکوم کرد.

۷- در شهر اردبیل نیز یک گروه‌بان و یک افسر پلیس به جرم فساد فی‌الارض و قتل مردم بی‌گناه، مجرم شناخته شده و به اعدام محکوم شدند. پنج نفر دیگر از همدستان این افراد به حبس محکوم شدند.

ب- بازگشت کارمندان شرکت نفت آبادان به محل کار. بنا به درخواست حسن نزیه، رئیس شرکت ملی نفت ایران، کارمندان پالایشگاه نفت آبادان به محل کار خود بازگشتند. کارمندان پالایشگاه در اعتراض به عدم تفویض اختیار لازم به نزیه در راستای تعیین خط‌مشی و سیاست‌گذاری امور، استعفا داده بودند. نزیه فاش کرده است که ایران در سال جاری روزانه بیش از ۳/۵ تا ۴ میلیون بشکه نفت تولید نخواهد کرد؛ وی خاطر نشان کرده است که این کشور به فرایند صادرات نفت به تمامی کشورها به جز اسرائیل و افریقای جنوبی ادامه خواهد داد.

ج- درخواست برای توجه به روز جهانی کارگر: جنبش ملی مجاهدین، شاخه سیاسی سازمان مجاهدین چریک‌های خلق، از تمامی اقشار مردم درخواست کرده است که در مراسم بزرگداشت مقام کارگر در تاریخ ۱ می شرکت نمایند و از کارگران نیز خواسته است که به تأمین مقدمات لازم برای اجرای مراسم کمک نمایند.

مجاهدین خلق در بیانیه خود خاطر نشان کرده‌اند که اجرای مراسم روز کارگر، اقدامی است در راستای «بزرگداشت زحمت‌کشان و کارگرانی» که همواره یا در حال حفظ و حراست از ملت هستند و یا در حال به‌گرددش درآوردن چرخ‌های صنعت کشور. در همین ارتباط، حزب جمهوری اسلامی نیز بر اهمیت توجه و بزرگداشت روز کارگر تأکید کرده و از اقشار مختلف کارگران درخواست کرده است که در راهپیمایی این روز شرکت نمایند.

د- تسلیح اعراب محلی خوزستان: یک منبع غیرموثق گزارش داده است که اعراب محلی خوزستان به وسیله سلاح‌هایی از نوع AK4 روسی و هفت تیر، به طور کامل مسلح شده‌اند. شایان ذکر است که این نوع تسلیحات به صورت کاملاً آشکارا در مرز عراق قاچاق می‌شود. اعراب در دسته‌های گسترده و به دو صورت کارگران غیرحرفه‌ای و کارگران نیمه‌حرفه‌ای در صنعت نفت مشغول به کار هستند؛ سابقاً نحوه تعامل و رفتار این افراد با یکدیگر به ترتیبی بود که به راحتی قابل شناسایی متمایز [از دیگر کارگران شاغل] بود.

در حال حاضر مسئله تسلیح باعث بروز تنش‌های درون گروهی شده که چندین کشته به دنبال داشته است. افزون بر این، این مسئله باعث شده است که عناصر تبه‌کار، [با سوءاستفاده از شرایط] اقدام به سرقت‌های مسلحانه کلان بکنند. در شهر اهواز، اغلب خانه‌ها از محافظین ۲۴ ساعته بهره می‌برند.

ه- ضرب سکه‌های جدید طلا: به منظور جایگزینی سکه‌های طلای پهلوی، سکه‌های جدید طلا با نام سکه آزادی توسط بانک ملی ضرب شده است. بر روی این سکه‌ها در یک طرف طرح حرم امام رضا در مشهد و در طرف دیگر طرح کاشیکاری عصر صفوی همراه با نام «علی» حکاکی شده است.

علاوه بر این، در یکی از طرفین این سکه، عبارت «اولین بهار آزادی» و در طرف دیگر سال ایرانی یعنی ۱۳۵۸ نقش خواهد بست. سال حک شده بر روی سکه‌ها با پایان هر سال [و آغاز سال جدید] تغییر خواهد کرد. سال آینده، عبارت «دومین بهار آزادی» بر روی سکه‌ها حک

خواهد شد.

و- تداوم ناآرامی های شهر نقده: خشونتها امروز هم در شهر نقده ادامه داشت. در جریان این خشونتها ۱۰ نفر کشته و ۳۰ نفر زخمی شده اند. محمد مهدی عباس، فرماندار شهر از طرفین درخواست کرده است که دست از خشونت و شلیک گلوله بردارند تا بتوان به راه حل مناسبی دست یافت.

خشونتها زمانی آغاز شد که حدود ۳۳۰۰۰ کرد در حالی که ۱۳۰۰۰ نفر آنها مسلح بودند در یک استادیوم ورزشی گرد هم آمدند. ناگهان صدای شلیک یک گلوله به گوش رسید و حضار سراسیمه به بیرون از ورزشگاه هجوم بردند. در جریان خروج هراسان جمعیت، چند گلوله از تفنگها شلیک شد و در نتیجه چند نفر زخمی شدند. مردم سنگرهایی از جنس کیسه های شن در جای جای شهر ایجاد کرده اند و صدای شلیک گلوله مدام به گوش می رسد. نظریات تهیه کننده: آقای جوادی، وزیر کشور، تا ساعت ۱۶:۰۰ امروز (یکشنبه) به طرفین مهلت داده است که دست از خشونت بردارند و در غیر این صورت سربازان را به منظور ایجاد آرامش و توقف ناآرامی ها به آن شهر اعزام خواهد کرد.

ز- دیدار اعضای ارشد کمیته های تهران با امام خمینی: صبح روز پنجشنبه رؤسای ۱۴ کمیته تهران با امام خمینی ملاقات کردند. نماینده کمیته ها مسئولیت این نهاد را جمع آوری سلاح از بین عموم مردم جامعه و هدایت و رهبری محافظین انقلاب در راستای حمایت از صلح و ثبات و تقویت دولت موقت اسلامی معرفی کرده است. وی تصریح کرده است که به دلیل فقدان یک سلسله قوانین و مقررات مدون و با عنایت به عدم هماهنگی بین برخی اعضا، گاهاً برخی بی نظمی ها و ناهماهنگی ها در کمیته ها بروز کرده است.

به همین دلیل، خمینی دستورالعمل سازماندهی مجدد کمیته ها را صادر نمود. خمینی خاطرنشان کرده است که هدف کمیته ها تأمین امنیت کشور، سرکوب توطئه های عناصر ضدانقلاب، دستگیری عناصر رژیم سابق، حفاظت و حراست از پادگانها و مراکز دولتی و حفاظت از مرزهای کشور است.

خمینی در جریان این دیدار تأکید کرده است که مادامی که نیروهای مسلح تمامی عناصر فاسد را خلع سلاح نکرده اند، پاسداران انقلاب اسلامی بایست به فعالیت خود ادامه دهند. خمینی اظهار داشته است که دستگیری و بازداشت عناصر گارد [شاهنشاهی] اقدامی است که هم دولت و هم ملت لاجرم ناگزیر به انجام آن هستند.

خمینی با اشاره به راهپیمایی های اخیر خاطرنشان کرده است که هدف این قبیل تظاهرات، ایجاد جو بحث و مجادله در بین مردم است؛ وی تأکید کرده است که این راهپیمایی ها توسط عناصر دست نشانده بیگانگان، به احتمال زیاد آمریکا، و با هدف اختلال در امنیت و ثبات جامعه طراحی و هدایت شده است.

خمینی افزوده است که بیگانگان نمی‌توانند به راحتی نفت، اورانیوم و مس ایران را به فراموشی بسپارند و در نتیجه به هر حربه‌ای متوسل می‌شوند تا اتحاد و یکپارچگی این کشور را از بین ببرند.

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) با وجود مطالب گسترده‌ای که روزنامه‌ها در خصوص دستورالعمل خمینی به کمیته‌ها منتشر کرده‌اند، تاکنون همکاری و تعامل اندکی بین کمیته‌های تهران صورت گرفته است. هر منطقه برای خود یک فرمانده دارد و کم و بیش هرکاری که می‌خواهد می‌کند.

این جانب بر این باورم که زمانی که نیروهای نظامی موفق به تجدید قوا و تثبیت خود شوند، برخی عناصر کمیته‌ها را مجبور به استعفا خواهند نمود.

ح- رؤیت تجهیزات سازمان ملل متحد: یکی از اعضای سفارت گزارش داده است که در نزدیکی ایستگاه راه‌آهن شهر ورامین سه خودرو پنجره‌شیشه‌دار مشاهده کرده است؛ این سه خودرو که احتمالاً در مسیر ریلی به سمت مشهد قرار داشتند، از نوع جیپ، APC و کامیون بودند. نکته شایان توجه این که بر روی هر سه خودرو آرم سازمان ملل متحد حک شده بود.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) احتمالاً این خودروها مربوط به زمانی است که ایران از نیروهای حافظ صلح سازمان ملل کناره‌گیری کرد. به احتمال زیاد این خودروها در حال اعزام به مشهد بوده‌اند؛ البته دلایل این اعزام بر ما پوشیده است.

ط- رژه‌های مربوط به روز ارتش در استانهای مختلف: منبع گزارش داده است که جمعه شب اخیر تلویزیون با پوششی گسترده، رژه روز ارتش را در شهرهای شیراز، همدان، بندرعباس، اصفهان و ساری به تصویر کشیده است. در تصاویر پخش شده تعداد بسیار زیادی تانک، چتر نجات، توپ و دیگر ادوات نظامی سوار بر کامیون نشان داده شد. منبع گزارش داده است که این رژه‌ها به مراتب هماهنگ‌تر و منظم‌تر از رژه تهران بوده است. به گزارش منبع، رژه‌های شیراز و بندرعباس به مراتب زیباتر و منظم‌تر از رژه تهران بوده و از لحاظ شکل ظاهری تفاوت عمده‌ای با رژه تهران داشته است.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) به رغم وجود آرامش نسبی در اطراف ساختمان سفارت در روزهای اخیر، هنوز در برخی خیابانهای شهر خشونت‌هایی به وقوع می‌پیوندد. یک منبع خبری گزارش داده است که پنجشنبه شب، در جریان درگیری بین دو کمیته مجزا، سه نفر کشته شدند. این درگیری در خیابان تخت جمشید، که در محدوده ساختمان سفارت قرار دارد، به وقوع پیوست.

یک منبع ایرانی که به خوبی برای اینجانب شناخته شده است، خاطرنشان کرد که در شب گذشته بیشترین تعداد سرقت مسلحانه از بانکها، البته به نسبت روزهای اخیر، حادث شده است. این منبع بر این باور است که مادامی که عموم مردم حق حمل سلاح دارند، این رویدادها همچنان ادامه خواهد داشت.

سند شماره ۱۵۶

۲۳ آوریل ۱۹۷۹ - ۳ اردیبهشت ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۴۲۴۴

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی.سی.

منابع: روزنامه‌های فارسی‌زبان، مقامات سفارت آمریکا، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه کننده گزارش: ای.بی.گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأیید کننده گزارش: سرهنگ تی.ای.شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۲۳ - ۲۲ آوریل ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۲۲ آوریل تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۲۳ آوریل ۱۹۷۹ را پوشش می‌دهد: ادامه درگیری در نقده. پلیس ملی حفاظت از نخست‌وزیر را بر عهده می‌گیرد. یزدی، معاون نخست‌وزیر، کفیل وزارت امور خارجه می‌شود. دیدار پرسنل ارتش با امام خمینی. ورود مقامات آمریکایی به برخی دفاتر نظامی و اخبار متفرقه و ترور سپهبد قرنی.
۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه) الف- ادامه درگیری‌های در نقده: به کردها و ترک‌های در حال جنگ در نقده واقع در استان آذربایجان غربی تا ساعت ۱۶:۰۰ دیروز مهلت داده شده بود تا آتش بس را رعایت کنند، و یا در غیر این صورت نیروهای اسلامی ملی برای فرونشاندن ناآرامی‌ها مداخله خواهند کرد. ولی بر اساس گزارش‌ها، تیراندازی شدید همچنان در شهر ادامه دارد و رئیس ستاد لشکر ارومیه (رضاییه) به مقامات اطلاع داده است که مردم از قبضه تویی که از پادگان مهاباد به سرقت رفته بود، استفاده می‌کنند. منابع خبری گزارش می‌دهند که تا به حال بین ۷۰ تا ۸۰ نفر در این درگیری‌ها کشته شده‌اند. گفته می‌شود جنگ به صورت خانه به خانه ادامه دارد. ضرب‌الاجل ساعت ۱۶:۰۰ از سوی وزیر کشور و رئیس ستاد ارتش صادر شده است. رئیس ستاد نیروهای مسلح، سرلشگر ناصر فرّید ابتدا اعلام کرد که هواپیماهای فرماندهی نیروی هوایی به منطقه پرواز کرده‌اند تا مواضع دشمن را شناسایی کنند و پرسنل نظامی در بعدازظهر همان روز از نزدیکترین پادگان در ارومیه به نقده اعزام خواهند شد. با وجود این، فرمانده لشکر ارومیه بعداً گزارش داد هواپیماهای شناسایی به دلیل بارش باران شدید قادر به پرواز نشدند. فرّید گفت که امیدوار است ارتش مجبور به مداخله نشود. بر اساس گزارش‌های بعدی، نیروهای نظامی از یک پادگان نزدیک شهر به نقده اعزام شده‌اند تا کنترل شهر را که رو به وخامت نهاده است، به دست بگیرند. این مسئله را عباس امیرانتظام، سخنگوی اصلی دولت و معاون نخست‌وزیر، اعلام کرد. امیرانتظام در یک مصاحبه مطبوعاتی گفته که ابتدا تصمیم بر این بود که نیروهای ارتش ساعت ۱۶:۰۰ وارد شهر (نقده) بشوند، ولی به علت وخامت اوضاع، بعداً تصمیم گرفتیم که نیروها را ساعت ۱۲:۰۰ به شهر بفرستیم.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): امروز صبح رادیو به نقل از فرمانده لشکر ارومیه، سرهنگ صدیقی، گزارش داد که اوضاع در نقده «بسیار خطرناک و بحرانی» است. مدت‌ها بود که نمایندگان کُرد خواهان کمک دولت برای جلوگیری از درگیری در این منطقه بودند، ولی به نظر می‌رسد حالا که دولت بالاخره تصمیم به اعزام نیرو گرفته است، کار از کار گذشته باشد. امیدوار هستیم که درگیری فعلی و مداخله دولت مشکلات این منطقه را حل کند.

ب- پلیس ملی وظیفه حفاظت از نخست‌وزیر را بر عهده می‌گیرد: امروز طی مراسمی با حضور نخست‌وزیر مهدی بازرگان در دفتر نخست‌وزیری، پلیس ملی وظیفه محافظت از این نهاد را بر عهده گرفت. حفاظت از کاخ نخست‌وزیری از زمان ناآرامی‌های ماه فوریه بر عهده همافرها (پرسنل نیروی هوایی) بود. نخست‌وزیر بازرگان از همافرها به خاطر انجام وظیفه قدردانی کرد و خاطرنشان ساخت که جایگاه آنها در تاریخ انقلاب محفوظ خواهد بود.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): رئیس پلیس ملی سرهنگ مجلی است.

ج- یزدی، معاون نخست‌وزیر، امروز رسماً در مقام کفیل وزارت امور خارجه شروع به کار کرد. قبلاً اعلام شده بود که ابراهیم یزدی، معاون نخست‌وزیر در امور انقلاب، به مقام کفالت وزارت امور خارجه منصوب شده است. مهدی بازرگان که پس از استعفای هفته پیش کریم سنجابی اداره امور این وزارتخانه را در دست خواهد داشت، یزدی را در مقام کفیل وزارت امور خارجه منصوب کرده است. سنجابی دلایل خود برای استعفا را ناتوانی دولت برای انجام برنامه‌ها و پیشرفت ذکر کرده بود. یزدی امروز برای دیدار با مقامات وزارت امور خارجه به این وزارتخانه رفت. او گفت که پس از استعفای سنجابی، نخست‌وزیر بازرگان مستقیماً بر امور این وزارتخانه نظارت خواهد داشت. یزدی همچنین گفت: «من از طرف آقای بازرگان به مقام کفالت وزارت امور خارجه منصوب شدم و تا زمانی که معاون جدید در امور انقلاب و یا یک وزیر جدید برای امور خارجه تعیین شود، در این پُست مشغول به خدمت خواهم بود.» نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): تا زمانی که فرد دیگری برای وزارت امور خارجه معرفی شود، نخست‌وزیر مهدی بازرگان بر این وزارتخانه نظارت خواهد داشت و دکتر یزدی نیز کفیل وزارت خواهد بود. تهیه‌کننده گزارش هنوز هیچ چیزی در مورد اینکه چه کسی وزیر امور خارجه خواهد شد و چه زمانی نشنیده است.

د- دیدار پرسنل ارتش با خمینی: پرسنل گردان دوم نیروی زمینی روز گذشته برای ادای احترام به رهبر انقلاب در مقابل منزل خمینی در قم گردهم آمدند. خمینی خطاب به جمعیت گفت که ملت و ارتش باید از یکدیگر حمایت کنند. «ارتش یک ارتش اسلامی است و همه ما حافظ اسلام هستیم. وقتی که به شما نیاز بود به یاری ما آمدید و باید هر وقت ملت به یاری شما نیاز داشت، به کمک آنها بشتابید. شما هم باید مثل ملت توطئه‌ها را خنثی کنید. آنهایی که بین ملت و ارتش تفرقه می‌اندازند ضدانقلاب هستند و مسلمان نیستند. امیدوارم آنها موفق نشوند. من از همه پرسنل ارتش می‌خواهم که سیاست‌ها و سلسله مراتب ارتش را رعایت

کنند، و گرنه ارتش ضعیف می‌شود و وقتی ارتش ضعیف شد، کشور و اسلام ضعیف می‌شود.» نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): این یکی دیگر از دیدارهای بی‌شماری است که پرسنل ارتش در هفته‌های گذشته با خمینی داشته است. برای تهیه‌کننده گزارش مسلم است که ایده دیگران برای احیای ارتش جهت کنترل کشور کاملاً متأثر از دیدگاه خمینی است. تهیه‌کننده گزارش اخیراً فرصت یافته است تا از نزدیکی برخی پادگانهای ارتش عبور کند و تعداد زیادی از پرسنل ارتش را با یونیفورم در داخل و خارج پادگانها مشاهده کرده است. از شواهد و قرائن اینگونه برمی‌آید که ارتش دارد به تدریج توان خود را بازمی‌یابد، هر چند رعایت سیاست و سلسله مراتب در ارتش هنوز مشخص نیست.

هـ. ورود مقامات آمریکایی به دفاتر نظامی: در هفته گذشته، اعضای هیأت نظامی و مرکز مستشاران نظامی آمریکا و سفارت اجازه یافتند به دفاتر نظامی آمریکا در ساختمان فرعی منطقه خلیج بروند. (ساختمان فرعی در خارج از مجتمع خلیج قرار دارد.) آنها پرونده‌ها و سوابق اداره آموزش، اداره امور عمومی، اداره پرسنل غیرنظامی و اداره JAG را از آنجا خارج کرده‌اند. متأسفانه تمام دستگاههای ویدیو، تلویزیون‌ها، دوربین‌ها و تجهیزات الکترونیکی دیگر از ساختمان به غارت رفته است. روز گذشته فرمانده فرماندهی هواپرد نظامی و خدمه توانستند به قسمت فرماندهی پروازهای نظامی در فرودگاه مهرآباد بروند. محموله‌ای که در حیاط آنجا بود و وسایل شخصی از داخل ساختمان خارج شده است. هنوز سوابق و پرونده‌ها و یا تجهیزات مخبراتی را از آنجا خارج نکرده‌اند. تلاش برای انتقال این اقلام ادامه دارد. و- اخبار متفرقه:

(۱) روز گذشته پرسنل ژاندارمری با آیت‌الله خمینی دیدار کردند. خمینی به آنها گفت که ایران متعلق به شماست و شما هم متعلق به ایران هستید. شما همه حافظان اسلام و ملت ایران هستید. من در اینجا وحدت بین ملت و نیروهای انتظامی را اعلام می‌کنم. خمینی همچنین اعلام کرد که نام جدید ژاندارمری، «ژاندارمری اسلامی ایران» خواهد بود.

(۲) شرکت هواپیمایی ایران تصمیم گرفته است که هواپیماهای کنکور را خریداری نکند. دلیل این امر که در یک منبع خبری اعلام شد این بود که هواپیماهای مزبور ارتعاشات شدیدی ایجاد می‌کنند و اکثر کشورها اجازه پرواز چنین هواپیماهایی را بر فراز آسمانشان نمی‌دهند. بنابراین، هواپیماهای فوق فقط برای پرواز بر فراز اقیانوس‌ها مناسبند.

(۳) نماینده جدید ایران در سازمان ملل: آقای کاظم رجوی روز گذشته به ژنو پرواز کرد تا در پست جدید خود به عنوان نماینده ایران در سازمان ملل انجام وظیفه کند. کاظم رجوی ۴۲ سال پیش در مشهد به دنیا آمد و دارای لیسانس حقوق از دانشگاه تهران و دکترای روابط بین‌الملل از دانشگاه ژنو است. او استاد دانشگاه ژنو نیز بوده است. رجوی عضو فعال حزب جبهه ملی، بنیانگذار کمیته سوییس برای حمایت از زندانیان سیاسی در ایران و انجمن خانواده‌های زندانیان سیاسی در ایران است.

(۴) وزارت دادگستری اعلام کرده است که ظرف چند روز آینده عفو عمومی صادر خواهد شد. علاوه بر این، فقط دادگاههای نظامی صلاحیت رسیدگی به جنایات نظامی را خواهند داشت و اتهامات عادی افسران، درجه‌داران و پرسنل پلیس و ژاندارمری که در دادگاههای نظامی محاکمه شده‌اند یکبار دیگر از سوی وزارت دادگستری مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

(۵) اطلاعاتی که از منابع خبری فارسی‌زبان در مورد زندگینامه ابراهیم یزدی، معاون نخست‌وزیر به دست آورده‌ایم به شرح زیر است: یزدی در روز ۲۶ سپتامبر ۱۹۳۱ در قزوین به دنیا آمد و پس از تحصیل در دانشگاه تهران موفق به اخذ دکترای داروسازی شد. او در سال ۱۹۶۱ همراه با همسر و فرزندانش به آمریکا رفت و مدت ۱۸ سال در آنجا زندگی کرد. به هنگام اقامت در آمریکا، در دانشگاه ام‌آی‌تی. به تحصیل پرداخت، سپس به هیوسن در ایالت تگزاس رفت و در دانشکده پزشکی دانشگاه بیلر در مورد بیماری سرطان تحقیق کرد. در سال ۱۹۷۱ در بخش میکروبیولوژی بیمارستان مشغول به کار شد. در ماه ژوئن ۱۹۷۷ استعفا داد و از انتظار ناپدید شد تا آنکه در پاریس و در کنار خمینی دیده شد. به نظر می‌رسد که سابقه و اعتبار مذهبی یزدی کاملاً پاک و بی‌خداشه است. او سالها رئیس کانون اسلامی هیوسن بزرگ بود. گفته می‌شود که خانواده‌اش در بخش یهودی‌نشین شهر هیوسن زندگی می‌کند. او شش فرزند دارد که سنشان از ۶ تا ۲۳ سال است.

ز- ترور رئیس سابق ستاد ارتش: منابع خبری سفارت و رادیوی ایران گزارش داده‌اند که سپهبد قرنی، فرمانده سابق ستاد عالی نیروهای مسلح ایران امروز صبح مورخ ۲۳ آوریل ۱۹۷۹، از سوی تروریست‌ها مورد اصابت گلوله قرار گرفت. او به بیمارستان انتقال یافت ولی تقریباً در ساعت ۱۳:۰۰ فوت کرد. سپهبد قرنی بعد از انقلاب برای مدت کوتاهی فرمانده ستاد عالی نیروهای مسلح ایران بود ولی اجباراً بازنشسته شد. نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): هیچ اطلاعات دیگری در مورد این ترور در دست نداریم. به محض کسب اطلاعات بیشتر، آن را برایتان ارسال خواهیم کرد.

سند شماره ۱۵۷

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۸۱۶۷۷۹

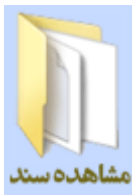
۲۴ آوریل ۱۹۷۹ - ۴ اردیبهشت ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی سی - فوری

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۲۴ - ۲۳ آوریل ۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش دربرگیرنده اطلاعاتی در خصوص بازه زمانی ۲۴۱۲۰۰L-۲۳۱۲۰۰ در ماه آوریل ۷۹ می‌باشد. این اطلاعات مشتمل بر موارد ذیل است:

دیدگاه‌های خمینی و طالقانی در خصوص کمیته، جزییات مربوط به ترور سپهبد قرنی، تهدید [یک] آیت‌الله مبنی بر ترک ایران به دلیل فقدان نظم و مقررات در کشور، قوانین جدید مربوط به دانشجویان شاغل به تحصیل در خارج کشور، اعدام‌های جدید، اعتراض مردم تبریز نسبت به حملات و انتقادات صورت گرفته نسبت به یک حزب مذهبی، اعتراض نظامیان تبریز، تداوم مذاکرات صلح شهر نرده به موازات ورود ارتش به شهر و اطلاعات مختلف.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزییات: (محرمانه) الف- دیدگاه‌های خمینی و طالقانی در خصوص کمیته: برخی ناظرین بر این باورند که کمیته نهادی ضروری برای حفظ قدرت آیت‌الله خمینی است و از همین رو، ایشان در مقابل فشارهای وارده از ناحیه آیت‌الله محمود طالقانی و دولت در موضوع کمیته، به هیچ وجه از موضع خود کوتاه نیامد. خمینی این نکته را به خوبی درک کرده است که کمیته در روزهای آغازین پیروزی انقلاب نقشی کلیدی ایفا نمود و در صورتی که وی از این نهاد حمایت به عمل آورد به احتمال قوی متقابلاً خود نیز از حمایت و پشتیبانی این گروه منتفع خواهد شد و در صورتی که آنها را رها کند، متقابلاً این گروه نسبت به وی ابراز بی‌مهری نموده و حمایت خود را معطوف فرد دیگری خواهند نمود. این در حالی است که سازمانهای مجاهدین و فداییان با صدور و انتشار اطلاعیه، از دیدگاه طالقانی در خصوص انتخاب سیستم نیمه مختار فدرالی برای کشور، حمایت به عمل آورده‌اند. آنچه این بیانیه‌ها در ذهن افراد متبلور می‌نماید این است که طالقانی از حمایت این دو سازمان بهره‌مند است و در همین ارتباط بروز چالشهایی [بین آیت‌الله خمینی و طالقانی] در آینده، امری قابل پیش‌بینی است. برخی ناظران بر این باور هستند که از یک سو عقب‌نشینی طالقانی و از سویی دیگر موضع‌گیریهای اخیر خمینی می‌تواند حاکی از استیلا و برتری افراط‌گرایان به ویژه فداییان باشد. طالقانی اخیراً در سخنانی به شدت از کمیته حمایت کرده و خاطر نشان کرده است که دیدگاه وی هیچ‌گونه اختلاف بنیادی و اساسی با مواضع و دیدگاه‌های خمینی ندارد؛ وی در ادامه با رعایت جوانب احتیاط تصریح کرده است که «وجود هرگونه اختلاف نظر احتمالی [بین وی و آیت‌الله خمینی] نبایست منجر به سوءاستفاده عناصر اغتشاش‌گر و فرصت‌طلب و یا عوامل بیگانه شود.» از زمان آزادی طالقانی از زندان در حدود یک سال پیش، وی به شدت تلاش کرده است که ضمن حفظ شأن و منزلت مذهبی، خود را به عنوان فردی لیبرالتر و فعالتر و دارای بینش سیاسی بیشتر و حتی جاه‌طلب‌تر به همگان معرفی نماید. از زمانی که وی با توسل به گروه‌های اقلیت اقدام به مشکل‌آفرینی برای بازرگان نمود و به خارج از تهران سفر کرد، اعتبار و محبوبیت وی رو به فزونی نهاد. به نحوی که در ابتدا صرفاً به عنوان فردی شناخته می‌شد که سالها در زندانهای شاه تحت شکنجه قرار گرفته است؛ اما با گذر زمان به عنوان فردی فرهیخته و عالم به همه امور شناخته شد که در عین حال، حلال مشکلات مردم است و تمامی فرقه‌های سیاسی، شامل گروه‌های چپ و راست، را پذیرفته است. یکی از

برتریهای بارز طالقانی در قیاس با خمینی، گرایشات لیبرالی صریح اوست. طالقانی و خمینی شخصیت‌هایی کاملاً متفاوت دارند و البته طالقانی به مراتب منعطف‌تر است. قدر مسلم این انعطاف، جایگاه خوبی برای وی در شهر قم به ارمغان آورده است. مشخصاً در مقوله کمیته، توافقاتی بین طالقانی و خمینی صورت گرفته است. طالقانی صراحتاً از گسترش قدرت کمیته انتقاد کرده و خواهان محدودیت اختیارات این نهاد شده بود. خمینی موافقت کرده است که از طریق تحقیق و بررسی، «عوامل نفوذی» و افرادی که مسئولیت برخی اقدامات خودسرانه از جمله دستگیری خانواده طالقانی را برعهده داشته‌اند، در این نهاد شناسایی شده و پاکسازی شوند. اما به طور همزمان خمینی به وضوح اعلام کرده است که مادامی که دولت قابلیت خلع سلاح عموم مردم را کسب ننماید، کمیته به فعالیت ادامه خواهد داد. وقتی که شب هنگام صدای گلوله در خیابانهای شهر طنین‌انداز می‌شود، لاجرم شهر در طی روز غرق در رکود و تعطیلی خواهد بود. دولت، به ویژه شخص بازرگان، با دیدگاه طالقانی در خصوص کمیته موافق است. اما دولت نیز تحت سیطره دستور خمینی است. نکته شایان توجه این است که می‌توان همچنان طالقانی را یک فعال لیبرال و مرد غرور و افتخار نامید؛ البته نفوذ و استیلای وی به قدری نیست که بتواند تعادل ظریف قدرت را تحت‌الشعاع خود قرار دهد.

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) به رغم این که تحلیل فوق نشانگر وجود نوعی تفاوت اندک بین دیدگاهها و مواضع طالقانی و خمینی است، اما تهیه‌کننده خبر بر این باور است که قبل از برگزاری ملاقات اخیر بین این دو چهره در شهر قم، دیدگاههای آنها از اختلافات چشمگیری برخوردار بود اما نشست مزبور باعث کنار رفتن اختلافات مهم و قابل ملاحظه شد. مهمترین دلیل کنار رفتن اختلافات این دو شخصیت در حال حاضر این است که هر دو آیت‌الله به خوبی واقفند که بروز اختلاف آشکار بین این دو نفر، لاجرم انشقاق گسترده‌ای بین اقشار مختلف جامعه ایجاد خواهد کرد؛ به ویژه این که این دو چهره، مهمترین شخصیت‌های مذهبی حال حاضر کشور هستند. در نتیجه بروز این انشقاق و شکاف، نه تنها مسایل مذهبی، که امور غیر مذهبی را هم دستخوش عواقب ناخوشایندی خواهد کرد و احتمالاً کشور را مجدداً به کام یک جنگ انقلابی دیگر فروخواهد فرستاد.

ب- سپهبد قرینی ترور شد. اولین رئیس انقلابی ستاد نیروهای مسلح ایران، سردار سپهبد ولی قرینی که کمتر از یک ماه پیش در جوی مجادله‌آمیز از پست خود کناره‌گیری کرد، امروز در جلو درب منزلش هدف گلوله افراد ناشناس قرار گرفت و کشته شد. این حمله، اولین اقدام موفقیت‌آمیز در ترور سران انقلابی ایران است و شباهتهای زیادی نیز به ترور چهار افسر ارشد شاه در یک روز پس از اغتشاشات مورخ ۱۱ فوریه داشت. سپهبد قرینی در جلو درب منزل خویش در مناطق مرکزی تهران هدف گلوله دو یا سه فرد مسلح قرار گرفت و به سرعت به بیمارستان مهر انتقال یافته و پس از تلاش حدود یک ساعت و نیمه پزشکان ارتش و خصوصی جهت نجات وی، نهایتاً در ساعت ۱۳ روز گذشته فوت نمود. بر اساس اظهارات

شاهدان عینی قضیه، ضاربین در ساعت ۱۱/۳۰ سپهبد قرنی را هدف گلوله قرار دادند و سپس به سرعت از صحنه گریختند. یکی از ضاربین کت و شلوار قهوه‌ای به تن داشته است. گلوله‌ها به شکم و پای چپ قرنی اصابت کرده است. اخبار متناقضی در این زمینه مطرح است؛ از جمله اخباری که شاهدان عینی ماجرا تشریح کرده‌اند؛ اما خبر رایج در بین عموم مردم این است که قرنی در حال فعالیت در محوطه باز حیاط منزل خویش بوده است که هدف گلوله ضاربین قرار گرفته است. یکی از ضاربین، پس از هدف قرار دادن قرنی، مسلسل خود را انداخته و از صحنه گریخته است.

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) بر اساس اطلاعاتی که از طریق منابع به دست اینجانب رسیده است، «یک گروه جدید افراطی اسلامی» به نام «فرقان» مسئولیت ترور قرنی را برعهده گرفته است. شایان ذکر است که منابع اطلاعاتی بیشتری در خصوص این گروه در اختیار نداشتند. به محض وصول اطلاعات جدیدتر، مراتب به سرعت اطلاع‌رسانی خواهد شد.

ج- تهدید [یک] آیت‌الله مبنی بر ترک ایران به دلیل فقدان نظم و مقررات. روحانی ارشد استان خوزستان تهدید کرده است که در صورت عدم بهبودی وضعیت نظم و مقررات حاکم بر این استان ظرف یک هفته آتی، ایران را ترک خواهد کرد. آیت‌الله شیخ محمدطاهر آل‌شیر خاقانی، رهبر عالی شیعیان عرب زبان استان خوزستان، روز گذشته با انتشار اعلامیه‌ای خاطرنشان کرد که به دلیل نفوذ عناصر ناکارآمد در بین اعضای قدرتمند کمیته، وضعیت نظم و مقررات حاکم بر این استان به شدت رو به وخامت نهاده است. وی در این اعلامیه تصریح کرده است که این قبیل عناصر غیرمسئول، بدون در اختیار داشتن مجوز و اختیار رسمی، به خانه‌های افراد هجوم برده و اهالی خانه‌ها را غرق در رعب و وحشت می‌نمایند. در این اعلامیه تأکید شده است که این در حالی است که دولت هم قادر به حمایت از اқشار عرب زبان استان خوزستان نیست. خاقانی در ادامه افزوده است که حق مدیریت استان می‌بایست در اختیار جمعیت عرب زبان این استان قرار گیرد و فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی جاری در استان نیز بایست به وسیله جمعیت عرب و فارس صورت گیرد نه افراد ناکارآمد و فاقد صلاحیت. خاقانی تأکید کرده است که در حال حاضر برخی عناصر غیرمسئول و بی‌تجربه در کمیته مشغول به فعالیت شده‌اند؛ این افراد مشکلات عدیده‌ای برای مردم اهواز، خرمشهر و آبادان به وجود آورده‌اند.

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) هم خمینی و هم طالقانی با ارسال پیامهایی به خاقانی خاطرنشان کرده‌اند که حضور وی در این منطقه حساس امری ضروری و حیاتی است و ضمناً تأکید کرده‌اند که قدمهایی در راستای پاکسازی عناصر مشکوک از کمیته برداشته شده است. قدر مسلم با پاکسازی کمیته انقلاب در آن منطقه تهدید خاقانی مبنی بر خروج از ایران منتفی خواهد شد.

(د) قوانین جدید در خصوص دانشجویان شاغل به تحصیل در خارج کشور. وزارت

آموزش محدودیتها و شرایط جدیدی برای دانشجویان مایل به تحصیل در خارج کشور پیش‌بینی کرده است؛ محدودیتهایی که احتمالاً کاهش تعداد دانشجویان اعزام به تحصیل در خارج کشور را به دنبال خواهد داشت. هر دانشجویی قبل از ارائه درخواست ورود به دانشگاههای خارج کشور، می‌بایست وزارت آموزش را متقاعد نماید که شرایط مورد نظر آنها را احراز کرده است. این شرایط عبارتند از: تسلط به زبان کشور مورد نظر دانشجوی جهت ادامه تحصیل و تسلط به فرهنگ ایرانی. در همین راستا، دانشجویی تحت امتحان قرار می‌گیرد و در صورت رد شدن در هر یک از این دو موضوع، حق تحصیل در خارج از کشور را از دست خواهد داد. افزون بر این، معافیت از خدمت نظام وظیفه نیز یکی از ملزومات تحصیل در دانشگاههای خارجی تلقی می‌گردد. در این خصوص جزییات بیشتری فاش نشده است اما انتظار می‌رود که دولت فهرستی از دانشگاهها، مراکز و مؤسسات آموزشی مورد قبول خود در کشورهای مختلف را منتشر نماید. به رغم عدم افشای جزییات دقیق، پیش‌بینی می‌شود که صرفاً دانشجویان خواهان تحصیل در برخی رشته‌های خاص، از جمله پزشکی و مهندسی، مجوز تحصیل در خارج از کشور را دریافت خواهند کرد. دانشجویان خواهان تحصیل در خارج از کشور می‌بایست توافقنامه‌ای امضا کنند مبنی بر این که پس از اتمام تحصیلات، به کشور مراجعت خواهند نمود.

ه) موضوع اعدامها: در شهرهای مشهد و بندرعباس یک روحانی و هشت فرد غیرنظامی از مقامات ساواک و پلیس، به دار آویخته شدند. اتهام این افراد، قتل و شکنجه مردم و اختلاس اموال عمومی اعلام شده است. محمود فخر، با نام مستعار فخرالاسلام، روحانی مشهور استان خراسان بود. اتهام وی همکاری با ساواک عنوان شده است. در شهر مشهد علاوه بر این فرد روحانی، سروان علی اکبر آتشین، از اعضای ساواک و بخش ضدخرابکاری پلیس، به همراه سرهنگ محمود امانی، رئیس پلیس استان خراسان، نیز اعدام شدند. افراد اعدام شده در بندرعباس عبارتند از هدایت‌الله عصفوری رئیس پلیس میناب، احمد مسلمی فرماندار میناب، سروان علیرضا حق‌پرست افسر پلیس میناب، هدایت‌الله سلجوقی افسر گارد و دو نفر دیگر به نامهای رضا قاسمی و عبدالعلی زارعی که جزییاتی درباره این دو نفر منتشر نشده است.

و) اعتراض مردم تبریز به انتقادات و حملات صورت گرفته نسبت به یک حزب مذهبی. تعداد کثیری از مردم تبریز در حمایت از آیت‌الله کاظم شریعتمداری و در اعتراض به بیانیه اخیر یک روحانی در انتقاد از حزب جمهوریخواهان خلق مسلمان، اقدام به تظاهرات اعتراض‌آمیز نمودند. اغلب اهالی تبریز در این راهپیمایی حضور داشتند و در حمایت از شریعتمداری شعار می‌دادند. به دلیل حضور قاطبه مردم شهر در تظاهرات، مغازه‌ها و مدارس این شهر تعطیل بودند. شرکت‌کنندگان در این راهپیمایی در پایان، با صدور یک بیانیه خاطر نشان کردند که انقلاب ایران یک انقلاب اسلامی بوده است که تمامی اقشار مختلف جامعه در آن نقش داشته‌اند و مشخصاً در این میان مردم آذربایجان نقشی کلیدی ایفا کرده‌اند.

در ادامه این بیانیه آمده است که هدف انقلاب ایران، سرنگونی رژیم سابق و ایجاد یک انقلاب اسلامی بود که در سایه آن تمامی اقشار ملت ایران با آزادی تمام از جایگاهی مطلوب برخوردار باشند. این بیانیه هرگونه دیکتاتوری و محدودیت مترتب بر مقوله آزادی را محکوم کرده و تعهد نموده است که مردم تبریز، «با عزمی راسخ در برابر این موارد ایستادگی خواهد کرد.»

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) وابسته دفاعی شب گذشته صحنه‌های مربوط به این تظاهرات را در تلویزیون مشاهده کرده است. وی گزارش داده است که در این تظاهرات، فردی با بلندگو هدایت شعارها را برعهده داشته است. وی تصریح می‌کند که در صحنه‌های پخش شده از تلویزیون مشخص شده است که چند سرباز نیز در این راهپیمایی شرکت داشته‌اند.

ز) اعتراض نظامیان تبریز. افسران، نیروهای کادر و سربازان پایگاه دوم نیروی هوایی تبریز (پایگاه دوم شکاری) در سالن اجتماعات پایگاه تجمع کرده و نسبت به اظهارات روز یکشنبه مهدی بازرگان اعتراض کردند؛ بازرگان روز یکشنبه اعلام کرده بود که صرفاً همافران (تکنسینهای نیروی هوایی) در انقلاب اسلامی مشارکت کردند. تجمع‌کنندگان معتقد بودند که تمامی پرسنل نیروی هوایی در انقلاب اسلامی ایفای نقش کرده‌اند. آنها ضمن درخواست از دولت برای مورد توجه قرار دادن نقش تمامی پرسنل نیروی هوایی، از انقلاب اسلامی و رهبری انقلاب یعنی امام خمینی اعلام حمایت نمودند.

ح) تداوم مذاکرات صلح شهر نقره به موازات ورود ارتش به شهر. گزارشات واصله حاکی از این است که روز گذشته، به موازات ورود دسته‌های نظامی به داخل شهر نقره، در منطقه غربی ایران، به منظور سرکوب خشونت‌های جاری بین گروه‌های کرد و ترک، مذاکرات آتش‌بس بین طرفین در حال پیشرفت است. شایان ذکر است که جزئیات دقیق این موضوع همچنان نامشخص است. مقامات رسمی اوضاع را آرام گزارش کرده‌اند؛ این در حالی است که یک گزارشگر نزدیک به منطقه بحرانی گزارش داده است که به رغم کاهش شدت درگیریها از زمان امضای قرارداد صلح از سوی هیأت اعزامی از ارومیه، هنوز هزار چندگاهی، صدای شلیک گلوله به گوش می‌رسد. رادیو افزوده است که هنوز در مناطق اطراف شهر، صدای شلیک گلوله به گوش می‌رسد. هلی‌کوپترهای ارتش بر فراز شهر در حال پرواز هستند و تانکها و خودروهای مسلح نیز در تپه‌های شمال شهر استقرار یافته‌اند. یک گزارشگر رادیو تصریح کرده است که آمار تلفات هنوز تأیید نشده است اما گزارشات واصله از سطح شهر حاکی از این است که در جریان خشونت‌های سه روز شهر نقره، بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ نفر به قتل رسیده و ۵۰۰ نفر نیز مجروح شده‌اند. امروز استاندار استان آذربایجان غربی مجوز اعزام ژاندارمری به شهر نقره را از سوی وزارت کشور دریافت کرد؛ البته هنوز در خصوص ترکیب نیروهای ژاندارمری اعزامی به این شهر تصمیم نگرفته است. به مجرد استقرار ژاندارمری در شهر و کسب کنترل این شهر، ارتش شهر را ترک خواهد کرد. فرمانده یگان ۶۴ ارتش ارومیه (رضاییه) گزارش داده

است که شلیک گلوله در شهر کاملاً متوقف شده است. وی تصریح کرده است که پس از امضای قرارداد صلح، مردم شهر شروع به پاکسازی خیابانها و حمل اجساد به پزشکی قانونی نموده‌اند. سرلشگر ناصر فرید، رئیس ستاد نیروهای مسلح، گزارش داد که شب گذشته آتش‌بس نسبی بر شهر حکم فرما بوده و هراز چندگاهی، صدای گلوله شنیده می‌شده است. فرمانده یگان ۶۴ ارتش ارومیه) اعلام کرد که نیروهای مسلح در مناطق مختلف شهر استقرار یافته‌اند. از سویی دیگر، سرلشگر ناصر فرید، رئیس ستاد نیروهای مسلح، تأکید کرده است که نیروهای مسلح اعزامی به شهر نرده مأموریت یافته‌اند ضمن تلاش برای مقابله با خشونتها و حمایت و حفظ صلح به وجود آمده، با مراجعه به بیمارستانها و پزشک قانونی شهر، تعداد کشته‌ها و مجروحین وقایع روزهای اخیر را مشخص نمایند.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) صبح امروز رادیو فارسی محلی گزارش داد که خشونتها در شهر نرده متوقف شده است اما ارتش همچنان در شهر مستقر است.

(ط) اطلاعات مختلف:

۱- سرهنگ اسدالله ایمانی به عنوان رئیس پدافند کشوری انتخاب شد.

۲- اخراج حدود ۳۰ نفر از اساتید دانشگاه تهران. بر اساس تصمیم شورای پاکسازی انقلابی دانشگاه، قرار است حدود ۳۰ نفر از اساتید دانشگاه تهران از هیأت علمی دانشگاه اخراج شوند. اساتید اخراجی در گذشته مشاغل و جایگاههای مختلفی برعهده داشته‌اند و قرار است پس از اخراج، «در اختیار دولت» قرار گیرند. دکتر مالکی رئیس دانشگاه گزارش داده است که شورای پاکسازی تشکیل شده است از دو استاد دانشگاه، دو دانشجو، دو مدیر اجرایی دانشگاه و یک قاضی. وی احتمال اخراج برخی اعضای شورای علمی به دلیل اقدامات ضدانقلابی را تأیید کرد.

۳- بازدید شریعتمداری از کشور مصر. منابع آگاه مستقر در شهر قم روز گذشته گزارش دادند که آیت‌الله کاظم شریعتمداری در رأس هیأتی از مریدان خود، به زودی به کشور مصر سفر خواهد کرد. برای این سفر، دلیل خاص و مشخصی تشریح نشده است.

۴- آمادگی ایرانیان مقیم شوروی مبنی بر مراجعت به ایران. یک منبع خبری گزارش داده است که هزاران نفر از اتباع ایرانی که سالهای مدیدی در شوروی اقامت داشته‌اند خود را آماده می‌کنند که به ایران بازگردند. تعداد دقیق این افراد مشخص نیست اما آنچه مسلم است این است که در رژیم گذشته، در مقاطع مختلف، هزاران نفر ایران را ترک و به کشور شوروی مهاجرت کردند. اولین مهاجرت گروهی اتباع ایران به شوروی به ۳۵ سال پیش بازمی‌گردد؛ زمانی که نیروهای مسلح روسیه به آذربایجان یورش آورده و مناطقی را به تصرف خود درآوردند. برخی افراد نیز در سال ۱۹۵۳ و در زمان کودتا بر علیه دولت دکتر محمد مصدق، به شوروی مهاجرت کردند. از طرفی، پلیس و مقامات رژیم سابق نیز برخی مردم را مجبور می‌کردند که کشور خود را ترک و به شوروی مهاجرت نمایند.

سند شماره ۱۵۸

۲۵ آوریل ۱۹۷۹ - ۵ اردیبهشت ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۴۳۳۵

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی.سی.

منابع: روزنامه‌های فارسی‌زبان، مقامات سفارت آمریکا، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: ای.بی.گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای.شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران، ۲۵ - ۲۴ آوریل ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش وقایع ۲۴ ساعت گذشته از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۲۴ آوریل تا ساعت ۱۲:۰۰ روز ۲۵ آوریل ۱۹۷۹ را پوشش می‌دهد: معرفی معاون جدید نخست‌وزیر. محکومیت ترور از سوی احزاب ایران. اخبار تازه از نقده. احتمال ادغام شرکت‌های تابعه شرکت ملی پتروشیمی ایران. احتمال ائتلاف احزاب ایرانی. گزارش تولید نفت شرکت ملی نفت ایران. و تکذیب شایعه استعفای یزدی.
۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه) الف- معرفی معاون جدید نخست‌وزیر (محرمانه). نخست‌وزیر دولت انقلاب اسلامی ایران، مهدی بازرگان، شب گذشته در اعلامیه‌ای رادیو و تلویزیونی، آقای حسین بنی‌اسدی را معاون نخست‌وزیر در امور همکاری مردم با دولت معرفی کرد. نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): منبع خبری سفارت به تهیه‌کننده گزارش گفته است که آقای حسین بنی‌اسدی شوهر خواهر نخست‌وزیر بازرگان است. اطلاعات بیشتری در این باره در دست نداریم.

ب- احزاب ایران ترور را محکوم می‌کنند: حزب توده، روز گذشته با انتشار بیانیه‌ای ترور سپهبد ولی‌الله قرنی، رئیس سابق ستاد نیروهای مسلح اسلامی را محکوم کرد. این بیانیه به لزوم مبارزه با ضدانقلاب و نیروهای اهریمنی اشاره داشت و درباره خطر توطئه ساواک هشدار می‌داد. حزب جمهوری اسلامی نیز ترور فوق را محکوم و تأکید کرد که تمامی اقدامات ضدانقلابی و تروریستی محکوم به شکست است. سازمان چریک‌های مجاهدین خلق نیز ترور فوق را محکوم کرد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): اطلاعاتی که تهیه‌کننده گزارش در مورد ترورکنندگان به دست آورده این است که امروز در یک منبع خبری، گروهی به نام «قهرمانان خلق» مسئولیت ترور فوق را بر عهده گرفته است. هنوز معلوم نیست گروهی که قبلاً مسئول این ترور معرفی شده بود همین گروه است یا خیر.

ج- اخبار تازه از نقده: بر اساس گزارش منابع خبری شهر نقده دیروز آرام و بدون درگیری بود. یگان‌های ارتش که به منظور حفظ آرامش و نظم به شهر اعزام شده بودند در داخل و

خارج شهر مستقر شده‌اند ولی شبه‌نظامیان انقلابی که از تهران اعزام شده بودند حفظ امنیت شهر را بر عهده گرفته‌اند. طرفین درگیر آتش‌بسی را که رهبر مذهبی شهر در روز دوشنبه اعلام کرد کاملاً رعایت کرده‌اند. ایرج تبریزی، یکی از نمایندگان هیأت اعزامی از سوی وزیر کشور دیروز اعلام کرد که رهبران طرفین متخاصم از اقدامات شبه‌نظامیان انقلابی برای حفظ آرامش و امنیت در شهر کاملاً راضی هستند. رهبران مذهبی گرد و ترک شهر به همراه نماینده هیأت اعزامی وزارت کشور و فرمانده شبه‌نظامیان انقلاب جلسه‌ای برگزار کرده و راه‌حل‌های ممکن برای خاتمه اختلافات موجود را مورد بررسی قرار داده و کاملاً به توافق رسیده‌اند. آرامش کنونی شهر نتیجه همکاری صادقانه رهبران مسلمان شهر است. تمامی نیازهای پزشکی و دارویی شهر تأمین شده است ولی هنوز آمار دقیقی از تعداد تلفات در دست نیست.

د- احتمال ادغام شرکت‌های تابعه شرکت ملی پتروشیمی ایران: رحیم عابدی، مدیرعامل شرکت ملی پتروشیمی ایران روز گذشته در جلسه‌ای با پرسنل شرکت سیاست‌های خود را شرح داد. عابدی گفت که تصمیم بر این است که دو شرکت تابعه شیراز و بندر شاهپور در شرکت پتروشیمی مرکزی ادغام شوند. عابدی گفت: «در حال بحث درباره این مسئله هستیم که اگر به نفع کشور باشد، سهام شرکت‌های پتروشیمی خارک، آبادان، اهواز و ایران را خریداری کنیم.»

ه- احتمال الحاق احزاب ایران: در مصاحبه با یک منبع جدید مطلع شدیم که ابوالفضل قاسمی، از اعضای شورای جبهه ملی، اعلام کرده است که شورای فوق در روز یکشنبه مورخ ۲۹ آوریل جلسه‌ای به منظور بحث درباره الحاق چند گروه سیاسی به جبهه ملی برگزار خواهد کرد. این گروه‌ها که قبلاً مستقل عمل می‌کردند عبارتند از حزب جنبش و جنبش آزادی ملت ایران (جاما). قاسمی ابراز امیدواری کرد که موافقت نهایی در روز یکشنبه حاصل خواهد شد. و- گزارش تولید نفت شرکت ملی نفت ایران: شرکت ملی نفت ایران روز گذشته گزارش داد که متوسط تولید نفت در ماه گذشته ایرانی [فروردین] ۳/۶ میلیون بشکه در روز بوده است. از این میزان، ۲/۹ میلیون بشکه در روز صادر شده، ۷۰۰۰۰۰ بشکه در روز به مصرف داخلی رسیده و ۱۹۰ هزار بشکه در روز نیز در قالب فراورده‌های نفتی صادر شده است. علاوه بر این، از تاریخ ۱۴ مارس ۱۹۷۹ تا کنون شرکت ملی نفت ایران قراردادهایی ۹ ماهه (تاریخ شروع اجرا ۲۱ مارس) را به قیمت روز برای فروش نفت با شرکت‌های مختلف به جز شرکت‌های آفریقای جنوبی، اسرائیل و رودزیا منعقد کرده است. مذاکره با این شرکت‌ها در جریان است.

ز- تکذیب استعفای یزدی: دفتر وزارت امور خارجه و معاونت نخست‌وزیری و همچنین یکی از سخنگویان دولت روز گذشته خبر مربوط به استعفای دکتر ابراهیم یزدی از پُست معاونت نخست‌وزیر در امور انقلاب را تکذیب کردند. این منابع اعلام کردند که دکتر یزدی به مقام وزارت امور خارجه منصوب شده است و تا زمانی که معاون جدیدی از سوی

نخست‌وزیر معرفی شود، دکتر یزدی همچنان در پست معاونت نخست‌وزیر در امور انقلاب خدمت خواهد کرد.

سند شماره ۱۵۹

۲۵ آوریل ۱۹۷۹ - ۵ اردیبهشت ۱۳۵۸

سری

از: کاردار سفارت آمریکا، تهران

به: معاون وزیر، نیوسن و دستیار وزیر، ساندرز

موضوع: وضعیت امنیتی در تهران

۱- (سری - تمام متن)

۲- از ابراز نگرانی شما در تلگراف‌ها و تماس‌های تلفنی در مورد وضعیت اینجا بسیار سپاسگزارم. وضعیت خوبی در اینجا نداریم و ملاحظات امنیتی وقت و انرژی زیادی از ما می‌گیرد. با وجود این، مسئله اصلی این است که باید چه اقدامی، چه وقت و چگونه انجام شود بدون اینکه در واقع عدم امنیت خود را افزایش داده باشیم.

۳- همه ما در اینجا کاملاً اتفاق نظر داریم که راه‌حل مطلوب استقرار یک نیروی بزرگتر و با انضباط تحت یک فرماندهی واحد است و در صدد هستیم به مرور زمان به این هدف برسیم. مشکلات امنیتی سفارت بازتاب کوچکی از وضعیت کلی‌تر در ایران است. هیچ‌یک از گروه‌های سیاسی و یا شبه‌نظامی هنوز آنقدر بر دیگران تفوق نیافته است که بتواند اراده خود را بر آنها تحمیل کند. اگر فرض بگیریم که نیروی محافظ صرفاً یک نیروی بازدارنده کاذب نیست و در واقع می‌توان از آنها خواست تا تیراندازی کنند، حفاظت سفارت از سوی هر یک از آلترناتیوهای احتمالی دارای نقاط منفی و مثبت خاص خود است.

۴- نیروهای ارتشی که روز گذشته به سفارت آمدند ظاهراً نیروی خوبی بودند، و می‌شد از آنها توقع نظم و استفاده خوب از اسلحه را داشت. ولی از سوی دیگر، انقلاب و متعاقب آن اعدام افسران و درجه‌داران مختلف به خاطر سرکوب تظاهرات روحیه ارتش را تقریباً نابود کرده است. مواردی را می‌شناسیم که در آن افسران ارتش از ترس آنکه مبدا وضعیتی پیش بیاید که مجبور به تیراندازی شوند و بعداً به محاکمه کشیده شوند، از اعزام نیروهایشان خودداری کرده‌اند. یک بار در اتفاقی که در سفارت افتاد، ارتشی‌ها تهدید کردند که نیروهای غیرمنظم محافظ ما را خلع سلاح کنند ولی وقتی فرمانده نیروهای غیرمنظم آنجا را ترک نکرد، آنها دست از پا درازتر برگشتند. خلاصه اینکه به هیچ‌وجه مطمئن نیستیم که در حال حاضر - تکرار می‌کنم در حال حاضر - اگر لازم باشد ارتش ریسک مقاومت مسلحانه را [برای حفاظت از ما] به جان بخرد. دوم اینکه، هنوز به ارتشی‌ها شدیداً بی‌اعتماد هستند؛ اعلام روز ارتش از سوی خمینی اولین قدم مثبت برای توانبخشی به ارتش بود، ولی همین بود و بس. از آن می‌ترسم که حضور نیروهای یونیفورم‌پوش در سفارت توجه تیراندازان و تظاهرکنندگان را به این سو جلب کند.

۵- همافران و دانشجویان دانشکده افسری نیز بسیار بی‌انضباط بودند، مهارت استفاده از سلاح را نداشتند، و بسیار بداخلاقی می‌کردند. مطمئن هستم که تیراندازی‌های شدید شبانه در سفارت بعضاً نوعی آزار و اذیت گستاخانه بود. مسلماً نمی‌شد در صورت یک حمله جدی به سفارت از آنها توقع مقاومت داشت. به احتمال قوی آنها خودشان هم به مهاجمان می‌پیوستند!

۶- نیروی پلیس دارد خیلی آهسته توان خود را باز می‌یابد. دو هفته پیش این شایعه را شنیدیم که پلیس دوباره مسئولیت محافظت از سفارت را برعهده خواهد گرفت و فرمانده سابق بر سر کارش باز خواهد گشت. هنوز هیچ چیزی در این ارتباط اتفاق نیفتاده است، علاوه بر اینکه واقعاً دوست نداریم خودمان را به دست کسانی بسپاریم که یکبار- آن هم به بهانه‌های شخصی که برای خودشان مهم بود- ما را تنها گذاشتند.

۷- نیروهای غیرمنظم به فرماندهی ماشاءالله نیز غالباً مایه دردسر ما هستند، در کارهایی که به آنها مربوط نمی‌شود دخالت می‌کنند، مراجعان را آزار می‌دهند، و در واقع طوری با ما رفتار می‌کنند که گویی تحت نظر هستیم (که واقعاً هم همینطور است). البته این گروه شدیداً کمبود پرسنل دارد، به ویژه در طول روز. با وجود این، ماشاءالله اعتبار انقلابی خوبی دارد و او و اعضای گروهش دارای کارت سپاه پاسداران هستند.

خلاصه اینکه در حال حاضر او حمایت سیاسی لازم برای تیراندازی [به مهاجمان] را دارد. علاوه بر این، او مدعی است، و احتمالاً هم راست می‌گوید، که به محض شروع دردسر می‌تواند از کمیته‌های مساجد نزدیک به سفارت نیروی کمکی بگیرد. ولی این مسئله که آیا او و گروهش و نیروهای کمکی آنقدر نسبت به ما احساس تعهد می‌کنند که واقعاً از ما دفاع کنند و یا اینکه اصلاً توانایی دفاع از ما را در مقابل نیروهای تعلیم‌دیده فداییان و یا سازمان آزادیبخش فلسطین دارند یا خیر برای هیچکس معلوم نیست. خلاصه اینکه، راه‌حل مطلوبی وجود ندارد، چه رسد به یک راه‌حل ایده‌آل، و ما چند هفته آینده را باید با آنچه داریم بسازیم و در پی فرصت مناسب باشیم تا بتوانیم موقعیت خود را بهتر کنیم.

۸- در عین حال، باید هر آنچه از دست خودمان برمی‌آید برای بهبود وضعیت امنیتی انجام دهیم. داریم تا آنجا که تولید داخل اجازه می‌دهد سریعاً ساختمان سفارت را تقویت می‌کنیم: درب‌های جدید و فولادی بهتری نصب کرده‌ایم، برای تمام پنجره‌های طبقه اول نرده گذاشته‌ایم، داریم گزینه‌های مختلف را برای محافظت از پنجره‌های طبقات پایین در مقابل گلوله بررسی می‌کنیم (که فعلاً گذاشتن کیسه‌های شن پشت یک ورقه فولادی در پشت پنجره‌ها بهترین گزینه به نظر می‌رسد)، و دوباره به تفنگداران دریایی که در کیوسک کنترل در لابی سفارت مستقر هستند، اسلحه داده‌ایم. نگهبانان تفنگدار شبانه در محل اقامت من (که به محض ورود سفیر جدید به آنجا منتقل خواهند شد) نیز مسلح هستند. فعلاً قصد ندارم اقدام بیشتری برای مسلح ساختن تفنگداران انجام بدهم. در صورت وقوع حمله به سفارت، این اقدامات گوناگون می‌تواند فرصت ارزشمندی تا رسیدن نیروهای کمکی به ما بدهد. و در

واقع، این تنها دفاع واقعی ماست.

۹- نهایتاً اینکه افسران امنیتی بسیار کارکشته ما در حال آموزش تعقیب خودرو به مجاهدین هستند و آنگونه که در گردش‌هایم در شهر شاهد بوده‌ام، آنها دارند درسشان را خیلی سریع یاد می‌گیرند.

سند شماره ۱۶۰

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۷ ۱۷۹

۲۶ آوریل ۱۹۷۹ - ۶ اردیبهشت ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی. - فوری

موضوع: گزارش شرح وضعیت، آوریل ۱۹۷۹

۶- خلاصه گزارش: (محرمانه) این گزارش دربرگیرنده اطلاعاتی در دوره زمانی ساعت ۱۲ به وقت محلی روز ۲۵ تا ساعت ۱۲ روز ۲۶ آوریل است. این اطلاعات مشتمل بر موارد ذیل است: پذیرش مسئولیت قتل سپهبد قرنی توسط یک گروه زیرزمینی، آخرین اطلاعات مربوط به نقده، انتخاب داماد بازرگان به عنوان معاون نخست‌وزیر توسط بازرگان، سیاستهای کلی پلیس تهران، آمادگی پلیس ملی مبنی بر تداوم فعالیتهای خود، کمک کمیته به پلیس، بازدید فرمانده نیروی دریایی از زاهدان و فشارهای بازرگان برای عفو عمومی.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه) الف- یک گروه زیرزمینی مسئولیت قتل سپهبد قرنی را برعهده گرفت: منابع خبری امروز گزارش کردند که یک گروه سرّی زیرزمینی با نام «فرقان»، مسئولیت ترور سپهبد ولی‌الله قرنی را بر عهده گرفته است. گروه فرقان، که معنای کلامی نام آن به مفهوم تفاوت بین حق و باطل است، روز گذشته اطلاعاتی در سطح شهر تهران توزیع نمود دایره بر این که سپهبد قرنی، رئیس سابق ستاد کل، به دلیل «جنایتهایی» که در دوران حکومت رژیم پهلوی مرتکب شده و نیز به دلیل «قتل عام مردم بی‌گناه کردستان»، اعدام شده است. در اطلاعیه منتشر شده توسط گروهک فوق، شش دلیل و اتهام به ترتیب ذیل برای ترور وی اعلام کرده بود: قرابت و نزدیکی زیاد با امپریالیسم و تلاش برای ایجاد یک کودتای آمریکایی، همکاری و تعامل با رژیم منحرف و منحط سابق، همکاری با مخالفین یکتاپرستی و وحدانیت، همکاری با دیکتاتوری آخوندی، فسق و فجور بر روی زمین (فساد فی الارض) فعالیت در راستای سرکوب مسلمانان خلق کردستان و اطلاق عبارت «عوامل بیگانه» به کردها، تلاش برای خلع سلاح مردم و فراهم‌سازی شرایط برای ایجاد یک ارتش ضدملی. در این اطلاعیه، ترور سپهبد قرنی، به عنوان «اعدام انقلابی» خوانده شده بود.

در صدر این اطلاعیه عبارتهایی به زبان عربی حک شده بود به معنای «به نام خداوند

بخشنده مهربان». در ادامه این اطلاعیه قول داده شده بود که متعاقباً در اطلاعیه‌های بعدی گروه فرقان، اطلاعات بیشتری در اختیار عموم مردم قرار خواهد گرفت. منابع موفق شده‌اند اطلاعات زیر را در خصوص گروه فرقان جمع‌آوری نمایند: گروهک فرقان یک سال و نیم پیش اعلام موجودیت کرد. یکی از منابع متخصص در زمینه گروهکهای زیر زمینی گزارش داده است که گروهک فرقان یک گروهک سیاسی است که مشی و منش آن نشأت گرفته از فحوا و محتوای نام آن است؛ یعنی فضای بین حق و باطل. اعضای این گروه خود را به مثابه قاضی، هیأت ژوری و اجراکنندگان اعدام تلقی می‌نمایند. به نحوی که، در صورتی که این اعضای گروهک به این استنباط برسند که یک فرد خطاکار هنوز مورد تنبیه و مؤاخذه قرار نگرفته است، به نوبه خود وارد عمل شده و اقدام به تنبیه و مجازات فرد خاطی می‌نمایند. از همین رو، آنها ترور سپهبد قرنی را نیز یک «اعدام انقلابی» عنوان کرده‌اند. استفاده این گروهک از آیات و عبارات عربی در حقیقت ابزار و سازوکاری است برای این که این دیدگاه را در بین عموم مردم القاء نمایند که آنها گروهی مذهبی و اسلامی هستند و هیچ چیزی بر حقیقت برتری ندارد. اعضای این گروهک پیرو کیش و آیین خاص خودشان هستند و عدالت، البته به معنایی که آنها برای خود تعریف کرده‌اند، بایست در روش و سبک آنها به منصفه ظهور برسد.

ب- آخرین اطلاعات مربوط به نقده: روز گذشته شهر نقده جو نسبتاً آرامی را گذرانند و شهر به شدت تحت کنترل نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بود. قرار بود سران مذهبی کرد و ترک در مه‌باد گرد هم جمع شوند تا به بحث و بررسی درخصوص دلایل و علتهای بروز خشونت‌های اخیر پردازند.

تا ساعت ۱۸۰۰ روز گذشته، آمار کشته‌های درگیریهای نقده بیش از ۲۰۰ نفر گزارش شد. آمار ۲۰۰ نفری کشته‌ها مربوط به افرادی است که اجساد آنها دفن شده است و احتمالاً آمار دقیق کشته‌ها بالاتر از این رقم می‌باشد.

شب گذشته نیز هر از چند گاهی صدای شلیک گلوله در روستاهای اطراف نقده به گوش می‌رسید، این در حالی بود که صدای شلیک گلوله در داخل شهر متوقف شده بود. یکی از منابع، پزشکی بود که امروز صبح از مه‌باد به تهران رسید؛ وی خاطر نشان کرد که آمار تلفات و کشته‌های درگیریهای هفته گذشته بین ترکها و کردها «کمتر از ۱۰۰۰ نفر نیست و حتی ممکن است این رقم به ۱۵۰۰ تن نیز برسد.» این پزشک تصریح کرد که تمامی کردهای بالاتر از ۱۴ سال سن، مسلح هستند. ورزش و تفریح آنها بازی با کلاشینکف، مسلسل دستی، هفت تیر و در صورتی که این سلاحها را در اختیار نداشته باشند، حداقل یک چاقوی بزرگ می‌باشد. کردها شبیه یک گروهان نظامی مسلح شده‌اند؛ آنها صرف‌نظر از سلاحهای انفرادی، تسلیحاتی از قبیل بازوکا، خمپاره، تانک، ضد هوایی و مقادیر معتناهی مهمات نیز در اختیار دارند. چنین به نظر می‌رسد که تمامی کردها در هر لحظه از شبانه روز آماده جنگ هستند.

ج- بازرگان داماد خود را به عنوان معاون نخست‌وزیر انتخاب نمود: منابع خبری گزارش

می‌دهند که شواهد امر حاکی از این است که نخست‌وزیر معتمدین خود را رها کرده و از آنها تا حدی کناره گرفته است. وی در جریان سخنرانی تلویزیونی شب گذشته خود خاطرنشان کرد که داماد خود یعنی حسین بنی‌اسدی را به عنوان معاون نخست‌وزیر و مسئول همکاریهای دولت و مردم انتخاب کرده است. بازرگان خاطرنشان کرد که بنا به اهمیت و جایگاه این سمت، وی معتمدترین و مطمئن‌ترین فرد را انتخاب کرده است؛ به گفته بازرگان، فردی می‌بایست بر این جایگاه تکیه می‌زد که به لحاظ شخصیتی کاملاً مورد وثوق وی بوده و به ایشان نزدیک باشد. [بازرگان در ادامه افزود] «به رغم انتساب بنی‌اسدی به من ...، تصریح می‌کنم که وی از یک سازمان جدا به نهاد نخست‌وزیری راه پیدا کرده است.»

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه)

بنی‌اسدی سابقاً در شرکت ملی نفت ایران مشغول به فعالیت بوده و یک مهندس نفت است. منابع گزارش داده‌اند که وی یکی از سهامداران عمده یک شرکت خصوصی مدیریت صنعتی است. «در ضمن اطلاعات تکمیلی مربوط به گزارش شماره IIR 6 846 0170 79 MSG251328Z ARP متعاقباً توسط اینجانب ارسال خواهد شد.»

د- رئیس پلیس تهران سیاستهای کلی این نهاد را تشریح کرد: سرهنگ مجللی، رئیس پلیس تهران، روز گذشته در یک کنفرانس مطبوعاتی سیاستهای کلی آینده فرماندهی پلیس را برشمرد؛ وی اظهار داشت: «آیت‌الله خمینی، رهبر ملی و مذهبی ایران، کارمندان ارتش، پلیس و ژاندارمری را مشمول عفو عمومی نموده است و از این رهگذر، مشکلات ما نیز کاهش یافته است.» وی افزود که در جریان انقلاب کلانتریها به شدت تخریب شدند و در حال حاضر تعمیر و مرمت آنها در دست اقدام است؛ وی خاطرنشان کرد که نیروی پلیس به اندازه کافی سلاح در اختیار دارد. وی اعلام کرد که پلیس تعداد ۴۰۰۰ نفر از شبه نظامیان گروههای انقلابی که دارای مدرک دیپلم دبیرستان باشند را به خدمت خواهد گرفت.

ه- آمادگی پلیس ملی برای تداوم فعالیت: سرهنگ مجللی، رئیس پلیس ملی، امروز در یک کنفرانس مطبوعاتی خاطرنشان کرد که حدود ۶۰ الی ۸۰ درصد مشکلات و موانع فراروی پلیس ملی از قبیل تأمین تدارکات، تجهیزات اداری و خودرو مرتفع شده است. وی افزود که در تهران و استانها کلانتریها و ایستگاههای پلیس شکل مطلوب خود را پیدا کرده‌اند و امکانات و تجهیزات مورد نیاز را کم و بیش دریافت کرده‌اند و نیروهای پلیس آماده هستند به صورت متحد فعالیت خود را آغاز نمایند. سرهنگ مجللی در ادامه کنفرانس مطبوعاتی خود تصریح کرد که پلیس در تلاش است به تدریج تسلیحات مورد نیاز خود را تکمیل و از این رهگذر، تکالیف و وظایف خود را به نحو احسن به انجام رساند.

و- کمیته به پلیس کمک خواهد کرد: امروز صبح نشستی بین فرمانده کمیته آیت‌الله خمینی [انقلاب اسلامی] و رؤسای ۱۴ کمیته مستقر در تهران برگزار گردید. طبق گزارشات واصله، در این ملاقات تصمیم گرفته شده است که گروههایی از کمیته تهران وظیفه کمک به پلیس تهران

و کلانتریها را برعهده گیرند.

افزون بر این، مقرر گردیده است که آن دسته از تجهیزات متعلق به پلیس که هم‌اکنون در اختیار و مورد استفاده کمیته قرار دارد، به پلیس مسترد گردد. به علاوه در این نشست تصمیم گرفته شد که کمیته نیز مورد پاکسازی قرار گیرد. در همین ارتباط، رئیس کمیته مرکزی تصریح کرد که فرایند پاکسازی به سرعت توسط هیأت منتخب آیت‌الله خمینی آغاز خواهد شد. آیت‌الله خمینی قول مساعد داده است که کمیته از عناصر نامطلوب پاکسازی خواهد شد و این افراد همگی خلع سلاح خواهند شد. رئیس پلیس تهران ابراز اطمینان کرده است که تعداد نیروهای پلیس افزایش خواهد یافت.

نقش کمیته کاهش یافته و نهایتاً کمیته منحل خواهد شد.

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) استیلا و سیطره پلیس موضوع بسیار مهمی است؛ این در حالی است که انتظار می‌رود خلع سلاح تمامی اعضای کمیته امری بسیار دشوار و پرمشقت باشد. سؤال مهم دیگری که مطرح است این است که هدایت و مدیریت کلانتریها و ایستگاههای پلیس برعهده پلیس خواهد بود و یا برعهده نمایندگان کمیته. قدر مسلم گذر زمان سرنوشت این موارد را مشخص خواهد کرد.

ز- بازدید فرمانده نیروی دریایی از شهر زاهدان: دریادار دکتر احمد مدنی، فرمانده نیروی دریایی و استاندار خوزستان، روز گذشته در مسیر عزیمت به چابهار و کنارک، در فرودگاه زاهدان توقف کرد. هدف دکتر مدنی از سفر به چابهار و کنارک، بررسی و تحقیق در زمینه امکان توسعه صنعت ماهیگیری جنوب بود. منابع خبری گزارش کرده‌اند که دریادار مدنی خاطرنشان کرده است که به منظور استفاده از ظرفیتها و منابع ملی خلیج فارس و اقیانوس هند، امکانات و تجهیزات کافی در منطقه تأسیس خواهد شد. وی در ادامه تصریح کرده است که اقدامات لازم جهت تجهیز تأسیسات پایگاه نظامی چابهار صورت گرفته است. دکتر مدنی ابراز امیدواری کرده است که صنایع شیلات چابهار و کنارک ظرف مدت ۵ ماه به بهره‌برداری برسند. وی در خصوص برنامه‌های خود برای استان خوزستان اظهار داشت که سه برنامه به صورت همزمان مورد اجرا قرار خواهند گرفت:

۱- برنامه‌های کوتاه مدت از قبیل شناسایی و ریشه‌کن کردن نواقص و نقاط ضعف.

۲- برنامه‌های میان‌مدت که با اولویت ساخت جاده و مسکن مناسب در دستور کار قرار خواهد گرفت.

۳- برنامه‌های بلند مدت از قبیل احیاء کشاورزی، دامداری و صنایع.

ح- فشارهای بازرگان برای عفو عمومی: بازرگانان، نخست‌وزیر ایران، سه‌شنبه شب گذشته مجدداً در یک مصاحبه تلویزیونی، با ایراد سخنانی تند کمیته‌های انقلابی کشور را خطاب قرار داد و بر تمایل خود دال بر عفو عمومی مقامات سابق تأکید ورزید. وی اظهار داشت که «همگی ما در انقلاب نقش داشته‌ایم. در حال حاضر وظیفه ما حفظ اتحاد و یکپارچگی در

تمام سطوح است. از شما می‌خواهم که وقایع گذشته را فراموش کرده و به فکر انتقام نباشید. منظور من این است که بایست گذشته را فراموش کنیم و به فکر بازسازی کشور باشیم. پرواضح است که نیروهای انقلابی نبایست دخالتی در امور مملکتی و نظامی داشته باشند. این مداخلات صرفاً باید به زمانی موقوف گردند که رهبران انقلابی درخواست نمایند.»
نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) مقوله عفو عمومی که موضوعی پیچیده است، در حال حاضر توجهات را معطوف خود کرده است.

خمینی افرادی را که جرمهای کوچک مرتکب شده‌اند، مورد عفو عمومی قرار داده است اما هنوز افرادی را که در راستای مقابله با انقلاب، جرمهای کلان مرتکب شده‌اند را عفو نکرده است. استنباط من این است که این موضوع نیز در آینده محقق خواهد شد که البته زمان آن نامشخص است.

سند شماره ۱۶۱

شماره گزارش: ۶۸۶۶۰۱۷ ۶۷۹ ۳۰ آوریل ۱۹۷۹ - ۱۰ اردیبهشت ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - فوری

افسر تهیه‌کننده گزارش: ای.بی.گرازینی متخصص در امور امنیت ملی ایالات متحده آمریکا
مقام مسئول تأییدکننده: وابسته دفاعی آمریکا سرهنگ ال. جی. هالند
منبع: رسانه‌های خبری محلی، کارمندان سفارت و اعضای دفتر وابسته دفاعی
موضوع: گزارش وضعیت ایران، آوریل ۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش اطلاعاتی در خصوص موارد ذیل در ایران ارائه خواهد داد: سخنرانی عباس امیرانتظام معاون نخست‌وزیر، دستگیری عامل ترور سپهبد قرنی، مقررات جدید مربوط به خبرنگاران خارجی، اعدامها، محدودیت بیشتر در حقوق زنان، معاهده صلح نهایی در آذربایجان غربی (نقده) و اطلاعات گوناگون.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات گزارش: (محرمانه) الف- سخنرانی عباس امیرانتظام: روز گذشته عباس امیرانتظام، معاون نخست‌وزیر و سخنگوی دولت یک مصاحبه مطبوعاتی ترتیب داده و به سئوالات خبرنگاران داخلی و خارجی پاسخ داد. برخی نکات مطرح شده در این مصاحبه به شرح ذیل است:

۱- آقای امیرانتظام در خصوص محدودیت نیروهای ارتش به خبرنگاران اظهار داشت که حجم و گستره ارتش ایران کاهش خواهد یافت چرا که ایران دیگر قصد ندارد نقش ژاندارم خلیج فارس را برعهده داشته باشد؛ و در همین راستا تحقیقات و مطالعات در خصوص تعیین میزان حجم و گستره مورد نیاز ارتش در دست اقدام است. وی خاطر نشان کرد که دولت بر

این باور است که حجم و گستره ارتش مورد نیاز ایران بسیار کمتر و کوچکتر از آن چیزی است که تاکنون بوده است. وی در حال حاضر ظرفیت کل نیروهای مسلح، شامل نیروی دریایی و هوایی، را ۵۳۰۰۰۰ نیرو عنوان کرد. وی افزود که حفظ و تداوم چنین ارتشی، از لحاظ هزینه و نیرو، بار سنگینی به دوش دولت می‌نهد.

۲- از آقای امیرانتظام سؤال شد که لباس فرم (یونیفورم) ارتش تغییر خواهد کرد یا خیر؛ وی در پاسخ اظهار داشت که بنا به تغییرات جوی، یونیفورم ارتش دو بار در سال تغییر می‌کند اما در مجموع تغییر اساسی یونیفورم از لحاظ روحی و روانی مفید خواهد بود چرا که مردم از این نوع یونیفورم نفرت دارند.

۳- سخنگوی دولت در خصوص قانون اساسی جدید ایران، که روز شنبه در روزنامه‌ها منتشر شد، تصریح کرد که در صورتی که قرار باشد این قانون به عنوان قانون اساسی مورد پذیرش قرار گیرد، می‌بایست نظرات مردم در زمینه اصلاح این قانون اخذ شده و نهایتاً به تصویب مجلس قانون‌گزار برسد.

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) تاکنون برخی مقالات ترجمه شده به زبان انگلیسی را دریافت کرده‌ام؛ به مجرد این که به کل متن به زبان انگلیسی دست پیدا نمایم، آن را برای ستاد ارسال خواهم کرد.

۴- در خصوص قراردادهای نظامی ایران با سایر کشورها، امیرانتظام خاطرنشان کرد که تمامی این قبیل قراردادها متوقف گردیده‌اند و نشستهایی نیز با نمایندگان هریک از کشورهای طرف قرارداد در تهران برگزار شده است؛ وی تأکید کرد که در ملاقات با این نمایندگان از آنها خواسته شده است که در زمینه واگذاری اقلام جایگزین تسلیحات و مهمات به ایران، بحث و بررسی بنمایند.

۵- از امیرانتظام درباره «احیاء» ساواک و یا دیگر سازمانهای اطلاعاتی سؤال شد که وی در پاسخ تأکید کرد که ساواک به طور کلی منحل گردید و احیاء هم نخواهد شد و در صورتی که نیاز به یک مرکز اطلاعاتی در کشور احساس گردد، موارد در آینده مورد مطالعه و بررسی قرار خواهد گرفت. وی افزود که ممکن است تا پایان هفته اطلاعاتی افشا نماید که نشان‌دهنده اطلاعاتی است که دولت جمع‌آوری کرده است؛ وی تأکید کرد که این اطلاعات مربوط به جاسوسی کشورهای بیگانه در ایران است.

۶- وی درباره عناصر ضدانقلاب نیز اظهار داشت که هنوز برخی عناصر ضدانقلاب در نقاط مختلف کشور حضور دارند. ممکن است ۱۰۰۰۰ نفر از این عناصر در کشور وجود داشته باشند در حالی که حتی اگر تعداد ۱۰۰ نفر از این عناصر مسلح اقدام به عملیات در شهری همچون تهران بنمایند، جوی از رعب و وحشت بین یک جمعیت ۵ میلیونی ایجاد خواهند کرد. البته تعداد این قبیل افراد آنقدر زیاد نیست که بتواند از فرایند عفو عمومی ممانعت به عمل آورد. در صورتی که پس از اجرای عفو عمومی، این افراد از فعالیتهای خود دست

برندارند، دستگیر و در محاکم انقلابی مجازات خواهند شد. نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) در خصوص مقوله عفو عمومی که در سطوح مختلف به آن پرداخته شده است، تاکنون هیچ تصمیمی اتخاذ نشده است؛ تنها عفو عمومی اعطا شده مربوط به جرایم کوچک و ناچیز بوده است.

ب- دستگیری عامل ترور سپهبد قرنی: یک منبع خبری گزارش داده است که گروهک فرقان، که هفته گذشته مسئولیت ترور سپهبد قرنی را برعهده گرفت، توسط مأموران بررسی‌کننده در آستانه سرکوبی است. بازرسان دولتی مسئول پرونده خاطرنشان کرده‌اند که اسنادی در دست دارند که ظرف هفته آتی هویت تمامی اعضای این گروهک را افشا خواهد نمود. پس از ترور هفته گذشته، یک دانشجو دستگیر شده است؛ وی سرنخهای خوبی درباره گروهک در اختیار بازپرسان قرار داده است. قبل از وقوع ترور مزبور، افرادی به صورت تصادفی شنیده‌اند که این دانشجو درباره طرح و توطئه ترور صحبت می‌کرده است. در جریان بازجویی‌های به عمل آمده از این دانشجو، هویت ۵ یا ۶ نفر از اعضای این گروهک، از جمله یک سرهنگ ارتش که سپهبد قرنی را به قتل رسانده است، افشا شد؛ افزون بر این محرز گردید که این گروهک قصد داشته است که دو نفر دیگر از چهره‌های سیاسی و مذهبی را نیز ترور بنماید. در همین ارتباط، چهار نفر دستگیر شده و به فعالیتهای خود اقرار کرده‌اند. این چهار نفر در جریان بازجویی‌ها به ترور قرنی و عضویت در گروهک فرقان اقرار کردند؛ همان گروهکی که مسئولیت ترور قرنی را برعهده گرفت. این گروهک ادعا کرده بود که یک باند مذهبی است؛ اما در بازجویی‌ها محرز گردید که این چهار نفر هیچ اطلاعاتی از مسایل مذهبی ندارند. یکی از چهار نفر دستگیر شده به مقامات مسئول پرونده تأکید کرده است که زمانی که به این گروهک ملحق شده از مشارکت گروهک در فعالیتهای تروریستی هیچ اطلاعی نداشته و در جریان اهداف آنها قرار نداشته است. در همین ارتباط پیش‌بینی می‌شود که افراد بیشتری دستگیر شوند.

ج- مقررات جدید مربوط به خبرنگاران بیگانه: چنین به نظر می‌رسد که دولت جدید اسلامی قصد دارد شرایط بدتری برای خبرنگاران بیگانه ایجاد نماید. یکی از مقامات ارشد وزارت اطلاع‌رسانی در گفتگو با یکی از خبرنگاران خارجی خاطرنشان کرده است که ظرف دو روز آینده دولت مجموعه مقررات جدیدی در خصوص اقامت و فعالیت خبرنگاران خارجی در ایران تدوین و اعلام خواهد کرد. گزارشات موجود حاکی از این است که دولت جدید قصد دارد شرایط سختی برای اتباع بیگانه (از جمله خبرنگاران مستقل) و روزنامه نگاران آزاد ترتیب دهد. دولت عزم آن ندارد که کارتهای مجوزی که قبلاً واگذار شده است را تمدید نماید. مجوزهای فعلی تا ماه سپتامبر معتبر هستند. از سوی دیگر، این مجوزها به تنهایی نمی‌تواند اخذ مجوز اقامت جدید را تضمین نماید. بنابراین، سازمان مرجع می‌بایست نامه جدیدی در اختیار خبرنگار قرار دهد.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) بر اساس اظهارات یکی از منابع، دولت در حال بررسی و واکاوی این موضوع است که هر یک از سازمانهای خبری بیگانه به چه ترتیب و از چه مواضعی اخبار مربوط به انقلاب اسلامی را پوشش داده‌اند و در نتیجه بر پایه میزان «دوستی» و یا «دشمنی» هر خبرگزاری نسبت به انقلاب، در خصوص مقوله اعطای مجوز فعالیت، تصمیم‌گیری بنماید.

د- موضوع اعدامها: سحرگاه روز گذشته دو افسر پلیس به جرم مشارکت در قتل عام افراد بی‌گناه، در اصفهان و یزد اعدام شدند. افزون بر این، در شهر اصفهان سجاد سجودی، یکی از اعضای فعال کمیته مشترک ساواک، به اتفاق یک افسر پلیس مجرم شناخته شده و اعدام شدند. ه- محدودیت بیشتر در زمینه حقوق زنان: سازمان زنان جبهه ملی اعلام کرده است که اقدام به برگزاری یک تظاهرات اعتراض‌آمیز در جلو دانشکده حقوق دانشگاه تهران خواهد نمود. یکی از اهداف این تظاهرات، اعتراض به وزارت دادگستری در خصوص سلب حق قضاوت در دادگاه از زنان می‌باشد. این سازمان در اطلاعیه رسمی خود شکست دولت در احترام به حقوق زنان را به شدت محکوم کرده است. سازمان مزبور ضمن یادآوری حضور و فعالیت زنان، دوشادوش مردان در تلاش برای پیروزی انقلاب، از دولت خواسته است که به حقوق تمامی اقشار جامعه، از جمله زنان، به دیده احترام نگریسته و از تمامی ظرفیتهای توانمندیها در بازسازی کشور استفاده نماید. قدر مسلم، در بین این معترضین زنانی از وزارت دادگستری حضور خواهند داشت که تمامی آموزه‌های حقوقی و قضایی را طی کرده‌اند اما از حق قضاوت محروم شده‌اند. موج دیگری از اعتراضات و انتقادات گروههای زنان روز گذشته در حالی ایجاد شد که رادیو و تلویزیون ملی ایران اعلام کرد که از این پس تحت هیچ شرایطی خواننده‌های زن حق اجرای برنامه در رادیو و یا تلویزیون ندارند. از زمان انتصاب مدیر جدید سازمان رادیو و تلویزیون ملی (NIRT)، میزان مشارکت زنان در این مجموعه به شدت کاهش یافته است.

و- معاهده صلح جامع در آذربایجان غربی (نقده): به منظور دستیابی به یک صلح جامع و تمام عیار بین اقوام کرد و ترک در شهرهای استان آذربایجان غربی، یک توافقنامه ۷ بندی به امضای طرفین رسید. کمیونی متشکل از نمایندگان گروههایی از شهرهای مختلف آذربایجان غربی و استاندار این استان تهیه و تدوین شده بود. اولین بند این توافقنامه مربوط به آزادی بی‌قید و شرط تمامی گروگانها و استرداد آنها به موطن‌هایشان بود. افزون بر این، مقرر گردید که در شهر نقده هیچ یک از افراد غیرنظامی و انقلابی حق حمل سلاح ندارند و وظیفه تأمین امنیت جاده‌های اطراف شهر برعهده «مقامات مسئول» است. با افرادی که این معاهده را به چالش گرفته و از آن تخطی نمایند برخورد قانونی صورت خواهد گرفت. در این معاهده، موضوع بازپروری خانواده‌هایی که در اثر خشونت‌های شهر نقده و دیگر شهرهای منطقه متحمل صدمه و آسیب شده‌اند نیز مورد توجه قرار گرفته است. در این قرارداد صلح تعهد شده است

که کمیته‌ای ویژه به انتخاب آیت‌الله خمینی نسبت به شناسایی و مجازات بانیان و آغازکنندگان غائله اقدام نماید. تاکنون آمار دقیق تلفات خشونت‌های شهر نقده مشخص نشده است.

ز- اخبار و اطلاعات گوناگون:

۱- مسئولیت هدایت کمیته امنیت ملی برعهده مهدی بازرگان، نخست‌وزیر ایران، قرار گرفت. این در حالی است که ریاست این کمیته از بدو تشکیل، یعنی ده روز پیش، برعهده یزدی، بوده است.

۲- وزارت امور خارجه اعلام کرده است که نخست‌وزیر ایران دعوت سفر به کشور لیبی را پذیرفته است. در اطلاعیه وزارت امور خارجه آمده است که سرهنگ عبدالسلام جلود، نخست‌وزیر لیبی، در جریان دیدار روز پنجشنبه با آقای بازرگان، این دعوت را مطرح کرده است.

۳- جبهه ملی فعالیت‌های خود را در استانهای مختلف افزایش داده است و کریم سنجابی، رهبر جبهه، به زودی سفرهای دوره‌ای به استانهای مختلف را آغاز کرده و با افراد و چهره‌های محلی دیدار خواهد کرد تا از این رهگذر، عرصه را برای فعالیت بیشتر جبهه فراهم آورد. وی در اولین فرصت، سفرهای خود را شروع خواهد کرد. سنجابی دو هفته پیش از سمت وزیر امور خارجه استعفا نمود و دلیل استعفای خود را این گونه بیان کرد که دولت قادر به پیشبرد امور نیست چرا که دولت در دولت به وجود آمده و شرایط کنونی کشور در وضعیتی نامطلوب قرار دارد.

سند شماره ۱۶۲

۱ می ۱۹۷۹ - ۱۱ اردیبهشت ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۴۵۲۵

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: گزارش اوضاع ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش اطلاعاتی در رابطه با اوضاع ایران دربر دارد. اطلاعات ارائه شده در رابطه با موضوعات زیر می‌باشد: اظهارات سنجابی در مورد پیش‌نویس قانون اساسی. روابط دیپلماتیک با مصر و خیم‌تر می‌شود. نماینده ساف با طالقانی ملاقات می‌کند. اطلاعات مربوط به تولید نفت. حقوق زنان و ظهور روزنامه انگلیسی زبان در تهران.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه) الف- اظهارات سنجابی درباره پیش‌نویس قانون اساسی. کریم سنجابی رهبر جبهه ملی و وزیر سابق امور خارجه در دولت موقت انقلاب در یک کنفرانس مطبوعاتی دیدگاه‌های خود را در مورد قانون اساسی جدید اعلام نمود. وی اظهار داشت

«اوراقی که ممکن است پیش‌نویس قانون اساسی جمهوری اسلامی باشد حاوی پیچیدگیها و مشکلاتی است که اگر حل و فصل نشود تنها مشکلات ما را زیاد خواهد کرد. پیش‌نویس قانون اساسی جدید که توسط مطبوعات منتشر شده است احتمالاً تنها پیش‌نویس یا پیش‌نویس اصلی نمی‌باشد. به خصوص با در نظر گرفتن این حقیقت که بعضی از قسمتهای اصلی مسکوت مانده‌اند. سنجابی از اظهار نظر در مورد جزئیات قانون اساسی جدید پرهیز نمود و فقط گفت که بعضی از اصول پیش‌نویس اهمیت خاصی ندارند و در عوض ممکن است قسمتی از قوانین عادی باشد. وزیر خارجه سابق ایران به ماده ۵۸ پیش‌نویس اشاره نمود. در این بند گفته می‌شود که نمایندگان مجلس باید چپ‌گرا و راست‌گرا نباشند. این ماده مبهم است زیرا ماهیت چپ و راست که این قانون بر مبنای آن وضع شده مشخص نمی‌باشد. سنجابی همچنین گفت که جبهه ملی در نظر دارد کمیته مخصوصی تشکیل دهد تا پیش‌نویس قانون اساسی را بررسی نماید. سنجابی گفت با توجه به شوراها، استانی و شهری مواد و بندهایی که در مطبوعات منتشر شده‌اند مختصر و ناکافی می‌باشد و اصول و موضوعات مهم اداری مناطق و امورات محلات به وضوح تشریح نشده‌اند. سنجابی در نتیجه‌گیری سخنان خود گفت «بهبتر بود در پیش‌گفتار این متن به فداکاریهای ملت در طول رژیم سلطنتی در جهت از بین بردن استعمار و استثمار اشاره می‌شد و از نهضت ملی و اسلامی به عنوان یک نهضت ضد استعمار و استثمار یاد می‌شد.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) سفارت یک نسخه از متن روزنامه کیهان را ترجمه کرده است. افسر گزارشگر نسخه‌ای از آن را دارد. افسر گزارشگر به دلیل طولانی بودن متن آن در آینده نزدیکی یک نسخه خام این گزارش را برای آژانس اطلاعاتی وزارت دفاع ارسال خواهد داشت. تمامی مواد این قانون در مطبوعات درج نشده‌اند.

ب- روابط دیپلماتیک با مصر وخیم‌تر می‌شود. آیت‌الله خمینی به دولت موقت انقلاب دستور داده است روابط دیپلماتیک خود را با جمهوری عربی مصر قطع نماید. هیچ دلیلی ارائه نشد ولی ناظرین معتقدند که این کار عکس‌العمل امضای معاهده صلح بین مصر و اسرائیل می‌باشد. از زمان امضای این قرارداد چندین کشور اسلامی نیز روابط خود را با قاهره قطع کرده‌اند. تمامی کارمندان رسمی مصری در تهران اظهار داشتند که از این اقدام دولت تعجب کرده‌اند. «ما همواره تصور می‌کردیم که دولت انقلابی جدید مستقل و غیرمتعهد باشد.» وی گفت «آنها همواره می‌گویند چرا باید در مقابل فشار سایر کشورهای عرب تسلیم شوند.» یک مقام دیگر اظهار داشت امید می‌رود که دولت «بر سر عقل آمده» و به زودی روابط دیپلماتیک مجدداً برقرار شود. وی نمی‌توانست بگوید در چه زمانی باید تهران را ترک کنند زیرا تجهیزات بسیاری وجود دارد که باید جمع‌آوری شوند، و یک مقام عالی‌رتبه گفت که آنها همین الساعه چنین خبری را شنیده‌اند. مصریها سه اداره مستقل را در تهران در اختیار دارند. این ادارات عبارتند از: سفارتخانه، ادارات اقتصادی و بازرگانی، دفتر وابستگی نظامی و اداره مطبوعات و

اطلاعات.

ج- نمی‌توان قاضی‌ها را دستگیر کرد. مهدی هادوی دادستان کل ایران کمیته‌های انقلاب را از مداخله در امور دادگاه‌های انقلاب منع کرد و به آنها هشدار داد که قضات از مصونیت حقوقی برخوردار هستند. «شکایت علیه آنها بایستی از طریق دفتر دادستان عمومی ارائه شود و تا هنگامی که رسماً از سمت قضاوت کنار گذاشته نشده‌اند نمی‌توان هیچ قاضی را دستگیر نمود.» این بیانیه خطاب به تمام کمیته‌ها و بازرسین سراسر ایران صادر شده و در بیانیه قبل از آن اعلام شده بود که هیچ‌کس را نمی‌توان بدون مجوز مخصوص که به امضای دفتر دادستان عمومی رسیده باشد دستگیر یا زندانی نمود. این بیانیه نیز حد دیگری است که برای محدود کردن نقش سازمانهای نیمه نظامی مسلح در ایران وضع شده است. یک منبع در قوه قضائیه گفت تعداد کمیته‌های رسمی مورد تأیید خمینی در تهران ۱۴ عدد می‌باشد ولی ۱۵۰۰ کمیته غیررسمی نیز وجود دارد.»

د- نماینده ساف با طالقانی ملاقات می‌کند. هانی‌الحسن نماینده سازمان آزادیبخش فلسطین روز گذشته با آیت‌الله طالقانی ملاقات نمود و نامه‌ای را از جانب یاسر عرفات رهبر کمیته اجرایی ساف تسلیم وی کرد.

آیت‌الله طالقانی با تجلیل از عرفات خواستار مقاومت قهرمانانه در جنوب لبنان و سرزمینهای اشغالی گردید.

ه- سندیکای دانشجویان فلسطینی در تبریز. در مراسمی که در دانشگاه تبریز برگزار شد شعبه‌ای از سندیکای دانشجویان فلسطین اعلام موجودیت نمود. اساتید دانشگاه تبریز و سایر دستجات مردمی نیز در این مراسم حضور داشتند. نماینده بنیانگذاران سندیکای دانشجویان فلسطینی در زمینه روابط انقلاب ایران و فلسطین و همچنین در مورد جمهوری اسلامی در ایران سخنرانی نمود. معاون رئیس دانشگاه تبریز از ایجاد شعبه سندیکای دانشجویان فلسطینی در تبریز استقبال نمود.

و- دستگیریهای بیشتر در تهران. منابع خبری روز ۳۰ آوریل ۷۹ در مورد دستگیریهای زیر گزارش دادند:

سناتور جمشید اعلم

جهانگیر فلاسفه- بازپرس سابق کل تهران

مصطفی خان مقدم- مقام سابق دفتر نخست‌وزیری

سرهنگ بهرام صالحی - یکی از پرسنل رکن ۲ در ستاد مشترک

سرلشگر (بازنشسته) مصطفی اختراعی

سرلشگر عبدالجواد نبأیی عضو امنیتی دربار

سرهنگ شاهسار - پرسنل رکن ۲ ستاد مشترک

بهرام معمار - عضو اداره بازرسی شاهنشاهی

عباسعلی جهانبینی - رئیس ساواک در جیرفت

ز- اطلاعاتی در رابطه با تولید نفت: آقای حسن نزیه رئیس شرکت ملی نفت ایران روز گذشته اطلاعات زیر را در اختیار منابع خبری قرار داد. سه شرکت بین‌المللی وجود دارند که شرکت ملی نفت به آنها نفت می‌فروشد. بعضی از این شرکتها به کنسرسیوم سابق تعلق دارند. شرکت ملی نفت ایران برای یک دوره ۹ ماهه با این شرکتها قرارداد امضا کرده است. مقدار فروش بسته به شرکت خریدار بین ۵۰۰۰ تا ۴۵۰۰۰۰ بشکه در روز تغییر می‌کند. کل فروش به این شرکتها بالغ بر ۲/۵ میلیون بشکه در روز خواهد بود. ۲۰ شرکت دیگر سرگرم مذاکره با شرکت ملی نفت ایران هستند. اگر بتوان با آنها به توافق رسید شرکت نفت روزانه ۷۰۰ هزار بشکه نفت به آنها می‌فروشد. آقای حسن نزیه افزود که ۲۱ شرکت مستقل نفتی از کشورهای بلژیک، سوئیس، آلمان و ایالات متحده وجود دارند که قراردادهای معادل ۲۵۱۰ هزار بشکه در روز منعقد نموده‌اند. همچنین تعدادی از شرکتهای انگلیسی، آلمانی، آمریکایی و فرانسوی هستند که قرارداد خرید ۱۱۰۰۰۰۰ بشکه نفت در روز امضاء کرده‌اند. سایر شرکتهایی که در حال حاضر سرگرم مذاکره با شرکت نفت ایران هستند از هند، اسپانیا، سوئد، ایتالیا، آلمان، سیلان و کشورهای اروپای شرقی می‌باشند.

ح- حقوق زنان. دکتر عبدالکریم لاهیجی رئیس یک گروه حقوق بشر در ایران قدرتمندان جدید در ایران را به دلیل تلاش برای عقب راندن زنان و محروم کردن آنان از حقوقشان مورد سرزنش قرار داد. لاهیجی روز گذشته در یک گردهمایی که توسط اعضای زن جبهه ملی در دانشگاه تهران برگزار شده بود سخنرانی کرد. این گردهمایی در اعتراض به روشی که زنان در جامعه حقوقی به کناری گذاشته شدند برپا شده بود. لاهیجی گفت مردم در گذشته بدون توجه به جنسیت آنها و صرفاً بر اساس تواناییهایشان استخدام می‌شدند. وی گفت «جنسیت یک فرد در شرف استخدام ابداً اهمیت نداشت. افراد معدودی که تلاش می‌کنند قدرت را به انحصار خود درآورند زنان را از حقوقشان محروم کرده‌اند.» وی افزود هیچ بررسی در مورد زنان که چرا نمی‌توانند قاضی شوند صورت نمی‌گیرد. بعضی از بهترین و سرشناس‌ترین افرادی که در رژیم گذشته مبارزه می‌کردند از زنان بوده‌اند. اگر شایستگی زنان به اثبات [برسد] هیچ سندی در اسلام وجود ندارد که آنها را از قضاوت محروم نماید، در بیانیه‌ای که توسط جبهه ملی منتشر شده «استثمار جدید زنان که برخلاف روحیات اسلام است» محکوم شده است. در این بیانیه قول داده شده که زنان مبارزه خواهند کرد تا بتوانند نقش سیاسی کامل خود را در کشور ایفا نمایند.

ط- روزنامه انگلیسی زبان جدیدی در تهران منتشر شده است. «تهران تایمز» یک روزنامه انگلیسی زبان سیاسی جدید است که از روز پنجم می در تهران منتشر خواهد شد. ناشرین و کارکنان آن همان کارمندان روزنامه تهران ژورنال که روزنامه انگلیسی زبان صبح تهران بود می‌باشند. عرفان پرویز و مصطفی جعفری به ترتیب سردبیر و دبیر اجرایی روزنامه خواهند

بود. پرویز اعلام نموده است که روزنامه مستقل بوده و از هیچ گروهی طرفداری نخواهد کرد. پرویز و جعفری روز گذشته با دکتر ممکن معاون تبلیغاتی و ارشادی وزیر اطلاعات ملاقات کردند. آنها در طول ملاقات درباره اداره کردن و راه اندازی روزنامه صحبت کردند.

سند شماره ۱۶۳

محرمانه

۲ می ۱۹۷۹ - ۱۲ اردیبهشت ۱۳۵۸

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۸۰ ۷۹

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - فوری

افسر تهیه کننده گزارش: ای. بی. گرازینی متخصص امور اطلاعاتی

مقام مسئول تأیید کننده: وابسته دفاعی ایالات متحده آمریکا سرهنگ ال. جی. هالند

منبع: رسانه های خبری محلی، کارمندان سفارت و اعضای دفتر وابسته دفاعی، وابسته خارجی

موضوع: تشریح وضعیت ایران، می ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش دربرگیرنده توضیحات و اطلاعاتی در خصوص شرایط حاکم بر ایران است. این اطلاعات شامل موارد ذیل است: اطلاعات تکمیلی در خصوص وخامت روابط با کشور مصر، برگزاری مراسم روز جهانی کارگر در ایران، تظاهرات ضد دولتی [تظاهرات در اعتراض به دولت] در روز کارگر، شلیک گلوله در محوطه ساختمان سفارت و ترور آیت الله مطهری.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه) الف- اطلاعات تکمیلی در خصوص وخامت روابط ایران با مصر: پیرو صدور فرمان خمینی مبنی بر توقف تمامی روابط دیپلماتیک ایران با کشور مصر، وزارت امور خارجه ایران بیانیه ای صادر کرده و در آن خاطرنشان کرده است که توقف روابط دیپلماتیک با دولت مصر به هیچ وجه به منزله توقف و نادیده گرفتن روابط عمیق دوستانه و برادرانه با ملت مصر نمی باشد. نامه ارسالی از سوی خمینی به ابراهیم یزدی، وزیر امور خارجه ایران، شامل دستور ذیل است: «با عنایت به تعهدنامه ننگین امضا شده بین دولت مصر و اسرائیل و نیز تمکین بی چون و چرای دولت مصر نسبت به خواسته ها و منویات دولت ایالات متحده آمریکا و صهیونیسم، دولت موقت انقلاب اسلامی ایران ناگزیر است که تمامی روابط دیپلماتیک خود با دولت مصر را متوقف نماید.» در همین ارتباط، وزارت امور خارجه ایران نیز بیانیه ذیل را صادر کرد: دلیل اصلی بروز بحرانهایی که منطقه خاورمیانه را دستخوش ۴ جنگ خونین کرده چیزی نیست جز نادیده انگاشتن حقوق مسلم مردم فلسطین و بی توجهی تمام عیار به موجودیت آنها. علی الظاهر بدون توجه به علل و ریشه های موضوع فلسطین، نمی توان برون رفت و راه حلی برای این تراژدی تعریف کرد؛ بنابراین، نباید انتظار داشت که اقدامات

جزئی صلح و تفاهم را برای منطقه و جهان به ارمغان آورد. توافق ننگین با اسرائیل که بدون کوچکترین توجه به آرزوهای مشروع مردم فلسطین و منافع دنیای اسلام محقق شده، مهر تأییدی است بر خوی خصمانه صهیونیسم بین‌المللی و خط بطلانی است بر حقوق مشروع مردم فلسطین و دیگر برادران عرب که سرزمینهایشان به تصرف اسرائیل درآمده است. توافق صورت گرفته بین دولت فعلی مصر و دولت جعلی اسرائیل، که تحت هدایت و رهبری ایالات متحده آمریکا محقق شده، هدفی بجز تثبیت و تحکیم اسرائیل در مناطق اشغالی به عنوان دژ مستحکم سیاستهای امپریالیستی در منطقه خاورمیانه نخواهد داشت و تنها ره‌آورد آن استثمار و بردگی مسلمانان خواهد بود. دولت موقت انقلاب اسلامی ایران مجدداً ضمن اعلام حمایت همه‌جانبه خود از مردم فلسطین و تأیید و تصدیق آن دسته از برادران عرب که با الهام و تأسی به برادران مسلمان خود در ایران، به زیر یوق این توافق ننگین تحمیلی نرفته‌اند و برای آزادی اورشلیم از چنگال غاصبین اسرائیلی تلاش می‌کنند، اعلام می‌دارد که قادر نیست در مقابل تجاوز به حقوق برادران عرب خود سکوت اختیار کند. بنابراین، وزیر امور خارجه ایران در روز دوشنبه ۳۰ آوریل در دیدار با سفیر دولت مصر در ایران، ضمن انتقاد از سیاستهای ضداسلامی و ضدعربی دولت مصر، وی را در جریان تصمیم دولت ایران مبنی بر قطع روابط دیپلماتیک با دولت مصر قرار داد. این تصمیم که الهام گرفته از انقلاب عظیم مردم ایران و تعالیم و مبانی عالی ایدئولوژی اسلامی است، توسط امام خمینی اتخاذ شده و در غالب یک فرمان برای وزارت امور خارجه صادر شده است. دولت موقت انقلاب اسلامی ایران ذکر این نکته را ضروری می‌داند که قطع روابط دیپلماتیک با دولت کنونی مصر به هیچ‌وجه به معنای تقابل و رویارویی با ملت برادر و دوست مصر نیست. ملت ایران ضمن ابراز حمایت از برادران و رزمجویان راسخ و مستحکم مصری، مجدداً از تلاشهای مشروع مردم فلسطین، دوشادوش دیگر برادران مسلمان و عرب، اعلام حمایت و جانبداری می‌نماید و امیدوار است که این مجاهدتها زمینه‌ساز یک صلح و تفاهم حقیقی و دائمی در منطقه باشد.

ب- جشنهای روز جهانی کارگر در ایران: در تهران حدود ۸۰۰۰ کارگر در میدان انقلاب تجمع کرده و به طرف میدان امام حسین راهپیمایی کردند. در این راهپیمایی شماری از اعضای حزب جمهوری اسلامی رؤیت شدند. در جریان این تجمع، ابوالحسن بنی‌صدر اوضاع اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشور را تحلیل کرده و اظهار داشت که کارگران ایرانی که در پیروزی انقلاب نقش مهمی ایفا کردند، بایست از انقلاب پاسداری و حراست کرده و اجازه ندهند که بقایای رژیم سابق در صفوف متحد کارگران رسوخ نمایند. وی تصریح کرد که در گذشته صنایع ایران وابسته به موادخام، تکنیسین‌ها و متخصصین غربی بوده است اما کارگران باید تلاش کنند که صنایعی مستقل در کشور ایجاد نمایند. هانی‌الحسن، نماینده سازمان آزادی بخش فلسطین در تهران، برای تظاهرات‌کنندگان سخنرانی کرد. وی اظهار داشت که «امروز جشن روز کارگر است. کارگران موظفند که از انقلاب اسلامی خود دفاع کنند. دشمنان ما،

یعنی همان دشمنان انقلاب، تلاش می‌کنند از [فعالیت] و تولید کارگران جلوگیری به عمل آورند.» وی در ادامه به مشکلات فراروی کارگران فلسطین و جنوب لبنان اشاره کرد و تأکید کرد که بهترین هدیه به این کارگران، دستور امام خمینی مبنی بر قطع روابط ایران با دولت مصر بود. روز گذشته تظاهرات مشابهی نیز در دیگر خیابانهای شهر تهران برگزار شد. در این راهپیمایی‌ها شعارهای مختلفی سر داده شد که مهمترین آنها به شرح ذیل است:

«ما کارگران هرگونه دردرسازي و مشکل‌آفريني را محکوم می‌کنیم؛ اسلام حامی ماست.»

«حزب جمهوری اسلامی حامی کارگران سخت کوش است.»

«در اسلام استبداد بر ضد کارگر هرگز بخشودنی نیست.»

«کارگران تمامی اشکال استعمار را محکوم می‌کنند.»

«انشقاق و تفرقه خواست خائنین است.»

«آمریکا دشمن ملت ماست و اخلال گران، عوامل آمریکا هستند.»

«کارگران و کشاورزان هوشیارند.»

در شهر تبریز، برخی افراد به گروهی از کارگران چپگرا که قصد راهپیمایی داشتند حمله کردند و در نتیجه راهپیمایی این کارگران لغو شد. هیچ گزارشی در خصوص تلفات این ماجرا منتشر نشده است.

راهپیمایی صورت گرفته در شهر کرمانشاه، همراه با بروز خشونت بود و در جریان درگیری بین تظاهرات‌کنندگان، چند نفر مجروح شدند. حال دو نفر از این مجروحین وخیم گزارش شده است. در شهر بوشهر، حدود ۱۰ هزار نفر از کارگران در سطح خیابانهای شهر راهپیمایی کردند. تظاهرات‌کنندگان در پایان راهپیمایی بیانیه‌ای صادر کردند؛ آنها در این بیانیه ضمن اعلام حمایت از انقلاب اسلامی ایران، خواستار لغو قانون کار، بازگشایی کارگاهها و پرداخت حقوق معوقه ۱۲ میلیون ریالی کارگران از ناحیه شرکای سازمان انرژی اتمی ایران شدند.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) شایعات زیادی مبنی بر بروز مشکلات و حوادث متعدد در جریان تظاهرات روز کارگر مطرح است اما تاکنون هیچ گزارشی در خصوص مجروحین و تلفات در مطبوعات منتشر نشده است. در همین راستا به منظور کسب اطلاعات بیشتر، روزنامه‌های امشب و فردا صبح مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

ج- تظاهرات در اعتراض به دولت: جو حاکم بر تظاهرات روز گذشته (روز کارگر) چندان در حمایت از دولت و ضدآمریکایی نبود. در میان جماعت تظاهرات‌کننده دسته‌های کوچکی از کارگران بیکار حضور داشتند که این شعار را سر می‌دادند: «اکنون به ما کار بدهید.» یک گزارشگر خارجی در حال عبور از یکی از خیابانهای نزدیک دانشگاه یک گروه نامنظم از جوانان را مشاهده کرد که پارچه نوشته‌هایی در دست داشتند که بر روی آنها با رنگ قرمز نوشته شده بود «...». این خبرنگار که آنچه می‌دید را هنوز باور نمی‌کرد، برای اطمینان، از یک

سیگار فروش کنار خیابان در این خصوص سؤال کرد؛ وی در پاسخی مختصر اظهار داشت که «اینها همگی کمونیست هستند.» در بین راهپیمایی کنندگان زنانی حضور داشتند که چادر و یا روسری به تن داشتند و برخی دختران جوان نیز شلوار جین پوشیده بودند. این افراد از فداییان چپگرا بودند. اغلب این افراد از خمینی و انقلاب اعلام حمایت می‌کردند. دیگران نیز خواستار کار و حقوق بیشتر برای کارگران بودند. یکی از حاضرین نیز طرفدار حزب جمهوری خواهان خلق مسلمان، حزب مورد حمایت آیت‌الله کاظم شریعتمداری، بود. تعداد عکسها و تصاویر آیت‌الله کاظم شریعتمداری و آیت‌الله محمود طالقانی تقریباً با تعداد عکسهای خمینی برابری می‌کرد. برخی گروهها نیز تصاویر مربوط به امام موسی صدر را حمل می‌کردند. یک دانش‌آموز نیز تعداد زیادی عکس کارت پستالی مربوط به یک روحانی چشم‌آبی با خود داشت و تأکید می‌کرد که این عکس در همه جای تهران به فروش می‌رسد.

د- شلیک گلوله در اطراف محوطه ساختمان سفارت: در طول شب گذشته، صدای شلیک گلوله در حوالی ساختمان سفارت بارها به گوش کارمندان سفارت رسید. در حدود ساعت ۲۱/۳۰ صدای شلیک گلوله شنیده شد اما گزارشی دایر بر وقوع تیراندازی در داخل محوطه سفارت مطرح نشد. حدود ساعت ۲/۳۰ صدای شلیک چندین گلوله در کنار دیوار پیرامونی سفارت، و عمدتاً در مجاورت دیوار روزولت و دیوار تعاونی سفارت، به گوش رسید. یکی از لامپهای منطقه اطراف تعاونی هدف قرار گرفت. محافظین انقلابی سفارت مهاجمین را تعقیب کرده و سه نفر از آنها را دستگیر کردند. هنگامی که مهاجمین در حال فرار بودند، چند قبضه تفنگ ژ-۳ از خود به جای گذاشتند؛ این تفنگها توسط نیروهای حفاظت مصادره شدند. یکی از نیروهای حفاظت سفارت خاطرنشان کرد که افراد دستگیر شده عضو گروه فداییان بوده‌اند.

تمامی مهاجمین پیاده بودند و هیچ خودرویی در آن اطراف مشاهده نشد. نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) منبع فوق تأکید کرد که مهاجمین به دیوار سفارت حدوداً شش نفر بوده‌اند که البته هنوز کسی این موضوع را تأیید نکرده است. گزارش شده است که شش قبضه سلاح ژ-۳ نیز مصادره شده است.

ه- ترور آیت‌الله مطهری: یک ضارب ناشناس شب گذشته آیت‌الله مطهری را هدف گلوله قرار داد. گزارش شده است که سه گلوله به سر وی اصابت کرده است. گزارشات موجود حاکی از این است که ضارب در حالی موفق به ترور آیت‌الله مطهری شده است که حلقه‌های امنیتی بسیار محکمی برای وی پیش‌بینی شده بود. مطهری ریاست کمیته مرکزی انقلاب اسلامی را برعهده داشت و یکی از نزدیکان خمینی محسوب می‌شد.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) یک منبع گزارش داده است که عامل ترور مطهری همان گروهی بوده است که سپهبد قرنی را ترور کرد. این گروه سری، «فرقان» نام دارد. (فرقان به معنای تمایز بین حق و باطل است.) این گروه پس از ترور سپهبد قرنی، اعلام کرد که قصد دارد ترورهای دیگری نیز به انجام رساند. اینجانب بر این باورم که عامل ترور مطهری، همین

گروه فرقان است. به محض وصول اطلاعات جدیدتر، مراتب ارسال خواهد شد.
(و) اطلاعات مختلف:

۱- به گفته یکی از اعضای ارشد حزب انقلاب اسلامی [حزب جمهوری اسلامی]، از زمان تأسیس این حزب در ماه فوریه، تاکنون دو میلیون نفر خواستار عضویت در این حزب شده‌اند. وی تصریح کرد که صرفاً در شهر تهران ۴۰۰ هزار فرم درخواست تکمیل شده است.

۲- منابع خبری آمار نهایی اعدام شدگان توسط دادگاه انقلاب را ۱۶۱ نفر اعلام کرده‌اند.

۳- اخیراً رادیو تهران اعلام کرد که سه افسر دیگر نیز اعدام شده‌اند؛ نام و جایگاههای این افراد در گزارش فردا ارائه خواهد شد.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) در خصوص گزارش مندرج در بند الف، وابسته نظامی سفارت مصر تأیید کرده است که ایران روابط خود با دولت مصر را متوقف کرده است. وی افزود که احتمالاً تا شنبه همین هفته تهران را ترک خواهد کرد.

سند شماره ۱۶۴

۲ می ۱۹۷۹ - ۱۲ اردیبهشت ۱۳۵۸

سری

از: سفارت آمریکا، تهران - ۴۵۹۲ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: اوضاع امنیتی سفارت آمریکا در تهران

۱- (سری - تمام متن)

۲- از تاریخ ۲۵ بهمن ۱۳۵۷ این واحد وضع دفاع داخلی خود را در بخش ساختمان سفارت تقویت نمود. در بدنه ساختمان تغییراتی از قبیل نرده‌کشی پنجره‌های طبقه اول و دوم و قرار دادن جعبه‌های فلزی ۴ پایی مملو از شن در بخش داخلی پنجره‌ها جهت جلوگیری از اصابت گلوله سلاحهای سبک مستقیم یا غیرمستقیم به کارمندان؛ کار گذاشتن درب ورودی فولادی در مبادی شرقی و غربی سالن سفارت، ایجاد شده است. علاوه بر این با توافق کاردار قرار شده است درب‌های ۶ پایی مقاوم در برابر انفجارات نیز در داخل سالن کار گذاشته شود. این کار سبب به وجود آمدن نوعی سیستم قفل شونده خواهد شد و گذشته از آن مقاومت در برابر آتش سلاحهای سبک و نیز مانع از ورود افراد با توسل به جبر خواهد شد که همین موضوع در تاریخ ۲۵ بهمن ماه برای ما اشکالاتی را به وجود آورده بود. علاوه بر این در سیستم قفل‌ها یک سیستم تی-گارد نیز تعبیه خواهد شد. در نتیجه اگر درب در ورودی اول با توسل به زور باز شود، راهروی طویلی که منتهی به طبقه دوم می‌شود مملو از گاز اشک‌آور خواهد شد که همین امر نیز ورود ناخواسته افراد را به داخل و به طرف درب ضدانفجار با وقفه روبرو خواهد ساخت، و مهاجمین نخواهند توانست به آسانی وارد ساختمان شوند. درب مزبور طوری تعبیه خواهد شد که منفذی برای ورود هوا نداشته باشد که در نتیجه گاز

اشک‌آور نیز نخواهد توانست وارد ساختمان اصلی سفارت شود. بنابراین مشکلی که در تاریخ ۲۵ بهمن ماه با آن روبرو شده بودیم از جمله پرتاب گاز اشک‌آور که برای مدتی مدید استفاده از این ساختمان را غیرممکن ساخته بود، مرتفع می‌گردد. این سیستم می‌توان توسط تفنگدار دریایی مستقر در محل نگهداری شماره ۱ فعال شود بدون اینکه نیازی به استفاده از ماسک ضدگاز باشد.

۳- درب ورودی ساختمان اصلی سفارت دارای یک چهارچوب به ضخامت ۳×۸ اینچ خواهد بود که بدنه آن نیز از ورقه‌های فولادی تشکیل می‌گردد. این درب در برابر آتش سلاح اتوماتیک ۷/۶۲ آزمایش شده و نتیجه نیز مثبت بوده است. راهروی ساختمان سفارت هنوز هم از مهم‌ترین نقاط ضعف به شمار می‌آید. افسر امنیتی منطقه صورت نیازمندیهای مربوط به تحکیم این بخش را با استفاده از یک درب ۱۰۰-S برای SY ارسال داشته است. (به تهران ۰۴۴۲۹ رجوع شود).

علاوه بر این، برای ایجاد استحکام بیشتر در اتاق‌های نگهداری تفنگداران نیز از حفاظ‌های بیشتری استفاده خواهد شد. نیازهایی بیش از آنچه که در تهران ۰۴۴۲۹ مطرح شده متعاقباً ارسال خواهد شد. بنا به توافق کاردار قرار است که بالکن خارج اقامتگاه سفیر برداشته شود و نیز در برابر دیگر محل‌های قابل دسترسی دیواره آجری کشیده شود.

این کارها پس از ۴ تا ۵ هفته دیگر به پایان خواهد رسید که در نتیجه آنها بنیه دفاعی سفارت در برابر نفوذ گروه‌ها یا عناصر تروریست بیشتر خواهد شد.

۴- ایجاد و حفظ امنیت مجتمع محوطه سفارت کاری بس دشوار است. سفارت شامل ۲۵ جریب زمین است که در اطراف آن دیواری با ارتفاع شش تا هشت پا کشیده شده است. این دیوار همچنان که در تاریخ ۲۵ بهمن نشان داده شد بسیار آسیب‌پذیر است. تعداد یازده درب ورودی به محوطه وجود دارد که عبارتند از: درب ورودی مخصوص ارباب رجوع، دروازه پارک موتوری، درب ورودی مخصوص اتومبیل‌های سفارت، درب ورودی افراد پیاده در مقابل ساختمان اصلی سفارت، دروازه بخش شرقی، دروازه واقع در خیابان روزولت، دروازه واقع در کوچه بیژن، و سه دروازه مخصوص تعاونی. در حال حاضر تنها از دربهای ورودی پارک موتوری، درب واقع در کوچه بیژن و درب مخصوص ارباب رجوع استفاده می‌گردد. کارمندان محلی، خارجی از درب کوچه بیژن از تاریخ ۱۱ اردیبهشت استفاده می‌کرده‌اند. همه در رابطه با سلاح، صدور کارت عبور بازرسی می‌شوند. این واحد به یک دستگاه فلزیاب برای سفارت و یک دستگاه دیگر برای کنسولگری نیازمند است.

۵- از تاریخ ۱۱ اردیبهشت فعالیتهای کنسولی از طریق دروازه واقع در کوچه بیژن انجام می‌شده است که همیشه توأم با اقدامات امنیتی خاصی بوده است. خدمات کنسولی موقتاً در خوابگاه پیشین تفنگداران ادامه می‌یابد تا اینکه معلوم شود که آیا بخش کنسولی به گالری ایران در آن سوی خیابان روبروی سفارت و یا به نقطه‌ای دیگر منتقل می‌شود یا نه. ناظر و

افسر امنیتی منطقه‌ای توصیه کرده‌اند که کنسولگری در محل رستوران داخل سفارت فعالیت نماید چون از نظر امنیتی نسبت به گالری ایران امتیازات بیشتری دارد. با ایجاد تغییرات امنیتی صحیح می‌توان از هر یک از این نقاط استفاده کرد، ولی به نظر ما نیز در محوطه سفارت می‌توان کنسولگری را از امنیت بیشتری برخوردار نمود. گذشته از این، با بهبود یافتن وضع امنیتی سفارت، گالری ایران آسیب‌پذیری بیشتری خواهد داشت. در این رابطه بهتر است که کنسولگری در داخل محوطه سفارت مشغول فعالیت شود.

۶- مهمترین جنبه مسئله امنیت محوطه، مربوط است به اینکه چه کسی حراست داخلی و خارجی سفارت را عهده‌دار خواهد شد. ناظر امنیتی منطقه‌ای به مسئولیت‌های دولت میزبان در این نقطه کاملاً واقف است. سؤال اصلی این است که چه کسی نماینده دولت میزبان است. آیا دولت بازرگان است و یا جنبش اسلامی خمینی. در نگاه اول متوجه می‌شویم که نماینده واقعی جنبش خمینی است ولی این جنبش دچار تجزیه‌های بسیار شده و مانند جبهه دموکراتیک ملی، حمایت بسیاری را از دست داده است. علاوه بر این در حال حاضر چریک‌های فدایی مارکسیست و تا حدودی جبهه ملی به مقابله با آن برخاسته‌اند. تجزیه جنبش خمینی نیز تا حدودی به دنبال تأخیر در تدوین قانون اساسی و تأخیر در برگزاری انتخابات، سرعت یافته است. این تجزیه در گزارشات مرجع تهران ۴۳۱۴ و ۴۳۰۴ نشان داده شده است. ارتش ایران نیز که در گذشته امنیتی نسبی را فراهم می‌آورد، اکنون در روند سیاسی به صورت بازیچه‌ای درآمده است.

۷- در حال حاضر امنیت سفارت توسط یکی از عناصر مجاهدین به نام ماشاءالله کاشانی که مدعی است مستقیماً از خمینی دستور می‌گیرد تأمین می‌شود. نیروهای تحت فرمان ماشاءالله نیز گویا مرکب از ۴۰ نفر است و در دو مسجد واقع در همین منطقه نیز دارای نیروهای ذخیره می‌باشد. ناظر امنیتی منطقه‌ای در طول روز حدود ده تا پانزده نفر از آنها را دیده است. افسر امنیتی منطقه‌ای یعنی مایک کاکلین نیز در مورد نیروی ذخیره تردید دارد. در شبانگاهان تعداد نیروهای ماشاءالله کاشانی به پانزده و یا بیست نفر افزایش می‌یابد. بررسی‌های شبانه نشان می‌دهد که تقریباً تمام آنها به خواب می‌روند. این نیرو شباهت بسیاری به نیروهای مجاهدین در سرتاسر تهران دارد. آنها فاقد آموزش لازم و انضباط بوده و سلاحهایشان نیز متنوع است (که بعضی از آنها از داخل سفارت آمریکا ربوده شده است) و بی‌سیمهایشان نیز از جمله اشیاء به سرقت رفته از سفارت در تاریخ ۲۵ بهمن ماه می‌باشد.

۸- وابستگی به بنیه‌های واقعی دفاعی سه مسئله ایجاد می‌کند. چون گاهی وجود دارند و گاهی نه. طی یکی از بررسی‌های افسر امنیتی منطقه‌ای معلوم شد که تنها یک نفر از آنها در سفارت مانده است. روز قبل از آن نیز تنها سه نفر در سفارت به نگهبانی مشغول بودند. ممکن است در شرایطی آنها برای دفاع از ما از راه برسند ولی چطور و چرا برای آن مشخص نشده است، و علاوه بر این مشخص نشده که آیا آنها مجاز به تیراندازی هستند یا نه، اما اینکه

آنها به طرف چه کسی تیراندازی خواهند کرد و آیا ما آنها را تحت کنترل داریم جای تردید و سؤال دارد. دیگر اینکه معلوم نیست که اگر ماشاءالله در سفارت نباشد، آیا آنها تیراندازی خواهند کرد یا به حراست از ما خواهند پرداخت. واضح است که ما این عنصر را تحت کنترل خود نداریم. گرچه روند حراستی آنها از کاردار در طول سفر به داخل شهر خوب بود ولی دستیار افسر امنیتی همیشه باید ناظر کارهایشان باشد.

۹- مشکل دوم، که احتمالاً دارای ماهیتی خطیرتر است، این است که در ساعات غیراداری آنها از کنترل ما خارج می‌گردند. ماشاءالله نیز از سفارت برای انجام عملیات انقلابی و اطلاعاتی خود بهره‌برداری می‌کند. او عمال ساواک را به داخل سفارت آورده و از دفتر پارک موتور به عنوان اتاق بازجویی استفاده کرده است. بنا به گزارشات واصله (تأیید نشده) او یکی از زندانیانش را در همین محل شکنجه می‌داده است. کاردار نیز پس از وقوف فوراً دستور توقف این امر را صادر نمود که طبق اطلاع ما مؤثر بوده است. چند روز قبل نیز ماشاءالله عملیاتی علیه شوروی‌ها صورت داد و سه مقام شوروی و سه یا چهار ایرانی را ربود. در این رابطه از یکی از وسائط نقلیه سفارت آمریکا استفاده شده بود و روسها و ایرانیهای ربوده شده نیز تا مدتی در یکی از این خانه‌های سفارت زندانی شده بودند. در تاریخ ۸ اردیبهشت ماشاءالله گمان می‌کرد که یک گروه نجات ناشناس به این محل حمله‌ور خواهد شد به همین دلیل وی نیروهایش را در این نقطه بسیج نمود. نیروهای دفاعی در پشت‌بام تعاونی موضع گرفتند. اگر درگیری رخ می‌داد علاوه بر پرسنل آمریکایی، کارمندان خارجی دیگر نیز در حین آن مجروح می‌شدند. استفاده از سفارت جهت عملیات علیه مقامات شوروی یک مسئله امنیتی را پدید می‌آورد و شاید برای جبران این عمل در کشورهای اروپای شرقی عملیات ربایش پرسنل آمریکایی صورت پذیرد چون آنها تصور خواهند کرد که ما هم از فعالیت‌های ضد روسی ماشاءالله حمایت می‌نماییم.

۱۰- همانطور که گفته شد تعداد افراد ماشاءالله در شبانگاهان بیشتر است تا روز هنگام. افسر امنیتی منطقه‌ای کاگلین معتقد است که علت حضور شبانه آنها ترس از این است که مبادا هدف عناصر شبه‌نظامی موجود دیگر در تهران قرار گیرند و یا اشخاص دیگری به خاطر اعدام و یا کشتار اقوامشان توسط شورای انقلاب اسلامی از آنها انتقام بگیرند. رقم دقیق این کشتارها معلوم نیست، لیکن ناظر امنیتی منطقه‌ای معتقد است که تعداد آنها در هفته به ۲۵ تا ۵۰ کشتار تلافی‌جویانه می‌رسد. در نتیجه به جای حراست از سفارت، ممکن است ماشاءالله و حامیانش سبب بروز خشونت و تهاجم علیه سفارت شوند.

۱۱- در نهایت ماشاءالله و نیروهایش مبادی ورودی سفارت را تحت کنترل دارند که مهمترین آنها درب ورودی ارباب رجوع است. آنها معمولاً با تهدید و فحاشی مانع از دسترسی به محوطه سفارت می‌گردند. هیچ روزی نیست که او یا یکی از افرادش سبب بروز واقعه‌ای نشوند. این امر نظارت دائمی مشاور امور اداری، افسر امنیتی منطقه‌ای و سرهنگ هالند را

ایجاب می‌کند که سرهنگ نیز اغلب در محل درب ورودی تقریباً مستقر می‌گردد تا اینگونه مشکلات مرتفع گردد. ولی طی چند روز گذشته در نتیجه باز شدن درب ورودی دیگر این مشکل کاهش یافته است. تاکنون ماشاءالله هیچ‌یک از نیروهایش را در این نقطه مستقر نکرده است.

۱۲- مقامات سفارت تلاش بسیاری به خرج داده‌اند تا دولت ایران نیرویی منظم را برای برقراری امنیت محوطه سفارت ارسال نماید. در ابتدا ارتش برای اینکار مناسب به نظر می‌رسید ولی نتوانست بیش از چند ساعت انجام وظیفه نماید. چون وقتی متوجه شدند که نیروهای ماشاءالله میل ندارند سلاحهای خود را تحویل داده و کنترل سفارت را به آنها واگذار نمایند به ناچار سفارت را ترک گفتند. همافران و دیگر کادرهای نیروی هوایی نیز کاری از پیش نبردند. شبانگهان آن قدر تیراندازی می‌شد که کارمندان سفارت به ستوه آمده بودند. نیروی پلیس می‌تواند در درازمدت مؤثرترین عامل حفظ امنیت باشد ولی ارتش نیز دارای امکاناتی است. هم‌اکنون نیروهای پلیس به تدریج مسئولیت‌های مجاهدین را به عهده می‌گیرند، ولی این روند پیشروی بسیار کندی دارد. به نظر ناظر امنیتی منطقه علی‌رغم مشکلات موجود در کسب یک نیروی منظم جهت حفظ امنیت سفارت، ماشاءالله و نیروهایش باید از سفارت خارج شوند. کاردار نیز موافق است و تلاش می‌کند تا راه‌حلی مناسب پیدا شود.

۱۳- وضع تهدیدات امنیتی در ایران بسیار حاد است. احساسات ضدآمریکایی که گویا چند ماه قبل فروکش کرده بود، باز رو به افزایش است. تجزیه جنبش اسلامی و گروههای سیاسی مختلفی که برای جلب حمایت عمومی رقابت می‌کنند احتمالاً بار دیگر آمریکا را هدفی جالب برای تبلیغات و تهاجمات خود خواهند یافت. همین امر احساسات ضدآمریکایی را بار دیگر شعله‌ور خواهد ساخت. گذشته از این هر تصمیم سیاسی که ضررهایی را برای ایرانیان به همراه داشته باشد تظاهرات ضدآمریکایی را ایجاد خواهد کرد. در این رابطه صدور روادید ورود به آمریکا برای شاه و یا سکنی گزیدن وی در این کشور نتایج اسفباری را به دنبال خواهد داشت. ایرانیها عکس‌العملی سریع و احتمالاً خشونت‌آمیز نشان خواهند داد. اینگونه تصمیمات می‌تواند به عنوان عامل انسجام‌بخش و قطب‌ساز در طیف مواضع سیاسی ایران ایفاء نقش نماید. در نتیجه، ناظر امنیتی منطقه‌ای معتقد است که دولت آمریکا باید در اتخاذ اینگونه تصمیمات امنیت پرسنل آمریکایی در ایران را نیز در نظر بگیرد. در صورت اتخاذ آنها، چند هفته قبل باید سفارت در جریان امر قرار گیرد تا این واحد بتواند خود را آماده مقابله با کابوس امنیتی بنماید.

۱۴- خطر دیگر می‌تواند از جناحهای سیاسی چپ‌گرا یا راست‌گرا ناشی گردد. اعضای جناح چپ عبارتند از حزب توده (کمونیست‌های مرتبط با احزاب کمونیست چکسلواکی، شوروی و آلمان غربی) و فداییان خلق (چریک‌ها) که همان چپ‌گرایان مارکسیست می‌باشند. گروههای راست‌گرا عبارتند از فداییان اسلام، مجاهدین خلق و نیز گروههای کوچک دیگری که هویت

آنها شناسایی نشده‌اند. علاوه بر این یک واحد از نیروهای ساف در ایران مشغول آموزش دادن به نیروهای دفاعی داخلی اسلامی هستند. در مورد تعداد این گروه گزارشات متفاوتی رسیده، لیکن بنا به گفته مشاور سیاسی تعداد آنها به احتمال زیاد به ۲۵۰ نفر می‌رسد. گرچه این گروه تا به حال مشغول فعالیت‌های آموزشی بوده است ولی بعید نیست که از آنها در حمله به سفارت و یا پرسنل آمریکایی در خارج از سفارت استفاده شود. این نیروی آموزش دیده و مجرب بسیار خطرناک‌تر از عناصری است که در تاریخ ۲۵ بهمن‌ماه به سفارت حمله‌ور شده بودند. این حمله می‌تواند نوعی عکس‌العمل در رابطه با پیمان صلح خاورمیانه و یا حتی عکس‌العملی علیه حملات تلافی‌جویانه اسرائیل به تأسیسات ساف در لبنان باشد.

۱۵- خطر بالقوه این سؤال را پیش می‌کشد که در قبال چنین حمله‌ای عکس‌العمل سفارت چگونه باید باشد. خاتمه موفقیت‌آمیز حمله ۲۵ بهمن‌ماه نمی‌تواند اساس نحوه برخورد با حملات دیگر باشد. در صورتی که در آینده نیز اینگونه حملات متوجه ما شود نمی‌توان انتظار داشت که به موقع به نجات ما بشتابند و یا نمی‌توان گفت که در صورت تسلیم سفارت مقامات آمریکایی گروگان گرفته نخواهند شد و یا اعدام نمی‌شوند. این وضع زمانی مصداق خواهد یافت که مهاجمین اعضاء ساف و یا گروه‌های تعلیم یافته از سوی ساف باشند. طی سالهای گذشته فعالیتهای ساف جنبه تأدیبی داشته نه سمبلیک. به تلگرام وزارتخانه به شماره ۱۰۶۷۵۶ رجوع شود. در صورتی که سفارت بار دیگر هدف حمله واقع شود مجبور است بین تسلیم و مقاومت یکی را برگزیند. بهبود امنیت فیزیکی سفارت در چهار تا شش هفته آینده وقت نیروهای مهاجم را برخلاف مهاجمین حمله ۲۵ بهمن ماه بیشتر تلف خواهد نمود.

با وجود بهبود امنیت فیزیکی سفارت، این واحد در شرایطی خاص احتمالاً مجبور خواهد شد با استفاده از نیروی مرگبار به مقاومت پردازد. در صورت اتخاذ این تصمیم در طرح دفاع داخلی و نیز کسب سلاحهای بیشتر جهت مقاومت بیشتر در برابر حملات مسلحانه، باید تغییرات عمده‌ای صورت گیرد. طرح دفاع داخلی باید دارای خطوط اختیارات و ارتباطاتی مشخص باشد. تفنگداران دریایی آمریکایی مستقر در سفارت باید دستورات مشخص و صریحی را دریافت دارند و آماده باشند تا از مواضع دفاعی خاص استفاده کرده و در صورت صدور دستور از طرف ریاست نمایندگی بتوانند از نیروی مرگبار استفاده نمایند. باید به جای استفاده از گاز اشک‌آور و تفنگ از سلاحهای معادل ژ-۳ و یا دیگر سلاحهای خودکار تروریستها استفاده شود. در همین رابطه ناظر امنیتی منطقه‌ای تفنگ‌ام-۱۶ را پیشنهاد می‌کند که البته باید همراه با موانع فیزیکی و سلاحهای مناسب دیگر باشد تا در صورت حمله یک نیروی نسبتاً عظیم این واحد برای مدت قابل ملاحظه‌ای قادر به دفع حمله و مقاومت باشد. آنها در این صورت خواهند توانست به حراست از ساختمان اصلی سفارت پردازند تا نیروهای امنیتی دولت میزبان جهت پاسخگویی از راه برسند. اوضاع مربوط به گروهها، جمعیت‌ها، تظاهرکنندگان و یا حمله سمبلیک به سفارت را می‌توان از طریق مذاکره و یا در

صورت لزوم، توسل به گاز اشک‌آور مرتفع ساخت. راه‌حل حمله ۲۵ بهمن ماه مربوط به همان روز و همان شرایط بود، ولی نباید آن را تنها راه‌حل سفارت به حساب آورد.

۱۶- وسایل ارتباطاتی کافی نیست. افسر ارتباطات تنها دارای یک دستگاه بی‌سیم پی‌ئی-۳۶ و چهار دستگاه پی‌آر-۳۶ ذخیره است. در حین رویداد ۲۵ بهمن ۱۴ دستگاه بی‌سیم دستی توزیع گردید ولی هیچ‌گونه رسیدی دریافت نشد. هیچ‌کس نمی‌داند که دریافت‌کنندگان بی‌سیم‌ها چه کسانی هستند. کاردار توافق کرده است که به تمام کارمندان دستور دهد که بی‌سیم‌های دستی را به اطاق ارتباطات تحویل دهند تا پس از صورت‌برداری در صورت لزوم بار دیگر توزیع گردد. در تاریخ ۲۵ بهمن حدود ۵۰ دستگاه از بی‌سیم‌های ما مصادره گردید. بسیاری از آنها نیز در اختیار مجاهدین و دیگر گروه‌ها قرار گرفته‌اند. در نتیجه، آنها می‌توانند به تمام مکالمات رادیویی ما گوش دهند. ناظر امنیتی منطقه‌ای تقاضا دارد که با بررسی وضع ارتباطی، فرکانس ارتباطی جدیدی ارائه شود. افسر اطاق ارتباطات فرکانس ۱۶۳/۳۰۰ را پیشنهاد کرده که به فرکانس کنونی نزدیک است ولی روی فرکانس قبلی قرار نخواهد گرفت. تا آنجا که می‌دانیم دولت میزبان نیز از این فرکانس استفاده نمی‌کند. پس از پایان عملیات صورت‌برداری از بی‌سیم‌ها درخواست فرکانس تسلیم شما خواهد شد.

۱۷- واحد گاردهای تفنگدار مرکب از ۱۳ نگهبان و یک افسر وظیفه در خارج از محوطه سکنی دارند. ناظر امنیتی منطقه‌ای پس از بازرسی محل سکونت تفنگداران اظهار داشت که او نیز با عقیده افسر وظیفه موافق است و این محل مسکونی نیاز حال حاضر را تأمین می‌نماید. مشاور امور اداری توجه زیادی به این مسئله داشته تا محل سکونت آنها به اندازه کافی مناسب و راحت باشد. تفنگداران دریایی نیز معتقدند که این نیروی ۱۳ نفره می‌تواند نیاز کنونی واحد را تأمین نماید ولی در صورت بروز حمله به سفارت، تفنگداران دریایی احتمالاً بار دیگر در بخش مخصوص تفنگداران، یا محل اقامت سفیر و یا در نقطه‌ای دیگر در داخل سفارت مستقر خواهند شد. در تاریخ ۲۵ بهمن ماه تنها افسر وظیفه و دو تن از تفنگداران در محل حاضر بودند تا در داخل سفارت تکالیف دفاعی را انجام دهند. واضح است که این نیرو کافی نمی‌باشد. بنا به اعتقاد ناظر امنیتی منطقه‌ای در اوضاع جاری باید سه تفنگدار دیگر آماده انجام وظیفه در هنگام روز باشند تا افسر وظیفه دارای دو تفنگدار آماده در محل خدمت و سه تفنگدار ذخیره باشد تا بتواند به هرگونه نیاز امنیتی پاسخ دهد، حتی اگر دیگر تفنگداران نتوانند وارد سفارت شوند.

۱۸- تفنگداران معمولاً شش ماده در اینجا انجام وظیفه کرده و به ندرت به خارج از محوطه سفارت می‌روند. ناظر امنیتی منطقه‌ای می‌گوید که باید ترتیبی داد تا آنها بتوانند برای گردش و تفریح به آتن بروند. اقامت طولی‌مدت تفنگداران در داخل سفارت سبب بروز اصطکاک و مشکلات روحی خواهد شد. گرچه روحیه‌ها مقاوم است ولی تفنگداران در شرایط بسیار سخت شدیداً فعالیت می‌نمایند. خوشبختانه تنها یک مورد تخلف انضباطی تا به حال

وجود داشت که طی آن گروهبان روسو علی‌رغم دستور اکید افسر وظیفه مبنی بر ماندن در سفارت در ساعت ۵/۴۵ دقیقه ۹ اردیبهشت محوطه را ترک کرده بود. در ساعت ۶/۵۰ دقیقه از طریق بی‌سیم گروهبان مزبور به محوطه فراخوانده شد لیکن به آن پاسخ نداد. ولی حدود ساعت ۱۰/۳۰ دقیقه همان شب به محل سکونت تفنگداران بازگشت. افسر وظیفه معتقد است که رفتار کلی گروهبان روسو نادرست بود و احتمال بروز مشکلات بیشتر توسط وی وجود دارد. در همین رابطه و برای جلوگیری از وقوع رویدادهایی چون واقعه کابل در تاریخ ۹ اردیبهشت، ناظر امنیتی منطقه‌ای معتقد است که گروهبانی با ثبات‌تر باید به جای گروهبان روسو فرستاده شود. متأسفانه افسر میانجی منطقه‌ای وجود ندارد تا وضع حاضر با وی در میان گذاشته شود لیکن ناظر امنیتی منطقه‌ای اعلام داشته که با انتقال روسو موافقت خواهد نمود.

۱۹- یک نیروی پیمانی چهل نفری جهت حراست از سفارت نیز در محوطه مستقر کرده‌ایم. آنها امنیت داخل سفارت اطراف اقامتگاه سفیر و معاونت واحد و دروازه‌های ورودی را تأمین می‌نمایند.

در حال حاضر آنها خدمات جزئی را انجام می‌دهند ولی این وضع را می‌توان تغییر داد. باید نوعی وسایل ارتباطی از قبیل بی‌سیمهای دستی در اختیار گشت‌های شبانه قرار داد تا بتوانند وقایع را سریعاً به ما اطلاع دهند. یک مرکز ارتباطی شبانه بین ساعات ۱۸ شب تا ۸ صبح روز بعد باید برقرار گردد تا یکی از کارمندان سرویس خارجی آشنا به زبان انگلیسی گردانندگی آن را عهده‌دار شود. در صورت بروز وضعی اضطراری در شبانگاهان، واحد ارتباطات می‌تواند سریعاً مقامات دولت میزبان را که مسئول حفاظت از سفارت هستند در جریان امر قرار دهد و نیز به عنوان مترجم بین افسر امنیتی منطقه‌ای و گارد مجاهدین عمل نماید. وی می‌تواند در حین شب به عنوان تلفنچی نیز کار کند. این موضوع با شلدون کرایز از امور خاور نزدیک در میان گذاشته شد و او نیز اعلام کرد که کسی را جهت پر کردن این قسمت خواهد فرستاد.

۲۰- با وجود اینکه سفیر و معاونش دارای پناهگاههایی در محل اقامت خود می‌باشند، ولی ناظر امنیتی منطقه‌ای معتقد است که باید زنگ خطرهای بیشتری را نصب نمود تا این نقاط نیز تحت پوشش درآیند. باید پس از انجام یک بررسی فنی معلوم شود که چه نوع سیستم هشداردهنده دیگری باید استفاده شود. در حال حاضر چند سیستم مختلف وجود دارد ولی نمی‌توان از آنها به عنوان یک سیستم یاد نمود. علاوه بر این سیستم تهویه هوا نیز باید تعویض گردد. قفل‌های کنترل‌کننده درب‌های ورودی نیز به جریان برق اضطراری متصل نشده است. این نقائص را باید افسر فنی امنیتی به سرعت برطرف سازد.

۲۱- خلاصه، برنامه امنیتی سفارت باید با در نظر گرفتن نیازهای مربوط به دفاع داخلی سفارت طرح‌ریزی شود. اگر نیازهای امنیتی ساختمان اصلی سفارت و محوطه برآورده شود، می‌توان از بروز وقایع بسیاری از قبیل واقعه ۲۵ بهمن جلوگیری کرد. با در نظر گرفتن این

مطلب ناظر امنیتی منطقه‌ای پیشنهادات ذیل را مطرح می‌سازد:

- (۱) وزارتخانه در رابطه با پیشنهادات افسر امنیتی منطقه‌ای یعنی کاگلین که در تلگرام مرجع تهران ۰۴۴۲۹ آمده به سرعت وارد عمل گردد.
- (۲) سفارت به سرعت در مورد نصب نرده‌های پنجره‌ها، نصب درب‌های آهنی سنگین در مبادی ورودی شرقی و غربی اقدامات خود را ادامه دهد. پس از تکمیل این اقدامات یک سیستم تی-گارد نیز بین این دو مبدأ نصب گردد تا موانعی در برابر ورود ناگهانی احتمالی ایجاد شود.
- (۳) سفارت درب‌های سنگین فولادی را برای راهروی ساختمان اصلی سفارت ایجاد کرده و کار در مورد اتاق‌های نگهبانی تفنگداران را به پایان برساند.
- (۴) SY/T مطمئن شود که دستگاه فلزیاب مخصوص بازرسی افراد وارد شونده به اینجا ارسال خواهد شد.
- (۵) ماشاءالله و نیروهای مجاهدش از سفارت خارج شوند و به جای آنها نیروی ارتشی یا پلیس گمارده شود.
- (۶) وزارتخانه تصمیماتی از قبیل اجازه ورود دادن به شاه به آمریکا را با در نظر گرفتن ملاحظات امنیتی اتخاذ نماید.
- (۷) علاوه بر این گزارشی در مورد فعالیتهای دانشجویان ایرانی در آمریکا تهیه و به بخش سیاسی ارسال شود. در صورت امکان این گزارشها باید حاوی اسامی رهبران دانشجویی، وابستگی سیاسی آنها، حمایت آنها از جناحهای مختلف جنبش انقلاب اسلامی، منبع درآمد، و دیگر اطلاعات سیاسی مورد توجه باشد.
- (۸) افسر امنیتی منطقه‌ای طرح دفاع داخلی مناسب با رهنمودهای این تلگرام را تهیه نماید و نیز تفنگداران در رابطه با وظایف خود آموزش کافی دیده و توصیه شوند تا دفاع داخلی را در اولویت به حساب آورند.
- (۹) پس از پایان مرحله بررسی ارتباطی، افسر ارتباطاتی باید آماده باشد تا بتواند ۵۰ کریستال مربوط به فرکانس ۱۶۳/۳۰۰ را ارائه کند.
- (۱۰) SY تعداد ۱۰ تفنگ ام-۱۶، ۱۰۰۰۰ فشنگ ۵/۵۶ میلی‌متری، ۱۰۰ خشاب برای مهمات ۵/۵۶ میلی‌متری، ۱۰ فانسرخه، ۱۰ شانه‌بند، ۲۸ جلد خشاب، ۳ خشاب برای هر جلد، ۲۰ جعبه کمک‌های اولیه انفرادی و ۲۰ چراغ‌قوه رزمی ارسال نماید.
- (۱۱) یگان تفنگدار نیز موقتاً به تعداد سه نفر دیگر افزایش یابد تا از آنها به عنوان نیروی ذخیره در سفارت استفاده شود.
- (۱۲) وزارتخانه ترتیبی دهد تا تفنگداران آمریکایی پس از ۲ یا سه ماه انجام وظیفه در تهران مدتی را در آتن به تفریح بگذرانند.
- (۱۳) گروه‌بان روسو از این واحد به جایی دیگر منتقل و جایگزین مناسبی برای او در نظر

گرفته شد.

(۱۴) یک بخش محلی ایجاد شود تا به هنگام شب بتوان با گاردهای داخل محوطه ارتباط برقرار کرد و یا از طریق آن دولت میزبان را از وقوع حادثه آگاه ساخت. این بخش تحت سرپرستی افسر امنیتی منطقه‌ای عمل خواهد کرد و در طول شب از نظر زبانی نیز به تفنگداران و واحد ۱ کمک خواهد کرد.

(۱۵) یک بررسی فنی امنیتی به عمل آید تا مشخص شود که چه نوع از سیستم‌های هشدار دهنده باید در سفارت و به خصوص در محل‌های اقامت سفیر و معاونت وی مورد بهره‌برداری قرار گیرد، سیستم‌های غیرقابل استفاده حذف گردد، و برای قفل‌های بروت یک منبع برق خاص نصب شود تا نقاط حساس نیز تحت کنترل درآید. علاوه بر این سیستم تهویه مطبوع نیز باید دچار تغییراتی گردد.

(۱۶) اتاق ارتباطات برنامه تخریب ۳۰ دقیقه‌ای را در مدنظر داشته باشد و دیگر مقامات نیز در همین رابطه ترغیب شوند.

(۱۷) دستیار افسر امنیتی منطقه‌ای سلاحها را مورد بررسی قرار دهد و رهنمودهای لازم را جهت توزیع سلاح به پرسنل سفارت طراحی نماید.

(۱۸) تمام امریه‌های فعال و دیگر خط‌مشی‌های مهم SY را جهت افسر امنیتی بیرمنگهام منطقه‌ای به سرعت ارسال دارد.

(۱۹) افسر امنیتی منطقه‌ای بیرمنگهام بر نحوه اجرای پیشنهادات بالا نظارت داشته باشد و در محدوده زمانی موجود اقدامات مناسبی را برای عادی ساختن برنامه امنیتی سفارت به عمل آورد.

(۲۲) محتوای این تلگرام توسط مشاور اداری، مشاور امور سیاسی، ریاست واحد، افسر امنیتی منطقه‌ای، دستیار افسر امنیتی منطقه‌ای، و افسر وظیفه مأمور به خدمت مطالعه گردیده، و همه آنها از این پیشنهادات حمایت خود را اعلام می‌دارند.*

(۲۳) کاردار نیز با پیشنهادات فوق موافق است. ناس

سند شماره ۱۶۵

۳ می ۱۹۷۹ - ۱۳ اردیبهشت ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۴۶۱۱

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی سی - فوری

موضوع: افزایش نگرانی‌ها پس از ترور مطهری

۱- (محرمانه - تمام متن - این یک تلگراف گزارشی است).

* در اصل سند، شماره‌های (۲۰) و (۲۱) وجود ندارد. م.

۲- خلاصه: ترور آیت‌الله مطهری افزایش شدید نگرانی‌ها بین اعضای دولت و رهبران مذهبی را به دنبال داشته است. گروه فرقان اعلام کرده است که یزدی، انتظام و قطب‌زاده اهداف بعدی این ترورها خواهند بود. سوءظن به آمریکا در حال افزایش است. پایان خلاصه.

۳- بنا به اذعان منابع مختلف خبری و مشاهدات ناظرین، ترور آیت‌الله مرتضی مطهری در شب، نیمه‌شب، روز ۱ می، نتایج و بازتاب‌های زیر را به دنبال داشته است:

۴- با عنایت به این که آیت‌الله مطهری در حالی مورد ترور قرار گرفت که تحت تدابیر شدید امنیتی و حفاظتی قرار داشت، اعضای دولت موقت و رهبران مذهبی به طرز کاملاً آشکارا نگران امنیت خود شده‌اند. گزارشات مربوط به عضویت آیت‌الله مطهری در شورای انقلاب اسلامی هنوز تکذیب نشده است و استنباط عمومی این است که گروهک فرقان (حداقل ضاربین آیت‌الله مطهری) از این موضوع اطلاع داشته‌اند. حتی نیروهای مجاهدین محافظ سفارت نیز دچار سراسیمگی کاملاً واضح شده‌اند و از طرفی تیراندازی‌های شبانه در مناطق مرکزی شهر افزایش یافته است. بر اساس اظهارات ناظرین، مناطق شمالی شهر عمدتاً آرام است. چند خبرنگار از بروز تنش و درگیری در شهرهای حومه تهران خبر داده‌اند البته این درگیریها چندان خشونت‌آمیز نبوده است.

۵- گروهک فرقان صبح روز ۲ می با برقراری تماس تلفنی با دفتر روزنامه آیندگان و خبرگزاری آسوشیتدپرس مسئولیت ترور آیت‌الله مطهری را برعهده گرفت؛ این تماس نگرانی‌های امنیتی قابل ملاحظه‌ای در پی داشت. (شایان ذکر است که تنها یک هفته پیش، گروهک فرقان مسئولیت ترور سپهد فرنی را برعهده گرفته بود.) فرد تماس گیرنده با دفاتر رسانه‌ها خاطرنشان کرده است که ابراهیم یزدی وزیر امور خارجه، عباس امیرانتظام معاون نخست‌وزیر و قطب‌زاده مدیر رادیو تلویزیون در صدر لیست اهداف بعدی این گروهک قرار دارند.

به گفته یکی از منابع، مطالبی شنیده شده است مبنی بر این که این گروهک لیستی شانزده نفره از اهداف ترور خود تهیه کرده و خاطرنشان کرده است که معالجه سرطان شوم آخوندی مستلزم حذف و نابودی این شانزده نفر است. حدس و گمانه‌زنی‌های زیادی در خصوص شناسایی گروهک فرقان مطرح است. مدرک محکم و مستدلی در دست نیست اما قویترین گمانه‌زنی‌ها حاکی از انتساب این گروهک به رژیم سابق است.

۶- نتایج و عواقب این افزایش تنشها، به ویژه اگر هویت گروهک فرقان و یا ضاربین نهایتاً به نحوی افشا گردد که مؤید ارتباط آنها با شاه سابق باشد، تعمیق و تثبیت مظنونیت ایالات متحده آمریکا را در پی خواهد داشت. شاهد و گواه این قضیه این است که ظرف ۳۶ ساعت گذشته برقراری تماس با منابع مذهبی برای ما بسیار مشکل شده است (که البته بخشی از آن طبیعی است چرا که عده زیادی مشغول مراسم کفن و دفن هستند). چپگرایان و مسلمانان افراطی این وقایع را به مثابه مصادیقی در تأیید دیدگاه خمینی دایر بر مداخله ایالات متحده

آمریکا و دیگر قدرتها در امور داخلی کشور تلقی می‌نمایند. در صورتی که این دیدگاه از رونق و شیوع بیشتری برخوردار گردد (که البته تاکنون این طور نبوده است) موقعیت و شرایط امنیتی نمایندگی آمریکا مجدداً در هاله‌ای از ابهام قرار خواهد گرفت. شایان ذکر است که در حال حاضر نوک پیکان توجهات معطوف شناسایی گروهک عامل ترورهاست.

۷- نگرانی دیگر دولت موقت انقلاب اسلامی، مشکلات احتمالی نشأت گرفته از اقدامات تیمسار پالیزبان و تیمسار اویسی است که هر دوی آنها در حال حاضر فراری هستند. تیمسار پالیزبان مظنون به این است که در جریان شورش نسبی دو هفته گذشته ترکمنها ایفای نقش نموده است.

البته جریانات اسلامی آن قدر قوی و محکم هستند که احتمال مداخله عناصر بیگانه در بین گروههای داخلی را تقلیل دهند. نکته جالب توجه این که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که توسط ابراهیم یزدی بنا نهاده شد، هم اکنون عملاً تحت اختیار و اراده آیت‌الله رفسنجانی قرار گرفته است و به عنوان بازوی حمایتی حزب جمهوری اسلامی (حزب خمینی) شناخته می‌شود.

بر اساس اطلاعات موجود، حزب متعلق به شریعتمداری، یعنی حزب جمهوری خلق مسلمان، تاکنون با هیچ گروه و دسته‌ای ائتلاف نکرده است. در صورتی که احزاب به رقابت خود در خصوص ائتلاف با نیروهای مسلح ادامه دهند، نیروهای زیادی در این کشور در مقابل یکدیگر صف‌آرایی خواهند کرد.

ناس

سند شماره ۱۶۶

۶ می ۱۹۷۹ - ۱۶ اردیبهشت ۱۳۵۸

بدون طبقه‌بندی

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران

موضوع: روز جهانی کارگر در تهران

راهپیمایی‌های روز جهانی کارگر در تهران در جوی کاملاً آرام و تحت تدابیر شدید امنیتی به اجرا درآمد. کارمند بخش سیاسی استمپل و کاردار به وسیله خودرو از مناطق اطراف رژه عبور کرده و سه گروه مجزا را مشاهده کردند. از نکات شایان ذکر در این مراسم می‌توان به نظم و انضباط قابل توجه راهپیمایان و نیز رویکرد اسلامی و ضدکمونیستی مراسم اشاره کرد. در تاریخ ۳۰ آوریل یکی از منابعی که حشر و نشر زیادی با چندین سازمان دانشجویی دارد ادعا کرد که گروه فداییان قصد ندارد از روز کارگر به عنوان حربه‌ای برای مواجهه سیاسی استفاده نماید. در دیگر مناطق شهر عبور و مرور و کسب و کار روزمره مردم در جریان بود و بحثی از روز کارگر مطرح نمی‌شد.

ناس

سند شماره ۱۶۷

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۸۳۷۹

۸ می ۱۹۷۹ - ۱۸ اردیبهشت ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - فوری

افسر تهیه کننده گزارش: ای. بی. گرازینی متخصص امور اطلاعاتی

مقام مسئول تأیید کننده: وابسته دفاعی ایالات متحده آمریکا سرهنگ ال. جی. هالند

منبع: رسانه های خبری محلی، کارمندان سفارت و اعضای دفتر وابسته دفاعی

موضوع: تشریح وضعیت ایران، می ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش دربرگیرنده توضیحات و اطلاعاتی در خصوص شرایط حاکم بر ایران است. این اطلاعات شامل موارد ذیل است:

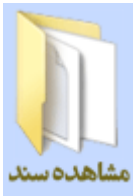
دستگیری برخی افراد جدید در خصوص ترور آیت الله مطهری، تیراندازیهای صورت گرفته در تهران، اعدام سرتیپ ناظمی، استفاده از برخی مجتمع های نظامی به عنوان پارکینگ خودرو، هشدار ارتش پاسدار انقلاب در خصوص «عناصر فرصت طلب»، اظهارات امیرانتظام معاون نخست وزیر در جدیدترین کنفرانس مطبوعاتی خود، و اطلاعات متفرقه.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات گزارش: (محرمانه) الف- دستگیری برخی افراد جدید در خصوص ترور آیت الله مطهری: ۵ نفر دیگر به عنوان مظنون به ارتباط با ترور آیت الله مطهری دستگیر شدند؛ با این دستگیری، تعداد افراد دستگیر شده در ارتباط با این اتهام به ۱۳ نفر رسید. بازجوهای انقلابی با تحقیق از مظنونین دستگیر شده موفق شده اند که اطلاعات و اسناد جدیدی در خصوص گروهک زیرزمینی و روحانیت ستیز کسب نمایند؛ البته جزئیات موضوع هنوز منتشر نشده است.

سه نفر از پنج نفر دستگیر شده مستقیماً در ترور سپهبد قرنی و آیت الله مطهری دخالت داشته اند. این سه نفر فهرستی از رهبران ارشد ایران را تهیه کرده بودند که گروهک فرقان تهدید کرده بود که ظرف ماههای آتی آنها را ترور خواهد کرد. این در حالی است که به گزارش یک منبع خبری، روز گذشته پانزدهمین نسخه از بولتن زیرزمینی گروهک فرقان افشا شده و به صورت گسترده در سطح شهر تهران منتشر شده است. بر روی صفحه اول این بولتن سخنانی از حضرت علی [علیه السلام] به نقل از کتاب «نهج البلاغه» درج شده بود. در این بولتن انتقادات تند و گزنده ای نسبت به روحانیت و حمایت های شوروی از رهبران مذهبی ایران مطرح شده است.

گروهک فرقان در این بولتن ادعا کرده است که همچنان با مبارزه و مقابله با «آخوندیسم» و تضعیف سلطه روحانیت برکشور ادامه خواهد داد.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) نکته شایان توجه این که نیروهای پاسدار انقلاب به سرعت مظنونین به مشارکت در ترور آیت‌الله مطهری را دستگیر کردند. این دستگیری به مراتب سریعتر از دستگیری مظنونین مربوط به ترور سپهبد قرینی بود. چنین به نظر می‌رسد که نیروهای پاسدار انقلاب، افرادی را از قبل، حتی قبل از اجرای ترور، در ذهن خود داشته‌اند. نکته جالب توجه دیگری که می‌توان مطرح کرد این است که هویت مظنونین دستگیر شده در هیچ یک از گزارشات منتشر شده در منابع خبری، فاش نشده است. برخی تناقضات در این زمینه متصور است.

ب- تیراندازیهای صورت گرفته در تهران: به تازگی دو تیراندازی در تهران روی داده است. در اولین تیراندازی که با مشارکت دو زن و سه مرد صورت گرفت، هیچ کس کشته نشد و ضاربین موفق به فرار شدند. این پنج نفر در حالی که در یک خودرو فاقد پلاک در حال حرکت بودند، به گروهی از نیروهای پاسدار انقلاب که در مقابل مقر کمیته گاقرآباد* ایستاده بودند، تیراندازی کرده و به سرعت از صحنه گریختند. یک موتور سوار که به این خودرو مشکوک شده و آن را تعقیب کرده بود، قصد داشت به سرعت خود را به نیروهای پاسدار مستقر در مقابل مقر کمیته رسانده و آنها را در جریان موضوع قرار دهد اما با توجه به سرعت خودرو، وی موفق به این کار نشد و تیراندازی به وقوع پیوست. شب گذشته در خیابان شاه رضا (که اخیراً به خیابان انقلاب تغییر نام داده است)، یک دستگاه خودرو مرسدس بنز سفید رنگ که توسط دو دستگاه موتور سیکلت محافظت می‌شد، به ایستگاه نگهبانی نیروهای پاسدار انقلاب حمله کرد. این نیروها که از اعضای کمیته بنی هاشمی بودند، نیز واکنش نشان داده و موتورسواران را هدف گلوله قرار داده و مضروب کردند؛ یکی از موتورسواران در دم کشته شد و دیگری که مجروح شده بود، دستگیر شد. افراد سوار بر خودرو مرسدس بنز موفق به فرار شدند.

ج- اعدام سرتیپ ناظمی در تهران: دادگاه انقلاب تهران پس از چهار روز محاکمه سرتیپ فضل‌الله ناظمی، حکم اعدام وی را صادر و شب گذشته این حکم را به اجرا درآورد. منابع خبری گزارش داده‌اند که محاکمه سرتیپ ناظمی طی پنج جلسه کاری دادگاه و در طول چهار روز به انجام رسیده است و دلیل این تأخیر هم بررسی و راستی‌آزمایی اظهارات این افسر بوده است.

ناظمی ادعا کرده بود که در جریان شورشهای مورخ ۱۱ فوریه، وی به سربازان تحت امر خود دستور داده بود که سلاحهای خود را کنار بگذارند و به طرف مردم شلیک نکنند. دادگاه پس از بررسی و تحقیق در خصوص این موضوع به این نتیجه رسید که ادعای وی کذب بوده و بنابراین حکم اعدام او را صادر کرد.

* احتمالاً منظور کمیته باقرآباد است. م.

این حکم پس از تأیید به سرعت در شب گذشته اجرا شد. جسد وی صبح امروز به پزشکی قانونی انتقال یافت.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) صبح امروز رادیو ملی اعلام کرد که روز گذشته ۲۱ نفر اعدام شده‌اند. از این تعداد، صرفاً نام سرتیپ ناظمی در مطبوعات منتشر شد و اسامی دیگر افراد اعدام شده هنوز منتشر نشده است. اینجانب امشب اطلاعات لازم را از طریق منابع خبری به دست خواهم آورد.

د- استفاده از برخی مجتمع‌های نظامی به عنوان پارکینگ خودرو: امیرانتظام، معاون نخست‌وزیر، با اشاره به تلاشهای صورت گرفته در خصوص رفع مشکل ترافیک شهر تهران، اظهار داشت که شهرداری به زودی طرحی را به اجرا خواهد گذاشت که به موجب آن از ورود خودروهای شخصی به مرکز شهر جلوگیری به عمل خواهد آمد. وی افزود که در راستای همین طرح، از چند پایگاه نظامی بزرگ که هم اکنون خالی و بلااستفاده است به عنوان پارکینگ بهره‌برداری خواهد شد و افراد خودروهای خود را در این پارکینگها پارک کرده و به وسیله اتوبوس و یا تاکسی به بخشهای مرکزی شهر خواهند رفت. پایگاه نظامی عباس‌آباد به تنهایی حدود ۱۰ هزار دستگاه خودرو را در خود جای خواهد داد. پادگانهای نظامی که قرار است پس از بحث و رایزنی با مقامات نظامی به منظور استفاده به عنوان پارکینگ در اختیار شهرداری تهران قرار گیرد عبارتند از: عباس‌آباد، باغ شاه، شاهپور، عشرت‌آباد و پایگاه هوایی مستقر در بخش شرقی تهران. این پادگانها در محیط پیرامونی منطقه‌ای از شهر قرار دارند که خودروهای خصوصی حق ورود به آن را نخواهند داشت.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) احتمالاً منظور از پایگاه هوایی در شرق تهران، پایگاه دوشان‌تپه است. در حال حاضر اطلاعات بیشتری در این خصوص در دست نیست. نکته شایان توجه این که سفارت ایالات متحده آمریکا درست در وسط این منطقه یاد شده قرار دارد و این موضوع در حال حاضر حرکت خودروهای ناشناخته ما را تحت‌الشعاع قرار خواهد داد.

ه- هشدار ارتش پاسدار انقلاب در خصوص فعالیت «عناصر فرصت‌طلب»: ارتش پاسدار انقلاب امروز در اولین بیانیه عمومی خود به مردم تهران هشدار داد که عناصری «فرصت‌طلب» با جعل عنوان نیروهای ارتش پاسدار انقلاب و یا کمیته وارد حریم خصوصی و خانه‌های افراد شده و اموال و داراییهای آنها را به غارت می‌برند.

در این بیانیه خاطر نشان شده بود که هیچ یک از نیروهای پاسدار انقلاب بدون حکم دادستان عمومی، کارت شناسایی معتبر و حکم مأموریت ارتش و یا کمیته، حق ورود به حریم خصوصی و خانه‌های افراد را ندارند. در این بیانیه از عموم مردم خواسته شده است که در این خصوص همکاری لازم را با ارتش پاسدار انقلاب به عمل آورده و در صورت مشاهده و یا دستگیری این افراد، به سرعت مراتب را به نزدیک‌ترین کلانتری و یا کمیته اطلاع‌رسانی نمایند.

و- اظهارات امیرانتظام، معاون نخست‌وزیر، در جدیدترین کنفرانس مطبوعاتی خود:

۱- عباس امیرانتظام، معاون نخست‌وزیر و سخنگوی دولت، امروز مجدداً موضوع آموزش یک گروه ۳۰۰۰ نفری در پایگاه نظامی علی‌آباد در نزدیکی شهر قم به وسیله مشاورین نظامی جنبش امل، نیروی نظامی فعال در جنوب لبنان که توسط امام موسی صدر ایجاد شد، را تکذیب کرد. وی تأکید کرد که در مسیر عزیمت به شهر قم، تاکنون چندین بار از فراز پایگاه علی‌آباد عبور کرده و هیچ‌کس را در آن ندیده است؛ وی خاطر نشان کرد که این پایگاه خالی است.

۲- وی در خصوص ارتش پاسداران انقلاب اظهار داشت که تشکیل یک ارتش جدید ضروری به نظر می‌رسید چرا که ارتش، پلیس و ژاندارمری در تأمین نظم و قانون موفق نبوده‌اند. بنابراین، ارتش پاسداران انقلاب این خلأ را مرتفع خواهد کرد. دوره آموزشی این نیرو در پایگاه علی‌آباد قم برگزار نشده بلکه در یک پایگاه در تهران صورت گرفته است. این نیرو مادامی که دادگاه انقلاب وجود خارجی و فعالیت داشته باشد، تحت امر این دادگاه خواهد بود؛ و پس از انحلال دادگاه انقلاب، اختیار این نیرو به دولت محول خواهد شد. این نیرو حافظ و پاسدار انقلاب ما خواهد بود. خوشبختانه تعداد نیروهای این ارتش در حال حاضر محدود است و برحسب ضرورت می‌توان از آنها در هر جای کشور که نیاز باشد استفاده نمود.

۳- امیرانتظام درباره موضوع فروش گاز به شوروی اظهار داشت که فروش گاز از طریق خط لوله شماره ۲ که قرارداد آن قبلاً امضا شده بود، به دلیل پیروزی انقلاب هنوز آغاز نشده است.

در همین ارتباط، یک هیأت از شوروی در حال حاضر در ایران بوده و مشغول بحث و بررسی موضوع با شرکت ملی نفت ایران است. ظرف یک هفته آینده، شرکت ملی نفت، در این خصوص به دولت گزارش خواهد داد. نهایتاً تصمیم‌گیری خواهد شد که گاز از طریق این لوله به شوروی منتقل شود یا خیر و البته قیمت آن نیز مشخص خواهد شد.

ز- اطلاعات متفرقه:

۱- منابع خبری گزارش داده‌اند که استخدام نیروهای جدید در پایگاه هوایی بندرعباس باعث بروز تنش و جار و جنجال در این پایگاه شده است. دلیل بروز این تنش عدم آشنایی نیروهای جدیدالورود به قوانین و مقررات پادگانها اعلام شده است. این تنشها توسط آیت‌الله غلامحسین حقانی آرام شده است.

۲- اداره روابط عمومی ستاد ارتش اسلامی اعلام کرده است که نیروهای نظامی مختار هستند که مقالات و دیدگاههای خود را منتشر نمایند، البته بایست توجه داشته باشند که مسئولیت این نوشته‌ها مستقیماً، برعهده نگارنده می‌باشد. دولت هیچ اعتراضی به انتشار دیدگاههای نیروهای نظامی ندارد.

سند شماره ۱۶۸

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۸۴ ۷۹

۹ می ۱۹۷۹ - ۱۹ اردیبهشت ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - فوری

افسر تهیه کننده گزارش: ای.بی. گرازینی متخصص در امور امنیت ملی ایالات متحده آمریکا

مقام مسئول تأیید کننده: وابسته دفاعی ایالات متحده آمریکا سرهنگ ال. جی. هالند

منبع: رسانه های خبری محلی، کارمندان سفارت و اعضای دفتر وابسته دفاعی

موضوع: وضعیت ایران، می ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش دربرگیرنده توضیحات و اطلاعاتی در خصوص شرایط حاکم بر ایران است. این اطلاعات شامل موارد ذیل است:

اسامی ۲۱ فرد اعدام شده در تهران در مورخ ۸ می ۷۹، تداوم قاچاق اسلحه از کشور امارات متحده عربی به ایران، گزارش میزان تولید نفت، جبهه ملی در صدد استفاده از اعضای قدیمی خود، هشدار فداییان در خصوص «توطئه پالیزبان» در مناطق غربی ایران، تعهد وزیر کشور مبنی بر تهیه پیش نویس قانون اساسی ظرف ۱۵ روز آینده، معرفی روز زن، و اطلاعات متفرقه.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف) اعدام ۲۱ نفر دیگر به اتهام «فساد فی الارض»: در ساعت ۵ بامداد روز هشتم می ۷۹ تعداد ۲۱ نفر دیگر از «عوامل رژیم سابق» در جوخه های آتش تیرباران شدند. دادگاه انقلاب این افراد را به اتهام «فساد فی الارض» گناهکار شناخته بود. افراد اعدام شده عبارت بودند از:
۱- دکتر جواد ساپد*، سخنگوی مجلس قانون گذاری و آخرین دبیر کل حزب رستاخیز.
۲- دکتر محمدرضا عاملی تهرانی - وزیر اطلاع رسانی کابینه شریف امامی و وزیر آموزش کابینه از هاری.

۳- دکتر غلامرضا کیانپور، استاندار استانهای آذربایجان و اصفهان و وزیر اطلاع رسانی و دادگستری در کابینه هویدا.

۴- تیمسار علی فتحی امین، فرمانده تیپ مسلح همدان و افسر ارشد فرماندهی نظامی تهران.

۵- سرهنگ حسین فردوس ماکان، فرمانده ستاد مرکزی ژاندارمری ملی.

۶- سرگرد حسین اصفهانیان فرد، فرمانده گروههای انتقال ستاد مرکزی ژاندارمری.

* احتمالاً نام مورد نظر «ثابت» بوده است. م.

۷- سرهنگ جواد مخفی، قائم‌مقام اداره اطلاعات پلیس و افسر رابط پلیس و کمیته مشترک ضدخرابکاری ساواک و پلیس، و افسر رابط کمیته مشترک ضدخرابکاری و «عوامل خارجی».

۸- تیمسار عبدالله نوروزی، بازجوی ارشد ساواک در کمیته مشترک ضدخرابکاری ساواک و پلیس.

۹- سرهنگ احمد رستم‌خانی، عضو بخش عملیات کمیته مشترک ضدخرابکاری ساواک و پلیس.

۱۰- سروان محمد قنادزاده، عضو ارشد ساواک و رئیس بخش در کمیته مشترک ضدخرابکاری ساواک.

۱۱- سرگرد اسدالله بختیاری، عضو بخش عملیات کمیته مشترک ضدخرابکاری ساواک و پلیس.

۱۲- ستوان حسین قلم‌کاری، از اعضای ساواک در کمیته مشترک ضدخرابکاری ساواک.

۱۳- گروهان مهدی نجاتیان، عضو کمیته مشترک ضدخرابکاری ساواک.

۱۴- یدالله شادانی با نام مستعار «اسفندیاری»، بازجوی شماره ۷ زندان اوین و رئیس بخش در ساواک.

۱۵- ستوان سوم علی خداداد کادیه، عضو ساواک.

۱۶- علی‌اصغر ایرانلو، عضو کمیته مشترک ضدخرابکاری ساواک.

۱۷- حسین نصر، رئیس بخش در ساواک و عضو گروه گشت جوخه ضدخرابکاری.

۱۸- محمدمهدی میدانی، رئیس بخش در ساواک و افسر گشت کمیته ضدخرابکاری.

۱۹- حمزه تفنگچی، رئیس بخش گشت ساواک.

۲۰- احمد حسینی، رئیس بخش گشت ساواک.

۲۱- فریدون شادافر* با نام مستعار «شاهین»، بازجوی ساواک و متهم به شکنجه افراد.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) صبح امروز رادیو گزارش داد که به غیر از افراد فوق‌الذکر، هفت نفر دیگر نیز اعدام شده‌اند؛ البته رادیو در گزارش خود، از ذکر اسامی این افراد اجتناب ورزید. آمار اعدامها ظرف سه هفته اخیر کاهش چشمگیری یافته بود که مجدداً این آمار سیر صعودی قابل ملاحظه‌ای به خود گرفت. اسامی هفت نفر جدید نیز در گزارش وضعیت بعدی ارسال خواهد شد.

ب) تداوم قاچاق اسلحه از کشور امارات متحده عربی به ایران: دریا دار احمد مدنی، فرمانده نیروی دریایی، روز گذشته در آبادان اظهار داشت که پایگاههایی در برخی بنادر کشور امارات متحده عربی وجود دارند که به عنوان مبدأ و سرچشمه قاچاق سلاح و مواد مخدر به ایران ایفای نقش می‌کنند. مدنی که استاندار خوزستان نیز می‌باشد، در حال یک سفر دوره‌ای

* احتمالاً فرد موردنظر «شادانفر» بوده است. م.

به شهرهای مهم استان خوزستان است. دریادار مدنی خاطرنشان کرد که بنادر یاد شده صرفاً با هدف قاچاق احداث شده‌اند و مأمّن و پناهگاه قاچاقچیان محسوب می‌شوند و از طرفی دیگر فعالان قاچاقچی از حمایت دولت امارات منتفع و برخوردار هستند.

ج) گزارش میزان تولید نفت در ایران: شرکت ملی نفت ایران روز گذشته اعلام کرد که طی نیمه اول ماه جاری ایرانی (۲۱ آوریل لغایت ۵ می) میانگین تولید روزانه نفت این کشور معادل ۴ میلیون بشکه بوده است. این شرکت تصریح کرد که در همین بازه زمانی به طور میانگین روزانه ۸۵۰ هزار بشکه نفت در پالایشگاههای آبادان، تهران، شیراز و کرمانشاه مورد پالایش قرار گرفته است. شرکت ملی نفت ایران افزوده است که پس از رفع نیازها و مصارف داخلی، روزانه حدود ۳۰۰ هزار بشکه از فراورده‌های پالایش شده به خارج از کشور صادر شده است. با افزایش این مقدار به حجم ۳/۴ میلیون بشکه‌ای نفت خام صادر شده به صورت روزانه، کل حجم صادرات نفتی این کشور روزانه به عدد ۳/۷ میلیون بشکه می‌رسد. این حجم مواد نفتی به وسیله تعداد ۵۶ تانکر نفتکش صادر شده است.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) متأسفانه منابع خبری از ذکر نام نفتکشها خودداری کرده‌اند.

د) جبهه ملی در صدد استفاده از اعضای قدیمی خود: جبهه ملی ایران در صدد برآمده است که به ریشه و شاکله خود بازگشته و از اعضای قدیمی و همکاران و همقطاران نخست‌وزیر مرحوم جبهه، دکتر محمد مصدق، استفاده نماید. یک منبع خبری گزارش داده است که شورای مرکزی جبهه ملی رسماً از رهبران و اعضای قدیمی خود درخواست کرده است که به منظور تقویت سازمانی حزب، به این جبهه ملحق شوند. این منبع خبری اسامی این افراد را به شرح ذیل اعلام کرده است: آیت‌الله محمود طالقانی، دکتر علی شایگان - که چند هفته پیش از او به عنوان اولین رئیس‌جمهور احتمالی کشور یاد شد، و آیت‌الله زنجانی، رهبر مذهبی سالخورده و از دوستان نزدیک مصدق. افزون بر این، جبهه ملی از برخی وزرای عضو کابینه مصدق و نیز اعضای شورای سال ۱۹۶۲ دعوت کرده است که با پیوستن به این حزب، امکان تلفیق تمامی دسته‌ها و دیدگاه‌های مختلف در درون پیکره جبهه مهیا گردد.

ه) هشدار فداییان در خصوص «توطئه پالیزبان» در مناطق غربی ایران: امروز سازمان چریکهای فداییان خلق در خصوص توطئه «مزدوران» تحت امر تیمسار پالیزبان، یکی از چهره‌های وفادار شاه که در حال حاضر به صورت زیرزمینی در مناطق غربی ایران بر ضدانقلاب فعالیت می‌کند، هشدار داد.

فداییان در نامه‌ای سرگشاده، که در چندین روزنامه فارسی زبان نیز منتشر شد، خطاب به آیت‌الله محمود طالقانی خاطرنشان کردند که «پس از وقایع خونبار و غم‌انگیز شهرهای سنج، گنبدکاووس و نقده، بار دیگر سرسپردگان امپریالیسم و افراط‌گرایی در حال طرح یک توطئه برای مناطق غربی کشور می‌باشند. این بار توطئه‌گران مناطقی را انتخاب کرده‌اند که در اویش اهل حق در آنها مشغول زندگی هستند؛ مناطقی از قبیل کرند عرب، کوران، سرپاک

ذراب* و قصرشیرین. عوامل فعال در پشت این توطئه و دسیسه عبارتند از تیمسار پالیزبان، سردار جاف (برادر سالار جاف که ماه گذشته اعدام گردید.) و تعدادی از اعضای ساواک و برخی روحانیون متمایل به رژیم سابق. به طور خلاصه، شرایط حاکم بر منطقه را می‌توان به ترتیب ذیل تشریح نمود: تیمسار پالیزبان به اتفاق سردار جاف و عناصر ساواکی با پرداخت مبالغی بین ۳ هزار تا ۶ هزار تومان به صورت ماهانه، اقدام به استخدام تعدادی مزدور نموده‌اند. طی ماه گذشته، عوامل و مزدوران پالیزبان بارها اقدام به قتل و غارت مردم در روستاها و جاده‌های مناطق غربی کشور نمودند. صدها خودرو در جاده‌ها مورد غارت و چپاول قرار گرفت و گله‌ها و داراییهای روستاییان به تاراج رفت. به رغم این که مردم در این خصوص به امام، کمیته و ژاندارمری شکایت کرده‌اند اما تاکنون هیچ یک از مقامات و مراجع مسئول، اقدامی در این راستا به انجام نرسانده‌اند.»

(و) تعهد وزیر کشور مبنی بر تهیه و تنظیم پیش‌نویس قانون اساسی ظرف ۱۵ روز آتی: به گفته احمد صدر حاج سید جوادی، وزیر کشور، پیش‌نویس قانون اساسی جدید ظرف ۱۵ روز آتی منتشر خواهد شد. وزیر کشور خاطرنشان کرد که وزارت کشور با جدیت هرچه تمامتر در حال فراهم‌سازی مقدمات برای برگزاری انتخابات مربوط به یک مجلس قانون‌گذاری جهت تدوین نسخه نهایی پیش‌نویس قانون اساسی جدید می‌باشد. اخیراً برخی مقامات دولتی تأکید کرده‌اند که انتخابات مربوط به مجلس قانون‌گذاری و مجلس قانون اساسی به مدت نامعلومی به تعویق افتاده است؛ ناظران سیاسی اذعان دارند که واژه «به مدت نامعلوم» می‌تواند به معنای «مدتی طولانی» باشد. حاج سید جوادی تصریح کرد که استقلال تمام عیار مراکز قدرت به طور کامل مورد ملاحظه قرار گرفته است؛ وی افزود که در این قانون اساسی مالکیت خصوصی بر اساس اصول و مبانی اسلامی مورد توجه قرار گرفته است. وزیر کشور تأکید کرد که این پیش‌نویس توسط افرادی متبحر و باتجربه در زمینه تدوین متون حقوقی تهیه و تنظیم شده است. پیش‌نویس تهیه شده در حال حاضر به منظور بررسی مباحث انقلابی در اختیار وزیر قرار گرفته است و پس از اتمام این بررسی و ارزیابی، در اختیار عموم مردم قرار خواهد گرفت. حاج سید جوادی خطاب به افرادی که خواهان اظهار نظر در خصوص این پیش‌نویس هستند، تأکید کرد که مجلس قانون اساسی تصمیم نهایی را در این زمینه اتخاذ خواهد کرد. وزیر کشور افزود که تمامی افراد می‌توانند دیدگاهها و نظرات خود در زمینه این پیش‌نویس را به مجلس قانون اساسی اعلام نمایند و این مجلس نیز در تهیه نسخه نهایی قانون اساسی، تمامی دیدگاهها را مورد ارزیابی قرار خواهد داد. وی در ادامه اظهار داشته است که «در پیش‌نویس قانون اساسی تهیه شده، حقوق و آزادیهای تمامی افراد مورد توجه قرار گرفته است البته مادامی که به حقوق و آزادی دیگران خدشه‌ای وارد ننماید و ضمناً حقوق زنان و مردان

نیز کاملاً برابر ملاحظه شده است. قانون اساسی به اهل تسنن و دیگر اقلیتهای مذهبی آزادی کامل اعطا کرده است.» وزیر کشور تأکید کرد که نیروهای تحت امر وی در حال برنامه‌ریزی برای برگزاری انتخابات یک مجلس قانون‌گذاری هستند؛ وی تصریح کرده است که مقررات مربوطه آماده تحویل به دولت و شورای انقلاب اسلامی است. وزیر کشور مهمترین شاخصه افراد برای نمایندگی مجلس را سواد عنوان کرده است. وی گفته است که به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر یک نماینده و یا به ازای هر ۱۵۰ تا ۲۰۰ هزار نفر یک نماینده در مجلس حضور خواهد داشت. وزیر کشور تعهد کرد که جزییات و نتایج تحقیق و بررسی در دست اقدام در خصوص واگذاری اختیارات و قدرت بیشتر به استانداران را منتشر نماید. این احتمال وجود دارد که اختیار توسعه عمومی و استخدام و اخراج نیروهای دولتی در هر استان برعهده استاندار قرار گیرد.

(ز) اطلاعات متفرقه:

اعلام روز زن: حزب جمهوری اسلامی روز ۱۷ می - روز میلاد [حضرت] فاطمه زهرا [سلام الله علیها]، دختر [حضرت] محمد [صلی الله علیه و آله] را به عنوان روز زن مشخص کرده است. به منظور گرامیداشت این روز، مراسم ویژه‌ای برگزار خواهد شد. این حزب در بیانیه‌ای اعلام کرده است که «زنان همواره تحت نام آزادی مورد بدررفتاری قرار گرفته و متحمل توهینها و اهانت‌های زیادی شده‌اند. در قرن اخیر نیز استعمارگران تلاش کرده‌اند که از زنان در راستای پیشبرد منافع و منویات خود بهره‌برداری نمایند. تنها اسلام است که عملاً زنان را ارج نهاده است و آنان را در امور اجتماعی مستقل تلقی کرده است؛ انقلاب اسلامی ایران نیز فرصتی است برای زنان که مجدداً از آزادی بهره‌مند گردند.»

سند شماره ۱۶۹

۱۰ می ۱۹۷۹ - ۲۰ اردیبهشت ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

از: سفارت آمریکا، تهران - ۴۸۵۴

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - با اولویت

موضوع: مصاحبه با روزنامه تایمز ایران - دکتر ابراهیم یزدی

۱- آیندگان مورخ ۹ می مصاحبه منتشره در تایمز ایران (یک روزنامه آمریکایی) با فرزند وزیر امور خارجه دکتر ابراهیم یزدی را گزارش کرده است. در این مصاحبه گویا پیرامون تابعیت آمریکایی دکتر یزدی به نقل از مقامات سفارت آمریکا در تهران بحث و گفتگو شده است.

۲- ترجمه بخشهای مربوط به مصاحبه، توسط سفارت به شرح ذیل است. نقل قول: در اوضاع کنونی اگر دولت آمریکا اقدامی علیه یزدی به عمل آورد، احتمالاً وی تابعیت آمریکایی خود را از دست خواهد داد. و اضافه کرد که دولت آمریکا با لغو تابعیت یزدی کاری احمقانه

خواهد کرد. وی در ادامه گفت: اگر آیت‌الله خمینی، یزدی را روانه زندان سازد، وی از حمایت کنسولگری آمریکا در ایران برخوردار خواهد شد. و اگر از افراد مسئول زندان شکایت کند، سفارت آمریکا در ایران، اعتراض وی را به دولت ایران خواهد رسانید و او را به آمریکا باز خواهد گرداند. این مقام افزود: این احتمالات در حقیقت احمقانه به نظر می‌رسند. پایان نقل قول.

۳- از آنجا که دکتر یزدی دائماً تابعیت آمریکایی خود را تکذیب کرده است، اینگونه مقالات موجب شرمساری وی خواهد شد. فکر می‌کنیم که در این مورد سئوالاتی پدید خواهد آمد. لطفاً متن کامل مصاحبه و هرگونه اطلاعات موجود در این زمینه را برای ما ارسال دارید.
ناس

سند شماره ۱۷۰

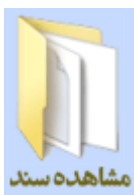
استفاده محدود اداری
از: سفارت آمریکا، تهران - ۴۸۶۰
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.
موضوع: ایران عضو غیرمتعهدها و بر علیه کمونیزم؟

۱- دکتر ابراهیم یزدی، وزیر امور خارجه، طی مصاحبه‌ای که در ۱۰ می منتشر شد، اعلام کرد ایران تصمیم گرفته در اولین فرصت ممکن، به جنبش عدم تعهد بپیوندد. وی اظهار داشت که این موضوع را با نمایندگان کوبا در تهران مورد گفتگو قرار داده و اینکه «بسیار محتمل» است ایران هیأتی را به کنفرانس عدم تعهد که اوت آینده در هاوانا برگزار می‌شود، اعزام کند.
۲- در روز ۸ می از دریادار مدنی، فرمانده نیروی دریایی و استاندار خوزستان، در خلیج فارس) سئوال شد که آیا ایران به شیخ‌نشین‌های حوزه خلیج فارس در مقابل تهدید کمونیزم کمک خواهد کرد؟ وی پاسخ داد «ما سعی خواهیم کرد در امور داخلی دیگر کشورها دخالت نکنیم؛ اما با این وجود اگر مردمی که قادر به دفاع از خودشان نیستند از ما کمک بخواهند، این وظیفه ما خواهد بود که دست آنها را بگیریم.»
۳- نظریه: به نظر می‌رسد که ایران همچنان تهدیدات در مرزهایش را متفاوت از آنچه که در خارج می‌گذرد، احساس می‌کند.
ناس

سند شماره ۱۷۱

محرمانه
از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۴۸۷۴
به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - فوری
موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه) این گزارش اطلاعاتی در مورد ایران فراهم می‌کند که شامل

سرفصل‌های زیر می‌باشد: ۸ اعدام دیگر در ایران؛ اعلام عفو محدود؛ دادستان عمومی خواستار مساعدت مردم برای دستگیری سران رژیم سابق می‌شود؛ سفیر مصر، تهران را ترک می‌کند و موارد متفرقه.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات (محرمانه) الف- ۸ اعدام دیگر. روز گذشته افراد زیر در تهران به جرم «مفسد فی الارض، محاربه با خدا و مشارکت در قتل عام مردم بی‌گناه» اعدام شدند.

(۱) حبیب القانین، یک تاجر بسیار مشهور متهم به فساد مالی، رابطه داشتن با اسرائیل و صهیونیسم و خیانت به هموطنان خود.

(۲) رحیم‌علی خرم، یک تاجر بسیار معروف دیگر و مالک یک قمارخانه.

(۳) سرتیپ عبدالحسین سعادت‌مند، فرمانده سابق اداره اول ساواک، وزیر سابق اطلاعات در کابینه ازهارری، فرمانده دفتر روابط عمومی ارتش، رئیس محاکم نظامی رژیم گذشته.

(۴) محمد بقایی یزدی، دکتر مخصوص ساواک و شکنجه‌گر ماهر.

(۵) محمد فلاح، عامل ضدشورش ساواک.

(۶) جعفر شکروی، افسر شهربانی و فرمانده واحدهای گشتی کمیته ضدخرابکاری ساواک. در رشت احمد ابراهیمی افسر شهربانی و در فارس عبدالله مجیدی ستوان ژاندارمری نیز اعدام شدند. هر دو دادگاه رشت و فارس حکم دادند که خانواده این دو اعدامی حقوق ماهانه و مزایای شغلی آنها را دریافت کنند.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) القانین و خرم اولین تجاری هستند که اعدام شده‌اند. القانین یک یهودی بود و اولین قربانی غیرمسلمان عدالت اسلامی می‌باشد.

اتهامات وی عبارتند از: خیانت، فساد و قتل. وی در یک اظهارنامه طولانی به جاسوسی برای اسرائیل و ملاقات با موشه‌دایان و جلب قول حمایت اسرائیل از تمام یهودیان ایران متهم شده بود. طبق اظهارات منابع تنها مدرک برای اثبات اتهام خیانت وی ظاهراً سه سند از پرونده‌های ساواک بوده است.

اگر اسناد ساواک به عنوان مدارک قابل قبولی برای اثبات جرم محسوب شود هشدار قابل توجهی به شمار می‌رود. اگر امپریالیسم اقتصادی به عنوان یک سابقه منفی تلقی شود بنابراین صدها تاجر محلی بایستی از ترس به لرزه بیفتند.

ب- اعلام عفو محدود. شورای وزیران طرح یک عفو عمومی را مورد تصویب قرار داد. به نظر می‌رسد این عفو عمدتاً شامل جنایتکاران خورده‌پا و افراد بی‌گناه و به اصطلاح بی‌گناهی باشد که توسط پاسداران انقلابی دوآتشه به دلیل همپالگی با افراد ناباب دستگیر شده‌اند. استثنائات این عفو به قدری دور از دسترس است که مشکل بتوان قضاوت کرد که چه کسی را شامل می‌شود. مطمئناً این همان عفو عمومی که مدتها قبل بازرگان نخست‌وزیر ایران قول اجرای آن را داده بود نمی‌باشد.

براساس اظهارات یک منبع خبری هر فردی که توسط مقامات قانونی تحت پیگرد قرار داشته باشد علیرغم اینکه اتهامی علیه وی وارد شده باشد یا خیر از محکومیت معاف خواهد بود. اما این عفو شامل افرادی که تحت پیگرد دادگاههای انقلاب اسلامی قرار دارند و یا به تصرف غیرقانونی زمینها متهم هستند و یا در فسادهای مالی بیش از ۵۰۰۰۰۰ ریال (۶۷۱ دلار) مشارکت داشته‌اند و یا بیش از ۵۰۰۰۰۰۰ ریال (۶۷۱۱ دلار) رشوه‌خواری کرده‌اند، مجرمین نوع اول، عاملین علیه احساسات عمومی، دزدان مسلح، واردکنندگان و تولیدکنندگان مواد مخدر، آدم‌رباها و تخلفات ترافیکی خاص نمی‌شود. طبق گزارشات منابع خبری دستگیریهایی بیشتری صورت گرفته است.

این استثناءها در شرایطی به کار می‌آیند که یا شاکی از اتهامات خود صرف‌نظر کند و یا عملاً هیچ فردی هیچ اتهامی علیه فرد خاطی در مرحله اول ایراد نکرده باشد. منابع مطلع در تهران می‌گویند لایحه‌ای برای اعلام یک عفو عمومی تهیه شده اما حداقل یک بار توسط شورای انقلاب عودت داده شده است. یکی از منابع می‌گوید اگر در زمانی که چنین مطلبی اعلام شود به قدری آبدکی شده است که عملاً بی‌معنی خواهد بود با این وجود یک پیش‌روی برای بازرگان و کابینه ضعیف وی خواهد بود. حدس زده می‌شود که محاکمات و اعدامهای انقلابی انفعالی و ناگهانی پاسخ شورای انقلاب به توصیه بازرگان مبنی بر اتخاذ شیوه «بخشش و گذشت کردن» باشد. این کار ممکن است پاسخ قاطعانه‌ای به ارباب گروه فرقان باشد. اگر تلفنهایی که به خبرگزاریهای بین‌المللی شده درست تلقی کنیم، گروه فرقان تهدید کرده‌اند که کلیه اعضای شورای انقلاب را به قتل خواهند رساند.

منبع دیگری نیز چنین اظهارنظر کرد که اقدام منفعلانه دادگاه می‌تواند نشانه‌ای از بازگشت مجدد آیت‌الله خلخالی بی‌رحم به سرکار نیز باشد. منبع می‌گوید وی یکی از اعضای برجسته دادگاه انقلاب بوده و نیروی اصلی پشتیبانی از اعدامها می‌باشد.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) این امور فرد را در مورد انگیزه اعلام عفو محدود که اخیراً اعلام شده گیج می‌کند و معلوم نیست واقعاً در مورد عفو عمومی که عباس امیرانتظام سخنگوی دولت در مصاحبه مطبوعاتی اخیر خود قول داده بود چه مسئله‌ای بروز کرده است. یک نتیجه‌گیری می‌تواند این حقیقت باشد که زندانها به قدری از زندانیان انقلابی پر شده است که دیگر جایی برای جنایتکاران خورده‌پا وجود ندارد.

ج- دادستان عمومی خواستار مساعدت مردم شده است. دادستان عمومی دادگاه انقلاب اسلامی از تمام ایرانیان خواسته است که در یافتن و دستگیری سران رژیم سابق کمک کنند. بعضی از اسامی که اعلام شده عبارتند از:

- ۱- دکتر نهایندی ۲- دکتر عبدالمجید مجیدی ۳- دکتر عبدالعظیم ولیان ۴- دکتر منوچهر تسلیمی ۵- دکتر فریدون مهدوی ۶- داریوش همایون ۷- رضا صدقیانی ۸- حسن رسولی ۹- قاسم سربنا ۱۰- حسین فولادی ۱۱- امیرحسین شیخ‌بهایی ۱۲- منوچهر پرویز ۱۳- دکتر نیلی

آرما [آرام] ۱۴- دکتر محمدرضا نجابت ۱۵- دکتر باقر عاقلی ۱۶- هجبر [هژبر] یزدانی ۱۷- سرلشگر عزت‌الله محرری ۱۸- سرتیپ کمانگر ۱۹- سرلشگر پالیزبان و ۲۰- سرلشگر صیادیان.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) تنها فرد قابل شناسایی که در لیست ذکر شده سرلشگر پالیزبان می‌باشد. وی استاندار کرمانشاه و رئیس رکن ۲ ارتش شاهنشاهی ایران می‌باشد. فرد دیگر سرلشگر صیادیان است که فرمانده سابق ساواک در غرب ایران بوده است.

د- سفیر مصر، تهران را ترک می‌کند. دکتر علی ضمیر صافیات سفیر مصر در ایران روز چهارشنبه ایران را به مقصد قاهره ترک نمود. سخنگوی سفارت مصر روز سه‌شنبه اعلام کرد که کارمندان سفارت «تا مدتی» در ایران خواهند ماند.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) وابسته نظامی مصر که قبلاً گزارش شده بود در حال ترک ایران است اظهار داشت که برای دوره نامعینی در تهران خواهد ماند. وی تصدیق کرد که کارمندان سفارت در ایران خواهند ماند زیرا با دولت ایران توافق شده است که کارمندان سفارت ایران در مصر باقی‌مانده و کارمندان مصری نیز در ایران بمانند. تنها سفرا هستند که کشور میزبان خود را ترک می‌کنند. این روند به این منظور صورت گرفته تمامی روابط دیپلماتیک به طور کامل قطع نشود و برای اینکه در آینده در صورت تمایل بتوانند روابط دیپلماتیک جدیدی آغاز کنند درها باز باشد.

ه- موارد متفرقه:

(۱) بندر بوشهر فعال‌تر می‌شود. مهدی مجد مدیرکل سازمان بنادر و کشتیرانی در بوشهر روز گذشته اعلام کرد فعالیت‌های بیشتری در بندر بوشهر صورت خواهد گرفت. وی گزارش داده است که در طول سه ماه گذشته ۱۸ کشتی باری در این بندر بارگیری کرده و یا بار خود را تخلیه کرده‌اند و تخلیه دو کشتی دیگر در حال انجام می‌باشد. وی اضافه نمود که بندر در حال حاضر دو بارانداز دارد ولی چهار اسکله جدید ساخته خواهد شد.

(۲) مسئولین از خدمت در ارتش معاف شدند. ستاد مرکزی نیروی زمینی روز گذشته اعلام کرد که مشمولین دارای رتبه‌های دانشگاهی که در آذرماه به خدمت اعزام شده‌اند می‌توانند به مراکز آموزشی خود مراجعه کرده و گواهی معافیت دریافت نمایند.

سند شماره ۱۷۲

۱۰ می ۱۹۷۹ - ۲۰ اردیبهشت ۱۳۵۸

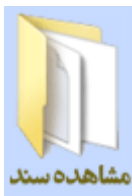
استفاده محدود اداری

به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی.

از: سفارت آمریکا، تهران

موضوع: ملاقات با علیرضا نوری‌زاده مدیر مجله امید ایران

۱- روز چهارشنبه، ۹ می، وابسته مطبوعاتی روزن با علیرضا نوری‌زاده، سردبیر فصلنامه امید ایران، مجله «تایم» ایران، در دفتر آژانس ارتباطات بین‌المللی آمریکا در سفارتخانه ملاقات

کرد. نوری‌زاده معاون و سردبیر پیشین مجله فردوسی و گزارشگر اطلاعات خواستار این ملاقات شده بود تا نگرانی و ترس خود را از وقوع یک کودتای چپی با در نظر گرفتن توانایی آنها در سازماندهی مخفی ابراز دارد و از جو سرکوبگرانه ضدروشنفکری روحانیت سخن بگوید. سردبیر سی و پنج ساله و دارای درجه دکترا از آمریکا گفت که وی از طرف محفل نویسندگان که به ایران آزاد و دموکراتیک معتقدند سخن می‌گوید و گفت که وی یکی از اعضای فعال سازمان اتحاد برای آزادی بود که توسط احمد بنی‌احمد، یکی از نمایندگان رک‌گوی ضد رژیم مجلس پیشین تأسیس شده بود.

وی خاطر نشان ساخت که منابع خبری وی معتقدند که تعداد سلاح‌های موجود در اختیار چریک‌های فدایی خلق حدود ۴۰۰۰ اسلحه است و جرج حبش از جبهه خلق برای آزادی فلسطین نیز از نظر فنی به آنها کمک می‌کند.

۲- نوری‌زاده گفت که سیاست وی در مجله از دیرباز ایجاد راهی برای ابراز عقیده ایرانی‌های لیبرال بوده است و بدین ترتیب در سرمقاله این هفته از شخصیت‌پرستی در سیاست‌های ایران انتقاد کرد و حمایت خود را از نظریه رهبری جمعی که نوعی مخالفت با خمینی به حساب می‌آید ابراز داشت. در نشریه بعدی نوری‌زاده سعی دارد افکار استالینیستی سرپرست کمیته مرکزی حزب توده را با افکار سرپرست کنونی حزب یعنی کیانوری مقایسه نموده و نقش ظریف و مزورانه حزب توده را به تصویر بکشد. دکتر نوری‌زاده با صراحت خواستار کمک از دفتر مطبوعاتی و فرهنگی شد تا واسطه‌ای برای محافل میانه‌رو از طریق دستیابی به سخنوران نامی آمریکایی شود، به خصوص به خاطر اینکه آنها می‌توانند با آشنایی با طرز تفکر ایرانی‌ها سخن بگویند و از طریق فراهم آوردن ادبیاتی در مورد روند دموکراتیک غربی، مقالاتی در مورد نارضایتی و ناراضیانی چون سولژنیتسین فراهم آید و نیز برای روزنامه‌نگاران ایرانی فرصتی پیش آید تا علیرغم اوضاع انقلابی، بتوانند در آمریکا تحصیل نمایند تا مقدمات خنثی‌سازی نیروهای ضددموکراتیک شدیداً سیاسی موجود در جناح راست و چپ فراهم آید.

۳- وابسته مطبوعاتی گفت که با به راه افتادن بایگانی بی‌سیم به زودی وی خواهد توانست بعضی از نیازهای مورد لزوم او را برآورده سازد. هر دو توافق کردند که هفته بعد نیز ملاقات نموده و در رابطه با نیاز سردبیر پاسخ عملی‌تری را طرح‌ریزی نمایند. شلنبرگر

سند شماره ۱۷۳

۱۰ می ۱۹۷۹ - ۲۰ اردیبهشت ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۴۸۸۵ به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: دو روزنامه جدید ایرانی

۱- روز دوشنبه ۷ می، یک روزنامه صبحگاهی جدید، مستقل، فارسی زبان، تنها رقیب

واقعی برای روزنامه مردمی آیندگان به نام بامداد (صبح) در خیابانها ظاهر شده، همراه با مقالات بعدی در خلال هفته، قول می‌داد از منافع ایران و انقلاب اسلامی محافظت نماید و عمیقاً بی‌طرفی را رعایت کند ولی در محدوده مسئولیت واقعی‌اش هیچ‌گونه بهانه‌ای نیاورد. روزن وابسته مطبوعاتی، روز چهارشنبه ۹ می، منصور رهبانی سردبیر بامداد را در ساختمان سه طبقه جدیدالاجاره‌ای ملاقات نمود و با یک جلسه گرم و تاجرمانانه از وی پذیرایی شد. رهبانی سابقاً معاون سردبیر روزنامه بدنام و مرده رستاخیز، تصدیق کرد که او می‌خواسته به خوانندگانش بگوید که روزنامه اساساً از کارکنان سابق رستاخیز تشکیل یافته، اما به خاطر یک شروع بدون پیش‌داوری، در یک جلسه عمومی تصمیم بر این شد که گفتن این حقیقت را دو هفته‌ای به تعویق بیندازد. رهبانی که از پاییز گذشته که رستاخیز منحل شده بود بیکار بود، با تشکیل یک بنگاه و کمک گرفتن از متجاوز از چند صد نفر پخش‌کنندگان رستاخیز و کارکنان شعب سراسر کشور روزنامه را دوباره به راه انداخت. او گفت که برای ادامه کار روزنامه به مدت سه ماه پول دارد اما احساس می‌کند که برای سود بردن باید تیراژ روزنامه‌اش به ۱۵۰۰۰۰ نسخه برسد و حداقل دو صفحه کامل آگهی داشته باشد. در این شرایط اگر چه برای قضاوت زود است ولی تیراژ روزنامه حدوداً ۱۰۰۰۰۰ می‌باشد و هنوز میزان آگهی‌ها به مقدار مطلوب نرسیده است. رهبانی گفت که بامداد باید سیستم توزیعش را درست کند، گزارشاتی که از شهرستانها می‌رسند حاکی از آن است که بامداد بهتر از روزنامه چپی آیندگان به فروش می‌رسد و این به علت خط‌مشی صریحش در مورد وقایع و موضع میانه‌روانه‌اش می‌باشد. رهبانی تأکید کرد که بیش از شصت نفر نویسنده و مقاله‌نویس و علاوه بر آن حدود چهل نفر از کارکنانش، خوب به وسیله وی تصفیه شده بودند و او کاملاً برای آنها روشن کرده بود که می‌داند که نظرات سیاسی آنها یک طیف وسیع را تشکیل می‌دهد اما روزنامه بامداد، به یک چارچوب ایدئولوژیک تن در نخواهد داد. رهبانی در حاشیه اضافه نمود از آنجا که بامداد با استفاده از امکانات روزنامه اطلاعات چاپ می‌شود، روزنامه‌اش از مشکلات مقابله با یک اتحادیه فعال کارگران چاپ معاف می‌باشد.

۲- رهبانی علاقه‌اش را مبنی بر دریافت مقالات توضیحی از جانب وابسته مطبوعاتی اظهار داشت و علیرغم حساسیت روابط ایران و آمریکا وی روزن را مطمئن ساخت که بامداد برای بالا بردن تیراژش هیچ چیزی را که مستقیماً علیه منافع آمریکا باشد، چاپ نخواهد کرد. رهبانی یک بیوگرافی توضیحی در مورد کاتلر که به عنوان سفیر نامزده شده، داشت و مخصوصاً به هر نوع تغییری در مورد شرایط ویزا دادن علاقه‌مند بود و برای مواقعی که تماس فوری ضرورت داشته باشد، شماره تلفن‌خانه و شماره تلفن مستقیم دفترش را به وابسته مطبوعاتی داد.

۳- در روز دوشنبه، ۵ می، تهران تایمز، تنها روزنامه انگلیسی زبان در چهار صفحه تحت نظارت عرفان پرویز و مصطفی جعفری که تبعه ایران شده‌اند، شروع به انتشار کرد. پرویز گزارشگر قبلی تهران ژورنال اسماً سردبیر است حال آنکه جعفری، گزارشگر سابق روزنامه

اطلاعات و مقاله‌نویس رادیو صدای آمریکا، در حقیقت گرداننده تشکیلات است. تهران تایمز خودش را «روزنامه‌ای لیبرال که هدف اولیه‌اش آگاه نگه داشتن خوانندگان انگلیسی زبان از تمامی اخبار و جریان‌های داخلی و خارجی از طریق گزارش‌های بی طرفانه، منصفانه و واقع‌بینانه می‌باشد» خواند.

در صحبت با پرویز و جعفری، وابسته مطبوعاتی دریافت که پنج سرمایه‌گذار که نامشان برده نشده، مخارج روزنامه را تقبل کرده‌اند و با ذکر افزایش آگهی‌های روزنامه و تیراژی در حدود ۹۰۰۰ نسخه، آینده تهران تایمز خوب به نظر می‌رسد. جعفری گفت که انتظار دارد در طی یک هفته، روزنامه صفحاتش را به هشت صفحه همراه با دو صفحه اخبار داخلی به جای یک صفحه ناقص افزایش دهد. جعفری هیچ‌گونه سانسوری را از جانب دولت موقت احساس نمی‌کند اما دکتر ممکن، معاون وزارت اطلاعات از وی خواسته که خط‌مشی ایدئولوژیک روزنامه را ذکر کند. جعفری پذیرفته که فقط قصدش فروش روزنامه بوده اما کاملاً آماده است که از انقلاب حمایت کند. شلنبرگر

سند شماره ۱۷۴

۱۴ می ۱۹۷۹ - ۲۴ اردیبهشت ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۴۹۵۴ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

موضوع: اوضاع شیراز

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه گزارش: مأمور سفارت سرگرم دیدار از شیراز است. شهر آرام و مرتب است. دولت محلی (وضع استانداری و غیره) مرتب و منظم است. انجمن ایران و آمریکا هنوز در اشغال مجاهدین [خلق] است. دانشگاه باز است و جو آن جو درس و آموزش است. یأس و ناامیدی از انقلاب. اعتقاد بر این است که ایالات متحده، ایران را تحت نفوذ مؤثر دارد. مغازه‌ها باز و کارخانجات بسته‌اند. بیکاری بالا است. صنایع الکتریکی ایران باز است. پایگاه‌های نظامی آرام و غیرفعالند.

۳- مأمور سفارت جهت نظارت بر کار بسته‌بندی اسباب و لوازم خانواده کارمندان سابق کنسولگری به شیراز رفته است. خانه و اسباب و اثاثیه به جای گذاشته شده در اواخر فوریه دست‌نخورده باقی بود. کنسولگری نیز که تحت مراقبت نیروهای محلی قراردادی می‌باشد، تخریب نشده و کمیته محل وارد و حتی نزدیک آن هم نشده است. تنها مراجعین کنسولگری متقاضیان همیشه امیدوار ویزا بودند.

۴- شهر آرام است. شیراز که آرام‌ترین شهر ایران در دوران انقلاب بود، همچنان آرام است. از راه‌بندان‌ها و بازرسی‌های آخر شب و تیراندازی‌های شبانه آنچنانی که در شهرهای دیگر ایران وجود دارد خبری نیست. جوانان مسلح در حال گشت‌زنی در خیابانها مشاهده نمی‌شوند. تنها

افرادی که علناً اسلحه حمل می‌کنند، کسانی‌اند که در سمت‌های رسمی (کمیته‌های حفاظتی متشکل از نیروهای شهربانی و ارتش) کار می‌کنند و اغلب ملبس به یونیفورم‌اند. نیروهای نظامی شهربانی که یونیفورم به تن دارند ترافیک شهر را کنترل می‌کنند و حضور نیروهای نامنظم مشهود نیست اگر چه گفته می‌شود که این نیروها فعال بوده و طرح‌هایی در دست اجراست که با نیروهای انتظامی شهر ادغام شوند.

۵- کارمند سفارت اگر نه به صورت گسترده ولی بسیار دوستانه توسط معاون استاندار (احمد مقصودی، کارمند سابق وزارت کشور) مورد استقبال قرار گرفت. خط‌مشی اداری وی آن است که سعی دارد از نقش کمیته در استان فارس چشم‌پوشی کند و مستقل از آنها عمل نماید. شیراز تنها یک کمیته شهری دارد و علی‌الظاهر توسط دو نفر از روحانیون محلی، آیت‌الله حائری شیرازی و دستغیب سرپرستی می‌شود. کمیته شیراز یقیناً فعال است. اما برخلاف کمیته‌های دیگر چنین به نظر می‌رسد که کار خویش را به مصالح اصیل شهری منحصر و محدود کرده است.

۶- انجمن ایران و آمریکا تبدیل به ستاد محلی مجاهدین [خلق] شده است. آنها علاوه بر سنگربندی و کشیدن سیم‌خاردار در این ساختمان که طی چندین حمله سوخته و خسارت دیده است، مجدداً آن را نقاشی و سیم‌کشی برق کرده‌اند. گروه دیگری از چریکها که کنسولگری انگلیس را اشغال کرده بودند، اخیراً آن را تخلیه کرده‌اند. قرار است این کنسولگری در پاییز بازگشایی شود. مرکز فرهنگی فرانسه باز و در حال فعالیت است.

۷- دانشگاه شیراز یا پهلوی سابق بازگشایی شده و علی‌الظاهر فقط بر فعالیتهای آموزشی تأکید دارد. دانشجویان به منظور جبران وقت درسی از بین رفته در دوران فعالیتهای انقلابی، می‌توانند ۲۱ ساعت درس در هفته داشته باشند (ضعف ساعات درسی یک نیم سال معمولی). خروج استادان خارجی، کادر علمی و آموزشی دانشگاه را ۲۵ درصد کاهش داده است. در نتیجه بار آموزشی محول شده بر دوش استادان باقیمانده تقریباً دوبرابر شده است. یک پژوهشگر آمریکایی که بر اساس طرح فول برایت در دانشگاه شیراز تدریس می‌کند گفت: «این دانشجویان باید غیرسیاسی‌ترین دانشجویان در سراسر کشور باشند.» وی گفت که یقیناً بحث سیاسی قسمت اعظم زندگی دانشجویی را تشکیل می‌دهد اما زنگ کلاس که نواخته می‌شود، این بحث‌ها معمولاً فقط در کلاسهای درسی علوم سیاسی پیدا می‌شود. او خاطرنشان ساخت که شیوع نظریه جدایی دین از سیاست به طرز فزاینده‌ای شروع شده است لیکن این امر مشکل واقعی دانشجویان محافظه‌کارتر است.

۸- در ماه فوریه فرد آمریکایی موردنظر با دشمنی و خصومت ضدآمریکایی مواجه بوده و نیز به عنوان عامل سیا مورد اتهام واقع شده بود اما در این اواخر با چنین مواردی برخورد نداشته است. اخیراً دانشگاه تصمیم گرفته است که زبان انگلیسی را همچنان به عنوان زبان آموزشی دانشگاه حفظ نماید.

۹- در روحیه جوانان و تحصیل کرده‌ها ناامیدی و یأس شدیدی نسبت به انقلاب یا آن‌طور که یک پزشک اشاره کرد «انقلاب نیم‌بند ما» وجود دارد. اکثر آنها احساس می‌کنند که امیدهایشان در مورد قوانین و نهادهای آزادمشنانه، توسط گروه مذهب‌یون محافظه‌کاری که در رأس قدرت قرار دارند، از بین رفته است. بسیاری از آنها نیز احساس می‌کنند که انقلاب ایران توسط قدرتهای خارجی که به زعم آنها سیاست و اقتصاد ایران را در کنترل خود دارند، در نطفه خفه شده است. آنها به صنایع ایران و طرح‌های توسعه که به کمک‌های فنی غرب وابسته‌اند و خیل عظیم بیکارانی که برای شرکتهای غربی - که ایران را ترک کرده‌اند - کار می‌کردند، اشاره می‌کنند. بعضی معتقدند که ایالات متحده آمریکا به این دلیل از رژیم فعلی طرفدار آمریکا در ایران حمایت می‌کند که ترتیبی اتخاذ نماید تا «ایران تحت سیطره امپریالیزم آمریکا قرار گرفته و اجازه دهد تا آمریکا بتواند به قیمت غارت کارگران ایرانی رشد کند». ناظران سیاسی معتدل‌تر معتقدند که ایالات متحده آمریکا حکومت فعلی ایران را روی کار آورد تا بتواند قیمت‌های نفت و موادخام موردنظر خود را بر آن دیکته کند و یا اینکه به عنوان قوی‌ترین سد موجود در مقابل تهدید شوروی عمل نماید.

۱۰- اعتقاد به این مسئله که ایالات متحده به درگیریها و تیراندازیها در ایران دامن می‌زند، قویاً و در سطح گسترده پذیرفته شده است و هرگونه اعتراض و اقامه دلیل بر علیه این عقیده نادیده گرفته می‌شود. اعتقاد بر این است که مقامات ارشد دولت (یزدی، قطب‌زاده، بنی‌صدر و امیرانتظام) عروسک‌های ما (آمریکا) هستند و در این حال بعضی‌ها معتقدند که خود آیت‌الله خمینی همدست و شریک ناآگاه آنهاست.

۱۱- می‌توان نارضایتی از انقلاب را در میان تمام اقشار و طبقات مردم مشاهده نمود. در حالی که اکثر مردم معتقدند که خمینی هنوز نزدیک‌ترین فرد به خداست، جذب و اقتدارش به طرز قابل ملاحظه‌ای افت کرده است. مردم عدم خوشحالی خود را از جو محدودکننده، انحراف مطبوعات (رادیو و تلویزیون قطب‌زاده مورد انتقاد شدیدی واقع شد) و تداوم محاکمات و اعدام‌های سریع ابراز داشتند. چندین نفر در ترور مطهری ابراز رضایت کردند و اعتقاد داشتند که وی مکافات عمل خویش را دید. جامعه یهودی ایران به نحو فزاینده‌ای متشنج است. یک خاخام یهودی محلی یک تور گروهی را جهت دریافت ویزای تجارتی سازمان داده است. سفارت آمریکا در رُم توقفگاه مناسبی برای مسافران شده است.

۱۲- خیابانهای شیراز که همواره مشهور به آرامش‌بخش، نشاط‌آور و دوست‌داشتنی بودند، هم‌اکنون در اوائل شب خالی هستند. اگر چه جو این شهر خوشایندتر از هرجای دیگر ایران است اما جای پیک‌نیک‌ها و پارتی‌های آخر شب آن خالی است. باد سرد اخیر شیراز که تاکستانهای انگور را سرمازده کرده و کارگاه‌های مشروب‌سازی خانگی را از کار انداخت، نگرانی در مورد ممنوعیت مصرف الکل را افزایش داده است.

۱۳- تمام مغازه و بازار شهر باز و فعال بودند. با توجه به اینکه شیراز یک منطقه کشاورزی

است، میزان بیکاری در آن به اندازه مناطق صنعتی تر نیست. با این حال مردم زیادی بیکارند که این امر منجر به تقلای زیاد برای دریافت مزایای بیکاری از اداره کار می‌شود. بعضی اقدامات انجام شده است، حداقل در صنایع وابسته به نفت تمهیداتی انجام شده که کارگران بیکار را در تشکیلاتی جهت برآوردن خواسته‌های اقتصادی‌شان متشکل نمایند. رهبری ایدئولوژیکی این جریان سوسیالیستی است.

۱۴- مصداق مشکلات بیشتر شرکت‌ها از قبیل همان‌هایی است که کارخانه جدید پلاستیک‌سازی واقع در حومه شهر شیراز با آنها درگیر است. پیمانکاران خارجی قبل از تکمیل کارخانه، ایران را ترک کرده‌اند. تکنسینهای خارجی (اسرائیلی) که می‌بایست نظارت بر آن را به عهده داشته باشند مراجعت نخواهند کرد. موادخام نیز در دسترس نیست. صاحب کارخانه مزبور درگیر مسایل و مشکلات کارگری و سرمایه در گردش یا «هزینه‌های جاری» است که علی‌الظاهر مشکلی برای افراد و شرکت شده است.

۱۵- کارخانه کود شیمیایی محل، که جزئی از طرح ملی پتروشیمی است، سعی دارد حداقل قسمتی از برنامه طرح توسعه خود را اجرا نماید. بخش‌هایی از این پروژه که طرف قرارداد آن شرکت انگلیسی انرژی گاز دیوی است، در حال فعالیت اجرا توسط پیمانکاران محلی و مهندسین شرکت پتروشیمی ایران است. پیشرفت کار خوب نیست.

۱۶- صنایع الکترونیک ایران هنوز دایر است و کارکنان آن مشغول به کارند اما نه به صورت خیلی جدی. بیشتر ادارات آن فقط به صورت نیمه‌وقت کار می‌کنند که مدت زیادی از آن را هم به گفتگو و نوشیدن چای می‌گذرانند. مشاغل قدیمی مانند مونتاژ اجزاء موشک‌های تاو به کار خود ادامه می‌دهند، اما ارزش آن در ایران جدید مورد سؤال است. گفتگو‌هایی در مورد یافتن طرح‌های مناسب‌تری در جریان است اما تاکنون فقط در حد حرف بوده است.

تعدادی از خارجی‌ان که مستقیماً استخدام شده بودند، باقی مانده‌اند. از این افراد اتباع کشورهای غربی طی همین ماه ایران را ترک خواهند کرد و تعدادی از کارکنان هندی باقی خواهند ماند. گفته می‌شود یک نماینده از شرکت «هرمان بلوم» برای همکاری با صنایع الکترونیک ایران بازگشته است و همین‌طور شرکت صنایع الکترونیک ایران در تلاش برای وادار کردن شرکت کانتیننتال مکانیکال به بازگشت می‌باشد. عقیده بر این است که هر دو شرکت فوق، قراردادهایی در زمینه مدیریت امور با شرکت الکترونیک ایران دارند.

۱۷- تأسیسات نظامی شیراز اگرچه نسبتاً فعال نیستند اما مرتب به نظر می‌رسند. هواپیماهای اف-۱۴ مستقر در پایگاه نیروی هوایی در روی پایگاه دیده می‌شوند و پرواز نمی‌کنند. گزارش شده بود که هواپیماهای اف-۱۴ هر هفته به پرواز درمی‌آیند.

۱۸- کارمند سفارت با یک ستوان از مرکز زرهی گفتگو کرد. وی به وضوح از اینکه در حال گفتگو با یک فرد خارجی دیده می‌شود هراسان بود. او گزارش داد که تانک‌های چیفتن هر چند روز یک بار روشن می‌شوند و این تنها کار در مورد آنهاست. ظاهراً مرکز زرهی مایل

است بعضی تکنسینها برای تعمیرات و کمک در کار تانکها مجدداً بازگردند. مأمور سفارت چنین احساس کرد که اکثر درجه‌داران برگشته‌اند و کار آموزش ادامه دارد. افسران در مورد آنچه در ارتش اتفاق افتاده است، خوشحال نیستند و در مورد آینده خود نگرانند.

۱۹- هم نظم و هم سلسله مراتب از بین رفته است. افسر ارتش گفت که دستورات روزمره «به مدت یک یا دو روز» پیگیری و اطاعت می‌شود اما برقراری و پیشبرد هر کاری ناامید کننده است. به تعدادی از واحدهای ارتش در شیراز دستور داده شده در خلال درگیریهای سندج به آن مناطق اعزام شوند اما آنها از رفتن امتناع کرده‌اند. نظر آنها این بود که «قبلاً نیز چنین دستوری به ما داده بودند ولی بعد متهم به برادرکشی شدید. چرا باید حالا مجدداً دست به چنین کاری بزنیم؟»
ناس

سند شماره ۱۷۵

۱۴ می ۱۹۷۹ - ۲۴ اردیبهشت ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۴۹۶۹ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارشات اجتماعی از اصفهان

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: خشونت‌های خیابانی در خیابانهای اصفهان تمام شده است اما جمعیت ایران با توجه به رقابت‌های مذهبی- سیاسی متشنج می‌باشد. جمعیت کوچک خارجی فراموش شده است. مدارس و دانشگاهها باز هستند اما فعالیت آنها پراکنده است. موقعیت شغلی تعدادی از افراد تغییر کرده است. پایان خلاصه.

۳- از هنگام مراجعت من به تهران، روزانه با دوستان و آشنایان تماس تلفنی داشته‌ام. همه آنها تصدیق می‌کنند که طی هفته‌های اخیر هیچ خشونت خیابانی روی نداده و اکثراً معتقدند احتمال کمی برای از سرگیری درگیریهای خیابانی وجود دارد. دستگیرها ادامه دارد، معمولاً به صورت اقدامات مخفی در نیمه شب و ناپدید شدن افراد که گمان می‌رود دستگیر شده باشند. ارزیابیها متفاوت است، طی ماه گذشته حداکثر حدود ۷۰۰ مورد دستگیری رخ داد. بیشتر دستگیرها و یا ناپدید شدن مربوط به بهاییان و یهودیان است اما به قول یک مرتبط بیشتر از نیمی از دستگیرها شامل ساواکی‌ها است. یعنی افرادی که ثروتمند بوده و از فرد نادرستی حمایت کرده یا دشمنانی داشته به علاوه افرادی که برای رژیم سابق کار می‌کردند. بنابراین وضعیت عمومی در اصفهان غم‌انگیز است. اقتصاد در حالت تعطیلی قرار دارد. علیرغم گزارشات رسمی برعکس، هیچ‌یک از صنایع بزرگ مشغول فعالیت نمی‌باشند (ذوب آهن، پالایشگاه، کارخانجات نساجی). بازار باز است اما تجار خبر از کساد کسب و کار می‌دهند و هیچ پروژه عمومی فعال نبوده و حتی در حال حاضر طرح‌ریزی نشده‌اند. بیشتر کارکنان حقوق دریافت می‌کنند بدون آنکه کار کنند اما بیشترشان اعتقاد دارند که این کار به زودی متوقف

خواهد شد. اصفهان غمگین است.

۴- دلیل اصلی ناراحتی رقابت مستمر میان آیت‌الله خادمی سالخورده و محترم، کسی که مردم برای وساطت در مورد مسئولین به او مراجعه می‌کنند و آیت‌الله طاهری جوان تندرو و تازه به دوران رسیده است که قهرمان اقدام مستقیم می‌باشد. به نظر می‌رسد نفوذ طاهری و وهله اول به خاطر داشتن پشتوانه حمایتی در میان نیروهای امنیتی (ارتش، نیروی هوایی و همافران و نیروهای خودش) در حال افزایش است. او کنترل مؤثری بر نیمی از شهر دارد (جنوب رودخانه)؛ گزارش می‌شود او مسئول بیشتر دستگیریهاست؛ او از اجازه دادن به پلیس برای مسلح شدن امتناع کرده و به نظر می‌رسد روابط خوبی با استاندار جدید دارد، در حالیکه استاندار قبلی از متحدان آیت‌الله خادمی بود. گزارش می‌شود، نفوذ اخیر طاهری بیشتر از یک راهپیمایی مسلحانه به قم با ۲۰۰۰ نیرو ناشی می‌شود که در آنجا تأیید خمینی را به دست آورد. از آنجا که او خیلی جوان و تندرو است و بنابراین قابل پیش‌بینی نیست، نفوذ روزافزون او باعث افزایش تشنج در شهر می‌شود.

۶- خارجیان تا حدود زیادی فراموش شده‌اند. اخیراً حوادثی بر علیه خارجیان روی نداده است و بازاریان مشتاق بازگشت خارجیان هستند (آشکارا) اما حضور و یا غیبت آنها دیگر مسئله‌ای به حساب نمی‌آید. در اصفهان پلیس و اداره کار چند ماه پیش به همه کارکنان اطلاع دادند که همه مجوزهای کار و اقامت برای خارجیان تا پایان خرداد (۲۱ ژوئن) باطل خواهد شد مگر آنکه معافیت مخصوص به طور انفرادی از تهران دریافت گردد. در حالیکه اکثر کارکنان با این موضوع، موافقت کرده‌اند، انجمن ایران و آمریکا تقاضای تعدادی برگ معافیت کرده و به انجمن گفته شده شانس معلمان در این باره خوب است.*

۶- دو دانشگاه اصلی اصفهان و صنعتی شریف (دانش مقدس، آریامهر سابق)، باز هستند و برخی دانشکده‌ها به واسطه امتحانات، سخت مشغول کارند اما اکثر دانشجویان وقت خود را صرف بحث‌های سیاسی می‌کنند. دانشگاه صنعتی شریف اعلام کرده کلیه استادان خارجی در پایان این ترم خواهند رفت و اینکه هیچ درسی به زبان انگلیسی تدریس نخواهد شد اما مشخص نکرده چگونه و از کجا متون فارسی برای دروس فنی تهیه می‌شود. خیلی‌ها انتظار دارند (دانشگاه) اصفهان بسته شود. دانش‌آموزان دبیرستان در تلاش برای جبران وقت از دست رفته در انقلاب حجم درسها را به صورت دوبرابر می‌گذرانند، به استثنای برخی مدارس که طاهری قول داده «ناظرانی را برای حصول اطمینان از صحت امتحانات» اعزام خواهد کرد. در این مدارس دانش‌آموزان سرگرم اثبات اعتبار انقلابی خویش هستند.

۶- مطالب ذیل گزارشهای بیوگرافی درباره افرادی است که در گزارش قبلی بدانها اشاره گردید:

* در اصل سند، شماره (۶) سه بار آمده است. م.

- استاندار قبلی، حقدان. وی در اوایل مارس برکنار شد، با آیت‌الله خادمی ملاقات کرد و نسبت به سوء عملکرد در اصفهان تبرئه گردید، بی‌سر و صدا در تهران بازنشسته شد اما گزارش شد که در ۳ می در تهران دستگیر گشت.

- دکتر محمدعلی واعظی استاندار سابق، پزشک شخصی آیت‌الله خمینی که به عنوان جانشین دکتر حقدان منصوب شد. مردی مسن و دانشمند اسلامی معروف و دوست خوب آیت‌الله خادمی و مورد احترام اصفهانی‌ها بوده اما از سلامتی جسمی خوبی برخوردار نیست. او از خمینی تقاضای بازنشستگی کرد و در ۱۱ می برکنار گردید.

- محمدکاظم بجنوردی استاندار. وی ماه گذشته توسط دادگاه اسلامی و پس از ۱۳ سال حبس در زندان، آزاد گردید. او مؤسس حزب ملل اسلامی در سال ۱۹۶۲ بود که توسط رژیم شاه به عنوان یک حزب تروریستی ممنوع اعلام شد. در سال ۱۹۶۶ دستگیر و محکوم به مرگ گردید و سپس مجازات وی به حبس ابد تقلیل یافت (پس از آنکه بنا به شایعات اصفهانی‌ها اسامی همکارانش را ارائه داد). پدر وی یک آیت‌الله معروف است که اکنون فوت کرده است. هنگام ورود به اصفهان وی از طرف آیت‌الله طاهری به مردم معرفی گردید. تصور می‌رود وی یک تندرو بوده و بیشتر به طاهری نزدیک باشد تا خادمی. بنابراین انتظار می‌رود دستگیریه‌ها در زمان وی ادامه یافته و شدت بگیرد.

- مهندس میرمحمد صادقی، کسی که برای من و پناهنده BHI (صنایع هلی‌کوپترسازی بل) در ژانویه و بعداً برای فرماندار نظامی ژنرال غفاری در پی تلاش برای قتل وی، محل امن تهیه کرد. گزارش می‌شود وی کشور را ترک کرده است. در زمان انقلاب وی دستیار اصلی آیت‌الله خادمی، اولین رئیس کمیته مرکزی و چهره اصلی غیرمذهبی در اصفهان بود. او یکی از مخالفین طاهری بود و آشکارا با دادن عنوان آیت‌الله به وی مخالفت ورزید. طبق گزارش او همچنین به یکی از دو معاونین ساواک در اصفهان از طریق یک فرد پناه داد (بعداً هر دو توسط مردم کشته شدند)؛ و طاهری شروع به متهم کردن وی به داشتن ارتباطات با ساواک نمود. او برای خادمی به صورت یک در دسر درآمد و در اواخر مارس از شغل خود استعفا داده و متعاقباً گزارش شد که در اوایل می ایران را به قصد آمریکا ترک کرد. (او تلاش کرد با من تماس بگیرد و به غلط به او گفته شد من در واشنگتن هستم بنابراین او ممکن است با من تماس بگیرد). او یک مهندس شهری است که به خوبی به انگلیسی صحبت می‌کند و یک انقلابی مخلص است اگرچه یک میانه‌رو. من تردید دارم که وی به سادگی جدایی دائمی از سیاست‌های ایران را بپذیرد.

- آقای پرورش، یک دستیار سطح پایین خادمی در زمان نجات من توسط خادمی. وی رئیس کمیته آموزش کمیته مرکزی شد و اکنون یکی از اعضای برجسته کمیته اجرایی است. او معلم دبیرستان بود و در اعتصابات دانش‌آموزی و درگیری‌ها نفوذ محوری داشت.

- آقای مشرف، معلم دیگر و همراه پرورش در گروه خادمی. او دستیار ویژه واعظی

استاندار - رابط اصلی اش با خادمی - شد. آینده او در زمان بجنوردی استاندار معلوم نیست. - دکتر سراج الواعظی [سراج الواعظین] (نسبتی با استاندار ندارد). او یک ملا و معلم دینی و فلسفه در آموزش و پرورش اصفهان و یک چهره مذهبی قابل احترام است که با طاهری مبارزه و علیه خشونت سخنرانی کرده است. او دستگیر شده و به اتهام همکاری با شاه محاکمه و به چهار سال زندان و خلع لباس محکوم گردید. شایعاتی وجود دارد مبنی بر اینکه با ۱۴ تن دیگر از ملاها همین کار انجام شده و یا خواهد شد.

- امیر امان‌الله دارشویی نماینده مجلس از سمیرم، پسر و وارث رئیس شاخه دارشویی ایل بختیاری که ناپدید شده و در جستجوی وی هستند، همانند دیگر نمایندگان مجلس سابق اما نه با شدت. او در سمیرم (در استان اصفهان) است و هفته گذشته هنگامی که پدر او جشنی برای خسرو قشقایی که به همراه برادرش ریاست همه ایل را به عهده دارد برگزار کرد، ظاهر شد و در کوران انقلاب از تبعید بازگشت.

- جمشید ایرانپور از دوستان کنسولگری است، پیمانکار و واردکننده که با همه تیپ آدم از ساواکی گرفته تا انقلابی رابطه دارد و به عنوان مأمور سیا بودن تحت تعقیب است. او در آمریکا ماند تا اینکه نامه‌ای از آیت‌الله خادمی دریافت کرد و اکنون به اصفهان مراجعت نموده جایی که اکنون یکی از اعضای کمیته مرکزی است.

- زینت نیلچی، از کارکنان سابق کنسولگری است که برای کار در دفتر حفاظت BHI شرکت هلی کوپترسازی بل آنجا را ترک کرد و اکنون به اتهام مأمور سیا بودن تحت تعقیب است.

۷- کنسولگری اصفهان از هنگامی که آنجا را ترک کردم بدون محافظ مانده و چندین بار پلیس انقلابی وارد آنجا شده است. به تعدادی از اشیاء خسارت وارد شده و یا مفقود گردیده اما نه کنسولگری و نه رزیدانس غارت نشده‌اند.

ناس

سند شماره ۱۷۶

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۴۹۷۰ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری
موضوع: نظریات آیت‌الله بهشتی در مورد انقلاب و روابط خارجی

۱- (محرمانه - تمام متن - تلگرام گزارشی)

۲- خلاصه: بهشتی می‌گوید انقلاب ایران پایان نگرفته و دادگاههای انقلاب موقتی هستند. آیت‌الله منتظری جای آیت‌الله مطهری را در شورای انقلاب پر خواهند نمود. یزدی جوشش خود را از دست داده است.

در زمینه سیاست خارجی بهشتی می‌گوید انقلاب اسلامی عدم ملاحظه قدرتهای بزرگ را

می‌خواهد. پایان خلاصه.

۳- در جریان تلاش برای ملاقات با بهشتی از کفیل رایزن سیاسی خواسته شده بود تا لیست سئوالات مورد بحث را بدهد. بهشتی از ملاقات امتناع ورزید ولی به سئوالات از طریق منبع ما که یکی از یاران قدیمی خمینی است و به عنوان واسطه کار می‌کند کتباً پاسخ داد. نظرات بهشتی بیش از علایق گذرای ما اهمیت دارند چون گفته می‌شود او رئیس شورای انقلاب است که بالاترین ارگان انقلاب اسلامی محسوب می‌شود. واسطه‌ای که رابطین او در داخل نهضت خمینی غیرقابل انکار هستند گفت که بهشتی در حال حاضر رابط اصلی بین دولت موقت ایران و خمینی می‌باشد و لذا مسئول هماهنگی روابط بین دولت و تشکیلات کمیته‌ها می‌باشد. واسطه تأیید کرد که آیت‌الله منتظری جای آیت‌الله مطهری مقتول را در شورای انقلاب پر خواهد کرد و گفت که این امر خوبی است چرا که بر اساس روابط بین آیت‌الله‌ها، منتظری شاید نفر بعدی برای جانشینی خمینی، در صورت مرگ او باشد. وقتی که پرسیده شد چرا نوبت شریعتمداری نخواهد شد، منبع گفت که او از پیروان خط فکری و ایدئولوژیک خمینی نمی‌باشد و رهبری نهضت اسلامی به او اجازه نخواهد داد که روی کار بیاید. در بین سایرین منتظری بهترین فرد بوده و از بیشترین احترام برخوردار می‌باشد.

۴- در پاسخ به این سؤال که اهداف انقلاب چه هستند و سیر انقلاب به کدام سمت می‌باشد، بهشتی این طور پاسخ داد: «هدف ما ایجاد نظم سالم و روابط سالم در داخل ایران و با جهان خارج می‌باشد.»

انقلاب سخت تلاش می‌کند که جهت خود را حفظ کند ولی هنوز به اهداف خود نائل نشده است. طبیعتاً «ایران می‌خواهد روابط انسانی سالمی با تمام ملتها داشته باشد، مشروط بر اینکه خارجیان مسئله روابط انسانی عادلانه را محترم شمارند.»

۵- در مورد شورای انقلاب: «مانند دو پارلمان است که در همدیگر ادغام شده‌اند.» شورا قدرت قانونگذاری نهایی را دارد و بر قوه مجریه نظارت می‌کند. در پاسخ به سئوالهایی در مورد افراد شورا بهشتی گفته بود: «اگر می‌خواستیم اسامی آنها را بدانند اعلام می‌کردیم.»

۶- در مورد دادگاههای انقلاب اسلامی: دادگاههای انقلاب «برای به مجازات رسانیدن دشمنان ملت در گذشته و افراد ضدانقلاب کنونی فعالیت می‌کنند. اینان دادگاههای عادی نیستند بلکه دادگاههای انقلابی هستند، فعالیتهای آنان موقت خواهد بود و بعد از آن وظایف آنان به دادگاههای عادی واگذار خواهد شد.»

بهشتی حاضر نشد در مورد زمان این مسئله توضیح دهد ولی فرد واسطه گفت تصور می‌کند یک سال زمان اعلام شده توسط دولت موقت زمان‌بندی فعلی کار دادگاه خواهد بود. منبع که شدیداً مخالف اعدامهای سریع است، نگران افزایش آنها بود.

(نظریه: تأکید بهشتی بر نقش دادگاهها در مقابله با [ضد] انقلابیون کنونی در صحبت‌های دیگر در مورد دادگاهها هم آشکار بود. خصوصاً بعد از دومین ترور که قتل یکی از رهبران

نهضت اسلامی یعنی مطهری بود). بهشتی در پایان پاسخ‌هایش اشاره کرده که انقلاب خونین نبوده است «اما اگر انقلابی خونین نباشد به این معنی نیست که انقلاب کاملی نداشته‌ایم، اگر شورای انقلابی وجود نداشت تمام افرادی که در حال حاضر زندانی هستند توسط مردم کشته شده بودند.» (نظریه: او این مسئله را برای اثبات حقانیت محاکمه‌های انقلابی ذکر نمود).

۷- در زمینه روابط خارجی: بهشتی گفت: «ایران می‌خواهد که دنیای خارج به ضدانقلابیون کمک نکرده و در امور داخلی ایران دخالت نکند. ما چیز بیشتری نمی‌خواهیم نه از آمریکا و نه از شوروی، روابط ما با شوروی باید مانند دو همسایه عادی باشد. آنها نباید دخالت کنند و نباید توقعات بخصوصی از ما داشته باشند.» در مورد آمریکا، بهشتی گفت: «دولت آمریکا گفته که در امور ایران دخالت نمی‌کند، چرا به مسایل عدم مداخله پاسخ گفته نمی‌شود؟ گروه‌های اقلیت به دولت موقت، شوراها و انقلابی و هم‌منظور آمریکا حمله می‌کنند.» او گفت: تعجب خواهد کرد اگر آمریکا نتواند از خودش دفاع کند. از طرف دیگر با یک تناقض آشکار گفته که «در حال حاضر آمریکا هر چه ساکت‌تر باشد برای شما و برای ما بهتر است.» در آخر سئوالات با مداد اضافه کرده بود: اگر ثابت شود که آمریکا به گروه‌های ضدانقلابی کمک می‌کند، این مسئله بی‌نهایت به ضرر روابط فی‌مابین خواهد بود. (نظریه: نگرانی بهشتی از فعالیتهای ضدانقلابی و نگرانی او در مورد حمایت خارجی از این فعالیتهای آشکار و مهم است.) فرد واسطه گفت بهشتی و دیگران که در باند اصلی مذهبی‌ها هستند، در زمینه روابط بین‌المللی بسیار ناوارد هستند و احتمال دارد که آنها در عوض شبهه کوچکی، هیولای وحشتناکی را ببینند.

این یک مشکل مداوم برای ایران و دوستان خارجی‌اش خواهد بود، فعالیتهای آینده ضدانقلاب محاکمه‌های بیشتری را به دنبال خواهد داشت و می‌تواند باعث تشکیل همان اطرافیان خونخواری شود که شاه را محاصره کرده بود. (نظریه: مسئله نگران‌کننده است ولی ما فقط می‌توانیم بگوییم آمین). این واقعیت که یکی از هواداران اصلی خمینی نگران این مسئله است، می‌تواند باعث بعضی عکس‌العملهایی در قم گردد.

۸- در پایان ملاقات، منبع گفت که بهشتی و دیگران «ارتقاء» یزدی به وزارت خارجه را طرحی برای برداشتن او از سر راه می‌دانند. آیت‌الله‌ها از برخورد یزدی با مسئله تابعیت آمریکایی‌اش و ارتباطاتش ناراحت شده‌اند.

منبع حدس می‌زند که به او پست وزارت خارجه داده شده تا او سخنگوی انقلاب در خارج کشور شود و بعد از مدت کمی او را به یک مرکز دیپلماتیک در خارج خواهند فرستاد. یا بعد از یک دوره احتیاطی از کار برکنار خواهد شد. (نظریه: این منفی‌ترین نظریه‌ای است که ما در مورد انتصاب یزدی شنیده‌ایم ولی منبع فردی است که با تفکر بزرگان مذهبی آشنا است).

سند شماره ۱۷۷

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۹۱۷۹

۱۵ می ۱۹۷۹ - ۲۵ اردیبهشت ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - فوری

افسر تهیه کننده گزارش: ای.بی. گرازینی متخصص امور اطلاعاتی

مقام مسئول تأیید کننده: وابسته دفاعی ایالات متحده آمریکا سرهنگ ال. جی. هالند

منبع: رسانه های خبری محلی، کارمندان سفارت و اعضای دفتر وابسته دفاعی

موضوع: وضعیت ایران، می ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش دربرگیرنده توضیحات و اطلاعاتی در خصوص شرایط حاکم بر ایران است. این اطلاعات شامل موارد ذیل است: اعلام عفو عمومی، وضعیت ارتشبد طوفانیان، سخنرانی فرمانده نیروهای مسلح، بازنشستگی های جدید، جایگزینی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به جای کمیته، مجروحیت هشت نفر در جریان درگیری های شهر خرمشهر.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف) اعلام عفو عمومی: اسدالله مبشری، وزیر دادگستری، اعلام کرد که افرادی که در رژیم سابق مرتکب جرایم کوچک شده اند مورد عفو عمومی قرار گرفته اند؛ وی خاطرنشان کرد که سه گروه از این عفو بهره مند نخواهند؛ این سه گروه عبارتند از: افرادی که در گذشته مرتکب قتل شده اند، افرادی که در رژیم گذشته زندانیان سیاسی را به نحوی شکنجه داده اند که منجر به مرگ آنها شده است و افرادی که در رژیم سابق اموال عمومی را به نحوی چپاول و غارت نموده اند که سرنوشت ملت را تحت الشعاع قرار داده اند. وزیر دادگستری افزوده است که ممکن است، به غیر از این سه گروه، گروه های کوچک دیگری نیز باشند که از عفو عمومی برخوردار نشوند. وی به عنوان مثال از این قبیل افراد به آن دسته از خرابکارانی اشاره کرد که تعمداً و به قصد ایجاد فجایع و دردهای ملی، به فعالیتهای اخلالگرانه خود ادامه می دهند. مثلاً چنانچه فردی با هدف ایجاد کمبود مواد غذایی اقدام به آتش زدن انبار غله بنماید، هرگز با عفو و بخشش مواجه نخواهد شد. مجرمین و تبهکاران توسط دادگاههای معمولی مورد محاکمه قرار خواهند گرفت و دولت نیز آن دسته از افرادی را که از قوانین و مقررات سرپیچی کرده اند به استخدام خود در نخواهد آورد و پرونده این افراد در شوراهای حل اختلاف مدنی مورد بررسی قرار خواهد گرفت. وزیر دادگستری در ادامه اظهار داشت که در صورت موافقت آیت الله خمینی، آن دسته از متهمینی که پرونده دادرسی آنها در دادگاههای رژیم سابق مورد بررسی قرار گرفته است، می توانند با استخدام وکیل، از خود دفاع نمایند؛ البته برخی از این

افراد با توجه به سوابق گذشته خود، از این نکته آگاهند که حتی مجموعه‌ای از وکلا هم نخواهد توانست به آنها کمک بکنند. وی تصریح کرد که در حال حاضر حدود ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ زندانی در زندان قصر به سر می‌برند و تا جایی که او می‌داند هیچ یک از آنها تاکنون از نحوه برخورد و عملکرد نیروهای حفاظت و مدیران زندان گله و شکایت نداشته‌اند.

ب) وضعیت ارتشبد طوفانیان:

اطلاعات ذیل از رسانه‌های خبری محلی اخذ شده است:

«ارتشبد طوفانیان دچار چه سرنوشتی شد؟ بر اساس اظهارات یک منبع موثق، وی تا چند هفته پیش در زندان قصر به سر می‌برد اما در حال حاضر در این زندان حضور ندارد. قرار بود طوفانیان نیز شبیه بسیاری از سیاستمداران، تاجر و دستیاران شاه سابق، در انتظار رأی دادگاه مبنی بر «فساد فی الارض»، «جنگ با خدا و مردم» و «گناهان نامشخص قرآنی» باشد، اما گزارشات موجود حاکی از این است که در یک مکان تفریحی زیبا و مشهور در ایالات متحده آمریکا مشغول خوشگذرانی و گشت و گذار است. قدر مسلم وی از عهده این اقدام بر می‌آید؛ منابع موثق گزارش داده‌اند که وی با پرداخت مبلغ هنگفت دو میلیون دلار به عنوان رشوه، موفق به فرار از زندان قصر شده است. منبع خاطرنشان می‌کند که برخی فرار کردند و برخی رشوه دادند... طوفانیان رشوه داد.»

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) این اداره از دیگر منابع نیز شنیده است که ارتشبد طوفانیان با پرداخت رشوه موفق به فرار شده است اما هم منابعی که این خبر را مطرح کرده‌اند و هم رسانه‌هایی که موضوع را طرح کردند از وثوق و اطمینان بالایی برخوردار نیستند. این اداره از وضعیت کنونی ارتشبد طوفانیان هیچ اطلاعی ندارد.

ج) سخنرانی فرمانده نیروهای مسلح: رئیس ستاد کل نیروهای مسلح ایران، سرلشگر ناصر فرید، در اولین کنفرانس مطبوعاتی خود از زمان تصدی این جایگاه خاطرنشان کرد که ارتش مهمترین نیروی ملی کشور است و به سرعت در حال بازیابی روحیه و توان از دست رفته خود می‌باشد؛ توانی که پس از تسلیم در برابر نیروهای انقلاب اسلامی به شدت تحلیل رفته بود. وی تأکید کرد که ارتش هرگز مغلوب نشد بلکه خود را تسلیم خواست و اراده ملت کرد. وی اظهار داشت که در اولین اقدام تلاش خواهد کرد که ارتش ضمن ایفای نقش یک نیروی نظامی ملی، منعکس کننده خواست و اراده ملت باشد و در راستای منافع و منویات مردم تلاش نماید. وی افزود که این در حقیقت همان ایده و عقیده‌ای بود که در پس رژه مورخ ۱۸ مارس وجود داشت؛ رژه‌ای که در آن، همه مردم با اتحاد و یکپارچگی عشق و مودت خود را به افسران و نظامیان ارتش نشان دادند. در آن روز ارتش در حالی به پادگانهای خود بازگشت که قلبی آکنده از شوق و امید داشت و رسانه‌های بین‌المللی نیز با گستردگی قابل ملاحظه، این موضوع را انعکاس دادند. رئیس ستاد کل نیروهای مسلح تأکید کرد که اولین هدف او این خواهد بود که به نحوی سربازان و نیروهای ارتش را تحت تأثیر قرار دهد که به عنوان اولین

وظیفه، وفاداری و پابندی خود به ملت اسلامی را به اثبات برسانند و مصادیق سرسپردگی که در رژیم گذشته بر ظاهر ارتش نشسته بود را بزدايند؛ مصادیقي همچون اظهار وفاداری کورکورانه به هر سرهنگ و ژنرال. اولین وفاداری ارتش به ملت و به مردم است. ارتش مجهز است به مردان متدینی که انقلاب اسلامی و آرمانهای آن وفادارند. سرلشگر فرید نهایتاً تأکید کرد که ارتش به زودی نقش حقیقی خود در رسالت‌های ملی را برعهده خواهد گرفت.

د) بازنشستگی‌های جدید: یک منبع افشا کرده است که دولت موقت انقلاب اسلامی تعداد ۹۳ نفر از سرهنگ‌های ستاد کل، که غالب آنها از J-2 بوده‌اند، و تعداد ۱۴۰ تا ۱۶۰ نفر از افسران نیروی زمینی، که غالباً عضو گارد شاهنشاهی بودند، را بازنشسته کرده است.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) به علاوه، این منبع گزارش داده است که سرهنگ منصورکیا (اطلاعات بیشتری از وی در دست نیست) به عنوان J-1 جدید انتخاب شده است.

ه) جایگزینی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به جای کمیته: آیت‌الله حسن لاهوتی، مسئول تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، خاطرنشان کرد که پس از تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، فعالیت کمیته‌های مختلف متوقف خواهد شد. وی اظهار داشت که «وظیفه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شناسایی و مقابله با هرگونه توطئه و دسیسه، و رویارویی با هرگونه جنبش ضدانقلابی، حتی جنبش‌های نشأت گرفته از داخل پیکره نظامی دولت می‌باشد.»

و) مجروحیت هشت نفر در جریان درگیریهای خرمشهر: گزارشات حاکی از این است که شهر بندری خرمشهر در جنوب ایران، پس از یک شورش جدی که مجروحیت هشت نفر را به دنبال داشت، در حال حاضر شرایط نسبتاً آرامی را سپری می‌کند. تجار و شخصیت‌های برجسته شهر اقدام به محاصره ساختمان فرمانداری کرده و خواستار خلع سلاح عمومی و انحلال کمیته‌های انقلاب اسلامی شدند. سازمان سیاسی خلق عرب-مسلمان در جریان این شورش اقدام به گروگانگیری ۱۹ نفر نمود که نهایتاً این گروگانها را آزاد کرد. در اثنای این شورش و در خلال درگیری بین اعراب و نیروهای انقلابی، سه دستگاه ساختمان (که یکی از آنها محل سکونت سابق تیم آمریکایی بود) تخریب شده و سه دستگاه خودرو نیز متحمل آسیب جدی شدند. افرادی که به دست اعراب به گروگان گرفته شده بودند شامل ۱۶ نفر از اعضای گروه‌های نظامی و فرهنگی و سه نفر از ساواکیهای در انتظار محاکمه، بودند. گروگانهای آزاد شده از این موضوع اظهار شکایت می‌کردند که گروگانگیران آنها را مورد ضرب و شتم قرار داده و از آنها خواسته بودند که از این به بعد با کمیته انقلاب اسلامی همکاری نمایند. شخصیت‌های برجسته محلی فهرستی از درخواستهای خود، شامل موارد زیر را تقدیم دفتر فرماندار کردند: خلع سلاح عموم مردم، انحلال کمیته‌های انقلاب اسلامی، تقویت نیروهای مسلح و معرفی نیروی پلیس مورد اطمینان.

ز) تظاهرات: یکی از منابع گروه فداییان خاطرنشان کرد که این گروه امروز، سه شنبه مورخ ۱۵ می ۷۹، در ساعت ۱۵ اقدام به برگزاری یک تجمع در راستای اعلام حمایت از مردم

فلسطین در مقابل اشغالگران اسرائیلی، در محوطه دانشگاه تهران خواهد نمود. نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) در حدود ساعت ۱۳/۴۰ امروز، گروهی متشکل از حدود ۲۵۰ نفر با گذر از سفارت، به طرف دانشگاه تهران راهپیمایی کردند. راهپیمایان از نظم و انضباط خوبی برخوردار بودند و پرچمهای سازمان آزادی بخش فلسطین را به همراه داشتند و در حین راهپیمایی شعار مرگ بر آمریکا سر می‌دادند. تاکنون مشکل خاصی در این زمینه گزارش نشده است. جزییات مربوطه در گزارش شرح وضعیت بعدی ارائه خواهد شد.

سند شماره ۱۷۸

محرمانه

۱۶ می ۱۹۷۹ - ۲۶ اردیبهشت ۱۳۵۸

صورت جلسه گفتگوها
تاریخ و مکان: ۱۶ می ۱۹۷۹ سفارت آمریکا، تهران
شرکت کنندگان: آقای پلی سنس از شرکت بین‌المللی هلی کوپترسازی بل؛ آقای مک‌گافی - تهران؛ تی. ویلیامسون ایالات متحده آمریکا (شرکت تی. اس. ای. آر)؛ سرهنگ دوم بی. وینسون عضو گروه مشاور نظامی

موضوع: شرایط حاکم بر کرمانشاه، واکنشها در قبال انقلاب اسلامی

آقای پلی سنس، یکی از اتباع ایالات متحده آمریکا که با یک زن ایرانی ازدواج کرده است، مشغول جمع‌آوری و ارسال اثاثیه و دارایی‌های شخصی متعلق به آن دسته از کارمندان شرکت بل که از ایران خارج شده‌اند، می‌باشد. در شهر کرمانشاه، تمامی اثاثیه مربوط کارمندان این شرکت در محوطه تحت اختیار شرکت جمع‌آوری، بسته‌بندی و مهر و موم شد. شایان ذکر است که زمین تحت اختیار شرکت هلی کوپترسازی بل متعلق به سرهنگ پالیزبان است که گفته می‌شود رهبری فعال چریکهای سلطنت‌طلب - طرفدار شاه - را برعهده دارد. کارمندان ایرانی این شرکت ماه گذشته که به شهر کرمانشاه بازگشتند، موقتاً مورد بازداشت قرار گرفتند و در نتیجه موفق به آزادسازی کالاها و اثاثیه نشدند. بنابراین، آقای پلی سنس مجبور شد شخصاً از ۸ تا ۱۴ می در کرمانشاه حضور پیدا کند و این موضوع را به سرانجام برساند. شایان ذکر است که آقای پلی سنس به زبان فارسی مسلط است.

همکاریهای صورت گرفته:

آقای پلی سنس تصریح کرد که تمامی طرفها، همکاری قابل توجه و خوبی داشته و فرایند انتقال وسایل شخصی به تهران بدون مشکل خاصی به انجام رسیده است. وی تأکید کرد که سرهنگ سوروبی*، فرمانده یگان هشتم نظامی، و سرگرد رزمخواه، فرمانده پایگاه هوایی، رفتار گرم و دوستانه‌ای داشته‌اند اما در عین حال وی را به کمیته آیت‌الله آخون (AKHUN)** معرفی

* احتمالاً منظور «سهرابی» بوده است. م.

** احتمالاً منظور «کمیته‌های انقلاب اسلامی» است. م.

کرده‌اند. کمیته نیز نسبت به انتقال وسایل اعتراضی نداشت و صرفاً درخواست بازرسی از اقلام را مطرح کرد و به وی اجازه داد که یک دستگاه تریلی کرایه بنماید (نکته شایان ذکر این که در صورت عدم دریافت مجوز انتقال از کمیته، جابجایی وسایل ممنوع بود). کمیته نیمی از وسایل را مورد بازرسی قرار داد و سپس نامه مربوط به تریلیهای مسیر تهران را در اختیار گذاشت. البته آقای پلی سنس در حالی از تهران به کرمانشاه آمده بود که نامه‌هایی از چهره‌های مختلف کشور دریافت کرده و به همراه خود داشت؛ نامه‌هایی که خود نمی‌دانست آیا به همراه داشتن آنها ضرورتی دارد یا خیر. وی تلاش کرد موجودی یک حساب بانکی مسدود را تخلیه نماید که البته به او گفته شد که این اقدام صرفاً با مجوز خمینی میسر خواهد بود. در مجموع، وی به جز در مورد اخیر، در مابقی موارد با همکاری و تعامل خوبی مواجه شد.

شرایط کلی حاکم بر شهر کرمانشاه:

بازار و مغازه‌های شهر باز هستند و ترافیک متراکم است و فضای شهر کاملاً طبیعی به نظر می‌رسد. به جز در برخی مناطق شهر، از جمله محدوده تحت اختیار شرکت هلی‌کوپترسازی بل که توسط نیروهای کمیته حفاظت می‌شد، در بیشتر مناطق شهر هیچ‌گونه سلاحی مشاهده نکرد. رانندگان تاکسی، هتل‌داران، صاحبان رستوران و در مجموع افرادی که از حضور اتباع آمریکایی منتفع می‌شدند همگی خواهان بازگشت آمریکاییها بودند؛ نکته قابل توجه این که وی هیچ‌گونه احساسات منفی و ضدآمریکایی در سطح شهر مشاهده نکرده است. آب‌جو کمیاب است اما تریاک به وفور قابل دسترسی است (راننده تاکسی به وی پیشنهاد تأمین ویسکی، تریاک و خانم را داده است). با عنایت به ابعاد مذهبی و محافظه‌کارانه انقلاب اسلامی، احساسات ضد خمینی زیادی در شهر مشاهده می‌شد. یکی از کارمندان آقای پلی سنس در بخش جعفرآباد کرمانشاه یک بازار کاملاً آشکار اسلحه مشاهده کرده است که سلاحهای کوچک و هفت تیر در آن به فروش می‌رسیده است. (یک قبضه کلت رولور به قیمت ۳۰ هزار ریال خرید و فروش می‌شده است.) این فرد با گوش خود شنیده است که «کردها هرگز سلاحهای خود را تحویل نخواهند داد.»

شرایط نظامی:

آقای پلی سنس از پایگاه هوایی بازدید به عمل آورده و یک هواپیما را در حال تمرین فرود مشاهده کرده است. استنباط او این است که پروازهای بسیار کمی در این پایگاه صورت می‌گیرد. وی اظهار داشت که به نظر می‌رسید نظم و نسق نظامی تا حدی منعطف شده است اما باز هم به نوبه خود این نظم و نسق وجود داشت (برخی افراد نظامی یونیفورم به تن نداشتند و نسبتاً شلخته بودند اما فعالیت معمول نظامی در جریان بود البته افسر مافوق عضو کمیته مشاهده نشد). زمانی که کارمند تحت امر آقای پلی سنس در مقر کمیته نشسته بوده است تعداد زیادی تماس تلفنی با مقر برقرار شده و حاکی از این بوده است که در برخی مناطق مرزی درگیری به وقوع پیوسته است (او نام قصرشیرین را به خاطر دارد). در این

تماسهای تلفنی از ارتش کمک خواسته می‌شد که البته در زمان کوتاه امکان‌پذیر نبود. گزارشات موجود حاکی از این است که ارتش مایل است از مداخله در درگیریهای داخلی اجتناب نماید. (کارمند تحت امر آقای پلی سنس در ادامه گزارش داده است که یکی از بستگان سببی وی که در زندان جمشیدیه تهران مشغول گذراندن خدمت سربازی بوده، اظهار داشته است که سربازان از حضور در کردستان و مداخله در درگیریها امتناع می‌ورزیدند و اعلام کرده بودند که صرفاً زمانی در این درگیریها مداخله خواهند کرد که هر یک از آنها دستور کتبی خمینی را در دست داشته باشند و بعدها متهم به «برادرکشی» نشوند.)

سند شماره ۱۷۹

محرمانه

۱۶ می ۱۹۷۹ - ۲۶ اردیبهشت ۱۳۵۸

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۹۲۷۹

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - فوری

افسر تهیه‌کننده گزارش: ای.بی. گرازینی متخصص امور اطلاعاتی

مقام مسئول تأییدکننده: وابسته دفاعی ایالات متحده آمریکا سرهنگ ال. جی. هالند

منبع: رسانه‌های خبری محلی، کارمندان سفارت و اعضای دفتر وابسته دفاعی

موضوع: تشریح وضعیت ایران، می ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه گزارش: (محرمانه) این گزارش دربرگیرنده توضیحات و اطلاعاتی در خصوص شرایط حاکم بر ایران است. این اطلاعات شامل موارد ذیل است: شلیک گلوله به دفتر وابسته دفاعی ایالات متحده آمریکا در تهران، حمایت رهبر دانشجویان ایران از انقلاب اسلامی، اعدام سه نفر دیگر در تهران، لغو قانون کاپیتولاسیون در ایران، تدوین اولین بودجه کشور بعد از پیروزی انقلاب در آینده نزدیک، میانگین تولید روزانه نفت حدود ۴/۱ میلیون بشکه، انحلال کمیته‌های انقلاب در استان خرمشهر، کنترل ساختمان روزنامه کیهان به وسیله کارکنان روزنامه و اطلاعات مختلف.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف) شلیک گلوله به دفتر وابسته دفاعی ایالات متحده آمریکا در تهران: در شب ۱۵ می ۷۹ چند گلوله به سمت دفتر وابسته دفاعی شلیک شد. یک گلوله به قسمت فلزی پنجره دفتر اصابت کرد و پنجره را شکافت و سپس به پنجره افسر رابط مستشاری نظامی در نیروی دریایی اصابت کرد و آن را خرد کرد. اعضای این دفتر نمی‌توانند به طور قطع مشخص نمایند که این گلوله‌ها از خارج از محوطه سفارت شلیک شده است یا از داخل محوطه. مقامات امنیتی سفارت بر این باورند که این گلوله‌ها متعلق به یک اسلحه کمری ۹ میلی متری بوده که از

داخل محوطه سفارت شلیک شده است. در جریان این شلیکها، صرفاً پنجره دفتر متحمل آسیب شد. هیچ گونه جراحתי گزارش نشده است.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) اینجانب بر این باورم که این اقدامات در راستای احساسات ضدآمریکایی است که مجدداً در حال فوران شدن است. بسته شدن برخی شرکت‌های آمریکایی باعث بیکاری تعدادی از مردم شده و در نتیجه همین موضوع آتش احساسات ضدآمریکایی را شعله‌ورتر کرده است. اینجانب بر این باورم که احتمال وقوع حوادث این چنینی برای سفارت در آینده نیز متصور است.

ب) حمایت رهبر دانشجویان ایران از انقلاب اسلامی: محمدرولی سیادت، دبیر کنفدراسیون دانشجویان ایرانی ایالات متحده آمریکا، روز گذشته در تهران خاطرنشان کرد که او و دانشجویان عضو این کنفدراسیون تمامی تلاشها و فعالیتهای خود را معطوف پاسداری و صیانت از دستاوردهای انقلاب اسلامی و مقابله و رویارویی با اقدامات اخلاص‌گرانه و خرابکارانه امپریالیسم بین‌المللی و دشمنان انقلاب خواهند نمود. سیادت که شنبه شب پس از هفده سال دوری از وطن، به ایران آمد، اظهار داشت که در زمان حضور در آمریکا، رژیم سابق و سفارت آن در ایالات متحده آمریکا از تمدید گذرنامه وی امتناع ورزیده و بنابراین وی به مدت ۱۷ سال بدون در اختیار داشتن روادید معتبر، در آمریکا زندگی کرده است. دبیر کنفدراسیون دانشجویان ایرانی مقیم آمریکا که نقش کلیدی در اعتراض و انتقاد از رژیم سابق و افشا و انتشار جرایم و جنایتهای آن رژیم داشته است، در بدو ورود به ایران خاطرنشان کرد که در نتیجه تلاشهای مستمر و پیگیر دانشجویان عضو کنفدراسیون، آمریکاییها و جهانیان از جنایتهای رژیم دست‌نشانده پهلوی و شاه مخلوع آگاهی پیدا کردند. سیادت تصریح کرد که مسئولیت سازماندهی و هدایت تظاهرات دانشجویان ایرانی بر علیه شاه سابق در جریان سفر رسمی سال گذشته وی به ایالات متحده برعهده وی بوده است. سفر سال گذشته شاه سابق ایران به آمریکا سبب سازخسونت‌آمیزترین تظاهرات اعتراض‌آمیز نسبت به شاه و پلیس امنیتی او، یعنی ساواک، از ناحیه دانشجویان ایرانی مقیم آمریکا شد؛ که از رهگذر این تظاهرات موضوع بحث دیرینه تجاوز به حقوق بشر در داخل ایران را مجدداً مطرح کرد.

ج) اعدام سه نفر دیگر در تهران: دادگاه انقلاب ایران مجدداً فعالیتهای خود را بیشتر کرده و این بار در راستای اجرای دستورالعمل جدید آیت‌الله خمینی در زمینه اعدامها وارد عمل شده است. صبح امروز سه نفر در مقابل جوخه‌های آتش قرار گرفته و تیرباران شدند. این سه نفر عبارت بودند از: قاسم جاویدمهر، سروان ژاندارمری به اتهام قتل‌عام مردم در اطراف دانشگاه تهران در ماه فوریه؛ محمدجواد غفاری، سروان بازنشسته نظامی و مسئول «گروه کیهان» ساواک؛ سروان اکبر عسگر، سروان نظامی و رئیس گروه ضدتروریستی «خوجه امیر» ساواک.

د) لغو قانون کاپیتولاسیون توسط ایران: بر اساس اطلاعیه صادر شده از ناحیه وزارت امور خارجه ایران، دولت جمهوری اسلامی ایران قانون کاپیتولاسیون را لغو کرده است. وزارت

خارج اعلام کرده است که به توصیه دولت موقت و موافقت شورای انقلاب اسلامی، مصوبه مورخ ۱۳ اکتبر سال ۱۹۶۴ در خصوص اعطای مصونیت و معافیت به مستشاران نظامی ایالات متحده آمریکا بر اساس توافقنامه وین، یا همان کاپیتولاسیون، از روز شنبه ۱۳ می ۱۹۷۹ ملغی اعلام می‌شود.

ه) تدوین اولین بودجه کشور بعد از پیروزی انقلاب در آینده نزدیک: یکی از رویدادهای مهم ملی، تهیه و تنظیم بودجه ملی کشور برای سال جاری توسط شورای انقلاب است. این اولین باری است در تاریخ کشور که بودجه آن توسط یک شورای انقلابی تأیید و به وسیله یک دولت موقت و در فقدان یک مجلس ملی به اجرا درمی‌آید. حجم کل بودجه معادل ۲۰۰۰ میلیارد ریال خواهد بود که از این مبلغ، حدود ۶۰ میلیارد ریال آن از قبل برای اختصاص به استانداردها در نظر گرفته شده است. علی‌اکبر معین‌فر وزیر دولت در سازمان برنامه و بودجه در تشریح ویژگی‌های مهم بودجه تنظیم شده اظهار داشت که این بودجه فارغ از کسری بودجه سال گذشته، که چیزی معادل یک هزار میلیارد ریال بود، تهیه و تنظیم شده است. وی اظهار داشت که دستیابی به این امر مهم کاملاً امکان‌پذیر است چرا که دولت تصمیم گرفته است که تمامی مخارج و هزینه‌های زاید را حذف کرده و از انشقاق بی‌دلیل و مشکل‌آفرین بودجه اجتناب نماید. وزیر دولت در سازمان برنامه و بودجه در ادامه، یکی از ویژگی‌های بارز این بودجه را حذف مخارج هنگفت و گزاف ساواک و دربار شاه عنوان کرد. وی یکی دیگر از ویژگی‌های مهم این بودجه را توجه و تأکید بسیار زیاد به مقوله کشاورزی و توسعه روستایی بیان داشت و خاطر نشان کرد که مبالغ قابل ملاحظه‌ای به این موضوع اختصاص یافته است. وی افزود که یکی از اهداف دولت انقلاب اسلامی دستیابی به خودکفایی در عرصه کشاورزی و اشتغال تمام عیار در بخشهای روستایی است. برای مقولاتی از قبیل مسکن، خدمات پزشکی و بهداشت عمومی، برنامه‌های راه‌سازی و ساخت مسکن، و تمامی طرحهای توسعه‌آمیز جهت جذب همه جانبه پتانسیل نیروی انسانی کشور و ریشه‌کنی بیکاری در کشور بودجه مناسبی پیش‌بینی شده است.

و) میانگین تولید روزانه نفت حدود ۴/۱ میلیون بشکه: روز گذشته شرکت ملی نفت ایران اعلام کرد که میزان تولید نفت ایران در مناطق نفتی جنوب در استان خوزستان و نیز مناطق غیر ساحلی، در هفته سوم اردیبهشت ماه (۵ تا ۱۲ می)، به طور میانگین روزانه حدود ۴/۱ میلیون بشکه بوده است. شرکت ملی نفت ایران در ادامه افزوده است که از این مقدار تولید، حدود ۳/۴ میلیون بشکه در روز صادر می‌شده است. در همین بازه زمانی ایران مبلغ ۶۰ سنت به قیمت هر بشکه نفت خام تولیدی خود افزوده است. شرکت ملی نفت ایران قبلاً به مشتریان طرف قرارداد خود اطلاع داده است که این اضافه بها به صورت یک جانبه در تمامی قراردادها اعمال خواهد شد. شرکت ملی نفت ایران اعلام کرده است که این اقدام آنها، که در واقع جزئی از قراردادهای کم‌انعطاف ایران محسوب می‌شود، حجمی معادل ۷۸۰ هزار بشکه در روز

به میزان تولید خواهد افزود که با کسر ۱۲۰ هزار بشکه نیاز روزانه داخلی، مابقی به حجم صادرات اضافه خواهد شد. شرکت ملی نفت ایران اعلام کرده است که در این بازه زمانی به طور میانگین، روزانه معادل ۳/۷ میلیون بشکه نفت ایران از طریق ۳۱ دستگاه نفتکش از طریق بنادر ایران، به خارج از کشور صادر شده است.

ز) انحلال کمیته‌های انقلاب در استان خرمشهر: استاندار خوزستان و فرمانده کل نیروی دریایی ایران، دریا سالار احمد مدنی، یک روز پس از ناآرامی‌ها و شورشهای روز یکشنبه، که مجروحیت و مصدومیت ۱۲ نفر را در پی داشت، دستور انحلال تمامی کمیته‌های انقلاب اسلامی شهر خرمشهر را صادر کرد. وی تأکید کرد که کمیته‌های انقلاب حق هیچ‌گونه فعالیتی در خرمشهر ندارد. وی خاطرنشان کرد که کمیته‌های انقلاب در دیگر شهرهای استان نیز به تدریج منحل خواهند شد. وی افزود که موضوع انحلال کمیته‌های انقلاب را با کابینه دولت و آیت‌الله شبیر خاقانی، رهبر مذهبی بانفوذ و تأثیرگذار در استان خوزستان، مطرح خواهد کرد. دریادار مدنی اظهار داشت که ما «هرگونه جنبش جدایی طلب در استان خوزستان را برنخواهیم تافت و آن را سرکوب خواهیم کرد. ما به فعالان استان خوزستان هشدار داده‌ایم که جنبشهای جدایی طلب مورد حمایت امپریالیسم هرگز در این کشور مورد قبول واقع نخواهند شد.» وی اتهام عرب‌ستیزی خویش را تکذیب کرد و تأکید داشت که در نظام جمهوری اسلامی تمامی ایرانیها با هم برابر هستند. مدنی اظهار داشت که «ما همگی سربازان امام خمینی هستیم و بایست با جدیت هرچه تمامتر تلاش کنیم.» یک روحانی محلی تأکید کرده است که تنها در یک شب، معادل ۱۴ هزار میلیون ریال اسلحه توسط دلالان سلاح در شهر فروخته شده است. وی افزوده است که اسلحه‌های کلاشینکف روسی و مسلسل‌های دستی در شهر خرمشهر مورد استفاده مردم قرار می‌گیرد و این در حالی است که دولت موظف است از نظم و مقررات شهر حفاظت به عمل آورد.

ح) کنترل ساختمان روزنامه کیهان به وسیله کارکنان روزنامه: پس از تشکیل جلسه اضطراری سندیکای مطبوعات به منظور دستیابی به یک راه حل مسالمت‌آمیز برای مدیران چاپخانه، نویسندگان و گزارشگران، کارکنان روزنامه کثیرالانتشار فارسی زبان کیهان روز گذشته کنترل ساختمان روزنامه را به دست گرفته و سردبیر و تعداد ۲۰ گزارشگر را عزل نمودند.

سخنگوی سندیکای مطبوعات اظهار داشت که در جریان جلسه طولانی اما بی‌نتیجه امروز مقرر گردید که تلاش شود حتی‌الامکان از مواجهه و رویارویی مستقیم طرفین جلوگیری به عمل آید. این احتمال به شدت مطرح بود که از رهبران دینی درخواست شود که برای برون رفت از ماجرا، وارد عمل شوند. احتمال اعتصاب عمومی دیگر روزنامه‌ها در اعتراض به اقدام کارکنان روزنامه کیهان در کنترل ساختمان روزنامه، بسیار اندک است. کارکنان این روزنامه، سردبیر و گزارشگران این روزنامه را متهم به گرایش‌های چپ‌گرایانه می‌کردند و تأکید داشتند که

تفکرات چپگرایانه را در این روزنامه به هیچ وجه برنخواهند تافت. منابع عضو سندیکای مطبوعات گزارش داده‌اند که سردبیر و گزارشگران این روزنامه مواضع سختی اتخاذ کرده و تأکید کرده‌اند که این روزنامه یک روزنامه ملی است و متعلق به یک حزب و ایدئولوژی واحد نیست و بنابراین باید اخبار و دیدگاه‌های تمامی اقشار جامعه را منتشر نماید. از سویی دیگر، کارکنان روزنامه نیز بر این باور بودند که حق دارند چپگرایان را سرنگون نمایند و خاطرنشان کردند که دیگر روزنامه‌ها نیز بایست اقدام مشابهی به انجام رسانند. یکی دیگر از کارکنان که در جلو درب ورودی ساختمان روزنامه مستقر شده بود اظهار داشت که «آنها همگی کمونیست و بی‌دین هستند و تحت لوای برابری و مساوات، تلاش می‌کنند که انقلاب اسلامی را تخریب کنند.» اولین نتیجه کنترل روزنامه توسط کارکنان، کاهش تعداد صفحات روزنامه از ۸ صفحه به ۴ صفحه بود در حالی که از این ۴ صفحه نیز، ۲ صفحه آن آگهی تبلیغاتی بود.

ط) اطلاعات متفرقه:

[۱]- دادگاه انقلاب شهر کرمان در حال محاکمه تعداد ۱۱۴ نفر از حامیان و طرفداران رژیم سابق می‌باشد. یکشنبه شب اخیر سرهنگ بازنشسته امیرحسین خانمرادی، سرهنگ بازنشسته، محمدجلال معتمدی و سرهنگ احمد سروری مورد محاکمه قرار گرفتند. دادگاه هنوز احکام این سه نفر را صادر نکرده است.

۲- به گفته الحکیم، از اعضای سازمان آزادی بخش فلسطین در تهران، صهیونیسم بین‌المللی تلاش می‌کند از موضوع اعدام حبیب القانیان، عامل صهیونیسم در ایران، توسط جوخه‌های آتش دادگاه انقلاب به عنوان بهانه‌ای برای ایجاد رعب و وحشت در بین اقلیت یهودی ایران بهره‌برداری نماید. وی در مصاحبه با آژانس خبری سازمان آزادی بخش فلسطین، الوفا، تصریح کرد که صهیونیسم در حال طراحی دسیسه‌ای برای تحریک اقلیت یهودی مقیم ایران به منظور مهاجرت به اسرائیل و جنگ با مردم فلسطین بوده است.

۳- بازگشت اعتصاب‌کنندگان پالایشگاه تبریز: پالایشگاه تبریز پس از یک وقفه طولانی به سبب اعتصاب کارکنان، مجدداً تولید خود را از سر گرفت. این کارکنان که در جریان روزهای انقلاب به دستور آیت‌الله خمینی اقدام به اعتصاب کرده بودند، به دستور وی مجدداً به محل کار خود بازگشتند. وثوق‌زاده، مدیر پالایشگاه اظهار داشته است که تمامی دستگاهها با حداکثر توان، در حال تولید نفت سبک و بنزین از نفت خام می‌باشند. میزان تولید روزانه نفت در این پالایشگاه حدود ۶۰ هزار بشکه است.

۴- سرهنگ سیدابوالقاسم محمدحسینی، دادستان عمومی ارتش، اطلاعیه‌ای برای تمامی دادستانهای ارتش و بخشهای نظامی صادر کرده است؛ این اطلاعیه به شرح ذیل است: دستگیری و بازداشت نیروهای نظامی تحت پیگرد دادگاه انقلاب صرفاً به وسیله حکم کتبی دادگاه انقلاب و در حضور نماینده دادستان ارتش و به وسیله پلیس نظامی و یا عوامل اعزامی از پادگان نظامی میسر خواهد بود. این افراد می‌بایست در زندان نیروهای نظامی حبس شوند.

استفاده محدود اداری
از: سفارت آمریکا، تهران - ۵۰۸۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی سی - فوری
موضوع: حمله به روزنامه های ایران

۱- منابع فعال در روزنامه کیهان صبح روز ۱۵ می تماس گرفته و اظهار داشتند که در ساختمان این روزنامه یک نشست بحرانی بین سردبیر و فعالان کارکنان و چاپخانه داران این روزنامه در حال برگزاری است. کارکنان این روزنامه، سردبیر را متهم کرده اند که با چاپ مجدد گزارش آیندگان در خصوص اعلامیه یا فرمان خمینی، گرایشات چپگرایانه خود را ابراز کرده است. طبق گزارشات قبلی واصله، روزنامه کیهان درگیر یک بحران مالی نیز می باشد اما در هفته های اخیر، روحانیون و اتحادیه چاپخانه داران محلی انتقادات تند و آتشینی متوجه سردبیر این روزنامه کرده و وی را متهم به ابراز «ایدئولوژی» خود نموده اند. در همین راستا از آقای ممکن، قائم مقام وزارت اطلاع رسانی، درخواست شد که با مداخله در موضوع، تضادهای به وجود آمده را مرتفع نماید، اما در عصر روز ۱۵ می، کارکنان یک کودتای نسبی ایجاد کرده و سردبیر را عزل کردند؛ سردبیر نیز از سمت خود کناره گیری کرد. نسخه عصر روز ۱۵ می روزنامه کیهان، اولین نسخه ای بود که توسط کارکنان منتشر شد. این نسخه که بیشتر یک روزنامه کوچک بود تا یک روزنامه واقعی، مشتمل بر ۴ صفحه بود که سه صفحه آن آگهی تبلیغاتی بود. سرمقاله این نسخه با عنوان «پاکسازی در روزنامه کیهان» هیأت تحریریه سابق را عضو ائتلاف شوم چپگرایان، ضدانقلاب و از عناصر رژیم منحط و منحرف سابق خطاب کرده و تأکید کرده است که این روزنامه « منعکس کننده تکامل فزاینده شرایط کنونی خواهد بود.» کارکنان، به نمایندگی از روزنامه کیهان تأکید کرده اند که «روزنامه کیهان از امام و ملت انقلابی ایران عذرخواهی می کند چرا که برخی عناصر مشخص رویکردها و سیاستهایی نامعقول و مغایر با شرایط کنونی کشور اتخاذ می کرده اند. این روزنامه تمامی کارکنان و اعضای باقی مانده هیأت تحریریه را مجاب می نماید که مطابق و هم نوا با مسیر انقلاب به پیش روند.» عصر روز ۱۵ می، هیأتی متشکل از نمایندگان کارکنان روزنامه کیهان به شهر قم و دیدار خمینی رفتند؛ در جریان این دیدار، خمینی خطاب به آنها تأکید کرد که «ملت ایران خواهان روزنامه ای هستند که با آنها هم صدا و هم نوا باشد. و در صورتی که روزنامه ها بخواهند در حمایت از تبهکاران و خائنین قدم بردارند، دیگر متعلق به ما نیستند.»

۲- با عنایت به این که روزنامه آیندگان از این به بعد منتشر نخواهد شد و روزنامه کیهان نیز به دست شورای کارکنان اسلامی افتاده است، بنابراین تنها مطبوعات مستقل باقی مانده، دو روزنامه اطلاعات و بامداد هستند. روزنامه اطلاعات که در تنگنای شدید قرار دارد، در سرمقاله مورخ ۱۵ می، «بیم خود را از گروه های غیرمسئول» ابراز داشته و تأکید کرده است که افراط گرایان مسلمان آنچنان فشار و محدودیتی وارد کرده اند که عواقب آن به مراتب از

سانسورهای دولت بیشتر است. این روزنامه در سرمقاله یاد شده افزوده است که این موضوع به هیچ وجه در حیطه مسئولیت و اختیارات گروههای فشار نیست که در مورد یک روزنامه یا یک نویسنده قضاوت کرده و اقدام به اجرای مجازات کنند. در پایان این سرمقاله از دولت موقت انقلاب اسلامی ایران خواسته شده است که «اجازه ندهد که یک گروه یا شخص با اجتهاد فردی به افکار و فعالیتهای یک روزنامه یا یک نویسنده تجاوز نماید؛ چرا که این تجاوز نهایتاً آزادی مطبوعات را به ورطه نابودی و هلاک فرو خواهد فرستاد.» روزنامه بامداد مورخ صبح روز ۱۶ می نیز در سرمقاله خود فشارهای دیدگاههای تمامیت‌خواه و یک جانبه‌نگر را عامل تخریب مطبوعات ایران خواند. این سرمقاله در ادامه، هرگونه تأیید نتایج انقلاب توسط مطبوعات، به ویژه پیشگامان و اعتدالیون، را نوعی جبرگرایی خوانده است. روزنامه بامداد در بخشهای پایانی سرمقاله خود نتیجه‌گیری می‌کند که این روزنامه نیز، به رغم عدم اتخاذ گرایش‌های سیاسی، به سرنوشت آیندگان و کیهان دچار خواهد شد. نهایتاً این سرمقاله اعلام پایبندی و وفاداری به انقلاب را، همچون یک سوپاپ اطمینان، در دستور کار خود قرار می‌دهد.

۳- آنچه که در دو هفته اخیر به وقوع پیوسته را می‌توان به مثابه سانسور نسبی مطبوعات و رسانه‌های الکترونیکی تلقی نمود که توسط روحانیون و از شهر قم هدایت و رهبری می‌شود. به رغم این که بسته شدن روزنامه آیندگان و کودتا در روزنامه کیهان نمونه‌هایی تأسف برانگیز از سانسور مطبوعات از طریق ترس و نه با توسل به حکم قضایی هستند، اما مصادیقی از جمله انتقاد تند و آتشین «کمیته منتخب امام» نسبت به روزنامه چپ‌گرای پیغام امروز نیز وجود دارد. در این انتقاد آتشین، سردبیر روزنامه مزبور متهم به اتخاذ مواضع خصمانه نسبت به روحانیت شده بود. از جمله دیگر مصادیق این سانسور می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد: حمله به چندین دفتر استانی روزنامه اطلاعات، قتل خبرنگار محلی این روزنامه در آبادان، آتش زدن کتابهای دارای گرایش‌های چپی یا کمونیستی در تبریز به دستور آیت‌الله مدنی، برنامه‌ریزی کاملاً آشکار رادیو تلویزیون ملی تحت امر قطب‌زاده مبنی بر انتقاد از مطبوعات دارای دیدگاههای خارج از خطوط ترسیم شده، تهدید به قتل سردبیران برخی مجلات از جمله علیرضا نوری‌زاده سردبیر مجله امید ایران، بسته شدن غیرعلنی روزنامه معتدل «اراده آذربایجان» و بیانیه اخیر جامعه روحانیت تهران مبنی بر محکومیت و تقبیح روزنامه‌هایی که از اصول و مبانی انقلاب اسلامی، که توسط خمینی ترسیم و تدوین شده است، پیروی نمی‌کنند.

۴. منابع در گفتگو با وابسته مطبوعاتی خاطرنشان کرده‌اند که فشار بیش از حد و فزاینده آخوندبازی-آخوندبازی و اژه‌ای توهین‌آمیز به معنای مداخله روحانیت می‌باشد- که از آغاز پیروزی انقلاب برای آن برنامه‌ریزی هدفمند صورت گرفته بود، به شدت با دیدگاهها و منویات اقشار روشنفکر جامعه در تضاد و تعارض است و به همین دلیل اقشار روشنفکر و متخصص را به سمت چپ‌گرایان سوق می‌دهد. اعضای منتخب خمینی در شورای نظارت بر

مطبوعات، که از قدرت زیادی نیز برخوردار هستند، عبارتند از قطب‌زاده، اعضای شورای انقلاب و سوباقانیان [صباغیان] نماینده دولت موقت انقلاب اسلامی در فرایند انتقال قدرت. شلنبرگر

سند شماره ۱۸۱

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۵۱۸۰
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی
موضوع: تظاهرات در سفارت آمریکا، تهران

- ۱- (محرمانه - تمام متن)
- ۲- در تاریخ ۲۵ اردیبهشت ۱۳۵۸ فداییان (فلسطینی‌ها و حامیان ایرانی آنها) در دانشگاه تهران در اعتراض به اشغال اراضی فلسطینی توسط اسرائیل دست به تظاهرات زدند (۲۵ اردیبهشت سالگرد این رویداد است).
- ۳- در ساعت ۱۳ گروهی مرکب از ۱۰۰ نفر در کمال آرامش از برابر سفارت گذشتند تا به دانشگاه تهران بروند در حالیکه عکس‌ها و پلاکاردهایی از خمینی و عرفات به همراه داشتند و شعارهایی از قبیل «مرگ بر آمریکا؛ مرگ بر اسرائیل؛ مرگ بر تمام همکارانشان» می‌دادند. این عبور فاقد خشونت بود.
- ۴- ماشاءالله کاشانی، رئیس نیروی گارد مجاهدین اظهار داشت که در این تظاهرات حدود ۲۰۰۰۰ تا ۳۰۰۰۰ نفر شرکت داشتند و رهبران آنها در نظر داشتند هنگام عصر این تظاهرات را با نیروی هر چه تمامتر در برابر سفارت آمریکا برپا سازند. وی شخصاً به سفارت گزارش داد که با سرپرستان تظاهرات میانجیگری کرده و آنها را از انجام این تظاهرات بازداشته و توانسته «سفارت را نجات دهد». گذشته از صحت و یا کذب آن، باید گفت که ماشاءالله به اغراق و مبالغه‌گویی مطالب معروف است. ولی برقراری تظاهراتی با این عظمت صحت دارد چون چند گزارش دیگر نیز همین مطلب را تأیید کرده‌اند.
- ۵- ماشاءالله نیز نیروهای خود را بین ساعات ۲۰-۱۶ از ۱۵-۵ نفر به ۴۰-۳۵ نفر تقویت کرد. آنها در همه جا حاضر شدند تا بفهمانند که حاضرند با تمام قوا در برابر هرگونه حمله به سفارت مقاومت نمایند. نیروی گارد مجاهدین نیز همانگونه که گفته شده بود از ساعت ۱۶:۳۰ تا صبح روز بعد تقویت گردید. از همه آمریکاییها نیز خواسته شد که طی غروب روزهای ۲۵ و ۲۶ اردیبهشت در محل‌های اقامت خود بمانند. یکی از مقامات سفارت که به تعهدات خود عمل می‌کرد در ساعت ۲۳/۴۵ روز ۲۵ اردیبهشت با تیراندازی ماشین گشتی مجاهدین متوقف گردید. پس از شناسایی به وی اجازه داده شد که وارد اتومبیل خود شده و به منزلش بازگردد. ۱۳ دقیقه پس از نیمه شب ۲۶ اردیبهشت چند گلوله ۳- به نمای بیرونی سفارت اصابت نمود. یکی از گلوله‌ها به نرده جدیدالمنصب دفتر وابسته دفاعی (در طبقه اول) اصابت کرد که

منجر به شکستن دو پنجره گردید. در دفتر وابسته دفاعی هیچ کس به سر نمی برد؛ بنابراین به کسی آسیبی وارد نیامد. سفارت در تاریخ ۲۶ اردیبهشت بار دیگر کارهای روزمره خود را آغاز کرد. افسر امنیتی منطقه ای گزارش می دهد.

ناس

سند شماره ۱۸۲

محرمانه ۲۰ می ۱۹۷۹ - ۳۰ اردیبهشت ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۵۱۹۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

موضوع: تظاهرات ضد آمریکایی و آشوبهای دیگر در اصفهان

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: در ۱۹ ماه می گروهی از تظاهرکنندگان که تقریباً ۴۰۰ نفر می شدند، در اعتراض به نظرات مجلس سنای آمریکا در مورد اعدام ایرانیها، در مقابل کنسولگری اصفهان (که تعطیل بود) دست به تظاهرات زدند. عصر همان روز مقابل کنسولگری را با تراکتها پوشانیدند. در آن شب به تمام کتابفروشیهای شهر حمله شد. پایان خلاصه.

۳- روز شنبه ۱۹ ماه می بعد از دو روز تحصن اعتراض آمیز در مساجد، دو گروه مختلف در اعتراض به «مداخله آمریکا و صهیونیسم در امور ایران» از مساجد به سمت ساختمان موقتی کنسولگری در اصفهان که به حالت تعطیل درآمده بود دست به راهپیمایی زدند. در ساعت ۳/۳۰ بعد از ظهر هدف از راهپیمایی توسط رادیو اصفهان پخش شد و در نتیجه تعداد تظاهرکنندگان فزونی یافت. تظاهرکنندگان که تعداد آنها به ۴۰۰ تا ۵۰۰ نفر می رسید و در بین آنها افراد لایبالی هم دیده می شدند با ایراد سخنرانیهایی اظهارات سناتور جاکوب جاویتز در مورد اعدام القانین، صنعتگر یهودی ایرانی را محکوم کردند. بنا به اظهارات یکی از کارمندان کنسولگری که از دور ناظر جریان بود، تحریکاتی در جهت سوزاندن عمارت وجود داشت ولی تظاهرکنندگان، بعد از چسباندن یک اعلامیه به درب ورودی به طور مسالمت آمیز متفرق شدند. عمارت در آن لحظه خالی بود و نیروهای محافظ با دیدن راهپیمایان فرار کردند. لب کلام بیانیه این بود که «این یک کشور مذهبی است و ما اسرائیل را نمی خواهیم و ما از عرفات حمایت می کنیم. چرا آمریکا به عامل صهیونیست اجازه مداخله در امور ما را می دهد؟» بیانیه به فارسی و با دست خطی بد نوشته شده بود.

۴- همان شب گروه کوچکی بازگشتند، اعلامیه را کنده و تمام دیوارهای جلویی کنسولگری را با پوسترهایی که به زبان فارسی و انگلیسی چاپ شده بود، پوشاندند. بر روی آنها نوشته شده بود: «مرگ بر کارتر - مرگ بر امپریالیسم و صهیونیسم - ما خواهان اعدام شاهنشاه می باشیم، چرا آمریکا جلوگیری می کند؟»

۵- بین ساعت ۶/۳۰ و ۷ همان شب به یک کتابفروشی و دو روزنامه فروشی در مرکز

شهر حمله شد و تمام موجودی آنها نابود شدند. این کار ظاهراً به دلیل فروش روزنامه‌های روسی مانند کارگر و آهنگر که هر دو از روزنامه‌های محلی هستند صورت گرفت. حدود یک ساعت بعد به یک کتابفروشی در جنوب شهر که روزنامه‌های مذهبی می‌فروخت، حمله و تمام موجودی آن نابود شد.

۶- نظریه گزارشگر: به نظر می‌رسد که درگیریهای خیابانی در اصفهان کاملاً به پایان نرسیده است. این وقایع ممکن است به درگیریهای سختی بین گروههای مختلف منجر شود.
ناس

سند شماره ۱۸۳

محرمانه

۲۰ می ۱۹۷۹ - ۳۰ اردیبهشت ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۵۲۰۳ به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی.
موضوع: انجمن ایران و آمریکا در شیراز

۱- انجمن ایران و آمریکا در شیراز همچنان در اشغال مجاهدین [خلق] است. من با وزارت خارجه تماس گرفتم و نامه‌ای به امضای یزدی وزیر امور خارجه به معاون استاندار شیراز تسلیم و در آن خواسته شده که تلاشهایی به عمل آید و شرایطی ایجاد گردد تا انجمن ایران و آمریکا فعالیتش را از سر گیرد.

۲- ساختمان سالم بوده و اشغال‌کنندگان حتی دست به برخی تعمیرات زده‌اند. به گفته منابع موثق بازار شیراز برای آموزش زبان بسیار عالی است. کنسولگری انگلیس در آنجا سخت مشغول فعالیت است.

شلنبرگر

سند شماره ۱۸۴

محرمانه

۲۰ می ۱۹۷۹ - ۳۰ اردیبهشت ۱۳۵۸

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۹۳۷۹

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.
موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: گزارش حاضر اطلاعاتی در مورد وضعیت ایران ارائه می‌دهد. اطلاعات تهیه شده مربوط است به طرح خلع سلاح خرمشهر، تعیین احکام اعدام توسط شورای انقلاب، درخواست از مردم جهت ادای شهادت علیه افراد دستگیر شده، بازداشت یک خبرنگار و اخبار متفرقه.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات (محرمانه) الف- طرح خلع سلاح خرمشهر: دریادار احمد مدنی استاندار خوزستان اظهار داشت به دنبال خشونت‌های شدید این هفته، برنامه خلع سلاح بندر خرمشهر در

جنوب شروع خواهد شد. بنا به گفته استاندار برنامه به مدت یک هفته ادامه خواهد یافت. تمام اسلحه‌ها در پادگانهای شهر انبار خواهد شد. اما مدنی از اینکه هنوز قاچاقچیان به ایران اسلحه وارد می‌کنند (به خصوص از طریق بندر آسیب‌پذیر خرمشهر) اظهار نگرانی کرد.

ب- شورای انقلاب احکام اعدام را تعیین می‌کند. علیرغم دستور آیت‌الله خمینی مبنی بر اینکه فقط افرادی که مرتکب قتل، کشتار دست‌جمعی یا کشتن افراد به وسیله شکنجه شده‌اند، از این به بعد اعدام خواهند شد اما به نظر می‌رسد که شورای انقلاب عقیده دیگری دارد. خط‌مشی‌های مبهم آنها در بیانیه‌های اخیرشان که از رادیو ایران پخش شد تهدید جوخه‌های اعدام را متوجه سایر خلافکاران نیز نموده است. هر کسی که در آینده به فعالیت‌های ضدانقلابی محکوم گردد و یا ثابت شود که نسبت به جمهوری اسلامی خیانت کرده، ممکن است اعدام گردد. شورای انقلاب فرمان خمینی را «ضروری» نامید اما اضافه کرد که این حکم صرفاً به دلیل دوره حساس بازسازی می‌باشد. در بیانیه شورای انقلاب آمده است که جامعه برای امور حیاتی و مهم نظیر تشکیل کمیته‌ها تصویب قانون اساسی و انتخابات ریاست جمهوری و نمایندگان مجلس آماده می‌شود. بیانیه اخیر به خائنین «آنهايي که از رژیم گذشته به جا مانده‌اند» هشدار داد که به انقلاب حمله نکنند چون اولاً فرمان امام صرفاً به مجازات مرگ (اعدام) مربوط می‌شود. «اما راه برای صدور احکام دیگر باز است». ثانیاً «این فرمان فقط به جرائم قبل از این تاریخ مربوط می‌شود». اما آیا این بدان معنا است که هرکسی به جرم «مفسد فی الارض»، «محارب با خدا»، «طرفدار سرمایه‌داری»، «توهین به امام» و «صهیونیست» شناخته شود از این به بعد باید آماده باشد که هر آن در مقابل جوخه آتش قرار گیرد؟ بیانیه شورای انقلاب با بیان این نکته خاتمه یافت که «توطئه‌چینان و خائنینی» که بر رفتار «زشت و شرم‌آورشان» پافشاری می‌کنند، به شدت تنبیه خواهند شد و توسط کمیته‌های انقلاب «سرکوب» خواهند گشت.

ج- از مردم دعوت به عمل آمده تا بر علیه افراد دستگیر شده شهادت دهند. دفتر دادستانی عمومی انقلاب در تهران از مردم درخواست کرد که هر نوع اطلاعی درباره جنایات افرادی که لیست اسامی آنها ذیلاً آمده است، دارند یا هرگونه شکایتی و اسناد یا مدرکی بر علیه آنها دارند، در خلال پنج روز آینده با دفتر روابط عمومی زندان قصر تماس بگیرند. لیست اسامی افراد به ترتیب زیر می‌باشد: سپهبد بازنشسته منصور افخم ابراهیمی؛ سپهبد امیر کمیابی پور (از نیروی هوایی)؛ سرتیپ جمشید فتحی مقدم؛ سرتیپ اسدالله امیر معز؛ فرمانده بازنشسته جلیل اصغرزاده، سرتیپ اسدالله آهنی کمانگر؛ سرتیپ جاوید آشوری (از نیروی هوایی)؛ سپهبد مهدی رحیمی؛ سرلشگر ابراهیم اسپهرام؛ سرلشگر حسن فرجادی؛ سرلشگر محمدمهدی روحانی مقدم؛ سرلشگر علی اشرف ساعدی؛ سرلشگر اکبر غفاری تهرانی؛ سپهبد جلال پژمان؛ سرهنگ امیر هوشنگ حاضر؛ سرلشگر بازنشسته امیرحسین عطاپور؛ حسینیعلی اسفندیاری نماینده سابق مجلس؛ پاسبان حسن کاشی نگهبان زندان قصر؛ ناصر رئوفی نگهبان زندان قصر؛

عطاءالله جهان‌بیگلری معاون بخش پشتیبانی هوایی. نظریات تهیه‌کننده: سرلشگر اسپهرام فرمانده پیشین ژاندارمری سیستان و بلوچستان بوده است.

د- بازداشت یک روزنامه‌نگار: طبق اظهارات منابع خبری، نویسنده مشهور ستون اقتصادی روزنامه و متفکر یهودی شائول بخاش امروز در فرودگاه مهرآباد بازداشت و به زندان قصر برده شد. بخاش که برای یک دیدار کوتاه عازم خارج از کشور می‌شد، دارای پاسپورت و ویزای خروج بوده است. اما به دلایل نامعلومی او را در فرودگاه نگاه داشتند. بخاش نویسنده مشهور کیهان بین‌المللی می‌باشد.

ه- اخبار متفرقه: (۱) کمیته‌های انقلاب در کاشان منحل شده‌اند، این شهر در ۵۰۰ کیلومتری جنوب شرقی تهران واقع شده است. (۲) کمیته انقلاب یاسوج در استان لرستان، حمل اسلحه در مجامع عمومی را برای افراد بومی ممنوع کرده است.

سند شماره ۱۸۵

محرمانه

۲۱ می ۱۹۷۹ - ۳۱ اردیبهشت ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۵۲۴۹ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: رویداد امنیتی در سفارت آمریکا، تهران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در تاریخ ۲۹ اردیبهشت ۱۳۵۸ حدود ۲۰ دقیقه بعد از نیمه شب و نیز در ساعت ۲:۳۰ بعد از نیمه شب محل استقرار گاردهای مجاهدین در دروازه واقع در خیابان روزولت هدف آتش وسائط نقلیه عبوری واقع گردید. در هر دو مورد مجاهدین به آتش آنها پاسخ گفتند. هیچ‌گونه تلفات جانی و خسارت مادی وارد نشد. گمان می‌رود که این بار نیز مانند دفعات قبل نیروهای گارد مجاهدین هدف حمله بوده‌اند و نه خود سفارت.

ناس

سند شماره ۱۸۶

محرمانه

۲۱ می ۱۹۷۹ - ۳۱ اردیبهشت ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۵۲۶۹ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

مرجع: تهران ۴۹۶۹

موضوع: اغتشاشات وسیع‌تر در اصفهان

۱- (محرمانه - تمام متن - تلگرام گزارشی)

۲- خلاصه: دو تظاهرات بزرگ بر علیه مجلس سنا در اصفهان، گزارش درگیریهای خیابانی، گزارش از نگهداری سلاح در محوطه دانشگاه، تهدیدهای جزئی علیه کنسولگری،

آیت‌الله خادمی بر رعایت احتیاط تأکید می‌کند، دستگیری‌های متعدد، پایان خلاصه.
 ۳- بعد از ظهر روز ۲۰ می در محوطه دو دانشگاه در اصفهان، تظاهرات بزرگی انجام گرفت که در هر کدام «هزاران» نفر شرکت داشتند. سخنرانان در نطق خود «خیانت‌های» آمریکا را برمی‌شمردند. ناظرین تعداد جمعیت را متفاوت ذکر کردند (از یک تا ۷ هزار) اما همگی متفق‌القول بودند که نطق سخنرانان در مورد آمریکا بویژه مجلس سنا زهرآگین بود. تظاهرات دانشگاه اصفهان از ساعت ۳ بعد از ظهر تا ۷/۳۰ شب ادامه داشت. تظاهرات کوچک‌تری در دانشگاه «صنعتی شریف» (آریامهر سابق) انجام شد که حدود ۱۵۰۰ شرکت‌کننده داشت. آدمکهای شاه، کارتر، سناتور جاویتز و به علاوه چند آدمک دیگر که شناخته نشدند، سوزانده شد. طبق گزارشها، طوماری در بین جمعیت، دست به دست گردانده می‌شد.

۴- شایعات گسترده حاکی از آن است که درگیریهای خیابانی بین دانشجویان «چپگرا» و دانشجویان «مسلمان» منجر به ایجاد تلفاتی شده است اما شاهدی بر این مدعا نیست. با این حال هم «سازمان دانشجویان مسلمان» و هم سه گروه مجزای «چپگرا» به طور مشترک اداره تظاهرات دانشگاه اصفهان را به عهده داشتند. شایعات بیشتر که پس از تماس با هیأت علمی دانشگاه صحت آن تأیید شد حاکی از آن است که دانشجویان چپگرا در محوطه دانشگاه سلاح نگهداری می‌کنند و مطمئن هستند که توسط پاسداران انقلاب خلع سلاح نخواهند شد. تاکنون هیچ گزارشی دال بر حضور سپاه پاسداران انقلاب در اصفهان نرسیده است. گزارش شده است که در خلال کنفرانس استانداران در تهران، از استاندار اصفهان خواسته شده است که به شهربانی اسلحه بدهد اما رابطهای شهربانی در اصفهان به کارمندان کنسولگری گفتند «مادامی که امنیت آنها تضمین نشود» اسلحه تحویل نخواهند گرفت.

۵- قرار بود کنسول سابق اصفهان از روز ۲۳ می به این شهر مسافرت نماید اما آیت‌الله خادمی یکی از روحانیون برجسته این شهر با وی تماس گرفت و از او خواست که به دلیل ممنوعیت برقراری رابطه با ایالات متحده از جانب خمینی، سفرش را به تعویق اندازد. خادمی گفت تحت چنین شرایطی «حضور شما در خانه من موجب سرافکندگی خواهد شد».

۶- بعد از کندن دو پوستر از جلوی کنسولگری، به کارمندان کنسولگری هشدار داده شد که هر تلاشی برای زدودن پوسترها می‌تواند خطرناک باشد. یک شرکت باربری که جهت بسته‌بندی حمل اموال شخصی کنسول قرارداد بسته بود طی تماسی اظهار داشت نمی‌تواند کامیون به منزل بفرستد زیرا به «شرکت آنها اخطار شده است».

۷- همچنین متوجه شدیم که حدود ۴۵ تن از مقامات سابق اصفهان از جمله ۳ تن از رؤسای اجرایی شهربانی دستگیر شده‌اند و افراد بسیار دیگری تحت تعقیب هستند. تصور می‌رود محاکمه دسته‌جمعی آنها برای این هفته برنامه‌ریزی شده باشد. هفته گذشته زندان اصفهان نیز شاهد آشوبهایی بود که در نتیجه آن عده‌ای کشته شدند. هم‌اکنون مراقبت از زندان و دادگاهها را کمیته‌ها به عهده گرفتند. بنابراین نیروهای امنیتی در خیابانها کمتر به چشم

می‌خورند.

۸- نظریات تهیه‌کننده: کنسول سابق «مک‌گافی» ملاقات خود را به تعویق انداخته است.
پایان نظریه.

سند شماره ۱۸۷

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۹۴۷۹
۲۱ می ۱۹۷۹ - ۳۱ اردیبهشت ۱۳۵۸
از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران   به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.
موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: گزارش ذیل حاوی اطلاعات مربوط به وضعیت ایران درباره مطالب ذیل است: محدود کردن روابط ایران و آمریکا از طرف ایران، صدور فرامین در خرمشهر توسط دریادار مدنی، تمایل بختیار نخست‌وزیر سابق در جهت اعلام یک جمهوری، طرح‌ریزی حمله هوایی توسط تیمسار خسروداد، جلو کشیدن ساعتها در ایران، محکومیت مقامات پلیس به شلاق و زندان، یک روحانی، سفیر ایران در عراق می‌شود.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- وزارت امور خارجه ایران از سفیر جدید ایالات متحده در ایران خواست تا زمان بهبود جو سیاسی بین دو کشور، سفر خود به ایران را به تعویق اندازد. در بیانیه‌ای آمده است که قطعنامه روز ۱۷ می مجلس سنای ایالات متحده بیانگر دخالت آشکار مقامات آمریکایی در امور داخلی ایران بوده و دولت ایران شدیداً در مقابل طرز تلقی مجلس سنای آمریکا خواهد ایستاد. قطعنامه سنای ایالات متحده نقض‌کننده روابط دوستانه بین دو کشور بوده و با نامه وزیر امور خارجه مبنی بر اظهار تمایل دولت آمریکا جهت فراهم کردن روابط دوستانه بین دو کشور مغایرت دارد. بیانیه می‌افزاید، تداوم چنین نیت خصومت‌آمیزی توسط مقامات ایالات متحده، دولت ایران را مجبور خواهد نمود تا با توجه به فشار مردم ستم‌دیده، در روابطش با آمریکا تجدیدنظر کند. در بیانیه همچنین آمده است که هدف اصلی انقلاب اسلامی ایران، رهایی مردم از وابستگی سیاسی، اقتصادی و فرهنگی است. لذا صحبت از حقوق بشر امری پوچ و بیهوده می‌باشد.

ب- صدور فرامین در خرمشهر توسط دریادار مدنی: دریادار احمد مدنی استاندار خوزستان به منظور استقرار نظم و قانون در شهر بندری آشوب‌زده خرمشهر سه بیانیه صادر کرده است. در اولین بیانیه از تمامی گروه‌هایی که در داخل شهر، ساختمان‌هایی را اشغال کرده‌اند خواسته شده که تا فردا اماکن اشغالی را تخلیه کنند و نتیجه اقدامات خود را به اطلاع دادستانی عمومی شهر برسانند. در بیانیه دوم تمام گروه‌های امنیتی منحل اعلام شده و جایگزینی آنها توسط

مقامات دولتی و مذهبی مطرح شده است. در اعلامیه سوم حمل و داشتن سلاح‌های غیرمجاز از روز جمعه آینده ممنوع اعلام شده و گفته شده اینگونه سلاحها باید به پادگان تحویل داده شود. در اعلامیه اخطار شده که متخلفین شدیداً مجازات خواهند شد.

ج- قصد اعلام حکومت جمهوری از جانب بختیار، نخست‌وزیر سابق: روزنامه کیهان در شماره امروز خود می‌نویسد که شاهپور بختیار نخست‌وزیر سابق قصد داشت پس از عزیمت شاه، در ایران اعلام حکومت جمهوری کرده و خود را به عنوان اولین رئیس‌جمهور قلمداد نماید. در مقاله ذکر شده که این اطلاعات دست اول در آخرین روزهای عمر رژیم سابق از شخص مهمی که اطلاعات زیادی راجع به وقایع پشت پرده دارد، کسب شده است. تیمسار عبدالعلی بدره‌ای فرمانده سابق نیروی زمینی که در شورش ماه فوریه در حمله‌ای که توسط چریکها به محل کارش صورت گرفت، مورد اصابت گلوله قرار گرفته و کشته شد، از اجرای نقشه اعلام جمهوری به وسیله بختیار نخست‌وزیر سابق ممانعت به عمل آورد. گفته می‌شود که تیمسار بدره‌ای از زمانی که ستوان یک بوده در جمع درباریها فعالیت داشته است و یکی از «خدمتگزاران و ملتزمین دربار بوده است». هنگامی که بختیار نقشه‌اش را باچند تن از افسران ستاد بزرگ ارتشتاران در میان گذاشت بلافاصله با اعتراض بدره‌ای مواجه گردید. «او اسلحه‌اش را بیرون کشیده و به بختیار حمله کرد. او می‌خواست بختیار را بکشد لیکن افسران دیگر مانع او شدند.»

در ماه فوریه منابع گزارش دادند که در شب ۱۰ و ۱۱ فوریه موقعی که فرمانده ارتش در مقابل اقدامات به عمل آمده به منظور انتقال قدرت خمینی مقاومت کرد، بین بختیار و بدره‌ای مشاجره‌ای درگرفت. اما منابع مشخص نکردند که این مشاجره به خشونت کشیده شده باشد. آنها گفتند بدره‌ای کلتش را روی میز گذاشته و گفت که با هر کسی که قصد مخالفت با قانون اساسی ما را داشته باشد مبارزه خواهد کرد اما پس از بحث و مشاجره طولانی با بختیار متقاعد شد که با طرح همراهی کند. کیهان همچنین گزارش کرد که شاه چند روز قبل از ترک ایران بسیار افسرده حال و به طور کلی گیج بود و در روز آخر اغلب گریه می‌کرد. «بعضی مواقع اتفاق می‌افتاد که شخصی نیم ساعت تمام صحبت می‌کرد اما شاه هیچ توجهی به او نداشت» کیهان در ادامه گزارش خود می‌نویسد، علیرغم ادامه چنین وضعی، برخی از رجال سرشناس و افسران ارشد ارتش تا آخرین لحظات تملق‌گویی و چاپلوسی نسبت به شاه را متوقف نکردند.

د- طرح حمله هوایی توسط تیمسار خسروداد: در ادامه اخبار مربوط به «توطئه» بختیار، امروز نیز روزنامه کیهان جزئیات توطئه طرح شده بوسیله منوچهر خسروداد، مهدی رحیمی و عبدالعلی بدره‌ای، سه تن از افسران ارشد به منظور «قتل عام مردم مسلمان» را فاش کرد. در گزارش کیهان آمده است که خبر توطئه مذکور در روز ۱۰ دسامبر، روز راهپیمایی مردم در عاشورا به حمایت از آیت‌الله خمینی به وسیله افسری از گارد جاویدان (گارد سلطنتی) به روزنامه‌ها درز کرد. افسر مذکور گفت که خسروداد در نظر داشت از طریق هوا، تهران را

بمباران و تمام تظاهرکنندگان را قتل عام کند اما بعضی از افسرانی که قرار بود در این حمله شرکت کنند از همراهی با او امتناع کرده و در پادگان لویزان به روی افسران فرمانده خود آتش گشودند. پس از آن خسروداد با یک هلی کوپتر، سربازان وفادار به اسلام را به رگبار بست. گزارش کیهان گفت که حمله هوایی به طور مفصل طراحی شده بود. شهر به نواحی مختلف تقسیم شده بود و تانکها در نقاط ویژه‌ای در اطراف شهر نظیر میدان شهید، ایستگاه راه‌آهن، گردنه قوچک مستقر شده بودند تا مانع از فرار مردم از حمله هوایی شوند. کیهان می‌نویسد که در صورت موفقیت طرح، صدها و هزاران نفر از مردم کشته می‌شدند.

هـ- ایران ساعت‌هایش را جلو می‌کشد. تاج، وزیر نیرو، اعلام کرد که از نیمه شب جمعه ۲۶ می ۷۹ ایران ساعت‌هایش را یک ساعت جلو خواهد کشید. او گفت که این تصمیم به منظور جبران کمبود انرژی در طول روز اتخاذ شده است. وی اضافه کرد که جدول زمانی جدید که به تأیید خمینی رسیده است تا پایان شهریور (۲۱ سپتامبر ۱۹۷۹) کمبود برق را جبران خواهد کرد.

و- محکومیت افسران شهربانی به شلاق و حبس: دیروز پنج افسر پلیس در دادگاه انقلاب اسلامی اصفهان به اتهام حمله به مردم در تظاهرات اواخر سال گذشته و همچنین شکنجه زندانیان سیاسی به حبسهای مختلف و شلاق محکوم شدند. دادگاه همچنین مقرر کرد تا این افسران پلیس دوران محکومیت خود را در همان زندانهایی که مرتکب جنایت شده‌اند، سپری کنند.

ز- مأموریت سیاسی یک روحانی در عراق: برای اولین بار در تاریخ ایران جدید، یک روحانی به عنوان سفیر در یک کشور خارجی منصوب شد. او حجت‌الاسلام دعایی است که به عنوان سفیر در کشور عراق منصوب شده است، جایی که در آن آیت‌الله خمینی قریب به ۱۵ سال در تبعید به سر برد.

سند شماره ۱۸۸

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۱۹۵۷۹

۲۲ می ۱۹۷۹ - ۱ خرداد ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: این گزارش حاوی اطلاعاتی درباره وضعیت ایران است. اطلاعات گردآوری شده شامل این موضوعات است: دیدگاههای صهیونیست‌ها از دیدگاههای آمریکایی متفاوت است؛ خلاصه سخنان یزدی وزیر امور خارجه؛ آیت‌الله قمی از «اعدامهای عجولانه» انتقاد می‌کند؛ از نیروهای مسلح خواسته شد از مرزها حفاظت کنند؛ سرتیپ منوچهر وجدی به اتهام جاسوسی تحت تعقیب قرار گرفت؛ تولید نفت به ۴ میلیون بشکه در روز کاهش یافت؛

کمیته‌ها بایستی از شرایط جدید برخوردار شوند؛ و اخبار متنوع.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- دیدگاه‌های صهیونیست‌ها متفاوت با آمریکایی‌هاست. ابراهیم یزدی وزیر امور خارجه دیروز طی یک کنفرانس مطبوعاتی اظهار داشت: دیدگاه‌های جناح صهیونیست متفاوت با دیدگاه دولت آمریکاست و اینکه آنها نباید به روابط میان ایرانی‌ها و مردم آمریکا لطمه بزنند.

وی در مورد سیاست خارجی گفت، دولت می‌خواهد «استقلال کشور را در تمامی زمینه‌های سیاسی، نظامی و فرهنگی» حفظ کند. ایران می‌تواند «فعالانه از کشورهای غیرمتعهد» حمایت کند. دولت ایران با کشورهایی که به تمامیت ارضی ایران احترام بگذارند، دوست خواهد بود. اما اگر کسی بخواهد در امور داخلی ما دخالت کند، برای مقاومت در برابر آن تمام کوشش خود را به کار خواهیم بست. مشکل با صدور قطعنامه ۱۷ می‌سنای آمریکا بروز کرد. وی افزود مسئله اعدامها در ایران یک مسئله داخلی است و قطعنامه سنا یک دخالت آشکار در امور داخلی کشور است. یزدی گفت سایروس ونس وزیر خارجه روز ۱۵ می نامه‌ای به وزیر خارجه ایران فرستاده و در آن ابراز امیدواری شده است که ایران گذشته‌ها را به فراموشی سپرده و به همکاری با آمریکا ادامه دهد. دولت ایران در پاسخ به نامه ونس همچنین گفت که حاضر به همکاری با آمریکاست اما اشاره گردید که صدور قطعنامه سنا در مورد «مجازات» جانین رژیم گذشته، توجیه‌پذیر نیست. وقتی رژیم سابق در مسند قدرت بود، دولت آمریکا صحبتی درباره نقض حقوق بشر به میان نمی‌آورد. یزدی گفت دولت ما دولت مردمی است و از استقلال کشور و منافع آن دفاع خواهد کرد و سناتورها باید متوجه باشند که روابط میان دو کشور در یک مرحله جدید قرار دارد و اینکه «تغییراتی باید صورت بگیرد». سناتورها باید به احساسات مردم ایران احترام بگذارند و واقعیت‌های برخاسته از «انقلاب» را درک نمایند. «به همین علت ما از آنها خواسته‌ایم اعزام سفیر آمریکا به ایران را به تعویق بیندازند». ما از ساختار جناحها در آمریکا خبر داریم و از نفوذ صهیونیستها در سیاستهای آمریکا و روابط آنها با شاه سابق مطلع هستیم- ما باید با قطعنامه مخالفت کنیم. ما می‌دانیم این مسئله به سیاست کلی آمریکا در مورد ایران ارتباطی ندارد اما می‌خواهیم عدم خشنودی خود را ابراز کنیم. «موضع ما در خصوص قطعنامه است و به روابط دوستانه میان مردم دو کشور صدمه‌ای نخواهد زد». قبل از اعلام القانین، دادگاههای انقلاب حدود ۱۷۰ نفر را محکوم به مرگ کرده بود و کنگره چیزی نگفته بود. آشکار است که جناح صهیونیست در رابطه با القانین انگیزه‌ای «برای پیشبرد منافعش» داشته است.

ب- گزیده سخنان یزدی، وزیر امور خارجه: ابراهیم یزدی، وزیر امور خارجه طی سخنان دیروز خود در کنفرانس مطبوعاتی حداکثر تلاش خود را برای آرام کردن اوضاع انجام داد و

گفت مباحثه با سنای آمریکا بدین معنا نیست که روابط با دولت آمریکا صدمه خواهد دید و اینکه پیشبرد علائق میان دو کشور بستگی به طرف آمریکایی دارد. اما ناظران سیاسی ایران تحت تأثیر قرار نگرفتند و اظهار داشتند که به روابط لطمه وارد شده و اینکه تلاش یزدی برای باز نگاه داشتن در سیاسی با واشنگتن با شکست آشکار مواجه شده است. این امر برای یزدی و عباس امیرانظام معاون نخست‌وزیر یک شکست کلی است. یک ناظر آگاه اظهار عقیده کرد، تبعیدیان در حال خروج هستند. این ناظر گفت یزدی همچنین با قطع رابطه با مصر مخالف بوده و از آن هنگام تلاش کرده ارتباطات با مصر و مراکش هر دو را حفظ کند. در خصوص آمریکا او ناامیدانه تلاش کرده درها را باز نگه‌دارد و هنوز هم مشغول کوشش است. اما در قم چنین نگرانی وجود ندارد و این نشان می‌دهد که یزدی آنچنان که باید سرش توی حساب نیست، آنسان که قبلاً اینطور بود. معلوم نیست در واقع چه کسی بیانیه وزارت خارجه مبنی بر به تعویق انداختن سفر کاتلر را صادر کرد زیرا به نظر می‌رسد یزدی این کار را نکرده است. چه کسی از طرف وزارت خارجه تصمیم‌گیری می‌کند؟ دیپلماتهای غربی اثری از تهدید قطع ناگهانی روابط میان ایران و آمریکا مشاهده نمی‌کنند.

این امر بیشتر به ایرانی‌ها لطمه خواهد زد تا آمریکا. ۵۰۰۰۰ ایرانی در آمریکا حضور دارند ولی فقط چند صد آمریکایی در ایران هستند. ایرانی‌ها چیزهای زیادی برای از دست‌دادن دارند. تنها اقدامی که غیر از قطع رابطه می‌تواند انجام گردد، کاهش اعضای سفارت خواهد بود اما از آنجا که آمریکا احتمالاً دست به اقدام متقابل خواهد زد، لذا اوضاع برای ایران بدتر خواهد شد. نکته جالب توجه این است که قطعنامه سنا چگونه با عدم حساسیت رهبر ایران مواجه شد. خمینی هیچ‌گاه قبلاً چنین توجهی را به مسایل خارجی نشان نداده بود. در این رابطه فرد احساس می‌کند که این یک نشانه مثبتی است. ناظران دیپلماتیک موافقتند که وضعیت باعث افزایش انزوای روبه‌رشد ایران در جامعه جهانی شده است. کشوری وجود ندارد که ایران با آن همکاری نزدیک داشته باشد. ساف که ایران بدان علائم دوستی نشان می‌دهد، در حقیقت یک کشور محسوب نمی‌شود. ایران هنگامی از انزوا خارج خواهد شد که یک کشور باثبات شود. این کشور محتاج یک سیاست خارجی فعالتر و جدی است. حداقل یک ناظر سیاسی ایرانی معتقد است که وضعیت حساستر از آن است. به عقیده او روابط با بلوک کمونیستی نیز در سطح پایینی قرار دارد. نکته مهم دیگر آن است که ایران روابط خوبی حتی با یک کشور عربی چه دست راستی و چه دست چپی ندارد. یک ناظر معتقد است حتی روابط با پاکستان چندان جالب نیست و اوضاع کردها علائق با ترکیه را بدتر کرده است. جای تعجب ندارد که ایران دیر یا زود وارد جنگ با یک کشور همسایه شود یعنی کاری که همه دولتهای انقلابی در گذشته مرتکب آن شده‌اند. قطعاً اسرائیلی‌ها نمی‌توانند از آنچه در ایران می‌گذرد، ناراحت باشند. نشانه‌ای از پیوستن ایران به جبهه پایداری عرب در دست نیست، چیزی که تعداد زیادی از نیروهای نظامی ایران را در دسترس قرار خواهد داد. وضعیت ایران می‌تواند پیمان میان

عراق و سوریه را به خوبی در هم بشکنند.

ج- آیت‌الله قمی از «اعدامهای عجولانه» انتقاد کرد. آیت‌الله حسن طباطبایی قمی از چهره‌های برجسته مذهبی در مبارزه علیه شاه، نامه‌ای به شورای انقلاب اسلامی فرستاده و از «اعدامهای عجولانه» و «شکنجه‌های بیجا» توسط اعضای کمیته انتقاد کرده است. آیت‌الله تنبیهات انجام شده توسط کمیته‌ها را «بی‌پروا» توصیف کرد و گفت مطالبی درباره اعمال شکنجه‌های غیرمنصفانه در مورد زندانیان پس از آنکه بی‌گناهی آنها به اثبات رسیده، شنیده است. در نامه قمی آمده است که شرق و غرب نظاره‌گر الگوی جمهوری اسلامی‌اند. آنها متوجه‌اند که هر آنچه که در ایران روی می‌دهد، بر اساس اراده خداوند بوده و اینکه همین امر اصول اسلامی را تقویت می‌کند. آنها منتظرند تا ببینند آیا این (حکومت) موفق خواهد شد. بنابراین ما باید مراقب نظم خداوندی در خصوص اجرای درست عدالت بویژه در مجازات‌ها باشیم. کاشف به عمل آمده که حملاتی به منازل مردم در طی شب انجام شده و اثاثیه و مایملک آنها دزدیده شده است. چندین تن از اشخاص بدون شواهد درست، عجولانه کشته شده‌اند. همچنین شکنجه‌های بیجایی انجام شده که خداوند آن را ممنوع کرده و این کار وجهه اسلام را خراب می‌کند. مجازات‌ها بایستی بر اساس قوانین اجتماعی و شرع بوده و تمام مآووع در معرض اطلاع جهان قرار گیرد.

د- تقاضا از نیروهای مسلح برای حراست از مرزها: امام خمینی به گروهی از پرسنل نیروی دریایی گفت، نیروهای مسلح اسلامی باید اهداف انقلاب را از طریق وحدت کلمه محقق سازند و باید از تمامی نقاط کشور محافظت نمایند. ناخدا حسنعلی خوشنم در مصاحبه‌ای با ارباب جراید گفت ۲۰۰ تن از پرسنل پایگاه دریایی خرمشهر در قم با خمینی ملاقات کردند تا سالروز تولد دختر پیامبر، محمد[ص] را به وی تبریک بگویند و پشتیبانی خود را برای حفاظت از مرزهای آبی و خاکی ایران اعلام نمایند.

ه- سرتیپ منوچهر وجدی به اتهام جاسوسی تحت پیگرد قرار گرفت. دادگاه سرتیپ منوچهر وجدی، رئیس سابق ستاد اطلاعات ارتش و متهم به همکاری با سرویس‌های جاسوسی آمریکا و آلمان، امروز تشکیل شد. وجدی همچنین متهم به حمایت از شاه سابق جهت حفظ حکومت سرکوبگرش در ایران و حفظ منافع آمریکا در کشور می‌باشد. بنا به کیفرخواست ارائه شده به دادگاه انقلاب اسلامی تهران، وجدی مسئول ارائه اطلاعات به مقامات اسرائیل در خصوص مکان یک گروه از چریکهای فلسطینی که متعاقباً منجر به اخراج آنها توسط نیروهای اسرائیلی گردید، می‌باشد. وجدی در سخنان خود در دادگاه گفت، تا ۱۱ فوریه یعنی روزی که رژیم شاه سابق سرنگون گردید، چیزی درباره جنایات رژیم پهلوی نمی‌دانست. دادستان کل در پاسخ گفت: چطور ممکن است مردی تحصیلکرده مثل او که به اکثر کشورهای اروپایی سفر کرده چیزی درباره جنایات شاه مخلوع نداند در حالیکه هر کودکی خیلی پیشتر از برپایی انقلاب در ایران از این امور خبر داشت.

نظریه تهیه‌کننده: محاکمه هنوز ادامه دارد و تا به حال هیچ رأیی صادر نشده است. و- کاهش تولید نفت: تولید نفت خام به حدود چهار میلیون بشکه در روز کاهش پیدا کرده است. این مسئله نشان‌دهنده کاهش حدود یک میلیون بشکه در روز در مقایسه با تولید پنج میلیون بشکه‌ای درست پس از پیروزی انقلاب است. به گفته یک سخنگوی شرکت ملی نفت ایران، حداکثر تولید استان خوزستان ۳۴۰۰۰۰۰ بشکه در روز است. او گفت ۶۰۰۰۰۰ بشکه در روز اکنون در دیگر میادین نفتی تولید می‌گردد. این سخنگو همچنین گفت روزانه ۳۲۰۰۰۰ بشکه نفت صادر می‌شود.

ز- کمیته‌ها باید مجدداً بازسازی شوند: استانداران کشور به همراه وزیر کشور روز گذشته در قم با خمینی ملاقات کردند تا مشکلات بحث شده در پایتخت طی چند روز گذشته را با وی مطرح ساخته و در مورد آنها از وی کمک و راهنمایی کسب کنند. وقتی مشکلات کمیته‌های انقلاب از طرف احمد صدر حاج سیدجوادی برای خمینی تشریح شد، گفت کمیته‌ها توسط خود وی تأیید شده‌اند اگرچه اکنون لازم است آنها را بازسازی و پاکسازی نمود. امام اظهار تأسف کرد که در برخی موارد کمیته‌ها ثابت کردند به اندازه‌ای که باید مفید باشند، نیستند. در عین حال این بدان معنا نیست که همه آنها را باید کنار گذاشت. علاوه بر ارتش کشور به سربازان ملی و پاسدار ملی نیازمند است. بنابراین کمیته‌ها باید از شرایط مناسب و جدیدی برخوردار شوند و این به عهده روحانیون و شوراهای انقلاب و استانداران است که طرحی را برای تحقق این امر تدارک ببینند.

ح- اخبار متنوع:

(الف) ۲۹ کلانتری و سه پست ژاندارمری در تهران و ۱۶۲ مرکز پلیس در سراسر کشور شروع به کار کرده‌اند.

نظریه تهیه‌کننده: اساساً ۲۱ مرکز پلیس در ایران وجود دارد. هیچ چارت جدید و یا جزئیاتی تاکنون درباره فهرست محل ۲۹ مرکز پلیس منتشر نشده است. جالب توجه خواهد بود که ببینیم محل‌های جدید کدامیک هستند و اینکه محوطه سفارت هنوز به عنوان یکی از آنها در فهرست آمده یا خیر.

(ب) ناصر نجمی یکی از اعضای جبهه ملی گزارش داده که طرحهایی در دست است که جبهه ملی و دو گروه دیگر را از جمله جنبش و جاما به یکدیگر نزدیک نمایند تا مقاصد جبهه که در حال حاضر از محبوبیت برخوردار نیست، تقویت گردد.

(ج) دیروز مسئله انحلال کمیته‌های انقلاب شیراز توسط آیت‌الله محقق، دادستان کل دادگاههای انقلاب شیراز و نمایندگان پاسداران انقلاب تهران مورد بحث قرار گرفت. همچنین برخی از «روشنفکران» در این جلسه حضور داشتند. از این پس گزینش داوطلبین، در [سپاه] پاسداران انقلاب توسط کمیته سه نفره از میان نمایندگان روحانی و روشنفکران انجام خواهد گرفت.

سند شماره ۱۸۹

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۹۶۷۹

۲۳ می ۱۹۷۹ - ۲ خرداد ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) گزارش اطلاعات مربوط به وضعیت جاری در ایران. اطلاعات تهیه شده شامل موارد ذیل است: اعدام چهار افسر، آزاد شدن یک روزنامه‌نگار، تأیید اعدامها از جانب جبهه دموکراتیک ملی، وجود سلاح در ایلام تهدیدی برای امنیت، محکوم نمودن امپریالیسم و صهیونیسم از طرف دانشجویان، ناوگان تجاری، ایرانی می‌شود و اخبار متفرقه.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- چهار افسر محکوم شدند. روزنامه کیهان گزارش داده است که چهار تن از افسرانی که در اجرای حکومت نظامی در تهران شرکت داشتند، توسط یک دادگاه نظامی به اتهام شرکت در قتل‌عام هشتم سپتامبر «جمعه سیاه» و حوادث مشابه آن محکوم شدند. روزنامه کیهان که محکومیتها را گزارش کرد، به نوع مجازات تعیین شده برای این افراد اشاره‌ای نکرده است. مجازات متداول برای چنین جنایتهایی اعدام است. این چهار نفر عبارتند از: سرهنگ دوم محمدباقر لطیفی مقدم، ستوان دوم سیدناصر موسوی، ستوان یار محمود معمار و سروان مرتضی ناصر خاکی. این روزنامه همچنین گزارش داده است که دو افسر دیگر نیز در دادگاه در حال محاکمه هستند.

این افسران عبارتند از: سرتیپ وجدی یک افسر اطلاعاتی و سرتیپ پرورش یک افسر ساواک. یک نماینده دادگاه گفت وجدی در جلسه‌ای که توسط یک ژنرال آمریکایی «تای» و «سپهد برومند» به منظور بحث درباره توطئه خنثی کردن انقلاب تشکیل شده بود، شرکت کرده است. او اضافه نمود که وجدی مسئول انتقال اطلاعات به اسرائیل بوده است.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) یک منبع دیگر گزارش کرده است که دو تن از افسرانی که در دادگاههای انقلاب محاکمه شدند به مرگ محکوم شده‌اند؛ سرهنگ دوم مقدم و ستوان یار محمود معمار. منبع اشاره‌ای درباره اینکه آیا حکم آنها تاکنون اجرا شده است یا نه، نکرد. حکم محکومین دیگر زندان بوده است. سروان ناصر خاکی به ۹ سال و ستوان دوم موسوی به ۷ سال زندان محکوم شدند.

هر دو نفر برای همیشه از داشتن پست‌های نظامی یا مشاغل دولتی محروم شدند. منبع همچنین گزارش کرد که سرتیپ وجدی به ۱۵ سال و سرتیپ رضا پرورش به ۱۲ سال حبس محکوم شدند. آنها نیز از داشتن شغل‌های رسمی در آینده محروم شدند.

ب- آزادی یک روزنامه‌نگار: شائول بخاش روزنامه‌نگار و روشنفکر برجسته ایرانی توسط

کمیته‌های انقلاب آزاد شده و ظاهراً آزاد است که کشور را ترک کند. بخاش روز شنبه به هنگام ترک کشور در فرودگاه مهرآباد دستگیر شد و بعد از اعتراض نسبت به گرفتن پاسپورتش به کمیته مرکزی منتقل، سپس از آنجا به زندان قصر برده شد و پس از چند ساعت آزاد شد.

با گزارش قضیه روز بعد به هنگام حضور در کمیته مجدداً دستگیر شد و قبل از اینکه بالاخره آزاد شود، چند ساعتی را بدون امکان ارتباط با بیرون، در زندان قصر نگهداشته شد. نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) افسر گزارشگر نتوانسته است دلیل دستگیری وی را دریابد. منابع خبری نیز علت این مسئله را روشن نکرده‌اند اما تأیید شده است که او تاکنون کشور را ترک کرده است.

ج- جبهه دموکراتیک ملی اعدامها را تأیید می‌کند: سخنگوی جبهه دموکراتیک ملی و عنصر مؤسس آن دیروز در یک کنفرانس خبری از اعدام وزرای کابینه‌های قبلی دفاع کرد. هدایت متین‌دفتری اظهار داشت که هر وزیری که در دوران ارتش علیه منافع ملی اقدام کرده باشد باید اعدام شود.

متین‌دفتری به خصوص در پاسخ به سؤال در مورد وزیر پیشین اطلاعات در دولت شریف امامی اظهار داشت که عاملی تهرانی عضو کابینه‌ای بوده است که مسئول کشتار مردم ایران است و همه وزرای کابینه نیز به همین ترتیب مسئول هستند.

د- اسلحه‌های ایلام تهدیدی برای امنیت است: مجموعاً ۸۰ تا ۹۰ درصد ساکنان ایلام دارای اسلحه هستند. این مطلب را رئیس شهربانی ایلام سرگرد اصغرزاده روز یکشنبه اعلام نمود. اصغرزاده اظهار داشت از آنجا که ایلام منطقه‌ای بسیار بااهمیت است همه اسلحه‌ها بایستی توسط یک کمیته موقتی جمع‌آوری شود. او همچنین خاطرنشان کرد که ساکنین ایلام باید با مراجعه به مراکز قانونی در حل مشکلات خود از راههای قانونی استفاده کرده و از راه‌حلهای قبیله‌ای پرهیز کنند.

ه- دانشجویان، امپریالیسم و صهیونیسم را محکوم می‌کنند. هزاران دانشجوی در دانشگاه تبریز امپریالیسم آمریکا و صهیونیسم را محکوم کردند و طی تظاهراتی در محوطه دانشگاه پرچم آمریکا را به آتش کشیدند. تظاهرکنندگان همچنین اقدام کارتر و سنای آمریکا را جهت درهم شکستن جنبش‌های آزادیبخش در کشورهای جهان سوم محکوم کردند. آنها خواستار بیرون راندن همه آمریکاییهای باقیمانده در ایران شدند و حمایت قاطع خود را از حکومت اسلامی و امام خمینی اعلام داشتند. تظاهرات مشابهی نیز در منطقه آستارا اتفاق افتاد. مردم علیه ظهور مجدد هواپیمای حمل و نقل آمریکا در خلیج فارس تظاهرات کردند و تبلیغات امپریالیستی علیه محاکمات دادگاههای انقلاب را محکوم کردند. تظاهرکنندگان همچنین پرچم آمریکا را به آتش کشیده و خواستار نابودی همه وابستگان «خون‌آشام» امپریالیسم در کشور شدند.

و- ناوگان تجاری ایرانی می‌شود: خطوط کشتیرانی ملی آریا دیروز طرحهایی را به منظور جایگزین سریع همه کارمندان خارجی در کشتیهایش اعلام نمود و اضافه کرد که در حال حاضر حدود ۴۰۰ دانشجوی ایرانی در حوزه‌های گوناگون دریایی تحت آموزش هستند. سخنگوی آریا اظهار داشت که اکثر دانشجویان ایرانی قبل از اینکه جهت گذراندن دوره‌های تخصصی به خارج اعزام شوند در مؤسسات ایرانی آموزش خواهند دید. طبق نظر سخنگوی مزبور ناوگان تجاری ایران دارای ۳۶ کشتی است که شامل کشتی‌های کانتینردار با ظرفیت متغیر بین ۴۷۶۰ تا ۱۹۰۰۰ تن و به علاوه ۶ برابر آبی خاکی می‌شود. وی اظهار نمود که این کشتی‌ها اکنون مشغول حمل بار بین بنادر ایران، آمریکا، ژاپن و بنادر خلیج فارس هستند. طبق اظهارات منابع ناوگان تجاری، از شروع جنبش انقلابی و اعتصابات فلج کننده در ایران که در تابستان و پاییز گذشته رخ داد، تجارت به شکل قابل ملاحظه‌ای کاهش یافته و اکثر کشتی‌های غربی نیز بیکار بوده‌اند.

ز- متفرقه: (۱) وزارت آموزش و پرورش با صدور بخشنامه‌ای به مدارس خصوصی دستور داده که کلاسهای دخترانه و پسرانه را جدا کنند. این بخشنامه بایستی از آغاز ترم تابستانی مدارس به اجرا درآید. از چند تن از مسئولین مدارس در مورد بخشنامه اخیر سؤال شد اما آنها از جواب دادن واهمه داشتند.

(۲) انجمن روانپزشکی در ایران برآورد کرده است که حدود ۲ میلیون معتاد به تریاک در کشور وجود دارد و پیشنهاد کرده که ایران باید در قسمت کنترل کشت خشخاش اقداماتی نظیر ترکیه به عمل آورد.

این آمار از کویپهای صادره برای مصرف تریاک که حدود ۲۰۰۰۰۰۰ است و مقدار مواد مخدوری که توسط پلیس از قاچاقچیان گرفته شده به دست آمده است و نشان می‌دهد که حدود ۲ میلیون معتاد در کشور وجود دارد. با احتساب این مسئله که جمعیت ایران ۳۶ میلیون نفر است این آمار بدین معنی است که از هر ۱۸ نفر یک نفر معتاد است که این یک نفر هم جوان می‌باشد.

(۳) هیأت نمایندگی ایران در سازمان ملل با انتشار بیانیه‌ای تأکید کرده است که اعدام حبیب القانیان بازرگان معروف ایرانی، در تهران به دلیل یهودی بودن وی نبوده، بلکه اعدام او به خاطر جنایتهایی است که مرتکب شده است.

(۴) یک افسر ارتش در خلال محاکمه در دادگاه انقلاب اسلامی تهران افشا کرده است که شاه پیشین و ژنرال اویسی فرمانده نیروی زمینی، دستور داده بودند که مسیر راهپیمایی «عاشورا» در ۱۱ دسامبر ۱۹۷۸ مین گذاری شود.

سرهنگ محمدباقر لطیفی رئیس پیشین یک شرکت مهندسی در پایتخت به دادگاه گفت که او و افراد تحت فرماندهی‌اش از اطاعت فرامین سرپیچی کرده بودند. او در دادگاه اظهار داشت ما از قتل عام مردم قهرمان خود امتناع کردیم.

سند شماره ۱۹۰

محرمانه

۲۳ می ۱۹۷۹ - ۲ خرداد ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۵۳۷۸ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

موضوع: تظاهرات برنامه‌ریزی شده ضد آمریکایی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: مسیرهای تظاهرات هر دو روز ۲۴ و ۲۵ می در روزنامه‌های محلی چاپ شده است، طبق این برنامه تظاهرات ۲۵ می در برابر سفارت خاتمه خواهد یافت، لحن رسانه‌های گروهی از صبح ۲۳ می نسبت به ایالات متحده خصمانه‌تر شده است، ارزیابی ما این است که دولت موقت انقلاب ایران خواهان خشونت نیست، اما تمایل دارد که ادعاهای مربوط به دخالت آمریکا در امور ایران را پراهمیت جلوه دهد، امکان وقوع حوادث خشونت‌بار که منجر به حمله به سفارت گردد، همچنان جدی است. ما در حال اتخاذ تدابیر امنیتی بیشتر هستیم. پایان خلاصه.

۳- رسانه‌های گروهی صبح ۲۳ می مسیرهای راهپیمایی اعتراض‌آمیز از سوی گروه‌های مخالف قطعنامه سنای آمریکا در مورد ایران را برای روزهای ۲۴ و ۲۵ می اعلام کردند. ماهیت این اعلامیه‌ها چنان است که هیچ‌گونه (تأکید می‌کنیم) هیچ‌گونه شکی باقی نمی‌گذارد که دولت موقت انقلابی ایران (حداقل) به تصمیمات گروه‌های سیاسی جهت مبارزه و درگیری مجدد با آمریکاییان تن داده است. طبق برنامه، تظاهرات ۲۴ می در ساعت ۴ بعد از ظهر از ۴ نقطه در شمال و جنوب سفارت شروع شده و با راهپیمایی به سمت میدان ۱۷ شهریور (۲۵ شهریور سابق واقع در تقاطع روزولت و کریم‌خان زند تقریباً در فاصله ۶ بلوکی سفارت) ختم می‌شود.

دو مسیر که یکی از آنها از دانشگاه تهران آغاز می‌شود از برابر سفارت در خیابان تخت‌جمشید و روزولت می‌گذرد. ما انتظار داریم که جمعیت بین ساعت ۵ تا ۶ بعد از ظهر از برابر سفارت عبور نمایند. دعوت برای راهپیمایی ۲۴ می توسط مجاهدین اسلامی و حزب جمهوری اسلامی (سازمان خمینی) صورت گرفته است.

۴- راهپیمایی‌های روز ۲۵ می در ساعت ۸ صبح از میدانهای ژاله و ۲۴ اسفند در نزدیکی دانشگاه تهران آغاز شده و هر دو مسیر در برابر سفارت به هم خواهند پیوست: و احتمالاً تظاهرکنندگان حدود ساعت ۱۰ صبح به اینجا خواهند رسید. کارخانه شایعه‌سازی، نگرانی‌هایی را در بین کارکنان محلی ما درباره راهپیمایی ۲۵ می بوجود آورده است. اما برای ۲۴ می نگرانی ندارند، زیرا راهپیمایی ۲۴ می در شمال سفارت و نه در مقابل آن خاتمه خواهد یافت و از طرف دیگر بعد از ساعات کار اداری انجام می‌شود و توسط گروه‌هایی هدایت می‌شود که از دولت موقت انقلاب حمایت می‌کنند.

با توجه به موارد بالا به نظر می‌رسد که این راهپیمایی تهدیدات کمتری نسبت به راهپیمایی

جمعه در بر خواهد داشت، زیرا راهپیمایی روز جمعه اقدام شوقی است که مستقیماً به طرف سفارت نشانه‌گیری شده است.

ما معتقدیم که دولت موقت ایران می‌خواهد که تظاهرات هر دو روز را صلح‌آمیز برگزار نماید و از آن به عنوان وسیله‌ای در جهت اعلام‌نظر خود بر دخالت آمریکا در امور داخلی ایران استفاده نماید به طوری که زیان خیلی کمی به اساس روابط آمریکا و ایران داشته باشد. مشکل اینجاست که کلیه گروهها از طیف‌های ناهمگون سیاسی در ایران در راهپیمایی ۲۵ می شرکت خواهند کرد که احتمالاً شامل فلسطینیها (روزنامه‌ها خاطرنشان می‌کنند که یکی از مسیرهای راهپیمایی در آن روز مستقیماً از برابر سفارت فلسطین در ساختمان قدیمی تجاری اسرائیل، عبور خواهد کرد) و فداییان مارکسیست که ممکن است به دنبال ایجاد تحریکاتی برای برهم زدن اوضاع باشند نیز می‌گردد.

مسئله نگران‌کننده دیگر این است که در واقع دیگر رهبران برجسته مذهبی درخواست می‌نمودند که راهپیمایی آرام و صلح‌آمیز برگزار شود ولی تا ظهر ۲۳ می هیچ آیت‌اللهی چنین بیانی‌ای در رابطه با راهپیمایی‌های ۲۴ و ۲۵ می منتشر نکرده است. اوضاع نسبتاً بی‌ثبات خواهد بود و ممکن است هر خشونت جزئی و بی‌هدفی توسط عناصر ضدآمریکایی مبدل به جرقه‌ای شود که نوعی حمله علیه سفارت را در پی داشته باشد. کارمندان سیاسی سفارت به رابطین مذهبی خود یادآوری می‌کنند که انتشار بیانی‌ای توسط رهبران مذهبی مبنی بر درخواست از راهپیمایان جهت حفظ آرامش می‌تواند بسیار مفید باشد.

۵- از طرف دیگر به جز اصطکاکهای حاصل از قطعنامه جاویتز، جوهر تهران در حال حاضر چندان سنگین نیست.

به طور مثال، در صبح روز ۲۳ می کارمند کنسولگری که مسایل مربوط به ویزای تحصیلی را در محل درب سفارت انجام می‌دهد شاهد گفتگویی بود به این صورت که دو تن از دانشجویان که خود را رهبر راهپیمایی ۲۴ می معرفی می‌نمودند به ماشاءالله کاشانی رئیس مجاهدین محافظ سفارت مراجعه نموده و اطلاع دادند که باطری بلندگوهای آنها در حال اتمام است و تاکنون عوض نشده است. این دو نفر سپس درخواست نمودند که اگر امکان دارد بلندگوهای خود را به برق سفارت متصل نمایند. پاسخ کاشانی را باید در بایگانی تاریخ پیدا کرد.

۶- در مورد مسئله امنیتی، سفارت از ساعت ۳ بعد از ظهر روز ۲۴ می به بعد حداقل تعداد پرسنل لازمه را در محوطه نگهداری خواهد کرد. کل مجموعه کارکنان سفارت (به استثنای گروههای امنیتی - فرماندهی و ارتباطی) که فعلاً در نزدیکی ساختمان مرکزی سفارت سکونت دارند، تمام روز جمعه را در یک دوره مسابقات تنیس بین سفارت انگلیس و آمریکا در زمین سفارت انگلیس در قلعهک واقع در شمال تهران، شرکت خواهند کرد و لذا در ساعات بحرانی، پرسنل سفارت در حوالی سفارت نخواهند بود.

۷- نظریات کارمند اداره حفاظت: مطابق گزارش شماره ۵۳۰۱- تهران که بدین وسیله تکمیل می‌شود، وضعیت امنیتی ما به شرح زیر می‌باشد:

تا قبل از ۲۵ می کارهای ساختمانی برای مقابله با تروریسم در محل ساختمان مرکزی تکمیل خواهد شد. دربهای فولادی رو به بیرون در جای خود قرار دارند و قرار است که دربهای داخلی ضدانفجار طی دو روز آینده نصب شوند.

در این هفته جعبه‌های ضدگلوله حفاظ پنجره نیز نصب می‌گردند. کلیه پنجره‌ها در تمام طبقات دارای میله‌های حفاظ شده‌اند.

۸- طرح‌های جدید دفاعی در داخل سفارت (ضمیمه K) برای طرح خروج اضطراری تهیه شده و امروز و پس از تأیید آن توسط کاردار در بین کارمندان آمریکایی توزیع خواهد شد. کاردار امروز جلسه‌ای تشکیل داد تا در مورد «روش عملیاتی» به هنگام وقوع حمله‌ای نظیر حمله روز ۱۴ فوریه یا یک حمله دسته‌جمعی به سفارت که ممکن است در روز ۲۴ و ۲۵ می رخ دهد، تبادل نظر نماید.

وی در نظر دارد ملاقات فردای خود با وزیر امور خارجه، دولت موقت ایران را تحت فشار قرار دهد تا به صورت مسلحانه و مستمر مداخله نماید و مانع از تکرار وقایع ۱۴ فوریه یا یک حمله همگانی توسط مردم به ساختمان مرکزی و محوطه سفارت گردد. در حال حاضر بیش از ۹۰۰ نارنجک گاز اشک‌آور و مهمات، کلت‌های دستی و نارنجک‌اندازهای فراوانی در قسمت حفاظت سفارت موجود است.

۹- به عقیده مأمور امنیتی پرسنل درون ساختمان مرکزی در مقابل سلاح‌های کوچک ایمن خواهند بود اما در برابر انفجارها یا استفاده گسترده از وسایل آتش‌زا ایمن نمی‌باشند. ما تجهیزات مقابله با آتش‌سوزی را سه برابر کرده‌ایم و به زودی در نزدیکترین مکانهای لازم پنجره‌های فرار و نردبانهای تاشونده قرار خواهیم داد.

تا روز ۲۵ می ما وضعیت دفاعی خود را به حداکثر خواهیم رساند. آمریکاییها اینجا دفتر مرکزی را «قلعه آپاچی‌ها» نام می‌نهند.

۱۰- تفنگداران دریایی در حالت آماده‌باش هستند. و در روزهای ۲۴ و ۲۵ می در ساختمان مرکزی حاضر و مشغول به کار خواهند بود و در روز جمعه ۲۵ می، در حدود سی آمریکایی و همنظور ۳ کارمند (یعنی دو نفر اپراتور تلفن و راننده کاردار) در ساختمان مرکزی حاضر خواهند بود.

محافظین قراردادی نیز در محوطه سفارت حاضر خواهند بود. تمام این اقدامات برای دفاع از سفارت لازم هستند. قسمت آتش‌نشانی و مخبرات سر کار خواهند بود تا به عنوان رابط با دولت موقت ایران عمل کنند. همانطور که ذکر شد کلیه آمریکاییان دیگر غایب خواهند بود و تا هنگامی که سفارت اعلام نماید که اوضاع روبه‌راه است به سفارت برنخواهند گشت.

سند شماره ۱۹۱

۲۴ می ۱۹۷۹ - ۳ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

به: سفارت آمریکا، تهران

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۱۳۱۸۹۸

مرجع: تهران ۵۳۷۸

موضوع: برنامه تظاهرات ضدآمریکایی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- ما از سفارت به خاطر تمهیداتش جهت بهبود وضعیت امنیتی سفارت و طرحهایش برای تخلیه پرسنل سفارت تا حد امکان به مناسبت روز تظاهرات مقرر شده تمجید می‌کنیم. در عین حال ما از پاسخهای دولت موقت ایران برای تأمین خواسته‌های شما جهت تأمین امنیت بیشتر خشنود نیستیم. بنابراین اگر ممکن است لطفاً با بازرگان نخست‌وزیر یا یزدی وزیر خارجه درخواست ملاقات اضطراری نموده و نکات ذیل را مطرح کنید:

الف- همانطور که دولت ایران متوجه خواهد شد، این دولت نهایت تلاش خود را برای بهبود روابط به عمل آورده و علائق را در حد عادی نگه‌داشته و از واکنش احساسی و یا سوء تفاهم‌انگیز در حد امکان پرهیز نموده است. ما توانایی کنترل مطالب مطبوعات آمریکا یا کنگره را نداریم.

ب- در عین حال ما نهایت تلاش خود را به کار بسته‌ایم تا تصویر منطقی از حوادث ایران ارائه داده و به همه احزاب آمریکایی منافع مشترک و نگرانی‌هایی را که با ایران در آنها شریک هستیم تشریح نماییم.

ج- ما از پدیده رو به تزاید ضدآمریکایی در ایران که بیشتر آنها به نظر می‌رسد بر اساس سوء تفاهمات عمومی نسبت به طرز تلقی این دولت است، متأثر هستیم. ما متوجه هستیم که دولت موقت ایران با محدودیتهای زیادی مواجه بوده و از تلاشها برای تعدیل جو متشنج موجود استقبال می‌کنیم.

د- ما جداً از چشم‌انداز این مسئله نگران هستیم که تظاهراتها احتمالاً سلامت پرسنل سفارت آمریکا در تهران را تهدید کند. ما از دولت ایران می‌خواهیم اقدامات بیشتری را برای تأمین حفاظت در شرایط مملو از احساسات مدنظر قرار دهد. همچنین ما عمیقاً تقاضا داریم که تعداد کافی پرسنل امنیتی منضبط و کارا جهت حفاظت از محوطه سفارت آمریکا و پرسنل آن تأمین گردد.

ه- ما به علاوه می‌خواهیم که اقداماتی برای جلوگیری از تبدیل احتمالی تظاهرات مقرر به خشونت به واسطه مورد تهدید واقع شدن موارد مذکور در خصوص سفارت آمریکا، به عمل آید.

۳- در عین حال ما برخی نکات را با سفارت ایران در اینجا به صورت اضطراری مطرح

کریستوفر

خواهیم کرد.

سند شماره ۱۹۲

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۱۹۷۷۹

۲۴ می ۱۹۷۹ - ۳ خرداد ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - فوری

افسر تهیه کننده گزارش: ای.بی. گرازینی متخصص در امور امنیت ملی ایالات متحده آمریکا
مقام مسئول تأیید کننده: وابسته دفاعی ایالات متحده آمریکا سرهنگ ال. جی. هالند
منبع: رسانه های خبری محلی، کارمندان سفارت و اعضای دفتر وابسته دفاعی، وابسته خارجی
موضوع: وضعیت ایران، می ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش دربرگیرنده توضیحات و اطلاعاتی در خصوص شرایط حاکم بر ایران است. این اطلاعات شامل موارد ذیل است: ادعای آیت الله خلخالی مبنی بر استعفا از ریاست دادگاه، گفتگوهای استنادار خوزستان با گروه ایران خلق [عرب]، ممنوعیت دستگیری نیروهای نظامی، اعدام یک سرباز و چند سرهنگ، رسیدگی به پرونده یک زن در دادگاه انقلاب اسلامی، پرداخت حقوق به خانواده های افسران اعدام شده پلیس، حمایت بازرگان از عفو عمومی، بازدید نخست وزیر از بخشهای مختلف ارتش، دیدار فرماندهان ارتش با امام خمینی، اشاره آیت الله روحانی به کمک به آوارگان افغانی، تظاهرات های ضد آمریکایی برنامه ریزی شده برای امروز و فردا.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف) ادعای آیت الله خلخالی مبنی بر استعفا از ریاست دادگاه: به گزارش منابع مختلف آیت الله خلخالی ادعا کرده است که از ریاست دادگاه استعفا داده است. سؤال اینجاست که آیا واقعاً آیت الله صادق خلخالی - آقای خون - از ریاست دادگاه انقلاب استعفا داده است یا خیر؟ بر اساس گزارشات واصله از منابع، شخص آیت الله خلخالی و همسر وی به این سؤال پاسخ مثبت می دهند؛ این در حالی است که کمیته مرکزی و آیت الله خمینی صراحتاً به این سؤال پاسخ منفی می دهند و موضوع را تکذیب می نمایند. چنین به نظر می رسد که به جای خلخالی، رقیب لفظی وی یعنی ابراهیم یزدی، وزیر امور خارجه، دچار مشکل شود. ماجرای خلخالی هنوز یکی از داستانهای مبهم انقلاب اسلامی است. در طول این چند ماهه نزاع لفظی شدیدی بین خلخالی و یزدی به وجود آمده است. البته یزدی اولین کسی نبود که استعفای خلخالی از ریاست دادگاه انقلاب را تأیید کرد؛ داریوش فروهر، وزیر کار، نیز دو هفته پیش، متعاقب انتشار یک مقاله توهین آمیز به آیت الله کاظم شریعتمداری و بی نظمیهای زندان قصر، ضمن انتقاد از خلخالی، خاطر نشان کرده بود که جلاد آتشین بایست از ریاست دادگاه انقلاب عزل گردد. از زمان این موضع گیری داریوش فروهر به بعد، خلخالی تلاش کرده است که با انجام

یک سلسله اقدامات منطقی و معقول، خود را از این اتهام مبرا نماید. خلخالی در بیانیه‌ای که روز گذشته در مطبوعات منتشر شد مجدداً بر موضع‌گیریهای قبلی خود تأکید ورزیده و خود را رئیس اعظم خطاب کرده بود. اما منابع گزارش می‌کنند که در همین زمان، ضمن برقراری تماس با منابع خبری، اعلام کرده است که از این سمت استعفا داده است. خلخالی در دفاع از اقدامات خود تصریح کرده است که «تا جایی که من اطلاع دارم، بنده هیچ‌گونه حکمی مغایر با مبانی و دستورات اسلام صادر نکرده‌ام و بدون دلیل و مدرک حکم صادره هیچ اموالی را صادر نکرده‌ام. دادگاههای انقلاب از قوانین اسلامی تبعیت می‌کنند و قضات نیز تفکر و نگرشی مذهبی و اسلام‌مدار دارند و من برای آنها آرزوی موفقیت می‌کنم.» گزارشگران خبرگزاری رویترز نیز شب گذشته در تماس با همسر آقای خلخالی در قم، همین مواضع را از زبان وی شنیده‌اند. همسر خلخالی تأکید کرده است که «آیت‌الله خلخالی شب گذشته از سمت خود استعفا داده است. البته وی همواره یک قاضی مذهبی خواهد بود؛ قضات شبیه پزشکان هستند و هیچ‌کس نمی‌تواند به آنها بگوید که از این به بعد پزشک نباش. اما آقای خلخالی قصد دارد به شهر قم بازگشته و مجدداً به سراغ تدریس برود.» همسر خلخالی در ادامه علت این استعفا را جاروجنجالهای آقای یزدی عنوان کرده و خاطرنشان کرده است که عموم مردم با تمام توان از خلخالی حمایت کرده و بر علیه یزدی تظاهرات بر پا خواهند کرد. وی در ادامه افزوده است که «در زمینه قوانین اسلامی، هیچ‌کس مسلط تر از خلخالی نیست و او نیز فرمان خدا را به اجرا درآورده است و قدر مسلم فرمان خدا فاقد هرگونه خطا و اشتباه است.» همسر خلخالی تأکید کرده است که استعفای خلخالی با موافقت امام خمینی صورت گرفته است. دیگر منابع بر این باورند که خمینی در این شرایط، این استعفا را نخواهد پذیرفت. یکی از منابع ارشد قضایی این‌گونه تصریح کرده است که براساس استنباط وی، «خلخالی هم‌چنان در دادگاه انقلاب فعال خواهد بود، حتی اگر از این سمت کناره‌گیری نماید. هیچ تفاوتی نمی‌کند که خلخالی در این جایگاه باشد یا فردی دیگر. این، سیستم است که به این سمت می‌رود نه افراد.» سخنگوی کمیته مرکزی نیز تأکید کرده است که خلخالی هم‌چنان «رو بس‌پیر انقلابی ایران» خواهد بود. یک منبع گزارش داده است که احتمالاً خلخالی در این سمت خواهد ماند البته تا مادامی که جور اشتباهات دیگران را به دوش بکشد. به هر ترتیب، ابقاء خلخالی در این سمت موجبات ناراحتی و تکدر خاطر ابراهیم یزدی را فراهم خواهد آورد. در صورتی که خلخالی برخلاف ادعای خود، از این سمت استعفا ندهد، دلیل عمده آن چیزی نیست جز عدم محبوبیت وزیر امور خارجه در قم. ممکن است یزدی نکته‌ای را فراموش کرده باشد که یک منبع برای ما ذکر کرد؛ مبنی بر این که همسر خلخالی برادرزاده خمینی است.

ب) گفتگوهای استاندار خوزستان با گروه ایران خلق [عرب]: دریادار احمد مدنی، استاندار خوزستان، در مصاحبه‌ای خاطرنشان کرد که به منظور خلع سلاح «افراد غیرمسئول»، حدود یکصد نفر از پرسنل نیروی دریایی از پایگاه دریایی بوشهر به خرمشهر منتقل شده‌اند. وی در

این مصاحبه تأکید کرد که « ما به هر قیمت ممکن بایست صلح و امنیت را به استان خوزستان بازگردانیم.» وی افزوده است که گفتگوها با سازمان خلق عرب خوزستان همچنان ادامه دارد و به موازات تداوم این گفتگوها، به منظور خلع سلاح عموم مردم، مهلت مناسبی پیش‌بینی شده است. مدنی تأکید کرده است که چنانچه شواهد و قراین حاکی از این باشد که افزایش مهلت پیش‌بینی شده تأثیرات مثبت و مطلوبی به دنبال خواهد داشت، قدر مسلم این مهلت تمدید خواهد شد اما در صورتی که درخواست تمدید مهلت صرفاً به منظور سوءاستفاده باشد، قطع به یقین پاسخ به درخواست کاملاً مشخص می‌باشد. وی تصریح کرده است که صرفاً به افرادی مجوز حمل سلاح داده خواهد شد که در مسیر انقلاب قدم بردارند و به افراد خارج از این جرگه، هرگز سلاح داده نخواهد شد.

ج) ممنوعیت دستگیری نیروهای نظامی: مهدی هادوی، دادستان کل کشور، اخیراً اطلاعیه‌ای منتشر کرده است مبنی بر این که نیروهای پاسدار انقلاب و کمیته حق دستگیری نیروهای نظامی را ندارند. دادستان ارتش نیز از نیروهای ارتش خواسته است که به این بیانیه تمکین نمایند. در بیانیه مزبور آمده است که «ارتش می‌بایست فارغ از هرگونه دغدغه فعالیت نماید و نیروهای آن باید در امنیت کامل به سر برند.» در این بیانیه موارد ذیل مطرح شده است:

- ۱- هرگونه احضاریه و یا اخطاریه بدون حکم رسمی، از درجه اعتبار ساقط است.
  - ۲- دستگیری نیروهای نظامی صرفاً به دستور دادستان ارتش و یا افسر فرمانده اداره دادستانی ارتش امکان پذیر خواهد بود.
  - ۳- حکم دستگیری نیروهای نظامی بایست به امضای دادستان عمومی دادگاه انقلاب و یا معاون قوه قضائیه رسیده باشد.
  - ۴- در شهر تهران دستگیری نیروهای نظامی منوط به امضای حکم توسط دادستان دادگاه انقلاب می‌باشد تا از این طریق، فرایند دستگیری توسط دادستان نظامی و یا پلیس نظامی مستقر در دادگاه صورت گیرد.
  - ۵- در صورت عدم حضور افسر فرماندهی نیروهای مسلح یا ژاندارمری، اخذ موافقت دادستان دادگاه انقلاب ضروری است.
- در این بیانیه صراحتاً قید شده است که نیروهای پاسدار و کمیته تحت هیچ شرایطی حق مداخله در فرایند دستگیری نیروهای نظامی را ندارند. البته این موضوع با بیانیه اداره دادستانی ارتش در تناقض است؛ این اداره در بیانیه خود تأکید کرده است که:
- (۱) دستگیری نیروهای نظامی صرفاً توسط افسر مسئول ارتش و یا در صورت نیاز توسط نیروهای پاسدار و یا کمیته صورت می‌گیرد که البته فرد دستگیر شده تحویل اداره دادستانی انقلاب خواهد شد.
- (۲) در مورد بالا، لازم است هماهنگی کاملی بین پاسداران و نیروهای کمیته و افسران و نیروهای ارتش وجود داشته باشد.

(۳) مسئولیت اجرای مفاد این دستورالعمل در شهرها برعهده دفاتر دادستان ارتش است. نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) آنچه در این بیانیه‌ها قید نشده این مطلب است که تمامی فرماندهان و اعضای ارشد نظامی باید به مجرد دریافت هرگونه خبر در خصوص فعالیت ضدانقلابی و یا خرابکارانه نیروهای تحت امر خود، مراتب را به اطلاع دادگاه انقلاب برسانند. (د) اعدام یک سرباز و چند سرهنگ: روز گذشته دادگاه انقلاب مشهد یک سرباز را به اعدام و چهار سرباز دیگر را به حبس با مدت‌های مختلف، محکوم کرد. سرباز هادی زمانی که به جرم قتل مردم بی‌گناه در جریان انقلاب محکوم به اعدام شده بود، در ساعت ۲ بامداد به وسیله جوخه آتش، تیرباران شد.

افراد اعدام شده در تهران عبارت بودند از سرهنگ دوم محمدباقر لطیفی مقدم و ستوان یار محمود معمار که حکم اعدام آنها در روز گذشته اجرا شد.

ه) رسیدگی به پرونده یک زن در دادگاه انقلاب اسلامی: برای اولین بار پس از پیروزی انقلاب اسلامی پرونده یک زن در دادگاه انقلاب مشهد مورد رسیدگی قرار گرفت. خانم دکتر مهوش نیکجو، استادیار دانشگاه فردوسی مشهد، به جرم همکاری با ساواک در داخل و خارج از کشور در خصوص گزارش بر علیه دانشجویان و اساتید و مشارکت در سرکوب دانشجویان، گناهکار شناخته شد. وی به یک سال حبس تأدیبی، اخراج از هیأت علمی دانشگاه فردوسی و انفصال همیشگی از مشاغل دولتی محکوم شد.

[و] پرداخت حقوق به خانواده‌های افسران اعدام شده پلیس: به گفته سرهنگ مجللی، رئیس پلیس ملی ایران، خانواده‌های آن دسته از افسران پلیس که به دستور دادگاه انقلاب اعدام شده‌اند، حقوق سرپرست خانوار خود را به طور تمام و کمال دریافت خواهند کرد. سرهنگ مجللی افزوده است که آن دسته از افسران پلیس که در بازداشت به سر می‌برند نیز حقوق خود را دریافت خواهند کرد چرا که بازداشت بودن الزاماً به معنای محکومیت همیشگی نیست. وی تأکید کرده است که در حال حاضر حدود ۷۰۰ نفر از افسران پلیس، با جایگاه‌های مختلف، در بازداشت به سر می‌برند و این در حالی است که جایگاه شغلی کنونی آنها در حال حاضر مشخص نیست. سرهنگ مجللی با اشاره به قتل برخی افسران پلیس در جریان پیروزی انقلاب، خاطرنشان کرد که بر اساس مقررات پلیس، حقوق این افراد بایست به خانواده‌های آنها پرداخت گردد.

ز) حمایت بازرگان از عفو عمومی: نخست‌وزیر مهدی بازرگان تأکید می‌کند که از اعطای عفو عمومی به تمامی افرادی که با رژیم سابق همکاری داشته‌اند استقبال و حمایت می‌نماید. وی که برای گروهی از رؤسای دانشگاهها در تهران سخن می‌گفت، تأکید کرد که عفو عمومی، امری ضروری است «چرا که در غیر این صورت بازسازی ملی محقق نخواهد شد.» بازرگان اظهار داشت که مشکلات و موانع بسیار زیادی از زمان رژیم سابق برای دولت مطبوع وی باقی مانده است و حل برخی از این مشکلات مستلزم کمک گرفتن از افرادی است که در حال

حاضر از کار منفصل شده‌اند. «من از عموم مردم می‌خواهم که صبر انقلابی پیشه کنند؛ ما در حال حاضر در حساس‌ترین برهه از تاریخ کشور به سر می‌بریم و چاره‌ای جز صبر و فداکاری نداریم.» بازرگان تأکید کرده است که دولت وی یک دولت موقت است و صرفاً وظیفه دارد که مواردی همچون سازماندهی یک همه‌پرسی ملی، تهیه و تدوین یک قانون اساسی جدید، ایجاد یک مجلس قانون‌گذاری و برگزاری انتخابات عمومی را محقق نماید. «من همواره بر این موضوع تأکید کرده‌ام که به مجرد تحقق این موارد، دولت من قدرت را به دولت دیگری واگذار خواهد کرد.»

ح) بازدید نخست‌وزیر از بخشهای مختلف ارتش: اولین مراسم رسمی نظامی عصر روز گذشته برگزار گردید. در جریان این مراسم، نخست‌وزیر بازرگان از بخشهای مختلف نیروهای مسلح جمهوری اسلامی و پرچمهای آنها بازدید به عمل آورد. وی از ساختمان مرکزی ارتش نیز بازدید کرده و با فرماندهان ارشد ارتش نیز ملاقات نمود. در جریان بازدید نخست‌وزیر، سرلشگر فرید رئیس ستاد ارتش، ابراهیم یزدی وزیر امور خارجه، حاج سید جوادی وزیر کشور، داریوش فروهر وزیر کار و امور اجتماعی و چند تن دیگر از مقامات کشوری نخست‌وزیر را همراهی می‌کردند.

ط) دیدار فرماندهان ارتش با امام خمینی: سرهنگ ولی‌الله فلاحتی، فرمانده نیروی زمینی ارتش، به اتفاق معاونین و فرماندهان بخشهای مختلف نیروی زمینی روز سه شنبه به دیدار امام خمینی رفته و در خصوص مسایل مختلف مربوط به ارتش، با وی بحث و گفتگو کردند.

ی) اشاره آیت‌الله روحانی به کمک به آوارگان افغانی: آیت‌الله صادق روحانی، که گفته می‌شود از اعضای شورای انقلاب اسلامی است، اظهار داشته است که روحانیون ایران به مردم افغانستان کمک می‌کنند که یک انقلاب مذهبی در کشور خود به راه اندازند. وی در گفتگو با منابع خبری از دولت نخست‌وزیر بازرگان خواسته است که فعالانه در امور کشورهای همسایه مداخله نماید. وی ضمن محکوم نمودن دولت نورمحمد تره‌کی، رئیس‌جمهور افغانستان، شرایط کنونی حاکم بر آن کشور را با شرایط حاکم بر ایران در زمان پیروزی انقلاب قابل مقایسه دانسته است. وی تصریح کرده است که «مداخله ما، ماهیتی کاملاً مذهبی دارد و قصد داریم همان روشی که در ایران در پیش گرفتیم را در افغانستان نیز پیاده نماییم. کمک به مردم مسلمان افغانستان، چه شیعه و چه غیر شیعه، رسالتی است که اسلام بر دوش ما نهاده است.»

ک) تظاهراتهای ضدآمریکایی: طی دو هفته اخیر جنبشهای سازمان یافته ضدآمریکایی در حال شکل‌گیری بوده است. مردم بانی و مسبب بسیاری از کمبودهای موجود در انقلاب اسلامی را ایالات متحده آمریکا می‌دانند. افزون بر این، مطبوعات گزارش داده‌اند که موضع دولت ایران این است که برقراری روابط خوب بین ایران و آمریکا منوط به تصحیح عملکرد و تغییر رویه از سوی دولت ایالات متحده آمریکاست. قرار است در تاریخ ۲۴ و ۲۵ می تظاهراتی در مقابل سفارت ایالات متحده آمریکا برگزار شود؛ برآورد می‌شود که بین چند هزار

تا یکصد هزار نفر در این تظاهرات شرکت نمایند. این در حالی است که سفارت آمریکا با توجه به شکل امنیت فیزیکی جدید خود، بیشتر به یک دژ نظامی شبیه است. ارتش انقلابی محافظ سفارت در محل مربوطه حاضر است و، البته در زبان، آماده دفاع از سفارت. ما در حال حاضر در انتظار آغاز تظاهرات هستیم.

سند شماره ۱۹۳

محرمانه

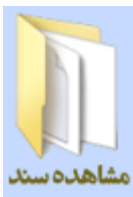
شماره گزارش: ۶۸۴۶ ۱۹۸ ۷۹
 ۲۴ می ۱۹۷۹ - ۳ خرداد ۱۳۵۸
 از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: تظاهرات ضد آمریکایی

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش حاوی اطلاعاتی در توصیف تظاهرات ضد آمریکایی در تهران است که در ۲۴ می در مقابل سفارت آمریکا روی داد، تظاهرات آرام، پر جنب و جوش بوده و آشکارا بیانگر تمایل شرکت‌کنندگان مبنی بر ضرورت خروج آمریکایی‌ها از ایران بود.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه) حدود ساعت ۱۵:۲۰ به وقت محلی اولین گروه تظاهرکنندگان به مقابل سفارت آمریکا رسیده و از سمت غرب به شرق خیابان تخت طاووس حرکت کردند. جمعیت پلاکاردهایی در مخالفت با آمریکا و تصاویر آیت‌الله خمینی در دست داشته و شعارهای متنوع انقلابی سر می‌دادند مثل؛ «یانکی به خانه‌ات برگرد»، مرگ بر آمریکایی‌ها، مرگ بر کارتر؛ «اسلام پیروز است، آمریکا نابود است». شعارهای انگلیسی چنین بودند؛ «ما گروه‌های اسلامی را تأیید می‌کنیم و به شدت مداخله آمریکا را محکوم می‌کنیم و یانکی به خانه‌ات بازگرد، ما به شما احتیاجی نداریم». آنها با شعار و فریادهای خود بخشی از نیروهای گارد مجاهدین ما را به حدی به هیجان آوردند که آنها طی تلاشی آشکار برای ارضای جمعیت و یا احساس همدردی با مردم، پرچم آمریکا را که در مقابل میله سفارت در اهتزاز بود، پایین آورده و به جمعیت دادند. پرچم اصلی واقع در مرکز محوطه چمن صدمه‌ای ندید و بدان دست نزدند. پرچم مزبور متعاقباً توسط تظاهرکنندگان پاره پاره شد و همزمان فریاد شادی جمعیت بپا خاست. (وقتی رئیس مجاهدین مشاهده کرد که پرچم به پایین کشیده شده، شفاهاً دو محافظی را که مرتکب این کار شده بودند، مورد ملامت قرار داد). طی انجام این عمل، نیروهای انتظامی، جمعیت را در خیابان و به دور از دیوارهای سفارت نگه داشتند. اولین موج تظاهرات به مدت حدود ۴۰ دقیقه در مقابل سفارت به طول انجامید. در فاصله زمانی ۲۰ دقیقه‌ای که اوضاع آرام شد برخی از مجاهدین پوستری را در مقابل محل میله پرچم مقابل سفارت نصب کردند. یک ایرانی جوان که متن آن را برای مجاهدین ترجمه می‌کرد به این

عمل اعتراض نموده و از میله بالا رفت و پوستر را پاره کرد. در ساعت ۱۶:۲۰ گروه دوم تظاهرکنندگان به مقابل سفارت رسیدند. در مقابل این گروه تعدادی زن چادری دیده می‌شدند. رژه زنان حدود ۵ دقیقه طول کشید و گروههایی از مردان با شعارهایی آنها را همراهی می‌کردند. در نقطه‌ای در راهپیمایی رئیس مجاهدین توسط جمعیت مطلع شد که «توده‌ایها» و «کمونیست‌ها» هم در میان جمعیت در حال نزدیک شدن، هستند و اینکه اگر هر یک از آنها به بالای دیوار سفارت برود او باید به مردانش دستور تیراندازی به سوی آنها را بدهد. این دستورات صادر شد. ARMA رئیس مجاهدین را در تمامی مسیر تظاهرات همراهی کرد. در مقایسه با راهپیمایی‌ها در گذشته نکات ذیل قابل توجه می‌باشد: هیچ‌گونه خسارت و تلفاتی مشاهده نشد اگرچه هنگامی که نیروهای کمونیست و اسلامی شعار مرگ به یکدیگر نثار می‌کردند، چند مشت به سوی همدیگر پرتاب کردند. وضعیت کنترل جمعیت خوب بود. تعداد جمعیت حدود ۱۰۰۰۰ تا ۱۵۰۰۰۰ تن تخمین زده می‌شد. در یک نقطه حدود ۱۵۰ کمونیست هنگامی که راهپیمایان اسلامی مانع از ادامه مسیر آنها به طرف جلو شدند، در مقابل درب ورودی موتورپول تا محوطه سفارت دست به تحصن نشسته زدند. در تیر یکی از روزنامه‌های عصر که در خیابانها توزیع می‌شد نوشته شده بود که راهپیمایی دیگری از این نوع در روز شنبه تکرار خواهد شد. قرار بود راهپیمایی روز جمعه برگزار شود و این اولین اعلان در مورد برگزاری راهپیمایی در روز شنبه است که اولین روز هفته اسلامی است. روزهای پنجشنبه و جمعه ایام تعطیلات آخر هفته محسوب می‌شوند. پوشش خبری گسترده از طرف رسانه‌ها مشاهده شد. دو دستگاه دوربین سیار تلویزیون درست در دو طرف ساختمان کنسولی قرار داشت و یک هلی‌کوپتر تجاری مجهز از یک فاصله دور در منطقه گشت می‌زد. یک نفر هنگامی که قصد داشت در مقابل درب موتورپول عکسبرداری کند، بازداشت شد. پس از مدت کوتاهی نیروهای اسلامی او را بدون آنکه صدمه‌ای دیده باشد آزاد کردند.

نظریات تهیه‌کننده: ۱- ترکیب نیروی عادی محافظ ما از سپاه پاسداران انقلاب است. معنای تقریبی آن گاردهای انقلابی است. این گاردها همان گروهی بودند که پرچم را پائین کشیده و پوستر ضدآمریکایی را به جای آن بالا بردند.

۲- بعداً گزارش گردید که در پوستری که به جای پرچم ما برافراشته شد تصویر یک شیطان با بوقها نقش بسته بود. در یک بوق یک پرچم آمریکا و در دیگری پرچم اسرائیل نقاشی شده بود.

۳- به طور کلی راهپیمایی با توجه به عبور گروههای مختلف از مقابل سفارت به اشکال متفاوت انجام می‌شد. وقتی پرچم آمریکا به جمعیت داده شد راهپیمایی وضع بسیار زنده‌ای به خود گرفت. دوباره هنگامی که گزارش شد یک گروه از کمونیست‌ها به محوطه سفارت نزدیک شدند، تشنج در میان جمعیت فزونی گرفت. به جز این دو مورد راهپیمایی عمدتاً با نظم و مدیریت خوبی برگزار گردید.

سند شماره ۱۹۴

۲۵ می ۱۹۷۹ - ۴ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۵۴۴۹

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - فوری

افسر تهیه کننده: سرهنگ ال. جی. هالند وابسته دفاعی آمریکا، تهران

مقام مسئول تأیید کننده: سرهنگ ال. جی. هالند وابسته دفاعی آمریکا، تهران

منبع خبر: اعضای سفارت و کارمندان دفتر وابسته دفاعی، آمریکا، تهران

موضوع: تظاهرات ضد آمریکایی

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه بندی) این گزارش دربرگیرنده اطلاعاتی در خصوص تظاهرات مورخ ۲۵ می ۷۹ در مقابل سفارت ایالات متحده آمریکا در تهران در اعتراض به سیاستهای گذشته و حال آمریکا نسبت به ایران می باشد. این تظاهرات در حدود ساعت ۸:۴۵ آغاز شد و در ساعت ۱۳ پایان یافت. این راهپیمایی هیچ گونه مجروح و یا تلفاتی به دنبال نداشت؛ این در حالی بود که تعداد شرکت کنندگان حداقل بین یکصد و پنجاه تا دویست هزار نفر برآورد شده است.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده اند.

۲۲- جزئیات: (بدون طبقه بندی) همانطور که از قبل نیز اطلاع رسانی صورت گرفته بود، در تاریخ ۲۵ می ۷۹ یک تظاهرات اعتراض آمیز نسبت به سیاستهای ایالات متحده آمریکا در مورد ایران، به ویژه بیانیه اخیر مجلس سنا در محکومیت دولت خمینی - بازرگان، به اجرا درآمد. طبق برنامه ریزیهای صورت گرفته قرار بود این تظاهرات در ساعت ۱۰ آغاز شود که البته زودتر از این زمان آغاز گردید.

در ساعت ۸:۴۰ سکوهای تلویزیونی در کنار سکوی مخصوص سخنگو در نزدیکی درب ورودی روزولت استقرار یافتند. آدمکهای رؤسای جمهور کارتر و بگین* به صورت نمادین به دار آویخته شدند. در ساعت ۸:۴۵ یک دستگاه اتوبوس بزرگ در حالی به منطقه وارد شد که حامل تعداد ۶۱ سرباز مجاهدین بود؛ این سربازان مجهز به تجهیزات نظامی از قبیل تفنگهای ژ-۳، یوزی و هفت تیرها ام-۱ بودند و همگی در موقعیتهای استراتژیک نسبت به محوطه داخل ساختمان سفارت استقرار یافتند. در ساعت ۸:۵۰ گروهی متشکل از حدود ۱۰۰۰ نفر درحالی که پلاکارد و پارچه نوشته در دست داشتند، در مقابل سفارت حاضر شدند. تا ساعت ۹:۲۰۹ تمامی خیابانهای منتهی به سفارت مملو از جمعیت شد. سپس یک آخوند با استفاده از بلندگو شروع به صحبت با جماعت حاضر کرد. تعداد تجمع کنندگان تا ساعت ۹:۲۵ حدود ۴۰۰۰ نفر تخمین زده می شد. پارچه نوشته ها حامل پیامهایی بر علیه ایالات متحده آمریکا بودند

* رئیس جمهور آمریکا و نخست وزیر اسرائیل. م.

از جمله: سناتورهای احمق، خفه شوید، مجلس سنای آمریکا مجلس جنگ است، انحراف و تبعیض، انقلاب اسلامی برنده میدان است، مجلس سنای آمریکا منحرف است، ما از دولت آمریکا متنفر هستیم و غیره. سرهنگ مجللی، رئیس پلیس انقلابی ایران، در حالی که لباس فرم به تن داشت در مجاورت درب ورودی موتورپول سفارت مشاهده شد. گزارشات حاکی از شلیک گلوله در ساعت ۱۰ در دانشگاه تهران می‌باشد. رئیس مجاهدین به وابسته دفاعی گزارش داد که نیروهای اسلامی دانشگاه تهران را محاصره کرده‌اند تا اجازه ندهند که عناصر فداییان از دانشگاه خارج شوند. در این اثنا، دو قبضه سلاح یوزی و دو قبضه سلاح ژ-۳ ضبط و مصادره شد.

در ساعت ۱۰:۱۰ یک جماعت گسترده از مسیر دانشگاه در حالی به منطقه رسید که شرکت‌کنندگان آن در حال خواندن سرود ملی جدید ایران بودند. نیروهای حفاظت سفارت از تجمع‌کنندگان خواستند که هیچ نوع پرچمی را آتش نزنند. تا ساعت ۱۰:۴۰ سخنرانی‌های زیادی ایراد شد و آدمک عمو سام به همراه پرچمهای ایالات متحده آمریکا، شوروی و اسرائیل به آتش کشیده شدند.

در ساعت ۱۱:۳۵ یک سخنرانی ضداسرائیلی در حمایت از فلسطین ارائه شد و متعاقب آن آدمکهای بگین و کارتر به آتش کشیده شد. در ساعت ۱۲ تجمع‌کنندگان کم کم پراکنده شدند. در حالی که دسته‌ای از تجمع‌کنندگان از طریق خیابان تخت جمشید در حال دور شدن از سفارت بودند، یک گروه از کمونیستها در حالی که شعارهای ضداسلامی و ضدآمریکایی سر می‌دادند، جلو آنها را گرفتند. یک کاروان موتورسوار، متشکل از ۴ ردیف ۲۳ تایی، به داخل جماعت کمونیست حرکت کرد و موفق شد آنها را پراکنده نماید. پس از متفرق شدن تجمع‌کنندگان در مقابل سفارت، گروه کمونیست مجدداً در مقابل درب ورودی موتورپول سفارت گردهم آمده و به بحث با گروههای مسلمان پرداختند. یکی از سربازان مجاهدین عصبانی شده و سه گلوله هوایی شلیک کرد. این اقدام سرباز مجاهدین ضمن جلب توجه همراهان، خشم مافوق بیرحم او را به دنبال داشت و در نتیجه افسر مافوق، با زدن یک لگد به سرباز، وی را تنبیه کرد. در ساعت ۱۳ تظاهرات به پایان رسید. تعداد تخمینی تجمع‌کنندگان در خلاصه ابتدای گزارش مطرح شده است. صرفاً سه شلیک هوایی (آن هم توسط سرباز عصبی مجاهدین) صورت گرفت. تعداد نیروهای حفاظت داخل سفارت حداکثر ۱۵۰ نفر برآورد می‌شود. این در حالی است که اگر در محیط پیرامونی سفارت به ازای هر یک متر یک محافظ مستقر شود، حداقل سه برابر این تعداد نیروی محافظ نیاز خواهد بود.

در جریان تظاهرات روز گذشته، نیروهای حفاظت سفارت پرچم ایالات متحده را پایین آورده و به تجمع‌کنندگان دادند تا آنها پرچم را به آتش بکشند. سپس تجمع‌کنندگان یک پوستر پارچه‌نوشته ضدآمریکایی - ضداسرائیلی به جای پرچم نصب کردند؛ البته در اثنای نصب این پارچه نوشته، طناب و میله پرچم را تخریب کردند. صبح امروز، طناب و میله پرچم تعمیر و

پرچم آمریکا مجدداً بر فراز میله مخصوص نصب شد؛ ضمناً با استفاده از گریس و روغن، بخشهای پایینی میله پرچم روغن کاری شد. پرچم سفارت هیچ‌گونه آسیبی ندید. میله پرچم اصلی مسطح سفارت، امروز مورداستفاده قرار نگرفت. اینجانب در ساعت ۱۰:۳۰ به محل اقامت موقت سفیر رفتم و مشاهده کردم که اقامتگاه هدف ورود عدوانی قرار گرفته و پرچمهای مربوط به دفتر وابسته دفاعی، ارتش، نیروی دریایی و نیروی هوایی به سرقت رفته است. (این پرچمها به منظور استفاده در آینده نزدیک در یک مراسم مربوط به وابسته‌ها، در اقامتگاه موقت گذاشته شده بودند.) البته پرچمهای مربوط به دفتر وابسته دفاعی و نیروی هوایی پیدا شدند اما اثری از مابقی پرچمها یافت نشد. در ساعت ۹ وابسته دفاعی شخصاً درب اقامتگاه را قفل کرده و ورودیها را امتحان کرده بود. بنابراین، قدر مسلم واردشوندگان به اقامتگاه، از عناصر حفاظت داخلی سفارت هستند. فرمانده حفاظت سفارت شخصاً به خاطر بروز این حادثه عذرخواهی کرد. اینجانب به وی خاطرنشان کردم که پرچم ایالات متحده آمریکا به منزله نماد و سمبل آمریکاست و می‌توان آن را عوض کرد اما این حقیقت که یکی از «نیروهای حفاظت سفارت» با ورود به اقامتگاه قفل شده مقامات آمریکایی، اقدام به دزدی بنماید، چیزی نیست که به راحتی به فراموشی سپرده شود. در ساعت ۱۶ نیز جماعتی متشکل از حدود ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ نفر با تجمع در مقابل سفارت، اقدام به طرح شعارهای ضدآمریکایی نمودند. این گروه همچنان در مقابل سفارت مشغول شعار دادن هستند.

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) از تاریخ ۲۴ دسامبر ۱۹۷۸ تا کنون وابسته دفاعی با دقت هرچه تمامتر، از نزدیک تظاهراتها و راهپیمایی‌ها را رصد کرده است. به نظر اینجانب، تجمع مورخ ۲۵ می ۷۹ در مقابل سفارت، گسترده‌ترین راهپیمایی در این منطقه از شهر تهران بوده است. جو حاکم بر این تجمع بسیار خصمانه بود؛ البته در عین این که نظم قابل ملاحظه‌ای بر این تظاهرات حاکم بود. دستهای مشت کرده بالا می‌آمدند و شعارهایی به زبان فارسی و انگلیسی به صورت منظم و هماهنگ مطرح می‌شد. اینجانب پس از هماهنگی با دو سرباز مجاهدین، که هر یک قدی حدود ۶ فوت داشتند، قسمتهای زیادی از تظاهرات را از طریق دیوار پیرامونی مشاهده نمایم. به این دو سرباز گفته شده بود که در صورت بروز هرگونه حادثه و یا آسیب به اینجانب، فرمانده آنها شخصاً دو سرباز را هدف گلوله قرار خواهد داد. بر روی یکی از پارچه‌نوشته‌ها این عبارت حک شده بود که «ما دشمن مردم آمریکا نیستیم؛ ما فقط با دولت احمق شما دشمنی می‌کنیم.» چنین به نظر می‌رسد که این دیدگاه، موضع خیل کثیری از مردم ایران نسبت به آمریکا باشد. تعداد زیادی از ایرانیان، هم در داخل سفارت و هم در خارج سفارت، به وابسته دفاعی نزدیک شده و پس از احاطه وی، به زبان فارسی و انگلیسی خاطرنشان می‌کردند که آنها شخص وابسته دفاعی و مردم آمریکا را دوست دارند اما دولت آمریکا، دولتی بد است و رئیس‌جمهور کارتر نیز بدتر. به نظر می‌رسید که در نگاه آنها دولتهای آمریکا (البته نه مردم آن)، روسیه (کمونیستها) و اسرائیل به یک اندازه منفور تلقی

می‌شوند. هنوز هیچ یک از ایرانی‌ها به این سؤال پاسخ نداده است که به چه دلیل سفارت آمریکا مرتباً مورد هجوم و حمله قرار می‌گیرد در حالی که تنها سفارتی است که در ایران به این اندازه از آن حفاظت به عمل می‌آید. با این وجود، سفارت روسیه که فاقد هرگونه حفاظت خاصی می‌باشد، هرگز مورد تعدی و حمله قرار نمی‌گیرد.

یکی از سربازان مجاهدین به اینجانب اظهار داشت که احتمال دارد سفارت روسیه نیز ظرف چند روز آتی مورد هجوم و حمله قرار گیرد. در تجمع امروز صبح، شعار مرگ بر کارتر با صدایی بلند شنیده می‌شد اما در تجمع بعد از ظهر، صدای شعارها به قوت صبح نبود. در تاریخ ۲۴ می یک روزنامه فارسی زبان اعلام کرد که همافران نیروی هوایی (تکنسینهای نیروی هوایی) در تاریخ ۲۶ می اقدام به راهپیمایی خواهند کرد که البته به نظر می‌رسید این راهپیمایی لغو شده است. در اواخر عصر روز ۲۴ می یک افسر مشاور نظامی ارتش (سروان فایرک) در حالی که قصد داشت سفارت را به مقصد دفتر خود ترک کند، در خیابانهای روزولت و تخت جمشید با برخی گروههای تجمع‌کننده روبرو شد که ناگهان تجمع‌کنندگان اقدام به پرتاب سنگ به طرف خودرو وی (خودروی سیاسی) نمودند.

سند شماره ۱۹۵

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۰۰ ۷۹

۲۶ می ۱۹۷۹ - ۵ خرداد ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی سی - فوری

افسر تهیه‌کننده: اچ. اف. جانسون سروان نیروی هوایی ایالات متحده آمریکا

مقام مسئول تأییدکننده: سرهنگ ال. جی. هالند وابسته دفاعی ایالات متحده آمریکا در تهران

منبع خبر: مشاهدات فردی اعضای سفارت و کارمندان دفتر وابسته دفاعی، ایالات متحده

آمریکا در تهران

موضوع: تظاهرات ضدآمریکایی در ۲۶ می ۷۹

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش دربرگیرنده توضیحات و اطلاعاتی در خصوص یک تظاهرات ضدآمریکایی در عصر روز ۲۶ می ۷۹ در مقابل سفارت ایالات متحده آمریکا در تهران می‌باشد. جماعتی حدود ۸۰۰ تا ۱۱۰۰ نفر از همافران نیروی هوایی در اعتراض به سیاستهای دولت ایالات متحده آمریکا، در مقابل سفارت راهپیمایی کردند.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (بدون طبقه‌بندی)

الف) در حدود ساعت ۱۰:۱۵ گروهی متشکل از حدود ۸۰۰ تا ۱۱۰۰ نفر، که اغلب آنها همافران نیروی هوایی بودند و یونیفورم به تن داشتند، در مقابل سفارت تجمع کرده و در مسیر

غرب به شرق خیابان تخت جمشید راهپیمایی کردند. تجمع کنندگان پس از سردادن شعارهای ضدآمریکایی معمول، از مجاورت درب ورودی موتورپول سفارت به طرف درب ورودی روزولت آمده و پارچه‌نوشته‌هایی را به دست گرفتند و به سخنرانی‌هایی که ایراد می‌شد، گوش فرا دادند. وابسته ارتش، در بین همافران حاضر در این تجمع، همافرانی را مشاهده کرد که سابقاً جزو نیروهای حفاظت سفارت آمریکا بوده‌اند. مجدداً چندین نفر از تجمع کنندگان به سراغ وابسته ارتش آمده و ضمن ابراز محبت به مردم آمریکا، نسبت به دولت ایالات متحده آمریکا ابراز خشم و انزجار نمودند. سخنرانی ایراد شده حدود ۴۵ دقیقه به طول انجامید و هر از چند گاهی حضار با شنیدن برخی نکات جالب توجه، اقدام به تشویق و کف زنی می‌کردند. در حدود ساعت ۱۶:۲۰ صدای شلیک یک گلوله به گوش رسید و پس از یک وقفه چند لحظه‌ای، صدای سه رگبار کوتاه شنیده شد. تحقیقات صورت گرفته حاکی از این بود که گروهی از کمونیست‌ها با نیروهای مجاهدین مأمور حفاظت سفارت درگیر شده‌اند. یکی از نیروهای حفاظت یک قبضه سلاح در دست مهاجمین کمونیست مشاهده کرده است و به همین دلیل در بالای سر آنها اقدام به شلیک نموده است. نیروهای حفاظت سفارت ۶ نفر (۴ مرد و ۲ زن) را دستگیر کردند. سه نفر از این شش نفر (شامل دو زن که یکی از آنها ۱۴ سال سن داشت و یک مرد) به وزارت دادگستری تحویل داده شده و سه نفر دیگر آزاد شدند. اتهام این افراد بکارگیری ادبیات خرابکارانه و تلاش برای ایجاد مشکل و تنش بین گروه‌های مختلف تظاهرات کننده عنوان شد. در ساعت ۱۸:۱۰ جو آرامش بر مناطق اطراف سفارت حاکم شد.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) این تظاهرات که سومین راهپیمایی ظرف ۳ روز اخیر بوده است، صرف نظر از درگیری با کمونیست‌ها، به لحاظ گستره و حجم از دو تظاهرات قبلی محدودتر و با سروصدای کمتری بوده است. ما برای فردا در انتظار روزی آرام و بی‌دغدغه هستیم.

سند شماره ۱۹۶

۲۷ می ۱۹۷۹ - ۶ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۵۴۸۷

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: تلاش برای ترور شخصیتها: حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی

۱- (محرمانه - تمام متن - پیام خبری)

۲- خلاصه گزارش: در تاریخ ۲۵ می حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی از آخرین اقدام ترور گروهک ناشناخته فرقان به سختی جان سالم به در برد. در حالی که گروهک فرقان یک گروه افراطی مذهبی کاملاً داخلی است، رهبران انقلاب اسلامی از جمله خمینی همواره

دشمنان خارجی را مسئول مشکلات معرفی می‌کنند. پایان خلاصه گزارش.

۳- اطلاعات ذیل در خصوص وضعیت ترورها از طریق گزارشات رسانه‌ها جمع‌آوری شده و به تأیید امیرانتظام، معاون نخست‌وزیر ایران، رسیده است. قرار بود در ساعت ۲۱ روز ۲۵ می، هاشمی رفسنجانی به دیدار آیت‌الله نوری برود. در ساعت ۲۰ و ۴۵ دقیقه آن روز دو نفر با مراجعه به منزل هاشمی رفسنجانی، خود را به عنوان نماینده اعزامی از سوی آیت‌الله نوری معرفی کردند. رفسنجانی در حال خواندن نماز مغرب خود بود و بنابراین از آن دو نفر خواسته شد که منتظر بمانند تا نماز ایشان به پایان برسد. یکی از این دو نفر در کنار درب ورودی ایستاد و دیگری به داخل اتاق رفت و در کنار تلفن نشست. رفسنجانی پس از پایان نماز به داخل اتاق آمد و از وی خواست که از کنار تلفن برخیزد تا رفسنجانی در کنار تلفن بنشیند. هنگامی که فرد یاد شده در حال جابجایی بود، رفسنجانی مشاهده کرد که او یک قبضه سلاح در زیر پایش مخفی کرده است؛ وی با دیدن این صحنه به سرعت به طرف فرد غریبه حمله‌ور شد و در همین اثنا آن مرد اسلحه را بالا آورد که به رفسنجانی شلیک کند اما رفسنجانی دستهای او را محکم گرفت. در کشمکش بین این دو نفر، رفسنجانی از ناحیه بازو دچار آسیب سطحی گردید اما موفق شد که حریف را بر زمین بکوبد. به مجرد ورود ضارب دوم به اتاق، همسر رفسنجانی با سرعت به داخل اتاق آمده و خود را به روی دو نفر خوابیده بر روی زمین [آقای رفسنجانی و ضارب اول] انداخت. ضارب دوم یک گلوله به سمت راست بدن هاشمی رفسنجانی شلیک کرد و به سرعت به همراه ضارب اول از اتاق خارج شده و از صحنه گریختند. این دو نفر اطلاعیه‌هایی از خود بر جای گذاشتند که نشان می‌داد از اعضای گروهک فرقان هستند. رفسنجانی به سرعت به بیمارستان منتقل شد و کبد او تحت عمل جراحی قرار گرفت. چنین به نظر می‌رسد که در حال حاضر خطر از سر وی گذشته است.

۴- در همین راستا، بلافاصله خمینی و دیگر رهبران ارشد مذهبی ایران اقدام به صدور بیانیه نموده و تمامی آنها نوک پیکان اتهامات را متوجه دشمنان خارجی کردند. خمینی «به صورت خاص به ایالات متحده آمریکا» و «به صورت عام به دیگر قدرتها» هشدار داد که رفسنجانی و جنبش اسلامی هنوز زنده است و تمامی دسیسه‌ها و توطئه‌ها عقیم خواهد ماند. آیت‌الله منتظری حتی پا را فراتر از خمینی نهاده و در مصاحبه با روزنامه کیهان خاطرنشان کرد که «به احتمال قوی طراحی و هدایت این توطئه برعهده ایالات متحده آمریکا بوده است و حتی اگر چپ‌گرایان نیز در پشت پرده این ماجرا باشند، چپ‌گرایان آمریکایی هستند؛ شبیه واقعه زمان مصدق»

۵- این در حالی است که زمان وقوع ماجرای ترور هاشمی رفسنجانی بدترین زمان ممکن بود؛ چرا که در شرایطی به وقوع پیوست که تظاهرات ضدآمریکایی به تازگی پایان یافته بود و چند ساعت قبل از این حادثه، رفسنجانی در جمع تظاهرات‌کنندگانی که در اعتراض به قطعنامه مورخ ۱۷ می مجلس سنای آمریکا راهپیمایی کرده بودند، یک سخنرانی آتشین ضدآمریکایی

ایراد کرد. شرایط موجود به نحوی است که اکثریت مردم، حتی افرادی که دارای ذهن باز هستند، نیز لاجرم بر این باورند که بین سوءقصد به هاشمی رفسنجانی از یک سو و انتقادات صریح وی نسبت به آمریکا از سویی دیگر، ارتباط وجود دارد؛ به ویژه با توجه به این که اکثریت قریب به اتفاق مردم ایران منتظرند که در تمامی حوادث کشورشان، یک عامل سازمان سیا در پشت پرده پنهان باشد. البته، فقدان اطلاعات جامع در خصوص گروهک فرقان نشان می دهد که این گروهک یک گروهک کاملاً اسلامی است گرچه روحانیت اسلامی را انکار می کند.

۶- رفسنجانی بعضاً به عنوان یکی از اعضای شورای انقلاب معرفی شده است. اطلاعات ما در خصوص اعضای دائم این شورا حاکی از چیز دیگری است اما قدر مسلم، وی یکی از اعضای دایره اول معتمدین خمینی است.

سند شماره ۱۹۷

محرمانه

۲۷ می ۱۹۷۹ - ۶ خرداد ۱۳۵۸

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۰۲۷۹

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - فوری

افسر تهیه کننده: اچ. اف. جانسون سروان نیروی هوایی ایالات متحده آمریکا

مقام مسئول تأیید کننده: سرهنگ ال. جی. هالند وابسته دفاعی ایالات متحده آمریکا در تهران

منبع خبر: رسانه های خبری محلی، اعضای سفارت و کارمندان دفتر وابسته دفاعی (DAO)

ایالات متحده آمریکا مستقر در تهران

موضوع: گزارش وضعیت ایران، می ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش دربرگیرنده اطلاعاتی در خصوص شرایط حاکم بر ایران در آوریل و می ۷۹ می باشد. این اطلاعات مشتمل بر موارد ذیل است: تلاش برای ترور هاشمی رفسنجانی، بیانیه آیت الله خمینی و سه چهره برجسته روحانی دیگر، نقش آینده نیروهای نظامی در آرایش و وضعیت سیاسی، اعدامهای جدید، حمله به پالایشگاه نفت شیراز، آمار و ارقام مربوط به میزان تولید نفت در ماههای آوریل و می، انتخاب رهبر گروه فداییان اسلام، اتهام به سفارت مبنی بر پرداخت پول به نیروهای مجاهدین.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف) در غروب روز ۲۵ می، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، یکی از یاران نزدیک آیت الله خمینی توسط دو نفر از اعضای گروهک تروریستی فرقان هدف گلوله قرار گرفت. رفسنجانی در حال حاضر در بیمارستان بستری است و در شرایط جسمی خوبی به سر می برد. این

سومین باری است که گروهک تروریستی فرقان ظرف سه هفته اخیر اقدام به ترور می‌نمایند. ضاربین اطلاعیه‌هایی از خود به جای گذاشته بودند که در آن تصریح شده بود که گروهک فرقان هاشمی رفسنجانی را مورد ارزیابی قرار داده و متوجه شد که وی خائن می‌باشد.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) طبق گزارشات موجود، هاشمی رفسنجانی دارای مواضع محکم ضدآمریکایی می‌باشد. در غروب روز پنجشنبه ۲۵ می، رفسنجانی در تظاهراتی که با حضور بیش از یکصد هزار نفر از مردم تهران صورت گرفته بود، با ایراد سخنانی آتشین، ایالات متحده آمریکا را به باد حمله و انتقاد گرفت.

ب) آیت‌الله خمینی در بیانیه‌ای که در رادیو پخش شد، «ابرقدرتها» و «مجرمین بین‌المللی» را متهم به تلاش برای قتل رهبران مذهبی ایران متهم کرد. علاوه بر آیت‌الله خمینی، سه چهره آیت‌الله برجسته دیگر، به نامهای مرعشی نجفی، ربانی شیرازی و منتظری، نیز بر علیه ایالات متحده آمریکا موضع‌گیری کرده و خاطرنشان کرده‌اند که به نظر آنها، دولت آمریکا تلاش می‌کند که دولت انقلاب اسلامی ایران را سرنگون نماید.

ج) مقاله ذیل درباره نقش نیروهای نظامی در آرایش سیاسی آتی ایران می‌باشد که در روزنامه تهران تایمز به چاپ سیده است: ممنوعیت مداخله نیروهای نظامی در سیاست. تهران - براساس اطلاعیه وزارت دفاع که در روز پنجشنبه منتشر شد، مشارکت و مداخله نیروهای نظامی در سیاست ممنوع اعلام شده است. در این بیانیه خاطرنشان شده است که مشارکت نیروهای نظامی در برنامه‌های سیاسی منجر به بروز ناامنی و بی‌ثباتی در کشور خواهد شد که نتیجتاً ویرانی و تخریب مملکت را در پی خواهد داشت. البته رأی دادن نیروهای نظامی در انتخاباتها و همه‌پرسی‌ها هیچ ممنوعیتی ندارد. در رژیم سابق نیز نیروهای نظامی حق مداخله در مباحث سیاسی را نداشتند. آنها حتی حق شرکت در انتخابات را نداشتند.

متعاقب آغاز جنبشهای انقلابی و نهایتاً پیروزی انقلاب اسلامی، فعالیت‌های سیاسی نیروهای نظامی آغاز شد. با عنایت به این که رسوخ نظرات و دیدگاههای سیاسی در بین نظامیان ممکن است کاهش بازده و کارایی آنها را در پی داشته باشد، وزارت دفاع پایان مباحث سیاسی در بین نظامیان را امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر تلقی کرده است. در این بیانیه تأکید شده است که به رغم اینکه مقوله آزادی یکی از ارکان ضروری انقلاب اسلامی است، اما تعیین برخی محدودیتها برای ارتش امری اجتناب‌ناپذیر است چرا که با دفاع و حراست از ملت مرتبط هستند.

در ادامه این بیانیه تصریح شده است که برخلاف رژیم سابق، نیروهای نظامی حق شرکت در انتخابات و همه‌پرسی‌های مرتبط با آینده مملکت را دارند. در این بیانیه تأکید شده است که وجود و شیوع دیدگاههای سیاسی مختلف در بین نیروهای نظامی، اتحاد و یکپارچگی آنها را مخدوش کرده و ممکن است سبب تخریب و نابودی ارتش شود. از لحاظ حقوق شخصی، نیروهای نظامی مجازند که در انتخابات شوراهای استانی و مجلس قانونگذاری شرکت کنند اما

تحت هیچ شرایطی حق ندارند که در فعالیتهای یک حزب سیاسی خاص شرکت کنند. در این بیانیه تأکید شده بود که با خاطیان، برابر قانون برخورد تنبیهی صورت خواهد گرفت.

(د) اعدامها: در تاریخ ۲۵ لغایت ۲۷ می جوخه‌های اعدام انقلابی هفت نفر دیگر را به کام مرگ کشاند. اتهام تمامی این هفت نفر قتل و شکنجه اعلام شد. با این اعدامها، آمار افراد اعدام شده از فوریه ۷۹ تاکنون به ۲۳۵ نفر رسید.

(ه) بر اساس گزارشات منتشر شده در مطبوعات یک گروه ۱۰ نفره از دزدان مسلح به پالایشگاه نفت شیراز حمله کردند؛ این پالایشگاه در فاصله ۱۸ کیلومتری خارج از شهر قرار دارد. این گروه موفق به محاصره پالایشگاه شدند اما قبل از این که موفق به سرقت شوند، نیروهای انقلابی محافظ تأسیسات پالایشگاه درخواست کمک و یاری کردند. در نتیجه نیروهای حفاظت بخش خسرو قشقایی به اتفاق نیروهای مربوط به دو بخش دیگر، به سرعت خود را به پالایشگاه رساندند. در همین اثنا، در مدت زمان کوتاهی تبادل آتش صورت گرفت اما تلفاتی از این ماجرا گزارش نشده است. پس از رسیدن تیمهای کمکی، مهاجمین به سرعت از صحنه گریختند.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) دیگر منابع این گزارش را تأیید نکرده‌اند.

(و) شرکت ملی نفت ایران طی بیانیه‌ای اعلام کرده است که در بازه زمانی بین ۲۱ آوریل تا ۲۱ می ۷۹، این کشور به طور میانگین روزانه تولیدی معادل ۴/۱ میلیون بشکه نفت داشته است.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) با وجود نزدیکی این رقم به رقم مورد انتظار وابسته نفتی سفارت، اینجانب از منابع مختلف شنیده‌ام که میزان تولید ایران به شدت کاهش یافته و مقامات ایران ارقام را دستکاری کرده‌اند. البته وابسته نفتی سفارت با این دیدگاه مخالف است. اینجانب ذکر این نکته را خالی از لطف نمی‌دانم که در درون پیکره جامعه نفتی ایران، اختلافاتی در زمینه رقم تولید وجود دارد.

(ز) گزارشات مطبوعاتی گویای این است که فداییان اسلام، آیت‌الله خلخالی را به عنوان رهبر گروه خود برگزیده‌اند. آیت‌الله خلخالی به تازگی از [ریاست] دادگاه انقلاب اسلامی استعفا داده است. آیت‌الله خلخالی پس از انتخاب به عنوان رهبر گروه فداییان اسلام، بیانیه زیر را صادر نمود:

از این لحظه به بعد فداییان اسلام فرمانبردار امام خمینی هستند و اعضای این گروه خود را فدای اصول و مبانی اسلام می‌کنند.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) در صورتی که خلخالی بتواند چپگرایان فداییان را به سمت مرکز هدایت نماید، خدمت بزرگی به دولت ایران کرده است.

(ح) روزنامه فارسی زبان کیهان در مورخ ۲۶ می ۷۹ مقاله‌ای منتشر کرد که در آن این موضوع مطرح شده بود که سفارت ایالات متحده آمریکا در تهران به پاس خدمات نیروهای

مجاهدین، به آنها مبالغی پول پرداخت می‌نمایند. این موضوع صحت ندارد و نیروهای حفاظت سفارت را خشمگین کرده است؛ این عصبانیت به حدی بوده است که فرمانده نیروهای حفاظت با ارسال نامه‌ای به روزنامه یاد شده، از آنها خواسته است که حرف خود را پس بگیرند و تهدید کرده است که «سربازان ما ساختمان روزنامه را با خاک یکسان خواهند کرد.» ما همچنان در انتظار عذرخواهی روزنامه هستیم.

ط) در بازنگری به عمل آمده در خصوص تظاهرات و راهپیمایی‌های سه روز اخیر محرز گردید که این راهپیمایی‌ها بدون بروز رویدادی خاص و قابل ملاحظه به پایان رسیده است. البته تمامی این تظاهرات نشان‌دهنده احساسات مردم ایران است؛ احساساتی که معتقد است ایالات متحده آمریکا می‌بایست از دخالت در امور داخلی ایران اجتناب کند. آیت‌الله‌ها، مردم و مطبوعات با حساسیت بسیار زیاد، هرگونه دخالت در آزادی تازه به دست آمده را بر نمی‌تابند. در حال حاضر آنها در جایگاهی قرار دارند که انتظار دارند شرایط روز به روز روندی مترقی و رو به پیشرفت داشته باشد؛ این در حالی است که عملاً شرایط به لحاظ اجتماعی و اقتصادی به آهستگی رو به وخامت نهاده است.

به هر ترتیب، احساسات ضدآمریکایی / ضدامپریالیستی روندی رو به تزاید دارد. احساسات من این است که با سپری شدن فصل تابستان و فرارسیدن فصل زمستان و سرما، توانایی دولت در رفع مشکلات و کمبودها و تأمین نیازمندی‌های اساسی عموم مردم، به نوبه خود احساسات ضدآمریکایی را افزایش خواهد داد. مادامی که ایرانیان انتقاد از دیگران را کنار نگذارند و به ثبات و پایداری مطلوب نرسند، اوضاع به هیچ وجه بهبودی نخواهد یافت.

سند شماره ۱۹۸

محرمانه

۳۰ می ۱۹۷۹ - ۹ خرداد ۱۳۵۸

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۰۳۷ ۹

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

افسر تهیه‌کننده: ای.بی. گرازینی متخصص در امور امنیت ملی ایالات متحده آمریکا

مقام مسئول تأییدکننده: وابسته دفاعی ایالات متحده آمریکا ژنرال تی. ای. شافر

منبع خبر: رسانه‌های خبری محلی، اعضای سفارت و کارمندان دفتر وابسته دفاعی ایالات متحده آمریکا در تهران

موضوع: گزارش وضعیت حاکم در می ۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش دربرگیرنده اطلاعاتی در خصوص شرایط کنونی حاکم بر ایران در ماه می ۷۹ می‌باشد. این اطلاعات مشتمل بر موارد ذیل است: کنفرانس مطبوعاتی رهبر حزب جمهوری‌خواهان ایران، واگذاری مسئولیت امنیت شهر قم به ارتش، انحلال کمیته‌های انقلاب در استان فارس، فرمانده ارشد نظامی در جستجوی ریزنی،

ممنوعیت کشت تریاک، پیش‌بینی بقای مبنی بر بروز اختلاف و مجادله در خصوص نقش روحانیت، اعلام معافیت افراد آماده اعزام به خدمت و اعدام‌های جدید.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

[الف] کنفرانس مطبوعاتی رهبر حزب جمهوری خواه ایران: روز گذشته دکتر عبدالحسین بقایی، رهبر و بنیانگذار حزب جمهوری خواه ایران، در یک کنفرانس مطبوعاتی اعلام کرد که سیاست‌های ایران نسبت به دولت آمریکا می‌بایست تلطیف گردد. دکتر باقی ضمن اعلام حمایت حزب مطبوع خویش از یک جمهوری اسلامی، نسبت به عواقب منفی «افراط‌گرایی» و «انزواطلبی» هشدار داد. وی در این کنفرانس اظهار داشت که «ما نبایست در انتخاب مسیر و رویکردهای سیاست خارجی، شتاب‌زده و بدون منطق عمل نماییم. ما باید با تمامی کشورها روابط دوستانه و گرمی برقرار کنیم. بایست به این نکته توجه داشته باشیم که به همان اندازه که دیگر کشورها به برقراری ارتباط با ما نیاز دارند، ما نیز محتاج برقراری ارتباط با آنها هستیم. دولت آمریکا نماینده و منتخب مردم این کشور است و در صورت وجود هرگونه انتقاد نسبت به عملکرد این دولت، مراتب باید از کانال‌های دیپلماتیک مطرح و پیگیری شود. این انتقادات صرفاً متوجه دولت آمریکا نیست؛ بلکه دیگر کشورها از جمله شوروی نیز ممکن است مورد انتقاد و اعتراض قرار گیرند.»

دکتر بقایی ضمن هشدار در خصوص پایبندی افراط‌گرایانه به اصول و مبانی اسلام، تأکید کرده است که در صورت بروز این نوع افراط‌گرایی، ممکن است بخش‌هایی از اقشار مختلف جامعه از ایفای نقش در انقلاب اسلامی محروم شوند. وی تصریح کرده است که «هیچ عقل سلیمی نمی‌پذیرد که دولتی زمام امور را در دست بگیرد که هیچ‌سختی و قرابتی با دین اسلام نداشته باشد اما از سویی دیگر، روی کار آمدن حکومتی که تماماً تحت اختیار و اراده روحانیت باشد نیز موضوعی است که باید در خصوص آن بحث و تبادل نظر کرد؛ منطقی و پذیرفته نیست که افراد و احزاب صرفاً با اتهام این که حرفی از اسلام و قرآن به زبان نمی‌آورند، مورد حمله و انتقاد قرار گیرند. نبایست این افراد و گروه‌ها را «دشمن خدا» و یا افراد دارای شخصیت اخلاقی ضعیف خطاب کرد. در غیر این صورت، طبقات روشنفکر و تحصیل‌کرده جامعه یا احساس انزوا و تنهایی می‌کنند و یا به گروه‌های اپوزیسیون ملحق خواهند شد.»

وی در جریان کنفرانس مطبوعاتی، حتی پا را فراتر از این نهاد و از تقسیم و پراکنش قدرت سیاسی اعلام حمایت کرده و اظهار داشته است که «بازرگان ظاهراً رئیس دولت ایران است در حالی که چنین به نظر می‌رسد که قدرت در انحصار و مصادره حزب جمهوری اسلامی و اعضای این حزب می‌باشد. ما بایست با تلفیق گروه‌ها و سازمان‌های سیاسی موجود، احزاب سیاسی قدرتمند و جدیدی به وجود آوریم و از این رهگذر، میزان اثر بخشی فعالیت‌های

خود را ارتقاء دهیم.» وی در ادامه این سؤال را مطرح کرده است که « برای یک زن چه منزلتی از این بیشتر که در عین عفت و پاکدامنی، به مدارج عالی تحصیلی دست پیدا نماید؟» سپس از منظر احزاب کمونیستی به این سؤال پاسخ داده و بیان داشته است که «کمونیستها عاشق فعالیتهای زیرزمینی هستند. آنها از هرگونه حمله به موجودیت خود، فارغ از منبع بانی حمله، بهره‌برداری می‌نمایند. بهترین راه کاهش نفوذ آنها این است که بیشترین آزادی عمل ممکن در اختیار آنها قرار گیرد. در این صورت همگان متوجه خواهند شد که آنها حرفی برای گفتن ندارند. اگر دولت تصور کند که با توسل به دین می‌تواند به جنگ با کمونیسم برود، سخت در اشتباه است. [عملکرد نادرست] باعث شده است که بخشهایی از جامعه گرایش به سیاست را از دست بدهند. ما حرکتی رو به جلو و مترقی نداریم و به جای آن سیری نزولی و واپس‌گرایانه داریم. درست نیست که عموم مردم را نسبت به یکدیگر بدبین کنیم و یا این که به اقلیتهای جامعه چنین القاء کنیم که شما اجازه ندارید با مسلمانان ممزوج شوید. یکی از مصادیق این موضوع، فرمانی است که اخیراً صادر شده است دال بر این که مدارس ارامنه حق ثبت‌نام مسلمانان را برای سال آینده تحصیلی ندارند. زنان نیز مصداق دیگری از این مقوله هستند؛ زنان حق ندارند موی خود را به مردان نشان بدهند، مجاز نیستند که مردان صدای آنها را بشنوند. این موارد خلأ موجود بین زنان و مردان و مسلمانان و غیرمسلمانان را افزایش خواهد داد. افراط‌گراییهایی از این دست در قرن بیستم به هیچ وجه پذیرفتنی نیست.»

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) از زمان پیروزی انقلاب تاکنون، این اولین مقاله‌ای است که در روزنامه انگلیسی زبان تهران تایمز منتشر می‌شود و مواضعی نسبتاً موافق با آمریکا دارد. با گسترش چشمگیر احساسات ضدآمریکایی در ماههای اخیر، انتشار چنین مقاله‌ای تعجب اعضای دفتر وابسته دفاعی را برانگیخت.

ب) واگذاری مسئولیت تأمین امنیت شهر قم به ارتش: نیروهای نظامی با همکاری مجاهدین مسئولیت حفاظت از امام روح الله خمینی را در شهر قم برعهده گرفتند. سرهنگ سید عزیزالله امیررحیمی به شهر مقدس قم سفر کرده است تا با فراهم آوردن مقدمات، مسئولیت حفاظت از امام خمینی و دیگر رهبران ارشد مذهبی را برعهده بگیرد. این اقدام به مثابه پیام یک عفو عمومی برای نیروهای مسلح تلقی می‌شود. استقبال گرم مجاهدین توسط حاجی لطفی از رئیس پلیس نظامی در قم صراحتاً حاکی از این است که توافقاتی بین دو طرف حاصل شده است و مجاهدین به واگذاری مسئولیت حفاظت از امام به امیر رحیم اعتراضی ندارند.

آیت‌الله اشراقی، داماد امام خمینی، به منابع خبری گزارش داد که به رغم وجود برخی مخالفتها در بین روحانیون، عفو عمومی نیروهای مسلح به زودی اعطا خواهد شد. وی افزوده است که ایران نیازمند یک ارتش قوی است و از همین رو افرادی که مرتکب جرائم بزرگ نشده‌اند بایست مورد عفو قرار گیرند تا از این رهگذر بتوانند خود را وقف کار و مسئولیت

خود کنند.

ج) انحلال کمیته‌ها در استان فارس: آقای مقصودی، معاون استاندار فارس، پس از بازگشت از تهران به شیراز اظهار داشت که کمیته‌های انقلاب استان فارس غیرقانونی بوده و از این به بعد هرگونه فعالیت آنها فاقد مجوز خواهد بود. استان فارس دومین استانی است که فعالیت کمیته‌های انقلاب را غیرقانونی اعلام می‌نماید. پیشتر نیز دریا دار مدنی، استاندار خوزستان، تلاش کرده بود که دایره قدرت و نفوذ کمیته‌های انقلاب آن استان را محدود نماید. مصادیق زیادی گزارش شده است دال بر این که فعالیتها و اقدامات آمرانه و تحکم‌آمیز کمیته‌های انقلاب، باعث بروز مشکلات عدیده شده است. به نحوی که برخی ناظران، کمیته‌های انقلاب را به مثابه دولت در دولت تلقی می‌نمایند.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) دریا دار مدنی، استاندار خوزستان، به تازگی ضمن درخواست از مردم مبنی بر استرداد سلاحها به پادگانها، اعلام کرده است که به شدت با تمامی افرادی که بدون مجوز اقدام به حمل سلاح بنمایند، برخورد خواهد شد. حدود یک هفته از صدور این بیانیه گذشته است اما به گزارش یک منبع موثق، هنوز هیچ اسلحه‌ای مسترد نشده است. به نظر اینجانب، این موضوع حاکی از این است که مردم قصد بازگرداندن سلاحها را ندارند و بنابراین، می‌توان انتظار داشت که این موضوع سرمنشاء بروز برخی مشکلات در آینده باشد.

د) فرمانده ارشد نظامی در جستجوی رایزنی: سرلشگر ناصر فرید، رئیس ستاد نیروهای مسلح، خاطرنشان کرده است که به منظور بازسازی ارتش با رهبران احزاب سیاسی رایزنی و مشورت خواهد کرد. وی که در یک برنامه تلویزیونی صحبت می‌کرد تأکید کرد که سربازان در خارج از پادگانها می‌توانند آزادانه از هر نوع ایدئولوژی مطلوب خود پیروی کنند اما مادامی که در داخل پادگانها و اماکن نظامی حضور دارند و یونیفورم بر تن دارند، لاجرم بایست به اصول نظامی پایبند باشند.

وی تصریح کرد که تلاش می‌کند روحیه خوبی به افسران ارتش تزریق کند؛ و در ادامه، رژه نظامی در روز ارتش را نیز اقدامی در همین راستا عنوان نمود. سرلشگر فرید با اشاره به وقایع شهرهای نرده و گنبد، بر نقش راهبردی ارتش در حفظ نظم و مقررات، بدون توسل به روشهای سرسخت نظامی، تأکید ورزید. وی خاطرنشان کرد که نگاهی نو بر ارتش حکمفرما شده است و این ارگان از اصول و مبانی اسلام پیروی کرده و برعکس زمانهای گذشته، به جای خدمت به یک نفر، در خدمت آحاد مردم جامعه خواهد بود. وی در خصوص ایدئولوژیهای مورد پیروی نیروهای نظامی اظهار داشت که «نظامیان آزاد هستند که به انتخاب خود از هر مکتبی که مایلند پیروی کنند و آزادانه رأی بدهند.» در حقیقت، سرلشگر فرید مشارکت پرسنل نیروی هوایی در تظاهرات را تأیید کرد و مطالعه کتاب در پادگانها را بلامانع عنوان کرد. وی در ادامه تأکید کرد که شورای افسران نظامی متشکل از افسران تحصیلکرده و توانمند است.

ه) ممنوعیت کشت تریاک: وزارت کشاورزی کشت تریاک را ممنوع اعلام کرد. این وزارتخانه اعلام کرده است که با عنایت به ممنوعیت استفاده و تولید مواد مخدر در شرع و قوانین، با کشاورزانی که اقدام به کشت این گیاه بنمایند برخورد قانونی صورت خواهد گرفت. در بیانیه صادره آمده است که افرادی که تلاش کنند با توسل به سازوکارهای مختلف فضای کشاورزی را برای تولید این ماده اشغال نمایند دشمن انقلاب تلقی شده و مستوجب مجازات خواهند بود. در این بیانیه از کشاورزان خواسته شده است که دانه‌های گیاه تریاک را در اختیار نمایندگان وزارت کشاورزی قرار دهند.

و) پیش‌بینی بقای مبنی بر بروز اختلاف و مجادله در خصوص نقش روحانیت: عبدالحسین بقایی، رهبر حزب دمکرات، در یک کنفرانس مطبوعاتی اظهار داشت که تمرکز قدرت در دست روحانیت باعث بروز اختلافات و مجادلات زیادی خواهد شد. بر اساس گزارش یک منبع خبری، بقایی تأکید کرده است که «به پشتوانه ۲۰ میلیون رأی مردم، یک نظام اسلامی بر کشور حاکم شده است و حزب دمکرات نیز از انقلاب اسلامی حمایت می‌کند». از همین رو، هدایت انقلاب به دست مردم مذهبی امری قابل قبول است اما اداره کشور صرفاً توسط روحانیت، موجب بروز اختلافات خواهد شد.

وی در ادامه اظهار داشته است که «برخی افراد مثال حاکمیت آرمانی حضرت علی را مطرح می‌کنند اما با عنایت به شرایط آن زمان، این حاکمیت دوام زیادی نداشت». وی کمونیست‌ها را متهم کرد که در راستای تخریب جنبش اسلامی تلاش زیادی می‌کنند اما تصریح کرد که «این افراد نهایتاً به پوچی خود پی خواهند برد». وی تأکید کرد که جامعه به جای پیشرفت و ارتقاء در حال تنزل و واپس‌گرایی است و تفاوت‌های بین اقشار مختلف مردم روز به روز در حال بروز و ظهور است. آقای بقایی در ادامه در خصوص مسایل خارجی نیز نسبت به تخریب روابط با دیگر کشورها هشدار داد. در همین راستا وی اظهار داشت که «به همان ترتیبی که آنها به ما احتیاج دارند، ما نیز محتاج آنها هستیم. این موضوع نه تنها در مورد ایالات متحده آمریکا بلکه در خصوص روسیه نیز صدق می‌کند».

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) اطلاعات مندرج در این مقاله با اطلاعات مندرج در پاراگراف الف این گزارش مطابقت دارد و صرفاً در نحوه نگارش اسامی یک تفاوت وجود دارد [باقی و بقایی].

مقاله اول به نقل از رهبر حزب جمهوری‌خواه و مقاله اخیر از زبان رهبر حزب دمکرات مطرح شده است. این‌جانب در حال حاضر مطمئن نیستم که رسم‌الخط صحیح و یا نام صحیح حزب کدام است. اما قدر مسلم، از زمان پیروزی انقلاب تا کنون این اولین باری است که مواضع و احساسات موافق آمریکا به این ترتیب مطرح می‌شود.

ز) اعلام معافیت افراد آماده اعزام به خدمت: ژاندارمری اعلام کرده است که افرادی که سال گذشته از دبیرستانها فارغ‌التحصیل شده‌اند و نیز افرادی که بعد از سال ۱۹۵۹ به دنیا

آمده‌اند دیگر نیازی به گذراندن خدمت سربازی ندارند. در آینده خدمت سربازی از طریق قرعه کشی مشخص خواهد شد.

ح) اعدام هفت نفر دیگر در شهرهای تهران و خمین: هفت نفر از عوامل رژیم سابق در شهرهای تهران و خمین پس از این که در دادگاه به جرم قتل عام، شکنجه و «فساد فی الارض» مجرم شناخته شدند، توسط جوخه‌های آتش اعدام شدند. پنج نفر از این افراد از افسران و اعضای حلقه اول گارد [شاهنشاهی] بوده‌اند.

این افراد عبارت بودند از سروان محمد حسین روحان فرمانده بخش توپخانه منطقه سرچشمه، ستوان غلامی فرمانده دوم بخش، سرجوخه محمدرضا ربانی، سرباز احمد صمدی کلاشینی و سرباز علیرضا محمدی نودشتی. افراد اعدام شده در شهر خمین نیز عبارت بودند از پاسبان قربانعلی عربی و پاسبان حسن شجاعی.

سند شماره ۱۹۹

۳۱ می ۱۹۷۹ - ۱۰ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۵۶۵۱

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی سی - فوری

موضوع: نا آرامی در استان فارس

۱- (محرمانه - تمام متن - تلگرام گزارشی)

۲- چنین به نظر می‌رسد که در استان فارس و دیگر مناطق ایران درگیریهای قومی روندی فزاینده به خود گرفته است. در هفته گذشته گزارشاتی واصل شده است مبنی بر این که تنشها و اصطکاکهایی در منطقه مرودشت ایجاد شده است؛ منطقه مرودشت در شمال غربی زرقان، نیریز، فسا، داراب، جهرم و دشت ارژن واقع شده است. جزییات موجود گویای این است که در اغلب این تنشها اعضای قبایل عشایری ساکن در این استان، دخالت داشته‌اند. غالب این تنشها بین عشایر و روستاییان بوده است. البته در یکی از درگیریها، دو قبیله با یکدیگر وارد نزاع شده‌اند.

ناس

سند شماره ۲۰۰

ژوئن ۱۹۷۹ - خرداد ۱۳۵۸

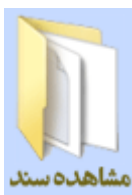
محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی سی - فوری

موضوع: تنشها و تنازعات سیاسی در جنبش اسلامی ایران

۱- (محرمانه - تمام متن - تلگرام گزارشی)

۲- خلاصه: افزایش شکاف و انشقاق بین رهبران مذهبی. برخی رهبران مذهبی محافظه‌کار از جمله شریعتمداری، نجفی مرعشی [مرعشی نجفی] و حتی برخی چهره‌های تندرو از جمله طالقانی، رویکردهای خمینی و اطرافیانش را به باد انتقاد گرفته‌اند. نقطه عطف این انتقادات را می‌توان در شکل و ترکیب قانون اساسی جدید جستجو کرد. گزارشهای موجود حاکی از این است که شهر قم غرق در تنش است. پایان خلاصه گزارش.

۳- در جریان روزهای اخیر وقایعی روی داده است که حاکی از بروز نوعی انشقاق و اختلاف بین رهبران مذهبی ایران است؛ این اختلاف و انشقاق زمانی به اوج خود رسید که خمینی تصمیم گرفت به منظور در تسریع فرایند تنظیم و تصویب قانون اساسی جدید یک مجمع گسترده قانون‌گذار را به یک مجلس کوچک و محدود تقلیل دهد. اولین فردی که سر به اعتراض برآورد، آیت‌الله شریعتمداری بود که حزب متبوع وی با نام حزب جمهوری اسلامی خلق، در تاریخ ۲۹ می بیانیه‌ای صادر و اعلام کرد که قائل به تشکیل یک مجلس قانون‌گذار تمام عیار است و صراحتاً ایده تشکیل یک شکل کوچکتر را مورد حمله قرار داد. گزارشات واصله گویای این است که آیت‌الله شریعتمداری، آیت‌الله نجفی و آیت‌الله مرعشی [مرعشی نجفی] در نماز جمعه مورخ ۱ ژوئن حضور نیافته‌اند. این اختلافات به مثابه نوعی سردرگمی در چرخه سیاسی اسلامی و نوعی تقابل و رویارویی رهبران مذهبی تلقی می‌گردد.

۴- آیت‌الله طالقانی در روز ۱ ژوئن در سخنانی از روحانیت خواست که به مساجد بازگشته و خود را از عرصه‌های سیاسی جدا نمایند. وی در اثنای این سخنان تلاش برای طرح نام وی به عنوان نامزد ریاست جمهوری ایران، تحت قانون اساسی جدید، را تکذیب کرد. یکی از ناظرین بر این باور است که تلاش برای طرح نام طالقانی به عنوان نامزد ریاست جمهوری به نوعی با هدف تحریک وی به ارائه واکنش بوده است؛ چرا که هرگونه پاسخ مثبت طالقانی، برای خمینی سخت و نامطلوب خواهد بود. به رغم این که دلیل طرح نام طالقانی به عنوان نامزد ریاست جمهوری، دلایل و علل ملی مطرح شده است اما نباید این نکته را نادیده گرفت که طالقانی همواره به عنوان فردی شناخته می‌شود که با تصمیمات و اقدامات خمینی سر ناسازگاری دارد و به قول معروف، چوب لای چرخ تصمیمات خمینی می‌گذارد.

۵- دکتر مفتاح، که گفته می‌شود یکی از اعضای شورای انقلاب اسلامی است، در روز ۳۰ می خاطر نشان کرد که قانون اساسی جدید ظرف ۱۰ روز آتی منتشر خواهد شد. از سویی دیگر، آیت‌الله خاقانی (رهبر اعراب خوزستان) در روزهای سی‌ام می و اول ژوئن خمینی را در خصوص حقوق مطرح شده اقلیتها در قانون اساسی جدید مورد انتقادات تند و گزنده قرار داد.

۶- جبهه ملی دموکراتیک ایران در تاریخ ۲ ژوئن نامه‌ای سرگشاده به خمینی نوشت و در آن صراحتاً نحوه رهبری، اطرافیانش و گرایشات دیکتاتورمآبانه وی را مورد انتقاد قرار داد. (متن این نامه در گزارش مورخ ۲ ژوئن ارسال خواهد شد). در این نامه با لحنی تلویحی تهدید شده است که تلاش خمینی مبنی بر اعمال دیدگاههای خود در خصوص قانون اساسی جدید

کشور، با واکنش خشونت‌آمیز و سخت این جبهه مواجه خواهد شد. ۷- یکی از روزنامه‌نگاران ارشد مقیم ایران که سابقه ۲۰ ساله فعالیت مطبوعاتی دارد (و از حمایت سفارت نیز بهره‌مند است)، به نقل از یکی از منابع خودش تأکید کرد که تنشها و تقابلات در شهر قم رو به افزایش است و جو حاکم بر شهر را تسخیر کرده است؛ در همین راستا، آیت‌الله شریعتمداری افرادی را مأمور محافظت از خویش کرده است؛ این افراد در اطراف منزل وی مشغول نگهبانی و حراست هستند. منبع خاطرنشان می‌کند که سرنوشت نظام سیاسی آینده ایران در ماحصل تقابلات و رویارویی‌های رهبران مذهبی نهفته است. البته به اعتقاد منبع، در بحبوحه این اختلافات باز هم عرصه برای فعالیت چپگرایان فراهم نخواهد شد چرا که مادامی که رهبران مذهبی ایران، نیروهای مسلح را در کنترل و سیطره خود دارند، مجال فعالیت چپگرایان مهیا نخواهد شد. به نظر منبع، اولین رهبر مذهبی که قادر خواهد بود در این معادله، نقش سکولاریستها را به دوش بکشد، احتمالاً شریعتمداری خواهد بود؛ چرا که وی حتی می‌تواند برای این منظور به اندازه کافی سلاح جمع‌آوری نماید. «قدر مسلم، آینده سیاسی ایران به زودی و در شهر قم رقم خواهد خورد.»

ناس

سند شماره ۲۰۱

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۵۷۰۱ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری
موضوع: رویداد امنیتی در سفارت آمریکا، تهران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در تاریخ ۱۲ خرداد ۱۳۵۸ حدود ساعت ۱/۳۰ بعد از نیمه شب، حدود دو قطار فشنگ به طرف دروازه سفارت شلیک شد. یکی از فشنگ‌ها پس از عبور از پنجره بالای جعبه بالستیک در قفسه کتاب جای گرفت. چنین به نظر می‌رسد که این تیر توسط یک تیرانداز حرفه‌ای شلیک شده است. فشنگ دوم بر روی دیوار کنار دروازه نشست.

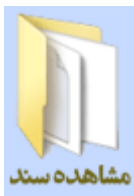
۳- نیروی گارد مجاهدین تحت سرپرستی ماشاءالله کاشانی معتقد است که این گلوله‌ها از داخل ماشینی که به سرعت دور شده شلیک گردیده است. علاوه بر این ادعا می‌کنند که یکی از فشنگ‌ها با فاصله‌ای بسیار نزدیک از کنار یکی از گاردهای آنها که در داخل محوطه چمن‌کاری مستقر شده بود گذشته است. آنها عناصر مارکسیست را مسئول این حمله می‌دانند.

۴- امروز صبح افسر امنیتی منطقه‌ای به بررسی محل نشست گلوله‌ها پرداخت و گفت که احتمالاً آنها از داخل محوطه شلیک شده‌اند، و بنا به احتمال زیاد کار یکی از گاردهای جوان بازیگوشی است که از چند روز قبل در میان نیروهای محوطه دیده می‌شود.

ناس

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۵۷۲۰

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه کننده گزارش: ای.بی.گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأیید کننده گزارش: سرهنگ تی.ای.شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت جاری در ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) ضد حمله گسترده میانه‌روها. نیروگاه اتمی بوشهر فاقد تدابیر ایمنی معمول است. روحانیان جایشان در مسجد است. مدیران شرکت ملی نفت ایران استعفا می‌دهند. حمله به بیت آیت‌الله منتظری. اعدام پانزده نفر دیگر.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- ضد حمله گسترده میانه‌روها. در دعوی شدید دموکرات‌ها و دین‌سالارها بالاخره دو طرف شمشیرها را از رو بستند. برای اولین بار پس از پیروزی انقلاب، یک گروه سیاسی مهم شدیداً از شیوه رهبری آیت‌الله خمینی انتقاد کرده است. جبهه دموکراتیک ملی در نامه بی‌سابقه‌ای که خطاب به خمینی نوشته است، هشدار می‌دهد که مفهوم «وحدت کلمه» دارد به «وحدت پیروی از دستورات من» یعنی دستورات خمینی تبدیل می‌شود. جبهه دموکراتیک ملی خواستار دیدار رویاروی با خمینی به منظور بحث درباره مشکلات شده است. متعاقب انتشار این نامه آیت‌الله طالقانی و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران، حسن نزیه، نیز با اظهاراتی تقریباً به همان اندازه شدیدالحن که بیانگر ضد حمله هماهنگ میانه‌روها به افراطیون مذهبی محفل خمینی بود، از آنها انتقاد کردند. تصمیم امروز خمینی برای قطع ملاقات‌ها به منظور «استراحت» بیانگر نگرانی شدید قم است. همزمان با اعلام این مطلب، خبر عجیبی از رادیو پخش شد مبنی بر اینکه ارتباط جاده‌ای و ریلی با قم قطع شده است؛ آن هم به خاطر سیل! حتی اگر این مطلب حقیقت داشته باشد، منابع خبری حدس می‌زنند که شاید در قم خبرهای بدی باشد. منابع بسیار مطمئن گفتند که سه آیت‌الله سرشناس دیروز در قم به نماز جمعه نیامدند: آیت‌الله شریعتمداری، نجفی مرعشی. یک منبع خبری گفت که در تاریخ ایران، این مسئله همیشه بسیار حائز اهمیت بوده است. وقتی یک رهبر مذهبی برای نماز جمعه در مسجد حاضر نمی‌شود، نشانه مخالفت است. نامه جبهه دموکراتیک ملی ذهن خمینی را بسیار به خود مشغول کرده است. جبهه دموکراتیک ملی در این نامه گفته است که رهبری خمینی را پذیرفته است و بر نقش مثبت روحانیان در مبارزه با شاه تأکید می‌کند. ولی، سپس تا آنجا پیش رفته است که او را به حمایت از یک نوع نظام دیکتاتوری مذهبی که هر نوع ایدئولوژی دیگری را

طرد می‌کند و به مردم اجازه می‌دهد که به نویسندگان، انتشارات، و کتاب‌فروشی‌ها حمله کنند، متهم می‌سازد. در این نامه آمده است که دفتر خمینی در قم تمامی انتقادهای را سرکوب می‌کند، حتی انتقادهای نوه خمینی را. در این نامه، برخی «دوستان صمیمی» خمینی غیروطن‌پرست و غیرمذهبی توصیف شده‌اند و گفته شده است که روحانیان برای رتق و فتق مسایل مهم سیاسی شایستگی ندارند. جبهه دموکراتیک ملی همچنین برگزاری رفراندوم جمهوری اسلامی را مایه تمسخر خوانده و گفته است که از زمان پیروزی انقلاب هیچ تلاشی برای اتحاد اقشار مختلف جامعه صورت نگرفته است. ولی، در این نامه هشدار داده است که جبهه دموکراتیک ملی اجازه نخواهد داد که استبداد بار دیگر بر کشور حاکم شود. «اگر آنهایی که به نام اسلام دست به خشونت و سرکوب می‌زنند، ما را تهدید کنند، به ما حمله کنند و سرکوبمان نمایند، آماده‌ایم تا پای جان برای استحکام هر چه بیشتر عدالت، آزادی و حقوق بایستیم.»

ب- نیروگاه اتمی بوشهر فاقد تدابیر ایمنی معمول است. مقاله‌ای که در مطبوعات به چاپ رسیده است گزارش می‌دهد که هیچیک از تدابیر معمول ایمنی و امنیتی که در ساخت نیروگاههای اتمی اروپا رعایت می‌شود در ساخت نیروگاه اتمی بوشهر در جنوب ایران بکار گرفته نشده است. اسنادی که روز گذشته در محل نیروگاه به دست آمد نشان می‌دهد که هیچ تمهیدی برای دفع زباله‌های اتمی اندیشیده نشده، و ظاهراً هیچ طرحی برای مقابله با پیامدهای یک انفجار اتمی احتمالی وجود ندارد. نیروگاه اتمی بوشهر به منظور تولید برق احداث شده و ساخت آن تحت نظارت و با مشارکت فعالانه کانون حفاظت از رآکتورهای اتمی در آلمان غربی انجام می‌شود. فعالیت‌های این کانون نیز تحت نظر دولت آلمان غربی است. نیروگاه فوق در نزدیکی شهر شیراز واقع است و تنها ۱۰ کیلومتر با نزدیکترین شهر فاصله دارد. اسناد به دست آمده در محل نیروگاه که دارای مهر تأیید وزارت امور خارجه آلمان و کانون حفاظت از رآکتورهای اتمی است نشان می‌دهد که هیچ راه حلی برای جلوگیری از انتشار [مواد رادیواکتیو] در صورت یک انفجار اتمی احتمالی اندیشیده نشده است، و بدین ترتیب، مواد رادیواکتیو ممکن است یا در هوا پخش شود و یا آب دریاچه‌ها و رودخانه‌ها را آلوده سازد. علاوه بر مسئله انفجار احتمالی نیروگاه، مسئله دفع زباله‌های اتمی از نیروگاه نیز تهدید خطرناک دیگری به حساب می‌آید. البته می‌توان زباله‌های اتمی را در معادن نمک دفن کرد، ولی این راه حل ایده‌آلی نیست. ایران هم‌اینک یک خطر اتمی بالقوه برای خودش محسوب می‌شود.

ج- روحانیان جایشان در مسجد است. آیت‌الله طالقانی در اولین اظهارات صریح و بی‌پرده خود پس از ماجرای کمیته‌ها در ماه فروردین در مصاحبه‌ای تلویزیونی به روحانیان قم تاخت. طالقانی در پاسخ به این پرسش یک خبرنگار که اگر پُست ریاست جمهوری ایران به او پیشنهاد شود، آیا این پُست را خواهد پذیرفت یا خیر، با قاطعیت گفت «نه» و افزود «بهترین جا برای روحانیان مسجد است، که در آنجا می‌توانند مردم را آگاه سازند.» او گفت که با شکل

گرفتن ارتش و پلیس، روحانیان باید از کمیته‌ها بیرون بیایند و مشغول تعلیم مردم شوند. طالقانی گفت: «اگر روحانیان بر سر پُست‌های مهم باشند، مشکلاتی ایجاد خواهد شد.»
د- استعفای دسته‌جمعی مدیران شرکت ملی نفت ایران. طبق آخرین گزارش‌های واصله، اعضای هیأت مدیره شرکت ملی نفت ایران استعفای دسته‌جمعی خود را به حسن نزیه، رئیس شرکت تسلیم کرده‌اند. آنها دلیل استعفای خود را «مناسب نبودن فضای موجود برای انجام درست وظایفشان» ذکر کرده‌اند. زمانی که حسن نزیه رئیس شرکت ملی نفت ایران شد، این هیأت هفت نفره را برای کمک به خود در انجام کارهای شرکت تعیین کرد. منابع خبری شب گذشته گفتند که حسن نزیه استعفاءنامه‌های اعضای هیأت مدیره را برای تأیید به کابینه دولت تسلیم کرده است.

اعضای هیأت مدیره در نامه استعفای خود صرفاً گفته بودند: «شرایط کنونی به گونه‌ایست که واقعاً خدمتی از ما ساخته نیست.»

ه- حمله به بیت آیت‌الله منتظری. اخباری که در ساعات پایانی جمعه شب به تهران رسید حاکی از آن بود که پنج فرد مسلح به بیت آیت‌الله منتظری در قم حمله کرده‌اند. نیروهای ضدانقلاب سعی داشتند از پشت‌بام خانه وارد بیت شوند ولی به دلیل هوشیاری نیروهای انقلابی تلاششان نافرجام ماند. به دلیل گستردگی ترورهای اخیر دژبان‌ها و پاسداران بیشتری از رهبران ایران در قم حفاظت می‌کنند. به نظر می‌رسد که اقدام آنها نتیجه مثبتی داشته است.
و- پانزده نفر دیگر اعدام شدند. پانزده نفر دیگر از «عوامل کشتار مردم» و «سرسپردگان رژیم پهلوی» امروز تیرباران شدند و بدین ترتیب کل تعداد اعدامی‌ها به ۲۸۱ تن رسید. اعدام شده‌ها در استان‌های مختلف به شرح زیر است:

سرلشگر غلامحسین شمس تبریزی

هوشمند حامدیان

غلامحسین علایی

مهدی مقدم حسینی

حسین طبایی

داود سدّامی

سروان افتخاری

ستوان الله‌وردی یعقوبی

معصوم ناجی‌نژاد

محمد بهکار

حمید خیرخواه

عباس کردبچه

سروان علی حمزه‌لوئی

سند شماره ۲۰۳

محرمانه

۴ ژوئن ۱۹۷۹ - ۱۴ خرداد ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۵۷۷۲ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی سی - فوری
موضوع: «افشاگری‌های» روزنامه اطلاعات در خصوص فعالیتهای ساواک و
سازمان اطلاعات مرکزی ایالات متحده آمریکا

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- روزنامه کثیرالانتشار اطلاعات در نسخه‌های مورخ ۲ و ۳ ژوئن ترجمه مقاله‌ای به قلم جان کلی تحت عنوان «جان کلی - یک محقق آمریکایی» منتشر کرده و در آن خاطر نشان کرده است که جان کلی برخی اقدامات سازمان سیا در ایران را افشا کرده است؛ از جمله این که شاه سابق به منظور حفظ سلطنت خود، ژنرال هایزر را به عنوان نایب‌السلطنه برگزید؛ و نیز این که حمله به سفارت آمریکا توسط سازمان سیا برنامه‌ریزی و طراحی شده بود. به علاوه، در این مقاله اسامی افراد ایرانی شرکت‌کننده در برنامه‌های آموزشی سازمان سیا ارائه شده است؛ ضمناً در این مقاله به خوانندگان قول داده شده است که اسامی افسران و عوامل سازمان سیا که در بازه زمانی سالهای ۱۹۵۰ تا ۱۹۷۵ در ایران مشغول فعالیت بوده‌اند، در نسخه‌های بعدی منتشر خواهد شد. گزیده‌هایی از این مقاله به صورت غیررسمی به انگلیسی ترجمه شده و در غالب اطلاعات سفارت، ارسال خواهد شد.

۳- نکته شایان توجه این که در ماه فوریه گذشته، جان کلی یک کنفرانس خبری در NYC برگزار کرد و این مقالات را نیز در نشریه «ضد جاسوسی» منتشر نمود. لطفاً مشخص نمایید که آیا وزارت امور خارجه در خصوص اظهارات جان کلی تحقیق و بررسی لازم را به عمل آورده است یا خیر و نیز این که در صورت انجام تحقیق، نتیجه حاصله چه بوده است. نظر ما بر این است که در اسرع وقت، این اتهامات اساساً تکذیب شده و همگی «کذب محض» معرفی گردند.

سند شماره ۲۰۴

محرمانه

۴ ژوئن ۱۹۷۹ - ۱۴ خرداد ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۵۷۸۱

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: ای.بی. گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت جاری در ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) دیده شدن جورج حبش در ایران. غیروابسته بودن ارتش ایران.

کاهش تولید نفت به ۳/۴ میلیون بشکه در روز. هیأت مدیره شرکت ملی نفت ایران در اعتراض به حمله لفظی به رئیس شرکت نفت استعفاء می‌دهند. اظهارات آیت‌الله خلیجی درباره ریاست جمهوری. اخبار متفرقه.
۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه) الف- دیده شدن جرج حبش در ایران: دریادار مدنی، فرمانده نیروی دریایی و استاندار خوزستان، به خبرنگاران گفت که رهبر جبهه خلق برای آزادی فلسطین «دو یا سه بار» در حال انجام فعالیت‌های مشکوک در خوزستان رؤیت شده است. استاندار خوزستان گفت که حبش در روستایی به نام شادگان، که در حدود ۸ کیلومتری جاده اهواز خرمشهر قرار دارد، دیده شده است. او افزود که مردم به راحتی می‌توانند از مرز عبور کنند و از عراق به ایران بیایند. دریادار مدنی بار دیگر بیگانگان را به مداخله در امور ایران متهم ساخت، و یکبار دیگر افزود که هیچ مشکلی بین فارس‌ها و اعراب استان وجود ندارد. او گفت «گروههایی که خود را نماینده اعراب معرفی می‌کنند، گروههایی ضدانقلابی هستند که تحت لوای چپ‌گراها فعالیت دارند.» دریادار مدنی همچنین گفت که گمان می‌رود کنسولگری عراق در استان خوزستان به نحوی در آشوب‌های اخیر خرمشهر دست داشته است. او گفت که کانون فرهنگی و سیاسی اعراب در قاجاق سلاح از عراق دست داشته است، و برخی از وابستگان شاه یک میلیارد ریال برای اجیر کردن قاجاقچی به منظور ایجاد آشوب در منطقه صرف کرده‌اند، و مدارکی در دست است که نشان می‌دهد سفیر سابق ایران در آمریکا، اردشیر زاهدی، با قاجاقچیان سلاح تماس داشته است. دریادار مدنی همچنین گفت که دفتر سازمان آزادیبخش فلسطین در استان خوزستان هرگونه ارتباط با آشوب‌های اخیر در استان را رد کرده است.

ب- ارتش ایران غیروابسته خواهد بود. سرلشگر ناصر فرُبد، رئیس ستاد نیروهای مسلح اسلامی ایران، اظهار داشت که ارتش آینده دو خصوصیت خواهد داشت: یک، ارتشی اسلامی، و دو، ارتشی غیروابسته خواهد بود. سرلشگر فرُبد که در دانشگاه ارتش سخن می‌گفت، (محرمانه) اظهار داشت که «هم اکنون ارتش در چند نقطه کشور با ضدانقلابیون درگیر است، و آنها را درهم کوبیده است. این امر یک وظیفه ملی و خواست ملت ایران است.» او گفت که ضدانقلابیون به دلایل بی‌اساس برای کشور ایجاد مشکل می‌کنند ولی هر زمان که ارتش وارد عمل می‌شود، توطئه آنها را خنثی می‌کند. فرُبد به استادان دانشکده گفت که ما خواهان ارتشی هستیم که از ملت الهام می‌گیرد و بر اراده ملت تکیه می‌زند. این هدفی است که در ارتش و کل کشور دنبال می‌کنیم. ارتش ما سالهاست که از ملت بریده بود، ولی در شرایط فعلی انقلاب تمامی پیوندها با گذشته گسسته شده است. ما ارتشی می‌خواهیم که مطابق با جمهوری اسلامی باشد. ما یک ارتش ملی می‌خواهیم- ملت ما نمی‌تواند راه گذشته را دنبال کند. فرُبد گفت که یکی از اصول انقلاب این بود که «گذشته نباید تکرار شود- ما در پی آینده‌ای بهتر هستیم. من

آینده‌ای را که پیش رو داریم دارای دو قطب می‌بینم. یکی جمهوری اسلامی و دیگری عدم وابستگی. رئیس ستاد ارتش اظهار داشت که دانشگاه علوم و فنون ارتش متعلق به ارتش است. به بیان دیگر، ما ارتشی داریم که به علم و حمایت‌های علمی پرسنل خود نیازمند است، و به همین دلیل است که دانشگاه فوق ایجاد شده است. ما ارتشی داریم که همپای ارتش‌های دیگر است، و من در دانشگاهی هستم که پرسنل فنی ارتش را تربیت می‌کند. فرُّد تأکید کرد که ارتش ایران باید از مرزهای کشور در مقابل مداخله خارجی و فعالیت‌های غیرقانونی برون‌مرزی حفاظت و صیانت کند. ولی در عین حال نباید در امور شهروندان قانونی دخالت نماید. رئیس ستاد ارتش درباره درخواست‌های مشروع افسران گفت که به این درخواست‌ها رسیدگی خواهد شد. او گفت که در همین باره و همچنین درباره مشکلات بازسازی ارتش با خمینی صحبت کرده است. فرُّد اظهار داشت که خمینی در این‌باره دستوراتی صادر کرده است، ولی اشاره‌ای به آنها نکرد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): دانشگاه علوم و فنون ارتش دو سال پیش تأسیس شد و هم‌اکنون ۱۲۰ دانشجو دارد. انتظار می‌رود که در آینده نزدیک تعداد دانشجویان آن به ۴۰۰ نفر بالغ شود.

ج- کاهش تولید نفت به سقف ۳/۴ میلیون بشکه در روز. روز گذشته سخنگوی شرکت ملی نفت ایران فاش ساخت که تولید نفت ایران به سطح ۳/۴ میلیون بشکه در روز کاهش یافته است. ماه گذشته تولید نفت به ۴/۱ میلیون بشکه در روز رسیده بود. او گفت که تولید نفت در خوزستان به ۳/۴ میلیون بشکه در روز از چاه‌های نفت، و ۵۰۰ هزار بشکه در روز از سکوهای ساحلی خلیج فارس رسیده است. کاهش تولید نفت به سبب کاهش مصرف داخلی بوده است.

د- هیأت مدیره شرکت ملی نفت ایران در اعتراض به حمله لفظی به رئیس شرکت استعفاء می‌دهند. هم‌اکنون مشخص شده است که استعفای دسته جمعی هیأت مدیره شرکت ملی نفت ایران در اعتراض به حمله لفظی اخیر آیت‌الله بهشتی به رئیس شرکت صورت گرفته است. ولی طبق آنچه منبع اقتصادی ما که در طول ۴۸ ساعت گذشته اخبار را دنبال کرده است، گزارش کرده است، نزیه از اعضای هیأت مدیره خواسته است که لااقل در حال حاضر استعفای خود را پس بگیرند. روز گذشته گزارش داده بودیم که اعضای هیأت مدیره به بهانه اینکه شرایط برای انجام وظیفه مناسب نیست، استعفاء داده بودند.

ه- نامزدی آیت‌الله خلخالی در انتخابات ریاست جمهوری. آیت‌الله صادق خلخالی روز گذشته گفت که شاید در انتخابات ریاست جمهوری نظام جمهوری ایران نامزد شود «زیرا هیچ چیزی نمی‌بینم که مانع از این کار باشد». ولی این آیت‌الله که در حال دیدار از خوزستان برای رسیدگی به امور دادگاه‌های اسلامی است به یک خبرنگار گفت که نامزدی و موفقیتش به اراده مردم بستگی دارد.

و- اخبار متفرقه:

(۱) وزارت آموزش و پرورش با صدور بخشنامه‌ای اعلام کرد که زنان متأهل حق شرکت در کلاس‌های روزانه مدارس و دانشسراها را ندارند. وزارت آموزش و پرورش اعلام کرد زنان متأهلی که مایل به ادامه تحصیل هستند می‌توانند به طور مستمع آزاد و در منزل درس بخوانند و سپس در امتحانات آخر سال در مدارس و دانشسراها شرکت کنند. این بخشنامه عقب‌گردی است برای زنانی که دو سال پیش اجازه شرکت در کلاس‌های مؤسسات آموزشی را یافته بودند. در آن زمان نیز زنان می‌توانستند در صورت تمایل به صورت مستمع آزاد درس خود را ادامه دهند و در امتحانات آخر سال شرکت کنند، به نحوی که به امور زندگی‌شان لطمه‌ای وارد نشود.

(۲) شرکت متروی تهران قراردادهای خود را با سه شرکت فرانسوی که در حال احداث خط راه‌آهن شهری تهران بودند، لغو کرد.

(۳) آیت‌الله خمینی روز ۵ ژوئن را روز عزای عمومی اعلام کرد. خمینی در بیانیه‌ای که به مناسبت روز ۵ ژوئن صادر کرد، گفت «پانزده خرداد نقطه شروع مبارزات روحانیان با رژیم فاسد پهلوی در سرتاسر کشور بود. در راهپیمایی‌های اعتراض‌آمیز آن روز که به همت روحانیان برپا شد، نزدیک به ۱۵۰۰۰ آدم بی‌گناه کشته شدند. من امروز را برای همیشه روز عزای عمومی اعلام می‌کنم و در مدرسه فیضیه می‌نشینم و برای شهدای آن روز عزاداری می‌کنم. من امیدوارم که استعمار از ایران ریشه‌کن شود و جمهوری اسلامی بر اساس قرآن مجید مستقر شود.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): تظاهراتی که در بالا به آن اشاره شد، در روز ۵ ژوئن ۱۹۶۴ [۱۹۶۳] صورت گرفت و در نتیجه آن خمینی ابتدا به ترکیه و سپس به عراق تبعید شد. به خاطر اعلام عزای عمومی، سفارت نیز به جز بخش آتش‌نشانی و پرسنل ضروری تعطیل خواهد بود. انتظار می‌رود که فردا در تمام تهران راهپیمایی برپا شود.

سند شماره ۲۰۵

۵ ژوئن ۱۹۷۹ - ۱۵ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۵۸۲۵

موضوع: گزارش وضعیت ۵ ژوئن

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- به دستور آیت‌الله خمینی روز ۵ ژوئن به مناسبت شانزدهمین سالگرد تظاهرات ضدشاه که طی آن تعدادی از مردم کشته شدند، روز عزای عمومی اعلام شد (تعطیلات شیعیان بیشتر عزاداری و کمتر جشن و سرور است). حزب جمهوری اسلامی خمینی اعلام کرد که به همین مناسبت در یکی از میدان‌های بزرگ تهران راهپیمایی برپا می‌کند. بیش از ۳۰ گروه سیاسی

دیگر از انجمن‌های اسلامی گرفته تا حزب (کمونیست) توده بلافاصله اعلام کردند که در این راهپیمایی شرکت خواهند کرد. در مسیرهایی که ابتدا برای راهپیمایی اعلام شد، فقط یک مسیر از کنار سفارت می‌گذشت، ولی احتمالاً به دلیل تلاش دولت موقت برای جلوگیری از هر گونه حادثه‌ای رادیو دولتی ایران مسیرهای جدیدی را اعلام کرد که همگی از سفارت دور هستند.

۳- با وجود این، از ساعت ۹ صبح به بعد ۳ یا ۴ گروه از تظاهرکنندگان از مقابل ضلع جنوبی سفارت در خیابان تخت جمشید عبور کردند که بزرگترین آنها شامل ۳ تا ۵ هزار تظاهرکننده بود. آنها پلاکارت‌هایی با خود حمل می‌کردند و شعار می‌دادند از جمله «مرگ بر امپریالیسم آمریکا»، «اسلام پیروز است، آمریکا نابود است»، و «درود بر انقلاب». چند مرد مسلح نیز در میان تظاهرکنندگان دیده می‌شدند ولی حال و هوای خصومت‌آمیزی بر تظاهرکنندگان حاکم نبود و حتی در مقابل سفارت نیز توقف نکردند.

فرمانده محافظان کمیته‌ای سفارت، ماشاءالله کاشانی، چند نفر جوان دیگر را برای کمک به آنها در حفاظت از سفارت در این روز آورده بود.

از هم اکنون معلوم است که راهپیمایی گسترده‌ای در تهران برگزار خواهد شد و احتمالاً با شروع آن تظاهرکنندگان بیشتری از مقابل سفارت عبور خواهند کرد.

ناس

سند شماره ۲۰۶

۶ ژوئن ۱۹۷۹ - ۱۶ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۵۸۳۵

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: ای.بی. گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

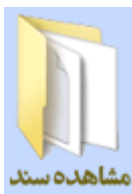
موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): میگ‌های عراقی بمب ناپالم در روستاهای ایران فرو می‌ریزند. توده‌های مردم به شهدای ۱۵ خرداد ادای احترام می‌کنند. آیت‌الله حسینی درباره به راه افتادن حمام خون هشدار می‌دهد. شرکت نظامیان در راهپیمایی‌ها ممنوع شد. نیروهای ارتش از بیت خمینی خارج می‌شود. نیروی هوایی وفاداری خود را به انقلاب اعلام می‌کند. پنج نفر دیگر اعدام شدند و رئیس شرکت ملی نفت ایران استعفای هیأت مدیره را نپذیرفت.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- میگ‌های عراقی بمب ناپالم در روستاهای ایران فرو می‌ریزند. استاندار آذربایجان

غربی، محمد عباسی، روز گذشته به منابع خبری گفت که چهار هواپیمای میگ عراقی روز دوشنبه از مرزهای ایران گذشتند و با بمب و تیربار دو روستای مرزی را مورد حمله قرار دادند. عباسی گفت در جریان حمله میگ‌های عراقی با بمب‌های ناپالم و تیربار به روستاهای مرزی تا به حال ۶ نفر کشته و ۴۰ نفر مجروح شده‌اند، ولی از آنجایی که اطلاعات کاملی از وضعیت روستاهایی که ممکن است مورد حمله هواپیماهای عراقی قرار گرفته باشند، مخابره نشده است، احتمال دارد تعداد تلفات بیشتر از این باشد. او افزود که در یکی از دو روستایی که مورد حمله قرار گرفتند، فقط سه خانه صحیح و سالم مانده و بقیه بر اثر بمباران سنگین هواپیماهای عراقی ویران شده‌اند. عباسی گفت که گزارش کاملی را در این باره به دولت مرکزی تسلیم کرده است و اگر قرار باشد اقدامی انجام شود، احتمالاً از طریق وزارت امور خارجه صورت خواهد گرفت. او گفت که احتمالاً هواپیماهای عراقی در درون مرزهای خود مشغول انجام عملیات بوده و «اشتباهاً» وارد مرزهای ایران شده‌اند. با وجود این، او افزود که فعلاً نمی‌تواند با اطمینان حرفی بزند و این عراقی‌ها هستند که باید درباره حمله بدون دلیل‌شان به روستاهای ایران توضیح بدهند. او گفت که حمله عراقی نمونه‌ای از نقض حاکمیت ایران بر سرزمین و هوایی کشور است. این حادثه اولین تنش جدی در روابط ایران و عراق است که پس از چهار سال قطع رابطه در سال ۱۹۷۲ از سر گرفته شده بود. در آن زمان وزیر امور خارجه الجزایر، احمد بوتفلیقه، بین دو کشور میانجیگری کرد. این حادثه زمانی رخ می‌دهد که ایران سعی دارد سیاست خارجی خود را در خلیج فارس از یک ناسیونالیسم فاشیستی به یک اخوت اسلامی تغییر دهد. دسترسی به هیچ یک از مقامات ایرانی برای اظهار نظر درباره سخنان استاندار آذربایجان غربی مقدور نبود، ولی منابع دیپلماتیک گفتند که در اینگونه موارد رسم این است که ایران باید مراتب اعتراض خود را اعلام کند و از عراق توضیح بخواهد.

ب- توده‌های مردم به شهدای ۱۵ خرداد ادای احترام کردند. توده‌های مردم به رهبری روحانیان بار دیگر با دولت اسلامی تجدید میثاق و هرگونه تلاش برای تضعیف آن را محکوم کردند. قطعنامه‌ای که در جمع بزرگترین تجمع تظاهرکنندگان در تهران، که بیش از ۱۰ هزار نفر در آن شرکت داشتند، قرائت شد ایالات متحده و به ویژه سنای آمریکا را به طرح «توطئه‌های بی‌شرمانه» و «تبلیغات جهت‌دار» بر ضد ایران متهم ساخت. حداقل نزدیک به ۳۰۰ هزار نفر از جمله کسانی که به مناسبت عزاداری برای کشته‌شدگان لباس عزا به تن داشتند و یا برای راهپیمایی خیابانی لباس غیر رسمی پوشیده بودند در تهران به راهپیمایی پرداختند. در شهرستان‌ها نیز صدها هزار نفر در تظاهرات شرکت کردند. زنان انقلابی نیز در حالی که مسلسل‌های سبک یوزی ساخت اسرائیل و ژ-۳های ساخت بلژیک و پرچم‌های کوچک ایران را که عکس خمینی بر روی رنگ سبز و سفید و قرمز چاپ شده بود، حمل می‌کردند در خیابان‌های شهر راهپیمایی کردند. تعداد کمی از انقلابیون نیز با یونیفورم‌های زیبای مشکی در تظاهرات شرکت داشتند. ولی تعداد اعضای یونیفورم‌پوش نیروهای مسلح در این راهپیمایی

نسبت به راهپیمایی‌های قبلی کمتر بود، که احتمالاً به دلیل ممنوعیت شرکت سربازان در راهپیمایی‌های سیاسی بوده است.

ج- شیخ حسینی در مورد به راه افتادن حمام خون هشدار داد. رهبر برجسته کردهای ایران، شیخ عزالدین حسینی روز گذشته هشدار داد چنانچه قانون اساسی جدید حقوق کلیه اقلیت‌های قومی ایران را حفظ و تضمین نکند، احتمال دارد در ایران حمام خون راه بیفتد. رهبر کردها گفت که باید «همه گروه‌های سیاسی» کشور در تهیه و تدوین پیش‌نویس قانون اساسی جدید شرکت داشته باشند و پیش‌نویس قانون اساسی جدید باید به تصویب یک مجلس مؤسسان برسد. او همچنین گفت که باید همه اصول منشور حقوق بشر در قانون اساسی جدید گنجانده شود و حقوق تمامی اقشار ایران در آن تضمین گردد.

د- شرکت نظامیان در راهپیمایی‌ها ممنوع شد. دادستان کل ارتش روز گذشته شرکت پرسنل ارتش در راهپیمایی‌ها و تجمعات عمومی را ممنوع اعلام کرد. دفتر دادستانی ارتش روز گذشته با صدور بخشنامه‌ای رسماً شرکت پرسنل ارتش را در تجمعات عمومی و تظاهرات چه در داخل و چه در خارج پادگان‌ها ممنوع اعلام کرد. در این بخشنامه آمده بود «دفتر دادستانی ارتش بدینوسیله به اطلاع کلیه افسران، درجه‌داران، سربازان و کارمندان غیرنظامی ارتش، نیروی دریایی و نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران می‌رساند که شرکت در تظاهرات و تجمعات عمومی مغایر مقررات نظامی و ممنوع می‌باشد.» علاوه بر این، در اطلاعیه فوق آمده بود که کلیه درخواست‌ها و اعتراضات باید ابتدا از طریق مجاری مناسب مطرح شود و در صورتی که مقامات ذیربط به آن رسیدگی نکردند، آنگاه به دادستانی ارتش ارجاع گردد. دفتر دادستانی که ۲۴ ساعته حاضر به دریافت درخواست‌ها و شکایات است از نظامیان خواست تا برای طرح شکایات خود با شماره‌های ۸۴۵۰۰۱ و ۸۴۲۰۰۴ تماس بگیرند. پیش از انتشار این اطلاعیه، دژبان مرکز طی نامه‌ای از دفتر دادستانی نظامی خواسته بود تا شرکت نظامیان را در تظاهرات ممنوع اعلام کند. فرماندهی دژبان مرکزی در این نامه از دادستان نظامی خواسته بود تا رسماً از کلیه پادگان‌ها بخواهد تا در صورت شرکت هر یک از نظامیان در تظاهرات اسامی آنها را به دژبان مرکز اطلاع دهند. فرمانده دژبان گفت «دژبانان وظیفه حفظ نظم در ارتش را بر عهده دارند و دستوراتی به منظور برخورد با هرگونه بی‌نظمی صادر شده است.»

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه): هر چند طبق بخشنامه فوق کلیه نیروهای مسلح اسلامی از شرکت در تجمعات و تظاهرات منع شده‌اند، ولی با این حال اجازه دارند در رفراندوم آتی و انتخابات عمومی شرکت کنند.

ه- نیروهای ارتش از بیت خمینی خارج می‌شوند. تیمسار سیف[سید] امیر رحیمی، فرمانده دژبان ارتش، روز دوشنبه اعلام کرد که محافظان ارتشی از بیت امام روح‌الله خمینی خارج شده‌اند و در آینده فقط از محله‌ای که بیت خمینی در آن قرار دارد محافظت خواهند کرد. تیمسار رحیمی گفت که این اقدام به دلیل عدم همکاری کافی رهبران مذهبی قم با او صورت

گرفته است. رحیمی گفت که علیرغم توافق خمینی با ارتش، سایر رهبران مذهبی قم با او همکاری نکرده‌اند و تحت چنین شرایطی منطقی نیست که از ارتش توقع داشته باشیم مسئولیت حفاظت از خمینی را بر عهده بگیرد. هفته گذشته طبق توافق رهبران مذهبی با تیمسار رحیمی، وظیفه حفاظت از امام خمینی و سایر رهبران مذهبی برعهده دژبان ارتش گذاشته شد. ولی با خارج شدن نیروهای ارتش، حفاظت از بیت خمینی موقتاً به پاسداران انقلاب به فرماندهی حاجی لطفی واگذار شده است.

و- نیروی هوایی ایران وفاداری خود را به انقلاب اعلام کرد. در تحوولی دیگر، نیروی هوایی ایران روز گذشته با صدور اطلاعیه‌ای وفاداری خود را به انقلاب اسلامی اعلام کرد و قسم خورد که «تا آخرین قطره خون از آن دفاع خواهیم کرد.» نیروی هوایی هشدار داد که عوامل قدرت‌های خارجی و رژیم گذشته ایران هنوز فعال هستند و کوشش دارند با استفاده از حربه‌های بی‌شرمانه انقلاب را از مسیر اصلی‌اش منحرف سازند. در اطلاعیه نیروی هوایی آمده بود که این نیروهای نامطلوب به این امید واهی دل بسته‌اند که می‌توانند با پخش شایعات گوناگون در میان مردم رعب و نارضایتی ایجاد کنند. در اطلاعیه فوق آمده بود «تعجبی ندارد که این گرگ‌صفتان در لباس بره خود را انقلابیون دلسوز نشان دهند و ملت را به خاک و خون بکشند» ولی این دشمنان باید بدانند که تمامی راههای گریز بر روی آنها بسته شده است و ملت هوشیار به آنها اجازه نخواهند داد تا انقلاب را منحرف سازند.

ز- پنج نفر دیگر در تهران و رفسنجان اعدام شدند. سه مأمور سابق ساواک روز گذشته در تهران تیرباران شدند. این سه نفر عبارت بودند از محمد کریم باصری‌نیا، رئیس سابق ساواک در قم، پرویز حاجی‌فر [حاجی فرجی] و ولی‌الله غیائی که هر دو از مأموران ساواک بودند. اتهام آنها محاربه با خدا، مفسد فی الارض، و شکنجه و قتل آزادیخواهان بود. دو تن از «عوامل رژیم سابق» نیز در رفسنجان تیرباران شدند. این دو نفر سرگرد عبدالحسین سروش، رئیس پلیس رفسنجان در دوران انقلاب و ستوان حافظ سرنوشت، رئیس اداره اطلاعات پلیس شهر بودند.

ح- رئیس شرکت ملی نفت ایران استعفای هیأت مدیره را نپذیرفت. طبق گزارش‌ها، رئیس شرکت ملی نفت ایران، حسن نزیه، گفته است که استعفای هیأت مدیره شرکت را که به او تسلیم شده بود، نپذیرفته است. روز شنبه گزارش شده بود که تمام اعضای هیأت مدیره شرکت ملی نفت ایران در اعتراض به حملات آیت‌الله دکتر محمد بهشتی به حسن نزیه از پست خود استعفا داده‌اند. تصور می‌شود که آیت‌الله بهشتی از اعضای شورای انقلاب اسلامی باشد. نزیه شب گذشته گفت که «آنها از اینکه حرف حق اینقدر موجب تشویش شده است، منزجر شده‌اند.» کارمندان صنعت نفت تصمیم گرفته بودند در حمایت از سخنان نزیه در مورد اسلام و مسایل ملی در مقابل دفتر اصلی شرکت ملی نفت ایران تجمع کنند. نزیه شب گذشته در جمع کارمندان شرکت نفت حاضر شد و از آنها خواست که هیچ اقدامی نکنند. اعضای هیأت مدیره از سوی شخص نزیه منصوب شده بودند و استعفای آنها بیشتر جنبه نمادین

داشت. هیأت مدیره شرکت نفت اعلام کرده بود که شرایط موجود برای ادای وظیفه مناسب نیست. هیأت مدیره از آیت‌الله خمینی خواسته است تا شخصاً با انتصاب آنها در این پست موافقت کند. در عین حال، روزنامه کیهان به نقل از حسن نزیه گزارش داده است که تولید نفت برای مصرف داخلی و صادرات به خارج کشور کافی است. تولید نفت ایران در سطح ۴ میلیون بشکه در روز قرار دارد که ۷۰۰ هزار بشکه آن به مصرف داخل می‌رسد.

سند شماره ۲۰۷

۶ ژوئن ۱۹۷۹ - ۱۶ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: افسر امنیتی منطقه‌ای، سفارت آمریکا، تهران - ایران

به: وزارت امور خارجه آمریکا

موضوع: گزارش وضعیت ماهانه

I. ارزیابی خطر:

الف) طی اردیبهشت ماه ۱۳۵۸ و تا به حال، میزان خطرات موجود علیه سفارت و پرسنل آن بسیار بالا بوده است. دولت ایران به کرات دولت آمریکا را متهم به «مداخله در امور داخلی خود» نمود و رسماً خواستار برپایی تظاهرات گسترده علیه سفارت آمریکا شده است. در زمان پیدایش این نوشتار، چنین تبلیغ شده است که دولت ایران سفیر پیشنهادی آمریکا را نمی‌پذیرد. در حال حاضر روابط دیپلماتیک بسیار بحرانی و پیچیده است. گذشته از روابط دیپلماتیک بین دولت میزبان و آمریکا، تمامی کشور دستخوش اقدامات تروریستی کوچک و بزرگ شده است. اخیراً در جنوب ایران، چریک‌های عرب در اعتراض به وضع اجتماعی و اقتصادی خود یک شهر را به طور کامل به آتش کشیدند. شبانگاهان در خیابانها و جاده‌های تهران موانعی قرار داده می‌شود و مجاهدین مسلح عابرین و وسائط نقلیه را متوقف کرده و آنها را بازرسی می‌نمایند. علاوه بر این نوعی بحران شدید اجتماعی در اینجا حاکم است و گروه‌های رقیب مسلح شده‌اند. بنا به گزارش مقامات سفارت بسیاری از منابع آنها از ترس اینکه مبدا هدف اقدامات تلافی‌جویانه واقع شوند از ملاقات با آنها سر باز می‌زنند. این روزها ایرانیها از جنگ داخلی سخن می‌رانند. خلاصه اینکه، امکان حمله جمعی و یا تروریستی به سفارت بسیار زیاد است. در آینده امکان دارد که کسانی به ربودن و یا کشتار پرسنل آمریکایی نیز مبادرت ورزند؛ ولی هنوز معلوم نیست که آیا این امر طراحی شده و یا شخص خاصی موردنظر قرار گرفته است.

ب) اقدامات خاص علیه آمریکا

- ۱- در تاریخ ۲۶ اردیبهشت ماه سازمان آزادیبخش فلسطین یک «راهپیمایی» با شرکت ۱۵۰ نفر به طرف دانشگاه تهران به راه انداخت.
- ۲- در تاریخ ۷، ۸ و ۹ خرداد در پایان تظاهرات چند تیر شلیک شد تا امکان خشونت علیه

سفارت از بین برود و گروه‌های مخالف سعی نکنند که به ساختمان اصلی سفارت نزدیک شوند. در تاریخ ۷ خرداد همان گروهی که از طرف دولت ایران مأمور حراست از سفارت شده بود پرچم آمریکا را به تظاهرکنندگان داد و آنها نیز آن را پاره پاره کردند. پس از این واقعه، پرچم آمریکا بار دیگر به اهتزاز درآمد، لیکن این بار در ارتفاع ۲۰ پایی قرار گرفت و بخش اضافی میله پرچم نیز پایین آورده شد. در هر دو روز ۷ و ۸ خرداد ماه نیروی گارد مجاهدین تحت سرپرستی ماشاءالله کاشانی (که حدود ۱۰۰-۷۵ نفر بود) از طرف سپاه انقلاب اسلامی تقویت شد (و حدود ۱۲۵-۱۰۰ نظامی را نیز شامل می‌گشت). حدود ۲۰۰ نفر نیروی نظامی نیز به صورت ذخیره در یکی از پادگانهای نزدیک سفارت به حالت آماده‌باش درآمدند. تمامی اعضای «تیم دفاع داخلی» مرکب از اعضای مهم وزارت خارجه، ارتش آمریکا، تفنگداران دریایی، و نیز افسر امنیتی منطقه‌ای در این روزها آماده بودند. در تاریخ ۱۵ خرداد نیز تظاهرکنندگانی مرکب از ۴۵۰۰ نفر از جلوی سفارت گذشتند ولی هیچ‌گونه خشونتی نشان ندادند.

۳- طی ماه مزبور چند بار گلوله‌هایی به طرف ساختمان اصلی سفارت شلیک گردید ولی هیچ‌گونه خسارت جدی وارد نیامد و فقط در یک مورد که آن هم یک تیراندازی شبانه بود گلوله‌ای به یکی از پنجره‌ها اصابت نمود. حدود ۱۵-۱۰ بار صدای شلیک تفنگ‌های خودکار در داخل محوطه آن هم از سوی گارد مجاهدین شنیده شد ولی خسارتی وارد نیامد. در گزارشات گارد مجاهدین آمده است که این تیراندازیا اشتباهی رخ داده است ولی به نظر ما بین گاردها و افراد ناشناس درگیریهایی رخ داده است.

۴- گذشته از جامعه رسمی آمریکایی (که حدود ۷۵ نفر هستند)، تجار آمریکایی نیز هدف خشونت آن هم از سوی کارگران و کارمندان اخراجی واقع می‌شوند. در چند مورد که کارگران با توسل به زور بازرگانان آمریکایی را توقیف کرده بودند، بخش کنسولی و در یک مورد افسر امنیتی منطقه‌ای میانجیگری کرده بودند. یکی از مقامات دفتر حفاظت آمریکا نیز تهدید شده بود (که قبلاً توسط تلفن به وزارت خارجه اطلاع داده شده بود)

II. عملیات

الف) توجیه و مشورت با دیدارکنندگان

۱- رونالد کلی کارمند بخش امنیت منطقه‌ای در تاریخ ۱۰ و ۱۴ اردیبهشت ماه به این واحد سفر کرد تا از وضع امنیت و روشهای امنیتی سفارت اطلاع حاصل کند.

۲- افسر امنیتی منطقه‌ای، سرگرد جفری رونالد نیز به واحد آمد تا عملیات گاردهای امنیتی تفنگداران دریایی را مورد بازدید قرار دهد.

۳- آقای دیوید لمب از شرکت ایستمن کداک نیز به سفارت آمد تا در مورد امنیت پرسنل خود مشورت نماید. شرکت کداک در ایران دچار مشکلات کارگری شدیدی شده که می‌تواند

منجر به گروگان گرفته شدن پرسنل آمریکایی گردد.

۴- در تاریخ ۲۵ اردیبهشت ۱۳۵۸ دستیار افسر امنیتی منطقه‌ای سفارت با افسران امنیتی سفارت‌های آمریکا در انگلستان و کانادا یعنی مسرز، گوربل و لوسی ملاقات نمود تا پیرامون مسایل مورد علاقه طرفین تبادل نظر نماید.

ب) فعالیت‌های پشتیبانی

افسر امنیتی منطقه‌ای همراه با مقام دفتر خارجی از تاریخ ۲۶-۳۰ اردیبهشت‌ماه ملاقاتی داشتند تا در مورد روشها و مشخصات امنیتی کنسولگری جدید واقع در محوطه سفارت تبادل نظر نمایند.

ج) فعالیت‌های مهم

- در تاریخ ۱۰ اردیبهشت افسر امنیتی منطقه‌ای کاگلین این واحد را ترک گفت و بیرمنگهام عهده‌دار مسئولیت‌های وی گردید.

- در تاریخ ۳۰ اردیبهشت ماه طرح دفاع داخلی جدید تدوین و در اختیار پرسنل واحد قرار گرفت.

- برای استفاده از تاریخ ۲۰ اردیبهشت، کارت هویت‌های جدیدی صادر و در اختیار پرسنل قرار داده شد.

در تاریخ ۱۰ خردادماه طرح‌های مربوط به بمب نامه‌ها نیز فرمول‌بندی و توزیع گردید.

- یک مرکز کنترل عملیاتی در رابطه با تظاهرات در تاریخ ۳۰ اردیبهشت ماه ایجاد شد.

- دستورات تفنگداران دریایی تدوین و توسط افسر امنیتی منطقه‌ای تصویب گردید تا از تاریخ ۱۱ خرداد به مرحله اجرا درآید.

- محل مربوط به کنترل عابرین پیاده در تاریخ ۱۱ اردیبهشت‌ماه بازسازی شد و یک دستگاه بازرسی الکترونیک ارباب رجوع را شامل می‌گردد.

- دستیار افسر امنیتی منطقه‌ای تمام پرسنل موقت و دائمی را از نظر امنیتی توجیه نمود. سی و پنج آمریکایی موجود عمیقاً در جریان امور توجیهی قرار گرفتند. در مورد این جلسه توجیهی نیز خلاصه نامه رسمی تدوین گردید.

- بهبود در امنیت فیزیکی: نصب درب‌های ضدانفجار داخلی و خارجی، قرار دادن جعبه‌های حاوی شن در بخش داخلی پنجره‌ها، نرده‌کشی و دیوارکشی‌ها به پایان رسیده است. تنها مورد تکمیل نشده از پیشنهادات ناظر امنیتی منطقه‌ای سیستم کنترل راه دور تی-گارد می‌باشد (که قرار است توسط آرتی. سی آتن در اواسط خردادماه نصب گردد). دستگاه‌های آتش‌نشانی سه برابر شده است.

- واحد حراستی امنیتی مرکب از نیروهای مجاهدین توسط دستیار افسر امنیتی منطقه‌ای آموزش بیشتری دیده‌اند.

- افسر امنیتی منطقه‌ای به A/SY/SAS در رابطه با یکی از کارمندان سرویس خارجه که گویا

با سرویس اطلاعاتی متخاصم در تماس بود، گزارش داده است. در این مورد تحقیقات هنوز هم ادامه دارد.

- در مورد یکی از کارمندان سرویس خارجی که به سودجویی در یک مورد صدور روایت متهم شده بود تحقیقات لازم انجام شد و به موقع گزارش کامل آن برای A/SY/II/PVB ارسال خواهد شد.

- در بخش کنسولی موقت دستگاه بازرسی ویزیتورها نصب گردید.

- از سلاحهای موجود صورت برداری و گزارشی به A/SY ارسال شد.

- پشتیبانی اداری از افسر امنیتی منطقه‌ای با استخدام یک کارمند موقت سرویس خارجی به عمل آمد. این فرد در اواسط خردادماه در نزدیکی این دفتر مستقر خواهد گردید. به علت غیبت منشی آمریکایی در بخش اداری امکان در اختیار قرار دادن یک منشی آمریکایی برای این دفتر وجود ندارد. به محض بازگشت این منشی و با توافق مشاور اداری این پشتیبانی نیز به عمل خواهد آمد. مهم‌ترین مسئله بازسازی این دفتر از جنبه واقعی اداری آن است. در حال حاضر ما دارای اسکلت بایگانی، سیستم بایگانی، و حمایت از نظر منشی می‌باشیم. ما در تلاشیم تا عملیات به صورت عادی بازگردد. امیدواریم که از این پس اینگونه گزارش وضعیت‌ها مرتباً به افراد ذیربط ارسال شود. گزارش وضعیت ماه بعد شامل یک خلاصه آماری خواهد بود، که در گزارش حاضر به خاطر فقدان اطلاعات مربوطه گنجانده نشده است.

III. طرحهای مربوط به ماه آتی

- به جریان انداختن پشتیبانی منشی از دفتر امنیت منطقه‌ای.

- تقویت پناهگاههای موجود در اقامتگاههای سفیر و معاونت واحد.

- افسر امنیتی منطقه‌ای و دستیارش آماده توجیه ویلیام کلارک افسر امنیتی منطقه‌ای جدید در تاریخ ۲۱ خرداد ۱۳۵۸ می‌باشند. افسر امنیتی منطقه‌ای بیرمنگهام نیز در تاریخ ۲۳ خرداد رهسپار وزارت امور خارجه خواهد شد.

IV. تخلفات

وجود نداشته است.

V. تفنگداران دریایی و مهندسی دریایی

- اسکات اسمیت در تاریخ ۸ اردیبهشت پس از دو ماه خدمت این واحد را ترک گفت. افسر امنیتی منطقه انجام وظیفه بسیار خوب وی را تدوین نمود و کاردار نیز رسماً بر آن صحنه گذارده است.

- گروهبان ملکوم ئی. مین. افسر وظیفه تفنگدار دریایی دستورات مربوط به تفنگداران

دریایی را به طور کامل فرمول‌بندی نمود. واحد تفنگداران دریایی در تهران کاملاً آماده مقابله با رویدادهای دارای ماهیت تروریستی در این مکان است.
- افسر امنیتی منطقه‌ای گروه‌بان گری ا. روسو را از خدمت برکنار کرد که علت آن نیز سرپیچی از دستورات (ترک محل سکونت تفنگداران بدون کسب اجازه) بوده است.

سند شماره ۲۰۸

۷ ژوئن ۱۹۷۹ - ۱۷ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۵۹۰۷

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت

تهیه‌کننده گزارش: ای.بی. گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

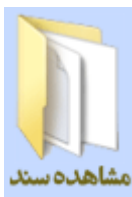
مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) گزارش وضعیت جاری ایران شامل: ایران مراتب اعتراض خود را به حملات هوایی بی‌دلیل عراق اعلام می‌کند. تلفات حملات هوایی عراق. استاندار ایلام خواستار خلع سلاح مردم شد. اعدام‌های بیشتر.
۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- اعتراض ایران به حملات هوایی بی‌دلیل عراق. روز گذشته ایران به دلیل نقض حریم هوایی اش توسط جنگنده‌های عراقی و حمله آنها به چهار روستای ایران شدیداً به عراق اعتراض کرد. جنگنده‌های عراقی بر سر ساکنان روستاهای سردشت در استان آذربایجان غربی بمب ناپالم ریخته بودند. روز گذشته سفیر عراق در ایران، عبدالملک آل‌یاسین، برای دریافت نامه اعتراض ایران و توضیح علت حمله بدون تحریک به قلمرو حاکمیت ایران به وزارت امور خارجه فرا خوانده شد. گفته می‌شود که آل‌یاسین از وقوع این حادثه ابراز بی‌اطلاعی کرده و قول داده است که از دولت خود در این مورد توضیح بخواهد. مقامات سفارت عراق روز گذشته بمباران روستاهای ایرانی توسط جنگنده‌های عراق را تکذیب کردند. آنها گفتند که بمب‌های ناپالم ساخت آمریکا است و نیروی هوایی ما از این نوع بمب استفاده نمی‌کند. با وجود این، مقامات فوق حمله جنگنده‌های عراقی به مرزهای ایران را تکذیب نکردند. دفتر نخست‌وزیری نیز این حمله را تأیید کرده و گفته است که چهار جنگنده سوخو متعلق به نیروی هوایی عراق دوشنبه شب وارد مرزهای ایران شده و چهار روستای مرزی کشور را در سردشت در آذربایجان غربی بمباران کردند. فرمانده نیروی هوایی ایران، سرلشگر امامیان [ایمانیان]، اظهار داشته است که جنگنده‌های عراقی به روستاهای مرزی ایران حمله

نکرده‌اند. او سه‌شنبه شب به یک منبع خبری گفت که ایستگاههای راداری مرزی تجاوز هیچ جنگنده‌ی متخاصمی را به درون حریم هوایی ایران ثبت نکرده‌اند. تیمسار امامیان گفت که به احتمال قوی هدف این حملات روستاهای عراقی مجاور مرز ایران بوده است.

ب- تلفات حمله هوایی عراق. امروز یکی از روزنامه‌ها تعداد تلفات بمباران و گلوله‌باران جنگنده‌های عراقی را در روستاهای کردستان ۱۰ کشته و ۴۰ مجروح اعلام کرد، و نوشت که حملات هوایی دوشنبه شب در دو مرحله صورت گرفته است. این روزنامه همچنین به نقل از سفیر عراق در تهران نوشت که حملات فوق به روستاهای ایران احتمالاً نتیجه امور داخلی عراق و تعقیب اشراک بوده است. فرماندار سردشت، که در روزنامه‌ها فقط به نام نقیب از او نامبرده شده است، گفت که مسئله تعقیب اشراک قبایل به داخل خاک ایران حقیقت ندارد «زیرا جنگنده‌های عراقی به مناطق مسکونی (روستاها) و مزارع حمله کرده‌اند.» او همچنین اظهار داشت که هدف از این حملات، ضربه زدن به مردان بارزانی در سردشت نبوده است و افزود که بمباران مناطق کردنشین عراق دو سال است که ادامه دارد، «و احتمالاً این حملات به مناطق کردنشین ایران نیز سرایت کرده است.» او ابراز داشت که جنگنده‌های عراقی ۱۰ تا ۱۵ مایل به داخل خاک ایران نفوذ کرده و به روستاهای هالی‌شیعه، نوکان، توژال، کانیزار، گوروشیر، دودآباد، حمله کرده‌اند. شش نفر فقط در گوروشیر کشته شده و از ۱۳ خانواری که در این روستا زندگی می‌کردند، فقط ۳ خانوار کشته یا مجروح نداده است. او افزود که جنگنده‌های عراقی علاوه بر حمله به روستاها، منطقه بین کانیزار و توژال را گلوله‌باران کردند که موجب وارد آمدن تلفات به دام‌هایی شده است که در آنجا می‌چریدند. فرماندار سردشت گفت که به خاطر کوهستانی بودن منطقه هنوز گزارش کاملی از میزان تلفات و خسارات به دست او نرسیده است. از او پرسیدند که آیا پاسگاههای مرزی دارای پرسنل هست یا خیر، و او پاسخ داد که در حال حاضر نیروهای محلی مسئولیت اداره این پاسگاهها را بر عهده دارند و هر چند نیروهای انتظامی برای این پاسگاهها تشکیل شده‌اند، ولی ظاهراً در هنگام حمله بر سر پُست‌هایشان نبوده‌اند. فرماندار سردشت گفت که حملات در دو مرحله و در ساعت ۱۲ ظهر و ساعت ۱۴ روز دوشنبه صورت گرفت. ولی مقامات رسمی ایرانی توضیح نداده‌اند که چرا خبر این حملات بعد از ۳۶ ساعت به رسانه‌های خبری اعلام شد. یک منبع خبری دیگر گزارش داده است که دو تیم پزشکی برای کمک به مجروحین این حملات به منطقه جنوب‌غربی سردشت اعزام شده‌اند. هیچ گزارشی از تلفات یا مجروح شدن سکنه روستاهای دیگر مخابره نشده است. برآورد شده است که خسارات مادی وارده به روستاها چیزی حدود ۲۰ میلیون ریال باشد.

ج- استاندار ایلام خواستار خلع سلاح مردم شد. استاندار ایلام، سیداسدالله امیر قهرمان، با انتشار اعلامیه‌ای از مردم خواست تا سلاح‌های خود را ظرف مدت ۱۰ روز به استانداری تحویل دهند، در غیر این صورت، دادگاههای انقلاب استان با متخلفان برخورد خواهند کرد.

استاندار ایلام گفت که اعلامیه مزبور متعاقب دستور امام خمینی، رهبر انقلاب اسلامی ایران، و با هدف حفظ آرامش عمومی صادر شده است. این اعلامیه مصرانه از «کلیه کودکان، برادران، پدران، سالخورده‌گان و افراد مؤمن و متقی» خواسته است تا با کمیته‌های نواحی مختلف شهر یا مراکز استانداری تماس بگیرند و «در خلع سلاح عمومی مردم و اطاعت از دستورات خمینی در ارتباط با منع خرید و فروش و حمل سلاح با استانداری همکاری کنند».

د- اعدام‌های بیشتر. دادگاه انقلاب دزفول شش تن از عوامل رژیم گذشته را به مرگ محکوم کرد. اعدام‌شدگان عبارت بودند از: خان‌جان آهنی، مأمور ساواک؛ عبدالرضا عباسی، استوار ژاندارمری؛ سرهنگ بهادر افراسیابی، رئیس ساواک دزفول؛ و ستوان قاسم مددی. اتهام آنها قتل عام مردم و فعالیت‌های ضدانقلابی بود. در همین حال، دادگاه انقلاب تهران پنج تن دیگر از عوامل رژیم گذشته را به مرگ محکوم کرد و آنها امروز اعدام شدند. اعدام‌شدگان عبارت بودند از: سرهنگ جلیل پورطوسی (که یکی از منابع عمومی نام او را خصوصی ذکر کرده بود)، فرمانده سابق دانشکده افسری تهران به اتهام قتل پنج دانشجو؛ و سرگرد منوچهر قول‌ایاق، فرمانده حراست دانشکده افسری که به ۱۲ سال حبس و انفصال از ارتش و پست‌های دولتی محکوم شد. بقیه عبارت بودند از: محمدکریم باصری‌نژاد [باصری نیا]، شکنجه‌گر؛ پرویز حاجی‌فرجی، مأمور ساواک؛ ولی‌الله فیاض [غیائی]، مأمور ساواک؛ و یک نفر دیگر که هویتش فاش نشده است. دادگاه انقلاب تبریز نیز دو پلیس را به مرگ محکوم کرد: محمدتقی نصیراوغلی و چراغعلی عقیقی. اتهام آنها کشتار مردم بود.

سند شماره ۲۰۹

۱۰ ژوئن ۱۹۷۹ - ۲۰ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۵۹۹۹

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: سروان اچ.اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) وضعیت در ایران شامل: ملی شدن بانک‌ها. روابط عراق و ایران.

اخراج سفیران و کارمندان عالی‌رتبه وزارت امور خارجه. مجلس مؤسسان، و بیانیه فداییان.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- دیدگاه خارجیان در مورد ملی شدن بانکداری در ایران. در روزهای تعطیل آخر هفته

مورخ ۹ و ۱۰ ژوئن دولت موقت ایران ۲۷ بانک خصوصی را که قبلاً به نظام ملی بانکداری

تعلق نداشتند، ملی اعلام کرد. بخش اقتصادی سفارت آمریکا گزارش کاملی درباره ملی شدن بانک‌ها و پیامدهای احتمالی آن تهیه کرده است که ارسال خواهد شد. در ذیل ترجمه مقاله‌ای فارسی از ایران پول درباره ملی شدن بانک‌ها به نظر تان می‌رسد که نام نویسنده آن ذکر نشده بود: «در حالی که نمایندگان بانک‌های خارجی منتظر تعیین تکلیف از سوی دفاتر اصلی خود هستند، تجار ایرانی و خارجی نیز در حال یأس و ناامیدی به سر می‌برند. یک حسابدار بریتانیایی می‌گوید که تصمیم دولت برای ملی کردن بانک‌ها تصمیمی بزرگ و البته ارتجاعی است. فعالیت بانک‌های خارجی در ایران با توجه به تجربه ارزشمند و دانش کارشناسی آنها در امر مدیریت در دوران بعد از انقلاب موجب اعتماد خارجی‌ان به نظام بانکی ایران شده است و ملی شدن بانک‌ها فقط از تمایل بیشتر بازرگانان برای معامله با ایران خواهد کاست. بسیاری از بازرگانان بریتانیایی که خوش‌بینی چندانی نسبت به نظام بانکی ایران ندارند، فقط به دلیل حضور بانک‌های خارجی در این کشور هنوز فعالیت خود را ادامه می‌دهند. ولی اعتماد آنها به دولت به صفر رسیده است. یک تاجر ایرانی از گفته نخست‌وزیر مهدی بازرگان که رکود اقتصاد را به گردن بخش خصوصی انداخته بود، گله داشت. او با عصبانیت می‌گفت: «این حرف اصلاً معنی ندارد.» این بانک‌های خصوصی هستند که در بخش خصوصی سرمایه‌گذاری می‌کنند، و تنها بخشی که از اول انقلاب تا به حال اصولاً کاری انجام داده، همین بخش خصوصی بوده، و بخش دولتی کار چندان قابل‌اعتنایی صورت نداده است. این منبع برای نمونه به پروژه‌هایی نظیر خط لوله گاز ایگات دو، سد دره لار، طرح‌های گسترده جاده‌سازی، مجتمع پتروشیمی بندر شاهپور، توسعه بنادر در بندرعباس اشاره کرد و گفت که تعداد این پروژه‌ها بی‌شمار است، و دولت که در دام کاغذبازی گرفتار است، ظاهراً به این زودی‌ها نمی‌تواند تکانی بخورد. اتفاق‌نظر در اینجا این است که دولت با ملی کردن بانک‌ها خطای بزرگی مرتکب شده است. تصمیم فوق‌را شورای انقلاب برغم مخالفت وزارت امور اقتصادی و دارایی و رئیس بانک مرکزی اتخاذ کرده است. مردم در اینجا فکر می‌کنند که دولت دست روی هر چیز که می‌گذارد آن را خراب می‌کند. همین حرف را می‌توان در مورد همه کشورهای دیگر نیز زد، زیرا ملی شدن بخش بانکداری و بیمه در هیچ‌کدام از آنها موفق نبوده است و در نهایت دولت مجبور شده است آنها را دوباره به بخش خصوصی واگذار کند (مثلاً هند). همیشه این سؤال مطرح است که دولت از کجا می‌خواهد پرسنل ماهری را که برای اداره بانک‌ها لازم است، بیابد. صرف‌نظر از نتیجه کار، به احتمال زیاد آشفته‌گی بوروکراتیک، بلا تکلیفی‌های سیاسی و بی‌کفایتی مدیران که همیشه از خصوصیات بخش دولتی ایران بوده است یک گام به جلو خواهد رفت... یعنی بخش دولتی را به رکود کامل خواهد کشاند. یکی از منابع خبری استدلال می‌کند که ملی شدن کل نظام بانکی می‌تواند به تقویت بانک‌های ضعیف‌تر کمک کند... از جمله بانک ایرانی‌ها، بانک بین‌المللی ایران، بانک داریوش و بانک شهریار، و احتمالاً منجر به اعتماد بیشتر مردم به این بانک‌ها خواهد شد، زیرا دولت پشتوانه اعتبارات

اسنادی را فراهم خواهد آورد. با وجود این، استدلال بالا به معنای کارآمدتر شدن نظام بانکی در ایران نخواهد بود. البته اگر چه بانک مرکزی ایران شاید بتواند به ریختن پول به درون این چاه ظاهراً بی‌سروته ادامه دهد ولی مردم حداقل در ابتدای کار به بانک‌های دولتی که سابقه چندان خوبی ندارند، اعتماد نخواهد کرد.

ب- تنش بین عراق و ایران. بر اساس گزارش روزنامه‌ها در ساعات اولیه صبح روز ۸ ژوئن یک گشت مرزی عراقی به سوی مرزداران ایرانی در شلمچه، نزدیک خرمشهر، تیراندازی کرد، ولی مرزداران ایرانی برای جلوگیری از تشدید درگیری، به تیراندازی آنها پاسخ نگفتند. مقامات ایرانی هیچگونه تلفاتی را گزارش نکرده‌اند. در گزارش دیگری که از سوی خبرگزاری پارس از کرمانشاه مخابره شد، فرماندار اورمانات اظهار داشت که یک جت جنگنده عراقی حریم هوایی ایران را در روزهای جمعه و شنبه مورخ ۸ و ۹ ژوئن نقض کرده است. در ایران نیز نزدیک به ۸۰۰۰ نفر از مردم با راهپیمایی در مقابل سفارت عراق در تهران در ساعات اولیه بعدازظهر، حمله جت‌های جنگنده نیروی هوایی این کشور را به چهار روستای ایران محکوم کردند. این تظاهرات به رغم شعارهای کوبنده، خشونت‌آمیز نبود.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): در طول هفته گذشته، چه پیش از بمباران روستاهای ایران و چه بعد از آن، شخصیت‌های سیاسی و مذهبی متعددی عراق را به دخالت در امور ایران متهم ساختند، که همین مسئله موجب تشدید تنش‌ها در طول مرزهای ایران و عراق شده است. تحریکات علنی اخیر از سوی ارتش عراق که در پی این تنش‌ها رخ داده نیز می‌تواند جرقه شروع آتش سهمگینی در روابط دو کشور باشد. روابط دو کشور از سال ۱۹۷۵ تا به حال دارای ثبات بود و تهیه‌کننده گزارش به هیچوجه نمی‌تواند بفهمد که بازگشت به خصومت‌های قبل از ۱۹۷۵ چه فایده‌ای برای دو کشور خواهد داشت.

ج- خانه‌تکانی وزارت امور خارجه. روزنامه انگلیسی زبان تهران تایمز گزارش زیر را منتشر ساخته است: «بر اساس گزارش‌ها، نام نزدیک به ۱۱۰ سفیر و مقام عالی‌رتبه وزارت امور خارجه در فهرست بازنشستگی قرار گرفته است. منابع موثق گفتند که این مقامات دستور بازنشستگی خود را که به دستور وزیر امور خارجه، دکتر ابراهیم یزدی، صادر شده بود هفته گذشته دریافت کردند. این منابع گفتند که بسیاری از این مقامات که نام آنها در فهرست بازنشستگی قرار گرفته است هنوز طبق آیین‌نامه استخدامی ایران ۳۰ سال خدمت خود را نگذرانده‌اند، ولی اکثر آنها به سن بازنشستگی که ۶۰ سال است، رسیده‌اند. با وجود این، برخی سفرای رژیم گذشته نظیر پرویز راجی، سفیر ایران در انگلیس، فریدون هویدا، نماینده ایران در سازمان ملل، و فرهاد سپهبدی، فرستاده ایران به یکی از شیخ‌نشین‌های حاشیه خلیج فارس، علاوه بر اینکه بازنشست شده‌اند، حقوق بازنشستگی نیز به آنها پرداخت نخواهد شد. طبق گزارش‌ها یزدی قصد دارد برخی از این سفیران و همچنین تعدادی از مقاماتی را که در رژیم گذشته بازنشست شده بودند دوباره به کار دعوت کند. گفته می‌شود که این اقدام اولین

خانه‌تکانی گسترده وزارت امور خارجه از زمان پیروزی انقلاب در ماه فوریه است، هر چند در زمان وزارت کریم سنجابی، خلف یزدی، نیز اقداماتی علیه ۱۰ تا ۱۲ سفیر از جمله اردشیر زاهدی که از خدمت عزل شده بودند، اتخاذ شده بود. یزدی مکرراً بر لزوم پاکسازی وزارت امور خارجه از آدم‌هایی که کاملاً خود را وقف رژیم اسلامی جدید نکرده‌اند و آنهایی که حاضر نیستند برای انجام خدمت از خود مایه بگذارند، تأکید کرده است.

د- مجلس مؤسسان (محرمانه). به نظر می‌رسد که مسئله لزوم تشکیل مجلس مؤسسان برای بررسی پیش‌نویس قانون اساسی که قرار است به زودی منتشر شود، حل شده باشد. عباس امیرانتظام، سخنگوی دولت اظهار داشته است که پس از تصویب پیش‌نویس قانون اساسی از سوی شورای انقلاب و دولت، یک مجلس مؤسسان متشکل از (تقریباً) ۴۰ نماینده آن را مورد بازنگری قرار خواهد داد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): اظهارات چند هفته پیش آیت‌الله خمینی مبنی بر اینکه نیازی به مجلس مؤسسان نیست و همان رأی آری یا نه برای تصویب قانون اساسی کافی است، صحنه سیاست ایران را که شدیداً متشتت است، لرزاند. بسیاری از بخش‌های دولت با این اظهارات مخالفت کردند و برخی از ناظران تصمیم خمینی بر تشکیل نشدن مجلس مؤسسان را مانع بزرگی در مسیر تشکیل یک دولت پایدار و مشروع دانستند. ولی تصمیم دولت برای تشکیل مجلس مؤسسان و بازنگری پیش‌نویس قانون اساسی می‌تواند اعتراضاتی را که در ارتباط با قانون اساسی وجود داشت خفه کند. اگر ایرادی در انتخاب نمایندگان مجلس مؤسسان پیش نیاید، این مجلس می‌تواند مشروعیتی به قانون اساسی ببخشد که فراندوم نمی‌توانست. بدین ترتیب، فعلاً یک مانع دیگر از سر راه قانون اساسی برداشته شده است.

[ه-] بیانیه سازمان فداییان اسلام که از سوی رهبر جدید آن آیت‌الله صادق خلخالی منتشر شده است، به شرح زیر است:

- (۱) فداییان اسلام بر طبق موازین اسلامی فعالیت می‌کند.
- (۲) فداییان اسلام ایدئولوژی غربی و شرقی را رد می‌کند.
- (۳) فداییان اسلام تنها دنباله‌روی رهنمودهای ابرمرد تاریخ و مراجع مذهبی خواهد بود.
- (۴) فداییان اسلام در آینده در خدمت نظام جمهوری اسلامی خواهد بود.
- (۵) فداییان اسلام به فعالیت‌های اسلامی در زمینه اقتصاد، سیاست و مسایل اجتماعی مبادرت خواهد کرد.
- (۶) فداییان اسلام حقوق اقلیت‌ها را محترم می‌شمارد.
- (۷) فداییان اسلام برای محو مظاهر شرک، کفر و غرب‌گرایی تلاش خواهد کرد.
- (۸) فداییان اسلام نه فقط از جمهوری اسلامی ایران بلکه از همه ملت‌های مسلمان نظیر فلسطین دفاع خواهد کرد.
- (۹) فداییان اسلام به تبلیغ فرهنگ اصیل اسلامی از طریق روزنامه‌ها، تبلیغات، روحانیان،

مجلات، و رادیو و تلویزیون خواهد پرداخت.
 (۱۰) فداییان اسلام با توسل به موازین اسلامی برای پاکسازی آنهایی که در مسیر خطا گام گذاشته‌اند تلاش خواهد کرد، حتی به قیمت دادن خون و شهادت.
 خلخالی تأکید کرد که همه افسران باید واجبات اسلام را رعایت کنند.
 نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه):

(۱) مطالب ضدآمریکایی در مطبوعات. تهدید فیزیکی علیه آمریکایی‌های مقیم ایران که ظرف روزهای گذشته بخشی از زندگی آنها بود هم اینک قدری کاهش یافته است. این تهدیدها فقط زمانی که تظاهرکنندگان به سوی سفارت حرکت می‌کنند و ذهنیت عوامانه غالب می‌شود، تجسم می‌یابد. با وجود این، روزنامه‌ها هر روز اظهارات و مقالات ضدآمریکایی به چاپ می‌رسانند. مثلاً در تهران تایمز امروز، چهار مقاله طولانی شامل اظهارات ضدآمریکایی به چاپ رسید که در آن آمریکا به شرکت در اقدامات ضدانقلابی متهم شده بود.

(۲) مشاهدات وابسته نظامی و وابسته نیروی هوایی. در روزهای قبل از انقلاب می‌دیدیم که خانواده‌های طبقات بالا، و متوسط بالا و افسران ارتش مثل سمورهایی که به آب می‌زنند از ایران خارج می‌شوند. این گروه از مردم عمدتاً به خارج از کشور و بسیاری از آنها به آمریکا رفته بودند. حالا یک گروه جدید از این مهاجران را شاهد هستیم. بسیاری از خانواده‌های طبقه متوسط که قبلاً هرگز از ایران خارج نشده بودند و می‌گفتند که هرگز ایران را ترک نخواهند کرد، حالا یا دارند از ایران می‌روند و یا قصد این کار را دارند. بسیاری از این آدمها تکنوکرات‌ها، پزشکان، حقوقدانان و تاجران تحصیل کرده‌ای هستند که بخشی از ستون فقرات جامعه مدرن ایران را تشکیل می‌دهند. خروج آنها از ایران به ملتی که هم اینک نیز دچار مشکلات عدیده‌ای است، لطمه فراوانی وارد خواهد کرد. البته هنوز نمی‌توانیم گستردگی این مهاجرت‌ها را ارزیابی کنیم ولی شکل گرفتن آنها را شاهد هستیم و می‌دانیم که این امر صدمه زیادی به شکل‌گیری مجدد جامعه‌ای پایدار در ایران خواهد زد.

سند شماره ۲۱۰

۱۱ ژوئن ۱۹۷۹ - ۲۱ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۰۷۴

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: سروان اچ.اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی درباره وضعیت ایران ارائه می‌دهد، شامل:

گروه فرقان درباره یک ترور دیگر هشدار می‌دهد. حزب جمهوری مردم را به راهپیمایی دعوت می‌کند. افزایش محبوبیت آیت‌الله شریعتمداری. حوادث فرودگاه مهرآباد. تنش بین عراق و ایران، و اخبار قابل توجه دیگر.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- گروه تروریستی فرقان که در ماه آوریل سپهبد قرنی و آیت‌الله مطهری را ترور کرد، سرتیپ نورالدین مستهدی را نیز تهدید به مرگ کرده است. مستهدی مدیر کل خدمات پزشکی ارتش است.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): گروه فرقان قبلاً تهدید کرده بود که تعداد زیادی از شخصیت‌های دولت انقلابی را ترور خواهد کرد. ولی این اولین باری است که از فرد مشخصی نام برده است.

ب- حزب جمهوری اسلامی مردم را دعوت کرد تا در روز جمعه مورخ ۱۵ ژوئن ۷۹ به تظاهرات بپردازند. جمعیت مسلمان حزب جمهوری اسلامی از مردم خواست تا در حمایت از تشکیل مجلس مؤسسان در روز جمعه به خیابان‌ها بیایند. در منابع مطبوعاتی آمده است که اعضای جبهه دموکراتیک ملی و نهضت رادیکال ایران نیز در این راهپیمایی شرکت خواهند کرد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): حزب جمهوری اسلامی این تظاهرات را بعد از آن ترتیب می‌دهد که عباس امیرانتظام، سخنگوی دولت، در روز نهم ژوئن اعلام کرد که یک مجلس مؤسسان ویژه با ۴۰ نماینده تشکیل خواهد شد. ظاهراً این مجلس مؤسسان ویژه چیزی نیست که آیت‌الله خمینی به مردم وعده داده بود، و هم اینک شخصیت‌ها و گروه‌های مختلفی به آیت‌الله گوشزد می‌کنند که به «وعده‌های انتخاباتی‌اش» عمل کند.

در روزنامه تهران تایمز امروز نام اشخاص زیر ذکر شده بود که از تشکیل مجلس مؤسسان با حضور نمایندگانی از سوی تمامی اقشار جامعه طرفداری کرده‌اند: دکتر کریم سنجابی؛ رهبر حزب جبهه ملی؛ آیت‌الله شریعتمداری؛ حسن نزیه رئیس شرکت ملی نفت ایران؛ دکتر متین دفتری؛ و علی‌اصغر حاج سید، نویسنده برجسته سیاسی کشور. به نظر می‌رسد که این شخصیت‌های با نفوذ آغازگر حرکتی برای تشکیل یک مجلس مؤسسان هستند که نمایندگان تمامی اقشار ملت را در خود جای داده باشد. اگر امواج افکار عمومی در حمایت از تشکیل مجلس مؤسسان برخیزد، شاید آیت‌الله خمینی را متقاعد سازد تا دست از ایده فراندوم به جای مجلس برای تصویب قانون اساسی ایران بردارد.

ج- آیت‌الله شریعتمداری. از شواهد و قرائن اینگونه بر می‌آید که قدرت سیاسی آیت‌الله شریعتمداری رو به افزایش است و از قول یکی از دستیاران آیت‌الله خاقانی در بخش عرب‌نشین استان خوزستان نقل شده است که «ما منتظر شریعتمداری هستیم. حرف او برای ما

حجت است. او را رهبر خود می‌دانیم.» از زمان پیروزی انقلاب، بسیاری از مواضع شریعتمداری با تصمیمات اتخاذ شده در قم در تضاد بوده است. او گفته است: «من به هیچ‌وجه قصد مداخله ندارم. هر وقت مسئله‌ای پیش بیاید، من هم نظرم را می‌دهم.» ولی ظاهراً اشخاص زیادی از او حرف‌شنوی دارند و تعداد مقلدان او چند برابر شده است.

د- فرودگاه مهرآباد. تعداد زیادی از افراط‌گرایان اسلامی روز ۱۰ ژوئن به فرودگاه مهرآباد حمله کردند و از دولت خواستند تا هواپیمایی برای رفتن به لیبی در اختیارشان قرار دهد. این گروه، که تعدادی از آنها مسلح بودند، و بین ۲۰۰ تا ۴۵۰ نفر تخمین زده می‌شوند، قصد داشتند به دنبال امام موسی صدر، که در لیبی مفقود شده بود، بگردند. طبق آخرین گزارش‌ها، نزدیک به ۱۰۰ نفر آنها در فرودگاه تحصن کرده و خواستار هواپیمایی برای اعزام به لیبی شده بودند. در یک رویداد دیگر، تهدید به بمب‌گذاری و سپس تهدید تلفنی حمله مسلحانه به ترمینال پروازهای بین‌المللی موجب شد فضای پرتنش بر این ترمینال حاکم شود. هر چند هر دو تهدید فوق دروغ بود، ولی موجب شد محافظان فرودگاه تمام شب را به حالت آماده‌باش سپری کنند.

ه- تنش بین عراق و ایران. مطبوعات ایران خبر از دو مورد دیگر تجاوز جنگنده‌های عراقی به حریم هوایی ایران داده‌اند.

(۱) در اوایل روز ۹ ژوئن دو جنگنده عراقی ۹۰ کیلومتر در خاک ایران نفوذ کرده و تا نزدیکی کرمانشاه پیش رفتند.

(۲) قبلاً گزارش شده بود که جنگنده‌های عراقی در روز ۸ ژوئن روستای دیوند [ریوند] را بمباران کرده‌اند. هیچ تلفاتی گزارش نشده است. مطبوعات همچنین در گزارشی جداگانه خبر دادند که سفیر عراق در ایران شدیداً از تلاش هماهنگ مطبوعات ایرانی برای بدنام کردن عراق انتقاد کرده است.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه):

چنانکه قبلاً گفتیم، واقعاً نمی‌توانیم بفهمیم که عراق یا ایران از افزایش تنش‌ها چه نفعی ممکن است ببرند. یکی از منابع خبری فرضیه زیر را درباره فعالیت‌های خصومت‌آمیز عراقی‌ها ارائه داده است. او می‌گوید که عراق می‌خواهد قم را به اتخاذ اقداماتی وادار کند که به عراق بهانه می‌دهد تا توافق کنترل آبراه اروندرود بین دو کشور را نقض کند. البته این فرضیه جالبی است!

و- چند خبر جالب توجه:

(۱) رادیو ایران گزارش داده است که ۴ نفر از عوامل رژیم گذشته در روز ۱۰ ژوئن به اتهام «مفسد فی الارض» و محاربه با خدا تیرباران شدند. بدین ترتیب تعداد کل اعدام‌شدگان به ۲۹۵ نفر رسیده است.

(۲) آیت الله خمینی روز گذشته سرتیپ ولی الله فلاحی، فرمانده نیروی زمینی و سرهنگ اسکندر عمادی، فرمانده جدید نیروی هوایی ارتش را به حضور پذیرفت.
(۳) طبق گزارش روزنامه‌ها، یک گروه ناشناس روز جمعه ریل آهن مسیر خرمشهر- اهواز را منفجر ساخت، ولی قسمت تخریب شده با تلاش کارگران ظرف مدت ۵ ساعت تعمیر شده است. جدای از رویدادهای مشابهی که در حوالی اهواز گزارش می‌شود، روزنامه‌ها گزارش داده‌اند که در جریان درگیری‌های اخیر در خرمشهر، تروریست‌های ناشناس ریل آهن مسیر خرمشهر- اندیمشک را منفجر ساختند.

سند شماره ۲۱۱

۱۲ ژوئن ۱۹۷۹ - ۲۲ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۰۸۹

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: منبع خبری ۶۸۴۶۰۰۸

تهیه کننده گزارش: سروان اچ.اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأیید کننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: پروازهای روزانه هواپیماهای F-۴، F-۵ و F-۱۴ و وضعیت آماده باش

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی در مورد سورتی پروازهای هواپیماهای اف ۴، اف ۵، و اف ۱۴ نیروهای هوایی ایران گزارش می‌دهد. اطلاعاتی نیز درباره وضعیت هواپیماهای اف ۱۴ که گزارش می‌شود در حالت آماده باش هستند، ارائه خواهد شد.
۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان)

الف- منبع خبری ما گزارش داده است که جت‌های جنگنده اف-۴ و اف-۵ نیروی هوایی ایران در هر هفته نزدیک به ۲۵ سورتی پرواز در هر پایگاه هوایی انجام می‌دهند. در این صورت هر جنگنده نزدیک به روزی ۴ سورتی پرواز انجام می‌دهد، یا کمتر از ۱۰ درصد میزان سورتی پروازهای جنگنده‌های اف ۴ و اف ۵ در دوره قبل از انقلاب است. از هفته اول ژوئن (۳ تا ۹ ژوئن) ناوگان جنگنده‌های اف-۱۴ نیروی هوایی ایران دیگر پروازهای روزانه ندارند و فقط مبادرت به انجام پروازهای آزمایشی می‌کنند. با وجود این ۴ هواپیمای اف ۱۴ در حالت آماده باش هستند. مهماتی که حمل می‌کنند شامل موشک‌های فونیکس و توپ ۲۰ میلیمتری است. اگرچه موشک‌های فونیکس بر روی این جنگنده‌ها سوار و مسلح شده‌اند، ولی هیچ یک از آزمایش‌های الکترونیکی که قابلیت اطمینان موشک‌ها را تأیید کند، صورت نگرفته است. طبق گزارش منبع خبری دلیل انجام نشدن آزمایش‌های الکترونیک این است که تمام تجهیزات تست جنگنده‌های اف ۱۴ ظاهراً نیاز به تعمیر دارند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان): این آمار با آماری که منابع دیگر در مورد سورتی پروازهای جنگنده‌های ایران به تهیه‌کننده گزارش اطلاع داده بودند، مطابقت دارد. با وجود این، گزارش فوق اولین گزارشی است که زمین‌گیرشدن ناوگان اف ۱۴ ایران را تأیید می‌کند.

به نظر تهیه‌کننده گزارش، زمین‌گیر کردن ناوگان اف ۴ در حالیکه بخشی از این ناوگان قدرت پرواز را دارد، بیانگر تلاش نیروی هوایی ایران برای حفظ چند هواپیما در حالت آماده باش از نوع ADC است.

سند شماره ۲۱۲

۱۲ ژوئن ۱۹۷۹ - ۲۲ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۰۹۱

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: سروان اچ.اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی درباره وضعیت ایران ارائه می‌دهد، شامل:

تنش بین عراق و ایران. آمار تولید نفت.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- تنش بین عراق و ایران. هزاران ایرانی که شعار می‌دادند «مرگ بر حسن البکر»- رئیس‌جمهور عراق- برای دومین بار در طول چهار روز گذشته در مقابل سفارت عراق در تهران به تظاهرات پرداختند. جمعیت تظاهرکننده از مرد و زن با مشت‌های گره کرده در اعتراض به نقض حریم هوایی کشورشان توسط جت‌های عراقی و بمباران روستاهای ایرانی و همچنین تیراندازی نیروهای عراقی به سوی مرزداران ایرانی در مقابل سفارت عراق تجمع کرده بودند. نزدیک به ۴۰۰۰ تظاهرکننده که شعار می‌دادند پیش از پیوستن به یکدیگر در مقابل سفارت، در خیابان‌های پایتخت به تظاهرات پرداختند. نیروهای مسلح سپاه پاسداران انقلاب ایران تظاهرکنندگان را به سوی سفارت هدایت می‌کردند و در جلوی صف فردی که ماسک سفید بر روی صورت داشت در یک اتومبیل آنها را رهبری می‌کرد. در عین حال، در تظاهراتی که به مناسبت ترور آیت‌الله مطهری در اهواز برگزار شده بود، بیانیه‌ای قرائت شد که در آن به نقش مزدوران دولت عراق در ترور او اشاره شده و این اقدام شدیداً محکوم شده بود. نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): بدین ترتیب تنش بین دو کشور همچنان بالاست. به

نظر تهیه کننده گزارش اگر عراق به حملات خود ادامه دهد، ایران نیز به نوعی تلافی خواهد کرد.

ب- آمار تولید نفت. طبق گزارش ایران پول آمار تولید نفت از ۳۱ می تا ۱۰ ژوئن ۱۹۷۹ به ترتیب زیر بوده است. تولید: میدان‌های دریایی ۳۹۰ هزار بشکه در روز. میدان‌های خشکی: ۲۱ می ۳۵۴۸۰۰۰؛ ۱ ژوئن ۳۴۹۳۰۰۰؛ ۲ ژوئن ۳۴۶۷۰۰۰؛ ۳ ژوئن ۳۴۹۰۰۰۰؛ ۴ ژوئن ۳۴۸۲۰۰۰؛ ۵ ژوئن ۳۴۲۱۰۰۰؛ ۶ ژوئن ۳۴۲۱۰۰۰؛ ۷ ژوئن ۳۳۳۹۰۰۰؛ ۸ ژوئن ۳۴۹۵۰۰۰؛ ۹ ژوئن ۳۵۱۰۰۰۰؛ ۱۰ ژوئن ۳۴۸۴۰۰۰. گفته می‌شود که متوسط صادرات ۳/۲ میلیون بشکه در روز بوده است. در زیر سهم خرید کشورها از صادرات نفت ایران آمده است: آمریکا ۳۲٪؛ ژاپن ۱۸٪؛ برزیل ۶٪؛ انگلیس ۱۶٪؛ هلند ۸٪؛ فرانسه ۴٪؛ ایتالیا، بلژیک و آلمان ۴٪؛ اروپای شرقی ۴٪؛ هند ۳٪؛ کره، فیلیپین، ایسلند، کشورهای اسکاندیناوی ۱٪.

سند شماره ۲۱۳

۱۲ ژوئن ۱۹۷۹ - ۲۲ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

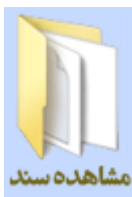
از: سفارت آمریکا، تهران - ۶۰۹۲ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: اصفهان مشکلاتی در رابطه با انقلاب

۱- (محرمانه - تمام متن - تلگرام گزارشی)

۲- خلاصه: کارمند گزارش‌گر در میهمانی‌های خداحافظی و دیدار با رابطین اصفهانی و کارمندان کنسولگری متوجه بروز احساس نارضایتی شدید، مشکلات اقتصادی و خشم بسیاری در اصفهان شده است. موارد زیر که شامل اوضاع امنیتی، اقلیتها، سیاستهای مذهبی، امورات قبیلہ‌ای و مسایل اجتماعی و اقتصادی هستند مشتی از خروار محسوب می‌شوند. امید چندانی برای بهبود وضع در کوتاه مدت نمی‌رود و مشکلات بالقوه‌ای برای آینده مشاهده می‌شود. پایان خلاصه.

۳- مخفی‌کاریهای امنیتی: اصفهان در حال حاضر به چهار منطقه کمیته‌ای تقسیم شده است که هر کدام یک آیت‌الله را به عنوان رئیس خود دارد. حسین موسوی خادمی یکی از روحانیون عالی‌رتبه مرکز شهر را در کنترل خود داشته و بر تمام منطقه نفوذ دارد. سیدجلال طاهری یکی از روحانیون دون‌پایه قسمت جنوبی شهر را که طبقات پایین و محافظه‌کار در آنجا اکثریت دارند تحت سیطره خود دارد و با توجه به اینکه پیروان وی در نیروهای مسلح غیرنظامی اکثریت دارند توانسته است نفوذ خود را در مناطق دیگر توسعه دهد ولی خود وی شدیداً مغضوب سایر آیت‌الله‌ها می‌باشد. دکتر فقیه امامی یک آیت‌الله تحصیل‌کرده و نسبتاً متجدد قسمت شرقی شهر را تحت نفوذ دارد و مرتباً با طاهری جدال می‌کند. دکتر علامه نوری یک تحصیل‌کرده دیگر، قسمت شمالی شهر را که ساکنین محافظه‌کار طبقه بالا دارد و مسجد نماز جمعه را تحت کنترل گرفته است. تمامی اینها به استثناء طاهری نیروهای مسلح شخصی خود

را در اختیار کمیته مرکزی که توسط دادستان عمومی اداره می‌شود قرار داده‌اند ولی هر کدام از آنها فعالیتهای کمیته مستقر در محله خود را تحت کنترل دارند. علاوه بر این هر کدام از همسایگی‌ها و مساجد دارای محدوده مردان مسلح مربوط به خود می‌باشد که کمیته غیررسمی محل را تشکیل می‌دهد. این کمیته‌ها دارای تمایلات افراطی و اقدامات خشن می‌باشند. در نهایت باید اضافه کرد که گروه «گانگستری» نیز وجود دارند که ادعا می‌کنند نماینده کمیته‌ها می‌باشند و در مناطقی اطراف سه بزرگراه منتهی به شهر به راهزنی، چپاول و اعمال وحشت می‌پردازند. در بیرون از شهر چندین برخورد خشونت‌آمیز بین مالکین و زارعین روزمزد و بین زارعین تریاک و شکارچی‌ها به وجود آمده است. تقریباً در طول دو ماه گذشته ۷۰ نفر در چنین زد و خوردهایی کشته شده‌اند. در داخل شهر برخوردهای چندانی در این اواخر به وقوع نپیوسته است. اما مخاطرات بسیاری (نظیر تهدید زنان بی‌حجاب) اخاذی (به خصوص از اقلیتها) و دستگیریهای غیررسمی وجود دارد.

۴- اقلیتها: در اصفهان جماعت قابل ملاحظه‌ای از بهایی‌ها، یهودی‌ها و بختیاری‌ها (اقلیت قومی) وجود دارند. تمامی آنها از مشکلات موجود رنج برده و تعداد تمام این سه اقلیت تا حد قابل ملاحظه‌ای کاهش یافته است. به جز تمام آنهایی که دستگیر شده‌اند، تمام بهایی‌های سرشناس یا در دسترس فرار کرده‌اند، منزل پنج تن از بهایی‌های متمول به صورت «ستاد کمیته» درآمده است، سه کارخانه که تحت مالکیت بهایی‌ها بود توسط کارگران مسلمان آن «آزاد» شده است و تمام بهایی‌هایی که کنسولگری می‌شناخت شهر را ترک کرده‌اند و بدین ترتیب حدود ۹۵ درصد از جمعیت بهاییان در حال حاضر از اصفهان خارج شده‌اند با توجه به اینکه اکثر بهاییان به این صورت شناخته شده نیستند هیچ راهی جهت ارزیابی دقیق این مطالب وجود ندارد. یهودی‌ها نیز در حال ترک شهر هستند. یکی از رهبران یهودیان حدس می‌زند که بین ۵۰ تا ۶۰ درصد از یهودیان فرار کرده‌اند اما اکثر بزرگان مذکر خانواده‌ها باقی مانده‌اند. علیرغم صحت یا عدم صحت به آنها توسط کمیته‌ها هشدار داده شده که در لیست ممنوع‌الخروجها از ایران قرار دارند و تلاش برای خروج موجب دستگیری و تنبیه خواهد شد. تقریباً تمام مغازه‌های یهودیان در اصفهان تعطیل و بسیاری از آنها خالی هستند. شایعات دائمی که توسط رهبران یهودی تأیید شده ولی نام منبع آن مشخص نیست حاکی از آن است که یهودیان توسط کمیته‌های غیررسمی دستگیر شده و هنگامی که مایملک مغازه‌های خانواده آنها تحت تملک کمیته قرار گرفت آزاد خواهند شد. (اکثر یهودیان ساکن در اصفهان در مغازه‌های فرش‌فروشی، طلا و جواهر یا عتیقه‌فروشی کار می‌کنند).

منزل بختیاری‌ها مرتباً برای جستجوی شاهپور بختیار نخست‌وزیر معزول جستجو می‌شود. عمدتاً تصور می‌کنند که بختیار در منطقه اصفهان پنهان شده است. تعداد زیادی از بختیاری‌ها اصفهان را ترک کرده‌اند که علت آن یا پرهیز از مخاطرات است و یا عکس‌العمل فشارهای رهبران قبیله است که خواستار بازگشت تمام بختیاری‌ها به مناطق خود شده‌اند.

۵- سیاستهای قبیله‌ای- بختیاری‌های استان اصفهان و استان چهارمحال و بختیاری و قشقایی‌های استان فارس در چادرهای قبیله‌ای خود تجمع می‌کنند. آنها همچنین اقدام به خرید سلاح در حجم زیاد کرده‌اند و حتی گله‌های خود را برای خرید تفنگ فروخته‌اند. تخمین زده می‌شود که آنها نزدیک به ۲۵۰ هزار اسلحه انبار کرده‌اند. از خسرو و ناصرخان برادرانی که اخیراً به ایران بازگشته‌اند تا رهبری قشقایی‌ها را به دست گیرند به عنوان خریداران خاص تفنگ نام برده می‌شوند و گفته می‌شود که از طرفداران جبهه ملی می‌باشند ولی در وهله اول علاقمند هستند که مجدداً کنترل استان فارس را به دست گیرند. گفته می‌شود که بختیاری‌ها از خودشان محافظت می‌کنند، اما تصور می‌شود که آماده‌اند تا از بازگشت شاهپور بختیاری نخست‌وزیر مخلوع حمایت کنند.

۶- وضعیت خمینی. به نظر می‌رسد که خمینی قسمت اعظمی از محبوبیت خود را در بین طبقه تحصیلکرده و دانشجویان و همچنین در بین کارگران کارخانه‌ها که هر دو از عوامل مهم در انقلاب بودند از دست داده است. هر دو گروه تظاهرات عمده‌ای بر پا ساخته‌اند که در آنها از خمینی به شدت انتقاد شده است. وی می‌تواند نفوذ فوق‌العاده خود را برای بازاری‌ها و کشاورزان حفظ کند ولی آنها در حال از دست دادن قدرت خود در اصفهان هستند. در بین روحانیون، خمینی همچنان حمایت خادمی (روحانی پیرو محافظه‌کار) و طاهری (روحانی تندروی جوان) را حفظ کرده است ولی اخیراً توسط علامه نوری و فقیه امامی (تحصیل‌کرده‌های متجدد) مورد انتقاد قرار گرفته است.

۷- مخالفین مذهبی: چندین ارزیابی نشان می‌دهد که آیت‌الله شریعتمداری و آیت‌الله طالقانی در اصفهان، به طرز چشمگیری بیش از خمینی محبوبیت پیدا کرده‌اند.

شریعتمداری اخیراً وجهه شخصی را به خود گرفته است که بدون هیچ جاه‌طلبی به آنچه که مردم فکر می‌کنند توجه دارد و نقش سیاسی روحانیون را نفی کرده، خواستار تشکیل یک مجلس مؤسسان انتخابی شده است. با این حال وی هنوز از تلقی اصفهانیها نسبت به خود «به عنوان یک سیاستمدار ترک حیل‌گر و نه یک رهبر روحانی» احساس ناراحتی می‌کنند. از طالقانی به عنوان فردی یاد می‌شود که برای مردم کار می‌کند و از تلاشهای مؤثر وی به هنگام میانجیگری‌ها و اقدامات بشردوستانه وی تقدیر می‌شود. اصفهانیها معتقدند وی طرفدار مجلس خبرگان قانون اساسی می‌باشد. مردم از این که فرزندان چپ‌گرای وی تأثیر بیش از حدی بر او گذاشته باشند نگران هستند ولی با اینحال به نظر می‌رسد بیش از شریعتمداری محبوبیت دارد.

۸- اقتصاد: مغازه‌ها و بازارها باز هستند و قیمت کالاها به طور متوسط ۵۰ درصد افزایش داشته است و کمبودهایی نیز وجود دارد. کارخانه‌ها باز هستند ولی فعالیت کاری ندارند. مدیر کارخانه ریسندگی شهناز که یک کارخانه تولیدی بزرگ است هفته گذشته در اعتراض به درخواست پرداخت حقوقهای عقب‌مانده کارگران که بالغ بر ۱۰ میلیون تومان (۱/۲ میلیون دلار) می‌شود استعفا داده است زیرا در طول هفت ماه گذشته فروش این کارخانه صفر بوده

است. ظاهراً کارگران «بی‌کار» کنترل اداره کار را به دست گرفته‌اند و تاکنون کلیه درخواستها مبنی بر بازگشت به کار تولیدی را نپذیرفته‌اند. از تکنسین‌های خارجی و آمریکایی‌ها خواسته شده تا طرحها را به جریان اندازند اما بازاریها و زمین‌داران با اصرار ادعا می‌کنند که به دلیل چکهای غلط و صورت‌حسابهای پرداخت نشده توسط خارجیهایی که ایران را ترک کرده‌اند متضرر شده‌اند. آیت‌الله خادمی معتقد است قبل از اینکه تعداد زیادی از خارجیها بتوانند مراجعت کنند این ادعاها بایستی حل و فصل شوند.

۹- نکات اجتماعی: اصفهان بیش از حد محافظه‌کارتر شده است. زنان از تمامی مشاغلی که مستلزم تماس با مردم است کنار گذاشته شده‌اند (مشاغلی نظیر منشی‌گری، کارمند فروش، تلفن‌چی و غیره) از تمامی کارمندان مؤنث دولت خواسته شده است تا «چادر اسلامی» را که فوق‌العاده پوشاننده است و شامل روبنده کامل می‌باشد استفاده کنند. این پوشش در خیابانها به صورت متداول درآمده است و زنان بدون چادر و حتی زنانی که چادرهای سنتی ایرانی بر سر دارند در خیابانها مورد اذیت و آزار واقع می‌شوند. معمولاً به ماشینهای لوکس سنگ پرتاب می‌شود و مغازه‌های لوکس فروشی (که به عنوان مثال لوازم اروپایی یا تجهیزات مساحی می‌فروشند) با توسل به زور تعطیل شده‌اند. ودکا و جین‌های قلابی رواج یافته‌اند و هفت نفر بر اثر مصرف این نوشابه‌ها مرده و یا کور شده‌اند. زنان مریض در بیمارستانهای دولتی فقط توسط دکترهای زن ویزیت می‌شوند و چون چنین دکترهایی اندک هستند «قابله‌های سنتی» وارد صحنه شده‌اند.

۱۰- نظریه: اصفهان به صورت یک شهر خلوت درآمده است که اگر ناشی از اصل انقلاب نباشد نشانگر انزجار از نتایج حاصل از انقلاب می‌باشد. در اکثر موارد روحیات مردم به شرایط قبل از انقلاب برگشته است. اگر انگیزه و رهبری به وجود آید می‌تواند به سهولت ناآرامیهایی را به وجود آورد ولی احتمال کمی وجود دارد که دولت موقت ایران بتواند با درخواست «بازگشت به کار» مشکلات خودش را حل نماید.

سند شماره ۲۱۴

۱۳ ژوئن ۱۹۷۹ - ۲۳ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۱۷۱

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

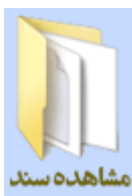
منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: سروان اچ.اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی درباره وضعیت ایران ارائه می‌دهد، شامل:

شریعتمداری راهپیمایی روز جمعه را لغو می‌کند. ملاقات سفیر شوروی با آیت‌الله خمینی در قم. خشونت در شهرستان‌ها. و تنش بین عراق و ایران.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- شریعتمداری راهپیمایی روز جمعه مورخ ۱۵ ژوئن ۱۹۷۹ را لغو کرد. رهبر شیعی مستقر در قم، آیت‌الله سیدکاظم شریعتمداری، در اقدامی که به نظر بسیاری از ناظران سیاسی یک عقب‌نشینی تاکتیکی است، از پیروان خود در حزب جمهوری خلق مسلمان خواسته است تا راهپیمایی روز جمعه را به تعویق بیندازند و به دولت نخست‌وزیر مهدی بازرگان فرصتی بدهند تا سیاست‌های کنونی‌اش را که موجب انزوای برخی از گروه‌های مسلمان در کشور شده است، اصلاح کند. این راهپیمایی، که بسیاری آن را نمایش قدرت حزب اپوزیسیون جمهوری خلق مسلمان می‌دانستند، از حمایت عمومی گروه‌های سیاسی سکولار نیز برخوردار شده بود. گروه‌های فوق‌ظاهر شرکت در راهپیمایی این حزب به رهبری آیت‌الله شریعتمداری ۸۲ ساله را تربیون بالقوه‌ای برای مطرح ساختن خود تلقی می‌کنند. در واقع اگر این راهپیمایی برگزار می‌شد، اولین نمایش تمام‌عیار قدرت از سوی گروه‌های سیاسی مخالف دولت بود که به محافظه‌کاری و بی‌ارادگی دولت در مقابل مشکلات نوظهور اجتماعی، سیاسی و اقتصادی پس از انقلاب در ایران اعتراض داشتند. آیت‌الله شریعتمداری پس از آنکه اعلام کرد راهپیمایی روز جمعه به تعویق افتاده است به خبرنگاران گفت که «به دلیل برخی ملاحظات مربوط به وضعیت موجود در مملکت دستور داده است که راهپیمایی به تعویق بیفتد.» او در مورد این ملاحظات توضیحی نداد ولی احتمالاً مقامات دولت دست به دامن او شده‌اند تا اطلاع ثانوی راهپیمایی را به تعویق بیندازد. ترتیب‌دهندگان این راهپیمایی قبلاً در مناسبت‌های مختلف گفته بودند که هدف اصلی از راهپیمایی فوق‌درخواست برای آزادی رسانه‌های جمعی به ویژه رادیو و تلویزیون ملی ایران است که رئیس آن، صادق قطب‌زاده، به دلیل رفتار «دیکتاتورمآبانه» و عدم توجه به تقاضای مردم برای داشتن یک رادیو و تلویزیون دموکراتیک‌تر و مترقی‌تر همواره مورد انتقاد بوده است. درخواست دیگر آنها تشکیل مجلس مؤسسان برای تصویب قانون اساسی جدید ایران بود.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): راهپیمایی روز ۱۵ ژوئن می‌توانست یک واقعه تلخ برای دولت موقت ایران و ضربه‌ای به آرمان خمینی برای تشکیل جمهوری اسلامی باشد. مسلماً یک راهپیمایی گسترده بر ضد سیاست‌های دولت انتقادهای لفظی شدیدالحن آیت‌الله خمینی را در قم به دنبال داشت. این انتقادات متوجه گروه‌هایی می‌شد که تا بحال نسبتاً با دولت انقلابی متحد بودند. دستور شریعتمداری برای لغو راهپیمایی به وضوح قدرت سیاسی او را افزایش داده است؛ زیرا او با لغو راهپیمایی فوق‌تمایلش را برای کمک به دولت نشان داده و بدون اینکه اقدام خاصی انجام دهد نشان داده است که عده زیادی از مردم کوچه و

خیابان طرفدار او هستند. مسلماً محبوبیت او در میان مردم رو به افزایش است. (نگاه کنید به گزارش IIR 6846021479).

ب- ولادیمیر وینوگرادوف، سفیر شوروی در ایران، با آیت‌الله خمینی دیدار کرد. بر اساس گزارش روزنامه‌ها و رادیو دیدار سفیر شوروی و آیت‌الله خمینی اینگونه بود: موضوع دیدار ظاهراً تمایل کشورهای متبوع به داشتن روابط دوستانه و گسترش بیشتر مناسبات سنتی بین دو کشور بوده است.

آیت‌الله خمینی ابراز داشت که اگر شوروی در امور داخلی ایران دخالت نکند مناسبات دو کشور گسترش خواهد یافت. دخالت شوروی در خوزستان، قاجاق اسلحه به ایران، و فعالیت‌های شوروی در افغانستان از جمله مداخلاتی بود که در این دیدار به آن اشاره شد. در ارتباط با افغانستان، خمینی از اتحاد شوروی خواست تا با استفاده از نفوذ خود بر دولت فعلی این کشور کاری کند تا دولت افغانستان رفتار بهتری با شورشیان مسلمانی که آنجا مشغول به جنگ هستند داشته باشد.

طبق گزارش‌ها، در طول این دیدار خمینی به سفیر شوروی گفت که: «مداخله شوروی در افغانستان بر ایران هم تأثیر می‌گذارد.»

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): از گزارش رسانه‌ها از این دیدار چنین بر می‌آید که آیت‌الله خمینی حاضر است تا زمانی که برایش محرز باشد شوروی‌ها در امور داخلی ایران دخالت نکرده‌اند، با آنها همکاری کند. اثبات عدم دخالت ظاهراً بر عهده شوروی‌هاست. از نظر خمینی، شوروی‌ها نیز همچون آمریکا گناهکارند مگر آنکه خلافش ثابت شود.

ج- خشونت در شهرستان‌ها: گزارش فوق درباره درگیری‌ها و یا درگیری‌های احتمالی آتی در شهرستان‌هاست که در رسانه‌های ایران منعکس شده است:

(۱) زنجان. هر لحظه انتظار می‌رود بواسطه تنشی که از سوی یک عده «آدم بی‌مسئولیت» ایجاد شده است، در زنجان درگیری مسلحانه صورت بگیرد. بازار زنجان هنوز بسته است.
(۲) خرم‌آباد. در درگیری بین اعضای دو قبیله متخاصم در خرم‌آباد در استان لرستان، دو نفر کشته و ۱۰ نفر مجروح شدند. بر اساس گزارش شبه‌نظامیان انقلابی محل، مسئولین قتل آن دو نفر به کوه‌های اطراف گریخته‌اند.

(۳) سیرجان. روز یکشنبه گروه‌هایی از بوچاقچی‌ها، انکرلواها، خزری‌ها و ساکنین شهر سیرجان با اسلحه با یکدیگر درگیر شدند. در این درگیری هشت نفر مجروح شدند که حال یکی از آنها وخیم است، ولی حال هفت نفر دیگر رو به بهبود است و احتمالاً در آینده نزدیک از بیمارستان مرخص خواهند شد. بر اساس گزارش‌ها، بلافاصله بعد از خاتمه درگیری ساکنان سیرجان از فرماندار شهر خواستند دادگاهی برای رسیدگی به اتهامات مسئولین راه اندازی این زد و خوردها تشکیل دهد. دکتر بهرامی، فرماندار کرمان، به همراه حجت‌الاسلام محمد هاشمی رفسنجانی و دادستان دادگاه‌های انقلاب اسلامی به منظور رسیدگی به این مسئله به سیرجان

سفر کردند. پاسداران انقلاب و پرسنل نیروی دریایی بیست و دو نفر را در رابطه با این زد و خوردها بازداشت کرده‌اند.

د- تنش بین عراق و ایران: در یک رویداد جدید در روابط پر تنش عراق و ایران، دو منبع مطبوعاتی گزارش داده‌اند که دولت عراق بیت آیت‌الله سید محمدباقر صدر را در نجف به محاصره مأموران پلیس درآورده و او را دستگیر کرده است. به دنبال دستگیری آیت‌الله صدر، جمعیت عظیمی از مردم نجف به طرفداری از خمینی و صدر به تظاهرات پرداختند و از گوشه و کنار شهر صدای تیراندازی شنیده می‌شد.

ظاهراً محاصره بیت و دستگیری آیت‌الله صدر به این سبب صورت گرفته است که چندی پیش آیت‌الله صدر پس از آنکه دولت عراق چند تن از مسلمانان و علمای شیعه را به زندان انداخت، آن را یک دولت «فاشیستی» خواند. صدر از مردم خواسته بود تا در اعتراض به این امر تحصن کنند و همین امر موجب شد تا نیروهای دولتی بیت او را به محاصره درآورند.

سند شماره ۲۱۵

۱۳ ژوئن ۱۹۷۹ - ۲۳ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۶۱۷۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی

موضوع: خلع لباس شدن چند روحانی

۱- (محرمانه - تمام متن - تلگرام گزارشی)

۲- خلاصه: دادگاههای اسلامی در اصفهان و شیراز ۱۰ روحانی را که تعدادی از آنها از روحانیان بلندپایه بوده‌اند، خلع لباس کرده و در حال بررسی پرونده ۱۴ روحانی دیگر هستند. اتهام آنها همکاری با رژیم گذشته، طرفداری از شاه، و یا کار کردن برای ساواک بوده است. دادگاهها فقط حکم خود را به حوزه علمیه قم پیشنهاد می‌کنند، به همین دلیل حوزه علمیه فعلاً جلوی رسیدگی به پرونده‌ها را در اصفهان گرفته است. پایان خلاصه.

۳- کارمند سیاسی از حجت‌الاسلام میرهندی (نام کاملاً محفوظ) در اصفهان، نام برخی اشخاص و اطلاعاتی را در مورد مبارزه با دستگاه مذهبی سنتی در اصفهان و شیراز به دست آورده است. به گفته میرهندی، اطرافیان خمینی (و نه خود خمینی) تصمیم گرفته‌اند خود را از شر شخصیت‌های مذهبی که تمایلی به پذیرش فلسفه سیاسی (افراطی) آنها ندارند، خلاص کنند. تکنیک آنها این است که ابتدا اتهاماتی را مبنی بر طرفداری از شاه بر ضد شخصیت‌های موردنظر در دادگاههای انقلاب مطرح و علیه آنها اعمال نفوذ می‌کنند. دادگاه نیز در صورت یافتن شواهدی دال بر صحت اتهامات می‌تواند مجرمان را مجازات کند و همچنین به حوزه علمیه قم توصیه نماید که آنها را خلع لباس کنند.

به گفته میرهندی، هر کسی که در زمان شاه روحانی بوده به نحوی با رژیم گذشته ارتباط داشته است که می‌تواند مبنای خوبی برای وارد آوردن اتهام همکاری با رژیم گذشته به او

باشد، و فقط وساطت و باندبازی‌های درون قشری می‌تواند آنها را نجات دهد.

۴- میرهندی نیز شخصاً مورد اتهام قرار گرفته بود، ولی با وساطت استادش که یکی از شاگردان خمینی بوده تبرئه شده و فکر می‌کند که فعلاً با او کاری نداشته باشند. با وجود این، تصمیم گرفته است که فعلاً در تهران خیلی آفتابی نشود و مرسدس بنز خود را کنار گذاشته و با یک ژیان دست دوم دو سیلندر ساخت ایران در خیابانها تردد می‌کند. اتهام او این بود که برای سازمان خیریه‌ای کار می‌کرده که در بررسی پیشینه امنیتی حجاج با ساواک همکاری داشته است. او یکی از رؤسای کاروان‌های حجاج بوده (که از این رهگذر درآمد زیادی نیز به جیب زده است) و قبول دارد که ساواک می‌بایست فهرست نام حجاج را برای خروج از کشور تأیید می‌کرد، ولی می‌گوید که (الف) او خودش شخصاً هیچ ارتباطی با ساواک نداشته، و (ب) این اتهام به همه رؤسای کاروان‌های حجاج از سال ۱۹۵۳ وارد است.

۵- در شیراز، نه روحانی بدون اطلاع قبلی خلع لباس شده‌اند. یکی از آنها آیت‌الله ابن‌یوسف حدائق، روحانی بلندپایه و غیرسیاسی است. این روحانی براساس عکسی که او را در مراسم استقبال از شاه به هنگام ورود به شیراز در کنار شاه نشان می‌دهد، مجرم شناخته شده است. علاوه بر آیت‌الله ابن‌یوسف، حاج علم‌الهدی فضائلی، سعید دستوری، آقا فخرالمحققین، و پنج نفر دیگر (که درجه آنها مشخص نیست) نیز خلع لباس شده‌اند. در اصفهان نیز ابتدا دکتر سراج‌الواعظین به همکاری با ساواک متهم شد و دادگاه او را علاوه بر خلع لباس به ۴ سال حبس محکوم کرد. (او قبول کرده است که روحانی ویژه انجام امور مذهبی نظیر کفن و دفن و غیره برای ساواک بوده است). بعد از او، چهارده روحانی دیگر نیز متهم شدند، ولی به دلیل اعمال نفوذ روحانیون فعلاً این «مبارزه» متوقف شده است، و آنها حالا به دنبال وارد آوردن اتهامات جنایی بجای فقط خلع لباس کردن روحانیان به اتهام طرفداری از شاه هستند. روحانیانی که در اصفهان متهم شده‌اند عبارتند از: آیت‌الله شمس اردکانی (پدر سفیر جدید ایران در کویت) که دست به دامان همشاگردی قدیمش خمینی شده است؛ دکتر رفاهی، رئیس گروه مطالعات اسلامی در دانشگاه اصفهان، که برای ملاقات با استاد سابقش خمینی به قم رفت، و پس از آنجا به لندن عزیمت کرد؛ شیخ معزی که استادش، آیت‌الله‌العظمی خادمی، او را به قم فرستاد؛ امام جمعه اصفهان که پیروانش تظاهرات به راه انداختند؛ سه پسر عمو که همگی حجت‌الاسلام بودند به نام‌های روزضاتی؛ حجت‌الاسلام میرهندی، و شش نفر دیگر.

نظریات مرکز تهیه گزارش: در طول این دو سالی که میرهندی را می‌شناسم، او بیشتر یک عمامه‌دار ثروتمند و رئیس یک آژانس مسافرتی بوده تا یک روحانی واقعی، و مردم می‌گویند که مجوز ساواک برای خروج حجاج از کشور را به قیمت‌های کلان می‌فروخته است و در ناز و نعمت زندگی می‌کند.

بنابراین بعید نیست آنهایی که متهم شده‌اند به نحوی سابقه بدی داشته باشند. اتهام چهارده روحانی اصفهانی نزدیک به چند هفته پیش اعلام شد، ولی اقدام قانونی علیه آنها به هر دلیلی

متوقف شده است. به نظر می‌رسد که باندبازی آخوندی و مفهوم وفاداری شخصی اگر بموقع مورد استفاده قرار گیرد می‌تواند فعلاً در مقابل اقدامات اطرافیان خمینی و شور انقلابی کارساز باشد. پایان نظریات.

ناس

سند شماره ۲۱۶

۱۴ ژوئن ۱۹۷۹ - ۲۴ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۲۱۹

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: سروان اچ.اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی در مورد مسایل زیر ارائه می‌دهد: صحبت‌های صریح شریعتمداری. مجلس مؤسسان. نیروگاه اتمی، و نظرات دکتر یزدی درباره روابط آتی ایران و آمریکا.

۱۷ از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- شریعتمداری بار دیگر با صراحت سخن می‌گوید: مرجع مذهبی، آیت‌الله سید کاظم شریعتمداری، روز گذشته تهدید کرد چنانچه قانون اساسی جدید ابتدا از سوی مجلس مؤسسان متشکل از نمایندگان منتخب مردم تصویب نشود، فراندومی را که قرار است برای قبول آن برگزار شود، تحریم خواهد کرد. او گفت که مخالفتی با برگزاری فراندوم سراسری برای تصویب قانون اساسی پیشنهادی ندارد، ولی این قانون اساسی باید ابتدا در مجلس مؤسسان به تصویب برسد زیرا مواد قانونی باید مورد بررسی دقیق قرار بگیرد. شریعتمداری در یک مصاحبه مطبوعاتی دیگر گفت که به اعتقاد او شخصیت‌های مذهبی نباید در دولت پُست بگیرند.

روزنامه‌ها به نقل از او نوشتند: «شخصاً معتقدم که پذیرش پُست‌های عالی در دولت از سوی روحانیان بجای آنکه شأن آنها را افزایش دهد، آن را از بین می‌برد.»

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): در طول هفته گذشته مطبوعات مواضع بسیار قاطع شریعتمداری را منتشر ساخته‌اند. البته او در مقابل حکومت قم صف‌آرایی نکرده است، ولی بیانات او دقیقاً با مواضع قم همخوانی ندارد.

ب- مجلس مؤسسان: هنوز بحث و اختلاف نظرها درباره تشکیل «مجلس مؤسسان» ادامه

دارد. در اقدام دیگری که از سوی دولت آیت‌الله خمینی به منظور ساکت کردن صدای مردم در ارتباط با تشکیل مجلس مؤسسان صورت گرفت، یزدی، [معاون] نخست‌وزیر، اطلاعیه زیر را منتشر ساخته است: «ابتدا مجلس مؤسسان برای تصویب قانون اساسی تشکیل می‌شود و سپس پیش‌نویس تصویب‌شده به فراندوم سراسری گذاشته خواهد شد.» طبق این طرح، دولت موظف به تهیه پیش‌نویس قانون اساسی است که باید به تصویب شورای انقلاب اسلامی برسد و پس از آن بلافاصله تسلیم مجلس مؤسسان متشکل از نمایندگان منتخب مردم شود تا مورد بررسی دقیق قرار بگیرد. قانون اساسی فوق سبب به فراندوم سراسری گذاشته می‌شود که مردم در آن با برگه‌های آری/خیر رأی خواهند داد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): قرار است کل این مراحل ظرف مدت ۲ ماه انجام شود، ولی حتی اگر در مدت شش ماه هم انجام شود، ایران خیلی خوش شانس بوده است. ج- نیروگاه اتمی: شایعاتی که در روزنامه‌های انگلیسی‌زبان به چشم می‌خورد حاکی از ادامه کار در نیروگاه اتمی بوشهر است، هر چند دولت هنوز تصمیمی در این مورد نگرفته است. مقاماتی که طرفدار ساخت نیروگاه فوق هستند معتقدند چون بیشتر پول پرداخته شده است، برچیدن نیروگاه اتلاف سرمایه عظیمی است. طبق گزارش منابع، ظاهراً این استدلال دیگران را متقاعد ساخته است.

د- نظریات دکتر یزدی درباره آینده روابط ایران و آمریکا: یزدی درباره آینده روابط ایران و آمریکا گفت: «روابط ما با آمریکا بر اساس تجربه‌مان از دولت آمریکاست. سعی می‌کنیم این روابط را بهبود ببخشیم ولی برای ما سخت است که روابط عمیق آمریکا با رژیم گذشته را فراموش کنیم. ایران و آمریکا قراردادهای اقتصادی فراوانی با یکدیگر دارند که در رژیم گذشته امضاء شده ولی دیگر برای ما فایده‌ای ندارند. دولت اسلامی ایران مایل است این قراردادها را لغو کند.»

یزدی همچنین گفت: «لغو این قراردادها مستلزم میلیون‌ها دلار ضرر برای دولت ایران خواهد بود. رفتار آنها نشان خواهد داد که حسن‌نیت دارند یا سوءنیت.»

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) این سخنان یزدی یک بار دیگر نشان می‌دهد که مسئولیت ایجاد رابطه خوب [بین دو کشور] به عهده ایالات متحده است. تنها ما می‌توانیم عامل روابط بد باشیم، ایرانیان رفتار خوبی خواهند داشت.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): به نظر می‌رسد که امروز روزنامه‌های ایران خلق [عرب] و خوی ایرانی خود را بیشتر از هر موقع دیگری نشان می‌دهند. آنها هر کسی را که به دستشان برسد مسئول مشکلات ایران معرفی می‌کنند. مثلاً آموزگار، نخست‌وزیر سابق، را مسئول آتش‌سوزی سینما رکس آبادان در تابستان گذشته می‌دانند.

به نظر تهیه‌کننده گزارش، مطرح کردن این مسئله هیچ دلیلی ندارد بجز منحرف کردن اذهان از وضعیت کنونی مملکت.

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۲۷۵

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: ای.بی. گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی در مورد مسایل زیر ارائه می‌دهد، شامل: اطلاعاتی در مورد پیش‌نویس قانون اساسی ایران. تشکیل «مجلس شورا». آماده باش ارتش در مرزهای ایران و عراق. راهپیمایی حزب جبهه دموکراتیک ملی. و تنش‌ها بین ایران و عراق.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- فرازهایی از پیش‌نویس قانون اساسی: اکثر روزنامه‌های ایران دیروز متن قانون اساسی و نظرات مقامات ایرانی را درباره تشکیل مجلس شورا بجای مجلس مؤسسان چاپ کردند. قانون اساسی شامل مشتمل بر ۱۲ فصل و ۱۵۱ اصل است که بیست و پنج اصل آن مربوط به مسئولیت‌های رئیس‌جمهور است. در زیر فرازهایی از پیش‌نویس قانون اساسی را که باید پس از بازنگری آن در مجلس شورا به فراندوم گذاشته شود، به اطلاع می‌رسانیم. مذهب رسمی کشور اسلام شیعه است. زن و مرد در مقابل قانون برابرند. هیچکس حق نفی آزادی بیان و مطبوعات را ندارد. فعالیت احزاب سیاسی آزاد است مشروط بر اینکه مُخل وحدت ملی و مبانی نظام جمهوری اسلامی نباشد. شکنجه جسمی و روحی و گرفتن اقرار به اجبار ممنوع است. مالکیت شخصی که از راه مشروع باشد محترم است. برقراری حکومت نظامی ممنوع است مگر در مواقع جنگ. به منظور پاسداری از قانون اساسی شورایی به نام شورای نگهبان تشکیل می‌شود. رادیو و تلویزیون زیر نظر سه قوه حکومت اداره می‌شود. فرماندهی کل قوای مسلح بر عهده رئیس‌جمهور است. مذاهب دیگر اسلامی مورد احترام هستند و اقلیت‌های دینی می‌توانند طبق آیین خود عمل کنند. زبان و خط رسمی کشور فارسی است، ولی استفاده از زبانهای محلی در مطبوعات و تدریس آنها در مدارس آزاد است. رسیدگی به جرایم عمومی پرسنل نظامی در دادگاههای عمومی صورت می‌گیرد. شورای عالی قضایی مسئولیت قوه قضائیه را برعهده دارد. چنانچه رئیس‌جمهور به توطئه علیه امنیت کشور و خیانت متهم شود در مجلس شورا محاکمه خواهد شد. استقرار هرگونه پایگاه نظامی خارجی در کشور ممنوع است. قوه قضائیه مستقل است و رئیس‌جمهور مسئول تأمین استقلال آن است. مجلس نمی‌تواند قوانینی را تصویب کند که منافی مبانی اسلامی باشد. کمیته‌های محلی تشکیل خواهد

شد. رئیس‌جمهور در رأس قوه مجریه است و تصویب نهایی قوانین برعهده اوست. مجلس تا ۲۷۰ نماینده خواهد داشت. تظاهرات و راهپیمایی‌هایی که مُخل قانون نباشد، مجاز است. هیچکس نمی‌تواند به نام آزادی، حاکمیت و استقلال کشور را نقض کند. از مبارزه توده‌های مستضعف بر ضد ستمگران در تمام دنیا حمایت می‌شود.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): اولین پیش‌نویس قانون اساسی به صورت مجلد با گزارش شماره DTD 790501 IIR 6846500079 ارسال گردید. مروری بر پیش‌نویس جدید قانون اساسی نشان می‌دهد که ظاهراً این نسخه جدید تفاوت چندانی با پیش‌نویس قبلی ندارد بجز اینکه تکیه آن بر اسلام و اختیارات رئیس‌جمهور قدری بیشتر شده است. اطلاعات بیشتر درباره وظایف رئیس‌جمهور، مجلس، قوه قضائیه، و شورای نگهبان در گزارش جداگانه ارسال خواهد شد.

ب- مجلس شورا: وزیر امور انقلاب در دولت، یدالله سحابی، روز گذشته در مصاحبه‌ای مطبوعاتی گفت که نظریات آیت‌الله خمینی درباره پیش‌نویس جدید قانون اساسی هفته دیگر اعلام خواهد شد. او گفت که مردم می‌توانند تا پایان خرداد ماه (۲۱ ژوئن) نظرات خود را درباره پیش‌نویس قانون اساسی ابراز کنند، و انتخابات عمومی برای تشکیل «مجلس شورا» متشکل از ۷۵ نماینده در اواخر تیر انجام خواهد شد. او گفت که پیش‌نویس قانون اساسی که در روزنامه کیهان به چاپ رسیده است نسخه نهایی نیست زیرا هنوز نظرات خمینی در آن ملحوظ نشده است، ولی افزود که نسخه نهایی و رسمی پیش‌نویس قانون احتمالاً تا اواسط هفته جاری منتشر خواهد شد. با وجود این، مردم می‌توانند نظرات خود را درباره همین متن تا تاریخ ۲۱ ژوئن به اطلاع دولت برسانند. در عین حال، اقدامات لازم برای برگزاری انتخابات «مجلس شورا» که «بازنگری نهایی» را در قانون اساسی به عمل خواهد آورد و آن را برای رفراندوم سراسری آماده خواهد کرد، انجام خواهد شد. او گفت که نمایندگان مجلس شورا انتصابی نیستند و از طریق انتخابات از میان افراد مطلع انتخاب خواهند شد. این مجلس به مدت یک ماه انجام وظیفه خواهد کرد. او گفت که در ابتدا نظر بر این بود که یک مجلس مؤسسان متشکل از ۳۰۰ نماینده از طریق انتخابات تشکیل شود، ولی به علت اینکه ممکن بود بحث و بررسی کارشناسان قانون اساسی به طول بینجامد، از این کار صرف‌نظر شد. این کار باید سریعاً صورت می‌گرفت و به همین دلیل یک مهلت دو ماه و نیمه تعیین شده است. سحابی گفت که این پیش‌نویس تفاوت فراوانی با پیش‌نویسی دارد که به هنگام اقامت خمینی در پاریس تهیه شده بود، و اصول آن با بصیرت بیشتری نوشته شده است. او گفت که برای تهیه این پیش‌نویس از قانون اساسی چند کشور دیگر از جمله سوئیس، آلمان، آفریقا، و اتریش استفاده شده است.

ج- ارتش به حالت آماده‌باش درمی‌آید: احمد صدرحاج سیدجوادی، وزیر کشور، فاش ساخت که به دنبال چند مورد دیگر نقض حریم هوایی ایران از سوی جت‌های جنگنده عراقی،

نیروهای مسلح ایران به حالت آماده باش درآمده‌اند. حاج سیدجوادی گفت که پنجشنبه شب جت‌های عراقی دوبار دیگر حریم هوایی ایران را نقض کردند، یک بار در ساعت ۲۰:۰۰ که پنج هواپیمای عراقی وارد حریم هوایی ایران شدند، و بار دیگر دو ساعت بعد که دو جت جنگنده عراقی وارد مرزهای ایران شدند و سه پاسگاه مرزی ایران را به توپ بستند. او گفت که رئیس ستاد ارتش بلافاصله به دو پادگان ارتش، از جمله لشکر مستقر در کرمانشاه فرمان آماده‌باش داده است. وزیر کشور همچنین گفت که وزارت امور خارجه این مسئله را از طریق مجاری دیپلماتیک دنبال می‌کند. رادیوی ایران شب گذشته گزارش داد که جنگنده‌های عراقی پنجشنبه شب حریم هوایی ایران را نقض کردند و در بالای پادگانهای نظامی انجیره، نی‌خزر و هلاله به پرواز درآمدند. رادیو ایران گفت که جت‌های عراقی پس از شناسایی منطقه یک پاسگاه مرزی ایران را به توپ بستند. سرهنگ آلکی، فرمانده هنگ ژاندارمری مستقر در ایلام، که روز گذشته پس از دیدار از مناطق مرزی به ایلام بازگشت، اظهار داشت که براساس گزارش‌های واصله از پادگانها، دو مرزدار عراقی همزمان به سوی یکی از پاسگاههای مرزی ایران تیراندازی کرده‌اند. سرهنگ آلکی گفت که بلافاصله به دنبال این واقعه او به همراه برخی از مقامات انتظامی و پاسداران انقلاب با تجهیزات کامل به منطقه رفتند، و مشاهده کردند که مرزداران عراقی در حال عقب‌نشینی هستند. طبق گزارش یک منبع خبری دیگر، سرلشگر ناصر فربُد، رئیس ستاد نیروهای مسلح ایران، روز گذشته هشدار داد که نیروهای ایران کاملاً توان دفاع از مرزهای کشور را دارند و با یک اشاره وارد عمل خواهند شد. او گفت که نیروهای مسلح ایران هشیار و آماده‌اند تا به وظیفه خود در قبال کشور و مردم عمل کنند و می‌توانند به هرگونه اقدام خشونت‌آمیز دشمن پاسخ بدهند. در این مقاله فقط آمده بود که گزارش‌هایی از درگیری‌های مرزی ارسال شده، ولی جزئیات آن ذکر نشده بود.

د- راهپیمایی جبهه دموکراتیک ملی: جبهه دموکراتیک ملی از مردم خواسته است تا در راهپیمایی روز جمعه ۲۲ ژوئن که در ساعت ۱۷:۰۰ در محوطه دانشگاه تهران برگزار می‌شود، شرکت کنند. راهپیمایی فوق در اعتراض به این تهدید برگزار می‌شود که شاید قانون در یک مجلس منتخب تصویب نشود، بلکه مجلسی منتصب از سوی دولت و روحانیان آن را تصویب کند. حزب جبهه دموکراتیک ملی در بیانیه‌ای کوتاه اعلام داشت: «از همه آزادیخواهان و آنهایی که مخالف امپریالیسم هستند دعوت می‌کنیم که روز جمعه در دانشگاه تهران گردهم بیایند و برای تصویب قانون اساسی و نیل به خواسته‌های انقلاب، یعنی گسترش دموکراسی و اقدامات ضد امپریالیستی خواستار تشکیل یک مجلس مؤسسان منتخب شوند.»

ه- تنش بین ایران و عراق: جمعه شب صدای تیراندازی‌های پراکنده‌ای در منطقه بوردا در آبادان، نزدیک مرز ایران و عراق شنیده شد. هنوز اطلاعیه‌ای رسمی در این ارتباط منتشر نشده است. در بعد از ظهر جمعه، گروهی ناشناس یک بطری بنزین به طرف سینما اتحاد در خرمشهر پرتاب کردند، ولی این واقعه به دلیل خالی بودن سینما، تلفاتی در پی نداشت. صبح

روز گذشته اسنادی در کانون فرهنگ اسلامی اهواز به نمایش گذاشته شد که حکایت از دخالت مأموران دولت بعثی عراق در آشوب‌های اخیر استان خوزستان داشت. علاوه بر این، مهماتی که بر روی آن مشخصات ارتش عراق حک شده بود نیز در همین کانون در معرض دید همگان قرار گرفت.

سند شماره ۲۱۸

۱۸ ژوئن ۱۹۷۹ - ۲۸ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۳۲۴

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت

تهیه‌کننده گزارش: سروان اچ.اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

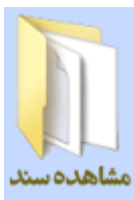
۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی در مورد مسایل زیر ارائه می‌دهد، شامل: تنش بین عراق و ایران. حزب جدیدی دوباره جان می‌گیرد (دوباره زاییده می‌شود). خمینی به غرب‌زده‌ها می‌تازد. دفاع از نقش ارتش در انقلاب. شایعه وجود یک پایگاه آموزشی ساواک و برخی اخبار جالب دیگر.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- تنش بین عراق و ایران.

(۱) استاندار خوزستان امروز به عراقی‌ها پیشنهاد صلح داد؛ البته نه از روی ترس بلکه به خاطر صلح‌طلبی ایران. او گفت که ایران حاضر است، حتی مشتاق است، که با تمامی همسایگانش در صلح زندگی کند. استاندار خوزستان که فرمانده کل نیروی دریایی ایران نیز هست در دیدار سران قبیله الکسیر در اهواز تأکید کرد که «ایران قدرت مقابله با هرگونه دخالت خارجی در امور داخلی‌اش را دارد.» مدنی گفت که به نفع هیچیک از دو کشور عراق و ایران نیست که برای یکدیگر مشکل ایجاد کنند. او گفت که ایران هم اکنون در حال جبران خساراتی است که در طول ۳۷ سال حکومت فاجعه‌آمیز شاه بر کشور وارد شده است. او گفت: «خیلی زود- تا شش ماه دیگر- خواهیم دید که به چه دستاوردهای بزرگی دست یافته‌ایم» و قول داد که ایرانی‌ها بجای اسلحه، با بیل و کلنگ اثرات سوء حکومت پهلوی را محو خواهند کرد. استاندار خوزستان به ویژه بر توسعه کشاورزی کشور تأکید کرد. پیش از این، سران قبیله مذکور «تحریکات» عراق را شدیداً محکوم و بر حمایت کامل خود از دولت ایران تأکید کرده بودند. آنها همچنین شکایت داشتند که مزارع و کشاورزی‌شان به دلیل

سیاست‌های غلط رژیم گذشته نبود شده است. آنها گفتند: «استان خوزستان که سرشار از منابع طبیعی است، نه فقط باید تا به حال خودکفا شده باشد، بلکه باید نیاز مناطق دیگر کشور به غذا را نیز تأمین می‌کرد، ولی ما امروز به کمک دیگران محتاج هستیم.» مدنی به سران این قبیله اطمینان داد که دولت از هیچ کمکی برای احیای کشاورزی آنها فروگذار نخواهد کرد. در عین حال، روزنامه حزب بعث عراق به نام «الثوره» به حملات خود بر ضد ایران ادامه داد و هشدار دارد که «دست‌های انقلاب عراق بلند است.» این حملات با تقویت قابل ملاحظه نیروهای عراقی در پشت مرزها همراه بود. گزارش‌های واصله از بغداد، پایتخت عراق، حاکی است که حافظ اسد، رئیس‌جمهور سوریه که در حال دیدار رسمی از عراق است، سعی دارد میان دو کشور همسایه میانجیگری کند. بر اساس گزارش‌ها، حافظ اسد مصرانه از رژیم عراق خواسته است تا موضع خصمانه خود را بر ضد ایران کنار بگذارد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): نشان دادن شاخه زیتون به عراقی‌ها از سوی دریادار مدنی یک ابتکار عمل شخصی است. دولت موقت ایران هنوز هیچگونه بیانیه رسمی درباره حل اختلافات دو کشور منتشر نساخته است.

(۲) دولت ایران در اقدامی رسمی سفیر عراق را که تقریباً هشت ماه بیشتر نیست که در ایران به سر می‌برد، از ایران اخراج کرد. ایران پول در مقاله‌ای که ترجمه آن در زیر می‌آید در این باره نوشت: عبدالملک آل‌یاسین، سفیر عراق، به دلیل اختلاف شدید دو کشور پیش از پایان مأموریتش در ایران به کشورش بازگشت. احمد حسین سامری که از سوی دولت ایران تأیید شده است، جانشین آل‌یاسین خواهد شد که پس از گذشت فقط ۸ ماه از دوره سفارتش در تهران به عراق باز می‌گردد. خبرگزاری عراق و یکی از سخنگویان وزارت امور خارجه این کشور گفتند که خاتمه ناگهانی مأموریت سفیر پیشین عراق در ایران با وقایع اخیر مرتبط بوده است. خبرگزاری عراق گزارش داده است که سفیر جدید ظرف چند روز آینده وارد ایران خواهد شد. طبق گزارش یک منبع خبری، آل‌یاسین تلاش داشت تجاوزات عراق به ایران را با گفتن این حرف توجیه کند که وقایع اخیر نتیجه ناآرامی‌های داخلی است که باید کنترل شود. توضیحات فوق نه فقط مقامات ایرانی را قانع نکرد، بلکه کمکی برای بهبود روابط پرتنش نیز نبود. علاوه بر این، حملات اخیر به خاک ایران و حمله لفظی شدید رادیو و روزنامه‌های عراق به انقلاب اسلامی ایران ثابت می‌کند که توضیحات سفیر قبلی عراق بی‌پایه و اساس بوده است.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): هم‌اینک انتظار داریم که دولت ایران به این تحریکات واکنش نشان دهد. گزارش‌های تأیید نشده حاکی از آن است که تجاوزات‌های جنگنده عراق به حریم هوایی ایران، گلوله‌باران محدود برخی مناطق مرزی ایران از سوی جت‌های عراقی، تبادل آتش بین مزداران دو کشور، و قاچاق اسلحه از عراق به ایران همچنان ادامه دارد. اگر این گزارش‌ها صحت داشته باشد، مسلماً ایران نخواهد گذاشت که چنین

اقداماتی ادامه یابد. خلق و خوی ایرانی‌ها به گونه‌ایست که حتماً خواهان تلافی جویی بر ضد عراق خواهند شد.

ب- یک حزب جدید دوباره جان می‌گیرد (زاییده می‌شود): داریوش فروهر، وزیر کار و سخنگوی رسمی حزب جبهه ملی، روز گذشته اعلام کرد که قصد دارد استعفا دهد و حزب مستقل ملت را تشکیل دهد. فروهر در نطقی در مقر حزب ملت گفت که دلیل جدا شدنش از جبهه ملی «جنگ قدرتی» است که گریبانگیر حزب شده است. او اظهار داشت که «من دیگر سیاست‌های آن را تأیید نمی‌کنم.» فروهر در اشاره‌ای واضح به غلامحسین صدیقی، دستیار سابق نخست‌وزیر فقید ایران، محمد مصدق، به «آنهایی که مدت زیادی از حزب غایب بودند و حالا برگشته‌اند و سعی دارند آن را صاحب شوند» تاخت. وزیر کار سیاست‌های حزیش را فراهم آوردن «آزادی بیان، آزادی اجتماعات، و آزادی مطبوعات» بیان کرد. حزب مردم ۳۰ سال پیش به منظور حمایت از مصدق تشکیل شده بود ولی در سالهای پیش از انقلاب فعالیتی نداشت. فروهر گفت که قصد دارد حزیش را احیا کند و آن را در انتخابات به پیروزی برساند.

ج- خمینی به غریزده‌ها تاخت: پس از چند هفته سکوت خمینی به آنهایی که با آرمانش در مورد قانون اساسی و نقشه بزرگش برای جمهوری اسلامی مخالفند، (و خمینی آنها را غریزده می‌نامد) تاخت. او به جمعی از افسران ارتش که به دیدنش رفته بودند، گفت: «من از شما می‌خواهم که هشیار باشید. این غریزده‌ها می‌خواهند اسلام را از ما بگیرند.» بر اساس گزارش‌ها خمینی همچنین اظهار داشت: «از شرّ این روشنفکران غریزده خلاص شوید، از شرّ این روشنفکران وارداتی خلاص شوید، از شرّ این اعضای غریزده کانون وکلا خلاص شوید، یکی از آنها رفته است (که اشاره‌اش به هدایت متین دفتری از رهبران حزب دموکراتیک ملی و دبیر کانون وکلا بود) و بقیه هم می‌توانند دنبال همان آقا بروند.» او به افسران مزبور گفت: «پیش من نیاید و نگویند که بعضی‌ها در دانشگاه‌ها با اسلام مخالفند. با آنها مقابله کنید. پای عقیده راسخ خود به اسلام بیاستید.» او گفت همه کسانی که تلاش می‌کنند کارگران و کشاورزان را علیه حکومت بشورانند عوامل دولت‌های خارجی هستند که می‌خواهند وابستگی ما را به کالاهای خارجی بیشتر کنند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): آیت‌الله دارد به حمله مخالفانش پاسخ می‌دهد. مخالفت با او به هر نحوی که باشد، مخالفت با اسلام است. مسلماً «غریزده‌ها» برای آنکه بتوانند قانون اساسی‌ای را تصویب برسانند که ممکن است خمینی با آن مخالف باشد، راه دشواری در پیش خواهند داشت.

د- دفاع از نقش ارتش در انقلاب: تیمسار سیف‌الله [سید عزیزالله] امیر رحیمی، فرمانده دژبان ارتش روز گذشته گفت که ارتش با توجه به توانمندی‌هایش می‌تواند وظیفه کمیته‌های مختلف مذهبی را بر عهده بگیرد. تیمسار رحیمی یکی از دو سرهنگی است که بعد از انقلاب اسلامی به دستور امام روح‌الله خمینی به درجه سرتیپی ارتقا یافت. رحیمی از زمانی که فرمانده

دژبان ارتش شده است، از نقش ارتش در انقلاب دفاع کرده و خواهان افزایش مشارکت آن در امور کشور شده است. اظهارات متعدد رحیمی یکدنده موجب شده است تا رئیس او، سرلشگر تقی ریاحی، با صدور بخشنامه‌ای رسمی اعلام کند که در آینده هرگونه اظهارات علنی در مورد مسایل نظامی فقط باید از سوی عباس امیرانتظام، معاون نخست‌وزیر و سخنگوی دولت صورت گیرد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): این گفته [رحیمی] که عقب‌نشینی ارتش موجب پیروزی انقلاب شد، کاملاً درست نیست، ولی مسلماً انقلابیون بدون حضور نیروهای سرکوبگر ارتش خیلی راحت‌تر توانستند کشور را تصاحب کنند.

هـ. شایعه وجود یک پایگاه آموزشی ساواک: یک منبع خبری امروز گزارش داد که نه هزار «عضو ساواک» در حال طی کردن دوره «آموزش‌های ویژه» خرابکاری در جزیره «مسیرا» برای «ترور رهبران انقلاب ایران» هستند. این روزنامه ایرانی به نقل از منبع خبری خود یعنی روزنامه لبنانی السفير چاپ بیروت نوشت که «اعضای ساواک در چارچوب برنامه‌ای که از سوی آژانس اطلاعاتی اسرائیل «موساد»، آژانس اطلاعات مرکزی آمریکا «سیا» و آژانس اطلاعاتی مصر تهیه شده است، در حال طی دوره‌های آموزشی خود هستند.» «السفیر منبع خبری خود را اعلامیه‌ای ذکر کرد که از سوی دانشجویان مسلمان در آمریکا پخش شده بود. در این اعلامیه آمده بود که اعضای ساواک با یک هواپیمای نظامی آمریکایی به قاهره انتقال یافته‌اند، و اینکه «توطئه» فوق به ماه ژانویه بازمی‌گردد که اولین هواپیمای حامل اعضای اعزامی ساواک در قاهره به زمین نشست. این اعلامیه همچنین انورسادات رئیس‌جمهور مصر، شاه سابق و نخست‌وزیر سابق ایران، شاهپور بختیار، را «مسئول» این عملیات دانسته است. در اعلامیه مزبور آمده بود که آژانس اطلاعاتی انگلیس نیز با این گروه «همکاری» می‌کند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): مقاله‌ای که در روزنامه «پول» چاپ تهران چاپ شده است، شایعه‌ای بیش نیست. هیچ منبع خبری دیگری وجود این پایگاه آموزشی را تأیید نکرده است. به نظر می‌رسد که این هم یکی دیگر از همان داستان‌های ساختگی برای مشغول کردن ذهن مردم به احتمال بازگشت سلطنت پهلوی است.

و- چند خبر جالب توجه:

(۱) رادیو ایران شب گذشته (۱۷ ژوئن) به مردم خبر داد که هواپیماهای ایرانی به منظور انجام «پرواز آزمایشی» بر فراز شهر پرواز خواهند کرد. از ساعت ۱۲:۰۰ روز ۱۸ ژوئن ۳ جت جنگنده اف ۴ را مشاهده کردیم که در ارتفاع ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ پایی بالای شهر تهران پرواز می‌کنند، که البته قدری برای پرواز آزمایشی پایین است. پروازهای فوق را نمایش قدرتی از سوی نیروی هوایی ایران و احتمالاً نمایش قدرتی به عراقی‌ها ارزیابی می‌کنیم.

(۲) یکی از روزنامه‌های فارسی‌زبان ۱۸ ژوئن گفته است که ماشاءالله کاشانی، فرمانده نیروهای کمیته‌ای محافظ سفارت آمریکا از مأموران سیا است. بدیهی است که او چنین اتهامی

را رد می‌کند.

(۳) در اتفاق دیگری که برای نیروهای محافظ سفارت افتاده است، یکی از این نیروها می‌گوید که چند نفر ناشناس او را شناسایی کرده و دنبال می‌کنند. ماشاءالله کاشانی حرف او را باور کرده است ولی دلیل تعقیب این شخص هنوز معلوم نیست. این نیرو برای اینکه تغییر چهره بدهد، ریشش را که خیلی هم به آن می‌نازید از ته تراشیده است.

سند شماره ۲۱۹

بدون طبقه‌بندی ۱۸ ژوئن ۱۹۷۹ - ۲۸ خرداد ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۶۳۳۹ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی سی - فوری

موضوع: شرایط روحی حاکم بر تهران

۱- شرایط زندگی در سفارت به شدت رو به وخامت است و در شرایط نامطلوبی قرار دارد. امکانات تفریحی و آسایشی تقریباً نایاب هستند. برقراری ارتباط اجتماعی با ایرانیان بسیار سخت و تحت فشار است.

در جو سیاسی کنونی، ایرانیان اهمیت زیادی برای برقراری ارتباط با آمریکاییها قایل نیستند. امکان برقراری ارتباط با دیپلماتهای دیگر کشورها نیز بسیار محدود است. از یک سو شرایط فوق، و از سوی دیگر حضور مداوم «محافظین انقلابی» سفارت، زندگی در مجتمع را به شدت نامطلوب و ناخوشایند کرده است.

۲- با عنایت به شرایط یاد شده و نیز دیگر شاخصه‌های موجود، شرایط روحی حاکم بر سفارت در وضع وخیمی قرار دارد. به رغم این که در این شرایط، اقدامات زیادی نمی‌توان در راستای رفع این مشکلات به انجام رساند، اما برخی برنامه‌های حمایتی خواهد توانست که تاحدی در بهبودی شرایط نقش داشته باشد.

۳- با توجه به شرایط امنیتی حاکم بر شهر تهران، این شهر همچنان در حالت بدون همراه باقی خواهد بود. شرایط موجود به هیچ‌وجه نوید بخش بهبودی و رفع مشکلات موجود نمی‌باشد و بنابراین، این شرایط هم چنان ادامه خواهد داشت. به نظر اینجانب، وزارت امور خارجه می‌بایست ملاحظات خاصی در مورد خانواده‌ها در نظر گرفته و با اختصاص منازل سازمانی در کشورهای نزدیک به ایران، امکان ملاقات سریع‌الوصول بین اعضای نمایندگی و خانواده‌ها را فراهم نمایند؛ البته بدیهی است این منازل باید از امکانات رفاهی، لوازم خانگی، امکانات آموزشی، دسترسی به مراکز مختلف خرید و غیره بهره‌مند باشند. از جمله شهرهای مناسب برای اسکان خانواده‌ها می‌توان به آتن، دهلی‌نو و فرانکفورت اشاره کرد. البته شبیه این برنامه سابقاً نیز به اجرا درآمده است؛ زمانی که وضعیت امنیتی ویتنام نامطلوب بود، خانواده‌ها در تایلند و تایوان اسکان پیدا کردند. این راهکار نه تنها هزینه‌های روحی- عاطفی و اقتصادی را کاهش می‌دهد، بلکه شرایط نامطلوب و کم‌انگیزه تهران را قابل تحمل‌تر خواهد کرد.

۴- ثانیاً با عنایت به این که به دلیل کاهش تعداد اعضای نمایندگی و در عین حال حجم انبوه کاری سفارت، برخی افسران لاجرم می بایست وقت و انرژی بسیار زیاد و بیشتر از حد متعارفی صرف نمایند؛ لذا بدیهی است که این موضوع باید از طریق اختصاص مزایا و اضافه پرداخت به اعضای نمایندگی جبران گردد. احصاء شرایط ویژه موجود در ایران و حجم کاری بسیار انبوه موجود راه را برای اختصاص سازوکارهای جبرانی هموار خواهد کرد؛ حجم کار موجود به حدی گسترده و انبوه است که امکان استفاده از مرخصی استحقاقی سالانه و ملاقات با خانواده، برای اعضای نمایندگی میسر نیست.

۵- ثالثاً این که وزارت امور خارجه باید ترتیبی اتخاذ نماید که بسته‌های پستی سفارت زودتر واصل شود؛ آخرین بسته پستی شخصی دو هفته بعد از بسته ما قبل آن واصل گردید.

سند شماره ۲۲۰

محرمانه

۱۹ ژوئن ۱۹۷۹ - ۲۹ خرداد ۱۳۵۸

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۲۷ ۷۹

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - فوری

افسر تهیه کننده: اچ.اف. جانسون سروان نیروی هوایی ایالات متحده آمریکا

مقام مسئول تأیید کننده: سرهنگ تی.ای. شافر - سرهنگ نیروی هوایی - وابسته دفاعی ایالات

متحده آمریکا در تهران

منبع خبر: رسانه‌های خبری محلی، اعضای سفارت و کارمندان دفتر وابسته دفاعی ایالات

متحده آمریکا در تهران

موضوع: گزارش شرح وضعیت ایران، ژوئن ۱۹۷۹

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش دربرگیرنده اطلاعاتی در خصوص شرایط حاکم بر ایران در ژوئن ۷۹ می باشد. این اطلاعات مشتمل بر موارد ذیل است: تأیید مجلس خبرگان توسط نخست وزیر، ارائه مهلت موقت به کارگران خارجی، درخواست ابراهیم یزدی از کارمندان بازنشسته مبنی بر بازگشت به کار، شایعه مربوط به اجرای برنامه اصلاحات ارضی، صف آرای عراق در مقابل ایران.

۱۷- از شماره ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف) مهر تأیید نخست وزیر بر مجلس خبرگان: مهدی بازرگان، نخست وزیر ایران، در اقدامی با هدف ناامید ساختن گروههای مختلف اپوزیسیون در داخل کشور، شب گذشته فرماندوم پیشنهاد شده در خصوص قانون اساسی را تأیید کرد و خاطرنشان کرد که امیدوار است این ماجرا در اسرع وقت به سرانجام مطلوب برسد. وی افزود که مجلس خبرگان نیز

مجلس قانون‌گذاری، بر اساس اصول و مبانی مردم‌سالاری تشکیل خواهد شد البته با این تفاوت که به نسبت مجلس قانون‌گذاری، وقت کمتری صرف خود خواهد کرد. البته بازرگان این نکته را تأیید کرد که دولت در ابتدا قصد داشته است که یک مجلس قانون‌گذاری تشکیل دهد اما بنا به برخی ملاحظات، تصمیم بر آن شده است که به جای مجلس قانون‌گذاری، یک مجلس خبرگان تشکیل گردد.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) به نظر اینجانب، این اظهارنظر نخست‌وزیر باعث تعیین تکلیف موضوع شده است. گروه‌های اپوزیسیون در واکنش به این موضوع اعتراض کرده و تظاهرات به راه خواهند انداخت؛ البته بازرگان و خمینی با یکدیگر به توافق نهایی رسیده‌اند. ماحصل این ماجرا، نهایی شدن قانون اساسی کشور را به ارمغان خواهد آورد.

ب) ارائه مهلت مجدد به کارگران خارجی: روز گذشته به تمامی اتباع بیگانه مقیم ایران مجدداً یک ماه مهلت داده شد که با مراجعه به دفتر اتباع بیگانه، تکلیف شرایط آینده خود را روشن نمایند. روز گذشته سخنگوی وزارت کار و امور اجتماعی در گفتگو با یک منبع خبری اظهار داشت که قبلاً به اتباع بیگانه مقیم ایران مهلت داده شده بود که نهایتاً تا تاریخ ۲۱ ژوئن، تکلیف وضعیت خود را مشخص نمایند؛ در حال حاضر این مهلت یک ماه افزایش یافته و ۲۲ ژوئیه اعلام می‌گردد.

سخنگوی وزارت کار جزئیات بیشتری از دلایل افزایش این ضرب‌العجل ارائه نکرد اما دیگر منابع تصریح کرده‌اند که وزارت کار از نواحی مختلف تحت فشار قرار گرفته است که در تصمیم خود تجدیدنظر نماید و از رهگذر افزایش مهلت داده شده، «از شر تمامی اتباع بیگانه رهایی پیدا کند.» یک منبع دیگر تصریح کرد که دفتر اتباع بیگانه توانایی رتق و فتق امور مربوط به این حجم گسترده از اتباع بیگانه را نداشته و بسیاری از این اتباع حتی موفق به ملاقات مقامات مربوطه نشده‌اند. تمامی مجوزهای اقامت کنونی یا لغو می‌شوند و یا نیازمند تمدید مجدد هستند. در حال حاضر، صرفاً مدیران شرکتها می‌توانند در ایران بمانند اما نیروهای معمولی بایست ایران را ترک کنند.

ج) درخواست ابراهیم یزدی از کارمندان بازنشسته مبنی بر بازگشت به کار: بر اساس اطلاعات واصله از منابع موثق، دکتر ابراهیم یزدی، وزیر امور خارجه، از چندین نفر از کارمندان ارشد سابق وزارت امور خارجه، که چندی پیش اجباراً بازنشسته شدند، درخواست کرده است که به خدمت بازگردند. یزدی این درخواست را به این دلیل مطرح کرده است که این افراد سوابق زیادی در مخالفت با رژیم سابق داشته‌اند. منبع خاطرنشان کرده است که محمد پورسرتیپ و عزالدین ناظمی از جمله افرادی هستند که مجدداً دعوت به کار شده‌اند. پورسرتیپ به عنوان سفیر ایران در لهستان و ناظمی به عنوان سفیر ایران در وین اعزام خواهند شد.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) احتمالاً یزدی نهایتاً به این استنباط برسد که دولت برای اداره

بهرتر امور، لاجرم بایست از برخی کارمندان بازنشسته کمک بگیرد.

د) شایعاتی در خصوص اجرای برنامه اصلاحات ارضی: و اکنون فرزند اصلاحات ارضی...! منابع مستقر در شهر قم گزارش داده‌اند که شورای انقلاب که از موضوع ملی‌سازی بانکها غرق در شور و شغف است، در حال حاضر عزم خود را جزم کرده است که یک برنامه اصلاحات ارضی واقعی را در دستور کار قرار دهد و از این رهگذر زمینها را در بین روستاییان تقسیم نماید. منابع پیش‌بینی کرده‌اند که به زودی فتوایی در این زمینه صادر گردد. این منابع خاطرنشان کرده‌اند که آیت‌الله خمینی از این طرح حمایت کرده است اما دولت بازرگان به شدت بیم آن دارد که در فقدان یک نیروی پلیس و ژاندارمری کارآمد و تمام‌عیار در کشور، اجرای این برنامه ممکن است باعث بروز درگیری و خشونت بین گروههای مختلف و توسل به اسلحه گردد.

ه) صف‌آرایی عراق و ایران در مقابل یکدیگر: شب گذشته رادیو ایران فاش کرد که حافظ اسد، رئیس‌جمهور سوریه، به زودی به ایران سفر خواهد کرد. این موضوع را احمد اسکندر احمد، وزیر اطلاع‌رسانی سوریه، در مصاحبه با رادیو ایران اعلام کرد. وزیر اطلاع‌رسانی سوریه خاطرنشان کرد که حافظ اسد شخصاً ابراز تمایل کرده است که به ایران سفر نماید و ایران نیز از این درخواست استقبال کرده است.

احمد اسکندر تصریح کرد که حافظ اسد اولین «دولتمرد عرب» بود که پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در ایران حضور پیدا کرد. وزیر اطلاع‌رسانی سوریه تأکید کرد که حافظ اسد در جریان سفر خود به ایران چهره جدیدی از ایران را مشاهده کرد؛ وی دریافت که انقلاب اسلامی تغییراتی بنیادین در ایران به بار آورده است. به گفته احمد اسکندر احمد، رئیس‌جمهور سوریه بر این باور است که انقلاب اسلامی نه تنها برای ایران، که برای تمامی دول اسلامی از اهمیت والایی برخوردار است. این در حالی است که روزنامه بامداد امروز گزارش داده است که اخیراً حافظ اسد به منظور کاهش تنشها و بحرانهای موجود بین ایران و عراق، با حسن البکر، رئیس‌جمهور عراق، بحث و رایزنی کرده است. دو کشور عراق و ایران نیروهای خود را در مرزهای خود مستقر کرده و آنها را به حال آماده باش درآورده‌اند. روزنامه بامداد در گزارش خود فاش کرد که ایران یک لشکر نظامی مجهز به ۲۰۰ دستگاه تانک را در خوزستان مستقر کرده است و در طرف مقابل، «عراق نیز داعیه ابرقدرت منطقه خلیج را دارد.» روزنامه بامداد به نقل از منابع آمریکایی خاطرنشان کرد که عراق درصدد است که فشارهای خود به نیروهای کم امکانات ایران را بیشتر نماید. افزون بر این، آژانس خبری پارس نیز از شهر اهواز گزارش داده است که در مناطق جنوبی شهر آبادان و در نزدیکی مرز، شلیکهای هوایی بین دو طرف رد و بدل شده است. هنوز مشخص نیست که چه کسی این شلیکها را آغاز کرده است. علاوه بر این رویدادها، در شهر آبادان تظاهراتی ضدامپریالیستی به رهبری روحانیون در اعتراض به دستگیری آیت‌الله صدر و دیگر مبلغین مذهبی، به اجرا درآمد.

سند شماره ۲۲۱

محرمانه

۲۰ ژوئن ۱۹۷۹ - ۳۰ خرداد ۱۳۵۸

شماره گزارش: ۲۷۵۸۰۰۲۱ ۷۹

از: فرمانده گروه طراحی عملیات آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی.سی - فوری

افسر تهیه کننده: سرگرد جان. اف. هندرسون گروه عملیاتی فرماندهی اطلاعات و امنیت ایالات متحده آمریکا

مقام مسئول تأیید کننده: سرهنگ دوم آرکدی نویکوف گروه عملیاتی فرماندهی اطلاعات و امنیت ایالات متحده آمریکا

موضوع: فعالیت‌های انقلابی جمهوری اسلامی ایران در

ایالات متحده آمریکا

۱۶- (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) خلاصه: این گزارش دربرگیرنده اطلاعاتی در خصوص تلاش‌های دولت انقلابی ایران در راستای شناسایی آن دسته از اتباع ایرانی طرفدار شاه که در ایالات متحده آمریکا اقامت دارند، می باشد.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) جزئیات: منبع اطلاعاتی در خصوص تلاش‌های ایرانیان مرتبط با دولت انقلابی ایران در راستای شناسایی آن دسته از اتباع ایرانی طرفدار شاه که در ایالات متحده آمریکا اقامت دارند، به دست آورده است. یکی از دوستان قدیمی این منبع که مقیم شهر واشنگتن دی. سی است، در تاریخ ۱۲ ژوئن طی یک تماس تلفنی با منبع خاطرنشان کرده است که در هفته اخیر یک ایرانی انگلیسی زبان دو بار با وی تماس برقرار کرده است؛ فرد تماس گیرنده از این نکته اطلاع داشته است که دوست منبع، یک نیروی دولتی چندملیتی است که سالها مقیم ایران بوده است. فرد تماس گیرنده اطلاعاتی در خصوص اعضای حکومت شاه سابق ایران که در حال حاضر مقیم ایالات متحده آمریکا هستند، مطالبه کرده است. دوست منبع از ارائه هرگونه اطلاعات امتناع ورزیده و متعاقب این تماس شماره تلفن خود را تغییر داده است.

منبع خطاب به دوست خود خاطرنشان کرده است که ایرانیان طرفدار شاه در مناطق غربی ایالات متحده آمریکا سکونت دارند. منبع تأکید کرده است که با این اوصاف، به دلیل تلاش‌های دولت انقلابی ایران مبنی بر شناسایی اتباع ایرانی طرفدار شاه در ایالات متحده، زندگی این افراد در هاله‌ای از خطر فرو رفته است.

نظریه تهیه کننده: (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) منبع یکی از اتباع ایالات متحده آمریکا است که سابقاً در ایران مشغول به فعالیت بوده و ارتباطات گسترده‌ای با اتباع ایرانی طرفدار شاه داشته است.

۲۰ ژوئن ۱۹۷۹ - ۳۰ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۴۰۱

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت،

تهیه‌کننده گزارش: ای.بی.گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای.شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی درباره مسایل زیر ارائه می‌دهد، شامل: تنش‌های بین ایران و عراق. اجلاس رهبران مذهبی در قم. دستگیری ارتشبد طوفانیان. گزارش تولید نفت ایران. قصد ایران‌ایر برای فروش هواپیما. خمینی پیش‌نویس قانون اساسی را بدون تغییر به هیأت دولت باز می‌گرداند، و مانورهای جت‌های جنگنده نیروی هوایی ایران مردم را که تصور کردند به آنها حمله شده است، ترساند.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- تنش بین ایران و عراق: دریادار مدنی، فرمانده نیروی دریایی ایران و استاندار خوزستان گفت که تحریکات عراق بر ضد ایران چیزی نیست جز تلاش رژیم بعث برای منحرف ساختن اذهان مردم از بحران داخلی آن. دریادار مدنی شدیداً به رژیم عراق تاخت و آن را یک رژیم دیکتاتوری شبیه به رژیم رضا خان در ایران دانست. او گفت که «دیکتاتوری بعث با مخالفت شدید مردم در داخل مواجه است و به همین دلیل تلاش می‌کند با ایجاد اصطکاک در مرز ایران مخالفین را سرکوب کند. نزدیک به هفت میلیون مسلمان شیعه در عراق زندگی می‌کنند که برای رژیم بعثی دردسر محسوب می‌شوند.» مدنی گفت به همین دلیل است که دولت عراق دست به تحریکات اخیر بر ضد ایران زده است. او در ارتباط با تجمع نیروهای عراقی در طول مرز ایران گفت که «مهم نیست چقدر نیرو در پشت مرزها جمع شده است، اطمینان می‌دهم که فقط همین قبیله قشقایی که در جنوب ایران زندگی می‌کند، برای دفع حمله آنها کافیست.» مدنی درباره احتمال میانجیگری سوریه بین ایران و عراق گفت که به هر حال یک کشور ثالث باید در مذاکرات آتی بین ایران و عراق نقش میانجی را ایفا کند.

ب- برگزاری اجلاس رهبران مذهبی در قم: چهار تن از عالی‌رتبه‌ترین شخصیت‌های مذهبی ایران برای اولین بار در قم گردهم آمدند تا درباره مشکلات مربوط به تأسیس جمهوری اسلامی با یکدیگر بحث و گفتگو کنند. مسئله اصلی مورد بحث روند تهیه و تصویب پیش‌نویس قانون اساسی بود. این چهارتن که تنها روحانیان ایرانی با لقب «آیت‌الله‌العظمی» هستند، عبارتند از امام خمینی، سید کاظم شریعتمداری، سید محمدرضا

گلیپایگانی، و سید شهاب‌الدین نجفی مرعشی. آنها شب گذشته بحث خود را در بیت آیت‌الله گلیپایگانی که وضعیت جسمانی خوبی ندارد، آغاز کردند. آنچه این چهار مجتهد سعی دارند انجام دهند، تعیین ماهیت مجلسی است که باید برای تهیه و تصویب قانون اساسی تشکیل شود. بر اساس گزارش‌هایی که تا دیروز به دستمان رسیده است، شریعتمداری معتقد بوده است که قانون اساسی باید توسط یک مجلس مؤسسان منتخب و فراگیر مردمی متشکل از نمایندگان همه اقشار که به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر از جمعیت ۳۵ میلیونی ایران یک نماینده در آن شرکت دارد، تدوین شود. امام خمینی تأکید کرده است که یک مجلس منتصب از خبرگان که به ازای هر ۵۰۰ هزار نفر یک نماینده دارد باید کار بازرنگری پیش‌نویس کنونی را که در روز دوشنبه منتشر شد انجام دهد و نسخه حاضر را با اصلاحات موردنظر خود پیشنهاد کند. احتمال می‌رود که آیت‌الله‌ها بر سر این مسئله به مصالحه دست یابند. اگر نشانه‌هایی را که در بیانات دیروز شریعتمداری پیدا بود راهنمای خود قرار دهیم، مصالحه فوق شامل تشکیل یک مجلس خبرگان منتخب مردم خواهد بود. شریعتمداری در نطق دیروز خود که از رادیو پخش شد گفت چنانچه کار اساسی بر روی قانون اساسی ابتدا در یک مجلس انجام شود، با تصویب آن در یک فراندوم عمومی موافقت خواهد کرد. او همچنین گفت در صورتی که اعضای مجلس ۷۵ نفری خبرگان که دستیاران امام خمینی پیشنهاد می‌کنند واقعاً «شایسته و خبره» باشند، با این پیشنهاد مخالفی نخواهد داشت. به اعتقاد تحلیلگران سیاسی، این اظهارات نشان‌دهنده نرم‌تر شدن مواضع پیشین شریعتمداری است. شریعتمداری قبلاً گفته بود که در فراندوم شرکت نخواهد کرد و مصرانه خواستار تشکیل یک مجلس مؤسسان مردمی شده بود. بالاخره بعد از یک ماه مباحثه‌های عمومی بر سر متن قانون اساسی، قرار شد مجلس خبرگان انتخابی باشد، نه آن گونه که برخی مقامات می‌گفتند، انتصابی. نخست‌وزیر مهدی بازرگان نیز گفته است که مجلس خبرگان «به اندازه هر مجلس مؤسسانی، دموکراتیک خواهد بود» علاوه بر اینکه دارای این مزیت است که روندهای آن نسبت به مجلس مؤسسان وقت بسیار کمتری می‌گیرد که با توجه به مهلت مقرر برای تصویب قانون اساسی مناسب‌تر است. مسلمانان شیعه ایران این چهار رهبر مذهبی را که برای بحث و بررسی مسئله فوق در قم گرد هم آمده‌اند دارای مرجعیت لازم جهت صدور حکم درباره مسایل اسلامی می‌دانند.

ج- دستگیری ارتشبد طوفانیان: روزنامه تهران تایمز امروز خبری درباره دستگیری ارتشبد طوفانیان به چاپ رسانده است. در این خبر آمده است که مأموران کمیته رئیس سابق صنایع نظامی، ارتشبد نیروی هوایی حسن طوفانیان، را در منزل برادرش دستگیر کردند. مأموران کمیته پس از آنکه اطلاع یافتند این ارتشبد عالی‌رتبه پس از فرار از پادگان جمشیدیه در مراحل اولیه انقلاب در منزل برادرش پنهان شده است، او را دستگیر کردند. ارتشبد طوفانیان در زمانی که رئیس صنایع نظامی بود مستقیماً در خرید تانک‌های چیفتن انگلیسی و سایر ادوات جنگی از فروشندگان سلاح JAOR دخالت داشت. گفته می‌شود که او سود زیادی از این خریدها به

جیب زد. مأموران کمیته و نیروهای امنیتی دفتر نخست‌وزیر در این عملیات همکاری نزدیکی با یکدیگر داشتند و پس از آنکه منزل برادر ارتشبد طوفانیان را برای مدتی تحت نظر گرفتند، اقدام به دستگیری او کردند. گزارشگر ایران پول برای خبرنگاران گزارش داد «آیا ارتشبد طوفانیان واقعاً دستگیر شده است و یا این بار هم مانند شاهزاده فاطمه، شخص دیگری به اشتباه دستگیر شده است؟ روزنامه بامداد نیز گزارش داد که ارتشبد طوفانیان پس از آنکه مدتی در منزل برادرش پنهان بود، دستگیر شد. شخصی به نام رحیمی که سرپرست مسجد فرشته است به روزنامه بامداد گفت که دفتر نخست‌وزیری و کمیته مرکزی «مدتی» بود که از محل اختفای طوفانیان خبر داشتند. در یک گزارش خبری دیگر آمده بود که مأموران کمیته محل و کمیته مرکزی شب پیش از دستگیری محل اختفای طوفانیان را محاصره کرده بودند و فردای همان روز با حکم دادستانی وارد خانه شدند و طوفانیان را دستگیر کردند. ولی مأموران پس از ورود به خانه متوجه شدند که ارتشبد طوفانیان «مبتلا به بیماری روانی است». به دلایلی که هنوز معلوم نیست مأموران به یک حکم دیگر برای دستگیری او احتیاج داشتند، به همین دلیل خانه را تا ساعت ۹:۰۰ صبح در محاصره نگاه داشتند و سپس او را دستگیر کردند و به مقامات تحویل دادند. ایران پول از قول منبعی که معمولاً اطلاع کامل دارد، گفته است که کل قضیه مشکوک است. تقریباً مسجّل بود که طوفانیان چهار ماه پیش با دادن نزدیک به دو میلیون دلار رشوه از ایران خارج شده است. بر اساس گفته‌های یک دیپلمات غربی در تهران، طوفانیان در واشنگتن و همچنین دو ماه پیش همراه شاه در باهاما دیده شده است.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): تهیه کننده گزارش قبول دارد که کل قضیه مشکوک است. گزارش‌های قبلی حکایت از فرار طوفانیان از زندان و پرداخت دو میلیون دلار رشوه داشت. از آنجایی که عملاً طوفانیان تنها مسئول خرید سلاح از خارج بود، و طبق گزارش‌ها میلیون‌ها دلار از این رهگذر به جیب زده بود، و یکی از اشخاص اصلی تحت تعقیب پس از انقلاب به شمار می‌رفت، تهیه کننده گزارش معتقد است که این داستان جدید اختراع دیگری است تا به مردم بگویند که مأموران انقلاب و کمیته‌ها هنوز دارند به وظیفه خود عمل می‌کنند. صرف نظر از صحت و سقم این خبر، مسلماً داستان فوق تا مدتی علاقه مردم به انقلاب را زنده نگاه خواهد داشت.

د- گزارش تولید نفت ایران: حسن نزیه، رئیس شرکت ملی نفت ایران، امروز گزارش‌های واصله از لندن را مبنی بر اینکه تولید نفت ایران به دلیل شورش‌های کارگری در میدان‌های نفتی به ۲/۸ میلیون بشکه در روز کاهش یافته است، شدیداً تکذیب کرد. منابع نفتی به نقل از حسن نزیه گفتند که اصلاً چیزی در مورد شورش کارگران نشنیده است. گزارش فوق در مجله لندن اوایل نیوز و به نقل از منابع عراقی به چاپ رسیده بود. نزیه گفت که خبر کاهش تولید نفت صحت ندارد. بر اساس گزارش این مجله، شورش‌های کارگری نتیجه اعتراض آنها به استخدام کارگران خارجی در میدان‌های نفتی بوده است. اخیراً منابع خبری گفته‌اند که شرکت

ملی نفت ایران قصد دارد ۱۰۰ خارجی را به میدان‌های نفتی بازگرداند و خود نیز شکایت کرده بود که خارجی‌ها از ترس جانیشان به سر کار باز نمی‌گردند. با وجود این، یک منبع خبری از قول نریه گزارش داد که ایران فقط به تعدادی تکنسین خارجی، «حد اکثر ۲۰ تا ۳۰ نفر» احتیاج دارد.

هـ ایران ایر قصد دارد هواپیماهایش را بفروشد: مقامات شرکت هواپیمایی ملی ایران گفته‌اند که قصد دارند هواپیمای بوئینگ ۷۰۷ اختصاصی شاه مخلوع را بفروشند. این هواپیما که شاهین نام دارد چند ماه پیش توسط خدمه آن از رباط، پایتخت مراکش، به تهران آورده شد. مقامات شرکت همچنین اعلام کرده‌اند که قصد دارند ۳ هواپیمای ایرباس و ۲ هواپیمای جمبوجت را بفروشند. قرار است این هواپیماها به یک شرکت آمریکایی فروخته شود. مقامات شرکت ایران ایر گفته‌اند که هر یک از جمبوجت‌ها به مبلغ ۶۰۰۰ میلیون ریال فروخته خواهد شد. آنها دلیل فروش هواپیماهای مذکور را کاهش پروازهای ایران ایر اعلام کردند. آنها همچنین خاطرنشان ساختند چنانچه در آینده نیازی به هواپیماهای جمبوجت شد، از جمبوجت‌های نیروی هوایی ایران استفاده خواهند کرد. طبق گزارش‌ها نیروی هوایی ایران ۱۰ هواپیمای جمبوجت در اختیار دارد.

و- خمینی پیش‌نویس قانون اساسی را بدون تغییر به هیأت دولت باز می‌گرداند: خمینی پیش‌نویس نهایی قانون اساسی را بدون هیچ تغییری به نخست‌وزیر مهدی بازرگان بازگردانده است. یدالله سبحانی، وزیر مشاور در امور انقلاب قبلاً به خبرنگاران گفته بود که احتمال دارد خمینی برخی ماده‌های پیش‌نویس قانون اساسی را تغییر دهد ولی گویا او از مردم خواسته است تا نظر خود را در مورد همین نسخه‌ای که اکنون در دست دارند ابراز کنند. روز گذشته، سبحانی رسماً همان نسخه نهایی را بدون هیچ تغییری در اختیار رسانه‌ها قرار داد. سبحانی گفت که خمینی تصمیم گرفته است نظر خود را درباره ماده‌هایی که با آنها موافق نیست، «مثل بقیه مردم ایران» بعداً ابراز کند. او گفت که خمینی به سبب احترامی که برای مردم و افکار عمومی قایل است، تصمیم گرفت نظرات خود را بعداً ابراز کند، و خمینی نیز مانند سایر ایرانی‌ها، نظر خود را «ظرف مدت یک ماه» اعلام خواهد کرد. سبحانی همچنین اظهار داشت که «قانون اساسی باید نماینده همه اقشار و از هر گزندی مصون باشد.» به همین دلیل یک شورای نگهبان قانون اساسی تشکیل می‌شود که بر همه مصوبات مجلس شورا نظارت خواهد کرد تا به اصول قانون اساسی مغایرتی نداشته باشند.

ز- مانور جت‌های جنگنده نیروی هوایی ایران مردم را که تصور کردند به آنها حمله شده است، ترساند: روز گذشته، «نمایش قدرت» هوایی دولت برخی از مردم را در تهران ترساند. مانورهای هوایی بر فراز تهران و برخی مناطق نزدیک به مرز عراق به منظور نشان دادن هشیاری نیروهای مسلح ایران در برابر تهدیدهای عراق صورت گرفت. ولی برخی از مردم لااقل در شهر کردنشین قصرشیرین در کرمانشاه در نزدیکی مرز عراق تصور کردند که

عراقی‌ها به آنها حمله کرده‌اند.

به همین دلیل، سرلشگر فریڈ، رئیس ستاد ارتش، و مقامات دیگر مجبور شدند با انتشار اعلامیه گزارش‌های مربوط به حمله نظامی را شدیداً تکذیب کنند. روزنامه بامداد گزارش داد که مردم با دفتر آن تماس گرفته و پرسیده بودند که آیا حمله‌ای صورت گرفته و یا اینکه واقعاً شهر قصرشیرین اشغال شده است. خبرگزاری پارس امروز گزارش داد که ۴ جت جنگنده اف ۴ و تعدادی هلیکوپتر تا ساعت ۲۲:۰۰ شب گذشته بر فراز کرمانشاه در حال انجام مانور نظامی بوده‌اند.

سرلشگر فریڈ به مطبوعات گفت که «نمایش‌های هوایی به منظور این انجام شد تا به مردم اطمینان دهیم ارتش ایران توانایی مقابله با هرگونه حمله نظامی را دارد. عراق باید بداند که ملت و ارتش ایران متحد و آماده است تا با هرگونه فعالیت ضدانقلابی در داخل و خارجی مقابله کند.» سرلشگر فریڈ درباره گزارش تجمع نیروهای نظامی در مرزهای غربی کشور گفت که شمار نیروهای مستقر در آنجا نسبت به گذشته تفاوتی نکرده است؛ با وجود این، هشدار داد «چنانچه هواپیماهای عراقی جرأت نفوذ به آسمان ایران را پیدا کنند، ضربه‌ای برابر، متقابل و متناسب به آنها وارد خواهیم کرد.» او گفت که هواپیماهای ایرانی به منظور انجام مأموریت‌های شناسایی در طول مرز به پرواز درآمده‌اند.

ح- اخبار متفرقه: حدود ساعت ۱۱:۴۵ امروز تعداد زیادی تظاهرکننده (که تعداد آنها مشخص نبود) در جلوی درب ماشین‌روی سفارت اقدام به تظاهرات نشستند. بیشتر تظاهرکنندگان از کارکنان سابق مرکز هیأت نظامی و مستشاران نظامی آمریکا و بخش تدارکات بودند که اعتقاد داشتند باید پول بیشتری بابت خاتمه خدمتشان به آنها پرداخت شود. در ساعت ۱۲:۰۰ مشکل چندانی پیش نیامد جز اینکه عبور و مرور وسائط نقلیه سفارت مختل شد.

سند شماره ۲۲۳

۲۱ ژوئن ۱۹۷۹ - ۳۱ خرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۴۶۳

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت

تهیه‌کننده گزارش: ای. بی. گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی. ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی درباره مسایل زیر ارائه می‌دهد، شامل:

مصاحبه مطبوعاتی دریا دار مدنی. حصول توافق در اجلاس قم. بودجه پیشنهادی مورد انتقاد

شدید قرار می‌گیرد. تغییر وزرای هیأت دولت و چند خبر جالب توجه دیگر.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- سلمان ثنایی خبرنگار روزنامه کویتی «النباء» روز دوشنبه با فرمانده نیروی دریایی ایران و استاندار خوزستان، دریادار احمد مدنی، مصاحبه‌ای انجام داد. نکات اصلی این مصاحبه در زیر از نظرتان خواهد گذشت. مدنی درباره ناآرامی‌های اخیر در استان و مسئولین این ناآرامی‌ها گفت که انقلاب اسلامی منافع امپریالیسم را به مخاطره انداخته است و طبعاً آنها نیز دست به مقابله زده‌اند. او گفت که رژیم سابق عادت داشت امتیازات و رشوه‌هایی به اشخاص و شاید هم همسایگانش بدهد، ولی نظام جدید مردمی این کار را نخواهد کرد. او گفت اگر کدورتی از برخی کشورهای همسایه وجود دارد به دلیل آن است که آنها در مقابل نگرش صادقانه ما، نگرشی مخالف اتخاذ کردند. زمانی که گزارشی درباره ایران در رسانه‌های گروهی منتشر می‌شود، انتظار داریم بگویند که نظرات ابراز شده نظرات رسمی دولت است یا نظرات شخصی گزارشگر.

دریادار مدنی در پاسخ به این سؤال که آیا بریتانیا و آمریکا در ناآرامی‌های خوزستان نقشی دارند یا خیر، گفت که سه گروه در این ناآرامی‌ها دست داشته‌اند: مردم ساده‌لوحی که براحتی گمراه می‌شوند، اعضای ساواک و عوامل رژیم سابق، و نوکران امپریالیسم جهانی. او گفت ما هیچ مشکلی با اعراب یا غیراعراب در منطقه نداریم. برادران عرب ایرانی همیشه با برادران غیرعرب خود مهربان بوده‌اند. مدنی شایعات مربوط به اختلاف نظر با آیت‌الله شبیر خاقانی را تکذیب کرد و گفت که برخی فرصت‌طلبان سعی دارند از آب گل‌آلود ماهی بگیرند. مدنی گفت که بین او و آیت‌الله تفاهم کامل وجود دارد. خبرنگار به مصاحبه مدنی اشاره کرد که در آن عراق و کویت را به دست داشتن در وقایع خرمشهر متهم ساخته بود، و از مدنی پرسید آیا با توجه به اینکه دولت کویت چنین اتهامی را رد کرده و بر تمایلش به ادامه روابط حسنه با ایران تأکید داشته است، فکر نمی‌کند که این گزارش‌ها را عده‌ای آدم مغرض ارائه داده باشند.

مدنی گفت که در حال حاضر شواهد نشان می‌دهد که رادیو، تلویزیون و مطبوعات کویت گزارش‌های تحریک‌آمیز منتشر می‌کنند و دولت کویت این گزارش‌ها را تکذیب نکرده است. او گفت البته سفیر کویت در ایران بعداً توضیحاتی به دولت ایران داده و آنها را مجاب کرده است. مدنی در پاسخ به این سؤال که آرمان و خواست اعراب ایرانی چیست، گفت که آنها امتیازات مساوی معقولی در کشور می‌خواهند. او گفت که پروژه‌های توسعه در استان خوزستان از مناطق عرب‌نشین آغاز شده است. مدنی در پاسخ به این سؤال که چه کسی جمهوری اسلامی ایران را تهدید می‌کند، گفت که عوامل رژیم گذشته چه در داخل و چه خارج کشور، و آنهایی که انتظار داشتند دولت ظرف چند ثانیه همه چیز را به حالت عادی برگرداند. مدنی در مورد احتمال وجود اختلاف نظر در کابینه بازرگان گفت که مسلماً هر کسی

سلیقه خاص خود را دارد ولی همه آنها دارای هدف واحدی هستند. مدنی درباره مسئله فلسطین و و اتحاد مسلمانان گفت که ایرانی‌ها دوست خواهان یک فلسطین مستقل هستند و تلاش‌هایی نیز برای متحد ساختن مسلمانان جهان که امپریالیسم جهانی بین آنها تفرقه انداخته است، دارد صورت می‌گیرد. مدنی تأکید کرد که ایران ژاندارم خلیج فارس نیست و به همین دلیل برخی قراردادهای خرید تجهیزات برای نیروی دریایی‌اش را لغو کرده است. او همچنین تأکید کرد که ایرانی‌ها با کمال میل دست دوستی به سوی مردم کویت دراز می‌کنند و دیگر به امپریالیسم جهانی فرصت نخواهند داد که بذر تفرقه را میان امت مسلمان پیاشد.

ب- حصول توافق در اجلاس قم: توافق میان روحانیان بدین معناست که آنها جبهه‌ای واحد را درباره مسئله قانون اساسی جمهوری اسلامی تشکیل خواهند داد. پیش از شروع اجلاس، خمینی و آیت‌الله شریعتمداری درباره ماهیت و گزینش اعضای نهادی که باید در مورد ماده‌های قانون اساسی تصمیم‌گیری کند، اختلاف نظر داشتند. در نتیجه این توافق، ۱۵۱ ماده قانون اساسی در مجلس ۷۵ نفری خبرگان که امام پیشنهاد کرده بود، بررسی خواهد شد ولی چنانکه شریعتمداری اصرار داشت، نمایندگان این مجلس با رأی مردم انتخاب خواهند شد. [آیت‌الله شریعتمداری] نگران بود چنانچه اعضای این مجلس انتصابی باشند، نهاد فوق نماینده واقعی مردم نخواهد بود.

شریعتمداری پس از اینکه متقاعد شد که مجلس خبرگان همان کارکرد مجلس مؤسسان را خواهد داشت، اعلام کرد که با پیشنهاد امام، که قبلاً گفته بود با او هیچ اختلاف نظر اساسی ندارد، موافقت می‌کند. او چند بار گفته است که «من و امام دوستان صمیمی هستیم» و نشان داده است که حاضر است نظراتش را با همکار روحانی‌اش هماهنگ سازد. یکی از دستیاران شریعتمداری تأکید کرد که از این به بعد دو مرجع فوق در نتیجه این اجلاس با یکدیگر «همکاری کامل» خواهند داشت.

ج- انتقاد شدید از بودجه پیشنهادی دولت: یکی از مقامات عالی‌رتبه سازمان برنامه و بودجه ایران روز گذشته تصمیم دولت نخست‌وزیر مهدی بازرگان مبنی بر اعلام بودجه برای سال جاری ایرانی را غیرعقلانه خواند. این مقام که خواست نامش فاش نشود گفت که اصلاً اعلام بودجه «کار بی‌معنایی است زیرا اهداف جامع اقتصادی، اجتماعی و نظامی روشن نیستند.» این منبع گفت که در بودجه دولت نزدیک به ۱ میلیارد دلار به توسعه استان‌ها اختصاص یافته است، ولی بعید است که آنها دانش کارشناسی کافی برای استفاده بهینه از پولی که به منظور اجرای پروژه‌ها تخصیص یافته، داشته باشند. او گفت هنوز معلوم نیست که این پروژه‌ها را بخش خصوصی اجرا خواهد کرد یا بخش دولتی. این مقام گفت که به همین ترتیب مبلغ ۳۰۰ میلیون دلار برای جاده‌سازی تخصیص یافته ولی مشخص نشده است که کدام جاده‌ها اولویت دارند. او گفت تا زمانی که مشخص نشود چه جاده‌ای باید ساخته شود، نمی‌توان از این پول استفاده کرد. در عین حال، برنامه دولت برای تشویق جمعیت روستایی که

به شهرها مهاجرت کرده‌اند تا به روستا بگردند بر روی کاغذ «عالی» به نظر می‌رسد، ولی خیلی بعید است که نتیجه مطلوب را ایجاد کند زیرا مسلماً نمی‌تواند درآمدی را که این روستاییان در شهر دارند، در روستا نیز برای آنها ایجاد کند. این مقام گفت:

«مهمترین عیب برنامه بودجه این است که رهنمودهای روشنی برای هزینه کردن مبالغ تخصیصی به پروژه‌ها در بودجه مقرر نشده است» و هشدار داد که این خطر وجود دارد که بار دیگر دولت دچار مشکلات قدیمی مخارج و کنترل‌های بیش از حد شود.

د- تغییر وزرای کابینه: نخست‌وزیر مهدی بازرگان امروز با انتصاب هاشم صباغیان در پُست وزارت کشور و احمد صدر حاج سیدجوادی در پُست وزارت دادگستری در کابینه خود تغییراتی داد. مجلس معارفه این دو وزیر به کارکنان وزارتخانه‌های متبوعشان نیز برگزار شد. صباغیان که قبلاً معاون نخست‌وزیر در امور انتقال قدرت بود، بجای سید جوادی منصوب شده است که قبلاً تصدی وزارت کشور را بر عهده داشت. اسدالله مبشری، وزیر سابق دادگستری، نیز کابینه دولت را ترک کرده است. وزیر جدید کشور در مصاحبه‌ای گفت که برگزاری انتخابات آتی اصلی‌ترین وظیفه اوست. صباغیان گفت که وزارت کشور در آینده نزدیک نحوه برگزاری انتخابات را اعلام خواهد کرد.

ه- اخبار متفرقه:

(۱) بیژن افراسیابی، فرماندار سابق بیرجند، امروز صبح به جرم «محاربه با خدا و رسول خدا و جانشین او» تیرباران شد. اعدام او شمار (رسمی) اعدام‌شدگان را از انقلاب ۱۱ فوریه تا به حال به ۳۰۰ نفر رساند.

(۲) در پی «دستگیری» ارتشبد طوفانیان معلوم شده است که اشتباهاً شخص دیگری بجای او دستگیر شده است. شخصی که دستگیر شده، برادر ارتشبد طوفانیان به نام هادی است.

سند شماره ۲۲۴

۲۱ ژوئن ۱۹۷۹ - ۳۱ خرداد ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

از: سفارت آمریکا، تهران - ۶۴۷۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: وضعیت داخلی رادیو و تلویزیون ایران

۱- در روز ۲۱ ژوئن با تعدادی از مدیران میان‌پایه رادیو و تلویزیون ایران ملاقات کردم که اطلاعات زیر را در مورد وضعیت کلی این سازمان ارائه دادند:

(الف) نزدیک به ۷۵ درصد کارکنان حرفه‌ای صدا و سیما به سر کارهایشان بازگشته‌اند، ولی تنها یک شبکه تلویزیونی فعال است، و تولید داخلی این سازمان به حداقل خود رسیده است. تعداد کارکنان برای انجام امور سازمان کافی نیست. قرار است شبکه دوم نیز راه اندازی شود که برنامه‌های آن متنوع‌تر و محتوای اسلامی کمتری نسبت به شبکه اول دارد.

(ب) قطب‌زاده بر خلاف تمام مدیران دیگر صدا و سیما به جوان‌ها روی آورده است. او و

اطرافیان جدیدش هیچ چیز در مورد تولید برنامه نمی‌دانند، ولی او آنقدرها هم که به نظر می‌رسد غیرمنعطف و متعصب نیست. سانسور همچنان ادامه دارد، ولی به اندازه گذشته شدید و کینه‌توزانه نیست. مالاها در اطراف اتاق‌های خبر پرسه می‌زنند و سر می‌کشند، ولی به هر حال این وضعیت بهتر از سانسورچی‌های ناپیدا و همه‌جا حاضر گذشته است.

(ج) فیلم‌های آمریکایی (هم تلویزیونی و هم سینمایی) هم اکنون از تلویزیون پخش می‌شوند و ناخواسته وجهه‌ای برای آمریکا می‌سازند. با وجود این، تمام این فیلم‌ها قبلاً بررسی می‌شوند تا مبادا صحنه بیش از حد خشونت‌آمیز یا غیراخلاقی در آنها باشد. یک سال پیش، فیلم‌های آمریکایی که هم در شبکه‌های فارسی‌زبان و هم انگلیسی‌زبان پخش می‌شد، با داشتن این صحنه‌ها مخاطب بیشتری به خود جلب می‌کرد.

(د) یک تیم تولید برنامه‌های تلویزیونی دارد با مشارکت فعالانه نمایندگان گروه‌های سیاسی مارکسیست و اسلامی بر روی یک مجموعه مستند در مورد انقلاب ایران کار می‌کند. این برنامه که به زبان انگلیسی تهیه می‌شود، در صورت تأیید، برای نمایش در خارج از ایران ارائه خواهد شد.

(ه) ساختمان صدا و سیما، از لحاظ امنیتی، با گذشته تفاوت بسیاری کرده است. کنترل مراجعان به حداقل رسیده است و فقط گاه از آنها کارت شناسایی درخواست می‌شود. برخلاف شور انقلابی و شکاف‌های سیاسی موجود، این شخص فضای حاکم بر صدا و سیما را سبکتر و روابط بین کارمندان را صادقانه‌تر از زمان گذشته ارزیابی می‌کند.

شلنبرگر

سند شماره ۲۲۵

۲۴ ژوئن ۱۹۷۹ - ۳ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۵۴۸

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، کارکنان دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: سروان اچ. اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی. ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی درباره مسایل زیر ارائه می‌دهد، شامل: حادثه تیراندازی در نزدیکی سفارت آمریکا. کشف مقادیر عظیمی سلاح در تهران. توقف پروژه مجتمع فولاد در بندرعباس. آماده‌باش نیروهای مسلح ایران در مرز افغانستان. مجلس مؤسسان. تظاهرات امروز در مقابل سفارت آمریکا.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

[الف]- حادثه تیراندازی در نزدیکی سفارت آمریکا: در حدود ساعت ۰۱:۰۰ بامداد جمعه، ۲۲ ژوئن چند گلوله در سفارت یا اطراف آن شلیک شد. این حادثه چند ثانیه بیشتر طول نکشید و هیچ گزارشی از وارد آمدن خسارت و یا مجروح شدن کسی واصل نشده است. در ساعات اولیه صبح نیز که محافظان سفارت در خواب عمیق به سر می‌بردند، یک موتورسیکلت به آرامی در طول دیوار غربی سفارت در کوچه آمریکا حرکت کرد و یک نارنجک چند تکه را به داخل حیات خانه‌ای واقع در نیش خیابان آمریکا و خیابان انبار انداخت. یکی از مأموران امنیتی سفارت نیز پس از بازرسی محل تأیید کرد که شیء پرتاب شده یک نارنجک بوده است. محافظان سفارت از صدای انفجار نارنجک از خواب پریدند و در جهات مختلف شروع به تیراندازی کردند ولی هیچ صدمه‌ای به مهاجمان وارد نیامد، و خساراتی نیز که به اموال سفارت وارد شد، بسیار اندک بود.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): وابسته نیروی زمینی آمریکا پس از صحبت با ماشاءالله کاشانی، فرمانده محافظان سفارت، دریافت که مجاهدین از خانه مذکور برای حبس و بازجویی بازداشت‌شدگان استفاده می‌کردند. علت حمله نیز احتمالاً انتقام‌جویی یک یا چند نفری بوده که در آنجا حبس شده و مورد بازجویی قرار گرفته بودند. به نظر می‌رسد که آنها بالاخره یک دشمن پیدا کرده‌اند.

ب- کشف مقادیر عظیمی سلاح در تهران: روزنامه تهران تایمز خبر زیر را منتشر ساخته است: پاسداران انقلاب ساعات ۰۲:۰۰ بامداد پنج شنبه با حمله به یک آپارتمان در مجیدیه (در شمال شرق تهران) مقادیر عظیمی سلاح روسی و آمریکایی کشف کردند. فرمانده کمیته منطقه ۴ که هدایت این عملیات تفتیش خانگی شبانه را برعهده داشت، گفت که ۲۴۰ اسلحه کلاشینکف، یک جعبه کُلت کالیبر ۴۵، ۴۰ هزار فشنگ، ۱۰ میلیون ریال پول نقد و یک کارتن «اعلامیه تحریک‌آمیز» که آرم چریک‌های فدایی بر روی آن بود از این خانه کشف شده است. فرمانده عملیات فوق گفت که سه نفر در همین ارتباط دستگیر شده‌اند. در ساعات بعدی روز، دو نفر که قصد ورود به خانه را داشتند از سوی پاسداران انقلاب دستگیر شدند. آنها کارت‌های شناسایی به همراه داشتند که نشان می‌داد از اعضای گروه چریک‌های فدایی هستند. «در پشت کارت‌هایشان چیزی نوشته بود که آنها را به اتحاد شوروی مرتبط می‌ساخت. این افراد دستگیر و برای بازجویی به کمیته مرکزی منتقل شدند.»

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): سایر منابع خبری نوع و تعداد سلاح و مهمات کشف شده را بسیار متفاوت گزارش داده‌اند. البته هیچکس شک ندارد که مقادیری سلاح که متعلق به چریک‌های فدایی بوده، کشف شده است، ولی مسئله اینجاست که تعداد این سلاح‌ها کاملاً مشخص نیست. تهیه‌کننده گزارش احتمال می‌دهد که گروه فداییان، حداقل برای مدتی، از سوی رسانه‌ها گروهی ضدانقلابی معرفی شده و مورد حمله شدید قرار بگیرد. این مسئله

راه ساده‌ای برای منحرف ساختن اذهان از مشکلات واقعی ایران است.

ج- توقف پروژه ساخت مجتمع فولاد بندرعباس: مدیرعامل شرکت ملی صنایع فولاد ایران روز گذشته اعلام کرد که پروژه ساخت مجتمع فولاد در بندرعباس به دلیل اقتصادی نبودن، متوقف خواهد شد.

دکتر جعفری، مدیرعامل شرکت، که به دعوت کارگران مجتمع فولاد بندرعباس به این شهر سفر کرده است، گفت که یک شورای کارگری تشکیل خواهد شد تا به مشکلات کارگران مجتمع فولاد بندرعباس رسیدگی کند و راه‌حلی برای آنها بیابد. این شورا شامل یک قاضی، یک حسابدار و یک مهندس خواهد بود. دکتر جعفری گفت که «احتمال ادامه پروژه ساخت مجتمع فولاد بندرعباس بسیار ضعیف است.»

د- آماده‌باش نیروهای مسلح ایران در طول مرزهای افغانستان: روزنامه‌ها گزارش داده‌اند که نیروهای مسلح ایران به علت احتمال بمباران مناطق مرزی از سوی نیروهای افغان به حالت آماده‌باش درآمده‌اند. یک روزنامه به نقل از یک منبع موثق دولتی گزارش داد که کارشناسان شوروی مستقیماً در طرح این حملات احتمالی شرکت دارند. «این منبع دولتی اطمینان داد که نیروهای هوایی و زمینی جمهوری اسلامی به قدر کافی خود را برای مقابله با این مسئله آماده ساخته‌اند.» این روزنامه نوشت که طرح بمباران [مناطق مرزی] مقدمه‌ایست برای مداخله شوروی در بلوچستان و به نقل از صادق طباطبایی، معاون وزیر کشور، گزارش داد که شوروی بلوچ‌ها را تحریک کرده است که «به مرزهای ایران نفوذ کنند.»

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): این هم یک نمونه دیگر از حملات شدید به مداخله شوروی. این مسئله دارد هر چه بیشتر و بیشتر در روزنامه‌ها مطرح می‌شود، در حالی که خبرهای ضدآمریکایی کم‌رنگ‌تر شده است.

ه- تظاهرات در خرمشهر: رادیو ایران از ادامه تظاهرات در اهواز و خرمشهر برای دومین روز پیاپی گزارش داد. این تظاهرات، که طبق گزارش‌ها مسالمت‌آمیز بوده است، [هم] در اعتراض به استاندار خوزستان و هم در حمایت از استاندار خوزستان صورت گرفته است.

و- مجلس مؤسسان: آیت‌الله خمینی اعلام کرده است که اکثر اعضای مجلس خبرگان که قرار است قانون اساسی را مورد بررسی قرار دهد، باید از روحانیان باشند. خمینی در دیدار ائمه جماعت استان خراسان در آخر هفته گفت که باید «روشنفکران و متفکران نگاهی اسلامی به قانون اساسی» داشته باشند. او به روحانیان گفت که نباید ساکت بنشینند و اجازه دهند تا دیگران قلم‌های خود را بر ضد قانون اساسی به کار ببرند. او گفت: «این حق شماست. اسلام باید نظر خودش را در مورد قانون اساسی بدهد. این حق متفکران، فلاسفه و همه مسلمانان روشنفکر است. اجازه ندهید که روشنفکران خارجی نظر بدهند. شما هم نظر خودتان را در خیابان‌ها، مسجدها و بازارها درباره قانون اساسی بدهید.» خمینی در مورد ۷۵ عضو منتخب مجلس مؤسسان گفت: «ملت باید آنهایی را که می‌خواهند چنین وظیفه‌ای را بر عهده بگیرند،

بشناسد. اینجا دیگر مسئله شرق و غرب نیست، بلکه مسئله اسلام است. روحانیونی که با امور جاری کاملاً آشنا هستند باید وظیفه مطرح ساختن نظرات اسلام را بر دوش بکشند و نباید از رفتن به مجلس ابا بورزند، زیرا این مجلس بنیان موازین اسلامی است. وقتی قرار است سرنوشت اسلام در این مجلس تعیین شود، این سرنوشت را باید روحانیان تعیین کنند.»

ز- تظاهرات امروز در مقابل سفارت: در حدود ساعت ۰۹:۰۰ صبح امروز، کارکنان قراردادی سابق هیأت نظامی و مستشاری آمریکا در مقابل سفارت آمریکا تظاهرات کردند و خواستار پرداخت پاداش خاتمه خدمت شدند. این کارکنان به صورت قراردادی در خدمت هیأت نظامی و مستشاری بودند و در واقع کارمند استخدامی آن نبوده‌اند. دولت آمریکا فکر می‌کند بیش از مبالغی که تا به حال به آنها پرداخت شده، تعهد دیگری نسبت به آنها ندارد. این تظاهرکنندگان در دسته‌های مختلف راههای ورودی و خروجی سفارت را مسدود کردند و تا ساعت ۱۴:۴۵ آنجا را ترک نکردند.

سند شماره ۲۲۶

۲۴ ژوئن ۱۹۷۹ - ۳ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۶۵۶۱ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: خلاصه رویدادهای هفته

۱- ([محرمانه] - تمام متن - از این پس سعی داریم به طور آزمایشی خلاصه رویدادهای هفتگی را که در سایر گزارش‌ها منعکس نشده است، ارائه دهیم. نظر خوانندگان در مورد مفید بودن این نوع گزارش‌ها موجب امتنان خواهد بود).

۲- خلاصه: ادامه خشونت‌های سیاسی. افزایش اعتراض‌ها به دستگیری‌های خودسرانه. دو مأمور «ساواک» پس از یک محاکمه نمایشی اعدام شدند. از زندانیان فراری خواسته شد خود را تسلیم نمایند. ادامه روند خلع سلاح عمومی. شمار متقاضیان تحصیلات عالی خیلی بیشتر از ظرفیت دانشگاه‌هاست. فروهر در بحبوحه فلج سیاسی حزب جبهه ملی از آن جدا می‌شود. پایان خلاصه.

۳- روزنامه‌ها گزارش دادند که در روز ۱۳ ژوئن عده‌ای ناشناس هوشنگ عیسی بیگلو را که حقوقدانی تبریزی است در تهران ربودند و پس از آنکه او را مورد ضرب و شتم شدید قرار دادند، بیهوش در حوالی خانه‌اش رها ساختند. مهاجمان عیسی بیگلو را در نزدیکی دفتر هدایت متین دفتری ربوده بودند. به عیسی بیگلو تلفن شده بود که آقای متین دفتری مورد حمله قرار گرفته است و او نیز برای بررسی این موضوع راهی دفتر حزب جبهه دموکراتیک ملی بود. هیچ توضیح دیگری در این ارتباط داده نشده است، ولی احتمالاً این واقعه با رویداد دیگری که اخیراً روزنامه‌ها در مورد دستگیری آقای متین دفتری توسط پاسداران انقلاب به هنگام خروج از کشور گزارش کرده‌اند، مرتبط است. جبهه دموکراتیک ملی مراتب اعتراض

خود را به نحوه برخورد پاسداران با متین دفتری در فرودگاه مهرآباد اعلام کرده است. اخیراً نیز عده‌ای اسلامگرا راهپیمایی حزب جبهه دموکراتیک ملی را که در روز ۲۲ ژوئن در دانشگاه تهران برگزار شد، بر هم زدند. این تظاهرات در حمایت از تشکیل مجلس مؤسسان با اختیارات تام برای اصلاح پیش‌نویس قانون اساسی برگزار شده بود.

۴- در رویدادی دیگر در روز ۱۶ ژوئن چهار فرد مسلح به خانه سپهبد ولی‌الله قرنی، اولین رئیس ستاد نیروهای مسلح پس از انقلاب که در روز ۲۲ آوریل ترور شد، حمله کردند. روزنامه هدف از این حمله را سوءقصد به جان همسر سپهبد قرنی ذکر کرده‌اند. یکی از مهاجمان دستگیر شده و هم اکنون در بازداشت به سر می‌برد.

۵- از روزهای اول پیروزی انقلاب تا به حال روزنامه‌ها بیشتر صفحات خود را به دستگیری‌ها، محاکمه‌ها، اعدام‌ها و مطالب مشابه اختصاص داده‌اند. ولی در روزهای اخیر برخی گروهها جرأت پیدا کرده و مراتب اعتراض خود را به برخی دستگیری‌ها اعلام کرده‌اند. مثلاً در هفته گذشته علی اصغر حاج سیدجوادی، رهبر حزب جنبش، با انتشار بیانیه‌ای به دستگیری و حبس اعضای حزب سوسیالیستی کارگر در اهواز اعتراض کرد. یک نمونه دیگر اعتراض سازمان مجاهدین خلق به دستگیری حمید شیبانی و محمدرضا سعادت‌ی بود که در روزنامه‌ها نیز انعکاس یافت. همسر سعادت‌ی طی ارسال نامه‌ای طولانی به روزنامه‌ها مدعی شده بود که شبهه‌نظامیان مستقر در سفارت آمریکا شوهرش را در روز ۲۶ آوریل در دفتر کارش دستگیر کرده و در حالی که چشمهای او را بسته بودند و به خودروی خود می‌بردند، وی را به شدت مورد ضرب و شتم قرار دادند. سپس شوهرش را به خانه‌ای در پشت سفارت برده... و در آنجا به مدت ۱۲ ساعت شکنجه دادند و زیر مشت و لگد گرفتند. در روز ۲۲ ژوئن، عده‌ای ناشناس خانه مزبور را که محافظان سفارت از آن استفاده می‌کردند، با نارنجک مورد حمله قرار داده و آن را به گلوله بستند. این بازی سگ و گربه‌ای که در تمام ایران راه افتاده است، و گروههایی که اعضایشان دستگیر شده (یا بدتر) دست به انتقامجویی می‌زنند، مسلماً ادامه خواهد یافت ولی این بار به شیوه ایرانی‌ها. به نظر می‌رسد در این بازی حمله به اعضای خانواده و اموال طرف دیگر کاملاً مشروع باشد. در آتش‌سوزی اخیر بازار تبریز معلوم بود که هدف اصلی حجره‌های متعلق به روحانی برجسته و رئیس کمیته شهر است. یکی از تبریزی‌ها به کارمند سیاسی گفته است که احتمالاً هدف بعدی خانه این روحانی خواهد بود.

۶- در مقابل اعتراض به برخی دستگیری‌ها، ارائه گزارش مشروع برخی محاکمه‌ها نیز در روزنامه‌ها ادامه دارد. تازه‌ترین نمونه‌ی این گزارش‌ها، شرح مفصل محاکمه یک هفته‌ای بهمن نادری‌پور معروف به «تهرانی» و فریدون توانگری معروف به «آرش» است. متهمان از شکنجه‌گران ساواک بودند و روزنامه‌ها شرح مفصلی از شلاق‌زدن‌ها، ضرب و شتم‌ها و خونریزی‌های دوران ساواک نوشته‌اند. با توجه به کیفیت دستگیری سعادت‌ی که قبلاً ذکر کردیم، ظاهراً شیوه تنبیه ایرانی‌ها چندان فرقی نکرده‌است. یکی از کسانی که مدت کوتاهی را

هم در بازداشت ساواک بوده و هم در زندانهای انقلاب به سر برده به کارمند سیاسی گفته است که ساواکی‌ها خیلی بهتر بودند. تهرانی و آرش صبح روز ۲۴ ژوئن اعدام شدند.

۷- در یک خبر دیگر در ارتباط با زندان‌ها، دادستان کل دادگاههای تهران، جعفر شهشانی [شهشانی]، از کلیه کسانی که در روزهای ۱۱ و ۱۲ فوریه از زندانهای تهران گریختند، خواسته است تا داوطلبانه خود را تسلیم نیروهای انتظامی کنند. فراریان مزبور تا روز ۲۱ ژوئیه مهلت دارند تا خود را معرفی کند، در غیر این صورت علاوه بر اتهامات قبلی‌شان به جرم فرار از زندان نیز محاکمه خواهند شد.

۸- درخواست دیگری که شاید اجابت نشود این است که همه کمیته‌های زنجان باید سلاح‌های خود را تحویل دهند. بر اساس گزارش‌ها، کمتر کسی به این درخواست گوش داده است. در آبادان و خرمشهر نیز از کسانی که سلاح دارند خواسته شده است تا ۲۶ ژوئن نسبت به درخواست صدور مجوز اقدام نمایند. درخواست‌های متعدد استانداران مختلف از مأموران کمیته برای تسلیم سلاح‌هایشان چندان تأثیری نداشته است، تکرار می‌کنم چندان تأثیری نداشته است. هر روز خبرهای متعددی درباره کشف مقادیری سلاح، قاچاق اسلحه در مرزها، و امکان خرید سهل و آسان اسلحه منتشر می‌شود.

در اواخر هفته گذشته، مأموران یکی از کمیته‌های تهران یک انبار سلاح را که به گروه مارکسیستی فداییان خلق تعلق داشت، کشف کردند. با توجه به شمار عظیم سلاح‌هایی که در سرتاسر ایران به دست مردم افتاده است، مطمئناً کنترل مؤثر سلاح در ایران در آینده قابل پیش‌بینی خواب و خیالی بیش نخواهد بود.

۹- مقامات وزارت آموزش و پرورش مدعی شده‌اند که شمار متقاضیان ورود به دانشگاهها در سال تحصیلی جاری بسیار بیشتر از ظرفیت دانشگاههاست. بیش از ۶۰۰ هزار نفر در کنکور ورودی دانشگاهها نام‌نویسی کرده‌اند، ولی فقط ۴۵ هزار نفر آنها بخت ادامه تحصیلات در مراکز آموزش عالی را خواهند داشت. با توجه به وضعیت بیکاری در کشور، عواقب قبول نشدن نزدیک به ۵۵۵ هزار نفر دیپلمه در کنکور می‌تواند بسیار وخیم باشد. خوشبینانه‌ترین پیامد، هجوم این دیپلمه‌های بیکار به بخش صدور ویزای دانشجویی آمریکا در سفارت خواهد بود، و بدبینانه‌ترین پیامد نیز یأس مفرط این فارغ‌التحصیلان که دانشگاه را آخرین تیر ترکش خود می‌دانستند و گرایش آنها به سازمان‌های مخالف با نظام فعلی است. بنابراین، جریان ورود دانشجویان ایرانی به آمریکا و کشورهای دیگر ناگزیر ادامه خواهد یافت و حتی شاید بیشتر هم بشود، و فعالیت‌های دانشجویی این تازه‌واردان در مخالفت با همان رژیم‌های شکل خواهد گرفت که خودشان این همه تلاش کردند تا بر سر کار بیایند.

۱۰- هر دو حزب جبهه ملی و جبهه دموکراتیک ملی، مراسم جداگانه‌ای در تجلیل بیست و ششمین سالگرد ملی شدن صنعت نفت توسط مصدق برگزار کردند. دو روز پیش از برگزاری مراسم حزب جبهه ملی، داریوش فروهر، وزیر کار و امور اجتماعی، اعلام کرد که

قصده دارد از حزب فوق جدا شود و حزب مردم را احیا کند. این حزب ۳۰ سال پیش برای حمایت از سیاست‌های مصدق تشکیل شده بود. فروهر گفت به این علت از حزب جبهه ملی جدا می‌شود که حزب فوق درگیر جنگ قدرت است و او دیگر نمی‌تواند سیاست‌های آنها را تأیید کند. سنجابی، رهبر حزب جبهه ملی، درباره جدا شدن فروهر از حزب مدعی شد که وزیر کار برای به دست آوردن قدرت (شخصی) داشت از اصولش عدول می‌کرد. در اخبار دیگری که درباره جبهه ملی به دستمان رسیده، به نظر می‌رسد که سنجابی سخت کوشش می‌کند تا سازمان متبوعش عملکردی متحد داشته باشد.

حزب جبهه ملی با تشکیل مجلس خبرگان مخالفت کرده و خواستار تشکیل یک مجلس مؤسسان فراگیر و منتخب برای تصویب قانون اساسی جدید کشور شده بود. خمینی آنهایی را که با تشکیل مجلس خبرگان مخالف بودند، «توطئه‌گرانی بر ضد اسلام و کشور» خوانده بود. انتشار گزارش‌های متعدد درباره ادامه تلاش‌های ناموفق سنجابی برای حصول اتفاق نظر جناح‌های گوناگون بر سر سیاست اصلی حزب ادامه دارد.

لینکن

سند شماره ۲۲۷

۲۵ ژوئن ۱۹۷۹ - ۴ تیر ۱۳۵۸

بدون طبقه‌بندی

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی‌سی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۶۶۸۲

موضوع: تظاهرات علیه دولت ایالات متحده آمریکا

۱- تصمیم گرفته شده است که مبلغ یک ماه اضافه حقوق، به پول بازخريد کارگران سابق گروه مشاور نظامی و ارتش افزوده نشود. با عنایت به این که دولت ایالات متحده آمریکا پرداخت این مبلغ را متقبل نخواهد شد، و نیز در صورتی که دولت موقت انقلاب اسلامی، این نیروها را در زمره اعضای سفارت به حساب نیاورد، در نتیجه مسئولیت پرداخت این مبلغ مازاد، بر اساس قوانین و دستورات صادر شده از ناحیه دولت موقت، برعهده ایران خواهد بود.

۲- سفارت اقدام به ارسال یادداشتی به وزارت امور خارجه دولت موقت نموده و متذکر شده است که هم این کارگران و هم کارگران فعلی گروه مشاور نظامی ارتش در خصوص قانون کار ایران مصون هستند و با توجه به این که منبع پرداخت حقوق این کارگران دولت موقت بوده است، بنابراین این اضافه پرداخت (۳۰ روزه) نیز بایست از ناحیه دولت موقت تأمین گردد. (این ۳۰ روز اضافه حقوق به صورت تخمینی حدود دو میلیون و دویست هزار دلار خواهد شد.)

۳- در تاریخ ۲۰ ژوئن حدود ۴۰ نفر از کارگران سابق گروه مشاور نظامی ارتش در مقابل ورودی اصلی محوطه سفارت تظاهرات کردند. این تظاهرات باعث شد که فعالیت سفارت به مدت شش ساعت به شدت مختل گردد. دو نفر به نمایندگی از تظاهرات‌کنندگان درخواستهای

آنها (۶۰ روز اضافه حقوق برای تمامی این کارمندان) را با افسر پرسنلی سفارت مطرح کردند. در جریان بحث و گفتگوی طولانی بین نمایندگان تظاهرات‌کنندگان و نماینده سفارت، افسر پرسنلی موضع دولت ایالات متحده آمریکا در خصوص این موضوع را تشریح کرد و خاطرنشان کرد که با عنایت به این که دولت ایالات متحده آمریکا به تمامی تعهدات حقوقی خود جامه عمل پوشانده است، هیچ‌گونه اقدامی در این باره در دستور کار دولت قرار ندارد. نمایندگان تظاهرات‌کنندگان تأکید کردند که در صورت عدم برآورده شدن این درخواست، هیچ تضمینی برای کنترل فعالیتهای تظاهرات‌کنندگان وجود ندارد و در نتیجه ممکن است که جان نیروهای فعلی مقیم ایران در معرض خطر قرار بگیرد.

۴- در تاریخ ۲۴ ژوئن نیز تظاهرات‌کنندگان مجدداً به مقابل سفارت آمدند. این بار آنها تمامی ورودیهای سفارت را بستند و هرگونه ورود و خروج به سفارت را مختل کردند. حتی برخی از تظاهرات‌کنندگان با در دست داشتن میله‌های آهنی، چهره‌ای بسیار وحشتناک و رعب آور داشتند. این بار نیز حدود ۶ ساعت در مقابل سفارت تجمع کردند. آنها پس از رایزنی و گفتگوی طولانی با اعضای سفارت و نیروهای امنیتی مسئول حفاظت سفارت، به تجمع خود پایان دادند. این اقدام باعث شد که فعالیتهای طبیعی سفارت به مدت ۶ ساعت شدیداً مختل گردد؛ به نحوی که یک دستگاه کامیون محتوی کیسه مرسولات دیپلماتیک پس از حدود دو ساعت معطلی، نهایتاً موفق شد از یکی از ورودیهای که به ندرت مورد استفاده قرار می‌گیرد وارد محوطه سفارت شود. تظاهرات‌کنندگان بر روی طرفین و پشت این کامیون شعارهای ذیل را به زبانهای انگلیسی و فارسی نوشته بودند: «مرگ بر آمریکا»، «یانکی‌ها، به خانه خود بازگردید» و «ما کارگران ایرانی که برای سفارت آمریکا کار می‌کرده‌ایم خواهان دریافت اضافه حقوق خود هستیم. ما تا زمانی که حق خود را دریافت نکنیم در اینجا تجمع خواهیم کرد». کیسه مرسولات دیپلماتیک که قرار بود از سفارت خارج شود نهایتاً موفق به خروج نشد و البته سفارت امیدوار است که در برنامه زمانی طراحی شده بعدی، یعنی ۲۸ ژوئن، موفق به ارسال یک کیسه گردد.

۵- تجمع‌کنندگان در تاریخ ۲۵ ژوئن نیز مجدداً در مقابل سفارت حضور پیدا کردند اما این بار ورودیها را مسدود نکردند.

۶- شرکت، مبالغ متغیری، بین ۳۰ تا ۶۰ روز در سال، به عنوان اضافه حقوق برای کارگران در نظر می‌گیرد و بر اساس میزان کارایی و سنوات فعالیت به هر یک از کارگران اختصاص می‌دهد. درخواست کارگران این است که تمامی آنها معادل ۶۰ روز حقوق، اضافه دریافت داشته باشند.

۷- ما به اطلاع دولت موقت رسانده‌ایم که ما بر موضع خود مبنی بر پرداخت ۳۰ روز عمیقاً پایبند خواهیم بود. استنباط ما از شرایط موجود این است که قانون کاپیتولاسیون در حال حاضر صرفاً منجر به افزایش درخواستهای این گروه خواهد شد. لینگن

سند شماره ۲۲۸

۲۵ ژوئن ۱۹۷۹ - ۴ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

پاسخ از طرف: بخش سیاسی - ام. ج. مترینکو
به: افسر امنیتی منطقه‌ای - آقای ویلیام کلارک

[موضوع: نامه کاردار (لینگن) به ویلیام کلارک]

از زمان بازگشت به تهران یعنی هفته قبل، دو بار شنیده‌ام که سفارت «بار دیگر مورد حمله واقع خواهد شد.» یکی از منابع از دوستان قدیمی ایرانی من است که حدود دو سال او را می‌شناسم و بیشتر درگیر سیاست‌های خیابانی است. برادرخوانده‌اش (که ابتدا در این مورد از او مطالبی شنیده است) یکی از کمونیست‌های فعال تهران است. بنا به گفته این منبع متعصبین اسلامی به این حمله مبادرت خواهند ورزید؛ کمونیست‌ها حتی فکر این کار را نیز به مغز خود راه نمی‌دهند.

امروز صبح نیز بار دیگر داستان حمله را شنیدم، اما این بار متن آن تفاوت داشت. یکی از آشنایان من در گمرک وزارتخانه به من گفت که یکی از اقوامش که در ۱۵ سال گذشته در زندان ساواک به سر می‌برده در مورد امکان وقوع این حمله سخن می‌گفته است.

وی گفت این زندانی از جمله «چریک‌ها» بود و گروه وی از طرف جمهوری اسلامی در معرض خطر واقع شده است... آنها در پی یافتن راهی جهت خالی کردن زیر پای دولت کنونی هستند (و چه راهی بهتر از ایجاد وضعی که منجر به قطع رابطه بین ایران و آمریکا شود) تا گروه مزبور بتواند از آشفتگی متعاقب آن بهره‌وری کند.

کاردار - آقای لینگن

یا آقای آهن

بخش سیاسی: ام. ج. مترینکو

سند شماره ۲۲۹

۲۶ ژوئن ۱۹۷۹ - ۵ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۶۵۹

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، کارکنان دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: سروان اچ.اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی در مورد موضوعات زیر ارائه می‌دهد،

شامل: دیدار رئیس ستاد از لشکر ۶۴. تحلیل روزنامه‌ها از بودجه ریاضتی جدید. تنش بین

عراق و ایران. خوزستان.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزییات: (محرمانه)

الف- سرلشگر ناصر فرید، رئیس ستاد ارتش ایران، که در حال حاضر از پادگان‌های نظامی لشگر ۶۴ واقع در آذربایجان غربی دیدن می‌کند به رادیو ایران گفت که روحیه و آمادگی نظامی لشگر ۶۴ «فوق‌العاده» است. او گفت که احساس می‌کند خطر تجاوز خارجی به کشور وجود ندارد. فرید گفت که لشگر ۶۴ در چند هفته پیش مسئولیت بازگرداندن آرامش را به نطقه بر عهده گرفت، و کار خود را «به نحو احسن» انجام داد. سرلشگر فرید در طول روز از پاسگاه‌های نظامی در شهر ارومیه و پیرانشهر دیدار کرد. روزنامه‌ها در شماره ۲۶ ژوئن خود به نقل از سرلشگر فرید نوشتند که روند بازسازی ارتش ادامه دارد. او از مردم خواست تا هرگونه شک و تردیدی را که ممکن است نسبت به روحیه و آمادگی نظامی ارتش دارند، کنار بگذارند. نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): دیدار رئیس ستاد ارتش از پادگان‌های شمال غربی کشور مسلماً به منظور ایجاد روحیه در نیروهای ارتش و ایجاد اعتماد به ارتش در میان عامه مردم صورت می‌گیرد. فکر می‌کنیم که تحسین و تمجید از ارتش یک نوع مبالغه است. در تهران که شاهد یک نیروی آشفته و فاقد روحیه و انضباط هستیم. البته ایرادی ندارد اگر بگوییم ارتش توان دفاع از کشور را دارد، مگر یک ایرانی می‌تواند حرف دیگری هم بزند. با وجود این، شک داریم که ارتش کنونی بتواند از ایران در مقابل هر گونه تجاوز نیروهای عراقی و یا حتی هر نیروی سازمان یافته و تعلیم‌دیده دیگر دفاع کند.

ب- تحلیل روزنامه‌ها از بودجه ریاضتی جدید: جزییات بودجه سال ۱۳۵۸ که در سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه شده است و در اوایل هفته جاری منتشر شد حکایت از آن دارد که مجموعه اقداماتی که در اولین برنامه بودجه دولت اسلامی جدید برای سال مالی جاری پیش‌بینی شده است، نوید سالی با ریاضت اقتصادی را برای مردم می‌دهد. جزییات کامل برنامه بودجه‌ی ۳۲ میلیارد دلاری دولت که در آن میزان درآمدها و مخارج مشخص شده‌اند، به صورت برآورد برای هر وزارتخانه به آنها ابلاغ خواهد شد. اصل کلی در تعیین بودجه مذکور این بوده است که وزارتخانه‌ها و اداره‌های دولتی شرح نیازهای مالی خود را برای سال مالی جاری به دولت تسلیم می‌کنند و دولت نیز بودجه را بر اساس همین «برآوردها» تنظیم می‌کند. بر خلاف برنامه بودجه دولت‌های گذشته ایران، برنامه بودجه دولت اسلامی بازرگان هیچ ردیفی را برای وام‌های خارجی یا منابع مالی خارجی مشخص نکرده است، و کسری بودجه نیز به ۳۵۸ میلیون ریال کاهش یافته است. نه فقط برآورد بودجه برای وزارت دربار و سازمان‌های وابسته به آن از برنامه حذف شده است، بلکه بسیاری از نهادهای دولتی نیز در برخی موارد برآورد بودجه خود را تا ۳۰ درصد نسبت به بودجه‌های گذشته کاهش داده‌اند. یکی دیگر از ویژگی‌های برنامه بودجه فوق این است که بین ۱۰ تا ۱۲ میلیارد ریال در نتیجه

صرفه‌جویی در مخارج مربوط به کالاهای مصرفی، و ۸ میلیارد ریال در نتیجه کاهش مخارج مربوط به صنایع خودروسازی در بودجه صرفه‌جویی شده است. با تغییر ضوابط و موازین گذشته، حتی ساعات اضافه کار کارمندان نیز از آن مصون نمانده است، و پرداخت اضافه کار از ۶۰ میلیارد ریال به ۳۰ میلیارد ریال کاهش یافته، و بدین ترتیب نزدیک به ۵۰ درصد صرفه‌جویی صورت گرفته است. دولت اسلامی با درک این مطلب که اکثر به اصطلاح اضافه‌کاری‌هایی که قبلاً گزارش می‌شد، در واقع در همان ساعات کاری صورت می‌گرفت، ساعات اضافه‌کاری را که در رژیم گذشته حداکثر ۸۰ ساعت در ماه تعیین شده بود، حذف کرد. علاوه بر این، دیگر به کارمندان دولت مزایا پرداخت نمی‌شود، مگر کارمندانی که حقوق کمتر از ۵۰۰۰ ریال دریافت می‌کنند، که حداکثر ۵۰۰ ریال به صورت نقدی است. علاوه بر این، در اولین برنامه بودجه نظام جمهوری یارانه میوه‌ها و سبزی‌های وارداتی به ویژه سیب حذف شده است. با وجود این، یارانه‌های گوشت، نان، برنج، روغن گیاهی و شکر که سالانه به ۷۵ تا ۸۰ میلیارد ریال بالغ می‌شود، دست نخورده است. نهایتاً اینکه دولت به غیر التزام به رعایت و احترام به شرایط قراردادهای استخدامی کارکنان دولت هیچ تعهد مشخص یا جدیدی در قبال آنها نکرده است.

ج- تنش بین ایران و عراق: وزارت امور خارجه ایران روز گذشته رسماً به درخواست برخی مطبوعات عراقی و عرب مبنی بر تغییر نام استان خوزستان به استان عربستان اعتراض کرد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): جنگ لفظی همچنان ادامه دارد. امروز دولت موقت ایران اعتراض می‌کند، و احتمالاً فردا دولت عراق پاسخ می‌دهد.

د- خوزستان: خوزستان دارد به غده‌ای چرکی در شکم ایران مبدل می‌شود. عیسی خاقانی می‌گوید اگر دولت ایران سریعاً اقدامی برای پاسخگویی به درخواست‌های جمعیت عرب زبان خوزستان نکند، این استان نفت خیز به مرز انفجار خواهد رسید. عیسی خاقانی، که برادر رهبر مذهبی خوزستان، آیت‌الله محمدطاهر خاقانی است، در مصاحبه‌ای اختصاصی با تهران تایمز گفت که تصور دولت در بهبود شرایط زندگی جمعیت ستمدیده عرب زبان خوزستان، آنها را شدیداً سرخورده کرده است. روزنامه مذکور به نقل از او نوشته است که «بی‌توجهی دولت به این استان یک وضعیت قابل اشتعال ایجاد کرده است.» درخواست اصلی اعراب که قبلاً گزارش شده عبارت است از خودمختاری، توزیع ثروت‌های نفتی، و حق جمعیت عرب زبان برای داشتن نظام آموزشی به زبان عربی است.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): در واقع، استان نفت خیز خوزستان مهمترین منطقه کشور است. دولت موقت ایران نمی‌تواند کنترل آن را از دست بدهد. این کار به معنای از دست دادن درآمدی است که دارد اقتصاد فلج ایران را افتان و خیزان به پیش می‌راند. به همین دلیل هم هست که دولت انتظار فزاینده جمعیت عرب زبان این استان را برآورده نمی‌کند.

توسل به زور از سوی دولت موقت فقط موجب وخیم‌تر شدن اوضاع خواهد شد و تنها راهی که برای آن باقی مانده است، برآوردن انتظارات آنها با میانجیگری و انجام برخی اقدامات است. مسلماً اقلیت‌های دیگر ایران مراقب هستند ببینند که دولت چقدر به اعراب آزادی خواهد داد.

سند شماره ۲۳۰

۲۷ ژوئن ۱۹۷۹ - ۶ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۷۰۳

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: سروان اچ.اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی درباره مسایل زیر ارائه می‌دهد، شامل: امام مواد مخدر را ممنوع اعلام کرد. ملی‌سازی بخش‌های اقتصاد. درگیری‌های کردستان. ناآرامی‌های استان فارس. تنش بین ایران و عراق. خرید کشتی‌های ساخت شوروی از سوی ایران. دیدار غیرمنتظره بازرگان و وزاری کابینه با امام.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- امام مواد مخدر را ممنوع اعلام کرد: رهبر مذهبی ایران، امام خمینی، روز گذشته مصرف مواد مخدر را «غیر اسلامی» خواند و آن را ممنوع اعلام کرد. کاظم سامی، وزیر بهداشت، که به همراه تنی چند از اعضای هیأت دولت مهدی بازرگان به دیدار امام رفته بودند، بعد از پایان ملاقات این مسئله را اعلام کرد. وزیر بهداشت به نقل از امام گفت که خرید، فروش و هرگونه معامله‌ی مواد مخدر از نظر شرع اسلام ممنوع است. امام از خشخاش‌کاران و همه تولیدکنندگان مواد خام مخدر خواست تا محصولات خود را به دولت که به موجب قانون ایران انحصار خرید این نوع محصولات را در اختیار دارد، بفروشند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): در کشوری که بی‌نظمی‌های اجتماعی و اقتصادی آن را از همه گسیخته است، ممنوعیت مواد مخدر از نظر تهیه‌کننده گزارش سرپوشی برای مشکلات بیش نیست. علاوه بر این، هیچ نیروی پلیسی نیست که بتواند این قانون را به مورد اجرا درآورد.

ب- ملی‌سازی: در پی ملی‌شدن نظام بانکی و صنعت بیمه، دولت موقت ایران یک گام دیگر نیز برداشت.

دولت موقت ایران روز گذشته به موجب قانونی که در شورای انقلاب به تصویب رسید، همه زمین‌های شهری ساخته نشده را ملی اعلام کرد. با وجود این، طبق قانونی که دیروز منتشر شد «به طور مقتضی به صاحبان این زمین‌ها ابلاغ خواهد شد که یا در زمین‌های خود ساخت و ساز کنند و یا آن را به کسانی بفروشند که مایلند در آن زمین‌ها ساخت و ساز نمایند. از نظر اسلام هر زمینی که بایر و لم‌یزرع رها شود متعلق به هیچ کسی نخواهد بود، و سند مالکیت این زمین‌های بایر که در رژیم گذشته صادر شده است، از لحاظ قانونی باطل و بدون اعتبار است.» بنابراین، به کلیه صاحبان «زمین‌های بایر» که در محدوده طرح تفصیلی ۲۵ ساله شهرها قرار دارند و در زمین‌های خود ساخت و ساز و یا زراعت نکرده‌اند، مهلت داده‌اند تا از زمین‌های خود استفاده کنند. اگر صاحبان این گونه زمین‌ها به ابلاغ دولت توجه نکنند، دولت زمین آنها را مصادره و در راستای منافع همگانی مورد استفاده قرار خواهد داد. اشخاصی که صاحبان قانونی قطعه زمین‌های کوچک هستند و خانه‌ای شخصی از خود ندارند نیز سه سال مهلت یافته‌اند تا به نحو احسن از زمین‌هایشان استفاده کنند.

ج- درگیری‌های کردستان:

(۱) رادیو ایران امروز صبح گزارش داد که درگیری‌های تازه در کردستان ۱۰ نفر کشته و چندین مجروح به جای گذاشته است. این رادیو درگیری‌های مسلحانه اخیر را «اغتشاش‌هایی» نامید که از سوی ضدانقلابیون و نوکران رژیم گذشته ایجاد شده است. رادیو ایران همچنین گزارش داد که در جریان درگیری‌ها در روستای امید در خارج از مهاباد، روستاییان موفق شدند یکی از افسران سابق گارد جاویدان را به نام سروان اسماعیل یزدانفر دستگیر کنند. همچنین بروز درگیری‌هایی در پیرانشهر و سردشت گزارش شده است. یکی از خبرنگاران رادیو ایران گزارش داد که «برخی خوانین» در این «اغتشاش‌ها» دست داشته‌اند و روستاییان منطقه به فعالیت آنها اعتراض کرده بودند. این مسئله روز گذشته در پی درگیری نمازگزاران و ضدانقلابیون اتفاق افتاد. طبق گزارش‌ها در سردشت ۵ نفر، و در درگیری شب گذشته در پیرانشهر ۴ نفر جان خود را از دست داده‌اند. یک نفر هم در روستای امید کشته شده است. علاوه بر سروان یزدانفر، چند «ضدانقلابی» دیگر نیز در جریان درگیری در روستای امید، واقع در ۸ کیلومتری مهاباد، به دست «روستاییان» دستگیر شده‌اند. رادیو ایران اعلام کرد که طبق آخرین گزارش‌ها، هیأتی به ریاست فرماندار مهاباد و نماینده شورای انقلاب مهاباد، برای مذاکره با دو طرف درگیر وارد روستای امید شده، «و با دو طرف به توافق رسیده‌اند.» رادیو ایران همچنین اعلام کرد که چریک‌های پیشمرگ وابسته به حزب دموکراتیک کردستان نیز در این درگیری‌های دخالت داشته‌اند ولی مشخص نکرد از کدام طرف حمایت می‌کرده‌اند. این رادیو گزارش داد که بر اساس آخرین گزارش‌ها «این منطقه آرام و تحت کنترل شورای انقلاب مهاباد و روستاییان است.» در عین حال، روزنامه بامداد امروز گزارش داد که آیت‌الله عزالدین حسینی با ارسال تلگرامی به آیت‌الله خمینی در روز ۲۲ ژوئن به او اطلاع داده است که مردم

کردستان خواهان «تضمین حق برخورداری از تمامی امکانات از حیث صلح، امنیت و آزادی هستند که در رژیم گذشته از آنها دریغ شده بود.» در این تلگرام آمده است: «اخیراً شنیده می‌شود که بسیاری از مرتجعان و تفرقه‌افکنان به دولت و کمیته راه یافته‌اند که تعدادی از آنها از خوانین و روحانیون دروغین هستند. در واقع خوانین برخی از رعایای کُرد را از روستاهایشان بیرون کرده‌اند. همچنین شنیده می‌شود که دارند زمین‌هایی را که قبلاً به رعایا فروخته شده بود، پس می‌گیرند و سود زمین‌های زراعی نیز مانند گذشته تقسیم می‌شود. این مسئله موجب هراس رعایا شده و آنها را وادار کرده است تا به منظور دفاع از خود اسلحه به دست بگیرند که پیامد آن کاملاً مشخص است. شما چگونه دسترسی مرتجعان و اشخاص بی‌مسئولیت را به سلاح توجیه می‌کنید؟ آنها سعی دارند حقوق بشری را از مردم دریغ کنند. من از امام تقاضا دارم که جلوی این رویه را بگیرد و امنیت را از طریق رویه‌های قانونی و با استفاده از نیروهای امنیتی مردمی، و تحت نظارت شوراهای منتخب مردم برقرار کند. این تقاضا بخودی خود درخواست خودمختاری برای کردستان است.»

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): دلایل شروع مجدد درگیری‌ها در کردستان به حقایق زیر باز می‌گردد:

(۱) رهبران کُرد از این شکایت دارند که پیش‌نویس قانون اساسی حقوق اقلیت‌ها را به طور کافی تضمین نمی‌کند، ۲- دبیرکل حزب دموکراتیک کردستان گزارش داده است که کمیته‌ی تحت فرمان امام و پادگان ارتش در ارومیه سلاح در اختیار خوانین قرار می‌دهند، و بر اساس گزارش‌ها همین سلاح‌ها بر ضد اقلیت کُرد در کردستان استفاده می‌شود.

(۲) عزالدین حسینی، رهبر کردها، در بیانیه‌ای دیگر درباره احتمال بروز یک درگیری مسلحانه جدید در کردستان هشدار داده است. حسینی روز شنبه گفت که درخواست دولت را برای تمدید ضرب‌الاجل مهاجرت دسته‌جمعی کردها به ترکیه و عراق پذیرفته و آن را ۱۰ روز دیگر عقب انداخته است. نمایندگان کُرد می‌گویند که بیش از ۱۲ هزار نفر از پناهجویان کُرد نرده هشدار داده بودند که روز دوشنبه به منظور تأکید بر تقاضای خودمختاری کردستان به ترکیه و عراق مهاجرت خواهند کرد.

د- ناآرامی در استان فارس: رئیس ایل قشقایی در استان فارس بیانیه‌ی زیر را در مطبوعات منتشر ساخته است. طبق گفته ناصرخان قشقایی، رئیس ایل قشقایی در استان فارس در مرکز ایران «اگر دولت سریعاً اقدامی نکند، بیم آن می‌رود که نیروهای ضد انقلاب با کودتایی خونین رژیم اسلامی را سرنگون کنند.» ناصرخان می‌افزاید «هر چند در حال حاضر اوضاع در استان فارس نسبتاً آرام است، ولی هر انسان عاشق صلحی صمیمانه امیدوار است که این وضعیت «آرامش قبل از طوفان نباشد». هراس از بروز «طوفانی قریب‌الوقوع» در استان فارس با درگیری مسلحانه اخیر بین ایل باصری و قشقایی که در جریان آن چند نفر از طرفین جان خود را از دست دادند، شدت گرفته است. بر اساس آخرین گزارش‌ها، در این درگیری‌ها ۵ نفر کشته و

۲۷ نفر مجروح شدند. به محض آنکه خبر درگیری این دو ایل در سطح استان پخش شد، تعداد زیادی از باصری‌ها و قشقایی‌های تا دندان مسلح «به یاری برادرانشان» شتافتند. اگر مداخله خسروخان، برادر ناصرخان، نبود امکان داشت این واقعه به یک حمام خون بزرگ تبدیل شود که، چنانکه ناصرخان می‌گوید، احتمالاً هزاران نفر جان خود را در آن از دست می‌دادند. خسروخان در آن زمان در صحنه درگیری حضور داشت. شکی نیست که کمتر کسی می‌تواند نسبت به دلایل بروز این درگیری بی‌اعتنا بماند، که از همه مهمتر دولت اسلامی ایران است. اگر چه رویداد فوق از حیث تعداد نفرات و وسعت درگیری چندان قابل ملاحظه نبود، ولی مسلماً از حیث تأثیری که بر سیاست‌های آتی دولت در قبال ایلات ایران می‌گذارد، اهمیت بسزایی دارد. ناصرخان می‌گوید نمی‌توان تا ابد نسبت به عواملی نظیر نارضایتی‌های اجتماعی، تحریک از سوی منابع خارجی، تجارت غیرقانونی سلاح، و مبالغ هنگفت پول که بین ایلات توزیع می‌شود بی‌اعتنا ماند. اوضاع در استان فارس، همانند اوضاع حاکم بر سایر نقاط ایران، پرتنش، بحرانی و آستان حوادث ناگوار است.

هـ- تنش بین ایران و عراق: بر اساس گزارش‌هایی که روز گذشته منتشر شد، مقامات ایران موفق شده‌اند تعداد ۶۰۰۰ قبضه اسلحه خودکار کلاشینکف غیر قانونی را از قاچاقچیان که سعی داشتند آنها را از مرز عراق وارد کشور کنند، ضبط نمایند. این گزارش به نقل از سخنگوی پاسداران انقلاب گفت که نیروهای محلی روز دوشنبه این قاچاقچیان را متوقف کردند. مقامات ایران، عراق را متهم ساخته‌اند که برای اعراب ایرانی که برای خودمختاری سیاسی و فرهنگی خود مبارزه می‌کنند، اسلحه می‌فرستد.

و- ایران قصد خرید کشتی‌های ساخت شوروی را دارد: محمد مکرری، سفیر ایران در مسکو، اعلام کرد که ایران قصد دارد در ازای صدور گاز طبیعی به شوروی و سایر کشورهای اروپای شرقی از این کشور کشتی‌های باری خریداری کند. او روز گذشته به خبرگزاری دولتی پارس گفت که ایران در حال بررسی احداث یک خط لوله دیگر است که علاوه بر شوروی به کشورهای اروپای شرقی نیز گازرسانی خواهد کرد. مکرری گفت که خرید کشتی‌های باری از شوروی ایران را قادر خواهد ساخت تا از آبهای شوروی که به دریای سیاه متصل می‌شود، استفاده کند، «که استفاده از آن هزینه کمتری را برای رسیدن به بنادر اروپایی برای ما خواهد داشت.» او همچنین خاطرنشان ساخت که اگر مقامات شوروی در روابط خود با ایران صداقت به خرج دهند، حتی امکان احداث خط لوله سوم نیز برای صدور گاز به اتحاد شوروی وجود خواهد داشت.

ز- دیدار غیر منتظره نخست‌وزیر بازرگان و وزرای کابینه با امام: نخست‌وزیر مهدی بازرگان و وزرای کابینه‌اش تمام دیروز را درباره آنچه مقامات «مسائل بسیار مهم» خواندند، با امام روح‌الله خمینی مشورت کردند. هاشم صباغیان، وزیر کشور، پس از اتمام این دیدار به روزنامه تهران تایمز گفت که برخی از مهمترین مسائلی که مورد بحث قرار گرفت، تشکیل

مجلس خبرگان به منظور بررسی قانون اساسی، تأسیس شورای تهیه پیش‌نویس قانون اساسی، و سایر امور جاری مملکت بود. صباغیان همچنین گفت که گزارشی درباره فعالیت استانداران در استان‌های مختلف به امام خمینی ارائه داده و ظاهراً امام خمینی از وضعیت موجود رضایت داشته است. نخست‌وزیر و همکارانش در ساعات اولیه روز گذشته وارد شهر مقدس قم شدند تا در ساعت ۰۸:۳۰ ملاقات از قبل پیش‌بینی نشده خود را آغاز کنند. هیأت دولت معمولاً در روزهای پنجشنبه به امام گزارش می‌دهد و دیدار روز گذشته وزرای کابینه با خمینی موجب شد تا گزارش‌های متعددی درباره اهمیت این دیدار که امام را مجبور به لغو تمامی قرارهای آن روز بعد از ظهرش کرد، منتشر شود. براساس گزارش‌های تأیید نشده، دیدار روز گذشته ممکن است به ایجاد تغییراتی در سطوح عالی دولت و انتصاب سفرای جدید بینجامد. همچنین گزارش می‌شود که هیأت دولت برنامه خود را برای ملی کردن برخی از صنایع عمده ایران، به دنبال ملی شدن نظام بانکی و صنعت بیمه، به امام ارائه داده است. منابع آگاه می‌گویند که شورای انقلاب در حال حاضر دارد این پیشنهاد را بررسی می‌کند. آنها می‌گویند که برنامه ملی‌سازی صنایع طبق سه اصل صورت خواهد گرفت:

(۱) از آنجایی که بخش عمده‌ای از صنایع ایران شدیداً به بانک‌ها مقروض هستند و هم اینک دولت نزدیک به ۶۰ درصد سهام آنها را در اختیار دارد، دولت می‌تواند این صنایع را به تملک خود درآورد.

(۲) صنایعی که صاحبان آنها بواسطه روابط نزدیک خود با رژیم گذشته سرمایه شروع کارشان را به طور غیرقانونی کسب کرده بودند، ملی خواهند شد.

(۳) صنایعی که صاحبانشان کارخانه‌های خود را به طور قانونی تأسیس کرده‌اند اجازه دارند به فعالیت خصوصی خود را ادامه دهند و دولت از آنها حمایت خواهد کرد.

سند شماره ۲۳۱

۲۸ ژوئن ۱۹۷۹ - ۷ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۷۴۴

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: ای.بی. گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی درباره مسایل زیر ارائه می‌دهد، شامل: تنش بین ایران و عراق. قاچاق بیشتر سلاح از عراق به ایران. ۷۵۷ نماینده سابق از کشور ممنوع‌الخروج شدند. دریادار مدنی گفت «خلع سلاح عمومی در پیش است». گزارش تولید

نفت در ماه ژوئن، و دو کشته در درگیری‌های پیرانشهر.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزییات: (محرمانه)

الف- تنش بین ایران و عراق و قاچاق بیشتر سلاح از عراق به ایران: سلاح همچنان به طور غیرقانونی از مرزهای جنوبی و از درون خاک عراق به داخل ایران قاچاق می‌شود. منابع آگاه می‌گویند که اعراب و عشایر با استفاده از کامیون آن را در سرتاسر کشور توزیع می‌کنند. این منابع آگاه می‌گویند که دلیل اصلی تداوم جریان بی‌وقفه سلاح به داخل ایران فقدان هشیاری و کنترل مناسب مرزها از سوی نیروهای ژاندارمری است که آشکارا به وظیفه خود عمل نمی‌کنند. ناظران سیاسی با توجه به تنش‌های موجود در استان خوزستان جریان سلاح به درون این مناطق را با نگرانی بسیار زیاد دنبال می‌کنند، و می‌گویند که کل منطقه می‌تواند به «بشکه باروتی» مبدل شود که اگر اقدامات مؤثری برای آرام کردن آن صورت نگیرد، ممکن است هر آن منفجر شود. در عین حال، براساس گزارش مطبوعات، امروز قرار است تظاهرات بزرگی برای ابراز «نارضایتی» از عملکرد دربار مدنی، استاندار خوزستان در خرمشهر برگزار شود. ناظران آگاه علت اصلی نارضایتی مردم را توجه ناکافی استاندار به شرایط اعراب ایرانی می‌دانند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): تهیه‌کننده گزارش هیچ منبع دیگری را نیافته است که علت اصلی راهپیمایی‌های برنامه‌ریزی شده فوق را اعلام نارضایتی از دربار مدنی بدانند. اکثر گزارش‌هایی که تهیه‌کننده قبلاً مشاهده کرده است حاکی از حمایت اکثر مردم از دربار مدنی است.

تهیه‌کننده گزارش معتقد است اگر حتی تظاهراتی [بر ضد او برپا شود] فقط شامل گروه کوچکی خواهد بود که از سیاست‌های او انتقاد دارند، یعنی همان ۱۰ درصدی که همیشه مخالفند، صرف‌نظر از اینکه مسئله چیست.

ب- هفتصد و پنجاه و هفت نفر از نمایندگان سابق مجلس از ایران ممنوع‌الخروج شدند: دادستان کل دادگاههای انقلاب اسلامی ۷۵۷ نفر از نمایندگان سابق مجلس را تا زمانی که تمامی مبالغی را که به عنوان حقوق در طول نمایندگی‌شان دریافت کرده‌اند، به دولت مسترد نسازند ممنوع‌الخروج ساخته است. در اطلاعیه‌ای که از سوی دفتر دادستان کل کشور منتشر شد نام ۶۳۶ نماینده سابق مجلس و ۱۲۱ سناتور که از سال ۱۹۶۳ در مجلس خدمت کرده‌اند ذکر شده و از آنها خواسته شده بود که حساب خود را تا پایان ماه جاری ایرانی تسویه کنند. در میان این اسامی، نام ۸ نماینده مجلس نیز دیده می‌شد که قبلاً به دستور دادگاههای اسلامی اعدام شده بودند.

ج- دربار مدنی اعلام کرد که «خلع سلاح عمومی در پیش است»: دربار مدنی، فرمانده نیروی دریایی و استاندار خوزستان، در مراسم خاصی که به مناسبت سومین رژه ارتش اسلامی

در اهواز برگزار شد، گفت در ارتش در ناآرامی‌های اخیر استان خوزستان شرکت نداشته است، زیرا باید «وظایف مهمتری» انجام دهد. مدنی گفت که بدون شک به زودی سیاست خلع سلاح عمومی به منظور جمع‌آوری تمامی سلاح‌هایی که در اختیار اشخاص قرار دارد در کشور به مورد اجرا در خواهد آمد و «و تا زمانی که در این ارتباط کاملاً به اهدافمان دست نیافته‌ایم از پا نخواهیم نشست». برنامه خلع سلاح عمومی شامل پاسداران انقلاب نخواهد شد و در واقع این نیروها برای آنکه بتوانند نقش مؤثرتری در مبارزه با جنایت ایفا کنند تقویت نیز خواهند شد. با وجود این، اشخاصی که به طور قانونی سلاح شکاری در اختیار دارند می‌توانند به شرط اخذ مجوز از مقامات ذیربط همچنان سلاح خود را حفظ کنند.

مدنی با اشاره آشکار به وقایع مرزی گفت که همسایگان ایران «گاه فکر می‌کنند که می‌توانند از آب گل‌آلود ماهی بگیرند و فعالیت‌های خصمانه‌ای بر ضد ما انجام دهند». ولی او هشدار داد که: «نباید هیچ شبهه‌ای در اذهان باشد که هرگونه اقدام خصمانه‌ای برضد منافع این کشور با مشت گره کرده ملت ایران مواجه خواهد شد». مدنی گفت زمانی که ناآرامی‌های اخیر در خوزستان شروع شد ارتش عامدانه خود را از هرگونه مداخله در این امر کنار کشید، زیرا قرار نیست که ارتش در امور داخلی مداخله کند و «وظایف مهمتری» دارد. متأسفانه بعضی از مردم این مسئله را حمل بر عدم آمادگی ارتش کردند. ولی ارتش امروز برای مقابله با هرگونه تهدید خارجی آماده‌تر از هر زمان دیگری در طول تاریخ طولانی‌اش است. مدنی گفت «در واقع، منبع قدرت ارتش این است که ملت قاطعانه پشت سر آن ایستاده است». مدنی هشدار داد آنهایی که در پی مداخله در امور کشور هستند، باید بدانند که تلاش‌هایشان برای متوقف ساختن حرکت انقلاب با مقاومت مواجه شده و ختنی خواهد شد، و آنها نیز همانطور که «خاندان فاسد پهلوی» نابود شد، بدون شک نابود خواهند شد.

د- آمار مربوط به تولید نفت در ماه ژوئن: شرکت ملی نفت ایران اعلام کرده است که در طول ماه گذشته ایرانی یعنی خرداد متوسط تولید نفت در خوزستان و میدان‌های نفتی دیگر در حدود ۳/۹ میلیون بشکه در روز بوده است، که از این میزان ۷۶۰ هزار بشکه در روز به پالایشگاه‌های آبادان، تهران، شیراز، تبریز و کرمانشاه منتقل شده، و از آن مقدار ۱۸۰ هزار بشکه فراورده پالایش شده در روز به عنوان سوخت کشتی‌ها صادر شده است. مجموعاً ۱۴۰ نفت‌کش از پایانه‌های ایران بارگیری کرده‌اند. مجموع صادرات نفت خام، فراورده‌های پالایش شده و نفت سوخت به ۳/۴ میلیون بشکه در روز بالغ شده است.

ه- دو نفر دیگر در پیرانشهر جان باختند: رادیو ایران گزارش داد که در درگیری مردم پیرانشهر با «حامیان شیخ گزگر» دو نفر دیگر کشته و چندین نفر مجروح شدند. در اعتراض به این مسئله، مغازه‌های شهر امروز تعطیل بود. برقراری تماس تلفنی با شهر بسیار دشوار بود. خبرنگار رادیو از پیرانشهر گزارش داد که «مردم» دفتر جبهه متحد اسلامی را در این شهر تعطیل کرده‌اند.

و- اخبار متفرقه: یکی از خبرنگاران ایران پول امروز گفت که قرار است روز شنبه دیدار دیگری در قم صورت بگیرد. نخست‌وزیر بازرگان و وزرای کابینه‌اش و همچنین شورای انقلاب به قم خواهند رفت. مسایلی که در این دیدار مورد بحث قرار می‌گیرد شامل پیشنهاد کنترل شبه‌نظامیان کمیته و پاسداران انقلاب از سوی دولت مرکزی است.

سند شماره ۲۳۲

محرمانه

استفاده محدود اداری

۲۸ ژوئن ۱۹۷۹ - ۷ تیر ۱۳۵۸

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی به: سفارت آمریکا، تهران - فوری

موضوع: سفر نمایندگان CBS

۱- (استفاده محدود اداری - تمام متن)

۲- بنیاد فقرا و فن سازان، که شریک شرکت (سی. بی. اس) محسوب می‌گردد، از نمایندگان این شرکت دعوت کرده است که در نشست هفته آینده با سهامداران که در تهران برگزار می‌شود شرکت نمایند. هدف از برگزاری این نشست بحث و بررسی فعالیت‌های آتی و مدیریت اقدامات مشترک می‌باشد. شرکت CBS تمایل دارد که پاسخ این دعوت را به سرعت اعلام نماید اما با توجه به مشکلات گذشته، پاسخ به این دعوت قدری مشکل شده است. سابقاً ساختمان این شرکت به اشغال درآمد و مشکلات کاری بسیاری با نیروی کار شرکت به وجود آمد. ما ترجیح می‌دهیم که آنها (نمایندگان CBS) را از این سفر منصرف نماییم اما خوشحال می‌شویم که نظریه سفارت را نیز در این خصوص داشته باشیم. احتمالاً وکیل شرکت CBS (دکتر پاپازیان) بتواند مشاوره و راهنمایی خوبی ارائه دهد.

۳- مدت زمان مطلوب جهت دریافت پاسخ: قبل از ۲ ژوئیه.

کریستوفر

سند شماره ۲۳۳

سری

۲۹ ژوئن ۱۹۷۹ - ۸ تیر ۱۳۵۸

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۱۶۸۰۴۷ به: سفارت ایران، تهران

موضوع: موضوع گزارش‌ها [پرسش‌نامه]

۱- (سری - تمام متن)

۲- در زیر متن مرجع ب را که در تلگرام الف مورخ ۲۸ ژوئن درخواست شده بود، مشاهده می‌فرمایید. چنانکه درخواست کرده بودید و همزمان با پدید آمدن فرصت‌های بیشتر در هفته‌های آینده، در زیر موضوعاتی را که گزارش‌های تکمیلی و یا مدام در مورد آنها می‌تواند مورد استفاده قرار بگیرد به شرح زیر به اطلاعاتان می‌رسانیم:

- (۱) روابط سیاسی در بین رهبری انقلاب.
- الف- افراد ذی نفوذ و قدرتمندی که منصبی دارند و یا آنهایی که منصبی ندارند چه کسانی هستند؟ چه کسانی در آینده نقش مهمی ایفا خواهند کرد؟ نیاز به شرح حال و زندگی نامه آنها داریم.
- ب- توانایی‌ها و شباهت‌های سیاسی امیرانظام و صباغیان چیست؟ ما اطلاعات نسبتاً کمی از هر دو داریم.
- ج- مقام یزدی پس از تغییر پُست او به وزارت امور خارجه در میان مقامات دیگر چیست؟ آیا قدرت او بیشتر شده است و یا کاهش یافته است؟ آیا خبری از واکنش پرسنل وزارت امور خارجه نسبت به این انتصاب دارید و آیا انتصاب او در این پُست تأثیرات قابل پیش‌بینی بر سیاست‌های خواهد داشت؟
- (۲) محبوبیت بازرگان در بین توده مردم تا چه میزان است؟ گروه‌های تأثیرگذار مختلف چه دیدی نسبت به او دارند؟ آیا بازرگان رقیبی دارد؟
- (۳) ما هنوز اطلاعات خوبی در مورد طالقانی، محفل و اطرافیان او، روابطش با گروه‌های مذهبی و سکولار نداریم.
- (۴) ما به یک رویکرد نسبتاً نظامدار به نحوه ترسیم روندهای جاری داریم، از جمله تعیین حیطه‌های علوم سیاسی و اقتصادی و گزارش‌های دوره‌ای در مورد آنها. چندین مقوله را در تلگرام قبلی برایتان شرح داده‌ایم.
- (۵) نظرها نسبت به ایالات متحده چیست؟ از اواسط ماه فوریه تا کنون چه اقدامات و یا عدم اقدامی از سوی آمریکا به نفع یا ضرر ما بوده است؟ بهتر است چه اقدامی صورت دهیم؟
- (۶) گزارش‌هایی که در مورد مسایل نظامی ارائه می‌دهید بسیار مفید است. خیلی خوب است که گاه به طور خلاصه روندهای جاری در قوای مختلف ارتش را گزارش دهید. اطلاعات در مورد پلیس و ژاندارمری نیز ارزشمند است.
- (۷) ارسال گزارش‌های اقتصادی برایمان بسیار ارزش دارد. گزارش‌های منظمی که در مورد قیمت سبد کالاها و کمبودهای موجود در بازار، وضعیت بیکاری، و نارضایتی‌ها ارائه می‌دهید (چنانکه در قسمت دوم بند ج گفته‌ایم) قابل استفاده است. بیکاران چگونه امرار معاش می‌کنند؟
- (۸) فعالیت‌ها، نقاط قوت و نقشه‌های لیبرال دموکرات‌ها (متین دفتری)، جبهه ملی (سنجایی)، چریک‌های چپی (فداییان)، گروه‌های مختلف مجاهد و عناصر طرفدار شاه چیست؟
- (۹) وضعیت دسترسی شهرستان‌ها، به ویژه در مورد غذا، چیست؟
- (۱۰) وضعیت تلاش‌هایی که برای بستن، فروش، و یا انتقال تأسیسات و تجهیزات نظامی صورت می‌گیرد، چیست؟

- (۱۱) در مورد دیدگاه سفارت‌های دیگر چه می‌دانید؟ شوروی‌ها چه نقشه‌ای در سر دارند؟
- (۱۲) وضعیت دانشگاهها، رادیو و تلویزیون ملی ایران، و رسانه‌های دیگر چیست؟
- (۱۳) وضعیت برنامه‌ریزی‌ها در ارتباط با قانون اساسی و انتخابات چیست؟
- (۱۴) دولت موقت و خمینی در مورد عفو ارتشیان و پلیس و غیره چه کارهایی صورت داده‌اند؟
- (۱۵) در عین حال، برنامه‌ریزی برای چهارم ژوئیه را فراموش نکنید.

کریستوفر

سند شماره ۲۳۴

۳۰ ژوئن ۱۹۷۹ - ۹ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۶۷۷۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی

موضوع: خلاصه‌ای از رویدادهای هفته گذشته

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: کنترل سلاح همچنان با مشکلات متعددی همراه است. محاکمه‌ها و اعدام‌ها ادامه دارد. گزارش اقدامات تروریستی بر ضد مقامات دولت موقت. خمینی علیه هتک حرمت روحانیان و انحراف از موازین اسلامی هشدار می‌دهد. نمایندگان سابق مجلس تا استرداد کامل حقوق‌هایی که دریافت کرده‌اند، ممنوع‌الخروج شده‌اند. زمین‌های شهری بایر از سوی دولت ضبط می‌شوند. پایان خلاصه.

۳- بر اساس گزارش روزنامه‌ها، پاسداران انقلاب یک انبار بزرگ اسلحه را در روز ۲۱ ژوئن در تهران کشف کردند که متعلق به سازمان مارکسیستی فداییان خلق است. فداییان هرگونه ارتباط با این انبار اسلحه را شدیداً تکذیب کرده‌اند. در گزارش دیگری که درباره کشف سلاح‌های غیرقانونی در روزنامه‌ها منتشر شده، آمده است که مقامات ۶۰۰۰ سلاح خودکار کلاشینکف را در مرز عراق از قاچاقچیان کشف و ضبط کردند. این سلاح‌ها ظاهراً قرار بود به استان آشوب‌زده خوزستان در جنوب غربی ایران قاچاق شود که اقلیت عرب‌زبان در آن ساکن هستند. هنوز اتهام‌های متقابلی در مورد توزیع سلاح غیرقانونی زده می‌شود. حزب دموکراتیک کردستان مدعی است که پاسداران انقلاب در کردستان «صدها» قبضه اسلحه بین خوانین فتودال که با خودمختاری کردها مخالفند، توزیع کرده است. تلاش‌هایی نیز برای جمع‌آوری سلاح، اخیراً در ارومیه (که نام سابق آن رضائیه بود) و رشت در جریان است. در شهر رشت، ضرب‌الاجلی تا ۳۰ ژوئن برای تحویل سلاح‌های غیرمجاز اعلام شده است. در هر دو شهر اعلام شده است که دارندگان سلاح‌های غیرمجاز در دادگاه‌های انقلاب اسلامی محاکمه خواهند شد.

۴- محاکمه‌ها و اعدام‌ها در ایران ادامه دارد. مأموران ساواک به نام‌های بهمن نادری‌پور (با

نام مستعار تهرانی) و فریدون توانگری (با نام مستعار آرش) پس از پوشش خبری گسترده محاکمه آنها در مطبوعات و تلویزیون در روز ۲۴ ژوئن اعدام شدند، و بدین ترتیب شمار رسمی اعدام‌شدگان از ماه فوریه به بیش از ۳۰۰ نفر رسید. محاکمه آرش و تهرانی از جمله‌ی طولانی‌ترین محاکمه‌ها در دادگاههای انقلاب بود که ۹ جلسه طول کشید. یکی از دلایل طولانی شدن دادگاه این دو مجرم اطلاعات مفصلی بود که به اقتضای شغلشان در ساواک داشتند. با وجود این، بسیاری از منابع معتقدند که علت اصلی پوشش خبری گسترده دادگاه این دو متهم در تلویزیون اشاره آنها به سازمان فداییان خلق بوده است. آنها مدعی‌اند که دولت موقت ایران سعی داشت از این طریق زمینه را برای مقابله با سازمان فداییان خلق فراهم کند. در اصفهان، سرتیپ مرتضی شیرانی معاون سابق پلیس، به حکم دادگاه انقلاب تیرباران شد. پنج مقام سابق کشور نیز در هفته گذشته در شهرهای نجف‌آباد، گچساران، و مشهد اعدام شدند.

۵- روزنامه اطلاعات مدعی شد که در روز ۲۳ ژوئن تلاش نافرجامی برای بمبگذاری در خانه یدالله سبحانی، وزیر مشاور در دولت موقت، صورت گرفت. طبق گزارش این روزنامه، نوه وزیر بمب مذکور را پیدا کرده و با تصور اینکه یک اسباب‌بازی است، آن را به داخل خانه آورده بود. ولی یک مأمور امنیتی متوجه بمب شده و آن را خنثی کرده بود. امیرانتظام، سخنگوی دولت، بعداً قوع چنین رویدادی را تکذیب کرد.

۶- آیت‌الله خمینی، حداقل در دو سخنرانی هفته گذشته خود درباره انحراف از «تعالیم اسلام» هشدار داد و بر حفظ خویشتنداری از سوی «آخوندها» تأکید کرد. او خطاب به گروهی از دیدارکنندگان که به قم آمده بودند گفت که عده‌ای مدعی‌اند «دیکتاتوری پهلوی جایش را به دیکتاتوری آخوندی داده است». در نطق دیگر خود خطاب به گروهی از پاسداران انقلاب گفت آنهايي که به مذهب و یا روحانیان می‌تازند «دارند به دشمنان ایران خدمت می‌کنند». هشدار خمینی به روحانیان و در عین حال تاختن به منتقدان آنها نشان می‌دهد که او هم از گسترش آخوندستیزی در جامعه آگاه است. احساسات ضدآخوندی در جامعه که در جوک‌های رکیک تا ادعاهای شدیدالحن در مورد مسئول بودن آخوندها در ادامه خونریزی و آشوب‌ها انعکاس می‌یابد، ظاهراً در میان اقشار مختلف طبقه متوسط، ارتش و پلیس بسیار شایع است. کارمندان سفارت شایعاتی را درباره حمله به خانه شخصیت‌های مذهبی شنیده‌اند، و بسیاری منابع از نگرانی‌های موجود درباره امنیت روحانیان برجسته صحبت می‌کنند. اتحاد چندانی نیز بین روحانیان وجود ندارد و تعدادی از آنها از زمان انقلاب تا کنون «خلع لباس» شده‌اند. شایعات و گزارش‌های فراوانی درباره وجود نارضایتی در بین رهبران مذهبی عالی‌رتبه وجود دارد، و به نظر می‌رسد که این شکاف در کل سلسله مراتب روحانیت وجود دارد.

۷- در روز ۲۷ ژوئن دادستان کل دادگاههای اسلامی ۷۵۷ نفر از نمایندگان سابق مجلس را تا زمانی که کل حقوق‌های دریافتی در طول مدت خدمتشان را مسترد نمایند، از کشور

ممنوع الخروج کرد. حکم استرداد حقوق‌ها شامل همه کسانی می‌شود که از سال ۱۹۶۳ تا زمان انقلاب نماینده مجلس و یا سنا بوده‌اند. ضرب‌الاجل استرداد حقوق ۳۱ ژوئیه تعیین شده است. این حکم شامل ۸ نماینده سابق مجلس که بعد از انقلاب با حکم دادگاههای اسلامی اعدام شده‌اند نیز می‌شود و بدین ترتیب نمکی است بر زخم خانواده‌هایشان. لازم به تذکر نیست که استرداد این پول برای بسیاری از نمایندگان غیر ممکن است.

۸- در روز ۲۶ ژوئن شورای انقلاب اسلامی لایحه لغو مالکیت زمین‌های شهری موات را تصویب کرد. وزارت مسکن و شهرسازی این قانون ملی‌سازی را اجرا خواهد کرد. روزنامه‌ها گزارش‌های ضدونقیضی در این ارتباط منتشر ساخته‌اند و هنوز معلوم نیست که چه زمین‌هایی باید ضبط شود و اینکه آیا ملی‌سازی زمین‌ها باید فوراً صورت گیرد و یا پس از یک یا سه سال که مالکانشان همچنان آنها را به حال خود رها کردند، این کار باید صورت گیرد. مالکیت زمین از زمان انقلاب فوریه تا کنون مسئله بغرنجی بوده است. البته زمین‌های بزرگی که به خاندان پهلوی تعلق داشت، و همچنین املاک و زمین‌های متعلق به مقامات رژیم سابق همگی ضبط شده‌اند.

در برخی مناطق روستایی، روستاییان بر زمین‌های دیگران دست انداخته‌اند، هر چند هنوز معلوم نیست که مالکان آنها واقعاً مجرم باشند، و ظاهراً نهادهای انتظامی محلی توان رسیدگی به این دعوی را ندارند. دولت موقت ایران در تحقق هدف خود مبنی بر تشویق کشاورزی و سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی با معضل ذاتی تأمین زمین کافی برای زارعان و اعاده اعتماد مالکان زمین‌های کشاورزی بزرگ که از ضبط زمین‌هایشان هراس دارند، مواجه است. بر اساس گزارش روزنامه‌ها، اختلاف‌نظر بر سر مالکیت زمین یکی از دلایل مهم درگیری‌های هفته جاری در استان کردستان بوده است.

لینگن

سند شماره ۲۳۵

۱ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۰ تیر ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

از: سفارت آمریکا، تهران - ۶۸۰۷ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

موضوع: اخراج روزنامه‌نگار آمریکایی

۱- دیوید لمب از نشریه لس‌آنجلس تایمز، توسط مدیر مطبوعات خارجی وزارت اطلاعات در تاریخ اول ژوئیه فراخوانده شد و به وی گفته شد که به عنوان عضو کارمندی لس‌آنجلس تایمز او بیش از این اجازه اقامت در ایران را ندارد و باید هر چه زودتر اینجا را ترک گوید. بنا به گفته لمب، مقام مزبور تهیه گزارش «نادرست» در رابطه با روحیه نظامیان و انتقاد جبهه ملی از خمینی را علت این اقدام ذکر کرده است. هر دو مطلب مربوطه توسط کن فرید یعنی خبرنگار همیشگی روزنامه در خاورمیانه که اکنون در مرخصی به سر می‌برد نوشته

شده است که به زودی به اینجا باز خواهد گشت. مقام مزبور گفته است که لس آنجلس تایمز اجازه فعالیت در اینجا را ندارد. اتفاقاً قرار است یکی از گزارشگران تایمز غروب روز ۱۰ تیر ماه از راه برسد آن هم در رابطه با یک فیلم منطقه‌ای پیرامون زن و اسلام. لمب در تاریخ ۱۱ تیرماه او را از فرودگاه به وزارتخانه خواهد برد تا معلوم شود که آیا وی اجازه دارد در اینجا مقاله خود را تهیه کند یا خیر. وی در این مورد تردید دارد و فکر می‌کند که در تاریخ ۲ ژوئیه ایران را ترک خواهد گفت.

۲- قرار است کاردار با وزیر خارجه در ساعت ۹/۳۰ مورخ اول ژوئیه ملاقات نماید و در این ملاقات علاوه بر مسایل دیگر موضوع حاضر را نیز مطرح خواهد کرد و یادآور خواهد شد که اینگونه اقدامات به هیچ وجه نمی‌تواند رابطه استوار و سازنده بین دو کشور ایران و آمریکا را که بدان امیدوار هستیم، پدید آورد. این مسئله شبیه سانسور را زمانی مطرح می‌سازد که دولت ایران خود بر ابراز آزادانه عقیده اصرار می‌ورزد.

۳- نظریه: به نظر ما لمب گزارشگری متعادل و تواناست و ارزیابیهای وی نیز پرمحتوی و در سطح حرفه‌ای است.

لینگن

سند شماره ۲۳۶

۱ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۰ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۶۸۰۹

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه کننده گزارش: سروان اچ. اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأیید کننده گزارش: سرهنگ تی. ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه):

این گزارش اطلاعاتی درباره موضوعات زیر ارائه می‌دهد، شامل: دیدار بازرگان با خمینی. تنش بین عراق و ایران. ناآرامی در استان‌ها. توقف روند دادرسی‌ها، و انتخابات مجلس خبرگان.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- روزنامه تهران تایمز گزارش زیر را منتشر ساخته است: مهدی بازرگان در دیدار مشترکی که قرار است با حضور هیأت دولت و شورای انقلاب با رهبر معنوی انقلاب، امام آیت الله روح الله خمینی، انجام شود، اختیار تام اداره کشور را به دست خواهد آورد. قرار بود

بازرگان و هیأت دولتش به همراه اعضای شورای موقت انقلاب شب گذشته در قم با یکدیگر ملاقات کنند، ولی این دیدار به امروز صبح موکول شد. هیچ دلیل یا اعلام قبلی در ارتباط با برگزاری چنین دیداری اعلام نشده بود. شنبه گذشته بازرگان و چند تن از وزیران کابینه برای تسلیم استعفای دولت موقت به امام به شهر مقدس قم سفر کرده بودند. با وجود این رهبر مذهبی استعفای او را نپذیرفت و از نخست‌وزیر خواست که به عنوان بخشی از وظایف دینی‌اش به کار خود ادامه دهد.

نظریات مرکز تهیه‌کننده گزارش (محرمانه): در ارتباط با استعفای نخست‌وزیر بازرگان ظاهراً به جای اولمان بازگشته‌ایم. سومین بار است که شایعات «جدی» و گزارش‌هایی در مورد استعفای بازرگان در روزنامه‌ها منتشر می‌شود. این بار همان دلایل گذشته مطرح شده است، از قبیل مداخله دولت سایه کمیته‌های مذهبی و افراد غیرمسئول. این مسئله نمی‌گذارد که دولت بازرگان مشکلات ملت را حل و فصل کند. قبلاً که نخست‌وزیر تصمیم به استعفا گرفته بود، آیت‌الله خمینی «اسماً» به او تمام اختیاراتی را که می‌خواست داد و از او حمایت کرد. این نوع حمایت‌ها هرچند در وهله اول تأثیرگذار است، ولی مثل دود می‌ماند. دو دفعه گذشته نیز ثابت شد که «اختیارات تامی» که دولت نخست‌وزیر بازرگان از خمینی گرفته بود، سرابی بیش نیست. به اعتقاد ما اگر نخست‌وزیر متقاعد شود که برای بار سوم در پُست خود باقی بماند، خواهان ضمانت‌های واقعی خواهد شد.

تهیه‌کننده گزارش مطمئن نیست که با توجه به وضعیت کنونی، حتی خمینی نیز بتواند اختیاراتی را که بازرگان برای اداره مملکت می‌خواهد، به او بدهد. اگر نخست‌وزیر استعفا بدهد، سؤال این است که چه کسی مایل خواهد بود یک دولت موقت ناتوان را اداره کند.

ب- تنش بین ایران و عراق:

(۱) بر اساس گزارش روزنامه‌ها نماینده آیت‌الله خمینی در بوشهر ابراز داشته است که قاچاق و توزیع سلاح از عراق عمده‌ترین مشکلاتی است که دولت موقت ایران در مناطق جنوبی کشور با آن مواجه است.

(۲) گزارش شده است که در دزفول پاسداران انقلاب و ساکنان محلی در مرز ایران و عراق نگرانی می‌دهند. این منطقه به قاچاق سلاح بین عراق و ایران معروف است.

نظریات تهیه‌کننده گزارش (محرمانه): برای تهیه‌کننده گزارش جالب است که «مردم محل» و نه «ارتش» از مرزها محافظت می‌کنند. وقتی روزنامه‌ها علناً مدعی می‌شوند که مردم دزفول در مرزها نگرانی می‌دهند واقعاً باید نگران وضعیت ارتش در این منطقه بود. مرزبانان از وظایف سنتی ارتش است.

(۳) رادیو ایران گزارش داده است که یک هلیکوپتر عراقی روز ۲۹ ژوئن حریم هوایی ایران را نقض کرد. رادیو چیزی در مورد انگیزه تهاجم ذکر نکرد ولی گفت که پاسداران انقلاب به سوی این هلیکوپتر تیراندازی کردند.

ج- ناآرامی در استان‌ها: در طول تعطیلات آخر هفته یعنی از تاریخ ۲۸ تا ۳۰ ژوئن حوادث خشونت‌آمیز و تظاهرات صلح‌آمیزی در شهرهای زیر به وقوع پیوست: اهواز، آبادان، شادگان، خرمشهر و پیرانشهر.

د- خاتمه روند دادرسی‌ها: دادستان کل تهران به پلیس و ژاندامری دستور داده است تا پیدا شدن راه‌حلی برای خروج از بن‌بست کنترل زندان قصر روند دادرسی‌هایی قانونی را که منجر به دستگیری و محاکمه متهمان می‌شود، متوقف سازند. حسین شهشانی، دادستان کل تهران، روز گذشته با صدور اعلامیه‌ای ابراز داشت که گروهی عناصر «غیرمسئول» از ماه فوریه سال گذشته کنترل زندان قصر را در دست دارند و «معلوم نیست چه کسی آنجا مسئول است». همه تلاش‌ها برای رسیدن به توافق با این عناصر بی‌ثمر بوده است «زیرا تنها منطق آنها سلاحشان است». سرپیچی مقامات زندان قصر از دستورات قوه قضاییه اجرای مناسب روند قانونی دادرسی‌ها را ناممکن ساخته است. در این اعلامیه آمده است که زندان قصر معمولاً گنجایش ۷۰۰۰* زندانی را دارد، ولی از ماه فوریه نزدیک به ۲۰۰۰ نفر به اتهام «ضد انقلاب بودن» در آنجا حبس هستند و برغم ملاقات‌های پیاپی با دادستان کل انقلاب، اعضای شورای انقلاب، وزیر دادگستری، و مقامات پلیس، مسئولان زندان همچنان از واگذاری زندان به قوه قضاییه خودداری می‌کنند.

ه- انتخابات مجلس خبرگان: هاشم صباغیان، وزیر کشور، در مصاحبه‌ای اختصاصی با روزنامه تهران تایمز گفت که انتخابات مجلس خبرگان که پیش‌نویس قانون اساسی را پیش از برگزاری فراندوم مورد بررسی نهایی قرار می‌دهد، در هفته آخر ژوئیه (یعنی هفته اول ماه مرداد ایرانی) برگزار می‌شود. او افزود که رأی‌گیری به مدت یک روز و حداکثر ۱۰ ساعت انجام خواهد شد. شورای انقلاب و کابینه وزیران لایحه انتخابات را تصویب کرده‌اند و صباغیان نیز روز گذشته محتویات آن را به اطلاع روزنامه‌ها رساند. نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): یک نسخه از این لایحه عیناً در گزارش بعدی ارسال خواهد شد.

سند شماره ۲۳۷

استفاده محدود اداری
از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.
به: سفارت آمریکا، تهران، فوری
موضوع: سفر مقامات سی. بی. اس

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- محتوای مفید تلگرام مرجع به سی بی اس رسانیده شد. این شرکت سفر به ایران را به

* احتمالاً ۷۰۰ صحیح است. م.

تعویق انداخته است تا بلکه اوضاع عملیاتی بهبود بیشتری پیدا کند.

کریستوفر

سند شماره ۲۳۸

۲ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۱ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۶۸۹۲ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

مرجع: الف) تهران ۶۷۵۲، ب) تهران ۶۵۰۵، ج) ۶۵۰۵

موضوع: احتمال حمله تروریستها به سفارت آمریکا

۱- (محرمانه - تمام متن).

۲- در حالیکه پایان هفته بدون واقعه‌ای سپری شده است، سفارت هنوز معتقد است تهدیدی که در بند (الف) نکات عمده آن را شرح دادیم به قوت خود باقی است. ما مایل هستیم در موقعیت دفاعی بیشتری برای هفته آینده تا ده روز باقی بمانیم و در آن زمان اوضاع را مجدداً ارزیابی خواهیم کرد.

۳- کلارک، افسر امنیتی منطقه اکنون مایل است تا ورود گولاسینسکی در تهران بماند. آخرین زمان ورود وی که ما از آن اطلاع داریم پانزدهم ژوئیه می‌باشد. لطفاً چنانچه مقدور می‌باشد این تاریخ را تأیید کنید تا اقدامات مقتضی برای رزرو کردن جا انجام شود.

لینگن

سند شماره ۲۳۹

محرمانه

۲ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۱ تیر ۱۳۵۸

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۳۹ ۷۹

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش شامل قسمتهای ذیل است: مردان مسلح در مهرآباد اخلال می‌کنند. انضباط بر ارتش حکمفرما می‌شود. ممکن است حزب کارگران انتخابات را تحریم نماید. مصاحبه دریادار مدنی و مطالب جالب توجه دیگر.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- مردان مسلح در فرودگاه مهرآباد اخلال کردند: برخورد میان افراد مسلح و مأمورین پلیس فرودگاه تعدادی از پروازهای فرودگاه مهرآباد را در روز شنبه به تأخیر انداخت. طبق گزارش پلیس، علت زد و خورد ممانعت مسئولین اداره مهاجرت از خروج دو دانشجوی از کشور بود. به گفته آنها دو دانشجو وقتی اجازه خروج به آنان داده نشد، رفتند و با ۲۵ مرد

مسلح برگشته و قصد گرفتن هواپیما را داشتند. آنها به داخل یک هواپیما که دارای مسافر بود رفته و مسافری را مجبور به برگشت به سالن فرودگاه کردند. بنا به اظهار پلیس، آنها برای حفظ سلامت مسافری مبادرت به مقابله مسلحانه علیه مهاجمین نکرده و مامور را به دادستان کل دادگاههای انقلاب اسلامی ارجاع دادند. به گفته یک منبع این سومین باری است که آنها از طریق فرودگاه قصد خروج از مملکت را داشتند. تا نیمه شب زد و خورد های جزئی میان پلیس و پاسداران انقلاب از یک طرف و مهاجمین از طرف دیگر ادامه داشت. ضایعات جدی گزارش نشد.

یک منبع خبری دو دانشجوی را یکی محمد منتظری فرزند آیت الله منتظری، شاگرد قبلی آیت الله خمینی و مشاور فعلی او و دیگری را غلام محمد از بحرین معرفی کرد. درگیری در ساعت ۲۴ به وقوع پیوست و گزارشی مبنی بر دستگیری هیچیک از افراد مسلح منتشر نشده است.

ب- انضباط در ارتش حکمفرما می شود: یک منبع دژبانی امروز گفت افراد ارتشی در صورت تخلف از قوانین انضباطی به شدت تحت پیگرد قرار می گیرند. دژبانی ۵۰ نفر را که از پرسنل دانشکده افسری و نیروی هوایی بودند به علت ظاهر شدن با لباس نظامی غیرمناسب در انظار بازداشت کرد. پس از آنکه مقررات انضباطی در مورد آنها اجرا شد، آنها به واحدهایشان برگردانده شدند. منبع متذکر شد که اماکن متعلق به ارتش که تحت اشغال گروهها یا احزاب سیاسی می باشد در آینده تحت کنترل ارتش قرار می گیرد. به همین منوال خودروهای ارتش، جیبها و تجهیزات مخابراتی که در اختیار کمیتهها و گروههای غیرنظامی دیگر است به ارتش بازگردانده می شود. دستور جهت تسریع در بازپس گیری ساختمانها و تجهیزات صادر شده است.

این منبع گفت که زندانهای دژبانی اکنون بازسازی شده و برای آن دسته از افسرانی که تحت محاکمه در دادگاههای انقلاب هستند، آمادگی پذیرش دارد. این زندان نظامی ظرفیت پذیرش ۷۰۰ نفر را دارد.

ج- حزب کارگران ممکن است انتخابات را تحریم کند: چندگروه مانند حزب دموکراتیک آمادگی خود را جهت شرکت در انتخابات مجلس خبرگان اعلام کرده اند، ولی حزب کارگران سوسیالیست گفته است که احتمالاً در انتخابات مجلس بررسی قانون اساسی شرکت نخواهد کرد زیرا مقررات انتخابات ضدچپی می باشد. کمیته اجرایی حزب اعلام کرد که اصول و مقررات جمهوری اسلامی با آنها ضدیت دارد. حزب از اول خواستار جمهوری دموکراتیک بوده و به علاوه به هیچیک از اصول اسلامی اعتقادی ندارد اما عبدالحسین بقایی رهبر حزب سوسیالیست کارگران گفت: چون که ما از اول به جمهوری اسلامی رأی داده ایم حالا هم در انتخابات شرکت می کنیم. او گفت که حزب با دیگر احزاب برای توافق روی کاندیدای مشترک، کار می کند.

د- مصاحبه دریادار مدنی: در یک مصاحبه مطبوعاتی با منابع خبری، دریادار احمد مدنی، فرمانده نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران و استاندار خوزستان گفت که هنوز راه گفتگو میان ایران و عراق باز است و تهدید عاجلی برای آغاز جنگ بین دو کشور وجود ندارد، بدین معنی که جنگ از سیاست نسنجیده به وجود می‌آید و ارتش ابزار آن است. یا به عبارت دیگر «جنگ موقعی شروع می‌شود که مذاکره شکست بخورد». مدنی در مورد نیروهای مسلح گفت: «دو نوع نیروی مسلح داریم یکی به نفع مردم و یکی بر علیه مردم». اگر ما دقیقاً بررسی کنیم، می‌بینیم که ارتش به کدام قشر اجتماعی اتکاء دارد. ارتشی که در جهت تحقق آرزوهای مردم ستمدیده باشد، ارتش مردم است. من با مرتجعینی که به مردم صدمه می‌زنند وارد مذاکره نمی‌شوم. اولین قدم بعد از انقلاب، تصفیه مرتجعین در ارتش به خصوص مقامات بالا است. ارتش نباید از اصول انقلاب دور نگهداشته شود. بلکه باید در راستای اهداف و فکر آن به جلو برود. ارتش باید تدافعی باشد و نه تهاجمی. با تغییر ۱۸۰ درجه از وضعیت موجود در رژیم قبل، ما دفاع کننده می‌شویم. ما دیگر به کارشناسان نظامی خارجی نیازی نداریم و تعدادشان رفته رفته به صفر خواهد رسید. «جایی برای جاسوسان خارجی که به عنوان کارشناس به ایران می‌آمدند نمانده است.» یک سؤال دیگر، آیا ایران باید دارای ارتش مردمی باشد؟ مدنی می‌گوید: شما باید بدانید که بقای ارتش بستگی به نظم آن دارد. به علاوه تدابیری باید اتخاذ شود تا ارتش به یک ارتش مردمی تبدیل شود. اطاعت کورکورانه باید به اطاعت آگاهانه تبدیل شود. برای این هدف ارتش باید بداند چرا باید در جهت منافع مردم خدمت کند. ارتش بیشتر از روستاییان است که با افسر عالی‌رتبه تفاوت فاحشی دارد و ما باید به آنها در زمینه امور اجتماعی، سیاسی و اقتصادی آموزش بدهیم.

ه- مطالب جالب توجه دیگر:

۱- صادق طباطبایی، معاون سیاسی وزارت کشور به سمت معاون نخست‌وزیر در جابجایی قدرت انتخاب شده است. کاری که قبلاً هاشم صباغیان، وزیر کشور کنونی این سمت را به عهده داشت. طباطبایی همچنین سخنگوی دولت نیز می‌باشد که قبلاً این پست را عباس امیرانتظام به عهده داشت و اینک وی به عنوان سفیر ایران در سوئد تعیین شده است.

۲- دستگاه شایعه‌سازی سخت مشغول کار است تا ابراهیم یزدی وزیر امور خارجه را در صورت استعفا یا برکناری بازرگان به نخست‌وزیری برساند. منابع مختلف می‌گویند که یزدی مقدمات این کار را فراهم کرده و از هم‌اکنون با ماشین ضدگلوله ولیعهد به اطراف می‌رود. شایعه دیگری می‌گوید که داریوش فروهر در صدد کسب مقام بالاتری است و ظاهراً پست وزارت دفاع مدنظر او می‌باشد.

نظریات تهیه‌کننده: شایعات بالا از مطبوعات داخلی ایران استخراج شده و هیچ‌کدام را افسر رزیدانس (RO) یا شخص دیگری تهیه نکرده است.

۳- به نظر می‌رسد که مورد دیگری برای مداخله در سطح اجرایی مقامات بلندپایه دولت

وجود دارد اما استاندار اصفهان محمدکاظم بجنوردی یقیناً مشکلی دارد. او به سمت استانداری منصوب شد البته پس از بازنشسته شدن واعظی. واعظی که شخص میانسال و قابل احترامی است و پس از انقلاب به این سمت منصوب شد، حاضر نبود پستش را ترک کند. او خیلی مغرورانه پشت میزی در ساختمان باشکوه متعلق به قرن ۱۴ استانداری می‌نشیند و اصرار دارد که همه نامه‌ها نیز به امضای او باشد. بجنوردی چندین بار با لطایف‌الحیل سعی کرده که از شر او خلاص شود و حتی میز بزرگ خودش را نیز به همان دفتری که واعظی در آن کار می‌کند، برده است. تا به حال نتیجه کار منفی بوده است.

۴- بودجه نظامی ایران به ۴۰۰ بیلیون ریال کاهش یافت. ما از این بودجه به وسیله IIR آگاهی یافتیم.

۵- گزارش هزینه مجلس خیرگان صادر و به زبان انگلیسی ترجمه شده و در گزارش جداگانه دیگری از سوی IIR ارائه شده است.

سند شماره ۲۴۰

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۴۰۷۹ ۲ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۱ تیر ۱۳۵۸
از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی
موضوع: بودجه ۱۹۸۰ - ۱۹۷۹ ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش شامل اطلاعات به دست آمده از یک روزنامه انگلیسی زبان ایرانی به نام «تهران تایمز» و همچنین اطلاعاتی که در چکیده اخبار ایران مورخ ۱ ژوئن سال ۱۹۷۹ (که خلاصه اخباری است برای خبرنگاران خارجی) چاپ شده است، می‌باشد. اطلاعات موجود در این گزارش در ارتباط با بودجه سال ۱۹۸۰-۱۹۷۹ ایران است و اشاره مختصری نیز به هزینه‌های دفاعی این کشور دارد.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: وزیر کشور و رئیس سازمان برنامه و بودجه شب گذشته طی گزارشی اعلام نمودند که بودجه کشور در جلسه پنج ساعته هیأت دولت به تصویب رسید و برای تأیید به شورای انقلاب اسلامی تقدیم شد.

وی گفت: بودجه امسال ۲/۴۴۰ میلیارد ریال (۳۴/۸۶ میلیارد دلار) است که ۸۸۰ میلیارد ریال (۱۲/۵۷ میلیارد دلار) آن به طرحهای توسعه و سرمایه‌گذاریهای اصلی و ۶۰ میلیون ریال (۸۵۷ میلیون دلار) برای پروژه‌های منطقه‌ای و جاده‌های روستایی اختصاص یافته که مجوز آن قبلاً از شورای انقلاب گرفته شده است.

رئیس سازمان برنامه و بودجه اظهار داشت که بودجه امسال کاملاً متعادل نیست و کسری بودجه‌ای معادل ۳۳۰ میلیارد ریال (۴/۷ میلیارد دلار) دارد. وی اشاره نمود که بودجه سال

گذشته ۳/۲۰۰ میلیارد ریال (۴۷/۷۱ میلیارد دلار) بوده و با توجه به افزایش پایه حقوق کارکنان دولتی به میزان ۸۰-۹۰ تا ۱۰۰ درصد در سال گذشته، دولت فعلی مجبور شده که تا حد زیادی از هزینه‌ها بکاهد و مخارج اضافی را نیز تا جایی که ممکن است کاهش دهد.

وی گفت: انتظار می‌رود که درآمدهای حاصله از نفت نسبت به سال گذشته کمتر باشد و ۴۷۲ میلیارد ریال (۲۱ میلیارد دلار) محاسبه می‌شود. این ارزیابی شامل درآمدهای اضافی حاصل از افزایش قیمت نفت که چند روز پیش توسط اوپک (سازمان کشورهای صادرکننده نفت) در ژنو به تصویب رسید، نیز می‌شود.

او گفت «دستاورد ویژه‌ای» در بودجه امسال در نظر گرفته شده نظیر بودجه تکمیل و تزئین اماکن مذهبی. به همین میزان بودجه برای مخارج این تأسیسات در نظر گرفته شده است.

مبلغ ۸۰ میلیارد ریال (۱/۱۴ میلیارد دلار) برای سوبسید کالاهای خریداری شده خارجی و یا داخلی در نظر گرفته شده که این مقدار صرف خرید کالاها به قیمت گران و فروش آن به قیمت ارزان، به مصرف‌کننده می‌شود. و ۸۰ میلیارد دیگر نیز برای جبران خسارت‌های وارده به شرکتهای دولتی تخصیص یافته است.

وی در مورد بودجه دفاعی امسال گفت: جدای از قراردادها با کشورهای خارجی برای خرید تسلیحات، مخارج نظامی امسال حدود ۳۰۰ میلیارد ریال (۴ میلیارد دلار) خواهد بود و این مقدار چیزی حدود ۴۰۰ میلیارد ریال کمتر از بودجه نظامی سال پیش است. وی همچنین اظهار داشت که خرید تسلیحات در سال جاری از مرز ۷۰ میلیارد ریال (۹۳۳ میلیون دلار) تجاوز نخواهد کرد.

او با اشاره به ملی شدن بانکها و دیگر نهادهای مالی کشور افزود: از آنجایی که بانکها نهادهای خوگفایی هستند و در گذشته نیز سودهای سرشاری به دست می‌آورده‌اند، انتظار نمی‌رود ملی و اسلامی شدن آنها خسارتی به بار آورد. به هر حال تعدادی از بانکها به تدریج در هم ادغام خواهند شد و بدین ترتیب مقدار نسبتاً زیادی پول به خصوص در مخارجی که صرف ساختمان و غیره می‌شود، صرفه‌جویی می‌شود. ثانیاً بانکها خدمات تجاری را انجام خواهند داد که مسلماً این کار آنها را به خودکفایی خواهد رساند و مقادیر زیادی نیز احتمالاً از این طریق به درآمدهای دولت افزوده خواهد شد. این درآمدها نباید از مجموعه سود حاصل باشد. وی گفت بودجه جاری نه درآمدهای حاصل از این نهادها و نه هزینه‌های مربوط به آنها محسوب نگردیده است.

رئیس سازمان برنامه و بودجه در مورد طرحهای صنعتی اظهار داشت، مبلغ ۳۰ میلیارد ریال (۴۳۰ میلیون دلار) برای توسعه کارخانجات و ۲۰ میلیارد ریال (حدود ۳۰۰ میلیون دلار) برای «بازسازی» صنایع اختصاص یافته و مبلغ ۳۰ میلیارد ریال نیز به دیگر صنایع اختصاص داده شده است.

در مورد کارخانجات بخش خصوصی که اکنون تحت کنترل دولت است، او گفت یکی از

آنها برای مثال ایبکو (EBCO) به خاطر بدهکاریهای این شرکت به دولت و همچنین اینکه اکثر سهام آن متعلق به بنیاد پهلوی سابق است و سهامداران آن از ایران «فرار» کرده‌اند، ملی شده است.

رئیس سازمان برنامه و بودجه افزود که کوشش شده تا بودجه به شکلی منطقی تنظیم گردد و نیازی نبود که به خاطر ثبت آن به عنوان یک بودجه نمونه به صورت یک بودجه کاملاً متوازن تنظیم شود.

با کاستن از هزینه‌های جاری، کوششهایی صورت گرفته تا مبلغی صرفه‌جویی شده و صرف طرح‌های توسعه گردد و البته با توجه به درآمد خوبی که از نفت خواهیم داشت این کار مشکل نیست.

با تهیه یک بودجه منطقی، پایین آوردن آن به یک سطح معقول و با اختصاص ۸۸۰ میلیارد ریال به طرح‌های توسعه، کوشیدیم چرخهای اقتصاد کشور را به حرکت درآوریم و امیدواریم که تزریق این حجم پول به اقتصاد کشور تورم زیادی به همراه نداشته باشد. به خصوص که ما مردم را ترغیب می‌کنیم که با پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در واحدهای تولیدی ما را در اقدامات ضدتورمی یاری دهند.

سند شماره ۲۴۱

۳ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۲ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

از: سفارت آمریکا، تهران - ۶۹۴۳

موضوع: امنیت سفارت

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: کاردار طی تماس تلفنی با یزدی، وزیر امور خارجه ایران، در روز ۲ ژوئیه با ابراز تمایل به عادی‌سازی روابط دو جانبه، مسئله امنیت سفارت را نیز مطرح ساخت. پایان خلاصه.

۳- کاردار با اشاره به صحبت‌های قبلی بین ناس و یزدی و رئیس تشریفات و شخص خودش، از زحمات نیروهای محافظ سفارت قدردانی کرد، ولی افزود که انتظار دارد در راستای عادی‌سازی روابط دوجانبه‌ی آمریکا و ایران، وضعیت عادی‌تری بر امنیت سفارت حاکم شود. یزدی سریعاً پاسخ داد که اگر آمریکایی‌ها دیگر به نیروی محافظ احتیاج ندارند باید آن را به دولت موقت ایران اطلاع دهند، ولی کاردار گفت از آنجایی که دولت موقت ایران مسئول تأمین امنیت هیأت‌های دیپلماتیک در کشور است، ما فقط می‌توانیم درباره کیفیت آن با دولت موقت صحبت کنیم. او همچنین افزود اگر چه ترتیبات کنونی امنیت سفارت را تأمین کرده ولی مشکلاتی نیز به وجود آمده است، از جمله تبلیغات منفی که برای هیچ یک از دولتین ایران و آمریکا مفید نیست. کاردار گفت که امیدوار است دولت موقت ایران با نظر به

بازگرداندن رویه‌های امنیتی معمول، مثلاً استقرار پلیس در خارج از دیوارهای سفارت و درب‌های آن، به این مسئله رسیدگی کند.

۴- پس از صحبت‌های کاردار، یزدی به گزارش مطبوعات اشاره کرد (که احتمال می‌دهیم منظورش بیشتر به یکی از گزارش‌های روزنامه لس‌آنجلس تایمز بود که ترجمه‌ی آن در مطبوعات فارسی زبان نیز منتشر شد) و گفت آیا صحت دارد که نیروهای محافظ سفارت درخواست مشروبات الکلی کرده و در ساختمان سفارت مزاحم زنان می‌شوند. کاردار در پاسخ گفت که ما فقط قراین جسته و گریخته‌ای در ارتباط با این موضوع داریم، و افزود که صرف‌نظر از صحت و سقم این شایعات، آنچه مهم است تأثیر منفی آنها بر اوضاع و پیچیده‌تر کردن آن است. یزدی گفت امور داخل سفارت به ما ایرانی‌ها ربطی ندارد. البته اگر بخواهید می‌توانیم محافظان را عوض کنیم، ولی افزود شاید مشکلاتی پیش بیاید چون آنها از همان اول انقلاب در سفارت بوده‌اند. کاردار گفت که این مشکل دولت موقت است و نه مشکل سفارت، ولی یزدی خاطرنشان کرد که دولت موقت ایران هم مثل سفارت با کمیته‌های انقلاب که پس از پیروزی انقلاب برای خودشان امپراتوری به پا کرده‌اند و مایل نیستند از آنها دست بکشند، مشکل دارد.

۵- پس از آن کاردار به رقابت بین محافظان مستقر در سفارت و گروه‌های دیگر اشاره کرد که به تیراندازی ساعات اولیه روز ۲۲ ژوئن در یکی از پُست‌های نگهبانی سفارت منجر شد و از جمله رویدادهایی بود که به تنش‌های موجود و تضعیف روحیه دامن می‌زند. او تأکید کرد که آمریکا مایل است روابط همه‌جانبه خود را با ایران عادی سازد و سفارت باید بتواند به دولت موقت ایران اعتماد کند.

۶- یزدی گفت که یکی از سیاست‌های کلی دولت موقت تلاش برای استقرار نیروهای جدید بجای گروه‌هایی است که وظایفی نظیر محافظت از سفارت آمریکا را بر عهده داشته و مدت زیادی مشغول انجام این وظیفه بوده‌اند. یزدی گفت که دولت موقت امیدوار است از این طریق بتواند نظم بیشتری نسبت به گذشته بر تمامی گروه‌ها اعمال کند. کاردار از او پرسید که محافظان سفارت چه وقت تعویض خواهند شد، و یزدی پاسخ داد ظرف یک یا دو هفته دیگر. کاردار در پایان صحبت‌هایش درباره این مسئله تأکید کرد که سفارت مایل است تا حد امکان به برقراری هر چه بدون دردسرتر وضعیت عادی‌تر امنیتی در سفارت کمک کند.

۷- همان روز صبح پُل کونز با رفتن نزد رئیس اداره چهارم سیاسی وزارت امور خارجه، آقای پارساکیا، مطلب را پیگیری کرد. پارساکیا بار دیگر پرسید که سفارت دقیقاً چه می‌خواهد، ولی پُل کونز بدون اینکه پاسخ دقیقی به او بدهد تکرار کرد که سفارت مایل است هر چه سریعتر وضعیت امنیتی حاکم بر سفارت عادی‌تر شود. پارساکیا گفت که فعلاً امکان ندارد نیروهای پلیس جایگزین محافظان فعلی سفارت شوند، ولی از این پیشنهاد که روند جایگزینی محافظان فعلی در چند مرحله صورت بگیرد، و مرحله‌ی اول استقرار یک گروه شبه‌نظامی

دیگر بجای گروه فعلی در اطراف سفارت باشد، استقبال کرد. پُل کونز تأکید کرد که سفارت از دولت موقت ایران انتظار دارد موارد لازم و ممکن را خودش تشخیص بدهد و مایل است هر چه سریعتر ترتیبات امنیتی سفارت با رویه‌های معمول دیپلماتیک منطبق گردد.

لینگن

سند شماره ۲۴۲

محرمانه

۳ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۲ تیر ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۷۰۰۹ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: ادامه تلاش‌های اقتصادی انقلاب

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: کارمند سیاسی شب دوم ژوئیه را با دوستی از جامعه تجار تبریز گذراند. پیش از ماه فوریه این منبع و پدرش (اطلاعات محفوظ بماند) مالک یک کارگاه بزرگ قالی دستباف در تبریز، کارخانه بسته‌بندی پنبه، و یک کارخانه کوچک روتختی دوزی بودند. آنها مستقیماً ۳۵۰ کارگر داشتند. حالا همه این کارخانه‌ها را بسته‌اند. پایان خلاصه.

۳- کارگاه قالیبافی نزدیک به ۲۰۰ کارگر داشت که متوسط دستمزد روزانه‌شان ۱۰۰ تومان بود. در این کارخانه، همزمان ۵۰ قالی روی دار بود و بافتن هر قالی نیز ممکن بود تا سه سال هم طول بکشد. چون این فرش‌ها بزرگ، بی‌نهایت عالی (معمولاً از جنس ابریشم) و گرانبه بودند، بازار آنها به طبقات بسیار بالای جامعه و خانواده سلطنتی محدود بود. از اواخر تابستان سال گذشته بازار این محصول تجملاتی در ایران کاملاً از بین رفت و منبع فوق‌الذکر مجبور شد همه قالیبافان را در اواخر بهار ۱۹۷۹ اخراج کند. او امیدی ندارد که دیگر بازار قدیم در ایران پا بگیرد. حالا کارخانه‌اش مانده است و چند نگهبان که از ساختمان‌ها و تعدادی قالی نیمه‌کاره مراقبت می‌کنند.

۴- کارگاه روتختی دوزی نیز ۲۰ کارگر زن داشت، ولی در اواخر زمستان بسته شد. این کارخانه کلاً وابسته به مواد وارداتی بود که در آنجا برش می‌خورد، دوخته می‌شد و بسته‌بندی می‌شد. بسته‌شدن طولانی مدت مرزهای گمرکی، مشکلات کارگری، و وضعیت کلی مالکان کارخانه را متقاعد ساخت که این کارگاه کوچک را تعطیل کنند.

۵- کارخانه بسته‌بندی پنبه، کارخانه بزرگ و سودآوری بود که در زمینه تهیه پنبه بهداشتی فعالیت داشت و یک مهندس ناظر آلمانی نیز در آن مشغول به کار بود. کارخانه فوق‌خارج از تبریز و در منطقه صنعتی قرار داشت. این منبع تقریباً طرح توسعه تأسیسات کارخانه را تکمیل کرده بود و قصد داشت کارگاه قالیبافی را نیز به همانجا منتقل نماید. احداث چند ساختمان جدید با نقشه‌ای عالی در اواخر سال ۱۹۷۸ به پایان رسیده بود. کارگران در طول انقلاب نیز به کارشان ادامه داده بودند، ولی وقتی خمینی به کشور بازگشت، خواستار افزایش زیاد و فوری

دستمزدهایشان شدند. افزایش شدید قیمت مواد خام وارداتی، کمبود این نوع مواد و شورش‌های کارگری موجب شد که منبع فوق در مقابل شرایط تسلیم شود و همه کارگزارانش را اخراج کند.

۶- منبع می‌گوید که همین الان ماشین‌آلات جدیدی در گمرک دارد که تقریباً ۳۰ میلیون تومان می‌ارزند، ولی آنها را ترخیص نمی‌کند. عوارض گمرکی سنگین است و منبع نامبرده پول یا اعتبار لازم را برای این کار ندارد. اعتصاب چند ماهه کارگران، همراه با لزوم پرداخت دستمزدهایشان این خانواده پردرآمد و ثروتمند را به ورطه ورشکستگی انداخته است. این منبع می‌گوید به یک دلیل دیگر هم قصد ندارد کالاهای لازم را از گمرک ترخیص کند، چون می‌ترسد آنها را توقیف کنند.

۷- منبع فوق در چندین مورد مجبور شده است برای متواری ساختن کسانی که قصد غارت کارخانه را داشتند از نیروی مسلح استفاده کند. او که روابط محکمی با بازاریان قدیمی تبریز، نخبگان شهر و مأموران کمیته‌های فعلی دارد برای حفاظت از اموال خانوادگی‌اش از بعضی اوباش و تفنگ شخصی خودش استفاده کرده است. حاجی (پدر این منبع) در حال حاضر سعی دارد با کمک آیت‌الله شریعتمداری پولی جمع کند و تضمین بگیرد که در صورت بازگشایی کارخانه‌ها آنها را توقیف نخواهند کرد. با وجود این، پسرش خیلی بدبین است و احساس می‌کند که نمی‌توان ثروت‌های خانوادگی را حفظ کرد.

لینکن

سند شماره ۲۴۳

۴ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۳ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۶۹۷۰ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی‌سی - فوری
رونوشت: سازمان ارتباطات بین‌المللی آمریکا، واشنگتن دی‌سی - فوری
موضوع: اخراج گزارشگر آمریکایی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- افسر ارشد سفارت و کنسول در تاریخ ۴ ژوئیه در ملاقات با میناچی، وزیر ارشاد ملی* ایران، موضوع اخراج دیوید لمب خبرنگار روزنامه لس‌آنجلس تایمز را مورد بررسی قرار دادند؛ آنها میناچی را در جریان قرار دادند که کاردار سفارت نیز در گفتگو با وزیر امور خارجه در خصوص این موضوع ابراز ناراحتی نموده است. میناچی پاسخ داد که به دلیل این که دیوید لمب مدارک لازم برای اقامت و فعالیت به عنوان یک خبرنگار خارجی را در اختیار نداشته، از

* نام این وزارتخانه قبلاً وزارت اطلاع‌رسانی بود که بعدها به وزارت ارشاد ملی تغییر نام داد و اکنون وزارت فرهنگ و اشاد اسلامی خوانده می‌شود. م.

وی خواسته شده است که ایران را ترک نماید؛ میناچی در ادامه علت اعتراض ما به این اقدام را جویا شد. افسر ارشد سفارت خاطر نشان کرد که هم کاردار و هم دولت ایالات متحده آمریکا حق دولت موقت انقلاب اسلامی در اعمال اختیار و قدرت مسلم خود را محترم می‌شمارند اما خاطر نشان می‌کنند که به نظر دولت ایالات متحده آمریکا، اخراج دیوید لمب مغایر با اظهارات دولت موقت مبنی بر حمایت از جریان گردش اطلاعات است و نهایتاً منافع ایران را در مخاطره قرار خواهد داد.

۳- در این لحظه، میناچی، علی بهزادی، مدیرکل امور بین‌الملل وزارت ارشاد ملی، را فراخوانده و از وی خواست که در این خصوص توضیحات دقیقتری ارائه دهد. بنابراین، بهزادینا شروع به تشریح وقایع منتهی به اخراج دیوید لمب نمود؛ آنچه در اثنای توضیحات وی بیش از هر چیز دیگری رخ می‌نمود اظهار گله‌مندی از رویکردها و گزارشات روزنامه لس‌آنجلس تایمز در خصوص پیروزی انقلاب و رویدادهای پس از انقلاب بود. افسر سفارت در ادامه از بهزادینا سؤال کرد که علت اخراج دیوید لمب، نقصان در مدارک وی بوده است یا نحوه پوشش اخبار ایران توسط روزنامه لس‌آنجلس تایمز. بهزادینا به سرعت پاسخ داد که هر دو دلیل منجر به این موضوع شده است. افسر سفارت مجدداً تصریح کرد که دولت ایالات متحده آمریکا ضمن محترم شمردن حق دولت موقت ایران در خصوص این موضوع، از هرگونه خدشه به جریان گردش اطلاعات اظهار نگرانی می‌کند و بر این باور است که اقداماتی از این قبیل، نهایتاً عواقب ناگواری برای دولت ایران به دنبال خواهد داشت.

۴- در جریان این ملاقات بحثی طولانی در خصوص امکان کنترل نوشته‌ها و گزارشات روزنامه‌های بیگانه درباره مسایل ایران، بین طرفین مطرح شد و بهزادینا مکرراً تأکید می‌کرد که به اعتقاد وی، این مهم امکان‌پذیر و عملی است. نهایتاً افسر سفارت ملاقات را با این سؤال از بهزادینا به پایان رساند که آیا اخراج دیوید لمب به معنای این است که روزنامه لس‌آنجلس تایمز دیگر اجازه نخواهد داشت در ایران خبرنگار داشته باشد. بهزادینا در پاسخ به این سؤال، بلافاصله تأکید کرد که چنانچه خبرنگار اعزامی اسناد و مدارک موردنیاز را به همراه داشته باشد و در عین حال به قوانین و مقررات ایران تمکین نماید، حضور خبرنگار روزنامه لس‌آنجلس تایمز در ایران بلامانع خواهد بود. وی در ادامه از کتی هندریکس، دیگر خبرنگار روزنامه لس‌آنجلس تایمز به عنوان مصداق انعطاف دولت موقت ایران یاد کرد و تأکید کرد که وی مدارک و اسناد مورد نیاز را به همراه داشته است.

(نظریه تهیه‌کننده): در اینجا نوعی تزویر و فریب مشاهده می‌شود چرا که هندریکس نیز همان وظیفه‌ای را بر عهده دارد که دیوید لمب داشت؛ اما به هر ترتیب هدف ما این است که دولت موقت را متوجه این حقیقت کنیم که تلاش برای کنترل رسانه‌های خارجی در خصوص نحوه پوشش مسایل ایران عبث و بیهوده خواهد بود. بنابراین، به نظر ما، در صورتی که روزنامه لس‌آنجلس تایمز قصد داشته باشد که فرد جدیدی را جایگزین دیوید لمب کند، به

راحتی موفق خواهد شد؛ البته با علم به این حقیقت که حتماً شرایط و الزامات مورد نیاز برای اقامت یک خبرنگار بیگانه در ایران را رعایت نماید. پایان نظریه.

۵- یکی از نکات مهم و مورد توجه دیگر در این ملاقات مورد ذیل است:

آنچه از صحبت‌های بهزاد نیا برمی‌آید حاکی از این بود که میناچی اطلاعات دقیقی از جزئیات پرونده دیوید لمب ندارد و نمی‌داند که لمب با آزادی عمل تمام، مسئولیت و وظیفه خود را دنبال می‌کرده است؛ گواه این مدعا این است که در صورت اطلاع میناچی از جزئیات موضوع، وی با آمادگی و تسلط لازمه یک وزیر، در این خصوص به ایراد مطالب می‌پرداخت. این شرایط با وضعیت سابق تفاوت بسیار محرز دارد چرا که سابقاً مدیر یک سازمان بهترین فردی بود که می‌توانست در خصوص یک موضوع اظهار نظر و موضع‌گیری نموده و تصمیم نهایی را اتخاذ نماید. البته ما نمی‌دانیم این موضوع منحصر به همین وزارتخانه است یا این که پدیده ای است که پس از انقلاب بین سازمان‌های مختلف شیوع پیدا کرده است.

لینگن

سند شماره ۲۴۴

۵ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۴ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

به: کنسولگری آمریکا، کراچی - ۰۳۰۷

از: سفارت آمریکا، تهران - ۶۹۹۱

متن ذیل در تاریخ ۳ ژوئیه ۱۹۷۹ به صورت مجزا برای وزارت امور خارجه ایالات متحده آمریکا در واشنگتن دی سی ارسال شده است؛ مراتب جهت اطلاع آن کنسولگری ارسال می‌گردد:

موضوع: امنیت ساختمان سفارت

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: در جریان تماس تلفنی مورخ ۲ ژوئیه کاردار با ابراهیم یزدی، وزیر امور خارجه، در خصوص فرایند عادی‌سازی روابط دو جانبه، موضوع امنیت ساختمان سفارت نیز مطرح گردید. پایان خلاصه گزارش.

در این مکالمه تلفنی، کاردار با اشاره به گفتگوهای ناس و رئیس تشریفات با یزدی، از خدمات و کمک‌های نیروهای امنیتی در حفاظت از ساختمان سفارت ابراز تشکر و قدردانی نمود. کاردار افزود که امیدوار است که در سایه عادی‌سازی روابط دو جانبه بین ایران و ایالات متحده آمریکا، شرایط به حالت طبیعی برگردد و از این رهگذر نگرانی‌های امنیتی سفارت نیز مرتفع گردد. یزدی بدون درنگ تأکید کرد که در صورت عدم نیاز به حضور نیروهای محافظ، سفارت مراتب را سریعاً به دولت موقت اعلام نماید. کاردار نیز پاسخ داد که نظر به این که مسئولیت تأمین امنیت و حفاظت لازم برای دیپلمات‌های نمایندگی برعهده دولت موقت انقلاب اسلامی است، به این موضوع بایست به عنوان یک ضرورت نگریسته شود. وی افزود که به

رغم کارایی سازوکارهای طراحی شده در راستای حفاظت و حراست از نمایندگی، برخی اقدامات جنجالی و نامطلوب صورت گرفته است که هیچ نفعی برای هیچ یک از دو دولت در بر ندارد. کاردار در ادامه ابراز امیدواری کرد که با در نظر گرفتن تدابیر امنیتی معمولتر، از جمله ایجاد یک پاسگاه پلیس ملی در کنار دیوار سفارت و ورودیهای اصلی، شرایط حتی‌الامکان مطلوب‌تر گردد.

سپس یزدی به گزارشات مندرج در برخی مطبوعات اشاره کرد (وی به صورت ویژه گزارش اخیر نشریه لس‌آنجلس تایمز را در ذهن داشت؛ گزارشی که به زبان فارسی نیز ترجمه شد.) و خاطرنشان کرد که آیا موضوع استعمال مشروب و آزار زنان در داخل ساختمان سفارت توسط اعضای نمایندگی صحت دارد یا خیر. کاردار در واکنش به این موضوع تأکید کرد که ما در این خصوص صرفاً اطلاعاتی جانبی در اختیار داریم و اطلاعات موثق و مستدلی در این باره در اختیار نداریم. وی افزود که به هر ترتیب، چه این شایعات صحت داشته باشد و چه نداشته باشد، قدر مسلم توجه به آنها، تأثیرات نامطلوب و زیانباری به دنبال داشته و شرایط را پیچیده‌تر و بغرنج‌تر خواهد کرد. یزدی در ادامه خاطرنشان کرد که هرآنچه در داخل سفارت می‌گذرد، صرفاً مربوط به دولت آمریکاست و هیچ ارتباطی به دولت موقت ندارد. وی افزود که به هر ترتیب می‌توان گروه فعلی را تغییر داد اما این تغییر با یک مشکل بزرگ مواجه است و آن هم این که این گروه از ابتدای پیروزی انقلاب در این جایگاه فعالیت داشته است. کاردار در پاسخ اظهار داشت که این مشکل مربوط به دولت موقت است و ارتباطی به سفارت ندارد. یزدی نیز تأکید کرد که دولت موقت همین مشکل را با کمیته‌های انقلاب دارد؛ این کمیته‌ها پس از پیروزی انقلاب، قدرت و سیطره چشمگیری به دست آورده‌اند و به هیچ‌وجه خواهان از دست دادن آن نیستند.

سپس کاردار به وجود نوعی رقابت بین گارد نیروهای حفاظت سفارت و دیگر گروهها اشاره کرد؛ وی به عنوان مثال ماجرای تیراندازی مورخ ۲۲ ژوئن در یکی از پستهای نگهبانی گارد حفاظت سفارت را مطرح کرد و خاطرنشان کرد که بروز وقایع اینچنینی منجر به افزایش تنشها و تنزل روحیه نمایندگی می‌شود. وی تأکید کرد که سفارت تمایل دارد که [روابط و شرایط] به سرعت به حالت عادی بازگردد. وی اظهار داشت که «ما می‌خواهیم صدق نیت خود را به دولت موقت انقلاب اسلامی ابراز نماییم.»

یزدی در پاسخ تصریح کرد که رویکرد کلی و عمومی دولت موقت، حذف گروههای مختلف است؛ از جمله گروهی که مسئولیت حفاظت از سفارت را در یک بازه زمانی بسیار طولانی برعهده داشته است. یزدی به طور تلویحی خاطرنشان کرد که دولت موقت امیدوار است که کنترل نظارتی و سیاست‌گذاری بیشتری در خصوص تمامی این گروهها داشته باشد؛ امری که تاکنون چندان محقق نشده است. کاردار از یزدی در خصوص زمان اعمال این تغییر سؤال کرد که یزدی در پاسخ اظهار داشت که این مهم ظرف یک یا دو هفته آتی محقق

خواهد شد. کاردار به عنوان خاتمه این بحث خاطرنشان کرد که سفارت ایالات متحده آمریکا آماده است که هر اقدام لازم جهت تغییر بی‌دغدغه و بدون تنش نیروهای محافظ نمایندگی به انجام رساند.

پس از اتمام این گفتگو، کنسول سیاسی با پارساکیا، نماینده اداره کل سیاسی چهارم وزارت امور خارجه ایران، دیدار و گفتگو کرد. پارساکیا درخواست کرد که سفارت مجدداً مطالبات خود در خصوص نیروی امنیتی محافظ نمایندگی را مطرح نماید. کنسول در پاسخ به این سؤال از ذکر درخواست صریح خودداری کرد و صرفاً تمایل سفارت مبنی بر تسریع در فرایند حرکت به سوی شرایط عادی را ابراز نمود. پارساکیا خاطرنشان کرد که در حال حاضر امکان تغییر نیروهای امنیتی محافظ سفارت و جایگزینی نیروهای پلیس ملی میسر نیست؛ وی تصریح کرد که این فرایند بایست به تدریج صورت گیرد و بنابراین در مرحله اول یک گروه نامنظم جدید جایگزین گروه فعلی شده و حفاظت از محیط پیرامونی سفارت را برعهده خواهد گرفت. کنسول ابراز امیدواری کرد که دولت موقت تمامی اقدامات لازم و قابل اجرا در این خصوص را به انجام رساند. وی تأکید کرد که سفارت تمایل دارد وظیفه حفاظت از نمایندگی در اسرع وقت بر عهده گروههای منظم دارای تجربه کافی در امور دیپلماتیک قرار گیرد.

لینکن

سند شماره ۲۴۵

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶ ۲۴۴ ۷۹

۵ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۴ تیر ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: این گزارش وضعیت، حاوی مطالبی درباره موضوعات ذیل است: افسران وظیفه دست به تحصن زدند، نیروهای مسلح ممنوع‌الخروج شدند، سرلشگر فرید از لشکر دوم زرهی بازدید می‌کند، واحدهای ارتش در حومه ایرانشهر در کردستان درگیر شدند، اتهامات تازه‌ای دال بر ضدانقلابی بودن ارتش در میان نیست، خلبانان تهدید کردند در صورت عدم تضمین امنیت پرواز، دست به اعتصاب خواهند زد.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- ۶۰ افسر وظیفه روز سه‌شنبه عصر در پادگانهای دژبان به اتهام اقدام به تحصن، دستگیر شدند. به گفته منابع، دستگیری به دستور ژنرال سیف[سید] امیررحیمی صورت گرفته بود. رحیمی که رئیس دژبانی است همچنین اعلام کرده است که آنها پس از اتمام دوره زندان، به مجازاتهای بدتری نیز خواهند رسید. تحصن افسر وظیفه‌ها در اعتراض به دستورات افسران

فرمانده درباره طی یک دوره آموزشی صورت گرفت. ژنرال رحیمی اخیراً اعلام کرده بود که اعضای نیروهای مسلح در تظاهرات و یا اعتصابات شرکت نخواهند کرد. به گفته وی در صورت انجام چنین کاری آنها دستگیر خواهند شد. در همین حال یک منبع بسیار موثق و نزدیک به رحیمی روز گذشته روشن ساخت که طرحی از سوی رحیمی برای حفظ نظم در میان نیروهای مسلح عنوان شد «و من فکر می‌کنم که به وی اختیارات لازم برای استفاده از نیروی دژبانی برای اجرای طرح خود داده شده است». منبع می‌گوید «تا آنجا که من می‌دانم ژنرال رحیمی به شدت معتقد به وجود نظم در میان نیروهای مسلح است.» او گفت که دژبانی و حدود ۷۰۰۰ مرد بسیار منضبط، وفادار به رحیمی‌اند. «این مردان همیشه در حالت آماده‌باش بسر برده و همواره آماده اعزام به نقاط بحرانی هستند.» به علاوه این منبع به نقل از رحیمی گفت که یک ژنرال فرانسوی به نام پتن برای ایجاد نظم در ارتش فرانسه دستور اعدام ۱۰/۰۰۰ نفر از افراد تحت فرماندهی‌اش را صادر کرد. همچنین معروف است که ژنرال رحیمی گفته است جهت برقراری نظم در تشکیلاتهای مختلف نظامی آمادگی دارد. این منبع با اشاره به تصمیم اخیر رحیمی مبنی بر پذیرفتن مسئولیت حفظ امنیت رهبران مذهبی در کشور، گفت که این تصمیم پس از آنکه روشن شد کمیته‌های انقلاب قصد ندارند تابع دستورات ژنرال شوند، منتفی گردید. «رحیمی طبق عادت اظهار داشته است که مادام که کمیته‌های انقلاب تابع دستورات وی نشوند، چنین مسئولیتی را در حفظ جان رهبران مذهبی کشور، نخواهد پذیرفت.» به علاوه منبع آشکار ساخت که کاملاً احتمال داشت ژنرال رحیمی به عنوان مسئول نیروهای نظامی مستقر در نواحی مرزی غرب کشور تعیین شود. وی همچنین عنوان کرد که به ژنرال رحیمی روزانه حدود ۵۰ فقره تلفن تهدیدآمیز می‌شد. «وی اخیراً از سوی سازمان تروریستی فرقان تهدید به مرگ شده بود». وی می‌گوید همه اینها بدان خاطر است که رحیمی یک فرمانده مصمم و مخالف وجود هر نوع بی‌نظمی در میان نیروهای مسلح می‌باشد. به گفته منبع «ژنرال رحیمی معتقد است که تحت شرایط فعلی حاکم در جامعه، نظم و قاطعیت بهترین سیاست قابل درک است». بنا به گفته منابع نظامی، نیروی دژبانی منظم‌ترین نیرو در کشور بوده و قادر به اقدام سریع در صحنه است. در شرایط کنونی حدود ۱۰ تا ۳۰ نیروی دژبانی مستقر در پایگاههای پلیس و وزارتخانه‌های دولت وجود دارد.

ب- افراد ارتشی از کشور ممنوع‌الخروج شدند: مهدوی کنی، رئیس دادگاه انقلاب بخشناه‌ای مبنی بر عدم خروج افراد ارتشی از کشور صادر کرده است و فقط کسانی که مجبور به معالجه پزشکی در خارج هستند می‌توانند از کشور خارج شوند. در بخشناه آمده است که اجازه خروج را می‌توان از دادستانی کسب کرد. در تبصره‌ای به دکترها اجازه داده شده است که در صورت لزوم دستور خروج برای بیماران صادر کنند. طبق گفته یک منبع خبری در قسمت اول اطلاعیه مطلب جدی وجود ندارد. در طول رژیم گذشته هم این عمل اجرا می‌شد. در آن موقع مسافرت افراد ارتش با یکدیگر با هواپیماهای غیرنظامی ممنوع بود.

ج- سرلشگر فرید برای بازدید از لشکر دوم زرهی به اهواز می‌رود: سرلشگر ناصر فرید رئیس ستاد مشترک ارتش طی یک بازدید از اهواز گفت که بودجه نظامی گذشته که صرف خرید اسلحه از خارج می‌شد اکنون برای امور اجتماعی افراد ارتش صرف می‌شود. او گفت که امپریالیزم همیشه به خوزستان نظر داشته و ما باید با آگاهی کامل به خنثی کردن اقدامات دشمن پردازیم. او گفت که وظیفه ارتش حفظ امنیت در داخل و پاسداری از مرزها است. او گفت که اگر ما نتوانیم از عهده چنین مسئولیتی برآییم، ملت ایران نمی‌تواند خواسته‌های عقیدتی و سیاسی خود را گسترش دهد. او گفت که الان ارتش باید بیشتر فعالیت کند زیرا استقرار جمهوری اسلامی برای ارتش بهتر خواهد بود. ارتش باید ملت را راضی کند و حتی برای ملت شهید شود. او گفت ارتش ایران از آن ملت ایران و برای ملت ایران است و ما با کارهایمان باید این را ثابت کنیم. ایدئولوژی ارتش، اسلامی است و این همان ایدئولوژی است که انقلاب اسلامی به همراه داشت و ما هم ادامه دهنده آن هستیم.

د- درگیری یک واحد ارتشی در نزدیکی پیرانشهر: یک منبع خبری گزارش داد که درگیری در دوم ژوئیه ۱۹۷۹ بین افراد حزب دمکرات کردستان با ارتش واقع در پادگان جلدیان رخ داد. این برخورد یک هفته بعد از درگیری بین روستاییان با حمایت حزب دمکرات کردستان و چریکهای پیش‌مرگ با افراد مسلح فئودالهای پیرانشهر، مهاباد و سردشت اتفاق افتاد. استاندار آذربایجان غربی، جمشید حقگو گفت که روستای جلدیان چند روزی است که به وسیله افراد مسلح حزب دمکرات محاصره شده است. یک واحد ارتشی برای اطلاع از وضع، به منطقه فرستاده شد که مورد حمله حزب دمکرات قرار گرفت. زد و خورد تا ساعت ۲۱ ادامه داشت و ارتش بعد از اطمینان از اوضاع به پادگان بازگشت. یک منبع مطلع گفت که تحقیقات برای چگونگی و علت حمله افراد مسلح حزب دمکرات به پادگان ارتش در جلدیان در جریان است. او این مطلب را یک ساعت پس از پایان درگیری اظهار داشت. در سوم ژوئیه ۱۹۷۹ منبع گزارش داد که اوضاع در اطراف پادگان جلدیان و پیرانشهر بحرانی است. اینطور گفته می‌شود که دولت دستور حمله به مهاجمین و دستگیری کسانی که اقدام به آتش‌سوزی می‌کنند را داده است. استاندار آذربایجان غربی می‌گوید که درگیری بعد از تیراندازی افراد مسلح حزب دمکرات به طرف واحد ارتشی شروع شد. روستائیان اطراف ادعا می‌کنند که فئودالها به کشاورزان حمله می‌کنند. یک پیش‌مرگ حزب دمکرات گفته که چرا پادگان ارتش، از فئودالها حمایت می‌کند. منبع می‌گوید طبق اطلاعات واصله، شورای انقلاب به ارتش و سپاه پاسداران دستور حمله و از بین بردن گروهها را داده است. همچنین گزارش شده است که پنج فروند هلی‌کوپتر بالای منطقه «هاور» پرواز کرده بودند تا مردم بترسند و فرار کنند. استاندار آذربایجان غربی گفت که طبق خبرهای رسیده افراد مسلح حزب دمکرات در جلدیان موضع گرفته و راهها را بسته‌اند. یک واحد ارتشی برای جستجو به منطقه اعزام و مورد حمله قرار گرفته است. منبعی در پیرانشهر گفت که فئودالهای این شهر خود را مسلح کرده‌اند و این امر باعث

نگرانی دهاتی‌ها شده است. پیشمرگان کردستان و روستائیان چند بار از آنها (فئودالها) خواسته‌اند که اسلحه‌هایشان را تحویل دهند. فئودالها ممانعت کردند و در عوض بر علیه آنها سنگر گرفتند. فئودالها از پادگان تغذیه می‌شوند و بعضی از زمیندارها نیز کمکشان می‌کنند و تعدادی از مالکین که اسم خود را مجاهدین گذاشته‌اند بر علیه دهقانان وارد عمل شده‌اند. پادگان جلدیان با تانک و دیگر تجهیزات دفاعی به دهاتیها حمله کرده و خسارات سنگینی به بار آورده است. خبرنگار می‌گوید که روستائیان فرار کرده و جلدیان خالی از سکنه است. منبع همچنین گفت که سه دهکده دیگر به اسامی کوجه، توند و صوفیان خالی شده و اهالی به کوههای دور از دسترس مجاهدین و تانکها پناه برده‌اند.

ه - نسبت ندادن اقدامات ضدانقلابی به ارتش: طبق تصویب شورای انقلاب، از تاریخ ۱۰ ژوئیه به بعد نمی‌توان به ارتش، ژاندارمری و پلیس جمهوری اسلامی ایران اتهام ضدانقلابی زد و در صورت اتهام نمی‌توان آنها را دستگیر و تنبیه کرد. این قانون جدید که متن آن از رادیو اعلام شد با تصویب آیت‌الله خمینی بوده است. طبق این قانون کسانی که چنین اتهامی به افراد این نیروها وارد می‌کنند لازم است مدارک و شواهد لازم به همراه نام و فامیل و آدرس خود را به دادستانی تحویل دهند. شخصی که اتهام وارد می‌کند اگر نتواند صحت اتهام را ثابت کند، باید در مقابل دادگاه حضور یافته و محاکمه شود و در صورت محکوم شدن به نسبت بد دادن به حداکثر دو سال زندان محکوم می‌شود. در یک قسمت از این قانون به دادستانیهای انقلاب اسلامی در استانها اطلاع داده شده که آنها تا ۲۰ اوت مهلت دارند که شواهد و مدارک و اتهامات افراد ارتشی، ژاندارمری و پلیس را بررسی کرده و نتیجه را به دادستانی کل ارسال دارند. قانون جدید خواستار بررسی و دستگیری هر فردی اعم از ارتشی، ژاندارمری و پلیس از طریق سلسله مراتب قضایی نیروی خودشان شده است. افسران مربوطه باید ظرف مدت ۷ روز این افراد را تحویل دهند. افسرانی که از این حکم سر باز زنند خودشان دستگیر می‌شوند. دادگاههای انقلاب و دادستانی تا ۲۵ ژوئیه مهلت دارند تا نام کلیه افراد متهم را در اختیار ارتش، پلیس و ژاندارمری قرار دهند. هر قانونی در دادگاههای انقلاب و دادستانی که با قوانین جدید مغایرت دارد خود به خود منتفی است.

و - خلبانها تهدید به اعتصاب، در صورت عدم سلامت پرواز کردند: گروهی از خلبانان خطوط داخلی و خارجی یکشنبه گذشته با رئیس هواپیمایی درباره حادثه خجالت‌آور محمد منتظری در فرودگاه مهرآباد و اعتراض به آن صحبت کردند. در دفتر رئیس هواپیمایی، آنها به این مطلب اعتراض کرده و خواستار رسیدگی فوری به قضیه شدند. همچنین آنها محافظت کامل در پروازها را خواستار شدند و گفتند اگر این خواسته‌شان تأمین نشود، اعتصاب خواهند کرد. آنها گفتند تهدیدشان فوراً به مورد اجرا گذاشته نخواهد شد چرا که همه پروازها حتی از یک ماه پیش رزرو شده بود. ولی اگر به این خواسته‌ها رسیدگی نشود آنها اعتصاب می‌کنند. کنفرانسی به وسیله مسئولین هواپیمایی ملی ایران هما در یکشنبه آینده برگزار می‌شود که در

آنها به خواسته خلبانها رسیدگی می‌گردد. گفته می‌شود که مدیر هواپیمایی با مقامات بالای دولتی از جمله مهندس بازرگان (نخست‌وزیر) تماس گرفته و خبر اعتصاب و تهدید خلبانها را گفته است.

سند شماره ۲۴۶

محرمانه

۵ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۴ تیر ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۶۹۹۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: افول تعداد پوسترهای ضدآمریکایی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- بررسی اخیر مأمور سفارت از دیوارهای تهران و بساط دستفروشان خیابانی نشان می‌دهد که پوسترهای ضدآمریکایی که زمانی آنچنان زیاد بودند که همپای پوسترهای آیت‌الله بفروش می‌رفتند، دیگر جزو پر فروش‌ترین پوسترهای روز نیستند. پوسترهای تمام رنگی قبل که در تصاویر آن بر صورت عموسام سیلی زده می‌شد جای خود را به تعداد اندکی پوسترهای سیاه و سفید که بر کاغذهای ناجور نقش شده، داده‌اند و حتی اینگونه پوسترها نیز کمیابند. پوسترهای خمینی هنوز بیشترین پوستر است که به چشم می‌خورد و در حال حاضر پوسترهای وی در رقابت تنگاتنگی با پوسترهای چه‌گوارا و وی. ای. لینین قرار دارد. مورد تعجب‌آور، بازگشت پوسترهای گوگوش به بازار فروش پوسترها است. گوگوش خواننده‌ای است که بلافاصله بعد از انقلاب به عنوان یک شخص فاسد از ظاهر شدن در رادیو تلویزیون ایران، توسط «سزار» رادیو تلویزیون یعنی همان «گرگ‌زاده» یا قطب‌زاده منع گشت. لینکن

سند شماره ۲۴۷

محرمانه

۸ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۷ تیر ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۷۰۴۸ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: طرز تلقی‌ها نسبت به انقلاب

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- دو گفتگوی اخیری که با رانندگان سفارت صورت گرفته می‌تواند مجموعه نظرات و طرز تلقی‌های موجود میان عموم مردم ایران را نسبت به پی‌آمدهای انقلاب ایران به خوبی بیان کند.

۳- یکی از آنها که به خاطر فشارهای کاهش نیرو در آستانه انفصال قرار دارد و نظریه خوبی نسبت به انقلاب ندارد، او اظهار کرد اعتقاد و طرز تلقی ایرانیها نسبت به آزادی درست مانند حق رانندگی و شرکت در مسیر اشتباه در یک خیابان یکطرفه است.

او همچنین عدم بردباری انقلاب و میل به انتقام‌جویی را که انقلاب در مردم برانگیخته، را مورد انتقاد قرار داده و به طرز ادیبانه و ماهرانه‌ای پرسید از این انتقام‌جویی چه چیزی عاید شده است؟ او ضمن پاسخ به سؤال مطروحه از جانب خودش اظهار داشت که تنها نتیجه اعدام حبیب‌الله القانین کارخانه‌دار یهودی، بیکار شدن ۳۰۰۰ کارگر مسلمان بوده است.

۴- راننده دیگر ضمن آنکه مشکلات جدی را که اخیراً ایران با آن درگیر است یکی از پیامدهای قطعی انقلاب عنوان کرد، با اطمینان گفت که همه چیز سرانجام درست خواهد شد. باری، حین عبور از کنار یک رشته ساختمانهای لوکس آپارتمانی، صحبت وی متوجه بی‌عدالتیها در ایران پیش از انقلاب شد. او می‌گفت این جنایت‌بار است که بعضی از ایرانیها می‌توانستند صدها هزار دلار بابت قیمت این آپارتمان‌ها پرداخت کنند در حالیکه بسیاری از مردمی که در همین عمارتها کارگری می‌کردند مجبور بودند در خیابانها بخوابند. تحت چنین شرایطی انفجار غیرقابل اجتناب بود. او معتقد بود که با وجود اینکه این بی‌عدالتیها هنوز کاملاً برطرف نشده ولی بهبود و پیشرفت در این جهت در حال حاضر امکان‌پذیر است.

لینکن

سند شماره ۲۴۸

۸ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۷ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۷۰۸۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: اوضاع اصفهان

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- مأمورین کنسولگری فارل و سورنسون مرخصی آخر هفته را در اصفهان به سر بردند. آنچه در ذیل می‌آید گزارشی از مشاهدات فارل است.

۳- شهر نسبتاً آرام بود و چهره شهر در اثر حوادث زمستان گذشته تغییر نکرده بود. فرودگاه اصفهان هنوز مملو از هلی‌کوپترهای نظامی بود. با این وجود هنوز هم آثار ناچیزی از اقدامات احتیاطی - امنیتی ویژه به چشم می‌خورد. زمانی که مأموران کنسولگری، اصفهان را ترک گفتند نگهبان مسلحی را در خیابان باند فرودگاه مشاهده کردند (که وی یونیفورم پلیس بر تن داشت و لباس معمول کمیته‌های انقلاب را پوشیده بود).

تمام مسافرین که قصد پرواز به تهران را داشتند به طور کامل بازرسی می‌شدند و بلیطهای آنها با پاسپورتها و یا کارتهای شناسایی‌شان تطبیق داده می‌شد. محوطه فرودگاه هنوز با سیم‌خاردار احاطه شده بود.

۴- (محرمانه) هتل‌های ۳ و ۴ ستاره و هتل‌های لوکس عملاً متروکه شده بودند. هتل شاه‌عباس نیز بر حسب ضرورت چنان قیمت‌ها را کاهش داده بود تا بتواند تمام مشتریانی را که به شهر وارد می‌شدند جذب نماید.

۵- غیر از بی‌احترامی و گستاخی متداولی که توسط افراد کنجکاو در شهرستانها وجود دارد، بروز احساسات ضدآمریکایی از طرف مردم و علیه مأمورین سفارت بسیار کم بود. فقط یک مرتبه فارل با ۳ و یا ۴ مرد جوان مواجه شد که آنها به زبان فارسی فریاد کشیدند «مرگ بر شماها» اما وی دیگر شاهد حوادثی از این قبیل نبود. در اصفهان تعداد کمی توریست جهانگرد بود ولی به نظر نمی‌رسید که آنها مشکلات ویژه‌ای داشته باشند.

۶- فارل همچنین شاهد بحثهای خیابانی بود. افرادی در این بحثها از نقشی که آمریکا به عنوان حامی شاه بازی کرده بود برای مستمعین توضیح می‌دادند. به نظر می‌رسد افکار و احساسات عمومی این است که آمریکا ثروت ایران و یا بخشی از آن را به یغما برده و سپس برای شاه پناهگاه امنی به وجود آورده است (این‌گونه صحبتها به خصوص در کنار دکه‌هایی به کرات شنیده می‌شد که پوسترهایی از شاه را در حالیکه توسط خمینی از ایران رانده می‌شد، می‌فروختند، کیف شاه از پول لبریز بود و بر پولها برچسب‌های پرچم آمریکا نصب شده بود.

۷- از ورود افراد غیرمسلمان به تعدادی از بناهای باستانی و مکانهای عبادی و مهم‌تر از همه به مسجد جمعه که در شمال بازار واقع است جلوگیری به عمل می‌آمد. برخورد بازاریان سرد بود ولی خصومت‌آمیز نبود. در شهر عملاً اثری از فعالیت شبه‌نظامی کمیته دیده نمی‌شد. کسی که سلاح حمل کند و یونیفورم انقلابی سپاه بر تن داشته باشد هم دیده نمی‌شد. رادیو اصفهان، برخلاف رادیو تهران، موسیقی مبتذل غربی «راک» را پخش می‌کرد.

لینکن

سند شماره ۲۴۹

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۴۵۷۹
از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش وضعیت حاوی اطلاعاتی در مورد موضوعات زیر است: تأدیپ سربازان متخلف؛ ژنرال بازنشسته می‌گوید: «یک ارتش کوچک کفایت می‌کند»، هشدار سرلشگر فرید درباره «آمادگی» ارتش به خارجیها؛ پنهانکاران نیروگاههای اتمی ناگهان خارج می‌شوند؛ و دیگر موارد مورد توجه.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- تأدیپ سربازان متخلف: شصت افسر وظیفه که هفته گذشته به اتهام برگزاری اعتصاب در فرودگاههای پلیس نظامی در تهران دستگیر شده بودند اکنون دو راه بیشتر ندارند: یکی اینکه با ارائه یک تضمین‌نامه کتبی مبنی بر اینکه دیگر محل نظام نخواهند شد، در

پست‌های خود خدمت آغاز کنند و یا اینکه به خاطر عدم رعایت موازین نظامی اخراج گردند. این افسران وظیفه طبق دستور ژنرال رحیمی، سرپرست دژبان کشور دستگیر شده بودند، در حالیکه وی شدیداً معتقد است که اعضاء نیروهای مسلح نباید وارد صحنه سیاست شوند. هفته گذشته اعلام شد که پس از پایان دوره حبس، این افسران با سوابق معرفی اخراج خواهند شد. در همین حال گزارش شد که مقدمات بین رحیمی و تکنسین‌های نیروی هوایی (همافران) صورت نخواهد گرفت و در عوض آنها خواستار ملاقات با سرلشگر فرید شده‌اند. بنا به گفته منابع مطلع، اگر همافران، با فرید به توافق برسند، دژبانی مجبور خواهد شد به برقراری نظم و دیسپلین در میان همافران بپردازد.

ب- ژنرال بازنشسته ارتش می‌گوید «یک ارتش کوچک کفایت می‌کند.» ژنرال بازنشسته جهانگیر ایروانی گفته است که ارتش مرکب از ۱۵۰۰۰۰ پرسنل برای حراست از مرزهای این کشور کافی است. وی خطاب به جمعی که توسط حزب سیاسی ایران تشکیل شده بود اظهار داشت فرماندهی ارتش باید در اختیار رئیس‌جمهور کشور قرار گیرد و رؤسای ستاد و دیگر مقامات ارشد ارتش نیز باید توسط یک شورای نظامی تحت نظارت شدید مجلس شورای ملی انتخاب شوند. وی گفت، در صورت بروز یک وضع اضطراری، همه اقشار ملت باید سلاح به دست گرفته و پس از طی یک دوره کوتاه آموزشی خود را آماده نبرد سازند. ژنرال ایروانی با ذکر تاریخچه نظامی ملت در طول ۲۵۰۰ سال گفت ایران نیز می‌تواند از شوروی عبرت بگیرد که در آن سیاستهای استراتژیک نظامی توسط یک رهبر انقلابی چون تروتسکی پیاده می‌شد و هیچ‌کس حق تصویب آن را نداشت مگر لنین. وی با اشاره به ارتش آمریکا گفت، بودجه هنگفتی صرف نگهداری از آن می‌شود، ولی ایران برای تجهیز ارتش نیرومند جهت حراست از مرزهای کشور به بودجه چندانی نیاز ندارد. به او گفته شده بود که شورای سربازان نیروی هوایی در حال از هم پاشیدن است که بنا به گفته خود وی کاری عاقلانه نیست. وی معتقد است که این شوراها، باید در تمام نیروهای مسلح تشکیل گردد تا موجبات تغییر کامل ماهیت نظامی را فراهم آورده و ارتش مردمی واقعی را به وجود آورد. وی گفت ایران می‌تواند نیروی ذخیره‌ای داشته باشد تا در صورت بروز وضع اضطراری سلاح به دست گیرند، و افزود که این استراتژی نظامی در کشورهایی نظیر انگلستان و اسرائیل نیز رعایت می‌شود. وی اظهار داشت، در حال حاضر یک ارتش مرکب از ۱۵۰۰۰۰ پرسنل برای حراست از کشور کافی است.

ج- سرلشگر فرید در مورد «آمادگی» ارتش هشدار می‌دهد: رئیس ستاد، سرلشگر ناصر فرید دیروز به خبرگزاری پارس گفت لشکر زرهی اهواز قادر است با هرگونه خطر خارجی و داخلی مقابله کند. فرید گفت روحیه این لشکر بسیار خوب است و به سطح قبلی برگشته است. وی در رابطه با رویدادهای اخیر خوزستان گفت، پرسنل لشکر اظهار داشته‌اند که آماده مقابله با هرگونه عامل مخمل امنیت در داخل و خارج از مرزهای کشور می‌باشند. وی گفت، در نتیجه بازرسی مستقیم این لشکر به این نتیجه رسیده و آمادگی و سطح روحیه آنها مافوق

تصور او بوده است. می‌توانم به طور قاطع و مثبت بگویم که ارتش ایران به موضع واقعی خود در این منطقه دست یافته.

نظریه گردآورنده: (محرمانه) بیانات رئیس ستاد این سؤال را ایجاد می‌کند که آیا دولت خواهان استفاده از ارتش در صورت بروز درگیریهای دیگر در خوزستان است؟ در اغتشاشات گذشته از نیروی دریایی تحت سرپرستی دریادار مدنی برای کمک به سپاه پاسداران انقلاب استفاده شده بود.

د- خارجیه: طبق گفته مقامات وزارت کار و امور اجتماعی، وضع و آینده اتباع خارجی مشغول کار در ایران طی دو روز آینده مشخص خواهد شد. بنا به گزارشات واصله این وزارتخانه مشغول بررسی طرحی است که بر اساس آن مسایل مربوط به کارگران خارجی می‌تواند مشخص گردد. بنا به گفته آنها وزارت کار تمام اطلاعات و آمار مربوط به اتباع خارجی در حال کار در ایران را گردآوری می‌کند. چون این اطلاعات به اتخاذ خط‌مشی صحیح توسط این وزارتخانه در رابطه با اتباع خارجی که یا در حال حاضر در استخدام هستند و یا در آینده استخدام خواهند شد، کمک می‌کند.

ه- پیمانکاران نیروگاههای اتمی ناگهان خارج می‌شوند: پیمانکاران خارجی نیروگاههای اتمی بوشهر و اهواز کار را در یک مرحله ناقص رها کرده‌اند. عباس تاج، وزیر انرژی با اظهار این مطلب گفت علت این کار آنها نیز عدم تأمین هزینه‌های مالی بوده است. وی گفت تکنسین‌های خارجی چند ماه قبل کشور را ترک کرده و فعالیت در محل نیروگاههای اتمی به حالت رکود درآمده است. دولت نیز اعلام کرده است که پیمانکاران دو نیروگاه اتمی بدون هرگونه مشورت قبلی کار خود را رها کرده‌اند. دولت می‌تواند پیمانکاران را از نظر حقوقی مورد تعقیب قرار دهد، اما در این رابطه هیچ‌گونه تصمیم نهایی اتخاذ نشده است. منابع مطلع گفته‌اند که دولت می‌تواند از حقوق قانونی خود در تعقیب مجرم استفاده کند. چون پیمانکاران خارجی این نیروگاههای ناتمام را به سازمان انرژی اتمی تحویل نداده و مشکلات دیگری را پدید آورده‌اند. سازمان انرژی اتمی ایران تعدادی از متخصصین خود را مأمور حراست از تسهیلات موجود کرده است. این متخصصین نیز در حال حاضر در حال بررسی این مسئله هستند که چگونه می‌توان از تسهیلات موجود به بهترین نحو استفاده نمود. فریدون سحابی، رئیس سازمان انرژی اتمی ایران، گفت نیروگاههای اتمی ناقص کنونی را نمی‌توان به نیروگاههای مولد برق تبدیل نمود چون نظام آنها بسیار پیچیده است. سحابی افزود در حال حاضر پیمان منعقد بین سازمان انرژی اتمی و پیمانکاران هنوز به قوت خود باقی است. از متخصصین ایرانی نیز خواسته شده تا در مورد نیمه تمام گذاردن و یا تکمیل پروژه‌ها نظر خود را ارائه دهند. پس از مشورت با شورای انرژی سازمان و با در نظر گرفتن خط‌مشی‌های کنونی سیاسی و اقتصادی کشور، تصمیم نهایی اتخاذ خواهد شد. سحابی گفت در آینده سازمان انرژی اتمی ایران توجه خود را به برنامه‌های تحقیقاتی متمرکز خواهد ساخت.

و- مسایل مورد توجه:

(۱) امروز صبح سه تظاهرات مختلف در برابر سفارت آمریکا توسط دانشجویان برگزار شد و شرکت کنندگان نسبت به تصمیم دولت مبنی بر ممانعت از شرکت آنها در امتحانات معترض بودند. در تظاهرات اول تعداد تظاهرکنندگان ۱۲ نفر ولی در تظاهرات دوم و سوم به ۲۰۰ نفر می‌رسید. این تظاهرات از تشکیلات خوبی برخوردار بود و با رعایت نظم و ترتیبی خاص تولید مشکل ننمود.

(۲) شاهراه جدید تهران- قم که در مراحل نهایی احداث است، در پایان نوامبر جهت استفاده عموم گشایش خواهد یافت. این شاهراه چند میلیون دلاری شش خط ۳۲ متری می‌باشد این شاهراه به طول ۱۳۰ کیلومتر احداث شده و در سه نقطه راه قدیمی تهران و قم را قطع می‌کند.

(۳) فرمانده ژاندارمری کشور، سرتیپ دانشور، مطالبی را که دو تن از افسران به مطبوعات گفته و از بحرانی بودن وضع حاکم بر جنوب کشور حکایت رانده بودند تکذیب نمود. طی گفتگوی تلفنی با روزنامه تهران تایمز، وی گفت تنها سخنگوی دولت است که حق دارد در مورد وضع استانهای کشور اظهار نظر کند. «علاوه بر این، در زمینه سیاست خارجی تنها دولت است که می‌تواند قضاوت کند و هیچ‌کس دیگر حق انجام این کار را ندارد.»

سند شماره ۲۵۰

۹ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۸ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران ۷۰۹۶

موضوع: گزارش هفتگی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: در مناطق کرد و عرب‌نشین، ناآرامی ادامه دارد؛ از هم گسیختگی در فرودگاه مهرآباد؛ آشفته‌گی در زندان قصر؛ عفو عمومی نیروهای مسلح اعلام شد؛ برقراری نظم در ارتش هنوز هم مسئله‌ساز است. پایان خلاصه.

۳- ناآرامی در مناطق کردنشین ایران ادامه دارد و طبق گزارشات در خلال هفته گذشته درگیری‌هایی بین اعضای حزب دمکرات کردستان و یک واحد نظامی از پادگان جلدیان واقع در نزدیکی پیرانشهر رخ داده است. در نتیجه این نبردها چهار روستای متروکه و زمینهای کشاورزی آنها سوخته است. حزب دمکرات کردستان مدعی است که این نبردها ناشی از تلاشهای «فئودالهای زمین‌دار» برای بازپس‌گیری زمینهایی که در دوره پهلوی از دست داده‌اند، می‌باشد و دولت موقت ایران را به پشتیبانی از فئودالیسم در برابر روستائیان متهم کرد. بررسی ابعاد واقعی حوادث کردستان مشکل است و ممکن است نبردها از آنچه که در گزارشات رسمی ادعا می‌شود، گسترده‌تر و شدیدتر باشد. در یکی از گفتگوهای اخیر با یکی از اعضای

کمیته امداد طالقانی (نام وی محفوظ می ماند) که در ماه قبل، بعد از نبردهای نکرده رسماً از آنجا بازدید کرده، به مقام سیاسی گفته شد که در آنجا بیش از یکهزار نفر کشته شده‌اند. او مدعی شد که اکثر کشته‌شدگان از «مردان و زنان پیر کرد و کودکانی بودند که نتوانستند فرار کنند.» همچنین استان خوزستان صحنه ناآرامی‌های اخیر بوده است.

۴- به دنبال یک حمله به مسجد انصاری در اهواز، شصت و هشت نفر از حمله‌کنندگان دستگیر شدند. گفته می‌شود که حمله‌کنندگان بر علیه استاندار مدنی شعار می‌داده‌اند. آیت‌الله خاقانی رهبر مذهبی اقلیت عرب‌های ایران گفته است از نظر او قرارداد صلحی که در ماه ژوئن بین جامعه او و مقامات محلی منعقد شد، تا هنگامی که دولت موقت در اجرای تعهدات خود در قرارداد هیچ کاری انجام نداده است، باطل و بلااثر است. خاقانی، علی‌الخصوص به خاطر قصور در آزادی اعرابی که در ارتباط با درگیری ۶ هفته پیش در خرمشهر دستگیر شده بودند و عدم استیضاح کسانی که مسئول وارد آوردن جراحات و خسارات به جامعه اعراب هستند، شاکی بود.

۵- در ۳۰ ژوئن، یک گروه مسلح به رهبری محمد منتظری، پسر رهبر مذهبی آیت‌الله منتظری، کار فرودگاه مهرآباد را برای چندین ساعت مختل نمود. احمد منتظری قبلاً تلاش کرده بود تا از کشور خارج شود، ولی به علت منقضی شدن اعتبار پاسپورت و نداشتن اجازه خروج، مقامات فرودگاه جلو او را گرفتند. منتظری در واکنش نسبت به این اقدام دوازده مرد مسلح را به «مهرآباد» آورده و با زور سلاح تمامی مسافری که هواپیما را پیاده کرد تا به وی اجازه خروج دهند. عکس‌العمل عمومی نسبت به این حادثه شدید بود. مطبوعات گزارش می‌دهد که ۲۰۰ بازرگان (هویتشان ذکر نشده) نامه‌ای به خمینی ارسال نموده و طی آن خواستار احضار منتظری به ایران و محاکمه وی شدند. آیت‌الله منتظری به خاطر رفتار فرزندش یک معذرت‌خواهی عمومی منتشر و اقدام او را محکوم کرده است. منتظری که اینک در لیبی است، در یک کنفرانس مطبوعاتی که شرکت‌کنندگان در آن میهمان «احمد شهبانی» رئیس دفتر روابط خارجی لیبی می‌باشند، شرکت کرده است.

۶- در ۳۰ ژوئن شهبانی دادستان عمومی تهران به پلیس و ژاندارمری دستور داد کلیه اقدامات قانونی را که منجر به تعقیب و دستگیری می‌گردد، تا پیدا شدن راه‌حلی برای مشکل تعیین نهاد کنترل‌کننده زندان قصر، متوقف نمایند. این دستورالعمل گام دیگری از تلاش‌های شهبانی برای کسب قدرت بیشتر در داشتن اختیارات قانونی منظم بر زندان قصر بود. دادستان عمومی تهران مدعی بود که تعداد مجرمین عادی بسیار بیشتر از آن است که بتوان آنها را در زندانهای کوچک‌تر شهری جای داد، اما مقامات انقلابی زندان قصر (جایی که ادعا می‌شود در حدود ۲۰۰۰ زندانی سیاسی نگهداری می‌شوند)، از پذیرش آنان امتناع می‌کردند. ظاهراً پلیس تهران دستورالعمل‌ها را جدی گرفته است. در یک گفتگو با یک افسر راهنمایی و رانندگی، به مقام سیاسی سفارت گفته شد؛ در مدتی که بخشنامه اجرا می‌شود کسانی که درگیر

تصادفهای خطرناک اتومبیل در حدی که معمولاً نیازمند اقدام پلیس است می‌باشند، بازداشت نمی‌گردند. شهشهایی از مسئولین زندان قصر بنام «غیرمسئول و کسانی که تنها منطبقشان سلاح‌هایشان است» یاد کرد.

۷- در ۳ ژوئیه، دادستان عمومی با نقض دستورالعمل قبلی گفت: به دنبال مذاکرات انجام شده، به پلیس و مقامات قضایی گفته شده که رسیدگی به امور حقوقی را به طور عادی ادامه دهند. بخشنامه صادره از دفتر او «مسئولیت، صداقت و ایمان انقلابی مسئولین زندان قصر و پاسداران انقلاب اسلامی را که سربازان مسئول و واقعی انقلابند» تأیید می‌کند. در حالی دادستان عمومی مقامات زندان قصر را با القاب «صادق و مسئول» تطهیر نموده است که همین چندی پیش به آنها عناوین دیگری می‌داد، کانون وکلای ایران ۲۹ مورد دستگیری و زندانی کردن «مبارزین انقلابی» را ذکر نموده و صحبت از نقض قانون و حقوق بشر می‌نماید. کانون می‌گوید که زندانیان از حق ملاقات با خانواده‌هایشان و وکیلشان محروم شده‌اند. روزنامه آیندگان سخن دو زندانی را که مدعی‌اند در زندان قصر شکنجه شده‌اند را مستقیماً نقل کرده و نام عده دیگری را که ظاهراً شکنجه شده‌اند آورده است.

۸- شورای انقلاب، در تلاش به منظور جلب اعتماد نیروهای امنیتی سابق، قانون عفو عمومی جدیدی را به تصویب رساند که طبق آن بعد از ۱۰ ژوئیه، دیگر هیچ‌گونه شکایت یا اتهامی بر علیه نیروهای مسلح، شهربانی، یا ژاندارمری، توسط مقامات قضایی مورد رسیدگی واقع نخواهد شد. به علاوه، کسی که می‌خواهد بر علیه عضوی از نیروهای مسلح ایراد اتهام نماید، اگر نتواند اتهام خود را قاطعانه اثبات نماید، ممکن است خودش به جرم ادای شهادت دروغ تحت تعقیب قرار گیرد. به مقامات استانها تا ۲۴ اوت فرصت داده شده تا تحقیقات خود را در مورد پرونده‌های بلا تکلیف به پایان برسانند.

۹- در جبهه نظامی؛ ۶۰ درجه‌دار ارتش در ۳ ژوئیه در پایگاههای پلیس به اتهام برپا کردن تحصن دستگیر شدند. دستور بازداشت توسط فرمانده دژبانی، بنام سیف [سید] امیررحیمی، که خواسته است خود را به عنوان فردی شدیداً منضبط بشناساند، صادر شده بود. با این حال، ژنرال با کوتاه آمدن از موضع سرسختانه اولیه‌اش، به دستگیرشدگان این امکان را داده است که یا به سر کار خود برگردند، مشروط به دادن تعهد کتبی مبنی بر عدم تخطی از انضباط نظامی، یا در غیر این صورت اخراج گردند. طبق اظهارات تأیید نشده، درجه‌داران تحصن خود را به منظور اعتراض نسبت به دستوری که از آنها می‌خواست در یک دوره آموزشی شرکت کنند، آغاز کرده بودند. در این اواخر، این اولین باری نیست که ارتش از اجرای دستورات امتناع می‌ورزد. سربازی که محل خدمتش در همدان است، به مأمور سیاسی سفارت گفت که هنگ او از دستوراتی که در حدود ده روز قبل جهت حرکت به سوی شهر آشوب‌زده کردنشین، قروه، داده شده بود، سرباز زده است. فرمانده هنگ، صراحتاً از اجرای فرمان خودداری نکرده است؛ (تأکید می‌کنم به صراحت رد نکرده است)؛ بلکه هر روز عذر جدیدی آورده است. این

هنگام پس از بیش از یک هفته تعلل ورزیدن هنوز هم پایگاه را ترک نکرده است و هیچ‌گونه اقدام انضباطی هم (در مورد آن) صورت نگرفته است.

۱۰- در همین حین همافران نیروی هوایی (تکنسین‌ها) تهدید نموده‌اند که در صورت عدم موافقت دولت موقت با لیست تقاضاهایشان، دست به یک اعتصاب سراسری خواهند زد. همافران با این ادعا که «عوامل پلید» در حال توطئه برای بی‌اعتبار کردن آنان هستند، از شورای انقلاب خواسته‌اند که «شورای مرکزی کارکنان نیروی هوایی» را به رسمیت شناخته و به آن اجازه بررسی پرونده‌های موجود در بخش ضداطلاعات را بدهد. این بیانیه همچنین از مقامات (نیروی هوایی) خواسته است که موقعیت و مقام (شغلی) همافران را مشخص و کلیه بخشنامه‌های مربوط به پرسنل نیروی هوایی را جهت بررسی و تصویب به شورای مرکزی ارسال دارند. نخست‌وزیر به این تهدید همافران با درخواست از آنان مبنی بر نادیده گرفتن «منافع گروهی و خصوصی» در موقعیت کنونی پاسخ داده است. چند ماهی است که گزارشات و شایعاتی از رقابت و مخالفت همافران با افسران در نیروی هوایی، جریان دارد. منابع زیادی مدعی‌اند که بین این دو گروه و بخصوص بین همافران و خلبانان نیروی هوایی تنش‌هایی وجود دارد، که در موقعیت‌های مختلفی به نقطه بحرانی خود رسیده است.

لینکن

سند شماره ۲۵۱

۹ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۸ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران ۷۱۲۷

مرجع: تهران ۷۰۵۷

موضوع: نکاتی درباره وقایع تبریز

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- متن زیر شامل یادداشتهایی است که مشاور استانی (نام او محفوظ می‌ماند) از کنسولگری آمریکا در تبریز در مورد حوادث اخیر این شهر نوشته است.

۳- به جز چند برخورد شدید بین گروه‌های طرفدار «خمینی» و «شریعتمداری»، تبریز طی ماه گذشته نسبتاً آرام بوده است. مرکز تلویزیون دوباره به مدت‌های کوتاه، توسط گروه مسلح وابسته به «حزب جمهوری خلق مسلمان ایران» (طرفدار شریعتمداری) که به عدم پخش مناسب تظاهراتشان از تلویزیون اعتراض داشتند، به اشغال درآمد. (تلویزیون این کار را برای این انجام می‌دهد که هزاران تظاهرکننده به جای عکس (امام) خمینی، عکس‌های «شریعتمداری» را حمل می‌نمایند). رقابت چشمگیری مابین آیت‌الله قاضی و مدنی (نمایندگان مخصوص خمینی در تبریز) از یک سو و بسیاری از ملاحی مهم و بزرگ از سوی دیگر وجود دارد. مابین تعدادی از کمیته‌های آنان برخوردهای مسلحانه وجود داشته است. بیشتر مردم

منفعل شده و بسیاری از آنان به سوی «شریعتمداری» و گروههای چپ کشیده می‌شوند. آنها نسبت به هرگونه بی‌احترامی یا توهین به «شریعتمداری» حساسیت شدیدی نشان می‌دهند. بعد از مخالفتها و توهینهایی که حدود سه هفته قبل، در شهر «قم» نسبت به «شریعتمداری» شد، شهر تبریز کاملاً در آستانه انفجار قرار گرفت، مردم شهر «مرد» مغازه‌ها را بسته و همانطور که تعدادی از آنها فریاد می‌زدند، آمدند تا با پیوستن به تبریزیها دنیا را به خاطر حرف توهین‌آمیزی که نسبت به «رهبر مذهبی‌شان» زده شده بود، ویران نمایند؛ اما در اثر فرمان تلفنی «شریعتمداری» آرامش را حفظ نمودند.

۴- عقیده بر این است که استاندار جدید برای هیچ‌کاری خوب نیست. حالت انفعال در همه جا شیوع دارد: مردم شور و حرارت سابق را جهت شرکت در گروههای راهپیمایی از خود نشان نمی‌دهند. هنگامی که مغازه‌داران خیابان اصلی مشاهده نمودند که «قاضی» با جمعیتی کم‌تر از صد نفر، به حمایت از دادگاههای عدالت اسلامی راهپیمایی می‌نماید، خنده‌شان گرفت. تنها چند حزب می‌توانند راهپیمایی در حدود ۱۰ الی ۲۰ هزار نفری را برای مقصدی سازماندهی نمایند.

۵- برای عموم در دو هفته گذشته، صدر اخبار، پاکسازی در دانشگاه بوده است. اولین لیست اخراجها شامل ۱۲ استاد، ۱۰ کارمند و ۵۰ دانشجو بود. دومین لیست که هفته پیش انتشار یافت شامل ۱۱ استاد (سه نفرشان استاد رشته انگلیسی بودند)، ۴۰ دانشجو و چند کارمند بود. سومین لیست، این هفته منتشر خواهد شد. دانشگاه آماده یک اعتصاب می‌شود. دانشگاهیان فکر می‌کنند که مسلمانان افراطی کمیته پاکسازی درصدد ایجاد خلأی در سیستم آموزشی دانشگاه هستند.

۶- توقیفهای اخیر، شامل نمایندگان «کیهان» و «آیندگان» (دکتر وفائی)

۷- اگر چه چند نشریه ترکی زبان (به طور روزانه یا هفتگی) منتشر می‌شود (بیشتر به تفکرات کمونیستی و ناسیونالیستی ترکی) و احزابی همچون «حزب دمکرات آذربایجان» در حال تجدید سازمان هستند، در تبریز احساسات ناسیونالیستی قوی نیست. گروههای «چپ» در همه جا به خوبی سازمان‌دهی شده‌اند و تعداد قابل توجهی از روشنفکران و کارگران از آنان حمایت می‌نمایند.

سند شماره ۲۵۲

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۴۷۷۹
 ۹ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۸ تیر ۱۳۵۸
 از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش وضعیت حاوی اطلاعات در خصوص عناوین زیر

می‌باشد: فرقان در تهران روحانیون برجسته را به قتل می‌رساند، ادامه کار دادگاههای انقلاب، لایحه مطبوعات، همافران نیروی هوایی، انفجار خطوط لوله و گاز در جنوب ایران، حوادث گوشه و کنار ایران.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- فرقان در تهران روحانیون برجسته را به قتل می‌رساند: تقی حاج طرخانی یکی از دوستان نزدیک آیت‌الله خمینی، که تظاهرات مساجد را بر علیه شاه پیشین ترتیب داده و رهبری می‌کرد، شب شنبه هفت ژوئیه ۱۹۷۹ با گلوله به قتل رسید. گروه فرقان مسئولیت این قتل را به عهده گرفته است.

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) ۱- این حمله مورد دیگری از جریان رو به رشد ترورهای فرقان می‌باشد. به نظر می‌رسد که آنها قادر باشند هر کسی را بخواهند شناسایی کرده و مورد هدف قرار بدهند. آنها در محلاتشان تا حدود هفتاد و پنج درصد موفق بوده‌اند و به نظر می‌رسد که این ترورها را به فاصله سه تا چهار هفته از هم برنامه‌ریزی می‌کنند. به نظر می‌رسد که این میزان کم فعالیت، به گروه فرصت می‌دهد تا هدف دیگری را انتخاب کند، طرح عملیات را بریزد و وقتی که تبلیغات ناشی از حملات قبلی در رسانه‌های عمومی فروکش کرد، ضربه خود را بزند. روش کارشان مؤثر است و آشکارا نیروهای پلیس و نیروهای مدافع انقلاب را گیج و عاجز ساخته است. ۲- یکی از عناوین خبری جالب ۹ ژوئیه به این مسئله اختصاص یافته است که هنوز فرقان مسئولیت ترور ۷ ژوئیه را به عهده می‌گیرد و از آن به عنوان یک اشتباه یاد می‌کند. تصور می‌شود که قربانی مورد نظر علی‌اصغر طرخانی بوده است.

ب- ادامه کار دادگاههای انقلاب: دیروز مسئولین حکومت ایران اظهار داشتند که در آینده به محض اینکه وزارت دادگستری اداره محاکمات را در دست بگیرد، دادگاههای انقلاب اسلامی کشور فعال خواهند گشت. آقای سیداحمد صدر حاج سیدجوادی، وزیر دادگستری، در یک مصاحبه مطبوعاتی اظهار داشت: افرادی که اکنون در زندان اصلی قصر نگه داشته می‌شوند، به جای دادگاههای انقلاب توسط مسئولین حکومتی محاکمه خواهند شد. دادگاههای انقلاب از انقلاب فوریه تا به حال ۳۱۵ نفر را به اعدام محکوم ساخته‌اند. تاریخی برای انحلال دادگاههای انقلاب که خارج از چارچوب دستگاه حکومتی قرار دارد و فقط در مقابل شورای انقلاب اسلامی حاکم بر کشور مسئول می‌باشد، تأمین نشده است. جوادی بیان داشت هنگامی که دولت کارها را در دست بگیرد، دادگاههای انقلاب یکی پس از دیگری منحل خواهند گشت. ماه گذشته، رژیم انقلابی اعلام داشت که دادگاههای ویژه‌ای برای رسیدگی به جرائم «ضدانقلابی» و همچنین خرابکاری، جرائم مربوط به مواد مخدر و جاسوسی تأسیس خواهد شد. فتح‌الله بنی‌صدر، دادستان ایران، دیروز اظهار داشت: این دادگاهها که سه تا از آنها روز شنبه شروع به کار نمودند، زیر نظر وزارت دادگستری اداره خواهند شد. بنی‌صدر افزود: این

دادگاهها بسیاری از وظایف دادگاههای انقلاب را به عهده خواهند گرفت. نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) در این میان اینکه وزیر دادگستری با تأکید چنین اظهاراتی نماید، امری است رضایتبخش و خشنود کننده. هر چند چنین برنامه‌ای خیلی دور از واقعیت می‌باشد.

ج- لایحه مطبوعات: حدود دویست تن از نویسندگان، گزارشگران، مترجمین، سردبیران و معاونین سردبیران با امضاء نامه سرگشاده‌ای خطاب به نخست‌وزیر مهدی بازرگان و آقای ناصر میناچی، وزیر ارشاد ملی نسبت به برخورد نادرست و موزیانه کابینه با لایحه مطبوعات اعتراض کرده بودند. در این نامه ادعا شده است که این لایحه مطبوعات درست مشابه لایحه‌ای بود که توسط رژیم قبلی تهیه شد و متکی به قانون اساسی جمهوری اسلامی نمی‌باشد. به علاوه کانون نویسندگان تهران جداگانه اعلام نمود که تا زمانی که قانون اساسی به تصویب نرسیده هیچ لایحه مطبوعاتی را نخواهد پذیرفت.

د- همافران نیروی هوایی پس از گفتگو با مأمورین نظامی تحصنی را که قرار بود صورت پذیرد، لغو کردند (به گزارش اطلاعاتی شماره: ۶۸۴۶۰۲۴۶۷۹ رجوع کنید).

ه- حوادث گوشه و کنار ایران: ما هر روزه می‌شنویم که برنامه‌های اخبار از درگیری‌های مسلحانه‌ای که بین بسیاری از جناحهای مختلف درون حزبی برای به دست گرفتن قدرت صورت می‌گیرد، خبر می‌دهند. مطبوعات امروز انگلیس با چاپ مقاله‌ای به درج خشونت در تبریز، مشهد و جلدیان پرداخته‌اند. اگر ما از حوادث متعددی مطلع می‌شویم، که تعدادی از این حوادث به گوش ما نمی‌رسند، ولی استنباط کلی ما بر این است که حوادث خشونت‌آمیز رو به افزایش‌اند و به نظر می‌رسد که هیچ نیروی حکومتی یا فردی که بتواند از گسترش این حوادث جلوگیری بکند، وجود ندارد. برای تعدادی از مردم این سؤال پیش می‌آید که آیا ایران لبنان دومی خواهد شد؟

سند شماره ۲۵۳

۱۰ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۱۹ تیر ۱۳۵۸

سری

از: مرکز فرماندهی نیروهای آمریکا در اروپا، آلمان - ۱۷۸۵

به: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

موضوع: خلاصه گزارش اطلاعاتی فرماندهی نیروهای آمریکا در اروپا

خلاصه تلگرام اطلاعاتی دهم ژوئیه فرماندهی نیروهای آمریکا در اروپا شامل چهار بخش

زیر است:

۱- اتحاد جماهیر شوروی: فعالیت ماهواره عکاسی (سری)

۲- داخلی: رویدادهای داخلی (محرمانه)

۳- رویدادهای مهم دیگر (سری، غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) به خصوص بریتانیا و کانادا

۴- حالت خبر و هشدار: ثابت، (بدون طبقه‌بندی)

۱- (سری - تمام بندها) اتحاد جماهیر شوروی: تغییرات جدیدی در برنامه کلی پرتاب ماهواره‌های عکاسی - شناسایی شوروی صورت گرفته است. در خلال ماه می و ژوئن، اتحاد جماهیر شوروی تعداد بی‌سابقه‌ای ماهواره عکاسی با زاویه میل ۸۱ درجه شامل سه ماهواره مطالعه و کشف منابع زمینی و دو ماهواره با قدرت تفکیک کم به فضا پرتاب کرد. معمولاً هر سال در فصل بهار، یک ماهواره مطالعه و کشف منابع زمینی و یکی از ماهواره‌های با قدرت تفکیک کم به فضا پرتاب می‌شوند و هر دو ماهواره دارای زاویه میل ۸۱ درجه با مأموریت بررسی منابع زمینی می‌باشند. افزایش تعداد پرتابهای مربوط به مطالعه و کشف منابع زمینی احتمالاً علاقه زیاد شوروی را به فعالیتهای کشاورزی و به طور مشخص محصول گندم نشان می‌دهد که هر دوی آنها در ارتباط با نظارت و بررسی بر منابع خارج از شوروی است. طبق نتیجه‌گیری‌های غیرمستقیم در سال ۱۹۷۹ شوروی متحمل کاهش اساسی در محصول گندم خود شده است. ماهواره‌های فوق‌الذکر می‌توانند همراه با مشاهدات فضانوردی از ایستگاه مداری سالیوت برای ارزیابی این کاهش‌ها و همین‌طور برای اندازه‌گیری منابع جهانی گندم بکار روند. در مورد پرتابهای نظامی مربوطه، برنامه ماهواره‌های عکاسی با قدرت تفکیک متوسط تنها برنامه عکاسی - شناسایی‌ای است که از هفدهم ماه می ادامه پیدا کرده است. اعتقاد بر این است که ماهواره با قدرت تفکیک متوسط که در اصل مشابه نسل اولیه سیستم‌های عکاسی است، با این تفاوت که در ارتفاع بالاتری پرواز کرده و در نتیجه از قدرت تفکیک کمتری برخوردار است، اما به دلیل تغییر در نصب دوربین توانایی پوشش با دو دوربین (استریو) را ندارد. با اینکه تا سال ۱۹۷۹ تنها ۵ پرتاب انجام شده، اما از ماه آوریل تاکنون ۴ پرتاب صورت گرفته و احتمالاً این سیستم با قدرت تفکیک متوسط که با نسل دوم سیستم «هایزر» تکمیل شده است، جایگزین سیستم قدیمی هایزر ۱ می‌گردد. سیستم اخیر نخستین منبع کسب اطلاعات در شناسایی عکاسی نظامی از سال ۱۹۶۹ بوده است.

منبع خبر: آژانس اطلاعاتی وزارت دفاع - آژانس امنیت ملی

۲- (محرمانه - تمام بندها) دیروز آیت‌الله خمینی یک عفو عمومی شامل کسانی که در رژیم گذشته مرتکب خلاف شده‌اند به استثنای آنها که مرتکب قتل، شکنجه و چپاول اموال عمومی (بیت‌المال) شده بودند، اعلام کرد. عفو عمومی مزبور شامل حال هزاران کارمند دولت و افراد نیروهای ارتش که هم‌اکنون تحت رسیدگی و بازجویی و تعدادی که از قبل در زندان هستند، می‌باشد. در استان خوزستان، آتش‌سوزی‌ای که به دنبال انفجار روز شنبه شروع شد مهار شده است. اگرچه گزارش یکی از روزنامه‌های مخالف در تهران خاطر نشان می‌سازد که آتش‌سوزی مجدداً گسترش یافته است. انفجار یادشده و آتش‌سوزی حاصل از آن در روز شنبه دومین اقدام خرابکاری در خوزستان طی سه روز گذشته می‌باشد.

از طرف دیگر طبق گزارشاتی، در تاریخ چهارم ژوئیه لوله اصلی آب تغذیه کننده بندر امام

خمینی توسط افراد عرب نژاد منفجر گردید. اگر گروههای قومی عرب مخالف قصد داشته باشند که از طریق مبارزه به شیوه خرابکاری سر به شورش بردارند، محتملاً مسئله‌ای جدی و مشکلی برای حکومت جهت مقابله خواهد بود. خوزستان بدون اغراق دارای هزاران مایل لوله نفتی غیرقابل حفاظت و دیگر تأسیسات نفتی است که به آسانی می‌توانند هدف اقدامات خرابکارانه قرار گیرند. در صحنه سیاسی، دیروز وزیر دفاع، ژنرال رحیمی فرمانده دژبان را از کار برکنار کرد. رحیمی بعداً اظهار داشت که توطئه‌ای در سطح امرای ارتش برای خلع او وجود داشته است. با توجه به اینکه کسی دستگیر نشده این امکان وجود دارد که رحیمی این توطئه را به عنوان بهانه‌ای در مقابل برکناری‌اش، از خود ساخته باشد. ژنرال رحیمی برکناری‌اش را مورد اعتراض قرار داده و گزارشات مطبوعات از تهران، نشان می‌دهند که یکی از سخنگویان آیت‌الله خمینی گفته است که رحیمی از کار برکنار نخواهد شد. مبارزه بین ژنرال رحیمی و وزیر دفاع بحرانی‌ترین برخورد توسط نیروهای مسلح بعد از انقلاب فوریه می‌باشد. اگر گزارشات موجود مبنی بر اینکه (امام) خمینی رحیمی را به سر کار برگردانده است، حقیقت داشته باشد، این مسئله قدرت و اقتدار وزیر دفاع را کاهش خواهد داد و احتمالاً منجر به نوعی خرابی در سلسله مراتب متزلزل کنونی ارتش خواهد شد و بار دیگر نشان می‌دهد که قدرت واقعی در ایران در دست چه کسی است.

منبع خبر: دفتر وابسته دفاعی - تهران، آژانس اطلاعاتی وزارت دفاع و فرماندهی نیروهای آمریکا در اروپا، رکن ۲ و مطبوعات.

۳- (سری) - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان - به ویژه بریتانیا و کانادا). رویدادهای مهم دیگر: الف - محرمانه. اتحاد جماهیر شوروی: یک فروند رزم‌ناو، یک فروند ناوچه جنگی تندرو، یک فروند ناو عملیات خاکی و آبی، یک فروند کشتی مین‌روب و یک فروند کشتی نفتکش در حال حرکت از تنگه «تسوسیم» به سمت جنوب دیده شدند که ممکن است یک نیروی جایگزین برای کشتی‌های پایگاه شوروی در اقیانوس هند باشد. (منبع خبر: سازمان اطلاعاتی وزارت دفاع)

ب- (سری) - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان - به ویژه بریتانیا و کانادا) اتحاد جماهیر شوروی: شوروی یک آزمایش هسته‌ای زیرزمینی در تاریخ ۷ ژوئیه در منطقه سمی پالاتینسک انجام داد. قدرت این انفجار یک صدوسی کیلو تن برآورد می‌شود. این نهمین آزمایش مکشوفه در سال ۱۹۷۹ بوده است. (منبع خبر: سازمان اطلاعات وزارت دفاع)

ج- (سری) اتحاد جماهیر شوروی: در تاریخ نهم ژوئیه شوروی یک فروند موشک بالستیکی قاره‌پیما از نوع ۱۹-SS از «تورنتو» به «کامچاتکا» پرتاب کرد. (منبع خبر: مستشاری دفاعی)

د- سوریه: (بدون طبقه‌بندی) در منطقه‌ای واقع در ده کیلومتری آلپو چند سرباز سوری شورش کرده و یک اردوگاه نظامی را به اشغال خود درآوردند که ده نفر کشته و چندین نفر

زخمی شدند. جنگ خیابانی بین نیروهای سوری و سازمانهای اسلامی و سربازان شورشی در آلبو به وقوع پیوست.

منبع خبر: مطبوعات.

۴- (بدون طبقه‌بندی): وضعیت خبر و هشدار: هیچ‌گونه تغییری در وضعیت خبر و هشدار برای امروز دهم ژوئیه ۷۹ وجود ندارد. (منبع: فرماندهی نیروهای آمریکا در اروپا- رکن ۲).

سند شماره ۲۵۴

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۳۸ ۷۹ ۱۱ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۲۰ تیر ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش وضع ایران، اطلاعاتی را راجع به اخبار زیر در بردارد: دیدار بازرگان با خمینی، مخالفت عراق با ایران، اغتشاش در شهرستانها، توقف روند قانونی امور قضایی و انتخابات مجلس خبرگان.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- روزنامه تهران تایمز گزارش داده است که مهندس بازرگان، نخست‌وزیر ایران قرار است در جلسه مشترکی که کابینه‌اش و شورای انقلاب در حضور رهبر انقلابی و معنوی ایران امام آیت‌الله روح‌الله خمینی تشکیل می‌شود قدرت کامل برای اداره مملکت را به دست آورد. بازرگان و کابینه وی به اتفاق اعضای شورای انقلاب (شورای موقت مردمی) قرار بود دیشب در قم با امام ملاقات کنند اما این ملاقات تا صبح امروز به تعویق افتاد. برای این ملاقات نه علتی ذکر شده بود و نه قبلاً اعلان شده بود. سه‌شنبه گذشته، بازرگان به همراه چند تن از همکارانش در دولت، به قم رفت و استعفای دولت خود را تسلیم امام کرد. به هر حال، استعفای دولت از سوی امام پذیرفته نشد و امام از بازرگان خواست که کارش را به عنوان بخشی از وظایف دینی خود ادامه دهد.

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) در مورد استعفای دولت بازرگان، ما اطلاع کافی داریم. این سومین باری است که شایعات «جدی» و گزارشات روزنامه‌ها اظهار می‌کنند که نخست‌وزیر استعفا خواهد داد. بازرگان مجدداً همان دلایل را متذکر شده و آن دخالت دولت در دولت توسط کمیته‌های مذهبی و اشخاص بی‌مسئولیت می‌باشد. این دخالتها بازرگان را از حل مشکلات مملکت باز می‌دارد. دفعات قبل که بازرگان قصد استعفا داشت آیت‌الله خمینی لفظاً به وی قدرت کامل داده و از خواسته‌های وی حمایت کرده بود. این حمایت هر چند در مرحله اول مؤثر می‌باشد ولی همچون باد هوا است. قبلاً که دولت بازرگان دو بار چنین

«قدرت کاملی» را جهت اداره مملکت از امام خمینی گرفته بود سراپی بیش نبوده است. ما فکر می‌کنیم چنانچه نخست‌وزیر متقاعد شود که برای سومین بار در مقام خود باقی بماند، وی ضمانت‌های اساسی از امام خمینی خواهد گرفت. مأمور گزارشگر مطمئن نیست که در رابطه با اوضاع کنونی حتی خمینی بتواند قدرتی را که بازرگان جهت اداره مملکت می‌خواهد، به وی بدهد. سؤال این است که اگر نخست‌وزیر استعفا دهد چه کسی می‌خواهد دولت بی‌کفایت موقت ایران را اداره نماید.

ب- ایران در برابر عراق:

۱- نماینده آیت‌الله خمینی در بوشهر در اخبار روزنامه‌ها اظهار داشته که قاچاق اسلحه و کالاهای دیگر از عراق مشکلات عمده‌ای است که در مناطق جنوبی ایران در برابر دولت موقت ایران قرار دارد.

۲- در دزفول گزارش شده است که مرز ایران و عراق توسط پاسداران انقلابی و ساکنین بومی محافظت می‌شود. این منطقه به عنوان راه قاچاق بین عراق و ایران معروف است. نظر تهیه‌کننده: (محرمانه). برای مأمور گزارشگر جالب است که بومیان از مرز مراقبت می‌کنند نه ارتش. در حالیکه روزنامه‌های آزاد ادعا می‌کنند که مردم از مرز مراقبت می‌کنند باید پرسید که موقعیت و وضعیت ارتش در دزفول چگونه است. این وظیفه سنتی ارتش است.

۳- رادیو ایران گزارش کرده است که یک هلی‌کوپتر عراقی در ۲۹ ژوئن ۷۹ به حریم هوایی ایران تجاوز کرده است. این رادیو هیچ‌گونه علتی را در ارتباط با تجاوز فوق بیان نکرده اما اظهار داشت که پاسداران انقلابی به طرف این هلی‌کوپتر تیراندازی کردند.

ج- اغتشاش در شهرستانها: در پایان هفته، از بیست و هشتم الی سی‌ام ژوئن ۷۹، در گریه‌های خشونت‌بار و تظاهرات صلح‌آمیز در شهرهای اهواز، آبادان، شادگان، خرمشهر و پیرانشهر به وقوع پیوسته است.

د- روند قانونی کارهای حقوقی متوقف شده است: دادستان عمومی تهران به شهربانی و ژاندارمری دستور داده است که تمام دستورات قانونی جهت تعقیب و دستگیری را متوقف نمایند تا راه‌حلی برای وقفه کنونی در کنترل زندان قصر پیدا شود. در اطلاعیه‌ای که دیروز توسط حسین شهباشی، دادستان عمومی تهران صادر شد گفته شده بود که گروهی از عناصر غیرمسئول زندان قصر را از ماه فوریه گذشته در کنترل خود دارند و معلوم نیست چه کسی مسئول آنجاست. تمام تلاشهایی که به منظور توافق با این عناصر به عمل آمده به شکست منجر شده است زیرا تنها منطق آنها سلاحشان است. در اطلاعیه اظهار می‌شود که امتناع مقامات زندان قصر مبنی بر این که طبق دستورات قوه قضائیه رفتار نمایند انجام درست اقدامات قانونی را غیرممکن کرده است. زندان قصر معمولاً هفت هزار زندانی را در خود جای می‌دهد ولی از ماه فوریه تعداد زندانیان به دو هزار نفر رسیده است که به «ضدانقلابی» بودن متهم می‌باشند. در بیانیه همچنین اظهار می‌شود که علیرغم ملاقاتهای پی در پی که با دادستان

کل انقلاب، اعضای شورای انقلاب، وزیر دادگستری و مقامات شهربانی انجام شده، اشخاصی که زندان را در کنترل دارند کماکان از واگذار کردن زندان به قوه قضائیه خودداری نموده‌اند. هـ- انتخابات مجلس خبرگان: انتخابات مجلس خبرگان که آخرین بررسی پیش‌نویس قانون اساسی را قبل از اینکه جهت رأی‌گیری به آراء عمومی گذاشته شود انجام خواهد داد در آخرین هفته ماه ژوئیه (اولیه هفته از ماه مرداد ایرانیان) همانطور که هاشم صباغیان، وزیر کشور، در مصاحبه اختصاصی با روزنامه تهران تایمز اعلام نمود، برگزار خواهد شد. وی اضافه کرد که رأی‌گیری فقط در یک روز و حداکثر به مدت ده ساعت در آن روز انجام خواهد شد. لایحه انتخابات اکنون هم به تأیید شورای انقلاب و هم کابینه بازرگان رسیده است و محتویات آن توسط صباغیان دیروز در روزنامه‌ها انتشار یافت. نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) گزارش اطلاعاتی راجع به نسخه اصلی لایحه انتخابات به محض آنکه به دستمان برسد ارسال خواهد شد.

سند شماره ۲۵۵

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۴۹۷۹
از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.
موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) گزارش وضعیت حاضر حاوی مطالبی پیرامون عناوین ذیل است: همافران دست به تحصن می‌زنند؛ سرتیپ امیر رحیمی به عنوان رئیس پلیس نظامی ایران ابقاء می‌شود؛ حمله به گارد مخصوص سیاه‌جامگان سرتیپ رحیمی؛ امام خمینی عفو می‌کند؛ مشکلات در استان خوزستان دوباره بروز می‌کند؛ و تیراندازی به محوطه سفارت آمریکا در ۱۰ ژوئیه ۱۹۷۹.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

[الف]- همافران دست به تحصن می‌زنند: همافران نیروی هوایی در تهران و استانها در اعتراض به روش اداره نیروی هوایی دست به تحصن زده و آخرین تلاشها برای ممانعت از این کار را نادیده گرفتند. این تحصن علیرغم گزارشات روز گذشته مبنی بر موافقت همافران برای عدم انجام اقدامی و نیز علیرغم گفتگوها بین نمایندگان همافران و رئیس ستاد سرلشگر ناصر فرید، انجام گردید. یک منبع خبری از همافران نقل کرد که تحصن‌های دیگری در تبریز، مشهد، همدان، دزفول، بندرعباس، بوشهر و اصفهان انجام شده است. همافران به چندین چیز معترضند از جمله موارد مهم، این است که مقامات شورای ۲۸ نفره نیروی هوایی آنها را به رسمیت نشناخته و دادستانی عمومی انقلاب در خصوص شوراهاى مختلف آنها که از زمان

انقلاب در نیروی هوایی تشکیل داده‌اند ادعای نامنه تنظیم کرده است. آنها همچنین مدعی‌اند که طرحی در دست است که سیستم اطلاعات داخلی گذشته را احیا کند و می‌گویند که عوامل آمریکا و رژیم گذشته در نیروی هوایی همچنان حضور دارند. همافران همچنین هشدار دادند که در صورت عدم اجابت تقاضاهایشان گاردهای مستقر در پایگاههای نیروی هوایی نیز دست به تحصن خواهند زد. آنها همچنین تهدید کردند روز چهارشنبه «آنچه را که در نیروی هوایی می‌گذرد» افشا خواهند کرد. یکی از نمایندگان همافران به یک منبع خبری گفت که آنها فقط می‌خواهند حقایق را در معرض توجه مردم قرار دهند. او گفت «سکوت در این باره به معنای خیانت است». به گفته او مشکل دیگر همافران موقعیت درست آنها در نیروی هوایی است. شاه در سال ۱۹۶۸، این ایده را مطرح کرد و آنها را بین رده افسران و درجه‌داران جای داد. او گفت: ولی تا آنجا که به هیأت مسئولیت مربوط است ما نمی‌دانستیم در کجا قرار گرفتیم. «ادامه توجه به این عدم هماهنگی ما را مجبور ساخت از خود پرسیم که موقعیت ما چیست». او گفت: سرلشگر فرید نسبت به انگیزه آنها احساس همدردی می‌کند اما برای به رسمیت شناختن شوراهایی که در داخل نیروی هوایی تشکیل شده هیچ اقدامی به عمل نیاورده است. این سخنگو مدعی شد که خود دولت این شوراها را به رسمیت شناخت لیکن دادگاه انقلاب بعداً دستور داد تا این کار متوقف شود. او پرسید «آیا دولت دارد تلاش می‌کند همان سیستم رژیم گذشته را حفظ کند یا قدمهای عملی برای تجدید حیات نیروهای مسلح بردارد». فرید به یک منبع خبری گفت که ادعای وجود عناصر آمریکا و ساواک در نیروی هوایی اساساً بی‌پایه است. او گفت که همافران با توجه به مشکلات جاری باید صبور باشند. او گفت: «همه مردم مشکلاتی دارند و همافران هم جزئی از مردم هستند». روزنامه آیندگان گفت که همافران در پایگاه شیراز تهدید کرده‌اند که در صورت عدم اجابت خواسته‌هایشان دست به تحصن خواهند زد.

نظریات تهیه‌کنندگان: (محرمانه) ادامه گزارشات حاکی از تأیید این نظریه است که همافران احساس می‌کنند انقلاب در کنار آنهاست. آنها با توجه به موقعیت خود در نیروی هوایی و جمهوری اسلامی، دارای قدرت برخورد بوده و دارند به سوی رویارویی با نیروی هوایی و دولت موقت ایران پیش می‌روند.

ب- سرتیپ امیر رحیمی در سمت رئیس دژبانی ابقاء می‌شود: مرجع گزارش شماره ۲۴۸۷۹۶۸۴۶- روزنامه تهران تایمز (مورخ ۱۱ ژوئیه ۱۹۷۹) گزارش کرده است که آیت‌الله خمینی دستور برکناری سرتیپ امیررحیمی صادره از سوی تقی ریاحی، وزیر دفاع را لغو کرد. شکاف بین سرتیپ رحیمی، ریاحی وزیر دفاع و سرلشگر فرید رئیس ستاد ارتش در مورد ۳ نکته است:

۱- رحیمی در تجدید ساختار ارتش ایران از طرفداران سرسخت نظم مطلق است. ۲- رحیمی مخالف ورود مجدد مستشاران نظامی خارجی برای حمایت و آموزش نظامیان ایران

است. ۳- رحیمی عقایدش را در مطبوعات مطرح می‌سازد، علیرغم آنکه از سوی سرلشگر فرید، رئیس ستاد ارتش، به او دستور داده شده کنفرانس مطبوعاتی نداشته باشد.

نظریات تهیه‌کنندگان: (محرمانه) موضع آیت‌الله خمینی در حمایت از یک ژنرال که رده پایین‌تری در ارتش دارد در نقطه مقابل حمایت از وزیر دفاع دولت موقت انقلابی و رئیس ستاد نیروهای مسلح یکی دیگر از نمونه‌های دخالت «دولت سایه» در تجدید ساختار کشور محسوب می‌شود. اینکه قدم بعدی دولت موقت انقلابی چه خواهد بود معلوم نیست. بار دیگر خمینی توانست از دولت موقت انقلابی ایران و بازرگان، نخست‌وزیر، حمایت کند.

ج- گارد مخصوص سیاه‌جامگان رحیمی مورد حمله قرار گرفت: به گفته ژنرال سیف امیررحیمی، یکی از اعضای نیروهای گارد مخصوص سیاه‌جامگان او اوایل روز گذشته در تهران توسط یک فرد ناشناس مورد اصابت گلوله قرار گرفت: احمد نوری یکی از چریک‌های موسوم به سیاه‌جامگان، گارد مخصوصی که اخیراً تشکیل شده از ناحیه شکم مورد اصابت قرار گرفت و در حالیکه حال او وخیم گزارش شده بود خود را به بیمارستان رسانید. ژنرال رحیمی می‌گوید تیراندازی به سوی چریک او از درون یک اتومبیل شورلت با سه سرنشین و در یکی از خیابانهای جنوب شهر صورت گرفت. او گفت تیراندازی به وسیله یک اسلحه رولور انجام گرفت.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) این اولین باری است که به یک واحد گارد ویژه سیاه‌جامگان برای محافظت از ژنرال رحیمی اشاره می‌شود. در این موقعیت معلوم نیست چه کسی به محافظ فوق شلیک کرده و چه کسی مایل است به ژنرال رحیمی سوءقصد کند.

د- امام خمینی دستور عفو صادر می‌کند: امام خمینی روز دوشنبه یک دستور عفو عمومی صادر کرد که شامل «همه افرادی که در قتل یا شکنجه دخالت نداشتند، می‌شد». بیانیه خمینی که از سوی رادیو ایران قرائت گردید گفته می‌شود شامل حال اعضای نیروهای مسلح نیز می‌شود. او گفت آنهایی که از دستور عفو مستثنی می‌شوند «آنهایی هستند که مرتکب قتل شده یا آنهایی می‌باشند که زندانیان انقلابی ما را شکنجه کرده‌اند». دو ماه قبل مهدی بازرگان نخست‌وزیر گفته بود که از امام تقاضا کرده بود تا یک فرمان عفو صادر کند «تا بدین ترتیب امور به حالت عادی باز گردد».

مشخصاً مقامات پلیس و ارتش برای صدور فرمان عفو تأکید می‌ورزیدند تا روحیه نیروهای امنیتی ملت بدین وسیله حفظ شود. رژیم روز ۳ ژوئیه اعلام کرد که شکایت جدید بر علیه اعضای پلیس و ارتش به خاطر حملات رژیم سابق بایستی تا روز ۱۰ ژوئیه ۱۹۷۹ ثبت شود در غیر این صورت فاقد اعتبار تلقی خواهند شد. آیت‌الله خمینی اظهار داشت «از آنجا که لازم است امنیت شغلی نیروهای مسلح حفظ شود، ملت و من آنها را به خاطر حملاتی که ممکن است در رژیم گذشته مرتکب آن شده باشند می‌بخشیم. البته، استثنای مربوط به عفو عمومی در خصوص اعضای نیروهای مسلح نیز مصداق خواهد داشت.» او گفت آن عده از

اعضای نیروهای امنیتی که مرتکب جرایمی شده‌اند که شامل عفو نمی‌شود باید تسلیم دادگاههای انقلاب شوند آن هم فقط از طریق خود نیروهای مسلح. خمینی افزود: «دیگران حق مداخله در این باره را ندارند».

نظریه تهیه‌کننده: محرمانه - این عفو، آن چیز وسیعی که فراگیر و مورد دلخواه ارتش باشد، نیست. بر اساس عفو فوق هنوز ابری از شک و تردید در مورد احتمال اتهام بستن باقی خواهد ماند و اینکه اتهامات واقعی هنوز مورد پذیرش واقع خواهد شد. پس از ۱۰ ژوئیه اگر عفو به مرحله اجرا درآید و دستگیریه‌ها متوقف شود و قطع نظر از آن اتهامات مربوط به جرایمی که در دستور عفو گنجانده شده، آنگاه مسئله عفو یک گام مثبت از سوی خمینی در بازسازی نیروهای مسلح خواهد بود.

هـ - مشکلات در استان خوزستان دوباره بروز می‌کند: گزارش ذیل در روزنامه تهران تایمز ۱۱ ژوئیه ۱۹۷۹ درباره مشکلات در استان خوزستان درج گردیده است: «کلیه نیروهای مسلح باید بیست و چهار ساعته در حال آماده باش باشند» این موضوع را دریادار مدنی در پاسخ به ناآرامی‌های مستمر در استان پر دردسر خوزستان، روز گذشته اعلام کرد. دستور فوق در پی تظاهرات جدید از سوی عربهای ایرانی صادر گردید. هزاران تن از مردم به خیابانهای شهر هجوم برده و با انجام تظاهرات، حمایت کامل خود را از رهبرشان آیت‌الله آل‌شیر خاقانی اعلام کردند. راهپیمایی و تظاهرات اعتراض‌آمیز که از سوی نیروهای چپ‌گرای عرب سازمان‌دهی شده بود، در پی درخواست رهبران آنها مبنی بر عدم حمل سلاح و تلاش برای اجتناب از درگیری با نیروهای دولتی، به صورت صلح‌آمیز آغاز گردید. علیرغم همه تلاشهای به عمل آمده از سوی سازمان‌دهندگان، فردی از میان جمعیت خشمگین تظاهرکننده یک عدد نارنجک به طرف شعبه بانک ملی پرتاب کرد. تلاش برای به آتش کشیدن بانک نافرجام ماند و خسارتی به بانک وارد نیامد و کسی هم از رهگذرها آسیبی ندید. این تظاهرات از سوی عربهای ایرانی به مناسبت چهلمین روز درگیری مسلحانه آنها با نیروهای دولتی برگزار شد که طی آن چندین نفر کشته و مجروح شده بودند. تقاضا برای عدم حمل سلاح و اجتناب از هرگونه درگیری از سوی عیسی خاقانی برادر رهبر برجسته عرب آیت‌الله آل‌شیر خاقانی به عمل آمده بود. پس از راهپیمایی اعتراض‌آمیز یک قطعنامه ده ماده‌ای صادر گردید که طی آن درخواست شده بود بدون هیچ قید و شرطی کلیه زندانیان سیاسی آزاد شوند و از دولت خواسته شد که حقوق کامل دموکراتیک را در چارچوب انقلاب اسلامی تضمین نماید. آنها همچنین از اهداف بلوچها، ترکمن‌ها، و دیگر خلقهای ستمدیده ایران که برای دستیابی به آمل خود در چارچوب انقلاب اسلامی تلاش می‌کنند، حمایت کردند. در این حال شیخ عیسی خاقانی برادر آیت‌الله شبیر خاقانی گفت: «مردمی که در تظاهرات روز گذشته در خرمشهر شرکت کرده بودند قصد داشتند به زندان خرمشهر هجوم برده و کلیه زندانی‌ها را آزاد کنند اما من در مسجد خرمشهر حاضر شدم و برای مردم صحبت کردم و آنها را از انجام این کار

خشونت‌آمیز منع کردم».

و- تیراندازی در اطراف محوطه سفارت یا داخل آن: حدود ساعت ۲۴ روز ۱۰ ژوئیه ۱۹۷۹، پنج تا پانزده تیر به فاصله ۱۵ دقیقه در نزدیکی درب شمالی سفارت شلیک شد. هیچگونه خسارات مالی یا جانی به بار نیامد. ظاهراً برخی تیرها از سوی نیروهای کمیته در محوطه شلیک شده بود. تحقیقات در مورد این حادثه در جریان است.

سند شماره ۲۵۶

۱۲ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۲۱ تیر ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

از: سفارت آمریکا، تهران ۷۲۵۸

به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی. - فوری

موضوع: مدیریت جدید کیهان

خلاصه: وابسته مطبوعاتی با سردبیر جدید و ناشر بازاری کیهان ملاقات کرد. سردبیر مبشری که از لایحه جدید مطبوعاتی شدیداً انتقاد می‌کند ولی حاجی مهدیان می‌گوید که تلاش می‌کند هیأت سردبیری خود را از دست کسانی که خود را با آرمانهای اسلامی وفق نمی‌دهند خلاصی بخشد. منابع موجود در کیهان معتقدند که مهدیان مجبور خواهد شد اکثر اعضای قدیمی هیأت سردبیری را بار دیگر استخدام نماید و در عین حال استقلال خود را نیز حفظ نماید. زرنگار، سردبیر پیشین کیهان در مورد قطع حقوق خود دست به اعتصاب زده است.

۱- صبح روز چهارشنبه ۲۲ تیرماه، روزن وابسته مطبوعاتی؛ اسدالله مبشری سردبیر کیهان و وزیر دادگستری پیشین با حاجی حسین مهدیان ناشر بازاری روزنامه ملاقات کرد. برخلاف ملاقات دو ماه گذشته‌اش در روزنامه کیهان، روزن متوجه شد که ساختمان روزنامه منظم و کار خود را از سر گرفته است و عاری از هرگونه تظاهرات و یا اجتماع گروهها شده است.

۲- مبشری بیش از حد صمیمی بود و در پاسخ به سئوالات با صراحت سخن می‌گفت. وی در حال حاضر مشغول استخدام نویسندگان، گزارشگران و سردبیران جدید است. چون مدیریت جدید نتوانسته است نسبت به انقلاب از اکثریت هیأت سردبیران بیعت بگیرد. مبشری چهره‌ای صمیمی و عالم‌مآب است و از ادب قدیمی فارسی برخوردار و به همین دلیل وی نمی‌توانست در طول ملاقات با روزن، بسیاری از افراد مایل به استخدام را موقتاً به حضور نپذیرد. لایحه جدید مطبوعاتی آماده تصویب نهایی توسط شورای وزیران و شورای انقلاب می‌باشد. مبشری گفت که قصد دارد از لایحه انتقاد به عمل آورد و به همین دلیل نوشتار مچاله شده‌ای را که حاوی نکاتی بود بیرون کشید. وی این لایحه را نمونه‌ای از اختناق برعکس قانون ۱۳۵۳ رژیم گذشته عنوان کرد. وی در ابتدا گفت اگر قرار است ایران روش دموکراتیک را در پیش گیرد لازم نیست مجموعه قوانین مطبوعاتی پدیدار گردد. سپس به اظهارنظر

پرداخت و گفت فکر نمی‌کند که این لایحه به ابتکار میناچی، وزیر ارشاد ملی، تهیه شده باشد چون او در گذشته نیز حامی حقوق بشر بوده است. ولی ممکن است از ابتکارات فردی چون بنی‌صدر بوده باشد. وی گفت معیار اصلی کسب امتیاز انتشار که همانا نداشتن سوء پیشینه توسط ناشر است به دولت یک اسلحه نیرومند جهت تأدیبات مطبوعات می‌دهد. با اشاره به بند ۱۱ لایحه مطبوعاتی، که از ناشران خواستار درج صریح نام جواز و مدیریت در صفحه اول انتشار و تغییر آدرس سریع در صورت امکان می‌باشد و نیز خواستار ارائه فهرست توزیع به وزارت ارشاد است گفت که این شرایط بوی دیکتاتوری می‌دهد. وی به شدت از بند ۱۶ که روزنامه‌نگار را در برابر منابع خبری خود مسئول می‌داند، انتقاد کرد. مبشری گفت که این لایحه انتشارات را محدود می‌سازد مگر آنکه وزارت ارشاد ملی از تمایلات دقیق سیاسی مدیریت مطلع شود که این باورنکردنی است و به هیچ‌وجه به دولت ارتباط ندارد.

۳- حاجی مهدیان، فرد بازاری که «تاجر آهن» نامیده می‌شود و در «آیندگان» شدیداً مورد انتقاد قرار گرفته و در آن وی از دوستان دیرین مالک پیشین کیهان دکتر مصباح‌زاده خوانده شده، فردی باریک اندام، غیرقابل پیش‌بینی و کم‌حرف و پنجاه ساله است. می‌گویند وی به خوبی با خمینی ارتباط دارد و دائماً به اقامتگاه امام در پاریس در اوایل زمستان سال ۱۳۵۸ سر می‌زده است. منابع موجود در کیهان معتقدند که مهدیان دستورات لازمه را خود به کیهان نمی‌دهد بلکه این فرامین را از طرف روحانیون وابسته به خمینی در قم دریافت می‌دارد. مهدیان در مورد پیدایش راه‌حل داخلی با هیأت سردبیران ۱۱۰ نفره سخن گفت که از کل اعضای آن خواسته شود که با دریافت حقوق بیشتر استخدام شوند و با پیمان وفاداری به انقلاب اسلامی تا زمانی که مدیریت از آنها راضی باشد به کار خود ادامه دهند. بنا به گفته مهدیان ۴۵ تن از اعضای هیأت سردبیران قبلی بار دیگر استخدام شده‌اند و با دیگران نیز مذاکراتی در حال صورت گرفتن است. مهدیان گفت که وی برای هر یک از افراد هیأت، پرونده‌ای درست کرده و می‌داند که کدامیک از آنها به انقلاب خیانت کرده‌اند. منابع موجود در کیهان معتقدند که مهدیان نمی‌تواند آن قدر در کارها پیشرفته باشد چون حتی ساواک هم در مورد گزارشگران اطلاعات دقیق و کامل نداشت. منابع مدعی هستند که مهدیان هنگامی که می‌خواست استقلال خود را حفظ کند به اکثر سردبیران حمله‌ور شد. این گروه معتقد است که روزنامه در انتشار نشریات روزانه با اوضاع سختی روبه‌رو شده است. منابع احساس می‌کنند که مهدیان سرانجام به اعضای قدیمی هیأت سردبیران در آینده روی خواهد آورد و تا زمانی که آنها حقوق خود را دریافت دارند دوام خواهند آورد.

۴- مهدیان مجبور شد به گفتگوی خود با روزن خاتمه دهد چون یک هیأت سودانی برای برگزاری نماز ظهر از راه رسیده بود. بیش از یک دقیقه طول نکشید که وی با گرفتن وضو خود را برای نماز آماده کرد، و با عذرخواهی هیأت را به نمازخانه جدید خود دعوت نمود. وی از روزن خواست که بار دیگر نزد وی بیاید.

۵- منابع کیهان به روزن گفتند که دکتر کاظم زرنگار سردبیر پیشین کیهان در غیاب دکتر مصباح‌زاده در دفتر خود دست به اعتصاب زده است. زرنگار از روزنامه اخراج شده لیکن شرایط پرداخت حقوق بازنشستگی خود را نپذیرفته است. کیهان در ازاء هر سال کار حقوق دو ماه را به وی خواهد پرداخت ولی وی مایل به دریافت حقوق سه ماه است.

شلنبرگر

سند شماره ۲۵۷

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۵۰۷۹

۱۲ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۲۱ تیر ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) این گزارش حاوی مطالبی درباره عنوانهای زیر است: سرلشگر فرید انتصاب مجدد سرتیپ امیررحیمی توسط آیت‌الله خمینی را تأیید می‌کند؛ برخورد دینی ایران و عراق؛ یک لوله نفتی دیگر در محدوده خوزستان منفجر شد؛ دژبان برای حفاظت لوله نفت؛ تیمسار پالیزبان در دیزج دیده شده و مطالب جالب دیگر.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

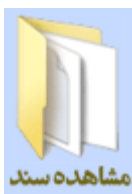
۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف) سرلشگر فرید انتصاب مجدد تیمسار رحیمی توسط آیت‌الله خمینی را تأیید می‌کند: در اخبار امروز ایران این خبر که آیت‌الله خمینی تیمسار امیررحیمی را با اینکه تقی ریاحی وزیر دفاع او را از کار برکنار کرده بود دوباره منصوب کرد به چشم می‌خورد.

وقتی از سرلشگر ناصر فرید رئیس ستاد پرسیده شد او گفت این مطلبی است بین دولت و رهبر مملکت. سرلشگر ریاحی در یک گفتگوی مطبوعاتی گفت که او البته می‌توانسته سرتیپ رحیمی را از سمتش برکنار کند ولی دستور امام از او بالاتر است. او به مطلبی اشاره می‌کرد که تیمسار رحیمی گفته بود او (یعنی وزیر دفاع ریاحی) حق ندارد او را از کار برکنار کند.

سرلشگر ریاحی گفت که اگر امام دستور داده است که رحیمی بماند پس او باید بماند. ریاحی درباره ادعای رحیمی درباره اینکه توطئه‌ای در کار بوده که او را از کار برکنار کنند جواب داد که نه فقط چنین موضوعی نبوده ولی شخصی که ادعا می‌شود که این خبر را به تیمسار رحیمی رسانده نیز وجود ندارد. ما سرتیپ رحیمی را برکنار کردیم زیرا او زیاد صحبت می‌کند و برخلاف قانون ارتش مصاحبه‌های مطبوعاتی تشکیل می‌دهد. ریاحی گفت که دستورات خمینی بالاتر از دولت است.

او گفته فرمانده دژبان بی‌انضباط بودن ارتش را رد کرد. او گفت همه ما به جز عده معدودی انضباط داریم. ریاحی اضافه کرد که امیررحیمی زیاد صحبت می‌کند و او مخالف

حرف زدن زیاد از حد است.

وقتی از رحیمی درباره حکم برکناری او پرسیده شد او جواب داد که فرمانده کل قوا خمینی است و از او اطاعت می‌کند و امام، همه اختیارات شاه معزول را دارد. او گفت که امام گفته در پست خود بمان و من ماندم. او گفت به وزیر دفاع ملی نوشته‌ام که هر موقع امام به من دستور دهند پست خود را ترک خواهم کرد.

(ب) ایران و عراق در مقابل هم: اخبار ایران حکایت می‌کند که هواپیماهای عراقی روز دوشنبه به حریم هوایی ایران تجاوز، به سه دهکده حمله کرده و ۱۰ نفر را کشته شده‌اند. از قول فرانس پرس گفته شده که هواپیماهای عراقی به حریم هوایی ایران در مریوان حمله کرده‌اند. استاندار آذربایجان غربی برای بررسی اوضاع در منطقه به این محل رفته، فرماندار سردشت گفت که ۵ نفر در روستای سرشیو کشته شده‌اند. یک گزارش از سنندج حاکیست که هواپیماهای عراقی به دهکده سردوش حمله کردند. او گفت که ۸ نفر در حمله کشته شدند و قسمت زیادی از ده ویران گشت.

(۲) روزنامه تهران تایمز امروز گزارش داد که یک منبع دولتی اعلام کرده که افراد مسلح عراقی و ضدانقلابیون به یک جزیره ایرانی حمله کرده و با نیروهای امنیتی [نظامی] ایران جنگیده‌اند. منبع دولتی که حاضر نشد نامش را فاش کند گفت که یک پاسدار در جزیره مینو کشته و یک عراقی زخمی شده است.*

جزیره مینو در اروندرود بین ایران و عراق قرار دارد. طرف ایرانی خاطرنشان می‌کند که افراد مسلح عراقی و ضدانقلابیون به دهکده الوانیه در جزیره مینو حمله کرد که در نتیجه یک پاسدار کشته شد. چند لحظه بعد نیز افراد ناشناس مسلحی بر روی مأمورین امنیتی [نظامی] آتش گشودند. گروه دوم تعدادی نارنجک‌انداز و کلاشینکف از خود به جا گذاشت. گفته می‌شود یک قایق عراقی که قصد پیاده شدن در جزیره را داشت مجبور به ترک شد و یک سرنشین آن مورد اصابت گلوله از ناحیه سینه قرار گرفت و به رودخانه پرت شد. نام این عراقی سالم فراهانی ذکر شد که هم‌اکنون در بیمارستانی در آبادان در دست مأمورین است.

(۳) در تهران تایمز امروز نوشته شده که جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی گزارش فرانس پرس را مبنی بر اینکه دو جنگنده عراقی به چند دهکده مابین سردشت و مریوان حمله کرده و ۱۰ نفر را کشته و تعدادی را مجروح کرده‌اند، تکذیب کرد. او گفت طبق گزارشات که به او رسیده این درگیری در منطقه مرزی عراق و ایران بوده و هیچکس کشته نشده و اصلاً درگیری به خاک ایران کشیده نشده بود.

(ج) یک لوله نفتی دیگر در خوزستان منفجر شد: در یک انفجار در شب گذشته روزنامه اطلاعات گزارش می‌دهد که انفجار در نیمه شب دیشب اتفاق افتاد و بعد از آن آتش‌سوزی

* در اصل سند، شماره (۱) نیامده است. م.

ایجاد شد. فرماندار آبادان متذکر شد که یک تیم متخصص به منطقه اعزام شده که هر چه زودتر آتش را مهار کنند. گزارشات بعدی حاکیست که آتش بعد از یک تلاش دو ساعت و نیمه خاموش شده است. در هر حال حسن نزیه رئیس هیأت مدیره شرکت نفت از تیمسار امیررحیمی فرمانده و دژبان مرکزی درخواست کرد که حفاظت لوله‌ها را به عهده بگیرد. درخواست به وسیله تلفن به مرکز دژبان در تهران ابلاغ شده بود.

(د) استفاده از دژبان برای حفاظت از لوله‌های نفت در جنوب: فرمانده دژبان دیشب اعلام کرد که او آماده است تا ۳۰۰۰ سرباز برای حفاظت از لوله‌های نفتی به منطقه نفت‌خیز خوزستان بفرستد.

تیمسار امیررحیمی در تماسی با حسن نزیه گفت که او حاضر است هر وقت که دولت اجازه دهد حتی برای محافظت از تمام لوله‌های نفتی ایران اقدام کند. به هر حال تصمیم گرفته شد که حسن نزیه در این مورد با دولت مذاکره کند. از منابع مطلع گزارش می‌رسد که دولت قصد دارد که از هرگونه اقدام در جهت خرابکاری یا انفجار لوله‌ها جلوگیری به عمل آورد. تیمسار رحیمی گفته که او حاضر است این کار را انجام دهد و اقداماتی را که در جهت به خطر انداختن انقلاب اسلامی به عمل می‌آید خنثی کند. او گفت که دژبان قبلاً نیز به وظایف خود در حفظ اماکن دولتی، انبارها و پایگاهها عمل می‌کرده است. او گفت که او یک سرباز است و همراه بقیه سربازان حاضر است به هر نقطه رفته و مسئولیتی قبول کند که برای خدمت به ملت و مملکت باشد.

ه) تیمسار پالیزبان در دیزج دیده شده: ژنرال فراری پالیزبان که گفته می‌شود با اغتشاشات کردستان دست دارد در دهکده دیزج واقع در ۴۵ کیلومتری جنوب غربی ارومیه با ۱۵ تن از همکارانش دیده شده است. گفته شده است که ژنرال فراری در منزل یکی از افراد با نفوذ ده با عده‌ای از فنودالها و زمینداران جمع شده و برای بیشتر متشنج کردن اوضاع نقشه‌کشی می‌کردند. نقشه این است که آنها قره‌تپه و قوشجی و راههای منتهی به آن را تصرف کرده و بعد از آن شهرک سلماس را اشغال و حضور نظامی خود را در کردستان و آذربایجان گسترش دهند. همان گزارش حاکی است که نیروهای خارجی حاضرند مخارج ۲۰۰۰۰۰ مرد جنگی تحت فرماندهی یک عامل چپی را برای اجرای این نقشه پردازند.

(و) مطالب جالب دیگر:

(۱) بر اساس گزارشات جدید، اگر امام خمینی از قبول ریاست جمهوری اسلامی ایران خودداری نماید، آیت‌الله خلخالی آماده است که خود را کاندیدای این شغل کند. او گفته است که نمی‌تواند در مورد این مسئله بی‌تفاوت بماند، زیرا که او احساس می‌کند این مسئله بیش از آنچه یک شغل سیاسی باشد، لازمه انجام وظیفه برای اوست که اداره ریاست جمهوری را به عهده بگیرد.

(۲) افراد مهاجم ناشناس یک واگن از خط آهن خرمشهر - اهواز را منفجر کردند. آنها

همچنین دو نارنجک به طرف دفتر راه آهن خرمشهر پرتاب کردند که خسارات جانی و مالی نداشت.

سند شماره ۲۵۸

محرمانه

۱۵ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۲۴ تیر ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۷۳۲۱ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: پاکسازی رادیو و تلویزیون ملی ایران

۱- علی صفا، یکی از مفسرین رادیویی رادیو و تلویزیون ملی ایران که معمولاً در برنامه‌های زنده‌ای پیرامون رویدادهای سیاسی بحث می‌کرد ناگهان در اواخر هفته گذشته به سانسور رادیو و تلویزیون حمله‌ور شد و استعفای خود را اعلام کرد. وی گفت کار خود را از سر نخواهد گرفت مگر آنکه «انقلابیون کاذب» برکنار شوند.

صفا در تفسیر خود گفت رادیو و تلویزیون مغرضانه عمل می‌کنند. موضوع سعادت و ربه‌بودن شدن فرزندان آیت‌الله طالقانی نمونه بارزی از این «دروغ‌پردازی‌هاست».

وی گفت «اخبار تنها بر واقعیات استوار نیست بلکه بر رغبت و عدم تمایل مقامات تکیه دارد.» صفا افزود نه تنها اخبار داخلی سانسور می‌گردد بلکه «اخبار خارجی نیز بر احساسات شخصی استوار است و نه واقعیات.» صفا در مقام تشریح گفت: متأسفانه رسانه‌های گروهی ما در اختیار کسانی قرار گرفته که در رابطه با ارزشهای انقلابی آشنایی و یا مسئولیت کافی ندارند. وی معتقد است که رادیو و تلویزیون می‌تواند در خنثی‌سازی توطئه‌ها علیه انقلاب، ممانعت از تشنج در سرتاسر کشور و ترغیب وحدت به جای تفرقه در میان مردم نقش مهمی را ایفا نماید.

۲- به خاطر استعفای صفا و تهدید حزب دموکرات کردها به تظاهرات علیه پخش برنامه‌های ضدانقلابی رادیو و تلویزیون ملی ایران و نامه سرگشاده جبهه دموکراتیک ملی به بازرگان مبنی بر متهم ساختن رادیو و تلویزیون ملی ایران به «انتشار تعمدی اکاذیب در میان مردم ایران» و ممانعت آنها از ابراز عقیده احزاب سیاسی، خمینی یکی از روحانیون را برای عهده‌گیری سرپرستی شوروی برنامه‌ریزی رادیو و تلویزیون ملی ایران انتخاب کرد.

طبق این فرمان حجت‌الاسلام سیدمحمد موسوی [خوئینی‌ها] با سرپرست رادیو و تلویزیون ملی ایران فعلی صادق قطب‌زاده همکاری خواهد داشت. گرچه ممکن است این امر نتیجه فشار عمومی در جهت نرم‌تر شدن بازده خشک رادیو و تلویزیون ملی ایران و تلاش خمینی در از میان برداشتن انتقاد شدید در مورد قطب‌زاده باشد، ولی بنا به گزارش تهران تایمز، خمینی تصریح کرده است که برنامه‌ریزیهای موسوی کاملاً با آرمان‌های اسلامی مطابقت خواهد داشت.

شلنبرگر

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) گزارش وضعیت زیر حاوی اطلاعاتی درباره موضوعات زیر است: خشونت در ایران؛ راهپیمایی وحدت، نامه ژنرال رحیمی به بازرگان، مسئله همافران. ۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- خشونت در ایران:

۱- تهران: دیروز در ساعت یک و سی دقیقه بعد از ظهر، دو فرد مسلح ناشناس که پیراهن مشکی به تن داشتند به سوی آیت‌الله سیدرضی شیرازی آتش گشودند. حادثه مزبور موقعی که آیت‌الله پس از پایان نماز در مسجد شفا به سمت خانه در حرکت بود اتفاق افتاد اما تلاش قاتلان نافرجام ماند. ساکنان حوالی مسجد شفا (که آیت‌الله شیرازی مؤسس آن است) موقعی که صدای تیراندازی را شنیدند آیت‌الله را به بیمارستان ۵۰۱ ارتش در نزدیکی آنجا انتقال دادند. آیت‌الله که توسط سه گلوله از ناحیه بازو و ران مجروح شده بود به بخش اورژانس انتقال یافت. طی دو ساعت و نیم پزشکان چندین عمل جراحی روی وی انجام دادند و سپس آیت‌الله به اتاق جداگانه‌ای منتقل شد که بتواند استراحت کرده و بهبود یابد. آیت‌الله شیرازی سرپرست یکی از کمیته‌های شمال تهران بود. مسئولین کمیته گفتند که وی در زمستان گذشته به مدت بیست روز همراه امام خمینی که دوران تبعیدش را می‌گذراند، در پاریس بوده است.

۲- مطبوعات در مورد خرمشهر موارد زیر را گزارش کرده‌اند: دیروز دو فرد مهاجم، سوار بر یک موتورسیکلت و یک اتومبیل به سوی مراسم یادبودی که در یکی از مساجد برگزار می‌شد بمب انداختند که حداقل پنج نفر کشته شدند. طبق اظهار دفتر آیت‌الله شبیر خاقانی، رهبر مذهبی قوم عرب، چهار نفر دیگر در حمله مسلحانه به اقامتگاه وی کشته شدند. عباس علوی، فرماندار خرمشهر، به مطبوعات گفت که مردی مظنون به شرکت در بمب‌گذاری در مراسم یادبود مسجد یادشده دستگیر شده و تحت حفاظت شدید در بیمارستان نگهداری می‌شود. عباس علوی، فرماندار گفت که شخص مزبور در انفجار بمب زخمی شده است. اما از ذکر نام او خودداری کرد. او از مهاجمین به عنوان عوامل ساواک و دیگر عناصر وابسته به شاه سابق یاد کرد. پس از دو حادثه اخیر در مراسم یادبود مسجد و منزل آیت‌الله خاقانی، تیراندازی‌های پراکنده سکوت خرمشهر را درهم شکست. موقع حمله به خانه آیت‌الله، وی در خانه نبود و خانواده‌اش نیز از افشای محل او خودداری کردند. دیروز موقعی که هزاران نفر جهت برگزاری مراسم سومین روز یکی از پاسداران انقلاب که در زد و خورد هفته گذشته

کشته شده بود در مسجد جامع شهر جمع شده بودند، خشونت‌هایی به وقوع پیوست. جمعیت عزادار مسجد را پر کرده بود و در همین موقع موتورسیکلت و اتومبیلی که در پی‌اش روان بود به سرعت از جلوی مسجد گذشتند و دو بمب به وسط جمعیت پرتاب کردند که منفجر شد. علوی گفت که حدود سی نفر زخمی شدند که به بیمارستان انتقال یافتند. گزارشات غیررسمی حاکی از آن است که تعداد زخمی‌شدگان بیش از پنجاه نفر است. در بین چهار نفری که در منزل آیت‌الله خاقانی کشته شدند، محافظ جوانی به نام محمدجاسم بود که جهت حفاظت از آیت‌الله گمارده شده بود. مأمورین امنیتی دو مرد را که مظنون به شرکت در طرح انفجار پل خرمشهر هستند همراه با مقداری مواد منفجره دستگیر کرده‌اند. علوی، فرماندار، گفت که پس از حوادث امروز چندین نفر دستگیر شده‌اند و دولت کاملاً هشیار است. همچنین مردان مسلح ناشناس بزرگراهی را که از سمت شمال به اهواز منتهی می‌شود به اشغال خود درآورده و با چماق و سنگ به اتومبیل‌ها حمله‌ور شدند. طبق گزارشات رسیده بیش از شصت اتومبیل توسط حمله‌کنندگان آسیب دید. مأموران گفتند که در یادار احمد مدنی، استاندار خوزستان، دستور سرکوبی شدید آشوبها را داده بود.

۳- کردستان: شهر مرزی میوان به دنبال درگیری روز شنبه که بیست و دو کشته و چهل مجروح به جای گذاشت، هم‌اکنون در حالت آرامش قبل از توفان به سر می‌برد. علیرغم موقعیت مرزی شهر که در پانزده کیلومتری عراق قرار دارد، چنین به نظر می‌رسد که درگیریها کلاً یک امر داخلی باشد. در مصاحبه‌ای با روزنامه «تهران تایمز» یکی از سخنگویان «احمد مفتی‌زاده» نماینده کمیته کردستان گفت که در حادثه میوان کمیته انقلاب اسلامی با گروههای چپگرای کردستان جنگیده است. در حالی که عضو کمیته مستقر در سنندج اظهار داشت که درگیری بین نیروهای اسلامی و گروههای چپگرا بوده است، نماینده حزب دمکرات کردستان گفت که درگیری بین فئودالها و عناصر ضدانقلاب وابسته به رژیم شاه که در کمیته‌ها نفوذ کرده‌اند، با کشاورزان گُرد که خواستار حقوقشان هستند، رخ داده است. طبق گزارشات واصله، پاسداران انقلاب به عنوان یک گروه، حزب دمکرات کردستان را متهم به افروختن آتش درگیری کرده است، در حالی که شیخ عزالدین حسینی، رهبر روحانی چهار میلیون گُرد ایرانی، در این مورد زمینداران مرتجع را مقصر دانست. مقامات و مسئولینی که به صحنه مقابله شتافتند عبارت بودند از قائم‌مقام استاندار کردستان، سه نفر از اعضای انجمن شهر سنندج و عبدالرحمن قاسملو دبیرکل حزب دمکرات کردستان و نماینده آیت‌الله محمود طالقانی که در پی حوادث کردستان در ماه مارس گذشته وظیفه برقراری صلح را برعهده داشت. علیرغم نیروی پزشکی اعزام شده احتمالی از سوی دفتر مفتی‌زاده در سنندج، شهردار میوان اظهار داشت که کادر پزشکی و امکانات موجود در بیمارستان محلی وابسته به شیروخورشید جهت مداوا و مراقبت از امکانات موجود در بیمارستان محلی وابسته به شیروخورشید جهت مداوا و مراقبت از مجروحین کافی نیست. از شهرهای کردنشین سقز، بانه و مرودشت درخواست کمک شده

است. در حالی که دفتر مفتی زاده در گفتگو با روزنامه «تایمز» تعداد کشته شدگان را بیست و دو تن ذکر کرده، بعضی منابع از قول شهردار نقل قول کردند که تعداد کشته شدگان تنها نصف رقم ذکر شده می باشد. سخنگوی مزبور اظهار کرد که در ساعت ۱۰ صبح روز شنبه یکی از گروههای چپگرا، پاسداران را وادار کرد که سلاحشان را به زمین بگذارند و زمانی که پاسداران از پذیرش این امر خودداری کردند تیراندازی شروع شد و سیزده نفر از پاسداران به همراه ۹ نفر و یا بیشتر از طرف دیگر کشته شدند.

نظریات تهیه کننده: (محرمانه) به نظر می رسد که خشونت و درگیری مجدداً در تهران و استانهای دیگر بالا گرفته است. با درک این موضوع که فقط درگیریهای بزرگ در رسانه های گروهی گزارش می شود، باید از خود پرسید که سطح واقعی اعمال خشونت آمیز که روزانه و شبانه در ایران به وقوع می پیوندد چقدر است؟

ب- راهپیمایی وحدت: در روز هفدهم ژوئیه، راهپیمایی وحدت به نشانه وفاداری مردم نسبت به جمهوری اسلامی برگزار خواهد شد. حزب جمهوری اسلامی راهپیمایی را ترتیب داده است و به هر حال گزارشات مطبوعات حاکی از آن است که تمام گروهها و احزاب موافقت کرده اند که در راهپیمایی بدون نام و عنوان خود شرکت کنند.

ج- رحیمی دیروز نامه ای به مهندس بازرگان، نخست وزیر، فرستاده است. در این نامه عنوان شد که ارتش خواستار قبول مسئولیت در مورد برقراری نظم و قانون در خوزستان و کردستان است مشروط بر اینکه فعالیتهای کمیته و سپاه در این مناطق متوقف شود. دیروز مضمون نامه توسط منابع موثق برای روزنامه «تهران تایمز» فاش شد. در نامه مزبور ذکر گردیده: نظر به شرایط غالب در جنوب و غرب ایران و موقعیت توأم با هرج و مرج مرزها ارتش مایل است که وظیفه برقراری نظم و قانون را در این مناطق برعهده گیرد مشروط بر اینکه کمیته انقلاب و پاسداران انقلاب اکیداً از مداخله در امور این مناطق منع شوند. هم اکنون ارتش در حال بازیابی قدرت خویش بوده و آماده هرگونه مأموریت امنیتی است و در صورتی که اختیار کامل به آن داده شود، قادر خواهد بود که نظم و قانون را در خوزستان و کردستان برقرار سازد. طبق اظهار منبع مزبور پرسنل (ارتش) تماماً با این نظر موافقت کرده اند و حاضر به هر اقدامی هستند مشروط بر اینکه دولت موارد ذکر شده فوق را رعایت نماید و هم اکنون منتظر تصمیمات نخست وزیر در این باره اند.

د- موضوع همافران: امروز روزنامه آیندگان گفت، انتظار می رود که ظرف دو روز آینده گفتگوها بین فرماندهان ارتش و همافران نیروی هوایی (که هم اکنون به مرحله تحصن سرتاسری رسیده است) به نتیجه برسد. گفتگوها ادامه دارد و در همان حال همافران آماده می شوند که فردا با تحصن خود حمایتشان را از دیگر همکاران خود در نیروی هوایی به نمایش بگذارند. روزنامه آیندگان گفت که از تمام پایگاههای کشور، همافران راهی تهران هستند که اجتماع بزرگ خویش را به نمایش بگذارند. در پیامی که در روزنامه امروز منتشر

شده، همافران گفته‌اند که تعدادی از عناصر وابسته به امپریالیسم در نیروی هوایی هستند که سعی دارند به آنها وصله‌های ناجور بچسبانند. در ضمن امروز حمایت‌های بیشتری از حرکت همافران از طرف نورالدین غروی، استاندار آذربایجان شرقی، و از سوی جبهه دموکراتیک ملی به عمل آمد. غروی نسبت به آشوب و اضطراب عمومی در بین مردم هشدار داد و گفت که خواسته‌های همافران به طور اخص انسانی و اسلامی است. جبهه دموکراتیک ملی گفت که همافران خواهان تأسیس شورای مرکزی در ستاد فرماندهی نیروی هوایی‌اند که امور نیروی هوایی را اداره کند و ضمناً توسط مقامات مملکتی به رسمیت شناخته شود. آنها خواستار تصفیه عناصر ضد مردمی در نیروهای ارتش در کلیه سطوح می‌باشند. آنها نیز خواستار آنند که ابهام موجود در شرایط استخدامی آنها توضیح داده شود و اخراج‌های بدون مجوز خاتمه یابد و اینکه تحصن حق آنها بوده و دولت باید خواسته‌های مشروعشان را به طور کامل جواب بدهد. بدین ترتیب است که دولت می‌تواند به تأسیس و بنیانگذاری یک نیروی هوایی قوی مطمئن باشد.

سند شماره ۲۶۰

۱۷ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۲۶ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

از: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی. - ۵۰۹۸

به: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

موضوع: تحولات نظامی در ایران

۱- (بدون طبقه‌بندی) تقی ریاحی، وزیر دفاع، پس از مناقشه‌ای که بین او و رئیس پلیس نظامی یعنی سرتیپ امیر رحیمی در گرفت از سمت خود استعفا کرد. هفته قبل وزیر دفاع، رحیمی را اخراج کرده بود و با مخالفت آیت‌الله خمینی روبرو شد و در نتیجه اختیارات ریاحی کاهش پیدا کرد. هنوز معلوم نیست که آیا نخست‌وزیر، بازرگان، این استعفا را پذیرفته است یا نه، ولی گزارش‌های تأیید شده حاکی از آن است که دولت آن را نخواهد پذیرفت. از زمان انتصابش به عنوان وزیر دفاع، ریاحی تأثیر چندانی بر وضع ارتش نداشته است. این ژنرال ۷۰ ساله از سال ۱۹۵۳ با ارتش در تماس نبوده و با رویدادها و پیشرفت‌های مدرن نظامی نیز بیگانه است.

۲- (محرمانه) گزارش دفتر وابسته دفاعی آمریکا حاکی از آن است که مذاکرات بین سران نظامی و همافران اعتصابی نیروی هوایی که خواستار افزایش نقش خویش در مدیریت این نیرو که هم‌اکنون از طریق کمیته‌های انقلابی تحت کنترل آنهاست، ادامه دارد. آنها تا حدودی از حمایت سیاسی نیز برخوردار شده‌اند که حمایت جبهه ملی دموکراتیک از آن جمله است. تکسین‌ها برای تعهد و نگهداری تجهیزات پیشرفته نیروی هوایی مورد نیازند به همین دلیل ممکن است خواسته‌های آنان تحقق یابد.

۲- (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) در زمینه دیگر رویدادهای نظامی، دفتر وابسته دفاعی گزارش داده است که اف-۱۴های نیروی هوایی ایران روزانه پنج شش پرواز محدود انجام می‌دهند. حدود ۱۵ استاد خلبان، این پروازها را انجام می‌دهند. در تاریخ ۹ ژوئیه، یک هواپیمای اف-۱۴ در فرودگاه تهران پرواز تماس با زمین و پرش را انجام داد. اف-۱۴های ایران در اصفهان و شیراز مستقر شده‌اند. نیروی هوایی در نظر دارد بقیه خلبانان اف-۱۴ را آموزش مجدد دهد تا این اسکادران به مرحله عملیاتی دست یابد. به خاطر فقدان لوازم یدکی و وخامت توان تعمیراتی و نگهداری، آمادگی اسکادران اف-۱۴ تا مدت‌های مدید تحقق نخواهد یافت.

سند شماره ۲۶۱

محرمانه

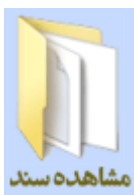
شماره گزارش: ۶۸۴۶ ۰۲۵۳ ۷۹
از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران
به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.
موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) - این گزارش که در مورد وضع ایران می‌باشد عناوین زیر را دربر دارد: استعفای سرلشگر ریاحی مورد قبول واقع نشد. همافران نیروی هوایی ارتش شاهنشاهی. کنفرانس مطبوعاتی تیمسار سیف [سید] امیررحیمی. موضوعات مورد علاقه و گزارش تولید نفت.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- استعفای سرلشگر ریاحی مورد قبول واقع نشد: اطلاعات زیر از مقالات روزنامه تهران تایمز و نشریه پول ایران (نشریه چکیده اخبار) ایران می‌باشد. طبق اظهارات روزنامه کیهان و خود وزیر دفاع، سرلشگر ریاحی، دومین وزیر دفاع ایران بعد از انقلاب استعفا داده است ولی صادق طباطبایی یکی از سخنگویان دولت بعداً اظهار داشت که استعفای وی پذیرفته نشده است. در تماسی که سرلشگر ریاحی با یکی از خبرنگاران داشت تأیید کرده بود که از کار کناره‌گیری نموده گرچه دلایل آن را بیان نداشت. به هر حال واضح بود که استعفای وی مربوط به انتصاب مجدد تیمسار رحیمی، رئیس دژبانی می‌باشد که علیرغم میل وی صورت گرفته است. منابع خبری اضافه کردند که ریاحی در این هفته هیچکس را به ملاقات نپذیرفته که این مسئله نشان می‌دهد که وی در آستانه کناره‌گیری می‌باشد. همچنین وی در جلسه امروز صبح کابینه دولت حضور نداشت. منابع خبری به مجله ایران پول (چکیده اخبار) گفتند که اگر این امر حقیقت داشته باشد استعفای سرلشگر ریاحی پیروزی رحیمی را مستحکم خواهد کرد و می‌تواند سکوت نامعلوم وی را در کنفرانس مطبوعاتی امروز توضیح دهد. (به پاراگراف ۳

در صفحه بعد رجوع شود). منابع خبری بی‌درنگ در مورد جابجایی او با داریوش فروهر، وزیر کار که دوست صمیمی تیمسار رحیمی و رهبر بلافصل جبهه ملی است شروع به تحلیل کردند، یک منبع آگاه نزدیک به فروهر به نشریه پول ایران (چکیده اخبار) گفت که وزیر کار تا دو ماه پیش برای این مقام سخت تلاش می‌کرده است. انتصاب وی در این مقام فعلاً به آیت‌الله خمینی مربوط است. منبع خبرگفت که «فروهر فرد قابل اعتمادی است». منابع خبری اظهار می‌دارند که چنانچه فروهر در مقام وزیر منصوب می‌شد می‌توانست به کار سرلشگر ناصر فرید، رئیس ستاد ارتش پایان دهد، هر چند که او در میان نظامیان رده بالای ارتش از احترام خاصی برخوردار است. یک منبع آگاه گفت که فرید که شخصی مجرب است مانند رحیمی و مدنی. مدتها پیش قبل از اینکه انقلاب آنها را دوباره به کار دعوت نماید بازنشست شده و از ارتش کناره‌گیری کرده بود. من فکر می‌کنم که ارتش با علاقه زیادی جریانات را زیر نظر دارد. انتخاب وزیر جدید می‌تواند بیانگر این باشد که آیا دولت به آرامش خود ادامه داده و راه‌حل محتاطانه‌ای را جهت بازسازی ارتش انتخاب می‌کند و یا اینکه ما راه‌حل دیگری را در پیش روی خواهیم داشت. این منبع اضافه کرد که علیرغم ارتقاء مقامش، رحیمی از حمایت زیادی در ارتش برخوردار نیست. «با اینکه وی آشکارا از حمایت خمینی برخوردار است ولی موقعیت وی آنچنان استوار نیست». در مصاحبه بعدی که ریاحی رد استعفای خود را از جانب دولت تأیید نمود، وی اظهار امیدواری کرد که اگر بنا باشد در پست وزارت دفاع باقی بماند دولت برای اقداماتش اختیار تام به وی بدهد. ریاحی گفت که ارتش با علاقه‌مندی زیادی مشغول فعالیت است و در زمانی که نیاز شدید به بازسازی دارد، احتیاجی به پاکسازی آن نیست زیرا این مسئله ارتش را به خاطر عدم اعتماد، از درون تضعیف می‌کند.

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) در اخبار صبح امروز رادیو ایران آمد که استعفای ریاحی واقعاً از طرف دولت قبول نشده و سرلشگر ریاحی در مقام خود مشغول کار می‌باشد منتهی به جای دفتر کار در محل مسکونیش مستقر است.

ب- همافران نیروی هوایی ارتش شاهنشاهی: روزنامه تهران تایمز چاپ امروز گزارش داد که تیمسار امیررحیمی فرمانده دژبان دیروز گفت که آن دسته از خواسته‌های دانشجویان فنی (همافران) که با حقیقت و «واقعیت» سازگار است باید پذیرفته شود ولی خواسته‌هایی که مقررات ارتش را خدشه‌دار می‌کند خود به خود مردود خواهد بود. تیمسار رحیمی این نکته را دیروز بعد از ملاقات با نماینده همافران بیان داشت. وی گفتگوها را رضایت‌بخش توصیف کرد و گفت که قرار است به زودی نشست مشترکی میان دژبانی و همافران برگزار شود که در آن او با همافران گفتگو خواهد کرد. در ضمن گزارش شده بود که کمیته هماهنگی ویژه‌ای جهت تجدیدنظر در مورد خواسته‌های همافران تعیین شده تا با نمایندگان آنها صحبت شود و پیشرفتی در کار حاصل گردد و در این زمینه یک منبع آگاه از ستاد نیروهای مسلح اظهار داشت که «وجود صداقت و صمیمیت در این مذاکرات این اعتقاد را که گفتگوها با موفقیت به

پایان می‌رسد قوت می‌بخشد». وی اضافه کرد که «این همکاری و هماهنگی نزدیک، بی‌سابقه و بی‌مانند می‌باشد». همین منبع اظهار می‌دارد که بسیاری از موانع برطرف شده است و از نمایندگان شرکت‌کننده همافران تمجید شایانی به عمل آمده است. وی گفت وقتی آنها خواسته‌های خود را بیان می‌داشتند، همیشه منافع ملت را در نظر داشتند و زمانی که با مشکلات مواجه می‌شدند وضع فعلی امور را در نظر داشتند. «آنان شرایط حساس کنونی را به خوبی درک نموده‌اند و همیشه اشتیاق عمیق خود را برای حفظ منافع انقلاب بیان داشته‌اند». این منبع گفت که مسئله کنونی حل خواهد شد و ظرف پانزده روز آینده تصمیم نهایی گرفته می‌شود.

ج- کنفرانس مطبوعاتی تیمسار امیررحیمی: تیمسار رحیمی به خبرنگاران گفت که هیچ‌گونه نیازی به متخصصین و مستشاران نظامی خارجی در ارتش وجود ندارد. وی با آمدن آنها که به پایان ناخوشایندی منجر خواهد شد، مخالفت خواهد کرد. وی گفت تا زمانی که از حمایت آیت‌الله خمینی برخوردار است در کار خود انجام وظیفه خواهد کرد. در رابطه با امرای ارتش، وی گفت که اشخاص خوب و لایقی در ارتش وجود دارند.

وی گفت که این یک امر اجتناب‌ناپذیری است که بعد از هر انقلابی، نارسایی‌هایی وجود داشته باشد اما اکثر پادگانها از افسران فرماندهی که کاملاً بر اوضاع مسلط هستند برخوردار می‌باشند. در رابطه با ناآرامیهای خوزستان تیمسار رحیمی اظهار داشت که هزار سرباز در حال آماده باش هستند تا به محض اطلاع به آنجا بروند و دو هزار سرباز دیگر در ظرف مدت دو ساعت به حال آماده‌باش درآمده و رهسپار خواهند شد. وی گفت که هیچ کمبود سلاح یا مهمات نظامی وجود ندارد و تمام سلاحها هنوز سالم می‌باشند و هزار خلبان آموزش دیده فانتوم در اختیار ارتش می‌باشد. نگرانی اصلی و اشتغال ذهنی وی این بود که چرا ارتش برای فرونشاندن ناآرامیهایی که در بخشهای مختلف مملکت به وجود آمد، حرکت نکرد. رحیمی این هفته در رابطه با سپاه پاسداران محتاط‌تر بود. وی پس از اینکه گفته بود که خود شخصاً پاسداران را خلع سلاح خواهد کرد، این هفته با متانت گفت که پاسداران مورد نیاز می‌باشند ولی هرگز قادر نیستند که جای ارتش را بگیرند. وی گفت که «آنها می‌توانند شانه به شانه ارتشیان بچنگند اما باید به پادگانها بیایند و آموزش نظامی ببینند». وی در ادامه سخنانش گفت که ارتش ایران با بهترین افسران آموزش دیده‌اش بزرگ‌ترین ارتش در خاورمیانه می‌باشد. رحیمی گفت که «اگر قرار است مسایل را ما حل کنیم (سر و سامان دادن به همه چیز) تمام مشکلات حل خواهند شد» وی حمایت کامل خمینی از ارتش را مورد تأیید قرار داد. وی گفت «من خود به مدت ده روز در منزل ایشان اقامت داشتم، از این اعتماد بیشتر کجا سراغ دارید؟» وی گفت که در مورد مسایل ما بین او و فرماندهان عالی‌رتبه ارتش و دولت بحث و تبادل نظر شد... وی گفت «هیچ فرقی میان دولت و عموم ارتشیان وجود ندارد ولی من می‌گویم که ارتش باید نقش مؤثرتری را در سیاست کشور بازی کند».

نظریات تهیه‌کننده (محرمانه): باید تذکر داد که نقطه‌نظرات تیمسار رحیمی تصویر درستی از آمادگی ارتش ارائه نمی‌دهد. اظهارات وی در مورد سالم بودن سلاحها می‌تواند درست باشد ولی وی فراموش کرد که بگوید تمامی آنها سلاح‌های عملیاتی نیستند. حدود یک هزار خلبان فانتوم وجود دارند اما اکنون تعداد نسبتاً کمی از آنها آموزش تخصصی می‌بینند.

د- موضوعات جالب توجه دیگر:

۱- مجله ایران پول (چکیده اخبار) این حقیقت را ذکر کرده است که سرهنگ سپری، فرمانده لشکر سنندج، سرهنگ رضا گنزی، فرمانده ژاندارمری خوزستان و سرهنگ مجازی رئیس شهربانی خرمشهر می‌باشد.

۲- طبق گفته‌های یک منبع خبری دیروز درجه‌داران پدافند هوایی پادگان بهبهان، اعلامیه‌ای خطاب به دولت و مردم منتشر کردند که در آن نقشی را که در دوران انقلاب به عهده داشتند به دولت یادآوری کرده و مشکلاتی را که با آنها مواجه بودند، توضیح داده‌اند. در این اعلامیه آنان به دولت گفته‌اند که اگر قرار است تغییراتی در ساختار نیروهای مسلح به وجود بیاید، این کار باید قبل از اینکه پیش‌نویس قانون اساسی، مراحل پایانی خود را طی کند، انجام گیرد.

۳- دیروز صادق طباطبایی، معاون نخست‌وزیر، به خبرگزاری پارس گفت که دولت انقلابی آماده است تا واحدهای نظامی را به استان غنی و نفت‌خیز خوزستان که دچار آشوب شده است اعزام دارد تا در صورت نیاز به برقراری نظم و قانون در آن استان کمک نمایند. وی گفت که «رئیس ستاد ارتش با استاندار خوزستان در تماس بوده و قرار شده است چنانچه ضرورتی پیش آید، واحدهایی از نیروهای مسلح به خوزستان اعزام گردند تا نظم و قانون را برقرار سازند.»

۴- روزنامه تهران تایمز گزارش داد که دیروز در بخش جداگانه‌ای از کنفرانس مطبوعاتی، تیمسار سرتیپ رحیمی، رئیس دژبانی، گفت که نیروهای مسلح ایران به اندازه کافی قدرتمند هستند که به حفظ ثبات ایران کمک نمایند. اما مورد اعتماد دولت نمی‌باشند. وی گفت «اگر فرماندهان به دستورات من گوش کنند، مشکلاتی از قبیل مشکلات خوزستان و کردستان بروز نخواهد کرد. به هر حال، کسانی که کنترل را در دولت دارند به ارتش اعتماد ندارند و از ایفای نقش آن ممانعت می‌کنند.» تیمسار رحیمی گفت که منظور وی از «اشخاصی که کنترل را در اختیار دارند» هم رهبری ارتش و هم دولت می‌باشد.

۵- رادیو ایران گفت که قرار است محل سابق سکونت آمریکاییان در اصفهان جهت استفاده به اشخاصی که رادیو ایران آنها را «مستضعفین» می‌نامد واگذار شود. فرماندهان نیروی هوایی و نیروی زمینی مسئول انجام این کار خواهند بود. مرکز آموزشی در شهر به دانشگاه‌های ایران واگذار خواهد شد. منازل مسکونی آمریکاییان به افرادی که به آنجا می‌روند واگذار و یا اجاره داده می‌شود.

ه- گزارش تولید نفت: یکی از مقامات رسمی سفارت به مأمور گزارشگر خبر داده است

که بازدهی پالایشگاه آبادان در روز پانزدهم ژوئیه به خاطر انفجار لوله‌های نفتی به صد هزار بشکه در روز کاهش یافته است. بازدهی معمولی تقریباً تا دو ماه پیش پانصد هزار بشکه در روز بود. تولید روزانه در حال حاضر حدود چهارصد هزار بشکه یعنی به میزان عادی خود می‌رسد. در پانزدهم ژوئیه گزارش شده است که شعله‌های آتشی که از انفجار لوله نفت در ماهشهر به وجود آمده هنوز روشن است و انتظار نمی‌رود که تا خاموش شدن آتش، تعمیرات آنجا صورت پذیرد. هیچ نشانه‌ای در دست نیست که چه مدت به طول می‌انجامد تا آتش را مهار کنند. هیچ اطلاعی در مورد خط تولید نفت وجود ندارد.

این مقام سفارت همچنین به مأمور گزارشگر گفته است که مشکلاتی در رابطه با پالایشگاه شهر ری وجود دارد و به زودی گزارش مفصلی در این مورد فراهم خواهد کرد.

گزارش اطلاعاتی جداگانه‌ای در مورد آخرین تحولات مشکلات پالایشگاه شهرری و تعمیرات لوله نفت ماهشهر هر چه زودتر ارائه خواهد شد.

سند شماره ۲۶۲

۱۷ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۲۶ تیر ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۷۴۲۴ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: اخبار سیاسی هفته

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: گردهمایی استانداران جهت تجدیدنظر در قوانین انتخابات، ادامه حوادث امنیتی در ایران، ادامه اعدام‌های انقلابی، لاینحل ماندن مسایل کردستان و خوزستان. پایان خلاصه.

۳- استانداران سراسر ایران امروز در تهران به منظور بحث در مورد چگونگی فراهم آوردن نیازها و روشهای انتخابات مجلس خبرگان گردهم می‌آیند.

۴- رویدادهای امنیتی در هفته قبل جهت به ستوده آوردن ایران ادامه داشته است. بیشترین صفحات جرایم به موارد قتل و خرابکاری و تروریسم اختصاص یافته‌اند. در هفتم ژوئیه تقی حاج طرخانی بنیانگذار مسجد قباى تهران و یکی از مخالفان عمده رژیم سابق در نزدیک خانه‌اش در تهران به قتل رسید. بعضی گزارشها نشان می‌دهد که قتل اشتباهی بوده زیرا هدف اصلی قاتلین برادر طرخانی بوده که یکی از مشاوران نزدیک خمینی است. گروه فرقان مسئول این قتل شناخته شده است.

در ۶ ژوئیه یک گروه ناشناس با کوکتل مولوتف به دفتر آیت‌الله ربانی شیرازی در شیراز حمله کرده ولی هیچ تلفات یا خسارتی گزارش نشده است. در یک حمله نسبتاً موفق بر علیه یک چهره مذهبی دو مرد ناشناس به سوی آیت‌الله سیدرضی شیرازی شلیک کرده. آیت‌الله شیرازی بنیانگذار مسجد شفا و رئیس یکی از کمیته‌های انقلاب در شمال تهران است. او با سه

گلوله مورد اصابت قرار گرفته، گفته می‌شود شیرازی در وضع رضایت‌بخشی است، اقامتگاه آیت‌الله آل شبیر خاقانی رهبر مذهبی عربهای ایران هم در این هفته مورد حمله قرار گرفت. شایع است ۴ نفر در درگیری داخل خانه به قتل رسیده‌اند ولی خود آیت‌الله آن موقع در منزل نبود.

۵- در دهم ژوئیه رئیس دژبان ژنرال رحیمی در محلی نه چندان دور از مقر فرماندهی واقع در پادگان خمینی (جمشیدیه سابق) مورد هدف قرار گرفت، حمله دوباره‌ای گفته می‌شود در ۱۵ ژوئیه در مقابل پادگان صورت گرفته است. رحیمی که خودش از چهره‌های بسیار خبرساز بوده است راجع به اوضاع ایران در نهم ژوئیه به وسیله وزیر دفاع فرید برکنار شد. ولی روز بعد به وسیله خمینی در شغلش ابقاء شد. رحیمی قبلاً به واسطه طرحش راجع به حفاظت از جان رهبران مذهبی به وسیله گارد دژبان، در خبرها ظاهر شده بود. اما این پیشنهاد به وسیله روحانیت و کمیته‌ها رد شد. در یازدهم ژوئیه رحیمی طرحش را راجع به اعزام ۳۰۰۰ سرباز جهت محافظت از لوله‌های نفت در مقابل خرابکاریها در استان خوزستان اعلام داشت.

۶- اعدامها در ایران همچنان ادامه دارد و گفته می‌شود اولین اعدام زنان از انقلاب فوریه تاکنون انجام گرفته، سه فاحشه در ۱۲ ژوئیه در تهران در برابر جوخه آتش قرار گرفتند، دو فاحشه دیگر در آمل در هفته گذشته شلاق زده شدند، اما از نظر سرنوشتشان آن طور که بر می‌آید احساس خوشبختی می‌کردند. از ۱۲ ژوئیه تاکنون ۱۵ اعدام به دلایل سیاسی و غیرسیاسی انجام گرفته است.

به گفته آیت‌الله آذری قمی رئیس دادگاههای انقلاب تهران موقعیت زندانیان در ده یا پانزده روز آینده روشن خواهد شد. اگر کسانی شخصاً «ضامن» زندانی شوند که او را در روز محاکمه به دادگاه معرفی نمایند یا در صورت عدم دسترسی به زندانی شخص ضامن به جای زندانی محاکمه شود، زندانیان مورد نظر آزاد خواهند شد.

۷- شرایط در خوزستان و کردستان همچنان ناآرام است و همه روزه خبرهایی از درگیری می‌رسد اعتراض و شکایات (منطقه‌ای) و مخالفت با اعتراضات به وسیله چهره‌های سیاسی و مذهبی به چشم می‌خورد، در چهارم ژوئیه میتینگ در مهاباد (کردستان) جهت بررسی مسایل قومی (ایالتی) و پیش‌نویس قانون اساسی تشکیل شد، قانون اساسی به خاطر عدم توجه به حقوق ملی کردها و نیز رسمیت دادن به مذهب شیعه جعفری از طرف بسیاری از گروههای کرد رد شده است. منطقه جلدیان هفته گذشته صحنه برخورد بود، ژاندارمری دفتر محلی حزب دموکرات را بعد از یک جنگ نظامی که در آن دو طرف شرکت داشتند بست. عبدالرحمن قاسملو دبیرکل حزب دموکرات رادیو ایران را متهم کرد که احساسات ضدکردی را برمی‌انگیزد. در میان مطالب پخش شده که از طرف حزب دموکرات تحریک‌آمیز تلقی شده، ادعا شده بود که ۶ تا ۱۰ هزار از اعضای حزب دموکرات یکی از قبایل به نام زارزه را محاصره کرده و رئیس آنها را گروگان گرفته‌اند. رهبر حزب دموکرات شدیداً این مورد را رد کرد.

۸- در هشتم ژوئیه جلسه‌ای به وسیله چهره‌های مذهبی و سیاسی جهت حل مسایل ترکها و کردها که چندی قبل در نرده به برخورد انجامید تشکیل شد، آوارگانی که شهر را ترک کرده‌اند به بازگشت دعوت شدند. دو روحانی مأمور شدند که در حل مشکلات اداره شهر و پرداخت خسارت به آنها که صدمه‌ای دیده‌اند نظارت کنند. در یازدهم ژوئیه تظاهرات آرام به وسیله حزب دموکرات در کردستان برگزار شد. غنی بلوریان سخنگوی حزب گفت که تظاهرات به عنوان اخطار به حکومت جهت توجه به مسایل منطقه برگزار شد.

۹- چهاردهم ژوئیه میوان صحنه نبردی بود که در آن ۲۲ نفر کشته و ۴۰ نفر مجروح شدند. یک خبرگزاری ادعا کرد که نبرد بین پاسداران انقلاب و یک کمیته محلی از کردهای چپگرا بوده است. یک سخنگوی حزب دموکرات مطالب دیگری را عنوان کرد او گفت نبرد بین دهقانانی که طالب حقوق خویش بوده و فئودالهای دست‌نشانده رژیم که در کمیته‌ها نفوذ نموده‌اند اتفاق افتاده است.

۱۰- ناآرامی کردستان معلول یک سری عوامل گوناگون است. مثلاً عوامل منطقه‌ای و آنچه در رابطه با انقلاب ایران اتفاق افتاده است همانند بعضی نقاط دیگر ایران زارعان، املاک مالکان فراری و یا خاندان پهلوی را تصرف کردند.

اخیراً بعضی مالکانی که در زمان شاه زمینشان را گرفتند درصدد بازپس گرفتن دوباره آن هستند، اختلافات زیادی بین کردهای سنی و شیعیان که حکومت را در دست دارند وجود دارد. تقسیم شدن ایران به اقوام مختلف نیز در ناآرامیهای کردستان مؤثر بوده است. آنها در سرتاسر مرز ایران گسترده‌اند، کاهش فعالیت‌های ژاندارمری و جنگ لفظی بین دولت موقت ایران و عراق نیز از جمله عوامل ناآرامی است. ادعاهایی درباره حمله عراق به دهکده‌های مرزی کردستان مطرح گشته است. رقابت قدیمی ترکها و کردها به خونریزی اخیر انجامید. در اختیار داشتن گسترده سلاح به وسیله گروههای رقیب یکی از علل جنگ بود. دوم، ناآرامیها در منطقه کردستان.

۱۱- در ایالت خوزستان ناآرامیها و تظاهرات از اهمیت زیادتری برخوردار است، هفته قبل دو خط لوله نفت و گاز منفجر شد، اقدامات اعتراض‌آمیز دیگری نیز گزارش شده است. یازدهم ژوئیه رادیو تهران گزارش داد که یک انفجار در خط راه‌آهن اهواز، خرمشهر در ۲ کیلومتری خرمشهر اتفاق افتاده است، ایستگاه راه‌آهن در خرمشهر اخیراً مورد حمله‌ای قرار گرفت که هدف آن پاسداران بودند.

گزارشهای دیگر حاکی است که به بعضی منازل و جیب پاسداران در شهر بمب پرتاب شده، تظاهرات عربهای ایرانی در خرمشهر باعث شد که استاندار خوزستان دریادار مدنی به نظامیان در خوزستان آماده‌باش دهد.

۱۲- گزارش رسیده است که در روز سیزدهم ژوئیه ۲۵ نفر از تظاهرکنندگان وقتی که مردان مسلح ضمن یک راهپیمایی آرام به سوی آنان آتش گشودند مجروح شدند.

شرکت کنندگان در تظاهرات از کسانی بودند که خواهان خودمختاری در خوزستان بودند آنها همچنین آزادی زندانیان سیاسی و نیز پایان مداخله مأموران حکومت مرکزی را خواستار بودند، در پانزدهم ژوئیه خرمشهر متشنج شد و آن وقتی بود که مهاجمان ناشناس به داخل مسجدی که در آن مجلس یادبود برگزار شده بود بمب انداختند. ۵ کشته و حداقل ۳۰ مجروح گزارش شده است.

در مصاحبه مطبوعاتی که اخیراً انجام شده، مدنی اعلام کرده مسئول ناآرامیها در استان «اخلاگران حرفه‌ای» هستند. مدنی در حالیکه اوضاع را حساس توصیف می‌کرد گفت برای اینکه مسایل فراوان جانبی حل شوند، مجموعه‌ای از قاطعیت، سیاست و زمان لازم است. در مصاحبه دیگری عیسی خاقانی برادر آیت‌الله خاقانی مطالب مغایری را مطرح نمود. او گفت ۴۰۰۰۰ نفری که اخیراً تظاهرات کرده‌اند، آب می‌خواستند. او گفت که منطقه در حال انفجار است. و اگر به سرعت عمل نکنیم ما را به مرحله غیرقابل کنترلی خواهد کشاند.

لینگن

سند شماره ۲۶۳

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۵۵۷۹ ۱۸ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۲۷ تیر ۱۳۵۸
از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (محرمانه) گزارش وضعیت موجود شامل اطلاعات ذیل می‌باشد: امتناع رحیمی از استعفاء راهپیمایی وحدت، لغو کامل طرح ایجاد تأسیسات انرژی اتمی در اهواز و خشونت در ایران.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه) [الف]- رحیمی از استعفا دادن امتناع می‌کند. وی بار دیگر بر موضع خویش تأکید نمود و اظهار داشت جز به درخواست آیت‌الله خمینی استعفا نخواهد داد. گزارشات مطبوعاتی حاکی از آن است که دفتر نخست‌وزیری از رحیمی درخواست نموده که برای مدت چهل و هشت ساعت برای حفظ پرستیژ تقی ریاحی، وزیر دفاع، استعفا دهد. رحیمی نیز گفته است که تسلیم فشار و تهدید نخواهد شد.

نظریه گزارشگر: (محرمانه) بدین ترتیب که اختلاف میان وزیر دفاع و ژنرال رحیمی پیش می‌رود حتماً یکی از این دو نفر سمتش را از دست خواهد داد. رحیمی یک مرتبه کنار گذاشته شده و دوباره به سمت خویش گمارده شده است و ریاحی نیز استعفا داده ولی استعفای وی پذیرفته نشد. به نظر می‌رسد که برخورد این دو در آینده منجر به رویارویی مستقیم دولت بازرگان و دولت «پشت پرده خمینی» گردد.

ب- راهپیمایی وحدت دیروز آیت‌الله خمینی بار دیگر به مخالفینش ثابت نمود که هنوز قدرت مردم را در دست دارد. دعوت آیت‌الله به راهپیمایی وحدت و پشتیبانی از جمهوری اسلامی از سوی مردان، زنان، جوانان و پیران، نظامیان و غیرنظامیان مورد استقبال قرار گرفت و مردم نه تنها در تهران بلکه در دهات، شهرستانها و شهرهای ایران به خیابان ریخته بودند. هنگامی که حجت‌الاسلام هادی غفاری در حال قرائت یک قطعنامه ۹ ماده‌ای برای جمعیت بود، طی یک مانور هوایی شش هواپیمای اف-۵ بر فراز جمعیت عملیات نمایشی انجام می‌دادند. مواد قطعنامه به شرح ذیل است:

۱- ما حمایت قاطع خویش را بیش از پیش از رهبری امام خمینی اعلام می‌داریم و تا آخر از آن دفاع خواهیم نمود.

۲- همان‌گونه که امام خمینی فرمودند ما معتقدیم تنها رهبری مناسب برای جمهوری اسلامی ما همان رهبری اسلام است.

۳- ما حمایت خود را از مجلس خبرگان و تصویب قانون اساسی اعلام می‌داریم و بار دیگر با شرکت در رفراندوم آتی، حمایت خود را نشان خواهیم داد.

۴- ما حمایت خود را از اعمال دادگاههای انقلاب اعلام می‌داریم و از آنان می‌خواهیم که کارشان را تا پاک شدن کشور از وجود تمامی عناصر رژیم سابق ادامه دهند.

۵- ما خواهان مداخله مستقیم ارتش در مناطقی که دشمنان داخلی و یا خارجی در صدد ایجاد هرج و مرج و خونریزی برای نابودی انقلابمان هستند، می‌باشیم.

۶- ما پشتیبانی خود را از تداوم تمامیت ارضی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌کنیم و هرگونه حرکت جدایی طلبانه و تجزیه طلبانه را قاطعانه محکوم می‌کنیم.

۷- ما از رسانه‌های گروهی می‌خواهیم که از آزادیهای موجود سوءاستفاده ننمایند و کسانی که مطبوعات را به عنوان وسیله‌ای برای توطئه‌های ضدانقلابی خویش مورد استفاده قرار می‌دهند، محکوم می‌نماییم.

۸- ما حمایت کامل خود را از اعمال شورای انقلاب اعلام می‌داریم.

۹- ما با تمام قدرت و وحدت کلمه و با ایمان به رهبرمان امام خمینی و انقلابمان با تمامی توطئه‌ها از جمله تروریسم و شاخه‌های گوناگون آن با تمام وجود مقابله خواهیم کرد.

ج- طرح ساختن تأسیسات انرژی اتمی، در اهواز لغو شد. فریدون شهبانی، رئیس سازمان انرژی اتمی ایران و معاون وزیر نیرو در یک مصاحبه رادیویی امروز صبح اعلام نمود که کار ساختمان تأسیسات انرژی اتمی اهواز قرار است به طور کامل متوقف گردد. این تأسیسات توسط یک کنسرسیوم فرانسوی به نام فراماتوم ساخته می‌شد. گزارش دیگر حاکی از آن است که در مورد قرارداد هسته‌ای با آلمان غربی به زودی تصمیم‌گیری خواهد شد.

نظریه تهیه‌کننده: (محرمانه) در ارتباط با نیروگاه اتمی آلمان در بوشهر، آلمانی‌ها خواستار استرداد پرداخت‌های معوقه خود هستند و چنانکه از نقل قولهای مقامات ایرانی در مطبوعات

برمی آید به نظر نمی رسد که ایران تمایلی به ادامه این پروژه داشته باشد.

د- درگیریهای موجود در ایران:

- ۱- کردستان: موج ناآرامی های اخیر در استان کردستان منجر به کشته شدن ۱۱ نفر و زخمی شدن ۳۰ تن گردیده است. رادیو ایران شب گذشته اعلام کرد که در نتیجه انفجار چندین بمب در نواحی تجاری شهر ۱۱ تن کشته و ۱۸ تن مجروح شدند و چند باب مغازه و ساختمان نیز ویران گردید. گرچه هنوز معلوم نیست چه کسی مسئول انفجارات اخیر است با این وجود گفته می شود که ۱۰ نفر در ارتباط با این حوادث دستگیر شده اند.
- ۲- مشکین شهر: بار دیگر درگیری در مشکین شهر رخ داد و زد و خورد میان روستاییان و گروهی از اهالی شهر در تمام روز ادامه داشت. شمار مجروحین این درگیری «صدها تن» نقل شده است. روستاییان به تفنگ و اسلحه های دیگر مسلح بودند و وانت هایی پر از سنگ نیز برای استفاده در این درگیریها به صحنه آورده بودند. این درگیریها بر سر تقسیم آب به روستاییان رخ داده است.

سند شماره ۲۶۴

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۵۶۷۹

۱۹ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۲۸ تیر ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران

- ۱۶- خلاصه (محرمانه) این گزارش وضعیت اطلاعاتی را با عناوین زیر ارائه می نماید: خمینی دیگر از تیمسار رحیمی حمایت نمی کند، ۴۱ سرهنگ ژاندارمری بازنشسته شده اند، قبایل ترکمن ممکن است باز سر به شورش بردارند.
- ۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- خمینی دیگر از تیمسار رحیمی حمایت نمی کند: گزارشات مطبوعاتی حاکی از آن است که آیت الله خمینی حمایت خود را از فرمانده دژبان تیمسار رحیمی، دریغ داشته است. اگر این خبر صحت داشته باشد، رحیمی در مبارزه اش با ریاحی، وزیر دفاع، بازنده شده است. شواهدی که نشان می دهند که این مبارزه پایان یافته است، عبارتند از:

۱- رحیمی برای روز یکشنبه، ارباب جراید را به یک مصاحبه مطبوعاتی فراخوانده و شایعه ای وجود دارد مبنی بر اینکه او در رابطه با موقعیتش به عنوان فرمانده دژبان اعلامیه ای صادر خواهد کرد.

۲- شایعات همچنین حکایت از این دارد که یک محور اصلی بحث بین بازرگان و آیت الله خمینی در قم در هجدهم ژوئیه، موضوع مخالفت رحیمی علیه ریاحی بوده است.

۳- سرلشگر ریاحی به یک گزارشگر محلی گفته است که در ۱۹ ژوئیه به سر کارش در وزارتخانه بر می‌گردد. ریاحی بعد از اینکه گزارش شده بود که تصمیم به استعفاء گرفته است، چندین روز در محل کارش حاضر نشد.

ب- چهل و یک سرهنگ ژاندارمری بازنشسته شده‌اند: رادیو گزارش داده است که چهل و یک سرهنگ ژاندارمری بازنشسته شده‌اند.

ج- قبایل ترکمن ممکن است دوباره سر به شورش بردارند: منبعی که میزان موثق بودن آن مشخص نیست این گزارش را از نشریه «چکیده اخبار ایران» استخراج کرده است. بر اساس گزارش منبعی که اخیراً از دهکده‌ای در نزدیکی مرز شوروی بازگشته است، قبایل ترکمن دوباره در صدد شورش هستند. اکنون که آنها محصول درو شده را جمع‌آوری کرده و خطر از بین رفتن محصول، چنانچه در آخرین درگیریهای بین ترکمن‌ها و فارس‌های ساکن دشت گرگان پیش آمد، وجود ندارد. آنها احساس می‌کنند که چیزی برای از دست دادن ندارند. محصول گندم و جو برای امنیت بیشتر در زیرزمین‌ها انبار شده است، نه در انبارهای معمولی که در درگیری قبلی بسیاری از آنها مورد حمله قرار گرفته و به آتش کشیده شدند. رهبران قبایل برای گردهم‌آیی و مباحثه بر سر خواسته‌های ترکمن‌ها به مدت سه روز در پایان هفته دعوت شده‌اند.

این وقایع نشأت گرفته از حادثه‌ای هستند که در هاله‌ای از ابهام فرورفته است. منبع می‌گوید که هرکس داستان را به گونه‌ای شرح می‌دهد. ظاهراً یک پسر بچه ترکمن از روستای آق‌قلعه به وسیله خدمه یک هلی‌کوپتر که در آنجا فرود آمده بود، ربوده شده است و پاسداران او را در یک محل مخفی نگاه داشته‌اند. این هلی‌کوپتر از انواع هلی‌کوپترهای معمولی ارتش نبود بلکه آبی‌رنگ و شبیه هلی‌کوپترهایی بود که مورد استفاده شاه معزول و خانواده‌اش قرار می‌گرفت. ترکمن‌ها اکنون این حادثه را دست‌آویزی برای پافشاری بر سر خواسته‌هایشان قرار داده‌اند. رهبران آنها قبلاً نامه‌هایی برای آیت‌الله خمینی و مهدی بازرگان نوشته‌اند و از اینکه پاسخی دریافت نداشته‌اند، گله‌مندند. چیزی که ظاهراً بیشترین عامل نگرانی ترکمن‌هاست روش تحکم‌آمیز است. روحانیون اصرار می‌ورزند که اعتقاداتشان به مذهب اهل سنت مورد حمایت قرار گیرد و از این هراس دارند که اگر مذهب شیعه به عنوان مذهب رسمی جمهوری جدید معرفی شود، آنها به دست شیعیان متعصب دچار رنج و مشقت شوند.

همانند کردها، ترکمن‌ها نیز خواهان حق انتخاب مسئولین خود، به کار بردن زبان مادریشان و داشتن مدارس خاص خودشان هستند. آنها از ملاکین فارسی‌زبانی که رژیم گذشته قطعات بزرگ زمین را در اختیارشان گذاشت، هراس دارند و در مقابل نفوذ فزاینده آنها به دنبال کسب حمایت هستند. چنانچه منبع اظهار می‌دارد خمینی حق داشت که از دست روس‌ها عصبانی باشد. هنوز اسلحه از طرف مرز می‌آید و قبایل تقریباً به هر چیز که نیاز دارند، کاملاً مسلحند. همچنین آنها کلاً ترسی ندارند و مشتاق یک نبرد هستند.

سند شماره ۲۶۵

محرمانه

۲۰ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۲۹ تیر ۱۳۵۸

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی. - ۱۸۷۵۳۴
به: سفارت آمریکا، تهران
موضوع: رفت و آمدها

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- چندین منبع ایرانی بسیار موثق در اینجا مطالب ذیل را اظهار داشته‌اند:
قطب‌زاده از سمت خود در رادیو و تلویزیون کنار رفته و در لندن سفیر خواهد شد.
شاهپور بختیار روز سه‌شنبه ۱۰ ژوئیه ایران را از طریق مرز ترکیه، ترک کرد و اکنون در اروپای غربی مخفی است.
خانواده القانیان اخیراً ایران را ترک گفته و اکنون در لندن به سر می‌برند.

ونس

سند شماره ۲۶۶

محرمانه

۲۰ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۲۹ تیر ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۷۶۷۵

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: ای.بی.گرازینی، متخصص امور اطلاعاتی

مقام تأیید کننده گزارش: سرهنگ تی.ای.شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی درباره مطالب زیر ارائه می‌دهد، شامل:
استعفای تیمسار رحیمی. استعفای سرلشگر فرید. انتصاب رئیس جدید ستاد ارتش. ترور یک روحانی. تظاهرات همافران در دوشان تپه. معرفی نامزدهای مشترک برای انتخابات از سوی پنج گروه سیاسی. اخبار متفرقه.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- استعفای تیمسار رحیمی. تیمسار عزیزالله سیف[سید] امیر رحیمی، فرمانده جنجالی نیروهای زبده دژبان، روز گذشته اعلام کرد که به دستور امام روح‌الله خمینی از پُست خود کناره‌گیری می‌کند. رحیمی در مصاحبه با خبرنگاران گفت: «پس از ۲۰ سال تحمل درد و رنج و زندان و بیکاری و ۵ ماه فرماندهی دژبان، به احترام دستورات امام خمینی استعفا می‌دهم، زیرا اعتقاد دارم پیروی از دستورات رهبر وظیفه هر ایرانی است.» حاج قدرت‌الله لطفی، فرمانده پاسداران سپاه‌جامه‌ای که محافظ رحیمی بودند فاش ساخت که به تیمسار رحیمی

پیشنهاد شده است تا به عنوان وابسته نظامی ایران در خارج از کشور انجام وظیفه نماید، ولی او پیشنهاد فوق را رد کرده است. هم اینک آیت‌الله خمینی در حال بررسی واگذاری مأموریت دیگری به تیمسار رحیمی است. بر اساس گزارش رسانه‌های خبری، رحیمی در خلال آخرین مصاحبه‌اش، همچون مصاحبه‌های دیگرش تأکید کرد که «من از مستشاران خارجی، علی‌الخصوص مستشاران نظامی متنفرم. سی سال است که مستشار نظامی داشته‌ایم، و حالا موقع آن است که افسران زبده خودمان کارها را انجام بدهند.» او همچنین متذکر شد که محافظان سیاه‌جامه‌اش «جدانشدنی» هستند و همچنان از جانش محافظت خواهند کرد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): برکناری تیمسار رحیمی کمی بعد از ملاقات روز گذشته آیت‌الله خمینی و طالقانی در قم صورت می‌گیرد. طبق حکم کتبی سرلشگر ریاحی برای تیمسار رحیمی، او تا زمانی که پُست مناسبی برایش پیدا شود در ستاد کل ارتش انجام وظیفه خواهد کرد. البته به اعتقاد ما این آخرین خبری نیست که از رحیمی خواهیم شنید. مسلماً او ساکت نخواهد نشست و هر وقت فرصتی پیدا کند نظراتش را به خبرنگاران ابراز خواهد کرد. بر اساس شایعات تا ۴۸ ساعت دیگر نام جانشین رحیمی اعلام خواهد شد. قبلاً گفته بودند که سرهنگی به نام دلنواز جای رحیمی را خواهد گرفت، ولی منابع خبری معتقدند که این خبر صحت ندارد.

ب- استعفای سرلشگر فرُبُد. بر اساس گزارشی که امروز در روزنامه تهران تایمز منتشر شد، سرلشگر ناصر فرُبُد، رئیس ستاد نیروهای مسلح نیز استعفا داده است. تهران تایمز یکی از دلایل استعفای فرُبُد را اعتقاد او به این مسئله ذکر کرده است که نیروهای مسلح نباید در سیاست دخالت کنند و نباید از در حکم ابزاری برای مداخله در امور سیاسی و یا مقابله و سرکوب تظاهرات سیاسی استفاده کرد.

سرلشگر فرُبُد در توضیح دلایل استعفایش که پس از مشورت با مقامات ارتش و دولت انجام شد، گفت: «برخی اختلاف‌نظرها و دیدگاهها و همچنین مداخله‌ی کمیته‌ها، گروه‌های سیاسی، و سایر مراکز قدرت در امور ارتش گزینه‌ای بجز استعفا برای من باقی نگذاشت.» سرلشگر فرُبُد گفت اگر می‌خواهیم واقعاً یک ارتش مردمی داشته باشیم، ارتش باید کاملاً «استقلال فکر» داشته باشد تا بتواند از منافع ملی دفاع کند و نظم و انضباط خود را محفوظ نگاه دارد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): منابع خبری می‌گویند که استعفای سرلشگر فرُبُد غیرمنتظره نبود و رئیس جدیدی به ریاست ستاد ارتش منصوب شده است. (نگاه کنید به پاراگراف پ همین گزارش)

ج- انتصاب رئیس جدید ستاد ارتش: بر اساس گزارش‌های خبری در مرکز خبر برای خبرنگاران خارجی و همچنین روزنامه‌های ایران، نخست‌وزیر مهدی بازرگان سرتیپ شاکر را به ریاست ستاد مشترک نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران منصوب کرده است. این

انتصاب در روز ۱۹ ژوئیه انجام شد. علاوه بر نکاتی که در پاراگراف ب ذکر شد، گزارشی در مرکز خبری برای خبرنگاران خارجی انتشار یافت که در آن آمده بود یکی از دلایل استعفای سرلشگر فرید اعتراض به انتصاب آخوندی به نام سید علی خامنه‌ای در پست معاونت وزیر دفاع بوده است.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): هیچ شرح حالی از سرتیپ شاکر در دفتر وابسته نظامی موجود نیست، ولی می‌گویند او در سال ۱۹۲۸ در شیراز به دنیا آمده و در ایالات متحده آموزش دیده است. آخرین پست او فرماندهی شورای علمی دانشکده افسری ایران بوده است. د- ترور یک روحانی: دکتر محسن بهبهانی، واعظ و متصدی سابق برنامه‌های مذهبی در رادیو، شب جمعه ساعت ۱۸:۰۰ به دست یک موتورسوار ترور شد. موتورسوار زنگ منزل بهبهانی را زده بود و وقتی بهبهانی برای پاسخ گفتن درب منزل را باز کرده بود، موتورسوار چندین تیر به مغز وی شلیک کرده بود.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): تا به این ساعت هیچ گروهی مسئولیت ترور بهبهانی را بر عهده نگرفته است ولی تهیه‌کننده گزارش احتمال می‌دهد که ترور فوق نیز به دست همان گروه قبلی صورت گرفته باشد، زیرا شیوه ترور تکراری است، یعنی همان موتورسوار و کوبیدن در. گروه فرقان مسئولیت آخرین تروری را که به همین شیوه انجام شده بود، بر عهده گرفته است.

ه- نامزدهای مشترک ۵ گروه سیاسی در انتخابات: براساس اخبار مرکز خبرنگاران خارجی، ۵ گروه سیاسی از جمله سازمان چریکی مجاهدین خلق تصمیم گرفته‌اند تا در انتخابات مجلس خبرگان نامزدهای مشترکی معرفی کنند. چهار گروه دیگر عبارتند از: جنبش به رهبری دکتر علی اصغر حاج سید جوادی، جنبش انقلابی خلق مسلمان و جنبش مسلمانان مبارز و سازمان شورای اسلامی. نامزدهای مشترک این ۵ گروه عبارتند از: آیت‌الله محمد [محمود] طالقانی، دکتر حبیب‌الله پیمان، دکتر علی اصغر حاج سیدجوادی، مسعود رجوی، دکتر کاظم سامی، عزت‌الله سبحانی، دکتر طاهر کاتوزیان، و دکتر عبدالکریم لاهیجی.

و- اخبار متفرقه:

(۱) روزنامه بامداد گزارش داد که گروهی ناشناس با راکت‌های آرپی‌جی ۷ به پاسگاه ژاندارمری شلمچه در جزیره مینو، در نزدیکی خرمشهر حمله کردند. هنوز هدف مهاجمان از این حمله مشخص نشده است ولی ظاهراً آنها قصد تخریب پل جزیره را داشتند.

(۲) طبق گزارش امروز رادیو ایران، آیت‌الله خمینی روز گذشته در قم اعلام کرد که سازمان رادیو و تلویزیون ملی باید تحت کنترل یک شورا باشد، «و نه در دست یک نفر که هر کاری دلش بخواهد، انجام دهد.»

ز- راهپیمایی همافران در دوشان تپه: در روزهای ۲۱ و ۲۲ ژوئیه ۱۹۷۹ در اعتراض به وضعیت‌شان در نیروی هوایی دست به تظاهرات زدند. منابع خبری می‌گویند که در روز ۲۱

ژوئیه نزدیک به ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر در مقابل ساختمان ستاد نیروی هوایی تجمع کردند و با فریاد از تیمسار امامیان، فرمانده نیروی هوایی خواستند تا از ساختمان بیرون بیاید تا آنها با او صحبت کنند. یکی از منشی‌های ایرانی سفارت آمریکا می‌گوید که در روز ۲۲ ژوئیه تقریباً ۵۰۰۰ نفر همافر در مقابل ساختمان ستاد تجمع کرده بودند و شعار می‌دادند و سرود می‌خواندند. این خانم همچنین گفت که همه مقامات نیروی هوایی برای جلوگیری از بروز درگیری ساختمان را ترک کرده بودند.

نظریات مرکز تهیه گزارش (وابسته دفاعی) (محرمانه):

هنوز خواست همافران و همچنین نتیجه این تظاهرات مشخص نیست. فقط می‌توانیم بگوییم که این بزرگترین تجمع همافران در یک محل بوده است که تا بحال یکی از کارمندان ما آن را دیده و یا گزارش داده است.

نظریات کلی مرکز تهیه گزارش (بدون طبقه‌بندی):

این آخرین گزارشی است که گزارشگر در مورد وضعیت ایران تهیه می‌کند زیرا قرار است در روز ۲۷ ژوئیه به منظور انجام کارهای بازنشستگی‌اش به واشنگتن دی.سی. بازگردد و احتمالاً پُست دیگری در دولت پیدا کند.

سند شماره ۲۶۷

۲۲ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۳۱ تیر ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

از: سفارت آمریکا، تهران - ۷۶۲۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: عکس‌العمل رسانه‌ها

۱- روز جمعه ۲۹ تیرماه، رادیو و تلویزیون ملی ایران یک برنامه نیم ساعته گفتگو پیرامون انقلابهای معاصر جهانی را پخش کرد و به مقایسه نتایج پرداخت. نتیجه حاصله این بود که انقلاب اسلامی ایران مشابه هیچیک از آنها نبوده و کاملاً ممتاز است. شرکت‌کنندگان، مورخین در بخش اعظم مباحثات خود به نقش آمریکا در ویتنام پرداخته و آن را قبیح‌ترین مورد امپریالیسم آمریکا خواندند. رؤسای جمهوری آمریکا از آیزنهاور به بعد محکوم شدند لیکن از نیکسون به خاطر کم‌اهمیت جلوه دادن بحران و تشدید آن انتقاد بسیار شدیدی به عمل آمد. رابطه آمریکا و ایران در زمان شاه طوری توصیف شد که ایران «شریک جرم در شرارت‌های آمریکا» نشان داده شد و شاه منبع اصلی کمک‌های مالی به امپریالیسم آمریکا در ویتنام خوانده شد.

۲- همان شب رادیو و تلویزیون ملی ایران، یک فیلم نیم ساعته تحت عنوان «چگونگی فروش یک نیروی هوایی» را به معرض نمایش گذاشت که در مورد دولت نیکسون بود و عناوین دیگر فیلم عبارت بودند از «رشوه برای ژنرالها» و «ماشین گریسی». دوبله فارسی این فیلم به رشوه‌های داده شده از طرف شرکت نورتروپ و لاکهید به مقامات نظامی سعودی و

اندونزی اشاره داشت. طبق اظهارات آمده در این فیلم، شرکت لاکهید جمعاً ۲۲ میلیون دلار به مقامات خارجی رشوه پرداخته است. کیسینجر مورد انتقاد قرار گرفته است چون وی با افشای رشوه‌ها مخالف بود و معتقد است که این کار بر روابط آمریکا و کشورهای مزبور خساراتی وارد خواهد ساخت. این فیلم به جلسات کمیته امور خارجی مجلس سنای آمریکا در زمینه افشاگریهای موجود پیرامون شرکت نورتروپ نیز می‌پردازد.

۳- نظریه: در تاریخ ۱۸ ژوئیه رادیو و تلویزیون ملی ایران اعلام کرد که برنامه‌های جالبتری را در زمینه تولیدات داخلی و وارد شده، ارائه خواهد کرد تا خواست عمومی ارضا گردد. هیأت نظارت جدید رادیو و تلویزیون ملی ایران برنامه‌ریزی جدید را مطابق با منافع ملی جمهوری اسلامی می‌داند لیکن به هیچ‌وجه پاسخگوی خشونت عمومی نسبت به خشک و ایدئولوژیک بودن محتوای آن نیست.

شلنبرگر

سند شماره ۲۶۸

محرمانه

۲۲ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۳۱ تیر ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۷۶۳۰ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

موضوع: اخراج خبرنگار تایمز

۱- یوسف ابراهیم، نماینده خبری مجله نیویورک تایمز در صبح روز ۲۲ ژوئیه به وزارت ارشاد ملی خواسته شد و یک نامه‌ای که به فارسی نوشته شده بود از طرف بهزادنیا (معاون وزارت) به او داده شد و مضمون این نامه این بود که به او یادآوری شده بود که حضورش در ایران تحت عنوان نماینده خبری مجله نیویورک تایمز امکان نداشته و باید تصمیم بگیرد که «هر چه زودتر» ایران را ترک کند.

۲- ابراهیم کوشش کرد که بهزادنیا را متقاعد کرده ولی چیزی که در جواب شنید این بود که این خواسته «آنها» است و «آنها» خیلی به اشتباهاتی که ابراهیم مرتکب شده چندان صریح سخن نخواهند گفت.

بهزادنیا اضافه کرد: کالیبورن از واشنگتن پست نیز به طور موقت در اینجا خواهد بود و همچنین از نماینده رویتز نیز خواهیم خواست که اینجا را ترک کند و او گفت امکان دارد که تعدادی روزنامه‌های فارسی زبان هم بسته شوند.

۳- کاردار، مسئله را با طباطبایی، معاون نخست‌وزیر و سخنگوی دولت در میان گذاشت. طباطبایی گفت که اطلاعی از موضوع ندارد. کاردار نسبت به این عمل اظهار تأسف کرد.

۴- ابراهیم در نامه کتبی در رابطه با اخراجش به دفتر نخست‌وزیری، رسماً اعتراض کرد. رویدادهای آتی را به آگاهی شما خواهم رساند.

لینگن

سند شماره ۲۶۹

استفاده محدود اداری
از: سفارت آمریکا، تهران - ۷۷۲۰ به: سازان ارتباط بین‌الملل آمریکا، واشنگتن دی. سی.
موضوع: مسعود مهاجر از آیندگان

خلاصه: وابسته مطبوعاتی با مسعود مهاجر، عضو هیأت تحریریه آیندگان ملاقات نمود، مهاجر، آیندگان را عاری از مناقشات داخلی پنداشته و انگیزه آن را رعایت انعکاس رویدادها بدون غرض‌ورزی و دور نگاهداشتن آن از حیطه کنترل و سانسور علما می‌داند، مهاجر در مورد از سر گرفته شدن روابط آمریکا و ایران خوش‌بین نیست و اخراج ابراهیم را نمونه‌ای از رفتار نادرست مراکز متعدد قدرت به حساب می‌آورد.

۱- روز دوشنبه (مردادماه) روزن، وابسته مطبوعاتی با مسعود مهاجر یکی از اعضای هیأت تحریریه آیندگان ملاقات نمود. هنگامی که در اداره روابط عمومی روزنامه منتظر مهاجر بود، روزن با یک پدیده غریب در رابطه با آیندگان روبرو شد که همانا تشویق گزارشگران محقق آزاد به همکاری با این روزنامه بود. تعدادی از مقاله‌های بسیار تحقیقی روزنامه نیز از همین طریق تأمین می‌گردد. شاهد این مدعی نیز گفتگوی وابسته مطبوعاتی، روزنامه‌نگار آزاد شفيعی در تلاش برای فروش افشاگریهای خود در مورد شاهین شهر اصفهان است که بنا به گفته نویسنده طرح شاهزاده اشرف بوده است تا با از بین بردن و اخراج زارعین محلی زمین لازم برای مسکن پیمانکاران آمریکایی را فراهم آورد.

۲- مهاجر، روزن را به چند تن از همکارانش در هیأت تحریریه معرفی کرد و خوش و بش‌ها دوستانه برگزار شد. پس از نشستن پشت میزی که در اطاقی ریخته و پاشیده قرار داشت، مهاجر به مسئله اصلی پرداخت و در مقام تشریح گفت که در روزنامه‌اش میان چاپچی‌ها و نویسندگان برخلاف کیهان مناقشات داخلی وجود ندارد، برعکس در مورد هدف روزنامه همگی آنها اتفاق نظر دارند. با به دست گرفتن قدرت پس از اعتصاب روزنامه پاییز، هیأت تحریریه توانست با چاپچی‌های خود منافع مشترکی را پدید آورد، یعنی تصریح کردند که باید در کشوری که فاقد هرگونه موانع بود به انعکاس آنچه که رخ می‌دهد بپردازند. وی به روزن نمونه‌ای از این کار را نشان داد که یکی مقاله‌ای بود در مورد حمله گروهی به نام جوانان مسلمان اصفهان به مراکز توزیع روزنامه در این شهر، و مقاله دیگر یکی از مقالات انحصاری آیندگان در مورد نادرست بودن کشتار کارگران در حال اعتصاب توسط گروهی از پاسداران. مهاجر گفت روزنامه‌اش به این دلیل شهرت چپگرایی یافته است که عملاً نمی‌توانند و نمی‌خواهند از معیارهای خود منحرف گردند. وی در مورد روابط آمریکا و ایران در آینده نزدیک چندان خوش‌بین نبود و افزود که مراکز قدرت متعدد به هیچ‌وجه اجازه نمی‌دهند که شناخت واقعی از سیاست پیدا شود. وی متقاعد شده بود که اخراج ابراهیم رئیس دفتر نیویورک تایمز مثال خوبی برای نشان دادن زودرنجی این عناصر در این گونه مراکز است که

یکی از آنها بهزاد نیا در وزارت ارشاد ملی می باشد.

۳- مهاجر هنگام یادآوری از تیراژ ۳۰۰ هزار تایی روزنامه بسیار خوشحال به نظر می رسید چون این رقم دو برابر تیراژ سه ماه گذشته است. وی گفت آیندگان مراکز توزیع خود را در لندن، پاریس و ژنوا گشایش داده است و تلاش می کند که در نیویورک یا کالیفرنیا نیز به خاطر تمرکز شدید ایرانیها، این مراکز مورد نیاز را ایجاد نماید. شلنبرگر

سند شماره ۲۷۰

۲۴ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۲ مرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۷۷۷۲ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش هفتگی سیاسی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه گزارش: اقدامات برای آماده شدن به منظور انجام انتخابات مجلس خبرگان ادامه دارد، تظاهرات برای «وحدت» و یادبود مصدق، آشوب در مناطق مرزی ایران- ترکیه، میوان آرام و تقریباً خالی از سکنه است، آیت الله خاقانی در قم ظاهر شده است. (پایان خلاصه).

۳- تعدادی از گروهها و احزاب و سازمانهای گوناگون اسامی کاندیداهای خود برای انتخابات مجلس خبرگان را اعلام نمودند. بدون هیچ تعجبی، اکثریت قریب به اتفاق اسامی ارائه شده تاکنون، از روحانیون است. انتخابات کماکان قرار است برابر برنامه در ۳ اوت انجام شود.

۴- در روز ۱۷ ژوئیه تظاهرات «وحدت» در سراسر ایران به منظور نشان دادن اعتقاد مردم به جمهوری اسلامی و اهداف آن برگزار شد. در حالیکه روزنامهها در گزارشات خود مدعی شرکت «میلیونها» نفر هستند، نشانههایی در دست است که این تظاهرات سراسری به شور و هیجان و خودجوشی تظاهرات روزهای اول انقلاب نبود. مأمور سیاسی سفارت از منبعی در تهران دریافت که توسط کمیته محلی به آژانس کرایه اتومبیل او دستور داده شده بود تا همانند سایر مغازههای مجاور آژانس، تعطیل نماید تا مجبور به شرکت در تظاهرات شوند. (توجه: بنظر می رسد که سازماندهندگان راهپیمایی انقلابی، از روشهای عصر پهلوی سرمشق گرفته باشند). منبع دیگری از کرمانشاه به مأمور سیاسی کنسولگری اطلاع داد بیش از یکهزار نفر در تظاهرات «وحدت» حضور نداشتند، در حالیکه ادعای مقامات، این رقم را به دوپست و پنجاه هزار نفر (یعنی تعداد کل جمعیت شهر) می رساند. طبق اظهار منابع تبریزی، تظاهرات در آنجا به استادیوم ورزشی شهر ختم می گردید و در پرجمعیتترین لحظه خود استادیوم نیمه پر بود.

۵- در ۲۱ ژوئیه، تظاهرات دیگری در تهران به احترام (مجدد) نخست وزیر اسبق، مصدق برگزار شد. در این تظاهرات که به عنوان امری مشترک، توسط «جبهه دموکراتیک ملی»، «فداییان خلق»، «جبهه ملی» و دیگر گروهها برگزار شد، جمعیت زیادی در میدان بهارستان

اجتماع نمودند و آیت‌الله طالقانی سخنرانی نمود.

۶- در روز ۱۹ ژوئیه آشوبی در نزدیکی مرز زمینی ایران- ترکیه واقع در سرو درگرفت، در این روز «یاغیان قبایل» در این منطقه با ژاندارمها و پاسداران انقلاب به زد و خورد پرداختند. افراد قبایل کردنشین یک هلی‌کوپتر دولتی را سرنگون کردند و طبق نوشته روزنامه «بامداد» هشت نفر در این سقوط کشته شدند. گزارشات بعدی روزنامه‌ها مدعی است که سربازان لشکر ۶۴ مردان قبیله یاغی را متفرق نموده‌اند. از قول مقامات رسمی ادعا شده است که یاغیان کوشش می‌نمودند تا از استقرار مجدد ژاندارمری توسط دولت موقت در منطقه مرزی نزدیک ارومیه (رضاییه سابق) جلوگیری کنند. کنسول ترکیه در تبریز در گفتگویی با مأمور سیاسی سفارت آمریکا در ۲۱ ژوئیه گفت که برخلاف ادعاهای مقامات دولت ایران، نیروهای نظامی اعزامی از ارومیه هیچ تلاشی جهت جنگیدن با یاغیان به عمل نیاوردند. همتای او در ارومیه به او اطلاع داد که ارتش صرفاً نیروهای پاسدار انقلاب را تا منطقه سرو همراهی کرده است و هنگامی که نبرد آغاز شد فقط نقش محدودی به عنوان تماشاچی به عهده گرفت. پس از اینکه گروهی از مقامات گمرکی و ژاندارمهای ایرانی برای یافتن پناهگاهی موقت به سمت ترکیه فرار کردند، پای کنسولهای ترکیه در تبریز و ارومیه به حادثه سرو کشیده شد.

۷- پس از درگیری‌های جدی بین سپاه پاسداران انقلاب و گروههای محلی کرد، در میوان در تاریخ ۱۴ ژوئیه، برای چند روز آرامش نسبی به شهر بازگشت. پاسداران انقلاب در شهرهای سنندج و کرمانشاه آماده رفتن به میوان و کمک به همکاران خود شده بودند ولی ظاهراً شورای شهر از عزیمت آنان جلوگیری کرده است. شورای شهر میوان بیانیه‌ای صادر و از مردم شهر درخواست نمود تا آماده تخلیه شهر در صورت بدست‌گیری کنترل امنیتی آن توسط پاسداران انقلاب، باشند و طی تلگرافی به خمینی مدعی شد که اعزام پاسداران انقلاب به میوان، به عنوان یک توهین (به مردم میوان) تلقی خواهد شد. با این حال طبق گزارش روزنامه آیندگان، ۷۵ درصد مردم شهر قبلاً آنجا را ترک کرده و ادارات و فروشگاهها تعطیل شده بودند. خبرگزاری پارس اظهار می‌دارد خروج دسته‌جمعی مردم بعد از پخش شایعاتی در بین مردم میوان مبنی بر اینکه پاسداران اعزامی جهت حمله به ساکنین به آنجا اعزام می‌شوند، آغاز شد.

۸- آیت‌الله خاقانی رهبر مذهبی قوم عرب پس از چندین روز ناپدید شدن از خرمشهر، در شهر قم ظاهر شده است. ناپیدی آیت‌الله خاقانی به دنبال حمله پاسداران انقلاب به اقامتگاه او پس از بمب‌گذاری مسجد جامع شهر، به وقوع پیوست. بعد از انفجار بمب که موجب کشته شدن چندین نفر شد، تعدادی از مردم دستگیر شده و بلافاصله در دادگاه انقلاب به محاکمه کشیده شدند. پنج نفر به اتهام دست‌داشتن در بمب‌گذاری اعدام شدند. گزارشات منتشره مدعی است که انبار بزرگی از اسلحه در منزل آیت‌الله در هنگام تصرف آن پس از انفجار بمب در مسجد، پیدا شده است. معهدا چه اقامت خاقانی در قم به عنوان یک «بازداشت» تلقی شود،

چه «به خاطر امنیت خود او»، خرمشهر در چند روز گذشته آرام بوده است. لینگن

سند شماره ۲۷۱

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۶۰ ۷۹ ۲۴ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۲ مرداد ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش وضعیت حاوی مطالبی درباره عناوین ذیل است: مشکلات همافران، مشکلات آذربایجان غربی و کردستان، دخالت آمریکا در از بین بردن خمینی، خشونت در تهران، اطلاعات اضافی درباره رفتار پرسنل نیروی دریایی ایران. ۱۷ از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (بدون طبقه‌بندی)

الف- مشکلات همافران: اعتصاب نشسته همافران در تهران و تبریز پایان یافته است. این گروه که گزارش می‌شود تعدادشان به حدود ۶۰۰۰ نفر در تهران می‌رسد هنگامی که دستور بازگشت به کار آنها از سوی خمینی در پادگان هوایی دوشان‌تپه قرائت گردید، به اعتصاب خود خاتمه بخشیدند. ابوالحسن بنی‌صدر از دستیاران خمینی که سرگرم بررسی خواسته‌های همافران است، این پیام را از قم آورده و تسلیم آنان کرد.

نظریات تهیه‌کنندگان: محرمانه- اگر چه لیست خواسته‌های همافران معلوم نیست اما تصور می‌کنیم که در دوران اولیه پس از انقلاب تقاضاها از ماهیتی برخوردارند که انجام آنها می‌تواند از نظر مادی همافران را راضی کند. اکنون پس از آنکه در برخی مطبوعات به خواسته‌های همافران تا حدودی رنگ و لعاب ضدانقلابی بودن داده شده، همافران یک نماینده مطبوعاتی برای خود برگزیده‌اند. او در تلاش برای تقویت موضع همافران و بهبود وجهه آنان اظهار کرده است که تقاضای همافران برای عافیت و منافع مادی خودشان نبوده بلکه به طور کلی برای اصلاح انقلاب است.

ب- (بدون طبقه‌بندی) مشکلات آذربایجان غربی و کردستان: همه گزارشات مطبوعاتی حاکی از آن است که مشکلات کردی در استان آذربایجان غربی حادث‌تر از آن است که قابل حل باشد، بنا به گزارش، درگیری و خشونت در سرو، ارومیه، بانه، قاسملا و همچنین در طول جاده بین ترگه‌ور و مرگ‌ور رخ داده است. لشکر ۶۴ زمینی ارتش ایران فعلاً در تلاشهای مربوط به آرام ساختن منطقه مشارکت داشته است. این لشکر از همه طرفهایی که مسئول درگیریها هستند خواسته است تا سلاحهای خود را به زمین بگذارند.

نظریات تهیه‌کنندگان: (محرمانه)

ما احساس نمی‌کنیم که واحد مربوطه در ارتش ایران قادر به فرونشاندن درگیریها در این

منطقه که مستعد ناآرامی است، باشد. انقلاب باعث شده است تا یک زخم کهنه سر باز کند یعنی خودمختاری کردی بر اساس ایده تجزیه‌طلبی که قدمت آن به اندازه خود ایران است. امتیازاتی باید به کردها داده شود و گرنه آنها به روش جنگ سنتی خود که جزئی از شیوه زندگی‌شان شده، ادامه خواهند داد.

ج- (بدون طبقه‌بندی) دخالت آمریکا در از بین بردن خمینی: ما گزارش کرده‌ایم که طی چند هفته اخیر، گزارشات مطبوعاتی ضدآمریکایی کمتر و کمتر شده است. امروز تهران تایمز، روزنامه اطلاعات فارسی و تهران پول (TEHRAN POOL) یک مطلب ضدآمریکایی چاپ کرده‌اند که در آن سرتیپ تای نقش اصلی را به عهده دارد. جزئیات یک توطئه برای از بین بردن انقلاب گفته می‌شود در دست روزنامه اطلاعات است. این روزنامه امروز مدعی شد که شواهد مستندی در دست دارد که اثبات می‌کند چهار افسر عالی‌رتبه ارتش به همراه یک ژنرال آمریکایی به نام تای توطئه‌ای برای خلاص شدن از دست آیت‌الله خمینی چیدند. به نوشته روزنامه اطلاعات، سپهبد برومند، سپهبد قاجار، سرتیپ وجدی و سرهنگ منتظمی با تای این بحث را مطرح کردند که از چهره خمینی تصویر یک کمونیست که از حمایت خارجی برخوردار است، بسازند. نقشه بدین قرار بود که از طریق نسبت دادن یک سری تحرکات روسی به خمینی، وی را در خاورمیانه و افغانستان به صورت یک عنصر روسی نشان دهند. قرار بوده است ثابت شود که خمینی به پیشبرد اغراض روسها کمک می‌کرده است آن هم با نشان دادن تلاش شوروی برای از بین بردن نارضایتی مردم و استفاده از خمینی تحت لوای مذهب برای تأمین منافع خود. اتهام دیگری که قرار بود به خمینی نسبت داده شود این بود که خمینی به عنوان کسی معرفی شود که از لحاظ مادی و معنوی از سوی برخی کشورهای غربی و کمونیستی حمایت می‌شد. اما ظاهراً ایرانی‌ها قادر به درک این مطلب نبودند که چگونه ممکن است هم غرب و هم شرق با توجه به نداشتن هیچگونه منافع مشترک، متفقاً از خمینی حمایت کنند. طبق این اسناد خمینی به کارگران اعتصابی کمک مالی می‌کرده است. توطئه‌گران دل خوش کرده بودند که ارتش از شاه و رژیم او تا آخرین قطره خون پشتیبانی خواهد کرد اما روزنامه اطلاعات می‌گوید که آنها متوجه نبودند که پرسنل بیشتر و بیشتری از نیروهای ارتش طرفدار انقلاب بودند. تای همچنین تصمیم گرفته بود که دانشجویان طرفدار شاه را از خارج به کشور بازگردانده و پست‌های کلیدی را به آنها بسپارد و در همان حال تبلیغات کند که انقلاب از سوی شوروی حمایت می‌شود. به نوشته روزنامه اطلاعات دیگر نقشه‌ها شامل کاهش نرخ بهره بانک‌ها و رو در رو قرار دادن خمینی با یک روحانی رو به اقتدار و خراب کردن وجهه او در میان مردم بود.

د- (بدون طبقه‌بندی) ناآرامیها در تهران: گزارش شده است که یکشنبه شب اعضای کمیته شماره ۳ در تهران به سوی انبوه کارگران که بست نشسته بودند و خواهان دستمزدشان بودند، آتش گشودند. گفته می‌شود شش نفر از شرکت براون و روت (که از زمره شرکتهای آمریکایی

هستند) مجروح شده‌اند.

نظریات تهیه‌کنندگان: (محرمانه) این اولین نمونه از گزارشی است که حکایت از تیراندازی کمپته به سوی جمعیت می‌کند. بنا به کلیه گزارشات قبلی تیراندازی هوایی بوده تا جمعیت متفرق شوند.

هـ. اطلاعات بیشتر درباره رفتار پرسنل نیروی دریایی ایران: (به گزارش وابسته دفاعی تهران به شماره ۶۸۴۶۰۲۵۸۷۹ مراجعه شود.)

۱- (بدون طبقه‌بندی) گزارشات مطبوعاتی ۲۳ ژوئیه تأیید می‌کند که دریادار مدنی از ریاست ستاد نیروی دریایی استعفا داده است. دلایل ارائه شده این است که او با تصدی دو پست مهم دولتی در واقع قادر به اداره هیچیک از آنها نبود. گزارش مطبوعاتی همچنین حاکی است که استعفای دریادار علوی با برکناری اخیر سرلشگر فرید و رحیمی به طور تصادفی همزمان شده است.

۲- (بدون طبقه‌بندی) در گفتگو با وابسته نظامی هند، اطلاعات ذیل درباره دریادار بیگلری به دست آمد. او در ماه می ۱۹۷۷ هنگامی که پست معاونت ریاست ستاد نیروی دریایی را عهده‌دار بود بازنشسته شد. گفته می‌شود او به دلیل عدم لیاقت بازنشسته شد. جالب توجه آنکه دریادار علوی همزمان با بیگلری بازنشسته شد.

سند شماره ۲۷۲

استفاده محدود اداری ۲۴ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۲ مرداد ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۷۷۸۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: بازدید از مؤسسه تلویزیون و سینما

خلاصه: برنامه مهندسی مشترک مؤسسه نیمه مستقل تلویزیون و سینما وابسته به رادیو و تلویزیون ملی ایران با مؤسسه پلی تکنیک نیویورک با اعطای مدرک لیسانس. لیاقتی، مدیر این مؤسسه، روحیه پرسنل آن را خیلی پایین ارزیابی می‌کند. لیاقتی معتقد است که قطب‌زاده برغم رویارویی مالاها با حرفه‌ای‌ها در رادیو و تلویزیون ملی ایران مدیر توانایی بوده است.

۱- وابسته مطبوعاتی روز ۲۴ ژوئیه به دیدار غلامعلی لیاقتی، مدیر مؤسسه تلویزیون و سینما، و دکتر مهدی ایرانی- کرمانی، رئیس گروه تکنولوژی مؤسسه رفت. این ملاقات در اتاق کنفرانس مدیر صورت گرفت و سپس روزن به اتفاق آن دو از کتابخانه و تجهیزات فنی مؤسسه بازدید کردند.

۲- لیاقتی که قبلاً از مقامات مدرسه عالی ارتباطات بود، مدت هفت ماه است که مدیریت این آژانس نیمه مستقل رادیو و تلویزیون ملی ایران را بر عهده دارد. او از زمان مدیریتش در این مؤسسه نیروی محرکه انسجام دامنه وسیعی از کارمندان و تجهیزات فنی در مدارس عالی ارتباطات در سرتاسر ایران بوده است. این مؤسسه ۱۳ سال پیش تأسیس شده و منبع اصلی

رادیو و تلویزیون ملی ایران برای استخدام نیرو و آموزش‌های ضمن خدمت در زمینه تولید، تجهیزات فنی، ارتباطات، پژوهش و نویسندگی بوده است. لیاقتی گفت که مؤسسه مزبور به فارغ‌التحصیلان خود مدرک فوق‌دیپلم مهندسی اعطا می‌کند و برنامه مشترکی نیز با مؤسسه پلی‌تکنیک نیویورک برای اعطای مدرک لیسانس مهندسی ترتیب داده است. دکتر ایرانی - کرمانی افزود که یادداشت تفاهمی با مؤسسه پلی‌تکنیک نیویورک واقع در بروکلین در ژانویه ۱۹۷۸ به امضا رسید و این طرح مشترک هنوز ادامه دارد و انتظار می‌رود که در بهار سال ۱۹۸۰ نزدیک به ۱۵ دانشجوی دیگر برای تحصیل به نیویورک بیایند. دکتر ایرانی - کرمانی گفت که گروهش قصد دارد تمامی درس‌ها را صرفاً به زبان انگلیسی ارائه دهد تا دانشجویان برای گذراندن ۱۲ واحدی که قرار است در مؤسسه پلی‌تکنیک نیویورک بخوانند، آماده شوند.

۳- لیاقتی در میان صحبت‌هایش درباره مسایل مؤسسه با صداقت به وابسته مطبوعاتی گفت که در مقام یک حرفه‌ای به اداره مؤسسه ادامه خواهد داد، ولی با توجه به اتهاماتی که به مدیران رژیم گذشته وارد می‌شود، دیگر کسی برای دانش کارشناسی احترام قائل نیست. او گفت آنهایی که به دیگران تهمت طاغوتی بودن می‌زنند هیچ فرقی با دیگران ندارند، مثلاً آیت‌الله مفتاح که هم اینک در خانه علم، وزیر سابق دربار، می‌نشیند و بر مرسدس بنز او سوار می‌شود. ناگهان دکتر ایرانی - کرمانی وسط صحبت‌ها پرید و گفت: «به خدا اگر بدانم دانشجویانمان در این اوضاع بل‌بشو با مدرک‌هایشان چه می‌کنند!» لیاقتی همین دیروز پس از اعلام حکم خمینی در مورد موسیقی، قطب‌زاده، رئیس رادیو و تلویزیون ملی را ملاقات کرده بود، و به قطب‌زاده تبریک گفته بود که برغم خصومت ملاها و ملامآب‌ها با حرفه‌ای‌ها توانسته است سازمان را از پاشیدگی نجات بدهد. لیاقتی گفت که به اعتقاد قطب‌زاده، ممنوعیت موسیقی از نظر خمینی شامل غنا و یا موسیقی ریتم‌دار بوده است و بدین ترتیب برای خودش قدری جای مانور قائل بود. لیاقتی گفت که قطب‌زاده نزدیک بود از دست علمایی که همان موقع از آسانسور بیرون آمدند و از او وقتی برای سخنرانی در تلویزیون خواستند، از کوره در برود. لیاقتی، قطب‌زاده را مردی ضرورتاً واقع‌بین در اداره سازمان بالقوه قابل انفجار رادیو و تلویزیون ملی ایران با تقریباً هشت هزار کارمندش می‌داند، و معتقد است به همین دلیل بود که قطب‌زاده به موسوی، یعنی همان روحانی که به دلیل مخالفت بوروکراتیک با برنامه‌ریزی‌های اسلامی‌اش استعفا داد، کمکی نکرد.

سند شماره ۲۷۳

۲۵ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۳ مرداد ۱۳۵۸

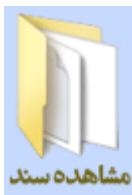
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: استراق سمع خطوط تلفنی

سری

از: سفارت آمریکا، تهران

۱- (سری - تمام متن)

- ۲- تقاضا برای اجازه استراق سمع مکالمات تلفنی ماشاءالله کاشانی (فرمانده نیروهای محافظ سفارت) که از دفتر پارک موتور در حکم ستاد فرماندهی اش استفاده می‌کند.
- ۳- از قرائن چنین بر می‌آید که ماشاءالله کاشانی به زودی از پُستش برکنار خواهد شد. به همین دلیل از لحاظ ضداطلاعات بسیار مهم است که بدانیم چه نقشه‌هایی برای سفارت دارد. کاغذین چیزهایی در مورد نقش دروغین کاشانی به عنوان محافظ سفارت می‌داند. او همچنین آگاه است که کاشانی تهدیدی بالقوه و جدی علیه سفارت و پرسنل آن به حساب می‌آید، علی‌الخصوص حالا که با تمامی امکانات و رویه‌های امنیتی ما آشنا شده است. علاوه بر این ما شواهدی از همکاری او با سرویس‌های بیگانه داریم. این رویه می‌تواند تهدیدهایی داخلی ایجاد کند که فعلاً از آنها آگاهی نداریم. کاشانی ندرتاً از سفارت خارج می‌شود و اکثر کارهایش را از طریق خطوط تلفنی که به آن اشاره شد، انجام می‌دهد.
- ۴- امکانات فنی و امنیتی این عملیات را مهیا کرده‌ایم و احتمال می‌دهیم که روز ۲۶ ژوئیه آماده استفاده باشند.
- ۵- کاردار، COS و افسر امنیتی منطقه توصیه می‌کنند که با این تقاضا موافقت شود. COS احتمال می‌دهد که علاوه بر فایده‌هایی که در ارتباط ضداطلاعات نصیبمان می‌شود، می‌توانیم اطلاعات مفید دیگری نیز کسب کنیم.

سند شماره ۲۷۴

۲۵ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۳ مرداد ۱۳۵۸

سری

به: رئیس رونوشت فوری [نامعلوم]

از: تهران - ۵۳۷۶۰

[موضوع: ماشاءالله کاشانی و پست استراق سمع]

- ۱- ماشاءالله کاشانی که ظاهراً تحت حمایت دادستان انقلاب تهران فعالیت می‌کند فرمانده نیروی نامنظمی است که به ظاهر هدفش تأمین امنیت سفارتخانه است. در واقع بسیاری از فعالیت‌های کاشانی از ربودن یک ایرانی که با مقامات روسی تماس داشت گرفته تا اخاذی و ایجاد رعب برای ایرانیانی که با سفارت کار دارند امنیت سفارتخانه را به جای آنکه بهتر کند بدتر می‌کند. به علاوه گزارش شده که کاشانی از تلفن‌های سفارت برای مکالمه با افراد ناشناخته‌ای در استان خوزستان استفاده می‌کند. انتظار می‌رود استراق سمع خطوط تلفن مورد استفاده کاشانی اخبار منحصر به فردی در مقوله ضداطلاعات در این موارد فراهم کند. (۱) موقعیت او در ساختار انقلاب (۲) طرح‌هایی که به امنیت سفارت و کارکنان آن مربوط می‌شوند و (۳) نقاط ضعفی که تلاش‌های سفارت را برای واداشتن دولت ایران به انتقال وی آسان می‌کنند. ممکن است اطلاعات مثبتی درباره خوزستان نیز که بالاترین اولویت را در رابطه با اهداف استانی ما دارد از این راه به دست آید.
- ۲- عصر ۲۳ و ۲۴ ژوئیه آقای برنات مأمور EOP از EZVIVID بازدید انجام داد. به موجب

CSI F 52-6 ذیلاً طرح پیشنهاد عملیاتی تسلیم می‌شود:

(الف) هدف: ساختمان موردنظر نزدیک دروازه پارکینگ موتوری (موتور پل) در محوطه سفارتخانه واقع شده است و کاشانی از آن به عنوان دفتر استفاده می‌کند. دقیق‌تر می‌توان گفت که آنجا یک پاسدارخانه کوچک است. این مکان دو شماره تلفن دارد خط داخلی ۱۱۲۳۶ از تلفنخانه سفارت می‌گذرد و دیگری ۸۳۷۱۳۲ که خط مستقیم به خارج از سفارت است. صفر این شماره تلفن خاص بسته شده است یعنی از این خط نمی‌توان مکالمه راه دور داشت. چون گزارش شده که شخص موردنظر مکالمات راه دور دارد پیشنهاد می‌کنیم که ابتدا خط داخلی ۱۲۳۶ را هدف کار خود قرار دهیم. برای آوردن شماره دیگر به کنترل پست استراق‌سمع نیز طرح‌ریزی خواهد شد. اما در این مرحله تمرکز کار روی خط داخلی ۱۲۳۶ است.
(ب) پست استراق‌سمع*:

سند شماره ۲۷۵

۲۶ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۴ مرداد ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

از: سفارت آمریکا، تهران - ۷۸۵۲

مرجع: تهران ۷۶۳۰

موضوع: بازدید از مؤسسه تلویزیون و سینما

۱- وابسته مطبوعاتی، روزن، در تاریخ ۲۵ ژوئیه به وزارت ارشاد ملی نزد بهزادنیا رفت تا از جزئیات مقررات مربوط به خبرنگاران خارجی مطلع شود. بهزادنیا با خوشرویی روزن را پذیرفت، ولی اظهار داشت چون مقررات به تازگی تسلیم شورای انقلاب شده است، او نمی‌تواند کتباً مطلبی در اختیار وی بگذارد. با وجود این تأکید کرد که صدور اعتبارنامه و نظارت بر خبرنگاران خارجی در حوزه مسئولیت سفارتخانه‌های ایران در کشوری است که خبرنگار تقاضای ویزا می‌کند. اعتبارنامه خبرنگاران خارجی هر سه ماه یک بار تمدید خواهد شد که طی آن اخبار ارسالی خبرنگار مزبور مورد بررسی قرار خواهد گرفت. چنانچه شواهدی دال بر نادرستی و یا تحریف اخبار ارسالی رؤیت شود، اعتبارنامه آنها لغو خواهد شد. خبرنگاران خارجی باید در هنگام مصاحبه با ایرانی‌ها راهنما یا مترجم منتخب وزارت ارشاد را به همراه داشته باشند.

۲- بهزادنیا با حمله به اعتراض انجمن خبرنگاران خارجی به محدودیت‌های مطبوعاتی در ایران گفت: «همه آنها را بیرون می‌اندازم.» او گفت کلابیورن یکی از همین روزنامه‌نگاران غیرمسئول است چون سخنان شریعتمداری را «تحریف» کرده است، و می‌گوید به جزیره مینو رفته در حالی که در مورد آن منطقه «هیچ چیز نمی‌داند» و هر وقت که بخواهد سرش را پایین

* مابقی سند درباره خصوصیات فنی طرح استراق‌سمع بود که ترجمه نشد. م.

می‌اندازد «و به دیدن من» می‌آید. او درباره ابراهیم گفت که «اسرار عمیقی» در ارتباط با او وجود دارد. او «شانس آورده» که می‌تواند از ایران برود. بهزادینیا با خاطرنشان ساختن کنوانسیون ژنو گفت این کنوانسیون به ایران اجازه می‌دهد که بعضی خبرنگاران را بپذیرد و بعضی دیگر را نپذیرد. بهزادینیا درباره آینده خودش گفت که موقتاً در این مقام انجام وظیفه می‌کند و چون یک جراح لته است، مایل است به حوزه پزشکی بازگردد. لینگن

سند شماره ۲۷۶

۲۶ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۴ مرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۷۸۷۹

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، مقامات سفارت، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: سروان اچ.اف. جانسون، وابسته نیروی هوایی

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: گزارش وضعیت ایران

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی درباره مطالب زیر ارائه می‌دهد، شامل:

اعتصاب کارکنان خطوط هواییمایی غیرنظامی. آرامش در آذربایجان غربی.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- (محرمانه) اعتصاب کارکنان خطوط هواییمایی غیرنظامی. کارکنان بخش ارتباطات سازمان هواییمایی غیرنظامی برای افزایش حقوق‌شان دست به اعتصاب زده‌اند. شکایاتی که سخنگوی کارکنان مطرح ساخت ماهیتی کاملاً اقتصادی داشت و به هیچوجه جهت‌گیری سیاسی در آن مشهود نبود. این اعتصاب به منظور رفع اختلاف فاحشی انجام شده است که بین حقوق کارکنان بخش ارتباطات و برج‌های مراقبت وجود دارد. کارکنان برج‌های مراقبت ماهیانه ۷۰۰۰۰ ریال پاداش دارند در حالی که کارکنان بخش ارتباطات، که به زعم خودشان، همان کار را انجام می‌دهند فقط ۲۰۰۰۰ ریال پاداش می‌گیرند. سخنگوی کارمندان به مردم اطمینان داد که اعتصاب آنها فعلاً تاثیری بر پروازها نخواهد داشت، ولی اگر چهار یا پنج روز دیگر طول بکشد همه فرودگاههای ایران مجبور می‌شوند فعالیت خود را تعطیل کنند.

ب- (محرمانه) آرامش در آذربایجان غربی: گزارش‌های مطبوعاتی از آذربایجان غربی حکایت از حکفرما شدن آرامشی توأم با اضطراب بر این استان دارد. روز گذشته وقتی که سرلشگر فلاحی، فرمانده کل ارتش، از شاهپور و مناطق دیگر در حوالی ارومیه بازدید کرد تا شخصاً وضعیت پرتنش و بی‌ثبات منطقه را ارزیابی کند، استاندار آذربایجان غربی با انتشار بیانیهای اظهار داشت که مقامات محلی و رؤسای قبایل به تفاهم دست یافته‌اند.

۲- خلاصه: کاردار در ملاقات ۳ مردادماه خود با وزیر خارجه یزدی مسایل متعددی را از قبیل اخراج خبرنگار نیویورک تایمز یعنی یوسف ابراهیم مطرح کرد که بر روابط دو جانبه مان سایه افکنده است. یزدی در پاسخ بیشتر به مسئله اخراج ابراهیم و موضع آمریکا در قبال خلیج فارس پرداخت. در انجام این کار یزدی یکی از جنبه‌های پنهانی شخصیت خود را نشان داد که نشانگر موانع عظیمی است که باید در رابطه با نظام جدید ایران با آن سر و کار داشت. پایان خلاصه.

۳- کاردار در آغاز گفتگو اظهار داشت که همانطور که قبلاً گفته است روند بازسازی روابط دو جانبه باید توسط طرفین مربوطه صورت گیرد و علاوه بر این طرفین باید خودداری و تفاهم بیشتری از خود نشان دهند. وی گفت در همین رابطه آراء عمومی آمریکا و ایران حائز اهمیت بسیار است. وی گفت ما سعی کرده‌ایم نشان دهیم که می‌خواهیم واقعیت‌های جدید ایران را بپذیریم، و یادآور شد که خود او در مصاحبه با نمایندگان مطبوعات آمریکا در ایران همین موضوع را عنوان کرده است. وی یادآور شد که ما بازرگانان را ترغیب کرده‌ایم تا به ایران بازگردند، و هر کاری انجام داده‌ایم تا تمامیت صندوق مالی ایران با در نظر گرفتن نقش مشروع کنگره و طرز تفکر آن در رابطه با کمک نظامی به ایران حفظ شود، و قوانین خود را تا حد امکان آن قدر تغییر داده‌ایم تا ناراحتی‌های ایرانیان در نتیجه تعطیل یک بخش کنسولی در تهران و سه کنسولگری در خارج از پایتخت کاهش یابد. خلاصه اینکه ما از هیچ اقدامی فروگذار نکرده‌ایم تا صداقت خود را نسبت به ایران نشان داده باشیم.

۴- وی در ادامه گفت، لیکن بعضی از اقدامات ایرانیها بر روابط دوجانبه ما سایه افکنده است. این مشکلات عبارتند از عدم دسترسی به سوابق موجود در بخش خلیج، تجهیزات ارتباطی همان منطقه و حتی شیشه حفاظ موردنیاز برای بخش کنسولی جدید که متعلق به خودمان می‌باشد؛ عدم دسترسی کنسولگری به جیمز شری؛ اخراج یک خبرنگار آمریکایی دیگر و افزایش تعداد اعدامیها درست پس از انتشار اعلامیه عفو عمومی؛ و اتهامات دیگر عنوان شده از طرف خمینی مبنی بر اینکه آمریکا محصولات زراعی ایران را به آتش می‌کشد تا بتواند مواد غذایی بیشتری را به ایران بفروشد؛ اشغال مداوم محوطه سفارت توسط نیروهای امنیتی عادی که برای حراست از ما تعیین شده‌اند؛ و حتی مسایل کوچکی از قبیل عدم توانایی دولت ایران در پرداخت حقوق معلمین. تای. و همه اینها ماحصل چهره سیاسی ایران در آمریکاست. وی در خاتمه گفت که علت اینکه این مسایل را مطرح می‌کند این است که یزدی

بداند ما چگونه بر مسایل تأثیرگذار بر روابط خود می‌نگریم.

۵- یزدی در پاسخ گفت که ما تنها یک جنبه روابط را می‌بینیم. با اشاره به بیانات ژنرال راجر در مورد طرح نیروهای اضطراری و نیروی ضربتی ۱۱۰۰۰۰ نفره، یزدی گفت ابراز اینگونه نظرات آنهم از طرف مقامات مسئول آمریکایی حیثیت خوبی برای آمریکا در ایران پدید نمی‌آورد. تنها در دو یا سه روز گذشته، یکی از مقامات دیگر که احتمالاً وزیر دفاع براون بود گفته است که آمریکا آماده کاربرد نیرو در خلیج فارس به منظور حفاظت از منافع خود می‌باشد.

۶- یزدی اخراج ابراهیم را به اخراج «هزاران دانشجوی ایرانی که برای گذراندن تعطیلات تابستانی به ایران آمده و اکنون نمی‌توانند به آمریکا برگردند و نه می‌توانند در اروپا ویزا بگیرند ربط داد. وی گفت ابراهیم حتی روایت لازم را بمحض ورود به تهران نداشت، لیکن یزدی شخصاً مداخله کرده بود تا وی پذیرفته شود. پس از آن، علیرغم میهمان دولتی ایران، ابراهیم گزارشات خصمانه‌ای نسبت به ایران ارسال داشته بود. و می‌گفت «ما گمان نمی‌کنیم که این کار با اصول جریان آزاد اخبار ایران مطابقت داشته باشد»، «بنابراین ما باید تأثیر منفی کسانی را که واقعیت را گزارش نکرده و در مورد ایران شایعه‌پراکنی می‌کنند، متعادل سازیم.» به عنوان مثال بدجلوه‌سازی اخبار، وی در مورد یهودیان شیراز سخن گفت که بنا به اظهارات مطبوعات آمریکایی بنا بدلائل مذهبی به قتل رسیده‌اند. او شخصاً در این مورد تحقیق کرده و دریافته بود که یهودی مزبور در یک سانحه اتموبیل کشته شده است. واضح است که این گزارش مطبوعات آمریکایی یک توطئه صهیونیستی بود تا آراء یهودیان آمریکایی نسبت به ایران توأم با نگرانی شود. در این رابطه یک الگوی متداول وجود دارد. ایران یک جامعه دموکراتیک بود، لیکن نمی‌تواند به مطبوعات آمریکایی اجازه دهد واقعیت‌ها را به این ترتیب دگرگون جلوه دهند.

۷- یزدی در ادامه گفت که مطبوعات آمریکا هرگز با اسلام منصفانه برخورد نکرده‌اند. هنگام اقامت وی در آمریکا دو گروه ایرانی که یکی از آنها اسلامی و دیگری مارکسیست بود در خارج از سفارت ایران در واشنگتن با یکدیگر درگیر شده بودند. مطبوعات گزارش کردند که مارکسیست‌ها با شاه ظالم مخالف هستند لیکن اسلامی‌ها می‌خواهند زنان را چادر به سر کنند. در موقعیتی دیگر هنگامی که وی با خمینی در پاریس به سر می‌برد، نیوزویک یک مقاله‌ای نگاشته و خمینی را مارکسیست خوانده بود. او نامه‌ای به این مجله ارسال داشته بود تا این اتهام را رد نماید ولی مجله از چاپ آن خودداری کرده بود اما یکی از افراد آن در پاسخ نامه‌ای نوشته و گفته بود که نیوزویک براساس دلایلی که دارد می‌تواند ادعای خود را ثابت کند. در اسفندماه سال جاری وی به گرگوری روز اجازه مصاحبه داده بود. و روز نیز با یزدی و خمینی مصاحبه کرده و ماحصل مصاحبه را به مجله پنت‌هاوس فروخته بود. یزدی گفت مهم نیست که صحت مطالب گفته شده به روز حفظ شده است. ولی وی نمی‌خواهد که پیامش در مجله‌ای چون پنت‌هاوس منعکس شود. این کار یک عمل شیطانی است و اگر روز تصمیم بگیرد که بار دیگر به ایران بیاید وی شخصاً او را بیرون خواهد انداخت.

۸- کاردار گفت مطبوعات آزاد خطرانی نیز دارد ولی بدتر از همه داشتن مطبوعات تحت کنترل است. وی همچنین این اتهام مطرح شده توسط یزدی را رد کرد و گفت که در آمریکا قرار نیست که مطبوعات طی یک تلاش هماهنگ انقلاب ایران را فاقد اعتبار نمایند. وی گفت بر اساس آنچه که در گزارشات آمریکایی پیرامون ایران دیده می‌تواند بگوید که صحنه تصویر شده کاملاً عینی بوده و فاقد هم‌دردی نیست. او گفت اگر ایران فکر می‌کند که با تحمیل محدودیت‌ها می‌تواند رفتار منصفانه‌تری را جلب نماید مانعی ندارد، ولی ایران باید کیفی‌های ناشی از آن را نیز مدنظر قرار دهد. ایران نیز حیثیتی دارد که باید برای آن مبارزه گردد.

۹- نظریه: عکس‌العمل یزدی نسبت به اظهار نگرانی کاردار در مورد مسایلی که تأثیر منفی بر روابط دوجانبه می‌گذارد به خصوص وحشت وی از مطبوعات آمریکایی یک جنبه غیرمنطقی در شخصیت وی را آشکار ساخت که قبلاً به آن پی نبرده بودیم. در حقیقت، در گفتگوهای پیشین خودداری وی از مسایل عاطفی چشمگیر بود. در مورد مسئله کمک‌های مالی و فروشهای نظامی، به طور مثال او ظرفیت جذب اطلاعات و جرح و تعدیل نظرات خود را نشان می‌داد، و همین کیفیت سبب شد که ما امیدوار شویم که خواهیم توانست بسیاری از مشکلات را مرتفع سازیم.

۱۰- در مورد رفتار مطبوعات با ایران، از بیانیه‌های وی چنین برمی‌آید که علی‌رغم اقامت طولی‌المدتش در آمریکا هنوز فلسفه حاکم بر اصول مطبوعات آزاد را درک نکرده است. او نه پیشنهاد مربوط به خوب بودن طبیعت آزادانه جریان اخبار را می‌پذیرد و نه اینکه ایران قادر نیست مطالب منتشره راجع به خود را تحت کنترل درآورد. علاوه بر این یزدی نمی‌تواند واقعیت را دگرگون جلوه ندهد. آن هم در صورتی که متوجه شود که این کار برای او سودمند است. برخلاف ادعای وی، ابراهیم هنگام ورود به ایران دارای روادید معتبر بود؛ او در فرودگاه متوقف شد چون نام او و یا نامی مشابه با نام او در فهرست سیاه قرار داشت. علاوه بر این یهودی مقتول در شیراز نیز در سانحه اتومبیل کشته نشده بود؛ او (خانم دلرحیم) در جریان یک سرقت به قتل رسیده و قاتلین سعی داشتند سر وی را از تن جدا سازند که این وضع ابتدا مورد توجه نشریات فارسی زبان قرار گرفت و بعدها مورد توجه مطبوعات بین‌المللی واقع گردید. عدم صحت بیانات یزدی در تاریخ ۴ مرداد به اطلاع بایندر در اداره چهارم سیاسی رسانیده شد. بایندر از طرف مافوق خود عذرخواهی کرد. (و بعداً نیز به اصرار مشاور سیاسی که خواستار دریافت جزئیات بیشتری در مورد مقام مسئول آمریکایی که گفته بود به کاربرد نیرو در خلیج فارس متوسل خواهد شد، همین کار را کرد) ولی نسبتاً واضح است که یزدی تنها بر اساس اطلاعات نادرست دریافت شده سخن نمی‌گوید بلکه شایعه‌پراکنی می‌کند.

۱۱- این جنبه از شخصیت یزدی در میان ایرانیها بسیار دیده می‌شود و به خصوص در میان انقلابیهای اسلامی که نسبت به مقاصد آمریکا در رابطه با ایران دچار تردید بوده و درک صحیحی از اساس فلسفی جامعه آمریکا ندارند رایج است. در این رابطه ما شاهد موانع عظیمی

هستیم که در مورد نظام جدید باید با آنها دست و پنجه نرم کرد. لینگن

سند شماره ۲۷۸

محرمانه
از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۱۹۶۹۲۹
به: سفارت آمریکا، تهران
مرجع: تهران ۷۵۳۷

موضوع: تهیه گزارشهای سیاسی

۱- گزارش سیاسی ارائه شده از جانب سفارت در خصوص برنامه‌ریزیهای سال آتی تقریباً دربرگیرنده تمامی موضوعاتی می‌باشد که می‌بایستی به صورت یک گزارش، جدای از گزارشهای روزانه بررسی شود. دو مورد دیگر نیز به ذهنمان می‌رسد:
- قانون اساسی جدید و مطالب مربوط به آن: در هفته‌های آینده در مورد کلیه حوادثی که در امور ایران بیش از همه جنبه‌های ساختاری دارد باید قانون اساسی جدید را کانون توجهات قرار داد. در نظر گرفتن حقایق، عملکرد شخصیتها و برنامه‌های کلیدی در حال حاضر حائز اهمیت است، به طوری که گرایشهای مهم بر پایه مدت زمانی بیشتر، اهمیت خواهد داشت.
- گروه‌های چپ: ضرورت اساسی در اینجا ترکیب گروههای چپ، اهدافشان، تواناییهای بالقوه آنها، ارتباطات خارجی و قدرتشان می‌باشد. احتمالاً سفارت قصد دارد این موضوع را ضمن پیشنهاد خودش درباره احزاب و جنبش‌های سیاسی ایران مطرح کند. ما اعتقاد داریم که این موضوع آن قدر مهم است که باید گزارش جداگانه‌ای به آن اختصاص داد.
۲- ما وضعیت فوق‌العاده مشکل و استثنایی در مورد گزارش سیاسی از ایران را کاملاً درک می‌کنیم و از مساعی سفارت برای حفظ امانت و تلاشهای ویژه در تهیه گزارشهای اصلی سپاسگزاریم.
ونس

سند شماره ۲۷۹

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۷۹۷۷
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی
[موضوع: نظرات مهدی حائری یزدی]

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: مهدی حائری یزدی که یک ملا و دارای تحصیلات فلسفه غرب نیز می‌باشد در ۲۵ ژوئیه به مشاور سیاسی گفت که پر کردن شکاف ارتباطی بین رهبری اسلامی ایران و غرب آسان نخواهد بود. پایان خلاصه.
۳- در ۲۵ ژوئیه مشاور سیاسی با دکتر مهدی حائری یزدی که یک ملای ۶۰ ساله و استاد فلسفه دانشگاه تهران است ملاقات کرد. او دو سال تحصیلی گذشته را با استفاده از بورسیه در

دانشگاه جرج تاون مؤسسه اخلاقیات کندی گذرانده است. حائری در مدرسه فیضیه قم درس خوانده که بنیانگذار آن پدرش بوده و پس از او آیت‌الله خمینی در آن تدریس کرده است. حائری در اوایل دوران چهل سالگی خود به آمریکای شمالی رفت تا فلسفه غرب را مطالعه کند. او به دانشگاه مک‌گیل رفت و از دانشگاه میشیگان یک فوق‌لیسانس و از دانشگاه تورنتو یک دکتری دریافت نمود.

۴- مشاور سیاسی مذاکره را با اظهار این نکته شروع کرد که هیأت نمایندگی دیپلماتیک آمریکا در تهران بیشتر این موضع را داشت که برقراری تماس‌های خود را به مقامات دولتی و ایرانیانی که سوابق تحصیلی به سبک غربی داشتند، محدود کند و این بی‌مبالاتی بوده است. بنابراین، نظر این هیأت درباره مرکزیت دائمی اسلام در زندگانی بسیاری از ایرانیانی که از این دایره برگزیده، بیرون بودند به خطا بود. او گفت که هیأت سعی دارد که از آن اشتباه درس بگیرد و بنابراین از حائری خواست که قبل از بازگشت به آمریکا جهت از سرگیری بورسیه خود در جرج تاون افرادی را از میان گروه رهبری دینی توصیه کند که ممکن است حاضر باشند با مقامات سفارتخانه ملاقات کنند به قصد اینکه در موضوع اسلام و نهضت خمینی آنها را روشن نمایند.

۵- حائری گفت که باید درباره این درخواست بیشتر تأمل نماید زیرا که تعداد خیلی کمی هستند که هم در سیستم‌های فکری اسلام و هم غرب وارد باشند و به این ترتیب بتوانند این شکاف ارتباطی را پر کنند. او گفت که نمی‌خواهد اهمیت ادراکات غلط آمریکا را کوچک نشان دهد اما افزود که مهم است که به خاطر داشته باشیم که در طرف ایران نیز جهات عظیمی بوده و هست. او متذکر شد که خمینی در سنت اسلامی طلبگی دارای سابقه‌ای قوی است اما از جهان غیراسلامی تقریباً چیزی نمی‌داند. حائری گفت که او غرب را درک نمی‌کند و با ترسی که از چیز ناشناخته دارد از آن متنفر است. و با این وجود، خمینی در مقایسه با اکثر روحانیونی که او را دوره کرده‌اند و به او توصیه می‌کنند ذهنش نسبتاً بازتر است.

۶- حائری مسئله پر کردن شکاف ارتباطی را مسئله ساده‌ای تلقی نکرد. او گفت که جمع‌آوری اطلاعات پراکنده کار چندان مفیدی نیست. روند یادگیری ادراک باید با مبانی سیستم فکری شروع شود. دانش سطحی استفاده کمی دارد و این دقیقاً به دلیل آن است که با تغییر اوضاع ربط خود را به موضوع از دست می‌دهد. نگاه کنید به اکثریت عظیم ایرانیانی که در خارج تحصیل می‌کنند. اما هنگامی که به ایران بازمی‌گردند و با اوضاعی متفاوت از آنچه که به محل تحصیلشان ربط داشت مواجه می‌شوند قادر نیستند دانش خود را به کار بندند. اگر آنها واقعاً می‌خواهند که سیستم فکری فرهنگی را که در آن مطالعه می‌کند فراگیرند امکان دارد با مسایلی که متعاقباً در ایران پیش‌روی خواهند داشت به طرز عقلی، منطقی و سیستماتیک برخورد کنند و به این ترتیب با آنها بسر کنند. اما از آنجایی که عده کمی یاد می‌گیرند که چگونه یاد گیرند، دانش سطحی آنها عمدتاً در ایران به هدر می‌رود، به همین ترتیب، محققین

غربی اسلام نیز اغلب با مسایل خود از یک دید غربی به جای دید یک محقق اسلامی برخورد می‌کند. نتیجه کار «WESLAM*» می‌شود که آن هم به نوبه خود فقط یک دانش سطحی است که درک حقیقی از اسلام ندارد.

۷- حائری یادآور شد جهان هر روز کوچک‌تر می‌شود و ایران نمی‌تواند بی‌توجه به اموری باشد که در یک کشور عظیم و ابرقدرت اقتصادی مثل آمریکا روی می‌دهد، گرچه آن ابرقدرت در آن سوی کره زمین باشد. همان‌طور که آمریکا نیز نمی‌تواند از منطقه‌ای که کشورهای صنعتی شدیداً جهت تأمین انرژی خود متکی می‌باشند صرف‌نظر کند. نکته مرموز و مبهم برای هر دو درک یکدیگر و زحمت بزرگ لازم برای حصول تفاهم اصیل است. پاسخ او این بود که محققین حقیقی تبادل‌گردد، افرادی که حاضر باشند همه چیز را دوباره با یک اسلوب فکری متفاوت و بر مبنای معیار رشد یابنده یاد بگیرند. در همان حال تأیید کرد که آگاهی ناقص در صورتیکه بر یک مبنای سیستماتیک حاصل شود از عدم آگاهی بهتر خواهد بود. لینگن

سند شماره ۲۸۰

استفاده محدود اداری ۳۰ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۸ مرداد ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۸۰۶۶ به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی

موضوع: نشریه بورس یوسف رحمتی

خلاصه: وابسته مطبوعاتی، یوسف رحمتی سردبیر و ناشر روزنامه‌های مالی بورس تماس گرفت، حتی سیاست آمریکا در ایران و منطقه را مورد انتقاد قرار داد و گفت این سیاست به هیچ‌وجه پاسخگوی آرمانهای ملی نمی‌باشد، طبق پیش‌بینی وی رابطه جدید و متعادلی بین ایران و آمریکا برقرار خواهد شد و توصیه کرد آمریکا هر چه زودتر سفیری به ایران ارسال نماید.

۱- روز یکشنبه ۷ مردادماه با دکتر یوسف رحمتی ناشر و سردبیر تنها روزنامه مالی ایران یعنی بورس ملاقات کردم. رحمتی که از دیرباز روزنامه‌نگار بوده است این حرفه را ۱۹ سال پیش آغاز نمود. در حال حاضر ۱۲ گزارشگر در تهران و پایتخت و چهل حرفچین، چاپچی و یک مدیر در استخدام خود دارد. رحمتی گفت که تیراژ نشریه‌اش دوازده هزار است و معمولاً در اختیار بانکها و دفاتر دولتی قرار داده می‌شود.

۲- رحمتی گفت نشریه‌اش سعی داشته در گزارش مسایل سیاسی و اقتصادی نقش بی‌طرفانه‌ای داشته باشد و به همین علت یکی از معدود روزنامه‌هایی بود که طی اعتصاب مطبوعاتی شصت روزه پائیز ۱۳۵۷ به کار خود ادامه داد. وی خود را فردی ناسیونالیست، معتقد به رهبریت آیت‌الله خمینی توصیف کرد و در مورد نتایج ملی شدن بانکها و صنایع ابراز بدبینی کرد. وی معتقد است که آیت‌الله خمینی نوعی غرور ملی را پدید می‌آورد و به سرمقاله

* احتمالاً منظور نویسنده، ترکیبی از Wes و Islam. به معنی «اسلام غربی» است. م.

مورخ ۱ مرداد خود تحت عنوان «امنیت تنگه هرمز به آمریکا ربطی ندارد» اشاره کرد که انگیزه‌ای برای این سفر من بود، و آن را بیانیه‌ای شدید علیه آنچه که او آن را خطر نظامی آمریکا علیه منافع بلاتردید کشورهای خاورمیانه می‌داند عنوان کرد. من به بیانیه وزیر دفاع براون در آمریکا اشاره کرده و گفتم که وی اظهار داشته است که آمریکا در منطقه دخالت نخواهد کرد و فقط به درخواستهای احتمالی کمک پاسخ خواهد داد. وی در پاسخ گفت آمریکا باید از «آرمانهای ملل منطقه و نه صرفاً از آرمانهای دولت‌ها» مطمئن گردد، چون همین امر یعنی اطمینان از آرمانهای دولت خطایی بود که آمریکا در رابطه خود با ایران در زمان شاه مرتکب شده بود.

۳- رحمتی تبلیغات ضدآمریکایی رسانه‌ها را توطئه‌ای برای بالا بردن تیراژ بعضی‌ها می‌داند، لیکن اگر سوابق آمریکا در نظر گرفته شود این امر طبیعی به نظر خواهد رسید. وی توصیه کرد که ما بردباری بیشتری نشان داده و هرچه زودتر سفیری به ایران ارسال داریم تا انعطاف‌پذیری مان نشان داده شود و گفت که یک رابطه جدید استوار بر تساوی بین آمریکا و ایران ایجاد خواهد شد.

۴- من به رحمتی گفتم که بایگانی بیسیم ما به زودی کار خود را آغاز خواهد کرد و نیازهای وی برآورده خواهد شد. وی گفت او از این پیشنهاد متشکر بوده و امیدوار است که به زودی شاهد تحقق آنها باشد.

سند شماره ۲۸۱

۳۰ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۸ مرداد ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

به: بایگانی

از: بخش امور خاور نزدیک ایران، برادهانسون

موضوع: ملاقات با مقام مطبوعاتی سفارت ایران

کارآموز تابستانی (براد هانسون) با ساسان اردلان که یکی از مقامات سفارت ایران است و در بخش مطبوعات و روابط عمومی مسئولیت انتشار هفته‌نامه انگلیسی زبان ندای ایران (ایران وئیس) را به عهده دارد به بهانه تحقیق و نگارش رساله‌ای در مورد علی شریعتی ملاقات کرد. آقای شفیق، وابسته مطبوعاتی نیز گهگاه در این گفتگو شرکت می‌جست. ملاقات چند دقیقه‌ای به تأخیر افتاد تا آقای اردلان که یک جوان ریشوست که اخیراً از دانشگاه نیویورک در (رشته مهندسی الکترونیک) فارغ‌التحصیل شده بتواند، نماز بخواند. چند سالی است که آقای اردلان به ایران بازنگشته است. گفتگوی دو ساعته که در آن به مسایل متنوع و نیز شریعتی پرداخته شد و بخشی از آن نیز به زبان فارسی صورت گرفت توأم با خوش برخوردی و لطفه‌پرانی بود.

مسایل مربوط به مطبوعات دائماً تکرار می‌شد. هر دو مقام سفارت ایران معتقد بودند که مطبوعات ایران از زمان مصدق بیشترین مقدار آزادی را به دست آورده‌اند، و در این رابطه از پیدایش ۱۵۰ روزنامه از زمان پیروزی انقلاب سخن گفتند که تمام عقاید سیاسی از قبیل راست،

چپ، اسلامی، مادی و نژادی را با محتوای سنگین ایدئولوژیکی دربر می‌گیرند. گفتگو به اخراج دو گزارشگر آمریکایی یعنی یوسف ابراهیم (نیویورک تایمز) و دیوید لمب (لس آنجلس تایمز) کشیده شد. هر دو مقام مذکور اعتراف کردند که گذشته از دلایل ارائه شده توسط دولت ایران در تهران، علت اصلی اخراج آنها احتمالاً گزارش مغرضانه بوده است. کارآموز تابستانی گفت اینگونه اخراجها مطبوعات غربی را نسبت به ایران بیشتر عصبانی خواهد کرد. اردلان اعتراف کرد که اخراج‌های مذکور وجهه ایران را در خارج آسیب‌پذیر خواهد ساخت؛ لیکن این مسایل از نظر «مردم» ایران «فاقد اهمیت» است و تنها مشکلاتی است که سفارتهای ایران باید در برخورد با مطبوعات خارجی به حل و فصل آنها بپردازند. اردلان افزود که نداشتن گزارش بهتر از ارسال گزارشات مغرضانه به غرب است. به دنبال پرس و جو در مورد غرض‌ورزیهای گزارشگر آمریکایی، اردلان نمونه‌های بسیاری را با استفاده از نقل قول گوشزد کرد که نشانگر «عدم همدردی با انقلاب»، کم‌اهمیت جلوه دادن رویدادها و منابع خبری دست دوم و درجه دو می‌باشد. وی معتقد است که گفته‌های خمینی علی‌الخصوص به صورت مقطعی مطرح می‌گردند، و به عنوان نمونه سخنان وی را در رابطه با «تحریم موسیقی» و «قانون پیشنهادی مطبوعات» یادآور شد. خمینی به طور مستقیم و با قدرت سخن می‌گوید. توده‌های مردمی هوادارش به سادگی سخنان وی را درک می‌نمایند، لیکن سخنان وی را نباید مقطعی گرفت چون همیشه نکاتی را مطرح می‌سازد که تشریح و توضیح عنوانهای مطلب است. در رابطه با اتهام مربوط به «فقدان هواداری»، اردلان از گزارشات هفته‌های اخیر یاد کرد که در آنها دولت کنونی و نه رژیم شاه را مسئول تمام دشواریهای اقتصادی کشور دانسته‌اند (که کلاً همین طور است). «هر دانش‌آموز دبیرستانی ایران نیز می‌توانست وضع اقتصادی ایران را پس از انقلاب پیش‌بینی کند.» مشکلات اقتصادی ناشی از رژیم گذشته است که بیش از حد به وابستگی به خارجیها و تکنولوژی خارجی در بخش صنعتی، کنترل کارخانه‌های ملت توسط چند خانواده بسیار ثروتمند، (و فاسد)، غفلت از کشاورزی، و بروز اعتصابات طولانی و مکرر و قطع درآمد نفتی و غیره می‌پرداخت. طبیعتاً پس از انقلاب با خروج خارجیها و پس از «پاکسازی» و یا فرار بسیاری از مدیران و یا صنعتگران (که اکثر این «دزدها» به «سرزمین دزدها» یعنی آمریکا آمده‌اند) اوضاع اقتصادی سیر نزولی در پیش خواهد گرفت، و کارگران ستم‌کشیده بالاخره باید بتوانند نقش خود را در کار و زندگی خود ایفا نمایند. به نظر اردلان رویدادهای مهمی چون تظاهرات روز وحدت در تهران و یا برگزاری نماز جمعه توسط طالقانی در دانشگاه تهران (به پیشنهاد خمینی) در اوایل ماه رمضان دائماً توسط مطبوعات آمریکایی درست تفسیر نمی‌شد و یا کم‌اهمیت جلوه داده می‌شد. یا تعداد شرکت‌کنندگان کم نشان داده می‌شد که به نظر اردلان حدود یک میلیون نفر در دانشگاه تهران و محوطه‌های اطراف گرد آمده بودند و فرش نماز خود را همراه داشتند که مهمترین و بزرگترین تجمع تاریخی بود. و یا مقایسه‌های دروغینی در هنگام بازگشت خمینی به ایران در رابطه با توده

مردم انجام می‌گرفت تا نشان داده شود که حمایت از وی کاهش یافته است. بالاخره اردلان گفت که یکی از علل «گزارشهای مغرضانه» ارسال گزارشگران موقت و غیرفارسی زبان است که اکثراً با فرهنگ ایرانی آشنا نبوده و به نوبه خود متکی بر منابع محدود افراد خارجی مقیم و یا ایرانیهای آشنا با زبان انگلیسی محدود به منطقه تهران می‌باشند. گذشته از آن در رابطه با مطبوعات، پیرامون مقررات مطبوعاتی پیشنهادی گفتگو شد. اردلان گفت که این قانون در حال حاضر در حد پیش‌نویس است (و گویا متن نهایی انعطاف‌پذیری بیشتری خواهد داشت)، و با همکاری گزارشگران و ناشران تهیه شده، تا شکاف موجود در نتیجه قوانین نامربوط پر شود. انتقاد از وزراء دولت باید ادامه داشته باشد، ولی نباید حاوی جعلیات مغرضانه چون عکس جعلی که نشان می‌دهد یزدی دست شاه را می‌بوسد، باشد. انتقاد از مراجع تقلید (راهنمایان عالیرتبه مذهبی که خمینی در میان آنها بی‌رقیب است) مانند درج مقاله‌ای کوتاه مبنی بر حمله به شریعت‌مداری و به خیابان کشیدن بیش از نیمی از آذربایجانیها در دفاع از او قابل قبول نیست چون این‌گونه امور نشانگر بی‌احترامی و حمله به «مردمی» است که این افراد را به عنوان راهنمایان معنوی خود برگزیده‌اند. به هر حال، اردلان گفت که قبل از انتخابات مجلس شورای ملی (پارلمان) قانون مطبوعاتی باید از ماهیت مشروطی برخوردار باشد تا بتواند قوانین پیشین را رد یا جرح و تعدیل نماید. مطالب دیگری که علاوه بر مطبوعات مورد بحث قرار گرفتند عبارت بودند از کمیته‌ها و گرایش‌ها ضدآمریکایی موجود در ایران. به نظر اردلان «همه به لزوم وجود کمیته‌ها واقف و معترفند» تا پس از انقلاب نظم و قانون برقرار گردد، و جامعه را از بدترین نتایج رژیم منسوخ گذشته پاک سازد و راهی را برای مشارکت مردم در امور محلی باز نماید. ولی بعضی از کمیته‌ها در رابطه با بعضی رویدادها از حدود کنترل خارج شده‌اند. اردلان گفت که بین دولت ایران و کمیته‌ها و میان خود کمیته‌ها در مورد اختیارات تضادی در گرفته است، لیکن وی معتقد است که به محض روی کار آمدن یک دولت مشروع - دولت منتخب - کمیته‌ها به تدریج از بین خواهند رفت. وی گفت اعضای «زرنگ» کمیته‌ها، در شوراهای محلی در سطح روستاها، شهرها و بخشها به کار مشغول خواهند شد و یا «به جهنم خواهند رفت» هنگام مطرح شدن گرایش‌ها ضدآمریکایی به ایران و امکان سفر آمریکاییها در ایران، اردلان گفت این گرایش‌ها شدیداً کاهش یافته است و به هر صورت منظور افراد آمریکایی نبوده‌اند بلکه ضدیت متوجه و علیه دولت آمریکاست. پس از بازگشت خمینی به ایران، گروگانگیری ۷۰۰۰ آمریکایی موجود در ایران کار ساده‌ای بود. اما این کار صورت نگرفت. اکنون اردلان معتقد است که آمریکاییهای روشنفکر می‌توانند به ایران سفر کرده و تغییرات بعد از انقلاب را مشاهده نمایند. اردلان افزود که بازدیدکنندگان غیردولتی آمریکا نباید از دوستان ایرانی خود به خاطر اینگونه ارتباطها ترسی به دل راه دهند. ایرانیها به طور کلی به آمریکاییها صرفاً به عنوان فرد احترام می‌گذارند. در رابطه با عملیات سفارت در واشنگتن، با کارآموز تابستانی مطرح شد که حدود دویست نفر در اینجا به کار مشغولند که از این تعداد حدود ده تا دوازده زن

روسری دار و بدون روسری در انتشار نشریه انگلیسی‌زبان ندای ایران (ایران وئیس) و فارسی زبان شاهد کار می‌کنند. سفارت قادر نیست مرتباً از وزارت خارجه روزنامه‌های ایرانی را به دست بیاورد، که نشانگر از هم پاشیدگی سازمانی دولت ایران است، و به جای آن به دوستانی متکی است که مستقیماً مطالبی را برای این سفارت ارسال می‌دارند. آخرین موضوع مورد بحث ارسال یک سفیر آمریکایی به تهران بود. هر دو مقام سفارت می‌خواستند بدانند که آمریکا در مورد انتصاب سفیر کاتلر تا چه حد پافشاری خواهد کرد. کارآموز تابستانی شخصاً پاسخ داد که این کار احتمالاً تا قبل از انتخاب یک دولت جدید در ایران صورت نخواهد گرفت و ممکن است فرد دیگری برای این کار نامزد شود. گفتگو با تبادل هدایایی چون هفته‌نامه‌های پیشین سفارت، و کتاب شریعتی که به توسط حامد الگار ترجمه شده، پایان گرفت و سفارت ایران از مقامات وزارت خارجه خواست که با شرکت در سخنرانیها و رؤیت فیلم‌های سفارت اطلاعات خود را به طور «دست اول» کسب نمایند. اردلان افزود که کارآموز تابستانی باید سخنرانی‌های مجدداً چاپ شده خمینی، قانون مطبوعاتی پیشنهادی، و قانون اساسی را به طور کامل و به زبان فارسی مطالعه نماید تا متوجه شود که چگونه مطبوعات آمریکایی آنها را نادرست منتشر ساخته‌اند.

سند شماره ۲۸۲

محرمانه

۳۰ ژوئیه ۱۹۷۹ - ۸ مرداد ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، بن - ۱۳۳۵۵
 به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی
 مرجع: الف) بن ۱۲۹۹۰ (ب) فرانکفورت ۶۵۶۱ (ج) هامبورگ ۱۴۰۱ (د) برلین ۱۶۰۷ (ه)
 دوسلدورف ۱۶۸۸.

موضوع: مطالب بیشتر درباره شکار مأموران ساواک از سوی ایران

۱- (محرمانه) وزارت خارجه چیزی درباره دخالت دولت ایران در مبارزه اخیر علیه مأموران ادعایی ساواک سابق کشف نکرده است. به گفته مسئول میز ایران در وزارت خارجه (آلمان) کاردار ایران اطمینان داده است که همه تلاشها را برای تشویق ایرانیان به کار برده است که دولت ایران مرجع صالحی برای برخورد با چنین مسایلی است. کاردار به وزارت خارجه گفت که پاسپورت‌های جدید برای ایرانیانی که پاسپورت‌هایشان توسط مأموران مصادره شده، صادر شده است.

۲- (بدون طبقه‌بندی) کلاوس بولینگ سخنگوی دولت پس [از] جلسه بحث دولت پیرامون مبارزه علیه ساواک اعلام کرد آن دسته از ایرانیانی که می‌خواهند عدالت را به دست خود اجرا نمایند، باید هر چه زودتر اخراج شوند. به طوری که گفته می‌شد روز ۲۶ ژوئیه مطبوعات گزارش دادند که ۱۷ ایرانی در سراسر کشور به دلیل نقض قانون دستگیر شده‌اند.

استوسل

۲- خلاصه- با نزدیک شدن انتخابات سوم اوت برای مجلس خبرگان، چندین حزب انصراف خود را از شرکت در آن اعلام کرده‌اند، اما اکثریت بیش از یکصد حزب کاندیداهای خود را وارد میدان کرده‌اند. وعده داده شده که شیوه رأی‌گیری حساب شده باشد. در چند ناحیه در منطقه کردنشین غرب ایران، ناآرامی ادامه دارد. دولت موقت ایران این پدیده را جدی گرفته است. اما تاکنون هیچ وسیله‌ای برای مقابله با آن پیدا نکرده است. پایان خلاصه.

۳- در ۲۵ ژوئیه، جبهه دموکراتیک ملی متین دفتری اعلام کرد که در انتخابات سوم اوت مجلس خبرگان شرکت نخواهد کرد. جبهه دموکراتیک ملی گفت به منظور اعتراض به عدم توجه رژیم به حقوق ابتدایی بشر، این تصمیم را اتخاذ کرده است. سازمان سیاسی خلق عرب، حزب دمکرات، حزب پان ایرانیست و حزب آزادی هم اعلام کرده‌اند که در انتخابات شرکت نخواهند کرد.

با این وجود بیش از یکصد حزب و سازمان سیاسی دیگر منجمله حزب توده، کارگران سوسیالیست و فداییان خلق از جناح چپ و حزب جمهوری اسلامی از جناح راست، کاندیداهای خود را نامزد کرده‌اند. تا زمان خاتمه ثبت نام کاندیداها در ۲۸ ژوئیه، اسامی بیش از یکهزار نفر برای اشغال ۷۳ کرسی نمایندگی اعلام خواهد شد.

۴- مکانیسم‌های رأی‌گیری قرار است حساب شده باشد. کاغذ رأی‌گیری از رأی‌دهندگان می‌خواهد که نام نمایندگان موردنظر خود را (در تهران تا ده نفر)، بنویسند. بیش از نیمی از افراد ۱۶ سال به بالا بی‌سواد هستند. شنیده‌ایم که افرادی در حوزه‌های رأی‌گیری جهت کمک به بی‌سوادان در نوشتن اسامی منتخبین‌شان حاضر خواهند بود. احتمال دستکاری (در آراء) فکر را به تأمل وامی دارد.

۵- استانهای مرکزی کردنشین ایران، همچنان در ناآرامی شدید به سر می‌برند، و برخوردهای متعددی در طی هفته گذشته گزارش شده است. استاندار کردستان در ۲۲ ژوئیه گفت شهر مریوان در دست شورشیان مسلحی است که مایل به مذاکره با هیچکس به جز یک هیأت نمایندگی اعزامی از تهران نیست. او گزارش داد دو سوم سکنه شهر را ترک کرده‌اند. ادارات تعطیل و ارتباطات تلفنی قطع شده است. یک هیأت نمایندگی به سرپرستی حجت‌الاسلام لاهوتی در ۲۴ ژوئیه به مریوان فرستاده شد که دست خالی بازگشت. سرپرست هیأت مدعی شد که اکراد شرایط غیرقابل‌پذیرشی را مطرح کرده‌اند. ظاهراً جنگ تازه‌ای بین پاسداران انقلاب و اکراد مسلح در ۲۷ ژوئیه در مریوان درگرفت که در آن طبق گزارش

مطبوعات یک نفر کشته و دو نفر به شدت زخمی شدند. ظاهراً افراد پاسدار انقلاب کنترل شاهراه منتهی به شهر را در دست دارند و در گزارشات ادعا شده که آنها وسایل نقلیه حامل مواد غذایی را متوقف و از رسیدن مواد غذایی به سکنه شهر که در خارج از شهر چادر زده‌اند، جلوگیری می‌کنند.

۶- در ۲۵ ژوئیه، سنندج شاهد تظاهراتی توسط «هزاران نفر» در اعتراض به حوادث مریوان، «تجاوز به مریوان» توسط پاسداران انقلاب، و تبلیغات رادیو و تلویزیون بر علیه اکراد بود. در همین حین گروهی که به ادعای خود هزاران نفر هستند، متشکل از سکنه سنندج، مهاباد، سقز و بانه برای نشان دادن حمایت خود از سکنه مریوان به سمت آن شهر در حال راهپیمایی هستند. دیگر گزارشهای مطبوعاتی حاکی است که واحدهای تقویتی زرهی ارتش، اعزامی از قهرمانشهر (کرمانشاه سابق) در حوالی سنندج توسط سکنه کردنشین شهر کامیاران متوقف شده است. مردم با محاصره تانکها، آنها را مجبور به توقف نمودند. شیخ عزالدین حسینی یکی از رهبران مذهبی- انقلابی مهاباد، در ۲۸ ژوئیه از بازرگان نخست‌وزیر درخواست کرد که شخصاً در امور کردستان دخالت کند. حسینی مدعی شد که اگر نیروهای دولت در سنندج یا دیگر شهرهای کردنشین مستقر شوند، احتمال برخوردهای خونین وجود خواهد داشت.

۷- جمشید حق‌گو استاندار آذربایجان غربی مدعی شد «سماجت زمین‌داران در دفاع از ادعاهای فنودالیشان، عامل اصلی آشوب در این استان است». در ۲۲ ژوئیه نیروهای نظامی ایران یک عملیات بزرگ پاکسازی را علیه اکراد محاصره کننده پاسگاه ژاندارمری سرو واقع در مرز ایران- ترکیه، آغاز کردند. لشکر ۶۴ مستقر در منطقه بیانیه‌ای منتشر و به مردم اخطار کرد که سلاحهایشان را به زمین بگذارند.

همچنین نیروهای کمکی از زنجان و قزوین جهت تقویت لشکر ۶۴ اعزام شده‌اند. وقتی که در ۲۴ ژوئیه دسته‌ای از ژاندارمها و ۶ پاسگاه ژاندارمری به دست اکراد شورشی افتاد، آشوبهای بیشتری پدید آمد. نشانه‌هایی در دست است که این ژاندارمها و ارتشها امکان ندارد که عملاً با شورشیان بجنگند. حق‌گو در تلاشی برای توضیح علت خلع سلاح بدون درگیری پاسگاههای ژاندارمری گفت «ظاهراً آنها غافلگیر شده‌اند». او افزود ارتش به پاسگاههای آشوب‌زده اعزام شده اما هدف از این کار سرکوب اکراد، و یا شروع یک درگیری جدید نبوده بلکه صرفاً جهت بررسی شرایطی که منجر به ناآرامی شده، می‌باشد.

۸- ناآرامی بیشتر در آذربایجان غربی: ارتباط خط‌آهن ایران به ترکیه با دستگیری ۵۰ الی ۶۰ نفر از کارگران راه‌آهن توسط مردان مسلح در «قطار» نزدیک ایستگاه مرزی رازی، قطع شده است.

به نظر می‌آید که حق‌گو استاندار نه علت دستگیری (اسارت) کارگران را می‌داند و نه اطلاعاتی از هویت گروه مسلح فوق دارد.

۳ اوت ۱۹۷۹ - ۱۲ مرداد ۱۳۵۸

از: سازمان اطلاعات دفاعی - ۱۱۱۶ به: مرکز اطلاعات جاری سازمان اطلاعات دفاعی
موضوع: گزارش وضعیت کنونی ایران

۱- (محرمانه) اعلامیه ۲ اوت دولت مبنی بر حصول توافق بین کردها و نمایندگان دولت ظاهراً حقیقت نداشته است. همان روز منابع گرد حصول هر نوع توافقی را شدیداً رد کردند. بر اساس آخرین گزارش‌ها، نیروهای ارتش و پاسداران انقلاب هنوز در پادگان‌های خارج از شهر مریوان مستقر هستند.

۲- (محرمانه) در رویدادی دیگر، دو حزب بزرگ اعلام کرده‌اند که انتخابات مجلس خبرگان را که قرار است روز ۳ اوت برای انتخاب ۷۵ نماینده جهت بررسی پیش‌نویس قانون اساسی برگزار شود، تحریم خواهند کرد. بر اساس گزارش‌ها، حزب جمهوری خلق مسلمان به رهبری آیت‌الله شریعتمداری و حزب جبهه ملی به رهبری وزیر سابق امور خارجه، سنجابی، دلایل خود را برای تحریم انتخابات «نبود شرایط لازم برای برگزاری انتخابات آزاد» و عدم توفیق دولت در «فائق آمدن بر فضای استبدادی حاکم بر جامعه» ذکر کرده‌اند. ترک‌زبانان آذربایجانی و بسیاری از میانه‌روها عمدتاً از شریعتمداری حمایت می‌کنند. در طول مبارزه انتخاباتی ۶ روزه در ایران، گزارش‌های زیادی از اینکه طرفداران خمینی پوسترهای متعلق به احزاب فوق و احزاب چپ‌گرا را پاره کرده و هواداران آنها را مورد ضرب و شتم قرار داده‌اند، مخابره شده است.

۳- (محرمانه): حزب جبهه ملی صحت نتیجه انتخابات را نیز زیر سؤال برده است. دولت فهرست رسمی نامزدها را منتشر نساخته است، و رأی‌دهندگان - از جمله بخشی از ۷۰ درصد جمعیتی که بی‌سواد هستند - باید نام نامزدهای مورد علاقه خود را به ترتیب شماره مأخذ در برگه‌های سفید رأی‌گیری بنویسند.

۴- (محرمانه): با کنار کشیدن ۵۶ نامزد حزب جمهوری خلق مسلمان و ۳۶ نامزد حزب جبهه ملی، فقط نامزدهای حزب جمهوری اسلامی طرفدار خمینی و تعدادی از نامزدهای گروه‌های چپی در این انتخابات حضور خواهند داشت. حتی پیش از اعلام تحریم انتخابات نیز طبق برآوردها ۸۰ درصد نامزدها ملا (روحانیان مسلمان) بودند و خمینی نیز مکرراً از مردم خواسته است تا به آنها رأی بدهند.

غیبت گروه‌های اصلی اپوزیسیون و حمایت گسترده از خمینی به این معناست که روحانیان به پیروزی قاطع دست خواهند یافت. همین مسئله موجب نگرانی شدید برخی سازمان‌های غیرمذهبی شده است. بسیاری از این سازمان‌ها نقشی فعال در مبارزات انقلابی برای برکناری شاه داشتند ولی حالا با بیشتر سیاست‌های خمینی مخالفند.

۵- (محرمانه): این وضعیت خبر خوشی برای اقلیت‌های قومی متعدد ایران نیز که در پی

کسب خودمختاری هستند، نیست. پیش‌نویس کنونی قانون اساسی هیچیک از خواست‌های آنها را به رسمیت نمی‌شناسد و چنانچه روحانیان اکثریت را در مجلس خبرگان به دست بگیرند، نباید انتظار تغییرات چندانی را در قانون اساسی داشت. پس از اتمام مهلت یک ماهه بررسی پیش‌نویس قانون اساسی، قانون مزبور به فراندوم سراسری گذاشته خواهد شد. چنانچه قانون اساسی به تصویب برسد، که انتظار هم همین است، خمینی تمامی اصول و سیاست‌هایی را که تا بحال به طور غیر رسمی در کشور مستقر ساخته است، مشروعیت خواهد بخشید.

سند شماره ۲۸۵

۷ اوت ۱۹۷۹ - ۱۶ مرداد ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

از: سفارت آمریکا، تهران - ۸۸۲۱ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: اخراج خدمه فیلمبرداری شبکه ان. بی. سی

۱- وزارت ارشاد ملی به یک گروه چهار نفره خدمه فیلمبرداری شبکه ان. بی. سی دستور داد که کشور را «بنا به خواست خود» در عرض چهل و هشت ساعت ترک کنند. این گروه مرکب از جیم کامپتون خبرنگار آمریکایی و سه تکنسین انگلیسی در روز شنبه ۱۳ مرداد با پاسپورت‌های معتبر وارد ایران شده بودند. آنها بدون کسب اجازه از وزارتخانه به قم رفته بودند، لیکن با کمیته‌های انقلاب تماس گرفته و کمیته‌ها نیز پاسداران انقلابی را به عنوان راهنما در اختیار آنها گذاشته بودند. فیلم تهیه شده در قم توقیف شده است.

۲- هنگام تقاضای اعتبارنامه در روز یکشنبه، علی بهزادینا سرپرست روابط مطبوعات خارجی به آنها گفت که آنها اجازه ندارند در هیچ جای کشور به فیلمبرداری بپردازند، به آنها دستور داده شده که تهران را ترک نمایند و با رزرو بلیط هواپیما به زودی کشور را ترک نمایند.

بهزادینا اعتراف کرد که علت اصلی این اخراج پوشش مغرضانه آخرین نشریه «نیوزویک» در رابطه با انقلاب بوده است.

وی علاوه بر این از سفر خدمه به قم عصبانی بود. بهزادینا افزود که شورای انقلاب تشکیل جلسه داده و تصمیم گرفته است که تا دو ماه به خبرنگاران خارجی اعتبارنامه ندهد، و پس از آن بنا به دعوت دولت ایران خبرنگاران خواهند توانست به ایران سفر نمایند. ولی نماینده بی.بی.سی می‌گوید بهزادینا حاضر نیست سیاست جدید در مورد خبرنگاران خارجی را به عنوان یک سیاست قطعی تأیید نماید.

۳- گرچه خدمه نمایندگان خود را نزد اسدی معاون نخست‌وزیر فرستاده‌اند، لیکن همه معتقدند که دفتر نخست‌وزیر مداخله نخواهد کرد. خدمه ان. بی. سی قرار است روز پنجشنبه توسط هواپیمایی لوفت‌هانزا کشور را ترک نمایند.

گریوز

۸ اوت ۱۹۷۹ - ۱۷ مرداد ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۸۹۵۴ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی.سی.

موضوع: گزارش سیاسی هفتگی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: استان خوزستان آرام است، ولی شهر مریوان همچنان ناآرام. نقض توافق دولت موقت با گروه‌های شورشی برای واگذاری امور امنیتی مریوان به کردها، و وارد شدن ارتش به صحنه. دولت موقت اعلام کرد یک آژانس اطلاعاتی جدید (ساواما) جایگزین ساواک خواهد شد ولی مشابه آن نخواهد بود زیرا بخش «شکنجه» ندارد. با توجه به تمایل ذاتی ایرانی‌ها به استفاده از روش‌های فیزیکی برای بازجویی به احتمال بسیار زیاد ساواما نیز فرزند خلف ساواک از آب در خواهد آمد. اعتصاب و تظاهرات در چندین شهر کشور، و نیروهای کمیته و پاسداران انقلاب هنوز شدیداً در سرکوب این امور مشارکت دارند. نیروهای پلیس و ارتش هنوز توان خود را بازنیافته‌اند. احتمالاً نیروهای شبه‌نظامی کمیته و پاسداران انقلاب تا آینده قابل پیش‌بینی فعالیت خواهند داشت. پایان خلاصه.

۳- خوزستان و مناطق گردنشین کردستان و آذربایجان غربی آرام‌تر از روزهای قبل بودند، و یا حداقل در هفته برگزاری انتخابات اخبار کمتری از آنها در روزنامه‌ها منعکس شده است. یکی از علت‌های آرامی خوزستان احتمالاً نتیجه دستگیری‌های اخیر بوده است. در روز ۳۱ ژوئیه ۱۳ خرابکار به اتهام دست داشتن در آتش‌سوزی‌ای که یک پاسگاه ژاندارمری را در مرز ایران و عراق ویران کرد، در خرمشهر دستگیر شدند. دولت هنوز تلاش دارد سلاح‌های غیرقانونی موجود در این مناطق را جمع‌آوری کند و یک بار دیگر از مردم خواسته است تا سلاح‌های غیرقانونی خود را به پاسگاه‌های ژاندارمری محل تحویل دهند.

۴- دولت در تلاش برای حل بحران مریوان در هفته جاری نیز به مذاکره با کردها ادامه داد، و دکتر مصطفی چمران که اخیراً نامش در گزارش‌های مطبوعاتی مکرراً به چشم می‌خورد، به عنوان معاون نخست‌وزیر، و همچنین سرتیپ ایزدی از مناطق بحران‌زده بازدید کرده و در مذاکرات شرکت کرده‌اند. نتیجه این مذاکرات امضای یک موافقت‌نامه در روز ۱ اوت بود. طبق این موافقت‌نامه، پاسداران انقلاب که به مریوان اعزام شده بودند به تدریج به مقرهایشان باز خواهند گشت و یک شورای محلی مسئولیت برقراری نظم و امنیت را در شهر بر عهده خواهد گرفت. به رغم این توافق، گزارش‌ها حاکی از درگیری پاسداران انقلاب و ساکنین محلی در نزدیکی مریوان در روز ۳ اوت بود. شورای موقت انقلاب در مریوان دولت موقت را به علت محاصره شهر با آتشبارهای توپخانه و استقرار یک دولت نظامی در مریوان به نقض توافق متهم ساخت. حصول توافقی پایدار بین مریوان و دولت موقت هنوز بعید به نظر می‌رسد و ادامه درگیری‌ها بین ساکنین گرد محلی با نیروهای امنیتی مورد حمایت تهران و قم بسیار محتمل

است.

۵- بر اساس گزارش روزنامه‌ها یک آژانس اطلاعاتی تازه تأسیس فعالیت خود را در زمینه جمع‌آوری اطلاعات در داخل و خارج از کشور آغاز کرده است. نام رسمی این آژانس «سازمان اطلاعات و امنیت ملی ایران» یا ساواما است. این سازمان جدیدالتأسیس تحت نظر دفتر نخست‌وزیری و با مدیریت مصطفی چمران فعالیت خواهد کرد. صادق طباطبایی، سخنگوی دولت، می‌گوید که هدف از تشکیل این آژانس صرفاً تحقیقات و جمع‌آوری اطلاعات است و سازمان فوق هرگز پا جای پای ساواک نخواهد گذاشت. ولی تشکیل این سازمان لاقلاً در جوک‌هایی که بین مردم رواج دارد پیش‌بینی شده بود. ماهه‌است که مردم می‌گویند سازمانی به نام ساواخ یعنی «سازمان اطلاعات و امنیت خمینی» جای ساواک را گرفته است. هر چند سخنگوی دولت موقت مدعی است که ساواما بخش «شکنجه» ندارد، ولی بعید است که این سازمان بتواند پاکی و معصومیت خود را برای مدتی طولانی حفظ کند. مقامات امنیتی ایران سابقه‌ای طولانی در به حرف آوردن متهمان با توسل به روش‌های فیزیکی دارند، و بلافاصله بعد از انقلاب معلوم شد که ضرب و شتم در نظام امنیتی جدید به همان اندازه‌ی نظام امنیتی قدیم رایج است. هیچ نشانه‌ای از تغییر این تمایل ذاتی ایرانی‌ها به استفاده از روش‌های فیزیکی دیده نمی‌شود، و با توجه به نوع شخصیت‌هایی که در واحدهای امنیتی جدید مشغول به کار هستند، بسیار بعید است که از ضرب و شتم زندانیان یا متهمان استفاده نشود.

۶- هر چند در طول هفته گذشته درگیری‌های عمده‌ای در ایران رخ نداد، ولی برخی شهرها همچنان شاهد برپایی راهپیمایی‌ها، اعتصاب‌ها و حوادث امنیتی بودند. در قهرمانشهر (کرمانشاه سابق) سه کتابفروشی اخیراً به آتش کشیده شد. در مهران (در استان ایلام) یک نارنجک در دفتر فرماندار منفجر شد. در گناوه (نزدیک بوشهر) کارمندان گمرک در اعتراض به عدم امنیت شخصی و بی‌توجهی مردم به قوانین و مقررات گمرکی دست به اعتصابی یک روزه زدند. اعتصاب کارکنان بخش مخابرات هواپیمایی ملی وارد دومین هفته خود شد، که موجب بروز اختلال و تأخیر در برخی پروازهای داخلی و بین‌المللی شده است. «هزاران نفر از مردم» در زنجان گردهم آمدند و خواستار آزادی اشخاصی شدند که به دستور دادستان دادگاههای انقلاب به زندان افتاده‌اند. آنها همچنین خواستار استعفای دادستان انقلاب، انحلال دادگاه انقلاب و تشکیل یک دادگاه جدید شدند. علاوه بر این، دیپلمه‌های بیکار نیز در اهواز در مقابل استانداری تجمع کردند و خواستار کار شدند.

۷- به طور کلی در رویدادهایی که موجب برهم زدن نظم عمومی و یا بروز حوادث امنیتی می‌شود این پاسداران انقلاب هستند که مداخله می‌کنند. یک سرهنگ پلیس در تهران به کارمند سیاسی گفته است که اگر فقط به سبب کافی نبودن نیروهای پلیس در تهران برای رفع مشکلات روزمره هم که باشد پاسداران انقلاب تا آینده‌ای نزدیک نقشی بسیار مهم در انجام وظایف روزمره کلانتری‌ها ایفا خواهند کرد. در روزهای اول پیروزی انقلاب ۶۸۰۰ پلیس

دو پایه به درخواست خود به شهرستان انتقال یافتند و نیروی پلیسی نیست که جای آنها را پُر کند. منبع مزبور مدعی است که به همین دلیل کمیته‌ها و پاسداران انقلاب که هم اکنون وظیفه کلاتری‌ها را انجام می‌دهند برای مدتی در حوزه استحفاظی کلاتری‌ها فعال خواهند بود. یک افسر ارتش که در تهران مأموریت یافته است اظهار داشت که نه او و نه سربازان تحت امرش به سوی تظاهرکنندگانی که نظم عمومی را بر هم زده‌اند تیراندازی نخواهند کرد مگر در مواردی که صرفاً به منظور دفاع از خود مجبور به این کار باشند، و با اظهارات خود حرفهای افسر پلیس را تأیید کرد. تنها گروهی که می‌تواند و یا مایل به تیراندازی به سوی مردم است همان پاسداران انقلاب و مأموران کمیته هستند که قبلاً سنگدلی خود را در قسمت‌های مختلف کشور به اثبات رسانده‌اند. با توجه به اینکه نیروهای پلیس و ارتش هنوز روحیه خود را بازیافته‌اند و اعضایشان هنوز به دلیل تلاش برای حفظ نظم در روزهای قبل از انقلاب دارند مجازات می‌شوند، دولت موقت احتمالاً مجبور است تا مدتی برای حفظ نظم به نیروهای شبه‌نظامی پاسداران انقلاب متکی باشد. لینگن

سند شماره ۲۸۷

۹ اوت ۱۹۷۹ - ۱۸ مرداد ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

از: سفارت آمریکا، تهران - ۸۹۱۰

به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی - فوری

رونوشت: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: ممنوعیت انتشار روزنامه فارسی زبان آیندگان

خلاصه گزارش: بسته شدن روزنامه آیندگان، که باعث شده است که چندین نشریه دیگر نیز از امکانات چاپ محروم شوند، یکی از مصادیقی است که نشان می‌دهد دولت - شوروی انقلاب از [آزادی] مطبوعات، چه مطبوعات داخلی و چه مطبوعات خارجی، بسیار نگران هستند و این نگرانی به حدی است که انتظار می‌رود که اقدامات سخت‌گیرانه و تندی در دستور کار قرار گیرد.

۱- به گزارش مطبوعات محلی، صبح روز ۷ اوت، نیروهای مسلح انقلابی به دفتر روزنامه فارسی زبان آیندگان هجوم آورده و پس از دستگیری ۱۰ الی ۱۲ نفر از کارمندان و اعضای هیأت تحریریه، دفتر روزنامه را پلمپ کردند. نیروهای انقلابی حکمی در دست داشتند که به موجب آن دادستان عمومی به آنها اجازه داده بود که کارمندان چاپخانه را از دفتر روزنامه به بیرون هدایت کرده و دفتر روزنامه را پلمپ نمایند. روزنامه بامداد در نسخه صبحگاهی خود گزارش داده است که کارگران چاپخانه از محوطه ساختمان خارج نشده و اقدام به تحصن در داخل چاپخانه نموده‌اند. تمامی خطوط تلفن ساختمان روزنامه قطع شده و تمامی دربهای ساختمان پلمپ شدند. در غروب همان روز، کارمندان روزنامه آیندگان اطلاعیه‌ای صادر کرده

و در آن خواستار آزادی سریع و بی قید و شرط بازداشت‌شدگان و رفع فوری ممنوعیت انتشار از روزنامه شدند. منبع ما در روزنامه آیندگان گزارش داده‌اند که کارمندان این روزنامه روز گذشته با چند وکیل ملاقات کرده و تلاش کرده‌اند که با کمک آنها میزان مشروعیت حقوقی حکم دادستان را به چالش بکشند. مهدی ممکن، معاون مطبوعاتی وزارت ارشاد ملی خاطرنشان کرده است که وزارت ارشاد ملی هیچ نقشی در بسته شدن روزنامه آیندگان نداشته است.

۲- روزنامه‌ها دلایل زیادی برای تصمیم دادستان [مبنی بر بستن روزنامه آیندگان] مطرح کرده‌اند. اولین دلیل این اقدام از اسنادی نشأت گرفته که اخیراً به دست آمده است. اطلاعات به دست آمده از این اسناد حاکی از موارد ذیل است: روزنامه آیندگان سابقاً ارتباطات نزدیکی با ساواک داشته است و در یک مقطع یعنی در زمان مدیریت داریوش همایون، مبلغی معادل ۷/۵ میلیون ریال از شاه دریافت کرده است؛ این روزنامه با حمایت و همکاری اسرائیل تأسیس شد و در نتیجه، متقابلاً در مواضع خود از اسرائیل در مقابل اعراب حمایت می‌کرد؛ هیأت تحریریه و برخی کارمندان روزنامه با سازمان سیا همکاری داشته‌اند. دومین دلیل تعطیلی این روزنامه، عملکرد اخیر آن بوده است؛ این روزنامه متهم است که قبل و پس از پیروزی انقلاب اسلامی مرتکب موارد ذیل شده است: مقابله با منافع جامعه اسلامی و عموم مردم، انتشار اخبار و تحلیل‌های نادرست و هدایت شده، ترویج مکاتب منحرف در جمهوری اسلامی، همکاری با گروه‌های اپوزیسیون، شکایتهای قضایی صورت گرفته بر علیه این روزنامه، عدم توجه و رعایت آیین‌نامه جدید تعیین شده برای مطبوعات، شکایت ارتش از این روزنامه دایر بر این که روزنامه آیندگان اقدام به انتشار اطلاعات سری دولتی نموده و در جهتی مغایر با منافع ملی حرکت کرده است.

۳- بسته شدن چاپخانه گسترده متعلق به روزنامه آیندگان، منجر به تعطیلی روزنامه‌هایی شده است که از امکانات چاپخانه این روزنامه استفاده می‌کنند؛ از جمله، کیهان آزاد- روزنامه‌ای با طول عمر تنها دو روز که توسط هیأت تحریریه سابق کیهان منتشر شد، ندای آزادی- روزنامه‌ای چپ‌گرا با طول عمر سه هفته که اخیراً به اتهام توهین به خمینی و آزادی محکوم به تعطیلی شد و ارگان [مطبوعاتی] جبهه دموکراتیک ملی به رهبری متین‌دفتری. البته کیهان آزاد موفق شد که یک کارگاه چاپخانه جایگزین برای خود مهیا کرده و گزارشی یک صفحه‌ای منتشر کرد و در این گزارش خاطرنشان کرد که اقدام صورت گرفته [بسته شدن روزنامه آیندگان] در حقیقت دسیسه‌ای است که ساختار قدرت برای مقابله با مطبوعات آزاد برگزیده است؛ این گزارش اقدامات دولت در خصوص مطبوعات را این گونه برشمرده است: نفوذ در روزنامه اطلاعات و استفاده از این روزنامه به عنوان ابزار تبلیغاتی به نفع خود، کنترل روزنامه کیهان از طریق نماینده خود یعنی بازاری [به نام] مهدیان و اکنون نیز حمله به روزنامه آیندگان که نماد یک روزنامه مستقل و آزاد است و علاوه بر این، امکانات چاپخانه خود را در

اختیار دیگر مطبوعات نیز قرار می‌دهد. کیهان آزاد گزارش داد که برای یافتن یک چاپخانه مناسب تلاشهای زیادی صورت داده است اما صرفاً با یک انحصار دولتی بر منابع چاپخانه‌ای مواجه شده است و تنها مرجعی که در این زمینه به یاریش آمده، روزنامه آیندگان بوده است. در گزارش کیهان آزاد آمده است که یکی از دلایل بسته شدن روزنامه آیندگان این است که جرأت چاپ روزنامه کیهان آزاد را داشته است؛ چرا که کارکنان این روزنامه متهم به دشمنی با رژیم هستند. افزون بر این، امروز مطبوعات محلی گزارش دادند که فعالیت دو نشریه دیگر نیز به حالت تعلیق درآمده است؛ این دو نشریه عبارتند از: هفته‌نامه آهنگر که یک هفته‌نامه هجوآمیز است و روزنامه پیغام امروز که منتقد سیاستهای دولت موقت انقلاب اسلامی است. دفتر دادستان عمومی اعلام کرده است که هفته‌نامه آهنگر فاقد مجوز لازم برای انتشار است و تاکنون بدون مجوز منتشر می‌شده است و به همین دلیل مجبور به تعطیلی شده است. هیأت تحریریه روزنامه پیغام امروز بیانیه‌ای صادر کرده و دلیل تعلیق داوطلبانه این روزنامه را تهدیدهای صورت گرفته بر علیه کارکنان روزنامه عنوان کرده است.

۴- واکنشهای اولیه احزاب و گروههای سیاسی، البته به استثناء حزب جمهوری اسلامی، حاکی از مخالفت شدید با بسته شدن این روزنامه‌ها است. دکتر علیزاده، دبیر کل حزب جمهوری خلق مسلمان که گرایش زیادی به آیت‌الله شریعتمداری دارد، اظهار داشت که حزب متبوع وی اقدام دادستان را محکوم می‌نماید و قانون جدید مطبوعات را قانونی «پوچ و تهی» می‌داند. حزب سوسیالیست کارگران نیز «حمله به روزنامه آیندگان را به عنوان مصداق تجاوز به آزادی مطبوعات تلقی کرده» و تصریح کرده است که این اقدام بلافاصله پس از تصویب قانون مطبوعات صورت گرفته است. جبهه دموکراتیک ملی نیز، که یکی از قربانیان غیرمستقیم بسته شدن روزنامه آیندگان محسوب می‌گردد، اعلام کرده است که «ممنوعیت انتشار روزنامه آیندگان گواهی برای وجود توطئه‌ای با هدف تجاوز به حقوق و آزادی‌های مردم».

۵- نظریه: ممنوعیت روزنامه آیندگان گواه مبرهن و آشکاری است از تلاش برای کسب کنترل و سیطره بر مطبوعات داخلی و خارجی. قدر مسلم تلاقی و هم‌زمانی این موضوع [بسته شدن روزنامه آیندگان] با اعمال فشارهای زیاد از ناحیه وزارت ارشاد ملی بر خبرنگاران و گزارشگران خارجی، تصادفی نیست؛ نمونه بارز فشارها و محدودیتهای اعمال شده بر مطبوعات و خبرنگاران را می‌توان در مواردی همچون اخراج گروه فیلمبرداری خبرگزاری ان.بی.سی از ایران، بسته شدن روزنامه آیندگان و برخورد با روزنامه مستقل و خودمختار کیهان به نظاره نشست؛ مشخصاً هدف اصلی اتخاذ این رویکردها، هماهنگی، هم‌نوایی و انطباق کامل مطبوعات با شاخصه‌ها و معیارهای انقلابی است. آیین‌نامه و قانون مطبوعات، که اواخر هفته گذشته به تصویب شورای انقلاب رسید، با استفاده از عبارات و مفاهیمی مبهم و کلی، اختیارات ویژه‌ای برای دولت انقلابی در اعمال محدودیت بر مطبوعات قائل شده است؛ به عنوان مثال در این آیین‌نامه آمده است که هرگونه ترویج و حمایت از دیدگاههای رژیم سابق،

جرم محسوب شده و مستحق برخورد خواهد بود؛ بر اساس این آیین‌نامه به دولت اجازه داده شده است که اسناد و یادداشتهای خبرنگاران، حتی خبرنگاران خارجی، را مورد واکاوی و ارزیابی قرار دهد و بخشهای مغایر با مبانی انقلاب و یا اسلام را حذف نماید. گریوز

سند شماره ۲۸۸

۹ اوت ۱۹۷۹ - ۱۸ مرداد ۱۳۵۸

سری

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران

موضوع: پروژه ویژه

۱- (سری - تمام متن)

۲- قسمت زیر خلاصه‌ای از اطلاعات مهم دریافت شده در مورد ماشاءالله کاشانی می‌باشد. الف- کاشانی ظاهراً دو نفر از کارکنان خارجی کنسولگری یعنی آقای قدسی و یک زن ناشناس که بعد از مراحل روشنگری معلوم شد خانم شهناز بوده را وادار به همکاری با خود نموده است.

ب- کاشانی ظاهراً در مورد فعالیتهای ویزای آمریکا، درگیر مسایل جنسی شده است.

ج- کاشانی در تماس مستقیم با دفتر وزیر امور خارجه (یزدی) می‌باشد. این تماس ظاهراً در رابطه با گرفتن ویزا برای دوستان. یزدی بوده ولی به این مسئله محدود نمی‌شود.

د- کاشانی دو جواز دارد که به حضورش در سفارت رسمیت می‌بخشد. یکی از دادستان کل انقلاب مهدی هادوی و دوم از مرکز سپاه پاسداران.

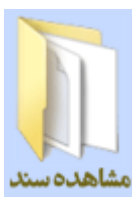
کاشانی در تماس مستقیم با هادوی بوده و حداقل یک معامله درباره دفتر دادستانی کل انقلاب در لاهیجان شمال دارد (بیشتر از این مشخص نیست).

ه- کاشانی و برادرش حسن جهت گرفتن حقوق در ازاء خدمات ارائه شده به سفارت به نزاع پرداختند.

(برای اطلاع شما) حسن سفارت را ترک نموده و حداقل یکی از افراد گروه کاشانی را با خود همراه نموده است. حسن فعالتر از بقیه اعضای گروه کاشانی می‌باشد، بدین جهت پیروانی در میان اعضای جوانتر پیدا کرده است. این مسئله بدین جهت اهمیت دارد که ممکن است حسن را وسوسه کند که دوباره تحت شرایط نامساعد برگردد.

(آخرین خبر: حسن به محوطه سفارت بازگشته و مشخص نشده که آیا وی جهت ملاقات آمده و یا جهت پیوستن به گروه کاشانی).

۳- تبادل به موقع اطلاعات مشکل شده و این به دلیل حجم زیاد مطالب است. در روزهای اخیر ما روی خط بیرون متمرکز شده‌ایم (منظور خط تلفن است. مترجم). در جهت دستیابی به اطلاعات بیشتر در مورد قضیه کنسولی تأکید بیشتری روی خطوط داخلی سفارت (مکالمه‌های قبل در مورد ویزاها روی این خط بودند) می‌باشد. در هر حال دفتر قضیه کنسول

را دنبال خواهد کرد.

۴- مأمور سیا گزارش جداگانه‌ای در مورد مسایلی که اهمیت اطلاعاتی دارد داده است. عملیات تا به حال با ارزش بوده و ادامه خواهد داشت. لینگن

سند شماره ۲۸۹

۹ اوت ۱۹۷۹ - ۱۸ مرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۸۹۵۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: اخراج خبرنگاران ان. بی. سی و روابط ایران و آمریکا

۱- (محرمانه - تمام متن).

۲- خلاصه گزارش: در تاریخ ۹ اوت کنسول سیاسی با بایندر، رئیس اداره سیاسی چهارم وزارت امور خارجه ایران، دیدار کرد. وی در این ملاقات مراتب نگرانی ایالات متحده آمریکا در خصوص نحوه برخورد دولت موقت با خبرنگاران آمریکایی را ابراز کرد و خاطر نشان کرد که این گونه رفتارهای دولت موقت بر علیه اتباع ایالات متحده آمریکا، تأثیرات و عواقب ناخوشایندی به دنبال خواهد داشت. وی تصریح کرده است که فرآیند عادی سازی روابط دوجانبه، یک فرآیند متقابل است و بر این اساس قدر مسلم، اظهار نظر یکی از مقامات دولت موقت مبنی بر جاسوس بودن خبرنگاران آمریکایی مستقر در تهران، این فرآیند را مخدوش خواهد کرد. پایان خلاصه گزارش.

۳- کنسول تأکید کرد که نحوه برخورد دولت موقت با خبرنگاران آمریکایی از دو منظر نگرانی ما را برانگیخته است: اول این که «ما از وارد آمدن هرگونه خدشه بر مقوله گردش آزاد اطلاعات، چه از ناحیه ایران و چه از ناحیه هر کشور دیگر، نگران هستیم. به علاوه، ما این تلاشها را در راستای جلوگیری از گردش آزاد اطلاعات مغایر با سیاستهای اعلان شده دولت موقت تلقی می‌نماییم و بر این باوریم که دولت موقت [در اجرای این سیاست اعلام شده خود] در آستانه شکست قرار دارد. با این اوصاف، ما قادر به درک این حقیقت نیستیم که دولت موقت از اخراج خبرنگاران آمریکایی چه هدفی را دنبال می‌نماید. دوم این که به نظر ما و مردم آمریکا، روش اخراج و خبرنگاران آمریکایی از ایران روشی کاملاً یک جانبه‌گرایانه و خودسرانه است. چرا که همواره دلایل متناقضی برای اخراج این خبرنگاران ارائه شده است و این خود گواه یک جانبه‌گرایی و خودسری است و در نتیجه تصویری به وجود آمده در اذهان مردم آمریکا نسبت به دولت موقت را به شدت مخدوش کرده و روابط دو جانبه را شدیداً تحت الشعاع خود قرار داده است.»

۴- بایندر پاسخ داد که « شما آمریکاییها همواره تلاش می‌کنید که ارزشهای خود را بر دیگران تحمیل کنید. ایران حق دارد به هر روشی که مایل است خبرنگاران خارجی را کنترل کند. زمانی که خبرنگاران به ایران می‌آیند باید به قوانین ما گردن نهند.» وی افزود که

رسانه‌های آمریکایی همواره رفتاری بسیار غیرمنصفانه با ایران داشته‌اند و بنابراین، واکنش دولت موقت نیز مطابق با همین عملکرد غیرمنصفانه و غیر دوستانه این رسانه‌ها بوده است. بایندر در خصوص وجهه و تصویر دولت موقت در اذهان مردم آمریکا نیز اظهار داشت که دولت آمریکا ابتدا خود بایست برای ترمیم وجهه نامطلوب خود در بین مردم ایران چاره‌ای بیندیشد. چرا که تلقی عمومی نسبت به عملکرد دولت آمریکا نقشی کلیدی در روابط دو جانبه خواهد داشت. وی افزود که دولت آمریکا بایست تلاش بسیار زیادی به خرج دهد تا تصویر ترسیم شده از خود [در بین عموم مردم ایران] را به نحوی ترمیم نماید که امکان برقراری روابط دو جانبه برای دولت موقت فراهم آید.

۵- نماینده سفارت در ادامه تصریح کرد که ایالات متحده به هیچ وجه انتظار ندارد که خبرنگاران متبوعش از اجرای قوانین و مقررات معاف گردند اما مشکل اینجاست که نه اعضای سفارت و نه خبرنگاران موفق نشده‌اند که مقررات مورد نظر ایران را شناسایی کنند. وی به تلاشها و پیگیریهای روزن وابسته مطبوعاتی سفارت، از دکتر علی بهزادنی، از مقامات ارشد وزارت ارشاد ملی، متعاقب اخراج یوسف ابراهیم اشاره کرد و تأکید کرد که تنها پاسخی که روزن به دست آورده این بوده است که «شما این مقررات را به دست نخواهید آورد.» نماینده سفارت در ادامه اظهار داشت که «ما به رغم عدم موافقت با دلایل دولت موقت در خصوص اعمال سیاستهای محدود کننده، این سیاستها را پذیرفته‌ایم اما نمی‌توانیم این نکته را درک کنیم که خبرنگاران خارجی چگونه می‌توانند به قوانین و مقرراتی گردن نهند که آن را نمی‌شناسند.»

۶- نماینده سفارت در ادامه مفاد گفتگوهای کاردار با یزدی، وزیر امور خارجه، جریان اولین ملاقات را متذکر شد؛ از جمله این که «فرآیند عادی سازی روابط، یک فرآیند دو سویه است. و این که ما این موضوع را درک می‌کنیم که همان‌طور که دولت موقت قادر به کنترل مطالب و مقالات آتشین مطبوعات و رسانه‌های محلی نیست، در حالی که این مطالب آتشین نقشی به سزا در تخریب چهره ایالات متحده آمریکا دارند، در طرف مقابل دولت ایالات متحده آمریکا نیز قادر به کنترل مطالب و نوشته‌های نشریه‌ای همچون نیوزویک نمی‌باشد. اما اعتقاد ما بر این است که هر دو دولت بایست در عملکرد و گفتار خود موجبات تعدیل شرایط را فراهم آورند.» وی در ادامه از اظهارات ساندرز، معاون وزیر امور خارجه آمریکا، در کمیته سیاست خارجی سنا در امور اروپا و خاورمیانه به عنوان گواه و مصدق برای تلاش آمریکا در راستای درک هر چه بیشتر انقلاب ایران در بین مقامات ایالات متحده آمریکا یاد کرد (شایان ذکر است که نماینده سفارت هفته گذشته متن این اظهارات را در اختیار بایندر قرار داده بود).

۷- نماینده سفارت تأکید کرد که «بر اساس این مؤلفه‌ها، ما عملکرد آقای بهزادنی نسبت به خبرنگاران خارجی را مصداق یک جانبه‌گرایی و خودسری تلقی کردیم.» از سویی دیگر، موضع‌گیری دکتر ممکن، معاون وزیر ارشاد ملی، مبنی بر این که «تمامی خبرنگاران به صورت عام و خبرنگاران ایالات متحده به صورت خاص جاسوس هستند» نه تنها باعث تعدیل چهره

ایالات متحده در داخل ایران نشد، بلکه نقش و تأثیری به سزا در تخریب هرچه بیشتر این چهره داشت. نماینده سفارت تصریح کرد که قطعاً این اظهارنظر هیچ اساس و مبنای منطقی ندارد و از سویی دیگر به شدت با ابراز تمایلهای دولت موقت دال بر برقراری روابط دوجانبه مبتنی بر دوستی با دولت ایالات متحده آمریکا، در تناقض و تضاد است.

۸- (شایان ذکر است که نماینده سفارت نسخه‌ای از ترجمه غیررسمی اظهارات ممکن که در رادیو تهران گزارش شد، را در اختیار بایندر قرار داد.) بایندر در واکنش به این مواضع تأکید کرد که دولت ایالات متحده آمریکا در راستای تعدیل شرایط حاکم بر روابط دو جانبه، «قدمهایی» برداشته است. وی تصریح کرد که اظهارات و عملکرد ممکن و بهزادنیسا هم سو و هم‌نوا با سیاستهای رسمی دولت موقت نبوده است. وی پیشنهاد داد که سفارت یادداشتی برای وزارت امور خارجه ارسال نموده و در آن درخواست نماید که نسخه‌ای از قوانین و مقررات مربوط به خبرنگاران خارجی تهیه و در اختیار سفارت قرار گیرد. وی تأکید کرد که وزارت امور خارجه تلاش خواهد کرد که این مقررات را تهیه و در اختیار سفارت قرار دهد. ضمناً وی پیشنهاد داد که سفارت یادداشت دیگری نیز در تکذیب اظهارات ممکن، دال بر اتهام جاسوسی به خبرنگاران بیگانه، تهیه و به وزارت خارجه ارسال نماید. کنسول پاسخ داد که بدون شک یادداشت اول را به سرعت تهیه و ارسال خواهند کرد اما در خصوص یادداشت دوم نیاز است که با اعضای نمایندگی بحث و رایزنی صورت پذیرد. نماینده سفارت این گفتگو را با ذکر این نکته به پایان رساند که «ما ترجیح می‌دهیم اظهارات و مواضع مقامات دولت موقت را تکذیب ننماییم. و به جای آن امیدواریم که مقامات دولت موقت اهمیت برقراری روابط دو جانبه نزدیک را دریابند.» بایندر نیز خاطرنشان کرد که عمیقاً با این موضوع موافق است.

سند شماره ۲۹۰

۱۱ اوت ۱۹۷۹ - ۲۰ مرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۲۰۹۰۹۶

به: کلیه نمایندگیهای سیاسی و کنسولی - با حق تقدم

موضوع: راهنمایی‌های مطبوعاتی مندرج در سرمقاله روزنامه «نیویورک تایمز»

۱- سیاست دولت آمریکا در ارتباط با کشتیرانی و هوانوردی (پرواز هواپیماها) برای مقابله با دعاوی مربوط به تعدی به قلمرو دریایی به کلیه نمایندگیهای سیاسی و کنسولی آمریکا در تلگراف مذکور ارسال شد.

۲- در تاریخ دهم اوت، روزنامه نیویورک تایمز در صفحه اول خود گزارشی داشت مبنی بر اینکه دولت آمریکا به نیروی دریایی و نیروی هوایی خود دستور داده است که عمداً هواپیماها و کشتی‌هایی را به بعضی مناطق بفرستند تا با ادعاهای قلمرو دریایی که از نظر

ایالات متحده آمریکا رسمیت ندارد مقابله کنند. مقاله مزبور به گزارش شورای امنیت ملی آمریکا (تلگرام فوق) اشاره کرده و اظهار می‌دارد که طرحی جهت انجام این تصمیم توسط ستاد مشترک تنظیم و به تصویب و تأیید آقای برژینسکی رسیده است. این روزنامه اضافه می‌کند که دستورالعملهای بیشتری راجع به «آرژانتین»، «برمه»، «لیبی»، «فیلیپین» و «اوروگوئه» تنظیم گردیده است.

۳- این راهنما در زیر مطرح شده و در صورتی که سؤال شود می‌تواند مورد استفاده سفارتخانه‌ها قرار گیرد.

سؤال: امروز صبح، دهم «اوت» روزنامه نیویورک تایمز گزارش داشت مبنی بر اینکه آمریکا به نیروی دریایی و هوایی خود دستور داده است که عمداً کشتی‌ها و هواپیماهایی را به مناطق مورد اختلاف بفرستند تا با ادعاهای ارضی «در قلمرو دریایی» که ایالات متحده آمریکا آنها را به رسمیت نمی‌شناسد مقابله نماید. به نظر شما این گزارشات تا چه حد صحت دارد؟
جواب: در اوایل سال گذشته، دولت آمریکا به تجدیدنظر در ادعاهای بین‌المللی قلمرو دریایی و اثرات احتمالی آنها بر منافع آمریکا به ویژه حفظ و برقراری آزادی کشتیرانی و هوانوردی مبادرت ورزید.

همان‌طور که می‌دانید ایالات متحده آمریکا تنها سه مایل قلمرو دریایی را به رسمیت می‌شناسد که از ساحل شروع شده و در آن محدوده هر کشور می‌تواند از حق عبور بی‌ضرر (مشروع) استفاده کند.

در وای این محدوده ما معتقدیم که تمام کشورها حق دارند آزادانه در آبهای آزاد (بین‌المللی) کشتیرانی و هوانوردی کنند. در تجدیدنظر به این نتیجه رسیدیم که منافع آمریکا و منافع بین‌المللی در صورت حفظ سیاست سنتی ما (سیاست موجود) به بهترین نحو تأمین خواهد شد. همچنین تشخیص داده شد که بسط و توسعه ادعاهای قلمرو دریایی که مدعی کنترل کشتیرانی و هوانوردی در وای سه مایل می‌باشد می‌تواند منافع آمریکا را به خطر اندازد. پیرو نتایج این گزارش به وزارت امور خارجه و دفاع دستور داده شد که مطمئن شود که اقدامات آمریکا در آبهای آزاد کاملاً با سیاست سنتی ما (سیاست موجود) مطابقت دارد.

س: آیا به نیروی دریایی و هوایی دستور داده شده است که جهت مقابله با ادعاهای ارضی (در مورد قلمرو دریایی) کشتی‌ها و هواپیماهایی را به بعضی از مناطق بفرستند؟

ج: به وزارت دفاع دستور داده شده که مطمئن شود که در عملیات عادی و معمولی آنها به شیوه‌ای عمل نکنند که تعبیر به نوعی سکوت توأم با رضایت درباره ادعاهایی که ما به رسمیت نشناخته‌ایم گردد. در هر صورت به آنها دستور داده نشده است که به شیوه تجاوزکارانه با چنین ادعاهایی مقابله کنند.

س: آیا حقیقت دارد که ایالات متحده آمریکا موافقت کرده است که یک محدوده ۱۲ مایلی قلمرو دریایی را در کنفرانس قانون دریاها به رسمیت بشناسد؟

ج: ایالات متحده آمریکا اظهار داشته است که می‌تواند محدوده ۱۲ مایلی قلمرو دریایی را به عنوان جزئی از توافق کلی و جامع در کنفرانس قانون دریاها بپذیرد. در هر حال به رسمیت شناختن چنین محدوده‌ای از طرف ما، موکول به این است که کشورهای دیگر نیز مقررات مندرج در متن فعلی حقوق دریاها در مورد کشتیرانی و هوانوردی آزاد به ویژه حق عبور آزاد از تنگه‌ها را بپذیرند.

س: چه مدتی است که دولت آمریکا به چنین سیاستی روی آورده است؟

ج: ما در ماه مارس امسال از مطالعات و بررسی‌های فوق بدین نتیجه رسیدیم.

س: چه تعداد از کشورها طرفدار نظریات ایالات متحده آمریکا در مورد کشتیرانی و هوانوردی آزاد هستند؟

ج: وزارت امور خارجه در فواصل معین، لیستی از ادعاهای قلمرو دریایی که برای عموم قابل حصول از مؤسسه جغرافیایی است جمع‌آوری می‌کند. در حال حاضر ۲۲ کشور ادعای سه مایل قلمرو آبی دارند. ادعاهای دیگر (قلمرو دریایی) نیز در لیست قرار دارد که می‌تواند در دسترس قرار گیرند.

۴- در جلسه مطبوعاتی بعد از ظهر دهم اوت، سخنگوی وزارت امور خارجه، سئوالات متعددی را راجع به مقاله نیویورک تایمز مطرح کرده است. در این جلسه از راهنمایی‌های مندرج در روزنامه نیویورک تایمز استفاده شد. به هر حال تعدادی از سئوالات بر این اساس طرح شدند که سعی داشتند معلوم کنند که آیا دستورالعملهای شورای امنیت ملی (آمریکا) تغییری در سیاست (خط‌مشی) ایجاد کرده است؟ سخنگوی مزبور در پاسخ اظهارات جواب داد که نتایج این مطالعه و بررسی صرفاً سیاست سنتی (سیاست موجود) ایالات متحده را در مورد کشتیرانی و هوانوردی (آزاد) مجدداً مطرح کرده است.

۵- برای «باینوس آیرس»، مانیل، رانگون، تریپولی، مونته ویدئو: وزارت امور خارجه الزاماً معتقد است که سفارت آمریکا نباید راجع به مقاله نیویورک تایمز با نمایندگان دولت میزبان تماس بگیرد، چون طرح این مسایل ممکن است باعث سئوالات زیادی در اذهان آنها شود. چنانچه دولت میزبان در این مورد جويا شد سفارت آمریکا می‌تواند توضیح بدهد که موضع دولت آمریکا راجع به این سئوالات روشن است. سفارت مایل است به دولت میزبان اطمینان دهد که دولت آمریکا قصد آفریدن حوادث دنباله‌دار و گسترده (تجاوزکارانه) را ندارد، اگرچه به اعمال حقوق خود اقدام خواهد کرد. هیأت نمایندگی آمریکا در کنفرانس حقوق دریاها مستقر در نیویورک با نمایندگان کشورهای میزبان در این کنفرانس تماس گرفته تا مجدداً به آنها در مورد این نقطه‌نظرها اطمینان دهد.

۶- برای کشورهای عضو ناتو: خط‌مشی (سیاست) دولت ایالات متحده آمریکا مندرج در تلگرام فوق به طور کامل با مقامات ناتو مورد بحث قرار گرفته است و آنها باید کاملاً با موضع آمریکا در این خصوص آشنا باشند. همچنین در هر بخشی مأموران سفارت می‌توانند

خاطرنشان کنند که پاسخ دولت آمریکا به سئوالات مطبوعات در این جهت برنامه‌ریزی شده است که تصور این مسئله را که این تلگرام دلالت بر تغییر سیاست آمریکا دارد و یا اینکه دولت آمریکا قصد دارد عمداً با اعمال حق کشتیرانی و هوانوردی خود حادثه‌آفرینی کند، باطل نماید.

کوپر

سند شماره ۲۹۱

محرمانه

۱۲ اوت ۱۹۷۹ - ۲۱ مرداد ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۸۹۷۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن - فوری

موضوع: انتقال گروههای نامنظم از محوطه سفارت

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- حدود ساعت ۶:۳۵ روز ۱۲ اوت یک گروه مسلح نامنظم ۳۵ تا ۵۰ نفره به سفارت وارد شده و در محوطه به دنبال ماشاءالله کاشانی و افرادش می‌گشتند که از فوریه گذشته، رهبر نیروی امنیتی موجود در سفارت بود. زمین را به صورتی سنتی و منظم که نشانه یک نوع آموزش نظامی بود جستجو کردند. دو نفرشان در مدخل محل آشپزخانه به محل اقامت توسط یک پیشخدمت راه داده شدند که پس از اطمینان از عدم حضور ایرانیان آنجا را ترک کردند. همچنین دو نفر دیگر از پنجره آشپزخانه اقامتگاه را زیرنظر داشتند و از سر تا پا خانه را گشتند. به کاردار، ناویها، خدمتکاران هشدار دادند که ساکت بنشینند ولی به غیر از سرکوفت زدن باعث آزاری نشدند.

۳- وقتی تمام افراد ماشاءالله جمع شدند، در محل موتوری نزدیک در اصلی ورودی آورده شدند. ماشاءالله از این حقیقت که به طور جنبی خلع نفر و سلاح گردیده نترسیده بود. مذاکرات حفاظت شده‌ای به عمل آمد و گاهی به نظر می‌آمد که ماشاءالله امکان گذران روز را دارد. به هر صورت حدود ساعت ۹/۵ ماشاءالله و افرادش به اتوبوسی از سه دستگاه موجود رانده شده و برده شدند. پس و پیش کشیدنهای قابل ملاحظه‌ای وجود داشت، نشانه رفتن، فحش کاری و تیراندازی (اکثراً هوایی) قبل از پایان کار پیش آمده بود. یکی از افراد ماشاءالله خونریزی داشت که معلوم نبود تیر خورده و یا از مسئله دیگری ناشی شده بود (قبلاً دیده شد که سعی در مخفی کردن چاقویی در کفش خود داشت).

۴- به کاردار روز ۷ اوت از طرف رئیس مقاولات، شکوهیان توصیه شده بود که کار جابجایی گروه ماشاءالله به زودی انجام خواهد شد. وی هیچ نشانه‌ای از نحوه اجرای کار نداد ولی اهمیت کنار ماندن آمریکاییان را تا حد امکان به صورت آشکار تأکید نمود. حتی در صورت نیاز به کاربرد نیروی سلاح.

۵- هنوز روشن نیست که نیروی جدید از چه گروهی است. هر چند گفته می‌شود پاسداران هستند. رئیس اداره مقاولات به ما گفت که کلیه عملیات با نظارت نخست‌وزیر، وزیر

خارجه و همکاری کمیته مرکزی انقلاب در تهران اجرا می‌گردد. یزدی وزیر خارجه امروز صبح نیز در تماسی به کاردار مطلب را مختصراً اطلاع داد. چند عضو منفرد این گروه جزو افراد کمیته مجاور شمال محوطه سفارت شناخته شدند. بر اساس گفته یکی از نگهبانان پیمانی سفارت، گروه نامه‌ای به امضای یزدی داشتند که نشان می‌داد برای انتقال ماشاءالله و جابایی ۱۵ روز مهلت بوده که با پرسنل نظامی منظم رأساً تعویض شوند.

۶- پس از انتقال ماشاءالله و افراد او از محوطه، رهبر نیروهای نامنظم که تأثیر در انتقال وی داشت، بیان داشت که آرزوی همکاری کامل با مسئولین امنیتی سفارت در زمینه تهیه حفاظت لازم دارد. او گفت که افرادش آماده‌اند تا به تنهایی در محوطه بمانند و در اطراف و حتی ساختمانها گشت بدهند. مسئول امنیتی سفارت و رهبر نیروهای جدید موافقت کردند که ۲۰ نفر را برای محافظت از درهای اصلی و گشت در اطراف محوطه تعیین کنند. بحث‌های آنها بسیار دوستانه بود.

۷- اواسط صبح، گزارش شد که برادر ماشاءالله، حسن و تعدادی از نیروهای نظامی‌اش، که هنگام انتقال ماشاءالله و افرادش به بازداشتگاه حضور نداشت، در نزدیکی در محوطه خیابان روزولت دیده شده است. متعاقب آن، دسته‌ای از افراد مسلح نیروهای امنیتی جدید، مأموریت یافتند تا او را دستگیر کنند. مدت کوتاهی پس از آن، خود ماشاءالله دوباره، مقابل در موتورپول آمد تا تجهیزات و خودروهایی را که متعلق به افرادش بود، بازپس گیرد. نیروهایی که وی را چند ساعت پیش منتقل کرده بودند، به او اجازه دادند تا تنها بخشی از تجهیزات مورد تقاضایش را بازپس گیرد، اما اجازه ندادند تا خودروهایش را ببرد. او هنگام ترک محوطه، تهدید کرد که ۲ نفر از افسران امنیتی آمریکایی سفارت را معرفی خواهد کرد.

۸- تا ساعت ۱۵ همه این موارد به پایان رسیده بود.

لینکن

سند شماره ۲۹۲

۱۴ اوت ۱۹۷۹ - ۲۳ مرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۰۶۱ به: وزارت امور خارجه آمریکا، واشنگتن دی. سی

موضوع: ماشاءالله کاشانی

۱- (محرمانه) تهران تایمز در روز سه‌شنبه ۲۳ مرداد مقاله زیر را در صفحه اول نوشته

است:

خلاصه: روز یکشنبه پاسداران انقلاب یک کمیته مزاحم را از سفارت آمریکا بیرون کردند و خود جای آنها را گرفتند. افراد این کمیته مسلمانان مسلح بودند. پاسداران دیروز را در آنجا گذرانند. یک منبع سفارت آمریکا گفت، من تصور می‌کنم که پاسداران به طور موقت در داخل سفارت خواهند بود. پاسداران تعدادی از افراد مسلح کمیته را خلع سلاح و به منظور بازجویی بازداشت کرده و به ستادشان بردند. این عمل به دستور وزارت امور خارجه انجام

گرفت. سخنگوی کمیته مرکزی تهران دیروز گفت که حاج ماشاءالله رهبر این افراد در معرض اتهام رشوه‌گیری از خریداران اتومبیل‌های دست دوم آمریکاییان است.

۲- (محرمانه) شروع نظریه: پاسداران انقلاب که کاشانی را بیرون کردند، در محوطه سفارت مانده‌اند. آنها برای ما مزاحمتی ایجاد نکرده‌اند و در حقیقت حضور آنها تا روشن شدن سرنوشت و اهداف کاشانی خوشایند است. کاردار می‌خواهد توضیحات بیشتری در مورد نکات ذکر شده در پاراگراف سوم تلکس قبلی (در ملاقات با دکتر یزدی درباره موضوعات نامربوط) بداند.

۳- (محرمانه) هنوز روشن نیست که با چه شدتی اتهامات واقعی بر علیه کاشانی دنبال می‌شود. حتی اگر با شدت پیگیری شود، مطمئن نیستیم که شاکیان کاشانی برای شهادت قدم پیش بگذارند.

(برای اطلاع شما): گروه‌های ذینفع زیادی قبل و بعد از اخراج کاشانی با سفارت تماس می‌گرفتند و مدارکی دال بر خلافکاری‌های او ارائه می‌دادند. ما همواره اینها را رد کرده‌ایم. اگر کاشانی محاکمه شده و مجرم شناخته شود، او به دروغ به خاطر فعالیت‌های ضدانقلابی اعدام خواهد شد. به هر حال بعید است که سفارت از عاقبت کاشانی اطلاعی داشته باشد.

۴- (محرمانه) در ۲۱ مردادماه وقتی که کاردار موضوع را با یزدی در میان گذاشت، یزدی گفت که ماشاءالله بازداشت شده است و توضیح بیشتری نداد، درباره افرادش او گفت که آنها متلاشی شدند، برخی به سر کارهایشان بازگشتند و برخی به سپاه پاسداران منتقل شدند.

درباره موضوع نیروی امنیتی موجود در سفارت کاردار گفت که ما قبلاً افرادی را در داخل محوطه و برخی دیگر را به صورت گشتی در بیرون داشتیم.

یزدی اشاره کرد که موقعیت و مدت توقف آنها در سفارت بستگی به آمریکا دارد اما بهتر است که آنها به مدت طولانی در محوطه نمانند.

لینگن

سند شماره ۲۹۳

۱۵ اوت ۱۹۷۹ - ۲۴ مرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۰۷۹ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: ناآرامی در تهران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- تلگرام مذکور، انصافاً یک گزارش دقیقی از درگیری‌های بین گروه‌های سیاسی غیرمذهبی و حزب‌الله (که معنی تحت‌اللفظی آن، طرفداران حزب خدا، است) وفادار به آیت‌الله خمینی در روزهای دوازدهم و سیزدهم اوت می‌باشد که توسط یک روزنامه‌نگار پرتجربه در این امور، بیان شده است. گزارش «آلوی» تا حدودی رنگ و بوی گرایش شخصی وی به غیرمذهبی‌ها و مخالفت با تعصب اسلامی دارد، اما تشریح اختلافات رو به رشد سیاسی و

اجتماعی که او آنها را به عنوان زمینه این درگیریها می‌داند، بسیار واقعی هستند.

۳- البته باید گفت که ما، مایل نیستیم اتفاقات این هفته را علامت نزدیک شدن مبارزه حتمی و نهایی در ایران تلقی کنیم. به نظر ما جریان رودرویی بین چپگرایان غیرمذهبی و افراطیون اسلامی به احتمال زیاد فروکش خواهد کرد. (در حقیقت، دیروز و امروز، چهاردهم و پانزدهم اوت سطح وخامت اوضاع به طور قابل ملاحظه‌ای پایین بود. و شهر به طور کلی به خاطر مرگ امام علی تعطیل بود) از انقلاب فوریه تاکنون، این نمونه، معرف بحران سیاسی دیگری بوده است، ولی ما نباید انتظار داشته باشیم که این یکی چیز متفاوتی باشد.

۴- اما میراث تلخی به صورت زخم چرکین باقی خواهد ماند. تا ارگانهای سیاسی را از درون بیوسانند. به نظر ما، این مفهوم واقعی روند سیاسی ایران است. و این نیروهای اسلامی هستند که به طور مسلط باقی خواهند ماند. هیچ گروه سیاسی دیگری که توانایی رقابت موفقیت‌آمیز با آنها را داشته باشد پدیدار نشده است. اما بنیادگرایان اسلامی از اینکه با جامعه چند قطبی ایران که اجزاء غیرمذهبی و مدرنیزه عظیمی را دربر می‌گیرد، کنار بیایند، ناتوانی عجیبی از خود نشان داده‌اند. آنان در طول شش ماه حکومتشان گروهها را یکی پس از دیگری حذف نموده‌اند.

این روند نمی‌تواند به طور نامحدودی ادامه یابد. ممکن است این روند به جنگ داخلی، آنگونه که آلووی حدس زده است، نرسد، اما انتظار این را هم نمی‌توان داشت که نیروهای اسلامی قادر باشند تا آخر بدون عکس‌العمل شدیدتر از آنچه که تا امروز شاهد آن بوده‌اند، بر مخالفانشان حکومت نمایند.

سند شماره ۲۹۴

۱۶ اوت ۱۹۷۹ - ۲۵ مرداد ۱۳۵۸

سری

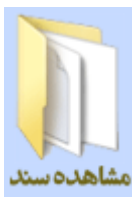
از: مستشاری نظامی، تهران - ۹۰۹۳

به: مرکز فرماندهی نیروهای مستقر در اروپا، واشنگتن دی. سی.

موضوع: گزارش وضعیت ایران برای ژنرال گست

۱- (بدون طبقه‌بندی): عطف به پیغامی که در آن تحولات اوضاع ایران درخواست شده بود، تحولات مهم به قرار زیر می‌باشند:

الف- (محرمانه): معاملات مربوط به هواپیماهای اف-۱۴ همچنان بدون تغییر است. ما در انتظار وزارت امور خارجه هستیم تا زمان و مکان گفتگوها را اعلام نماید. مقامات سفارت مجدداً در ملاقات با وزارت امور خارجه و وزیر دفاع ملی در چهاردهم اوت تأکید کردند که این اقدام از جانب دولت موقت ایران صورت گرفته است. آقای شرر در زمینه امنیت شخصی خودش در سفر به اصفهان با سرهنگ غنی‌پور صحبت کرده است. سرهنگ غنی‌پور با همافران و افسران اصفهان در این زمینه تماس گرفته و آنها اطمینان داده‌اند که هیچ مشکلی به وجود

نخواهد آمد. جالب اینکه اخبار اخیر مبنی بر این است که ایرانیان منجمله تیمسار رحیمی و برخی از روحانیون نسبت به این فروش انتقاد کرده‌اند.

ب- (محرمانه) تأمین لوازم یدکی: اطلاعات مبنی بر آزاد کردن قطعات یدکی معلق متعلق به ایران و اقداماتی که جهت سفارشات جدید (بودجه ۵/۵ میلیون دلار سرمایه نیروی هوایی ارتش شاهنشاهی) صورت گرفته، کتباً به وزارت دفاع ملی و بخشهای خدمات مربوطه تقدیم شده است. این موضوع مفصلاً در ملاقات ۱۴ اوت نیز مورد بحث و گفتگو قرار گرفت. در ملاقات مزبور تصمیم گرفته شد که یک حساب سپرده انتقالی مشروط در ایالات متحده افتتاح شود تا شرکت بهرینگ و دیگران بتوانند دادگاهی را که قرار است تشکیل شود متقاعد کنند. دولت ایران (به محض اینکه قراردادها با آریا و احتمالاً شرکت دیگر مورد گفتگو و مذاکره قرار گیرد) دستورات لازم را جهت بارگیری، فراهم خواهد کرد (بدون ارزیابی). آنها از شرکت بهرینگ استفاده نخواهند کرد. در مورد سفارشات قطعات یدکی تیمسار صفری می‌گوید که چک آماده است ولی آنها (منجمله یزدی) این چک را وجه الضمانه می‌گذارند تا چنانچه مبلغ فوق از وجوه امانی پرداخت نگردید، نقد شود. ما وقت زیادی در این زمینه صرف کرده‌ایم ولی ظاهراً موفقیت کمی حاصل شده است. ما موافقت کردیم که تقاضا کنیم تا این شرط از روی چک برداشته شود ولی انتظار پاسخ مثبت نداشتیم. در حال حاضر نمی‌دانیم چه توقع و انتظاری از آنها داشته باشیم.

ج- (محرمانه) فروشگاه مواد غذایی محل آمریکاییان (گلف استریت): در ۱۱ اوت کاردار با نخست‌وزیر و وزیر امور خارجه ملاقات نمود و مسایل مهم مختصراً به آنها تذکر داده شد. هیچ پاسخ مثبتی دریافت نشد.

در ملاقات با وزیر امور خارجه در ۱۴ اوت موضوع مجدداً مطرح شد. یزدی گفت «من در مورد این مشکل سخت تلاش می‌کنم، ما ابتدائاً می‌بایستی از شر ماشاءالله خلاص می‌شدیم» (اشاره به نقش یزدی در برداشتن نیروی محافظ موردنظر و علاقه ما). هم‌اکنون ما در حال نوشتن نامه‌ای به وزارت امور خارجه هستیم تا یک بار دیگر بگوییم که چه بکنیم. در رابطه با فروشگاه ارتش، شعبه کمکهای امنیتی وزارت دفاع اجازه داد مبلغ ۲/۴ میلیون دلار از وجوه امانی جهت محتویات فروشگاه به اداره کمک به نظامیان، پرداخت شود. در انتظار رهنمود شما برای انتقال این اطلاعات به دولت موقت ایران می‌باشیم. زیرا تا آنجا که من می‌دانم هیچ اطلاع قبلی به آنها داده نشده است.

د- (بدون طبقه‌بندی) در مورد ACCOM: وضعیت تغییر نکرده است، (بخشی از نامه‌ای که به وزارت امور خارجه ارسال شده و در بالا مورد اشاره قرار گرفته است).

ه- (سری) پروژه‌های آی بکس: در تاریخ سیزدهم اوت صورت حسابها را به سرهنگ اسکندر زاده دادیم (مهندسی زرهی) وی صورتحسابها را قبول کرد ولی رسیدی در قبال آنها نداد. من نقش گروههای اعزامی مستشاری نظامی را در کمک به برقراری تماس بین (مهندسی

زرهی) و پیمانکاران، توضیح دادم و پیشنهاد کردم که در طرح ایجاد یک گروه فعال جهت برنامه بازسازی شده، به وی کمک کنم.

سرهنگ اسکندرزاده کاملاً حالت دفاعی به خود گرفت تا اینکه متوجه شد که من نه نماینده پیمانکاران هستم و نه مایلم در مذاکرات قانونی قرارداد مهندسی رزمی شرکت و دخالت نمایم. وی سپس از پیشنهاد من بسیار استقبال کرد و در مورد دعوت از گروه متخصصان ما به ایران جهت گفتگو در مورد احتیاجات ایران از خود علاقه نشان داد. در پاسخ به سؤال وی در مورد مخارج سفر چنین گروهی من گفتم که کاملاً مطمئن هستم که نامه‌ای در مورد این پیشنهاد و پذیرش آماده شود و دولت ایران مخارج این سفر را تقبل خواهد کرد. پاسخ من در رابطه با درخواست مشابهی در مورد یک تیم تنظیم سیستم موشک تاو بود. نامه پذیرش آن آماده شده است. پیشنهاد می‌کنم از دولت آمریکا در مورد تقبل پرداخت مخارج چنین دیداری سؤال کنید؟ توجه: رسته مهندسی رزمی در مورد این پیشنهاد اظهار علاقه نموده ولی درخواست کمک نموده است.

و- (سری) سیستم موشک تاو: فرم شماره ۱۵۱۳ وزارت دفاع در تاریخ چهاردهم اوت به دولت موقت ایران داده شد. نامه پذیرش به ۶۹۶۲۸ دلار سپرده نیاز دارد. این تیم حدود سی روز پس از امضاء فرم ۱۵۱۳ در ایران خواهد بود. هوانیروز ایران هنوز دستگاه تنظیم کننده‌ای در ایران تولید و اختراع نکرده است اما گفته که تنها بخشی که مورد نیاز است و هنوز به کار نیفتاده ایستگاه آزمایش عملیات خودکار می‌باشد. یکی از این ایستگاهها در اصفهان و دیگری در شیراز مستقر است. یک سرگرد هوانیروز گفت مبالغی که برای این دستگاه پرداخت شده بررسی شد. بر اساس قرارداد، فروش خارجی SAM-P2-FMS با نصب، تنظیم و آموزش کارکرد آن به پرسنل ارتش ایران بوده ولی این قرارداد به نحو کامل انجام نشده است. این سرگرد اظهار داشت که آنها جهت تکمیل نصب آن مبلغ اضافی نخواهند پرداخت. پیامی به مرکز ارسال شده است تا وضع تیم آموزش در محل تافت را برای وی توضیح داده و حداقل لوازم مربوط به عملیات مورد نیاز گروه متخصص در پایگاه را درخواست نماید. در این پیام همچنین آمده بود ما امیدواریم که مرحله آموزش را به خاطر مسایل امنیتی ایران در مهرآباد انجام دهیم.

ز- (بدون طبقه‌بندی) در مورد ترمینال فرماندهی حمل و نقل هوایی: بحث و جدلها و اذیت و آزار معمولی منجر به بسته شدن ترمینال تا ماه اوت گردید. در عین حال معصومی و کارکنان گمرک احتمالاً به تحریک ستوان پاسه (نماینده نیروی هوایی) در یک تماس تلفنی با نیروی زمینی سؤال نمودند که آنها تأیید نمایند که وسایل متعلق به دولت ایران نیستند. متعاقب این جریان ستوان پاسه تصمیم می‌گیرد که به پیامهای دریافتی ما که تعلق بقیه محموله را به دولت آمریکا، مورد تأکید قرار می‌دهد، اهمیتی ندهد.

من با تیمسار فراور ملاقات کرده و از وی درخواست کمک نمودم و همین درخواست را

از سرهنگ کامکار کرده‌ام. تا امروز هیچ چیزی از نیروی زمینی نشنیده‌ایم و ناچار شده‌ایم مادام که روی این مشکل کار می‌کنیم پرواز هواپیمای سی-۱۴۱ را که قرار بود روز پنجم صورت گیرد، بیست و چهار ساعت به تأخیر بیندازیم.

ح- (بدون طبقه‌بندی) درباره کارکنان: ما سیزده کارمند داریم. آخرین گروه کمکی در دوازدهم اوت با یک هواپیمای سی-۱۴۱ از اینجا رفتند. جایگزینی سرهنگ نیروی زمینی آمریکا از جانب شما قرار است در سی و یکم ماه اوت ۷۹ گزارش شود. جایگزینی ستوان فرمانده آنجلمان نیز در گزارش سیزدهم نوامبر معرفی شده است.

ط- (سری) SCS: سرهنگ زرین‌کلک به ما دستور داده که در تاریخ بیستم اوت ۴ موشک SW-۱۵ را ببریم. اموال شخصی هنوز بلا تکلیف است. گرچه نامه‌ای ارسال کرده‌ایم که اسامی کارکنان را که در طی حمله به پاسگاه فرماندهی حضور داشتند، در آن نوشته شده است.

ی- (بدون طبقه‌بندی) بازنگری مختصر در قرارداد فروش تسلیحات نظامی به ایران: ستوان فرمانده آنجلمان، گروه‌بان راگان و من در جلسه کوتاهی در ۲۴-۲۲ اوت شرکت خواهیم کرد و به دنبال آن در تاریخ ۲۸-۲۷ اوت جهت گفتگوهای مختصر به مرکز هماهنگی یگانهای پشتیبانی خواهیم رفت. سپس دو روز به مرخصی رفته و در دوم سپتامبر یا بعد از آن به تهران برمی‌گردیم. پیامی به مدیریت کمکهای امنیتی فرستاده‌ایم و درخواستمان را جهت نماینده این بخش به ایران بیان داشته‌ایم. هیچگونه پاسخی دریافت نداشته‌ایم که وقتی می‌آید آمادگی داشته باشیم. درخواست فرماندهی لجستیک نیروی هوایی جهت شرکت سرهنگ دوم رینکر در جلسه مذاکرات مختصر نیروی هوایی را امروز دریافت داشتیم. من موافقت نموده و مرخصی وی را که امروز تمام می‌شد تا ۲۶ ماه اوت تمدید کردم.

ک- (محرمانه) در مورد ستاد نیروی هوایی: هیچ پیشرفت تازه‌ای تا امروز حاصل نشده ما به فشار خود به سرهنگ جذبی و دیگران در ستاد نیروی هوایی ایران ادامه داده ولی نتیجه‌ای نگرفته‌ایم. تیمسار صفری اکنون بازگشته و بنابراین با او نیز دوباره صحبت خواهیم کرد.

ل- (محرمانه) تذکر دیپلماتیک راجع به کمکهای نظامی:

[۱] من در سیزدهم ماه اوت با سرهنگ کامکار، تیمسار صفری و آقای بهرامی ملاقات کردم و پاسخ برخی از سئوالات را گرفتم. منظور از تجدید شرایط قرارداد در مورد هواپیماهای سی-۱۳۰ و اف-۱۴ ایجاد تغییراتی به منظور مدرنیزه کردن هواپیما و منظور از آموزش، طرز کار با موشکهای زمینی، هوایی هاک-۱ می‌باشد. ما در جلسه چهاردهم اوت در مورد جزئیات صحبت نکردیم. ما پاسخ اکثر مسایل را کتباً در آن یادداشت به سرهنگ کامکار دادیم.

(۲) کلاً ما خیلی تلاش می‌کنیم ولی طبق معمول نتایج زیادی کسب نخواهیم کرد. تیمسار صفری، سرهنگ کامکار، آقای بهرامی و بایندر نیز در ملاقات چهاردهم اوت با وزیر امور خارجه و وزیر دفاع کشور حضور داشتند و یک کاردار و من از طرف خودمان شرکت کردیم. فکر می‌کنم ملاقات با یزدی به نفع ما بوده (و در دیدار با بهرامی ضرر کردیم) وقتی

اطلاعاتی را که در مورد صورت حسابها برای دولت ایران فراهم کرده‌ایم به یزدی نشان دادم. یزدی دقیقاً نگفت که «شما در نهایت آدمهای چندان بدی هم نیستید» ولی اضافه کرد که او می‌بایست در مورد ارتباطات ما بیشتر مطلع باشد.

سعی خواهیم کرد قبل از عزیمت شما فتوکپی گزارش این دیدار را برای شما بفرستیم. در غیر این صورت پیشنهاد می‌کنم که وقتی رسیدید فتوکپی امور امنیت بین‌الملل - شعبه کمکهای امنیتی وزارت دفاع را مطالعه فرمایید. سفر بخیر.

۳- کاردار اضافه می‌کند: در جلسه چهاردهم اوت در مورد این موضوع بسیار سری، ران، کار بسیار جالبی انجام داد.

۴- جای شما خالی است. به خصوص در دادگاهها.

لینگن

سند شماره ۲۹۵

۱۸ اوت ۱۹۷۹ - ۲۷ مرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۱۵۲ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع گزارش: تهدید به بمب‌گذاری سفارت آمریکا در تهران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در حدود ساعت یک بعد از ظهر روز هجدهم اوت ۱۹۷۹، افسر امنیتی اطلاع حاصل کرد که فردی ناشناس، که خود را وابسته به گروه فرقان معرفی می‌کرد، به کلانتری منطقه ۷ تلفن کرده و اظهار داشته است که بمبی در مقابل یکی از دربهای ورودی سفارت کار گذاشته شده و ظرف ۱۰ دقیقه منفجر خواهد شد.

کلانتری دو مأمور به سفارت اعزام کرد که به اتفاق مأمورین امنیتی سفارت قسمت بیرونی و داخلی دیوار محوطه سفارت را جستجو کردند ولی چیزی پیدا نشد.

۳- (جهت اطلاع شما): گروه فرقان گروهی اسلامی است که مخالف نقش روحانیت در حکومت است. این گروه خط‌مشی تروریستی را ترجیحاً به عنوان ابزاری جهت بیان امیال سیاسی خود به کار گرفته و از چهاردهم فوریه تاکنون مسئولیت ترور چند نفر از شخصیت‌های مذهبی را برعهده داشته است. در مورد اینکه آیا افراد آمریکایی و تأسیسات وابسته به ایالات متحده آمریکا هدف اقدامات آنها قرار گیرد، اطلاعی در دست نیست.

لینگن

سند شماره ۲۹۶

۱۸ اوت ۱۹۷۹ - ۲۷ مرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۱۵۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: رویداد امنیتی ۱۸ اوت ۱۹۷۹

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در تاریخ ۲۶ مرداد در حدود ساعت ۲۲:۵۵ دقیقه ساختمان جدید کنسولگری (که در دست احداث است) و در محوطه قرار دارد مورد اصابت یک موشک (آر. پی. جی) قرار گرفت. حدود پنج دقیقه بعد یک انفجار ثانوی سفارت را به لرزه درآورد. در تاریخ ۲۷ مرداد معلوم شد که انفجار دوم ناشی از انفجار یک نارنجک دستی بوده که در خارج از ساختمان کوچک پشت سفارت یعنی کنار ساختمان ماهواره کار گذاشته شده بود. افسر امنیتی منطقه‌ای بخشهای عمده پروانه آر. پی. جی را پیدا کرده است، و آن را به عنوان مهمات آر. پی. جی ۷ شناسایی نمود. سوزن و ترکشهای نارنجک دستی نیز در اطراف ساختمان ماهواره یافته شد. انفجار نارنجک به این دلیل اهمیت دارد که در داخل محوطه سفارت رخ داده است که نشان می‌دهد که مهاجمین به داخل سفارت نفوذ کرده‌اند تا بتوانند نارنجک را کار بگذارند. این نارنجک کار گذاشته شده و از راه دور پرتاب نشده است چون سوزن آن در نزدیکی محل انفجار یافته شده است. آر. پی. جی نیز ظاهراً از «کوچه آمریکایی» و از خارج محوطه شلیک شده است.

۳- تنها آسیب وارده به سفارت عبارت است از پنجره‌های شکسته و ترکش‌های فرورفته در دیوارها. طبق برآورد افسر امنیتی منطقه‌ای حدود ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ دلار خسارت به این ساختمان وارد آمده است که البته خسارات وارده به پنجره مخصوص اطلاعات محاسبه نشده است.

موج انفجار نیز پنجره‌ها و چراغهای خانه‌های پیش‌ساخته را خرد کرده است. در انفجار ثانوی پنجره‌های ساختمان ماهواره شکست لیکن به ظرفیت ارتباطی خسارتی وارد نساخته است. هیچیک از افراد نیز مجروح نشده‌اند.

۴- سفارت قبلاً در جریان این حمله واقع نشده بود. در زمان بروز انفجار دو نفر از پاسدارها علاوه بر دو نفر گارد سفارت در محوطه مشغول انجام وظایف بودند. پس از تلفن کاردار به وزارت خارجه ۲۰ تا ۳۰ نفر دیگر از پاسداران به نگهبانان موجود افزوده شدند. افسر امنیتی منطقه‌ای با هماهنگی پاسداران به پاکسازی محوطه پرداختند و پرسنل داخل محوطه را به اتاقهای امن داخل سفارت بردند. گاردهای ثابت و متحرک نیز ایجاد گردید. در حدود ساعت ۳:۳۰ صبح نیروهای پاسداران آنجا را ترک گفته و فقط هشت نفر را برای نگهبانی از محوطه باقی گذاشتند که تا ساعت ۶ صبح در آنجا بمانند که آنها هم پس از ساعت ۶ محوطه را ترک گفتند. اکنون که ساعت ۱۶ است دو نفر دیگر از پاسداران در دروازه موتورپیل به نگهبانی مشغولند.

۵- کمی پس از ورود پاسداران به سفارت تلفن دفتر قبلی ماشاءالله کاشانی به صدا درآمد که یکی از پاسداران گوشی را برداشت شماره این تلفن در کتابچه عمومی تلفن به عنوان شماره تلفن سفارت وارد نشده ولی از آن طرف خط یک نفر می‌گفت که بهتر است پاسداران در عرض نیم ساعت محوطه را ترک نمایند چون سفارت نابود خواهد شد. تا آنجا که می‌دانیم

فقط کاشانی و وابستگانش این شماره تلفن را در اختیار داشتند.

احتمالاً این حمله نیز با اخراج کاشانی در اوایل هفته جاری ارتباط داشته است.

۶- طی ملاقات کاردار با رئیس پروتکل وزارت خارجه، کاردار اطمینان یافت که وزارت خارجه نیروی پاسداران را به سفارت بازخواهد گرداند تا وضع امنیتی سفارت بهبود یابد. افسر امنیتی منطقه‌ای در این مورد هماهنگی لازم را پس از ورود نیروی تقویتی به وجود خواهد آورد. لینکن

سند شماره ۲۹۷

استفاده محدود اداری ۲۰ اوت ۱۹۷۹ - ۲۹ مرداد ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۲۱۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: امنیت سفارت

۱- یزدی وزیر خارجه ایران امروز صبح با کاردار در مورد اوضاع امنیتی سفارت صحبت کرد. وی در مورد پرتاب نارنجک در تاریخ ۲۶ مرداد سؤال کرد و گفت امیدوار است که این کار باعث توقف فعالیتهای کنسولی جدید ما نشود.

کاردار گفت که ممکن است یک تأخیر چند روزه پیش آید ولی امیدواریم که برنامه بازگشایی این بخش در اواخر ماه جاری اجرا شود. در پاسخ به سؤال یزدی در مورد میزان خسارات وارده، کاردار گفت که این خسارات بیشتر جنبه روانی داشته‌اند تا مادی.

۲- یزدی گفت که امروز صبح از وزارتخانه‌اش خواسته بود که بین پلیس و ما ارتباط برقرار سازد، تا نیروی امنیتی عادی سفارت را افزایش دهد. یزدی افزود بهتر است اعضای پاسداران (کمیته ششم) نیز همراه با پلیس در امنیت بخش کنسولی حضور داشته باشند، تا امنیت آنجا بیشتر شود. کاردار به خاطر اقدامات دولت موقت ایران سپاسگزاری کرد.

۳- sy از طریق پیامی جداگانه خصوصیات مقررات امنیتی پیشنهادی توسط پلیس را گزارش خواهد کرد.

۴- علاوه بر این، یزدی گفت که در پاییز جاری در مجمع عمومی سازمان ملل متحد شرکت خواهد کرد ولی قبل از رفتن به نیویورک از اجلاس هاوانا به تهران بازخواهد گشت.

لینکن

سند شماره ۲۹۸

محرمانه ۲۱ اوت ۱۹۷۹ - ۳۰ مرداد ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۲۷۰ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی، فوری

موضوع: امنیت سفارت

۱- (محرمانه - تمام متن)

مشاهده سند

مشاهده سند

۲- نیروی محافظ مجاهدین در حال حاضر دارای ۲ پست نگهبانی ۲۴ ساعته در هفت روز هفته در اطراف سفارت، و یک واحد نگهبانی ۱۲ ساعته در هفت روز هفته در اطراف اقامتگاه هستند. از اوایل شهریور ماه در محل کنسولگری جدید نیز یک پست نگهبانی ده ساعته در پنج روز هفته ایجاد خواهد شد. افسر امنیتی منطقه‌ای معتقد است که پیشنهاد مطروحه توسط سرویس امنیتی منطقه‌ای در مورد ایجاد یک نیروی عکس‌العمل سه نفره بسیار مناسب است. لزوم این پیشنهاد به خاطر دو رویداد هفته گذشته (مراجع ب و ج) که طی آن گارد مجاهدین و رابطه آنها با سفارت قطع شده بود، بیشتر مشهود می‌گردد. با وجود منابع موجود ما همیشه این نیروی سه نفره را در اختیار داشته‌ایم. نسبت نیروی موجود ۱۲ به یک است در حالیکه یکی از اعضای مجاهدین قرار است به نقطه‌ای دیگر منتقل گردد. نسبت نیروی مجاز ۱۶ به یک است. اعضای گارد مجاهدین در دو هفته گذشته به حالت آماده‌باش بوده و مرخصی نرفته‌اند. واحدهای سفارت و اقامتگاه در موارد متعدد با کاربرد بقیه نیروهای آماده تقویت شده‌اند. این یگان ساعات طولانی را به کار مشغول بوده و استراحت نداشته است. عملکرد آنها در رویدادهای ۲۲ و ۲۷ مرداد نیز حائز اهمیت بوده است. ولی ساعات کار طولانی و استراحت ناچیز بر روحیه آنها تأثیر منفی خواهد داشت.

۳- در تاریخ ۲۹ مرداد افسر امنیتی منطقه‌ای با سرهنگ رضا نبی‌پور رئیس پلیس تهران ملاقات کرد تا نیازهای امنیتی سفارت را با وی مورد بحث قرار دهد. نبی‌پور در مقام تشریح گفت که بنا به دستور وزارت خارجه به ملاقات با افسر امنیتی منطقه‌ای پرداخته تا پس از مشخص شدن نیازهای امنیتی، نیروی انسانی لازم را فراهم آورد. نبی‌پور توافق کرد تا در موارد زیر همکاری نماید:

- امنیت محوطه سفارت:

تعدادی مرکب از ده نفر پلیس یونیفورم‌دار امنیت اطراف محوطه سفارت (خارج از محوطه) را تأمین خواهند کرد. نبی‌پور و افسر امنیتی منطقه‌ای اطراف سفارت را بازدید کرده و در مورد پستهای ثابت و گشتی توافق نمودند. از تاریخ ۴ تیرماه امنیت ۲۴ ساعته اطراف سفارت در هفت روز هفته تأمین خواهد گردید.

- حراست از داخل محوطه سفارت:

سه شیفت مرکب از چهار پلیس فاقد یونیفورم بطور ۲۴ ساعته در داخل سفارت ایجاد خواهد شد تا بصورت اسکورت اتومبیلها عمل نمایند. سفارت نیز دفتری برای این افراد فراهم خواهد کرد و نیز بی‌سیمهای ارتباطی لازم با قرارگاه‌هایشان را نیز تهیه خواهد نمود. گذشته از این، افسر امنیتی منطقه‌ای آموزش لازم را به این افراد خواهد داد. تأمین هزینه پوشاک و غذای این افراد نیز بعهده سفارت می‌باشد. این افراد کار خود را در ۳۰ مرداد آغاز نمودند.

- کنترل جمعیت در خارج از کنسولگری جدید: پلیس نیروی لازم را جهت کنترل مردم در خارج از کنسولگری جدید تأمین خواهد نمود. تعداد افراد پلیس بستگی به میزان جمعیت

خواهد داشت.

۴- نیرو گارد پیمانی سفارت مرکب از ۵۰ نفر است. این افراد در محل دروازه‌های سفارت، کنسولگری، محل ورود ارباب رجوع، و نیز ساختمان اصلی سفارت ۲۴ ساعته انجام وظیفه خواهند نمود. مهم‌ترین وظیفه نیروی گارد کنترل معابر ورودی عمومی است که اکنون با خرج ماشاءالله از سفارت به نحو احسن انجام می‌گیرد. افسر امنیتی منطقه‌ای در نظر دارد که با استفاده از سیستم دیده‌بانی و ارتباط رادیویی گشت شبانه در داخل محوطه سفارت را نیز برقرار سازد. تعداد نیروی گارد افزایش خواهد یافت تا این نیاز نیز برآورده شود.

۵- حضور پلیس ملی نوعی پیشرفت در این رابطه است، مهم‌تر از همه اینکه نشانگر آن است که دولت ایران مایل است به وظایف خود در این زمینه عمل نماید. ولی باید گفته شود که پلیس ملی فاقد هرگونه قدرتی است. در مورد توانایی و یا تمایل آنها نسبت به دفع هرگونه حمله مسلحانه و یا حمله جمعی قانون‌شکن تردید داریم. منظور این است که ما باید به منابع خودمان (گاردهای محلی، گارد امنیتی مجاهدین و امنیت فیزیکی) خود متکی باشیم تا در صورت بروز هرگونه حمله بتوانیم موقتاً به دفاع بپردازیم تا نیروی لازم برای دفع آن برسد. باید پروژه‌های فنی امنیتی را (که در مراحل مختلف تکامل است) هر چه زودتر تکمیل نمود. گروه نیروی گارد مجاهدین باید تقویت گردد. طرحهای اضطراری باید تکمیل شوند. ما به پیشرفتهایی نایل آمده‌ایم لیکن این پیشرفت به کندی صورت می‌گیرد. لینکن

سند شماره ۲۹۹

۲۱ اوت ۱۹۷۹ - ۳۰ مرداد ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۲۸۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: اقدامات خمینی علیه مطبوعات

۱- روزن وابسته مطبوعاتی، فتح‌الله والا مدیرعامل مجله سیاسی هفتگی تهران مصور را ملاقات کرد، که یکی از ۲۲ نشریه‌ای است که بنا به دستور آیت‌الله قمی، دادستان انقلابی تهران بسته شده است. روزن قرار بود قبلاً با فتح‌الله والا، ناشر مجله ملاقات کند، ولی به وی گفته شده بود که فتح‌الله والا ناشر و مسعود بهنود سردبیر هر دو از ترس دستگیری در اختفا بسر می‌برند. فتح‌الله والا گفت که علت بسته شدن مجله‌اش بند دوم قانون جدید مطبوعات است که در آن ذکر شده که افراد وابسته به رژیم سابق حق انتشار نخواهند داشت. والا یادآور شد که برادرش در مجلس سابق از طرف مردم خلخال آذربایجان به نمایندگی انتخاب شده بود، ولی با این وصف او و چند نفر دیگر در سال ۱۳۵۳ و در زمان رژیم سابق امتیاز انتشارشان را از دست داده بودند. والا افزود که وی تصمیم به اعتراض گرفته است چون قانون جدید مطبوعات توسط یک هیأت مجریه یعنی شورای انقلابی تصویب شده نه توسط یک هیأت قانونگذار، و بر طبق همین قانون، هر نشریه قبل از تعطیل کامل حق دارد به مدت سه ماه از

دولت در این رابطه پژوهش بخواند.

۲- والا مطمئن است که عامل اصلی موج سانسور مطبوعات قطب‌زاده است و او را فردی حقیر صفت خواند که «حاضر است دست خمینی را بوسیده و هر اقدام مورد درخواست وی را انجام دهد.» والا گفت کارمندان تهران مصور تلاش می‌کنند که قطب‌زاده را گیر بیندازند و چند ماه پیش عکسی را یافتند که او را با شاه نشان می‌دهد. در یکی از شماره‌های اخیر نیز در مورد قطب‌زاده و ارتباط وی با چاقوکشهای جنوب تهران افشاگری شد که در آن سرپرست رادیو تلویزیون ملی ایران با کاربرد آنها مخالفین را مرعوب می‌نماید. والا احساس می‌کند که رابطه مستقیم قطب‌زاده و گزارشات مکرر وی در مورد مطبوعات به آیت‌الله خمینی سبب شده است که وی اخیراً به مطبوعاتی که از خط حزب‌الله پیروی نمی‌کنند حمله‌ور گردد.

۳- گفتگو به خاطر یک مکالمه تلفنی پایان یافت که طی آن یکی از توزیع‌کنندگان والا به وی گفت که کمیته‌های محل هشتاد هزار نسخه از آخرین شماره روزنامه را ضبط کرده‌اند. والا افزود، «ظاهراً کارمندان باید به کار زیرزمینی بپردازند» و اظهار داشت که ای کاش در روزهای پرشور انقلاب کورکورانه از خمینی حمایت نکرده بود.

۴- نظریه: والا سعی خواهد کرد با رفتن به دفتر نخست‌وزیر و وزارت ارشاد ملی خواستار تعویض جواز انتشار تحت نام دیگری شود، لیکن با وجود گزارشگریهای محققانه و نکته‌سنج روزنامه و نیز حساسیت شدید رژیم این طرح عملی نخواهد شد. ممکن است والا در مورد نفوذ مستقیم قطب‌زاده اغراق کرده باشد، ولی جالب توجه این است که آخرین امریه‌های خمینی در مورد مطبوعات دارای لحنی مشابه با لحن مورد استفاده سرپرست رادیو و تلویزیون ملی ایران در دو هفته گذشته می‌باشد. به هر حال رژیم سعی دارد با کنترل مطبوعات هرگونه مخالفت موجود را وادار به فروکش بنماید.

سند شماره ۳۰۰

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۲۸۳۷۹ ۲۱ اوت ۱۹۷۹ - ۳۰ مرداد ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

موضوع: اعدامها ادامه دارد

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) این گزارش اطلاعاتی را درباره اعدام دو سرتیپ و یک ستوان ارتش و یک پلیس شهربانی ارائه می‌دهد.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات (بدون طبقه‌بندی): در ۲۰ اوت تیمسار سرتیپ شهربانی عبدالله واثقی و تیمسار سرتیپ ارتش عباس شفاعت به جرم تیراندازی به تظاهرکنندگان ضدشاه در ۸ سپتامبر (جمعه ۱۷ شهریور) در میدان ژاله در تهران اعدام شدند.

طبق گزارش تهران تایمز تظاهرات میدان ژاله در نتیجه تیراندازیهای صدها نفر از نیروهای نظامی و پلیس به یکی از خونین‌ترین تظاهرات مبدل گردید. از دیگر کسانی که به جرم حادثه میدان ژاله اعدام شدند، می‌توان از ستوان دوم ارتش ابوالفضل و گروه‌بان شهربانی پروردی لشگری نام برد.

نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) بدون شک اعدامها ادامه خواهد داشت، زیرا «قاضی عسگر» (آیت‌الله خلخالی، حاکم شرع دادگاههای انقلاب) برای محاکمه یاغیانی که در نتیجه بازپس‌گیری شهر پاوه از اکراد دستگیر شده‌اند، به شمال (پاوه) می‌رود.

سند شماره ۳۰۱

محرمانه

۲۱ اوت ۱۹۷۹ - ۳۰ مرداد ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۲۸۷ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: ماشاءالله کاشانی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در تاریخ ۷۹/۸/۲ افسر امنیتی منطقه‌ای با ماشاءالله کاشانی (بنا به درخواست خودش) در سفارت ملاقات کرد. این ملاقات ظاهراً به خاطر گرفتن پاسپورت‌های سه نفری بود که وی قبلاً پاسپورتشان را به افسر امنیتی منطقه‌ای داده بود. ولی در هنگام مذاکره به افسر امنیتی منطقه‌ای گفت: که منظور واقعی‌اش از این ملاقات، این است که بگوید مایل است برای سفارت کار کند. او گفت که از انقلاب راضی نیست و تمایل دارد که کارهای ویژه‌ای برای سفارت انجام دهد. افسر امنیتی منطقه‌ای به کاشانی گفت که سفارت به آن نوع «عملیات ویژه» که او اشاره می‌کند، کاری ندارد. کاشانی از پیشنهاد خود منصرف نشد، او گفت که حاضر است اطلاعات بارزشی را برای سفارت فراهم کند. و نیز تکرار کرد که آماده است هر کاری که ما احتیاج داشته باشیم را انجام دهد.

۳- افسر امنیتی منطقه‌ای از کاشانی خواست که وضعیت خودش را توضیح دهد زیرا ما شنیده‌ایم که او بازداشت شده و باید محاکمه شود. کاشانی توضیح داد که او حالا برای دادستانی کار می‌کند. (دادستانی محل سابق پادگان ارتش است که در اختیار سپاه است و حالا به عنوان زندان استفاده می‌شود، و اخیراً بخش ضداطلاعات آن مسئولیت بازداشت کمونیستها را به عهده گرفته است.) او اضافه کرد که درگیری زیادی با دادگاه انقلاب در مورد مسئله سعادت و «ادعای» فروش ویزای آمریکا به دیگران دارد. کاشانی بیشتر از آنچه نشان می‌داد، نگران بود.

۴- مأمور امنیتی منطقه‌ای از کاشانی درباره حمله‌ای که در تاریخ ۸/۱۷ با راکت و نارنجک به سفارت صورت گرفت پرسید. او قسم خورد که دخالتی در این کار نداشته و اضافه کرد که چرا باید به سفارت حمله کرده باشیم، شما که برای انجام این کارها به من حقوق نمی‌دادید. او

توضیح داد که گروه ۱۷ شهریور (به تلکس تهران ۹۱۷۵ مراجعه کنید) مسئولیت این حمله را به عهده گرفته است. او مدرکی دال بر اثبات ادعایش ارائه نداد.

۵- مأمور امنیتی از کاشانی پرسید که چرا او دو مأمور امنیتی را تهدید به مرگ کرده است. او اقرار کرد که در آن لحظه خیلی عصبانی بوده ولی هیچوقت فکر چنین کاری را هم نخواهد کرد. مأمور امنیتی به کاشانی خاطر نشان ساخت که این کار عاقلانه نخواهد بود.

۶- مأمور امنیتی برای کاشانی روشن کرد که اخراج او از سفارت به دستور وزارت امور خارجه ایران بوده و خاطر نشان کرد که چندین بار به او تذکر داده شده و به وزارت خارجه نیز در مورد اعمال افرادش شکایت شده است. او فقط سر تکان داد و گفت که افرادش خیلی بی شعورند.

۷- در پایان ملاقات کاشانی گفت که می خواهد برای آمریکا ویزا بگیرد. این تقاضا رد شد.

۸- نظریه: وضع کاشانی مبهم است. کمی بعد از اخراجش از سفارت، یزدی (وزیر خارجه) به کاردار گفت که کاشانی بازداشت است. در شب یکشنبه گذشته (۸:۲۰) از وزارت خارجه به کاردار تلفن شد. تلفن کننده امیر شکوهیان (رئیس امور معاهدات وزارت خارجه) بود که همین الان از ملاقات کاشانی با مقامات سفارت مطلع شده بود. شکوهیان در حالیکه به ملاقات مأمور امنیتی با کاشانی خیلی حساسیت نشان می داد، گفت که کاشانی مخفی و تحت تعقیب دولت موقت ایران است. شکوهیان از کاردار تقاضا کرد که به محض مراجعه مجدد کاشانی به سفارت به او اطلاع دهند تا نیروهای امنیتی را برای دستگیری او اعزام کند. کاردار در این باره تعهدی ندارد.

لینکن

* توضیح: بعد از اخراج او و بعد از اظهار ناراحتی های آمریکاییان از او به دولت، به سراغ آمریکاییان آمده و اظهار داشته حاضر است عملیات ویژه انجام دهد (مهم).

سند شماره ۳۰۲

۲۳ اوت ۱۹۷۹ - ۱ شهریور ۱۳۵۸

سفارت آمریکا در تهران - ایران

[موضوع: نامه کاردار (لینکن) به ویلیام کلارک]

آقای کلارک عزیز:

بدین وسیله دریافت یادداشت مورخه ۱۹ اوت شما، که بامداد روز عزیمت از تهران در سفارت گذاشتید تأیید می شود. ما خواهیم کوشید هر اندازه که ممکن باشد در مورد مسئله روایدی که شما فرستاده اید کمک کنیم.

من می خواهم همچنین از شما به خاطر صحبت با دکتر یزدی درباره شرایط امنیتی ما در اینجا در محوطه (سفارت) تشکر کنم. من گمان می کنم که تا اندازه زیادی به علت این مکالمه بود که بامداد روز بعد دکتر یزدی به من تلفن کرد و درباره امنیت اینجا پرسشهایی کرد و بار

دیگر تأیید کرد که او به وزارت امور خارجه دستور داده است با پلیس تهران تماس گرفته، زمینه یک گروه متحدالشکل پلیس را برای انجام مأموریت‌های امنیتی بر اساس ۲۴ ساعت فراهم کند. به ما گفته شده است که، این نوع وسائل توسعه یافته امنیتی را از پایان هفته خواهیم داشت. شما خودتان می‌توانید درک کنید که این امر برای روحیه جامعه ما چه اهمیت و معنایی دارد. من از مذاکره با شما و دون لوکا بسیار لذت بردم. من ظرف هفته آینده و قسمت بیشتر هفته بعد از آن در وزارت امور خارجه خواهم بود. اگر شما در واشنگتن هستید من از صحبت با شما بار دیگر استقبال خواهم کرد. یا اینکه من خواهم کوشید به شما تلفن بزنم. ارادتمند ال. بروس لینگن

سند شماره ۳۰۳

۲۳ اوت ۱۹۷۹ - ۱ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۳۶۰ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: توصیه‌های مربوط به سفر وابستگان و افتتاح کنسولگری

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- توصیه‌های خود را در مورد سفر وابستگان به ایران و زمان گشایش کنسولگری با در نظر گرفتن وضع امنیتی موجود در سفارت مرور کرده‌ایم.

۳- همانگونه که در گزارش جداگانه خود مطرح کرده‌ایم به ما اطلاع داده شده از روز شنبه ۳ شهریور یک گروه ده نفره پلیس امنیت شبانه‌روزی سفارت را تأمین خواهند کرد. تا روز شنبه شبها تعدادی از پاسداران به حراست از سفارت خواهند پرداخت و وزیر خارجه نیز گفته است که به نظر او این گروه می‌تواند به جای پلیس در اولین روزهای گشایش کنسولگری ازدحام جمعیت را کنترل نماید.

۴- در همین حال از زمان انفجار نارنجک در تاریخ ۲۶ مرداد حادثه دیگری در سفارت رخ نداده است.

۵- حال که نیروی قبلی تحت سرپرستی ماشاءالله کاشانی از سفارت اخراج و پلیس به جای آن وارد سفارت شده می‌بینیم که دولت ایران نیز برای تأمین امنیت ما تلاش می‌کند. این موضوع و نیز بهبود وضع امنیتی در داخل شهر، سبب تأیید دوباره توصیه‌های مربوط به سفر وابستگان از طرف من می‌شود؛ یعنی وابستگان بالغ و کودکان کمتر از شش سال می‌توانند داوطلبانه به تهران سفر نمایند.

هنوز معتقدیم که کودکان دبستانی نباید به تهران بیایند البته به خاطر تجاربی که در اولین ترم داشته‌ایم.

۶- در رابطه با گشایش کنسولگری، به خاطر خسارات وارده در نتیجه انفجار نارنجک و نیز تعطیل کار ساختمانی در زمان اخراج نیروهای ماشاءالله قدری تعویق و تأخیر حاصل شده

است.

طبق برآورد کنونی اثاثیه و تجهیزات محل جدید مستقر خواهد شد تا عملیات از روز سه‌شنبه ۱۳ شهریور آغاز شود که احتمالاً تا روز ۱۱ شهریور باید فعالیت بیشتری داشته باشیم. سرکنسول مورفیلد در مورد برنامه ویژه پیشنهادی‌اش در هفته اول گزارش جداگانه ارسال خواهد داشت تا نظم و ترتیب لازم طی این هفته برقرار گردد.

۷- به نظر من مهم است که ما نشان دهیم که فعالیت‌های ویزایی غیر مسئولانه نخواهیم کرد و هر چه زودتر باید این فعالیت را آغاز نماییم. در خاتمه می‌گویم که شرایط مورد نیاز ما یعنی تسهیلات، تضمین امنیت و پرسنل کافی برآورده شده است تا فعالیت ما در تاریخ ۱۳ شهریور آغاز گردد.

۸- آنچه در فوق آمده توصیه‌های من در بین این دو جنبه مهم کار این واحد است و از وزارتخانه می‌خواهم که توافق خود را اعلام دارد. در صورت وخامت اوضاع طی دو هفته آتی ما توصیه‌ها و پیشنهادات خود را بار دیگر مرور و بررسی خواهیم کرد.

سند شماره ۳۰۴

۲۱ اوت ۱۹۷۹-۳۰ مرداد ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۹۳۷۱

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: دی.ای. ژیلت

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی.ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: اطلاعات عمومی نظامی

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی درباره موضوعات زیر ارائه می‌دهد، شامل: خلع سلاح گروه‌های سیاسی. تشکر سرلشگر شاکر از حمایت‌های مردمی. نام جدید پایگاه هوایی وحدتی و تحسین و تمجید دریادار مدنی از مردم ایران.

۱۷ از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات: (محرمانه)

الف- (بدون طبقه‌بندی) خلع سلاح گروه‌های سیاسی: دادستان کل کشور آیت‌الله آذری قمی در یک مصاحبه مطبوعاتی اظهار داشت که کلیه گروه‌ها خلع سلاح خواهند شد. ارتش، پاسداران انقلاب و مأموران کمیته تنها گروه‌هایی هستند که از این قاعده مستثنی خواهند بود. علاوه بر این، احزاب سیاسی که به طور غیرقانونی ساختمان‌های دولتی را اشغال کرده‌اند، باید این ساختمان‌ها را تخلیه کنند. هر کس که در مقابل قوانین جدید مقاومت نشان دهد، به زور

مجبور به رعایت آن خواهد شد.

نظریات مرکز تهیه گزارش (محرمانه): خلع سلاح گروهها به فعالیتی رایج در تهران مبدل شده است که البته همیشه با موفقیت همراه نبوده است.

اگرچه خلع سلاح کل شهر مستلزم عملیاتی گسترده‌تر از کنار گذاشتن نیروهای غیرمنظم است، ولی گروههایی که قانوناً در تهران مسلح هستند گاه مهارت زیادی در انجام این نوع عملیات از خود نشان می‌دهند.

ب- (بدون طبقه‌بندی) تشکر سرلشگر شاکر از حمایت‌های مردمی: سرلشگر شاکر (که به تازگی به این درجه ترفیع یافته است) از حمایت‌های خودجوش مردمی در مبارزه با توطئه‌های ضد انقلاب در استان کردستان بسیار تشکر کرد.

ج- (بدون طبقه‌بندی) نام جدید پایگاه هوایی وحدتی: روزنامه تهران تایمز نوشت که پایگاه هوایی وحدتی در دزفول به پایگاه هوایی مصدق تغییر نام یافته است. تغییر نام این پایگاه تأیید شده است.

د- (بدون طبقه‌بندی) دریادار مدنی مردم ایران را تحسین کرد: دریادار مدنی در نطق خود خطاب به پرسنل پایگاه هوایی مصدق (وحدتی) گفت که مردم ایران سربازان اسلام هستند. او با تحسین مردم به خاطر مشارکت مشتاقانه‌اشان در بیرون راندن گُردهای شورشی از پناه از پرسنل نیروی هوایی خواست تا هر گونه توطئه بر ضدانقلاب را در هم بکوبند. مدنی افزود که پاسداری از انقلاب وظیفه همه ایرانی‌هاست و مردم و ارتش باید در کنار یکدیگر کلیه جناح‌های ضدانقلاب را در هم بکوبند.

سند شماره ۳۰۵

۲۳ اوت ۱۹۷۹ - ۱ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۳۹۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: گزارشات پراکنده سیاسی هفته

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه گزارش: گسترش ناآرامیهای داخلی. تبریز دستخوش حوادثی شوم بود. بعضی از ناظران احساس می‌کنند احتمال بروز خشونت‌های سخت در تبریز وجود دارد. رقابت میان کمیته‌های مختلف، گروههای مذهبی و سیاسی، همانند وضعیت اقتصادی نابسامان و رو به اضمحلال ممکن است به زودی شهر را به نقطه انفجار برساند. تهران خود شاهد افزایش تظاهرات و اعتراضات می‌باشد و وجود زخمی‌ها و دستگیریها تقریباً به روال عادی کار روزانه درمی‌آید. دولت موقت ایران مبارزه علیه فداییان خلق و مجاهدین خلق را گسترش می‌دهد و دفاتر مختلف متعلق به این سازمانها توسط نیروهای دولتی تصرف شده‌اند. پایان خلاصه.

۳- به نظر می‌رسد درگیریهای کمیته‌ها و آشوب داخلی تبریز رو به افزایش‌اند. مطبوعات

گزارش می‌دهند که در خلال یک درگیری مسلحانه میان کمیته‌های انقلاب اسلامی که یک ساعت به طول انجامید، در هفته پیش در مرکز آذربایجان شرقی یک پاسدار و یک عابر کشته و دو تن دیگر از مردم عادی زخمی شدند. در دوازدهم اوت، مغازه‌های میوه‌فروشی و بساطی‌های کنار خیابان طی تظاهراتی علیه «گرانفروشی» که از نزدیک بازار شروع و سپس به نواحی دیگر شهر گسترش یافت، غارت گردیدند. به مغازه‌های دیگر شهر نیز آسیب رسید. یک روزنامه‌نگار تبریزی به مأمور سیاسی ما گفت که نارضایتی شدید داخلی از وضعیت اقتصادی شهر که بیکاری در آن بیداد می‌کند، مسبب این تظاهرات بوده است. رهبران مخالفین مواد خوراکی و دیگر کالاهای غارت‌شده از مغازه‌های محلی را به جماعت تظاهرکننده به قیمتی که معترضین احساس می‌کردند منصفانه است، فروختند. این تظاهرات باعث گردید تا آیت‌الله مدنی، نماینده امام خمینی در کمیته‌های تبریز، بیانیه‌ای مبنی بر اینکه گرانفروشی امری ضدانقلابی است و متخلفین حتی ممکن است به مرگ محکوم شوند، صادر نماید. مدنی همچنین تظاهرکنندگان را به خاطر انجام کارهای ارتجاعی و ضدانقلابی شدیداً مورد انتقاد قرار داد.

۴- در هجدهم اوت تظاهرکنندگان، ستاد حزب توده در تبریز را مورد حمله قرار دادند و دو تن از اعضای این حزب توسط پاسداران دستگیر شدند. ستاد مرکزی فداییان خلق نیز در نوزدهم اوت مورد حمله واقع شده و اشغال گردید.

۵- از وضعیت تبریز در روزنامه‌های محلی گزارش کاملی ارائه نمی‌شود و مطمئناً آشفتگیهای سیاسی این شهر، نقش عمده‌ای را در اوضاع شهر بازی می‌کند. رقابت کمیته‌ها در تبریز، با حداقل سه تشکیلات مجزا به موازات یکدیگر و مخالف هم که برای کسب قدرت تلاش می‌کنند، به مرحله فوق‌العاده حساسی رسیده است. علاوه بر تشنجات سیاسی که ناشی از وجود هزاران گروه مخالف دیگر است، جنگ قدرت میان سه تن از ملاهای رهبری‌کننده شهر هم چندین ماه است که ادامه دارد.

۶- با دستور (امام) خمینی و تأیید آیت‌الله شریعتمداری یک هیأت بررسی به استانهای آذربایجان شرقی و غربی فرستاده می‌شود. کار این هیأت که ریاست آن را مهدوی کنی به عهده دارد، پاکسازی کمیته‌های محلی، دادگاههای انقلاب، زندانها و سپاه پاسداران می‌باشد. طبق نظر چند تن از منابع خبری شهر، تبریز هر لحظه می‌تواند «منفجر شود» و فقط هوشیاری و مراقبت همیشگی آیت‌الله شریعتمداری مانع آن می‌باشد. این هیأت رسیدگی احتمال بروز چنین خشونت‌هایی را منتفی خواهد کرد.

۷- طی هفته‌های گذشته تهران دستخوش هجوم تظاهرات و راهپیمایی‌های خیلی زیادی بوده است. یک سری از این اعتراضات به موجب بسته شدن روزنامه آیندگان توسط دولت ایجاد شد و در درگیری بین گروههای طرفدار و مخالف روزنامه آیندگان چندین مجروح گزارش شده است. پاسداران انقلاب اسلامی بیش از ۴۰ تن از اعضای اداری و چاپخانه

روزنامه آیندگان را دستگیر کرده‌اند. در دوازدهم اوت، جبهه دموکراتیک ملی تظاهراتی را در حمایت از آزادی مطبوعات سازمان داد و در خلال این راهپیمایی گروههایی که فقط تحت عنوان شبه‌نظامیان اسلامی (افراد کمیته) شناخته می‌شوند، با پرتاب سنگ به تظاهرکنندگان تعداد زیادی از آنها را زخمی کردند. سرانجام پاسداران انقلاب با استفاده از گاز اشک‌آور و تیراندازی هوایی تظاهرکنندگان را متفرق کردند. نتیجه تظاهرات صدور فرمان دستگیری هدایت‌الله متین دفتری که جبهه دموکراتیک ملی وی به خاطر سازمان دادن دو تظاهرات اعتراض‌آمیز مورد سرزنش قرار گرفته، و نیز رضا مرزبان سردبیر پیام امروز، متهم به تلاش برای ایجاد تفرقه و تحریک مردم به شورش و نیز اهانت به امام خمینی، شده است.

۸- اعضاء و هواداران مجاهدین خلق در مقابل ستادشان در نزدیکی میدان ولی‌عصر (میدان ولیعهد سابق) در تهران دست به تحصن زدند تا به عنوان یک اقدام متقابل نسبت به حمله به ساختمان ستادشان و دو کامیون متعلق به پاسداران انقلابی مستقر در نزدیکی ساختمان، هشدار بدهند. مجاهدین می‌ترسند که ستاد آنها به سرنوشت ستاد فداییان خلق دچار شود که در ۱۳ اوت توسط «مبارزین مسلمان» از چنگ آنها خارج شد. بنا به گزارش رسیده چندین گروه از تظاهرکنندگان از کنار ستادهای مجاهدین با فریادهای تهدیدآمیز علیه اشغال‌کنندگان ساختمان عبور کردند.

مجاهدین با استمداد از آیت‌الله طالقانی با دولت موقت شروع به مذاکره کردند و موضوع برای رسیدگی به وزارت دادگستری ارجاع گردید. ابتدا به مجاهدین یک هفته مهلت داده شد تا با دولت بر سر موضوع اشغال ستادهایشان در تهران به توافق برسند، اما در ۲۲ اوت ساختمان از آنها پس گرفته شد.

در پی پس گرفتن ستادهای مجاهدین در تهران، در شهرهای اهواز و اصفهان به دفاتر مجاهدین خلق حمله شد و طی چند روز گذشته کمیته به انبار اسلحه آنها در تهران حمله کرد. حملات فوق و حمله به انبار اسلحه هماهنگ با سیاست دولت است. به گفته آذری قمی دادستان کل انقلاب تهران کلیه گروهها و احزاب سیاسی به جز ارتش، پاسداران انقلاب و کمیته خلع سلاح خواهند شد.

۹- طی هفته گذشته دانشگاه تهران صحنه زد و خوردها بود و چندین دانشجو در نتیجه درگیری میان گروههای رقیب مجروح شدند. چندین کتابفروشی در نزدیکی دانشگاه مورد حمله قرار گرفت و کتابهای آنها به خیابان ریخته و به آتش کشیده شد. حملات مشابهی به کتابفروشیها در ۱۸ اوت در اصفهان رخ داد. در این شهر به ادعای یک منبع به بیش از ۲۰ کتابفروشی حمله شد. اخیراً شهر کرمانشاه شاهد ماجرای مشابهی بود و سه کتابفروشی به آتش کشیده شد.

۱۰- ایرانیها طی تظاهراتی در ۱۷ مارس در تهران و سایر شهرها که گفته می‌شود میلیونها نفر در آن شرکت داشتند، حمایت خود را از آرمان فلسطین اعلام کردند. این تظاهرات

مسالمت‌آمیز به درخواست خمینی صورت گرفت. وی از این فرصت استفاده کرد و طی سخنرانی که در رادیو سراسری کشور پخش شد، به اسرائیل و آمریکا حمله کرد و آنها را دشمنان اسلام معرفی نمود.

سند شماره ۳۰۶

۲۳ اوت ۱۹۷۹ - ۱ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۹۴۲۲

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

منابع: رسانه‌های خبری داخلی، پرسنل دفتر وابسته دفاعی

تهیه‌کننده گزارش: دی. ال. ژیلت

مقام تأییدکننده گزارش: سرهنگ تی. ای. شافر، وابسته دفاعی

موضوع: اطلاعات عمومی نظامی

۱۶- خلاصه (محرمانه): این گزارش اطلاعاتی درباره موضوعات زیر ارائه می‌دهد، شامل: وقوع درگیری در سقز. خلع سلاح مردم در کرد و منطقه سنجابی. سپهبد ناصر فیروزمند از افسران سابق نیروی زمینی از توطئه پرده برداشت. ارتش آماده تعقیب شورشیان محلی است. تشکیل کارگروه سنندج.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات:

الف- (بدون طبقه‌بندی) وقوع درگیری در سقز: بر اساس گزارش‌ها، در درگیری شدید بین ارتش و نیروهای ضدانقلاب در ۵ کیلومتری سقز در روز ۲۲ اوت ۱۵ نفر از نیروهای ضدانقلاب کشته یا مجروح شدند. سخنگوی ارتش، سرگرد امینی از یگان ۲۸ لشکر کردستان اظهار داشت که ضد انقلاب سعی داشت با اغراق درباره تلفات انسانی روحیه ارتشیان کُرد را تضعیف کند و موجب تضعیف روحیه در کل ارتش شود.

ب- (بدون طبقه‌بندی) خلع سلاح مردم در کرد و منطقه سنجابی: فرماندهی نیروهای انقلاب برنامه گسترده‌ای را برای خلع سلاح مردم در کرد و منطقه سنجابی استان کردستان آغاز کرده است. معاون عملیات پاسداران انقلاب، ابوشریف [...]، اظهار داشت که عملیات مشابهی برای خلع سلاح مردم به زودی در قسمت‌های دیگر استان به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

ج- (بدون طبقه‌بندی) سپهبد ناصر فیروزمند از افسران سابق نیروی زمینی پرده از توطئه برمی‌دارد: بر اساس گزارش‌ها، سپهبد فیروزمند، معاون دوم سابق ستاد ارتش، در طول محاکمه‌اش اظهار داشته است که «در روزهای آخر عمر رژیم گذشته، کمیته‌ای به نام «کمیته بحران» تشکیل شد تا یک استراتژی نظامی بر ضد مردم تدوین کند.» او همچنین فاش ساخت

که کمیته مزبور، «متشکل از وزیر کشور وقت، قره‌باغی؛ فرمانده نیروی هوایی، سپهبد ربیعی؛ فرمانده نیروی دریایی، رحیمی؛ و یک مستشار آمریکایی هر روز برای توطئه بر ضد ملت جلسه داشتند.» او افزود که «سیاست اصلی دولت در آخرین روزهای عمرش جلوگیری از اتحاد ارتش و مردم بود.» این تلاش تا حدود زیادی موفق بود و در زمان خروج شاه سابق از کشور بسیار تشدید شد.

در طول این روزها به عقیده ما دیگر دلیلی برای حاکمیت یک حکومت سلطنتی بر کشور وجود نداشت و همان موقع بود که کمیته بحران تشکیل شد.

در آن زمان کل کشور شدیداً ناآرام بود. سپهبد فیروزمند یکی از سه مقامی است که به جرم کشتار مردم در روزهای انقلاب در زندان اوین محاکمه می‌شود. دو نفر دیگر یکی معاون امور هماهنگی ستاد نیروهای مسلح و استوار نیروی منحل گارد شاهنشاهی، حسین شیخ، و دیگری رئیس کلانتری شماره ۹ پلیس، کریم بیرامی، است.

نظریات مرکز تهیه گزارش: گمان می‌کنیم مستشار آمریکایی مذکور ژنرال هایزر باشد. احتمالاً اگر جلسات محاکمه علنی باشد نام او را بیشتر خواهیم شنید.

د- (بدون طبقه‌بندی) آمادگی ارتش برای تعقیب شورشیان: سرهنگ سعدی‌نام، فرمانده هواپرد ارتش در کرمانشاه، اظهار داشت چنانچه خمینی دستور بدهد ارتش آماده است ضدانقلابیون پاوه را در خارج از مرزهای کشور نیز تعقیب کند.

او افزود «یگان‌های هواپرد ارتش به هنگام درگیری‌های اوایل هفته روزانه حداقل ۳۰ پرواز بر فراز شهر پاوه انجام داده است.» «محدوده عملیات نیروی هوایی ارتش همه مناطق کردستان را دربرمی‌گیرد و نیروی هوایی ارتش آماده است هرگونه عملیاتی را در کنار برادران ایرانی و پاسداران انقلاب انجام دهد.»

ه- (بدون طبقه‌بندی) تشکیل کارگروه سنندج: پاسداران انقلاب به منظور دفع حملات ضدانقلابیون و حفاظت از جان شهروندان کارگروهی را در مسجد جامع سنندج تشکیل داده‌اند. این کارگروه پس از درگیری‌های اوایل هفته در پاوه تشکیل شده است. گزارش فوق روز ۲۳ اوت در روزنامه تهران تایمز منتشر شد.

سند شماره ۳۰۷

۲۵ اوت ۱۹۷۹ - ۳ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران

موضوع: دادگاهها و اعدامها در رویارویی با مسایل کردستان

۱- سفارت در هفته گذشته، به افزایش دادگاهها و اعدامها که همه آنها مستقیماً به مسئله کردستان مربوط نمی‌شوند، توجه داشته است. به هر حال ما فکر می‌کنیم، اظهارات دولت موقت ایران مبنی بر اینکه به زودی محاکمات سیاسی بیشتری آغاز خواهد شد، قسمتی از

کوششی است که برای کم کردن فشار ناشی از جنگ کردستان به عمل آمده است. ۲- از ۱۸ اوت تا به امروز، سفارت تخمین می‌زند، که در حدود ۳۲ نفر از شورشیان کرد در دادگاههای اسلامی که سرپرستی بعضی از آنان را آیت‌الله صادق خلخالی به عهده داشته است محاکمه و در پاره و کرمانشاه اعدام شده‌اند. دادگاههای دیگری نیز هنوز به کار خود ادامه می‌دهند و ما انتظار داریم که تا پایان هفته اعدامهای بیشتری اعلام شود. (سیاست بسیار خشن دولت در مورد شورشیان کرد که تقریباً تا حد نگرفتن اسیر از سوی نیروهای دولتی می‌باشد، بدون شک عکس‌العمل شدید کردها را برمی‌انگیزد. سفارت هم‌اکنون شایعاتی شنیده است که کردها تهدید کرده‌اند که به تلافی این کار، پاسداران اسیر خود را اعدام خواهند کرد.

۳- از ۱۸ اوت، سفارت ۱۵ اعدام دیگر را در تهران و سایر نقاط کشور که مستقیماً به وضعیت کردها ارتباطی نداشته به ثبت رسانده است. اکثر این تعداد افسران جزء شهربانی، قاچاقچیان هروئین و یک زن زناکار تشکیل می‌داد اما این تعداد همچنین شامل ۳ شورشی عرب در خوزستان، و سه افسر بلندپایه سابق ارتش و شهربانی در تهران نیز بود.

۴- دادستان انقلاب همچنین اعلام کرده که دادگاههای سپهبد فیروزمند و دو تن دیگر هم اینک در تهران برگزار می‌شود و دادستان قصد دارد که به زودی ۳۳ نفر از مقامات سابق دولتی، اعضای ساواک، تجار و ... را به دادگاه بکشانند. سه نفر از اسامی ذکر شده از وزیران سابق در کابینه شاپور بختیار بودند که اسامی آنان بدین شرح می‌باشد: عباسقلی بختیار وزیر صنایع، احمد میرفندرسکی وزیر امور خارجه و آموزگار یگانه وزیر اطلاعات. تامست

سند شماره ۳۰۸

استفاده محدود اداری
از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۴۱۶ به: سازمان ارتباط بین‌المللی، واشنگتن دی. سی.
مرجع: تهران ۹۳۵۰

موضوع: انتشار مصاحبه آژانس خبری پارس با کاردار بروس لینگن

۱- در اغلب کشورها برای آژانس روابط بین‌الملل آمریکا انتشار مصاحبه با رئیس نمایندگی و یا مقام مسئول آمریکایی کاری چندان دشوار نیست. گفتگوی مختصر ذیل که روزن در آن شرکت داشت تا متن معقولی از مصاحبه کاردار بروس لینگن با آژانس خبری نیمه مستقل پارس را منتشر سازد نشانگر وضع روانی موجود در ایران است. از طرف دیگر، ملاحظات سودمند و مانورهای وسیعی که در مورد این مصاحبه انجام گرفت نشان می‌دهد که حتی در ایران امروز نیز می‌توان با مداومت و پایداری شنوندگانی برای نقطه‌نظرات آمریکا دست و پا کرد، مشروط بر آنکه از بعضی مسایل حساس اجتناب ورزیده شود.

۲- پارس در اوایل تیرماه این مصاحبه را پیشنهاد کرد. اما مخبری که سرمنشأ این مطلب

بود با همکاران خود دست به مناقشه زد و به جایی دیگر منتقل گردید. پارس در اوایل مرداد مشکلات داخلی خود را حل کرد و سرانجام یک خبرنگار دیپلماتیک دیگر را تعیین نمود. روزن با وی و معاون مدیر تحریریه پارس ملاقات کرد تا سئوالات و مقررات مصاحبه مشخص گردد. مصاحبه در تاریخ ۱۶ مرداد صورت گرفت و روزن طبق توافق حدود سه روز بعد نسخه‌ای از مصاحبه قابل انتشار را دریافت نمود. وی از اظهارنظر پارس در مورد سفیر کاتلر و حذف بخش اعظم گفته‌های کاردار در مورد پیمان مصر و اسرائیل؛ علاقه آمریکا به برقراری روابط فرهنگی، آموزشی و کنسولی با ایران؛ و تمایل آمریکا به همکاری در زمینه عمران اقتصادی ایران طبق اظهارات کاردار؛ ناراحت گردید. همچنین پارس بخش مربوط به دولت موقت ایران را نیز حذف کرده بود.

۳- روزن همراه با بخشهای ترجمه شده از بیانات کاردار که پارس آنها را حذف کرده بود وارد هفته‌ها مذاکره با اعضای گوناگون سلسله مراتب پارس شد. در حین گفتگوها، مدیرکل پارس اعتراف کرد که وی در مورد انتشار این مصاحبه بسیار نگران بوده است چون پارس می‌توانست متهم به صمیمیت بیش از حد نسبت به آمریکا گردد. خصوصاً در رابطه با مسئله فلسطینی‌ها مدیرکل همچنین اظهار داشت که وی سعی دارد تا حد امکان از پارس یک آژانس خبری مستقل پدید آورد و به همین علت نمی‌خواست که با انتشار کامل مصاحبه آن را به خطر بیاندازد. وی سرانجام قبول کرد که نقطه‌نظرهای پارس در مورد سفیر کاتلر را در پراپتیز قرار داده و بخش اعظم عبارات حذفی را نیز منتشر نماید. ولی توافق شد که در مورد مسئله فلسطین هیچ حرفی به میان نیاید که این امر بهتر از این است که تنها یکی در خط گمراه‌کننده از طرف کاردار در مورد موضع و سیاست آمریکا پخش شود.

۴- مصاحبه طبق شواهد موجود در فهرست زیر، توسط مهم‌ترین رسانه‌های مطبوعاتی منتشر گردید که عبارتند از: کیهان، اطلاعات، بامداد، تهران تایمز و رادیو و تلویزیون ملی ایران.

سند شماره ۳۰۹

۲۶ اوت ۱۹۷۹ - ۴ شهریور ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۴۴۰

به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: مطالب بیشتر در مورد تعطیلی مطبوعات

۱- روز شنبه، بامداد تنها صبح نامه مستقل غیراسلامی موجود دومین اخطار را از طرف دفتر دادستانی انقلاب اسلامی دریافت نمود. بنا به گزارشات واصله، این روزنامه یک بار عبارتی از سخنرانیهای پیشین خمینی را حذف کرده بود و اکنون بنا به گفته دادستان، به انتشار شکوائیه‌های همافران پرداخته است. در حالیکه امام دستور می‌دهد که باید در صفوف ارتش

نظم و ترتیب برقرار گردد. متن رسمی دفتر دادستانی با این اخطار پایان می‌گیرد. «اگر این وضع ادامه یابد، جهت تعطیل این مؤسسه اقدامات جدی صورت خواهد گرفت.» وابسته مطبوعاتی روزن با منصور رهبانی سردبیر بامداد تماس گرفت که افزود «آنها می‌خواهند کار ما را تعطیل کنند»، ولی برای ارائه توضیح بیشتر احساس آزادی چندانی نمی‌کرد. با این وصف اظهار داشت که وی در نظر دارد به دفتر دادستانی یک ضرب‌الاجل بدهد که اگر جرأت چنین کاری را دارد قدم در پیش بگذارد لیکن وی با کمی تأمل به این نتیجه رسید که بهتر است از طریق کانالهای موجود عمل نماید. وی گفت چند تن از حامیان وی در دولت موقت ایران در نظر دارند از خمینی یک پاسخ مستقیم به دست آورند مبنی بر اینکه آیا او یا «دیگران» می‌خواهند کار این روزنامه را متوقف سازند یا خیر. بنا به گفته رهبانی «اگر خمینی بخواهد کار ما را تعطیل کند بهتر است خودم این کار را انجام دهم.»

۲- روزن با علیرضا نوری‌زاده سردبیر هفته‌نامه تعطیل شده سیاسی امید ایران صحبت کرد و او جزئیات حمله پاسداران به دفاتر خود در هفته گذشته را که در سرتاسر شهر تکرار شده است بازگو کرد. وی می‌گوید علت متوقف گردیدن کار هفته‌نامه‌اش گزارشی بوده است در مورد ارتباط نزدیک مصطفی چمران از امل با جرج حبش از جبهه خلق برای آزادی فلسطین و نیز مقالات وی در مورد بختیار که در آنها وی را یک ناسیونالیست توصیف کرده بود.

۳- محمد منتظری خطاکار نیز ظاهراً با از دست دادن حمایت پدرش آیت‌الله منتظری سبب تعطیل و متوقف گردیدن انتشار نشریه‌اش به نام پیام شهید گردیده است. درست هنگامی که آیت‌الله منتظری علناً خود را از سیاست‌های «برخورد متقابل» فرزندش با آیت‌الله بهشتی و مقامات دولت موقت ایران جدا دانست مطبوعات فارسی گزارش دادند که کار نشریه پیام شهید نیز متوقف شده است.

۴- خمینی در سخنرانی ۳ شهریور خود به روشنفکران، دموکراسی و مطبوعات حمله‌ور شد. خمینی گفت «ما به شما آزادی دادیم و شما هرزه‌گی را پیشه کردید... ما به شما آزادی دادیم لیکن قلمهای شما توطئه‌گری و محکوم کردند و سعی کردند قلمرو ما را نابود سازند... ما به روشنفکرها، اینگونه روشنفکرها نیازی نداریم. البته افراد بسیار خوبی در میان روشنفکرها یافت می‌شود... لیکن این افراد از قلمهایشان علیه ملت استفاده کرده، علیه مردم اقداماتی به عمل می‌آورند؛ این افراد باید سرکوب شوند.» (متن کامل در گزارش دفتر سرویس اطلاعاتی خارج مورخ ۳ شهریور آمده است).

۵- نظریه: ایران یکی از سیاستهای مطبوعاتی جهان سوم را که از رنگ‌های اسلامی برخوردار است در پیش می‌گیرد. به نظر ما در آینده بیش از چند روزنامه منتشر نخواهد شد، که احتمالاً عبارت خواهند بود از انتشارات مرتبط با حزب رسمی مستضعفان یا حزب جمهوری اسلامی از نظر ایدئولوژیکی یا آنهایی که تحت نفوذ یا اراده افراد مورد اعتماد خمینی هستند چون حاج مهدیان از روزنامه کیهان که بنا به گزارش امروز نزدیک بود مورد

ترور واقع گردد. همین امر می‌تواند موجب بروز جنگی بین جناح خمینی و جناح مخالف آن یعنی چپگرایان مادیگرا بشود. گریوز

سند شماره ۳۱۰

۲۶ اوت ۱۹۷۹ - ۴ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۴۴۶

مرجع: تهران ۹۲۵۸ (کتبی)

موضوع: حرکت‌های اخیر علیه مطبوعات ایرانی

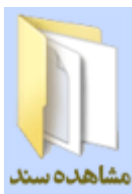
۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: مقامات ایرانی در مورد تعطیل و متوقف ساختن کار بسیاری از روزنامه‌ها و مجله‌های تهران و استانها گامهایی برداشته‌اند. دادستان انقلاب تهران و وزارت ارشاد با انتشار فهرستی اسامی روزنامه‌هایی را که کار آنها متوقف خواهد شد اعلام کرده است. گرچه بین فهرست‌های ارائه شده تفاوت‌هایی وجود دارد و علل ارائه شده در توجیه بستن روزنامه‌ها نیز متنوع است ولی اهداف اصلی همان است. دیگر نشریات نیز در دست بررسی است تا در صورت امکان کارشان متوقف گردد. اگر بسته شدن روزنامه‌ها تحقق یابد، انتقاد رسانه‌ها از مقامات کنونی به طرز مؤثری کاهش خواهد یافت. در این رابطه، دولت هیچ‌گونه اقدامی به عمل نمی‌آورد و فقط به مقامات انقلابی اجازه می‌دهد ابتکار عمل را در دست داشته باشند. پایان خلاصه.

۳- به دنبال انتشار قانون مطبوعات در تاریخ ۲۰ مرداد، مقامات اقداماتی علیه بخش اعظم مطبوعات ایرانی به عمل آورده‌اند، که از زمان بروز انقلاب در بهمن ماه این اقدامات نسبتاً عاری از هرگونه محدودیت ادامه داشته است. گرچه از هم‌پاشیدگی سازمانی دولت این اقدامات ضد مطبوعاتی را نیز فاقد پیوستگی کرده است، مقامات به وضوح سعی دارند انتشاراتی را که طرفدار آیت‌الله خمینی و هم‌پیمانانش نیستند تعطیل نمایند.

۴- در تاریخ ۲۹ مردادماه، دادستان دادگاه انقلاب تهران، احمد آذری قمی با انتشار بیانیه‌ای اعلام داشت که به بیست و شش روزنامه و مجله دستور داده شده که کار خود را متوقف سازند. عصر همان روز در مصاحبه با تلویزیون ایران آذری قمی گفت که این روزنامه‌ها به خاطر توطئه‌گری علیه انقلاب و واژگون نشان دادن حقایق و واقعیت‌ها تحریم و تعطیل شده‌اند. وی گفت دادگاه‌های انقلاب در حال بررسی وضع روزنامه‌های دیگر بوده و ممکن است نشریات دیگری نیز کارشان به تعطیل کشانده شود.

۵- روز بعد روزنامه فارسی زبان اطلاعات گزارش داد که وزارت ارشاد ملی دو فهرست از ۴۲ نشریه موجود در تهران و استانها را تهیه کرده است که باید کارشان متوقف گردد. در فهرست اول اسامی روزنامه‌هایی آمده که برطبق بند ۲ قانون مطبوعاتی جدید که تصریح کرده

است مقامات و یا وابستگان رژیم پیشین اجازه انتشار ندارند، تعطیل خواهند شد. فهرست ثانی وزارتخانه اسامی روزنامه‌هایی را اعلام می‌کند که بر طبق پاورقی ۱ بند ۲ همان قانون، تعطیل خواهند شد... یعنی این پاورقی مربوط است به جبران مادی روزنامه‌هایی که در زمان سلطنت تعطیل شده بودند. چند نشریه مهم مانند تهران مصور و فردوسی نیز در این فهرست واقع شده‌اند. هجده روزنامه استانی نیز بنا بدلائل نامعلوم تحریم شده‌اند. میناچی وزیر ارشاد به گزارشگر تلویزیون گفته است از آنجا که روزنامه‌ها و نشریات تحریم شده از شرایط صریح قانون جدید مطبوعات سرپیچی کرده‌اند، امکان ندارد تصمیم وزارتخانه در مورد آنها تغییر یابد.

۶- این اقدامات کمی پس از تعطیل چاپخانه آیندگان صورت گرفت. بسته شدن همین محل سبب متوقف شدن کار چند روزنامه از قبیل مجله فکاهی مردمی آهنگ شده که علت نیز محرومیت از این تأسیسات چاپی بوده است. ممکن است تعطیل این روزنامه‌ها اتفاقی بوده باشد، لیکن همین تصادف و اتفاق سبب خاموش شدن انتقاد صریح از سیاستها و شخصیت‌های رژیم گردیده است.

۷- نشریات مهمی که با این اقدامات اخیر تعطیل شده‌اند عبارتند از مجله فردوسی، جوانان، سپید و سیاه، امید ایران و تهران مصور. علاوه بر آهنگ که قبلاً تعطیل شده بود، مجله‌های فکاهی دیگری از قبیل بهلول و حاجی بابا نیز کارشان متوقف شد. اکثر این انتشارات از سیاستهای غیرمارکسیستی غیرمذهبی حمایت می‌کردند و شدیداً طرفدار آزادی مطبوعات به حساب می‌آمدند. سیاستهای نشریاتی آنها نیز به طور کلی به ترتیب ذیل بوده است:

الف) انتقاد شدید از اشخاص دولتی چون قطب‌زاده، یزدی و میناچی. انتقاد توأم با اعتدال از بازرگان.

ب) گزارش مفصل در مورد رویدادهای زمان دکتر مصدق و فعالیتهای جبهه ملی در اوایل دهه ۳۰.

ج) عدم اعتماد کامل به سیاستهای آمریکا در ایران همراه با بیان این عقیده که یزدی عامل آمریکا می‌باشد.

د) انتقاد از نقش شوروی در افغانستان و پرورش دادن این عقیده که انقلابیون ممکن است از جمله ارتجاعیون فتودال باشند.

ه) انتقاد از آخوندبازی، مداخله مذهبی در امور غیرمذهبی. سمبل اینگونه مداخلات نیز چماق گروههای خیابانی و تسبیح کسانی است که این گروهها را تحت کنترل دارند.

۸- علیرغم اعلام تعطیل این روزنامه‌ها، در تاریخ ۱ شهریور مجله‌های سپید و سیاه و جوانان در روزنامه‌فروشی‌ها توزیع می‌گردید. ولی همه می‌گویند احتمالاً این شماره‌ها آخرین شماره‌های منتشر شده این مجلات خواهند بود.

۹- اگر همه این نشریات از صحنه خارج شوند، مطبوعات ایرانی که از اوان انقلاب درخشش خاصی یافته بودند، ممکن است مجبور شوند همان نقشی را که در زمان سلطنت

داشتند ایفا کنند یعنی تنها بیانیه‌های رسمی را منتشر کرده و از ارائه تفسیر و اظهارنظر پیرامون مسایل خودداری ورزند. دورنمای موجود در برابر خواننده تیزهوش ایرانی تیره و تار است. زیرا روزنامه‌هایی که برای وی باقیمانده به شرح ذیل هستند:

(الف) کیهان و اطلاعات مهم‌ترین روزنامه‌های عصر باقیمانده از رژیم گذشته. این روزنامه‌ها اخیراً هیچ چیزی منتشر نکرده‌اند مگر اعلامیه‌های دولتی، بیانیه‌های مقامات متعدد، و مطالب یا اخبار بین‌المللی. آنها اخیراً از درج مطالبی چون سرمقالات و اظهارنظر نویسندگان نیز خودداری ورزیده‌اند.

(ب) جمهوری اسلامی، ارگان حزب جمهوری اسلامی، که وسیله دکتر بهشتی رهبر حزب و وابسته نزدیک خمینی منتشر می‌گردد.

(ج) انقلاب اسلامی که وسیله حسن بنی‌صدر از نزدیکان خمینی و تئوریسین اقتصاد اسلامی منتشر می‌شود.

(د) بامداد، که از جمله میانه‌روترین روزنامه‌هاست. ولی این روزنامه نیز تا به حال دو خطاریه از دفتر دادستان انقلاب دریافت کرده است تا یا از درج عناوین کاذب خودداری ورزد و یا تعطیل گردد.

۱۰- در ایران انقلابی آزادی مطبوعاتی با آینده مبهمی روبرو است. گرچه آشفتگی و عدم هماهنگی موجود میان گروه‌های متعدد قدرتمند ممکن است سبب بروز انتشاراتی شود که از اذیت و آزار رسمی بدور بمانند، لیکن مقامات و بخصوص رهبران بسیار نزدیک به آیت‌الله خمینی ظاهراً تصمیم گرفته‌اند نارضایتی عمومی را در برابر نظرات خود خاموش سازند.

۱۱- جالب توجه این است که مقامات انقلابی علی‌الخصوص دادستان تهران ابتکار عمل را علیه مطبوعات به دست گرفته است. در همین رابطه وزارت ارشاد ملی نیز از این نهاد پیروی کرده است، گرچه به سختی نشان داد که این وزارتخانه نیز پاسخگوی تمایلات امام می‌باشد. ارائه دلایل بیشتر ممکن است ضروری نباشد، ولی مبارزات ضد مطبوعاتی نشان می‌دهد که وزراء دولت نیز هنگامی که کاری از دستشان برنیاید می‌گویند «من هم همینطور» آنهم در زمانی که قدرتهای واقعی در میان مقامات مذهبی تصمیم خود را گرفته باشند.

تامست

سند شماره ۳۱۱

۲۷ اوت ۱۹۷۹ - ۵ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۵۰۲ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

موضوع: سوء قصد به مدیر روزنامه

۱- (بدون طبقه‌بندی) حمله‌ای که در ۲۶ اوت بر علیه مدیران روزنامه کیهان صورت گرفت باعث زخمی شدن حسین مهدیان ناشر و مرگ حاج مهدی عراقی مدیر امور مالی و

پسر دومش محمد[حسام] عراقی گردید. مهدیان اینک در بیمارستان به سر می‌برد و حال او را رضایت‌بخش توصیف کرده‌اند. به نقل از روزنامه‌های محلی گروه فرقان مسئولیت ترور را به عهده داشته است.

۲- (بدون طبقه‌بندی) حسین مهدیان یکی از تجار متمول بازار می‌باشد که اخیراً مؤسسه کیهان را خریده بود. روزنامه کیهان تحت مالکیت او سیاست حمایت از رهبری مذهبی را کاملاً تعقیب می‌کند. او مؤسسه کیهان را زمانی خریداری نمود که مؤسسه با مشکلات داخلی و جناح‌بندی‌هایی در میان کارمندان خود مواجه بود و تعدادی از کارمندان آن برای ایجاد و انتشار روزنامه خودشان موسوم به «کیهان آزاد» آن مؤسسه را ترک کرده بودند. این روزنامه که بعدها به نام روزنامه آزاد معروف گردید یکی از روزنامه‌هایی بود که همزمان با توقیف آیندگان تعطیل شد.

۳- (بدون طبقه‌بندی) عراقی، علیرغم عنوان ساده مدیر امور مالی، شخصیت بسیار برجسته و مهم‌تری بود. مرگ او باعث تعطیل شدن بازار تهران شد و دیروز ۲۶ اوت تشییع جنازه عظیمی در قم، برگزار شد. عراقی که یکی از دوستان نزدیک خمینی بود، در گروهی فعالیت داشت که ۱۵ سال قبل نخست‌وزیر، محمدعلی منصور را ترور کردند. طبق گزارشات مطبوعاتی او بیش از ۱۵ سال به خاطر نقشی که در آن ترور به عهده داشت در زندان به سر برده است.

۴- (محرمانه) نظریه: نظرات مختلفی درباره ترور عراقی ابراز می‌شود. آیا همانطور که شایع است او واقعاً عضوی از شورای انقلاب بود؟ بدون شک هدف از ترور او را می‌توان ضربه‌ای علیه مسئولان انقلاب تلقی کرد و یا اینکه مشاجرات اخیر در کیهان انگیزه ترور وی بوده است. به هر حال ترور وی می‌تواند به مرحله جدیدی در سرکوب ضدانقلاب منجر شود، یعنی دستگیری‌های بیشتر و سرکوب بیشتر هرگونه انتقاد از فعالیت‌های شورای انقلاب و دادگاه‌های انقلاب است. تامست

سند شماره ۳۱۲

۲۸ اوت ۱۹۷۹ - ۶ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۵۱۴ به: سازمان ارتباط بین‌المللی، واشنگتن دی. سی

موضوع: بهزادنی بر مطبوعات خارجی فشار بیشتری وارد می‌کند

علی بهزادنی، معاون وزیر در امور مطبوعات خارجی در وزارت ارشاد ملی نمایندگان آسوشیتدپرس و رویترز را امروز به دفتر خود فراخواند تا نارضایتی دولت خود را از نحوه پوشش این آژانس‌های خبری در رابطه با کردستان و به خصوص محاصره سقز ابراز دارد. فردانیز نوبت آژانس خبری فرانسه است. از آنجا که یونایتدپرس خبرنگار خود را به کردستان اعزام نکرده بود این آژانس خبری احضار نخواهد شد. بنا به گفته فیل دوپولوس سرپرست

دفتر آسوشیتدپرس، بهزادنیا گفته است که وی از سفارت آمریکا در واشنگتن شکوائیه‌ای دریافت داشته است که در آن گفته شده که خبرگزاریهای بین‌المللی «کردستان را شعله‌ور» توصیف کرده‌اند. بنا به گفته دوپولوس بهزادنیا افزود «من دوست ندارم شما را مورد تهدید قراردهم تا ایران را ترک گویند.» دوپولوس در پاسخ گفت «ما رویداد را مسئولانه گزارش کرده‌ایم.» به طور مثال، گزارشگران ما دیده بودند که هلی‌کوپترها سقر را گلوله‌باران می‌کردند و موضوع نیز از همین قرار بود.» در رابطه با پارس که آژانس خبری دولتی است، دوپولوس ترجمه‌های اخبار گزارش شده توسط آژانس‌های بین‌المللی توسط پارس را ضعیف و گمراه‌کننده عنوان کرد. بهزادنیا از آسوشیتدپرس خواست که یک نسخه از این گزارشات را به دفتر وی ارسال دارد، لیکن دوپولوس پاسخ داد که «از آنجا که دفتر شما آبنونه گزارشات ماست، شما به آن دسترسی دارید.» وی به بهزادنیا گفت که وضع ارتباطی بین وزارت ارشاد ملی و سرویس‌های خبری ضعیف است و تقاضای دریافت یک نسخه از قوانین جدید مطبوعاتی را نمود ولی هیچ‌گونه نسخه رسمی در اختیار آنها گذاشته نشده است.

بهزادنیا گفت «تا به حال این مقررات منتشر نشده ولی گذشته از آن، این مسئله یک سیاست داخلی است.» و پس از آن وی به دوپولوس گفت که میناچی وزیر ارشاد ملی در هفته آینده برای روزنامه‌نگاران خارجی سخنرانی خواهد کرد و احتمالاً نسخه‌ای از این قوانین و مقررات را در اختیار آنها قرار خواهد داد.

سند شماره ۳۱۳

۲۹ اوت ۱۹۷۹ - ۷ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

به: سفارت آمریکا، تهران

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۲۲۷۴۸۰

موضوع: مسایل حقوق بشر

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- دفتر وزارت امور خارجه آمریکا آقازاده کاردار سفارت ایران در آمریکا را در بیست و نهم اوت احضار کرد تا مسایلی را که در زمینه حقوق بشر موجب نگرانیهایی در میان دوستان ایران در این کشور شده است با وی در میان بگذارد.

۳- اولین موضوع به اعمال گروههای مسلح ناشناس مربوط می‌شود که اسناد و اموال کلیساهای مسیحی و بیمارستانهای وابسته به کلیسا را در تهران و اصفهان ضبط کرده‌اند. و در همین رابطه اطلاعاتی از کلیساهای دریافت کرده‌ایم. به نظر ما دولت موقت بایستی اقدامات عاجلی جهت رفع این مشکلات به عمل آورد. آقازاده گفت یک نامه (احتمالاً از شورای ملی کلیساهای) داشته و آن را سریعاً به تهران مخابره کرده است. او گفت که اطمینان واثق دارد که دولت موقت در امتداد سیاستهای اعلام شده‌اش ملزم به رعایت و حمایت از حقوق اقلیت‌ها می‌باشد. اگر اخیراً از طرف وزارت خارجه با او تماس گرفته نشده بود او به یزدی تلفن می‌زد.

اما او توجه یزدی را نسبت به نگرانی اخیر ما جلب خواهد کرد.

۴- دومین مسئله حکم دستگیری متین دفتری بود. وزارت خارجه آمریکا گفت متین دفتری در آمریکا خصوصاً در میان گروههای آزادیخواه طرفدار انقلاب دوستان بسیار بانفوذی دارد. همچنین وزارت خارجه آمریکا به آقازاده گفت که متین دفتری در سالهای قبل از انقلاب چهره شناخته شده و سخنگویی با نفوذ برای مخالفان رژیم گذشته بوده است. دوستان متین دفتری از جمله رامزی کلارک در آمریکا نگران سلامتی او هستند و واکنش ایشان نسبت به رفتار دولت موقت با متین دفتری می تواند به اعتبار انقلاب ایران لطمه وارد کرده و منافع ایران را به مخاطره افکند. آقازاده گفت این موضوع پیچیده و مشکلی است و تنها افزود که خواه جاه طلبیهای وی جنبه اجتماعی داشته باشد یا فردی، به نظر می رسد که مطابق با امیال توده های مردم ایران نبوده است. آقازاده خاطرنشان کرد که اظهار علاقه ما را نسبت به تهران گزارش خواهد کرد.

۵- در خاتمه مأمور وزارت خارجه توجه ها را به عکس روی جلد اعدام کرده ها جلب کرد و اشاره نمود که این نوع وقایع موجب بروز مشکلات جدی برای ایران در این کشور خواهد شد. موضوع روشن بود و آقازاده اظهار نظری نکرد.

سند شماره ۳۱۴

محرمانه
 از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۹۰۳۵
 به: سفارت آمریکا، تهران
 موضوع: بختیار در پاریس

مأمور سفارت در فرانسه می گوید دولت موقت ایران هیچ گونه اعتراضی به دولت فرانسه در خصوص فعالیتهای بختیار در این کشور نکرده است. با توجه به سابقه اقامت خمینی در فرانسه و رویه فرانسویها در این مورد هیچ گونه اعتراضی قابل انتظار نیست. مأمور سفارت گفت ارزیابی دولت فرانسه از آینده سیاسی بختیار شبیه ماست یعنی اینکه فعالیت او محدود به طبقات متوسط و بالاست و امید کمی برای جذب هواداران زیاد وجود دارد.

سند شماره ۳۱۵

استفاده محدود اداری
 از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۷۱۹
 به: سازمان ارتباطات بین المللی، واشنگتن دی. سی
 موضوع: بازگشت کیهان اینترنشنال

۱- پس از پنج ماه غیبت، کیهان اینترنشنال انگلیسی زبان بار دیگر منتشر شده است. این نشریه چهار صفحه ای روز شنبه مورخ اول سپتامبر در خیابانها سر در آورد و بار دیگر تحت

کنترل و نظارت سردبیر رام‌نشدنی آن یعنی کاظم زرنگار به کار خود ادامه می‌دهد.
۲- زرنگار در سرمقاله انتشار مجدد خود می‌گوید «این سیاست نبود که انتشار ما را متوقف ساخت و دوباره ما را بازگرداند.» بنا به گفته زرنگار مشکلات اقتصادی چون از دست رفتن درآمد تبلیغاتی، خروج خوانندگان خارجی و هزینه سرسام‌آور افزایش کارمند، روزنامه را فلج نمود.»

وی می‌افزاید، بازگشت روزنامه بدین معنی نیست که این مشکلات از بین رفته‌اند، بلکه بدین معنی است که با کاهش کارمند و امید به بهبود وضع اقتصادی شاید بتوانیم به کار خود ادامه دهیم.

۳- زرنگار که به خوبی از محدودیت‌های اجرایی به خاطر وابستگی روزنامه با علما از طریق مهدیان بازاری و به خاطر تأمین هزینه‌های آن از طریق بنیاد مستضعفان آگاه است، در مورد صحنه مطبوعاتی چنین می‌نگارد: «ما به این نتیجه رسیدیم که اظهارنظر بیش از حد و گزارش عینی بسیار ناچیز بود... به گزارش و تحلیل اخبار به نحو مستقل، مورد اعتماد و خالی از تعصب و غرض‌ورزی نیاز شدیدی وجود دارد.»

زرنگار انقلاب اسلامی را «بر پایه تعهدات اجتماعی و عدالت اقتصادی، دموکراسی سیاسی و تضمین آزادیهای اساسی» عنوان می‌کند. وی با تأکید می‌گوید که ایران دیگر از نظر اقتصادی به خارجیها وابسته نیست لیکن یادآور می‌گردد که «اقتصاد و بازار پول آن را نمی‌توان از اقتصاد بین‌المللی جدا ساخت.»

۴- نظریه: زرنگار یکی از افرادی است که جان سالم بدر برده و سعی دارد از این اوضاع پرتلاطم حداکثر استفاده را نصیب خود سازد. زرنگار که از وابستگان نزدیک مالک قبلی روزنامه کیهان یعنی مصباح‌زاده است، سعی داشته است با دریافت حقوق بازنشستگی کافی از کار در این سازمان خودداری کند.

مدیرکل مهدیان پیشنهاد زرنگار را نپذیرفته و اخیراً مانع از کار مستقلانه وی با یکی از روزنامه‌های انگلیسی‌زبان شد که چاپخانه‌های کیهان را اجاره کرده و حدود شصت نفر چاپچی و اعضای پیشین کیهان اینترنت‌نشال از بخش آگهی‌ها نیز حقوق خود را از این روزنامه دریافت می‌داشتند. مهدیان نتوانست این گروه را که نیمی از آنها کارمندان اصلی کیهان اینترنت‌نشال بودند اخراج نماید، چون می‌ترسید که با چاپچی‌های حزب‌اللهی نشریه فارسی کیهان در ارتباط باشند. زرنگار نیز یکی از مهره‌های همین کارگران به حساب می‌آید چون او را فردی می‌دانند که می‌تواند به طور کامل موجب استخدام آنها بشود.

علاوه بر این به زرنگار دستور داده شده که از کشور خارج نشود ولی او نمی‌گوید که چه کسی این دستور را به وی داده است. بنابراین وی چاره‌ای ندارد مگر آن که وقت خود را با بازیچه‌ای چون کیهان اینترنت‌نشال بگذراند، که قادر نیست بیش از شش هزار خواننده را دربر گیرد.

سند شماره ۳۱۶

۲ سپتامبر ۱۹۷۹ - ۱۱ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران

موضوع: گزارش وضعیت ماهانه مربوط به ماه اوت

I. تهدیدات

ارزیابی:

الف- هنوز میزان خشونت بالقوه در ایران زیاد است. موارد زیادی از بی‌بند و باری در نتیجه انقلاب وجود دارد و این موضوع در تمام سطوح جامعه به چشم می‌خورد. بیکاری شدید یک مسئله است و تضادهای عقیدتی، اجتماعی و نژادی به چشم می‌خورد. اگرچه گفته می‌شود این مسایل همیشه در ایران وجود داشته ولی عدم وجود یک قدرت مرکزی مؤثر که بتواند این مسایل را حل کند یک اشکال است.

دولت ایران به نخست‌وزیری بازرگان هنوز کنترل کامل اوضاع مملکت را به دست نیاورده است و مرتباً به وسیله دولت سایه به رهبری آیت‌الله روح‌الله خمینی عقب زده می‌شود، و این موضوع اغلب برای حل مسایلی که در اثر انقلاب ظاهر شده است، تولید اشکال و حتی گاهی حل آن را غیرممکن می‌سازد. اعضاء کابینه دولت به دفعات به علت مخالفت یا مداخله شوراهای و کمیته‌های انقلابی و در نتیجه عدم توانایی در انجام وظایف محوله استعفای خود را تقدیم کرده‌اند.

مراکز امنیت محلی و سازمانهای قانونی (مانند پلیس و ژاندارمری) به عنوان واحدهای پابرجا وجود ندارد. ارتش که در امنیت داخلی نقشی نداشته عملاً غیرفعال است. این نیروها برای شرکت در فعالیتها که ممکن است سرکوبی دیگر ایرانی‌ها باشد به شدت بی‌میل هستند. محاکمه و اعدام (تاکنون بیش از ۴۰۰ مورد) همچنان بر علیه پلیس، ژاندارمری و پرسنل ارتش که قبل از انقلاب در قسمتهای امنیتی بوده‌اند ادامه دارد و این یک عامل تضعیف روحیه در این دستگاهها و همچنین باعث بی‌میلی پرسنل برای وارد شدن به عملیات امنیتی می‌شود. یک نمونه جالب از این احساس ترس گفتگویی است که اخیراً بین یک کارمند سفارت و یک مقام عالی‌رتبه پلیس ایران اتفاق افتاد. (مربوط به RSO بوده).

افسر پلیس می‌گفت او امکانات و اجازه آرام کردن هر اغتشاش بزرگ را حتی اگر لازم باشد با توسل به زور، دارد.

او می‌گفت که اگر این قدر احمق باشد که چنین دستوری را بدهد باز هم زیردستانش از او اطاعت نمی‌کنند. ثانیاً او از این جور دستورات نخواهد داد زیرا ممکن است در آینده تلافی کنند. به نظر نمی‌رسد که این نیروها در امنیت داخلی کشور نقشی داشته باشند مگر اینکه یک دولت مرکزی نیرومند با سابقه پاک و حمایت عمومی وجود داشته باشد.

با وجود عدم فعالیت پلیس، ژاندارمری و ارتش، خلأ تأمین امنیت خواه ناخواه به وسیله

پاسداران انقلاب که در کمیته‌های انقلاب سازمان یافته‌اند، پرخواهد شد. هر کسی که با آنها (پاسداران، کمیته‌ها) روبرو شده است با کوچک‌ترین دلیل یا بدون دلیل متهم و زندانی شده است. موانع در ایران ظاهراً کاهش یافته ولی ممکن است دوباره در هر زمانی پیدا شود و این گروه عدالت را به دست گرفته و قانون را اجرا می‌کنند. پاسداران انقلاب برای خودشان قانون دارند و طرز عمل آنها از این گفته مائو الهام می‌گیرد که قدرت از لوله تفنگ جریان پیدا می‌کند.»

گروه دیگر سپاه پاسداران می‌باشد که ظاهراً خلائی را که از غیرفعال بودن ارتش به وجود آمده پر می‌کند. سپاه پاسداران هم به عنوان پاسداران انقلاب شناخته شده‌اند ولی پاسدارانی که در کمیته‌ها هستند متفاوت هستند. مسئله مهم دیگر این است که پاسداران همچنین امنیت داخلی را به عهده گرفته و این کاری است که ارتش نمی‌تواند انجام دهد. و رئیس آنها حجت‌الاسلام رفسنجانی است.

در حال حاضر تعداد پاسداران ده تا دوازده هزار نفر است که این پاسداران از میان جوانان تعلیم نیافته انقلابی هستند که خود داوطلب این کار شده‌اند. آنها فقط با اسلحه سبک کار می‌کنند و تعلیمات خود را در پادگان لویزان (بزرگ‌ترین پادگان زمینی تهران) طی می‌کنند. آنها به سه دسته عمده تقسیم می‌شوند، گروه شهرهای بزرگ گروه شهرهای تا ۵۰۰۰ نفر جمعیت و گروه حفاظت از شخصیت‌های خیلی مهم. پاسداران به عنوان یک گروه جداگانه شبه‌نظامی در مسئله امنیت داخلی فعالیت زیادی دارند و همچنین از انقلاب حفاظت می‌کنند. آنها همچنین در جریان ترکمن صحرا و خرمشهر فعالیت کرده‌اند. آن طوری که معلوم است رفسنجانی مستقیماً به شورای انقلاب گزارش می‌دهد در صورتی که درجه‌ای ندارد هنوز معلوم نیست که چه مقدار همکاری بین پاسداران و کمیته‌ها مطلوب است. اینها از یکدیگر جدا هستند ولی در حال حاضر تنها نیروهای امنیت داخلی که به طور فعال کار می‌کنند همین‌ها هستند.

تظاهرات

روابط سیاسی ایران و آمریکا گرچه مقداری بهتر شده ولی هنوز در حال تغییر و تحول است. در چند هفته گذشته احساسات ضدآمریکایی فروکش کرده است (نسبت به گذشته مخصوصاً در ماه می) ولی هنوز وجود دارد.

روزی نیست که مقاله‌ای در روزنامه یا به وسیله تظاهرات مذهبی یا به وسیله اعضای دولت، یک مشکل و مسئله را در ایران به آمریکا نسبت ندهند. آمریکا یک وسیله خوبی شده است که مشکلات رهبری ایران را توجیه می‌کند. دیگر جای هیچ‌گونه شکی نیست که هر تصمیم آمریکا که به ضرر یا حتی ضرر برای ایران باشد با تظاهراتی که گاهی به خشونت می‌گراید توأم خواهد بود. در این میان هنوز احساسات ضدشاهی وجود دارد. هرگونه

تصمیمی مبنی بر دیدار شاه یا خانواده‌اش از آمریکا مطمئناً با واکنش خشن و تنیدی همراه خواهد بود، قدرت و یا میل دولت ایران برای عکس‌العمل در ایران مورد تردید است.

تروریسم

تروریسم از نوع قتل، خرابکاری، آدم‌دزدی یکی از تهدیدات خیلی حقیقی است. به خاطر عدم وجود یک قدرت مرکزی کارهای کمی می‌توان انجام داد که خواسته‌های تمام گروه‌ها یا گروه‌هایی را دربر داشته باشد که برای رسیدن به آنها از طریق زور نیز عمل می‌کنند. دو تا از گروه‌های تروریست برجسته که قبل از انقلاب هم بوده‌اند مجاهدین و فداییان هستند که توانسته‌اند برای خود حقانیت کسب کنند و اکنون فعالیت سیاسی می‌کنند. هیچ‌یک از این دو گروه مسئولیت تروری را بعد از سقوط شاه به عهده نگرفته‌اند. فرقان (گروهی که مخالف دخالت روحانیون در دولت است) بر عکس بعد از انقلاب کاملاً فعال بوده است. فرقان مسئولیت ترورهای چند شخصیت مذهبی را به عهده گرفته است. ما هیچ اطلاعی که نشان بدهد که هیچ‌یک از این گروه‌ها پرسنل آمریکایی داخل ایران را هدف قرار داده‌اند نداریم ولی ما می‌توانیم هدف جذابی باشیم.

هر کدام از این گروه‌ها ممکن است که مایل باشد دست به عملیاتی بزند که یا در مخالفت با دیپلماتهایی که ضدایرانی تشخیص داده شده‌اند باشد و یا به منظور به وجود آوردن بحرانی در روابط فعلی ایران و آمریکا. جبهه رد فلسطین که می‌خواهد دخالت آمریکا در صلح مصر و اسرائیل را تلافی کند باید مورد توجه باشد. در عوض این تهدید و خطرات آن به وسیله نقش سازمان آزادیبخش فلسطین تعدیل می‌شود چه این سازمان می‌خواهد با دولت ایران هم‌پیمان شود و ممکن است نخواهد که این رابطه به خاطر قرار گرفتن دولت ایران در موضع ناهنجار که با اعمال تروریستی علیه آمریکا در رابطه است به خطر بیافتد.

ب - اعمال مخصوص ترتیب یافته علیه سفارت آمریکا. در ۱۷ اوت حدود ساعت ۱۰:۵۵ شب منطقه سفارت آمریکا مورد یک حمله مسلحانه قرار گرفت. دو انفجار یکی در ساختمان کنسولی و یکی در ساختمان خانه‌ها صورت گرفت.

این حادثه صدمات جانی نداشت و صدمات مالی آن در حدود ۸۰۰۰ دلار برآورد شده است. به گزارش کیهان فارسی ۱۸ اوت سه گروه مسئولیت این حمله را به عهده گرفتند که عبارتند از:

۱- حرکت مقاومت انقلاب اسلامی ایران.

۲- گروه ۱۷ شهریور

۳- گروه تل زعتر

هیچ اطمینانی از اینکه کدام‌یک از این گروه‌ها عامل حمله بودند نیست و می‌توانید به اسناد مربوطه در این مورد مراجعه کنید.

در صبح زود روز ۱۲ اوت حدود ۳۵ تا ۵۰ نفر افراد مسلح (پاسداران) وارد سفارت شدند. قصد آنها بیرون بردن ماشاءالله کاشانی و افرادش از منطقه سفارت بود. (کمیته سفارت آمریکا). طرز کار آنها چنان بود که می‌توانست برای تمام افراد سفارت تولید اشکال کند (افراد غیرمسئول در تمام سفارت پخش شده بودند) ولی پس از مذاکره ۵ تا ۶ ساعته با این گروه غیرمنظم مشکل حل شد و بیرون رفتند. برای جزئیات به گزارش ۸۶۳۷ تهران رجوع شود.

II. عملیات

الف- بازدیدها:

یک شرکت، جف رونالد از ۷ اوت تا ۱۶ اوت برای بازرسی قسمت مربوط به تفنگداران دریایی از سفارت بازدید کرد.

- سرویس جاسوسی نیروی دریایی توسط فوج از سفارت از تاریخ ۱۴ تا ۱۷ اوت بازدید کرد.

- در ۲۶ اوت یک شرکت برای تعبیه یک سیستم امنیتی در ساختمان کنسولی وارد شد.

ب- اقدامات حفاظتی:

افسر امنیتی منطقه با سرپرست پروژه FBO,GSO و سرکنسول به طور مداوم کار می‌کند تا بتواند وسائل امنیتی در ساختمان جدید کنسولی تعبیه کنند.

ج- اقدامات مهم:

- تاریخ اول تا ۱۲ اوت زمان لازم برای آشنایی تمام کارمندان امنیتی و وابستگانشان با ماشاءالله کاشانی و افرادش و نحوه کار با آنها بوده است.

- در ۱۲ اوت کاشانی به وسیله یک فرد مسلح از سفارت بیرون برده شد.

- در ۱۵ اوت S/A دان مک کارتی برای یک مأموریت کوتاه مدت سه هفته‌ای وارد شد.

- در ۱۷ اوت سفارت به وسیله آر. پی. جی و نارنجک دستی مورد حمله قرار گرفت.

- در ۱۸ اوت هالند در یک دیدار شرکت کرد.

- طرح تخریب داخلی به اسم Annex J دوباره نوشته شد و به زودی برای وزارت فرستاده می‌شود.

- توجیه کامل حفاظتی برای کلیه افراد تازه‌وارد TDY و PCS انجام می‌شود.

- وقت زیادی صرف مذاکره با پلیس برای حفاظت محل سفارت به طور منظم و در رابطه

با نیروهای داخل سفارت صرف شد. از این پس پلیس مأمور بود با یونیفورم و برنامه منظم ظاهر شود. اداره و اجرای پارامترهای امنیتی به طور پراکنده انجام می‌شود.

III. طرح برای ماه آینده

- منشی موقت لیلیا جانسون از کینشازا به ایران خواهد آمد تا به ROS در برقراری مجدد

- بایگانی و سیستم مدیریت که در نتیجه حمله ۱۴ فوریه ۱۹۷۹ از بین رفته است یاری دهد.
- متخصص امنیتی چاک سوپر برای اداره کار در قسمت امنیت و تقویت آن خواهد آمد.
- ادامه مذاکره بانبروی امنیتی منظم برای حفاظت از سفارت.
- انتظار می‌رود که ساختمان جدید کنسولی در سپتامبر باز شود.
- در طول ماه سپتامبر مقامات مربوطه (ناظر امنیتی منطقه‌ای) سفارت را بازرسی می‌کنند.
- وابسته دفاعی، هالند پس از بازدید در ۳ سپتامبر باز خواهد گشت.
- S/A مک کارتی در سوم سپتامبر به آمریکا می‌رود.

IV. غفلت و کوتاهی

- هیچ.

V. تفنگداران دریایی و متخصص

- در ۱۴ اوت قسمت تفنگداران دریایی به عنوان یک واحد قابل تقدیر عمل نمود.
- در ۸ اوت ۴ تفنگدار دریایی وارد سفارت شدند.
- در ۱۶ اوت ۲ تفنگدار دریایی از سفارت خارج شدند.
- قسمت تفنگداران دریایی در T/04 باقی ماند.
- در ۲۰ اوت گالوگوس به درجه سروانی ارتقاء یافت.

سند شماره ۳۱۷

۲ سپتامبر ۱۹۷۹ - ۱۱ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: حمله به دفاتر لاکهید در تهران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- نماینده لاکهید در تهران شروگز در تاریخ ۲ سپتامبر به سفارت اطلاع داد که دفاتر قبلی او در اول سپتامبر غارت شده‌اند. شروگز به سفارت گفت که کارکنان تلفنهایی در طول روزهای گذشته دریافت کرده بودند که گفته شده بود این دفاتر به زودی مورد حمله قرار خواهند گرفت. از آنجایی که شروگز در نظر داشت که به دفاتر جدید اسباب‌کشی کند، این اسباب‌کشی را زودتر انجام داد و قبل از اینکه دفاتر مورد غارت و چپاول قرار گیرد از آنجا رفته بود. هیچ‌کس در این حادثه آسیب ندید.

۳- سفارت از جزئیات حادثه و اینکه چه کسانی ممکن است این کار را کرده باشند اطلاعی ندارد. ما در حال تحقیق هستیم و به محض دریافت هرگونه اطلاعات گزارش خواهیم کرد.

تامست

سند شماره ۳۱۸

۵ سپتامبر ۱۹۷۹ - ۱۴ شهریور ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۸۱۶

به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی

موضوع: «سانسور» سخنرانی نخست‌وزیر

۱- رادیو و تلویزیون دولتی ایران چندین بار پخش سخنرانی نخست‌وزیر بازرگان را به تأخیر انداخته است. پس از اعمال فشار، رادیو و تلویزیون ملی ایران توضیح داد که سخنرانی ضبط شده بنا به درخواست بازرگان پس از آنکه یکی از ناظران فنی «مشکلات» موجود در ضبط آن را گوشزد نمود، تصحیح شده است. متن تصحیح شده سخنرانی سرانجام در آخر شب روز ۳۱ اوت (۹ شهریور) پخش شد و نشان داد که بازرگان در پاسخ به انتقادهای انجام شده از دولت خود شرح داده است که دولت موقت ایران فاقد قدرت واقعی می‌باشد. بازرگان فاش ساخت که یک بار دیگر از خمینی خواسته است که وی را از مسئولیت نخست‌وزیری معاف دارد.

۲- شایع شده است که مرد نیرومند رادیو و تلویزیون ایران یعنی قطب‌زاده مستقیماً در «تحریف» سخنرانی بازرگان دست داشته و عباراتی را که نشان‌دهنده نارضایتی بازرگان از خمینی و افراط‌گری‌های انقلاب است یعنی قضاوت دادگاه‌های انقلابی، تخلف از قوانین بین‌المللی قضایی در کردستان، حذف کرده است. منابع اظهار داشته‌اند که پنج نکته ذیل از سخنرانی بازرگان حذف گردیده است.

الف) پاسخ تند نخست‌وزیر به خمینی که در آن وی نخست‌وزیر را «لاک‌پشت» خوانده است؛
ب) نکته دیگری مبنی بر اینکه «اگر من به قدر کافی انقلابی بودم نمی‌گذاشتم قطب‌زاده تلویزیون را تحت کنترل درآورده و به من حمله‌ور شود»؛
ج) اظهارنظر در مورد ملاقات نخست‌وزیر با آیت‌الله شریعتمداری که طی آن آیت‌الله پیشنهاد کرده بود که بازرگان باید مسلمان بودن خود را ثابت کرده و از مقام خود استعفا نماید؛
د) اشاره به مقصود خمینی مبنی بر اینکه وی می‌خواهد رسماً کنترل دولت را به عهده گیرد؛
ه) پاسخ شدید دیگری به اتهام مطرح شده از سوی خمینی مبنی بر پارتی‌بازی توسط بازرگان.

سند شماره ۳۱۹

۹ سپتامبر ۱۹۷۹ - ۱۸ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۹۰۱

موضوع: راهپیمایی آرام به مناسبت ۱۷ شهریور

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- راهپیمایی‌ها و سخنرانی‌ها به مناسبت سالگرد کشتار میدان ژاله در ۱۷ شهریور (۹ سپتامبر ۱۹۷۸) بدون هیچ حادثه‌ای و آرام برگزار شد. راهپیمایان از نقاط معین شهر به سمت میدان شهدا برای شنیدن سخنرانی حرکت کردند. به نظر می‌رسید راهپیمایان که دیپلماتهای مختلف شاهد آنها بودند و از تلویزیون نیز تصویرشان پخش می‌شد بسیار خوب سازماندهی شده بودند و اوضاع تا حدی شبیه حالت تعطیلات بود. یک شاهد عینی اظهار داشت که راهپیمایان فاقد خودجوشی تظاهرکنندگان اوایل سال بودند. در سخنرانی‌های راهپیمایی به طور معمول امپریالیسم و صهیونیسم محکوم می‌شد اما در گزارشات مطبوعات از ایالات متحده به عنوان یک هدف مشخص ذکری به میان نیامده بود. تامست

سند شماره ۳۲۰

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۹۹۶۸
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی
موضوع: درگذشت طالقانی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- درگذشت آیت‌الله طالقانی موجب برانگیختگی عظیم اندوه عمومی در تهران و استانهای دیگر شد. دیروز جمعیت عظیمی در تهران مانع برگزاری مراسم تدفین شدند که تا ساعت ۶:۳۰ صبح امروز (۱۱ سپتامبر) ادامه داشت. حدود یک میلیون نفر شب را در گورستان بهشت‌زهرا در انتظار مراسم تدفین طالقانی سپری کردند.

رادیو و تلویزیون برنامه‌های عادی خود را برای ۳ روز متوالی قطع کرده و عزای عمومی اعلام شده است. جمعیت عزادار در سراسر مملکت شعار می‌دادند «مطهری: برایت مهمان رسیده» و «طالقانی: شهادتت مبارک»

۳- این ابراز اندوه بیانگر محبوبیت طالقانی در میان تقریباً همه طبقات مردم ایران است. دلایل محبوبیت وی به طور خلاصه شامل موارد زیر است:

الف) او به هیچ طبقه یا ناحیه خاصی تعلق نداشت و بیشتر به مثابه یک آشتی دهنده و راهنما در مشاجرات میان طبقات اجتماعی و گروههای قومی مختلف عمل می‌کرد. وی در ماه مارس در حل منازعات سنندج اقدام کرده بود و مناقشات تُرک و کُرد در نقده را میانجیگری کرده است.

ب) شخصاً، او خود را رئوف و گاهی اوقات از نظر سختگیری برخلاف خمینی نشان داد. خیلی‌ها به خاطر دارند که چطور او علیرغم وضعیت نامساعد جسمی ساعتها در زیر آفتاب جهت اجرای مراسم نماز جمعه می‌ایستاد. او در سخنرانی‌هایش جنبه‌های رأفت‌آمیز از اسلام را حمایت می‌کرد که تا حدودی با نظرات تند خمینی علیه اقدامات غرب مغایرت داشت.

ج) خیلی از لیبرالها، گروههای غرب‌گرا و چپ‌های مارکسیست، به طالقانی به عنوان یک

حامی و پشتیبان نگاه می‌کردند. طالقانی به مثابه سپری در مقابل تندرویهای حاکمیت مذهبی تلقی می‌شد.

د) مخالفت درازمدت او با رژیم شاه که برایش چیزی به جز زندان، تبعید و شکنجه به همراه نداشت، اعتماد خیلی از افرادی را که مورد تعقیب و آزار رژیم سلطنتی قرار گرفته بودند جلب کرد. او از لحاظ شخصیتی مثل خمینی شریف بود و تحت حمایت قدرتهای خارجی قرار نداشت.

۴- محبوبیت طالقانی در خلال زندگیش، بیشتر به واسطه تصدی مقام امامت جمعه تهران آشکار شد. نمازهای هفتگی‌اش در دانشگاه تهران (و آخرینش در بهشت‌زهرا در ۷ سپتامبر) حدود ۲ میلیون نفر را پشت سرش جهت ادای نماز جمع می‌کرد. انتخاب دانشگاه تهران به عنوان محل نماز جمعه عمدتاً به واسطه نقش طالقانی به مثابه میانجی بین طبقات مذهبی و روشنفکران غیرمذهبی بود. نماز جماعت پشت سر او برای مسلمانان ایران، صریح‌ترین راه بیان اعتمادی بود که طالقانی می‌توانست نشان دهد. (تحت رژیم سلطنت، برگزاری نماز جمعه بی‌مصرف بود زیرا هیچ‌کس پشت سر امامی که توسط شاه تعیین می‌شد نماز نمی‌خواند).

۵- اعلام وفات طالقانی در دهم سپتامبر آشکار ساخت که او ریاست شورای انقلاب را به عهده داشته است. این اعلامیه اولین پذیرش رسمی عهده‌دار بودن چنین پستی از سوی طالقانی محسوب می‌شد.

۶- طی بیانیه‌ای که در دهم سپتامبر توسط دفتر امام خمینی منتشر شد آیت‌الله حسینعلی منتظری به عنوان امام جمعه تهران معرفی گردید. در این بیانیه هیچ‌ذکری از جانشین طالقانی به عنوان رئیس شورای انقلاب نشده است.

جالب توجه خواهد بود که ببینیم آیا منتظری که خیلی با خمینی نزدیک است، به اندازه طالقانی برای نمازهای جمعه‌اش پیرو خواهد داشت و یا اینکه آیا نماز جماعت کماکان در دانشگاه تهران برپا خواهد شد یا نه؟

۷- طالقانی به گروههای لیبرال و چپ رادیکال که اخیراً مورد حمله خمینی و متحدینش قرار گرفته‌اند نزدیک بوده است. مجاهدین خلق به او به عنوان یک رهبر و حامی نگاه می‌کردند. او همچنین از نزدیک با نهضت آزادی ایران وابسته به نخست‌وزیر بازرگان رابطه داشت. در عین حال طی هفته‌های قبل از مرگش طالقانی موضع سخت‌تری علیه کمونیستها و حزب دموکرات کردستان که آنها را متهم به داشتن حمایت شوروی می‌کرد، اتخاذ نمود. خطبه ۲۴ اوت او حاوی مطالب شدیدی علیه کمونیستها و متحدینشان بود.

۸- گرچه طالقانی حملات اخیر خمینی راجع به تأثیرات غربی در زندگی ایرانی را تکرار نکرد، ولی ظاهراً هرگونه اختلافی را با امام حل کرده بود. احتمالاً طالقانی احساس کرده بود که او تدریجاً به کانونی برای گروههای مخالف تبدیل می‌شد که هدفشان ضدیت با انقلاب اسلامی بود. این ترس به همراه اعتقاد عمیق طالقانی نسبت به ضرورت رهبری متحد منجر به

مسکوت گذاردن اختلافاتش با رهبری خمینی شده بود. اگرچه بدگمانان ممکن است بگویند که طالقانی با انتصابش به عنوان امام جمعه سازش کرد، اما بیشتر محتمل است که او نگران این موضوع بود که مخالفت‌هایش موجب ترغیب کسانی شود که اساساً با انقلاب دشمن هستند.

۹- طالقانی هیچ سازمان یا میراث سیاسی به جا نگذاشته است. وفاداری توده‌های مذهبی، لیبرالها و چپ‌ها به او شدیداً جنبه شخصی داشت. مثلاً آیت‌الله شریعتمداری از این اندازه جاذبه و یا هواداری شدیدی در میان گروههای مختلف برخوردار نمی‌باشد. ما نمی‌دانیم برای آن گروههایی که طالقانی را به عنوان حامی نهایی خود می‌دیدند چه اتفاقی خواهد افتاد اما در حال حاضر هیچ‌کس نیست که به عنوان تعدیل‌کننده و سازش‌دهنده جای او را بگیرد.

ممکن است زمانی این گروهها که به استثنای یک احساس عمیق نسبت به طالقانی وجه مشترک دیگری نداشته‌اند، بتوانند شخص دیگری پیدا کنند که طرفداری‌شان را بر روی او متمرکز سازند. ضمناً ما می‌توانیم انتظار تضعیف بیشتر جنبش غیرمذهبی را داشته باشیم که با وفات طالقانی یک حامی قدرتمند خود را از دست داده است.

در عین حال خمینی بدون تردید از فقدان یک واسطه با گروههایی که با بعضی از عقاید مذهبی افراطی وی مخالف هستند، زیان خواهد دید.

لینکن

سند شماره ۳۲۱

۱۲ سپتامبر ۷۹ - ۲۱ شهریور ۱۳۵۸

از: دفتر رسیدگی کشورهای مشترک‌المنافع، نیکوزیا - ۲۳۴۲

به: دفتر رسیدگی کشورهای مشترک‌المنافع، واشنگتن دی. سی

موضوع: مسکو در مراسم سالگرد جمعه سیاه در ایران

(موارد برگزیده) شنوندگان عزیز، یک سال پیش در ۱۷ شهریور (۲۳ اوت - ۲۲ سپتامبر)، بنا به دستور شاه قاتل، سربازان به طرف مردم که در میدان ژاله اجتماع کرده بودند که اکنون به نام میدان شهدا خوانده می‌شود آتش گشودند و باعث جاری شدن خون شد.

در میدان ژاله هزاران نفر از مردم بی‌گناه به وسیله تیراندازی یا زیر چرخ‌های تانک از بین رفتند. این روز به عنوان جمعه سیاه نامگذاری شد. این روز به عنوان صفحه‌ای از تاریخ نبرد ملت ایران و هم‌چنین روزی که یادآور قربانی کردن جانها به خاطر آزادی بود، ثبت شد.

چند روز پیش فیلمی تحت عنوان آزادی ایرانیان در فستیوال فیلمهای مسکو به نمایش گذاشته شد. در این فیلم دورنمای حقیقی انقلاب ضبط شده بود. این فیلم حاوی مناظری از قبیل گورستان جایی که تعداد بی‌شماری سنگ قبرهای تازه، گل‌های سرخ که شبیه خون می‌باشند، و زنهای گریان که موهای خود را می‌کنند و بچه‌ها به خاطر آنهایی که جان خود را به خاطر استقلال مملکت پس از سالهای سال از دست داده بودند گریه می‌کردند.

گزارشها از شهرهای مختلف بود. زنان و مردانی که می‌گفتند مرگ بر شاه، استقلال، خارجی گورتو گم کن و مناظر دیگری که برای نسل‌های آینده ضبط شده بود. شاه با چشمانی وحشت‌زده و ترس از انتقام نشان داده شده بود. که اطراف او را مردان درباری که وفاداری خود را با بوسیدن دست او نشان می‌دادند، دست کسی که مسئول کشتار دهها هزار نفر از بهترین دختران و پسران ملت ایران می‌باشد، بعد از دیدن این فیلم، می‌خواستیم اطمینان بدهیم که از دست دادن این همه قربانی کاری عبث و بیهوده نبوده است. این ملت یک انقلاب جهانی و یک انقلاب ضدامپریالیستی انجام داده.

ملتی که به خاطر آزادی در گذشته تعداد بی‌شماری قربانی و ناقص‌العضو داده، شایسته بهترین سرنوشت می‌باشد. فیلم برای آزادی که حوادث دوران انقلاب را نشان می‌داد نمی‌شد بدون درد و هیجان به تماشایش نشست. بیشتر کسانی که فیلم را می‌دیدند نمی‌توانستند جلوی گریه خود را بگیرند و در عین حال یک احساس دوستی صمیمانه و همبستگی و احترام برای ایران و تلاشش در راه عدالت در خود می‌یافتند. ولی در دل کسانی که خود در جریان حوادث بوده و نقش‌آفرینان حماسه‌هایی بودند که فیلم آنها را بازگو می‌کرد چه می‌گذشت و چه احساسی بود. هنوز امپریالیستهای داخلی و ارتجاعیون دست از سنگرهای خود نکشیده‌اند و آنها از هیچ کوششی برای دست یافتن به راه و طریقی برای جلوگیری از ساختن ایرانی آباد و آزاد دریغ نخواهند نمود. ایجاد برخورد ملی و مذهبی بین گروههای مختلف مردم و کوشش برای دامن زدن و گسترده نمودن احساسات ضدکمونیستی و ضدروسی از روشهای آنهاست. اما مهم نیست که تا چه اندازه کوشش می‌کنند مهم این است که آنها قادر به برگرداندن چرخهای تاریخ نخواهند بود.

۱۷ شهریور در ایران روز عزای ملی اعلام شده اجازه ندهید که روزی دیگر شبیه آن در تاریخ ایران پیدا شود و اجازه ندهید جمعه سیاه تکرار گردد.

سند شماره ۳۲۲

استفاده محدود اداری ۱۳ سپتامبر ۱۹۷۹ - ۲۲ شهریور ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۰۴۰ به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی

موضوع: انجمن ایران و آمریکا در شیراز

۱- وابسته مطبوعاتی و مأمور منطقه‌ای مک‌گافی در روزهای ۹/۸ و ۹/۹ از شیراز بازدید به عمل آوردند تا مشکلات مربوط به انجمن ایران- آمریکا در شیراز را بررسی نمایند. مشاهدات و پیشنهادات ما ذیلاً ارائه می‌شود:

۲- ساختمان انجمن ایران و آمریکا در شیراز هم‌اکنون و از ماههای قبل، توسط مجاهدین خلق تصرف شده است و هنوز در اختیار آنان است. مجاهدین خلق که یک گروه چپگرا هستند از این ساختمان به عنوان ستاد خود در شیراز استفاده می‌نمایند. قبل از تصرف کامل آن،

ساختمان چندین بار مورد تهاجم قرار گرفته بود و خسارات اساسی به طبقات اول و دوم آن وارد آمده بود. مخارج تعمیرات اولیه حدود ۶۰۰۰۰ دلار تخمین زده شده بود، ولی ما دریافته‌ایم که مجاهدین تعمیراتی در ساختمان به عمل آورده‌اند. ما ارزیابی روشنی از میزان وسائل و تجهیزات باقی مانده در ساختمان نداریم ولی مقداری از تجهیزات توسط مجاهدین به محل دیگری برده شده‌اند. ضبط صوت‌ها و مقداری از تجهیزات کلاس‌ها قبل از تصرف ساختمان به انبار منزل یکی از کارکنان انجمن در شیراز برده شده و در آنجا نگهداری می‌شوند.

۳- کارمندان انجمن ایران- آمریکا (که کلیه آنها بیکار هستند) به وزیران کار و دادگستری شکایت کرده‌اند تا حقوق عقب مانده و حقوق بازخریدی خود را دریافت نمایند. ظن زیادی می‌رود که وزیر دادگستری تصمیم بگیرد (در صورتی که راه حل دیگری یا دادخواست متقابلی وجود نداشته باشد) ساختمان را برای پرداخت مطالبات کارکنان به فروش رساند. انتظار می‌رود که یک تا دو هفته دیگر حکم صادر شود.

۴- هیأت مدیره انجمن ایران و آمریکا در حال حاضر وجود ندارد و مدیر دروس (از سوی رئیس هیأت مدیره) تقریباً با وجهه قانونی عمل می‌کند و مسئولیت‌های انجمن را، به عهده دارد. در غیاب هیأت مدیره و مدیر اجرایی قانونی، حساب بانکی انجمن غیرقابل استفاده است. این موضوع، ظاهراً نمی‌تواند مانعی در مقابل اختیارات وزیران در فروش ساختمان و زمین آن شود (که تقریباً کاملاً بهای آن معادل صدها هزار دلار پرداخت شده است).

۵- وابسته مطبوعاتی و مأمور ما در منطقه با کارکنان و یک وکیل در شیراز به طور غیررسمی ملاقات نموده‌اند (که یکی از اعضای رسمی هیأت مدیره بود). آنها ابتدا مایوس بودند، ولی خیلی سریع با این تصور که به زودی کارهای انجمن از سر گرفته خواهد شد، به هیجان آمدند و به مسئله علاقه‌مند گردیدند. ما خطوط کلی خط‌مشی برای از سر گرفتن فعالیت مجدد انجمن را که مورد قبول کارمندان بود، مشخص نمودیم. کارمندان پیشنهاد نمودند که در صورت امکان از سر گرفتن مجدد کارشان در انجمن ایران- آمریکا، دادخواست اعلام خسارت خود را پس خواهند گرفت.

۶- پیشنهاد ما شامل تشکیل سریع هیأت مدیره و انتصاب یک مدیر اجرایی ایرانی (که احتمالاً همان مدیر دروس فعلی خواهد بود) می‌گردید. استفاده از مدیر اجرایی موجب صرفه‌جویی در پرداخت یک حقوق اضافی دیگر می‌گردد. همچنین این امتیاز را دارد که در جو موجود و طبیعت جامعه ایرانی، یک نماینده رسمی ایرانی از سوی انجمن، می‌تواند بسیار کارساز باشد. هم‌زمان با آن موضع یک مدیر اجرایی آمریکایی را در آینده و شرایط مناسب، حفظ خواهد نمود.

۷- ما بعداً پیشنهاد کردیم که وکیل دائمی ما در تهران (و هیأت مدیره انجمن ایران و آمریکا) به شیراز پرواز نمایند تا مشکلات حقوقی را حل کنند، به آنها در بازسازی انجمن

کمک نمایند و مطمئن شوند که دادخواست حقوقی در مورد واگذاری مجدد ساختمان به آنها به جریان نیفتد. (قسمتی از نابسامانی کنونی به علت عدم حضور یک هیأت مدیره قانونی یا مدیر انجمن ایران و آمریکا در محل است که ساختمان به وی تحویل گردد).

۸- اگر ساختمان در مدت زمان کوتاه تحویل نشود (این مسئله جداگانه‌ای بین دولت و چپی‌ها است)، برنامه این خواهد بود که از تسهیلات استیجاری استفاده شود. از آنجایی که انجمن ایران و آمریکا دارای اعتبار است و بازار تدریس زبان انگلیسی امیدوار کننده است، لذا تصور می‌رود که انجمن ایران و آمریکای شیراز بتواند درآمد لازم برای شروع کار مجدد را تأمین نماید. علاوه بر این انجمن در حساب بانکی بلااستفاده خود مبالغی دارد که اگر کارکنان آن دادخواست اعلام خسارت خود را پس بگیرند، می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.

۹- سازمان ارتباطات بین‌المللی در تهران مبلغ ۸۵۰۰ دلار در سال ۱۹۷۹ به صورت اعتبار مالی برای انجمن ایران و آمریکا در شیراز در بانک دارد که هنوز برداشت نشده است. در غیاب هیأت مدیره قانونی در محل تصمیم داشتیم که آن را به انجمن ایران- آمریکا در تهران اختصاص دهیم. این مبلغ توسط انجمن تهران برای حسابهای قانونی انجمن ایران و آمریکا در شیراز حواله خواهد شد تا آنها برای مخارج اولیه، وسایل آموزشی و تجهیزات لازم از آن استفاده نمایند.

۱۰- شیراز یک شهر بسیار مهم است، و ما معتقدیم ادامه فعالیت انجمن ایران و آمریکا در شیراز می‌تواند نقش مؤثری در بازسازی روابط بین ایالات متحده- ایران ایفاء نماید. انجمن بازده بسیار خوبی در مدت بیست سال خدمت خود داشته و در سالهای آخر کاملاً خودکفا بوده است.

مسایل و مشکلات جاری می‌تواند توسط ایرانیان حل شود، ولی حضور مستقیم ایالات متحده در پشت صحنه و کمک و مشاورت به آنها حیاتی و سرنوشت‌ساز است.

۱۱- با فرض اینکه انجمن ایران و آمریکا در شیراز کارهای خود را از سر گیرد، ما می‌دانیم که نقش USICA در ادامه تأمین کمکهای مالی (به طور رسمی ۱۷۰۰۰ دلار در سال) برای حقوق مدیر اجرایی، لازم خواهد بود. این کار ما را به صورت همکاران قابل اطمینان معرفی می‌کند و موجب نفوذ ما می‌گردد (خارج از آن قسمت از درگیری مستقیم ما که خیلی کم خواهد بود) و به ما این اطمینان را می‌دهد که مدیر اجرایی همواره یک آمریکایی باقی خواهد ماند. ما همچنین آماده خواهیم بود که در مورد تأمین وسایل کمک آموزشی به آنها کمک و مشاوره بدهیم. ما برای امور مشورتی یک متخصص الکترونیک به انجمن ایران و آمریکا در تهران مأمور خواهیم نمود.

۱۲- هیأت مدیره انجمن ایران- آمریکا اکنون کاملاً توجیه شده‌اند و مشتاق کمک به سازمان مشابه خود در شیراز هستند.

سند شماره ۳۲۳

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۱۱۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی
موضوع: مشکلات بازگشایی دانشگاهها

۱- (محرمانه - تمام متن)
۲- خلاصه: سفارت به طور مداوم گزارشهایی دریافت کرده است که اگر دانشگاهها به راستی باز شوند از وجود مشکلاتی در صورت بازگشایی دانشگاهها حکایت می‌کند، هر چند که خمینی اصرار کرده است که این بازگشایی در موعد مقرر (دوم مهر- ۲۴ سپتامبر) صورت بگیرد، اما کاملاً روشن است که دانشگاههای عمده تهران از نظر مدیریت در وضع نامطلوبی قرار دارند و از نظر سیاسی با ناآرامیهای روبرو هستند، اگر دولت موقت ایران احساس کند که توانایی کنترل دانشگاهها را ندارد، در آن صورت به اعتقاد ما بازگشایی آنها به تعویق خواهد افتاد. پایان خلاصه.

۳- در طول ماه گذشته، مقامات سفارت در ضمن مأموریت خود، شایعاتی در خصوص مشکلات قابل تصویری که بعد از بازگشایی دانشگاه در اواخر سپتامبر به وجود خواهد آمد شنیده‌اند. این پیش‌بینی‌ها معمولاً مبهم هستند و از این احساس سرچشمه می‌گیرند که چون سال گذشته در همین زمان اغتشاشاتی وجود داشت (بنابراین امسال نیز) افتتاح مدارس زمینه شورش‌هایی را بر علیه دولت خمینی فراهم خواهد ساخت و یا میدانی برای مناقشات چپگرایان و هواداران گروههای اسلامی به وجود خواهد آورد. شایعات تا بدانجا پیش رفته بودند که در هفته گذشته کارمندان آژانس بین‌المللی ارتباطات از بعضی منابعشان شنیده بودند که مدارس تا سال آینده باز نخواهد شد. ظاهراً آیت‌الله خمینی برای تکذیب این شایعات طی یک سخنرانی برای یک مدرسه مذهبی در قم که در تاریخ هفتم یا هشتم سپتامبر ایراد کرد، خاطرنشان ساخت که «بعضی‌ها» سعی دارند اغتشاشاتی در دانشگاه تهران ایجاد کنند تا دانشگاه باز نشود. ولی خمینی تأکید کرد که دانشگاهها گشوده خواهد شد. دانشگاه تهران رسماً بازگشایی خود را در دوم مهرماه (۲۴ سپتامبر) اعلام کرده است.

۴- طبق اظهارات منابع سفارت، دانشگاههای ایران از نظر اداری و سیاسی در وضع بسیار بدی قرار دارند. از حدود ۵۰۰۰۰۰ نفری که در امتحانات ورودی دانشگاهها شرکت کرده‌اند، تنها برای ۴۰۰۰۰ نفر جا وجود دارد. اسامی پذیرفته‌شدگان دوره جدید تاکنون اعلام نشده است و بسیاری از استادان کشور را ترک گفته‌اند. رشته‌های تحصیلی مشخص نیستند و رؤسای جدید دانشگاهها با کمیته‌های خودسر و نافرمان مدارس خود دست به گریبان هستند و یا با گروههای رقیب سیاسی سر و کار دارند. مواردی که ذیلاً بدانها اشاره می‌شود نمونه‌هایی از مشکلات ویژه‌ای است که ما از آنها اطلاع پیدا کرده‌ایم:

۵- دانشگاه تهران: دانشگاه تهران در مدت انقلاب مرکز فعالیتهای مجاهدین خلق و فداییان

خلق بوده و این دو گروه هنوز هم در آنجا فعال هستند. بسیاری از دانشجویان آیت‌الله طالقانی را رهبر شخصی خود به حساب می‌آورند و شاید خمینی با اتکاء به نفوذ بازدارندگی طالقانی بود که اعلام کرد دانشگاهها باز خواهند شد. با مرگ طالقانی کنترل دولت موقت ایران بر روی دانشگاه بایستی از اطمینان کمتری برخوردار شده باشد. دانشکده‌ها به وضوح با دسته‌بندی و عدم اطمینان شکل گرفته‌اند. بر اساس گزارشهای مطبوعات، دانشگاه تهران یک شورای پاکسازی دارد که تاکنون متوجه شده که ۱۷۵ نفر از کارکنان و دانشجویان عامل ساواک بوده‌اند. دانشجویان با استادان خود به مقابله می‌پردازند و در یک مورد، حدود یک هفته پیش، رئیس دانشکده پزشکی با تحصن دانشجویانی روبرو شد که نمی‌خواستند در امتحانات شرکت کنند.

۶- در دانشگاه شیراز (پهلوی سابق) هر بخش و دانشکده‌ای شورای مستقلی تشکیل داده است. دکتر هوشنگ مهریار رئیس فعلی دانشگاه، هر چند که از احترام همه گروهها برخوردار است، با این حال نمی‌تواند دانشگاه را به طور مؤثر اداره کند. چنین استنباط می‌شود که شکاف بین گروههای دانشجویی چپ و اسلامی ممکن است دانشگاه را فرا بگیرد و حتی به یک درگیری آشکار بیانجامد.

۷- دانشگاه ملی: کارمند سیاسی سفارت، حدود یک هفته پیش، با یکی از استادان روشنفکر تحصیلکرده غرب در دانشگاه ملی، گفتگوی طولانی به عمل آورد. وی دانشگاه را در آستانه یک آشوب تمام عیار توصیف می‌کرد و گفت که رئیس دانشگاه تصمیم گرفته است که بازگشایی دانشگاه را تا یک ماه دیگر به تعویق بیندازد. استاد مذکور اخیراً به دانشگاه اطلاع داده است که نمی‌تواند در چنین شرایطی تدریس کند و قصد دارد با استفاده از مرخصی به آمریکا برود. طبق اظهارات وی، مدیریت جدید دانشگاه ضعیف‌تر از آن است که بتواند با کمیته‌های رقیب و دانشجویان بی‌انضباط مقابله کند. او می‌گفت که اکثر استادان کشور را ترک کرده‌اند و پیدا کردن جانشین برای آنها کار مشکلی است. به گفته استاد یادشده کمیته‌ها اغلب می‌خواهند که اشخاص فاقد صلاحیت به کار گمارده شوند. وی گفت دانشجویان مذهبی راستگرا قدرتمندترین گروه دانشگاه هستند و میل دارند از توسل به اقدامات سخت و مرعوب کننده بر علیه چپگرایان استفاده کنند. گروه مذهبی عمدتاً از دانشجویان شهرستانی تشکیل یافته است که اوایل با دانشجویان لیبرال و غرب‌زده تهرانی همکاری نزدیکی کرده بودند. وی گفت که اکثر دانشجویانی که برای انقلاب جنگیده بودند سرخورده شده‌اند. آنها کم‌کم به این واقعیت رسیدند که با حمایت از خمینی اشتباه بدی مرتکب شده‌اند و به همین دلیل بسیار آشفته خاطرند. این استاد تصور می‌کند که در حالیکه بعضی از این دانشجویان (که اکثراً مجاهدین خلق هستند) برای رویارویی با راستگرایان مذهبی به فداییان خلق خواهند پیوست ولی اکثر آنها که هنوز مذهبی هستند در خانه خواهند ماند و وارد عمل نخواهند شد.

سند شماره ۳۲۴

۱۶ سپتامبر ۱۹۷۹ - ۲۵ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۱۱۴

مرجع: تهران ۱۰۱۱۳

موضوع: سردرگمی در مدارس ایرانی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- با فرا رسیدن سال جدید تحصیلی در ایران (۲۳ سپتامبر) سردرگمی قابل توجهی درباره سرنوشت محصلین ایرانی در این سال تحصیلی به چشم می خورد. البته بیشتر این حالت سردرگمی بی سابقه نیست. همیشه یک ماه قبل از افتتاح مدارس و شش هفته بعد از آغاز رسمی آنها تلاش برای برنامه ریزیهای جدید، جلب معلمین تازه، محصلین جدید و مقررات جدید آغاز می گردد.

۳- لیکن امسال بر همه مشکلات مذکور، بحران سیاسی انقلاب و این شایعه که بعضی از دانشگاهها آغاز به کار نخواهند کرد (رجوع شود به تلگرام مرجع) نیز افزوده شده است. حتی اگر همه مدارس نیز باز شوند باز یک مشکل دیگر وجود خواهد داشت و آن سردرگمی در ایجاد یک محتوای اسلامی در این نظام تحصیلی خواهد بود که در زمان شاه شدیداً دارای محتوای غیرمذهبی بوده است. حتی شایع است که استعفای وزیر آموزش و پرورش دکتر شکوهی نیز به این علت بوده است که وی نتوانسته با این مشکلات برخورد نماید و جوابگوی فشار دائمی رهبران مذهبی برای هر چه بیشتر اسلامی کردن محتوای مدارس باشد.

۴- شایعاتی نیز درباره تغییر برنامهها و متون درسی وجود دارد. مقاله ای در یکی از مطبوعات فارسی زبان اظهار داشته است که معلمین غیرمسلمان اجازه تدریس در شیراز را نخواهند داشت. این مقاله روز بعد این تبصره را اضافه کرد که معلمین که جزو اقلیت هستند نباید ترس از دست دادن شخص خود را داشته باشند، بلکه هر کسی که (چه مسلمان و چه غیرمسلمان) اصول انقلاب اسلامی را رعایت نکند از مدرس بودنش جلوگیری به عمل خواهد آمد.

۵- تناقضاتی نیز درباره مدارس مختلط، روپوش دختران و مذهب وجود دارد. تا ده سال قبل فقط یک یا دو مدرسه مختلط در تمام ایران وجود داشت و در مدارس دخترانه، روپوش دختران از جنس اورمک بود که پارچه ارزان خاکستری رنگی است که با وجود این که جذابیت خاصی نداشت، ولی تفاوت میان فقیر و ثروتمند را آشکار نمی ساخت. ده سال قبل از انقلاب رشد سریعی در ایجاد مدارس نمونه، خصوصی، و دانشگاههایی که دارای برنامههای جدید بودند و زبانهای خارجی را به طور فشرده ارائه می کردند و اختلاط در مدارس و شرایطی که حذف کننده و یا تغییردهنده یونیفورمها بود، آغاز شد. این مدارس در تهران و شهرهای بزرگتر استانها با استقبال شدید طبقه متوسط مرفه تر که استطاعت پرداخت مبالغ را

داشتند و سعی می‌کردند کودکانشان را از تحصیلات پیچیده‌تری برخوردار سازند، روبرو شد. ۶- بعد از انقلاب این مدارس طاغوتی شده‌اند (بقایای گذشته پوسیده). سال تحصیلی ۷۹- ۱۹۷۸ که در حال حاضر در آشفتگی ناشی از انقلاب به سر می‌برد دچار یک آشفتگی دیگر، که همانا عبارت است از اخراج مدیران بسیاری از این مدارس و استخدام مدیران و معلمان جدیدی که بتوانند عقاید انقلابی را در دانشجویان ایجاد کنند، شده است.

۷- از طاغوتی‌ترین این مدارس انستیتو محصلین استثنایی (استعدادهای درخشان) بود که به سرپرستی وزیر دادگستری سابق اداره می‌شد. دخترانی که در حال حاضر به مدرسه می‌روند باید یک لباس «اسلامی» بپوشند که خیلی مسخره‌تر از لباسی است که در عربستان سعودی بتن می‌کنند: آستینهای بلند، جورابهای بلند، پوشش کامل سر و یقه‌های بلند. ظاهراً هیچ یک از پدر و مادرهای ناراحت سعی نکرده‌اند حتی برای این یونیفورمهای جدید مدلی نیز انتخاب کنند.

۸- مشکل جداسازی دخترها و پسرها در مدارس مشکلات بسیاری را به وجود آورده است و به طوری که در گزارش تهران ۹۸۶۱ ارائه شد مدارس به جای ایجاد کلاسهای جداگانه از پذیرش دختران امتناع می‌ورزند. در تهران، مدرسه ایران زمین (که مدرسه‌ای انگلیسی زبان است) ندای جداسازی کلاسها را نادیده گرفته است. آنها ساعات تفریح را کوتاه‌تر کرده‌اند و سعی بر آن دارند تا در طول ساعات تفریح دختران از پسران جدا نگاهداشته شوند. یکی از معلمین مدرسه ایران زمین اظهار می‌دارد که آنها برای جداسازی کلاسها از معلم کافی برخوردار نیستند، ولی خودش نیز شک دارد که بتواند با این عدم جداسازی مدت زیادی دوام بیاورند. مدارس یهودی شهر، به گفته یک منبع دیگر، در حال جداسازی کلاسها هستند.

۹- والدین طبقه متوسطی که از نظام مدرسه‌ای عادی چندان مطمئن نیستند سعی دارند فرزندان خود را در مدارس بین‌المللی که هنوز هم کار می‌کنند، ثبت نام نمایند. به این مدارس اجازه ثبت نام مجدد محصلین مسلمان داده شده بود، ولی آنها اجازه داشتند که محصلین جدید خود را فقط از اقلیتهای مذهبی بپذیرند. نتیجه مضحک این شده است که بعضی از والدین مسلمان سعی کرده‌اند از رهبران اقلیتهای مذهبی گواهی کسب نمایند که منتج به ثبت نام فرزندانشان در مدارس بین‌المللی گردد. بسیاری از والدین طبقه متوسط که از آشفتگی وضع مدارس ترسیده‌اند، سعی دارند فرزندان خود را جهت تحصیل به خارج بفرستند و کنسولگری با تعداد بسیار کثیری از محصلین متقاضی ویزای خروج برای دوره متوسطه روبرو گشته است. ۱۰- آنچه در مدارس اتفاق بیفتد می‌تواند در بقای دولت انقلابی تعیین کننده باشد. آرامش

منطقی در مدارس و توسعه یک نظام اسلامی درسی با دوام نشانه این خواهد بود که رژیم در جامعه ایرانی از مقداری تعادل و ثبات برخوردار شده است. از طرف دیگر، ادامه بی‌نظمی و سردرگمی در مدارس باعث ایجاد نارضایتی در میان آنها می‌شود که مایلند فرزندان آنها نیز مانند طبقه متوسط از آموزش درستی برخوردار شوند.

سند شماره ۳۲۵

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۱۳۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی
موضوع: دیدار نخست‌وزیر ایران از بلوچستان

۱- (محرمانه - تمام متن)
۲- در یازدهم سپتامبر، بازرگان نخست‌وزیر ایران، صباغیان وزیر کشور و فلاحی فرمانده نیروی زمینی، بازدید همه‌جانبه یک روزه‌ای را از سیستان و بلوچستان به عمل آوردند. این هیأت از شهرهای زاهدان و زابل دیدن کردند. بنا به اظهارات منابع متعدد، هدف از سفر هیأت بازرسی این بود که رهبران عالی‌رتبه دولت موقت مستقیماً یکی از کانونهای بالقوه مشکل‌زای مناطق ایلیاتی را نظاره کنند.

۳- ضمن این بازدید، بازرگان به بلوچها و سیستانیها اطمینان داد که رفاه و آسایش آنها مورد توجه دولت موقت بوده و در نظر است برای رشد اقتصادی منطقه، مساعدتهای لازم صورت گیرد. بازرگان متعاقب بازگشت خود به تهران این مطلب را یادآور شد که یکی از جدی‌ترین مسایل در بلوچستان این بوده است که مقامات حکومت مرکزی با شرایط حاکم بر استان آشنایی ندارند.

۴- بنابر گزارشات جراید، بازرگان اظهار داشته است که «برادران افغانی مقیم سیستان» بزرگ‌ترین مشکل آنجا هستند. وی اضافه نمود که برای آنها می‌بایست محل سکونت خاصی در نظر گرفته شود، تا اینکه بتوانیم از عهده مسایل اسکان و تغذیه آنها برآیم. ولی آنها نمی‌بایستی که در فعالیتهای سیاسی یا نظامی یا قاچاق اسلحه در طول مرز ایران شرکت کنند. در خصوص افغانستان، بازرگان اظهار داشت «از خداوند خواستاریم که برادران مسلمان افغانی ما در تلاش برای استقلال کشورشان و استقرار عدالت و امنیت در آن توفیق یابند. ولی حکومت ایران به هیچ‌وجه در امور داخلی آنها دخالت نخواهد کرد. در غیر این صورت دولت ایران نمی‌تواند از سایرین بخواهد که از دخالت در امورشان اجتناب نمایند».

۵- ضمن مسافرت مزبور، حریری استاندار آنجا عنوان نمود که در حدود ۴۰۰۰ تا ۵۰۰۰ افغانی پناهنده اجازه اقامت در ایران داده شده، ولی آنها هیچ‌گونه فعالیتی از خاک ایران علیه افغانستان ندارند.

نظریه: بلوچستان که دارای جمعیت کم بوده و فقر و فلاکت بر آنجا حاکم است، در حال حاضر نسبتاً آرام به نظر می‌رسد.

بر اساس گزارشات جراید، چنین می‌نماید که مقامات دولت موقت عمدتاً بیشتر درگیر قاچاق اسلحه و مواد مخدر و درگیریهای قومی هستند تا اینکه در حال حاضر وقت خود را مصروف تحرکات جدی تجزیه‌طلبانه نمایند.

لینگن

سند شماره ۳۲۶

۱۷ سپتامبر ۱۹۷۹ - ۲۶ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۱۳۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

مرجع: الف - تهران ۶۵۶۰ ب - وزارت امور خارجه ۲۴۲۱۴۹

موضوع: اوضاع تجاری رو به بهبود ایران - بخش اول

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: تلاش آنهایی که اینک قدرت را در ایران در دست دارند، برای به حرکت درآوردن اقتصاد، دوباره علائم تشویق‌کننده‌ای از موقعیت را نشان می‌دهد. یک آگاهی رشد‌یابنده در میان سیاستگذاران وجود دارد مبنی بر اینکه ایران تا مدتی نیازمند متخصصین و تکنولوژی آمریکا خواهد بود. تجار آمریکایی با منافع فعلی که در ایران دارند همچنان با پی‌گیری دقیق تحولات و نشان دادن واکنش سریع به احساس علاقه ایرانی‌ها نسبت به یک روابط جدید سود می‌برند. پایان خلاصه.

۳- اکنون همانند گذشته، اقتصاد ایران با مشکلات زیادی مواجه است. یک نیروی کار که سیاسی شده و معمولاً فاقد مهارت‌های اساسی، مدیریت بی‌تجربه، از هم گسیختگی سیستم بانکی است، ایجاد مشکل کرده و همینطور آنهایی را که مشغول تجارت در اینجا هستند همچنان دامنگیر مشکلات می‌کنند.

با این وجود ما معتقدیم وضع تجارت در ایران در هفته‌های اخیر به نوعی بهبود یافته است. فکر می‌کنیم این وضع به موازات حرکت‌های اخیر برای تجدید سازمان اقتصاد و بویژه کسب تجربه و اعتماد به نفس مدیران جدید ایران بهتر خواهد شد. عامل حیاتی در ارزیابی ما این واقعیت است که آیت‌الله خمینی و مشاوران روحانی و غیرمذهبی وی به نظر می‌رسد به طور فزاینده‌ای در حال تحکیم اقتدار خویش در ایران هستند. این نکته نیز به همان میزان حائز اهمیت است که آنها آشکارا علاقمندند قدرت فوق را در جهت بازگرداندن ایرانیها به فعالیت سازنده به کار بگیرند.

۴- حملات اخیر خمینی به چپ‌گراها، استهزاء علنی روشنفکران و محدودیت علیه مطبوعات تا حدودی به عنوان اقدامات مردی که علناً گفته است در نظر ندارد «اشتباه کارنسکی» را در عدم استفاده از اسلحه انقلاب بر علیه متحدین دوران آسایش که می‌خواهند نهضت را به مسیر اهداف خودشان بکشانند، تکرار کنند.

اگر چنین تعبیری درست باشد حوادث اخیر در اینجا می‌تواند به عنوان تحرکاتی برای فرونشاندن انتقادات نیم‌بند علیه قانون اساسی و دولت در آینده نزدیک نگریسته شود. خمینی آشکارا معتقد است نمی‌تواند به نهادهای جدید هیچ فرصتی بهتر از یک مخالفی که تا حد امکان خلع سلاح شده و جماعتی که جهت اطاعت از قدرت به شدت موعظه می‌شوند، بدهد. او ظاهراً در این باره از حمایت توده‌ای گسترده برخوردار است (اگرچه او آشکارا تا حدودی

دشمن تراشی می‌کند و ما نمی‌خواهیم زمینه بالقوه برای بی‌ثبات کردن همه این مسایل را نادیده بگیریم).

۵- در همین حال خمینی مکرر گفته است کارگران ایرانی باید بر سر کارها بازگردند، اینکه مدیران باید مدیریت کنند و اینکه وزارتخانه‌ها و بانکهای مربوطه باید خدمات و امور مالی لازم برای یک اقتصاد رو به رشد را تأمین نمایند. در اینجا و جاهای دیگر از عصای جادویی خبری نیست اما در هفته‌های اخیر ما شاهد پیشرفتهایی در بازسازی یک چارچوبی بوده‌ایم که در آن کسب و کار می‌تواند هدایت گردد. مقامات مختلفی اعتصابات، تحصن‌ها و برخورد با مدیریت‌ها را به عنوان «بازیچه دست ضد انقلابیون بودن» محکوم کرده‌اند. این مسئله نتایجی دربر داشته است. در یک مجتمع تحت مالکیت آمریکا دو نفر آخوند اخیراً با مدیریت تماس گرفته و اجازه خواستند با کارگران ملاقات نمایند و سپس به آنها گفتند که آنها مسئول هستند تا با مدیریت برخورد نشود. در یک مورد دیگر «پلیس ویژه» از وزارت کار بر عزل سه نفر از کارمندان که مشخصاً مشکل ایجاد می‌کردند نظارت کردند. حداقل در تهران نقش مستقیم کمیته‌ها در کسب و کار و در نهادهای دولتی به طور کلی کاهش یافته است. بانک مرکزی و بانکهای تجاری- که به منظور ایجاد یک ساختار انقلابی صحیح دوباره سازماندهی شده‌اند- به خاطر عدم تحرک سریع جهت جبران عقب‌ماندگی‌ها و بهبود کارایی علناً مورد انتقاد قرار گرفته‌اند. افرادی که به نظر می‌رسد به دولت انقلابی نزدیک هستند به ما گفته‌اند این امر جای تعجب ندارد: تقاضای خمینی برای تحمل ریاضت را نباید به معنای رشد مخالفت دانست و در اسلام چیزی غیرقابل رقابت با یک اقتصاد دینامیک وجود ندارد.

۶- ما همچنین نسبت به اهداف اقتصادی رژیم جدید امیدوار هستیم. در حالیکه ما هیچ اطمینانی نداریم این سیاستها آنچنانی که اعلام شده کارایی داشته باشد. خمینی و مشاورانش هنگامی که موارد ذیل را اعلام می‌دارند مسئول به نظر می‌رسند. آنها می‌گویند ایران باید:

- بر توسعه بخش خصوصی تأکید کند؛

- بر خودکفایی تأکید نماید؛

- اهمیت تولیدکنندگان کوچک برای تأمین نیازمندیهای مردم را درک کند؛

- نوآوری را تشویق کند؛

- بی‌کاری را به حداقل برساند؛

- بر ارزش افزوده در صنعت ایران تأکید کند؛

- عدم تمرکز در فعالیتهای اقتصادی را توسعه دهد.

همچنین شواهدی در دست است که ارزش پروژه‌های بزرگتر در برخی شرایط کاملاً غیرقابل تقدیر نیست. همچنان که گزارش کرده‌ایم قراردادهای منعقد با شرکتهای آمریکایی در مورد یک پالایشگاه نفت و مجتمع تصفیه مس اخیراً در حال پیشرفت است و پروژه‌های بزرگ با ایتالیایی‌ها و ژاپنی‌ها به تصویب رسیده است. ارزش پروژه‌های بزرگتر به عنوان راه‌حلی

برای اشتغال به کار تعداد زیادی از مردم آشکارا مورد توجه طراحانی قرار گرفته است که صنایع کوچک را (در هنگام کسری بودجه زیاد) به عنوان راهی برای افزایش درآمدهای مالیاتی می‌بینند.

همچنین به این موضوع توجه شده که امروزه پروژه‌های حفظ اشتغال در ایران حداقل مستلزم برخی ورودی‌های خارجی است، چنانچه قرار باشد علاوه بر ایجاد کار صرف، در سرمایه خالص ملی نیز سهم باشند. این امر به ویژه در رابطه با اموری همچون پتروشیمی و توسعه ذخایر نفت و گاز صحت دارد.

۷- این نشانه از بهبود اوضاع تجاری دلالت‌های مستقیمی از لحاظ منافع آمریکا در ایران دارد. تمایل خمینی برای اتخاذ اقدامات جدی جهت حفظ کنترل مرکزی بر جمعیت ناهمگن ایران، باعث کاهش تهدید علیه تمامیت ارضی ایران از ناحیه تحرکات تجزیه‌طلبانه می‌گردد. واردات غذا، دارو و تا حدودی مواد خام صنعتی از طرف او و تلاش برای افزایش اشتغال نمایانگر درک جدی این مسئله است که درآمدهای نفتی در حد فعلی حداقل حیاتی خواهد بود و بنابراین انتظار می‌رود صادرات نفت ادامه یابد. تلاش در جهت تجدید علائق با تجارت خارجی (شامل آمریکایی‌های زیاد) برای کسب مواد مورد نیاز و تکنولوژی نشان می‌دهد که درآمدهای نفتی ایران احتمالاً تا حد زیادی هزینه خواهد شد تا اینکه ذخایر جاری مربوطه، سرمایه‌گذاری گردد. (و شانس خوبی برای ما جهت جذب آن هزینه‌ها به سوی آمریکا وجود دارد) به هر حال یک موازنه‌ای میان نیازها به نفت ایران و نیاز ایران به تکنولوژی و تجربه ما وجود دارد. ما نباید در این موضوع شک کنیم که اهرم بسیار کمی علیه خمینی در زمینه سیاست بین‌المللی داریم. او و مشاورانش معمولاً نسبت به انگیزه‌ها و روشهای ما به شدت مطمئن هستند (و در اکثر حوادث به وسیله حمله به ما همواره مشکلات سیاست داخلی را آسان می‌سازند). ما گاهی اوقات قطعاً با انتقاد عمومی مواجه خواهیم شد و در روابط دوجانبه انتظار کمی درباره همکاری در زمینه مسایل سیاسی کلیدی در امور خاورمیانه شمالی، جنوب و نفت داریم. تجار شاغل در اینجا باید آماده تعبیر ضدآمریکایی که قطعاً استمرار خواهد داشت، باشند.

۸- نظریه: به هر حال ما پیشنهاد می‌کنیم تجار آمریکایی به این نکات توجه کنند و از آنها غافل نشوند. ما معتقدیم تجار ایرانی می‌توانند با دادن پاسخ مثبت به احساس علاقه ایرانیها از منافع خود محافظت کرده و آن را توسعه بیشتری دهند، با انجام این کار آنها باید خود را آماده کنند که «توقعات کمی داشته باشند» یعنی اینکه خودشان را در رابطه با منافع رژیم در پروژه‌هایی عرضه کنند که باعث اطمینان به نفس و عدم تمرکز شده و اینکه باید به خاطر بسپارند که ایرانیها نسبت به نیازشان جهت اتکا به آمریکا هوشیارند علیرغم آنکه انقلاب برای کمتر وابسته کردن ایران به خارجیان نبرد کرد. آنهایی که حسن نیت و حسن تفاهم نشان دهند- و به نظر برسد مایل به کمک هستند- در آینده در صورت تداوم وضعیت تجارت به سوی یک

وضعیت خوب، محسوب خواهند شد.

۹- متن پیشنهادی برای رهنمودهای وزارتخانه درباره تجار در بخش دوم این گزارش خواهد آمد.
لینکن

سند شماره ۳۲۷

بدون طبقه‌بندی
از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۱۳۷
به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: بهبود جو تجاری در ایران؛ قسمت دوم - رهنمود به تجار

۱- ما نکات ذیل را به عنوان راهنمای بدون طبقه‌بندی برای تجار آمریکایی در خصوص بازگشت به ایران جهت از سرگیری مذاکرات با ایرانی‌ها درباره قراردادهای برجسته پیشنهاد می‌کنیم.

۲- در پی دوره انقلاب در اواخر ۱۹۷۸ و اوایل ۱۹۷۹ وضعیت امنیتی در تهران و اکثر شهرهای بزرگ ایران تا تابستان ۱۹۷۹ به نحو قابل توجهی بهبود یافته بود. به استثنای مسدود کردن گاه و بیگاه خیابانها و در مقرهای کمیته محلی، مردان حامل سلاح کمابیش از خیابانها رفته‌اند. وضعیت ترافیک حتی در ساعات عصر روز قبل مثلاً تا اواسط شب در برخی مناطق عادی بوده است. اوضاع امنیتی در سفارت بهبود یافته و در اواسط سپتامبر بیشتر بخشهای سفارت شامل بخش تجاری تقریباً به شکل عادی مشغول فعالیت می‌باشد. به هر صورت روند قانون اساسی هنوز تکمیل نشده و اوضاع هنوز حالت گذرا دارد.

۳- اگرچه فقط چند تن از تجار آمریکایی تا اوایل سپتامبر برای اقامت به ایران بازگشته‌اند، تعدادی برای مذاکره با مشتریانشان مراجعت کرده‌اند. به استثنای یک یا دو مورد، این تجار از استقبالی که از آنها به عمل آمده خرسند هستند. آنها هم‌تایان ایرانی خود را بسیار مشتاق از سرگیری تماس و مذاکره جهت شروع فعالیتهای عادی یافته‌اند.

۴- ضرورتی به گفتن ندارد که بازگشت شرکتهای آمریکایی به ایران بدون مشکلات نخواهد بود. تجار آمریکایی نباید فراموش کنند که در ایران یک انقلاب رخ داده است. و اینکه یک مشخصه انقلاب ضدآمریکایی بدون آن بوده و رژیم گذشته را به عنوان ابزار دست آمریکا به حساب می‌آورد. تجار آمریکایی باید آماده زندگی کردن با چیزی باشند که بعضی اوقات لفاظی‌های شدید انقلابی بوده و اینکه ممکن است شامل حملات به روشی باشد که قراردادهای با توجه بدان اعطا شده‌اند، آنها همچنین باید متوجه باشند که دولت جدید دریافته و آن را اعلام کرده است که نیازمند متخصصین فنی است که دنیای پیشرفته آن را عرضه می‌دارد و نمی‌تواند بیشتر پروژه‌هایی را که اخیراً به خوبی در حال پیشرفت هستند، کنار بگذارد و یا روابطی را که بیشتر شرکتهای ایرانی با صنایع آمریکا دارند، قطع کند. این امر شامل جنبه‌های صرفاً تجاری و نظامی روابط سابق آمریکا با ایران می‌شود. نیاز به قطعات یدکی وجود دارد.

چندین مجتمع صنعتی ایران نیازمند قطعاتی هستند تا این صنایع به فعالیت ادامه داده و مسئله اشتغال نیروی کار آنها حفظ شود و چندین پروژه اصلی در حال تکمیل شدن برای توسعه اقتصادی ایران ضروری هستند.

۵- در حالیکه تجارتهای بزرگ در بیشتر موارد هدایت کننده تهیه کنندگان فصلی ورودی‌های اصلی محلی برای صنایع هستند- و اکنون هم بعضاً بد سازماندهی شده یا حتی فعالیت نمی‌کنند، هنوز مشکلات جدی در بخش بانکداری نیز وجود دارد که باید مرتفع گردد. ۶- (تجار) با توجه به بعضی موارد دستگیری اسلاف خود، در شرایط فعلی بدون وجود اجماعی از ناحیه کلیه عوامل ساختار جدید قدرت بی‌میل به فعالیت هستند. این بی‌میلی به علاوه مذاکرات را در ایران که هیچ‌گاه وظیفه آسانی نبوده، پیچیده می‌کند. تجار باید صبور بوده و این عامل را درک کنند و باید متوجه باشند که آنها فقط از همتهای ایرانی خود می‌توانند زیاد متوقع باشند.

۷- این مسئله به ویژه در مورد برخورد با آنهایی که در پستهای مدیریتی سطح بالا نسبتاً جدید هستند، صحت دارد. بیشتر این مدیران جدید باهوش و قطعاً آدمهای مشتاقی هستند، اما بی‌تجربه‌اند. قراردادهای پیچیده و فعالیتهای تجارت بین‌المللی باید توضیح داده شوند و در اکثر مواقع اسناد بایستی به زبان فارسی ترجمه گردند. مذاکرات نیز بعضاً به فارسی باشد حتی اگر مقامات ایرانی مربوطه انگلیسی صحبت کنند. تجار باید مهیای آوردن مترجمین قابل اطمینان و کارآمد در هنگام ملاقات با مقامات سطح بالای ایرانی باشند.

۸- سفارت فعالانه درگیر مذاکرات زیادی برای بازگرداندن تجار آمریکایی بوده است. موضع ما این است که دو طرف باید آماده مذاکرات سازنده باشند. قراردادهای علی‌رغم آنکه اکنون توسط یک «رژیم بی‌اعتبار» امضاء می‌گردند، باید محترم شمرده شوند. وقتی یک یا دو طرف بخواهد تغییر عقیده بدهد یا در مواقعی که کاهش حجم قرارداد مطرح گردد، اقدامات بایستی در چارچوب مواد خام قرارداد انجام شود سفارت تجار را تشویق می‌کند هنگام ورود به تهران با مأموران بخش اقتصادی- تجاری تماس بگیرند و نباید در کمک خواستن تعلل ورزند، چرا که برخوردهای دولت با دولت به نظر مناسب‌تر می‌رسد. لینکن

سند شماره ۳۲۸

۱۷ سپتامبر ۱۹۷۹ - ۲۶ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن - فوری

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۱۴۰

مرجع: تهران ۱۰۱۱۴

موضوع: ملی کردن مدارس خصوصی در ایران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در ۱۶ سپتامبر دولت موقت ایران اعلام کرد که تمام مدارس خصوصی ایران ملی

خواهند شد. طبق گزارش رادیو تهران، ملی کردن مدارس یک برنامه آزمایشی یک ساله خواهد بود که دولت امیدوار است که موفقیت‌آمیز بوده و دائمی شود.

۳- طی یک ملاقات تشریفاتی با بنی‌اسدی معاون نخست‌وزیر در ۱۷ سپتامبر، کاردار بحث کوتاهی درباره ملی کردن مدارس داشت. اسدی تحصیلکرده آمریکا و داماد نخست‌وزیر، بازرگان و معاون نخست‌وزیر در امور «همکاری» می‌باشد. اسدی گفت او پیشنهاد ملی کردن مدارس را به دولت قبل از انقلاب نیز کرده بود، ولی کاری صورت نگرفت. دولت این بار در مورد نظریاتش خیلی جدی است. ملی کردن مدارس شامل تمام مدارس خارجی منجمله ایران زمین خواهد شد.

۴- اسدی گفت مدارس تازه ملی شده توسط کمیته مدرسه مرکب از دو معلم و دو تن از والدین بچه‌های مدرسه و یک نماینده منصوب از جانب وزارت آموزش و پرورش، اداره خواهد شد. دولت مخارج مدرسه را خواهد پرداخت و والدین هیچ پولی به مدرسه نخواهند داد.

۵- نظریه: این رژیم، همانند رژیم قبلی، احساس می‌کند که باید «کاری» در مورد سیستم مدارس ابتدایی و دبیرستانی انجام دهد. این دولت به طور اخص خواستار تشکیل یک سیستم تساوی در مدارس است. اعلام‌های گذشته مانند این نوع که در آن دولت اعلام می‌کند که تحصیلات رایگان است و تمام مدارس خصوصی منحل خواهند شد، معمولاً چند هفته اوضاع نامنظمی را به دنبال دارد و تغییر سیستم از سیستم قبلی فقط به اسم است. ریشه ناتوانی دیرینه دولت برای انجام هرگونه اصلاحی در سیستم مدارس دو چیز است.

(الف) پیچیدگی مسایل در تعداد دانش‌آموزان، کمبود پرسنل و میزان سرمایه‌گذاری موردنیاز.

(ب) تمایل به مخلوط کردن بیانات و مقاصد با اعمال.

۶- هر چند ممکن است ما تواناییهای دولت را دست کم گرفته باشیم، ولی شک داریم که این قدم دولت با کم‌ترین تفکری درباره امکان پیگیری و عملی بودن آن انجام گرفته باشد. ملی کردن مدارس بدون شک به معنای کنترل بیشتر مدارس توسط دولت می‌باشد، ولی چقدر این عمل در مدارس غربی مانند ایران زمین اثر خواهد گذاشت، هنوز معلوم نیست. ما جریان را در هفته‌های آینده از نزدیک مورد بررسی قرار خواهیم داد.

سند شماره ۳۲۹

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۴۶۰۳۰۶۷۹

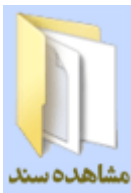
۱۹ سپتامبر ۱۹۷۹ - ۲۸ شهریور ۱۳۵۸

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

[موضوع: استعفای سرلشکر تقی ریاحی]

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) روزنامه تهران تایمز گزارش داد که سرلشکر تقی ریاحی

وزیر دفاع به دلیل بیماری استعفا کرده است. سرلشکر ریاحی که به مدت دو ماه وزیر دفاع بود. سومین فردی است که بعد از انقلاب مسئولیت وزارت دفاع را به عهده گرفته است. سرتیپ عزیزالله نوری، تا تعیین وزیر جدید دفاع، موقتاً به جای وی منصوب شده است. نظریات تهیه‌کننده: (محرمانه) پس از مرگ آیت‌الله طالقانی استعفاها به دلایل بیماری، فراگیر شده است؛ اولین استعفا مربوط به آیت‌الله قمی رئیس دادگاههای انقلاب اسلامی تهران می‌شد و دومین مورد استعفای غلامرضا شکوهی وزیر آموزش و پرورش بود و آخرین مورد سرلشکر تقی ریاحی وزیر دفاع می‌باشد که اخیراً استعفا داده است.

سند شماره ۳۳۰

محرمانه

شماره گزارش: ۶۸۶۴۰۲۰۷۷۹
از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران

۲۰ سپتامبر ۱۹۷۹ - ۲۹ شهریور ۱۳۵۸

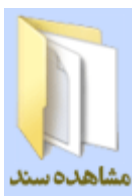
به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

موضوع: پوشش مطبوعاتی در مورد نیروهای آمریکایی و شوروی

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) الف- در ۲۰ سپتامبر، تهران تایمز به نقل از صادق طباطبایی، سخنگوی دولت نوشت که در آینده‌ای نزدیک، به خاطر دخالت شوروی در افغانستان، احتمال حرکات نظامی از سوی آمریکا در منطقه خلیج فارس وجود دارد. طباطبایی گفت که او زمزمه‌هایی مبنی بر تربیت گروه‌های کماندویی آمریکایی به منظور روانه شدن به سواحل خلیج فارس و مناطق ساحلی، را شنیده است. او ادامه داد که این امکان وجود دارد که ما در آینده‌ای نزدیک شاهد چنین عملیاتی در بحرین و یا جزایر خلیج فارس باشیم، اما این بستگی به موافقت قابل توجه ابرقدرتها برای تقسیم دنیا در کنفرانس سالت ۲ دارد.

ب- (بدون طبقه‌بندی) وقتی درباره اطمینان شوروی به خمینی مبنی بر اینکه اتحاد شوروی از رژیم افغانستان به عنوان دولت منتخب مردم افغانستان حمایت می‌کند و ادعاهایشان مبنی بر اینکه آنها در امور افغانستان مداخله نکرده‌اند از وی سؤال شد، طباطبایی گفت، گاهی اوقات دروغگو در حالیکه طرف صحبت خود را نمی‌شناسد دروغ می‌گوید و شنونده هم حرف او را باور نمی‌کند ولی زمانی دیگر که دروغگو دروغ می‌گوید در حالیکه شنونده را می‌شناسد و می‌داند که این شنونده حرف او را باور نمی‌کند، باز هم دروغ می‌گوید. این دروغ (ادعای عدم دخالت شوروی در افغانستان) از این نوع می‌باشد. او اضافه نمود که شوروی به سختی می‌تواند از افغانستان به عنوان یک پایگاه چشم‌پوشی نماید. افغانستان به مانند پلی است که شوروی را به آبهای گرم دریای عرب و اقیانوس هند نزدیک می‌کند.

نظریات تهیه‌کننده: طباطبایی در خصوص نیروهای یک جانبه چیزی بیش از «شایعات» شنیده است. (گزارش شماره ۶۸۴۶۰۲۸۸۷۹). فعلاً تعیین نوع واکنش ایرانیان در قبال احتمال حضور نظامی آمریکا در خلیج فارس مشکل است.

سند شماره ۳۳۱

۲۰ سپتامبر ۱۹۷۹ - ۲۹ شهریور ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

از: دفتر سازمان ارتباطات بین‌المللی آمریکا، تهران

به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی

موضوع: علاقه شدید مطبوعات ایران به داستان پردازی

به پیوست گزیده‌هایی از روزنامه کیهان بین‌الملل مورخ ۲۰ سپتامبر ارسال می‌گردد. در این نمونه می‌توان به وضوح مشاهده کرد که مطبوعات ایران به چه ترتیب یک داستان را در اذهان مردم پردازش کرده و بعضاً از حد و مرز همیشگی داستان، پا فراتر نهاده و نتایجی عجیب و قریب کسب می‌نمایند. خوشبختانه نمونه پیوستی، در مجموع، مثال مفیدی است چرا که تصادفاً من از بنیان و اساس واقعی این داستان اطلاع دارم. (به عنوان نمونه‌ها و مثالهای مخرب‌تر می‌توان به مقالاتی اشاره کرد که سازمان اطلاعات مرکزی ایالات متحده آمریکا را متهم به تأمین مالی و سازماندهی آشوبهای کردستان می‌کنند؛ البته من از اساس واقعی این نوع داستانها بی‌اطلاع هستم اما حدس می‌زنم که به همان ترتیبی که در ماجرای خدمات کنسولی، دروغ‌پردازی صورت گرفت، در ماجرای کردستان نیز دروغ‌پردازی در دستور کار قرار گرفته است.)

خاستگاه و منشأ داستان‌پردازی «کیهان بین‌الملل» در خصوص فرآیند ارائه روایت:

آقای مسعود بهادران، یکی از گزارشگران کیهان، با ابتکار فردی خویش در دفتر من حاضر شد و از من درخواست کرد که به برادرزاده‌اش در دریافت روایت [آمریکا] کمک کنم. او صحبت‌های خود را با تشریح تمایلات و گرایش‌ات روزنامه متبوع خویش در زمینه عملیات کنسولی تازه بازگشایی شده سفارت ایالات متحده آمریکا آغاز کرد و تصریح کرد که این موضوع، مورد توجه بسیاری از خوانندگان کیهان به ویژه سطح متوسط جامعه ایران است. ما به طور مختصر به بحث و بررسی مشکلات مربوط به فرآیند پاسخگویی حداقلی به خیل عظیم جمعیت خواهان دریافت روایت از زمان آغاز به کار دفتر کنسولی سفارت پرداختیم. علاوه بر این، ما درباره شرایط مندرج در نشریات مربوط به آژانس ارتباطات بین‌المللی ایالات متحده آمریکا در خصوص روند دریافت روایت و معیارهای موردنیاز برای احراز شرایط دریافت ویزا، گفتگو کردیم. آقای بهادران به منظور جلب حمایت من، به شدت از ارتباطات عمومی دفتر کنسولی تعریف و تمجید کرد و حتی تضمین داد که شخصاً آمادگی دارد که در زمینه فعالیتها و خدمات کنسولی ما، به عموم مردم اطلاع‌رسانی نماید. البته من نیز تأکید کردم که مطبوعات ایران کمک شایانی به ما کرده‌اند و ضمناً به وی هشدار دادم که در این موضوع با دقت عمل بیشتری فعالیت کنند چرا که این مسئله ماهیتی فنی دارد و از پیچیدگی بالایی برخوردار است و ضمناً ایالات متحده آمریکا نیز قوانین و مقررات سختی در این زمینه پیش‌بینی کرده است. سپس آقای بهادران به تشریح دلیل اصلی حضور در دفتر من پرداخت

با ابراز احساسات فراوان تأکید می‌کرد که مسئله برادرزاده او، یک موضوع ویژه و خاص است. با توجه به اهمیت برقراری روابط مطلوب با فعالان جرگه مطبوعات، من موافقت کردم که موضوع را با کارمندان اداره کنسولی مطرح نمایم. شایان ذکر است که این ماجرا، گواه و مدرک خوبی برای تأیید اقدام نمایندگی در طراحی یک رویه و سازوکار سازماندهی شده جهت ارائه روایت به متقاضیان می‌باشد. در تمامی مدت گفتگوی من با آقای بهادران، هیچ مطلبی در مورد انجام مصاحبه، چه به صورت انفرادی و چه به دیگر روشها، مطرح نگردید. از طرفی، من در تمام مدت بحث، چندین بار تأکید کردم که در مباحث کنسولی هیچ تخصصی ندارم و پیشنهاد دادم که بنابراین بهتر است به موضوع نشر و روزنامه بپردازیم. موضوع ارائه روزانه «۲۰۰ فقره ویزا»، با اولویت دانشجویان، تماماً ساخته و پرداخته ذهن آقای بهادران است.

نتیجه‌گیری:

منافع ایالات متحده آمریکا ایجاب می‌کند که ما در خصوص مشکلات و نگرانی‌های عمده نمایندگی با مطبوعات ایران گفتگو نماییم؛ چرا که در غیر این صورت عرصه برای داستان‌پردازی مخرب و زیان بار مهیا خواهد شد. اما باید این آمادگی را داشته باشیم که در مواردی که نتایج داستان در مجموع مفید باشد، با دروغهای مطرح شده کنار بیاییم. از سویی دیگر باید این آمادگی را نیز داشته باشیم که اظهاراتی مخرب، به صورت آگاهانه و یا ناآگاهانه، به سخنگوی نمایندگی نسبت داده شود.

* با توجه به این که ساختمان متعلق به سازمان سیا در جریان انقلاب، مورد تفتیش و جستجوی کامل قرار گرفت، بنده هیچ اطلاعی از آخرین وضعیت کیسه محتوی پیامهای ارسالی در سال جاری ندارم. بنابراین نمی‌دانیم که (پس از انقلاب) این پیام را با چه شماره‌ای ارسال نماییم.

** ما فرمی جدیدتر از فرمهای USIS-FM در اختیار نداریم که پیام را در داخل آن تایپ کنیم.

سند شماره ۳۳۲

۲۱ سپتامبر ۱۹۷۹ - ۳۰ شهریور ۱۳۵۸

محرمانه

از: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۲۴۸۲۴۳

به: سفارت آمریکا، تهران

موضوع: گزارش موضوعات

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در این موسم دلگیر پاییزی که بین فصل تنیس و اسکی است، مأمورین سفارت ممکن است مایل باشند به سه موضوع زیر که بیشتر مورد توجه آمریکاست بپردازند.

الف- جهاد سازندگی - دیروز هنگام نهار با مقامات وزارت امور خارجه، مأموران ایرانی سفارت اظهار داشتند که چنین اقدامی به عنوان یکی از برنامه‌های مثبت بعد از انقلاب عملاً در

آمریکا ناشناخته و بیگانه است. تحقیقی در مورد این موضوع همراه با بازدید پیشرفت امور فی‌الذمه می‌تواند جالب توجه بوده و ابراز علاقه ما نسبت به منافع انقلاب ممکن است در روابط آینده ما با دولت موقت مفید واقع گردد. آیا از این دست اخبار و برنامه‌های «جالب» باز هم چیزی دارید؟

ب- ماروین زونیس که اخیراً از دیدار دو هفتگی خود از ایران برگشته در یک جلسه توجیهی داخلی وزارتخانه ایران را به منزله «کامبوج کوچک» توصیف نمود. او به عنوان نمونه اوضاع فلاکت‌بار کشاورزی را یادآور شد که در دوران انقلاب آماده تحول پویایی شده بود. اینک شرایط آشفته نامنظم است و اگر فعالیت کشاورزی در ماه آینده رو به کندی رود و میلیون‌ها جوان (بیکار) به سمت شهرها روی آورند مشکلات شدیدی در عدم توازن مملکت به وجود خواهد آمد. به گمان ما به روستاها در جریان انقلاب نسبتاً صدمه‌ای نرسیده و تولید محصولات عموماً در سطح بالایی باقی مانده است. چنانچه ارزیابی و نظر کلی خود را ارائه دهید از شما متشکریم.

ج- مدیریت: زونیس همچنین گفت در نتیجه خروج مدیران ماهر و متخصص و تکنوکراتها از ایران، این کشور با هرج و مرج اقتصادی مواجه می‌باشد.

معهداً از گزارشات سفارت متوجه شدیم که سرمایه‌گذاری‌هایی نظیر کارخانه جنرال موتورز که در زمان رژیم گذشته بدان توجهی نمی‌شد می‌تواند شروع به سودآوری نماید. ما خواهان ارزیابی سفارت درباره صلاحیت نیروهای مدیریت جدید هستیم. و اینکه واقعاً تا چه اندازه خروج نیروهای متخصص از کشور جدی است.

سند شماره ۳۳۳

۲۵ سپتامبر ۷۹ - ۳ مهر ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۳۴۸

مرجع: الف - تهران ۱۰۱۴۰؛ ب - تهران ۱۰۱۱۴

موضوع: آغاز سال تحصیلی در ایران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- نخستین سال تحصیلی بعد از انقلاب با گشایش مدارس در سراسر ایران در تاریخ ۲۳ سپتامبر آغاز شد و حدود ۱۰ میلیون دانش‌آموز در روز اول به کلاسهای خود رفتند. مشکلاتی که دانش‌آموزان با آنها مواجه هستند با مشکلات سالهای قبل چندان فرقی ندارد. کمبود کتاب در سال جاری در نتیجه تغییرات کلی در بیشتر متون همچنان وجود دارد و راهبندانهای وسائل نقلیه در نتیجه هجوم دانش‌آموزان به مدارس خود، خیابانها را بند آورده است.

۳- آیت‌الله خمینی از فرصت آغاز سال تحصیلی استفاده کرده و به نمایندگان دانشگاه علیه «شیاطین (بیگانه) که می‌خواهند همه چیز را که ما داریم ببرند» هشدار داد. آیت‌الله خمینی که

دانشگاهها را مرکز اعصاب کشور نامید، مدعی شد که «بیگانگان نمی‌خواهند که ما این مراکز دانش را داشته باشیم و حتی مدارس علوم الهی را». معذالک به نظر می‌رسد که نطق خمینی بیشتر ندایی باشد برای اعاده ارزشهای سنتی و اسلامی و ایرانی در سیستم آموزش و پرورش ایران تا این که فی‌نفسه حمله‌ای علیه غرب به شمار رود. آیت‌الله خمینی ضمن تأکید بر لزوم قطع روابط با غرب و با تکیه بر آن گفت که وابستگی فرهنگی به ابرقدرتها منجر به وابستگی در سایر زمینه‌های فعالیت می‌شود. تا زمانی که ملل مستضعف استقلال فرهنگی و فکری به دست نیاورند استقلال در هیچ زمینه دیگری نمی‌تواند وجود داشته باشد.

۴- روز ۲۳ سپتامبر بازرگان، نخست‌وزیر، به وزارت آموزش و پرورش دستور داد تا مدارس خصوصی را ملی کند. (مرجع الف) با وجود این مدارس خصوصی توسط هیأت امنایی مرکب از نمایندگان والدین و وزارت آموزش و پرورش و صاحبان این مدارس اداره خواهد شد.

۵- مراسم شروع سال تحصیلی دانشگاه در روز ۲۳ سپتامبر انجام شد ولیکن اعلام گردید که ثبت‌نامه‌ها تا تاریخ ۲۹ سپتامبر انجام نخواهد شد و کلاسها قرار است که عملاً در تاریخ ۷ اکتبر تشکیل شود. شاید یکی از دلایل شروع دیرتر فعالیت دانشگاه این باشد که اعلام اسامی پذیرفته شدگان داوطلب ورود به دانشگاه تأخیر شده بود. (تعداد دانشجویانی که هر سال پذیرفته می‌شوند بر اساس ظرفیت دانشگاهها می‌باشد).

امتحانات (کنکور) در ماه ژوئیه برگزار شد و ۵۴۶۹۱ نفر در آن شرکت داشتند. کمتر از ۴۰ هزار نفر از آنهايي که در این امتحانات شرکت داشتند به دانشکده‌ها و دانشگاهها در سراسر ایران راه خواهند یافت. در صورتی که دولت موقت ایران طرحهای مبهمی را برای پذیرفتن حدود ۲۰۰ هزار نفر از کاندیداهای سرخورده در یک برنامه بازسازی روستاها اعلام کرده است، به نظر می‌رسد که این تصمیم به سختی می‌تواند جوابگوی آن چیزی باشد که آنها بدان امید بسته بودند. بدون شک بیشتر این دانش‌آموزان که نمی‌توانند وارد دانشگاههای ایران بشوند به هزاران نفر دیگری که اکنون در بخش کنسولی سفارت آمریکا جهت دریافت روادید به این کشور انتظار می‌کشند، افزوده می‌شوند.

لینکن

سند شماره ۳۳۴

۲۹ سپتامبر ۱۹۷۹ - ۷ مهر ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۴۶۸

موضوع: تغییرات در کابینه ایران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در ۲۸ سپتامبر بازرگان نخست‌وزیر خبر تغییرات در کابینه را اعلام کرد از جمله

برکناری حسن نزیه مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران و جایگزینی علی اکبر معین فر رئیس سازمان برنامه و بودجه به جای او. معین فر قرار است وزیر وزارت جدیدالتأسیس نفت شود. بنا به گزارش مطبوعات وزارت نفت، شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی پتروشیمی ایران و شرکت ملی گاز به علاوه معاونت نفت وزارت امور اقتصاد و دارایی را تحت پوشش خواهد گرفت.

۳- نزیه دچار مشکل جدی است. بدون تردید او طبق دستورات خمینی و توسط بازرگان از سمت مدیرعاملی شرکت ملی نفت ایران برکنار شده و علی قدوسی دادستان کل دستور داده تا نزیه برای پاسخ به «شکایات مختلف» علیه او به دادستانی مراجعه کند. خمینی طی اظهاراتی در شب جمعه گفت نزیه یک فرد عادی است و ارزش اظهارنظر را ندارد. اگر او مرتکب خیانتی شده باید محاکمه و مجازات شود و اگر بی گناه شناخته شود باید آزاد شود.

۴- بازرگان در یک حرکت مهم دیگر مصطفی چمران معاونت نخست وزیر در امور انقلاب و رئیس ساواما، سازمان جایگزین ساواک را به سمت وزارت دفاع منصوب کرد. چمران ۴۸ ساله یک مهندس تحصیل کرده آمریکا و یک انقلابی پرسابقه است. او به عنوان یک فرد غیرنظامی اخیراً به واسطه نقش هماهنگ کننده اش در جنگ کردستان اسم و رسمی برای خود به هم زد.

گفته می شود چمران به عنوان معاون نخست وزیر نقش اصلی را در تشکیل و عملیات نیروهای گارد انقلابی (پاسداران) داشته است.

در عین حال ما مطمئن نیستیم او چه میزان از مسئولیتهای سابق خود را در موقعیت فعلی اش انجام خواهد داد. اگر نفوذ او در پاسداران تداوم یابد کنترل کلیه نیروهای مسلح و هم نیروهای انقلابی و نیروهای منظم (یعنی پاسداران، ارتش، نیروی دریایی و هوایی و ژاندارمری) به دست او خواهد افتاد. چمران به عنوان تازه واردی به نظر می رسد که از اعتماد خمینی برخوردار است. موقعیت فعلی او بایستی او را در زمره قوی ترین رهبران ایران درآورده باشد.

۵- ذیلاً لیست تغییرات در کابینه آمده است:

(الف) - علی اکبر معین فر از ریاست سازمان برنامه و بودجه به پست وزارت نفت.

(ب) - مصطفی چمران از معاونت نخست وزیر در امور انقلاب به وزارت دفاع.

(ج) - داریوش فروهر از تصدی وزارت کار به سمت وزیر مشاور منصوب شد که ظاهراً نوعی وزیر سیار و «حلال مشکلات» یا (نماینده - م) دولت در استانها می باشد.

(د) - علی سپهبندی به سرپرستی وزارت کار.

(ه) - عزت الله سحابی به وزیر مشاور برنامه و بودجه.

(و) - حسین بنی اسدی از معاونت نخست وزیر در امور هماهنگی به وزیر مشاور در امور

اجرائی.

(ز) - حسن حبیبی جایگزین علی شریعتی [شریعتمداری] به عنوان وزیر علوم و آموزش عالی.
(ح) - یدالله سبحانی معاونت نخست وزیر به سمت وزارت جدیدالتأسیس دستورالعملها و تحقیق (ظاهراً به منظور سازماندهی مطالعات سطح بالا و تحقیق).
لینگن

سند شماره ۳۳۵

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۵۰۱ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی
مرجع: تهران ۱۰۴۶۶

موضوع: مشکلات دوجانبه

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- اطلاعات زیر، با سؤال از انجمن ایران و آمریکا در شیراز توسط آژانس ارتباطات بین‌المللی به دست آمده است.

۳- مذاکرات میان انجمن ایران و آمریکا و مقامات محلی شیراز به خوبی پیش می‌رود انجمن ایران و آمریکا به تازگی توانسته به موجودی خود در بانک که در فوریه گذشته مسدود شده بود دست یابد.

استاندار شیراز فعالانه سرگرم مذاکراتی برای خارج کردن پاسدارها از ساختمان متعلق به انجمن ایران و آمریکا است. مذاکرات بر محور سازمان ایرانی انجمن ایران و آمریکا که به طور قانونی تشکیل شده استوار بوده است.

۴- مداخله دولت آمریکا در این مقطع زمانی ممکن است ادعای مربوط به نهاد اساساً ایرانی انجمن ایران و آمریکا را تحت الشعاع قرار دهد. انجمن ایران و آمریکا طی ارسال نامه‌ای به وزارت فرهنگ بر ادعای مالکیت و جبران خسارات تأکید ورزیده است.

۵- همچنان که در تلگرام مرجع اشاره شد، سفارت به وزارت خارجه پیشنهاد می‌کند موضوع مزبور را با ایرانی‌ها در این مقطع تکرار نکرده و مطرح ننماید.

لینگن

سند شماره ۳۳۶

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۵۶۰ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری
مرجع: الف - تهران ۱۰۵۱۱

موضوع: عکس‌العمل نسبت به ملاقات صباغیان و کاردار

۱- تمام روزنامه‌های ۹ مهرماه حاوی گزارشات مهمی در مورد ملاقات کاردار با وزیر کشور صباغیان بودند. تحت عناوینی چون «کاردار آمریکا اعدامهای اخیر را مورد انتقاد قرار

می‌دهد»، این روزنامه‌ها به شرح ذیل از صباغیان نقل قول کرده‌اند: «کاردار آمریکا گفت که آمریکا استقلال و تمامیت ملی ایران را محترم می‌شمارد.

وی اعدام‌های اخیر را که پس از انتشار عفو عمومی امام صورت گرفته مورد انتقاد قرار داد، که مهم‌ترین موارد عبارت بودند از اعدام سه تن از سناتورهای آن‌ها بنا به دلایل سنی، من پاسخ دادم که رأی دادگاه‌های انقلاب با واقعیت تطابق دارد. علاوه بر این، از آنجا که ما قوانین اسلامی را مترقی‌تر از حقوق بشر می‌دانیم، دلیلی ندارد که به تذکاراتی حقوق بشر وقعی نهیم.»

۲- روزنامه فارسی زبان جمهوری اسلامی ۹ مهرماه با طباطبایی معاون نخست‌وزیر مصاحبه کرده و از وی خواسته است که در مورد نکات مطروحه توسط کاردار اظهار نظر نماید. طباطبایی گفت، «در حالیکه دولت ما نیز در امور مربوط به دادگاه‌های انقلابی مداخله نمی‌کند، از نظر من نکات مطروحه توسط کاردار در مورد اقدامات این دادگاه‌ها نوعی مداخله بی‌ربط در امور داخلی ما به حساب می‌آید. دادگاه‌های اسلامی سازمان‌های مربوط به خود را داشته و بر طبق قوانین اسلام عمل می‌نمایند. هیچ‌یک از مقامات حق مداخله در امور آنان را ندارند.»

۳- همین روزنامه حاوی مقاله‌ای شدیداً ضدآمریکایی تحت عنوان «آنچه آمریکاییها باید بدانند» است.

۴- اخبار رادیوی فارسی زبان در ساعت ۲ بعد از ظهر به وقت محلی مصاحبه‌ای با صباغیان را پخش کرد که در آن وی در مورد این ملاقات اظهار نظر کرده است. در بیانات خود، صباغیان بر دو نکته تأکید داشت:

- (الف) ملاقات وی (صباغیان) با کاردار با توافق وزارت امور خارجه صورت گرفته بود، چون این وزارتخانه معتقد بود که وزارت کشور مناسب‌ترین مکان برای بحث پیرامون مسایل داخلی است.

- (ب) موضوع اعدام تنها یکی از مسایل مورد بحث بود. کاردار در مقدمه بیانات خود پیرامون اعدامها اعتراف نمود که «این مسئله به هیچ‌وجه مربوط به من نیست، اما...» و در تمام مطالب خود جنبه سؤال را حفظ کرده بود. (به تلگرام سفارت در مورد این گفتگو رجوع گردد.)

۵- به دنبال مصاحبه صباغیان، رادیو ایران یک اظهار نظر انتقادآمیز را پخش کرد که بسیاری از مطالب مطروحه در جمهوری اسلامی را دربر داشت. رادیو ایران در تفسیر خود از وزیر کشور سؤال می‌کند که چرا به این هجویات گوش داده و چرا آن را برای گزارشگران بازگو می‌کند. رادیو ایران در ادامه از صباغیان سؤال می‌کند که چرا و باید اقدامات ایران را برای کاردار توجیه کند.

۶- نظریه در تلگرام جداگانه ارسال خواهد گردید.

سند شماره ۳۳۷

۳ اکتبر ۱۹۷۹ - ۱۱ مهر ۱۳۵۸

از: دفتر خبرگزاری FBIS ، لندن - ۲۳۳۰

به: مقر فرماندهی نیروی هوایی آمریکا، اروپا

سفارت آمریکا، تهران فوراً در اختیار بخش تحقیق قرار گیرد

موضوع: درگیری با شورشیان در مناطق مرزی

متن گزارش: شب گذشته مناطق مرزی «اورامانات» در ناحیه «ازگله» مورد حمله شورشیان قرار گرفت. این شورشیان با هجوم به این منطقه، با استفاده از تجهیزاتی همچون نارنجک، آر.پی.جی ۷ و دیگر تسلیحات سنگین، ایستگاههای ژاندارمری «ازگله»، «بابیسی»، «شیخ صالح» و «دیدگان» را مورد حمله قرار دادند.

بر اساس گزارشات واصله، تا ساعت ۱۱ صبح امروز، یک دانش آموز، پنج افسر بدون درجه ژاندارمری مجروح و یکی از مهاجمین کشته شده است. در همین گزارش آمده است که در جریان این درگیریها ساختمان وزارت آموزش و ساختمان وزارت بهداشت در منطقه «ازگله» متحمل آسیب و صدمه شده است. علاوه بر این گفته می شود که درگیریهایی نیز در منطقه «نوسود» و ایستگاههای ژاندارمری آن به وقوع پیوسته است لیکن جزئیات این درگیری اخبار و اطلاعاتی در دست نیست. فرمانده ژاندارمری کرمانشاهان در مصاحبه ای اعلام کرده است که گزارشات واصله مؤید بروز درگیری در برخی مناطق مرزی است؛ نیروهای ژاندارمری و ارتش انقلاب اسلامی آماده پاسخ و مقابله با هرگونه تحرک و حمله شورشیان و یاغیان در تمامی نقاط مرزی کشور هستند.

سند شماره ۳۳۸

۳ اکتبر ۱۹۷۹ - ۱۱ مهر ۱۳۵۸

از: دفتر خبرگزاری FBIS ، لندن - ۵۰۵۷

به: مقر فرماندهی نیروی هوایی آمریکا، اروپا

سفارت آمریکا در تهران فوراً در اختیار بخش تحقیق قرار گیرد

موضوع: اصابت گلوله آر.پی.جی. ۷ به ساختمانهای شهر نقده

متن گزارش: بر اساس گزارش واحد مرکزی خبر ارومیه در ساعت ۲ بامداد امروز برخی ساختمانهای شهر نقده مورد حمله نارنجک و گلوله قرار گرفتند. در نتیجه شلیک گلوله های آر.پی.جی. ۷ تعداد هشت دستگاه ساختمان در این شهر تخریب شد.

این گلوله ها که از فاصله نسبتاً دور شلیک شد به چند ساختمان مسکونی و مخزن ذخیره آب شهر و نیز مقر مرکزی فرماندهی ژاندارمری شهر نقده اصابت کرد و ساختمانهای مسکونی و اموال عمومی شهر را دچار تخریب نمود. این شلیکها که حدود یک ساعت به طول انجامید، جراحتهی به بار نیاورد.

هالند

سند شماره ۳۳۹

۴ اکتبر ۱۹۷۹ - ۱۲ مهر ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۶۹۷

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - با اولویت

موضوع: مجموعه اخبار سیاسی هفته

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: در دو هفته گذشته موجی از تظاهرات و اعتراض فزاینده توسط بیکاران ایران را فراگرفته است و ماهیت جدی این مخالفتها ممکن است دلیل اصلی تحریم تظاهرات و گردهمایی‌های غیرمجاز باشد. اقدامات تروریستی و خرابکارانه همچنان ادامه دارد و خوزستان و کردستان مناطق اصلی بروز این ناآرامیها هستند. شهر مشهد اخیراً شاهد «ترور بود که قربانیان هر دو از روحانیون بوده‌اند. به نظر می‌رسد که در سیستان و بلوچستان مشکلات امنیتی بین اهالی قبایل و نیروهای دولتی توسط رهبران قبایل و استاندار محل حل و فصل شده باشد. در شهرهای سرتاسر ایران تلاش می‌شود تا کمیته‌های نامنظم را تحت کنترل درآورند. پایان خلاصه.

۳- صحنه سیاسی ایران در طول هفته گذشته شاهد تغییرات عمده‌ای در کابینه، ادامه کار مجلس خبرگان در مورد قانون اساسی جدید، انتقادات از شرکت ملی نفت ایران که از قم سرچشمه می‌گیرد بوده است. این انتقادات از حسن نزیه منجر به خروج وی از شرکت نفت و ناپدید شدن او شده است و بر اساس شایعات حدس زده می‌شود به پاریس رفته باشد.

۴- بنا به اظهارات طباطبایی معاون نخست‌وزیر دولت تمامی تظاهرات و راهپیمایی‌ها، گردهمایی‌های غیرمجاز را ممنوع کرده و هشدار داده است که با آنهایی که بر چنین اعتراضاتی اسرار ورزند برخورد شدید خواهد شد. این ممنوعیت احتمالاً نتیجه رشد شکایتها و تظاهرات طبقه بیکار در سرتاسر کشور می‌باشد.

یکی از گویاترین نشانه‌های وخامت این شکل حجم جمعیتی بود که در نزدیکی دفاتر ایران ایر در تهران در روز ۲۳ سپتامبر تجمع کرده بودند. آژانس خبری پارس ادعا می‌کند که «هزاران نفر» موجب بروز راه‌بندانهای بزرگی شدند و لازم بود برای پراکندن آنها از ماشینهای پلیس و هلی‌کوپتر استفاده گردد. این جمعیت در اطراف ساختمان ایران ایر جمع شده بودند تا برای آگهی پذیرش ۲۰ مهماندار هواپیما که توسط ایران ایر در روزنامه‌ها آگهی کرده بود درخواست شغل نمایند. در بابل یکی از شهرهای ساحل دریایی خزر ۳۰۰ معلم که اخیراً فارغ‌التحصیل شده بودند به منظور درخواست شغل در اداره آموزش و پرورش شهر تحصن کردند و حادثه مشابهی نیز در ساری از شهرهای نزدیک آن بروز نمود. در نوشهر و لنگرود ۱۲۰۰ نفر از دیپلمه‌های دبیرستانی به منظور جلب توجه به بیکاری خود تظاهرات کردند. در شهربابک در نزدیکی کرمان نیز ۲۰۰ نفر به همین منظور تظاهرات کردند. در سیاهکل نیز ۱۵۰

نفر از فارغ‌التحصیلان دبیرستانی در مقابل اداره آموزش و پرورش تجمع کردند. کارمندان آن را اخراج نموده و به دلیل بیکاری خود تحصن نمودند. در ۲۵ سپتامبر «صدها» جوان بی‌کار در مقابل نخست‌وزیری تجمع کردند تا توجه مقامات را به اوضاع وخیم فارغ‌التحصیلان که گروهی ادعا می‌کردند بالغ بر ۲۱۰۰۰۰ نفر هستند جلب نمایند. در ۲۶ سپتامبر نیز گروهی دیگر بالغ بر ۳۵۰ نفر در مقابل وزارت کار تظاهرات کردند. تظاهرات در مقابل نخست‌وزیری در طول هفته ادامه داشت و تعداد جمعیت تا ۱۲۰۰ نفر افزایش یافت و در نتیجه پاسداران انقلاب با تیراندازی هوایی و دستگیری ۶ تظاهرکننده در اول اکتبر آنها را متفرق کردند. تظاهرکنندگان مقابل نخست‌وزیری عصبانی شدند و ظاهراً بعضی از تظاهرکنندگان علیه خمینی شعار می‌دادند.

با توجه به حداقل تعطیلات در صنایع خصوصی و توانایی جذب سیستم دانشگاهی ایران که فقط می‌تواند درصد کوچکی از متقاضیان تحصیلات عالی را جذب نماید و اینکه خدمت در ارتش تاکنون به صورت مطلوبی حل نشده به نظر می‌رسد هیچ راه‌حل سریعی برای حل مشکل بیکاران وجود نداشته باشد.

۵- تلاش‌های آرام اما یکنواخت شهرهای سرتاسر ایران که یا خواستار انحلال ساختار پیچیده کمیته‌ها هستند و یا خواستار ادغام آنها در شهربانی یا پاسداران انقلاب با موفقیت‌های مختلفی روبرو شده است در طول ماههایی که از آغاز انقلاب تاکنون می‌گذرد کمیته‌ها بحران‌های بسیاری را بوجود آورده‌اند و کمیته‌های تعطیل شده عمدتاً به جنایاتی از قبیل دزدی، شکنجه و دستگیری غیرقانونی متهم بوده‌اند. خمینی در روز ۱۱ سپتامبر دستور داد تا نهادهای انقلابی خودسرانه در کارهای دولتی دخالت نکنند. اخیراً نمونه‌هایی به چشم می‌خورد که به خصوص در تبریز که اعضای کمیته‌ها به جرم اقدامات ضدانقلابی دستگیر و محاکمه شده باشند. در تهران آیت‌الله محمدرضا مهدوی کنی رئیس کمیته‌های انقلاب ایران اعلام کرد که تمام کمیته‌های محلی انقلاب منحل شده‌اند. در حال حاضر تهران برای هر کدام از مناطق ۱۴ گانه خود یک کمیته انقلاب دارد و تعداد کمیته‌های فرعی حدود ۱۲۰۰ عدد تخمین زده می‌شود.

بر اساس اظهارات مهدوی کنی عضویت در کمیته‌های ۱۴ گانه شدیداً تحت کنترل خواهد بود و هر فردی که سوابق مسئله‌داری داشته باشد پاکسازی خواهد شد.

۶- اقدامات تروریستی و خرابکارانه در طول اواخر سپتامبر و اوایل اکتبر در سرتاسر ایران ادامه داشته است. بر اثر انفجار یک بمب در بازار خرمشهر چندین مغازه خسارت دید ولی هیچ مصدومی گزارش نشده است. در ۳۰ سپتامبر یک دکل مخابراتی ۷۰ متری در جاده خرمشهر اهواز منهدم گردید و حسن اسلامی وزیر پست و تلفن و تلگرام ادعا کرد که این انفجار توسط یک بمب ساعتی صورت گرفته است. دکل بر روی یک ایستگاه رله در مجاور خود سقوط کرد و ساختمان آن را تخریب نمود. در نتیجه ارتباطات بین شهرهای اصلی استان

نفت خیز با سایر نقاط کشور قطع گردید. در ۳۰ سپتامبر انفجار دیگری در نزدیکی دفتر فرمانداری خرمشهر اتفاق افتاد. هیچ مصدومی گزارش نشده است. در ۳ اکتبر به هنگام انفجار یک بمب در قطار تهران خرمشهر حداقل ۸ نفر کشته و ۱۷ نفر زخمی شدند. هنوز هیچ نشانه‌ای از اینکه چه کسی بمب را کار گذاشته وجود ندارد. در ۲۳ سپتامبر یک آتش‌سوزی در سفارت افغانستان در تهران روی داد. سخنگوی سفارت ادعا کرد که آتش‌سوزی توسط خرابکاران صورت گرفته است. ظاهراً خسارات وارده به کیوسک نگهبانی سفارت محدود شده است. در ۲۴ سپتامبر به هنگام برگزاری مراسم رسمی روز ملی عربستان سعودی انفجار دیگری که شاید ناشی از یک نارنجک باشد در بیرون سفارت عربستان روی داد. دو ترور در مشهد صورت گرفت که در هر دو آنها روحانیون مورد حمله قرار گرفتند. در اواخر شب ۲۲ سپتامبر حاج ماشاءالله همایی به ضرب گلوله از پای درآمد. یک خبرنگار گزارش داد که این روحانی از حامیان شاه بوده است. در اول اکتبر یک روحانی دیگر در شهر مورد سوء قصد قرار گرفت. سیداحمد احمدی در مقابل پلکان منزل خود مورد اصابت گلوله قرار گرفت و شایعات منتشره در مشهد حاکی از آن است که این سوء قصد قسمتی از طرح از بین بردن ۲۱ شخصیت روحانی در شهر می‌باشد.

۷- در طول چند روز گذشته مناطق کردنشین نیز در بروز ناآرامی سهیم بوده‌اند. در ۳ اکتبر ۸ ساختمان در نقده از جمله مرکز تصفیه آب شهر، ستاد مرکزی ژاندارمری و خانه‌های مردم توسط حمله با نارنجک‌انداز صدمه دیده‌اند. خشونت‌های پراکنده نیز در سایر شهرهای منطقه کردنشین روی داده است و از سردشت، بانه، سقز، مهاباد و ارومیه (رضاییه) گزارشاتی مبنی بر زدو خورد واصل شده است. در اول اکتبر منزل یکی از پاسداران انقلاب در سنندج به وسیله انفجار بمب صدمه دید. در ۲ اکتبر گروهی متشکل از ۲۴ پاسدار انقلاب در سردشت مورد حمله قرار گرفتند که در نتیجه ۵ نفر از پاسداران کشته، ۸ نفر زخمی و بقیه دستگیر شدند.

۸- منطقه بلوچستان نیز اخیراً شاهد بروز ناآرامی بوده است. در ۲۰ سپتامبر صدها نفر از ساکنین زاهدان که توسط مردم خاش و ایرانشهر حمایت می‌شدند علیه موادی از قانون اساسی جدید که اعلام می‌کرد مذهب رسمی ایران مذهب شیعه جعفری است دست به تظاهرات زدند. اکثر مردم منطقه بلوچستان سنی هستند. شایعات تأیید نشده در مورد آرام شدن منطقه مکرراً به گوش می‌رسد ولی در مطبوعات ایران پوشش چندانی به آن داده نمی‌شود. دکتر حریری استاندار سیستان و بلوچستان اخیراً به قم رفته است تا در مورد وضعیت در استان خود گزارش نماید و ادعا می‌کند که منطقه تحت کنترل می‌باشد. در منطقه لاشار افراد بومی به دو پاسگاه ژاندارمری حمله کرده و نیروهای امنیتی آنها را خلع سلاح نموده و مشکلاتی را ایجاد کرده‌اند. مذاکره با رؤسای قبایل به این نتیجه رسید که مهاجمین به پاسگاه بخشیده شوند و حریری ادعا می‌کند این افراد بومی سلاحهای خود را تحویل خواهند داد.

لینگن

سند شماره ۳۴۰

۹ اکتبر ۱۹۷۹ - ۱۷ مهر ۱۳۵۸

بدون طبقه‌بندی

از: سفارت آمریکا، تهران به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: تظاهرات در سفارت آمریکا، تهران

۱- در ساعت هفده و بیست و هشت دقیقه روز ۹ اکتبر گروهی متشکل از ۳۵۰ الی ۵۰۰ نفر تظاهرات کننده به طرف پایین خیابان تخت جمشید راهپیمایی کرده و حدود ۵ الی ۶ دقیقه در مقابل سفارت آمریکا توقف کردند و شعارهایی از جمله «مرگ بر آمریکا» و «توطئه کردستان به وسیله ایالات متحده آمریکا هدایت و رهبری می‌شود» سر دادند. سپس تظاهرات کنندگان به دور از هرگونه خشونت اما با سر و صدای زیاد به مسیر خود ادامه داده و از سفارت دور شدند.

۲- هیچ‌گونه عزمی برای ورود به سفارت وجود نداشت و هیچ‌گونه اقدام خشونت‌آمیزی نیز به انجام نرسید. نیروی پلیس مسئول حفاظت از سفارت را خاطرنشان کرد که صرفاً در صورتی وارد عمل خواهد شد که تظاهرات کنندگان قصد ورود به سفارت را داشته باشند.

۳- چنین به نظر می‌رسد که عامل تحریک تظاهرات کنندگان به انجام راهپیمایی، مقاله مبسوط منتشر شده در روزنامه «جمهوری اسلامی» امروز صبح بوده است؛ این مقاله ایالات متحده آمریکا را متهم می‌کرد که در وقایع کردستان و توطئه بر علیه انقلاب اسلامی مشارکت دارد. لینکن

سند شماره ۳۴۱

۹ اکتبر ۱۹۷۹ - ۱۷ مهر ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۱۰۷۹۵

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی

موضوع: تمدید دو ماهه مهلت ترخیص مشمولین برای ارتش

۱۶- خلاصه: (بدون طبقه‌بندی) تهران تایمز در ۹ اکتبر طی مقاله‌ای گزارش داد که امام خمینی مهلت ترخیص تمامی مشمولین ارتش را برای دو ماه دیگر تمدید نمود. در این گزارش که بر حفظ انضباط در ارتش تأکید می‌کند به نقل از امام گفته شده که ارتش باید از اسلام پشتیبانی کند و این مدت اضافی را باید با بردباری تحمل نماید و خاطرنشان شد که خدمت در ارتش اسلام حکم عبادت را دارد. این گزارش در ادامه ذکر کرده است که هیأت‌هایی درباره این مشکلات با امام گفتگو کرده‌اند. افرادی که عضو این هیأت‌ها بودند عبارتند از مصطفی چمران وزیر جدید دفاع، حجت‌الاسلام سیدعلی خامنه‌ای معاون وزیر دفاع، سرتیپ محمدحسین شاکر فرمانده ستاد مشترک نیروهای مسلح ایران و سرلشکر خالقی فرمانده نیروی زمینی. در این گزارش آمده که برای مقابله با بمب‌گذاری توسط عناصر

ضدانقلاب در خوزستان اقدامات امنیتی اتخاذ شده است. نظریات تهیه‌کننده (محرمانه): خمینی تلاش می‌کند ارتش را متحد نگهدارد. این حقیقت که وی بر حفظ نظم در ارتش تأکید دارد نشان می‌دهد که وی نگران ناآرامیهای داخلی در ایران می‌باشد. این اولین باری نیست که امام در رابطه با انضباط در ارتش صحبت کرده است.

سند شماره ۳۴۲

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۸۰۴ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری
موضوع: گسترش عملیات در کردستان و خوزستان

- ۱- (محرمانه - تمام متن)
- ۲- در طول هفته گذشته ناآرامی در دو استان کردستان و خوزستان گسترش یافته است. روز یکشنبه هفتم اکتبر هیأتی از مقامات بلندپایه کشوری و لشکری جهت مذاکره در مورد چگونگی برخورد با گسترش این فعالیتهای رو به رشد با خمینی گفتگو کردند. این هیأت شامل چمران وزیر دفاع، خامنه‌ای معاون وزیر دفاع، صباغیان وزیر کشور، شاکر فرمانده ستاد مشترک ارتش، فلاحی فرمانده نیروی زمینی، آیت‌الله لاهوتی فرمانده سپاه پاسداران انقلاب و ابوشریف فرمانده عملیاتی سپاه پاسداران بود. هنوز نمی‌دانیم که چه تصمیماتی اتخاذ شده است لیکن خود این نشست بیانگر جدیتی است که دولت موقت خشونت در هر دو استان را مدنظر قرار داده است.
- ۳- خوزستان در طول هفته گذشته منطقه نفتی ایران به واسطه یک رشته عملیات بمب‌گذاری تیراندازی ناآرام بود و تا روز هفتم اکتبر حداقل ۱۲ تن کشته و ۵۲ نفر زخمی شده‌اند. هنوز در مورد اینکه چه دستهایی در پشت این جریان قرار دارد دیدگاه روشنی نداریم. به نظر می‌رسد که دولت موقت تا این اواخر تصور می‌کرد که عملیات چریکی از کشورهای عرب سرچشمه گرفته است. ما نمی‌دانیم که آیا سایرین مثلاً حزب توده یا فداییان نیز احتمالاً درگیر هستند یا نه.
- ۴- خوزستان از زمان درگیری شدید بین نیروهای ملی‌گرای عرب و پاسداران انقلاب در ماه می گذشته که عکس‌العمل شدید دولت موقت را به همراه داشت نسبتاً آرام بوده است. در یادار مدنی (فرمانده نیروی دریایی و استاندار خوزستان) آشوب را فرونشاند، مرکز فرهنگی خلق عرب را بست. شیخ طاهر شبیرخاقانی رهبر مذهبی اعراب را به عنوان گروگان به قم فرستاد و چند تن از رهبران عرب را اعدام کرد. دولت موقت تا هفته قبل کاملاً تصور می‌کرد که این اقدامات موفق بوده‌اند. فعالیتهای هفته گذشته به قرار زیر بوده‌اند:
- ۳۰ سپتامبر: انفجار در دکل مخابراتی جاده اهواز خرمشهر ارتباطات تجاری بین خرمشهر، آبادان و سایر قسمت‌های ایران را قطع کرد. رابطه با این مناطق در حال حاضر از

طریق شبکه شرکت نفت برقرار می‌باشد. در همین روز انفجاری در اداره فرمانداری خرمشهر به وقوع پیوست.

۳- اکتبر: بمب‌گذاری در قطار تهران خرمشهر حدود ۸ نفر را هلاک کرد و در یک کارخانه لوله‌سازی در نورد اهواز بمب‌گذاری شد. روزنامه فارسی زبان کیهان نیز گزارش داد که حمله به «مخازن نفتی» توسط پاسداران دفع شد ولی محل آن را ذکر نکرد.

۴- اکتبر: هشت نفر در آبادان بر اساس اتهاماتی نظیر خرابکاری، جاسوسی و بمب‌گذاری در قطار اعدام شدند. (با این حال تا جایی که اطلاع داریم دولت ایران هنوز نمی‌داند چه کسانی در قطار بمب گذاشته بودند.)

۵- اکتبر: بمب‌هایی در بازار آبادان و خرمشهر و دانشگاه اهواز منفجر شد (۲ نفر کشته شدند). (۲) یک خط لوله متروک مربوط به چاه بسته شده ۱۲۰ اهواز بمب‌گذاری شده و در نتیجه نفت داخل آن به آتش کشیده شد. (این مسئله بر تولید نفت تأثیری نداشت). (۳) دو مرکز میکروویو توسط چریکها مورد حمله قرار گرفت ولی تأثیری بر مرکز واقع در جاده اهواز بهبهان و ایستگاه جاده اهواز اندیمشک نداشت.

۶- اکتبر: (۱) یک مین در جاده‌ای نزدیک اهواز یک اتومبیل (بلیزر) را منهدم نمود. (۲) یکی از بنیانگذاران سازمان خلق عرب به نام عبدالصاحب موسوی عاصی در تهران دستگیر شد. طبق گزارشات مطبوعاتی وی با بمب‌گذاری در راه‌آهن ارتباط داشته است.

۵- مشکل است بگوییم چه عامل دیگری به جز جوشش آزرده‌گی اعراب از فشار دولت باعث تحریک این حملات بوده است. بعضی از ناظران حدس می‌زنند که در هفته‌های آتی زمانی فرا می‌رسد که اعراب خوزستان برای حمایت از فعالیتهای اکراد در شمال غربی ایران قیام خواهند کرد. علیرغم اینکه ممکن است اعراب فهمیده باشند دولت توسط شورشیان کرد سرگرم شده است هیچ شاهدهی دال بر ارتباط اعراب و اکراد وجود ندارد و از نظر تاریخی نیز هیچ الفتی بین این دو گروه قومی وجود نداشته است. این احتمال نیز وجود دارد که دور جدید حملات در پاسخ به اعدام دو عرب در ۲۹ سپتامبر در خرمشهر شروع شده باشد. هیچ نشانه‌ای حاکی از ارتباط احتمالی این حوادث با امور مربوط به نزیه نمی‌بینیم.

۶- نظریه: این حملات در حالی که صدماتی بر شبکه ارتباطی مناطق جنوب داشته است تاکنون به طور مستقیم بر تجهیزات تولید نفت تأثیر نداشته است. سفارت تصور نمی‌کند که تجهیزات تولید نفت تحت تأثیر قرار گیرند مگر اینکه دور جدید حملات حمایت اعراب یا چپگرایان پالایشگاهها را به خود جلب نماید. چریکها به سهولت بعضی از تأسیسات نفتی را مورد هدف قرار می‌دهند (خطوط نفتی، مخازن نگهداری نفت). با این حال تجهیزات اصلی در جزیره خارک مجزا شده و به خوبی محافظت می‌شود، از پالایشگاه آبادان به خوبی محافظت می‌شود، بسیاری از خطوط نفتی منتهی به آبادان و خارک با وجودی که در بعضی از نقاط در هوای باز قرار دارند در زیر خاک مدفون می‌باشند. علاوه بر این حتی در جریان اعتصابات

سال گذشته، در تجهیزات تولیدی خرابکاری صورت نگرفت زیرا انقلابیون هیچ تمایلی به نابود کردن منابع دارایی در خوزستان نداشتند. با این حال مجبوریم صبر کنیم تا ببینیم که آیا در مورد شورشیان نیز مصداق دارد یا خیر.

۷- کردستان: مناطق کردنشین نیز همچنان در طول این هفته دچار آشوب بود و نقطه اوج آن در ۸ اکتبر بود که در یک حمله به ستون ۷۳ نفره از پاسداران انقلاب اکثر آنها کشته و یا دستگیر شدند. (در مورد وقایع از ۲ اکتبر تاکنون به گزارش جداگانه مراجعه کنید). بر اساس گزارشات مطبوعات عصر چهارشنبه ۳ اکتبر، شورشیان کرد به ایستگاه رادیو تلویزیون مهاباد حمله کرده و آن را به طور موقت تعطیل نمودند (دو تانک از پادگان مهاباد در این جنگ درگیر بودند)، شورشیان در ۴ اکتبر به ستاد مرکزی پاسداران انقلاب در مهاباد حمله کردند و یک کامیون در نزدیکی بانه بر روی مین رفت. در عصر جمعه ۵ اکتبر چریکهای کرد به پادگان مهاباد حمله کردند و ظاهراً از مسلسل‌های کالیبر ۵۰ و نارنجک‌انداز آر. پی. جی. ۷ استفاده نمودند. حمله‌کنندگان به عقب رانده شدند. در نزدیکی‌های نوسود و کرمانشاه نیز حملات متفرقه‌ای صورت گرفت. بر اساس گزارشات واصله در روز شنبه ۶ اکتبر جوانان تظاهرکننده در مهاباد سعی نمودند به مغازه‌های ترک‌ها حمله نمایند و شورشیان کرد در بانه به ستاد پاسداران انقلاب حمله کردند. ظاهراً در طول این زد و خوردها هیچ کسی کشته نشده است. با این حال در روز ۸ اکتبر افراد به یک ستون ۷۳ نفره از پاسداران انقلاب که در جاده بانه سردشت عازم بانه بودند حمله کرده و ۲۲ نفر را کشته و اکثر افراد باقیمانده را به گروگان گرفتند. فقط ۷ نفر فرار کردند. این تهاجم در پی حمله شورشیان به چهار پاسگاه ژاندارمری در دوآب، نوسود، شیخان و شوشمی در نزدیکی مرز عراق صورت گرفت.

۸- اعدام‌های دولت موقت در کردستان با اعدام چهار نفر در ۶ اکتبر در کرمانشاه به جرم «لواط و قاچاق» ادامه یافت. این اعدام‌ها آشکارا تأثیرات تشدیدکننده‌ای دارند و خود روزنامه تهران تایمز نیز اظهار می‌دارد که «اعدام شبه‌نظامیان کرد در مهاباد احتمال کشته شدن پاسداران انقلاب به گروگان گرفته شده را افزایش می‌دهد.» به نظر می‌رسد اهداف اصلی افراد، پاسداران انقلاب منفور که به طور روزافزونی موضع خشن‌تری می‌گیرند می‌باشد. در روز ۶ اکتبر و تحت چنین فشاری فرمانده پاسداران انقلاب در مهاباد اعلام کرد پاسداران به دلیل انجام چنین حملاتی به هیچ‌وجه مسئول از دست رفتن جان و مال مردمی که در این حملات شرکت دارند نخواهد بود.

۹- طبق اظهارات سپهری‌پور استاندار کرمانشاه، از جانب حسینی رهبر مذهبی شورشیان کرد بیانیه‌ای دریافت نموده مبنی بر اینکه وی هم‌اکنون در یک درخواست عمومی از افراد خواسته است جنگ تمام عیار خود را علیه دولت مرکزی شروع نمایند. ظاهراً به نظر می‌رسد حملات اخیر افراد هم از نظر سازماندهی و هم از نظر شدت عملیاتی توسعه قابل ملاحظه‌ای یافته باشد. بر اساس گزارشات مطبوعاتی بعضی از افسران سابق نیروی زمینی که کرد هستند

چند هفته قبل به شورشیان پیوسته‌اند و ممکن است در طول این حملات شاهد برنامه‌ریزی‌های آنها بوده باشیم.

۱۰- نظریه: ما تصور می‌کردیم که در طول فصل زمستان در مناطق کردنشین شاهد ناآرامیهای محدودتری باشیم که یک تهدید جدی برای دولت ایران محسوب نشود. با این حال اگر اکراد استعداد حفظ همین حد از عملیات را در کردستان داشته باشند نگرانی فزاینده‌ای برای دولت موقت ایران در پی خواهد داشت. به همین ترتیب فعالیت‌های چریکی در جنوب. اگر چنین حملاتی متوقف نشود تهدید بالقوه جدی‌تری خواهد بود.

لینگن

سند شماره ۳۴۳

۱۶ اکتبر ۱۹۷۹ - ۲۴ مهر ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۰۹۹۷

به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی

رونوشت: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - ۴۲۷۶

موضوع: ملاقات با پیرحسینی سردبیر روزنامه انقلاب اسلامی

۱- در تاریخ ۱۶ اکتبر وابسته مطبوعاتی سفارت آمریکا با حسن پیرحسینی سردبیر اخبار محلی روزنامه انقلاب اسلامی، که نشریه‌ای است با گرایش‌ات نسبی به حزب جمهوری اسلامی، ملاقات نمود. ابتدا قرار بود این دیدار با علیرضا نوبری سردبیرکل روزنامه صورت پذیرد لیکن وی در حال حاضر به دلیل انجام پاره‌ای امور شخصی در ایالات متحده آمریکا به سر می‌برد. پیرحسینی هنوز در دانشگاه استانفورد آمریکا برای کسب مدرک دکترای رشته مهندسی مکانیک ثبت نام کرده است. وی مایل است حرفه آکادمیک خود را دنبال کند اما هنوز هم به مقوله «حفظ انقلاب» معتقد است. لیکن امیدوار است که روایت بازگشت به آمریکا را نیز دریافت نماید. این ملاقات به منظور گفتگو پیرامون اعتبارنامه و مدارک یکی از گزارشگران روزنامه صورت گرفت که قصد دارد گزارشی در خصوص ایالات متحده آمریکا تهیه نماید. وابسته مطبوعاتی در جریان این ملاقات، فرصت را مغتنم شمرده و به بحث و بررسی موضوع گشایش خطوط ارتباطی با این روزنامه مهم اسلامی پرداخت.

۲- به رغم تغییر مکان این ساختمان روزنامه، تدابیر امنیتی با حضور دو پاسدار ژ-۳ به دست شدید به نظر می‌رسید. در خصوص نوع تعامل با «ارباب رجوع» نیز بایست به این نکته اشاره کرد که بیش از چند دقیقه طول نکشید که وابسته مطبوعاتی موفق شد که با پیرحسینی در دفتر کوچکش در طبقه سوم ساختمان ملاقات نماید. در اثنای این دیدار، یک گزارشگر خانم «روسری پوش» که عازم کردستان بود وارد اتاق شد و با پیرحسینی گفتگو کرد. پیرحسینی از وی خواست که اطلاعاتی در خصوص رابطه بین حزب دموکرات کردستان و

حزب جمهوری خلق مسلمان که تحت حمایت آیت‌الله شریعتمداری است کسب نماید.
 ۳- پس از روشن شدن موضوع اعتبارنامه و مدارک گزارشگر مورد نظر، پیرحسینی خاطرنشان کرد که به رغم این که صاحب امتیاز رسمی این روزنامه بنی‌صدر است، اما روزنامه کلاً از طریق کمکهای مردمی اداره می‌گردد. وی تصریح کرد که بنی‌صدر صرفاً نقش یک نویسنده مقالات داخلی را برعهده دارد و از طریق یک هیأت تحریریه نسبتاً مستقل از یکدیگر تغذیه می‌گردد. تعداد اندکی از گزارشگران و سردبیران از روزنامه حقوق دریافت می‌کنند و البته این مبلغ به حدی است که صرفاً برای «امرار معاش» آنها کفایت می‌کند.

۴- سپس وابسته مطبوعاتی موضوع ارتقاء روابط [سفارت آمریکا] با روزنامه را مطرح کرد و از پیرحسینی خواست که هرگاه که مقاله و یا موضوعی نیاز به تحقیق و تأیید داشت، حتماً با دفتر مطبوعاتی سفارت تماس حاصل نماید. پیرحسینی نیز در پاسخ، از تعمیق روابط مطبوعات و سفارت استقبال کرد و تصریح کرد که مایل است در مواقع مورد نیاز، با دفتر مطبوعات سفارت تماس برقرار نماید. سپس وابسته مطبوعاتی تصریح کرد که دولت ایالات متحده آمریکا واقعیت انقلاب اسلامی را پذیرفته است و در امور داخلی ایران دخالت نمی‌کند. وی افزود که مقالات منتشر شده در روزنامه‌ها که مکرراً ادعای بی‌اساس مداخله ایالات متحده آمریکا در امور داخلی ایران را مطرح می‌کنند، فرایند ایجاد روابط نزدیک بر پایه احترام متقابل بین دو کشور را مخدوش می‌کند. پیرحسینی در پاسخ اظهار داشت که نگرانیهای وابسته مطبوعاتی سفارت آمریکا را درک می‌کند اما مردم ایران بین سیاستهای کنونی دولت ایالات متحده آمریکا و سیاستهای پیشین این کشور تفاوتی احساس نمی‌کنند.

وی گفت که ما مطمئن هستیم که شوروی انقلاب اسلامی را پذیرفته است؛ «لیکن بر اساس اسناد و مدارک موجود در دفتر امام خمینی در قم، نقش ایالات متحده آمریکا در کردستان و خوزستان و حمایتهای آن کشور از زاهدی و پالیزبان، نقشی سئوال برانگیز است.» افزون بر این، احساس ما این است که دولت ایالات متحده آمریکا از بازگشت بختیار حمایت می‌کند و از تبلیغات مطبوعات خود بر علیه امام نیز پشتیبانی به عمل می‌آورد. پیرحسینی در ادامه اظهار داشت که «در آمریکا یک رادیوی فارسی زبان وجود دارد که با لحنی موهن نسبت به امام خمینی سخن‌پراکنی می‌کند؛ چرا دولت ایالات متحده آمریکا به عنوان گواه صدق نیت، اقدام به تعطیلی و بستن این رادیو نکرده است؟» وابسته مطبوعاتی در پاسخ به این موضوع تأکید کرد که «همانطور که خودتان نیز مطلع هستید، با توجه به نظام سیاسی کشور ایالات متحده آمریکا، انجام چنین اقدامی عملاً غیرممکن است.» پیرحسینی در پاسخ به سئوالی که ایالات متحده به چه ترتیب می‌تواند نشان دهد که انقلاب اسلامی را به رسمیت شناخته است، تأکید کرد که دولت ایالات متحده آمریکا بایست هرچه زودتر اقدام به تبادل سفیر با ایران بنماید؛ البته با توجه کامل به این نکته که سفیر منتخب بایست فردی باشد که معتقد به برقراری روابط بر اساس اصل مساوات و برابری باشد.

نظریه: نوع برخورد پیرحسینی گواه دیگری است از شکست نظام آموزشی ایالات متحده آمریکا در تعمیق ارزشهای مردم سالاری در نهاد پیرحسینی. مواضع وی منعکس کننده نوع بی‌اعتمادی مفرط رایج در بین افرادی است که با رژیم سابق مبارزه می‌کرده‌اند؛ افرادی که از رژیم سابق و دولت ایالات متحده آمریکا، یک تلقی یکسان در ذهن خود داشتند. البته نباید پیرحسینی را از دست رفته فرض کرد چرا که حداقل تبادل نظرات به نحوی کاملاً باز صورت گرفت.

گریوز

سند شماره ۳۴۴

استفاده محدود اداری ۱۷ اکتبر ۱۹۷۹ - ۲۵ مهر ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۰۶۰ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: تظاهرات در مقابل سفارت آمریکا

۱- (بدون طبقه‌بندی) - در ساعت ۱۸:۳۶ روز ۱۶ اکتبر گروهی از تظاهرکنندگان بالغ بر ۶۰۰ تا ۸۰۰ نفر به سمت پایین خیابان تخت جمشید راهپیمایی کرده و برای ۸ الی ۱۰ دقیقه در مقابل سفارت توقف کردند و شعارهای ضد آمریکایی و ضد امپریالیسم سر دادند.

۲- (بدون طبقه‌بندی) - هیچ تلاشی برای ورود به سفارت به عمل نیامد و هیچ نشانه‌ای از بروز خشونت مشاهده نشد. گروههای انتظامات نظم تظاهرکنندگان را کنترل می‌کردند.

۳- (استفاده محدود اداری) - نظریه: ما نمی‌دانیم چه چیزی انگیزه این تظاهرات بوده است. سفارت حدس می‌زند که این تظاهرات شاید به تظاهراتی که توسط گروههای مختلف مسلمان در اعتراض به نگهداری زندانیان فلسطینی سیاسی توسط اسرائیل صورت گرفته بود رابطه‌ای داشته باشد. معترضین تاکنون چندین راهپیمایی در نقاط دیگر تهران در روز ۱۶ اکتبر برگزار کردند که شامل سوزاندن پرچمهای آمریکا و اسرائیل در مقابل دانشگاه تهران می‌شد. گزارشات مطبوعاتی در ۱۵ اکتبر حاکی از آن است که گروههای سازمان‌دهنده پیشنهاد کرده بودند که گردهمایی در مقابل سفارت آمریکا انجام پذیرد اما این گزارشات را تا پس از انجام تظاهرات مشاهده نکرده بودیم.

لینکن

سند شماره ۳۴۵

محرمانه ۱۷ اکتبر ۱۹۷۹ - ۲۵ مهر ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۰۶۷ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: گزارش سیاسی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه گزارش: موج ناآرامیها در ایران بالا گرفته، بعضی از درگیرهای توصیف شده را می‌توان به نارضایتی عمومی نسبت به دخالتها و زیاده‌رویهای سپاه پاسداران نسبت داد. گزارش

مشاهده سند

مشاهده سند

چهار مورد اقدام به آدم‌کشی، و قتل یک تاجر آلمان غربی در تهران. بیکاری مشکل بزرگی شده و برخلاف حکم دولت، بیکاران در چند شهر اعتراض و تظاهراتی برپا کردند. انتخابات انجمن شهر در ایران که در ۱۲ اکتبر انجام شد، موفقیت دولت موقت را خیلی کمتر از آنچه انتظار داشت، نشان داد، و در بعضی جاها با خشونت و اتهام عمومی به تقلب توأم بود. پایان خلاصه.

۳- صحنه سیاسی ایران طی دو هفته گذشته همچنان با خشونت و ناآرامیهای مستمر در مناطق کردنشین همراه بود. (در تلگرافهایی جداگانه گزارش شد.) گزارش شده که در بندرانزلی در نزدیکی دریای خزر (بندر پهلوی سابق)، سیستان و بلوچستان و ماکو، شهر مرزی ایران و ترکیه ناآرامی آغاز گردیده است. به نظر می‌رسد مشکلات موجود با سپاه پاسداران، موجب بروز بسیاری از این حوادث شده است.

۴- هزاران تن از اهالی شهر ماکو در آذربایجان غربی طی تظاهراتی در ۱۴ اکتبر به اعمال غیرمسئولانه سپاه پاسداران اعتراض کردند. مدارس و دکانها بسته بودند و راه مرز بازرگان که در نزدیکی ماکوست مسدود بود.

بنا به اظهار حقوقو، استاندار آذربایجان غربی، ماجرای دو شب قبل که در آن سپاه پاسداران به سوی اتومبیلی که سرنشینان آن مشروب مصرف می‌کردند، آتش گشودند، باعث این تظاهرات شده است. ماجرای دیگر دستگیری ۹ روستایی توسط سپاه پاسداران تبریز است که ظاهراً بدون اینکه به خود زحمت بدهند و استانداری را در جریان تصمیمات خود بگذارند، اقدام به آمدن به منطقه آذربایجان غربی کرده‌اند.

۵- درگیری بندرانزلی (بندر پهلوی سابق) با زد و خورد بین مردم و سپاه پاسداران انقلاب همراه بوده است. این درگیری در روز ۱۵ اکتبر شروع شد و تا روز بعد ادامه داشت که روی هم ۱۰ کشته و ۳۴ مجروح به جای گذاشت. نهایتاً از ژاندارمری و نیروی دریایی برای برقراری مجدد نظم و نجات پاسداران انقلاب که به ساختمان پلیس پناهنده شده بودند، استفاده گردید. این درگیری ظاهراً به دنبال تراکمی که بر سر حق ماهی‌گیری در نزدیکی بندرانزلی اتفاق افتاد که ماهیگیران محلی به ممنوعیت‌هایی که از جانب شیلات شمال وضع شده بود اعتراض کردند.

۶- هر چند که دو بمب در ۱۰ اکتبر در محله مسکونی در خرمشهر منفجر شد، ولی استان خوزستان در هفته گذشته نسبتاً آرام بود. هیچ گزارشی از تلفات جانی و یا خسارات مادی این انفجار نرسیده است. بمب دیگری کشف شد و قبل از انفجار خنثی گردید. بمبی در دبیرستان شریف واقفی اهواز پیدا شد که آن هم خنثی گردید.

۷- در ۴ اکتبر اشخاص مسلح ناشناسی تقی روحانی، مفسر رادیویی رژیم شاه را ربودند. وی را در حالی ربودند که توسط پاسداران برای گذراندن شش سال تبعید که توسط دادگاه انقلاب به وی داده بودند به فرودگاه مهرآباد تهران اسکورت می‌شد و بعدها تقی روحانی را

در حالیکه گلوله‌ای از ناحیه سرش خورده بود، پیدا کردند ولی مسئولین بیمارستان ادعا می‌کنند که او زنده خواهد ماند. آدم‌ربایی و شلیک گلوله به روحانی ظاهراً اعتراضی به حکم پایین دادگاه انقلاب می‌باشد که به وی داده بودند.

در ۱۰ اکتبر، سپاه پاسداران و پلیس از سوءقصد به جان مصطفی کتیرایی وزیر مسکن جلوگیری به عمل آوردند. مهاجمین احتمالی فرار کردند. در همین روز حجت‌الاسلام محمدباقر دشتیان، رئیس کمیته انقلاب منطقه ۳ تهران، هدف یک سوءقصد قرار گرفت. جریانی که وارد یک سناریوی رایجی می‌شود، دو نفر موتورسوار ناشناس، دشتیان را در حالیکه پیاده از مقر کمیته به منزلش برمی‌گشت، زخمی کردند. در ۱۴ اکتبر «هالش جاشیم لیب» رئیس حسابداری آلمانی کارخانجات «میرک» در خارج منزلش در تهران مورد حمله قرار گرفت و کشته شد. قاتلین با موتور فرار کردند و جزوه‌ای که در نزدیکی جسد «لیب» پیدا شد نشان می‌دهد که گروه مسلمان افراطی فرقان مسئول این قتل می‌باشد.

۸- علیرغم دستور دولت مبنی بر عدم اجتماعات غیرقانونی و اعتراض‌آمیز، در چندین شهر تظاهراتی با شرکت بیکاران ادامه یافت و بیش از چهار هزار تن از بیکاران روز ۶ اکتبر در مقابل ساختمان وزارت کار در تهران دست به تظاهرات زدند و چند روز بعد در تهران صدها تن برای نشان دادن وضع بد خود یک راهپیمایی برپا داشتند. سپاه پاسداران انقلاب برای متفرق کردن راهپیمایان تیراندازی هوایی کردند. طبق گزارش یک روزنامه حدود ۶۰۰ تا ۷۰۰ نفر بیکار در سندانج مقابل دفتر آموزش و پرورش تظاهرات بپا کردند. هم‌چنین دیپلمه‌های بیکار در قوچان، مشهد و بابل دست به تظاهرات زدند.

طبق اظهار نظر عبدالعلی اسپهبدی، وزیر کار در حال حاضر در ایران بین یک تا یک میلیون و نیم بیکار وجود دارد. وی ادعا نمود که پس از انقلاب نسبت بیکاران رو به تقلیل گذارده و هم‌اکنون بین ۸ تا ۱۰ میلیون نفر شاغل هستند.

۹- در ۱۲ اکتبر انتخابات شوراهای شهرهای ایران در ۱۴۰ شهر برگزار شد و تعداد رأی‌دهندگان بسیار کمتر از حد انتظار بود. بنا به مسایل حفاظتی در بعضی از شهرها خصوصاً در کردستان انتخابات انجام نشد. از استان سیستان و بلوچستان نیز گزارشاتی از خشونت و درگیری ناشی از برگزاری انتخابات رسیده است. در ۱۲ اکتبر گروهی که شعار «زنده باد شاه» سر می‌دادند، به تعدادی از صندوقهای انتخاباتی در زاهدان حمله کرده و چند نفر را زخمی و یک پلیس را کشتند.

درگیری زاهدان ظاهراً از زمانی آغاز گردید که ۹ نفر از اعضای انجمن شهر استعفا کردند و اعضای بلوچ در کمیته ناظر بر انتخابات از کارهایشان کناره‌گیری کردند. تشنج زمانی به اوج خود رسید که حزب معروف بلوچ «اتحادالمسلمین» انتخابات را تحریم کرد و از مردم خواست تا در آن شرکت نکنند.

به دنبال حمله به صندوقهای انتخاباتی در زاهدان انتخابات تعطیل شد. گزارشات تأیید

نشده مؤکد این است که درگیریهای سیستان و بلوچستان خیلی بیش از آن چیزی است که روزنامه‌ها گزارش می‌کنند. افرادی که به مناطق بلوچ‌نشین سفر کرده‌اند به مأمور سیاسی ما گفتند که قبیله‌نشینان آنجا شدیداً طرفدار شاه هستند. حتی «محمد جریری» استاندار آنجا پذیرفته است که جمع‌آوری اسلحه‌های مردم با شکست روبرو شده است در حالیکه ادعا می‌شود که «دولت کاملاً زمام امور استان را در دست دارد.» جریری لازم دید که خاطرنشان کند که اگر مردان قبیله‌نشین از تسلیم اسلحه‌های خود امتناع ورزند عفو امام خمینی برای آنها لغو خواهد شد و با آنها به عنوان یاغی مقابله خواهد شد.

۱۰- درگیریهای انتخاباتی در منطقه دریای خزر نیز به وقوع پیوست. در رشت، مرکز استان گیلان، تمام اعضای کمیته ناظر بر انتخابات به دلیل دخالت «اشخاص غیرمسئول» در کارشان استعفا دادند. در نزدیکی لنگرود، ۲۰ نفر از ۲۹ کاندیدای انجمن شهر استعفا دادند، ولی به هر حال انتخابات انجام شد. در همدان و هشتپر طوالش (در نزدیکی رشت) به صندوقهای انتخاباتی حمله شد.

وزیر کشور نام ۱۷ شهر ایران را که انتخابات، انجمن شهر در آنها باطل شده بود را برشمرد. در ۱۶ اکتبر، حزب جمهوری اسلامی اعلامیه‌ای انتشار داد و مدعی گردید که در کلیه انتخابات انجمن شهر تقلب صورت گرفته است و درخواست تشکیل کمیسیونی برای پیدا کردن موارد تخلف کرد.

سند شماره ۳۴۶

سری

وزیر خارجه

فوری، تهران

۱۷ اکتبر ۱۹۷۹ - ۲۵ مهر ۱۳۵۸

به: شورای امنیت ملی: ز- برژینسکی

موضوع: ملاقات با خمینی

۱- (سری - تمام متن)

۲- در صورتی که در آینده نزدیک از شما برای ملاقات با خمینی دعوت به عمل آمد؛ امیدواریم که طی ملاقات هیچ‌گونه رویارویی و تخصصی به وجود نیاید و راه برای تبادل نظر بیشتر هموار گردد. می‌توانید از ارائه مطالب از نکات ذیل استفاده به عمل آورید.

الف) مردم ایران در تلاش خویش برای تحقق جمهوری اسلامی رنجهای بسیاری را متحمل شده‌اند. ما در این زمینه با آنها عمیقاً اظهار همدردی کرده و برای آنها در ایجاد صور حکومتی موردنظر خواست اکثریت ایرانیان آرزوی موفقیت داریم.

ب) بین آمریکاییان و ایرانیان از دیرباز روابط صمیمانه‌ای برقرار بود و ما از آرمانهای ایرانیان برای دستیابی و تحقق جامعه‌ای عدل‌گستر، پر مودت حمایت می‌نماییم. در روابط گذشته خویش با ایران خطاهایی را مترکب شده‌ایم که امیدواریم در آینده جبران شود. ما

خواستار پای گذاشتن به عرصه جدیدی هستیم تا روابط خویش را بر اساس احترام متقابل، دوستی و مساوات مستحکم سازیم. چنین رابطه‌ای باید جنبه متقابل و دوجانبه داشته باشد و هر یک از طرفین در کمک به تفاهم و همکاری نقش خویش را ایفا کند.

ج) ما مایل به دخالت و یا اعمال نفوذ در امور داخلی ایران نیستیم. جامعه ایرانی باید بر طبق معیارهای ارزشی، تاریخی و اراده ملت ایران تحول پیدا کند و امیدواریم که کشورهای دیگر نیز نسبت به رویدادهای سیاسی ایران مانند ما احترام قائل شوند. ایران باید فارغ از فشارهای خارجی یا ایدئولوژیهای بیگانه باشد.

د) نخست‌وزیر بازرگان به عنوان فردی با تقوا، عاقل و وطن‌پرست از نظر ما قابل احترام است. وی نتوانسته است مشکلات عدیده کشور را به طرز مؤثری تحت کنترل درآورد و از اینکه این وضع فرصت‌های بیشماری را برای دشمنان ایران ایجاد کرده، نگران هستیم. ما امیدواریم که آیت‌الله از نخست‌وزیر حداکثر حمایت را بنماید تا حیات سیاسی و اقتصادی کشور بر مبنای صحیح و سالم استوار گردد.

ه) ما خواهان رسیدن نظراتمان در زمینه حقوق بشر به سمع آیت‌الله هستیم. ما با محاکمات غیرعلنی و اعدامها مخالف خویش را ابراز داشته‌ایم نه اینکه در مورد تقصیر و یا بیگناهی متهمین قضاوت کرده باشیم، بلکه به خاطر اینکه معتقدیم همه، بدون در نظر گرفتن اتهاماتشان، باید حق دفاع علنی از خویش را داشته باشند و بتوانند به قضات بالاتر متوسل و درخواست پژوهش بیشتر بنمایند. از اعلام عفو عمومی توسط آیت‌الله بسیار خوشنود گشته و امیدواریم که روند آشتی‌جویی و بخشش آن قدر تقویت یابد که ایرانیها بتوانند به جای پرداختن به گناهان گذشته به همکاری در حل مسایل آتی کشور بپردازند.

و) علاوه بر این امیدواریم که به مطبوعات و همه سیاستمداران اجازه پرداختن آزادانه و عاری از ارعاب به تلاشهای خویش داده شود. دولت آیت‌الله و نخست‌وزیر بازرگان آن قدر محبوب و مردمی است که نباید از انتقاد دچار وحشت شود از نظر ما فعالیت مطبوعاتی آزاد و صادقانه و نظام سیاسی آزاد مهم‌ترین عوامل مصونیت در برابر ظلم و ستم می‌باشند. این نهادها با گذشت زمان پدیدار خواهند گشت و در برابر مشکلاتی که به ناچار در این راه پدید می‌آید باید صبر و بردباری نشان داد.

ز) در خاتمه از طرف رئیس‌جمهور اعلام می‌داریم که ما آمریکاییان می‌خواهیم شاهد ادامه حیات ایرانی آزاد، مستقل و قدرتمند در حراست از تمامیت ارضی خویش باشیم. در صورت تمایل، ما نیز از طرق مناسب حاضر به همکاری با ایران می‌باشیم. در صورت تمایل ایران می‌توانیم در زمینه کشاورزی و عمران اقتصادی به آن کشور یاری دهیم. در صورت وجود ظن و تردید نسبت به ما امیدواریم که آیت‌الله با صراحت و به طور خصوصی آن را با ما در میان بگذارد. ما می‌خواهیم برای از بین بردن اختلاف سلیقه و نظر خویش از هیچ تلاشی فروگذار ننماییم. برای تحقق دوستی موردنظر ما باید به صبر، صراحت و اعتماد متوسل شد.

سند شماره ۳۴۷

استفاده محدود اداری
از: سفارت آمریکا، تهران
۱۷ اکتبر ۷۹ - ۲۵ مهر ۱۳۵۸
به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی
موضوع: عکس‌العمل مطبوعاتی

۱- جمهوری اسلامی، ارگان حزب جمهوری اسلامی، یک بار دیگر آمریکا و اسرائیل را متهم به تشدید زد و خوردها در ایران به عنوان «طرح ضربتی» خود علیه جمهوری اسلامی کرد. در گزارش مربوط به درگیری بین افراد محلی و پاسداران انقلاب در بندر انزلی که یکی از بنادر دریای خزر است، این روزنامه در تاریخ ۲۵ مهرماه عکسهایی از پاسداران مجروح را چاپ کرده و در زیر هر یک نوشته است: «ببینید این چپ‌گرایان که عمال آمریکا هستند چه بر سر جوانان مسلمان ما چه آورده‌اند. این عکس جسد دو تن از پاسداران انقلابی ما را نشان می‌دهد که در کردستان سوزانیده شده‌اند. عمال آمریکا در همه نقاط کشور حاضرند و به شراب‌خواری و رقص آنهم پس از سوزاندن فرزندان دلبندمان می‌پردازند، بترسید از آن روزیکه ملت مسلمان ما طغیان کند.» برگزیده‌ای از متن به شرح زیر است: ... طی تماسی که با بندرانزلی داشتیم گفته شد که «رویدادهای این بندر نمونه بارزی است از توطئه‌های سازمان سیا و دیگر سازمانهای سیاسی که قرار است به مرحله اجرا درآید. طی این طرح که در شهرهای شمالی، جنوبی و شمال غربی کشور به اجرا درآمده، آمریکا و اسرائیل عزم را جزم کرده‌اند تا روحیه انقلابی مردم را درهم شکسته و ایمان آنها را نسبت به پیروزی انقلاب تبدیل به یأس گردانند تا راه برای پیدایش یک دولت فاشیست دارای شعارهای کمونیستی هموار گردد.»

۲- نظریه: دکتر حسین موسوی سردبیر روزنامه جمهوری اسلامی هیچ‌گاه نخواست است نسبت به درخواست ملاقاتهای ما از آغاز پیدایش اینگونه تبلیغات خصمانه در روزنامه‌اش که در یک هفته قبل چاپ می‌شد، پاسخ مثبت دهد. پاسخ معمول ارائه شده از طرف دفتر وی این است که: «هیأت سردبیران ابتدا باید مشخص کند که وی می‌تواند با شما ملاقات کند یا نه و پس از آن ما شما را در جریان امر قرار خواهیم داد.»
روزن

سند شماره ۳۴۸

۲۱ اکتبر ۱۹۷۹ - ۲۹ مهر ۱۳۵۸

موضوع: رادیو محلی شیراز:

درخواست از مردم اردکان دایر بر ثبت سلاحهای خود

خلاصه گزارش: به دستور امام خمینی، رهبر انقلاب اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهر اردکان از تمامی مردم اردکان و مناطق حومه درخواست کرده است که تا تاریخ ۲۳ اکتبر با مراجعه به فرماندهی مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اردکان، نسبت به ثبت

سلاحهای خود اقدام نمایند و مجوز حمل سلاح دریافت کنند. در بیانیه‌ای که به همین منظور صادر شده، آمده است که بعد از تاریخ ۲۳ اکتبر هیچ‌گونه مجوزی برای حمل سلاح صادر نخواهد شد و هرگونه سلاح مصادره شده و با خاطیان برابر قانون برخورد خواهد شد. فرآیند جمع‌آوری سلاح در روستای سیف‌آباد در منطقه کازرون به وسیله سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ژاندارمری کازرون همچنان در حال انجام است.

سند شماره ۳۴۹

ردیو محلی شیراز

۲۱ اکتبر ۱۹۷۹ - ۲۹ مهر ۱۳۵۸

موضوع: ضرب‌الاجل تحویل سلاح تا اول نوامبر تمدید شد

متن گزارش: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهر لار از تمامی مردم این شهر و مناطق حومه درخواست کرده است که تا تاریخ ۲۳ اکتبر با مراجعه به فرماندهی مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی لار، نسبت به ثبت سلاحهای خود اقدام نمایند و مجوز حمل سلاح دریافت کنند. برای این منظور، ضرب‌الاجل اول نوامبر تعیین شده است. در همین راستا تأکید شده است که بعد از این تاریخ حمل هرگونه سلاح توسط افراد فاقد مجوز حمل سلاح، جرم محسوب شده و غیر مجاز خواهد بود.

سند شماره ۳۵۰

محرمانه

۲۱ اکتبر ۷۹ - ۲۹ مهر ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۱۴۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن، با اولویت

موضوع: دانشگاه تهران باز می‌شود

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- دانشگاه تهران یکبار به آرامی و بدون هیچ‌گونه اعلامیه رسمی و بوق و کرنا زدن باز شد و حداقل در بعضی از دانشکده‌ها مشغول تدریس می‌باشند. با وجود این که به ما گفته شده بود که دانشگاه تا ۲۰ اکتبر بطور رسمی باز نخواهد شد. ولی متأسفانه شنیده شد که در حدود یک هفته است که کلاسهای تشکیل می‌شوند. گزارش زیر توسط یکی از دستیاران جدید ایرانی سفارتخانه در قسمت سیاسی بعد از یک دیدار از محوطه دانشگاه در ۱۶ اکتبر تهیه شده است. روز بعد وی از دانشگاه ملی دیدار کرد و علیرغم شایعه تظاهرات آنجا را آرام دید.

۳- شاید برای اولین بار بعد از انقلاب، دانشگاه ترتیبی داده است که یک جو دانشجویی به خود بگیرد. فروشنده‌های همیشه حاضر در محوطه دانشگاه دیگر آنجا نبودند و تنها چیزی که از انقلاب باقی مانده است، نوشته‌های رنگی دیوار هستند که دیکتاتوری، شاه، آمریکا، صهیونیسم، امپریالیسم و کمونیسم را محکوم می‌کنند.

۴- دانشگاه تهران این روزها با ازدحام دانشجویانی که در تالارهای با سقف بلند و

خیابانهای سه بانده با درختهای بلند در رفت و آمدند، به حالت عادی برگشته است. گروههای کوچکی از دانشجویان با کتابهایشان راه می‌روند و به آرامی با یکدیگر صحبت می‌کنند و درباره جریانات اخیر بحث می‌نمایند، ولی صورتهایشان از حالت عصبانیت به حالت آرامش و جدیت تبدیل شده است. هر چه باشد نمره‌ها شوخی بردار نیست و انقلاب برای مدتی خوب است و برای ماندن در دانشگاه باید نمره گرفت.

۵- موضوع فوق‌العاده قابل توجه این است که در این روزها تعداد بسیار کمی از افراد غیر دانشجوی در محوطه دیده می‌شوند. قبل از شروع درسها تعداد زیادی غیردانشجو در محوطه دانشگاه حضور داشتند که می‌خواستند ببینند چه اتفاقی می‌افتد و یا فقط نوار و کتاب بخرند و یا فقط یک روز را بدون تشویش خاطر در محیطی که برای مدتی هسته فعالیتها بوده است بگذرانند. امروز اکثر اشخاصی که آن دور و بر راه می‌روند کتاب یا یک کیف در دست داشته و طرز راه رفتن مشخصی دارند... و در محوطه بیهوده پرسه نمی‌زنند و یا گردش نمی‌کنند در اطراف جمع شده و درباره مواد مورد علاقه‌شان روی پلکان بحث می‌کردند. دانشگاه حالت آرامی نشان می‌داد و برخلاف دانشگاه تهران که جو آن هنوز ناآرام و قابل احتیاط است، در اینجا افراد لبخند می‌زدند.

۶- بسیاری از دانشجویان احساس می‌کنند در سال جاری مواد درسیشان علی‌رغم انقلاب چندان تغییری نکرده است. یک دانشجوی دختر جوان از دانشکده پزشکی گفت: «ما هنوز همان چیزها را می‌خوانیم ولی رابطه ما با استادان در جهت خوبی تغییر کرده است. آنها هم اکنون با ما صمیمانه‌تر رفتار می‌کنند.»

۷- کلاسها مانند گذشته منظم نبوده و دروس مورد مطالعه مثل گذشته زیاد نیستند. مثل «دوره‌های تاریخ به خاطر تغییرات اخیر به نحو چشمگیری اصلاح شده... ولی به عنوان نمونه هیچ کس در مورد این تغییرات و یا این که چرا هم‌اکنون دروس تفاوت پیدا کرده‌اند، توضیح نمی‌دهد.

۸- نمای خارجی ساختمان هنوز مملو از انواع شعارها می‌باشد ولی در داخل، به جای هرج و مرجی که ماهها بعد از ۲۲ بهمن حاکم بود، نظم جایگزین شده است. تنها تانک چیفتنی که هفته‌ها مورد توجه بود به جای اولش برگشته است و کیسه‌های شن که در جلوی در اصلی گذاشته شده بودند برداشته شده است.

مطمئناً تلاشی جهت حفظ دانشگاهی صورت گرفته است.

۹- دکه‌هایی که در تمام محوطه قرار داشتند برچیده شده بودند، البته بسیاری از آنها دوباره بازگشته‌اند، ولی این بار در خارج درهای دانشگاه مستقر شده‌اند. در اینجا آنها دوباره همه چیز را از روتختی گرفته تا غذا و فنجان و کتاب و نوار و پوستر می‌فروشنند. دکه‌های غذافروشی مطابق بودجه دانشجویی برپا شده... و میزهای طولانی با لیوانهای چای و کیک در طول خیابان انقلاب چیده شده‌اند.

۱۰- در بیرون در اصلی دانشگاه یک گروه اسلامی، چادری با یک نمایشگاه عکس که حوادث اخیر کردستان را نشان می‌داد، برپا نموده‌اند. عکسهایی که به نحو نامطلوبی از جنازه‌ها گرفته شده بود و شعارهایی که بسیار یک جانبه (از لحاظ سیاسی) بود به نحو ناهنجاری در قسمت جالب توجه تابلو نصب شده بود تا همه «جنایاتی که توسط ضدانقلابیون و جنایتکاران آمریکایی صورت گرفته بود» ببینند. دانشجویان و غیردانشجویان از جلوی عکسها به آرامی رد می‌شوند و گاهی هم آهی می‌کشند و خشونت‌ی نشان نمی‌دهند.

۱۱- در مقابل چادرهایی که روی آنها عکس هست یک مرکز سیار انتقال خون قرار دارد که بر روی آن اطلاعیه‌ای بدین مضمون چسبانیده شده: «همه نوع خون برای قربانیان درگیریهای سراسر کشور مورد نیاز است».

۱۲- شاید تنها چیزی که به فضای دانشگاه اضافه شده این منظره استثنایی است که علفهای چمن محوطه مجدداً در حال روئیدن هستند، زیرا که در آنجا دیگر تظاهرات و گردهمایی برگزار نمی‌شود... تنها نمازگزاران جمعه هستند که بدون کفش و پابرهنه برای برگزاری نماز می‌آیند... و به همین دلیل به چمن صدمه زیادی وارد نمی‌کنند.

۱۳- در مقایسه با دانشگاه بزرگ تهران، دانشگاه ملی در اثر انقلاب چندان تغییری نکرده است. شعارها متعدد نیستند و رویه و طرز لباس پوشیدن دانشجویان و اتومبیلهایی که خارج از دانشگاه پارک شده، نشان‌دهنده طبقه مرفه‌تر دانشجویان است که در دانشگاه ملی حاضر می‌شوند. گروههای کوچکی از دانشجویان در اطراف جمع شده و درباره مواد مورد علاقه‌شان روی پلکان بحث می‌کردند. دانشگاه حالت آرامی نشان می‌داد و برخلاف دانشگاه تهران که جو آن هنوز ناآرام و قابل احتیاط است، در اینجا افراد لبخند می‌زدند.

۱۴- جالب‌ترین مشخصه دانشگاه ملی این است که علائم اسلامی کمتر از دانشگاه تهران جلب توجه می‌کنند. تعداد کمتری از پوستره‌های انقلابی اسلامی و یا تصاویر آیت‌الله روح‌الله خمینی در آنجا وجود داشت. در عوض پلاکاردهای بزرگی که توسط حزب توده یا حزب کمونیست تهیه شده بود و اعمال دولت را در کردستان محکوم می‌نمود، همچنین «روزهای یادبود متعددی مانند قتل عام ۲۷ مرداد ۱۳۳۲ را گرامی می‌دارند» و تصاویری از افسران نظامی حزب توده که بعد از کودتای ۱۳۳۲ اعدام شده بودند و همچنین پوستره‌های بزرگی از مارکس و لنین در دانشکده‌ها وجود داشت. قفسه‌های کتاب بر روی میزهای طویل داخل دانشگاه چیده شده بود که بیشتر کتابهای کمونیستی و مارکسیستی را به فروش می‌رساندند. گرچه میزهای متعددی هم که کتابهای علی شریعتی و قرآن را به فروش گذاشته‌اند یا شعارهای پارچه‌ای ما بین درختان، افکار و ایدئولوژیهای متفاوتی را نشان می‌دهند. بعضی از آنها عزاداری وفات آیت‌الله محمود طالقانی را نشان می‌داد و بعضی دیگر که آرم پیروان حزب توده را داشت اعلام می‌کرد که «قراردادهای نظامی دوجانبه بین ایران و ایالات متحده باید لغو شود».

سند شماره ۳۵۱

۲۲ اکتبر ۷۹ - ۳۰ مهر ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران-۱۱۱۸۲ به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی.سی

موضوع: روزنامه‌نگاری جمهوری اسلامی

۱- جمهوری اسلامی، ارگان [حزب] جمهوری اسلامی، اکنون روشی را در گزارش رویدادها در پیش گرفته است که در رابطه با اعتبار پاسداران انقلابی غیرقابل توضیح و بی‌چون و چراست. شماره‌های ۲۸ مهر و ۳۰ مهرماه این روزنامه نمونه بارزی از روش آن که منجر به تحریف اخبار مستقیم آژانس خبری پارس با افزودن عناوین و یا آخرین اظهارنظرات سرمقاله‌ای می‌شود که در آن عمال آمریکا را متهم به آشوب و فتنه‌انگیزی در ایران می‌کند. سه گزارش با عنوانی چون «ضدانقلابیون و مزدوران آمریکایی راه‌آهن تهران خرمشهر را با بمب منفجر ساختند.» «مزدوران آمریکایی در بوکان یک پاسدار را کشته و یک نانوا را گروگان گرفته‌اند»، و «عمال آمریکا در لباس پاسداران افراد محلی را خلع سلاح می‌کنند (در کرمانشاه)» حاوی کلمه‌ای در مورد مزدوران آمریکایی یاد شده نیست ولی هدف این است که به خواننده تلقین شود که «دست مرموز» در حال انجام این توطئه‌هاست. در گزارشی پیرامون تظاهرات و برخوردهای سنج، پارس چنین می‌نویسد: «به نظر ناظران سیاسی شبکه‌های الهام گرفته از سازمان سیا در ایران سعی دارند پاسداران و مردم را رودرروی یکدیگر قرار دهند تا از کارایی پاسداران بکاهند و در درازمدت همین امر سبب خواهد شد که آمریکا بتواند با استفاده از بافت بعضی از سازمانهای نظامی علیه انقلاب و نیروهای انقلابی اقدام نماید.»

۲- وابسته مطبوعاتی آمریکا با محمد شریف سرپرست پارس در رابطه با نحوه استفاده غیرحرفه‌ای و غیراصولی گزارشات پارس توسط جمهوری اسلامی تماس گرفت. وی گفت برای اولین بار این موضوع به وی گفته شده است لیکن اعتراف کرد که پارس در مورد اینگونه گزارشها اختیاراتی ندارد. وی توصیه کرد که نامه‌ای به وی نوشته شود که در آن گزارشات تحریف شده نیز درج شده و او نیز آن را تسلیم وزارت ارشاد ملی خواهد کرد تا در مورد آن اقدام مقتضی به عمل آید. لیکن وی افزود اگر وزارت ارشاد ملی در این مورد زیادی اصرار ورزد جمهوری اسلامی آن را متهم به سانسور خواهد کرد.

سند شماره ۳۵۲

۲۲ اکتبر ۷۹ - ۳۰ مهر ۱۳۵۸

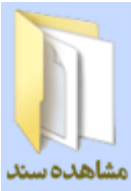
محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران-۱۱۱۸۳ به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی.سی

مرجع: ۹۱۷۴

موضوع: ملاقات با مجله پیام صلح

۱- وابسته مطبوعاتی از دفتر مجله پیام صلح در تهران دیدن کرد، این مجله انگلیسی زبان

که در قم مستقر است هدف خود را انعکاس واقعیت‌های اسلام و ایران... برای افراد علاقه‌مند مقیم خارج از کشور بیان می‌کند. ابتدا قرار بود این ملاقات با علی‌قلی قرایی سردبیر مجله در قم صورت گیرد ولی از وابسته مطبوعاتی خواسته شد که در تاریخ ۲۹ مهرماه موقتاً به دفتر مجله در تهران برود. هدف از این بازدید ظاهراً تعیین قرار ملاقات با مدیرکل این نشریه یعنی مهدی میرزا محمد بود تا وی بتواند با بخش بازرگانی سفارت در مورد امکان توزیع این مجله در آمریکا گفتگو نماید. ولی هدف اصلی ایجاد یک خط ارتباطی با محافل روحانی در قم بود تا پاراگراف ۶ تلگرام مرجع به اطلاع آنها رسانیده شود، که همانا مبادله دانشجویان عالیرتبه رشته الهیات قم با همتهای آمریکایی آنها می‌باشد.

۲- مهدی میرزامحمد از وابسته مطبوعاتی خواست که نظر خود را در مورد این مجله چهارماهه و تأثیر آن را بر خواننده آمریکایی بازگو کند. به نقل از یکی از اولین شماره‌های پیام صلح، وی گفت «مطبوعات و رسانه‌های غربی تا به حال با تمام تلاش خود سعی کرده‌اند انقلاب ایران را نادرست جلوه‌گر سازند.» وابسته مطبوعاتی گفت پیام صلح نه تنها فرصت عظیمی را در اختیار دارد بلکه موظف است انقلاب اسلامی را به نحوی که برای ایران مفید باشد به آمریکاییها معرفی نماید. وی توصیه کرد که مجله به تجزیه و تحلیل تشیع اسلامی و دیگر تلاشهای انقلاب اسلامی بپردازد تا موجبات رشد میراث فرهنگی ایرانیها فراهم آید و تنها به ترجمه تحت‌اللفظی سخنان آیت‌الله‌های مهم نپردازد. در رابطه با مطبوعات غربی، وابسته مطبوعاتی گفت وی از طرف آنها عذرخواهی نمی‌کند لیکن معتقد است که اخراج خبرنگاران خارجی از ایران سبب پیدایش پوشش متعادل مطبوعاتی نخواهد شد.

۳- میرزامحمد نسبت به تبادل نظر غیرقراردادی وابسته مطبوعاتی ابراز علاقه کرد و گفت «امیدوارکننده است». وی گفت او نمی‌تواند سر خود کاری انجام دهد ولی این پیشنهاد را به سمع قرایی خواهد رسانید و اوست که باید تصمیم بگیرد که می‌تواند وابسته مطبوعاتی آمریکا را به دفترش در قم بپذیرد یا خیر.

۴- نظریه: این مجله از نظر منابع مستقیماً تحت تأثیر و پشتیبانی روحانیون متنفذ قم است، ولی میرزامحمد این موضوع را مستقیماً نمی‌پذیرد، بدین ترتیب اگر این پیشنهاد از طرف قرایی پذیرفته شود موانع دیرین موجود بر سر راه تبادل نظر از میان برداشته خواهد شد.

روزن

سند شماره ۳۵۳

۲۳ اکتبر ۱۹۷۹ - ۱ آبان ۱۳۵۸

به: FBIS، واشنگتن دی. سی

از: دفتر خبرگزاری FBIS، خلیج [فارس]

موضوع: راهپیمایی مردم آباد در مخالفت با عناصر ضدانقلاب

متن گزارش: امروز مردم شهر آباد در اعتراض به عناصر ضدانقلاب مدارس، ادارات و

مغازه‌ها را تعطیل کردند و به تظاهرات پرداختند. این تظاهرات از مرکز مذهبی شهر آغاز و به طرف خیابان مدرس ادامه پیدا کرد. تظاهرات کنندگان فعالیتهای عناصر ضد انقلاب و برخی افراد خاص را به شدت محکوم کردند. علاوه بر این، در جریان راهپیمایی سالگرد شهادت حجت‌الاسلام و المسلمین حاج سید مصطفی خمینی نیز گرامی داشته شد. پس از سخنرانی نماینده امام خمینی در آباده، یک قطعنامه صادر شد.

سند شماره ۳۵۴

محرمانه
از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۲۶۰ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری
موضوع: نظریات شوروی درباره ایران

- ۱- (محرمانه - تمام متن)
- ۲- اخیراً، وینوگرادوف سفیر شوروی در یک مهمانی شام نظرات بی‌پرده‌ای در مورد دولت موقت ایران ابراز داشت. در واقع او تمام رهبران اصلی ایران را ملاقات کرده است. همانگونه که امیرانتظام اظهار داشت: «اگر یک در را ببندید، او با یک پیشنهاد یا معامله در دست از در دیگری می‌آید.»
- ۳- وینوگرادوف چهار بار با خمینی دیدار داشته است. او آیت‌الله را فردی بسیار پاکدامن، معلمی بی‌میل به گوش دادن و فردی که به واقعیات سیاسی کشور و جهان علاقه کمی داشته وصف کرد. سفیر گفت که طالقانی خیلی واقع‌بین‌تر بود. به نظر وینوگرادوف بهشتی زیرک‌ترین و سیاستمدارترین فرد از میان رهبران دینی بود. بنی‌صدر فقط شایستگی آن را داشت که برایش ابراز تنفر شود.
- ۴- شورویها فکر می‌کنند که خطرناک‌ترین مشکل دولت موقت شورش کردها است و به فاصله کمی بعد از آن خطر رکود اقتصاد قرار دارد. وینوگرادوف احساس می‌کند که ایرانیها سعی دارند کردها را با زور و اقتصاد را با نظریات رؤیایی اسلامی تحت کنترل خود درآورند. هیچ‌یک از این دو مؤثر نخواهد بود.
- هر چند مسئله کردها نهایتاً ممکن است رفع شود، ولی دورنمایی واقعی از کمبودها، بیکاری و دیگر عوامل ناراحتی که به نارضایتی طبقات پایین از خمینی منجر خواهد شد، رخ می‌نماید.
- هم‌اکنون این جریان آغاز شده است، اما می‌تواند تا چند سال طول بکشد. وی احتمال داد که ممکن است عراقیها در ایجاد مسئله کردها و عربها در ایران دخالت داشته باشند اما این فکر که شوروی احتمال دارد برای بازداشتن عراقیها نفوذی داشته باشد را مردود شمرد.
- به نقل از او «آنها (عراقیها) فقط آدمهای بی‌کله‌ای هستند».

لینکن

سند شماره ۳۵۵

۲۵ اکتبر ۱۹۷۹ - ۳ آبان ۱۳۵۸

به: بایگانی

سفارت آمریکا - تهران، ایران

استفاده محدود اداری

از: ال. بروس لینگن - کاردار

یادداشت مکالماتی

موضوع: نقطه نظرات سفیر فرانسه راتول دلایه

امروز با سفیر فرانسه رسماً ملاقات کردم. دو سال از مدت اقامتش در تهران می‌گذرد. به نظر من وی علاقه‌ای به اوضاع کنونی در تهران ندارد. او سه بار خمینی را دیده است؛ که دو بار از این ملاقاتها مهم بوده است. او خمینی را فردی توصیف می‌کند که با فرانسه دوست است لیکن چندان صمیمی نیست. او ظاهراً به این نتیجه رسیده که خمینی سرانجام شکست خواهد خورد و بالاخره چپگرایان قدرت را به دست خواهند گرفت. انقلاب ایران در فرانسه از محبوبیت چندان برخوردار نیست. هیچ انقلاب منسوب به روحانیون نمی‌تواند در قلب مردم فرانسه نفوذ نماید. حضور بختیار در پاریس فی‌نفسه در روابط فرانسه و خمینی ظاهراً مشکلاتی پدید نیاورده است؛ سفیر معتقد است که حداقل تا به حال این مشکلات پدید نیامده است. یزدی در گفتگوی دوجانبه خود با وزیر خارجه فرانسه در نیویورک به بختیار اشاره‌ای ننمود. تعداد فرانسوی‌ها در ایران حدود ۱۰۰۰ نفر می‌باشد. این تعداد ممکن است به دنبال قرارداد مربوط به احداث یک نیروگاه عادی برق در حومه تبریز افزایش یابد، که قرارداد مربوط به آن نیز دو یا سه روز قبل امضاء شده است.

سند شماره ۳۵۶

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۳۲۳ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: شاه در ایالات متحده

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در ساعت ۹ صبح به وقت محلی چهار گروه کوچک در مسیر خود به سمت گردهمایی وحدت در دانشگاه تهران از مقابل سفارت عبور کردند. در بین شعارهایی که داده می‌شد این مطالب وجود داشت: «مرگ بر نیرنگ آمریکا و شوروی» و «فلسطین پیروز است آمریکا نابود است». راهپیمایان که جمع آنها از ۱۰۰۰۰ نفر بیشتر نمی‌شد سعی نکردند در مقابل سفارت توقف داشته باشند. پلیس‌های نگهبان سفارت در رابطه با برگزاری راهپیمایی به قدر ناچیزی تقویت شده بودند و راهپیمایان هیچ موقعیتی برای درگیری نداشتند.

۳- قرار است پس از برگزاری راهپیمایی دانشگاه تهران نماز جمعه هفتگی برپا شود و احتمالاً اکثر افراد شرکت‌کننده در تظاهرات برای انجام نماز خواهند ماند. با توجه به عدم بروز هر نوع حادثه‌ای در طول راهپیمایی صبح بنا نداریم گزارش بیشتری ارسال کنیم مگر اینکه

موارد ناخواسته‌ای بروز نماید که در این صورت نیز ما در نظر نداریم در آن درگیر شویم.
لینگن

سند شماره ۳۵۷

۲۸ اکتبر ۱۹۷۹ - ۶ آبان ۱۳۵۸

محرمانه

به: سفارت آمریکا، جده

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۳۵۴

رونوشت: سفارت آمریکا، تل آویو

موضوع: ملاقات با آیت‌الله منتظری

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- کارمند سیاسی سفارت و کارمند اعزامی وزارت خارجه (آمریکا- م) در ۲۵ اکتبر به مدت ۴۵ دقیقه با آیت‌الله حسینعلی منتظری در دفتر وی در مجلس خبرگان ملاقات کردند. آیت‌الله منتظری رئیس مجلس خبرگان می‌باشد و در سپتامبر ۱۹۷۹ پس از مرگ آیت‌الله طالقانی به امامت جمعه تهران (امام نماز جمعه) منصوب گشت. این ملاقات توسط وزارت خارجه (ایران- م) ترتیب داده شده بود.

۳- کارمند وزارت خارجه باب گفتگو را با رساندن پیامهای دوستانه از جانب دولت آمریکا و مردم آمریکا باز نمود. آمریکاییها احساس همدردی بسیاری با ایرانیانی که در طول انقلاب زجر کشیده‌اند، دارند. ما همچنین شجاعت ایرانیان غیرمسلح در طول مبارزاتشان و اهداف آزادیخواهانه‌ای را که موجب برپایی این انقلاب گردید ستایش می‌کنیم و در آن ایده‌آلها سهیم هستیم.

۴- منتظری در پاسخ دوستانه و صمیمی برخورد می‌کرد. او گفت کارتر رئیس‌جمهور آمریکا را بسیار تحسین می‌کند. وی یادآوری کرد که چگونه در زمان زندانی بودنش از انتخاب کارتر مطلع شده و چقدر از شنیدن اینکه رئیس‌جمهور یک مسیحی مؤمن بوده و به حقوق بشر معتقد است خوشحال شده بود. وی می‌داند که آمریکاییها مانند سایر مردم در هر جای دیگری در این ایده‌آلها سهیم هستند. وی گفت بسیار مایه تأسف است که مردم آمریکا، که مردم ایران نسبت به آنها احساسات بسیار دوستانه‌ای دارند، بایستی آن قدر توسط اقلیتی تحت سلطه باشند که کشور را مجبور نمایند در مقابل آرمانهای ملل مسلمان از اسرائیل حمایت کند.

۵- منتظری گفت نمی‌تواند بفهمد که چرا آمریکا مایل است تا این حد شخصیت و منافع اقتصادی خود را به دلیل روابطش با اسرائیل از دست بدهد. وی این مسئله را که رهبری چون کارتر رئیس‌جمهور آمریکا بایستی به خاطر کشوری که هیچ نفعی به آمریکا نمی‌رساند تا این حد به زحمت بیافتد. «چه منفعی در اسرائیل وجود دارد؟ دنیای اسلام منافع به مراتب بیشتری برای آمریکا دارد. ما نفت داریم و به کالاها و تکنولوژی آمریکا نیازمند هستیم.» این ادعا را که همه می‌خواهند یهودیان را به دریا بریزند انکار کرد اما گفت احساس می‌کند لازم است برای

تمام مذاهب در فلسطین همانطور که قبلاً در لبنان هم بود، برابری قائل شویم.

۶- کارمند وزارت خارجه گفت حمایت آمریکا از امنیت اسرائیل به معنی حمایت همه‌جانبه از تمامی اقدامات اسرائیلی‌ها نمی‌باشد. به عنوان مثال، ایالات متحده و اسرائیل در مورد اقدامات اسرائیل در جنوب لبنان توافق ندارند و آمریکا درصدد یافتن راه‌حلی برای این مشکل است. مشکل اصلی این است که آمریکا در تلاش خود برای حفظ عدالت بین اعراب و اسرائیل مورد خشم هر دو طرف قرار گرفته است. اما وی تلاش کرد تا به آیت‌الله منتظری اطمینان دهد که رئیس‌جمهور تمام سعی خود را بر این معطوف کرده تا یک راه‌حل عادلانه و قابل‌قبولی برای هر دو طرف در مورد مسئله اعراب و اسرائیل پیدا کند. هیچ رئیس‌جمهوری تا این حد برای رسیدن به هدف تلاش نکرده است.

۷- کارمند وزارت خارجه با عوض کردن بحث از مسئله اسرائیل گفت ما نمی‌خواهیم در مورد گذشته‌ها جنگ کنیم. ما امیدواریم که با صبر و تحمل فصل جدیدی در روابط ایران و آمریکا آغاز شود و این روابط بر بنیانهای جدید و محکمی استوار گردد. مسایل ایران در آمریکا به خوبی درک نشده‌اند. یکی از مشکلاتی که آمریکاییها با آن مواجهند فقدان اطلاعات صحیح در مورد انقلاب ایران می‌باشد، مشکلی که توسط عدم حضور خبرنگاران آمریکایی تشدید شده است زیرا بسیاری از آنها توسط مقامات انقلابی اخراج شده‌اند.

۸- آیت‌الله منتظری در مورد این مسئله اطلاعات خوبی نداشت اما مترجم وی به جای او جواب می‌داد. وی گفت بعضی از خبرنگاران، اما نه همه آنها، گزارشات تحریف شده و نادرستی از ایران تهیه کرده بودند. منتظری اضافه نمود که بعضی از روزنامه‌ها ادعا کرده‌اند که ایران تمایلات خطرناکی در خلیج فارس دارد. «من در مراسم روز جمعه گفتم ما به یک اینچ از سرزمینهای دیگران چشم نداریم.» وی گفت یکی از مشکلات موجود در روابطمان تبلیغات ضدایرانی در مطبوعات غربی می‌باشد. بسیاری از اظهارنظرهای ضدآمریکایی که در مطبوعات ایران چاپ می‌شود عکس‌العمل درج گزارشهای تحریف شده از ایران در مطبوعات آمریکا می‌باشد. منتظری همچنین به سوابق گذشته گزارشهای نادرست از جانب منابع دیپلماتیک اشاره کرد که به نظر می‌رسد به شاه و سازمان وی برای اطلاعاتشان متکی بوده‌اند.

مثلاً شاه یک بار مدعی شده بود که آیت‌الله خمینی فقط ۳۰۰۰ طرفدار در ایران دارد که همه آنها به عنوان تروریست زندانی شده‌اند.

۹- کارمند وزارت خارجه در جواب اظهارات منتظری در رابطه با آگاهی جدید در جهان سوم گفت آمریکا این هوشیاری و شناخت سیاسی جدید را به عنوان یک تحول بسیار سالم ارزیابی می‌کند. به طور کلی هر نوع تغییرات سیاسی که موجب افزایش پایگاه مردمی دولتها شود سازنده می‌باشند. کارمند وزارت خارجه افزود که می‌خواهد به آیت‌الله منتظری اطمینان دهد که ایالات متحده سرگرم توطئه علیه انقلاب ایران نیست. بر عکس آمریکا می‌خواهد ناظر یک ایران قوی و باثبات باشد.

۱۰- منتظری گفت امیدوار است تمام کشورها از تاریخ عبرت بگیرند. رژیم‌ی که با اعمال فشار به حیات خود ادامه دهد بر اثر فشار متقابل سرنگون خواهد شد. وی گفت مثلاً اگر رژیم شاه با روحانیون و آیت‌الله خمینی بدرفتاری نکرده بود هرگز با خشونت‌های زمان انقلاب مواجه نمی‌شد. به همین ترتیب وی نمی‌تواند درک کند که چرا مقامات عربستان سعودی نسخه‌های کتاب خمینی در مورد مناسک حج را توقیف می‌کنند و عکس‌های امام را که توسط حجاج ایرانی حمل می‌شود پاره می‌کنند. وی گفت کاملاً واضح است که سعودیها از تاریخ عبرت نگرفته‌اند.

۱۱- در پایان کارمند وزارت خارجه از آیت‌الله منتظری خواست به آیت‌الله خمینی سلام برساند و در مورد تمایل ما به برقراری روابط دوستانه با ایران بر اساس احترام متقابل و تأیید آرمانهای ملت ایران در مورد داشتن یک جامعه آزاد به وی اطمینان دهد. وی اضافه کرد که از این فرصت برای انجام صحبت‌های دوستانه در شرایطی غیررسمی قدردانی کرده و اظهار امیدواری کرد که بتوان تماس بین سفارت و رهبران مذهبی را توسعه و استمرار داد. منتظری نیز در پاسخ همین مطالب را عنوان کرد.

۱۲- اطلاعات بیوگرافی: آیت‌الله منتظری در ۱۹۲۲ در نجف‌آباد در نزدیکی اصفهان متولد شد. تحصیلات ابتدایی وی در یک مدرسه مذهبی در اصفهان بود و در سی سالگی توانست از آنجا رتبه حجت‌الاسلام به دست آورد. او از شاگردان معروف آیت‌الله بروجردی و آیت‌الله خمینی بود. وی علاوه بر سمت خود در مجلس خبرگان و امامت جمعه تهران یکی از اساتید برجسته مرکز تحصیلی قم (حوزه علمیه قم) می‌باشد. او فعالیت‌های سیاسی خود را در سال ۱۹۶۳ و با برگزاری یک اعتصاب یک هفته‌ای در نجف‌آباد در اعتراض به دستگیری آیت‌الله خمینی و سایر روحانیون شروع کرد. اولین بار در سال ۱۹۶۶ در تهران دستگیر شد و چندین بار آزاد و سپس دستگیر شده است. گفته می‌شود که وی در زندان قصر شکنجه شده است. وی به دنبال یک مسافرت به عراق و تبعید از ایران در سال ۱۹۷۵ محاکمه و به ده سال زندان محکوم شد. وی در اول نوامبر ۱۹۷۸ آزاد گردید. او فارسی، عربی و مقدار کمی انگلیسی می‌داند.

۱۳- علیرغم اینکه آیت‌الله منتظری در برابر گردهمایی‌های بزرگ و همچنین در تلویزیون دارای ظواهری است که چندان تأثیرگذار نمی‌باشد وی بسیار کوتاه قد بوده و صدای نازکی دارد و در مجامع کوچک بسیار برخوردی گرم و دوستانه دارد. به آرامی صحبت کرده و کلمات را می‌کشند و تقریباً همیشه لبخند می‌زند. با توجه به این ملاقات کوتاه مدت ما چنین احساس می‌کنیم که وی یک متفکر سیاسی متبحر نبوده و اکثر مطالبی که به وی استناد می‌شود یا برایش نوشته شده و یا توسط دیگران در دهانش گذاشته‌اند. مترجم وی در طول این ملاقات یک روحانی جوان با انگلیسی خوب بود و در موارد متعددی توصیه‌هایی به وی می‌کرد تا بر آنها تأکید نماید. منتظری در مورد صهیونیسم و اسرائیل شدیداً نگران است. اگرچه ارزیابی بالا

ممکن است صحیح نباشد ولی آیت‌الله در هر شرایطی مسایل مورد بحث را به مسئله اسرائیل می‌کشاند. وی در این گفتگو احتیاجی به راهنمایی نداشت مگر در مواردی که مترجم وی به او می‌گفت که از کلمه تروریست استفاده نکند.

لینگن

سند شماره ۳۵۸

۲۸ اکتبر ۱۹۷۹ - ۶ آبان ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۳۷۴ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری

موضوع: گزارش سیاسی هفته

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: ناآرامی در مناطق کردنشین ادامه دارد و شهر مهاباد مرکز خشونت‌های فزاینده بوده است. شدت درگیریها به حدی رسیده که به چهار تن از اعضای کابینه دستور داده شد تا یک کمیسیون ویژه جهت مذاکرات مسالمت‌آمیز تشکیل دهند. چندین بمب‌گذاری در خوزستان گزارش شده است. به نظر می‌رسد درگیریهای هفته گذشته در شهر ساحلی بندر انزلی فروکش کرده باشد و یک کمیسیون تحقیق برای تهیه گزارشی از این وضعیت به آنجا اعزام شده است. اسقف کلیسای انگلیسی در اصفهان توسط مهاجمین ناشناسی مورد حمله قرار گرفته است. در تهران شواهدی دال بر وجود بحرانهایی در کابینه به چشم می‌خورد زیرا وزیر بازرگانی دو تن از هم‌قطاران خود را به اعمال نفوذ در جهت استخدام یکی از اعضای ساواک به عنوان معاون وزیر متهم می‌کند. ظاهراً این معاون با ۴ میلیون دلار از سرمایه‌های وزارتخانه گریخته است. پایان خلاصه.

۳- ناآرامی‌ها در منطقه کردنشین ایران در خلال هفته گذشته ادامه یافت و زد و خورد‌های اصلی در مهاباد صورت گرفت. گرچه گزارشات بسیار نامشخص هستند ولی به نظر می‌رسد مهاباد در پایان هفته به صورت کم و بیش غیررسمی در اختیار شورشیان کرد قرار داشته و شورشیان حزب دموکرات کردستان آزادانه در اطراف شهر حرکت می‌کنند.

فرمانده نظامی ارتش ایران در منطقه به مطبوعات گفت که واحدهای ارتش و پاسداران انقلاب در مهاباد بر اساس دستور دولت موقت و به منظور پرهیز از کشتار غیرنظامیان در شهر در داخل پادگان مانده‌اند. هنگامی که واحدهای دولت موقت تلاش می‌کنند در شهر حرکت نمایند ظاهراً زیر آتش اکراد قرار می‌گیرند. حوادث پراکنده در سراسر مناطق کردنشین ادامه داشته است و هدف اصلی حملات کردها پاسداران انقلاب می‌باشند. جدیدترین برخوردها از مریوان و بانه گزارش می‌شود. هم‌اکنون مدارس در تمام این مناطق بسته‌اند و ظاهراً هر زمان که حادثه‌ای پیش می‌آید یا تظاهراتی صورت می‌پذیرد (مانند آنچه که در ۲۷ اکتبر در سقز روی داد) مغازه‌ها و بازار نیز تعطیل می‌شوند.

۴- در ۲۱ اکتبر بازرگان نخست‌وزیر ایران با هیأتی مرکب از ۵ وزیر به منظور بحث درباره

پیشنهاد مصالحه اکراد با خمینی ملاقات کردند ولی تاکنون هیچ نتیجه‌ای اعلام نشده است. ظاهراً صدور امان‌نامه برای قاسملو رهبر حزب دموکرات کردستان و شیخ عزالدین حسینی رهبر مذهبی اکراد اصلی‌ترین مانع در مذاکرات می‌باشد. به نظر می‌رسد که حتی قاضی «داربدست» یعنی آیت‌الله خلخالی نیز در این تلاش‌های بی‌نتیجه برای برقراری صلح در منطقه درگیر شده باشد. زیرا پیشنهاد کرده است به منظور آزادی پاسداران انقلاب که توسط شورشیان کرد دستگیر شده‌اند خود وی به صورت گروگان نزد آنها باشد. چهار وزیر برای بررسی مشکلات کردستان منصوب شده‌اند. هاشم صباغیان وزیر کشور، مصطفی چمران وزیر دفاع، عزت‌الله سبحانی وزیر برنامه و بودجه و فروهر وزیر کار روز ۲۷ اکتبر به منظور بحث درباره این مشکلات و برپایی ستاد مرکزی خود در سنندج با خمینی ملاقات کردند. نام آیت‌الله شریعتمداری نیز به عنوان یک میانجی احتمالی بین اکراد در دولت موقت ایران ذکر شده است. نظریه: ما امیدواریم که مواضع میانه‌روی دولت موقت در مهاباد نشانه این باشد که دولت موقت مؤکداً در نظر داشته باشد برای حل مشکل کردستان به یک توافق دست یابد.

۵- وصول گزارش‌های خرابکاری همچنان از خوزستان ادامه دارد. گزارش می‌شود که در ۱۷ اکتبر انفجارهایی در سه منطقه نفتی به وقوع پیوسته است. نخستین انفجار در چهار کیلومتری اهواز روی داد و سبب بروز آتش‌سوزی به دلیل نشت گاز و نفت گردید. دو انفجار دیگر (در بزرگراه اهواز- بندر خمینی) در خطوط نفتی منتهی به چاههایی روی داد که از چندی پیش بسته بوده‌اند. در ۱۸ اکتبر خرابکاران در حالی که سوار کاروان یک جشن عروسی بودند به طرف ستاد سابق فرمانداری و یک اتوبوس که پارک شده بود بمب پرتاب کردند. در هیچ‌کدام از این انفجارها تلفاتی گزارش نشده است. خرابکاران در ۲۱ اکتبر راه‌آهن اهواز اندیمشک را بمب‌گذاری کردند که منجر به از خط خارج شدن یک قطار در حال عبور شد. هیچ زخمی گزارش نشد ولی این مسیر بسته شد. سایر بمب‌گذاری‌هایی که گزارش شده در یک قطار باری و یک نیروگاه برق در خرمشهر بوده است. ظاهراً خسارات سنگینی به بار نیامده است. در هفته گذشته نیز یک نیروگاه برق در آبادان مورد حمله قرار گرفت. مدنی استاندار خوزستان که ادعا می‌کند ناآرامیهای این استان به سبب تحریک یکی «از کشورهای همسایه» (عراق) به وجود آمده در برقراری نظم در این مناطق علاقه شخصی دارد. پرستیژ مدنی که یک کاندید بالقوه ریاست جمهوری در انتخابات آینده می‌باشد در صورتی که نتواند اوضاع امنیتی استان خوزستان را کنترل کند شدیداً لطمه خواهد خورد.

۶- مدنی گرفتار حل و فصل ناآرامیهای بندرانزلی (بندر پهلوی سابق) نیز بوده است. وی پس از برخورد هفته گذشته بین ماهیگیران محلی و پاسداران انقلاب به منظور شرکت در مذاکرات صلح به این شهر ساحلی دریای خزر مسافرت نمود. این زد و خورد که بر اساس گزارش مطبوعات به ۱۴ کشته و ۴۷ زخمی منجر شد (یا بر اساس اظهارات یکی از منابع در نیروی دریایی ۲۳ کشته) ظاهراً به دنبال خارج شدن پاسداران انقلاب از شهر و اعطای حقوق

بیشتر به ماهیگیران فیصله یافته است. بازرگان دستور داده است تا در مورد ناآرامیهای بندرانزلی تحقیقاتی صورت پذیرد. فرماندار اتهاماتی را در زمینه شروع ناآرامیها به عهده وزارت کشاورزی و رئیس شرکت شیلات ایران وارد می‌کند. همانطور که انتظار می‌رود شرکت شیلات نیز تمامی گناهان را از جانب فرمانداری شهر می‌داند.

۷- تهران نیز شاهد نوع جالب توجهی از حل مسئله کمبود مسکن دانشجویان است. هتل ایترنشنال در جاده قدیم شمیران، سینا، امپریال، والدروف و رویال گاردن در خیابان طالقانی (تخت جمشید) و هتل سمیرامیس در نزدیکی سفارت توسط دانشجویان دانشگاهها و به منظور استفاده برای خوابگاه اشغال شده‌اند. اگرچه شهشهرانی دادستان کل تهران به اشغال این هتلها اعتراض کرده است ولی احتمال می‌رود که هر نوع تلاش به منظور اخراج زوری دانشجویان به خشونت منتهی گردد. از آغاز انقلاب تاکنون موارد دیگری از تصرف و ضبط دارایی‌های مردم نیز توسط گروههای ذینفع گزارش شده است و دولت موقت باید بین درخواستهای مبنی بر مصادره اموال از طرف گروههایی که خود را «انقلابی» معرفی می‌کنند و ترس موجه مالکین راه ظریفی را انتخاب کند.

۸- حسن دهقانی تفتی اسقف کلیسای انگلیسی در ۲۲ اکتبر در خانه‌اش در اصفهان مورد حمله سه مهاجم ناشناس قرار گرفت. سه مرد مسلح قبل از فرار از صحنه ۵ تیر به سمت وی شلیک کردند که یکی از آنها به دست همسر اسقف اصابت کرد. انگیزه حمله به اسقف که زخمی هم نشده نامشخص است.

۹- یک رسوایی بزرگ وزارت بازرگانی را به لرزه درآورده است. ابراهیم نیک‌خلق معاون این وزارتخانه ظاهراً به دنبال دست داشتن در یک کلاهبرداری ۴ میلیون دلاری تحت عنوان هزینه‌های عقب‌افتاده به یک شرکت آمریکایی، مخفی شده است. نیک‌خلق در عین حال متهم است که ارتباطاتی با ساواک نیز داشته و برای تشکیل یک شبکه از عوامل ساواک در داخل وزارت بازرگانی تلاش کرده است. رضا صدر وزیر بازرگانی وزرای کشاورزی و بهداشت (علی محمد ایزدی - کاظم سامی) را به خاطر اعمال نفوذ جهت استخدام نیک‌خلق به عنوان معاون وزیر مورد سرزنش قرار داده است.

سند شماره ۳۵۹

۲۹ اکتبر ۱۹۷۹ - ۷ آبان ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۳۹۰

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - دارای حق تقدم

رونوشت برای سفارتخانه‌های آمریکا در آنکارا، جده، اسلام‌آباد، کابل، کویت، بغداد، دمشق

موضوع: ملاقات با بهشتی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: هنری پرشت و من، ۲۷ اکتبر با دکتر محمد بهشتی، نایب رئیس مجلس خبرگان و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، یک گروه سیاسی که با خمینی پیوستگی نزدیکی دارد، ملاقات کردیم. بهشتی به ما یادآوری نمود که احساسات عمومی شدیدی در مورد هرگونه پشتیبانی از شاه سابق وجود دارد. او از مشکلات در حمل قطعات یدکی نظامی و قراردادهای تجاری جويا شد و به شایعات گسترده در مورد دخالت سیا در کردستان اشاره کرد. اظهار حمایت دولت آمریکا از انقلاب کفایت نمی‌کند. به جای حرف عمل لازم است. او گفت که انقلاب پشتوانه لازم را در اکثریت مردم ایران دارد و اگر لازم باشد می‌تواند طبقه متوسط و اقلیت متخصصین را نادیده بگیرد. بهشتی اعتماد به نفس فوق‌العاده‌ای از خود بروز می‌دهد، خصومت ظاهری نشان نمی‌دهد، ولی در امر بهبود روابط آمریکا و ایران، او بار اصلی را به دوش آمریکا می‌گذارد. پایان خلاصه.

۳- بهشتی ما را در اطاق انتظار ساختمان سنا پذیرفت. او تنها بود، رفتار او دوستانه و آرام به نظر می‌رسید ولی از حجم زیاد کار، شکایت داشت.

۴- ما سلامها و آرزوهای دولت و ملت آمریکا را ابلاغ نمودیم و بر نظر خویش که پیشرفت دولت موقت در ساختن نهادهای جدید دولتی که در خدمت منافع آمریکا و همچنین ایران باشد، تأکید کردیم. پرشت که دیدگاه واشنگتن را ابراز می‌داشت، گفت که مشکل دوجانبه‌ای برای هر دو کشور وجود دارد که عبارتست از درک ناکافی و تا حدی نادرست از انقلاب در میان مردم آمریکا و ایران. او گفت که از دیدگاههای بهشتی در زمینه اینکه روابطمان را چگونه می‌بیند و چه اقداماتی می‌توان در جهت بهبود آن انجام داد، استقبال می‌کند.

۵- بهشتی در پاسخ اول بر لزوم اینکه آمریکا حسن‌نیت خود را همراه حرف در عمل نیز نشان دهد تأکید نمود. اظهار حسن‌نیت تنها کفایت نمی‌کند. او سه زمینه اصلی مشکلات را برشمرد. اول مسئله شاه بود. او پنجاه سال تباهی را بر ملت ایران تحمیل نموده و هم اکنون احساسات عمومی بر علیه او خیلی شدید می‌باشد. لذا ایران نمی‌تواند تحمل کند که آمریکا و یا هر کشور دیگری از او حمایت کند. (نظرات بهشتی، در این مورد مانند بقیه موارد گفتگو صریح، کنترل شده و عاری از احساسات بودند.)

۶- انتقاد دوم او در زمینه قراردادهای تجاری بود. نظر او بر این دلالت داشت که با توجه به انقلاب، برخورد با مسایل تجاری نباید فقط در جنبه‌های عادی تجاری محدود شود، بلکه دیدگاه سیاسی نیز باید در نظر گرفته شود. او شنیده بود که مقدار زیادی از وجوه ایران در آمریکا توسط دادگاهها مسدود شده‌اند. ضرورت دارد که دولت آمریکا با کمک برای حل این مشکلات حمایت خود را از ایران نشان دهد.

۷- نگرانی سوم او در زمینه قطعات یدکی نظامی و تجاری بود. واضح بود که او اطلاعات کمی در مورد جزئیات این قضیه دارد، ولی می‌دانست که قطعات یدکی به مقدار و سرعت لازم توسط آمریکا فراهم نمی‌شود.

۸- من گفتم در مورد شاه، پاسخ خواهم گفت و از پرشت خواستم تا نظرات و اشنگتن را در زمینه‌های دیگر بیان دارد. من بر آنچه که به هنگام طرح مسئله سفر شاه به آمریکا به منظور انجام معالجات پزشکی برای نخست‌وزیر و یزدی گفته بودم به عنوان موضع خودمان در قبال شاه تأکید کردم. ما شاه را به عنوان یک مقام مسئول در ایران به رسمیت نمی‌شناسیم و از دولت موقت به رهبری بازرگان حمایت می‌کنیم. ما اهمیت زیادی برای تمامیت و استقلال ایران قائل هستیم و به شاه تأکید کرده‌ایم که به هنگام اقامت در آمریکا هیچ‌گونه فعالیت سیاسی نباید داشته باشد.

۹- بهشتی اعتراضی به این مسئله نکرد، ولی بعد پرسید که پاسخ من در برابر شایعات مربوط به فعالیت سیا در کردستان و مناطق دیگر ایران چیست. من گفتم که این شایعات مطلقاً بی‌اساس می‌باشند. نه سیا و نه هیچ نهادی از دولت آمریکا به هیچ شکلی در هیچیک از فعالیت‌هایی که به تمامیت ایران لطمه بزند، شرکت نداشته‌اند. من بر اساس اطلاع کامل از فعالیت‌های دولت آمریکا در ایران چنین تضمینی به او دادم، در هر حال ایجاد آشوب در کردستان از هر طریقی که باشد کاملاً برخلاف منافع ملی خودمان خواهد بود.

۱۰- پرشت گفت که متوجه مشکلات متعدد در زمینه تجارت هستیم ولی این مسایل به هر دو طرف قضیه مربوط می‌شوند. دولت آمریکا فعلاً در جهت حل مشکلات تلاش می‌کند و در واقع در چند مورد مطالبی در جهت حمایت از ایران به دادگاهها داده است. ایران در خیلی از این موارد دادگاه موفق گشته است. ما می‌خواستیم دولت موقت بداند که دولت آمریکا هر کاری بتواند انجام خواهد داد تا این مشکلات در جهت استحکام بیشتر روابط اقتصادی-تجاری با ایران حل شود. ولی دولت موقت باید توجه داشته باشد که دولت آمریکا هم جوانب سیاسی را باید در نظر داشته باشد و محدودیتهایی وجود دارد، هم قانونی و هم محدودیتهای دیگر که بر نقشی که ما می‌توانیم ایفا کنیم اثر می‌گذارد.

۱۱- در مورد قطعات نظامی، پرشت اقداماتی را که ما برای تضمین حل مسئله سپرده‌های ارزی اتخاذ نموده بودیم را برشمرد و گفت که این تضمین از ژوئیه به مورد اجرا گذاشته شده و از آن وقت هیچ مانعی از سوی دولت آمریکا بر ارسال قطعات ایجاد نشده است. موارد مجردی وجود دارد که مشکلاتی در آن بروز خواهد کرد، ولی دولت آمریکا در منافع خود می‌داند که ارسال قطعات را تسهیل نماید تا روند تأمین قطعات نظامی برای ایران استمرار داشته باشد. ما همچنین می‌خواستیم در زمینه قطعات یدکی و تجهیزات شرکت‌های تجاری نیز کمک کنیم. برای کمک در این امر اطلاعات مشخصی لازم است.

۱۲- بهشتی مدتی را صرف توضیح و تأکید بر حمایت توده‌ای مردم از انقلاب ایران نمود. این حمایت هنوز کاملاً مشهور و یا از لحاظ تشکیلاتی و حزبی سازماندهی نشده است. ولی حمایت عظیمی بوده و این توده شرکت کننده انقلاب برای اثبات حقانیت و حمایت از اهداف انقلاب در ایران کافی است. رهبری انقلاب بر چنین حمایت عظیمی اتکا دارد و این حمایت

از انقلاب قدرت و پیروزی انقلاب را علیرغم گزارشات و شایعات در مورد توطئه‌های وسیع منجمله امکان توطئه‌هایی از جانب نظامیان، تضمین می‌کند. اقدام برای کودتا بسیار محتمل است، او گفت که اگر چنین امری پیش آید آمریکا مسئول شناخته خواهد شد، چون آمریکا دارای نقش گسترده‌ای در رابطه با ارتش ایران بوده است. بهشتی در رابطه با این موضوع به گونه‌ای صحبت نکرد که نشان دهد تصور می‌کند تلاش برای انجام یک کودتا موفق خواهد بود بلکه می‌گفت چنین اقدامی به هیچ‌وجه موفق نخواهد شد و هرگونه اقدام مشابه، مشکلات جدی برای آمریکا در ایران ایجاد خواهد کرد. رهبری انقلاب تصمیم گرفته است که با آمریکا و غرب به صورت دوستانه و مثبت برخورد کند ولی آنها عمیقاً ظنین باقی می‌مانند.

۱۳- در پاسخ، من نکاتی را که قبلاً توسط پرشت مطرح شده بود مبنی بر ضعف در شناخت ابعاد انقلاب در آمریکا را پیش کشیدم ولی گفتم یک جنبه انقلاب برای افکار عمومی آمریکا کاملاً روشن است و آن وسعت حمایت مردمی از انقلاب است. با توجه به روابط ما با نظامیان در ایران من از فرصت استفاده نمودم تا بهشتی را از ترکیب و اندازه واحدهای مستشاری مطلع سازم. گروه مشورتی مستشاری نظامی که از تعداد زیادی افراد متشکل شده بود در حال حاضر به گروه شش نفری کوچکی تبدیل شده که تنها هدف آن حفظ ارتباط با طرفین ایرانی برای تسهیل دریافت تجهیزات نظامی آمریکا توسط دولت موقت ایران می‌باشد.

۱۴- پرشت گفت که در واشنگتن ایرانیانی با دفتر او تماس می‌گیرند که از طبقات متوسط و متخصصین ایران بوده و با شاه نیز مخالفت می‌کردند، ولی اکنون از ایران فرار کرده‌اند چون احساس می‌کنند برای آنها در جو سیاسی جدید جایی وجود ندارد. او از بهشتی خواست تا موضع رهبری انقلاب را در برابر این افراد و ایرانیانی که به طور فزاینده نسبت به پیشرفت انقلاب سرخورده و ناامید شده‌اند، روشن کند.

۱۵- بهشتی در پاسخ قبول کرد که انقلاب اشتباهاتی مرتکب شده است اما گفت در یک انقلاب با وسعت و سرعتی که در ایران داشت بروز اشتباهات اجتناب‌ناپذیر است. رهبری متوجه است که نمی‌تواند به دور ایران حصار بکشد و آن را از تأثیرات خارجی و منافع تجارتي و تخصصی که به آنها احتیاج دارد، منزوی سازد. رهبری انقلاب خواهان مرزهای باز با دنیای خارج می‌باشد نه مرزهای بسته. در مورد یک میلیون اقلیتی که او مشخص نمود از انقلاب حمایت کامل نمی‌کنند هم همین موضع اتخاذ می‌شود. ولی به این اقلیت اجازه داده نخواهد شد که نظرات خود را به اکثریت ۳۵ میلیون ایرانی که از انقلاب و اهداف آن حمایت می‌کنند، دپکته کنند. اگر لازم باشد این توده‌های میلیونی جمعیت ایران راه خود را به تنهایی طی خواهند نمود و در مدت ۲۰ سال می‌توانند آنچه را که با رفتن این طبقه از دست داده‌اند و منافی که این یک میلیون اقلیت برای کشور داشته جبران کنند. در پاسخ این سؤال که آیا بهتر نیست سعی کنند حمایت این اقلیت را جلب نمایند، بهشتی تأکید کرد که هدف رهبری هم همین بوده و در جهت آن کوشش می‌کند ولی به هیچ صورتی اکثریت به این اقلیت کوچک

اجازه نخواهند داد تا اهداف انقلاب اسلامی که ملت ایران خواهان آن هستند را تباه سازند. همانطور که قبلاً گفته بود این اهداف شامل جامعه‌ای می‌شود که آزاد، مترقی و پیرو اصول اسلامی باشد.

۱۶- نظریه: بهشتی شخصیت مؤثر و گیرایی می‌باشد. مطمئناً در ظاهر و اگر بتوان بر اساس این گفتگو قضاوت کرد، از لحاظ فکری و عقلی هم مؤثر و گیرا است. او با اعتماد به نفس فوق‌العاده و به طور آرام و شمرده و انگلیسی خوب، صحبت می‌کند. رفتار او در تمام مدت آرام و غیراحساسی بود. به نظر می‌رسید که او سعی داشت به ما بفهماند که بهبود روابط بیشتر به نفع آمریکا بوده تا به نفع ایران. ایران انقلابی از حمایت و تفاهم آمریکا استقبال خواهد نمود ولی به هیچ‌وجه به آمریکا وابسته نخواهد بود. لینگن

سند شماره ۳۶۰

۲۹ اکتبر ۱۹۷۹ - ۷ آبان ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۴۰۵ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: راهپیمایی میلیونی وحدت و خمینی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- میلیون‌ها ایرانی در راهپیمایی روز ۲۶ اکتبر در تهران و سایر استانها برای ابراز حمایت از رهبری آیت‌الله خمینی و وحدت امام (خمینی) و امت (مردم) شرکت کردند. راهپیمایی به درخواست حزب جمهوری اسلامی به رهبری آیت‌الله بهشتی برگزار گردید. در تهران جمعیتی بالغ بر بیش از یک میلیون نفر از راههای مختلف در دانشگاه تهران تجمع کرده به سخنرانی گوش دادند و پس از شعار دادن نماز جمعه را برپا داشتند.

۳- راهپیمایی و گردهمایی با نظم همراه بود. در تهران جمعیت شامل بسیاری از زنان و کودکان و پرسنل ارتش با لباس غیرنظامی بود. شرایطی مانند یک روز تعطیل همگانی به وجود آمده بود و افسران عالی‌رتبه که خسته به نظر می‌رسیدند وظیفه خود را در برقراری نظم و ایجاد روحیه خوب بسیار عالی انجام دادند. جمعیت تمامی خیابانهای اطراف دانشگاه تهران و همچنین محوطه داخل آن را پر کرده بود. در داخل دانشگاه بسیاری از افراد به دلیل تجمع زیاد مردم نتوانستند نماز بخوانند.

۴- بنا به پیشنهاد وزیر امور خارجه ایران، پرشت کارمند وزارت خارجه آمریکا که در ایران به سر می‌برد به همراه کارمند سیاسی سفارت و یک فرد نگران از اداره پروتکل وزارت خارجه ایران در راهپیمایی و نماز شرکت کردند. برای عبور از محافظین دربها مأمور سریع‌الانتقال وزارت خارجه ایران بازدیدکنندگان آمریکایی را از «سفارت سنگال» معرفی کرد. خوشبختانه تمامی افراد حاضر در آنجا چیزی در مورد سنگال نمی‌دانستند. تنها خارجیانی دیگری که در آنجا حضور داشتند سفیر (واقعی) سنگال و چند خبرنگار بودند. مردم نسبت به میهمانان

خارجی خوش رفتار و قدری کنجکاو بودند. به هر حال هیچ خصومتی در کار نبود.

۵- سخنرانی‌ها توسط آیت‌الله بهشتی دبیرکل حزب جمهوری اسلامی و محمدعلی رجایی کفیل وزیر آموزش و پرورش صورت گرفت. بهشتی تمام طرفداران انقلاب را به اتحاد فراخواند و درخواست قبلی خمینی را مبنی بر اتحاد بین روحانیت و دانشگاهها تکرار کرد. در ادامه این سخنرانیها خطبه‌های نماز جمعه توسط آیت‌الله منتظری امام جمعه تهران خوانده شد. به نظر می‌رسد آیت‌الله منتظری از محبوبیت قابل ملاحظه‌ای در بین ایرانیان معمولی که از سادگی سخنان و رفتار ساده وی لذت می‌برند برخوردار باشد. نکات اصلی خطبه‌های منتظری عبارتند از:

الف- مردم باید قدر این آزادی را بدانند و از کمبود پودر و صابون و گوشت شکایت نداشته باشند. وی این شکایتها را با یک داستان قرآنی در مورد شکایتهای بنی‌اسرائیل علیه موسی پس از اینکه آنها را به آزادی رهنمون شد مقایسه کرد.

ب- اشخاص دارای مناصب عالی از جمله روحانیون بایستی از الگوهای حضرت رسول تبعیت کنند و خود را در حلقه‌ای از خدمتکاران و محافظین قرار نداده و از مردم فاصله نگیرند.

ج- کارمندان ضدانقلاب را نباید زندانی کرد بلکه بایستی سریعاً بازنشسته شده و توسط افراد جوان و متعهد جایگزین شوند. منتظری شکایت کرد که «حداقل در دوران گذشته ترس از ساواک بعضی از مقامات را مجبور می‌کرد گاه‌گاهی کاری برای مردم انجام دهند، حال ساواک از بین رفته و آنها هرگز به فکر آسایش مردم نیستند.

د- در یک سخنرانی ۵ دقیقه‌ای به زبان عربی به اعراب توصیه نمود که شرف و غرب را ترک نموده و از خط مستقیم اسلام پیروی کنند.

۶- مسئول شعارها پس از خاتمه نمازها حدود ۲۰ دقیقه شعارهای انقلابی سر داد. تنها شعار ضدآمریکایی عبارت بود از: «مرگ بر سه مفسدین، کارتر و سادات و بگین.» سپس مردم با رعایت نظم متفرق شدند.

۷- راهپیمایی و مراسم نماز جمعه در چندین شهر دیگر ایران برگزار گردید. خلخالی در اصفهان به مردم گفت که ژنرال هایزر به همراهی دو استوار گردن کلفت، شاه را مجبور کردند تا ایران را ترک نماید. نماز جمعه که در آن شهر برای چند هفته‌ای متوقف شده بود بنا به درخواست مستقیم خمینی و به امامت آیت‌الله طاهری برگزار گردید. رادیو تلویزیون ایران پوشش قابل ملاحظه‌ای به اخبار راهپیمایی در مکه اختصاص داد و ادعا کرد که پاکستانیها، کویته‌ها و کاناداییها در این راهپیمایی شرکت کردند.

۸- بعضی از ناظرین از این نگران بودند که حمله اخیر خمینی به مخالفین ولایت فقیه (به تلگرام تهران ۱۱۳۱۹ رجوع کنید) به بروز خشونت در گردهمایی حزب جمهوری خلق مسلمان که قرار است در عصر همان روز برگزار گردد منتهی شود. برای ممانعت از بروز چنین

حادثه‌ای پاسداران انقلاب مسلح از تبریز و قم (ظاهراً نیروهای طرفدار شریعتمداری) امنیت گردهمایی را به عهده گرفته بودند تا مانع از حمله حزب‌اللهی‌ها گردند. این گردهمایی بدون هیچ حادثه‌ای به پایان رسید.

۹- نظریه: راهپیمایی‌ها و تظاهرات روز وحدت کاملاً نشان می‌داد که هنوز آیت‌الله خمینی دارای بیشترین هوادار در بین عامه مردم ایران است. هیچ نشانه‌ای از اجبار یا دولتی بودن راهپیمایی در بین تظاهرکنندگان دیده نمی‌شد. میلیونها نفر به طور داوطلبانه برای حمایت از خمینی به خیابانها ریخته‌اند.

با این حال این حمایت شدیداً شخصی می‌باشد و به سهولت به حمایت از برنامه‌های سیاسی و یا حمایت از سایر شخصیت‌هایی که با امام رابطه دارند تبدیل نخواهد شد. گرچه رژیم فعلی با مشکلات عدیده سیاسی و اقتصادی مواجه می‌باشد ولی اگر این تظاهرات مفهومی داشته باشد این است که این مشکلات از جاذبه روحانی خمینی در بین اکثریت مردم کشورش به هیچ‌وجه نکاسته است.

سند شماره ۳۶۱

۳۰ اکتبر ۱۹۷۹ - ۸ آبان ۱۳۵۸

استفاده محدود اداری

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۴۱۸

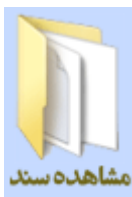
به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی

رونوشت: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: ملاقات با مدیرکل جدید مطبوعات خارجی

۱- در تاریخ ۲۹ اکتبر، روزن و ابسته مطبوعاتی در یک دیدار دوستانه به ملاقات ابوالقاسم صادق، مدیرکل جدید مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی رفت. ابوالقاسم صادق که سابقاً روزنامه‌نگار روزنامه‌های زنجیره‌ای کیهان و اطلاعات بود، هفته گذشته جایگزین علی بهزادینا، مدیرکل سابق مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی شد. ابسته مطبوعاتی چند ماه پیش نیز در جریان ملاقات با مهدی ممکن، معاون وزیر ارشاد ملی، با صادق دیدار کرده بود که البته وی [ابوالقاسم صادق] در آن زمان یک محقق نسبتاً پایین‌دست در بخش مطبوعات وزارت ارشاد ملی بود.

۲- روزن به نشست معارفه صادق با نمایندگان مطبوعات خارجی در پنجشنبه گذشته اشاره کرد و خاطر نشان کرد که «به اعتقاد خبرنگاران خارجی فعال در ایران، برگزاری این گونه ملاقاتها باعث تعمیق تفاهات متقابل خواهد شد.» وی افزود که مطبوعات ایالات متحده آمریکا به ویژه روزنامه‌هایی همچون نیویورک تایمز، لس‌آنجلس تایمز تمایل شدیدی دارند که خبرنگاران زبده و کار کشته خود را به مدتی کوتاه به ایران اعزام نمایند تا این خبرنگاران چیره دست بتوانند تحلیلهایی تحت عنوان «ایران یک سال بعد» تهیه نمایند؛ وی تأکید کرد که در

همین راستا ممکن است که از سردبیران سرشناسی همچون هریسون سلیزبری بازنشسته درخواست شود که مقالات عمیق و پرمغزی درباره ایران به نگارش درآورد و از این رهگذر واقعیت زندگی در ایران انقلابی را به تصویر بکشد.

۳- صادق در واکنش به این موضوع پاسخ داد که با عنایت به جایگاه وی، اعطای مجوز به خبرنگاران خارجی درباره پوشش مسایل ایران برعهده وی می‌باشد و او نیز در شرایط کنونی حاضر به پذیرش این موضوع نیست. صادق در ادامه با طرح یک رجزخوانی رایج، ایالات متحده آمریکا و سازمان سیا را متهم به ایجاد امپریالیسم اقتصادی در جوامع جهان سوم کرد و خاطر نشان کرد که «ایران یک کشور کاملاً مستقل است و هیچ کس نمی‌تواند به آن صدمه‌ای وارد نماید.» وی تصریح کرد که «ما چگونه می‌توانیم با دولت آمریکا به تفاهم برسیم درحالی که دولت ایالات متحده آمریکا آن جنایتکار (شاه) را پناه داده است.» وی سپس به ماجرای شکنجه برادرزاده‌اش توسط ساواک اشاره کرد؛ برادرزاده صادق از اعضای کمیته مرکزی مجاهدین بوده است. وی اظهار داشت که «مادامی که شما آن قاتل جنایتکار را به ایران تحویل ندهید ما عملاً از عادی سازی روابط معذور هستیم.» وی افزود که به هر ترتیب، پیشنهاد وابسته مطبوعاتی را با دکتور ممکن مطرح خواهد کرد که البته تأیید نهایی موضوع با وزارت امور خارجه خواهد بود.

۴- نظریه: با عنایت به این که صادق هنوز در این جایگاه تثبیت نشده، پیش‌بینی نمی‌شود که حتی در صورت اراده وی، تغییر و تحول مثبتی به وجود آید. به رغم این که صادق صراحتاً آزرده‌گی و خشم خود را از ایالات متحده آمریکا به زبان می‌آورد، اما به مراتب از علی بهزادنی که فردی عجیب و غریب بود، منطقی‌تر و باهویت‌تر خواهد بود چرا که سابقه روزنامه‌نگاری دارد. روزن قصد دارد که با جدیت موضوع بازگشت خبرنگاران آمریکایی به ایران را پیگیری نماید و امیدوار است که با گذشت چند هفته از ماجرای حضور شاه در ایالات متحده آمریکا، تب و تاب حول این ماجرا فروکش کرده و مشکلی از این ناحیه وجود نداشته باشد.

گريوز

سند شماره ۳۶۲

۳۰ اکتبر ۱۹۷۹ - ۸ آبان ۱۳۵۸

بدون طبقه‌بندی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۵۰۹

به: سازمان ارتباطات بین‌المللی، واشنگتن دی. سی - فوری

رونوشت: وزارت امور خارجه ایالات متحده آمریکا، واشنگتن دی. سی

موضوع: واکنش رسانه‌ها نسبت به شاه

۱- جمهوری اسلامی ارگان [مطبوعاتی] حزب جمهوری اسلامی: این روزنامه در اعتراض به اقدام دولت ایالات متحده آمریکا دایر بر پناه دادن به شاه، خواستار برگزاری تظاهرات در

مقابل سفارت آمریکا در تهران در روز پنجشنبه شده است. این روزنامه در سرمقاله روز چهارشنبه خود دولت ایالات متحده آمریکا را دارای سیاستهای شیطانی خطاب کرده بود. در ذیل گزیده‌هایی از مطالب مطرح شده در این روزنامه ارائه می‌گردد:

سفر شاه سابق ایران به کشور ایالات متحده آمریکا، برای مردم ایران بیش از یک هشدار معمولی تلقی می‌گردد؛ این موضوع حاکی از فساد و انحراف و کوری سیاستهای ایالات متحده آمریکا ... در قبال فصل جدیدی از تاریخ جهان، یعنی احیای اسلام، است.

نظام سیاسی ایالات متحده آمریکا چگونه به خود اجازه می‌دهد که یک قاتل و آدم کش را به بهانه معالجه درمانی امان دهد؟ پس جماعت میلیونی مردم که توسط آمریکا قربانی و قصابی شده‌اند چه؟ آیا آنها نیازی به خدمات درمانی و معالجه ندارند؟ آیا وجدان دولتمردان آمریکا دست در دست یکدیگر به جز منافع کارتلها و سازمانهای آمریکایی به چیز دیگری هم فکر می‌کند؟ آیا حضور شاه در آن کشور حاکی از این نیست که رژیم آمریکا به کثیف‌ترین و پست‌ترین حد ممکن تنزل کرده است ...

قدر مسلم تقارن حضور شاه در ایالات متحده آمریکا و دستگیری دانشجویان ایرانی مقیم انگلیس که به رویکردهای خصمانه دولت انگلیس در قبال انقلاب اسلامی ایران اعتراض کرده بودند، تصادفی نبوده است. ما به دولت ایالات متحده آمریکا هشدار می‌دهیم که این سیاستها و مانورهای سیاسی صرفاً نابودی جنایتکاران را به دنبال خواهد داشت ...

۲- روزنامه انقلاب اسلامی در تحلیلهای خود، انگیزه سیاسی دولت ایالات متحده آمریکا از پذیرش شاه سابق را دو عامل عنوان کرده است: یکی شرایط پزشکی و درمانی شاه و دیگری پاسخهای ضعیف دولت موقت انقلاب اسلامی [در قبال موضوع تعمیق روابط با ایالات متحده آمریکا]. گزیده‌ای از سرمقاله عصر روز سه شنبه با عنوان «سفر شاه مخلوع به ایالات متحده آمریکا» در ذیل آورده شده است:

... طرح دیپلماسی ایالات متحده آمریکا به شرح ذیل است:

- پذیرش شاه در خاک خود به دلیل درخواست مصرانه شاه.
- تلاش برای تحریک ترحم و دلسوزی عموم مردم و در نتیجه اختفای جنایتهای مختلف او در سایه این ترحم.
- افزایش محبوبیت ایالات متحده نزد جنایتکاران و دیکتاتورها.
- جذب میلیاردها دلار سرمایه همراه شاه.
- تمرکز فعالیتهای ضد انقلابی حول محور شاه - بختیار ...

... مقامات بیمارستان کرنل اعلام کرده‌اند که شرایط جسمانی شاه بحرانی است و احتمالاً وی بیش از ۶ ماه دیگر زنده نخواهد بود. اما بعد از عمل جراحی، دکتر مورتن تصریح کرد که شانس زنده ماندن شاه بیش از ۵۰-۵۰ است. این بدان معناست که وضعیت جسمانی او آنچنان وخیم و بحرانی نیست و می‌تواند در کشور مکزیک مورد مداوا قرار گیرد. ... با همه این

اوصاف، چنین به نظر می‌رسد که سیاست خارجی دولت ایران ضعیف است و این دولت، چشمان خود را بسته است: دولت ایران ادعا کرده است که دو پزشک ایرانی را برای معاینه شاه اعزام کرده است. این موضوع چه معنایی دارد و چه چیز را به اثبات می‌رساند؟ چنانچه شاه سابق بیمار نیست، بنابراین، این اقدام یک حيله و ترفند سیاسی است. و در صورتی که او بیمار است، پس چرا به او رواید نامحدود ارائه شده است؟ با این اوصاف، پذیرش شاه در ایالات متحده با هیچ دلیل و منطقی برای ملت ایران توجیه‌پذیر نیست.

چه اقدام دیپلماتیک برای استرداد شاه خائن صورت گرفته است...؟ سیاست واقعی دولت ایالات متحده آمریکا چیست؟ چرا این سیاست به طور دقیق تبیین و تشریح نشده است؟
۳- دو هفته نامه دنیا در خصوص موضوع سفر شاه به آمریکا ابتدا مقوله بیماری وی را زیر سؤال برده و سپس به تشریح اهداف احتمالی این سفر می‌پردازد. این دو هفته نامه در گزارشی تحت عنوان «تردید متخصصین ایرانی درباره بیماری سرطان شاه» به بیان دیدگاههای خود پرداخته است. گزیده‌هایی از این گزارش به شرح ذیل است:

متخصصین ایرانی بیماری سرطان از این نکته ابراز شگفتی می‌کنند که چگونه ممکن است شاه در مرکز پزشکی کرنل نیویورک تحت عمل جراحی قرار گرفته باشد و تنها ۲۴ ساعت بعد از این عمل جراحی بزرگ، از تخت بیرون آمده و با آسودگی خاطر در حال پیاده‌روی بوده باشد.

... وی چگونه توانسته به مدت ۶ سال بیماری سرطان خود را پنهان نگه دارد. بیماری سرطان، مرضی نیست که بتوان آن را پنهان کرد. این بیماری به سرعت پیشروی می‌کند دقیقاً شبیه درختی که روز به روز ریشه می‌دواند. ... سرطان وی یک سرطان غیرایرانی است. رایج‌ترین نوع سرطان در ایران سرطان پوست است که ۲۳ درصد مردم ایران به آن مبتلا هستند.

... این در حالی است که تنها یک درصد از مردم ایران مبتلا به سرطان لنفاوی هستند. یک پزشک اتریشی به نام دکتر فلینگر سالانه دو بار وی را مورد آزمایشات کامل قرار می‌داد و هرگز بیماری سرطان را تشخیص نداد. وی حتی بیماریهای کمر درد (لومباگو)، پروستات و فشار خون بالا نیز نداشت. اگر شاه سرطان مثانه و یا صفرا داشته، پس عمل جراحی وی آسان بوده است و در ایران به راحتی قابل معالجه است. بنابراین، قطعاً امکان انجام این عمل جراحی در مکزیک وجود داشته است.

... تمامی دلایل ارائه شده [از سوی دولت ایالات متحده آمریکا] با هدف توجیه پذیرش شاه در آمریکا صورت گرفته است؛ چرا که وی ایالات متحده آمریکا را وطن دوم خود محسوب می‌کند. شاه در بدو امر به شهر نیویورک رفت زیرا یکی از دوستان نزدیک او به نام جاکوب جاویتز در این شهر زندگی می‌کند؛ جاکوب جاویتز یک یهودی است که سناتور ایالت نیویورک نیز می‌باشد. ... یهودیان، به ویژه یهودیان آمریکا، سالهاست که از سیاستهای شاه در

سرتاسر جهان حمایت نی‌کنند.

۴- رادیو ملی ایران در بخشهای صبح و عصر خود جزییات و اهم نکات تظاهرات صبح و عصر فردا را پخش کرد. رادیو در برنامه عصرگاهی خود بیانیه «حزب نهضت آزادی» را پخش کرد که در آن از تظاهرات کنندگان خواسته شده بود از بروز خشونت و روشن کردن آتش خودداری نمایند. اخبار ساعت ۱۴ نیز گزیده‌ای از مصاحبه خبرنگار رادیو تلویزیون ملی با ابراهیم یزدی، وزیر امور خارجه، قبل از سفر به الجزایر را پخش کرد. خبرنگار خطاب به یزدی اظهار داشت که دولت موقت از این منظر مورد انتقاد قرار گرفته است که در موضوع شاه تسامح به خرج داده و با قاطعیت برخورد نکرده است. یزدی در پاسخ به این موضوع تأکید کرد که «ما نمی‌توانیم نیروهای مسلح خود را به ایالات متحده آمریکا اعزام کرده و آنها را مجبور به استرداد شاه مخلوع نماییم. هر آنچه که امکان انجام آن از طرق دیپلماتیک وجود داشته، ما به انجام رسانده‌ایم و رسماً نیز به دولت ایالات متحده آمریکا اعتراض کرده‌ایم.»

سند شماره ۳۶۳

۳۱ اکتبر ۱۹۷۹ - ۹ آبان ۱۳۵۸

محرمانه

از: دفتر وابسته دفاعی آمریکا، تهران - ۱۱۵۰۴

به: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - با اولویت

موضوع: شهر بندر انزلی (پهلوی) هم‌اکنون که پاسداران مجبور

به ترک آن شده‌اند تحت کنترل نیروی دریایی است

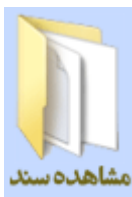
۱۶- خلاصه: (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) ناآرامیها در بندر انزلی (پهلوی) در خلال هفته‌ای که از ۲۱ اکتبر شروع شد به ۲۳ کشته منتهی گردید. پاسداران آموزش ندیده و نامنظم در شرایطی که نیروی دریایی ایران امنیت را برقرار کرده است مجبور شدند شهر را ترک نمایند. اهالی شهر انزلی نارضایتی خود را از خمینی، مذهب اسلام و پاسداران ابراز می‌نمایند.

۱۷- از ۱۷ تا ۲۱ حذف شده است.

۲۲- جزئیات:

الف- (محرمانه) در خلال هفته ۲۱ اکتبر ۷۹ مردم بندر انزلی (پهلوی سابق) به دلیل کشته شدن سه غیرنظامی توسط پاسداران با نیروهای امنیتی پاسداران درگیر شدند. در طی سه روز پس از این واقعه فقط با چماق و چاقو ۲۰ تن از پاسداران را کشتند. باقیمانده پاسداران انقلاب از شهر فرار کردند. کمک ۲۰۰ تن از پاسداران رشت نیز در دسترس نبود زیرا از خروج آنها توسط مردم شهر جلوگیری شده بود.

ب- (محرمانه) هنگامی که گشتهای امنیتی نیروی دریایی کنترل شهر را به دست گرفتند

مورد استقبال و تشویق مردم شهر قرار گرفتند. شعارهای ضد خمینی، اسلام و پاسداران به گوش می‌رسید و تصاویر خمینی به آتش کشیده شد. اموال غارت شده از ستاد مرکزی پاسداران در خیابان مقابل ساختمان آنجا به نمایش گذاشته شد. این اموال شامل مقادیر زیادی ماده پاک‌کننده، روغن خوراکی، ویسکی و مواد مخدر بود. مردم حومه شهر برای مشاهده و عکس‌برداری از انبوه کالاهای قاچاق گرد آمده بودند.

ج- (محرمانه) خانواده‌های انزلی عهد کردند که هرگز به پاسداران اجازه بازگشت به شهر را ندهند. اکثر خانواده‌ها برای پشتیبانی از این تصمیم کوکتل مولوتف‌هایی برای خود درست کرده بودند. یک پیرزن به منبع نشان داد که چگونه یک کوکتل مولوتف ساخته می‌شود. وی به منبع گفت که تمام اعضای بزرگسال خانواده بایستی چهار کوکتل مولوتف داشته باشند تا در صورت بازگشت پاسداران به انزلی استفاده نمایند.

نظریات گزارشگر:

الف- (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان- هشدار اطلاعاتی) منبع یک افسر عالی‌رتبه نیروی دریایی است که در خلال ناآرامیها در بندر انزلی حضور داشت.

ب- (محرمانه- غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) این حادثه نشان‌دهنده مشکلاتی است که پاسداران به هنگام استفاده از زور در تلاش خود برای خاتمه دادن به منازعات جدی با آن روبرو می‌شوند. این یک مورد غیرمعمول از روابط بین پاسداران و اهالی شهر در شهرها و روستاهای کوچک خارج تهران نمی‌باشد. فقدان نظم، آموزش و رهبری متناسب در حال حاضر تا اندازه زیادی کوششهای آنها را به عنوان یک نیروی امنیتی داخلی بی‌تأثیر کرده است. تاکنون بسیاری از تلاشهای آنها به خصوص در کردستان نتیجه معکوس داشته است. شرایط قابل کنترل به سرعت به مقابله‌های غیرقابل کنترل و یاغی‌گری تبدیل می‌شود. تصور نمی‌کنیم که پاسداران در آینده نزدیکی بتوانند یک نیروی نیمه نظامی کارآمد در خارج از تهران و دیگر شهرهای بزرگ ایران باشند.

سند شماره ۳۶۴

بدون طبقه‌بندی ۳۱ اکتبر ۱۹۷۹ - ۹ آبان ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۱۴۲۶ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

موضوع: خرابکاری و انفجار در لوله‌های انتقال نفت

در تاریخ ۱۷ اکتبر چند تروریست ناشناس اقدام به انفجار سه خط لوله در مناطق دور افتاده استان خوزستان نمودند. این انفجارات فرآیند صادرات را دچار اختلال کرد، در همین ارتباط شرکت ملی نفت ایران تأیید کرد که یکی از این انفجارات در خط لوله‌ای صورت گرفته که حاوی گاز و میعانات گازی بوده است که در میدانهای نفتی مستقر در ۴ کیلومتری اهواز و در جاده اهواز مسجدسلیمان تولید می‌شود. این انفجار باعث بروز تخریبهایی شده است.

طبق اعلام شرکت ملی نفت ایران، دیگر لوله‌ها که در مسیر جاده اهواز بندر خمینی بوده، خالی و بدون استفاده بوده است. لینگن

سند شماره ۳۶۵

۳۱ اکتبر ۱۹۷۹ - ۹ آبان ۱۳۵۸

بدون طبقه‌بندی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۴۸۴

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی - فوری - ۴۵۵۷

رونوشت: کنسولگری آمریکا، کراچی - ۰۵۶۵

موضوع: برنامه راهپیمایی در مقابل سفارت آمریکا در تهران

۱- روز گذشته حزب جمهوری اسلامی و جامعه روحانیت مبارز اعلام کردند که نماز عید قربان امسال در تاریخ اول نوامبر ساعت ۸ صبح در ترمینال خزانه واقع در مرکز شهر تهران برگزار خواهد شد. در بیانیه صادر شده آمده است که نمازگزاران پس از اقامه نماز، به طرف سفارتخانه‌های ایالات متحده آمریکا و انگلیس تظاهرات خواهند کرد. این تظاهرات در اعتراض به توطئه‌های ضدانقلابی ایادی هدایت شده توسط «امپریالیسم غربی» و سیاستهای امپریالیستی آمریکا و انگلیس در دستگیری ایرانیان مسلمان و پناه دادن به «شاه مخلوع» صورت خواهد گرفت. برنامه‌ریزی صورت گرفته به این ترتیب است که در ساعت ۱۰ در مقابل سفارت آمریکا تظاهرات صورت پذیرد.

۲- سفارت در حال انجام اقدامات و پیش‌بینی‌های لازم جهت تأمین امنیت داخلی سفارت می‌باشد و از دولت موقت انقلاب اسلامی نیز درخواست کرده است که نیروهای مسئول حفاظت سفارت را تقویت نماید. لینگن

سند شماره ۳۶۶

۳۱ اکتبر ۱۹۷۹ - ۹ آبان ۱۳۵۸

از: دفتر خبرگزاری FBIS، نیکوزیا - ۰۴۸۱ به: دفتر خبرگزاری FBIS، واشنگتن دی. سی

موضوع: مصاحبه با سخنگوی وزارت امور خارجه

در خصوص موضوع احساسات ضدآمریکایی

متن گزارش: تهران ۳۱ اکتبر ۷۹- حزب جمهوری اسلامی، که گرایش شدیدی به آیت‌الله خمینی رهبر عالی ایران و روحانیت تهران دارد، از عموم مردم درخواست کرده است که در اعتراض به امپریالیسم آمریکایی فردا در مقابل سفارت این کشور تظاهرات نمایند.

در همین ارتباط ابراهیم مکلا، سخنگوی وزارت امور خارجه ایران، امروز در گفتگو با خبرگزاری فرانس پرس اظهار داشت که آمریکاییها بایست انتظار چنین واکنشی را از سوی مردم ایران داشته باشند. منابع سفارت امروز اعلام داشتند که به منظور تضمین حفاظت

ساختمانهای سفارت در جریان این تظاهرات، با پلیس ایران گفتگو خواهند کرد. آقای مکلا تأیید کرد که روابط کنونی بین دولتهای ایران و ایالات متحده آمریکا روابطی سرد است. وی خاطرنشان کرد که ایران هیچ‌گونه درخواستی دایر بر استرداد شاه سابق، که در حال حاضر به منظور معالجه بیماری سرطان در نیویورک بستری شده است، مطرح نکرده است. به تازگی آیت‌الله خمینی امپریالیسم آمریکایی و غرب را مورد حمله قرار داده و آنها را مسبب مشکلات و موانع فراروی ایران معرفی کرده است. از سوی دیگر ابراهیم یزدی، وزیر امور خارجه ایران، اعلام کرده است که دولت ایران پیشنهاد داده است که قرارداد سال ۱۹۵۹ بین ایران و ایالات متحده آمریکا در مورد همکاریهای نزدیک طرفین و نیز قرارداد سال ۱۹۲۱ در خصوص دوستی ایران و شوروی لغو گردد.

سند شماره ۳۶۷

۳۱ اکتبر ۱۹۷۹ - ۹ آبان ۱۳۵۸

از: دفتر خبرگزاری FBIS ، لندن - ۲۶۴۱

به: مقر فرماندهی نیروی هوایی آمریکا، اروپا

موضوع: راهپیمایی در مقابل سفارت آمریکا، تهران

اعلام برنامه‌های مربوط به راهپیمایی در مقابل سفارت آمریکا در تهران دفتر هماهنگی نماز و مراسم روز عید قربان برنامه‌های این روز را به شرح ذیل اعلام کرده است:

ساعت ۸/۳۰ شروع برنامه به همراه شعارهای مذهبی و انقلابی

ساعت ۹ نماز عید قربان به امامت حضرت آیت‌الله منتظری

ساعت ۹/۳۰ خطبه‌های نماز عید و سخنرانی

ساعت ۱۰ آغاز راهپیمایی به طرف سفارت آمریکا در تهران.

مسیر راهپیمایی شامل خیابان یادآوران، خیابان شاه، خیابان خیام، میدان امام خمینی، خیابان فردوسی، میدان فردوسی، خیابان سپهد قرنی، خیابان آیت‌الله طالقانی و نهایتاً قرائت یک قطعه‌نامه در مقابل سفارت آمریکا خواهد بود.

سند شماره ۳۶۸

۱ نوامبر ۱۹۷۹ - ۱۰ آبان ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۵۱۹

موضوع: ناآرامی‌های دانشجویی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه: راهپیمایی‌ها و تظاهرات مختلفی طی چند روز گذشته گزارش شده است. هم

در تبریز و هم در تهران این تظاهرات با درگیریهایی میان گروههای متخاصم و همچنین گزارشاتی از شعارها و سرودهای ضد رژیم و ضد خمینی توأم بوده است. تاکنون به هر حال به نظر می‌رسد تظاهرات غیرمتمرکز بوده و از لحاظ اهداف متفاوت بوده و شاید منعکس‌کننده ناآرامی عمومی است.

۳- چند روز است تهران شاهد راهپیمایی‌ها و تظاهرات پراکنده می‌باشد. در ۲۹ اکتبر گزارش شد حداقل ۶ دانشجو در جریان تظاهرات در حوالی دانشگاه تهران مجروح شدند. ادعا شده دانشجویان به ممنوعیت اعمال شده از ناحیه دولت درباره بحث‌ها و فعالیتهای سیاسی در داخل کلاسهای درس اعتراض می‌کردند.

گزارش مطبوعاتی مدعی است شش «مبارز» در حال تلاش برای ایجاد اختلال در تظاهرات توسط معترضین دستگیر و در یک دادگاه پوشالی در حضور محمد ملکی رئیس دانشگاه محاکمه شدند. چیزی درباره مجازات آنها گزارش نشد.

۴- راهپیمایی‌ها در تهران منحصر به دانشجویان دانشگاه نشده و شامل دانش‌آموزان دبیرستانها نیز شده است. چندین منبع نیز دادن شعار «مرگ بر خمینی» از سوی دانشجویان تظاهرکننده را گزارش کرده‌اند اگر چه در گزارشات رسانه‌ها درباره راهپیمایی به این مطلب هیچ اشاره‌ای نشده است.

۵- از این رو تا به حال تظاهرات نسبتاً کوچک بوده و سفارت هیچ ارزیابی واقعی از حجم آنها ندارد. برخی ناظران تظاهرات ۲۹ اکتبر را ۲۵۰۰۰ نفر تخمین زدند که بعداً گزارش تعداد آن در رادیو بی.بی.سی منعکس گردید.

۶- در تبریز مخالفت‌های مشابهی ابراز گردید، و مطبوعات مدعی شدند که در ۲۹ اکتبر ۴ دانشجو دستگیر و ۵ نفر مجروح شدند. تظاهرات در پی تحصن دانشجویان در مقابل اداره آموزش که حدود دو هفته قبل آغاز گردید رخ داد. به گفته استاندار آذربایجان شرقی معلمان شهر حمایت خود را از دانشجویان اعلام داشته‌اند.

منابع در تبریز به مأمور سیاسی گفتند که تظاهرات دانشجویان با خشونت زیادی توأم بود، و هنگامی شروع شد که یک گروه از پاسداران انقلاب به تظاهرکنندگان شرکت کننده در تحصن ۲۸ اکتبر حمله کرده و برای مجبور ساختن آنها به تخلیه ساختمان اداره آموزش آنها را با زنجیر کتک زدند.

در ۲۹ اکتبر دانش‌آموزان دبیرستانی محلی از جمله بسیاری از دختران جوان در حمایت از دانش‌آموزانی که از پاسداران انقلاب کتک خورده بودند دست به راهپیمایی زدند. گروه اخیر با زنجیر به راهپیمایان حمله کردند و چندین دختر در جریان این آشوب مجروح شدند. وقتی حمله با زنجیر به نتیجه نرسید پاسداران انقلاب شروع به تیراندازی هوایی کردند و دانش‌آموزان در نهایت متفرق شدند.

یک استاد دانشگاه تبریز به مأمور سیاسی گفت چندین گروه از دانشجویان شعارهای

ضدخمینی سر داده و در چند مورد طی این دو روز جلوتر رفته و «سرود شاهنشاهی» (سرود ملی پهلوی سابق) را می‌خواندند. منبع مدعی شد خود محوطه دانشگاه تبریز از آنجا که اعتراضها و راهپیماییها به خیابانهای شهر محدود شده آرام است. وی مدعی شد اجتماعات دانشکده در دانشگاه تقریباً شلوغ بوده و آمیزه‌ای است از عوامل کمونیست، طرفدار اسلام و طرفدار آمریکا. او افزود هیچ‌کس ترسی از انتقاد کردن از خمینی ندارد و توهین و ناسزا علیه او در اجتماعات دانشکده رایج است.

۷- تظاهراتهای دانشجویی در تبریز حداقل به واسطه تنوع انگیزه‌ها و گروههای مختلف درگیر پیچیده است. یک سری از اعتراضها از طرف دانش‌آموزان هنرستان (مدرسه فنی) آغاز شد. آنها خواهان دسترسی به دانشگاه و حذف کنکور ورودی برای تحصیلات بالاتر بودند. دیگر دانش‌آموزان به ممنوعیت فعالیتهای سیاسی در کلاس درس معترض بودند. دیگران که اخیراً از دبیرستان فارغ‌التحصیل شده‌اند اکنون که وارد بازار کاری که وجود ندارد می‌شوند به فقدان اشتغال اعتراض کرده‌اند.

دولت موقت ایران علیرغم ممنوعیتی که بر علیه این قبیل اعتراضات و راهپیماییها اعمال کرده تاکنون اقدامی برای متوقف کردن این راهپیماییها به عمل نیاورده است. گروههای دانشجویی به مؤثر بودن راهپیماییها و اعتصابات در جریان انقلاب پی برده‌اند و به نظر نمی‌رسد آنها اکنون از این روشهای به خوبی اثبات شده، صرف‌نظر نمایند.

لینگن

سند شماره ۳۶۹

۱ نوامبر ۱۹۷۹ - ۱۰ آبان ۱۳۵۸

بدون طبقه‌بندی

از: سرویس پخش اخبار بین‌المللی، لندن - ۳۰۲۳

به: ستاد فرماندهی نیروی هوایی آمریکا، اروپا، رامشتاین

اقدام: سریعاً به بخش بازرسی ارسال شود رونوشت: سفارت آمریکا، تهران

اقدام: کمی جهت اداره اجرایی

موضوع: ایران - خمینی از دانشجویان می‌خواهد حملات

خود را علیه ایالات متحده گسترش دهند

سرویس خبری تهران در ساعت ۲۰/۳۰ روز اول نوامبر ۷۹.

ما هم‌اکنون اعلامیه زیر را که توسط دفتر امام خمینی در قم منتشر شده دریافت نمودیم:

بسم الله الرحمن الرحيم

روز ۱۳ آبان، روز هجوم وحشیانه رژیم منحوس به دانشگاه و کشتار دسته‌جمعی

دانشجویان عزیز ماست.

رژیم مخالف با تمام مظاهر تمدن و پیشرفت کشور، یک روز به مدرسه فیضیه و مدارس

علوم اسلامی در سراسر ایران حمله‌ور می‌شد و یک روز به دانشگاه تهران و مدارس و دانشگاه‌های سراسر ایران، این مراکز دانش و دانشمندان.

اکنون که سالروز حمله به دانشگاه است، برای پیوستگی بیشتر لازم است روحانیون عزیز قم و تهران و سایر شهرستانهای نزدیک به تهران در مراسمی که در دانشگاه تهران است، شرکت نمایند و همچنین روحانیون تمام شهرهای ایران در دانشگاه هر نقطه از ایران که بدین مناسبت مجلس بزرگداشتی برقرار کرده‌اند، شرکت نمایند و با حضور در دانشگاه‌های سراسر ایران و پیوستن به دانش‌آموزان و دانشجویان و استادان عزیز، توطئه‌های جدایی‌افکنانه بین این دو نیروی مترقی را خنثی کنند.

دشمنان ما در هر فرصت خصوصاً در این روز از هیچ توطئه‌ای دست‌بردار نیستند و با هر وسیله ممکن می‌خواهند آرامش را از ملت عزیز سلب کنند.

بر دانش‌آموزان، دانشگاهیان و محصلین علوم دینیه است که با قدرت تمام، حملات خود را علیه آمریکا و اسرائیل گسترش داده و آمریکا را وادار به استرداد این شاه مخلوع جنایتکار نمایند و این توطئه بزرگ را بار دیگر شدیداً محکوم کنند.

بر دانش‌آموزان، دانشگاهیان و محصلین علوم دینیه است که با تمام نیرو، وحدت خویش را حفظ و از انقلاب اسلامی خود طرفداری نمایند و بر ملت است که از این دو جناح عزیز با تمام قدرت پشتیبانی کنند.

دست خدا به همراه همگی باد. والسلام علیکم ورحمت‌الله وبرکاته.

امضا

روح‌الله الموسوی الخمینی

۱۰ آبان ۵۸

سند شماره ۳۷۰

۱ نوامبر ۱۹۷۹ - ۱۰ آبان ۱۳۵۸

از: دفتر خبرگزاری FBIS، لندن - ۳۰۶۶ به: مقرر فرماندهی نیروی هوایی آمریکا، اروپا

موضوع: ایران: ترور آیت‌الله طباطبایی در تبریز

متن گزارش: تهران- ۱ نوامبر ۷۹- به گزارش یک منبع موثق، مجتهد سرشناس آیت‌الله سید محمدعلی هادی [قاضی] طباطبایی، امام جمعه شهر تبریز و نماینده آیت‌الله روح‌الله خمینی رهبر عالی ایران در این شهر، شب گذشته هدف گلوله قرار گرفت و به شهادت رسید. (مجتهد به فردی گفته می‌شود که دارای مدرک دکترای الهیات است.) آیت‌الله شریعتمداری، یکی از دوستان بسیار نزدیک آیت‌الله طباطبایی، در بیانیه‌ای خاطرنشان کرده است که این جنایت نشأت گرفته از توطئه‌های دشمنان اسلام و انقلاب اسلامی است. استاندار آذربایجان شرقی نیز به همین دلیل سه روز عزای عمومی در شهر اعلام کرده است.

سند شماره ۳۷۱

محرمانه

۱ نوامبر ۱۹۷۹ - ۱۰ آبان ۱۳۵۸
از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۵۲۰ به: وزارت امور خارجه آمریکا، واشنگتن دی. سی
موضوع: وضعیت سفارت آمریکا در ساعت ۱۱ صبح، تهران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- علیرغم اعلامیه رهبران حزب جمهوری اسلامی در شب گذشته، مبنی بر اینکه هیچ‌گونه راهپیمایی در مقابل سفارتخانه ما در پی برگزاری نماز اول نوامبر در ترمینال اتوبوس‌رانی جنوب تهران برگزار نخواهد شد ولی در حدود ساعت ۹ صبح به وقت محلی جمعیتی حدود ۳۵۰۰ نفر که تعداد آن پیوسته افزوده می‌شد در مقابل دیوارهای سفارت واقع در خیابانهای روزولت و تخت‌جمشید تجمع نمود و در حالیکه شعارهای ضدآمریکایی می‌دادند چند بار به راهپیمایی مقابل درب‌های جلوی سفارت پرداختند و پوسترها و پلاکاردهایی را به روی درب خیابان روزولت آویختند.

۳- در آغاز تظاهرات در ترمینال اتوبوس‌رانی که ما آن را از طریق رادیو پیگیری می‌کردیم بیانیه‌ای مجدداً صادر شد مبنی بر اینکه بعد از برگزاری نماز و شعار دادن، شرکت‌کنندگان در راهپیمایی می‌بایست به جای رفتن به طرف سفارت آمریکا به سمت میدان شوش راهپیمایی نمایند. و همچنین قطعنامه محکومیت آمریکا را نیز در همانجا بخوانند.

سخنگوی ترتیب‌دهندگان تظاهرات در ضمن توضیح داد که مراسم می‌بایست پس از قرائت قطعنامه پایان پذیرد.

۴- بامداد امروز نیروهای اعزامی پلیس برای حفاظت از سفارت تقویت گردید و اکنون حدود ۳۵ نفر را شامل می‌شود. این تعداد قاعدتاً می‌بایست تا زمانی که تظاهرکنندگان تا حدی از انسجام برخوردارند کافی باشد. لینگن

سند شماره ۳۷۲

محرمانه

۱ نوامبر ۱۹۷۹ - ۱۰ آبان ۱۳۵۸
از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۵۲۲ به: وزارت امور خارجه آمریکا، واشنگتن دی. سی
موضوع: وضعیت سفارت آمریکا در ساعت ۱۴، تهران

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- در حدود ساعت ۱۲:۳۰ جمعیتی که در حدود ۲ هزار نفر بود در مقابل درب مشرف به خیابان روزولت گرد آمده و با انجام راهپیمایی به سمت بالای خیابان روزولت و عبور از دیوار پشتی محوطه و از کنار آپارتمانهای اردلان که تعدادی از کارمندان سفارت در آن زندگی می‌کنند، به سمت ساختمان جدید کنسولگری در ضلع شمال غربی رفتند. جمعیت در آنجا متوقف گردید و شعارهای بیشتری را سر داد و سپس به سمت خیابان تخت‌جمشید روانه شد

و آخر الامر به طرف تقاطع روزولت باز گردید. هسته اصلی تظاهرکنندگان که تعدادی در حدود هزار نفر را شامل می شد در آنجا باقی ماند و تا ساعت ۲ بعد از ظهر که تظاهرات به پایان رسید شعارهایی را به طور یکنواخت تکرار می کردند. بنا به اعلامیه ای که به چنگ پلیس افتاد این تظاهرات توسط حزب توده سازماندهی شده بود.

۳- همچنین جمعیت دیگری که در میدان شوش گرد آمده بود بدون پیش آمدن هیچ رویدادی پراکنده شد. ما هنوز هیچ گونه تخمینی از تعداد شرکت کنندگان در این تظاهرات نداریم.

۴- همکاری پلیس در سفارت بسیار عالی بود. کاردار سفارت مراتب سپاسگزاری خود را به عرض فرمانده نیروهای اعزامی پلیس و هم چنین مصطفایی رئیس شهربانی کل کشور ابلاغ نموده است.

۵- ما تصمیم نداریم تا زمانی که تغییر شرایط اقتضا کند گزارش دیگری برای شما ارسال داریم. لینکن

سند شماره ۳۷۳

۱ نوامبر ۱۹۷۹ - ۱۰ آبان ۱۳۵۸

محرمانه

از: سازمان اطلاعات دفاعی، واشنگتن دی. سی - ۱۴۰۹

به: سازمان اطلاعات دفاعی، تهران

موضوع: ایران، تظاهرات ضد آمریکایی

۱- (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) به دنبال یک تعطیلی مذهبی در روز اول نوامبر، حزب جمهوری اسلامی که طرفدار آیت الله خمینی است یک راهپیمایی به عنوان حرکتی در جهت محکومیت سیاستهای استعماری انگلستان و آمریکا ترتیب می دهد. این حزب اعلام کرد که این تجمع برای محکوم کردن حضور شاه در آمریکا خواهد بود. یک منبع سفارت آمریکا خاطرنشان می سازد که در روز اول ماه ۵۰۰۰۰ معترض در جلوی سفارت خواهند بود.

۲- (محرمانه - غیرقابل رؤیت برای بیگانگان) در حالی که این تظاهرات برنامه ریزی شده صرفاً اعتراضی محض نسبت به حضور شاه در آمریکا می باشد، اما امکان خشونت‌هایی نیز وجود دارد. خیلی از راهپیمایی‌های این چنینی به خوبی بدون هیچ خشونت مستقیمی بر علیه سفارت نظم یافته‌اند. به هر حال با وجود افزایش اظهارنظرات عمومی در مورد حضور شاه در نیویورک عناصر رادیکالی از این گروه و یا هر گروه دیگر می توانند اغتشاشاتی به وجود بیاورند.

سفارت با یک گروه کوچک اعزامی از شهربانی حفاظت می شود. اما احتمالاً اگر سفارت در معرض حمله‌ای جدی قرار بگیرد، حضور آنها بی اثر خواهد بود.

سند شماره ۳۷۴

۱ نوامبر ۱۹۷۹ - ۱۰ آبان ۱۳۵۸

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی.

از: سفارت آمریکا، تهران

موضوع: ناآرامیهای دانشجویی

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه گزارش: گردهماییهای مختلف دانشجویی و تظاهرات طی چند روز گذشته، تظاهرات تهران و تبریز همراه با خشونت بین گروههای مخالف، همراه با افزایش شعارهای ضدخمینی و ضد رژیم؛ به هر حال تاکنون، به نظر می‌رسد تظاهرات غیرمتمرکز، و درخواست‌ها متفاوت است و شاید ناشی از ناآرامیهای عمومی باشد. پایان خلاصه.

۳- تهران چند روز است که شاهد تظاهرات و درگیریهای پراکنده است. گزارش شده است که حداقل ۶ دانشجو در تظاهرات نزدیک دانشگاه تهران زخمی شده‌اند. دانشجویان ناراضی‌شان را علیه ممنوعیت تحمیلی دولت در خصوص بحثها و فعالیت‌های سیاسی در دانشگاهها ابراز می‌کردند. منابع خبری ادعا می‌کنند که شش پاسدار که قصد برهم زدن تظاهرات را داشتند به وسیله تظاهرکنندگان دستگیر شدند و در حضور محمد ملکی رئیس دانشگاه تهران به محاکمه کشیده شدند. احکام صادره در مورد آنها گزارش نشده است.

۴- تظاهرات تهران فقط محدود به دانشجویان دانشگاه تهران نبود بلکه شامل دانش آموزان دبیرستانها نیز می‌شد. بعضی منابع دیگر گزارش می‌کنند که شعار «مرگ بر خمینی» را در تظاهرات دانشجویان شنیده‌اند، هر چند که منابع خبری مطلبی در این مورد ذکر نکرده‌اند.

۵- تاکنون، وسعت تظاهرات نسبتاً کوچک بوده است و سفارت نیز تخمین درستی از حدود تظاهرات ندارد. بعضی از شاهدان رقم ۲۵۰۰۰ نفر را برای تظاهرات ۲۹ اکتبر اعلام می‌کنند، همان رقمی که بی‌بی‌سی نیز بعداً اعلام نمود.

۶- در تبریز تظاهرات مشابهی در ۲۹ اکتبر به وقوع پیوست، و روزنامه‌ها اعلام کردند که ۴ دانشجو دستگیر و ۵ تن دیگر زخمی شدند. تظاهرات به دنبال تحصنی در اداره آموزش که تقریباً از دو هفته پیش شروع شده بود، به وقوع پیوست. به نقل از استاندار استان آذربایجان شرقی، معلمین شهر حمایتشان را از دانشجویان اعلام کرده‌اند. منابع سفارت در تبریز به مأمور سیاسی گفته‌اند که تظاهرات دانشجویان همراه با خشونت زیادی بود و زمانی شروع شد که گروهی از پاسداران انقلاب به تظاهرکنندگانی که از ۲۸ اکتبر در تحصن بودند حمله نموده و ضمن زدن آنها با زنجیر قصد بیرون کردنشان را از ساختمان اداره آموزش داشتند. در ۲۹ اکتبر دانشجویان مدارس عالی از جمله بسیاری از دختران جوان دست به تظاهراتی زدند تا حمایتشان را از دانشجویان مصدوم به وسیله پاسداران انقلاب نشان دهند. این تظاهرات نیز با زنجیر مورد حمله قرار گرفت و چند دختر در دانشگاه ملی مجروح شدند. وقتی حمله با زنجیر موفقیت‌آمیز نبود، پاسداران انقلاب دست به تیراندازی هوایی زدند و سرانجام

دانشجویان پراکنده شدند. یکی از استادان دانشگاه تبریز به مأمور سیاسی سفارت گفت که چند گروه از دانشجویان شعارهای ضدخمینی می‌دادند و طی این دو روز آنها در بعضی اوقات (برای استهزاء رژیم جدید) سرود شاهنشاهی می‌خواندند. (سرود ملی خاندان پهلوی). این منبع ادعا می‌کرد از زمانی که اعتراضات و تظاهرات، محدود به خیابانهای شهر شده محوطه دانشگاه تبریز آرام است. او ادعا نمود که میتینگهای دانشجویان در دانشکده تقریباً نظم مشخصی ندارد و مخلوطی از هواداران کمونیسم و اسلام و آمریکا می‌باشند. او اضافه نمود که از این دستجات کسی نیست که از انتقاد به خمینی بترسد و توهین و لعنت وی در میتینگهای دانشکده امری شایع است.

۷- تظاهرات دانشجویان حداقل به واسطه انگیزه‌های بی‌شمار و گروههای متفاوت شرکت‌کننده در آن، از پیچیدگی برخوردار است. شماری از اعتراض‌کنندگان را دانش‌آموزان هنرستانها (مدرسه فنی) تشکیل می‌دهند که خواستار پذیرش آسانتر برای ورود به دانشگاه و حذف امتحان نهایی که برای وارد شدن به مرحله بالاتر تحصیل صورت می‌گیرد، هستند. بعضی دیگر از معترضین از جمله دانش‌آموزانی هستند که خواستار لغو قانون منع فعالیت‌های سیاسی در کلاسهای درس می‌باشند. اکنون فارغ‌التحصیلان دبیرستانها به عدم فقدان وجود بازار کار اعتراض می‌دارند و اینکه حالا آنها وارد مرحله‌ای شده‌اند که بازار کاری برای اشتغال آنان وجود ندارد. با وجود اینکه احکام تحمیلی دولت باعث این مشکلات شده، دولت موقت ایران کوششی در جهت توقف این گونه تظاهرات نکرده است. گروههای دانش‌آموزی در دوران انقلاب درباره کارساز بودن اعتصابات و تظاهرات تجربیاتی به دست آوردند و احتمال کمی وجود دارد که آنان از این تجربیاتی که در دوران انقلاب کارساز بوده است دست بکشند.

لینکن

سند شماره ۳۷۵

۱ نوامبر ۱۹۷۹ - ۱۰ آبان ۱۳۵۸

محرمانه

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۵۱۹ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

[موضوع: تظاهرات در تهران]

یک سری اعتراضات که به واسطه تعدد انگیزه‌ها و گروههای شرکت‌کننده، نامفهوم بود، جرقه آن توسط دانش‌آموزان «هنرستان» (مدرسه تکنیکی) که خواستار دستیابی آسان‌تر به دانشگاه و کاهش ملزومات امتحان ورودی برای آموزش عالی بودند، زده شد. دیگر دانشجویان به ممنوعیت فعالیت سیاسی در کلاسها اعتراض کردند. دیگران که اخیراً از مدارس عالی فارغ‌التحصیل شده‌اند به فقدان استخدام (در ادارات) در شرایطی که آنها به بازاری تقریباً فاقد کار و حرفه وارد گردیده‌اند اعتراض می‌کردند. علی‌رغم ممنوعیتهای تحمیل شده توسط حکومت در مورد یک چنین اعتراضات و راهپیمایی‌ها، دولت موقت تاکنون کوشش جهت

متوقف کردن این راهپیمایی‌ها به کار نبرده است. گروه‌های دانشجویی متوجه تأثیر راهپیمایی‌ها و اعتصابات در خلال انقلاب شده و فعلاً به نظر نمی‌آید که آنها چنین متدهای مؤثری را رها کنند.

سند شماره ۳۷۶

۲ نوامبر ۱۹۷۹ - ۱۱ آبان ۱۳۵۸

از: سفارت آمریکا، تهران - ۱۱۵۲۴ به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی. - فوری

موضوع: تظاهرات و شعارنویسی ضد آمریکایی

۱- اطراف سفارت تا ظهر امروز جمعه آرام است و هیچ نشانه‌ای از اینکه شاهد تظاهراتی مانند دیروز باشیم وجود ندارد. پلیس به تعداد معمولی حضور دارد.

۲- غروب دیروز که جمعیت زیادی از استادبوم امجدیه می‌رفتند شروع به دادن شعارهای ضد آمریکایی و شلوغی اندکی کردند اما هیچ واقعه ناگواری به بار نیامد.

۳- دیوارهای بیرونی سفارتخانه با جدیدترین شعارهایی که از تظاهرات دیروز می‌باشد کاملاً پوشانیده شده است. «نعمت و برکت این اسپرهای رنگ‌پاش کاملاً مشهود بود». شعارهای مختلفی وجود داشت که موضوع کلی همه آنها عبارتند از:

مرگ بر امپریالیزم، آمریکا و اسرائیل. آمریکا و اسرائیل دشمنان ما هستند. خمینی رهبر ما، آمریکا دشمن ماست. قراردادهای تجاری و نظامی با آمریکا الغاء باید گردد. سفارت آمریکا، این لانه جاسوسی، تعطیل باید گردد. مستشاران نظامی اخراج باید گردند. مرگ بر آمریکا، دشمن مستضعفان.

۴- در ورودی سفارت در خیابان روزولت با پلاکاردهای بزرگ و پرچمهای متنوعی آذین‌بندی شده بود که روی آنها نوشته شده بود که آمریکا مسبب اصلی گرفتاریها و مسایله جهانی است. مرگ بر کارتر، مرگ بر صهیونیسم، فرزند نامشروع آمریکا. برای برچیدن این پلاکاردها احتیاج به یک سری مذاکرات ظریفی دارد. (و شاید هم پنهانکاری) زیرا دیروز که قصد برداشتن این پلاکاردها را داشتیم موجب تحریک تظاهرکننده‌ها شد و به ما گفتند که اگر آنها را بردارید از دیوارها به داخل خواهیم آمد. که ما برای لحظاتی جا خوردیم. ولی در نظر داریم مقاومت نماییم.

۵- به ادعای رادیو تلویزیون ملی ایران و به دعوت حزب جمهوری اسلامی ۳ میلیون نفر در تهران و میلیونها نفر در خارج از پایتخت در تظاهرات یکم نوامبر شرکت کردند. این ارقام بدون شک اغراق‌آمیز بود اما نمایش فیلم‌های تلویزیون این تظاهرات در تهران یقیناً نشان‌دهنده یک اجتماع بزرگ بود. آیت‌الله منتظری در نطق خود در تهران، ضمن محکوم کردن دولت آمریکا فرق بین دولت آمریکا و مردم آن کشور را دقیقاً مشخص کرد.

لینگن

سند شماره ۳۷۷

۴ نوامبر ۱۹۷۹ - ۱۳ آبان ۱۳۵۸

محرمانه

سفارت آمریکا، تهران - ۱۲۰۶۵

مرجع: وزارت امور خارجه ۲۸۱۹۴۹

موضوع: ریسک سیاسی برنامه بیمه سرمایه‌گذاری

۱- (محرمانه - تمام متن)

۲- خلاصه و نتیجه‌گیری: سفارت فرصت را مغتنم شمرده و دیدگاههایش را در این مرحله اولیه عنوان می‌کند. ما سرمایه‌گذاری جدید از سوی شرکتهای آمریکایی را یک عامل مهم در بنای روابطمان با ایران می‌دانیم. دو پیشنهاد مطرح شده در تلگرام مرجع الف فقط از نوع صنایع سطح پایین ساخته شده و قطعاً مفید است که بایستی پیش درآمد سرمایه‌گذاری جدید باشد. ما امیدوار هستیم این شرکتها در این مورد که توسط شرکت بیمه، بیمه خواهند شد یا خیر، اقدام کنند.

۳- در عین حال ما از سوی دولت آمریکا و نیز شرکتها در خصوص سودمندی به کار بردن این سرمایه‌گذاریها در رابطه با دولت موقت ایران در موقعیت فعلی، دچار شبهه هستیم. به علاوه قبل از افزایش اعتبار بیمه ما باید در مقایسه با زمان فعلی احساس بهتری نسبت به دیدگاه دولت موقت ایران درباره سرمایه‌گذاری خارجی و بویژه جبران خسارت در صورت ملی کردن داشته باشیم.

۴- بنابراین پیشنهاد ما این است که برنامه محدودی در این زمان از سر گرفته نشود مگر اینکه شرایط روشن گردد. پایان خلاصه و نتیجه‌گیری.

۵- مشکلات برنامه‌ای. با توجه به تلگرام مرجع الف پاراگراف ۲ بهترین اطلاعات ما این است که مرکز قبلی برای جذب سرمایه‌گذاری خصوصی تعطیل می‌باشد، و حتی به تلفن‌ها پاسخ نمی‌دهد. به طور جداگانه کوشش می‌کنیم تا از شرایط فعلی آن بیشتر مطلع شویم.

۶- حتی اگر کسی را برای صحبت کردن پیدا کنیم، نمی‌دانیم ارزش هر پروژه‌ای که توسط مرکز داده می‌شود چقدر خواهد بود. تا آنجا که می‌دانیم دولت موقت ایران توافقات تضمین سرمایه‌گذاری سالهای ۱۹۵۷ و ۱۹۷۰ را که به وضوح پاسخگوی اختیارات سیاست رژیم گذشته بود، تقبیح نکرده است. اینکه آنها هرگونه اهمیت موجود در این سیاست و بی‌اطمینانی‌های نهادی در ایران امروز را حفظ خواهند کرد، مسئله دیگری است. ما منطقاً مطمئن هستیم که هیچ مستخدم کشوری به خودی خود این پروژه‌ها و (به همراه آن از سرگیری برنامه‌های بیمه) را تصویب نخواهد کرد. حتی اگر یک وزیر تصویب کند هیچ تضمینی وجود ندارد که تا چه هنگامی در مصدر کار قرار خواهد داشت. در دولتهای باثبات و عادی‌تر تغییر یک وزیر مستلزم تغییر سیاست یا لطمه دیدن اعتبار مصوبات دولتی در خصوص یک سرمایه‌گذاری مشخص نیست. نمی‌توانیم بگوییم این مطلب در مورد دولت موقت ایران

مصادق دارد.

۷- مشکلات سیاست. ما در صورتی نسبت به مصوبه یک وزیر اطمینان خواهیم داشت که اطمینان حاصل کنیم این موضوع منعکس کننده سیاست مشخص دولت موقت ایران درباره سرمایه‌گذاری خارجی است. در حال حاضر سیاستی تعیین نشده است. تعدادی از مقامات رسمی که به لحاظ نفوذ از سطوح مختلف هستند، به شما خواهند گفت که آماده از سرگیری سرمایه‌گذاری خارجی هستند. آخوندهای معینی مطلب مشابهی خواهند گفت. در عین حال نهادهای مذهبی عمیقاً تقسیم شده‌اند. خصومت خود خمینی نسبت به نفوذ غرب بویژه آمریکا یا اینکه سرمایه‌گذاری خارجی مشخص‌ترین سبب در این باره است، نیازی به توضیح ندارد.

۸- در این اوضاع و احوال به نظر می‌رسد تردید و دودلی حکمفرما می‌شود. به عنوان مثال گفته می‌شود بنی‌صدر اقتصاددان اسلامی قرار است نقش بسیار بانفوذی را در دولت قانون اساسی به عهده گیرد، در تلگرام ب به ما گفته شده که او از سرمایه‌گذاری خارجی حمایت می‌کند مشروط بر آنکه به سود ایران باشد و نه به نفع شرکت‌های چند ملیتی. بنی‌صدر اظهارات خود را تشریح نکرد. برای مثال آیا او از پرداخت پول ناشی از سود به سرمایه‌گذاران خارجی جلوگیری خواهد کرد؟ با فرض اینکه او وزیر مسئول شود، تأیید پروژه را او صادر خواهد کرد و بنابراین متوجه خواهد بود که دولت آمریکا یک منافع پایدار و مداوم در سرمایه‌گذاری‌ها داشته و مسئول حفاظت از آن است؟

۹- جنون انقلابی. هر چند متفاوت، حیطه طرز تلقی‌ها نسبت به سرمایه‌گذاری خارجی خصوصی، مفهوم منافع یک دولت مشروع سرمایه‌گذار در یک سرمایه‌گذاری معین عمیقاً متناقض با روحیات انقلابی است. توجه به ائتلاف شیطانی در بین دولت «استعمارگر» آمریکا، شاه «خائن» و نوکران مشترک آنها، سرمایه‌گذاران خصوصی، بانکداران و پیمانکاران آمریکایی خود را بویژه در مذاکرات توافقات پیمان کاری نشان می‌دهد. هویت بیدار شده در افکار انقلابی نسبت به شاه با دولت آمریکا، نتیجه مسافرت پزشکی (شاه به آمریکا) باید به این سوءظن‌ها حیات تازه‌ای ببخشد.

۱۰- خوشبختانه به مرور زمان جنون انقلابی وی از بین خواهد رفت. در این میان آیا به طور کلی این به نفع آینده سرمایه‌گذاری خارجی آمریکا و به ویژه این دو سرمایه‌گذاری است که دولت آمریکا بدانها توجه رسمی کند؟ با همه منافی که بیمه OPIC برای این سرمایه‌گذاری‌ها دربر دارد، ما تردید داریم سیاست تسلیم در این شرایط برای تأمین منافع آنها بهتر باشد.

۱۱- مشکلات جبران خسارت. از نظر خود آمریکا سؤال کلیدی در تصمیم‌گیری در خصوص افزایش یا عدم افزایش بیمه OPIC در برابر جبران کم، ناکافی یا غیرمؤثر در صورت ملی کردن احتمالی در آینده مسئله کیفیت جبران است که عملاً توسط دولت موقت ایران مطرح خواهد شد. در حالیکه گزارشات متفاوت هستند، تاکنون تجربیات تعدادی از پیمانکاران سابق (آمریکن بل اینترنشنال و غیره و غیره) امیدوار کننده نبوده است. از منابع ایرانی

دریافته‌ایم که بی. اف. گودریچ از توافقنامه خویش راضی است. در عین حال در مذاکره با سرمایه‌گذاران مشترک نفت شواهدی به دست آمده (مرجع) که دولت موقت ایران مخالف استفاده از تخصیص‌های خام به عنوان طعمه‌ای برای کم کردن ادعاهای جبران خسارت نیست. حداقل ما باید به جبران خسارتی که در آخر الامر به بانک بزرگ یو. اس. و شرکت‌های بیمه قبل از تصمیم‌گیری برای افزایش نرخ بیمه در ایران پرداخت گردید جداً توجه کنیم.

– توصیه کلی. با فرض مواردی از قبیل شواهد امیدوارکننده در خصوص جبران خسارت از طرف دولت موقت ایران، خاتمه جنون فعلی، و یک آغاز نهادی در سیاست تا حدی که توافقات سرمایه‌گذاری و مصوبات منعکس کننده سیاست معین باشند، و در چنین زمانی ما باید به حفظ برنامه‌های OPIC در ایران توجهی مطلوب نشان دهیم.

۱۳- توصیه ویژه. ما متوجه هستیم که سرمایه‌گذاران آمریکایی می‌توانند پروژه‌هایی را با OPIC ثبت کنند که حق آنها را برای بیمه حفظ می‌کند بدون آنکه عملاً آن را فعال کند. در چنین مواردی هیچ دستورالعملی در رابطه با دولت موقت ایران لازم نیست. در این حالت ما با توجه به این دو سرمایه‌گذاری در آینده نزدیک همان مطلب را پیشنهاد می‌کنیم.

لینگن

سند شماره ۳۷۸

۴ نوامبر ۱۹۷۹ – ۱۳ آبان ۱۳۵۸

محرمانه

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران

موضوع: تظاهرکنندگان در داخل محوطه سفارت

افسر امنیتی منطقه‌ای با فردی که ظاهراً رهبر نیرویی است که به سفارت حمله کرده در حال مذاکره و گفتگو می‌باشد. به نظر می‌رسد که مهم‌ترین تقاضای آنها این باشد که بتوانند سفارت را بصورت سمبلیک در اشغال خود داشته باشند. رهبر نیروی اشغالگر اظهار داشت که آنها نمی‌خواهند به کارمندان دولت آسیب برسانند. تظاهرکنندگان نیز پلاکاردی حمل می‌کنند که بر روی آن جمله «ما نمی‌خواهیم به شما آسیب برسانیم... ما می‌خواهیم در اینجا دست به تحصن بزنیم» نوشته شده است.

لینگن

سند شماره ۳۷۹

۴ نوامبر ۱۹۷۹ – ۱۳ آبان ۱۳۵۸

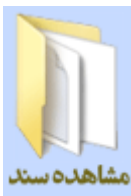
بدون طبقه‌بندی

به: وزارت امور خارجه، واشنگتن دی. سی

از: سفارت آمریکا، تهران – ۱۱۵۴۰

موضوع: تسخیر لانه جاسوسی [خبر کوتاه و فوری]

در ساعت ۱۱:۱۰ گروهی از تظاهرات‌کنندگان به محوطه سفارت وارد شده و سپس به طبقه

همکف ساختمان وارد شدند. تمامی کارمندان نمایندگی در طبقات فوقانی ساختمان فرار دارند. در طبقه همکف، سربازان نیروی دریایی با استفاده از گاز اشک‌آور در حال متفرق کردن تظاهرات‌کنندگان هستند.

لینکن

فهرست اعلام

آزموده، اسکندر/ ۲۵۶	۱.آ
آزمون، منوچهر/ ۲۸۶	آبادان/ ۱۱۳, ۱۱۷, ۱۲۴, ۱۳۹, ۱۴۳, ۱۶۲,
آژانس خبری سازمان آزادیبخش فلسطین (الوفا)/ ۳۹۴	۱۶۵, ۱۶۶, ۱۸۸, ۲۰۰, ۲۰۳, ۲۹۱, ۲۹۳,
آژانس خبری فرانسه/ ۶۴۸	۲۹۶, ۲۹۸, ۳۰۲, ۳۱۳, ۳۲۴, ۳۶۵, ۳۹۶,
آستارا/ ۱۸۸, ۴۱۱	۴۷۹, ۴۸۷, ۵۰۲, ۵۲۲, ۵۵۴, ۵۶۲, ۵۶۳,
آسیا/ ۱۷۷, ۲۹۲	۶۸۸, ۶۸۹, ۷۱۰
آشوری، جاوید (سرتیپ)/ ۴۰۰	آباده/ ۷۰۳, ۷۰۴
آغاجاری/ ۱۱۶	آتابای/ ۲۷۵
آفریقا/ ۴۷۸	آتشین، علی اکبر (سروان)/ ۳۲۵
آفریقای جنوبی/ ۱۴۷, ۱۶۰, ۳۱۵, ۳۲۹	آتن / ۱۸, ۴۸, ۳۵۴, ۴۸۴
آقاحسینی (گروهبان)/ ۲۰۳	آذربایجان شرقی/ ۱۱۵, ۲۵۶, ۲۵۸, ۵۶۸,
آقاخان تپه‌وری، یعقوب/ ۱۲۳	۶۳۸, ۷۲۵, ۷۲۷, ۷۳۰
آقازاده/ ۶۴۹, ۶۵۰	آذربایجان غربی/ ۳۱۸, ۳۲۶, ۳۳۶, ۳۳۹,
آق قلعه (روستا)/ ۵۷۹	۴۴۹, ۴۵۶, ۵۰۶, ۵۳۷, ۵۶۲, ۵۸۸, ۵۹۴,
آلبانی/ ۱۱۰	۶۰۶, ۶۳۸, ۶۹۴
آلیو (سوریه)/ ۵۵۳, ۵۵۲	آذربایجان/ ۲۲۳, ۲۴۶, ۳۲۵, ۳۲۷, ۳۶۴,
آل شبیر خاقانی، محمدطاهر (آیت‌الله)/ ۲۳۳,	۵۶۳, ۶۰۹
۳۲۴, ۳۹۳, ۴۳۹, ۴۶۳, ۴۹۴, ۵۰۷, ۵۴۵, ۵۵۸,	آذربزین، شاهپور (سپهبد)/ ۱۲۱, ۱۲۹
۵۶۵, ۵۶۶, ۵۷۴, ۵۷۶, ۵۸۶, ۵۸۷, ۶۸۸	آذرشهر/ ۱۸۰
آلمان غربی/ ۷۹, ۸۴, ۱۱۰, ۱۷۴, ۱۷۵, ۲۶۲,	آذری قمی، احمد (آیت‌الله)/ ۵۷۴, ۶۳۶,
۴۴۲, ۵۷۷, ۶۹۴	۶۳۹, ۶۴۵
آلمان/ ۶۱, ۶۲, ۶۳, ۶۴, ۱۰۱, ۱۰۲, ۱۱۰, ۱۷۱,	آذریون، حمید/ ۵۵, ۱۳۴
۲۰۲, ۲۷۲, ۳۴۳, ۴۶۷, ۴۷۸	آرام، نیلی/ ۱۲۵, ۳۷۲
آلووی/ ۶۲۲, ۶۲۳	آرژانتین/ ۶۱۸
	آریانپور (دریادار)/ ۱۴۶

- آمریکای لاتین / ۲۹۲
 آمریکا/ در اکثر صفحات
 آمل / ۵۷۴
 آموزش و پرورش / ۶۹۵
 آموزگار یگانه، سیروس / ۲۵۸, ۶۴۲
 آموزگار، جمشید / ۸۷, ۴۷۶
 آنجلمان (ستوان فرمانده) / ۶۲۶
 آهنی کمانگر، اسدالله / ۴۰۰
 آهنی، خان جان / ۴۵۸
 آیزنهاور / ۵۸۳
 ابراهیم، یوسف / ۵۸۴, ۵۸۵, ۵۹۴, ۵۹۵
 ۵۹۶, ۶۰۲, ۶۱۶
 ابراهیمی، احمد / ۳۷۰
 ابقتی، علی نصیر سعید / ۲۴۵
 ابن یوسف حدائق (آیت‌الله) / ۴۷۴
 ابوالفضل (ستوان دوم ارتش) / ۶۳۳
 ابوجعفر / ۲۰۴
 ابوشریف (عباس آقازمانی) / ۶۴۰, ۶۸۸
 اتحاد جماهیر روسیه شوروی ← شوروی
 اتریش / ۴۷۸
 اجویت، بُلنت / ۹۷
 احمد شاه / ۲۸۱
 احمدآباد / ۱۶۵, ۱۷۳
 احمدزاده، طاهر / ۱۸۰
 احمدی، سیداحمد / ۶۸۶
 اختراعی، مصطفی (سرلشکر) / ۳۴۲
 اخوان ملایری، ناصر / ۱۸۰
 اداره ضداطلاعات نیروی هوایی
 شاهنشاهی ایران / ۲۹۶
 اداره مهاجرت بریتانیا / ۱۸۹
 ادیسی / ۴۲
 ادیب، کمال / ۲۸۳
- ارتش شاهنشاهی ایران / ۳۷۲
 ارداقی، خسرو / ۱۱۵
 اردبیل / ۲۵۹, ۲۶۰, ۲۹۸, ۳۱۴
 اردکان / ۶۹۸
 اردلان، اسماعیل / ۲۱۹
 اردلان، ساسان / ۶۰۱, ۶۰۲, ۶۰۳, ۶۰۴
 اردلان، علی / ۱۱۵
 اروپا / ۴۹, ۵۱, ۶۱, ۶۷, ۱۰۱, ۱۰۴, ۱۲۵, ۱۷۹,
 ۲۳۵, ۲۸۹, ۲۹۲, ۴۴۲, ۵۹۶, ۶۱۶
 اروپای شرقی / ۹۴, ۳۴۳, ۳۵۱, ۴۶۷, ۵۱۱
 اروپای غربی / ۵۸۰
 ارومیه (رضاییه) / ۳۱۸, ۳۱۹, ۳۲۶, ۳۲۷, ۳۰۶,
 ۵۱۰, ۵۱۷, ۵۶۳, ۵۸۷, ۵۸۸, ۵۹۴, ۶۸۳, ۶۸۶
 ارون‌درود / ۴۶۴, ۵۶۲
 ازگله (منطقه) / ۶۸۳
 ازهری، غلامرضا / ۱۷, ۸۸, ۲۷۵, ۲۹۷, ۳۶۴,
 ۳۷۰
 اسپانیا / ۳۴۳
 اسپهبدی، عبدالعلی / ۶۹۵
 اسپهرام، ابراهیم (سرلشکر) / ۴۰۰, ۴۰۱
 اسپیرز / ۹۷
 استادیوم آریامهر (آزادی) / ۲۲۶
 استادیوم امجدیه / ۷۳۲
 استان فارس / ۱۰۴, ۱۳۷, ۲۶۶, ۲۸۶, ۳۷۰, ۳۷۶,
 ۴۳۳, ۴۳۶, ۴۳۸, ۴۶۹, ۵۰۸, ۵۱۰, ۵۱۱
 استرالیا / ۱۳۵
 استمپل، جان. دی / ۲۵, ۳۴, ۱۴۷, ۱۴۹, ۱۶۹,
 ۳۵۹
 استود، جیمی. ال. / ۴۴
 استوسل / ۱۰۲, ۶۰۴
 استون (ژنرال) / ۱۵۴
 اسد، حافظ / ۴۸۱, ۴۸۷

۵۰، ۵۳، ۵۴، ۵۶، ۸۶، ۹۱، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۳،	اسدی / ۶۰۸
۱۰۴، ۱۰۵، ۱۱۳، ۱۳۰، ۱۳۹، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۹۱،	اسرائیل / ۲۰، ۲۸، ۲۹، ۱۲۴، ۱۴۳، ۱۴۵،
۳۱۴، ۳۱۷، ۳۳۹، ۳۶۴، ۳۷۹، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲،	۱۶۰، ۲۰۰، ۲۲۲، ۲۳۴، ۲۴۰، ۲۴۳، ۲۷۸،
۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۵، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۶۹،	۳۱۵، ۳۲۹، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۵۳، ۳۷۰، ۳۹۴،
۴۷۰، ۴۷۳، ۴۷۴، ۵۱۸، ۵۲۶، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۵۵،	۳۹۷، ۳۹۸، ۴۰۸، ۴۱۰، ۴۲۳، ۴۲۵، ۴۲۶،
۵۶۹، ۵۷۲، ۵۸۵، ۶۲۳، ۶۲۵، ۶۳۹، ۶۴۹، ۷۰۸،	۴۴۹، ۵۴۲، ۶۱۲، ۶۴۰، ۶۹۳، ۶۹۸، ۷۰۶،
۷۰۹، ۷۱۱، ۷۱۶	۷۰۷، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۲۷، ۷۳۲
اصفهانیان فرد، حسین (سرگرد) / ۳۶۴	اسفندیاری (سرلشکر) / ۲۹۶
اصلاحات ارضی / ۴۸۷، ۴۸۵	اسفندیاری، حسینعلی (نماینده مجلس
اعلم، جمشید (سناتور) / ۳۴۲	شورای ملی) / ۴۰۰
افتخار، حبیب‌الله / ۱۲۴	اسکاندیناوی / ۴۶۷
افتخارمنش، ماشاءالله / ۲۸۳	اسکله خارک / ۱۷۵
افتخاری (سروان) / ۴۴۳	اسکودرو / ۲۲۰
افخم ابراهیمی، منصور (سپهبد) / ۴۰۰	اسکندر احمد، احمد / ۴۸۷
افراسیابی، بهادر / ۴۵۸	اسکندر زاده (سرهنگ) / ۶۲۵، ۶۲۴
افراسیابی، بیژن / ۴۹۶	اسکو / ۳
افرهی (سرهنگ) / ۲۶۲	اسلامی، حسن / ۱۱۵، ۳۰۳، ۶۸۵
افغانستان / ۱۰۲، ۲۱۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۳۷، ۴۲۱،	اسمیت، اسکات / ۴۵۵
۴۷۲، ۴۹۷، ۴۹۹، ۵۸۹، ۶۴۶، ۶۶۸، ۶۷۵	اسمیت، تام / ۷۹
اقیانوس هند / ۲۸۸، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۳۵، ۵۵۲، ۶۷۵	اسنو، جان / ۱۳۵
الجزایر / ۴۴۹، ۷۲۱	اشتوتگارت / ۶۱، ۶۳، ۶۴، ۱۷۱
الحکیم (عضو ساف) / ۳۹۴	اشراقی، شهاب‌الدین (آیت‌الله) / ۴۳۵
الداکر / ۱۷۰	اشراقی، محمدمهدی / ۳۱۴
الکسیر (قبیله) / ۴۸۰	اشرف‌زاده، سید کاظم / ۲۸۶
الکی (سرهنگ) / ۴۷۹	اشرفی، جمشید / ۴۶، ۵۱
الگار، حامد / ۶۰۴	اشرفی، مهدی (سرهنگ) / ۳۱۴
القانیان، حبیب / ۳۷۰، ۳۹۴، ۳۹۸، ۴۰۶، ۴۱۲،	اشمیت، هلموت (صدر اعظم آلمان) / ۹۵
۵۴۰، ۵۸۰	اصغر زاده (سرگرد) / ۴۱۱
الوانیه (روستا) / ۵۶۲	اصغر زاده، جلیل / ۴۰۰
الیتز / ۲۱	اصغری زاده، محمود / ۲۸۳
امارات متحده عربی / ۶۶، ۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۶	اصفهان / ۴، ۶، ۱۳، ۱۵، ۱۶، ۲۲، ۲۵، ۲۶،
امام رضا (ع) / ۳۱۵	۲۷، ۲۹، ۳۰، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۹، ۴۰، ۴۸،

- ۳۹۹, ۶۶۱, ۶۶۲, ۶۶۳, ۶۸۱
انجمن بانکداران ایران / ۴۶, ۴۷
انجمن بین‌المللی حقوقدانان / ۲۵۳
انجمن حقوق‌دانان ایرانی آزادیخواه / ۲۶
انجمن خبرنگاران خارجی / ۵۹۳
انجمن خدمات خارجی آمریکا / ۲۳۴, ۲۳۸
انجمن روانپزشکی ایران / ۴۱۲
انجمن کارمندان انقلابی وزارت امور خارجه / ۵۵
اندرسون (سرجوخه) / ۱۵۱
اندیمشک / ۱۶, ۱۷, ۴۶۵, ۶۸۹, ۷۱۰
انصاری (برادر سیروس) / ۴۶
انصاری، سیروس / ۴۶
انگلستان ← انگلیس
انگلیس / ۲۰, ۶۱, ۶۲, ۶۳, ۶۴, ۷۴, ۷۶, ۱۰۱,
۱۰۲, ۱۳۶, ۱۵۹, ۱۹۶, ۱۹۸, ۲۰۳, ۲۰۹, ۲۲۷,
۴۶۰, ۴۶۷, ۴۹۴, ۵۴۲, ۵۵۰, ۵۵۲, ۷۱۹, ۷۲۳,
۷۲۹
انورسادات، محمد / ۷۶, ۱۴۴, ۲۴۴, ۴۸۳, ۷۱۶
اودانل / ۷۲
اورامانات / ۴۶۰, ۶۸۳
اورشلیم / ۳۴۵
اوروگوئه / ۶۱۸
اوری، سرجوخه / ۱۵۰, ۱۵۴
اولیس / ۶۰
اویسی، غلامعلی (تیمسار) / ۳۵۹, ۴۱۲
آهرن / ۵۰۵
اهواز / ۳, ۱۶, ۱۷, ۴۲, ۲۰۱, ۲۰۲, ۲۰۴, ۲۱۲,
۲۱۳, ۲۲۷, ۲۷۶, ۲۹۶, ۳۰۴, ۳۲۴, ۴۴۵, ۴۶۵,
۴۶۶, ۴۸۰, ۴۸۷, ۴۹۹, ۵۱۴, ۵۲۲, ۵۳۷, ۵۴۲,
۵۴۵, ۵۵۴, ۵۶۳, ۵۶۶, ۵۷۵, ۵۷۶, ۵۷۷, ۶۱۰,
۶۳۹, ۶۸۵, ۶۸۸, ۶۸۹, ۶۹۴, ۷۱۰, ۷۲۲, ۷۲۳,
۶۲۳, ۴۳۷, ۳۶۰, ۷۱, ۴۳۷, ۴۳۷, ۶۲۳,
امام علی (ع) / ۷۱, ۳۶۰, ۴۳۷, ۶۲۳
امام موسی صدر / ۲۶۷, ۳۴۷, ۳۶۳, ۴۶۴,
۴۸۷
امام‌شهر (شاهرود) / ۱۸۰
امامیان (تیمسار) / ۴۵۶, ۴۵۷, ۵۸۳
امانی ← ایمانیان، علی اصغر (سرتیپ) / ۱۲۵
امانی، محمود (سرهنگ) / ۳۲۵
امیرانتظام، عباس / ۳۴, ۳۵, ۳۶, ۱۱۲, ۱۱۴,
۱۲۲, ۱۳۹, ۱۴۷, ۱۴۹, ۱۵۹, ۱۷۲, ۱۷۴,
۱۷۷, ۱۸۷, ۱۸۹, ۲۰۳, ۲۰۵, ۲۱۰, ۲۱۵,
۲۱۷, ۲۱۸, ۲۳۱, ۲۳۳, ۲۵۷, ۲۶۹, ۲۷۰,
۲۷۱, ۲۸۱, ۲۸۲, ۲۸۶, ۲۸۹, ۳۱۸, ۳۳۶,
۳۳۷, ۳۵۸, ۳۶۰, ۳۶۲, ۳۶۳, ۳۷۱, ۳۷۷,
۴۰۷, ۴۲۹, ۴۶۱, ۴۶۳, ۴۸۳, ۵۱۶, ۵۱۸,
۵۲۵, ۷۰۴
امیرانی، علی اصغر / ۲۰۴
امیررحیمی، سید عزیزالله / ۴۳۵, ۴۵۰,
۴۸۲, ۴۸۳, ۵۳۵, ۵۳۶, ۵۴۲, ۵۴۶, ۵۵۲,
۵۵۷, ۵۵۷, ۵۶۱, ۵۶۲, ۵۶۳, ۵۶۵, ۵۶۷,
۵۶۸, ۵۶۹, ۵۷۰, ۵۷۱, ۵۷۲, ۵۷۴, ۵۷۶,
۵۷۸, ۵۷۹, ۵۸۰, ۵۸۱, ۵۹۰, ۶۲۴, ۶۴۱
امیرعلایی، شمس‌الدین / ۲۷۷
امیرقهرمان، سیداسدالله / ۴۵۷
امیرمعز، اسدالله (سرتیپ) / ۴۰۰
امینی (سرگرد) / ۶۴۰
امینی افشار، غلامرضا ایرج (سرتیپ) /
۲۸۳
امینی، رضا (دکتر) / ۲۷۹, ۲۸۳
امینی، نصرت‌الله / ۱۳۷
انتشارات تایم لایف / ۲۸۹
انتشارات دانش نو / ۲۰۵
انجمن ایران و آمریکا / ۳۷۵, ۳۷۶, ۳۸۰

۹۱, ۸۹, ۸۸, ۸۵, ۸۰, ۷۱, ۵۶, ۵۴, ۵۳, ۵۲, ۵۱	ایالات متحده - آمریکا
۱۲۲, ۱۲۱, ۱۱۶, ۱۱۴, ۱۱۳, ۱۰۰, ۹۷, ۹۳, ۹۲	ایتالیا / ۳۴۳, ۴۶۷
۱۳۸, ۱۳۷, ۱۳۶, ۱۳۵, ۱۳۴, ۱۳۳, ۱۲۸, ۱۲۶	ایران / اکثر صفحات
۱۶۵, ۱۶۰, ۱۴۸, ۱۴۴, ۱۴۳, ۱۴۱, ۱۴۰, ۱۳۹	ایرانی، مهدی (دکتر) / ۵۹۰, ۵۹۱
۱۸۵, ۱۸۰, ۱۷۹, ۱۷۸, ۱۷۷, ۱۷۶, ۱۷۴, ۱۷۲	ایرانیپور، جمشید / ۳۸۲
۲۰۴, ۱۹۶, ۱۹۵, ۱۹۳, ۱۹۱, ۱۹۰, ۱۸۸, ۱۸۷	ایران شهر / ۵۳۵, ۶۸۶
۲۱۳, ۲۱۲, ۲۱۰, ۲۰۹, ۲۰۸, ۲۰۷, ۲۰۶, ۲۰۵	ایرانلو، علی اصغر / ۳۶۵
۲۲۹, ۲۲۷, ۲۲۶, ۲۲۴, ۲۲۳, ۲۱۹, ۲۱۷, ۲۱۶	ایریاس / ۱۱
۲۴۲, ۲۴۱, ۲۴۰, ۲۳۸, ۲۳۳, ۲۳۲, ۲۳۱, ۲۳۰	ایروانی، جهانگیر / ۵۴۲
۲۷۶, ۲۷۵, ۲۷۴, ۲۷۳, ۲۷۱, ۲۶۲, ۲۵۸, ۲۴۷	ایزدی (سرتیپ) / ۶۰۹
۲۹۹, ۲۹۸, ۲۸۶, ۲۸۳, ۲۸۱, ۲۷۹, ۲۷۸, ۲۷۷	ایزدی، علی محمد / ۱۱۵, ۲۸۵, ۷۱۱
۳۲۳, ۳۲۲, ۳۱۹, ۳۱۳, ۳۱۱, ۳۰۲, ۳۰۱, ۳۰۰	ایست، دانی (سرگروه بان) / ۳۲, ۳۳
۳۵۰, ۳۴۰, ۳۳۵, ۳۳۴, ۳۳۳, ۳۳۲, ۳۲۸, ۳۲۶	ایسلند / ۴۶۷
۴۳۴, ۴۲۴, ۴۲۱, ۴۲۰, ۴۱۷, ۴۱۶, ۳۷۱, ۳۷۰	ایلام / ۴۱۰, ۴۱۱, ۴۵۶, ۴۵۷, ۴۵۸, ۴۷۹
۴۹۴, ۴۹۲, ۴۹۰, ۴۸۷, ۴۸۶, ۴۸۵, ۴۷۱, ۴۵۹	۶۱۰
۵۲۰, ۵۱۶, ۵۱۵, ۵۱۱, ۵۰۸, ۵۰۶, ۴۹۶, ۴۹۵	ایمانی، اسدالله (سرهنگ) / ۳۲۷
۵۵۷, ۵۵۵, ۵۵۴, ۵۵۳, ۵۵۰, ۵۳۹, ۵۲۵, ۵۲۱	ایمانیان، اصغر (سرتیپ) / ۸۰, ۱۲۵, ۱۲۹
۵۸۱, ۵۷۹, ۵۷۸, ۵۷۶, ۵۶۸, ۵۶۷, ۵۶۵, ۵۶۴	
۶۷۹, ۶۷۴, ۶۶۸, ۶۵۹, ۶۵۷, ۶۵۲, ۶۴۶, ۶۰۶	
۷۱۳, ۷۱۱, ۷۰۹, ۶۹۷, ۶۸۰	ب
	بابل / ۶۸۴
باشگاه شهرداری آبادان / ۲۹۱	بابیسی (منطقه) / ۶۸۳
باصری نیا، محمدکریم / ۴۵۸, ۴۵۱	باتمانقلیچ / ۹۷
باقرآباد / ۳۶۱	بادپا، پرویز / ۱۷۷, ۱۸۰
باقرزاده، ایرج / ۲۸۹	بارتکو، سی. دبلیو. او / ۲۳۹
باکو / ۲۷۷	بارزانی، ملامصطفی / ۴۵۷
بالکان، مدحت / ۹۷	بارلو (سرهنگ) / ۱۰۵
بانک بین المللی ایران / ۴۵۹	بازار تبریز / ۵۰۱
بانک داریوش / ۴۵۹	بازار تهران / ۶۴۸
بانک شهریار / ۴۵۹	بازار زنجان / ۴۷۲
بانک مرکزی ایران / ۳۰۷, ۴۵۹, ۴۶۰	بازار شیراز / ۳۹۹
بانکوک / ۱۳۹, ۲۹۱	بازرگان (شهر مرزی) / ۶۷, ۶۹۴
بانک توسعه و سرمایه گذاری ایران / ۴۷, ۴۸	بازرگان، مهدی / ۱۴, ۲۹, ۳۴, ۳۵, ۳۷, ۴۲

برلین / ۶۰۴	بانک عمران / ۴۷, ۴۶
برمه / ۶۱۸	بانک فدرال رزرو / ۱۱۱
برنات / ۵۹۲	بانک مرکزی ایران / ۴۶, ۴۷, ۵۷, ۱۱۱
برنجیان، هاشم (سپهبد) / ۲۸۳, ۲۹۶	۶۷۰, ۱۲۵
بروجردی، حاج آقا حسین (آیت‌الله) / ۷۰۸	بانک ملی / ۳۱۵, ۵۵۸
بروکلین / ۵۹۱	بانه / ۵۶۶, ۵۸۸, ۶۰۶, ۶۸۶, ۶۹۰, ۷۰۹
برومند (سپهبد) / ۴۱۰, ۵۸۹	باهاما / ۲۶۰, ۴۹۱
بریتانیا ← انگلیس	بایندر / ۵۹۷, ۶۱۵, ۶۱۶, ۶۱۷, ۶۲۶
بصره / ۹۶	بجنوردی، سید محمدکاظم (استاندار) /
بغداد / ۸۷, ۹۵, ۲۷۱, ۴۸۱	۳۸۱, ۳۸۲, ۵۲۶
بقایی یزدی، محمد / ۳۷۰	بحرین / ۵۲۴, ۶۷۵
بقایی، عبدالحسین (دکتر) / ۴۳۴, ۴۳۷, ۵۲۴	بخارست / ۹۵
بگین، مناخیم / ۴۲۴, ۴۲۵, ۷۱۶	بخاش، شائول (متفکر یهودی) / ۴۰۱
بلالی (مأمور پلیس) / ۲۸۶	۴۱۰, ۴۱۱
بلژیک / ۳۴۳, ۴۶۷	بختیار، آقاخان / ۲۵۶
بلغارستان / ۲۳۱, ۲۳۲	بختیار، شاپور / ۷, ۸, ۱۲, ۱۴, ۱۷, ۲۲, ۲۳
بلغراد / ۹۵	۲۴, ۲۵, ۲۶, ۲۷, ۲۸, ۲۹, ۳۰, ۳۴, ۳۵
بلوچستان / ۲۲۳, ۲۴۶, ۲۵۸, ۲۶۰, ۲۶۱, ۲۶۲	۳۶, ۳۸, ۴۰, ۴۱, ۴۳, ۵۰, ۵۱, ۵۲, ۵۳
۲۶۹, ۲۷۰, ۲۷۴, ۲۷۵, ۲۷۶, ۲۷۸, ۲۸۶	۵۴, ۵۵, ۵۷, ۵۸, ۵۹, ۹۱, ۹۵, ۹۶, ۱۰۰
بلوریان، غنی / ۵۷۵	۱۲۰, ۱۲۲, ۱۲۴, ۱۲۶, ۱۶۹, ۲۰۷, ۲۳۲
بن / ۴۶, ۶۰۴	۲۳۳, ۲۴۶, ۲۵۸, ۲۸۰, ۳۰۵, ۴۰۳, ۴۰۴
بندر بوشهر / ۳۷۲	۴۶۸, ۴۶۹, ۴۸۳, ۵۸۰, ۶۴۲, ۶۴۴, ۶۵۰
بندر ترکمن (بندر اسلام/بندر شاه) / ۱۸۸, ۱۹۲	۶۹۲, ۷۰۵, ۷۱۹
بندر خرمشهر / ۳۹۹, ۴۰۰	بختیاری، اسدالله / ۳۶۵
بندر خمینی / ۷۲۳	بخشی آذر (سپهبد) / ۲۹۰
بندر شاهپور / ۶۲, ۶۳, ۶۶, ۶۸, ۷۰, ۳۲۹, ۵۹۴	بدره‌ای، عبدالعلی (تیمسار) / ۱۰۱, ۴۰۴
بندر ماهشهر / ۱۷۶	براون / ۵۹۶, ۶۰۱
بندرانزلی (پهلوی) / ۶۹۴, ۶۹۸, ۷۰۹, ۷۱۰, ۷۱۱	برزیل / ۴۶۷
۷۲۱, ۷۲۲	برزین، مسعود / ۱۳, ۲۸۳
بندرعباس / ۱۹, ۴۰, ۶۶, ۶۷, ۱۰۵, ۲۲۷, ۲۶۶	برژنف، لئونید / ۹۴
۳۱۷, ۳۲۵, ۴۵۹, ۵۵۵	برژینسکی، زبینکو / ۹۴, ۹۵, ۶۱۸, ۶۹۶
بنکدارپور، م. / ۶۹, ۷۰	برق لامع، یعقوب / ۸۲, ۸۳

- بنی هاشمی / ۳۶۱
 بنی احمد، احمد / ۱۷۴، ۱۷۹، ۱۸۰، ۳۷۳
 بنیاد پهلوی / ۷۰، ۵۲۸
 بنی اسدی، حسین / ۳۲۸، ۳۳۴، ۶۷۴، ۶۸۰
 بنی اسرائیل (قوم) / ۷۱۶
 بنی پور (سرهنگ) / ۳۱۲
 بنی صدر، ابوالحسن / ۴۰، ۴۳، ۵۲، ۷۰، ۲۱۱، ۲۷۵، ۲۸۴، ۳۴۵، ۳۷۷، ۵۸۸، ۶۴۷، ۶۹۲، ۷۰۴، ۷۳۴
 بنی صدر، فتح الله / ۵۴۹
 بوتغلیقه، احمد / ۴۴۹
 بوتو، ذوالفقار علی / ۲۸۰، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۵
 بورچیل، جان / ۷۹
 بوردا (منطقه) / ۴۹۷
 بوشهر / ۱۰۵، ۱۷۵، ۱۸۰، ۲۶۵، ۲۹۷، ۳۴۶
 بوکانان / ۹۵
 بوکان / ۷۰۲
 بولینگ، کلاوس / ۶۰۴
 بويس، اسکيپ / ۱۵۵، ۱۵۶
 بوينوس آيرس / ۶۱۹
 بهادران، مسعود / ۶۷۶، ۶۷۷
 بهادری، بهادر / ۲۸۳
 بهبهان / ۲۲۷، ۲۸۹
 بهبهانی، محسن / ۵۸۲
 بهرامی (فرماندار کرمان) / ۴۷۲، ۶۲۶
 بهزاد نیا (معاون وزارت ارشاد) / ۵۸۴
 بهزادنيا، علی / ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۸۶، ۵۹۳، ۵۹۴، ۶۰۸، ۶۱۶، ۶۱۷، ۶۴۸، ۶۴۹، ۷۱۷، ۷۱۸
 بهزادی، علی / ۵۳۲
 بهشت زهرا / ۱۲، ۱۴، ۱۶، ۲۵، ۲۸، ۲۲۶
- ۶۵۹، ۶۵۸
 بهشتی، سيد محمدحسين (دکتر) / ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴، ۴۴۶، ۴۵۱، ۶۴۴، ۶۴۷، ۷۰۴، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۱۶
 بهشهر / ۱۳۳، ۱۳۵، ۱۳۸، ۲۷۳
 بهکار، محمد / ۴۴۳
 بهنود، مسعود / ۶۳۱
 بی.بی.سی / ۲۷۹، ۶۰۸، ۷۳۰
 بيدآبادی، سيداحمد (تيمسار) / ۸۰، ۱۴۷، ۱۶۳، ۱۶۶
 بيدئيلند (تأسيسات نفتی) / ۲۱۶
 بيرجند / ۴۹۶
 بيرمنگهام / ۳۵۷، ۴۵۵
 بيروت / ۴۸۳
 بيگلری (دریادار) / ۱۰۱، ۵۹۰
 بيل، جيمز / ۱۸۸، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵
 بیمارستان شیر و خورشید / ۲۵۰
- پ
 پاپازيان (دکتر) / ۵۱۵
 پادگان بهبهان / ۵۷۲
 پادگان جلدیان / ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۴۴
 پادگان خمینی (جمشیدیه) / ۴۹۰، ۵۷۴
 پادگان شاه پسند / ۲۶۱
 پادگان فرح آباد / ۱۶۳، ۱۶۷، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹
 پادگان گارد شاهنشاهی / ۹۰
 پادگان لویزان / ۴۰۵، ۶۵۳
 پادگان مهاباد / ۳۱۸، ۶۹۰
 پادگان نظامی انجیره / ۴۷۹
 پادگان نظامی نی خزر / ۴۷۹
 پادگان نظامی هلاله / ۴۷۹
 پادگان هوایی دوشان تپه / ۵۸۸

پایگاه دوشان تپه / ۳۶۲	پارساکیا / ۵۲۹, ۵۳۵
پایگاه شیراز / ۵۵۶	پاریس / ۷, ۸, ۱۰, ۱۳, ۲۰, ۲۶, ۳۶, ۳۷,
پایگاه علی آباد (قم) / ۳۶۳	۴۲, ۴۶, ۶۳, ۷۰, ۸۷, ۱۳۹, ۲۳۱, ۲۷۴,
پایگاه نظامی باغشاه / ۱۲۱	۲۷۷, ۳۲۱, ۴۷۸, ۵۶۰, ۵۶۵, ۵۸۶, ۵۹۶,
پایگاه نظامی چابهار / ۳۳۵	۶۵۰, ۶۸۴, ۷۰۵
پایگاه نظامی عباس آباد / ۳۶۲	پازانان / ۱۱۶, ۱۱۷
پایگاه نظامی علی آباد / ۳۶۳	پاسگاه ژاندارمری سرو / ۶۰۶
پایگاه نیروی دریایی چابهار / ۲۰۱	پاسگاه ژاندارمری شلمچه / ۵۸۲
پایگاه وحدتی دزفول / ۱۰۵	پاسه (ستوان) / ۶۲۵
پایگاه هوایی آندروز / ۲۳	پاکروان، حسن / ۲۰۷, ۲۹۳
پایگاه هوایی بندرعباس / ۳۶۳	پاکستان / ۱۰۲, ۱۳۸, ۱۷۹, ۲۸۲, ۲۸۵,
پایگاه هوایی چابهار / ۱۶۳	۴۰۷
پایگاه هوایی خاتمی / ۲۹, ۳۰, ۴۹	پالاتینسک (منطقه) / ۵۵۲
پایگاه هوایی دوشان تپه / ۹۰, ۲۴۰	پالایشگاه آبادان / ۱۷۶, ۳۱۵, ۳۶۶, ۵۱۴,
پایگاه هوایی مصدق (وحدتی) / ۶۳۶, ۶۳۷	۵۷۳, ۶۸۹
پترسن / ۱۵۷	پالایشگاه تبریز / ۳۹۴, ۵۱۴
پتن (ژنرال) / ۵۳۶	پالایشگاه تهران / ۳۶۶, ۵۱۴
پرایر (کشیش) / ۳۰۱	پالایشگاه شهر ری / ۵۷۳
پرایور، رابرت / ۷۳, ۷۴, ۷۵, ۷۶	پالایشگاه شیراز / ۳۶۶, ۴۳۰, ۴۳۲, ۵۱۴
پرشت، هنری / ۷۱۲, ۷۱۳, ۷۱۴, ۷۱۵	پالایشگاه کرمانشاه / ۳۶۶, ۵۱۴
پروردی لشگری (گروهان شهربانی) / ۶۳۳	پالایشگاه ماهشهر / ۳۰۴
پرورش، رضا (سرتیپ) / ۲۶۲, ۲۹۶, ۲۹۷, ۳۱۰,	پالیزبان (تیمسار) / ۲۷۹, ۳۵۹, ۳۶۴, ۳۶۶,
۳۸۱, ۴۱۰	۳۶۷, ۳۷۲, ۳۸۸, ۵۶۱, ۵۶۳, ۶۹۲
پرویز، عرفان / ۳۴۳, ۳۷۴, ۳۷۵	پانزده خرداد (۱۳۴۲) / ۴۴۸, ۴۴۹
پرویز، منوچهر / ۳۷۱	پاوج / ۳۰۷
پزشک پور، محسن / ۲۲۷	پاوه / ۶۳۳, ۶۴۱
پژمان، جلال (سپهد) / ۴۰۰	پایگاه استراق سمع / ۱۳۸, ۱۴۰
پک / ۹۶	پایگاه جاسوسی آمریکا / ۱۳۴, ۱۳۶, ۳۰۷
پکن / ۹۵	پایگاه دریایی بوشهر / ۴۱۸
پلی سنس / ۳۸۸, ۳۸۹, ۳۹۰	پایگاه دریایی چابهار / ۱۶۲, ۱۶۳, ۱۶۶,
پنامون، لاری. ا. / ۱۲۴	۱۶۷
پنمن (گروهان) / ۱۵۰, ۱۵۲	پایگاه دریایی خرمشهر / ۱۸۵, ۱۸۶, ۴۰۸

تایوان / ۴۸۴	پورسرتیپ، محمد / ۴۸۶
تبریز / ۳، ۴، ۵۳، ۵۶، ۷۲، ۷۶، ۷۸، ۸۰، ۸۱، ۸۴،	پهلوی، اشرف / ۵۸۵
۸۶، ۹۱، ۹۲، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۳، ۱۱۳، ۱۳۱،	پهلوی، دیبا (فرح) / ۱۲۴، ۲۰۹
۱۴۳، ۱۴۵، ۱۴۷، ۱۶۳، ۱۶۶، ۱۷۴، ۱۷۹، ۱۸۰،	پهلوی، رضا (پسر محمدرضا) / ۲۳
۱۸۸، ۱۹۲، ۲۳۳، ۲۳۸، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۶۵، ۲۶۶،	پهلوی، رضا (شاه) / ۴۸۹
۲۷۶، ۲۷۷، ۲۸۱، ۲۸۷، ۲۹۱، ۲۹۸، ۳۰۶، ۳۲۲،	پهلوی، غلامرضا (شاهپور) / ۲۷۵
۳۲۵، ۳۲۶، ۳۴۲، ۳۴۶، ۳۹۶، ۵۳۰، ۵۴۷، ۵۴۸،	پهلوی، فاطمه / ۴۹۱
۵۵۰، ۵۵۵، ۵۸۷، ۵۸۸، ۶۳۷، ۶۳۸، ۷۰۵، ۷۱۷،	پهلوی، محمدرضا / ۸۸، ۱۷۴
۷۲۵، ۷۲۶، ۷۲۷، ۷۳۰	پیراسته / ۴۷
تبریزی، ایرج / ۳۲۹	پیرامی، کریم / ۶۴۱
تجدد، هوشنگ / ۱۲۳	پیرانشهر / ۵۰۶، ۵۰۹، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۲۲،
ترکمن صحرا / ۱۸۸، ۲۵۲، ۲۵۴، ۲۶۰، ۲۶۱،	۵۳۷، ۵۴۴، ۵۵۴
۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۸، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۸۰، ۲۸۳، ۲۸۸،	پیرحسینی، حسن / ۶۹۱، ۶۹۲، ۶۹۳
۶۵۳	پیمان سالت / ۹۴، ۹۵
ترکیه / ۶۷، ۸۸، ۹۷، ۱۰۲، ۱۰۴، ۱۱۲، ۱۴۷، ۴۴۷،	پیمان سنتو / ۱۹۳، ۱۹۵، ۲۰۹، ۲۱۸
۵۱۰، ۵۸۰، ۵۸۶، ۵۸۷، ۶۰۶، ۶۹۴	پیمان صلح خاورمیانه / ۲۳۸، ۳۵۳
ترگهور / ۵۸۸	پیمان صلح مصر و اسرائیل / ۲۳۲، ۲۴۲،
ترمینال دریایی خارک / ۱۵۸	۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۷۱، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۴۱،
تروتسکی / ۵۴۲	۶۵۴، ۶۴۳
تره کی، نورمحمد / ۲۱۵، ۴۲۱	پیمان ناتو / ۱۳۳، ۱۳۵، ۲۰۹، ۶۱۹
تریپولی / ۶۱۹	پیمان، حبیب‌الله / ۵۸۲
تسلیمی، منوچهر / ۱۲۵، ۳۷۱	
تسه تونگ، مائو / ۲۷۸، ۶۵۳	ت. ث
تفنگچی، حمزه / ۳۶۵	تاج، عباس (وزیر نیرو) / ۱۱۵، ۴۰۵، ۵۴۳
تقوی، مهدی / ۱۲۵	تاخی نجفی (ستوان) / ۳۱۴
تنگه تسوسیمما / ۵۵۲	تارخ، جهانگیر / ۱۶۷، ۱۶۳، ۱۶۶
تنگ، شیائو پنگ / ۹۴، ۹۵	تامپسون، کی / ۱۱۷
تنگه هرمز / ۶۰۱	تامس، ریک / ۱۵۴، ۲۱۲
توانگری، فریدون (آرش) / ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۱۸	تامست / ۶۴۲، ۶۴۷، ۶۴۸، ۶۵۶، ۶۵۸
تورنتو / ۵۵۲	تای (ژنرال) / ۴۱۰، ۵۸۹، ۵۹۵
توژال / ۴۵۷	تایت / ۲۶۲
توسلی، محمد / ۱۴۷	تایلند / ۴۸۴

- توفیقی (سرهنگ دوم) / ۲۶۲
 توکلی (توسلی) / ۱۴۷
 توکلی، محمد / ۱۳۰
 توکلی، نصرالله (سرهنگ) / ۱۵۵، ۱۱۴
 توکیو / ۶۳
 توند (روستا) / ۵۳۸
 تهران ژورنال / ۵۹، ۱۲۴، ۱۲۸، ۱۳۰، ۱۳۱
 ۱۳۳، ۱۳۶، ۱۷۲، ۱۷۳، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۳۴۳، ۳۷۴
 تهران / اکثر صفحات
 تهرانی / ۲۸
 تيارت، پت / ۷۹
 ثابت، جواد / ۳۶۴
 ثنایی، سلمان / ۴۹۴
- ج**
 جابرانصاری، همایون / ۲۵۸
 جاشیم لیب، هالش / ۶۹۵
 جامعه روحانیت تهران / ۳۹۶
 جامعه یهودی ایران / ۳۷۷
 جانسون، اچ. اف (سروان) / ۱۲۲، ۱۵۴، ۱۹۹، ۲۲۲، ۲۴۵، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۶۷، ۴۲۷، ۴۳۰، ۴۵۸، ۴۶۲، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۷۰، ۴۷۵، ۴۸۰، ۴۸۵، ۴۹۷، ۵۰۵، ۵۰۸، ۵۲۰، ۵۹۴
 جانسون، لیلیا / ۶۵۵
 جانوف، اشرف احمد / ۲۶۴
 جاویتز (سناتور) / ۳۹۸، ۴۰۲، ۴۱۴، ۷۲۰
 جاویدمهر، قاسم / ۳۹۱
 جبهه پایداری عرب / ۴۰۷
 جبهه خلق برای آزادی فلسطین / ۴۴۵
 جبهه دمکراتیک ملی / ۱۶۵، ۱۸۰، ۱۹۵، ۱۹۶، ۲۰۵، ۲۱۴، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۶، ۲۲۷
- ۲۴۹، ۳۱۱، ۳۵۰، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۶۳، ۴۷۷، ۴۷۹، ۵۰۰، ۵۰۲، ۵۶۴، ۵۶۸، ۵۸۶، ۶۰۵، ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۳۹
 جبهه ملی / ۲۹، ۳۷، ۵۱، ۸۶، ۹۲، ۱۶۵، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۹۳، ۱۹۹، ۲۰۱، ۲۱۴، ۲۲۴، ۲۳۳، ۲۴۹، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۷۷، ۲۷۹، ۳۰۲، ۳۱۱، ۳۲۰، ۳۲۹، ۳۳۹، ۳۴۰، ۳۴۳، ۳۵۰، ۳۶۴، ۳۶۶، ۳۷۳، ۴۰۹، ۴۳۹، ۴۶۳، ۴۶۹، ۴۸۲، ۵۰۰، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۱۶، ۵۱۹، ۵۶۸، ۵۷۰، ۵۸۶، ۶۰۷، ۶۴۴، ۶۴۶
 جذبی (سرهنگ) / ۶۲۶
 جردن، ال / ۱۵۴
 جریری، محمد / ۶۹۶
 جزنی، بیژن / ۵۵
 جزیره خارک / ۱۳۴، ۶۸۹
 جزیره قشم / ۲۲۵، ۲۲۷
 جزیره کیش / ۲۵۶
 جزیره مسیرا / ۴۸۳
 جزیره مینو / ۵۶۲، ۵۸۲، ۵۹۳
 جعفرآباد (کرمانشاه) / ۳۸۹
 جعفری (دکتر) / ۴۹۹
 جعفری (سروان پلیس) / ۳۰۲
 جعفری، شعبان / ۱۷۷، ۱۸۰
 جعفری، فضل الله (سرهنگ) / ۳۱۴
 جعفری، مصطفی / ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۷۴، ۳۷۵
 جعفریان، محمود / ۱۰۱، ۲۰۰، ۲۰۳
 جلدیان (روستا) / ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۵۰، ۵۷۴
 جلفا / ۶۷
 جلود، عبدالسلام (سرهنگ) / ۳۴۰
 جلیل پور طوسی (سرهنگ) / ۴۵۸
 جم، فریدون (ارتشبد) / ۷، ۸
 جنبش آزادی ملت ایران (جاما) / ۳۲۹
 جنبش آزادیبخش فلسطین / ۱۲۴

چین / ۹۴, ۹۵, ۲۸۴, ۲۹۲

ح

حائری شیرازی، محی‌الدین (آیت‌الله) / ۳۷۶

حائری یزدی، مهدی (دکتر) / ۵۹۸, ۵۹۹, ۶۰۰

حاج سیدجوادی، علی اصغر / ۵۵, ۶۳

حاج طرخانی، تقی / ۵۴۹, ۵۷۳

حاجی فرجی، پرویز / ۴۵۱, ۴۵۸

حاجی لطفی / ۴۳۵, ۴۵۱

حاضر، امیرهوشنگ (سرهنگ) / ۴۰۰

حامدیان، هوشنگ / ۴۴۳

حبیبی، حسن / ۶۸۱

حجازی، (فخرالدین) / ۷

حجت کاشانی، علی / ۲۹۳

حدادی، علی اصغر / ۲۱۴

حریری (دکتر) / ۶۶۸, ۶۸۶

حزب اتحادالمسلمین / ۶۹۵

حزب بعث عراق (الثوره) / ۴۸۱

حزب پان‌ایرانیست / ۶۰۵, ۲۲۶, ۲۲۷

حزب توده / ۴۰, ۴۲, ۱۲۱, ۱۲۲, ۱۳۹, ۱۶۳

حزب ۱۶۵, ۱۶۷, ۲۰۹, ۲۱۰, ۳۰۱, ۳۰۲, ۳۱۱, ۳۲۸

حزب ۳۵۲, ۳۷۳, ۴۴۸, ۶۰۵, ۶۳۸, ۷۰۱, ۷۲۹

حزب جبهه دمکراتیک ملی / ۴۷۹, ۵۰۱

حزب جمهوری اسلامی / ۲۲۰, ۲۲۱, ۲۲۶

حزب ۳۱۵, ۳۲۸, ۳۴۵, ۳۴۶, ۳۴۸, ۳۵۹, ۳۶۸, ۴۱۳

حزب ۴۳۴, ۴۳۹, ۴۴۷, ۴۶۳, ۵۶۷, ۶۰۵, ۶۰۷, ۶۱۳

حزب ۶۴۴, ۶۴۷, ۶۹۱, ۶۹۶, ۶۹۸, ۷۱۲, ۷۱۵, ۷۱۶

حزب ۷۱۸, ۷۲۳, ۷۲۸, ۷۲۹, ۷۳۲

حزب جمهوری خلق مسلمان / ۳۵۹, ۴۷۱, ۵۴۷

حزب ۶۰۷, ۶۱۳, ۶۹۲, ۷۱۶

حزب جمهوری خواه آمریکا / ۴۳۷

حزب جمهوریخواهان خلق مسلمان / ۳۲۵

جنبش انقلابی خلق مسلمان / ۵۸۲

جنبش زنان در آمریکا / ۱۸۹

جنبش غیرمتعهدها / ۲۱۸

جنبش مسلمانان مبارز / ۵۸۲

جنبش مشروطه‌خواهی (۱۹۰۶) / ۲۰۵

جنگ جهانی دوم / ۷۶

جنوب لبنان / ۱۴۴, ۱۴۵, ۳۴۲, ۳۴۶, ۳۶۳

۷۰۷

جوادی (نویسنده) / ۵۳

جهاد سازندگی / ۶۷۷

جهان بیگلری، عطاءالله / ۴۰۱

جهانبانی، نادر (سپهبد) / ۲۰۰, ۲۰۳

جهانبینی، عباسعلی / ۳۴۳

جهرم / ۸۶, ۴۳۸

حبش، جرج / ۳۷۳, ۴۴۴, ۴۴۵, ۶۴۴

چ

چابهار / ۲۵۹, ۳۳۵

چریکهای فدایی خلق (مارکسیست) / ۵۵

چریکهای ۶۰, ۹۸, ۱۰۳, ۱۱۳, ۱۱۵, ۱۲۶, ۱۳۷

چریکهای ۱۴۱, ۱۴۲, ۱۴۳, ۱۵۷, ۱۶۵, ۱۸۳, ۱۸۷

چریکهای ۱۸۸, ۱۹۰, ۲۰۶, ۲۰۸, ۲۱۵, ۲۱۶, ۲۲۳

چریکهای ۲۲۵, ۲۲۷, ۲۴۷, ۲۴۹, ۲۵۲, ۲۵۴, ۲۶۸

چریکهای ۲۷۴, ۲۷۶, ۲۷۹, ۲۸۰, ۲۸۱, ۲۸۳, ۲۸۴

چریکهای ۲۸۵, ۳۰۷, ۳۱۰, ۳۱۱, ۳۲۲, ۳۳۱, ۳۴۷

چریکهای ۳۵۰, ۳۵۲, ۳۵۹, ۳۶۴, ۳۶۶, ۳۷۳, ۳۸۷

چریکهای ۴۱۴, ۴۶۱, ۴۹۸, ۵۰۲, ۵۱۷, ۵۱۸, ۵۸۶

چریکهای ۶۰۵, ۶۳۷, ۶۳۸, ۶۳۹, ۶۵۴, ۶۶۵, ۶۸۸

چمران، مصطفی / ۶۰۹, ۶۱۰, ۶۴۴, ۶۸۰

چهارمحال و بختیاری / ۷۱۰, ۶۸۸, ۶۸۷

چهارمحال و بختیاری / ۴۶۹

چه‌گوارا، ارنستو / ۵۳۹

- خ
- خاتمی (سرهنگ) / ۲۶۲
- خاتمی، محمدجواد / ۴۲
- خادمی (آیت‌الله) / ۲۶, ۳۹, ۴۹, ۵۶, ۹۱, ۹۸, ۹۹, ۱۰۰, ۳۸۰, ۳۸۱, ۳۸۲, ۴۰۲, ۴۷۰, ۴۷۴
- خاش / ۶۸۶
- خاقانی، عیسی / ۵۷۶, ۵۵۸, ۵۰۷
- خالقی (سرلشکر) / ۶۸۷
- خامنه‌ای، سیدعلی (آیت‌الله) / ۶۸۸, ۶۸۷, ۵۸۲
- خان مقدم، مصطفی / ۳۴۲
- خانمرادی، امیرحسین / ۳۹۴
- خاورمیانه / ۱۹۰, ۱۹۵, ۱۹۹, ۲۰۲, ۲۷۷, ۳۰۸, ۳۱۳, ۳۴۴, ۳۴۵, ۵۱۹, ۵۸۹, ۶۰۱, ۶۱۶
- خبرگزاری آسوشیتدپرس / ۱۵, ۱۶, ۲۶, ۵۱, ۷۶, ۲۶۳, ۲۶۴, ۲۷۴, ۲۸۹, ۳۵۸, ۶۴۸, ۶۴۹
- خبرگزاری ان. بی. سی / ۶۰۸, ۶۱۳, ۶۱۵
- خبرگزاری ای. بی. سی / ۱۰, ۱۱
- خبرگزاری ایزوستیا / ۲۲۷, ۲۶۴
- خبرگزاری پارس / ۲۰۳, ۴۶۰, ۴۸۷, ۴۹۳, ۵۱۱, ۵۴۲, ۵۷۲, ۵۸۷, ۶۴۲, ۶۴۳, ۶۴۹, ۶۸۴, ۷۰۲
- خبرگزاری تاس / ۲۰, ۲۶۳, ۲۶۴
- خبرگزاری تایم - لایف / ۲۸۹
- خبرگزاری رویتر / ۴۱۸, ۵۸۴, ۶۴۸
- خبرگزاری عراق / ۴۸۱
- خبرگزاری فرانس پرس / ۲۰, ۲۳۲, ۲۵۸, ۲۶۶, ۵۶۲, ۷۲۳
- خبرگزاری لندن / ۷۲۳, ۷۲۴, ۷۲۷
- خبرگزاری ملی (پارس نیوز) / ۲۰۰, ۵۱۱
- خبرگزاری واشنگتن دی. سی / ۷۲۳
- خبرگزاری یونایتدپرس / ۵۸, ۵۹, ۱۹۰, ۶۴۸
- خداداد کادیه، علی (ستوان سوم) / ۳۶۵
- خراسان / ۱۸۰, ۳۲۵, ۴۹۹
- حزب دمکرات کردستان / ۲۷۹
- حزب دمکرات آذربایجان / ۵۴۸
- حزب دمکرات آمریکا / ۴۳۷
- حزب دمکرات کردستان (عراق) / ۲۱۹
- حزب سوسیالیست کارگران / ۵۲۴, ۶۱۳
- حزب کمونیست ایران / ۵۳, ۱۳۴
- حزب کمونیست آلمان غربی / ۳۵۲
- حزب کمونیست چکسلواکی / ۳۵۲
- حزب کمونیست شوروی / ۳۵۲
- حزب ملت ایران / ۴۸۲
- حزب ملل اسلامی / ۳۸۱
- حسن البکر / ۴۶۶, ۴۸۷
- حسن پور / ۳۰۴
- حسینی (آیت‌الله) / ۴۴۸
- حسینی، احمد / ۳۶۵
- حسینی، شیخ عزالدین / ۲۲۳, ۲۵۴, ۴۵۰, ۵۰۹, ۵۱۰, ۵۶۶, ۶۰۶, ۷۱۰
- حسینی پور، بهرام / ۳۱۴
- حسینییه ارشاد / ۵۴, ۲۸۳, ۲۸۵
- حضرت محمد (ص) / ۳۶۸, ۴۰۸
- حضرت موسی (ع) / ۷۱۶
- حقانی، غلامحسین (آیت‌الله) / ۳۶۳, ۹
- حق پرست، علیرضا / ۳۲۵
- حقدان (دکتر) / ۳۸۱
- حقگو، جمشید / ۵۳۷, ۵۶۲, ۶۰۶, ۶۹۴
- حمزه‌لوئی، علی (سروان) / ۴۴۳
- حوزه علمیه قم / ۴۷۳, ۷۰۸

۴۰۹, ۴۱۷, ۴۱۸, ۴۳۶, ۴۳۹, ۴۴۵, ۴۴۶, ۴۶۳,	خرم، رحیم‌علی / ۱۲۵, ۲۰۷, ۳۷۰
۴۷۲, ۴۸۰, ۴۸۱, ۴۸۷, ۴۸۹, ۴۹۴, ۴۹۹, ۵۰۶,	خرم‌آباد / ۲۹۶, ۴۷۲
۵۰۷, ۵۱۳, ۵۱۴, ۵۱۷, ۵۲۵, ۵۴۲, ۵۴۵, ۵۵۱,	خرمشهر / ۶۷, ۱۱۳, ۱۸۶, ۲۳۳, ۲۹۶,
۵۵۵, ۵۵۸, ۵۶۱, ۵۶۲, ۵۶۳, ۵۶۶, ۵۶۷, ۵۷۱,	۳۹۹, ۳۹۳, ۳۹۰, ۳۸۷, ۳۸۵, ۳۲۴, ۳۱۴
۵۷۲, ۵۷۳, ۵۷۴, ۵۷۵, ۵۷۶, ۵۹۲, ۶۰۹, ۶۴۲,	۴۰۳, ۴۱۸, ۴۴۵, ۴۶۰, ۴۶۵, ۴۹۴, ۴۹۹,
۶۸۴, ۶۸۸, ۶۸۹, ۶۹۰, ۶۹۲, ۶۹۴, ۷۰۹, ۷۱۰,	۵۰۲, ۵۱۳, ۵۲۲, ۵۴۵, ۵۵۴, ۵۵۸, ۵۶۳,
۷۲۲	۵۶۴, ۵۶۵, ۵۶۶, ۵۷۲, ۵۷۵, ۵۷۶, ۵۸۲,
خوشنام، حسنعلی (ناخدا) / ۴۰۸	۵۸۷, ۵۸۸, ۶۰۹, ۶۵۳, ۶۸۵, ۶۸۶, ۶۸۸,
خیرخواه، حمید / ۴۴۳	۶۸۹, ۶۹۴, ۷۰۲, ۷۱۰
د	خسروداد (تیمسار) / ۵۰, ۹۹, ۲۹۸, ۲۹۹,
دادستان کل کشور / ۲۵۵, ۲۵۸	۴۰۳, ۴۰۴, ۴۰۵
دادستانی ارتش / ۴۵۰	خلخال (آذربایجان) / ۶۳۱
دادستانی انقلاب اسلامی / ۶۴۳	خلخال، صادق (آیت‌الله) / ۳۷۱, ۴۱۷,
دادستانی عمومی و انقلاب (تهران) / ۴۰۰	۴۱۸, ۴۳۲, ۴۴۵, ۴۴۶, ۴۶۱, ۴۶۲, ۵۶۳,
دادگاه انقلاب (تبریز) / ۴۵۸	۶۳۳, ۶۴۲, ۷۱۰, ۷۱۶
دادگاه انقلاب (تهران) / ۳۶۱, ۴۵۸	خلیج فارس / ۶۷, ۶۸, ۱۰۲, ۱۴۴, ۱۴۵,
دادگاه انقلاب (دزفول) / ۴۵۸	۱۵۸, ۱۵۹, ۱۸۶, ۱۹۰, ۲۲۷, ۲۶۵, ۲۸۸,
دادگاه انقلاب (مشهد) / ۴۲۰	۳۳۵, ۳۳۶, ۳۶۹, ۴۱۱, ۴۱۲, ۴۴۶, ۴۴۹,
دادگاه انقلاب / ۱۷۲, ۱۷۳, ۱۷۴, ۱۷۷, ۱۹۶,	۴۶۰, ۴۹۵, ۵۹۶, ۵۹۷, ۶۷۵, ۷۰۳,
۲۰۷, ۲۰۹, ۲۷۶, ۲۷۷, ۲۷۹, ۲۸۳, ۳۰۴, ۳۱۴,	۷۰۷
۳۴۸, ۳۶۳, ۳۶۴, ۳۷۱, ۳۹۱, ۳۹۴, ۴۰۵, ۴۰۸,	خمین / ۴۳۸
۴۱۲, ۴۱۷, ۴۱۸, ۴۱۹, ۴۲۰, ۴۳۲, ۵۱۸, ۵۳۶,	خمینی، روح‌الله (آیت‌الله) / اکثر صفحات
۵۵۶, ۵۸۷, ۶۱۰, ۶۳۳, ۶۴۵, ۶۹۴	خمینی، مصطفی (آیت‌الله) / ۷۰۴
داراب / ۴۳۸	خواجه‌نوری، عبدالله (تیمسار) / ۱۴۷, ۱۶۲,
دارشویی (ایل بختیاری) / ۳۸۲	۱۶۶
دارشویی، امیر امان‌الله / ۳۸۲	خواجه‌نوری، علی محمد (سپهبد) / ۲۸۶,
دانشکده افسری (تهران) / ۴۵۸	۲۸۹, ۲۹۰
دانشکده پزشکی (دانشگاه بیلر) / ۳۲۱	خوانسار / ۱۳۰
دانشکده پلیس (تهران) / ۱۶۹	خوزستان / ۶۷, ۱۱۵, ۱۲۷, ۲۰۷, ۲۱۳,
دانشکده امور اداری دانشگاه تهران / ۱۶۰	۲۳۲, ۲۳۳, ۲۴۶, ۲۵۲, ۲۵۳, ۲۶۹, ۲۷۰,
دانشکده داروسازی دانشگاه پهلوی	۲۸۶, ۲۸۸, ۲۸۹, ۲۹۰, ۳۱۵, ۳۲۴, ۳۳۵,
	۳۶۶, ۳۶۹, ۳۹۲, ۳۹۳, ۳۹۹, ۴۰۳,

دانشگاه نیویورک / ۶۰۱	(شیراز) / ۱۶۰
دانشور (سرتیپ) / ۲۶۲	دانشکده علوم و تکنولوژی / ۱۶۰
دانشی، غلامحسین / ۲۰۳, ۲۰۰	دانشکده فنی (تهران) / ۱۶۰, ۱۶۴
داوران، احمد / ۱۶۱	دانشگاه استنفورد آمریکا / ۶۹۱
داوران، حبیب / ۱۱۵	دانشگاه ام.آی.تی. / ۳۲۱
داورپناه، ایرج (سروان) / ۳۱۳	دانشگاه اهواز / ۶۸۹
داونی (گروهیان) / ۱۵۱, ۱۴۹	دانشگاه برکلی (کالیفرنیا) / ۱۶۱
داوودی (سرهنک دوم) / ۲۹۵	دانشگاه تبریز / ۳۴۲, ۴۱۱, ۷۲۵, ۷۲۶
دایان، موشه / ۳۷۰	۷۳۱
دریای خزر / ۱۰۲, ۱۸۸, ۲۶۵, ۶۸۴, ۶۹۴, ۶۹۶	دانشگاه تربیت معلم / ۱۲۵
دریای سیاه / ۵۱۱	دانشگاه تورنتو / ۵۹۹
دریای مدیترانه / ۳۱۲	دانشگاه تهران / ۱۰, ۱۲, ۸۷, ۱۱۳, ۱۱۴
دزفول / ۱۶, ۱۷, ۱۹۸, ۲۸۶, ۵۲۱, ۵۵۴, ۵۵۵	۱۳۷, ۱۴۳, ۱۴۴, ۱۵۰, ۱۶۰, ۱۶۱, ۱۷۵
۶۳۷	۱۹۰, ۱۹۵, ۲۰۲, ۲۰۵, ۲۱۰, ۲۴۳, ۲۴۴
دستغیب، عبدالحسین (آیت الله) / ۳۷۶	۲۵۱, ۲۶۹, ۲۷۱, ۲۸۵, ۲۸۶, ۲۸۸, ۳۲۰
دستوری، سعید / ۴۷۴	۳۲۱, ۳۲۷, ۳۴۳, ۳۸۸, ۳۹۱, ۳۹۷, ۴۱۳
دشت ارژن / ۴۳۸	۴۲۵, ۴۵۲, ۴۷۹, ۵۰۱, ۵۹۸, ۶۰۲, ۶۳۹
دشت گرگان / ۵۷۹	۶۵۹, ۶۶۴, ۶۶۵, ۶۹۳, ۶۹۹, ۷۰۰, ۷۰۱
دشتیان، محمدباقر / ۶۹۵	۷۰۵, ۷۱۵, ۷۲۵, ۷۲۷, ۷۳۰
دعایی، سید محمود (حجت الاسلام) / ۴۰۵	دانشگاه جرج تاون / ۵۹۹
دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی (آمریکا) / ۲۴	دانشگاه ژنو / ۳۲۰
۴۳, ۴۴, ۴۵, ۴۸, ۵۸, ۵۹, ۶۰, ۱۰۲, ۱۰۶	دانشگاه شیراز / ۳۷۶, ۶۶۵
دفتر تحقیقات ویژه نیروی هوایی، ناحیه ۷۲	دانشگاه صنعتی اصفهان (آریامهر) / ۷۵
(تهران) / ۴۳, ۴۸, ۵۸, ۱۰۸	۱۶۷, ۳۸۰, ۴۰۲, ۴۷۴
دفتر جبهه متحد اسلامی / ۵۱۴	دانشگاه صنعتی شریف / ۴۳
دفتر حفاظت منافع آمریکا / ۴۵۳	دانشگاه علوم و فنون ارتش / ۴۴۶
دفتر رسیدگی کشورهای مشترک المنافع / ۶۶۰	دانشگاه فردوسی (مشهد) / ۴۲۰
دفتر سازمان آزادیبخش فلسطین / ۲۰۲	دانشگاه کالیفرنیا / ۷۳
دفتر وابسته دفاعی آمریکا (تهران) / ۱۱۲, ۱۲۱	دانشگاه مک گیل / ۵۹۹
۱۲۲, ۱۲۸, ۱۳۳, ۱۳۷, ۱۴۴, ۱۵۸, ۱۶۲, ۱۶۶	دانشگاه ملی (شهید بهشتی) / ۱۲۵, ۱۶۰
۱۷۴, ۱۷۶, ۱۸۵, ۱۹۰, ۱۹۳, ۱۹۵, ۱۹۹, ۲۱۴	۱۶۱, ۶۶۵, ۶۹۹, ۷۰۱, ۷۳۰
	دانشگاه میشیگان / ۵۹۹

دیزج (روستا) / ۵۶۱, ۵۶۳	۲۲۲, ۲۳۸, ۲۴۵, ۲۴۹, ۲۶۰, ۲۶۷, ۲۷۲
دیوان بین‌المللی دادگستری / ۱۸۹, ۱۹۰	۲۸۹, ۲۹۲, ۲۹۳, ۲۹۶, ۳۰۱, ۳۰۴, ۳۰۹
دیوانعالی کشور / ۱۶	۳۱۲, ۳۱۴, ۳۱۸, ۳۲۱, ۳۲۸, ۳۳۲, ۳۳۶
دیویس، لاری / ۶۰, ۵۹, ۶۲۷	۳۴۰, ۳۴۴, ۳۶۰, ۳۶۴, ۳۶۹, ۳۸۵, ۳۹۰
ر	۳۹۹, ۴۰۳, ۴۰۵, ۴۱۰, ۴۱۷, ۴۲۲, ۴۲۴
رائین، پرویز / ۷۶, ۲۶۴, ۲۸۹	۴۲۷, ۴۳۰, ۴۳۳, ۴۴۱, ۴۴۴, ۴۴۸, ۴۵۶
رابرتز، جیم / ۱۵۴	۴۵۸, ۴۶۲, ۴۶۵, ۴۶۶, ۴۷۰, ۴۷۵, ۴۷۷
راجر (ژنرال) / ۵۹۶	۴۸۰, ۴۸۵, ۴۸۹, ۴۹۳, ۴۹۷, ۵۰۵, ۵۰۸
راجی، پرویز / ۴۶۰	۵۱۲, ۵۲۰, ۵۲۳, ۵۲۶, ۵۳۵, ۵۴۱, ۵۴۸
رادنیا / ۲۵۱	۵۵۰, ۵۵۲, ۵۵۳, ۵۵۵, ۵۶۱, ۵۶۵, ۵۶۸
راديو اصفهان / ۵۴۱	۵۷۶, ۵۷۸, ۵۸۰, ۵۸۸, ۵۹۴, ۶۳۲, ۶۳۶
راديو بی.بی.سی. (فارسی) / ۲۷۴	۶۴۰, ۶۷۴, ۶۷۵, ۶۸۷, ۷۲۱
راديو بی.بی.سی. / ۷۲۵	دفتر وابسته نظامی در مهرآباد / ۲۴۰
راديو تهران / ۲۴۴, ۲۵۶, ۵۴۱, ۵۷۵, ۶۱۷, ۶۷۴	دلایه، راثول / ۷۰۵
راديو صدای آمریکا / ۳۷۵	دلرحیم (خانم) / ۵۹۷
راديو صدای انقلاب اسلامی ایران / ۲۵۷, ۲۵۸	دلنواز (سرهنگ) / ۵۸۱
۲۶۶, ۲۶۰	دماوند / ۱۸۰
راديو و تلویزیون ملی ایران / ۱۱, ۱۲, ۱۳, ۱۵	دوآب / ۶۹۰
۱۶, ۴۳, ۹۰, ۹۱, ۱۰۰, ۱۰۱, ۱۱۵, ۱۳۰, ۱۳۶	دوبولوس، فیل / ۶۴۸, ۶۴۹
۱۴۷, ۱۴۸, ۱۵۲, ۱۷۳, ۱۸۹, ۱۹۴, ۲۰۰, ۲۰۲	دوج، لاری. ای. / ۴۴
۲۰۳, ۲۰۴, ۲۰۵, ۲۰۸, ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۶۹, ۲۷۴	دودآباد / ۴۵۷
۲۷۵, ۲۸۰, ۲۸۱, ۲۸۳, ۳۲۱, ۳۳۹, ۳۹۶, ۴۰۰	دوسلدورف / ۶۰۴
۴۴۸, ۴۶۴, ۴۷۱, ۴۷۷, ۴۷۹, ۴۸۳, ۴۸۷, ۴۹۶	دوشان تپه / ۱۹۸, ۲۳۸, ۲۴۰, ۵۸۰, ۵۸۲
۴۹۷, ۴۹۹, ۵۰۶, ۵۰۹, ۵۱۴, ۵۱۷, ۵۲۱, ۵۳۹	دوفرنز (گروهیان) / ۱۴۹
۵۵۴, ۵۵۷, ۵۶۴, ۵۵۷, ۵۷۰, ۵۷۲, ۵۷۴, ۵۷۸, ۵۸۲	دوهفته نامه دنیا / ۷۲۰
۵۸۳, ۵۸۴, ۵۹۰, ۵۹۱, ۶۳۲, ۶۴۳, ۶۴۵, ۶۵۷	دهاقان (شهر) / ۳۱۴
۶۸۲, ۷۱۶, ۷۲۱, ۷۳۲	دهقان‌نژاد، محمد / ۲۸۳
راگان (گروهیان) / ۶۲۶	دهقانی تفتی، حسن / ۷۱۱
راندل، جاناتان / ۷۳	دهلی نو / ۱۳۹, ۴۸۴
رانگون / ۶۱۹	دیترز، پی. / ۱۱۷
راولپندی / ۱۳۹	دیدگان (منطقه) / ۶۸۳
	دیرتک / ۵۹۲

- رباط / ۴۹۲
 ربانی شیرازی، عبدالرحیم (آیت الله) / ۴۳۱,
 ۵۷۳
 ربانی، محمدرضا / ۴۳۸
 ربیع، امیرحسین (سپهبد) / ۲۹، ۱۲۹،
 ۲۸۳، ۲۸۶، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۳، ۲۹۴، ۳۰۷،
 ۶۴۱
 رجایی، محمدعلی (دکتر) / ۸۳، ۸۴، ۷۱۶
 رجوی، کاظم / ۳۲۰
 رجوی، مسعود / ۱۱۴، ۱۲۲، ۵۸۲
 رحمانی (سرهنگ) / ۲۹۶
 رحمتی، یوسف / ۶۰۰، ۶۰۱
 رحیمی (تیمسار) / ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۹۱
 رحیمی اردستانی، صدرالدین / ۱۸۰
 رحیمی، مهدی (تیمسار) / ۹۱، ۴۰۴
 رستم خانی، احمد (سرهنگ) / ۳۶۵
 رستمی، محمداقبر / ۲۸۶
 رسولی، حسن / ۳۷۱
 رشت / ۱۶۵، ۱۷۵، ۲۶۵، ۳۷۰، ۵۱۷، ۶۹۶،
 ۷۲۱
 رضایی، علی / ۱۲۵
 رضوی، سعید / ۵۹
 رفاهی (دکتر) / ۴۷۴
 رفسنجان / ۱۴۵، ۲۷۹، ۴۵۱
 رفعت (تیمسار) / ۱۰۱
 رفعت نیا، اسدالله / ۲۹۵
 رُم / ۵۸۶
 رنجبر، علی / ۲۷۸
 روبس پیر / ۴۱۸
 روتردام / ۱۶۴، ۱۶۷
 روحان، محمدحسین (سروان) / ۴۳۸
 روحانی (آیت الله) / ۴۱۷، ۴۲۱
- روحانی مقدم، محمدمهدی (سرلشکر) / ۴۰۰
 روحانی، تقی / ۲۹۳، ۶۹۴
 روحانی، صادق (آیت الله) / ۴۲۱
 رودخانه می. سی. سی. پی / ۱۰۲
 رودزیا / ۳۲۹
 روز، گرگوری / ۵۹۶
 روزن (وابسته مطبوعاتی) / ۳۷۴، ۵۵۹، ۵۶۰،
 ۵۸۵، ۵۹۰، ۵۹۳، ۶۰۱، ۶۱۶، ۶۳۱، ۶۴۲، ۶۴۳،
 ۶۴۴، ۶۶۸، ۷۰۲، ۷۰۳، ۷۱۷
 روزنامه آزاد — کیهان آزاد
 روزنامه آیندگان / ۲۴۳، ۲۶۱، ۲۶۷، ۲۷۲، ۲۷۴،
 ۲۷۹، ۳۰۰، ۳۰۲، ۳۱۰، ۳۵۸، ۳۶۸، ۳۷۴، ۳۹۵،
 ۳۹۶، ۵۴۶، ۵۴۸، ۵۵۶، ۵۶۰، ۵۶۷، ۵۸۵، ۵۸۶،
 ۵۸۷، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۳۸، ۶۳۹، ۶۴۶، ۶۴۸
 روزنامه اراده آذربایجان / ۳۹۶
 روزنامه اشپیگل / ۲۷۵، ۲۷۷
 روزنامه اطلاعات / ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۹۷، ۳۰۰، ۳۰۴،
 ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۹۵، ۳۹۶، ۴۴۴، ۵۱۸،
 ۵۶۲، ۵۸۹، ۶۱۲، ۶۴۳، ۶۴۵، ۶۴۷
 روزنامه السفير (لبنان) / ۴۸۳
 روزنامه السیاسیه / ۶۴
 روزنامه الوطن / ۱۴۴
 روزنامه انقلاب اسلامی / ۶۹۱، ۷۱۹
 روزنامه بامداد / ۳۷۴، ۳۸۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۴۸۷،
 ۴۹۱، ۴۹۳، ۵۰۹، ۵۸۲، ۵۸۷، ۶۱۱، ۶۳۴، ۶۴۳،
 ۶۴۷
 روزنامه پاییز / ۵۸۵
 روزنامه پراودا / ۲۲۷
 روزنامه پیام امروز / ۶۳۹
 روزنامه پیغام امروز / ۳۹۶، ۶۱۳
 روزنامه تهران پول (Tehran Pool) / ۴۸۳، ۵۸۹
 روزنامه تهران تایمز / ۳۴۳، ۳۶۸، ۳۷۴، ۳۷۵

روغنی، غلامحسین / ۸۴، ۸۵، ۸۶	،۴۹۸ ،۴۹۰ ،۴۶۳ ،۴۶۲ ،۴۶۰ ،۴۳۵ ،۴۳۱
روغنی، مهدی / ۸۴، ۱۴۷، ۲۲۰، ۲۲۱	،۵۵۳ ،۵۴۴ ،۵۲۶ ،۵۲۲ ،۵۲۰ ،۵۱۱ ،۵۰۷
رومانی / ۹۴	،۵۶۷ ،۵۶۶ ،۵۶۴ ،۵۶۲ ،۵۵۸ ،۵۵۶ ،۵۵۵
رونالد، جفری (سرگرد) / ۴۵۳، ۶۵۵	،۶۳۳ ،۶۲۱ ،۵۸۹ ،۵۸۱ ،۵۷۲ ،۵۷۰ ،۵۶۹
رهبانی، منصور / ۳۷۴، ۶۴۴	۶۹۰ ،۶۸۷ ،۶۷۵ ،۶۷۴ ،۶۴۳ ،۶۴۱ ،۶۳۷
ریاحی، تقی (سرلشگر) / ۲۶۰، ۲۶۲، ۲۶۶، ۲۶۸، ۲۷۴، ۲۷۵، ۴۸۳، ۵۵۶، ۵۶۱، ۵۶۸، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۶، ۵۷۹، ۵۸۱، ۶۷۴، ۶۷۵	روزنامه جمهوری اسلامی / ۶۸۲، ۶۸۷
ریاضی، عبدالله / ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۹۳	۷۱۸ ،۷۰۲ ،۶۹۸
رینکر (سرهنک دوم) / ۶۲۶	روزنامه رستاخیز / ۲۸۳، ۳۷۴
ریوند (روستا) / ۴۶۴	روزنامه عرب تایم / ۶۴
ریسی، محمود / ۲۷۹	روزنامه کیهان اینترنتشنال / ۱۹۹، ۲۰۱
	روزنامه کارگر (روسی) / ۳۹۹
	روزنامه کیهان آزاد / ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۴۸
	روزنامه کیهان بین‌المللی (اینترنشنال) / ۴۵
ز	،۴۰۱ ،۲۴۳ ،۲۰۸ ،۱۴۳ ،۱۳۶ ،۱۳۳ ،۵۹
زابلی / ۶۶۸	۶۷۶ ،۶۵۱ ،۶۵۰
زارعی، عبدالعلی / ۳۲۵	روزنامه کیهان / ۱۳۰، ۱۶۹، ۱۸۷، ۱۹۸
زاهدان / ۲۵۷، ۲۶۰، ۲۷۰، ۳۳۵، ۶۶۸، ۶۸۶، ۶۹۵	،۲۵۵ ،۲۴۳ ،۲۲۵ ،۲۱۳ ،۲۱۲ ،۲۰۴ ،۲۰۲
زاهدی، اردشیر / ۷، ۸، ۲۳، ۵۵، ۵۷، ۲۵۶، ۲۷۵	،۳۱۰ ،۳۰۲ ،۲۹۹ ،۲۷۹ ،۲۷۸ ،۲۷۵ ،۲۷۱
زرقان / ۴۳۸	،۴۰۵ ،۴۰۴ ،۳۹۶ ،۳۹۵ ،۳۹۳ ،۳۹۰ ،۳۴۱
زرنگار، کاظم / ۵۵۹، ۵۶۱، ۶۵۱	،۵۵۹ ،۵۴۸ ،۴۷۸ ،۴۵۲ ،۴۳۲ ،۴۲۹ ،۴۱۰
زرین کلک (سرهنک) / ۶۲۶	،۶۴۳ ،۶۱۳ ،۶۱۲ ،۵۸۵ ،۵۶۹ ،۵۶۱ ،۵۶۰
زمانی، منصور (سرهنک) / ۱۴۷، ۱۶۳، ۱۶۶	،۶۸۹ ،۶۷۶ ،۶۵۴ ،۶۵۱ ،۶۴۸ ،۶۴۷ ،۶۴۴
زمانی، هادی (سرباز) / ۴۲۰	۷۱۷
زنجان / ۲۶۰، ۴۷۲، ۵۰۲، ۶۰۶، ۶۱۰	روزنامه گاردین / ۲۷۴
زنجان (آیت‌الله) / ۳۶۶	روزنامه لس‌آنجلس تایمز / ۵۱۹، ۵۲۰
زند کریمی / ۲۰۰، ۲۰۳	،۷۱۷ ،۶۰۲ ،۵۳۴ ،۵۳۲ ،۵۳۱ ،۵۲۹
زند، فریدون / ۲۵، ۲۶	روزنامه لوموند / ۱۴
زندان اوین / ۹۸	روزنامه ندای آزادی / ۶۱۲
زندان اوین / ۹۸، ۳۶۵، ۶۴۱	روزنامه واشنگتن پست / ۵۸۴
زندان جمشیدیه / ۹۱، ۱۰۱، ۳۹۰	روسو، گری.ا. (گروهان) / ۳۵۵، ۳۵۶، ۴۵۶
زندان خرمشهر / ۵۵۸	روسیه / ۸۵، ۹۴، ۱۳۸، ۳۲۷، ۴۲۶
	روضاتی (حجت‌الاسلام) / ۴۷۴

- زندادان قصر / ۱۴۷، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۶، ۱۷۷، ۲۰۴، ۲۰۷، ۲۱۰، ۲۱۲، ۲۱۴، ۲۱۹، ۲۳۴، ۲۴۴، ۲۵۸، ۲۷۳، ۲۷۴، ۳۸۶، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۱۱، ۴۱۷، ۵۲۲، ۵۴۴، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۴۹، ۷۰۸، ۵۵۴
- زونیس، ماروین / ۶۷۸
- ژ
- ژاپن / ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۹۵، ۱۶۴، ۱۶۷، ۴۱۲، ۴۶۷
- ژنو / ۳۲۰، ۵۲۷، ۵۹۴
- ژیلت، دی. ای / ۶۳۶، ۶۴۰
- س
- ساختمان ایران گالری / ۱۸۴
- ساختمان تافت (شیراز) / ۱۰۰
- ساختمان صدا و سیما / ۴۹۷
- ساختمان قدیمی تجاری اسرائیل / ۴۱۴
- سادات فر، محمدرضا / ۲۸۴
- ساری / ۱۳۸، ۲۲۷، ۲۸۷، ۳۱۷، ۶۸۴
- سازمان آزادیبخش فلسطین (ساف) / ۱۰۰، ۱۲۴، ۱۲۸، ۱۴۴، ۱۵۳، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۳۲، ۲۳۴، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۷۱، ۲۷۷، ۲۸۴، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۱، ۳۳۱، ۳۴۲، ۳۴۵، ۳۵۳، ۳۸۸، ۳۹۴، ۴۰۷، ۴۴۵، ۴۵۲، ۶۵۴
- سازمان آپک، ۶۴، ۶۵، ۵۲۷
- سازمان ارتباطات بین‌المللی آمریکا / ۱۰، ۸۹، ۹۱، ۱۱۳، ۱۱۵، ۱۸۱، ۱۸۳، ۲۷۹، ۲۸۳، ۳۷۲، ۳۷۳، ۵۳۱، ۵۵۹، ۵۸۵، ۶۱۱، ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۴۸، ۶۵۰، ۶۵۷، ۶۷۶، ۶۸۱، ۶۹۱، ۶۹۸، ۷۰۲، ۷۱۷، ۷۱۸
- سازمان اطلاعات دفاعی آمریکا / ۱۱۲، ۱۲۱، ۱۲۸، ۱۳۳، ۱۳۷، ۱۴۴، ۱۵۸، ۱۶۲، ۱۶۶، ۱۷۴، ۱۷۶، ۱۹۰، ۱۹۳، ۱۹۵، ۱۹۹، ۲۱۴، ۲۲۲، ۲۳۸، ۲۴۵، ۲۴۹، ۲۶۰، ۲۶۷، ۲۷۲، ۲۸۹، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۶، ۳۰۱، ۳۰۴، ۳۰۹، ۳۱۴، ۳۱۸، ۳۲۱، ۳۲۸، ۳۳۲، ۳۳۶، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۴، ۳۶۰، ۳۶۴، ۳۶۹، ۳۹۹، ۴۰۳، ۴۰۵، ۴۱۰، ۴۶۵، ۴۸۹، ۵۰۸، ۵۱۲، ۵۲۰، ۵۲۳، ۵۲۶، ۵۴۱، ۵۴۸، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۵، ۵۶۱، ۵۶۵، ۵۶۸، ۵۶۹، ۵۷۶، ۵۷۸، ۵۸۸، ۶۰۷، ۶۳۲، ۶۶۱، ۶۶۴، ۶۷۴، ۶۷۵، ۶۸۷، ۷۲۱، ۷۲۹
- سازمان اطلاعات مرکزی ایالات متحده آمریکا / ۴۴۴، ۶۷۶
- سازمان اطلاعاتی انگلیس / ۴۸۳
- سازمان الفتج / ۲۷۱
- سازمان انرژی اتمی ایران / ۱۷۵، ۲۹۷، ۳۴۶، ۵۴۳، ۵۷۷
- سازمان اوقاف / ۱۱۵
- سازمان برنامه و بودجه / ۴۳، ۱۹۳، ۳۹۲، ۴۹۵، ۵۰۶، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۲۸، ۶۸۰
- سازمان بنادر و کشتیرانی / ۳۷۲
- سازمان تربیت بدنی ایران / ۲۰۰، ۲۰۳
- سازمان خلق عرب / ۴۱۹، ۶۸۹
- سازمان دانشجویان مسلمان / ۴۰۲
- سازمان زنان انقلاب اسلامی / ۳۰۰
- سازمان سرّی جهانی مجازات / ۲۹۲
- سازمان سیاسی خلق عرب / ۳۸۷، ۶۰۵
- سازمان فراماسونری ایران / ۲۰۹
- سازمان کماندویی مبارزان طرفدار قانون اساسی / ۱۶
- سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی / ۲۸۴، ۲۸۵
- سازمان مجاهدین خلق / ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۱۰۳

سبزووار / ۳۰۲	۱۱۳, ۱۱۴, ۱۲۲, ۱۲۶, ۱۳۷, ۱۴۲, ۱۴۷
سپاه پاسداران / ۱۲۴, ۱۲۵, ۱۲۸, ۱۴۱, ۱۴۲	۱۸۸, ۱۹۰, ۱۹۴, ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۱۵, ۲۱۸
۱۵۸, ۱۵۹, ۲۳۴, ۲۶۹, ۲۷۰, ۲۸۲, ۲۸۸, ۳۳۱	۲۱۹, ۲۲۵, ۲۸۴, ۳۱۱, ۳۱۵, ۳۲۲, ۳۲۸
۳۳۳, ۳۵۹, ۳۸۵, ۳۸۷, ۴۰۲, ۴۰۹, ۴۲۳, ۴۶۶	۳۵۲, ۳۵۴, ۳۶۶, ۵۰۱, ۵۸۲, ۶۳۷, ۶۳۹
۵۳۷, ۵۴۳, ۵۷۱, ۵۸۷, ۶۱۴, ۶۲۲, ۶۳۸, ۶۵۳	۶۵۹, ۶۶۱, ۶۶۴, ۶۶۵
۶۸۸, ۶۹۳, ۶۹۴, ۶۹۵, ۶۹۸, ۶۹۹	سازمان ملل متحد / ۱۴۵, ۱۴۴, ۳۱۴, ۳۱۷
سپهبدی، علی / ۶۸۰	۳۲۰, ۴۱۲, ۴۶۰, ۶۲۹
سپهبدی، فرهاد / ۴۶۰	سازمان ملی اساتید دانشگاه / ۱۶۰, ۱۶۱
سپهری پور / ۶۹۰	سازمان هوانوردی فدرال (آمریکا) / ۶
ستاد بزرگ ارتشتاران / ۴۰۴	ساعدی، علی اشرف (سرلشکر) / ۴۰۰
ستاد فرماندهی اداره تحقیقات ویژه نیروی	سالار جاف / ۱۴۷, ۱۶۳, ۱۶۶, ۲۷۹, ۳۶۷
هوایی آمریکا / ۱۷, ۲۴, ۳۰, ۳۲, ۳۹, ۴۳, ۵۸	سامری، احمد حسین / ۴۸۱
۱۶۹	سامی، کاظم / ۵۰۸, ۵۸۲, ۷۱۱
ستاد کل نیروهای مسلح ایران / ۳۸۶	سامی، منصور / ۲۰
ستاد مرکزی پاسداران انقلاب / ۶۹۰	سامی، مهری / ۴۷
ستاد مشترک ارتش / ۲۹۷	ساندرز / ۳۳۰, ۶۱۶
ستاد مشترک نیروهای مسلح ایران / ۱۱۲, ۳۲۳	سانفرانسیسکو / ۱۳۹
۴۴۵, ۴۷۹, ۵۸۱, ۶۸۷	ساواخ / ۶۱۰
ستاد نیروی زمینی ایران / ۱۹۰, ۱۹۲	ساواک اصفهان / ۲۸۶
سجودی، سجاد / ۳۳۹	ساواک دزفول / ۴۵۸
سحابی، عزت‌الله / ۲۹۷, ۴۹۲, ۵۸۲, ۶۸۰, ۷۱۰	ساواک / ۸, ۱۵, ۲۸, ۲۹, ۵۲, ۵۳, ۵۵, ۵۷
سحابی، فریدون / ۵۴۳	۷۴, ۸۰, ۸۱, ۹۰, ۱۰۵, ۱۲۸, ۱۴۱, ۱۴۷
سحابی، یدالله / ۴۷, ۷۰, ۴۷۸, ۴۹۲, ۵۱۸, ۶۸۱	۱۷۳, ۲۰۳, ۲۰۷, ۲۶۱, ۲۶۷, ۲۶۸, ۲۷۱
سدामी، داود / ۴۴۳	۲۷۹, ۲۸۲, ۲۸۳, ۲۹۶, ۲۹۷, ۳۱۴, ۳۲۵
سر پل ذهاب / ۳۶۷	۳۲۸, ۳۳۷, ۳۵۱, ۳۶۵, ۳۶۷, ۳۷۰, ۳۷۲
سراج الواعظین / ۳۸۲, ۴۷۴	۳۸۱, ۳۹۱, ۴۱۰, ۴۲۰, ۴۴۴, ۴۵۱, ۴۵۸
سرینا، قاسم / ۳۷۱	۴۷۳, ۴۷۴, ۴۸۰, ۴۸۳, ۴۹۴, ۵۰۰, ۵۰۱
سردار جاف / ۳۶۷	۵۰۲, ۵۰۵, ۵۱۷, ۵۱۸, ۵۵۶, ۵۶۰, ۵۶۵
سردشت / ۴۵۶, ۴۵۷, ۵۰۹, ۵۳۷, ۵۶۲, ۶۸۶, ۶۹۰	۶۰۴, ۶۰۹, ۶۱۰, ۶۱۲, ۶۴۲, ۶۸۰, ۷۰۹
سردوش (روستا) / ۵۶۲	۷۱۱, ۷۱۶, ۷۱۸
سرشیو (روستا) / ۵۶۲	ساواما / ۶۰۹, ۶۱۰, ۶۸۰
سرو (منطقه) / ۵۸۷, ۵۸۸	ساوونارولا (واعظ و مصلح ایتالیایی) / ۱۸۰

سفرات آمریکا (ظهران) / ۱۲	سروری، احمد / ۳۹۴
سفرات آمریکا (فرانکفورت) / ۱۲	سروش، عبدالحسین / ۴۵۱
سفرات آمریکا (قاهره) / ۱۲, ۲۰	سرویس اطلاعات و ارتباطات آمریکا / ۱۸۳
سفرات آمریکا (کابل) / ۱۲, ۷۱۱	سرویس پخش اخبار بین‌المللی (لندن) / ۷۲۶
سفرات آمریکا (کانادا) / ۴۵۴	سرویس جاسوسی آلمان / ۴۰۸
سفرات آمریکا (کویت) / ۱۲, ۷۱۱	سعادت‌مند، عبدالحسین (سرتیپ) / ۳۷۰
سفرات آمریکا (لندن) / ۱۲, ۶۱, ۶۴	سعادت، محمدرضا / ۵۰۱, ۵۶۴, ۶۳۳
سفرات آمریکا (مسقط) / ۱۲	سعدی (سرهنگ) / ۶۴۱
سفرات آمریکا (مسکو) / ۱۲	سعیدی، علی اشرف (سرلشکر) / ۲۹۷
سفرات آمریکا (مناره) / ۱۲	سفرات آمریکا (آنکارا) / ۱۲, ۹۷, ۷۱۱
سفرات اسرائیل (تهران) / ۴۱۴	سفرات آمریکا (تهران) / اکثر صفحات
سفرات افغانستان (تهران) / ۶۸۶	سفرات آمریکا (کویت) / ۶۴
سفرات انگلستان (تهران) / ۱۸۹, ۲۰۱, ۲۰۲, ۲۰۳, ۲۸۳, ۴۱۴	سفرات آمریکا (ابوظبی) / ۱۲
سفرات ایران (آمریکا) / ۶۰۱, ۶۴۹	سفرات آمریکا (اسلام‌آباد) / ۱۲, ۷۱۱
سفرات پاکستان (تهران) / ۲۸۵	سفرات آمریکا (انگلستان) / ۴۵۴
سفرات جمهوری فدرال آلمان (آلمان) / ۲۷۵	سفرات آمریکا (بغداد) / ۱۲, ۷۱۱
سفرات روسیه (تهران) / ۴۲۷	سفرات آمریکا (بن) / ۱۲, ۶۱, ۶۴, ۱۰۱, ۶۰۴
سفرات ژاپن (بن) / ۶۱	سفرات آمریکا (پاریس) / ۹, ۱۲, ۶۱, ۶۴
سفرات ژاپن (تهران) / ۶۳	سفرات آمریکا (پکن) / ۱۲
سفرات ژاپن (واشنگتن) / ۶۳, ۶۴	سفرات آمریکا (تل‌آویو) / ۷۰۶
سفرات سنگال (تهران) / ۷۱۵	سفرات آمریکا (توکیو) / ۱۲, ۶۱
سفرات شوروی (ایران) / ۲۶۳, ۲۶۴	سفرات آمریکا (جده) / ۱۲, ۷۰۶, ۷۱۱
سفرات عراق (تهران) / ۴۶۰, ۴۶۶	سفرات آمریکا (خارطوم) / ۱۲
سفرات عربستان (تهران) / ۶۸۶	سفرات آمریکا (دمشق) / ۷۱۱
سفرات مصر (ایران) / ۲۳۴, ۲۳۹, ۲۴۲, ۲۴۳, ۲۴۴, ۲۴۵, ۲۴۷, ۳۷۲	سفرات آمریکا (دوحه) / ۱۲
سفرات هند (ایران) / ۲۶۴	سفرات آمریکا (دهلی نو) / ۱۲
سقز / ۲۵۹, ۵۶۶, ۶۰۶, ۶۴۰, ۶۴۹, ۶۸۶	سفرات آمریکا (رباط) / ۱۲
سلامتیان، احمد / ۳۰۱, ۳۱۰, ۳۱۲, ۳۱۳	سفرات آمریکا (رم) / ۱۲, ۳۷۷
سلجوقی، هدایت‌الله / ۳۲۵	سفرات آمریکا (ریاض) / ۱۲
سلطان حسین / ۸	

۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۴، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۲، ۲۲۸، ۲۳۰،	سلماس (شهرک) / ۵۶۳
۲۳۲، ۲۳۴، ۲۳۸، ۲۴۱، ۲۴۳، ۲۴۵، ۲۴۹، ۲۵۳،	سلیزبری، هریسون / ۷۱۸
۲۵۶، ۲۵۸، ۲۶۰، ۲۶۷، ۲۷۱، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶،	سمسار، مهدی / ۲۸۳
۲۷۷، ۲۸۰،	سمنان / ۲۷
سیا (سازمان جاسوسی آمریکا) / ۱۰۵، ۱۱۳،	سمیرم / ۳۸۲
۱۱۴، ۱۱۶، ۱۴۱، ۱۶۱، ۲۶۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۷،	سنجایی (منطقه) / ۶۴۰
۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۲، ۲۹۱، ۲۹۶، ۳۰۶، ۳۰۷، ۳۰۸،	سنجایی، کریم / ۳۶، ۳۷، ۴۳، ۱۱۴، ۱۴۳،
۳۰۹، ۳۷۶، ۳۸۲، ۴۳۰، ۴۴۴، ۴۸۳، ۶۱۲، ۶۱۵،	۱۴۴، ۱۷۲، ۱۹۶، ۱۹۸، ۲۰۱، ۲۱۵، ۲۱۶،
۶۷۷، ۶۹۸، ۷۰۲، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۸،	۲۲۴، ۲۳۲، ۲۷۱، ۲۸۰، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴،
سیادت، محمدولی / ۳۹۱	۲۹۸، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۱۹، ۳۴۰، ۳۴۱، ۴۶۱،
سیاهکل / ۵۸، ۲۷۸، ۶۸۴	۴۶۳، ۵۰۳، ۵۱۶، ۶۰۷، ۶۴۰
سیتی بانک / ۴۶، ۴۸	سنقر / ۳۰۴، ۳۰۵
سیرجان / ۴۷۲	سنگاپور / ۱۳۹
سیستان و بلوچستان / ۱۳۱، ۱۳۸، ۱۸۰، ۲۵۷،	سنگال / ۷۱۵
۲۷۰، ۴۰۱، ۶۶۸، ۶۸۴، ۶۸۶، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶،	سندج / ۱۵، ۱۶، ۲۲۳، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳،
سیف‌آباد (روستا) / ۶۹۹	۲۵۵، ۲۵۸، ۲۶۶، ۲۹۸، ۳۰۲، ۳۱۰، ۳۷۹،
سیل، جیم / ۱۸۷	۵۶۲، ۵۶۶، ۵۸۷، ۶۰۶، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۵۸،
سیلان / ۳۴۳	۶۸۶، ۷۰۲، ۷۱۰،
سینما اتحاد (خرمشهر) / ۴۷۹	سوئد / ۳۴۳
سینما رکس آبادان / ۸۷، ۴۷۶	سوئیس / ۲۰۴، ۳۴۳، ۴۷۸
ش	سوپر، چاک / ۶۵۶
شادانفر، فریدون / ۳۶۵	سورنسون / ۵۴۰
شادانی، یدالله (نام مستعار اسفندیاری) / ۳۶۵	سوریه / ۴۰۸، ۴۸۱، ۴۸۷، ۴۸۹، ۵۵۲
شادگان (روستا) / ۴۴۵، ۵۲۲، ۵۵۴	سولژنیتسین / ۳۷۳
شارجه / ۶۶، ۱۳۹	سولیوان، توبی / ۱۰۳
شافر، تی.ای (سرهنگ) / ۱۳۳، ۱۳۷، ۱۴۴، ۱۵۸،	سولیوان، ویلیام / ۶، ۷، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۷،
۱۶۶، ۱۷۴، ۱۹۹، ۲۲۲، ۲۳۸، ۲۴۵، ۲۴۹، ۲۶۰،	۲۰، ۲۲، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۳۶، ۳۸، ۴۳، ۴۴،
۲۶۷، ۲۷۲، ۲۸۹، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۷، ۳۰۱، ۳۰۴،	۴۵، ۴۸، ۵۶، ۵۹، ۶۰، ۶۹، ۷۰، ۷۲، ۷۳،
۳۰۹، ۳۱۸، ۳۲۸، ۴۳۳، ۴۴۱، ۴۴۴، ۴۴۸، ۴۵۶،	۷۶، ۷۶، ۸۶، ۹۲، ۹۳، ۱۰۱، ۱۰۹، ۱۱۶، ۱۲۰،
۴۵۸، ۴۶۲، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۷۰، ۴۷۵، ۴۷۷، ۴۸۰،	۱۲۱، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۸، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۷،
۴۸۵، ۴۸۹، ۴۹۳، ۴۹۷، ۵۰۵، ۵۰۸، ۵۱۲، ۵۲۰،	۱۴۲، ۱۴۴، ۱۴۸، ۱۵۵، ۱۵۷، ۱۶۲، ۱۶۵،
	۱۶۹، ۱۷۳، ۱۸۰، ۱۸۵، ۱۹۰، ۲۰۵، ۲۰۹،

شرکت (سی. بی. اس) / ۵۱۵	۶۴۰, ۶۳۶, ۵۹۴, ۵۸۰
شرکت آر. تی. سی آتن / ۴۵۴	شاکر، محمدحسین (سرتیپ) / ۵۸۱, ۵۸۲
شرکت آریا / ۶۲۴	۶۳۷, ۶۳۷, ۶۸۸
شرکت ارتباط بی سیم ایران / ۴۲	شاه عباس / ۲۶۶
شرکت الکترونیک ایران / ۳۷۸	شاهپور، باقر / ۱۸۰
شرکت انرژی گاز دیوی (انگلیسی) / ۳۷۸	شاهرخی / ۱۰۵
شرکت ای. آی. یو / ۲۸۹	شاهسار (سرهنگ) / ۳۴۲
شرکت ایستمن کداک / ۴۵۳	شاه کمان، حسین / ۲۰۳
شرکت براون و روت / ۵۸۹	شاهین شهر / ۴۰, ۱۰۰, ۵۸۵
شرکت بهرینگ / ۶۲۴	شایگان، علی / ۱۱۲, ۱۲۲, ۱۶۵, ۳۶۶
شرکت بین المللی راکول / ۶۰	شبکه بی. بی. سی / ۲۲۷, ۲۴۶
شرکت بین المللی هلیکوپترسازی بل / ۳, ۲۱	شبکه تلویزیونی آی. تی. ان (بریتانیا) / ۱۳۵
۲۲, ۲۶, ۳۰, ۳۲, ۳۳, ۴۰, ۴۹, ۵۰, ۵۳, ۵۶	شبکه تلویزیونی ای. بی. سی / ۱۳۵
۱۰۰, ۲۱۴, ۳۸۱, ۳۸۲, ۳۸۸, ۳۸۹, ۷۳۴	شبکه خبری ان. بی. سی / ۶۰۸
شرکت پایپ لاین / ۶۶	شبکه خبری سی. بی. اس / ۲۴۸, ۵۲۲
شرکت پتروشیمی آبادان / ۳۲۹	شجاعی، حسن (گروه بان) / ۴۳۸
شرکت پتروشیمی اهواز / ۳۲۹	شرر / ۶۲۳
شرکت پتروشیمی ایران / ۳۲۹, ۳۷۸	شرکت ایتالیایی آگوستا اسپا / ۱۷۵
شرکت پتروشیمی خارک / ۳۲۹	شرکت تایم / ۲۰۵
شرکت پندیکس / ۱۴۶	شرکت فورد موتور / ۸۴
شرکت تی. اس. ای. آر / ۳۸۸	شرکت متروی تهران / ۴۴۷
شرکت خدماتی نفت / ۵۹	شرکت ملی پتروشیمی ایران / ۱۷۶, ۳۲۸
شرکت ریتون / ۲۸۹	۳۲۹
شرکت زیم لاینز / ۶۸	شرکت ملی گاز ایران / ۱۷۶, ۲۰۱
شرکت سی لند / ۶۸	شرکت ملی مخابرات ایران / ۲۰۷, ۲۱۴
شرکت سی ترین / ۶۸	شرکت ملی نفت ایران / ۸۷, ۸۸, ۱۳۴
شرکت شیلات ایران / ۷۱۱	۱۵۹, ۱۷۵, ۱۷۶, ۲۰۱, ۲۳۱, ۳۰۳, ۳۱۳
شرکت کانتیننتال مکانیکال / ۳۷۸	۳۲۸, ۳۲۹, ۴۴۱, ۴۴۳, ۴۴۵, ۴۴۶, ۴۴۸
شرکت کشتیرانی هودسن / ۷۰	۴۵۱, ۴۶۳, ۴۹۱, ۵۱۴
شرکت گرومن / ۹۹	شرکت میتسویی / ۱۵۹
شرکت لاکهید / ۳۲, ۵۸۴, ۶۵۶	شرکت نفت اسلند / ۱۵۹
شرکت ملی پتروشیمی ایران / ۶۸۰	شرکت هواپیمایی پارس / ۱۰۱

- شرکت ملی گاز ایران / ۶۸۰
 شرکت ملی نفت ایران / ۱۸، ۵۷، ۱۱۵، ۱۲۴، ۱۳۰، ۱۹۱، ۱۹۴، ۱۹۵، ۲۹۳، ۳۱۵، ۳۳۴، ۳۴۳، ۳۶۳، ۳۶۶، ۳۹۲، ۳۹۳، ۴۰۹، ۴۳۲، ۶۸۰، ۶۸۴، ۶۸۹، ۷۲۲، ۷۲۳
- شرکت موتورولا / ۲۸۹
 شرکت نفت آبادان / ۳۱۴، ۳۱۵
 شرکت نفتی اشلند / ۱۶۴
 شرکت نفتی رویال داچ - شل / ۱۶۴، ۱۶۷
 شرکت نورتروپ / ۵۸۳، ۵۸۴
 شرکت واترمن / ۶۶
 شرکت هرمان بلوم / ۳۷۸
 شرکت هواپیمایی آمریکا (پان آمریکن) / ۵، ۶، ۱۳، ۱۷، ۱۸، ۲۱، ۲۳، ۲۹، ۳۰، ۵۸
 شرکت هواپیمایی اس. آ. اس / ۱۷
 شرکت هواپیمایی ال عال (اسرائیل) / ۷۲
 شرکت هواپیمایی ایریان / ۱۷، ۱۸
 شرکت هواپیمایی ایرفرانس / ۱۳۴، ۱۳۸
 شرکت هواپیمایی بریتیش ایرویز / ۲۳۹
 شرکت هواپیمایی تی. آی. ای / ۶
 شرکت هواپیمایی جی. ای. ال / ۱۷
 شرکت هواپیمایی کی. ال. ام / ۱۷
 شرکت هواپیمایی لوفت هانزا / ۶، ۲۳، ۱۲۳، ۲۳۹، ۶۰۸
- شرکت هواپیمایی ملی ایران (ایران ایر) / ۱۳۹، ۱۸۵، ۱۸۷، ۴۹۲، ۵۳۸، ۶۸۴
 شرکت هواپیمایی ورلد ایروی / ۶
 شروگر / ۶۵۶
 شری، جیمز / ۵۹۵
- شریعتمداری، سید محمدکاظم (آیت الله) / ۸، ۹، ۵۱، ۷۱، ۱۴۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۸۷، ۱۹۱، ۱۹۷، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۲۷، ۲۵۳، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۹۱، ۳۲۵، ۳۲۷، ۳۴۷، ۳۵۹، ۳۸۳، ۴۱۷، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۶۹، ۴۷۱، ۴۷۵، ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۵، ۵۳۱، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۹۳، ۶۰۳، ۶۰۷، ۶۱۳، ۶۳۸، ۶۵۷، ۶۶۰، ۶۹۲، ۷۱۰، ۷۱۷، ۷۲۷
- شریعتمداری، علی / ۱۱۵، ۶۸۱
 شریعتی، علی / ۲۸۵، ۶۰۱، ۶۰۴، ۷۰۱
 شریف، محمد / ۷۰۲
 شریفامامی، جعفر / ۱۷، ۷۶، ۸۷، ۸۸، ۲۵۶، ۳۶۴، ۴۱۱
 شفاعت، عباس / ۶۳۲
 شفیع، آزاد / ۵۸۵
 شفیق / ۶۰۱
 شکروی، جعفر / ۳۷۰
 شکری، حسن (ستوان) / ۳۱۴
 شکوهی، غلامحسین / ۱۱۵، ۶۶۶
 شکوهی، غلامرضا / ۶۷۵
 شکوهیان، امیر / ۶۲۰، ۶۳۴
 شلمچه / ۴۶۰
 شلنبرگر / ۳۷۳، ۳۷۵، ۳۹۷، ۳۹۹، ۴۹۷، ۵۶۱، ۵۶۴، ۵۸۴، ۵۸۶، ۵۹۱
 شمس اردکانی (آیت الله) / ۴۷۴
 شمس تبریزی، غلامحسین (سرلشگر) / ۴۴۳
 شمی، بی. جی (وابسته نظامی مصر) / ۲۳۹
 شمیرانی، پرویز (سرهنگ) / ۳۱۰
 شورای امنیت ملی آمریکا / ۶۱۸، ۶۱۹
 شورای انقلاب اسلامی / ۱۳، ۲۷، ۳۶، ۵۴، ۱۵۹، ۱۶۳، ۱۶۶، ۱۸۷، ۱۹۴، ۲۱۰، ۲۱۳، ۲۵۳، ۲۵۵، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۵۱، ۳۵۸، ۳۶۸، ۳۷۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۹۲، ۳۹۷، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۸، ۴۲۱، ۴۳۰، ۴۳۹، ۴۵۱، ۴۵۹، ۴۶۱، ۴۷۶، ۴۸۷، ۵۰۹، ۵۱۲، ۵۱۵، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۲، ۵۲۶، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۴۶، ۵۴۷

شیخ، حسین / ۶۴۱	۵۴۹, ۵۵۳, ۵۵۵, ۵۵۹, ۵۷۷, ۵۹۳, ۶۰۸
شیخ الاسلام زاده، شجاع‌الدین / ۲۰۷	۶۱۱, ۶۱۳, ۶۴۸, ۶۵۳, ۶۵۹
شیخان (منطقه) / ۶۹۰	شورای شهر تهران / ۱۷۹, ۱۸۰
شیخی، عبدالرسول / ۲۸۶	شورای عالی قضایی / ۴۷۷
شیراز / ۴, ۴۹, ۵۰, ۵۳, ۵۶, ۸۶, ۱۰۰, ۱۰۳	شورای نگهبان / ۴۷۷, ۴۷۸, ۴۹۲
۱۰۴, ۱۰۵, ۱۱۶, ۱۷۲, ۱۷۸, ۲۲۵, ۲۲۷, ۲۸۶	شوروی / ۲۶, ۵۳, ۶۵, ۶۷, ۷۶, ۸۵, ۹۳
۲۸۷, ۲۹۶, ۳۰۱, ۳۰۲, ۳۱۴, ۳۱۷, ۳۲۹, ۳۷۵	۹۴, ۹۵, ۱۰۰, ۱۰۲, ۱۱۲, ۱۲۰, ۱۲۲
۳۷۶, ۳۷۷, ۳۷۸, ۳۷۹, ۳۹۹, ۴۰۹, ۴۳۶, ۴۴۲	۱۳۶, ۱۳۸, ۱۷۶, ۲۱۶, ۲۳۲, ۲۴۵, ۲۶۳
۴۷۳, ۴۷۴, ۵۶۹, ۵۷۳, ۵۸۲, ۵۹۶, ۵۹۷, ۶۲۵	۲۶۴, ۲۶۶, ۲۸۰, ۲۸۴, ۲۹۲, ۳۰۷, ۳۰۹
۶۶۱, ۶۶۲, ۶۶۳, ۶۶۶, ۶۸۱, ۶۹۹	۳۱۰, ۳۱۲, ۳۱۳, ۳۲۷, ۳۵۱, ۳۶۰, ۳۶۳
شیرازی، ابراهیم / ۲۸۴	۳۷۷, ۳۸۴, ۴۲۵, ۴۳۴, ۴۷۱, ۴۷۲, ۴۹۸
شیرازی، سید عبدالله (آیت‌الله) / ۸, ۲۵۳, ۵۶۵	۴۹۹, ۵۰۸, ۵۱۱, ۵۵۰, ۵۵۱, ۵۵۲, ۵۶۴
۵۷۳	۵۷۹, ۵۸۹, ۶۴۶, ۶۵۹, ۶۷۵, ۷۰۴, ۷۰۵
شیرازی، سیدرضی (آیت‌الله) / ۵۶۵, ۵۷۳, ۵۷۴	۷۲۴
شیرانی، مرتضی / ۵۱۸	شوشمی (منطقه) / ۶۹۰
شیر و خورشید / ۵۶۶	شهابی، فریدون / ۵۷۷
شیکاگو / ۱۳۹	شهاقی، احمد / ۵۴۵
شیلات چابهار / ۳۳۵	شهر بابک / ۶۸۴
شیلات شمال / ۶۹۴	شهربانی کل کشور / ۱۰۵, ۱۰۹, ۷۲۹
شیلات کنارک / ۳۳۵	شهرداری تهران / ۱۴۷, ۲۷۶, ۲۷۷, ۲۹۸
ص	۳۶۲
	شهرستانی، جواد / ۴۲
صاحب‌الزمانی (دکتر) / ۷۴	شهرکرد / ۱۸۸
صادق، ابوالقاسم / ۷۱۷, ۷۱۸	شهشهانی، حسین (جعفر) / ۵۰۲, ۵۲۲
صادقیان، محمدحسن / ۱۸۰	۵۴۵, ۵۴۶, ۵۵۴, ۷۱۱
صالحی، بهرام (سرهنگ) / ۳۴۲	شهناز (تیمسار) / ۹۹
صباغیان، هاشم / ۱۱۴, ۲۸۹, ۳۹۷, ۴۹۶, ۵۱۱	شهیدی، عبدالوهاب / ۱۷۳
۵۱۲, ۵۱۶, ۵۲۲, ۵۲۵, ۵۵۵, ۶۶۸, ۶۸۱, ۶۸۲	شهیدی، محمود / ۲۸۳
۶۸۸, ۷۱۰	شیبانی، حمید / ۵۰۱
صحرای غربی / ۱۲۵	شیخ بهایی، امیرحسین / ۳۷۱
صدام حسین / ۹۶	شیخ صالح (منطقه) / ۶۸۳
صدر حاج سیدجواد، احمد / ۱۱۴, ۱۳۴, ۱۸۹	شیخ معزی / ۴۷۴

- طالقانی، سید محمود (آیت الله) / ۱۶، ۱۷، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۸۷، ۱۳۰، ۱۳۸، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۷، ۱۶۵، ۱۷۳، ۱۸۶، ۱۹۷، ۲۱۳، ۲۲۶، ۲۴۶، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۶۱، ۲۶۶، ۲۸۵، ۲۸۷، ۲۹۰، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۴۰، ۳۴۲، ۳۴۷، ۳۶۶، ۴۳۹، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۶۹، ۵۱۶، ۵۴۵، ۵۶۴، ۵۶۶، ۵۸۱، ۵۸۲، ۵۸۷، ۶۰۲، ۶۳۹، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۶۰، ۶۶۵، ۶۷۵، ۷۰۱، ۷۰۴، ۷۰۶، ۷۲۴
- طاهرزاده، سید مجتبی / ۱۱۵
- طاهری، سید جلال (آیت الله) / ۵۶، ۱۰۰، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۴۶۷، ۴۶۹، ۷۱۶
- طباطبایی (معاون نخست وزیر) / ۵۸۴
- طباطبایی (معاون وزیر کشور) / ۲۵۴
- طباطبایی قمی، حسن (آیت الله) / ۴۰۸، ۷۲۷
- طباطبایی / ۶۸۲، ۶۸۴
- طباطبایی، سید احمد / ۲۲۷
- طباطبایی، صادق / ۴۹۹، ۵۲۵، ۵۶۹، ۵۷۲، ۶۱۰، ۶۷۵
- طبابی، حسین / ۴۴۳
- طبس / ۸۷
- طرخانی، علی اصغر / ۵۷۳، ۵۴۹
- طوطیان (سرگرد) / ۲۹۶
- طوفانیان، حسن (ارتشبد) / ۱۱۵، ۱۴۵، ۱۴۶، ۳۸۵، ۳۸۶، ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۶
- طوفانیان، هادی / ۴۹۶
- ع**
- عابدی، رحیم / ۳۲۹
- عاشورا / ۸۸، ۴۰۴، ۴۱۲
- عاقلی، باقر / ۳۷۲
- عامری، ایرج / ۱۴۵
- ۲۴۶، ۲۸۵، ۳۱۶، ۳۶۷، ۴۰۹، ۴۲۱، ۴۷۸، ۴۷۹، ۴۹۶، ۵۴۹
- صدر حاج سید جوادی، علی اصغر / ۵۰۱، ۵۸۲
- صدر، رضا (آیت الله) / ۱۱۵، ۲۵۵، ۷۱۱
- صدر، سید محمدباقر (آیت الله) / ۴۷۳
- صدری، مصطفی / ۲۸۳
- صدقیانی، رضا / ۱۲۵، ۳۷۱
- صدیقی (سرهنگ) / ۳۱۹
- صدیقی، غلامحسین / ۴۸۲
- صفا، علی / ۵۶۴
- صفری (تیمسار) / ۶۲۴، ۶۲۶
- صلیب سرخ / ۲۰۴
- صمدی کلاشین، احمد / ۴۳۸
- صنایع الکترونیک ایران / ۳۷۸
- صنایع جریکو / ۱۰
- صنایع دفاع ملی / ۱۸۶
- صنایع نیویورک / ۱۰
- صنعت نفت / ۴، ۴۲، ۵۷، ۱۵۸، ۲۳۱، ۵۰۲
- صوفیان (روستا) / ۵۳۸
- صیادیان (سرلشکر) / ۳۷۲
- صیرفی، محمد علی / ۱۲۳
- ض**
- ضرغامی (تیمسار) / ۱۰۱
- ضمیر صافیان، علی / ۳۷۲
- ضیاء الحق، محمد / ۲۸۵
- ضیایی، طاهر (سناتور) / ۷۰
- ط**
- طاقی جوان، محمد (سرهنگ) / ۳۱۴
- طالقانی، اعظم / ۲۹۹، ۳۰۰

علم‌زاده، احمد / ۳۱۴	عاملی تهرانی، محمدرضا / ۲۷۸, ۳۶۴, ۴۱۱
علوی (دریادار) / ۱۴۶, ۲۹۰, ۵۹۰	عباس، محمد مهدی / ۳۱۶
علوی، عباس / ۵۶۶, ۵۶۵	عباس آباد / ۱۴۷, ۳۶۲
علی آبادی / ۲۸	عباسی، عبدالرضا / ۴۵۸
علیزاده / ۶۱۳	عباسی، محمد / ۴۴۹
عمادی، اسکندر (سرهنگ) / ۴۶۵	عبداللهی، رحمان / ۲۸۶
عمان / ۱۴۴, ۱۴۵, ۱۶۰	عبدالملک آل یاسین / ۴۵۶, ۴۸۱
عیسی بیگلر، هوشنگ / ۵۰۰	عبدالناصر، جمال / ۲۱
	عبده، علی / ۲۵۶
غ	عراق / ۸۸, ۹۵, ۹۶, ۱۰۲, ۲۱۸, ۲۱۹
غروی، نورالدین / ۱۷۳, ۵۶۸	۳۱۵, ۴۰۳, ۴۰۵, ۴۰۸, ۴۴۵, ۴۴۷, ۴۴۹
غفاری تهرانی، اکبر (سرلشکر) / ۳۸۱, ۴۰۰	۴۵۶, ۴۵۷, ۴۵۸, ۴۶۰, ۴۶۳, ۴۶۴, ۴۶۶
غفاری، محمد جواد / ۳۹۱	۴۶۷, ۴۷۱, ۴۷۳, ۴۷۷, ۴۷۹, ۴۸۰, ۴۸۱
غفاری، هادی (حجت الاسلام) / ۵۷۷	۴۸۲, ۴۸۵, ۴۸۷, ۴۸۹, ۴۹۲, ۴۹۳, ۴۹۴
غفاریان، اکبر (سرتیپ) / ۱۹۸	۵۰۶, ۵۰۷, ۵۰۸, ۵۱۰, ۵۱۱, ۵۱۲, ۵۱۳
غلام محمد (اسم عربی) / ۵۲۴	۵۱۷, ۵۲۰, ۵۲۱, ۵۲۵, ۵۵۳, ۵۵۴, ۵۶۱
غلامی (ستوان) / ۴۳۸	۵۶۲, ۵۶۶, ۵۷۵, ۶۰۹, ۶۰۹, ۷۰۸, ۷۱۰
غنی‌پور (سرهنگ) / ۶۲۳	عراقی، حاج مهدی / ۶۴۷, ۶۴۸
غیائی، ولی‌الله / ۴۵۱	عراقی، حسام / ۶۴۸
ف	عربستان سعودی / ۶۶۷, ۶۸۶, ۷۰۸
فارسی، جلال‌الدین / ۱۲۴, ۱۲۸	عربی، قربانعلی (گروهبان) / ۴۳۸
فارل / ۵۴۰, ۵۴۱	عرفات، یاسر / ۳۴۲, ۳۹۷, ۳۹۸
فاشونه، پیترو / ۱۷۵	عرفان، پرویز / ۳۴۴
فایرک (سروان) / ۴۲۷	عسگر، اکبر (سروان) / ۳۹۱
فتحی امین، علی (سرتیپ) / ۳۰۴, ۳۶۴	عصفوری، هدایت‌الله / ۳۲۵
فتحی مقدم، جمشید (سرتیپ) / ۴۰۰	عطاپور، امیرحسین (سرلشکر) / ۴۰۰
فخر مدرس (سپهبد) / ۱۴۷, ۱۶۳, ۱۶۶	عطاپور، فریبرز / ۲۴۷
فخر، محمود (نام مستعار فخر الاسلام) / ۳۲۵	عقیقی، چراغعلی / ۴۵۸
فخرالمحققین / ۴۷۴	علامه نوری (آیت‌الله) / ۴۶۷, ۴۶۹
فداییان اسلام / ۳۵۲, ۴۳۰, ۴۳۲, ۴۶۱, ۴۶۲	علامه وحیدی / ۲۹۳
فراماسونری / ۳۰۸	علائی، غلامحسین / ۴۴۳
	علم، اسدالله (وزیر دربار) / ۷۶, ۵۹۱

- فرانسه / ۳۷، ۳۸، ۴۱، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۳۷۰، ۲۳۱ / محمد / ۳۷۰، ۶۴، ۶۳، ۶۲، ۶۱، ۴۱، ۳۸، ۳۷ / فرانسه / ۳۷، ۳۸، ۴۱، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۷۰۵، ۶۵۰، ۵۳۶، ۴۶۷، ۲۵۳، ۱۲۴، ۸۸
- فلاحی، ولی الله (سرلشکر) / ۱۹۲، ۴۲۱، ۴۶۵، ۶۰۴، ۴۸۴، ۲۴۱، ۴۶، ۱۸، ۶۰۴ / فرانکفورت / ۱۸، ۴۶، ۲۴۱، ۴۸۴، ۶۰۴
- فلاسه، جهانگیر / ۳۴۲
- فلامن، هوراس / ۱۵۶
- فلسطین (بیت المقدس) / ۱۳۰، ۲۰۹، ۲۲۱، ۲۴۴، ۳۴۲، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۴۶، ۳۸۸، ۳۹۴، ۴۲۵، ۴۶۱، ۴۹۵، ۶۴۳، ۶۳۹، ۷۰۵
- فلسفی، محمدتقی / ۱۴۸
- فلینگر (دکتر) / ۷۲۰
- فوج / ۶۵۵
- فولادی، حسین / ۳۷۱
- فوندا، جین / ۳۰۷
- فیاض (غیائی)، ولی الله / ۴۵۸
- فیروزآبادی، سید علی اکبر / ۲۸۳
- فیروزمند، ناصر (سپهبد) / ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۴۲
- فیلیس، چارلز (سرهنک دوم) / ۳۲
- فیلیپین / ۴۶۷، ۶۱۸
- ق
- قاجار (سپهبد) / ۵۸۹
- قاسملا (منطقه) / ۵۸۸
- قاسملو، عبدالرحمن / ۲۵۸، ۵۶۶، ۵۷۴، ۷۱۰
- قاسمی، ابوالفضل / ۳۲۹
- قاسمی، رضا / ۳۲۵
- قاضی طباطبایی، محمدعلی (آیت الله) / ۸۰، ۹۹، ۲۹۱، ۵۴۷، ۷۲۷
- قاهره / ۲۱، ۳۴۱، ۳۷۲، ۴۸۳
- قدسی / ۶۱۴
- قدوسی، علی / ۶۸۰
- قذافی، معمر / ۱۲۵، ۱۳۱، ۲۶۵، ۲۶۷
- قزایی، علی قلی / ۷۰۳
- فراید، کن / ۵۱۹
- فریزر، آلن / ۱۴۷
- فریمن، لئونارد / ۹، ۱۰
- فسا / ۴۳۸
- فضائلی، حاج علم الهدی / ۴۷۴
- فقیه امامی (آیت الله) / ۴۶۷، ۴۶۹
- فکور (سرهنک) / ۲۶۲، ۲۶۳
- فرخندار / ۴۲
- فرودس ماکان، حسین (سرهنک) / ۳۶۴
- فرزین، حسین / ۲۰۳
- فرودگاه اصفهان / ۶
- فرودگاه بین المللی مهرآباد / ۶، ۱۱، ۱۳
- ۱۷، ۷۲، ۷۳، ۸۴، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۳۴، ۱۹۸، ۲۲۵، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۸۰، ۲۹۲، ۳۲۰، ۴۰۱، ۴۱۱، ۴۶۳، ۴۶۴، ۵۰۱، ۵۲۳، ۵۳۸، ۵۴۴، ۵۴۵، ۶۲۵، ۶۹۴
- فرودگاه هیترو (لندن) / ۱۸۹، ۲۰۲
- فروغی / ۲۷۴
- فروهر، داریوش / ۳۶، ۱۱۴، ۱۳۷، ۴۱۷، ۴۲۱، ۴۸۲، ۵۰۰، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۲۵، ۵۷۰، ۷۱۰، ۶۸۰

قرنی، ولی الله (سپهد) / ۹۰، ۱۰۱، ۱۲۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۹۸، ۲۱۶، ۲۴۷، ۲۵۳، ۲۵۵، ۳۱۸، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۲۸، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۶، ۳۳۸، ۳۴۷، ۳۵۸، ۳۶۰، ۴۶۲، ۵۰۱، ۷۲۴	۶۶۴، ۶۸۴، ۶۸۶، ۶۸۸، ۶۹۲، ۷۰۳، ۷۰۸، ۷۱۷، ۷۲۷
قروه / ۵۴۶	قمی، حسن (آیت الله) / ۴۰۵، ۴۰۸، ۶۳۱، ۶۷۵
قره باغی، عباس (ارتشبد) / ۱۲، ۱۴، ۳۵، ۶۴۱، ۹۱	قنادزاده، محمد / ۳۶۵
قره تپه / ۵۶۳	قوشجی / ۵۶۳
قزل ایاق، منوچهر (سرگرد) / ۴۵۸	قهرمانپور، ام. ای / ۱۴۶
قزوین / ۱۳۹، ۱۴۳، ۲۹۸، ۳۲۱، ۳۰۶	قهرمانشهر (کرمانشاه سابق) / ۶۱۰، ۶۰۶
قشقایی، خسرو / ۳۸۲، ۴۶۹، ۵۱۱	ک
قشقایی، منوچهر (سرگرد) / ۲۰۳، ۲۰۰	کائو / ۲۲۵
قشقایی، ناصرخان / ۵۱۰، ۵۱۱	کابل / ۲۲۶
قصر شیرین / ۲۰۴، ۳۶۷، ۳۸۹، ۴۹۲، ۴۹۳	کاخ دادگستری / ۲۱۳
قطب زاده، صادق / ۱۳، ۱۴، ۷۰، ۱۱۵، ۱۳۰، ۱۳۶، ۱۸۹، ۱۹۴، ۲۰۴، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۷۵، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۳۵۸، ۳۷۷، ۳۹۶، ۳۹۷، ۴۷۱، ۴۹۶، ۵۳۹، ۵۶۴، ۵۸۰، ۵۹۰، ۶۵۷، ۶۴۶، ۶۳۲، ۵۹۱	کاخ نیاوران / ۱۳۳
قلم کاری، حسین (ستوان) / ۳۶۵	کازرون / ۸۶
قم / ۷، ۸، ۱۴، ۲۸، ۴۱، ۸۶، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۲۰، ۱۲۲، ۱۳۰، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۴۳، ۱۴۸، ۱۵۶، ۱۶۵، ۱۶۹، ۱۷۲، ۱۷۵، ۱۸۰، ۱۹۷، ۲۰۳، ۲۰۶، ۲۱۰، ۲۱۴، ۲۲۶، ۲۳۲، ۲۴۵، ۲۷۱، ۲۸۴، ۲۸۶، ۲۹۶، ۳۰۰، ۳۰۸، ۳۱۰، ۳۱۹، ۳۲۳، ۳۶۳، ۳۸۰، ۳۸۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۴۰۷، ۴۰۹، ۴۱۸، ۴۳۳، ۴۳۵، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۶۴، ۴۷۱، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۸۷، ۴۸۹، ۴۹۳، ۴۹۵، ۵۱۲، ۵۱۵، ۵۱۸، ۵۲۱، ۵۴۴، ۵۴۸، ۵۵۳، ۵۶۰، ۵۷۸، ۵۸۷، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۴۸	کانون حفاظت از رآکتورهای اتمی / ۴۴۲
	کانون فرهنگ اسلامی اهواز / ۴۸۰
	کانون فرهنگی و سیاسی اعراب / ۴۴۵
	کانون فرهنگی و سیاسی ترکمن / ۲۸۰، ۲۵۴
	کانون وکلا / ۲۱۵، ۲۱۶، ۴۸۲
	کبکان / ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۳۸، ۲۷۳
	کربلا / ۹۶
	کرج / ۲۹۸، ۳۰۲
	کردستان / ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۴۷، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۹، ۲۲۳، ۲۲۷، ۲۳۲، ۲۳۷، ۲۴۲، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۵۶، ۲۵۹، ۲۷۰، ۲۷۶، ۲۷۹، ۲۸۸، ۴۵۷، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۱۷، ۵۱۹، ۶۰۹، ۶۳۷، ۶۴۰، ۶۴۱
	کرمان / ۸۶
	کرمانشاه / ۲۷۹، ۲۹۸، ۳۰۵، ۴۶۰، ۴۶۴، ۴۷۹، ۴۹۲، ۴۹۳، ۶۴۱
	کره / ۴۶۷
	کلابورن / ۵۹۳
	کلیسای انجیلی آلمان / ۳۰۱

- ۶۱۴, ۶۲۰, ۶۲۱, ۶۲۲, ۶۲۴, ۶۲۸, ۶۲۹, ۶۳۱, ۶۳۳, ۶۳۴, ۶۳۵, ۶۵۵
 کاشی، حسن (پاسبان) / ۴۰۰
 کاگلین، مایک / ۳۵۰, ۳۵۱, ۳۵۶, ۴۵۴, ۵۹۲
 کالج آر. سی. دی / ۱۶۰
 کالیبورن / ۵۸۴
 کالیفرنیا / ۵۸۶
 کامبوج / ۶۷۸
 کامپتون، جیم / ۶۰۸
 کامچاتکا / ۵۵۲
 کامکار (سرهنگ) / ۶۲۶
 کامیاران / ۶۰۶
 کانادا / ۵۵۰, ۵۵۲
 کانون نویسندگان تهران / ۵۵۰
 کانون وکلای ایران / ۲۶, ۱۱۵, ۵۴۶
 کانیزار / ۴۵۷
 کانینگهام، جیم / ۱۵۶
 کتیرایی، مصطفی / ۶۹۵
 کراوس، کنت (گروه‌بان) / ۱۲۳, ۱۵۱, ۱۵۳
 کرد، غلامعلی / ۱۲۳
 کردبچه، عباس / ۴۴۳
 کردستان / ۱۲۷, ۱۶۳, ۳۳۲, ۳۹۰, ۵۳۵, ۵۳۸, ۵۴۴, ۵۶۳, ۵۶۶, ۵۶۷, ۵۷۲, ۵۷۳, ۵۷۴, ۵۷۵, ۵۷۸, ۵۸۸, ۶۰۵, ۶۰۶, ۶۴۱, ۶۴۲, ۶۴۸, ۶۴۹, ۶۵۷, ۶۷۶, ۶۸۰, ۶۸۴, ۶۸۷, ۶۸۸, ۶۹۰, ۶۹۱, ۶۹۲, ۶۹۵, ۷۰۱, ۷۱۰, ۷۱۲, ۷۱۳, ۷۲۲
 کرگان / ۷۰
 کرمان / ۱۵, ۱۶, ۵۴, ۲۹۶, ۶۸۴
 کرمانشاه / ۲۰۴, ۳۴۶, ۳۷۲, ۳۸۸, ۳۸۹, ۵۸۶, ۵۸۷, ۶۳۹, ۶۴۲, ۶۹۰, ۷۰۲
 کرمانشاهان / ۶۸۳
 کرند / ۶۴۰
 کمیته دفاع از حقوق بشر و آزادی / ۲۰۷
 کمیته مرکزی ترکمن صحرا / ۲۵۱
 کنسولگری آمریکا (لنینگراد) / ۹۳
 کونس / ۱۵۲
 کویت / ۶۵, ۸۷, ۱۴۴, ۴۷۴, ۴۹۴, ۴۹۵
 ک.گ.ب (سازمان جاسوسی شوروی) / ۲۶۴
 کاپوچی، والریان (اسقف) / ۲۶۹, ۲۷۱
 ۲۷۷, ۲۷۶
 کاتلر / ۳۷۴, ۴۰۷, ۶۴۳
 کاتم، ریچارد / ۳۰۸
 کاتوزیان، طاهر / ۵۸۲
 کاخ جوانان / ۸۱, ۸۲
 کاخ دادگستری / ۴۰
 کارتر، جیمی / ۱۱, ۸۵, ۹۸, ۱۰۰, ۱۳۲, ۱۸۹, ۱۹۰, ۱۹۵, ۱۹۹, ۲۰۲, ۲۰۳, ۲۳۹, ۲۴۲, ۲۴۵, ۲۷۵, ۳۹۸, ۴۰۲, ۴۱۱, ۴۲۲, ۴۲۴, ۴۲۵, ۴۲۶, ۴۲۷, ۷۰۶, ۷۱۶, ۷۳۲
 کارخانه جنرال موتورز / ۶۷۸
 کارخانه ریسندگی شهناز / ۴۶۹
 کارخانه لوله‌سازی نورد اهواز / ۶۸۹
 کارخانه میرک / ۶۹۵
 کارنسکی / ۶۶۹
 کارول (نماینده خبرگزاری تاس) / ۶۱, ۲۶۳, ۲۶۴
 کازرون / ۶۹۹
 کاسیبا، جان / ۱۱۷
 کاشان / ۵۴, ۴۰۱
 کاشانی، حسن / ۶۱۴, ۶۲۱
 کاشانی، ماشاءالله (قصاب) / ۲۱۱, ۲۴۰, ۳۵۰, ۳۵۱, ۳۵۲, ۳۵۶, ۳۹۷, ۴۱۴, ۴۴۰, ۴۴۸, ۴۵۳, ۴۸۳, ۴۸۴, ۴۹۸, ۵۹۲, ۵۹۳

کنفرانس عدم تعهد / ۳۶۹	کریست (سرلشکر) / ۶۱
کوبا / ۱۱۰, ۳۶۹	کریستوفر / ۵۱۶, ۵۱۵, ۵۱۷, ۵۲۳
کوپر / ۶۲۰	کلاراآباد / ۱۷۳, ۱۳۸
کوتس (استوار دوم) / ۱۵۰	کلارک، رمزی / ۶۵۰
کوجه (روستا) / ۵۳۸	کلارک، ویلیام / ۴۵۵, ۵۲۳, ۶۳۴۵۰۵
کوچصفهانی، امیراحمد / ۲۰۳	کلاتری مرکزی اصفهان / ۴۹
کوروکاوا / ۶۱, ۶۲, ۶۳	کلی، جان / ۴۴۴
کولیر، لروی / ۷۹	کلی، رونالد / ۴۵۳
کونز، پل / ۵۲۹, ۵۳۰	کلیسای کامیونیتی / ۷۳
کیان پور، غلامرضا / ۵۵, ۳۶۴	کمالی (سپهد) / ۲۹۶
کیانوری، نورالدین / ۵۵, ۳۰۱, ۳۰۲, ۳۷۳	کمانگر (سرتیپ) / ۳۷۲
کیاوش، سیدمحمد / ۱۱۵	کمیابی پور، امیر (سپهد) / ۴۰۰
کیسینجر، هنری / ۹۵, ۵۸۴	کمیته آزادی زندانیان سیاسی / ۲۶
کیمیا، علیرضا / ۸۲	کمیته امنیت ملی / ۳۴۰
کینشازا / ۶۵۵	کمیته انقلاب یاسوج / ۴۰۱
کینون، مک / ۴۹	کمیته مرکزی انقلاب اسلامی / ۱۱۳, ۱۱۹
گ	۱۶۵, ۱۶۸, ۱۷۲, ۲۱۰, ۲۱۲, ۲۱۹, ۲۲۳,
گارد جاویدان / ۴۰۴, ۵۰۹	۲۵۷, ۲۷۰, ۲۷۹, ۲۸۰, ۳۲۴, ۳۴۷, ۳۸۷,
گارد سیاه جامگان / ۵۵۵, ۵۵۷	۶۲۱, ۶۲۲, ۵۶۶, ۵۶۷, ۶۸۵, ۶۹۵
گالوگوس / ۶۵۶	کمیته مشترک ضدخرابکاری ساواک / ۱۰۵
گچساران / ۲۹۶, ۵۱۸	۳۳۹, ۳۶۵, ۳۷۰
گرازینی، ای. بی / ۱۳۷, ۱۴۴, ۱۵۸, ۱۶۶, ۱۷۴,	کنارک / ۳۳۵
۳۰۴, ۳۱۸, ۳۲۸, ۳۳۶, ۳۴۴, ۳۶۰, ۳۶۴, ۳۸۵,	کنزی، رضا (سرهنک) / ۵۷۲
۳۹۰, ۴۱۷, ۴۳۳, ۴۴۱, ۴۴۴, ۴۴۸, ۴۵۶, ۴۷۷,	کنسولگری آمریکا (اشتوتگارت) / ۶۱
۴۸۹, ۴۹۳, ۵۱۲, ۵۸۰	کنسولگری آمریکا (اصفهان) / ۸۹
گراهام / ۱۹۸	کنسولگری آمریکا (تبریز) / ۴۳, ۸۹, ۵۴۷
گرجی، نصرت‌الله / ۱۳۷	کنسولگری آمریکا (تهران) / ۳۶۹
گردنه قوچک / ۴۰۵	کنسولگری آمریکا (شیراز) / ۸۹
گرگان / ۲۱۹, ۲۴۲, ۲۵۱, ۲۵۲, ۲۶۱, ۲۶۵, ۲۶۶,	کنسولگری آمریکا (کراچی) / ۵۳۳, ۷۲۳
گروه ۱۷ شهریور / ۶۵۴	کنسولگری انگلیس (تهران) / ۳۷۶
گروه ایران خلق [عرب] / ۴۱۷, ۴۱۸	کنسولگری انگلیس (شیراز) / ۳۹۹
	کنسولگری عراق (خوزستان) / ۴۴۵

ل	گروه تل زعتر / ۶۵۴
لاباک / ۲۳	گروه توحید / ۵۸, ۵۹, ۶۰, ۲۸۴, ۲۸۵
لار / ۲۶۶, ۶۹۹	گروه جوانان مسلمان اصفهان / ۵۸۵
لاس وگاس / ۷۹	گروه صف / ۲۸۴
لاشار (منطقه) / ۶۸۶	گروه فرقان / ۳۲۴, ۳۳۲, ۳۳۳, ۳۳۸, ۳۴۷
لاهوتی، حسن (آیت الله) / ۱۵۹, ۳۸۷, ۶۰۵, ۶۸۸	۳۴۸, ۳۵۸, ۳۶۰, ۳۷۱, ۴۲۸, ۴۲۹, ۴۳۰
لاهیجان / ۶۱۴	۴۳۱, ۴۶۳, ۵۳۶, ۵۴۹, ۵۷۳, ۵۸۲, ۶۲۷
لاهیجی، عبدالکریم / ۲۰۴, ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۱۲	۶۴۸, ۶۵۴, ۶۹۵
۲۱۴, ۳۴۳, ۵۸۲	گروه قهرمانان خلق / ۳۲۸
لبنان / ۱۲۰, ۲۶۷, ۲۹۳, ۳۵۳, ۵۵۰, ۷۰۷	گروه منصورون / ۵۴
لرستان / ۲۲۷, ۴۰۱, ۴۷۲	گروه موحدین / ۲۸۴, ۶۰
لُس آنجلس تایمز / ۹۹	گریم، پاول / ۳, ۵۹, ۶۰
لطفی، حاج قدرت الله / ۵۸۰	گریوز / ۶۰۸, ۶۱۴, ۶۳۲, ۶۴۳, ۶۴۵, ۶۴۹
لطفی مقدم، محمدباقر (سرهنک دوم) / ۴۱۰	۶۵۱, ۶۵۷, ۶۶۳, ۶۹۳, ۷۱۸, ۷۲۱
۴۱۲, ۴۲۰	گست (ژنرال) / ۴۹, ۱۵۶, ۱۷۰, ۲۹۱, ۶۲۳
لمب، دیوید / ۴۵۳, ۵۱۹, ۵۲۰, ۵۳۱, ۵۳۲, ۵۳۳	گلبایگانی، سید محمدرضا (آیت الله) / ۲۵۳
۶۰۲	۴۹۰
لمبراکیس، جی. بی. / ۲۲۰, ۲۲۱	گلستانی، هادی / ۲۸۳
لندن / ۴۶, ۱۳۹, ۲۱۷, ۲۵۶, ۴۷۴, ۵۸۰, ۵۸۶	گناوه / ۶۱۰
لنگرود / ۱۴۳, ۶۸۴, ۶۹۶	گنبدکاووس / ۲۵۰, ۲۵۲, ۲۵۴, ۲۵۶, ۲۵۷
لنین، وی. ای / ۵۳۹, ۵۴۲, ۷۰۱	۲۵۸, ۲۵۹, ۲۶۰, ۲۶۱, ۲۶۶, ۲۶۸, ۲۶۹
لنینگراد / ۹۳	۲۷۰, ۲۷۲, ۲۷۴, ۲۷۶, ۲۷۷, ۲۷۸, ۲۷۹
لوجکوک (سرجوخه) / ۱۵۰, ۱۵۱	۲۸۰, ۲۸۱, ۲۸۵, ۳۶۶, ۴۳۶
لوسی / ۴۵۴	گودریچ، بی. اف. / ۷۳۵
لوکا، دون / ۶۳۵	گوربل / ۴۵۴
لویزان / ۹۰	گوروشیر / ۴۵۷
لهستان / ۹۴, ۴۸۶	گوگوش / ۱۷۳, ۵۳۹
لیاقتی، غلامعلی / ۵۹۰, ۵۹۱	گولاسینسکی / ۵۲۳
لیبی / ۱۲۵, ۳۴۰, ۴۶۴, ۵۴۵, ۶۱۸	گوهری (سرلشکر) / ۴۹
لین / ۱۷۰	گیلان / ۵۳, ۵۵, ۵۸, ۱۱۵, ۶۹۶
لینک، جرج / ۳	
لینگن، ال. بروس / ۵۰۳, ۵۰۴, ۵۰۵, ۵۱۹, ۵۲۰	

۶۵۰, ۶۳۹, ۶۱۲, ۶۰۵	۵۴۰, ۵۳۹, ۵۳۵, ۵۳۳, ۵۳۱, ۵۳۰, ۵۲۳
مجازی (سرهنگ) / ۵۷۲	۵۹۴, ۵۸۸, ۵۸۴, ۵۷۶, ۵۴۸, ۵۴۷, ۵۴۱
مجتمع پتروشیمی بندر شاهپور / ۴۵۹	۵۹۸, ۶۰۰, ۶۱۱, ۶۱۵, ۶۱۷, ۶۲۱, ۶۲۲
مجتمع تصفیه مس (کرمان) / ۶۷۰	۶۲۳, ۶۲۷, ۶۲۹, ۶۳۱, ۶۳۴, ۶۳۵, ۶۳۶
مجتمع فولاد بندرعباس / ۴۹۹, ۴۹۷	۶۴۰, ۶۴۲, ۶۶۰, ۶۶۶, ۶۶۷, ۶۶۸, ۶۷۲
مجد، مهدی / ۳۷۲	۶۷۳, ۶۷۴, ۶۷۹, ۶۸۱, ۶۸۲, ۶۸۶, ۶۸۷
مجلس خیرگان / ۴۶۹, ۴۸۵, ۴۸۶, ۴۹۰, ۴۹۵	۶۹۱, ۶۹۳, ۶۹۶, ۷۰۱, ۷۰۴, ۷۰۵, ۷۰۶
۴۹۹, ۵۰۳, ۵۱۲, ۵۲۰, ۵۲۲, ۵۲۴, ۵۲۶, ۵۵۳	۷۰۹, ۷۱۱, ۷۱۵, ۷۱۷, ۷۲۳, ۷۲۶, ۷۲۸
۵۵۵, ۵۷۳, ۵۷۷, ۵۸۲, ۵۸۶, ۶۰۵, ۶۰۷, ۶۰۸	۷۲۹, ۷۳۱, ۷۳۲, ۷۳۵, ۷۳۶
۷۱۲, ۷۰۸, ۷۰۶, ۶۸۴	
مجلس سنا / ۵۳, ۲۱۳, ۵۱۹, ۶۱۶, ۷۱۲	م
مجلس سنای آمریکا / ۹۴, ۳۹۸, ۴۰۳, ۴۰۶	مؤتمنی، هادی / ۱۸۰
۴۰۷, ۴۱۱, ۴۱۳, ۴۲۴, ۴۲۵, ۴۲۹, ۴۴۹, ۵۸۴	مؤسسه اخلاقیات کندی / ۵۹۹
مجلس شورای اسلامی / ۴۷۷, ۴۷۸, ۴۹۲	مؤسسه پلی تکنیک نیویورک / ۵۹۰, ۵۹۱
مجلس شورای ملی / ۵۴, ۱۱۲, ۵۱۹, ۵۴۲, ۶۰۳	مؤسسه تلویزیون و سینما / ۵۹۰, ۵۹۳
مجلس مؤسسان / ۱۳, ۲۷, ۳۶, ۱۱۲, ۱۳۶, ۱۴۱	مارکس / ۷۰۱
۱۴۲, ۲۳۸, ۲۷۱, ۲۷۶, ۲۸۳, ۲۸۵, ۴۵۰, ۴۵۸	مازندران / ۲۲۷
۴۶۱, ۴۶۳, ۴۶۹, ۴۷۱, ۴۷۵, ۴۷۶, ۴۷۷, ۴۷۸	ماساچوست / ۱۷۱
۴۷۹, ۴۹۰, ۴۹۵, ۴۹۷, ۴۹۹, ۵۰۱, ۵۰۳	ماکاریوس (اسقف) / ۲۲۲
مجللی (سرهنگ) / ۳۱۹, ۳۳۴, ۴۲۰, ۴۲۵	ماکو / ۶۹۴
مجللی، نصرالدین / ۲۴۷	مالکی (دکتر) / ۳۲۷
مجله آهنگ (فکاهی) / ۶۴۶	مانوکیان، آرناک (اسقف ارمنیان) / ۱۱۶
مجله اشپیگل / ۲۷۴	مانیل / ۱۳۹, ۶۱۹
مجله امید ایران / ۳۷۲, ۳۹۶, ۶۴۶	ماهشهر / ۳۰۴, ۵۷۳
مجله ایران پول (IRANPOOL) / ۴۵۹, ۴۹۱, ۵۱۵	مبشری، اسدالله / ۱۱۵, ۲۱۳, ۳۸۵, ۴۹۶
۵۶۹, ۵۷۰, ۵۷۲, ۵۷۹	۵۶۰, ۵۵۹
مجله بهلول (فکاهی) / ۶۴۶	مترینکو، ام.ج / ۹۹, ۱۶۹, ۲۲۰, ۲۳۴, ۲۶۶
مجله پنت هاوس / ۵۹۶	۵۰۵
مجله پیام صلح / ۷۰۲	متقی زاده، یدالله / ۱۷۵
مجله تایم ایران / ۱۸۸, ۲۰۲, ۲۰۳, ۲۰۴, ۲۰۵	متین دفتری، هدایت الله / ۲۶, ۲۷, ۳۷, ۴۰
۳۷۲	۱۴۷, ۱۶۵, ۱۷۳, ۱۸۰, ۱۹۶, ۲۰۲, ۲۰۴
مجله تایمز نیویورک / ۵۸۴	۲۲۷, ۴۱۱, ۴۶۳, ۴۸۲, ۵۰۰, ۵۰۱, ۵۱۶

- مجله تهران مصور / ۶۳۱, ۶۳۲, ۶۴۶
 مجله جوانان / ۶۴۶
 مجله حاجی بابا (فکاهی) / ۶۴۶
 مجله خواندنیها / ۲۰۴
 مجله سپید و سیاه / ۶۴۶
 مجله سیاسی ایران / ۲۷۹
 مجله فردوسی / ۳۷۳, ۶۴۶
 مجله نیوزویک / ۵۵, ۵۹۶, ۶۰۸, ۶۱۶
 مجله نیویورک تایمز / ۵۸۴, ۵۸۵, ۵۹۵
 ۶۰۲, ۶۱۷, ۶۱۸, ۶۱۹, ۷۱۷
 مجیدی، عبدالله / ۳۷۰
 مجیدی، عبدالمجید / ۳۹, ۴۳, ۱۲۵, ۲۶۵, ۳۷۱
 مجیدی، محمدتقی / ۲۹۳
 محرری، عزت‌الله / ۳۷۲
 محققى (آیت‌الله) / ۴۰۹
 محققى، احمدعلی (سرلشکر) / ۱۰۱
 محلاتى (آیت‌الله) / ۱۰۰
 محمدحسینی، سید ابوالقاسم (ژنرال) / ۳۹۴
 محمدصفت، مهدی / ۱۷۵
 محمدی نودشتی، علیرضا / ۴۳۸
 مختاری اردکانی، حسین (ستوان) / ۲۸۶
 مخفی، جواد (سرهنگ) / ۳۶۵
 مددی، قاسم / ۴۵۸
 مدرسه آر. سی. دی / ۱۶۲
 مدرسه آمریکائیه (تهران) / ۴
 مدرسه علوی / ۱۴۹
 مدرسه فیضیه / ۱۶۵, ۴۴۷, ۵۹۹, ۷۲۶
 مدنی، سیداسدالله (آیت‌الله) / ۲۶۲, ۳۹۶, ۶۳۸
 مدنی، سیداحمد (دریادار) / ۱۱۵, ۱۲۹, ۱۳۸, ۱۶۳, ۱۶۷, ۱۷۳, ۱۸۶, ۲۳۳, ۲۵۸, ۳۸۱
 ۲۶۰, ۲۶۲, ۲۸۶, ۲۸۸, ۲۹۰, ۳۳۵, ۳۶۵
 ۳۶۶, ۳۶۹, ۳۹۳, ۳۹۹, ۴۰۰, ۴۰۳, ۴۱۸, ۴۱۹
 ۴۳۶, ۴۴۵, ۴۸۰, ۴۸۱, ۴۸۹, ۴۹۳, ۴۹۴, ۴۹۵
 ۵۱۲, ۵۱۳, ۵۱۴, ۵۲۳, ۵۲۵, ۵۴۳, ۵۴۵, ۵۴۷
 ۵۵۸, ۵۶۶, ۵۷۵, ۵۷۶, ۵۹۰, ۶۳۶, ۶۳۷, ۶۸۸
 ۷۱۰
 مراکش / ۸۸, ۲۶۰, ۴۰۷, ۴۹۲
 مرزبان، رضا / ۶۳۹
 مرکز پزشکی کرنل نیویورک / ۷۲۰
 مرکز فرماندهی نیروهای مستقر در اروپا
 (واشنگتن دی. سی) / ۶۲۳
 مرکز فرهنگی خلق عرب / ۶۸۸
 مرکز فرهنگی فرانسه / ۳۷۶
 مرگور (منطقه) / ۵۸۸
 مرودشت / ۴۳۸, ۵۶۶
 مریوان / ۵۶۲, ۵۶۶, ۵۷۵, ۵۸۶, ۵۸۷, ۶۰۵
 ۶۰۶, ۶۰۷, ۶۰۹, ۷۰۹
 مسجد انصاری / ۵۴۵
 مسجد جامع سنندج / ۶۴۱
 مسجد خرمشهر / ۵۵۸
 مسجد شفا / ۵۶۵, ۵۷۳
 مسجد قبا (تهران) / ۵۷۳
 مسجد هامبورگ / ۲۲۲
 مسجد الاقصی / ۲۴۴
 مسجد سلیمان / ۷۲۲
 مسرز / ۴۵۴
 مسقط / ۱۳۹
 مسکو / ۲۰, ۴۳, ۵۵, ۹۸, ۲۷۷, ۲۷۹, ۵۱۱, ۶۶۰
 مسلمی، احمد / ۳۲۵
 مسیح‌زاده (سرتیپ) / ۲۶۲
 مسیگ (سرگرد) / ۱۰۴
 مشرف / ۳۸۱

مشکین شهر / ۵۷۸	مقدم مراغه‌ای، رحمت‌الله / ۱۱۵
مشهد / ۸, ۱۰۳, ۱۴۷, ۱۶۲, ۳۰۲, ۳۱۵,	مقدم، ناصر (سپهبد) / ۸, ۲۸۳, ۲۹۰, ۲۹۲,
۳۱۷, ۳۲۰, ۳۲۵, ۵۱۸, ۵۵۰, ۵۵۵, ۶۸۴,	مقر فرماندهی نیروی هوایی آمریکا، اروپا / ۶۸۳,
۶۸۶	۷۲۴
مصباح زاده (دکتر) / ۵۶۰, ۵۶۱, ۶۵۱	مقصودی، احمد / ۳۷۶, ۴۳۶
مصدق، محمد / ۳۷, ۱۳۰, ۱۴۷, ۱۶۴,	مکری، محمد / ۵۱۱, ۲۷۷
۱۶۵, ۲۶۶, ۲۷۱, ۳۱۳, ۳۲۷, ۳۶۶, ۴۲۹,	مکزیک / ۷۱۹, ۷۲۰
۴۸۲, ۵۰۲, ۵۰۳, ۵۸۶, ۶۰۱, ۶۴۶	مک‌کارتی، دان / ۶۵۵, ۶۵۶
مصر / ۲۰, ۲۱, ۷۶, ۸۸, ۱۴۴, ۲۲۲, ۲۳۴,	مک‌گافی / ۳۹, ۹۹, ۱۰۰, ۳۸۸, ۴۰۳, ۶۶۱,
۲۴۰, ۲۴۲, ۲۴۴, ۲۶۹, ۲۷۱, ۲۷۴, ۲۷۵,	مکلا، ابراهیم / ۷۲۳, ۷۲۴
۳۲۷, ۳۴۰, ۳۴۱, ۳۴۴, ۳۴۵, ۳۴۶, ۳۴۸,	ملایر / ۳۱۴
۳۷۰, ۳۷۲, ۴۰۷, ۴۸۳	ملک‌زاده، خسرو / ۲۹۵
مصطفایی / ۷۲۹	ملکوم، ای. مین (گروه‌بان) / ۴۵۵
مطهری، مرتضی (آیت‌الله) / ۳۴۴, ۳۴۷,	ملکی، محمد / ۱۶۱, ۲۸۸, ۷۲۵, ۷۳۰
۳۵۷, ۳۵۸, ۳۶۰, ۳۶۱, ۳۷۷, ۳۸۲, ۳۸۳,	ممتاز، عزت‌الله (سرهنگ) / ۱۱۵, ۱۶۳, ۱۶۷,
۳۸۴, ۴۶۳, ۴۶۶, ۶۵۸	ممکن، مهدی / ۳۴۴, ۳۷۵, ۳۹۵, ۶۱۲, ۶۱۶,
مظفرالدین شاه / ۲۸۱	۶۱۷, ۷۱۷, ۷۱۸
معتمدی، رضا (سرهنگ) / ۱۶	منتظری، حسینعلی (آیت‌الله) / ۳۸, ۴۱, ۴۵, ۸۷,
معتمدی، کریم / ۲۵۸	۲۵۳, ۳۸۲, ۳۸۳, ۴۲۹, ۴۳۱, ۴۴۱, ۴۴۳, ۵۲۴,
معتمدی، محمدجلال / ۳۹۴	۵۴۵, ۶۴۴, ۶۵۹, ۷۰۶, ۷۰۷, ۷۰۸, ۷۱۶, ۷۲۴,
معصومی / ۶۲۵	۷۳۲
معمار، بهرام / ۳۴۲	منتظری، محمد / ۵۲۴, ۵۴۵, ۵۳۸, ۶۴۴
معمار، محمود (ستوان یار) / ۴۱۰, ۴۲۰	منتظمی (سپهبد) / ۲۶۲, ۵۸۹
معمارزاده / ۴۷	منصف، محمود / ۲۵۶
معنوی، علی اصغر / ۲۲۷	منصور مؤید، پرویز / ۹۷
معین‌فر، علی‌اکبر / ۳۹۲, ۶۸۰	منصور، حسنعلی / ۲۱۰
مفتح، محمد (آیت‌الله) / ۱۸۷, ۱۸۹, ۱۹۴,	منصورکیا / ۳۸۷
۴۳۹, ۵۹۱	موتن (سرجوخه) / ۱۵۰, ۱۵۴
مفتی‌زاده، یدالله / ۱۷۲, ۱۷۳, ۲۲۳, ۲۵۳,	موراسکی، جیم / ۱۰۴
۲۶۶, ۲۷۹, ۳۱۰, ۵۶۶, ۵۶۷	مورتن (دکتر) / ۷۱۹
مقدم (سرهنگ دوم) / ۴۱۰	مورفیلد / ۶۳۶
مقدم حسینی، مهدی / ۴۴۳	موریس / ۹۹

- موساد (سازمان جاسوسی اسرائیل) / ۴۸۳
 موسوی (سناتور) / ۸
 موسوی خادمی، حسین (آیت‌الله) / ۴۶۷، ۴۶۹
 موسوی خوئینی‌ها، سیدمحمد / ۵۶۴
 موسوی عاصی، عبدالصاحب / ۶۸۹
 موسوی / ۵۹۱
 موسوی، حسین (دکتر) / ۶۹۸
 موسوی، سیدناصر (ستوان دوم) / ۴۱۰
 موسوی، سیدهاشم / ۲۹۵
 موسی، دانیل (سرهنگ) / ۳۲
 مولوی طالقانی، محمدجواد (سرلشکر) / ۲۸۳
 مولوی، عبدالعزیز / ۲۷۴
 مولوی، محمدعلی (رئیس بانک مرکزی) / ۱۲۵، ۱۲۴
 مونته ویدئو / ۶۱۹
 موندال / ۹۴
 مهاباد / ۱۴۷، ۲۵۴، ۲۷۶، ۲۷۹، ۳۳۳، ۵۰۹، ۵۳۷، ۵۷۴، ۶۰۶، ۶۸۶، ۶۹۰، ۷۰۹، ۷۱۰
 مهاجر، فتح‌الله (سرتیپ) / ۳۰۲
 مهاجر، مسعود / ۵۸۵، ۵۸۶
 مه‌تا، آشوک / ۲۰۴
 مهدوی کنی، محمدرضا (آیت‌الله) / ۱۲۵، ۱۳۹، ۱۴۴، ۱۸۵، ۵۳۶، ۶۳۸، ۶۸۵
 مهدوی، فریدون / ۱۲۵، ۳۷۱
 مهدیان، حاجی حسین / ۵۵۹، ۵۶۰، ۶۱۲، ۶۴۴، ۶۴۷، ۶۴۸، ۶۵۱
 مهدیون، سعید (سپهبد) / ۱۰۱، ۱۲۹
 مهران / ۶۱۰
 مهریار، هوشنگ / ۶۶۵
 مهستی / ۱۷۳
 میتی، سیبسی / ۱۵۰، ۲۱۲، ۲۴۱
 میدان آزادی (شهید) / ۱۴، ۱۵، ۸۷، ۸۸، ۱۸۸
 ۱۸۹، ۲۲۴، ۲۳۴، ۴۰۵
 میدان بهارستان / ۵۸۶
 میدان شهدا (ژاله) / ۸۷، ۲۲۶، ۲۷۵، ۳۱۰، ۴۱۳
 ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۵۸، ۶۶۰
 میدانی، محمد مهدی / ۳۶۵
 میرزا محمد، مهدی / ۷۰۳
 میرفندرسکی، احمد / ۲۵۸، ۶۴۲
 میرمحمد صادقی / ۳۸۱
 میرهندي (حجت‌الاسلام) / ۴۷۳، ۴۷۴
 میسترون / ۶۵
 میل، کیت / ۱۸۹
 میلر / ۶۴
 میناب / ۳۲۵
 میناچی، ناصر / ۲۵، ۱۱۵، ۱۳۵، ۱۴۲، ۱۸۹، ۲۱۰، ۵۳۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۵۰، ۵۶۰، ۶۴۶، ۶۴۹
 ن
 ناجی‌نژاد، معصوم / ۴۴۳
 نادری، محمدحسن / ۱۲۸
 نادری‌پور، بهمن (تهرانی) / ۵۰۱، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۰۲
 ناروگی، مارلین / ۴۸
 ناس، چارلز. دبلیو / ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۸۲، ۲۸۵، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۲، ۲۹۶، ۳۰۹، ۳۵۷، ۳۵۹، ۳۶۹، ۳۷۹، ۳۸۲، ۳۸۴، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۱، ۴۰۳، ۴۱۵، ۴۳۰، ۴۳۸، ۴۴۰، ۴۴۸، ۴۷۰، ۴۷۵، ۵۲۸، ۵۳۳
 ناش، پاتریک. سی (استوار) / ۴۴
 ناصرخاکی، مرتضی (سروان) / ۴۱۰
 نصری (سرهنگ) / ۳۱۳
 ناظمی (سرتیپ) / ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۲

- ناظمی، عزالدین / ۴۸۶
 ناظمی، فضل‌الله (سرتیپ) / ۳۶۱
 نانسیو، پاپال / ۲۷۷
 نبأیی، عبدالجواد (سرلشکر) / ۳۴۲
 نبی‌پور، رضا (سرهنگ) / ۶۳۰
 نجابت، محمدرضا / ۳۷۲
 نجات‌اللهی (دکتر) / ۷۵، ۷۴
 نجاتیان، مهدی (گروه‌بان) / ۳۶۵
 نجف / ۸۷، ۹۶، ۹۷
 نجف‌آباد / ۷۰۸، ۵۱۸، ۲۸۳، ۱۴۴، ۱۳۹
 نجفی مرعشی، سید شهاب‌الدین (آیت‌الله) /
 ۸، ۴۳۱، ۴۳۹، ۴۴۱، ۴۹۰
 نجفی، حسین / ۲۸۴
 نجمی، ناصر / ۴۰۹
 نزیه، حسن / ۱۳۰، ۱۲۴، ۱۱۵، ۳۷، ۲۶، ۱۳۴، ۱۷۶، ۲۳۱، ۳۰۳، ۳۱۵، ۳۴۳، ۴۴۱، ۴۴۳، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۶۳، ۴۹۱، ۴۹۲، ۵۶۳، ۶۸۰، ۶۸۴، ۶۸۹
 نشاط، علی / ۲۹۳
 نشریه بورس / ۶۰۰
 نشریه پیام شهید / ۶۴۴
 نشریه ندای ایران (ایران وئیس) / ۶۰۱، ۶۰۴
 نصر، سیدحسین / ۳۶۵
 نصیراوغلی، محمدتقی / ۴۵۸
 نصیری نوری، یحیی (آیت‌الله) / ۲۲۶، ۴۲۹
 نصیری، نعمت‌الله (ارتشبد) / ۸، ۲۸، ۲۹، ۹۱، ۱۰۱
 نظری (سرهنگ) / ۱۱۳
 نقابت / ۱۲۵
 نقده / ۳۱۶، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۲۲، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۳۳، ۳۳۶، ۳۳۹، ۴۳۶، ۵۰۶، ۵۱۰
 ۵۷۵، ۶۵۸، ۶۸۳، ۶۸۶
 نمایشگاه بین‌المللی (تهران) / ۲۴۵
 نوبری، علیرضا / ۶۹۱
 نوبل، ریچارد (گروه‌بان) / ۱۲۴، ۱۴۹، ۱۵۱
 نوربخش، م. / ۱۰
 نورثویل / ۹
 نوروزی، عبدالله (تیمسار) / ۱۰۱، ۱۱۵، ۳۶۵
 نوری، عزیزالله (سرتیپ) / ۶۷۵
 نوری‌زاده، علیرضا / ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۹۶، ۶۴۴
 نوسود (منطقه) / ۶۸۳، ۶۹۰
 نوسود / ۶۹۰
 نوشهر / ۶۸۴
 نوکان (روستا) / ۴۵۷
 نوید، محمد / ۲۰۳
 نوبکوف، آرکدی (سرهنگ دوم) / ۴۸۸
 نهاوند / ۱۹۸
 نهاوندی، هوشنگ / ۳۹، ۴۳، ۱۲۵، ۲۶۵، ۳۷۱
 نهج البلاغه / ۳۶۰
 نهضت آزادی / ۲۲، ۲۵، ۳۴، ۳۵، ۳۷، ۶۵۹، ۷۲۱
 نیروگاه اتمی اهواز / ۵۴۳
 نیروگاه اتمی بوشهر / ۲۹۷، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۷۶، ۵۴۳، ۵۷۷
 نیروی دریایی آمریکا / ۴۴، ۱۱۳
 نیروی دریایی انگلستان / ۳۰۱
 نیروی دریایی ایران / ۱۲۹، ۱۴۶، ۳۰۴، ۳۰۶، ۳۹۳، ۴۵۰، ۴۸۰، ۴۸۹، ۴۹۴، ۵۲۵، ۵۸۸، ۵۹۰، ۷۲۱
 نیروی زمینی آمریکا / ۶۲۶
 نیروی هوایی آمریکا / ۲۴، ۳۱، ۵۹، ۱۰۴، ۱۱۷، ۱۳۲، ۱۳۶، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۵، ۱۷۸، ۲۴۰، ۴۲۷، ۴۳۰، ۴۸۵، ۶۸۳، ۷۲۶، ۷۲۷
 نیروی هوایی انگلستان / ۱۳۵
 نیروی هوایی ایران / ۲۹، ۷۲، ۸۰، ۱۱۹، ۱۳۱

- ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۶۴، ۱۶۸، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۹۲، والا، فتح‌الله / ۶۳۱، ۶۳۲، ۲۱۵، ۲۴۰، ۲۵۹، ۲۹۰، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۶، وال‌استریت ژورنال / ۷۴، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۸۳، ۴۸۹، ۴۹۲، ۵۶۹، ۵۷۰، والش، دبلیو. دبلیو / ۱۱۷، ۶۲۴، ۶۲۶، وثوق‌زاده / ۳۹۴، نیروی هوایی عراق / ۴۵۶، وثوقی، مجید / ۲۱۹، نیروی هوایی هند / ۲۶۱، وثوقی، منوچهر (ستوان) / ۲۰۳، نیریز / ۴۳۸، وثوقی، ناصر / ۴۰۰، نیک‌پی / ۹۱، ۱۰۱، ۲۸۳، ۲۹۳، وجدی، منوچهر (سرتیپ) / ۲۶۲، ۴۰۵، ۴۰۸، نیکجو، مهوش / ۴۲۰، ۴۱۰، ۵۸۹، ورامین / ۳۱۷، نیک‌خلق، ابراهیم / ۷۱۱، وزارت آموزش و پرورش / ۴۱۲، ۴۴۷، ۵۰۲، نیکخواه، پرویز / ۲۰۰، ۲۰۳، نیکسون، ریچارد / ۲۲۱، ۵۸۳، ۶۷۹، ۶۷۴، نیلچی، زینت / ۳۸۲، وزارت ارشاد ملی / ۵۳۱، ۵۳۲، ۵۶۰، ۵۸۴، ۵۸۶، نیلی، لاری (ستوان) / ۵۹، نیوجرسی / ۹، ۷۰، نیوسام / ۶، نیوسن / ۳۳۰، نیویورک / ۴۶، ۱۱۱، ۱۳۹، ۱۵۷، ۱۵۸، ۲۶۳، ۲۶۴، ۵۸۶، ۶۱۹، ۶۲۹، ۷۰۵، ۷۲۰، ۷۲۴، ۷۲۹، وزارت امور خارجه آلمان / ۱۰۱، ۴۴۲، ۶۰۴، وزارت امور خارجه آمریکا / اکثر صفحات، وزارت امور خارجه ایران / ۵۷، ۸۱، ۲۴۴، ۲۴۷، و واتیکان / ۴۱، ۴۶۱، ۴۷۹، ۴۸۶، ۵۰۳، ۵۰۷، ۵۱۶، ۵۲۹، ۵۳۵، واتقی، عبدالله / ۶۳۲، ۶۱۵، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۲۱، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۷۷، ۶۸۲، وارک، باب / ۱۰۴، ۷۰۶، ۷۰۷، ۷۱۵، ۷۱۸، ۷۲۳، واشنگتن پست / ۷۳، وزارت امور خارجه ژاپن / ۶۱، واشنگتن دی. سی / ۱۱، ۴۶، ۵۷، ۶۳، ۱۸۴، وزارت امور خارجه عراق / ۴۸۱، ۲۳۵، ۲۸۴، ۲۹۲، ۳۷۳، ۳۸۱، ۳۸۵، ۳۹۰، وزارت بازرگانی / ۷۱۱، ۳۹۹، ۴۰۷، ۴۱۷، ۴۲۴، ۴۲۷، ۴۳۰، ۴۷۰، وزارت بهداری / ۱۲۵، ۴۸۸، ۴۹۳، ۵۸۳، ۵۹۶، ۶۰۳، ۶۳۵، ۷۰۳، وزارت بهداشت / ۶۸۳، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، وزارت جنگ / ۳۴، ۱۲۹، واعظی، محمدعلی (دکتر) / ۳۸۱، ۵۲۶

ویلیامز / ۴۹	وزارت دادگستری / ۴۶, ۱۰۱, ۱۲۹, ۱۸۸,
ویلیامسون، تی. / ۳۸۸	۲۰۸, ۲۷۹, ۲۹۳, ۳۰۴, ۳۲۱, ۳۳۹, ۴۲۸,
وین / ۴۸۶, ۳۹۲	۴۹۶, ۵۴۹, ۶۳۹
وینچنزو، فرانکونه / ۲۴۴	وزارت دفاع آمریکا / ۶۱, ۱۰۲, ۱۰۴, ۱۰۹,
وینسون، بی. / ۳۸۸	۱۱۰, ۱۳۴, ۳۱۰, ۶۲۴, ۶۲۵, ۶۲۷,
وینگن آلمان / ۱۶۹, ۱۷۱	وزارت دفاع انگلستان / ۱۵۹
وینوگرادوف، ولادیمیر / ۱۲۰, ۲۴۵, ۲۶۴, ۳۱۲,	وزارت دفاع ایران / ۱۰۵, ۱۰۸, ۱۴۵, ۱۷۸,
۷۰۴, ۴۷۲, ۳۱۳	۲۶۰, ۵۲۵, ۵۷۰, ۶۱۸, ۶۷۵, ۶۸۰,
	وزارت دفاع ملی / ۱۲۹, ۶۲۴
ه	وزارت راه و ترابری / ۲۹۷
هادوی، مهدی / ۱۴۴, ۲۵۵, ۲۵۸, ۳۰۰, ۳۴۲,	وزارت علوم و آموزش عالی / ۷۴, ۱۲۹
۶۱۴, ۴۱۹	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی / ۵۳۱
هاشمی رفسنجانی، علی اکبر (حجت الاسلام) /	وزارت کار و امور اجتماعی / ۲۲۷, ۴۸۶,
۵۴, ۳۵۹, ۴۲۸, ۴۲۹, ۴۳۰, ۴۳۱, ۶۵۳,	۵۴۳, ۶۷۰, ۶۸۰, ۶۹۵
هاشمی رفسنجانی، محمد (حجت الاسلام)	وزارت کشاورزی / ۷۱۱
۴۷۲ /	وزارت کشور / ۱۸۰, ۲۰۶, ۲۰۸, ۲۲۷,
هاشمی، عباس / ۲۸۰	۲۴۸, ۲۷۹, ۳۲۶, ۳۶۷, ۳۷۶, ۴۹۶, ۵۲۵,
هاشمی، محمود / ۱۸۰	۶۸۲
هاشمی نژاد (تیمسار) / ۲۵۶	وزارت مسکن و شهرسازی / ۵۱۹
هالند، ال. جی (سرهنگ) / ۱۱۷, ۱۵۴, ۲۴۱,	وزارت نفت / ۶۸۰
۲۹۲, ۳۳۶, ۳۴۴, ۳۵۱, ۳۶۰, ۳۶۴, ۳۸۵, ۳۹۰,	وفائی (دکتر) / ۵۴۸
۴۱۷, ۴۲۴, ۴۲۷, ۴۳۰, ۶۵۵, ۶۵۶, ۶۸۳,	ول، وان / ۱۰۱, ۱۰۲, ۱۰۴
هالی شیعه (روستا) / ۴۵۷	ولی (مهندس) / ۲۲۵
هانسون، براد / ۶۰۱	ولیان، عبدالعظیم / ۱۲۵, ۳۷۱
هانوی / ۹۵	ونس / ۱۴, ۱۵, ۱۸, ۱۹, ۲۳, ۳۰, ۵۲, ۵۳,
هانسی الحسن / ۲۰۲, ۲۷۱, ۲۸۴, ۳۴۲, ۳۴۵,	۵۸, ۷۱, ۹۰, ۱۱۱, ۱۱۷, ۱۱۸, ۱۵۸, ۱۵۹, ۱۶۰,
هاوانا / ۲۷۶, ۳۶۹, ۶۲۹	۶۷۸
هاور (منطقه) / ۵۳۷	ونس، سایروس / ۴۰۶
هایده / ۱۷۳	ویتز، جیم / ۴۸
هایزر، رابرت (ژنرال) / ۲۵, ۲۶, ۴۹, ۵۹, ۶۰,	ویتنام / ۹۵, ۲۰۹, ۵۸۳
۸۵, ۱۷۳, ۲۸۶, ۲۹۰, ۲۹۴, ۳۰۷, ۴۴۴, ۶۴۱,	ویکرز (خانم) / ۷۴
۷۱۶	ویلسون، دان. م. / ۲۰۴, ۲۰۵

- هتل امپریال / ۷۱۱
 هتل ایترکتینانتال / ۱۳۳, ۹۲, ۴۳, ۳۸
 ۷۱۱
 هتل رویال گاردن / ۷۱۱
 هتل سمیرامیس / ۷۱۱
 هتل سینا / ۷۱۱
 هتل شاه عباس / ۵۴۰
 هتل کلاریج (لندن) / ۲۳۲
 هتل کورش / ۵۰, ۴۹
 هتل والدروف / ۷۱۱
 هتل هایت / ۹۸
 هتل هیلتون / ۹۲
 هرگود، لیز (خبرنگار گاردین) / ۲۷۴
 هرمزگان / ۱۳۷
 هشتپر طوالش / ۶۹۶
 هفته نامه آهنگر / ۶۱۳, ۳۹۹
 هلند / ۱۱۶, ۱۱۷, ۴۶۷
 همایون، اسد / ۵۷
 همایون، داریوش / ۶۱۲, ۳۷۱, ۲۶۵
 همایی، ماشاءالله / ۶۸۶
 همدان / ۳۰۲, ۳۰۴, ۳۱۴, ۳۱۷, ۳۶۴, ۵۴۶
 ۶۹۶, ۵۵۵
 هند / ۲۰۲, ۲۴۵, ۳۴۳, ۴۵۹, ۴۶۷, ۵۹۰
 هندرسون، جان. اف / ۴۸۸
 هندریکس، کتی / ۴۰, ۵۳۲
 هوانیروز ارتش ایران / ۵۰
 هوشمند، ناصرقلی / ۲۸۶
 هویدا، امیرعباس / ۸, ۷۶, ۹۱, ۱۰۱, ۱۹۵
- ۱۹۶, ۲۰۶, ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۱۳, ۲۱۴,
 ۲۸۳, ۲۸۶, ۲۸۷, ۲۹۴, ۳۶۴
 هویدا، فریدون / ۴۶۰
 هیکت (خلبان) / ۱۲۲
 هیل (گروهیان) / ۱۵۰, ۱۵۴
 هینوجوس (گروهیان) / ۱۵۱, ۱۵۲, ۱۵۳
 هیوسن (ایالت تگزاس) / ۳۲۱
- ی**
 یزد / ۸۶, ۳۳۹
 یزدان فر، اسماعیل (سروان) / ۵۰۹
 یزدانی، هژبر / ۱۲۵, ۳۷۲
 یزدجردی، علی اکبر (سرتیپ) / ۱۴۷, ۱۶۲
 یزدی، ابراهیم / ۳۵, ۵۴, ۷۰, ۹۳, ۱۱۳, ۱۱۴,
 ۱۴۲, ۱۴۸, ۱۵۳, ۱۵۵, ۱۸۳, ۱۸۹, ۲۰۵, ۲۰۸,
 ۲۳۱, ۲۳۴, ۲۷۵, ۲۸۲, ۲۸۴, ۲۸۵, ۲۸۹, ۲۹۵,
 ۲۹۶, ۳۱۳, ۳۱۹, ۳۲۱, ۳۲۸, ۳۲۹, ۳۳۰, ۳۴۰,
 ۳۴۴, ۳۵۸, ۳۵۹, ۳۶۸, ۳۶۹, ۳۸۴, ۳۹۹, ۴۰۵,
 ۴۰۶, ۴۰۷, ۴۱۶, ۴۱۷, ۴۱۸, ۴۲۱, ۴۶۰, ۴۶۱,
 ۴۷۵, ۴۷۶, ۴۸۵, ۴۸۶, ۵۱۶, ۵۲۵, ۵۲۸, ۵۲۹,
 ۵۳۳, ۵۳۴, ۵۹۵, ۵۹۶, ۵۹۷, ۶۰۳, ۶۱۴, ۶۱۶,
 ۶۲۱, ۶۲۲, ۶۲۴, ۶۲۶, ۶۲۷, ۶۲۹, ۶۳۴, ۶۴۶,
 ۶۴۹, ۶۵۰, ۷۰۵, ۷۱۳, ۷۲۱, ۷۲۴
 یعقوبی، الله وردی (ستوان) / ۴۴۳
 یغمایی، پرویز (سرهنک) / ۲۹۶
 یوگسلاوی / ۹۴